
WRENWOOD

THE TRUSTEES OF THE
PUBLIC LIBRARY
OMNIUM
LUX
CIVIUM
OF THE CITY OF
BOSTON
1852 1878

Hain - Copinger 14915

1481

279.

¶ Incipit tabula exemplorũ li
bri sequentis In qua illud est aiad
uertendũ q prior quidẽ numerus
distinctionũ · posterior v̊o singu
loꝝ exẽploꝝ q̃tas reꝑitat ·

Abstinẽti honorato pi
scis in montibꝰ situla
haustꝰ offert · distin
ctiõe pⁱma · exemplo
primo ·

Abstinentẽ se fingẽs mõachꝰ dra
coni tradit deuorãdus · p · lxviij ·
Abstinẽtia sua machariꝰ cõfudit
ieiuniũ thabenensiotaꝝ mõacho
rum ii · lxxvi ·
Abstinẽtia grauiꝰ se niceta epũs
factꝰ macerauit ii · xciiii ·
Abstinẽtes duo adolescẽtes mori
magis elegerũt q̃z cõmissos ficus
violare ii · ccxxxi ·
Abstinẽs serapion oĩbus passioni
bus deuictis voracitatẽ ventris se
non posse superare causat · iiii · xxii
Abstinẽs i claustro formosus et
sanꝰ efficitur qui in seculo crapu
le deditus deformis ⁊ debilis exti
terat iiii · lxiiii
Abstinẽs palemon in die pasche
cũ lachrymis oleũ comedere recu
sauit · vii · lxxxviii ·
Abstinẽtes frẽs infra duos mẽses
coctum pueris murmurãtibus nõ
comederũt vii · xcvi ·
Abstinentiã sancti piecti ⁊ socio
rum eius deridẽtes cadẽte solario
oppressi sunt viii · cliii
Abstinẽtie viribus ꝑ ieiuniũ spu
tũ pestifer draco occidit · ix · ii ·
Abstinẽtia curat platus quidã q̃
delicijs affluens mente ⁊ corpore
egrotauit ix · iiii ·
Abstinẽs quidã crudelis arguit
q carnibus pecoꝝ parcẽt ꝫ hoim
carnibꝰ vesceret ix · ccv ·
Abstinentia appetitus luxurie in
marina mitigat x · xiiii
Abstinẽtia Quere etiã in Gula ·

¶ Acadiã facile superat qui oculũ
ad futuram gloriaz vel penam in
flectit ii · liiii ·
Acadia q̃re in somnolẽtia ⁊ labor
manuũ ·

¶ Accõmodare q̃re in charitas
Acquiescere nolle cõsilijs quere i
pertinax ·

¶ Aduers neq3 ꝓspis motꝰ frat
multis miraculis claruit · vi · lxxiiii
Aduersitate tẽtari Que i tẽtatio ·

¶ Adulteriũ fraude cõmittẽs q̃z hor
ribili plaga ꝑcutit p · lxxxvi ·
Adulterãs vxorẽ philosophi q̃li
pena sit correctꝰ ii · cix
Adultera q̃dã post mortẽ ab eq̃te
quodã gladio trãsfodit ⁊ flãmis
vrẽda mittit iiii · lxii
Adulteriuz execrata nobilis roma
na femia ꝓpriũ pectus ense trans
fodit iiii · lxxi
Adulterantẽ militẽ ob terrificã faci
em hoies bestie pecudes ceu demo
nem fugiũt maledictũ · v · lxxxi
Adulter peccãdo gladio cõspiciatur
perforari ꝫ cõfessionis remedio recu
ratur ix · iiii ·
Adulteri grauissima pẽa visi sunt
apud inferos cruciari ix · v

¶ Aduocati lingua quã freq̃nter
i vita vẽdiderat i mortui ore inueni
ri nõ poterat vii · lxxxvi ·
Aduocatꝰ imisericordissimꝰ ad iu

diciū dei venire citatꝰ · ix · cxxviij
Affectū carnaliū parentū triū phās abbas pastor pro filio soro ris a iudice cōprehenso intercedere noluit ij · xxxv ·
Affcm̄ carnalē vicit pōr q̄ se clau sis oculis sorori oñdit ij · xli
Affectū carnaliū amicoꝝ vicit io hānes q̄ pꝰ vigintiq̄tuor ānos tā q̄ȝ pegrinū se sorori oñdit · ij · xlij
Affectū carnaliū vincēs amicorū theodorꝰ ꝛ matrem ↄuertit ꝛ soro rem · ij · xliij
Affcm̄ mris marcꝰ vicit q̄ vestitꝰ sacco fedatꝰ fumo clausis oculꝭ se matri visendū exhibuit · ij · cliiii
Affcm̄ filialē vicit pafnuciꝰ q̄ ad p̄ceptū patris vnicū filiū i flumē iactare disposuit · ij · ccxxv
Affcm̄ carnaliū amicoꝝ vincē cu piēs lrās sibi ab eis missas in ignē cremēdas proiecit · ij · ccxxx
Affcū carnali abbas moriturꝰ cō sangneū suū i abbēȝ substituēs ḡ ui defūctꝰ pēa mulctatꝰ iii · lxiii ·
Affectū pentū ꝛ amicorū albertꝰ puer vicit v · lvij ·
Affectū pētū vincēs comitis filiꝰ spretis ↄsāguineis : ↄtēptaq; secła riū vestiū pōpa in religiōe stabi lis pdurauit vii · lxxv
Affcm̄ pētū vicēs theodosia v̄go ornata diademate ꝛ cruce pꝰ mor tem apparuit viii · x ·
Affectū parentū paganoꝝ visa gła xp̄i celsus puer q̄ȝ ta magna nimitate ↄtēpserit viii · cii
Affectū mariti ꝛ filioꝝ feia q̄dā in penis ↄstituta virtute multa d̄ uicit viii · cxiiii ·
Affectū mūdi atȝ filiorū p xp̄o ↄtēnere femia q̄dā maritū suū ele gāter edocuit viii · cxxij
Ambire prelaturā quere i Pre latus ꝛ Superbia
Amici falsi sunt peccata mun dus et diabolus · ȝ amici veri sunt virtutes ꝛ opera virtuosa et bone sta · iiii · xvii ·
Amicus verus in necessitate pba tur · · v · xlvi ·
Amicos carnales spernere quere i affectus ·
Amore christi carnalem amo rem vincere docetur virgo audiēs a christo Me diligas qui sum for mosus ꝛc̄ · v · cxxx ·
Amorem illicitū quedam femi na in tantuȝ exhorruit vt maluit i caldaria buliri q̄ȝ fornicari · ij · lxvi
Amore illicito tētatꝰ fratꝰ vt forti us laboraret vxorem ꝛ filios ex lu to finxit ꝛ sic tentationem supera uit · ij · xxiiii
Amore illicito tentatus grecꝰ ado lescens tribulatione sola potuit li berari · ij · lxv ·
Amore illicito tentatꝰ āmoniꝰ vel vno die pane saturatꝰ ij · lxix
Amore illicito labitꝰ quidā senex q̄ feie ↄsortiū nō vitauit · ii · cii ·
Amore illicito lapsus iobediēs se nex cū puero reuertitꝰ · ij · cv
Amor illicitus q̄re etiā i Luxuria
Angelorū multitudinē se cōtra demōis tentamēta iuuare patā ab bas moyses vidit ii · xxxi
Angeli sācti se fratribus dō loq̄n tibus miscuerūt ij · xlv
Angelꝰ dn̄i ātoniū docuit māibꝰ

sibi repromittēs turpis apostata
citi⁹ moritur vi·lv·
Auguriatrix q̄ȝ horribili pene p⁹
morte addicta sit iiii·li·
Baptisat⁹ lusorie genesius mi
mus ꝯuertit' ⁊ sic ex theatro
ad martyriū de ioco ad seriū per
uenitur ·iiii·xiii
¶ Bn̄dcām a btō bernardo biben
tes ceruisiā milites ad dn̄m subito
ꝯuersi sunt viii·xxvi
Bn̄dicere cibū q̄re in Cibus
¶ Bn̄ficiorū pluralitas philippo
cācellario parisieñ causaȝ dānatio
nis accersijt' v·xvii·
Bn̄ficiorū plitateȝ q̄dā p⁹ mortē
apparēs dixit esse causā sue eterne
dānationis v·xviii·
Bn̄ficia plura hr̄e dū mō vnū ꝯpe
tēs esset ad victū q̄dā cardinalis
moriturus dixit esse pctm̄ morta
le·v·xix·Et pluēs alij doctissimi
viri vt ibidē hēt' hoc sēsisse videt'·
Bn̄ficia eccl'iastica pīguia ⁊ plu
ra hn̄tes q̄daȝ canonici ⁊ plati ma
la morte moriūtur v·xx
Beneficiorū pluralitatē pulchra
visione Maria de oegnies didicit
esse vitandā viii·lii·
Beneficiū ecclesiasticū pro domi
no relinquēs quāta est a dn̄o glo
ria remuneratus ix·x
Bn̄ficijs ecclīasticis pmouens ne
potes suos epūs ī lecto aureo vis⁹
est īfernale carmē ꝯcinē ix·xi
Bn̄ficia ecclīastica iutilit' ꝯsumēs
horrēda pēa dānat' ix·xij
Beniuolētia machariꝫ ꝯuertit' q̄
duris vbis discipuli ei⁹ in furorē
exarserat ·ij·lvi·

Beniuolentior fuit abbas achil
les fratri q̄ malā de se suspitioneȝ
habuit q̄ȝ ceteris ij·cxxxvi·
Beniuolētia senis manichē⁹ here
ticus orthodox⁹ effiat' ·ij·cl·
Beniuolentia sua abbas pastor
inuidi fratris sautium pect⁹ sana
uit ij·clxxiiii·
Beniuolētia sancti odonis latro
ꝯuertit' iiii·xxxix
Beniuolētia sancti frācisci tres la
trones ꝯuersi sunt· vij·xxiii·
Beniuolētia ⁊ orōe sua pachomi
us puersuȝ frēm ad scāȝ ꝯpūctio
nem ꝯuertit vij·xciii
Beniuolētia sua abrahā eremita
ex lubrica vita reduxit neptem su
am· viii·xx·
Beniuolētia ꝯfratris quidā post
fornicationem ad penitentiam re
dijt· ix·clxvi
Beniuolētia seniorū q̄dā q̄ p sua
sū amicorū carnaliū eremū deserue
rat post multa peccata ad pmam
reuocatur· ix·cxcvi·
¶ Bigamū iohes elemosinarius
nec p ducētis milibꝫ modijs triti
ci ⁊ cētū octoginta libris auri vo
luit ordinare viii·xxxiiii
¶ Blasphemi in deū ⁊ scm̄ petrū
gallo iam asso reuiuēte lepra ⁊ ser
uitute cum sua posteritate grauā
tur· ·p·lxxxv·
Blasphemus cleric⁹ sniam illam
Oīs q̄ se exaltat ⁊c· falsaȝ dicēs
fulgureo ense trāsfigit' ·p·xcvij
Blasphemie spiritu tētat⁹ frater
a scō poemene consolat' ·ij·l·
Blasphem⁹ iurās per mēbra xp̄i
⁊ Marie celesti gladio vulnerat'

iij·xliij· Itē ibidē aliud·xliiii·
Blasphem⁹ symō de tornaco ter ribili morte pcutit᷑ v·xcix
Blasphemiam loquēs in sanctū hieronymū corpore et anima ad inferos per demonem deuectus ēst· vii·lxxxv·
Blasphem⁹ iulian⁹ apostata hor ribili morte punitur·viii·lxxxi·
Blasphemare quere etiam in Ma ledicere·
Bona iniuste acquisita retinēs come⁹ cū omni posteritate sua ad inferna descēdit p·lxxxv
Bona iniuste per mortē occisi mi litis retinens comes terribili equo iposit⁹ ad iferna portat᷑·iiii·lxiii
Bona iniuste retinēs nūnq̄ȝ mor tis sententiā euasisset nisi p Mariā vginē reuixisset v·lx
Bonis iniustis per mercatōes pa rentū acquisitis enutrita mat᷑ Ma ria de oegmes eternaliter se dicit damnatā ·v·cxxij·
Bona iniusta ablata retinens lu dowicus lātgrauius gūissimas pe nas inferni sustinuit vi·v·
Bona iniuste retinens cōuersus requiem celestem intrare prepedi tur· ·vi·lxxxij·
Bona iniusta cui⁹dā naucleri oia perierūt quibus amissis de iustis bonis miraculose ditissimus est ef fectus viii·xxxiij
Bona iniuste acquisita quia san ctissima q̄dā feia nō restituit pur gatoriū acerrimū tulit viii·l·
Bona ecclesiastica violēter aufe rens ecclesie sancti andree primo febribus deinde morte mulctatu⁹
est· ·viii·lxxiii·
Bona religiosorum secularibus data non ditāt eos sed magis de pauperāt· ·ij·cli·
Bonis mōasterij iniuste ditat⁹ repēte paup ⁊ miser effiat᷑·v·xv
Bona mōasterij a germano suo abbate iniuste accipiēs depaupe ratur: que cū redderet cepit dite scere· vi·xxiiii·
Bona monasterij iniuste retinē⁹ dispensator horribili visione dam natus apparuit ·x·xxij·
Bona iniusta q̄re etiā in Debita in Testamētū in Vsura·
Calcijs rostratis induta femi na post mortem apparuit q2 i vita eis abusa fuit· vi·xciiii
Calcio⁹ rostrat⁹ solitos face sutor plagat᷑ a demōe x·xxvii
Callid⁹ quere in Astut⁹·
Cantor lasciue voceȝ inflectē do in diuinis laudibus a demōe ir ridetur·iii·lxi· Itē ibidē·lxii·
Canticis angelorū aīa deuoti fris ad exitū pvocat᷑ v·ix
Cantātib⁹ ⁊ discātātib⁹ canōicis sol⁹ rauc⁹ exaudit⁹ esse celesti vo ce protestat᷑ v·xvi·
Cantās cū elatiōe bn̄dictōem ce rei paschalis a demonib⁹ raptus esse putat᷑ ·vi·xxx·
Cantātes clamose clericū demōi⁹ saccū impleuerūt vi·xxxi·
Cantus angelorum q̄ȝ dulces sint vi·xc·
Cantus chorisantium cum auidi tate audiens soror sancti damiāi quindecim dierum purgatorio af fligitur· ix·cxi

tes tres dissoluti iuuenes ad dn̄m cōuertūtur. ix.xlviij
Celestis gl'ia consistit in visione faciei diuine que omnē decorē creatum excellit ix.lxiii.
Celestis gl'e cōuiuiū celebrans miles ducētos annos p̄ imēsitate leticie vix hore spaciū arbitrat'. ix.lxiiii
Celestis armōie dulcedinē p̄ auiculā audiēs. frater trecētis annis i nemore p̄durauit ix.lxv
Celestis gl'e et inferni penarū itu itu roborat' nouitius in ordine p̄durauit. .ix.lxxxi.
Celestem iauuā christi passione aptam luxuriosi et vani hoies rursus claudūt ix.cl.
¶ Cellā exire q̄re in Exire.
¶ Cibos bn̄dicere q̄re in Crux
Cibos nimis curiose discernēs frater nisi emēdat' pitātiā Marie impetrare nō potuit .iii.xxviii.
¶ Cineres sacros deridens carnifex densitate cinerum suffocatus est. .vi.lxxviij.
¶ Circūstātias pctōz scrupulose cōfitēs frater aurea meruit corona fulciri vii.xlv
¶ Clementia quere in Beniuolētia et Charitas.
¶ Cōmunicātiū noia āgel' domi p̄ p̄amōe vidente diuersimode scripsit. iii.xxii
Coicatōez corpis xp̄i nimiū p̄trahens mulier incātatōib' magorū in equā ē cōuersa ii.lxxv.
Coicans idigne sacerdos horribili vulnere a dn̄o v̄berat'. ii.lxxvii.
Coiātiū diuersos eē vult' q̄dam sctūs episcopus dn̄o reuelāte conspexit ii.cxc.
Coiās deuote frat' mirabili mō a capitis dolore sanat' iii.xxvii
Coicans frater aspe correpto frē i cōsolato amaritudinē p̄ dulcedine in ore sensit iii.xxxv
Cōmunicās irrecōciliato frē sacerdos porcellū interimēs osculū dulcissimi Jesu cōsuetū amisit .iii.lv.
Coicans in discordia monialium p̄positus iuste a possessa increpatur. .iii.lvi.
Coicantis idigne hostiā niuea columba i nocte natiuitatis absumēs auolauit et post confessionem reportauit. vi.viii.
Coicans q̄dā magn' pctōr ex attrito cōtritus et verus penitens efficitur. vi.xv
Coicatur' sodomita rigefact' nō valet p̄cedere vi.xxii.
Coicare quidam in inuidia presumēs a demōe arripit'. viii.cxlviii
Cōmunicare q̄re etiā in Eucharistia et Missa.
¶ Cōpūctio quere in Cōtritio.
¶ Cōcedere alteri q̄re i Charitas
¶ Concordia q̄re in Discordia et Pax.
¶ Cōfessione quidam ab ipis fere inferni claustris liberatur. p̄ma.lxxxvii.
Cōfessores idiscreti confitētes freq̄nter ad desp̄atōez iducūt. ij.c.
Confessionem coram ducentis fratribus apertā faciens vidente patre peccatorū suorū deletionem latro p̄meruit ii.ccxxxvii
Confessionem protrahens miles a demone percutitur et desperans

eremita cõuertit viii·xx·
Desperat⁹ nõ est caupo etiaȝ a de monib⁹ in aera raptus ⁊ ideo veni am meruit ·ix·xxxvij·
Desperat⁹ peccator moriturus ca ritate ⁊ astutia sã eremite ad spē vite reduct⁹ est ix·xl
Desperatus nõ ē miles criminosus moritur⁹ ꝫ se v̄ginis filio recõme dans veniã impetrauit ix·xli·
Desperare nemo debet etiã in mor tis articulo ꝯstitutus x·xv
Desperatus iuuenis lubricen· seip sum occidit x·xviii·
¶ Detractor ⁊ suã ⁊ audiẽtis ani mã interficit ·ij·lix·
Detrahens alteri durissimo carceri penitẽtiali mãdãpat ii·ccxliiii.
Detr̃ctoꝝ libellos q̄s ꝯtra se xp̄ia ni epi offerebant constãtinus im perator excussit iiii·lxxij
Detrahẽtes scõ attalo mala mor te iterierũt viii·cli
Detractor i iudicio scõs oẽs vidi ctam contra eum postulãtes audi uit· ix·lv·
Detrahentẽ clericũ ep̄us nõ corri gẽs cum eo grauiter i purgatorio cruciatur ix·lvi·
Detractor moritur⁹ linguã suam pcutiens dixit· ista lingua pessi ma me dãnauit ·ix·lvij·
Detractor p⁹ mortẽ apparens lin guã igneã vsq; ad terrã depẽdẽtẽ dẽtib⁹ corrosit ⁊ expuit·ix·lviii·
Detrahere q̄re etiã in Diffamare·
¶ De⁹ oia vidẽs i spẽcie pegrini apparuit oculuȝ habens in occipi tio· ·p·cxi·
Deus gẽtilis sacerdoti⁹ infirme po tẽtie nisi licẽtiatu⁹ a sancto grego rio loq̄ nõ potuit· iiii·lxviii·
Diffamãs iiuste lectorẽ feia pa rere nõ potuit ꝫ horribilit̃ clamãs mẽdacij sui pẽas psoluit ii·xc
Diffamationẽ de fornicatione ma charius abbas patiẽtissime tulit· ij·clxiii·
Diffamãs marinã v̄gineȝ demõe possidet̃· ⁊ ipsa marina eãde diffa matõeȝ patiẽter sustinẽs miracul̃ effidt̃ gl̃iosa ij·ccxi
Diffamãs de furato psalterio paf nuciũ adolescẽtem a demone possi detur· ii·ccxxi·
Diffamãtes scm narcissuȝ iustas mẽdacij sui pẽas pẽdeit·iiii.lxvii
Diffamãs alios mẽdose furibũd⁹ linguã ꝓpaȝ dẽtib⁹ lãiauit.v.xcii
Diffamare diabol⁹ scm siluanum studuit vt suo edificati exemplo scãdalũ paterent̃ vii·lxxviii·
Diffamare volẽs scm vicẽtiũ feia a demõe cepit fatigari viii·xvi
¶ Diligendũ se a v̄gine dicebat xp̄s q̄ formosus erat bon⁹ dulcis ⁊ generosus v·cxxx·
Diliges dñm deum tuũ audiẽs in scholis ꝯuertit̃ ix·xlv·
Diligẽtis deũ feie cor scissũ ē et i uctũ ē i eo sc̄ptũ· diligo te ⁊c· q̄a creas̃· r̃demi· dotas̃· me·ix·lxxiiii
¶ Dimittẽti p̃ĩcidiũ occisori cru cifixus dñs trib⁹ vicibus caput in clinat· p·cv·
Dimisit epiphani⁹ offensam pri usq̄m membra sopori dedisset·ij· xcviij·
Dimittẽs rustico fraternã morteȝ amorosas inclinatõẽs crucifixi ꝑ

Doctrina simplicis sci epi pbs cō ūtit̄ q nulł doctoꝝ viroꝝ argum̄ tis potuit ad fidē iflecti · iiii.lxxiii

Ebri⁹ curialis cum iuuēcula quā ex baptiſmate ſuſcepit fornicatus gehēnalibus flammis exuritur · p̄ · lxi ·

Ebrioſus ſenex diſcipuli patientia emēdatur · ii · cxxi

Ebrioſus faber ferrari⁹ infernum aptū vidit iii · ix

Ebrioſi ſacerdotis corp⁹ ſacroruʒ locoruʒ ſepultura indignū iudicatur · vii · lxxxvi

Eccleſiā violarē volētes longobardi a demōe poſſident̄ p̄ · xi ·

Eccāaʒ itrā⁹ feia p⁹ nocturnū mariti concubitum a demone poſſidetur · p̄ · xvi ·

Eccāaʒ tpe orōis exiēs mōach⁹ a demōe trahit̄ . ʒ vga pcuſſ⁹ a btō bñdicto emēdat̄ p̄ · xxi ·

Eccleſiā vi itrare volēs quidā arrianus epiſcopus ſubitanea cecitate pcutitur · · p̄ · xlii ·

Eccāa arriana dedicat̄ a ſācto gregorio q̄ꝓpt̄ demō i ſpē porci eā exire ↄpellit̄ ꝛ alia multa in eadē eccleſia oñdunt̄ p̄ii · xliii

Eccleſiā dormiēdi cauſa ſub foris exiēs a demōe eq̄tat̄ ꝛ turpis apoſtata efficit̄ · iii · lix ·

Eccāaʒ viſitans ꝛ audiens cātari heu mihi dñe q̄r peccaui ↄpungit̄ ꝛ ad predicatorum ordinem igreditur · vij · xlviii

Eccāaʒ tarde adire ꝛ cito exire diabolica factōe docemur · viii · xiii

Eccāaʒ exeūte ꝑplm an̄ finē diuiorū iohes eleoſinari⁹ exiēs ꝛ ipſe ꝛ iter eos ſedēs correxit · viii · xliiii ·

Eccāaʒ freq̄nt̄ freq̄ntās diues ef ficit̄ laborioſo viciño ei⁹ dē officij ad idigētiā ꝑueniēte viii · xlv

Eccłie locū fabulatōib⁹ ꝓphanātium a demōe ſacerdos pctā ſcribi vidit · ix · iiii

Elatio q̄re in Superbia ·

Elemoſinā alioruʒ retinere noluit frater qui dñis ſuis iuitis ānuam pēſionē ſoluit ii · xxxiii

Elemoſinā datā a ſācta melania abbas pambo noluit numerare vt eaʒ multo meli⁹ dominus numeraret · ii · lxxi ·

Eleoſinā ſolitā infideli ſollicitudine rebuās cruris ſui grauiſſima infirmitate corrigit̄ · ii · cxii

Eleoſinā dādā paupib⁹ poti⁹ q̄ʒ amicis ꝛ eccijs abbas paſtor aſſeruit · ii · cxli

Elemoſinam trebuēs pauperib⁹ ſenex panibus abundauit quādo tenax frater ad indigentiā duraʒ ꝑuenit · ii · cliii

Elemoſinaʒ ſymoniacā ſacerdotis ſtephanus abbas nullaten⁹ acq̄euit ſuſcpe iiii · xxxvi

Eleoſinā ab epiphanio ꝑ illuſionem ficta morte recipe volēs vera morte defungit̄ iiii · lxxix ·

Elemoſinā comes carnotēſiū dās ſeipſum vſq̄ʒ ad camiſiam ſpoliauit · · v · liii ·

Elemoſinā tribuens quoddā monaſterium diteſcebat · ʒ cū cepiſſet manū cōtrahere ꝛ eleoſinas nō dāre fugatis fribꝫ · date ꝛ dabit̄ depaupatū eſt · vi · xliii ·

Elemoſinam ob vanam gloriam

mile⁊ faciēs penni pena inferni dā natur. vi.xcni.
Elemosinā accipiēs sacerdos ⁊ ꝓ dantis anima nō orās grauissime a demōibꝫ vberat vi.xcviii.
Elemosinā faciēs sanctꝰ iohānes elemosinariu⁊ centū numismatū li gaturā recepit ⁊ ipsaꝫ miaꝫ in spe cie vginis vidit viii.xxx
Elemosinā vni paupi iohāne⁊ ele mosinariꝰ pluries dedit dicēs Iste forte dn̄s meus sit. viii.xxxi. Et plura notabilia exēpla habentur ibidē infra ꝑ totā vitā iohannis elemosinarij.
Elemosinā datur⁊ serapion vesti menta euāgelium et seipsum ven didit. viii.xxxviii. Item ibidem habeť de petro thelonario qui eti am seipsum vēdidit.xxxvii.
Elemosina triginta librarū iohā nes elemosinariꝰ a troylo episco po celestē domū ꝯpauit. viii.xli
Elemosinā tribuēs quidā eo am plius ditescebat quo plus tribue bat. viii.xlii
Elemosina scutelle argētee quaꝫ gregoriꝰ naufragio dedit ꝓmoue rii papā ꝓmeruit viii.xc
Elemosina de iniuste acqsitis fa cta nec veniam nec gratiam ꝓme retur viii.cxl.
Elemosinario arnulpho porci in mādato taciturnitatis obediūt. viii.cliii.
Elemosinam dans diaconꝰ sācti germāi duoꝝ denarioꝝ ducētos solidos repēte recepit .ix.cxxv
Elemosinā tribuē⁊ in ꝓpria ꝑsona paupibꝫ ludowicus rex frācie di xit. hi sunt stipendiarij q̄ ꝓ nobꝭ pugnāt ix.cxxxi
Elemosinas largissimas tribuēs tyberiu⁊ impator bina vice thesau ros absconditos meruit inuenire. ix.cxxvii.
Elemosinā largissimā q̄tuor mili bus papibus tribuens euthicius vocē audiuit celestē ix.cxxx.
Elemosinis impetrāns diues vt pauper pro se oraret. et a subita nea morte ⁊ ab eterna damnatōe tutatur ix.cxlvi
Elemosinā facere nolēs vsurarius potatꝰ liquefacta pecunia audit demones dicentes. aurū sitisti au rum bibe ix.cxvi.
Elemosina quere etiam in Miseri cordia.
Epūs ne fieret āmoniꝰ abbas aurē sibi ꝑscidit ij.lxviii.
Epūs factꝰ abbas nyceta g̃uiori se pena macerauit ij.xciii.
Epūs q̄re eē i Prelatꝰ ⁊ Pastor
Equicius qualis fuerit. p̄.vij. et infra.
Erubescit peccare femia cum ef frem in conspectu hominū que in conspectu dei peccare non erubu it. ij.cxxxviii.
Eskillus postea danoꝝ epūs couertitur. iii.xxxij
Eucharistiā in formam pueri mutatā ⁊ ab angelo in partes se ctaꝫ quidā dubitans senex aspe xit. ij.clxxxiii
Eucharistiā i formā pueri muta taꝫ deuotissimꝰ plegꝰ abbas aspe xit ⁊ amplexus pueꝝ dulcia oscu la xp̄i labijs fixit ij.clxxxvi

Eucharistiã apes facta pixide ce
rea canoꝝ concentib⁹ laudauerũt
v·xciij·
Eucharistie pñtiã demonũ fãtas
ma sustinẽ nõ potuit· v·cxxix·
Eucharistie sacramẽtũ veneran
tes apes ecclesiã miri opis cõstru
xerunt· vi·lxviii.
Eucharistie vtute miracula bẽti
coꝝ albigeñ. sup aq̃s ãbulãtiũ ces
sauerunt et ipsi in aquis suffocati
sunt· vi·lxix
Eucharistiã a deo iudex iust⁹ re
cepit quam sibi episcop⁹ negaue
rat· vi·lxx·
Eucharistiã vaꝫ ab hostia ñ ɔsec
ta deuot⁹ episcopus nouit discer
nere· vi·lxxi
Eucharistiã veneranˢ miles vesti
mẽta in lutum ꝓiciens non macu
lauit· vi·lxxij·
Eucharistie oblatio captiui cate
nas viculaqꝫ disrupit viii·xl
Eucharistiã ꝓpt incredulã mulie
rẽ gregori⁹ orõe sua cõuertit in di
gitũ· viii·xci·
Eucharistiã sumptura femia ira
cũda in extremis vultũ cũ despe
ratione auertit· ix·xcvi·
Eucharistiã acceptam in die pa
sche stati p⁹ pascha chorisationũ
vanitatib⁹ dehonestãtes horribili
plaga cedũtur ix·clxiii
Eucharistiã q̃daꝫ deuot⁹ miracu
lose suscepit ꝫ tactu expimẽtũ
cape nisus id qđ sensit ãmodo nõ
sensit· ix·clxxxvi
Eucharistiã frãgẽs in missa pꝛbr
visus ẽ a puero q̃dã infanteꝫ i fru
sta cõcidere. ix·clxxxvij·
Eucharistie sacmentũ ob pueri
sacerdotis perfidiam in carnẽ com
mutatur· ix·clxxxix
Eucharistia a iudeis in cratilla
ma atrocit vulnerat̃ ⁊ sãguis xpi
a nouo effundit̃ x·ij·
Eucharistiã demões ipsi veneran
tur· ·x·iii·
Eucharistie sacramẽtũ ouiculã a
lupo raptã custodiuit illesã·x·v
Eucharistiã sumẽ q̃re i Coicare.
Excoicat⁹ ꝑ furto coruuˢ mise
ra cepit infirmitate pedetẽtim defi
cere· iii·li
Excõmunicate musce a beato ber
nardo repentina morte ꝑ paumẽ
ta sternũtur iii·lii
Excoicati militis panẽ etiã canes
edere recusarũt iii·liii
Excoicati silua ⁊ stagnũ celerius
aruerũt ix·lxi
Excõmunicati domũ execrãtes ci
conie suos nidos ad alias domos
trãstulerũt· ix·lxij·
Executor testamenti q̃re in te
stamentũ·
Exemplis sũs subditos ꝓuo
cãs ad meliorẽ vitã moritur⁹ ma
gna luce deducit̃ v·xii
Exemplo bẽ nꝛorũ sodaliũ suoruꝫ
claustra penitẽtiũ q̃dã studẽs pa
risieñ. ꝓiectis libˢ ⁊ serico pallio
q̃si insan⁹ ad predicatorũ ordineꝫ
festinauit vij·xlix·
Excẽpl' hoĩes efficaci⁹ ad bonũ vel
ad malũ ꝓmouet̃ viii·xi
Exẽplo cõstãtie scẽ fidei capra si⁹
aiat̃ ad pugnã viii·cin·
Exẽplo scẽ apiõis meretrix luxuri
osa cõuertit̃ ix·xliiii

Exēplo penitētis ⁊ inōcentis fris latro seuus ad penitentiaʒ puoca tur. ix.xlvi

¶ Exercitātur q̄dā patiētissimi fratres vt alijs exēplū patiētie exhiberēt. ij. ccxxxvij. ⁊ in seq̄ntibus

¶ Exire mōasteriū ad sororē visitādā iobes vix p⁹ vigīti q̄tuor annos acquieuit ii.xlii

Exirē cellā scūs nathanael nulli⁹ suasu p̄sūpsit p⁹q̄ʒ se de vna diabolica factiōe eiectum cognouit. ij.lxiiii.

Exire cellā nolēs macbari⁹ i limie celle se p̄iecit dicens. trabite demones trabite ii.lxxviii

Exire tētat⁹ fr ad ɔsiliū seis reuersus demōes vociferātes audiuit. vicisti nos mōacbe vicisti. ii.cxlvi

Exire freq̄nt⁹ solit⁹ frater a demōe increpatur vi.lxi.

¶ Exteriorib⁹ semel deditus abbas q̄ vix ab ambitu monasterij euelli potuit totus externus efficitur. v.xi

FAcies diuia quō oēʒ creatū decorē excedat ix.lxiii.

Facies demonū horribilissime sūt ix.lxxxiiii.

¶ Familiaritatē sc̄lariū hn̄s lōgi dni purgatorio cruciatur. vii.lviii

Familiaritates seculariuʒ fugere q̄re in Fugere.

¶ Felicitas mūdana q̄re in Prosperitas.

¶ Feminarū regimē equici⁹ ātea nō assūpsit q̄ʒ eunucbisat⁹ fere sexum nō sensit p̄.vii.

Femine cohabitā⁹ andreas fūdane ciuitatis epūs p̄ximi⁹ lapsui efficitur p̄.xxxi

Feiaʒ ɔsortiū repellēs p̄sb̄r q̄dā scōʒ petri et pauli meruit visitatione moriturus ad celestia regna vocari p̄.l

Feie p̄ncia senex q̄dā tā vehemīt fornicatōe tētatur vt oēs digitos suos flāma ɔburēs ardorem non sensit ii.cvi.

Feie familiaritatē vltra debitū admittēs vir nud⁹ incedēs fornicationem incurrit sed post factuʒ penituit. ii.cxcix

Femie familiaritatē nō vt decuit fugiens annosus ⁊ pudicus sacerdos fornicatur v.lxxxviii.

Feminei tact⁹ illecebra mōacb⁹ irretitus p̄priā sororē tentauit constuprare. vij.lxxxi

Femina viriles deuitās intuit⁹ etiam sancto martino se visendā negauit. vii.ciiii

Feiaʒ se ad fornicatōeʒ p̄uocātē edmūd⁹ v̄ga p̄cussit ⁊ oēm tētationis ipetū ab ea fugauit. viii.v

Feie familiaritate deceptus gene bādus p⁹ acceptatā cōtinētiā cuʒ p̄pria vxore iā in sororeʒ mutata peccauit viii.liiii.

Femine formā diabolus induit ⁊ epm̄ btō andree deuotū ad lapsū p̄cipitare conatur viii.lxxij

Feminaʒ familiaritas etiā sc̄as q̄ʒ piculosa sit. viii.lxxii

Feiaʒ aspcūs scūs carilefus q̄ʒta sollicitudine vitauerit. viii.cxl.

¶ Festiuis dieb⁹ cboreas ducēs femina baculo quo pila percutitur necatur cui⁹ corpus ifernal⁹ thaur⁹ visus ē dissipare v.cv

v

Festiuis diebus venatōibus va cans mōstruosam plem ex vxore suscepit v·cvi·
Festiuos dies digne celebrans messor deuotus diuini operis dragmam in segete pendentem inuenit· v·cxvij
Festiuitates sāctorū deuotissime celebrans in festiuitate omnium sanctorū felix ad celestia regna meauit· vii·lxxii
Festiuis dieb9 laborās paup efficit· digne celebrās tpalibꝰ rebus multū ditat viii·xlv
Festiuitatē natiuitatis xpi cū qnta deuotōe scūs frācisc9 i silua gre cie celebrauerit ix·lxxiii·
Festiuitate natiuitatis xpi instāte vgo deuota xpm supra cor suū diligēs dirupto corde cū angelis celos ɔscēdit·ix·lxxiiii· Ibidem quō diabolus dedit alapā fratri q audiēs cātari Et hō factus est nō inclinauit·ix·lxxv· Itē ibidē de supprioē dicēte papa puer papa
Festiuis diebus farinaȝ consper gens ꝛ fermentans cruētatos panes inuenit ix·cxciii
Festiuis diebus sub sūma missa carnes vendens pdigioso modo a dño plagat9 est ix·cxciiii
Festa sua deuote celebrantibus sancti grates magnas referre visi sunt viii·lxiii·
Festum conceptionis sue Maria deuotum clericum celebrare docuit· viii·lxviii·
Festo natiuitatis die meritis icarnationis christi demonis malicia coarcet ix·lxxii
Festuȝ ascēsiōis qre i Ascēsio
Festū epḣie qre in Rex
Festū purificatōis qre i purifica°
Fetore grauissimo aie damnatorum puniūtur v·v·
Fetore horribili dānati fetebunt· vij·lxxx·
Fetor quere etiā in odor
Fictus abstinēs monach9 dracom deuorād9 tradit ·p·lxviii
Fictus frater qui humilitateȝ verbis preferebat correptus superb9 innotuit ij·cxxx·
Fictus mōach9 ad cui9 morte q̄si sancti hoīs tota ciuitas cōuenit a demōe tridēte vulnerat ꝛ ad inferna vt meruit depoztat ·ij·cci
Ficta morte volens ab epypbanio sācto epō elemosinā cape vā morte defungit iiii·lxxix·
Fict9 ꝛ supstitiosus silētij obseruator relicto habitu religioso ad sclm reuertit vii·xii
Fictōe qdā ꝛ scā hypocrisi htūs dñic9 docuit hoīes ad sanctā vitā puocari viii·xi·
Fide hesitās pphan9 mercator animam suam demōi vēdidit qui eam vna cuȝ corpore ad inferna deuexit v·cxxvi·
Fide ꝛ orōe sutor monoculus grauissimi mōtis molē trāstulit ꝛ regē tartarōꝝ ɔuertit ix·cxlv
Filij aliqn pꝑter pctā parētū plagantur· ·ij·xvi
Filios suos in fornicatione acq̄sitos perimētes q2 cōfiteri erubuere dānati sūt·ix·xxxij·et·xxxiii·
Fletum compūctionis studio sus antonius in scripturis sacris

vemēte vt reddat āmonetᷣ. p̄.cxi
Furat⁹ codicē veteris ⁊ noui testa
mēti patiētia senis cui furabatᷣ cō
pungitᷣ. ij.cxix
Furātib⁹ res suas senex etiā obli
tū saccellū reuelauit. .ij.cxx
Furātis man⁹ senex moriens exo
sculatᷣ dicens. grās ago māibus
istis quia propter eos vado ad re
gnum. .ij.cxxii
Furari solit⁹ panē seāpion tādiu
hoc morbo laborat q̄adusq; hūili
reuelatōe furtū detegēt. ij. ccxv.
Furto diffamat⁹ serapion patiē
tissime tulit. .ij.ccxxi.
Furari solitus nouitius dephendi
tur a demone possidetᷣ: furit ⁊ mo
ritur iii.xxix
Furatus anulū coru⁹ excōmunica
tur ⁊ incipit misera infirmitate pe
detēptim deficere iii.li.
Furat⁹ obulū iuuenis nō nisi vela
tā dn̄i faciē intueri finitᷣ .vi.ciii.
Furtuz perpetrās lupa solito mo
re ad eremitaz a quo pascebatᷣ in
gredi erubescit vii.xcix.
Furtū faciēs mōach⁹ de sibi cōmis
sis a demōio vexatᷣ. viii.lxxxvi
Furtū q̄re etiā in Bona iniusta.
Gloriam celestē exptus mar
cellus cuz a scō fortunato a
mortuis eēt suscitat⁹ igemuit di
cēs. o q̄d fecisti p̄.xviii.
Glam xpi ⁊ scōꝝ vidēs q̄dā tar
taroꝝ ad fidē ɔuertitᷣ. v.cxxv.
Gloriā celestē expt⁹ demon vsq;
ad diez iudicij pat⁹ esset penitere
si rursuz preberetᷣ sibi accessus .v.
cxxxv. et. vi. liii.
Glaz celestē q̄re etiā i Celestis
Gloriam hominū fugiēs mona
chus a theodosio impatore saluta
tus aufugit ij.xxxiiii
Gloria ⁊ frequentiā hoim exhorre
scens abbas pastor iudicē pui ciē
recipe noluit ij.xxxv
Glaz hoim fugiēs senex dnudā⁹
se ⁊ lauās in palude demoniū hre
putari voluit ij.lv
Gloriaz hoim fugiēs abbas moy
ses iudici se visitare volenti occur
rit dicēs. q̄d moysen q̄ris ē fatu⁹
est ⁊ heretic⁹ ij.cxxvii.
Gloriā hūanā deuitās symeō ab
bas. cum iudicē se visitaturuz co
gnouisset caseū ⁊ panē sedens i li
mine māducauit ij.cxxix.
Glorie vane obuiādo nō debem⁹
opa bō omittere ij.cxlix
Gloriā hoim fugiens nōna piterij
fatuā ⁊ demoniacā se simulauit et
honorata a ɔsororib⁹ nunq̄z inue
nienda aufugit ij.clxxxii
Gloriam hominuz fugiens pinuti
us relicto mōasterio vbi pater p̄
erat in alio monasterio sub iunio
ris fratris imperio humillime mili
tauit .ij.ccxxvij.
Gloria vana tētat⁹ q̄dā frater q̄li
ter restiterit ij.ccl
Gloriam hominum de suis virtuo
sis operibus queren⁹ femina dam
natur. .ix.cc.
Gloria inanis in cantando quere
in Cantare.
Gla vana quere in Supbia.
Gratias agens de modicis bene
ficijs dei feia nobilē iuuenē in ma
ritum accepit. .iiii.xix.
Gulosa femina lactucam come

nes i pisces ɔuerti meruert.ix.p.
Gulā prudēs mrōna filios mōasti
ce nutriēs cohibere i puellis studu
it. q̄s extra horā prādij etiā aquā
bibere vetuit ix.lxvi
Gule sue impetū sequens mať au
gustini a famł'a meribibula nomi
nať.ix.lxvij. Item plura haben
tur exēplis seqn̄tib⁹ de gula.
Gula quere etiaz in Ebrietas Itē
in Abstinentia.

Habitū monachalē exuēs re
pētina morte pcussus ad in
ferna deduciť .v.v.
Habit⁹ mōachalis lodowico lāt
grauio post mortē indut⁹ parū p
fuit ad salutē vi.lxxxviii.
Hasta ludere quere in Tornea
mentū.
Heinrici impatoris vita q̄lis fu
erit.iiii.xlviii.et infra.
Hereditas iniuste acquisita q̄re
in Bona iniusta.et Vsurari⁹
Hereticī nomē sup oia mala ab
bas agathon exhorret.ij.xxxvi.
Heresi antropomorphitana aga
thon annosus pater grauiter labo
rat. ij.ccxviii
Hereticus quidā cuz puertere pu
tat ipse cōuertitur dum per predi
catorem prestigia demonum denu
dantur. v.cxxix
Hereticus ab obsesso flamma cre
matur et ob id obsessus a demone
liberatur. v.cxxxvi.
Hereticī albieses miracula diabo
lica factōne opanť. vi.lxix.
Hereticīs adherentes femie q̄ztur
pi demoni adheserint beati dn̄ici
orōne apparuit viii.xiiii

Horas canonicas intēpestiue p
solues scūs seuerin⁹ purgabilib⁹
flamis aduritur p.xcviii
Horas in lecto psoluēs debilr fra
ter a demōe accusať p.xcix.
Horas bte Marie quedam virgo
didiciť vnde a Maria multuz dile
cta milite se violare volentem con
uertit. iiii.viii.
Horas bte Marie dicere solitus io
hānes damascen⁹ abscisā manuz
gndi miaculo reaccepit.iiii.xxiii
Horas canonicas negligenter sol
uēs purgatoriū sustinet z fratris
cōradi pcib⁹ libať vii.xxxv
Horas canōicas edmūd⁹ etiā stu
dens parisieūs psoluit viii.vi
Horas canōicas cū reuerētia lege
re sanct⁹ ludgerus ⁊ verbo docuit
⁊ exemplo monstrauit.viii.lvi.
et.lvij.
Horas canonicas q̄a q̄dā frēs cuz
dibita reuerētia n̄ psolueīt a q̄dā
defūcto ḡuiť sūt repheñ.ix.cxlij
Hospicio recipiēs demōez i spe
cie pegrini filiū repēte in ignē pie
ctū amisit. p.xvij.
Hospitalis cerbonius episcopus
mirifice ab vrso occidend⁹ venera
tur. p.xxxiii.
Hospitalr epūs nō habens qd ho
spiti apponēt volūtatē grue pcib⁹
i terrā deiciť. p.lxxvi.
Hospitalitas ciuitatis exorintbi
multiplr ɔmēdať ij.xiii
Hospitalitatē exhibēs cuidā scō
gregorio epō sacerdos idolorū con
uerti pmeruit. iiii.lxviii.
Hospitalitatē exhibēs ciuis q̄dā
romā⁹ iueto balsamo ⁊ lapide pci

furti acceptos monialiū soccos lauit et lotos secrete restituit · iiii · liij
Humilis lancfrāc9 abiecti9 mōasteriū qd inuenire potuit intrauit vbi etiā male correctus dū bene legeret ad mensam male pronūciauit iiii · liiii.
Humilis bernard9 abbas calcios limēs a demōe irridet · vi · xxix ·
Humilis puer Jesus salutationez angelicam pfectissime dicēs cum ad suas laudes peruentum est obticuit vi · lxvi
Humilitatis gratiā oculorū amissione mercari cupiens frater masseus et oculos retinuit et hūilitatis gratiaz accepit · ex qua in diuina contemplatione mirabiliter creuit · vii · xxv ·
Humillim9 augustin9 de iterano doctor vtriusqz iuris cōuersus rusticū et illitatuz se fingens cū summa alacritate officia despectiora compleuit vii · lxvii ·
Humil' pachomi9 a puero nō erubuit discere quomō mattas texere oporteret vii · xvciij
Humilis petrus theolenarius cū ignotus erat hominibus inter homines mansit · cum vero cognosci cepit aufugit viii · xxxviij ·
Humilis thomas de aqno fratrem multo minorē se sequi tanq̄z fu9 nō despexit viii · xcv ·
Humilis rex dacie regiū diadema xpo tribuit postq̄z ꝓpriā potētiaz friuolā intellexit ix · lxxi ·
Humilis epūs parisiēsis se de paupercula matre natuz non erubuit quā pciose vestitam non recognouit · ix · clv ·
Humilis magister heinricu9 de louanio subulcus effiātur et sicut in scholis · nam rector fuerat loca dicta int iuuenes hūit sic p9mo dū statuit iter porcos x · x ·
Humilitas vestiū quere in Vestimentū Vestis
Iactantia sua sanctus eleutherius puerum quez demone liberauerat rursum obsideri promeruit · p · xlvi ·
Ieiuniū q̄re in Abstinētia
Iheronim9 sanct9 suis deuotis in necessitatibus eorū fideliter succurrit · vii · lxxvii · et exempl' ibidem sequētibus ·
Jesus q̄re in Nomē et Puer
Incantatōibus et vexatione demonis curāda femia ab integra legione demonū inuadit · p · xvi
Incātatōibus mulier raro coicās in equā mutat ij · lxxv ·
Incātatōibus dedita femia ab ecclesia i q̄ defūcta iacebat a demōibus extracta et equo infernali imposita cū clamore ad inferna trabitur · iiii · li
Incātatōibus nigromātiās deditus scholaris e circulo per anuluz rapt9 ad loca penalia ducitur sed palles et macer reducit · vi · xlviii
Incātator suis artibus virginem beato iheronimo deuotā ad alterius libidinē decipe volens g̃uiter a demōe flagellat vii · lxxxiii ·
Incātatricē feminā dolorem capitis passus sanctus puer bernard9 exhorruit viii · xxii ·
Incantationū perfidia decipit fe

C ·ij·

Infirmitate lepre ꝑcussus preposi
tus pulcerrim⁹ aie peccatricis vul
nera infirmitatis occasione curauit
ix·xci·
Infirmitate lepre ꝑcussa deuotissi
ma atq; pulcerrima feia oibꝫ plan
gētibꝫ ipsa letabat̄ ·ix·xcii·
Infirmitatē corpis patiēt ferēs a
nima exitura omibꝫ mēbris deuo
tas grates refudit ·ix·cxxxvi·
Infirmos supra modū abhorrēte
frequent̄ infirmitates easdē cōfue
uerūt incidere ·ix·cxxxij
Infirmus leprosus dulāt̄ canit qr
parietē int̄ se ⁊ dnm diuidētē indi
es videbat diffluē·ix·cxxxviii·
Infirmitas corpalis Quere in Tē
ptatio·
Ingeniosi ad prelaturā magis
fūt apti ·v·p̄·
Inimicos quidā frater oratione
ad penitentiaꝫ conuertit ·iij·xl·
Iniurias patient̄ ferens apollo
nius gētilem virū cōuertit·ij·xiii
Iniurias ⁊ obprobria agathō ab
bas patiētissime tulit·ꝫ hereticū no
mē tetruꝫ vehemēt̄ exhorruit ·ij·
xxxvi·
Iniuriātibꝫ se frater dixit Isti sūt
qui occasioēꝫ nobis prebēt ꝑfect⁹
ij·liij·
Iniuriā passus quidā iuueīs risit
q̄ꝑpter meruit ad philosophicā di
sciplinā admitti ·ij·cix
Iniurias patiēt̄ ferre docuit iohā
nes elemosinarius nepotē suū red
dēs grām ꝑ vindicta illi qui nepo
ti suo iniuriā fecerat·viii· xxxv·
Iniuriā inferre bonis Quē i Per
sequi bonos·

Innocēti puero leena obedit·
ij·xxxvii·
Innocētia pueri acbas mltis idi
cijs declarat̄ ·v·lvi·
Innocēs puer obsessā demōe cho
risatricē liberauit ·v·xc·
Innocēs puer ignito ferro nō vri
tur stuprat⁹ āt grauit̄ igne laniat̄
v·xci·
Innocētiā in scō machute maē ve
nerat̄ ·viii·cxli·⁊·cxlij
Innocētiā ⁊ sanctitatē machutis
ignis cetus ⁊ lupus reuerēt̄ ·viii·
cxliii·cxliiii·cxlv·
Inobediēs senex q̄ infirm⁹ ⁊ si
ne licētia mōasteriū exijt p⁹ ꝯmis
sā fornicacōeꝫ cū puero r̄dit·ij·cv
Inobediens adolescens ducente a
quila heremū petens postea a deō
ne decapitur· ·ij·cxxiiii·
Inobediēs frat̄ cuculle petiā sine
licētia assuit ⁊ ob id moriturus de
mones letātes vidit ·iij·xlv·
Inobediēs ꝯuersus ⁊ supiori suo
rebellis a demoibꝫ rapit̄ ·iii·xlviii
Inobediēs prior cū maria ad cele
stē patriā ꝑgē prohibet̄ ·iii·xlix
Inobediēs ⁊ rebellis ꝯuersus pro
hotis nouis seditionē mouens ter
ribili morte interijt ·iii·l·
Inobediēs fr̄ sine licētia fleubto
miā suscipiens vsq; ad spūs emis
sionem sanguinis fluxū nō potuit
cohibere ·iiii·xli
Inobediēs fulco graui infirmitate
vsq; ad mortē fatigat̄ ·v·xxiiii·
Inobediētiā ade ptinacit̄ suggil
lās hu⁹ inobediēs efficit̄ ·⁊ ꝑdita
grā dnī sui effugat̄ ·vi·xliiii·
Simile habet̄ ·xlv · ⁊ etiā·xlvi·

ex quibus exemplis apparet quõ
natura laborat semp in vetitũ.
Inobediẽs frater demoni p obedi
entiã pcipiẽs vt ab obsesso exiret
ab eodẽ demõe irridet᷑. vij. li.
Inobediẽs laicus ꝛ nulli⁹ volen᷑
pere ipijs i et'nũ dãnat᷑. vij. lxix
Inobediẽs astion grauit' immũda
satis tẽptatione vexat᷑. viij. xxi.
¶ Impatientia in Iracũdia
Intentione sinistra demonẽ i spe
cie pegrini hospicio recipiẽs filiũ i
ignẽ piectũ pdidit. p. xvij.
Intentione furandi calices intrãs
monasteriũ in claraualle mutato
ꝓposito prior efficit᷑ vi. p.
Interrogare volẽs aliuꝫ de dubio
suo ab ãgelo informat᷑. ij. clxix.
¶ Inuidus sacerdos florẽtius bea
to bñdicto venenũ dedit. ꝛ septẽ
nudas puellas i ꝯspectu discipu
lorũ ei⁹ ducere chorea ordiauit. ꝛ
repentina morte interijt. p. xxij.
Inuidi frẽs vrsũ florẽtij occidẽtes
morbo elephantino pcussi interie
runt. p. xxxvij.
Inuidia act⁹ quidã senex alium
frẽm baculo e cella sibi ꝯcessa ex
pellẽ disposuit. eo ꝙ plures ad il
lum fratrem visitandi gratia ꝯflu
erent. ij. xxxix.
Inuidum fratrem abbas motues
qnta caritate suscepit. ij. liij.
Inuidia aliqñ agitati monachi ta
benensiote macbariũ de monaste
rio eicĩ postularũt. ij. lxxvi.
Inuidũ fratrẽ quõ abbas pastor
mirabili beni uolẽtia builitate ꝛ in
dustria pacauit. ij. clxxiiij.
Inuidia inflammatus frater de su
rato psalterio pafnutiũ diffama
uit ꝛ demonis obsessione plagat᷑
ij. ccxxi.
Inuidus frater attact⁹ odore qui
de presẽtia beate virginis aduene
rat ptinus emendat᷑. iij. lvij.
Inuidi fratris venenuꝫ quidã vic
toriosa obsequiositate deuicit. vi
xxxvi.
Inuid⁹ demõ pdere aiam maluit
qm celestẽ gloriã obtinere. vi. lii.
Inuid⁹ ꝓmã᷑ scõ sampsoni vene
nũ a deo plagat᷑. viii. cxlviii.
Inuidi detractores ꝛ psecutores
sancti attali horrẽda morte puni
ti sunt. viii. cli.
Inuidentes ꝛ diffamantes sanctũ
goarẽ quõ plagantur. viii. clxi.
Inuidiose persequẽs sãctuꝫ deico
lũ terribili plaga pcutit᷑. viii. clx
Inuidia Quere etiã in Odiũ Dif
famare. Discordia. Dimittere.
¶ Iohẽs baptista deuotũ sibi sãc
tulum ne gladio percuteretur pre
seruauit. p. xlviij
Iohãnes baptista deuotũ suũ vt
sub rigorosi poris sui regimĩe ma
neat adhortat᷑. vii. lxv.
¶ Iracundi frĩs furusculã demõ
tribus vicibus subuertit. ii. cxvi.
Irã rñsio mollis lenit. ii. xiiii.
Irat⁹ fr̃ demoni ingressuꝫ ad mõa
steriũ sci frãcisci pbuit. vii. xxi.
Iracundo ꝛ ipatienti leproso serui
ens frãcisc⁹ ipsũ a lepra corpis ꝛ a
nime curauit. vii. xxii.
Iratũ briciũ demones visi sũt ad
maledicendũ beato martino ꝯcĩ
tare. vii. cv.
Iracunda femina ꝛ ꝓpter irã aliis

importabilis cōfessione et precibus sancti malachie māsuetissima est effecta ·viii·xlvij·
Iracunda femina corpus christi sumptura in extremis vultū auertit·ix·xcvi·
¶ Irridere Quere in Deridere·
¶ Judicio dei occulto vir bonus tribulationibus et mulier iniqua delicijs fruitur ·ij·clxxxiii·
Judicia dei occulta cuidam fratri ostenduntur ab angelo qui boni senis filium occidit· et peruersum senem muneribus cumulauit ·ij·ccx·
Judicia dei occulta ostenduntur cuidam fratri qui animam peregrini ab āgelis michael et gabriel deduci vidit in celum· animam vero heremite mali a demonibus rapi in infernum ·ij·cci·
Judicio dei occulto quidam diues damnandus honorifice sepelitur· recipiens mercedem in presenti· et deuotus heremita a beluis comeditur vt sic purgatus ad regnū euolaret celeste ·ij·clxxxix·
Judicium dei vehementer expauit frater qui ad iudicium tractus a propria matre confunditur·ij·xcvi·
Judicio dei examinatus et accusatus stephanus in hora mortis miserandis quibusdam vocibus fratres perterruit sibi astantes· secunda ccxlviii·
Judicij tubam germanum fratrē timere docuit rex eūdem germanū suum innocētem mortifera quadā tuba citari faciens· ·iiii·xv·
Judicio presentatus quidam insolens et indisciplinatus prelatus nudus ad infernales penas protrahitur·v·ij·
Judicio presentandus quidam cardinalis cum multis alijs miserabili quadā effigie ducitur sexta. xcv·
Judicante domino qui per rubeam scalam iusticie ascēdere voluerūt ceciderunt· qui vero ad albam scalam misericordie cōfugerunt maria semper virgine misericordissima suscipiente saluati sunt vij·xli·
Judicio christo presentatus aut peccata soluere aut ad infernales penas ire precipitur· septima· liiii·
Judicio deo presentatur aīa cōdēnanda eo quod pompis mundi cōuiuijs quod nimium dedita fuisset·vii· lxxxii·
Judicio dei famosus doctor parisiensis accusatur· iudicatur· condemnatur· et bruno cum reliquis qui carthusiensem ordinem inchoauerunt conuertitur. ·ix·xcvii·
Judicatus quidam religiosus fratri suo post mortem apparens dixit· Nemo credit· nemo credit· nemo credit quā districte iudicat deus et quā seuere ipse punit ·ix· xcviii·
Judicio presentatus verbo accusatus· iudicatur· condemnatur ·nona clxxv·
Simile habes ibidem· clxxvi· Itē clxxvii· Itē· clxxviii·
¶ Judicium temerarium in alios iactare non debemus ·ij·xcij

Judicans temerarie culpabilez fratrem abbas ysaac· ab angelo ꝓhibetur ecclãm intrare· ij· cxxxii·
Judicantes temerarie culpabilem frēm abbas prior ꝯgruo exemplo redarguit· ·ij·cxxxiii·
Judicans sacerdotem celebraturuz solitarius vocē celestē audiuit ·tulerunt sibi homines iudiciū meū· ij·cxxxiiii·
Judicans in sexta feria manducātem mane frēm· solitā deuotionis grām amisit· ·ij· cxxxv
Judicās temerarie paupere͂ sociꝰ sancti francisci penitētiā corā paupe facē compellitur· vii·vi·
Judicās temerarie iohānes elemosinarius monachū sororē mulierē circumducentē a dño pro errorē reprehenditur· ·viii·xxxix·
Judicia temeraria vitanda iohes elemosinariꝰ pulchro exemplo demonstrauit· ·viii·xliiii·
Judicio suo deceptus est effrem sanctus qui videns gloriā exteriorē beati basilij ostensā sibi celitus illiꝰ scītatē nō credidit·viii·lxxx
Judicio temerario preuentus est heremita qui beatū gregoriū i papatus gloria contemptorē diuitiarū eē non censuit· ·viii·xcij·
Judicātes temerarie sanctū goarē ꝗ mane ex caritate cū paupibus māducaret graui fame ꝛ siti puniūtur· ·viii·clxi·
Judicāꝰ temerarie sanctū goarem episcopuꝰ iuste ꝯfusionis fue verbere corrigitur· ·viii·clxi
¶ Jurare ꝛ maledicere solitus puer quinq; ānorū damnatꝰ·ꝓ· lv·
Jurās ꝑ mēbra xpi ꝛ beate virgis celesti gladio vulneratꝰ· iij·xliij·
Jtē ibidem xliiii·
Jurātes ꝛ piurantes tres iustas ꝑ iurij sui penas soluerūt ·v·ꝓ·
Jurantes ꝛ blasphemātes ꝛ ad tesseras ludētes in nocte parasceues xpm dñm vulnerauerūt· v·iiij
Jurare in mercantijs nolētes pmū depauperati sunt· sed postea multū ditati· ·vi·xxv
Juramentum falsum faciens iudeo cristianus a curru opprimitur sed ꝑ beatū nicolaum resuscitatꝰ· viii·lxxiiii·
Juramentū falsum exigens ab altero tractus ad iudicium grauiter verberatur· ·ix·xcix
¶ Juriste lingua frequenter i vita vendita in mortui ore non ē inuenta· ·vi·lxxxvi·
¶ Justꝰ abbas pastor ꝑ filio sororis sue a iudice comprehenso intercedere recusauit· ·ij·xxxv
Justus abbas monasteriū sua iusticia plus ditauit q̃z cellerariꝰ potuisset sua auara astucia· vi·xl·
Justicie amator ꝓpriū nepotez occidit· ꝛ corpus xpi qd̓ eps sibi negauerat a deo recepit· vi·lxx
Justus iudex ꝛ legatus cū munꝰ a quodā accepisset ꝛ percepissꝫ ꝗ causā hrēt resignauit· ix· cxxxix
¶ Karolus magnus ꝑ beatū iacobū a demonum potestate eripitur iiij·xxxvi·
karilefus vir scūs ꝑ nullis muneribus oblatis se regime contuendū prebere voluit· ·viii·cxl·
¶ Labore manuū quidaz frater

C ·iiij·

secunda·lxx·
Linguam cohibere nescientes fres coram anthonio iuste confundun tur·ij·xcvij·
Linguam et os refrenans agathon quamuis iuuenis inter abbates cōpu tari meruit· ·ij·clxvi·
Linguam non bene sciens refrena re abakyrus multipliciter a fratrib9 exercitatur ·ij·ccxli
Lingua maliloq alios diffamās ꝓprijs dentibus laceratur ·v·xcij·
Lingua iuriste frequenter in vita vendita in mortui ore non inueni tur·vi·lxxxvi·
Linguis varijs sanctus anthoni9 de padua more apl'orum presente papa loquebatur ·vij·xxxiij.
Lingue beneficiū mute femine no citurum beatus vincentius noluit i petrare quamuis ad horam loqui con cessit·viij·xviij·
Lingua greca loqui beatus basili us sancto effrem oratiōe impetra uit·viij·lxxxiij·
Lingua ignea beatus basilius a sā cto effrem verbū dei docere conspi citur·viij·lxxxiij·
Linguis sanctorum abscisis spiri tu sancto afflante loquendi offici um non perdiderunt·viij·cxvij·
¶ Litigare Quere in Discordia·
¶ Litteras carnaliū amicorū quidam sanctus frater in ignem ꝓiecit ne ex eis inutilium cogitationū ma teriam acciperet ·ij·cxxx·
¶ Locū mutare Quere in aposta ta·Exire et Inconstātia·
¶ Loquētes de sacra scriptura sāc ti senes pulmētū edere neglexerūt ij·xxix·
Loquentibus bona sancti angeli se miscuerunt·sed cōuersis ad va niloquia demones in specie porco rum affuerunt ·ij·xlv·
Loqui de passionibus et rarius de scripturis abbas pastor cōsueuit ij·cxl·
Loquētes scurrilia a deo vt meru ere plagantur ·iiij·xxvij
Loqui solitus verba iocosā risum mouentia graue purgatoriū post mortē sustinuit ·iiij·lviij
Loquentibus frācisco et fratribus eius de xp̄o xp̄s in medio eorum apparuit· ·vij·xvij
Locutionis locū totū suū esse di abolus beato dn̄ico affirmabat· viij·xiij·
Loqui in ecclesia qua ratiōe iohā nes elemosinarius populū cohibe bat·viij·xliij·
Loquentiū in ecc̄a verba demon scribē a sacerdote videbat'.ix.ciiij.
Loqui prudent' cupiēs fili9 regis anglie collū gruis petijt et ob id ré gnū accepit· ·ix·cv·
Loqui Quere etiam in lingua·et Silentium·
¶ Lupum ferocissimū beatus frā ciscus in domesticum et mansuetis simum animal commutauit·septi ma·xx·
¶ Lusibus vacans iuueis crebris ictibus pene vsq3 ad mortem inuisi bili manu percutitur·iii·xxxvi·
Lusib9 vacans et iurans celesti gla dio vulneratur· distinctione· iiij·exēplo·xliii·
Lusibus torneamentorū vacātes

horribili plaga pcussi sunt ·v· c·
De hoc vide plura i Torneamētū
Lusibus tesserarū ⁊ iurationibus de
diti xp̄m dn̄m vulnerarūt ·v· ciij·
Lusib9 tesserarū spoliatus sagittā
in celū mittit ⁊ sanguine tincta₃ re
cipit· v· ciiij·
Lusib9 suis alios ad ludū cōcitās
tibicen fulmine percussus interijt·
v· cxxviii·
Luso₂ sacerdos moriturus plures
circa se demones presentes conspe
xit q₃ erāt in horreo calami· vi· li·
Ludēs ad tesseras infaustus miles
visceribus tegulis domus herenti
bus a demone deportat· vi· lvi·
Ludi circa funera pͥhibent· vij· lv
Lusib9 nimiū dedit9 rufus nepos
cirilli eterna morte se dixit eē mul
tatum·
Lusib9 insistente patre cum filio
fili9 in sanctū hieronimū blasphe
mia₃ dicens a demone ad inferos
corpore simul ⁊ anima est deuect9
vij· lxxxv·
Ludētiū sodaliū lasciuiā deuitās
edmundus officiosissime a puero
ihesu salutatur· viii· iiii·
Lusib9 auiū deditus graui purga
torio punitur· ·ix· lxxxiij·
Ludo malo q̄da₃ iuuenis fere pro
misse virginitatis naufragiu₃ per
tulisset· ·x· ix·
Luxuria inquināns se quida₃ e
piscopus qui abscisa pro fide lin
gua poterat· statim post lapsum
grām illā pdidit· pri· xlv·
Luxuriosus tiburcius presbiter in
fernali rogo cremandus imponi
tur· pria· lx
Luxuriam exercens cu₃ iuuencu
la quam p̄cedente die e baptisma
te leuauit quidam curialis gehen
nalibus flāmis exuritur ·i· lxi
Luxuriosa caro valeriani patricij
ex ecclesia faustini vbi sepulta ia
cuit proiciato p̄cipit· pri· lxxij·
Luxuriosus presbiter grā₃ quam
in missa habere ɔsueuerat amittit·
prima· lxxx·
Luxuriā ex gula nasci probauit
frater qui post esum concupite fri
xure in peccatū zodomiticum cecī
dit· pria· lxxxij
Luxuriosus iuuenis cum amasia
sua igne crematus interijt ·i· xciij
Luxuriosus presbiter aiam simul
⁊ semen effudit· ·pri· xcvi·
Luxurie baratrū incidens superb9
monachus demones clamātes au
diuit· O monache ⁊c· ·ij· p̄·
Luxuria grauiter temptat de vir
tutibus superbiens pater· ⁊ ad se
culum ire disposuit ·ij· iij
Luxurie temptationē vincere cu
piens deuotus frater pallio suo fe
tentē carne₃ defuncte mulieris ex
tergens naribus horrētib9 applica
uit· ·ij· xxiij·
Luxuria temptatus frater vt for
tius laboraret vxorem ⁊ filios ex
luto finxit et sic temptationem su
perauit· ·ij· xxiiii·
Luxuria temptatus grecus ado
lescens tribulatione sola potuit li
berari ·ii· lxv
Luxuriam quedam femina in tā
tum exhorruit· vt maluerit in cal
daria bulire q₃ fornicari· ii· lxvi·
Luxuria temptatur āmonius vel

vno die pane saturatus ·ij·lxix·
Luxuriosus sacerdos vlcere pessio percutitur a domino · et dato iuramēto q᷑ de cetero non celebraret a sācto machario curatur·secūda·lxxvij·
Luxuriantem filium suum innocētius abbas a demonio postulauit possideri ·ij·lxxxix·
Luxuriosa femina lectorem de sua ipregnatione iniusta diffamās parere non preualuit· secunda xc·
Luxuria lapsus frater cōtra desperationem seipsum animans dixit Non peccaui ·ij·xciij
Luxuria grauissime temptatur indiscretus senex qui fratrem fornicatione temptatum fecit desperarē ij·c·
Luxurie temptationem iuuenis frater obedientia ieiunio et labore deuicit· ·ij·ci·
Luxuria labitur quidam senex· quia femine consortium non vitauit· ·ij·cij·
Luxuria lapsus inobediens senex cum puero reuertitur ·ij·cv·
Luxuria temptatus fortissime senex omēs digitos manus exussit et feminam tante temptatiōis causam mortuam suscitauit· secūda cvi·
Luxuria lapsus senex quidaʒ penitentia miraculosum lumen i die pasce promeruit ·ij·cix·
Luxuriosus benedictus papa horribili gehenne pena damnatur· pria·cix·
Luxuriosi iuuenes virginem violare volentes angelica visione terrētur·iiii·xi·
Luxuriosi sacerdotes hic et in futuro plagantur ·v·lxxvi·
Luxuriosum concubitum non nisi igneus lectus decere iudicatur· v·lxxxiii· et ·vi·lxxvi·
Luxuriosus symō de tornaco limpidissimo scientie lumine spoliat᷑ v·xcix·
Luxuriosa puella diuinitus āmonetur·sed quia non correxit errorem citius moritur ·vi·lxxxvii·
Luxuria quidam frater ꝓpter presumptionem suam temptatur et vincitur· et tandem demone agitāte flammis arsurus inijcitur ·vii· lxxxix·
Luxuria temptata femina dū beatum vincentium non valet ad lasciuiam inclinare a demone possidetur ·viii·xvi·
Luxurie inueteratam consuetudinem senex nicolaus quanta difficultate deuicerit· ·viii·lxx·
Luxuria instigata mater ꝓprium filium sibi consentire nolentem in mortem precipitare conatur·viii· lxxi·
Luxuria instigatus qdā deōni homagiū facit vt puellā nobileʒ suo matrimonio copularet·viii·lxxx
Luxuria tēptātē se feiaʒ thomas de aq̄no fortit᷑ repellens ꝑpetue castitatis v̄tutē ꝑmeruit·viii·xciii
Luxuria q̄ntā nigredinē opet᷑ in aīa patʒ i iudice dulcicio q̄ v̄gies opprimē volēs cacabos et ollas ꝑ eis āplectēs sicut ab intra ita extrinsec⁹ tot⁹ niger effiāt᷑·viii·c·

quidam regulariū cum quib⁹dā
alijs occulte celebrans angelos re
sponsoriū Felix nāq; cōcinentes
audiuit· v·xcv·
Maria virgo moriturū nimis pre
sumptuose exultantem pie redar
guit· ·v·cviii·
Maria vgo iuueni q̄ negato chri
sto se negare noluit veniā pctōꝝ
impetrauit vi·xiii
Marie salutatiōe demōis vtus mi
nuta est· vi·xix·
Marie purificatiōis die vgo q̄daʒ
pulchrā pcessionē vidit vi·lx·
Maria amputatā linguā deuoto
suo restituit vi·lxi·
Maria deuoti sibi pueri adā scabi
osū caput curauit vi·lxii
Maria tentatuʒ fornicatione iuue
nem militem eā frequēter salutan
tem liberauit ⁊ ad celestes nuptias
inuitauit· vi·lxiii·
Maria vgo beatricis monial apo
state loco custodis officio funge
batur· vi·lxiiii
Maria latronē diem sabbati ieiu
nanteʒ ad meliora cōuertit· mori
turo cōtritionem tribuit· honorifi
cam sepulturaʒ miro modo procu
rauit· vi·lxv
Maria scolaris cuiusdam aiam
in specie columbe ad celos deue
xit· vi·xcix
Marie salutatiōnem ambulando
legens visus est post mortem pul
cherrimis caligis salutatione āge
lica inscriptis ornat⁹ incede· vi·ci·
Maria vgo ante partū· in partu·
⁊ post partū fuisse per fratreʒ egi
dium pdicatori dubitanti triplici

lilio manifestat ·vii·xxxii·
Maria virgo cum ingenti lumine
apparens fratri conrado de offida
filiuʒ quem gestabat in vlnas de
dit· vii·xxxvii
Maria ad albā scalaʒ mie ɔfugiē
tes recipit· vii·xli
Maria vgo predicatorib⁹ cantan
tibus Salue regina multa signa
dilectionis ostēdit· vii·xlii· Si
mile ibidē· xliii· et· xliiii·
Marie capellan⁹ qui semper i om
ni sermone exemplū de ea ad dul
ce os faciendū dixit cōcinens mi
rabiliter ɔsolat⁹ obiuit vii·lvi·
Maria quēdam deuotum sibi a la
tronum truculenta manu abscon
dit· vii·lxxiii
Maria virgo a sancto edmundo
per anuluʒ et votum castitatis de
sposata ei in omni tribulatiōe suc
currit viii·v
Maria moriture femine calores af
flatu flabelli mitigauit ⁊ vna cuʒ
omnib⁹ sanctis eius exequias ce
lebrauit· viii·l·
Maria die purificationis deuotuʒ
cecuʒ dictatorē responsorij Gau
de maria illuminauit· viii·lviii·
Item aliud circa idem responsori
um· viii·lix·
Maria militeʒ quotidie dicentem
Aue maria a seruo demone q̄tuor
decim ānis custodiuit viii·lv
Maria sibi deuotā feiaʒ militis de
paupati sed per diaboluʒ ditati
vxorem a malicia diaboli preser
uauit· ·viii·lxi·
Maria filiū vidue q̄ sibi puerū Je
sū pia simplicitate ex vlnis abstu

lerat ⁊ obsidis loco ꝗ̄ste incluserat a vinculis absoluit ⁊ mr̄i restituit viii·lxii·
Maria clericū horas suas dicere so litū dignāter visitauit· ⁊ a carna libus nuptijs r̄uocans in castitate seruauit· ·viii·lxviii·
Maria d̄uoto clerico scriptori pl̄ critudinem suā ōn̄dit ·viii·lxij·
Maria capellanū officiū suū sepe dicentem a thoma cantuariensi su spensū offico priori restitui iubet viii·lxxvii·
Maria beatū basiliū cum populo suo ab impijssimi iuliani ꝯminacō ne defendit· viii·lxxxi·
Maria cuidam virgini nasum et labia qn̄qꝫ ob amorem castitatis abscisa miraculo grandi restituit ix·xxij·
Maria virgo impudicū iuuenem salutationē angelicā frequentan tem per delicatū cibum in fedis va sculis oblatū emēdauit·ix·xxvi
Maria virgo religioso morituro ⁊ clamāti maledicta hora in qua re ligiosus factus sū misericorditer subuenit· ·ix·lxxxiiii·
Maria lassum de cōmuni labore fra trū quiescere ⁊ somnū capere prece pit·ix·cij·
Maria laborantium fratrum sudo rem collegit· ·ix·ciij
Maria dissolutā feminam ne a de mone ad inferna raperet̄ adiuuit ix·cvij·
Maria virgo monialē ne in forni cationem prorueret terribili visio ne prohibuit· ·ix·cviii·
Maria quendā carthusiensē a de monibus liberās docet vt studeat vilibus escis ⁊c· ·ix·cxiij·
Maria carthusiensem diabolica fa ctione pene desperantē adiuuit· ix·cxiiii·
Maria ex ore deuoti prioris sertū legentis cernitur collectas rosas i sertū suo capiti iposuisse·ix·cxv·
Maria sacius accepit paucas sibi salutationes angelicas cū deuotio ne q̄ꝫ sine hac multas exsolui ·ix cxvi·
Maria duas virgines sibi in filias datas a paupertate simul ⁊ infamia liberauit ·ix·cxvij·
Maria deuotissimā sibi filiā pasto ris morituram visitauit· ⁊ caput ser to ornans ad celestia regna pdu xit ·ix·cxviii·
Maria grādi miraculo rosas de cor pore defuncti cuiusdā fratris fecit excrescere· qui psalmos quosdā in eius honore legebat·ix·cxix·
Maria custodem factione diabo li in furto deprehensum ⁊ incarcera tū mirifice liberauit· ·ix·cxx
Maria in die purificationis mltis comitata virginibus se deuoto et infirmo episcopo amplexandam dedit· ·ix·cxxi·
Maria virgo thome cantuariensi pulcherrimam casulam dedit·ix· cxxij·
Maria militi perditū lumen resti tuit qꝫ iudeo se blasphemanti ala pam dederat· ·ix·cxxiij
Maria inmisericordi senatori i iu dicio succurrit ⁊ in meliorē muta uit·ix·cxxxi·
Maria vgo deuotū sibi a fornacis

rus defletur ·ij· cxxxviij
Miraculose super ardetes prunas gradiens frater a demone decipit· obsidetur· flammis moriturus inij citur vii· lxxxix
¶ Misericordiã nolens in paupe res exhibere cõstãtius presbiter in dignus epatu efficit· p·xiiij·
Misericors epus bonifacius duode cim aureos egenis datos a virgie maria miraculose recepit ·p·xiiij
Misericors in pauperes bonifacius puer euacuatũ tritico horreuz pre ce fusa rursũ impleuit p·xv·
Misericordissimus paulinus seipsũ p filio vidue in captiuitatẽ dedit prima·xxix·
Misericors in paupes sutor sabba tis elemosinã dedit ⁊ domũ in celis edificauit p·lxiiii·
Misericors i paupes sutor p hau stu vini quem pauperi dari prece perat doliuz vino plenum recepit · prima·lxxvii·
Misericors in paupes abbas lam predã viginti nũmis papiensibus emptã paupi postulanti donauit prima·lxxviii·
Misericors in pauperes paterfami lias vnũ quẽ habebat nũmũ pau peri tribuit · ⁊ statim viginti soli dos recepit· p·lxxix·
Misericors in pauperẽ ecclesiam a grum quẽ habebat totuz dedit du odecim filijs nichil reseruãs·p·cij
Misericors in indigentes apollo nius tribus mensibus de paucis pani bus grandẽ populũ pauit ·ij·viii·
Misericordia in pauperes ductus macharius caute quãdã ditissiam

q elatã vgine spoliauit·ij· lxxx
Misericordis in pauperes regis os waldi manus non potuere putre fcere· ·iij·p·
Misericordis i paupes epiphanij economus a quodã inuisibili saccũ pecuĩa plenũ accepit· iiii·lxxviii
Misericors in paupes wilhelmus abbas vilariensis bouẽ quem ppt pregnantẽ feminã occidi fecit vi uum inuenit· ·v·l·
Misericordissima in pauperes vx or militis miraculosam farine mul tiplicationẽ meruit ⁊ dulciter canẽ tem auiculam longe ante mortem audiuit ·v·li·
Misericors in paupes eps leprofo rũ horrendas manus exosculat · sexta·lxvii·
Misericors in pauperes beatus frã ciscus clamidem pauperi in elemo sinam datã in celos vidit deferri· vij·iij·
Misericordissimus in pauperes io hãnes elemosinarius quanta pau peribus tribuit fecit impendit · viii· xxx· ⁊ infra per totam vitam eius
Misericordie opibus deditus gẽna dius de existentia eterne vite per ãgelũ meruit inforrri· ix·cxxiiii·
Misericordie aures ad preces pau perũ claudens aduocatus terribili ter ad iudiciũ dei per angeluz cita tur ·ix·cxxviii·
Misericors femina vlcerosuz pau perẽ in lectũ suuz collocauit· qua ppter xps apparens marito eaz de suspicione adulterij excusauit·ix cxxix·
Misericordie aditũ castri sui pclu

dens senator nisi per mariã fuisset adiutus perijsset ·ix·cxxxi·
Misericordiã nõ ondentes in paupes imisericordẽ interitũ iusto dei iudicio meruerũt ·x·xx·
Misericordia in hospitibꝫ recipiendis Quere in Hospitalitas
Misericordia dei se abnegãtẽ frẽz non deseruit ·ij·cvii·
Misericordissim⁹ de⁹ iã raptũ a demoibꝫ cauponẽ pessimũ ꝗ i ipso raptu ꝯpunctũ ad veniã recepit ꝛ grãtiam ·ix·xxxvij
Misericordia dei Quẽ etiã in Cõfessio Cõtritio Cõuersio Desperatio Penitentia·
Misse oblatio quãtũ defunctis ꝓsit·p·lxxiii·ꝛ·lxxiiii·
Missarũ solemnia deuote celebrãs cassius eps audiuit· Age quod agis ꝛc·p·lxxv·
Missam deuote celebrans presbiter meruit vt quotidie ãgelus dñi sacrificiũ de manibꝫ acciperet ·i·lxxx
Missam celebrans idigne sacerdos horribili vulnẽ a dño verberatur· ij·lxxvii·
Missarũ solemnijs quidã captiu⁹ adiut⁹ nulla vi vinculorũ potuit ligatus retineri ·iij·v·
Missis fratrũ quidã ꝯuersus clareuallensis a demõnũ supplicijs liberatur·iij·xvi·
Missarũ tpe ꝗdã secularis vir formã speciosissimi pueri celebrãti osculũ porrigere conspexit· iij·lv·
Missas indigne celebrantes erant duo sacerdotes quorum vnius os computruit ꝛ alterius manus sub ipsa celebraciõne celestis ignis consumpsit·v·xciii·
Missam audiens peregrinus a hierusalem in patriam per lõga terrarum spacia vna die perrexit ·vi· lxxiii·
Missaz deuotissime celebrans iohãnes de aluerna cum verba cõsecrationis dixisset totus in extasi raptus est· distinctione·vij·exemplo·xxxvi·
Missam deuotissime celebrãs iohãnes de aluerna pro defunctis ifinitas aias de purgatorio in celuz vidit euolare ·vii·xxxix·
Missa vna defuncta aima per qndecim ãnos in purgatorio puniendã liberatur· ·vii·liij
Misse libent᷑ ministrãs cũ ministraret luce celica circũfusus ad celestia regna cõscẽdit· ·vii·lxvi·
Missam celebrans in altari sancte katherine in eodẽ altari post mortem dedicationem celebrauit ·vij· lxviii·
Missis cuiusdam deuoti fratris defunctoruz anime anxie satis se adiuuari postularũt· ·vii·lxxi·
Missa celebrata pro quodã fodiẽte argentum ipsum multo tempe oppressuz sub rupe preseruauit in vita·viii·lxvi·
Missas deuote audiẽs oparius grãdi mercede iterũ ad ecclesiã mittit᷑ pro diuite moriturus ·ix·cxlvi·
Missam deuote celebrantis presbiteri oblationez angelus domini visus est conspectui diuini patris offerre· ·ix·clxxxviii·
Missaz in peccato celebrãte sacerdote visus est in altari puer vehemẽt

renites ne insumeret ·ix·cxc·
Missam celebrans sacerdos et de piscibus saliendis sollicitus vidit demone cacabu cum piscibus ad altare portante. ·x·xxviii·
Moyses ethiops latro quo conuertit et qualem vitā duxerit ·ij· lxxxi· et in sequentibus ·
Moyses abbas qui gladiū sumpsit secundū sētentiam dnī gladio voluit interire· ·ii·ccvii·
Monachi decus sunt pallor et macies cū humilitate ·ii·li·
Monachus non sum ꝫ monachos vidi ait macharius · narrās de duobus qui nudi venerūt cū animalibus adaquare· ·ii· cxcv·
Monachi sine tribulationibus eē non possunt· ·ii·ccvi·
Monialez mrīmoīo accipiēts carcerii munera btūs mēnas et miraculose nouit et strēnue respuit·i·xli·
Mores leues deponere musa puella in celum itura a virgine maria premonetur· ·p·liiii·
Mori cū anastasio monachus petijt et citissime optata īpetrauit· pmā·xiii·
Morituri frēs ab albatis viris inscribuntur· ·lvi·
Moriturus theodorus draconi datur deuorandus p·lxvi·
Moriturus crisorius demones vidit inducias petijt et nichil impetrauit prīa·lxvij·
Moriturus quidā xpi nomen blasphemās oratioibus fratrū fere ab iferni claustris reuocatur ·i·lxxvii·
Mortuus ad vitam redire recusat secunda·xi·
Mori timētē mucius abbas grauiter obiurgauit· ·ij·xij·
Mortē patris nunciauti scūs euagrius dixit· cessa blasphemare meus pater imortalis est·ij·lxxxvi
Mortuū mundo se existimans sanctus senex boue fris sui de palude extrahere recusauit ij·xci·
Moriturus abbas sisoy xp̄m et sanctos ad se deducendum venire cōspexit· ij· cxcvi
Mortē pre oculis hn̄s formicās frater grauissima se penitentia cōdemnauit ·ij·cxcix·
Mortis memoria instigatus grauissimam penitentiaz quidam fecit· ij·ccxlvii·
Moriturus stephanus rationez de operibus suis reddere cogitur· et horribilibus clamoribus fratres cōturbauit ·ij·ccxlviij
Moriturus egbertus multa promisit vt sibi vita daueret dn̄o seruituro· ·iij·ij·
Moriturū quendam sanctum episcopum hymnis celestibus canora turba psequitur· ·iij·iij·
Morituro quodam deuoto monacho angeli sancti lilijs rosis qz ecclesie pauimēta strauerūt·iii·xxij
Moriturus arnulphus maximam consolationem de perfecta cōuersione accepit· ·iii·xxvi·
Moriturus alequirinus mirabiliter a dn̄o cōsolatur· ·iii·xxxiii·
Moriturus quidā frater inaudita carmina cōcinens animā dn̄o commendauit· ·iij·xxxiiii·
Moritur cōfidens frater qui omnibus fratribus sē obedientissimum exhi

buerat · iij · xxxix ·
Moriturus diues ab infernalib⁹ cattis deterretur duʒ paupcula vidua a btã virgine cõsolat̃ · iiij · v
Moriturus dux damasci linthea men quo inuoluendus erat per vexilliferũ suũ in damasco circũferri fecit · · iiij · lix ·
Moritura sanctissima abbatissa a dño consolatur. · v · viii ·
Moriturus iuuenis ↄtra defunctũ patrẽ petit arma parari v · xl ·
Moriturus presumptuose solu ẽs frena leticie a v̾gie maria corripitur · v · cviii ·
Moriturus frater xp̄um vidit ⁊ dicẽs in galilea xp̄m videbimus ⁊ c̃ sanctã animã exalauit · · v · cix ·
Moriturus criminosus come⁹ i ipsa vltima infirmitate tantã penitẽtiã egit vt ꝓhetare iciperet ⁊ fine purgatorio euolaret. · v · cx ·
Mortẽ longe arbitrans miles spe seductus inani pene sine sacramẽti⁹ obiisset · v · cxxxiii ·
Mortuorũ fetidis visis sepulcris lisfardus nobili⁹ subulcu⁹ a superbie tumore sanat̃ · vi · xxvii ·
Moritur⁹ criminosus sacerdos plures demones q̃ʒ erãt in horreo calami presentes circa se ↄspexit · vi · li
Morituro cunoni quindeciʒ milia demonũ affuerunt · & quorũ fauci bus fratrũ precib⁹ ereptus ad celestia regna migrauit · vi · lxxx
Itẽ simile habes ibidem · lxxxix ·
Moriturus eusebius grauissime a demonib⁹ temptat̃ · vii · lxxvii ·
Moriturum se cogitãs guerricus cõuertit̃ · vii · xlix
Moriturã feminã scũs petrus a demonũ grauissima infestacõne liberauit · · viij · l ·
Moriturus religiosus quidam clamauit Maledicta hora in qua religiosus factus sum · ix · lxxxiiii ·
Moritura insolen⁹ puella optimi⁹ vestibus ornari se facien⁹ demonẽ vt animam suam tolleret inordiatis clamorib⁹ aduocauit · ix · cxii
Moriturus carthusiẽsis nisi virgo maria subuenisset a demone fuisseʒ in desperationem perductus · ix · cxiij ·
Mortui comitis ⁊ patris sui puteritem saniẽ ⁊ horribiles v̾mes vidẽs filius duram ⁊ incognitam hominibus vitam in roma duxit · ix · cxxxiiii ·
Moriturus miles doluit multuʒ ꝙ fidelius temporali domino q̃ʒ eterno deo in hoc mundo seruiuit · ix · cxxxv ·
Moritur cuiusdam patientissimi infirmi anima omnibus membris grates refudit · ix · cxxxvi ·
Mortis iura et consuetudinem nisi pater a iuuenibus remoueret filiũ de religione in patriaʒ non potest recipere · ix · cxxxvii ·
Moriturus leprosus audiente militie dulcissime domino decantauit · ix · cxxxviii ·
Moriturus quidam diues pecuniã ⁊ alijs possessionibus cum vxorẽ suam ⁊ filios suo⁹ non ꝑpter sẽ sed propter res suas plangere videret medietatem omnium bonorum suorum pauperibus erogauit · ix · clvij ·

Moriturus malus sacerdos leones
vidit · ignem sensit · ad inferna ꝑ
uenit · ·ix · clxxiiii ·
Moriturus deuotus iuuenis q pa
rētes ꝑ xp̄o reliquerat deū affat ·
Pater meus ⁊ mater mea dereliq
runt me ⁊c̄ · ·x · xi ·
Moriturus hospitalarius cātus an
gelorū audiuit · ·x · xiii ·
Morituro drossato demones ꝯflu
unt · castrum cōcutit · aīma ad in
ferna defertur · ·x · xix ·
¶ Mundū cū regno rex scotoruz
relinquens moriturus dixit · Dn̄e
fecī quod iussisti imple qd̄ promi
sisti · p · ciii ·
Mundum cum sua pompa arsem
us abbas contempsit ·ij · xlvi ·
Mūdo mortuus apollo bouem fra
tris de fossa abstrahere negauit · ij
ccxxiii ·
Mundum relinquens arnulphus
ꝓpter deū cētuplū quod dn̄s repro
misit in hac vita recepit · iij · xxvi
Mundi amicicia ⁊ breuis est ⁊ fal
lax · iiii · xvi · ⁊ · xvii ·
Mundus sibi seruientes nisi ꝓuide
tia sua sibiipsis prouiderint ad et
num exilium ⁊ graues miserias de
stinabit · ·iiii · xviii ·
Mundum relicturus lancfrancus
pauperrimū atq; abiectissimum
conuentum expetijt ·iiii · liii ·
Mūd⁹ comitissaz cāpanie sibi solli
cite seruientē male p̄miauit · v · vi
Mūdanā pompā in quodā abba
te vox q̄dā celestis icrepauit · v · v
115 Mundū cōtemnē mechtildis filia
regis scocie frēm docuit · ⁊ ipsa in
maxima paupertate vitā duxit ·
quinta · xxxv ·
Mūdanas delicias magister rolā
dus videns esse fugaces ordinem
predicatorū penitentiā acturus in
trauit · ·vii · xlvi
Mundū cum p̄ntibus theodorus
dereliquit diuina ⁊ interna inspira
tione compunctus ·vij · xcī ·
Mundū ⁊ beneficia sua relinquēs
quāta gloria est a dn̄o munerat⁹
ix · x ·
Mundū relinquentes in iuuentutē
pre alijs gloriosius vident in celū
conscendere ·ix · xliii ·
¶ Munera sacrilegi carcerij dt̄us
mennas ⁊ miraculose nouit ⁊ strē
nue respuit p · xli ·
115 Munera non facile acćipienda sūt
presertim iudicib⁹ ·ix · cxxxix
¶ Murmurātes visi sunt stercus
manducare ·ii · cxcī ·
¶ Musa puella a virgine maria i
celū vocatur ·p · liiii ·

Natiuitatis xpi die celebrās
tribus vicib⁹ missas sacramē
tū columba deferēte amisit · vi · viii
Natiuitas christi Quere etiam in
Festiuitas
¶ Negās deum spiritū sanctum i
specie columbe perdidit · sed peni
tētiā agens rursū recepit · ii · cvii ·
Negās xp̄m a demone possidetur
⁊ repētina morte ꝑcutitur · iiii · xi
Negās xp̄m theophilus peniten⁹
per mariā ⁊ gratie restituitur ⁊ vi
te · iiii · xxiiii ·
Negans xp̄m quidam iuuenis a
patre repellitur · nec ad iuliam im
peratoris preces in gratiam recipit
iiii · lxxvii ·

D iii ·

Negare xp̄m nolens quidam no bilis nudus exercitū camelorū du cere cogitur ·iiii·lxxx·
Negaē xp̄m nolens notarius pyis simo xp̄i crucifixi intuitu respiciat ix·liiii·
¶ Negligēs minima paulatī ad peiora dilabitur ·ij·iij·
Negligens repugnator temptati onum suarum oracōe sancti senis iuuari non potuit quia ipse seipsū iuuare neglexit ·ij·xxxij·
Negligens frater q̄ dicere solebat volo saluare animā meā in iudicio vehement a ꝓpria mr̄e confundit ij·xcvi·
Negligēs in ꝯuersatione frater fer uētibꝫ vt de monasterio exirent cōsuluit ·ij·ccxxxiii·
¶ Nigromāticus cum demonum turba ad inferna dilabitur ·ix· cxl·
Nigromātia· Quere i Incantatio·
¶ Nomen ihesus edmundus fron ti sue inscribere a puero ihesu edo cetur· ·viii·iiii·
Nomen ihesu cordi ignacij inscri ptum inuenitur ·viii·xciii·
Nomie ihesus frater thomas fuga uit diabolum se in nocte terrentē· x·viii·
¶ Nonna piterij ·ij·clxxxii·
Obediuit aq̄ precepto sabini epi qui scripta scedula ma nu notarij aquā miraculosē cōpe scuit ne terram ecclesie lederet·p· xxxii·
Obedientia sua quantū proficiat paulus simplex· vide·ij·xviii·et exemplis sequentibus· Itē quo modo tacebat nulli loquens ꝓpter preceptum anthonij·ij·xix· Itē quomodo quedam irrationabilia ad preceptū anthonij infatigabili ter faciebat·ij·xx·
Obedientissimus paulus simplex potentior in miraculis faciēdis ma gno anthonio efficit ·ij·xxi·
Obediens iohānes ad imperiū ab batis sui terribilem visu leenā du cit·ij·xxxvii·
Obediens filius mirabiliter a temp tatiōe fornicatiois eripitur ·ij·ci·
Obediens frater resistens somnolē tie sue sub vna nocte septem coro nas i celo promeruit ·ij·cxvii
Obedientissimus marcus vocatus a sene inchoatam lrām·o·incōple tam dereliquit ·vnde ꝛ a deo ꝛ ho minibꝫ plurimū est dilectus ·ij· cliii·
Obediens frater a cocodrillis vene ratur fundens precem mortuum su scitauit· quod abstinēs frater nō valuit·ij·clvi·
Obediens frater dilectum filium suum ad preceptum superioris sui in furnum flammiuomū proieciat sed puerum illesum recepit·secun da·clvii·
Obedientem fratrem abbas pam bo supra omnes alios fratres mag nifice commendauit·di· secunda clviii·
Obediens iohannes brevis aridū lignum aquam longius afferens per tres continuos annos irrigauit donec grandi miraculo vireret ꝛ o bedientie fructum produceret ·ij· clix·

Obedientissimus iohannes etiam impossibilia patris iussa implere co natur. ·ij·ccxxiiij·
Obedientissimus pafnucius dilectum et vnicum filium in flumen iactare iussu abbatis disposuit. secunda·ccxxv·
Obediens comitis filius non veritus est patria ciuitate sportas vendere ij·ccxxvi·
Obedientissimi adolescentes vitam maluerunt perdere quam commissas sicus violare ·ij·ccxxxi·
Obediens ysidorus septem annis ante portam monasterij sedit omnibus letaniam faciens ·ij·ccxxxix·
Obediens laurentius vocatus a patre monasterij per integram refectionis horam coram eo ante mensam sedit in genibus ·ij·ccxl· Et sequitur ibi de abakyro·
Obedientie filius innocentius mori non potuit ·ij·ccxlv
Obedientia fratris statuta ordinis scrupulose seruantis mice in margaritas commutantur ·iii·x·
Obediens frater in nocte assumptionis in grangijs extra monasterium manens mirabili deuocione a deo muneratur ·iii·xxxvij
Obediens frater confidenter moritur nec reprehensione beati bernardi pusillanimis efficitur·iii·xxxix·
Obediens berchbarius vocatus a magistro suo retento in manu duciculo venit· et grandi miraculo id quod ducillabatur in altum excrescens nullatenus fundebatur ·iiii·xxii·
Item simile·viii·cxlvii·
Obediens conuersus latro post grauem penitentiam ad celos conscendit·iiii·xxxix·
Obedientissimus iohannes moritur et scus iohannes a francisco nominatur ·vii·vij
Obedienti deo francisco seuissima lupi rabies in omnibus obedire compellitur· vii·xx·
Obedientissimus masseus humillima et abiectissima officia ad preceptum francisci solus impleuit· vii·xxvii·
Obediens frater carnes ex obedientia comedens ab infirmitate curatur· vi·lxij·
Obediens frater ranis imperat ne de cetero sua garrulitate fratres inquietent·vii·lxiii·
Obediens frater demones de obsesso fugat· et ne vane glorietur etiam ipse fugit ·vii·lxiiii·
Obedientem fratrem edaces incendij flamme nullatenus tetigerunt ·vii·ci·
Obediunt porci arnulpho ne grunnirent precipienti viii·cliii.
Obedientiam dormiendi arnulpho demon non ferens arguit ·viii·clv·
Obedierunt simplicissimo subulco porci· nec ausi sunt contra eius preceptum etiam coacti statutos terminos transmeare ·x·xii·
Obedientia Quere in Inobedientia·
¶ Oblatio sacra quantum prosit defunctis· Quere in Defunctus et Missa·
¶ Occasionem peccati vitauit presbiter qui moriturus cum feminam sibi appropinquasse sentisset clamauit· Tolle paleam igniculus adhuc viuit·i·l·
Occasiones peccatorum veri penitentes fugere debent ·ij·ccviii·
Occasiones fornicationis que nobilis

matrona nō fugit cū pprio filio in
cestū ɔmisit · iiii · iiii ·
Occasiones fornicatiōis oscula et
ɔtrectationes sūmope vitā; puel
la sacerdotem percussit · v · lxxxv ·
Occasione; pccōrū fugere · Quere
in Feia ⁊ Oculus ·
¶ Ociosā vba seu detractoria au
diēs machetes abbas dormitabat
ꝫ in diuinis semp vigilātissim⁹ ex
titit · ij · ccxxviii ·
Ociosa vba audiētes frēs euigilāt
qui sub diuinis verbis letbea som
nolētia grauabantur · ij · ccxxix ·
Ociosi frēs ⁊ in spiritualib⁹ se nō
exercētes tedio victi ad seculū re
uerti statuerunt · ix · xlvii ·
Ociosum esse Quere i Laborare ·
¶ Oculos male custodiens in iu
uētute benedictus feminā in secu
lo vidit · vnde in heremo postmo
dū grauius temptabatur · p̄ · xx ·
Oculoruꝫ mala custodia grauissi
mā pasco abbas tēptacōnē incur
rit · ij · lxvii ·
Oculos suos senex cautissīe custo
diuit q̄ reuersus de alexādria nul
lius nisi epi faciē dixit se vidisse ·
ij · xcix ·
Oculoruꝫ suorū solliciītus custos
abbas siluan⁹ faciē suā cuculla te
gebat · ij · cxlv ·
Oculorū ispiciētiū se lasciuā veri
ta quedaꝫ casta ⁊ pulcerrīa muli
er petiit a dn̄o defōrri · v · lxxvii ·
Oculos suos male custodiēs gui
do p tres ānos cōtinuos grauissime
fornicationis spiritu temptat̄ · v ·
lxxviii ·
Oculus custoditi ⁊ casti episcopi
etiā post quadringētos ānos cali
gaē non potuit · v · lxxix ·
Oculos male custodiens iuuenis
monachus qui ɔsiderauit feminaꝫ
nō eē monoculā graui disciplina
percutitur · vi · xlij ·
Oculos pudicos habendos esse sāc
tus frāciscus pulcherrima similitu
dine frēs edocebat · vii · x ·
Oculos virorū exosos hn̄s virgo
etiaꝫ scō martino suos negauit a
spectus · vii · ciiii ·
Oculos icautius bernard⁹ adhuc
iuuenis in feminā figens grauissi
mā temptacōnē patit̄ · viii · xxiii
Oculos rugerius tā sollicite custo
diuit vt infra tres ānos in medio
populi versās femineā faciē nō vi
deret · viii · liii ·
Oculorū suorū icustodia ne cape
ret̄ pharao eps vxor eius olim in
sororē mutata tonso crine ⁊ āliā
o induta se deformē eidē visendā
obtulit · omnēq; temptationē ab
eo fugauit · viii · clviii ·
Oculi quantū laruales demonum
facies abhorrebunt · ix · lxxxiiii ·
Oculos duos in occipite xp̄s ha
buit quibus hominē fuem furantē
vidit · p̄ · cxi ·
¶ Odio habens anselmū ab āsel
mo ab infernalib⁹ lupis liberat̄ ·
iiii · liiii ·
Odiū nolens deponere orāte iaco
bo d vitriaco morbo caduco corripi
tur · v · xliiii ·
Odiū Quere in Inuidia ·
¶ Odorū suauitatib⁹ nimis indul
gēs vxor ducis venecie diuino iu
dicio pcussa horrendius fetet · p̄ ·

lxxxiiii·
Odore aque fetentis olfactus ille cebrosos arsenius correxit· secunda·xlvii·
¶ Officia humillima et abiecta obediens frater masseus libenter impleuit vii·xxvii·
Officia humillima et abiecta augustinus de iterano scie sue titulos reticens· erat enim doctor vtriusque iuris cum summa alacritate impleuit· vii lxvii·
Officium humillimum coquine quondam ditissimus petrus thelonearius libenter pro domino amplexatur ·viii· xxxvii·
Officium humillimum subulci magister henricus de louanio elegit· quem propter deus etiam demonis voce eum glorificauit ·x·x·
¶ Olfactus Quere in odor·
¶ Omnium sanctorum festum deuote celebrans in festo omnium sanctorum felix ad celestia regna meauit ·vii·lxxii·
¶ Operari manibus Quere in Laborare
¶ Oppressor· Quere in Pauperum oppressor·
¶ Obprobria sustinere· Quere in Iniurias sustinere et Patientia·
¶ Oratione libertini fratri volentem spoliare monasterium suum repentina percutiuntur acrisia ·p·iii·
Oratione libertinus cum caligula honorati mortuum puerum suscitauit p·iiii·
Oratione bonifacius puer euacuatum tritico horreum rursum impleuit· rapientem gallinam matris vulpeculam occidit et gallinam liberauit ·p·xv·
Orationis tempore demon monachum trahebat ex ecclesia· p·xxi·
Orationibus instantem sanctus ysaac alapa indignanter percutitur· et percussor a demonio arripitur p·xxxv·
Orationis frequentissimo vsu tarsilla virgo callos in genibus et cubitis acquisiuit ·p·lxv
Oratio fratrum peruersum theodorum a dracone liberauit p·lxvi·
Oratio bonorum quendam moriturum ab ipsis pene inferni claustris reuocauit· p·lxxxvii·
Orationibus fratrum quidam qui penitentiam pro alio assumptam nondum compleuerat a purgatorio liberatur· prima·lxxxix·
Oratione apollonius fratribus miraculosa alimenta impetrauit ·ii·vii·
Orationibus sancti senis a fornicatione liberari non potuit negligens frater· quia ipse seipsum non iuuit· ii·xxxii·
Oratione quidam frater aquam putei fecit in sublime conscendere· ii· xxxviii·
Orantes fratres videte sancto machario demoniaca machinatio multipliciter impediuit ·ii·xlix
Orare se semper docuit lucius abbas cum manibus operans elemosinas pauperibus dedit· ·ii·cxlviii·
Oratione quidam frater cum ad luxuriam per feminam inuitaretur subito rapi meruit et ad flumen collocari· ii· clv
Oratione publii monachi demon a iuliano apostata missus per decem dies detentus est ·ii·cxcii·
Orationibus insistentibus martiribus machari vidit ibidem macharius tanquam flammam ignis ex ore vnius supra ad deum in celum

morte ꝑcussꝰ in eternum perijt ·ix·
cxlvi·
Orōe sodalis sui quidā mōachꝰ
ab apostasie liberatꝰ temptatione·
ix·cxlvii·
Oratꝰ predicator quia nimiū sollici
tauit pro asino suo ipsū asinū om
nino reiecit ·ix·clxx·
Orōnes solitas negligere Quere in
Suffragia
Orare pro defunctis Quere in De
functus·
¶ Ordinē sacrū assumēs clericus
p beatū benedictū a demōe libera
tus rursū a diabolo vsq ad finem
vite sue obsidetur ꝑ·xxiii
Ordinē sacerdotij fugiens ysaac a
sello indicante ꝑditur ·ij·xxv·
Ordinem sacerdocij q̄muis abbas
motues cum discipulo suo susce
pisset· nullꝰ tñ eorū p̄sumpsit cele
brare·ij·lxii·
Ordinē episcopalem ne cogeretur
assumere ammonius abbas aurem
sibiipsi abscidit ·ij·lxviii·
Ordinē diaconatꝰ theodorus exer
cere nō audet· qr se dissilem sensit
columne ignee sibi celitus ostense
ij·clxii·
Ordinē sacerdotij ꝑpropere deside
rasse videtur qui cathecuminis cele
brauit ·ij·ccxxxv·
Ordines sacros abiēs quidam purgato
rij pene subiacuit· ·iii·xlvii·
Ordines sacros appetere scūs pa
ter pachomiꝰ monachis multū ob
esse asserebat ·vii·xcii·
Ordinē clericatꝰ iohes elemosina
rius bigamo nec pro centum octo
ginta libris auri et pro ducentis mi
libus modiis triticī pauperibus e
rogandis dare presumpsit ·viii·
xxxiiii·
Ordinis diaconatus luxuriosus quidā exercēs officiū ab aranea inter
ficitur ·ix·cx·
¶ Ornatu vano amicire audēs eu
stochiū virginē feia quedam ab
angelo corripitur et a dño grauiter
cum suis plagatur ·ix·xvii·
Ornatus Quere in Vestis·
¶ Os custodire Quere i lingua·
¶ Oscula q̄ sint vitāda virgibus
v·lxxxv·et·lxxxvi·
¶ Ostentatiuus iuuenis miraculū
faciēs celerius in luxuriā lapsurus
ab anthonio defletur ·ii·cxxviii
Ostentationē fugiens abbas pa
stor libentius de passionibus q̄ de
scripturis loq̄ consueuit ·ii·cxl·
Ostentacōnē fugere Quere i Glo
riam humanam fugere
¶ Oxorinthi ciuitas multiplicater
cōmendatur ·ii·xiii·
PAtientissimꝰ libertinꝰ scabel
lo suppeditaneo ꝑcutitur hui
liter sustinet· et seuiciā sui abbatis
ad māsuetudinē ꝑduxit ·ꝑ·v·
Patientia sua ysaac obsessum de
mone liberauit· et oēm ꝑplm in sui
veneratione excitauit·ꝑ·xxxv·
Patiētia apollonij philemon ex
gentili conuertitur· ·ii·xiii·
Patientes monachi patrem sua o
lera confringentē benignissime tra
ctauerunt ·ii·xxvi·
Patientissimi ad iniurias eulalij
matta igne cremari non potuit·
secūda·xl·
Patienter ferens furtum codicis

Pacifice inter se viuentes feie macbario meritis ppponunt · ij · ccv ·
Pacificus frat' sua pbitate mundi fris iprobitatē maria adiuuāte deuicit · ·iii·lvii·
¶ Pafnucius adolescens de furto diffamatus patientissime tulit · secūda · ccxxi ·
¶ Papa benedict9 graui purgatorij pena laceratur ·p·cviii·q· iiii·xliiii·
Papa quidā benedict9 luxuriosam vitā ducēs horribili q eterna pena damnat' ·p·cix·
¶ Parciales ciues aquilam horribili sunt a dño plaga percussi · ix clxxx ·
Parcialitas Quere i Discordia ·
¶ Parētes visitās sine bñdictōe q licētia sācti benedicti mortuus a terra reicitur p·xxv·
Parētes visitare Quē i Affect9 ·
Parētes filijs suis nō adhibētes debitū discipline rigorē occasionez eis prebēt eterne dānacōis ·p·lv· Itē·vii·lxxxv·
Parētes maledicūt' aut etiā benedicunt' a filijs in regno vel supplicijs q ab eis bene maleve instructi sunt ·ix·ccxiiii·
Parētū peccatis exigētibz filij frequent' plagant' ·ij·xvi·
Parētibz nō reddens 9dignā vicē iuuenis mōstruosi bufonis pdigio emēdat' ·v·xxxiiii·
Parētes cōtristās iuuenis moriturus defunctū patrez habebat infestum ·v·xl·
Parentes nō ita se debēt spoliare rebus pter filios vt cū iohāne decouaxa ipsi penuriam patiantur · ix · cliii ·
Parentes maledicētes filijs suis imprecatiois sue miserabilem viderūt effectum ·ix·clvi·
Parētem sciz matrē gladio terrēs ppria manu occidit' ·x·xviii
Parētibz post mortē precibz subuenire · Quere in Defunctus ·
Parentibus inuitis spūalem miliciam aggressa virgo exheredatur · p·xxxix·
Parentibus se a seruitute diuina retrahere volentibus theodosia virgo post mortē apparuit dicens · Ecce quali gl'a me priuare voluistis ·viii·x·
Parentes relinquens pro xpi nomine iuuenis moriturus clamauit Pater meus q mater mea dereliqrunt me ·x·xi·
Parentes relinqre Quē i Affect9
¶ Pasce die senex quidā miraculosū lumē recepit qui olim in luxuriā lapsus digne peñtebat ·ij·cix·
Pasce die comestur9 oleum palemon fleuit · quia dñm crucifixum recogitauit ·vii·lxxxviii
¶ Passionato fratri abbas achilles se beniuolentiorem exhibuit · ij·cxxxvi·
Passiones viuē in sene licet ipsē nō sēsit abrahā abbas ratione mōstrauit ·ij·cxxxvii·
Passiois xpi memoria cor deuoti viri diruptū ē q aia ad celū trāsmissa·v·xxviii·
Passionez christi ihesu frequent' in corde deferens prior operosissimam crucem post mortē i pectore

¶ Pauptatis amator ysaac quã tis miraculis claruit p·xxxv·
Paup seruulꝰ elemosinã acceptã ceteris paupibꝰ libẽt cõdiuidebat pria·lij·
Paup quidã mattã hñs cũ susti neret frigora seipsum cõsolatur· ij·cxxiii·
Paupes primitiui fres sci frãcisci multas iniurias ꝛ incõmoda gau dent sustinuerũt ·vii·p·
Pauptatis amator frãcscꝰ curio sius mẽsas fratrũ preparatas videꝰ ipsos redarguit ·vii·iiii·
Pauptatis amator frãciscus cuȝ se minora fragmẽta q̃ȝ masseuȝ re cepisse vidisset vehemẽt exultauit· vij·xxviii·
Paupes flumẽ rapidissimũ cuȝ fi ducia trãsire vidit frat leo i quo tẽ poralibꝰ curis onerati perierunt· vij·xl·
Paup letus cũ gaudio cãtat duȝ diues sollicitudibꝰ varijs laceratur· ix·lx·
Paupm oppssiões mala morte de functi sũt·ix·ccvi· Itẽ ibidẽ·cc vii· Itẽ·x·xix·
Paupibꝰ subuenire Quere in Mi sericordia·
¶ Peccõr penitẽs in sepulcro audi uit demones vociferantes·Vicisti nos vicisti· ·ij·ij·
Peccare feia corã hoibꝰ cũ effrẽe rubuit·ꝫ corã deo peccaẽ nõ expa uit·ij·cxxxviii·
Peccõres diuersimode ipediũtur a sua salute ·ij·clxxxi·
Peccati adulterij militẽ q̃ndã hu mana effigie spoliauit·v·lxxxi·
Peccatis animã vulnerãs corpore cepit infirmari ·v·cvii·
Peccata plorantis iuuenis miracu lose delẽtur·vi·xi Itẽ Silꝫe·xii·
Peccatis exigentibus tempestas valida in mari concitatur·vi·xxi·
Peccatũ imortalẽ hois vestem fe dat·vi·lxxviii·
Peccata soluere quidam iudici p sẽtatus precipitur·aut in infernũ ire·vii·liiii·
Peccati turpitudinẽ exhorresces femina demõe maluit q̃ȝ peccatis vexari ·viii·xii·
Peccatum mortale pulchre dscri bitur atq; a varrone dpingitur· ix·clxii·
Peccatum super omne cadauer co ram deo ꝛ angelis fetet·ix·clxiii·
Peccata alterius supra se inconsul te accipiens ꝓpter equuȝ celebratu rus a demonibus per testudinem raptus amplius non comparuit· ix·clxv·
Peccans in spe heremita a demoi bus ad iferna portatur·ix·clxviii
Peccata deflere· Quere in Flere
Penitentia·
¶ Penitentiã alterius assumẽs et nõ complens graui purgatorij pe na affligitur p·lxxxix·
Penitentiam nominare audiens quidam peruersus monachus mo riturus obdormit p·xciii·
Penitensꝰ in sepulcro a demoibꝰ percutitur·ceditur·laceratur·ꝛ tã dem victor clamãtes audiuit·Vi cisti nos vicisti· ·ij·ij·
Peitere volẽtẽ fratrẽ i hora mortis abbas mucius increpauit·ij·xii

Penitens diacon⁹ in fornicationē lapsu⁹ aquā nili precibu⁹ ascendere impetrauit ⁊ quos peccando scādalizauit penitētia ⁊ miraculo edificauit ·ij·ciii·
Penitentiā agentes inclusi frēs ꝑ incontinentia sua vnus macer alt̄ pinguis ex diuersā consideratione effectus est ·ij·ciii·
Penitētia sua quidā luxuria lapsu⁹ miraculosū lumen in die pasce promeruit ·ij·cix·
Penitentiaȝ agere desiderabat abbas sisops moriturus cū tamē talis esset ꝙ xp̄s ⁊ sancti eiu⁹ ad deducendum cōuenerūt· ij·cxcvi·
Penitentiam grauissimaȝ quidam frater post fornicacōnē nudus incedendo peregit· ·ij·cxcix·
Penitētia grauissima eo ꝙ ydola adorasset quidā ep̄s condemnauit seipsum· ⁊ ante mortem certificari meruit ꝙ peñitētia sua accepta eēt deo· ·ij·cc·
Penitentiā mirabilem visis penis inferni drecbelmu⁹ pegit·iii·vii·
Penitentiā durissimā quidam heremita circa treuerim nud⁹ incedē⁹ egit ·iii·xxx
Peniten⁹ frater moriturū⁹ ex fiducia spei inaudita carmina decantauit ·iii·xxxviii·
Penitentia suas vestes lauantes inclitā ciuitatē celestem hierusalē intrabunt ·iiii·lvii·
Penitens canonicus correctioneȝ humilit̄ accepit· ⁊ occasus occisori veniā impetrauit· ·v·xiiij·
Penitentiā grauissimaȝ in lecto egritudinis faciēs ꝑhbetare meruit ⁊ sine purgatorio euolauit·v·cx
Penitentiā acerbissimam egit quidam sceleratissimu⁹ vir ad decollādum adiudicatus ·v·cxi·
Penitentiā minimā discretus confessor sceleratissimo imposuit peccatori ·v·cxii
Penitens in morte prepositus ad celum venit· sic tamen quasi per ignem· ·v·cxiiii·
Penitentiā atqȝ infirmitatē quācunqȝ huius mundi ꝑuipendit anima purgatorij penam experta v·cxv·
Peñitēt in morte otto imperator et omni die sacerdotibus xpi corpu⁹ suū tradidit flagellandū ·v·cxx
Penitētes duo apostate mirabiliter ad viam salutis reducuntur· vi·vi·⁊·vii·
Penitens in religione breuissimo tempꝫ cuno ad celestia regna migrauit ·vi·lxxx
Penitentiam inuisam euerwacb post visas iferni penas in hoc mūdo peregit ·vi·xcvi·
Penitentiā agere exhorrens iuuenis⁹ in ordine sancti frāciscī celestē processionē intue⁹ aiat̄·vii·xix·
Penitens latro per franciscū ꝯuersus gratiam in presenti· ⁊ in futuro gloriaȝ promeruit·vii· xxiii·
Penitens genebandus quantas molestias a demonibu⁹ pertulerit viii·liiii·
Penitentia qui diabolo homagiū fecerat ⁊ orationibus basilii misericordiam ⁊ veniam est consecutu⁹ viii·lxxx·
Penitentiam arnulphi demon im

apparēs dixit se de numero dam nandorū fuisse si fuisset de numero prelatorū · ·v·xxij·
Prelatus quidā a beato petro coa ctus legē· Quā reduces aias ⁊ cō uertitur· ⁊ deserto seculo cistera ensis efficitur ·v·xxi·
Prelatos eccie pricipes tenebrarū leti salutāt ⁊ de pdicone aiarum e is grates refundunt ·v·xxiii·
Prelatus remissus deponit ⁊ puer sus efficitur ·v·xliij
Prelatus fidelis prepositus steenueldensis potius rerū q̄m anime cō uersi sui voluit sustinē dispendia vi·xli· Et simile·xlij·
Prelatus malus moriēs plures cir ca se demões q̄z erāt in horreo cala mi presentes conspexit vi·li·
Prelaturā abiens ↄuersus patibu lo ob furtū suspēdit vi·liiii·
Prelaturā ābientes monachi regi francie munera pro abbatia sancti dionisii obtulerunt sed frustra · vi·lviii·
Prelatū malū post mortem subdi torū anime vise sūt cū graui vbo rū obiurgatione lapidare·vi·xci
Prelat9 aliis scūs franciscus exēplo magis q̄z vbo docebat ·vij·viij
Prelatorū pfectōnē ⁊ piculū ↄsi derans petrus alexādrinus eps nū q̄z in sede epali sedere presumpsit viij·cv·
Prelaturā fugiēs scūs goar orōe vt infirmaret ipetrauit· viii·clxij
Prelatū hn̄te ecclesiā cū cura āne xa saluari posse mirādum est sicut cuiusdā defuncti ⁊ damnati ania asserebat· ·ix·xij·

Prelationis statū periculosum eē dicit iuuenis in epm elect9 quē patruus p eleuatuz discum volui precepit· ·ix·clxxiij
Prelatura male fretus vdo eps ter ribili iudicio in corpe ⁊ anima est punitus ·ix·clxxv·
Prelatus mal9 ad iudiciū dei cita tur·accusat·morit·⁊ condemna tur·ix·clxxvi·
Prelati mali cathedra per iudicez xp̄m euertitur· ·ix·clxxvij·
Prelationis gradū ambiēs ⁊ pro curata morte episcopi suscipiēs repentina morte pcussus interijt· ix·clxxviii·
Preluturā multa summa emēs uis te illuditur· ·ix·clxxix·
Prelatū suum aquilani ciues debo nestātes horribili plaga pcussi sūt ix·clxxx·
Prelatus suis ↄmodis magis q̄m subditorū inuigilās in furiā vers9 defunctus est· ·ix·clxxxi·
Prelatus insolens ⁊ nimis pompo se equitans a rustico iustissime cō uenitur· ·x·xxix·
Presumptuosus monachus su per carbones incedens a demone se ducitur·obsidetur·⁊ flāmis iijcit vij·lxxxix·
Presumptio· Quere in Supbia
Promissam pecuniā nō soluēs ab ingressu quietis eterne ipedit vi·lxxxij·
Promissio· Quere in Votum·
Propositum bonum negligēs effectui mācipare fere fuissz ex li bro vite deletus ·iij·xv·
Propositū firmū emende non ha

des moriturus licet anxie penitere
videret damnatur. .vi.xiiii.
Propositū bonū hñs apostata in
religioso habitu post morte īuei
tur. cū tñ in seculari tradit⁹ eēt se
pulture .vi.vij.
Propositū bonū frequēt deserens
pene fuisset ex libro vite deletus.
ix.xlviii.
¶ Proprietarius monach⁹ mori
turus a frib⁹ nō visitat̄ ⁊ claman
tibꝫ oībꝫ pecunia tua tecū sit in p
ditionē sepelit̄ ꝫ post triginta di
es a purgatorio liberat̄.i.lxxiiii.
Itē simile quasi.ij.lxiiii.
Proprietario monacho sincledo
basili⁹ dixit Et senatorē pdidisti
⁊ mōachū ñ effecisti.ij.ccxxxii
Proprietarij moāchi q̄ntū meri
to cōtra votū pecuniā horrere debe
ant achas puer edocuit .v.lvi.
Proprietarius ianuarius quidaꝫ
sicut male vixit sic ⁊ male obijt.
ix.clxxxii.
Proprietarius iuuenis heremo re
licta ad seculū redijt. ꝫ tādē post
multa pccā penituit .ix.cxcvi.
¶ Prosperitate mūdana quedā
feia inferni penas promeruit.ij.
clxxxiii.
Prosperitate mūdana sepe mali
fruūt̄ dū boni aduersa fortuna la
borāt.ij.ccx.
Prosperitas tpalis frequēt̄ plus
iniquis q̄ꝫ iustis arridet. vt patet
de vsurario cui⁹ vineā demones le
dere noluerunt .v.cxxvii.
Prosperitatē mūdanā ⁊ delicias
carnales mgr̄ rolādus vidēs fuga
ces eē ordinēꝫ p̄dicatorū intrauit.
vij.xlvi.
Prosperitas tpalis diuitē quedā
cū oibꝫ suis dimersit in inferos vi
dente ambrosio .viii.lxxxv.
Prosperitas seculi nisi fuerit tpa
ta ad īfernū nos ducat.ix.lxxxv
¶ Prudēs rex mittēd⁹ in exilium
expensas sufficiētissimas caute pre
misit.iiii.xviii.
¶ Puer ihesus flēs ⁊ eiulans a de
uoto monacho in niue reperit̄.v.
xxxi.
Puerū ihesū v̄go deuota quasi tri
ennē angelicā salutationē docuit.
vi.lxvi.
Puer ihesu⁹ puerū edmūdū segre
gatū ab alijs ambulantē officiosis
sime salutauit .viii.iiii.
Puer ihesus deuotū suppriorē ad
celeste ꝯuiuiū inuitabat dicēs. E
go nō papabo tecū ⁊c̄.ix.lxxvi.
Puerū ihesū btā v̄go sup corpali
a mūda p deuotaꝫ feminā lota re
posuit. .ix.lxxvii
Puer ihesus deuotū monachū cū
suo abbate ad celeste ꝯuiuiuꝫ in
uitauit. .ix.lxxviii.
Puer bonifacius in pauperes misē
ricors horrea frumēto vacuata o
ratione repleuit p̄.xv.
Puer q̄nq꞉ ānorū maldicere solē⁹
ad inferos dānād⁹ deducit̄ p̄.lv.
Pueri nōnūq̄ꝫ nimio rigore puer
si redduntur .iiii.lv.
Puer nobil̄ ordis sci bñdicti pri
ori post morte grās retulit q͏ eum
ab insolentijs correxisset.v.xiii.
Puer achas septennis minor effi
citur.v.lvi.
Puer albert⁹ predicator efficitur

per quē pulcher teutonicus miro
modo conuertitur ·v·lviij·
Puer quidā innocens obsessam a
demone mirabilit liberauit·v·xc·
Puer innocens ignito ferro nō le
ditur· stupratus autē igne graui
ter aduritur ·v·xci·
Puer augustinū docet trinitatis
misteriū nullatenus hūana ratiōe
posse comprehendi ·v·xcviii
Puer adā sepe legens orōnē dnī
cā a beata virgine scabiosi capitis
medelam accepit ·vi·lxij
Pueri māmetis in persecutiōe cō
stantia ·viii·xcvii·
Pueri tres mira aīositate et fide in
tormentis persistiterunt imobiles·
viii·xcviii·
¶ Pulcritudo corpalis q̄ multis
est causa periculi ·iiii·iij·
Pulcritudinē suā tāq̄m ꝓditricē
pudoris sui virgo agadrisina peti
it i turpitudinē ↄmutari·iiii.xxx
¶ Purgatoriū in angularibꝫ ter
mis pascasius accepit· prīa·lxix
Purgatoriū suū quidā i balneis
habuit qui a sacerdote cui ibidem
apparuit per missarū solemnia li
beratur ·p̄·lxxiii·
Purgatoriū triginta dierū ꝓprie
tarius monachus sustinē ↄpellit
prima·lxxiiii·
Purgatorij penas quidā sustinē
ↄpellit q2 pniā quā p alio assūp
serat non compleuit ·p̄·lxxxix·
Purgatorij pena laceratus bñdic
tus papa elemosinarꝫ largitioibꝫ
se postulat adiuuari ·p̄·cviii·
Purgatorij pena diuersos diuer
simode cruciatos quidā presbiter
vidit·iij·xxxi·
Purgatoriū q̄ue negligentes mo
nachi sustinentes seu anseres assa
ri videntur ·iii·lx·
Purgatorij pena multas aīas eri
puit iohannes de niuella cū ad ce
lum migraret ·v·lxxxviii
Purgatoriū grauissimū miles qui
dā pro sceleratissima vita cōtritus
tn̄ i hora mortis accepit ·v·cxiii·
Purgatoriū sustinē optuit ꝓpo
sitū in morte penitētem ·v·cxiiii·
Purgatoriū vna die sustinens a
nima pre magnitudine penarum
multis annis ibidem se fuisse puta
bat·v·cxv·
Purgatoriū duorū miliū ānorū
apostata q̄dā et latro elegit.vi.vi
Purgatorij pēas q̄dā merito pas
sionis xpi felix euasit ·vi·cij·
Purgatorij penas triginta tres a
nime meritis sancti wichmanni e
uadunt ·vii·lvii·
Purgatoriū longius senex mona
chus q̄ nouicius habuit ꝓpter fa
miliaritates seculariū quas ↄtraxit.
vii·lviii·
Purgatoriū suū anima cuiusdā
in glacie sustinuit que a beato the
obaldo·xxx·missis cōtinuis libera
ta est ·viii·lxiiii
Purgatoriū nullum habiturū fi
deliter laboranti fratri beatus bnar
dus repromisit ·viii·xxix·
Purgatoriū q̄ue sustinuit frater
qui vt nouos soccos reciperet vete
res occuluit ·ix·xliii
Purgatoriū vsq ad sepulturam
pro penitētia recipiens frat clama
uit O sine mia pnia·ix·clxxxiii·

¶ Purificationis marie festo que dā deuota virgo pulchraz pcessionē vidit ·vi·lx·
Purificationis die btā vgo quendā cecū illuiauit · q̄ cōpo suerat responsoriū Gaude maria ⁊c̄ · viii· lviii · Jtē ibidē aliud miraculuz circa idem responsoriū · viii · lix ·
Purificatiois die btā vgo cuidāz deuoto epō se prebuit āplexādā · ix · cxxi ·
Querens xp̄m cū lacrimis iohānes de aluerna in silua eū inuenit ¶ · vii · xxxviii ·
Quietē ⁊ solitudinē sectātes vultus aiarū suarū clarius intuentur · ii · xcv ·
Ratione reddē p debitis exactus antbiochus fatuū se eē simulauit ·ii · ccxlvi ·
¶ Radbodus rex ostēsa pulchra māsione a demone in pfidia sua pmanēs repentina morte pcussus ē · iiii · xxiiii ·
¶ Raptores caballi libertini eqs suos ad flumē nullis verberibꝫ potuerunt adaquare ·p̄ · ii ·
¶ Rebellis Quere in Jnobediēs ·
¶ Recidiuātes post pasca horribili plaga pcutiunt ·ix · clxiii ·
Reconciliari frī · Quere in Veniā postulare ·
Recreationē moderatā etiā religiosis admittere licet ·ii · cxxxi ·
Jtem simile · viii · lxxv ·
¶ Reges tres deuotū sibi regem darie mgnifice mirificis muneribꝫ ditauerunt · ix · cxcii ·
Reginē aiarū · qre i Pastor Prelatus ·
Regulam ⁊ statuta seruaē Quere in Statuta ·
¶ Religionē tria cōfundūt · sciz multiplicatio agrorū · supfluitas edificiorū · ⁊ lasciuia vocū · iii · lxii
Religionis ingressū pbibētes q̄li pena puniendi sunt Quē i Scādalizare ·
Religionis votū Quere i Votū ·
¶ Relinqre mūdū · qre i Mundꝰ
Relinquere parentes Quere i Parentes ⁊ in Affectus ·
¶ Reliquias scōrū venerādas eē docuit dn̄s q̄ frumēta sup corpꝰ equicii posita excitato turbine piecit · p̄ · xi ·
Reliquias patroni sui veneratus epūs a fornicacōe eripit · vii · lxxiiii
¶ Repbendens durius frēm ⁊ nō placās p osueta suauitate in oiōe amaritudiē zoris psēsit · iii · xxxv
Reprehensus ab aliquo quidā deuotus frat deuotissime p āmonēte orare osueuit ·iii · xl ·
¶ Resistere temptacōibus · qre in Temptatio ·
¶ Restituē nolētes male ablata nec contritione nec confessione iuuantur · ix · xxxviii ·
Restituere inuenta bona vir quidam iustus quanta sollicitudine conatus sit ·ix · c ·
Restituere concessa oblitus puer graui purgatorio laceratur · nona centesimo pr̄io ·
Restituere bona iniusta · Quere i Bona iniusta ·
¶ Resurrectionem futuraz credibilem facit martirium sancti arriani · viii · xcix ·

¶ Reuelans temptationem suã serapion victor diabolum effugauit· ·ij·ccxv·
Reuelare temptationẽ erubescẽs rufinus grauissimam tristiciam incurrit· ·vij·xxiiij·
¶ Risũ puocantia verba quidã magnus scũs crebrius ploquens purgatoriũ gue sustinuit· quarta·lvij·
Ridẽ insolitus rex timore dei phibitꝰ quedã se arguentẽ cõgruẽti exemplo informauit·ix·ccix·
Ridens presumptuose i lrã mortis a a vgie maria corripit v.cvij
¶ Rigoẽ nimio nõnũqm nouicij i moãsterijs puersi reddũt·iiij.lv
Rigorosi prioris regĩnẽ ptesꝰ frater dũ procurasset se ad aliũ destinari locũ a sancto iohanne baptista vt maneat adhortat· vij.lxv
Rigore ordis pterritꝰ apostatã ẽ ꝓposuit ĝ a mrẽ defuncta abiectõne penarũ inferni et celestis gaudij ꝓhibet ·ix·lxxxvij
¶ Romula diu paralisi tribulata canentibꝰ ãgelis in celũ deuehit· prima·liij·
SAcerdos indigne celebrans horribili vlcere a dño vberat ij·lxxvij·
Sacerdotũ vicia quõ palliãda docuit cõstantinus ·iiij·lxxij
Sacerdos in nocte natiuitatis ter indigne celebrãs colũba deferente sacramẽtũ amisit ·vi·viij
Sacerdotis idigne celebrantis manꝰ plagat nec curat· ·vi·ix·
Sacerdos malꝰ horribili morte ad inferna deducitur ·ix·clxxiiij·
Sacerdotes quantũlibet mali sint efficaciã sacramẽti nõ pñt minuẽ· ꝛ est eis ob res grãdes q̃s tractãt reuerentia exhibenda ·ix·cxci
Sacerdotium Q̃uere etiã i Missa· Ordo ꝛ Eucharistia·
¶ Sacramẽtũ corpis dñicI Q̃uẽ in Communicare· Eucharistia·
Sacramentum confirmationis· Q̃uere in Confirmatio·
¶ Saluant pauci sed damnati vi si sint tq̃ niues ad iferna decidẽ. ix·lxxx·
Salue regia duote pdicatoribus decãtatũ marie suopere visũ ẽ placuisse·vij·xlij·Sik e ibide·xliij·
Salue regia cãtãtibꝰ sororibꝰ sãta terreq; sibi ptinẽtia ceteris tẽpestate q̃ssis illesa mãsert·vij·xliiij
¶ Sapientiam emens a philosopho rex periculũ pditorie mortis euasit· ·v·xcvij
¶ Scãdalizati p pccm nrm̃ frequẽt p nrãm pniã edificãt·ij·ciij
Scandalũ ponens semi ad luxuriam feia repentina morte pcutit· ij·cvi·
Scandalisatus secularis in leticia anthonij congruo exẽplo edificat ij·cxxxi·
Scandalisatum in se egiptiũ fratrem senex romanꝰ ratione studet edificare· ·ii·cxliii·
Scandalisati fratres in repausacõnẽ heremitarũ iusta abstinentia corriguntur ·ij·cxliiij·
Scandalum ponens saluti anime prepositꝰ leodiens ciuitatꝰ ad iudicẽ deũ venire ꝯpellit · v·lxxxix·
Scãdalisare alios·q̃re i Docere·

¶ Scientia lrãrũ sanctulus caruit
simplex erat· vix perfecte legere
sciuit· nihilomin⁹ mira caritate ac
sanctitate refulsit prĩa·xlviii
Scientiã omniũ linguarum puer
armentarius in celũ subtractus ci
tissime didicit p̄·lvii·
Scientiã cuiusdã dubij quidam
senex huilitate meruit quã septu
aginta ebdomadarũ ieiunio non
potuit impetrare ·ij·clxix·
Scientiã philosophicã audire ne
mo nisi ad iniurias patiẽs athẽis
sinebatur· ·ij·ccix·
Scientiã pdens supbus sȳmõ de
tornaco horribili morte pcussus ẽ
v·xcix·
Scientiã quidã parisiẽsis studẽs
per quendam lapidẽ a demone p̄
stitũ acquisiuit ·vi·iiii·
Sciẽtie supra quã vocatione suam
decebat dedit⁹ ꝯuersus dũ festiat
epãtũ suspẽsus ẽ in patibulũ·vi·
liii·
Scientie studium inchoans mini
ster minorũ a frãcisco maledicit᷑·
vii·xxx·
Scientie sue titulos reticens augu
stinus d' iterano cũ eẽt doctor vtri
usq; iuris cũ sũma alacritate ꝯuer
sus huiliora officia mõasterij adi
pleuit ·vii·lxvii
Scientie subtilium scripturarum
curiosius insistens ⁊ ob id seipsũ
seducens ammonetur vt vitas sã
ctorum patrum ⁊ martirum triũ
phos frequentaret· ·ix·xcv·
Scientie sue titulos execratus hu
milis magister henricus de louani
o porcorũ rector efficit᷑ x·x·

¶ Scolares bone volũtatis marti
res a beata virgine reputant᷑·vi·
xcix·
¶ Scriptoris digiti post viginti
ãnorum sepulturam incorrupti p
seuerãt·vi·c·
¶ Sentimentum suum pertinaci
ter defendere Quere in Pertinax.
¶ Sepeliendus facinorosus p̄po
situs a bufonib⁹ q̃z celerrime deuo
ratur·ix·cviii·
Sepulcrũ humilis equicij debita
voluit dñs veneratione honorari·
p̄·xi·
Sepult⁹ in ecclesia faustini mar
tiris valerius patricius eiã rursũ
precipitur· p̄·lxxij·
Sepulturã i sterquilinio ꝓprieta
rius gregorio iubẽte suscepit·pri
ma·lxxiiii·
Sepultura sacrorũ locorum ebrio
si sacerdotis corpus indignũ iudi
catur·vij·lxxxvi·
Sepultura celebrior non prodest
sed sepe nocet· iuuat autem abiec
tior·vii·lv·
¶ Serapion furtum suum humi
liter confitetur· ⁊ a temptacõe di
aboli citissime liberat᷑ ·ij·ccxv·
¶ Seruum domini beatus francis
cus se esse audiuit quando sancta
cogitaret loqueretur ⁊ faceret·vij
ix·
Seruire deo multo salubrius qui i
necessitate succurrit q̃z homini qui
in articulo mortis non adiuuat·
ix·cxxv·
¶ Silentium regulare refringere
nolentes capti a barbaris duo mo
nachi grandi miraculo ab hostiũ

manibus liberatur   iiii.xxxvij
Silentiū seruās iratus monachus
echilredi duās pietate pmiatur.
iiii.xlvij.
Silētio quidā scūs eps a purga
torio liberat   iiii.lviii
Silētiū ɔtinuū seruās monachus
flagrās igne monasteriū orōe sal
uauit. v.xxxix.
Silentij supsticiosus obseruator
ad seculū scdm frācisci ꝓphetiam
reuertitur   .vii.xii.
¶ Symeonis deuotionē experiri
cupiēs frater cōrad⁹ de offida a v
gine maria puerū ibm i vlnas ac
cepit. vii.xxxvii.
¶ Simoniace epatum tribuens
henricus impator a demonib⁹ gra
uiter tribulat   .iiii.l.
Simoniaci sacerdotis elemosinaʒ
abbas stephanus nullatenus ac
quieuit accipere   .iiii.xxxvi.
Simonia depriuatū monasteriū
scimoialiū beato hieronimo reue
lante horribili ruina corruit. vij.
lxxix.
Simoniace iohes elemosinarius
nec ꝓ ducētis milibꝫ modij frumē
ti ꝗ cētū octogita libris auri pau
pib⁹ erogaduʒ bigamū voluit or
dinare   .viii.xxxiiii.
¶ Simplicitas scā epi pbo oibꝫ
ɔcludenti ɔclusit   .iiii.lxxiii.
¶ Sigularitate sua ptinacissim⁹
quidā senex post qnquagita an
nos quibꝫ in heremo bitauit mise
rabiliter a demōe in puteū precipi
tat⁹. ij.cxii.
Singularitatis supsticiosus ama
tor nunqȝ loquit ꝗ postmodū ad
mundum reuertitur   .vii.xii.
¶ Sobrietas Quere i Abstinētia
¶ Societas bonorū theodorū per
uersū a dracone cui deuorād⁹ da
tus erat citissime liberauit. p.lxvi.
Societate laicarū puellarū gordi
ana secularis effecta seduct. p.
lxx.
Sociorū bonorū precib⁹ qdā ab i
ferni fere claustris liberat. prima
lxxxvii.
Societate pudice virgis fret⁹ rex
barbarorū ɔuertit ꝗ martirij pal
ma decoratur   .iiii.xii.
Societate sācti serapionis paga
ni ꝗ heretici ad verā fidē ɔuertunt
iiii.xxii.
Societate mala fretus iuuenis a
beato iohāne aplo cōuersus pessi
mus latro effectus est. iiii.lxv.
Societate scōrū virorū quidaʒ a
postata ꝫ genere nobilis iuuenis
ad hēmū reuocat   .ix.cxcvi.
Socius malorū cū malis licet ino
cens esset morti adiudicatur .ix.
cxcvii.
Societateʒ prauā secutus iuueis
ʒuollensis ab angelo ad maxillā
percutitur   .x.ix
Societatem secularium fugere.
Quere in Fugere
Societas mala quanta mala do
cet Quere in Docere
¶ Solestaē iussit abbas mucius
ex latrone conuersus   .ij.xi.
¶ Sollicitudinē suā ꝓiciēs in do
minū sanctus sāctulus vno pane
multos oparios ꝑ ɔtinuos decem
dies saciauit   p.xlvii.
Sollicitudinē filiorū suorū deo cō

E v

mittens oia ecclesie tribuit et filios
miro modo ditauit p. cij.
Solliciitudine suā piciēs in dn̄m
orōe alios frib9 impetrauit. ij. vij
Item simile. viii.
Solliciitudine suā picientes in do
minū frēs in heremo pecunias reci
pere recusarunt .ij. cxi.
Sollicitus nimis de futuro senex
elemosinās dare neglexit. ꝫ cruris
grauissima infirmitate corrigit. ij
cxii.
Solliciitudine suā piciens in dn̄m
abbas stephanus d' necessarijs cō
uētui sufficiētissime meruit puide
ri. iii. xii.
Solliciitudine suo corpi nimiā im
pendens a btā vgie tandē vix po
tuit pitāciā impetrare. qꝛ curā suā
in dn̄m nō iactauerit. iii. xxviii.
Solliciitudine suā iactās in dn̄m
scūs fronto cū frib9 suis miraculo
sas escas recepit .iiii. x.
Sollicitī quidā frēs predicatores
quis eos hospicio reciperet ab āgelo
amonent vt solliciitudine suā i do
minum proiciant .v. cxxiiii.
Sollicit9 p faūlis suis pijssim9 de
us viri lupā in solaciū. alteri ibicē i
alboruꝫ discrecōnem puidit. vii.
xcix. et. c.
Solliciitudine suā iactās in dn̄m
psuardus a coruo doct9 est quas
debeat in heremo radices mādncaē
ix. xlii.
Soluere debita Quē in Debita.
¶ Somnijs imūdis vexatus mo
ryses noluit a nimio labore quiesce
re donec somnia illa cessaret. secū
da. lxxxiiii.

Somnolētie sue resistēs frater ob
ediēs vna nocte septē coronas p
meruit in celo .ij. cxvii.
Somnolentia grauati frēs cū bona
dicerent ad vana facti sunt vigilā
tissimi. ij. cxlvii. Simile. ccxxix
Somnolētia nunq̄ȝ macbetes ab
bas sub verbo dei. ꝫ ad verbuꝫ de
tractionis vel ociosum grauabat.
ij. ccxxviii.
Somnolētia grauatus miles sub
matutinis audiuit Talia posse pa
ti et c. iii. lviii.
Somnolētie sub horis nimis idul
gēs a demone equitat et turpis a
postata efficitur .iii. lix.
Somnolētia sepe factione diabo
li sub diuina laude procurat. vi.
xxxvii. et. xxxviii.
Somno pressū sāctū pachomiuꝫ
palemon de loco ad locū arenam
portare pcepit .vii. lxxxvii.
¶ Spectaculis nimiū deditus iu
uenis crebris ictib9 inuisibili qua
dā manu percutit .iii. xxxvi
¶ Spiritū sanctū quē abnegacō
ne dei frater fugauerat penitentia
mediante recepit. .ij. cvii.
Spūs sci mia i die penthecostes
gulosus infirmari9 seipsū iugulās
ad penitētiā reseruat .iii. liiii
Spūs scūs sup pdicatoēs celebra
turos capl'm et vei scē spūs cōcinē
tes i spē flāme descēdit. vij. xlin.
Spūs sāctus iuuenē ad grām reci
pit quē pater et fili9 de eterna mor
te terruerunt .x. prio
¶ Status nō saluat ꝫ vtus vt pꝫ
i pafnucio heremita qui simphoni
aco primario vicū et negociatori si

milis ab ãgelo iudicat' ·ij·iiii·
Statu' altitudo nõdũ beatũ ãtho niũ ad mẽsurã coriarij potuit sub leuare·ij·lviii·
Statu mrĩoniali colligati euchariſtus & maria duobus ſenib' patribus a dño meritis ꝑponuntur· ij·cxcii·
Statu ſeculare virũ demõ magi' q̃ʒabbate iobeʒ expauit.ij·ccxix
¶ Statuta ordis ſcrupuloſe cuſtodiens meruit vt mice panis in margarita' mutarẽt'· ·iii·x·
Statuta ordinis in ĩfirmitate ſeruã' regularẽ diſciplinã nõ minuit v·xxxvi·
Statuta aſſũpti ordis ſui acbas puer ignorãt' infringẽs pene vſqʒ ad mortẽ anxiat' ·v·lvi·
Statuta ordis filia viẽnẽſis comitis etiã in ſeculo violẽt' detẽta ſeruauit· v·lxvi·
Statutorũ regulariũ negligens obſeruator· qz acũ ñ hũit abbas fieri nõ potuit ·vi·lix
Statuta ordis ne infringẽt infirmus frater orauit & aſſata pdix reuiuiſcẽs auolauit vii·lxij
¶ Stephanus quidã moriturus grauiſſiẽ anxiatur ·ij·ccxlviii·
Stephani feſto quidã ſolemnis magiſter ↄuertit' audien' q̃ vidit celos apertos ·vii·xlvii·
¶ Stigmata vulnerũ xpi in ſuo corpe ſcũs frãcĩſc' recepit.vii.xvi
¶ Studiũ vniuerſale ſanct' benedictus ꝓpter conſtudentiũ inſolentias dereliquit p̉·xix·
Studioſus anthoniu' qui fletum cõpũctiõis nõ ornatũ verborum in lectione queſiuit audiuit dimiſſa ſibi eſſe pccã p̃ria·lxx·
Studiũ ſciẽtie bonoñie inchoan' miniſter de ordine ſãcti frãcĩſci a franciſco malediciẽt' & ignea atqʒ ſulphurea gutta cũ lecto pforat' & ad inferos deportat'·vii·xxx·
Studio vano & ſilogiſtico nimi' intẽtus iſernali cappa eſt grauat' viii·lxv·
¶ Suffragia ſolita omittens eõ mundu' per ſanctũ iohãnẽ ferulã manu tenentẽ terret' ·viii·vii·
Suffragia ſolita negligens thomas ab ãplexu marie repellitur· x·vii·
Suffragijs defunctis ſubuenire· Quere in Defunctus
¶ Supbus & blaſphem' cleric' fulgureo enſẽ pcutit'·eo q̄ dixit falſam eſſe ſentẽtiã·Oĩs qui ſe humiliat exaltabit' & c̃ ·p̉·xcvii·
Supbũ monachũ demõ ad luxuriẽ baratrũ piecit clamans O monache monache & c̃· ·ii·p̉·
Supbiẽs de vtutibus ſuis monachus ãnonã celeſtẽ amiſit ·ii·iii·
Supbo iuueĩs increpãti ſe ſeniori ſupbe rñdit ·ii·ccxxxvi·
Superbus frater quõ demonũ factione & illuſione in ãgelorũ ſe formã trãſformãtiũ decipit' ·iiii·xxi
Superbus & ſcientia inflatus ſymon de tornaco horribili plaga pcutitur & omni ſcientia ſpoliatur v·xcix·
Supb' demõ nec deũ dñm ſuũ recognoſcẽ· nec ſe pccõrẽ valet aſſerere·v·cxxxv·
Supbo demõ oĩa ſe in remiſſionẽ
vi

pccõrũ facere velle confitet̃ sed hu miliare dicit se nõ posse · vi · xxiii ·
Supbia tẽptat⁹ nobilis subulc⁹ liffardus visis mortuoꝝ fetidis se pulchris liberatur · vi · xxvii ·
Supbũ castũ diabolus se dicit nõ timẽ · vi · xxviii ·
Superb⁹ helias vicarius ordinis sancti francisci angelũ fugauit ⁊ tandẽ apostatauit vii · xiiii ·
Supbie spũ miles cõuersus etiã in ipsa abiectione temptatur · vii xxxi ·
Superbus laicus qui presbiteros ⁊ clericos ceu coquinarios despiciebat in eternũ damnat̃ · vii · lxix ·
Supbus monach⁹ sup ardentes carbones ãbulãs a demõe decipit̃ obsidet̃ flãmis iniicit̃ · vii · lxxxix ·
Supbus iuuenis in aurea sella ⁊ phaleris equitans super omne cadauer i narib⁹ ãgeli fetz · ix · clxiii
Supbus heremita damnat̃ ⁊ humilis latro ad regna celestia ꝓuehitur · ix · cxcix
Supbia i vestitu · Quẽ i Vestis
Suspicionẽ malã quidã infirmus senex grandi miraculo expiauit · ii · xxviii ·
Suspicio mala Quere in Judiciũ temerarium ·
Tactus feminei illecebra quidã monachus irretitus ꝓpriam sororẽ ↄstuprare temptauit · vii · lxxxi ·
Tactus illicitus Quẽ i Zodomia
Tarsilla amita gregorii q̃m felici itinere dño deducẽte ad celestia regna meauit p̃ · lxv ·
Taxillis ludẽ · Quere i Ludere ·
Te deũ deuotius decãtari ãgeli facti mirabilit̃ ꝓcurarũt · iii · xviii
Tediũ mẽtis ãgel⁹ dñi docuit anthoniũ labore manuũ superare · ii · cxiii ·
Temere iudicare · Quere in Judicare ·
Temptatus carnis delectationibus sanctus benedictus vepriũ laceratione sanat̃ p̃ · xx ·
Temptatus tribulationibus sanctus quidã noĩe spes quãtũ a dño dilectus erat miracula circa mortẽ eius exhibita ꝓdiderũt · p̃ · xlix ·
Temptatus ⁊ tribulatus paralisi seruulus ↄcinentibus ãgelis ad celũ recipitur · p̃ · lii ·
Temptata ⁊ tribulata paralisi q̃dã nomie romula gloriosa letaq; morte canentibus scõrũ choris ad celũ est deducta pria · liii
Temptatus infirmitate comes aeris serenitatẽ necnon ⁊ totius corporis sui saitatẽ post mortẽ recepit pria · lvii ·
Temptatus infirmitate senex suspitionẽ malã de se habitã grandi miraculo p⁹ mortẽ expiauit · secũda · xxvii ·
Tẽptatiõe luxurie videns se proficere quidã scũs frat̃ noluit ab ea liberari · ii · xxx
Tẽptat⁹ luxuria moyses abbas beato ysidoro abbate orãte multitudinẽ ãgeloꝝ ad se iuuandũ paratã conspexit · ii · xxxi ·
Tẽptat⁹ luxuria negligẽs frater nõ potuit orõe senis iuuari · q; ipẽ seipsũ iuuare neglexit · ii · xxxii ·
Tẽptatis a demonibus fratribus

quosdã rigide tẽptatorẽ repulisse quosdã vero acquieuisse pactonni us pater audiuit ·ij·xliiii·
¶Temptationes varias demonum orãtes frẽs incurrerũt ·ij·xlix·
¶Tẽptat⁹ luxuria ãnosus pasco le ene se duorãdũ exposuit·ij.lxviii
¶Tẽptatus ĩfirmitate beniamin ab bas semp grãs egit ⁊ ipse infirmi or alios ab infirmitate curauit·ij· lxxij·
¶Temptatus luxuria moyses ethi ops q̃z viriliť restitit·ij·lxxxiii·
¶Temptatio luxurie nõ nisi tercio ãno ãte mortẽ suã abstinẽtissimuz euagrium dereliquit ·ij·lxxxvi
¶Temptatus luxuria senex omẽs digitos manus exurens ardorẽ nõ sensit·ij·cvi·
¶Temptacõnibꝰ monachũ ad lap sũ impellens demon a principe suo multo honore ⁊ laude pre ceteris af ficiť ⁊ mgnifice coronať·ij·cviii
¶Temptatio luxurie plus diuino auxilio q̃z nostro labore deuinciť ij·cx·
¶Temptatus luxuria a femina fra ter quidam oracõne fusa subito ra pitur ⁊ ad flumen liber a tempta tione locatur ·ij·clv·
¶Temptationibus et tribulationi bus nisi cõculcatus fuerit bo nõ po terit esse monachus ·ij·clxi·
¶Tẽptatũ fratrẽ sci prẽs ad eccleси am ductũ aqua ꝑfuderunt ⁊ pro eo orauerunt ·ij·clxxix·
¶Tẽptat⁹ diuersis tribulationib⁹ q̃dã scũs vir ad celi palacia cõme auit·ij·clxxxiii·
¶Tẽptaturũ frẽs demonẽ machari us vidit indutuz veste linea ãpul lis pluribus plena ·ij·clxxxv·
¶Temptacõne et tribulatione mo nachi carere non possunt·ij·ccvi·
¶Tẽptacõibꝰ ⁊ tribulacõibus cele stẽ portã itrare mẽbimur ·ij·ccix
¶Tẽptãť aduersꝭ boĩ ⁊ mali freq̃n ter iniq̃ felicitate fruunť·ij·ccx·
¶Temptatus ⁊ tribulat⁹ a frĩbus abakyrus ab alijs tẽptationibus liber efficitur ·ij·ccxli
¶Tẽptat⁹ ⁊ tribulat⁹ ĩfirmitate ca pitis per ꝯmunionẽ corpis xpi mi ro mõ liberať ·iii·xxviii
¶Tẽptať multipliciter sanctus tho mas de aq̃no ordie ꝫ exiẽ v·xxvij
¶Tẽptat⁹ spũ fornicacõis guido se pulte feie fetidissima carne faciẽ ⁊ nares confricauit ·v·lxxviii·
¶Tẽptati v̓go ⁊ monach⁹ cistercі ensis ordis ꝑ passũ xp̃m liberanť v·cxxx·⁊·cxxxi·
¶Tẽptat⁹ supbia nobilis subulc⁹ liffard⁹ visis mortuorũ sepulcris liberatur· ·vi·xxvii·
¶Tẽptat⁹ ĩfirmitate ꝯuersus miles spem salutis accepit ·vi·lxxxi·
¶Tẽptat⁹ spũ meroris ⁊ blasphe mie rufin⁹ ꝯsilio frãcisci liberať et a dño mirabiliť ꝯsolať·vii·xxiiii
¶Tẽptantẽ se demonẽ carnalibus verbꝭ dũstanus ignita tenella per nares apphendit viii·ꝓ·
¶Temptaẽ se diuersimode fratres secundũ locorum exigentiam dia bolus profitetur viii·xiii
¶Tẽptat⁹ mirabiliť a demoib⁹ pemi tẽs sub vna nocte q̃tuor coronas promeruit· ·ix·clxvii·
¶Temptatus fortiť monach⁹ q̃dã

nocte coronā glīe meruit ·ix·cā

Tēptacōibꝫ ciuitatis itegre vnu⁹ demon sufficit· ħ ad hēmitā mlti demões vix sufficiūt ·ix·caiij·

Tēptat⁹ septē ꝯtinuis āñis q̄daz papa tādē i fornicacōez labit̄ ħ mi rabilit̄ ad pniāz ṙuocat̄ ·ix·cām

Temptatio blasphemie· Quere i Blasphemia

Temptationes reuelare Quere in Reuelare·

Tpis pditionē dannate aīme maxie deplorabunt ·ix·lxxxix·

Tēpus inutiliter expendere diuer sis lusibus· Quere in Ludere·

Testis falsus amisso naso corri gitur· ·iiii·xxix

Testes falsi iusto dei iudicio i hoc mundo plagantur ·iiii·lxvii·

Testamētū retinen⁹ nec vt de buit exequens horrēda satis mor te percutitur· ·v·cxxi·

Testamēti executoēs multas oc casiões retinēdi bona iniusta acci piunt ꝑpter q̄d ꝛ facilit̄ a demoni bus capiuntur ·x·xxii·

Timoratus eps̄ tpe quarūcun qꝫ tēpestatū ad ecciāz fugit ꝛ ora cōibꝫ miam postulauit·iiij·iii·

Timē⁹ deū diacon⁹ in luxuriā lap su⁹ euāgeliū nō audet legē q̄ꝑpter ad episcopatū meruit promoue ri·iiii·xlviii·

Thomas de aquino cōuersus a fr̄ibus sui⁹ multis ꝑsecutionibus fatigatur· ·v·xxvij·

Torneamēti⁹ dediti mirabiliter ꝛ horribiliter a deo plagāt̄ ·v·c·

Torneamētis deditus miles mise rabilit̄ p⁹ mortē a demonibus ar matur· ·v·ci·

Torneamentis deditus miles vul nerat̄ morit̄ ifernali equo p⁹ mor tē insidere videtur ·v·cij·

Torneamētis deditus miles obses sam a demonio liberauit· ꝛ p eūdē demonē multis clarus victorijs ef fectus tandē seculū ex integro re liquit ꝛ xp̄o militauit·vi·lxxv·

Traditor p⁹ mortē sepult⁹ ab ifernalibꝫ caibꝫ lacerat̄ ·v·xxv·

Tribulatione tātū ꝛ nullo alio remedio grecus adolescēs a tēpta tione fornicacōnis liberari potuit· secūda·lxv·

Tribulacōne pdēs regulā suā ma nibꝫ laborare docetur ·ij·cxxvi·

Tribulari in presenti vita mauri tius impator maluit q̄m in futura vita puniri· ·iiii·xxv·

Tribulat⁹ a p̄latis suis quidaz de uotus frater canētibꝫ āgelis ⁊ au dent in celis mirifice cōsolat̄ ·v·ix

Tribulationes maxias primitiui frēs sancti frācisci in varij⁹ loci⁹ p tulerūt· ·vij·p·

Tribulationes cū gaudio pferēs secundū francīscū perfectā leticiā habet·vii·xxvi·

Tribulatio ibus ꝛ infirmitatibꝫ sanctus frācīscu⁹ ad vitā inuestie bat̄ eternam· ·vii·xxix

Tribulat⁹ vehemēter iohēs de al uerna de subtractōne diuine cōso lacōis a dn̄o visitat̄ ·vii·xxxviii

Tribulacōes xp̄ianis expedie ex emplo suo docuerūt septē frēs qui maluerūt passioibu⁹ scōrū cōmui caē q̄z in pace de licētia impatori⁹ xp̄o seruire· ·viii·cij·

Tribulatiões quãtas ꝛ pressuras
sãcti martires in pſecutionibꝰ per
tulerunt · viii · cvii · ꝛ ĩ ſequẽtibꝰ
Tribulationis amore mulier que
dã maiore heremũ cũ maiori cõſo
latiõe oblatã reſpuit · viii · cxviii
Tribulacõibꝰ ꝛ tẽptacõibꝰ ſcia ĩ
ſpũali vita pfcã laceſſit minꝰ pfe
ctis ꝙ ſua qete gaudẽtibꝰ ix · ccij
Tribulatio Quere in Temptatio
¶ Trinitatis miſteriũ hũana rõe
non poſſe cõprehendi puer augu
ſtinũ docet qui puo coclear ĩ par
uã foſſam totum mare nitebatur ĩ
fundere · v · xcviii ·
¶ Triſtiſſimũ fratrẽ beatꝰ bernar
dus oratione ſua ſubita ꝛ perſeue
ranti leticia perfudit · viii · xxvii ·
Vana gloria · Quere i Gloria
ꝛ Superbia ·
¶ Venacõnibus expendens tẽpꝰ
mõſtruoſũ filiũ accepit · v · cvi ·
¶ Vẽdidit vrbanꝰ mercator deõ
ni aiam ſuã a quo raptuſ ẽ in infer
num · v · cxxvi ·
Vendere Quere in Mercator ·
¶ Veniã ab inuido frẽ abbas mo
tues primꝰ poſtulauit · ij · liiij ·
Veniã nõ poſtulãs de errore ſcũſ
monialiũ ↄfeſſor a maria deſerit ·
iij · xlix ·
Veniã nõ poſtulãs neqꝫ ſatiſfaci
ens de iterempto porcello ſacerdos
oſculũ dl'ciſſimi ibi pdidit iii · lv
Veniam poſtulare Quere etiaʒ in
Culpam agnoſcere ·
¶ Venialia peccata nimiũ curãs
monachus errore ſeducit · viii · li
¶ Verberare clericum licet ſi nos
laſciue oſculari voluerit v · lxxxv

¶ Verbuʒ dei audire renuẽs theo
dorus dracone infernali moritur⁊
terretur p · lxvi ·
Verbo dei deuotius refecti ſancti
ſenes pulmẽtũ edẽ neglexerũt · ij
xxix
Verbũ dei inuicẽ loquẽtibꝰ fribꝰ
ãgeli ſe immiſcuerũt · ij · xlv ·
Verbũ dei etiã obliuioni traditũʒ
animaʒ per quam tranſit puriorẽ
reddit · ij · lxi ·
Verbuʒ dei audiens moyſes ethi
ops mirabiliter cõuertitur · ꝛ de ſe
uo latrone ſeruuſ xpi manſuetuſ
efficitur · ij · lxxxi ·
Verbũ dei audiẽtes frẽs dormita
rũt q̃ ad vana audiẽda vigilãtiſſi
mi erãt · ij · cxlvii · Sic e · ccxxix ·
Verbũ dei audiẽſ pccõr a demoni
bus ad ecclẽiam ductus ab ãgelis
rurſum educitur · ij · clxxxvii
Verbum dei audiẽs machetes ab
bas nũq̃m dormitat · ꝫ ad verbuʒ
detractionis ſomnolẽtia grauaba
tur · ij · ccxxviii ·
Verbo dei puer albertꝰ ↄuertitur ·
v · lvii ·
Verba dei frãciſcꝰ ꝛ ſui colloquẽ
tes viderũt xp̃m ĩ ſpẽ pulcri iuue
nis ꝛ i extaſim rapti ſũt · vii · xvii
Verbũ dei loquẽte frãciſco ad me
ſã ſedẽte cũ ſcã clara in extaſiʒ ra
pitur cum omnibus aſſidentibus
· vij · xviii ·
Verbum dei ab anthonio predica
tum heretici contempnunt · ſed pi
ſceſ aquarum cum deſiderio recipi
unt · vii · xxiiii ·
Verbum dei audiẽs doctor mone
ta iſolẽtiſſiꝰ atʒ puerſiſſiꝰ ↄuertiſ ·

portãte irrisit · vi · xxxiii ·
Vestimēto⁊ lasciuiā quidā nobi lis sarracen⁹ in xpianis nō inmerito reprehendit · vi · xxxv
Vestimēto⁊ lasciuiā deridētes de mones sup defluētē pōpatice fim briā tāq̄ȝ quadrigā ꝯsedeīt · vi · l ·
Vestiū ornatu feia delcāta mori tura calcios rostratos fieri p̄cepit · ⁊ dfūcta t'ribilit' appuit · vi · xciii
Vestē asperā ⁊ durā exhorrēs q̄ dā nouici⁹ in ordie sci frācisci splē didis vestib⁹ vidit idutos frēs et cōsolatus est · vij · xix ·
Vestib⁹ pompaticis ⁊ cōuiuijs ni miū dedit⁹ post mortē iudicii cōdē nand⁹ ppetuo pūitat' · vii · lxxxii
Vestiū asperitatē mat' edmundi filios docuit · q̄b⁹ studētib⁹ cilici ola transmittebat · · viii · iiii ·
Vestib⁹ pompaticis induta soror beati bnardi ab ādrea frē suo ster cus iuolutū nominat' · viii · xxv
Vestimēto precioso tectus iohes elemosinari⁹ lacrīos lamētacōib⁹ totā noctē isōnē duxit · viii · xxxvi
Vestiū ōrtu alios ad peccādū in ducēs feia nisi btāȝ v̄gineȝ aduo cassȝ viua a demoib⁹ ad infernum raperetur · · ix · cvii ·
Vestiuȝ ornatu nimiū delcāta pu ella moritura optimis vestib⁹ se in duit dicēs · veni o diabole suscipe tu aīīā meam · ix · cxii
Vestiū ornatū de⁹ maxie i femis odit · punit grauiter · damnat et' naliter · · ix · cxlix ·
Vestitus curiosus ⁊ vanus orna tus plures damnat q̄ȝ sint deones in inferno damnati ix · cl ·
Vestiū ornatu nimiū dedita feia q̄ȝ horribilit' filio appuit q̄ȝ qȝ iu ste dānata sit · ix · cli · ⁊ · clij
Vestib⁹ p̄ciosis idutā paupculā matrē suā quidā eps parisiensis noluit recognoscere · sed in humi li vestimēto cognouit · ix · clv ·
Vitā eternā esse gemnadius p angelū dm̄ edocet' ix · cxxiiii ·
Vindictā cogitās iratus frater ingressū diabolo ad monasteriuȝ sancti frācisci prebuit · vij · xxi ·
Vindictā petēs fieri in eū qui sibi fecit iniuriā nepos iohānis elemo sinarij hoc ipetrauit vt grām maio rē accipet · viii · xxxv
Vīdictā dimittē Quē i Dimittē
Virga pcuss⁹ mōach⁹ q̄ in ora tione stare nō valuit emēdatur · pria · xxi ·
Virga pcussa feia a beato edmū do ab omni temptatione fornicati onis liberatur · viii · v
Virgis domum spoliare nō va lens mucius latro conuertit' · ij · x ·
Virgitatis amator āmon sponsā suam conuertit · ij · xv
Virgineum corpus edilfride regi ne quantis priuilegijs post mortē preuentum est · iij · iiii ·
Virgo quedā que post v̄gitatis votū fornicari noluit militi saluteȝ anime impetrauit · iiii · vii
Virgo quedaȝ ne a duobus lasci uis iuuenibus stupraretur ab āge lis custoditur · iiii · xi ·
Virgo lucepa immolata sua casti tate aucepā regē barbarorū ad fi dē ꝯuertit · ⁊ vna cū eo rome mar tiriū cōsecrauit · · iiii · xij

fugit. et regio diademate cōtēpto monasteriū introijt .ix.xxi.
Virginitatis picula metuēs q̄dā femina nasum et labia āputauit. et āputata a maria miraculose recepit .ix.xxii.
Virgo q̄dā pāpiēs ꝙ rex pulcritudie oculorū suorū vulnerat⁹ eā ɔcupiscēt. euulsos pia crudelitate oclos regi destiauit .ix.xxiii.
Virgines plurime cū se a soldano audissent stuprādas oēs nasuz ꝓprijs maib⁹ detrūcarūt .ix.xxiiii.
Virgo quedā prīo violas demde anulū in signum desponsatiois accepit .ix.xxv.
Virgo p̄sumptuosa dicēs se nolle esse in statu magdalene a lenone turpissimo cōstupratᷣ .ix.xxviii
Virgines qualib⁹ sint sertis coronāde et vidui⁹ ꝑponēde .ix.xxix.
Virginitas Quere in Castitas.
Vocati multi pauci vero electi
Nāvidit heremita aias hoim sicut niues ad inferna decidere. et tātū tres ad celestia regna commeare .ix.lxxx.
Vocātᷣ diuersi diuersimode ad diuinā seruitutē. Quere i Cōuersio
Volūtati ꝓprie derelict⁹ laicu⁹ in eternū damnatᷣ .vii.lxix.
Votū non iplēs q̄dā arduin⁹ non iniuste damnatur .prīa.xc.
Votū suū ñ iplēs gladiū quē forte i sponsione tetēderat gladio feriente amisit .prīa.xci.
Votū religiois ifrīgēs adolescēs a demoib⁹ multipliciᷣ torq̄tᷣ .p.ci.
Votū religiois non soluēs vitam miserabilitᷣ amisit. .prima.cvi
Votū solitarie vite ꝓtrahens euagrius grauissima infirmitate pregrauatᷣ .ij.lxxxvi.
Votū religiois nō iplēs fere fuissz ex libro vite delet⁹. .iii.xv.
Votū suū ne infrīgēt q̄dā cleric⁹ a btā v̄gie nimis deterretᷣ. .iiii.ij.
Votum religiois miles quidam emittens repente san⁹ de infirmitate efficitur .vi.iii.
Vota tria religiosoruz sub specie aurei denarij sibi de⁹ a scō frācisco voluit offerri .vii.xvi.
Votū v̄ginitatis emittēs edmund⁹ anulo aureo imaginē marie v̄gis subarrauit. .viii.v.
Vrsus miraculose a florentio q̄dā miraculose īstituitᷣ .p.xxxvii
Vsurarij caput per imaginem illiditᷣ et repentina morte mulctatᷣ. .v.xlviii.
Vsurarij aiam duo infernales canes moritura expectāt .v.xlix.
Vsurarij pecuniā i q̄dā moāsterio posita demō custodiuit .v.liiii.
Vsurarij pecuniā refellēs abbas in breui diues efficiᷣ. .v.lv.
Vsurarij vineā demones ne lederetur conseruant .v.cxxvii.
Vsurari⁹ desperās ab infernali eq̄ ad locū penarū deuehitᷣ .vi.x.
Vsurarij cor demones post mortē pecunia ipleuerunt .vi.lxxxiiii.
Vsuraria moritura coruos vidit. cui⁹ corp⁹ demones e feretro proiicientes transtulerunt .vi.lxxxv.
Vsurari⁹ visus ē i iferno ꝺ cui⁹ ventre rami excreuerūt ad quos oēs heredes cernūtᷣ eē suspēsi .ix.cexii
Vsurarius et filius eius visi sunt

in iferno mutuis se maledictis la cessentes ·ix·ccxiii· Item de eod ibidem·ccxiiii·
Vsurarius penitētiā cū posset age re ptrahens tandez desperatus ad inferna deuenit ·ix·ccxv·
Vsurarius precipiens sibi bursam cum pecunia post mortem ad col lum suspendi a demonibus visus ē liqfacta pecunia potari dicētibꝫ Aurū sitisti aurū bibe·ix·ccxvi·
¶ wilhelmi comitis iuliacensis vi ta mors ꝛ pena describuntur·vi· lxxxix·ꝛ·xc·
¶ Vxorem sapientem ꝛ non diui tē iuuenis eligēs mḡnos ꝛ īspera tos thesauros ꝓmeruit· iiii·xix·
Ydola adorans quidam eps graui se pnia dānauit·ij·cc
Ydolorum suorum impotentiam considerans quidam sacerdos gen tilium cōuertitur ·iiii·lxviii·
Ydolorum superstitio quanta in ter gentiles fuerit ·ix·vltimo
Ymaginem sancti hieronimi i cel la hn̄s q̄dā pudica virgo a demo nis accessu tutatur vij·lxxxiii
Ypocrita Quere in Fictus
Zelū quantū equicius habu it ad animas cōuertendas · prima·vij·ꝛ infra
Zelū magnū ad ꝯuertendas ani mas habuit magister iohānes de niuella vt nec infirmus nec mori turus a cura animarūz desisteret · v·lxxxviii·
Zelū feruentem habuit sanctus dūstanus pro grege sibi cōmisso· vide·viii·ij·
Zelū magnū hn̄s iohānes elemo sinarius qua ratione ꝓhibuerit po puluz exire ecclesiam· viii·xliii·
Zelo cōuertendi iudei medici bea tus basilius mortē suā ꝯtra cursuz nature vsqꝫ in diē crastinū differ ri oratione īpetrauit·viii·lxxxiiii
¶ Zodomie peccatū monachus ꝯmisit postq̄ȝ de frixura gulose co medit· p·lxxxij·
Zodomie labe se polluens femina demonem cum indignatione fy· fy·fy clamātē audiuit·v·lxvij·
Zodomitica feia audit vocē demo nis dicētē sibi Age misera age qd agis ꝛc· ·v·lxviii·
Zodomitic9 iuueis ꝓ mēbro viri li inter crura colubrū apphendit · quinta·lxix·
Zodomiticus quidā nobilis cano nic9 repentina morte pūet9 clama uit Ve illi q̄ me hoc docuit·v·lxx
Zodomitic9 q̄dā cū id malū pera gēt clamās vindicta dei sup me spm̄ nephariū exalauit·v·lxxi·
Zodoitice feie corp9 sepultū ifer nales porci distrahebāt·v·lxxij·
Zodoitiā viri vestigia viridia ḡ mina arescē fecert·v·lxxiii·
Zodoitica prauitate loca infecta ros ceteris locis madētibꝫ aufugit quinta·lxxiiii·
Zodoitico pcō ḡuat9 monach9 rigescēs n̄ valebat pcedē·vi·xxij
Zodoita q̄dā vxorē suāȝ lasciue ꝯtrectās defluētibꝫ visceribꝫ i se cessū vita decedit ·v·lxxxvij·
Zodoita iuueis inueteratā in eo pcā ꝯsuetudinē se vincē nō posse fatet·x·xxx·
¶ Finit Registrū·

Prologus.

Incipit ꝓlogus in speculum exemplorum ex diuersis libris in vnum laboriose collectum.

IMpressoria arte iā dudū lon
ge lateq; p orbē diffusa. mul
tiplicatisq; libris quarūcunq;
fere materiaꝝ frequenter am
mirat⁹ sum q̄ ex re factum sit
vt nullus vnq̄ȝ hac arte insignis
libꝝ aliquē in lucem ꝓtulerit qui
ex pluribus diuersoꝝ auctorum
opusculis in vnuȝ cōgesta exem
pla ꝯtineret. Presertim cum fere
omē hominū amplissimuȝ genus
ad rerū gestaꝝ cognitiones vehe
mēti⁹ aspiret. nihilq; sit q̄ huma
num animū abundātius efficaci⁹
q̄ ad imitationē ꝓuocet q̄ȝ glori
osa facta maioꝝ. Quāobrem vt
testat Valerius maxim⁹. ꝯsules
romani. ⁊ hi qui romāe reipubli
ce prodesse conati sunt. vt neduȝ
ephebā adolescētum etateȝ. verū
etiaȝ oīm studia ad meliora ꝓue
herent lege sanxerūt quatin⁹ can
tores in conuiuijs p̄clara p̄cedenti
um patrū facta ingenijs vatum
carmib⁹ comp̄hensa cōcinerēt. Et
hoc apud ethnicos. Apud iudeos
autem parili voto. sed dissimili fi
de vir clarissim⁹ Mathatias cum
mortu⁹ lecto decūberet cōgestis
in vnuȝ filijs vt eoꝝ audaces ani
mos ad fortiter bellandū ꝓ patri
is legibus cōcitaret p̄cedentiū pa
trū gesta cōmemorās ait. Meme
tote operū patꝝ que fecerūt in ge
neratōib⁹ suis ⁊ accipietis gloriā
magnā ⁊ nomen eternū. Sic Io
sue. sic Gedeon. sic fortissim⁹ du
cū Machabe⁹ cum vellent singuli
militū suoꝝ sp̄us fiducia vacillā
te ꝑterritos in preliū animare. in
cōcionem citatis bellaturis fortissi
me acta maiorū recitarunt. Quo
fiebat vt nec fragor armoꝝ. nec
citās ad belluȝ terribil tuba. nec
rubēs in sanguie crudelior hasta
ita ꝓuocatos socios deterreret q̄n
poti⁹ incitatis animis non solū ho
mines. s ⁊ bestias ferocissimas ⁊
muros ferreos pati essent penetra
re. Ne igitur xp̄iana gens ⁊ toti
us humani generis illustrior por
cio hac tam fructuosa re sola care
ret. horuȝ insigniū viroꝝ tramites
insequens vtile duxi ex diuersis
patruȝ historijs pariter et exem
ploꝝ libris vnuȝ quēdaȝ libꝝ col
ligere p quē legentiuȝ animi non
solum rerum gestarū diuersitate
delectarētur ⁊ sūmi opificis i suis
sanctis mirarētur effect⁹: s etiā
p̄claris ⁊ glīa dignis opib⁹ inci
tarent ad ꝓbitatē Et hunc libꝝ
non abre vt arbitror. Speculuȝ
exemploꝝ statui nomiare. eo q̄
facile quicūq; in eo legē contende
rit tāq̄ȝ in purissimo speculo aut
decoreȝ suū poterit aut deformita
tateȝ ꝯspicere. Tunc certe cum se
aut similē viderit patrib⁹ q̄ in hoc
speculo ob virtutum insignia di
gnis laudib⁹ extollunt: aut cer
te eorū se senserit vitijs defedatū
q̄ꝝ i eoipso malefacta carpuntur
Rogo igit te nunc p̄dicator sup
be qui vt te scietuluȝ mōstres: te
q; magis q̄ȝ xp̄m p̄dices p subti

lium materiarū fastigia volitās · indoctā ⁊ simplicē xp̄i plebeculā ꝯfundis nō informas · Rogo im q̄ʒ te: flecte paululū elatū sciētia verticē · ⁊ turgidū hūanis fauoribus pectus inclina · Parce capiti tuo · parce laborib᷒ tuis · ⁊ illas magis materias plebiū auribus ingere ꝑ quas nō tam in tuas laudes q̄ʒ in diuinū amorē ⁊ sue vite correctionem assurgāt · at qꝛ ad hec nil efficaciꝰ: nil ve fortius mortalium mētes q̄m exempla ꝓmouent · Qͥs licet doctor theologus nō verearis q̄so: vnū aut duo vel ad maius tria ex hoc speculo exempla collā materie p̄dicande inserē · eo ꝙ nec summus ille pōtifex ⁊ p̄clarissimꝰ ecclesie doctor Gregorius veritꝰ sit populo audituro exempla p̄dicare · Nec illud sapientie vaste sacrariū xp̄us erubuerit galileorū repentinū interitū et imparē sortē epulonis ⁊ lazari in mediū ferre · Vade igiť ⁊ tu fac similiter · qꝛ exempla mentē efficacius mouēt · memorie firmiꝰ herēt intellectui facile lucēt · Delectāt auditū · fouent affectū · remouēt tediū · vitam informāt · mores instruūt · ⁊ duʒ sua nouitate sensū ꝑmulcent odiosam p̄dicatori somnolentiā fugāt · Tempus me narrante deficiet: si voluero oēs exēplorū dicendoꝝ vtilitates retexē ·

¶ Verū ne sub g̃ui iactura tpīs tui: exempla tibi ꝓ tempe ⁊ materia ꝓfutura ꝯfusiꝰ q̄rere cogereris ac ꝑ hoc tedio redderis obnoxius repertoriū q̄ddā materiarū ꝑ ordinem alphabeti huic opi ꝓposui Quod si sagaciꝰ ꝓspexeris nedū facillime id qd̄ queris iuenies · verū etiā copiosissimā dicēdi occasionē accipies · Prius tñ q̄ʒ in rem ipaʒ feramur veliʒ lector agnoscas ꝙ nō oīa exempla ī hoc speculo exemplorū posita sunt q̄ singuli ī suis libris auctores scribē voluerūt · qꝛ si hoc facere tēptauissem nedū nimis magnū volumē efficerē · ꝟ etiam mea estimatiōe q̄ʒ plurima superflua ⁊ parū ad rem ꝑtinētia ī lucem ferre cōpellerer · Vtrūqʒ igiť moderās nec digna scriptu trāsilij · nec ea q̄ puā mihi edificatiōeʒ habere visa sunt in voluminis molē ꝯgessi · ne scʒ aut parcū emptorē ab emptiōe precij · aut studiosuʒ lectorē a lectiōe ī digna legi materia deterreret · Ea tñ que scribē placuit eisdem ferme stilo forma mō q̄b᷒ ab ipsis auctorib᷒ cōscripta iueni sine vlteriori imutatiōe ānotaui · ne me tā auctorē efficarem q̄ʒ reddere collectoreʒ · Demptis dūtaxat que ī vltima distinctiōe locata sūt · q̄ qꝛ non tā ex libris legi q̄m veridica aliorum relatione didici · quia aliud mihi iter non patuit quomō calamꝰ ferebatur ipse cōscripsi · Nunc autē qꝛ impariles noui fere omniū hominum ⁊ diuersos affectus · nec eisdem vijs voluntates ferri mortalium · esse ꝙ ferme tot sensus quot capita · pro rato teneo struētē in calle multos habiturū magistros ⁊ p̄sens opꝰ nō eque oībꝰ placiturum · ꝟ iste istud ⁊ ille illud sibi in

eo displicere causabit᷑: atq; sic in miseꝝ collectorē cui ꝑ labore gratiam debuerāt graues fulminabūt querelas · quas q2 mihi ad superbiam ꝑno non min⁹ ꝑfuturas q̄3 vanos noui fauores laudantium q̄ntu3 me adiuuat dn̄s · nō patiētissime modo q̄n etiā gratissime feram · hoc vnū petēs a lectore stipē diū vt piū Jesu3 ꝑ me depcari dignet᷑ vt de cetero in oibus q̄ acturus su3 sibi malim q̄3 hoibꝰ complacere · Presertim q2 temerariu3 hoim gen⁹ ta3 ad iudicādu3 ꝓcliuum est: tamq; feruidis velis ad aliēa opa arguēda iuebit᷑ vt gubernante3 oia deū aufit nōnunq̄3 arguē: ac cōtra suauiter vniuersa moderante3 blasphemo ore garrire q; nō ad suū libitū arentia fecerit arua virere: nec fecundandis glebis raras ymbriū guttas e nibilo celo desuderit · Non igit᷑ vere hoc sub tali duce contra filleos canes bellū inire sꝑ sine rōne latrantes · Sz dicat q̄sq; qd velit: agat qd libet: arguat laceret: reprehēdat · ⁊ rē alit᷑ atq; alit᷑ fac̄ēdā ordinādāq; fuisse dicat ore suggillet: ego xp̄o magis q̄3 hoib⁹ placere cōtendēs: cōtemptis fauorib⁹ ta3 cito fugacibꝰ ad laudē dei animarūq; ꝑfect⁹ hoc ordine opus incipiam ·

Explicit prologus ·

Incipit speculum exemploꝝ ex diuersis libris in vnu3 laboriose collectum · ⁊ primo ex dyalogo Gregorij pape ·

Exemplum primu3 ·

Venantij quōdam patricij in samnij partibꝰ villa fuit in qua colon⁹ eius filiū Honoratu3 nomie habuit qui ab annis pūerlibus ad amorē celestis patrie per abstinentia3 exarsit · Cūq; tam magna ꝯuersatiōe polleret: seseq; iam ab ocioso quoq; sermone restringeret multūq; vt ꝑfat⁹ sum per abstinentiā carne3 domaret die quadā parētes eius vicinis suis ꝯuiuiū fecerūt in q̄ ad vescēdū carnes pate sunt · Quas dum ille ad esum ꝯtingē ꝑ amore abstinētie recusaret ceperūt eu3 parētes eius irridē ac dicere · Comede · nūquid tibi in his mōtibꝰ piscē allaturi sum⁹? Illo vero in loco audiri piscis cōsueuerat non videri · Sed cum his sermonibꝰ honorat⁹ irrideretur repēte in cōuiuio aqua defuit ad ministerium · Situla lignea sicuti mos illic erat mancipiū ad fontē ꝑrexit · Dūq; hauriret aqua3 piscis situlā intrauit: reuersūq; mancipiū ante ora discūbentiū piscē cum aq̄ fudit q̄ ad toti⁹ diei victu3 potuisset Honorato sufficē: mirati sūt oēs · totaq; illa parētu3 irrisio cessauit Cepere nāq; in Honorato venera

ri abstinentiā quā ante deridebāt
Sicq; a dei homie irrisionis deter
sit opprobria piscis de mōte Qui
cū magnis virtutibus cresceret a
p̄dicto dn̄o suo libertate donat⁹
est. atq; in loco qui fundis dicit̄
monasteriū ɔstruxit in q̄ ducēto
rum fere mōachoꝝ pater extitit
Ibiq; vita illius circūquaq; exē
pla dedit eximie ɔuersatōis. Nā
q̄dam die ex eo mōte qui ei⁹ mo
nasterio in excelso p̄minet ingen
tis saxi moles erupta est qui p di
uexū latus montis veniēs totius
ruinā celle: oīm̄q; fratrū interitū
minabat̄ Quā cum venientē desu
per vir sanct⁹ vidisset. freq̄nti vo
ce xp̄i nomē inuocā⁹: extēsa mox
dextera signū ei crucis opposuit.
eāq; in ipso diuexi montis latere
cadentē fixit. sicut religiosus vir
laurētius phibet. Et q2 loc⁹ non
fuerat q̄ inherere potuisset aspicit̄
ita vt nūcusq; cernētibus ꝑ monte
casura pendere videat̄. .ij.

Vir reuerēdissim⁹ libertin⁹ q̄
regis totile tp̄e fundēsis monaste
rij p̄positus fuit in discipulatu ho
norati ɔuersatus atq; erudit⁹ est
De quo q̄uis v̄tutes multas plu
rimorū narratio certa vulgauerit
tamē laurētius religiosus vir qui
nūc superest ⁊ ei in ipso tp̄e famili
arissim⁹ fuit: multa mihi dicere de
illo ɔsueuit. ex quibꝫ ea q̄ recolo
pauca narrabo. In eadē p̄uintia
samnij quā supra memoraui isdē
vir pro vtilitate mōasterij carpe
bat iter. Dumq; darida gothoꝝ
dux cū exercitu in loco eodem ve
niret dei seruus ex caballo in quo
sedebat ab hoibus ei⁹ deiecꝰ⁊ piect⁹
est Qui iumēti p̄diti damnū libē
ter ferēs: etiā flagellū quod tene
bat diripētibus obtulit dicens.
Tollite vt habeatis q̄liter hoc iu
mentū minare possitis. Quibꝫ di
ctis p̄tin⁹ in orōnē se dedit. Cur
su autē rapido p̄dicti ducis exercī
tus p̄uenit ad fluuiū noīe vultur
num. ibiq; equos suos ceperūt sin
guli hastis tūdere. v̄beribꝫ cedē.
calcaribusq; cruētare. Sed tamē
equi v̄beribus cesi calcaribꝫ cruen
tati fatigari potuerūt: moueri nō
potuerūt. Sicq; aquā fluminis tā
gē quasi mortale p̄cipitiū ptime
scebāt. Cumq; diu cedendo sesso
res singuli fatigarent̄ vn⁹ eoꝝ ītu
lit Quia ex culpa quā seruo dei ī
via fecerāt illa sui itineris dispen
dia tolerabāt. Qui statim reuersi
p⁹ se libertinū repperērūt in orōne
p̄stratū. Cui cū dicerēt. Surge
tolle caballū tuū. ille rn̄dit Ite cū
bono ego op⁹ caballo nō habeo.
Descēdētes vo īuitū eū ī caballū
& q̄ deposuerūt leuauerūt ⁊ p̄tin⁹
abcesserūt Quoꝝ eq̄ tanto cursu
illū quē p̄us trāsire non potuerāt
fluuiū transierūt ac si fluuius ille
aquā minime habuisset Sicq; fa
ctū ē vt dū suo dei vn⁹ su⁹ cabal
lus redditur oēs a singul̄ recipent̄

De mōasterio āt p̄fati .iij.
dei s̄ui libtini rumor exieāt q̄ mĺ
tas pecūias hrēt. Ingressi orato
riū frāc q̄ cāpanie ptes intrauerāt
ceperūt seuiētes libtinū q̄rere: lib
tinū clamare. Vbi ille ī orōne p

stratus iacebat mira valde res que rentes seuientesq; franci in oratori um ingredientes impingebāt ⁊ ipsum videre nō poterāt. sicq; sua cecitate frustrati a monasterio vacui sunt reuersi. .iiij.

¶ Alio quoq; tempe abbatis iussu q abbas Honorato ei⁹ magistro successerat Libertin⁹ rauennā pergebat. Pro amore autē ei⁹ de venerabilis Honorati q̄cunq; Libertin⁹ ibat: ei⁹ semp caligulam i sinu portare ↄsueuerat. Itaq; dū pergeret accidit vt quedā mulier extincti filij corpusculū ferret. Que dum seruū dei eēt intuita amore filij succēsa iumentū eius freno tenuit atq; cū iuramēto dixit. Nullaten⁹ recedā nisi filium meū suscitaueris. At ille insitatū habens tale miraculū expauit petitiōis eius iuramentū: declinare voluit mulierē. sed nequaq̄ pualens hesit aio. Cōsiderare libet q̄le q̄ntumq; in ei⁹ pectore certamen fuerit. Ibi itaq; inter se pugnabāt humilitas cōuersatiōis ⁊ pietas matris. timor ne insitata psumeret. dolor ne orbate mulieri nō subueniret. Sed ad maiorē dei gloriā vicit pietas illd pect⁹ virtutis qd ideo fuit validū. q: deuictū. Virtutis eīm pect⁹ nō eēt si hoc pietas nō vicisset. Itaq; descendit: genuflexit: ad celū tetēdit man⁹: caligulā de sinu ptulit sup extincti pueri pect⁹ imposuit. Quo orāte aīa pueri ad corp⁹ redijt. quē māu cōprehēdit ⁊ flēti matri viuentē reddidit. atq; iter qd ceperat pegit. .v.

¶ Quadā die is qui post venerabilis Honorati monasterij regimen tenebat ↄtra eundē venerabilē Libertinū in ḡui iracundia exarsit: ita vt eum manib⁹ cederet Et q: virgā qua eum ferire possz nō inuenit cōprehēso scabello subpeditāeo ei caput ⁊ faciē tutudit totūq; illi⁹ vultum tumentē et liuidum reddidit. Qui vehemēter cesus ad stratum suū tacitus recessit. Die vero altera eāt pro vtilitate mōasterij ⁊ causa cōstituta exiturus. Expletis ergo ymnis matutinalib⁹ Libertin⁹ ad lectū abbatis venit orōnē sibi humilit petijt. Sciens vo ille q̄ntum a cūctis veneraret: q̄ntūq; diligeret pro iniuria quā ei ingesserat: putabat eum ex mōasterio velle recedere: atq; req̄siuit dicens. Vbi vis ire? Cui ille rīdit. Monasterij causa cōstituta est pat quā declinare neq̄o. q: hesterna die ire hodie iterū pmisi ⁊ illuc ire disposui. Tunc ille a fundo corde cōsiderans asperitatē ⁊ duriciā suā: humilitatē ac māsuetudinē Libertini ex lecto psiliuit. pedes Libertini tenuit. se peccasse. se reū esse testat⁹ est q tāto taliq; viro tā crudelē facē contumeliā psumpsisset At Libertin⁹ sese in terrā prosternens: ei⁹q; pedib⁹ prouolutus sue culpe nō illius seuicie fuisse referebat quod pertulerat. Sicq; actum est vt ad magnā mansuedinē perducētur pater: ⁊ humilitas discipuli mgistra fieret magi

stri. Cunqȝ pro utilitate monaste rij ad constitutionem cause egressus fuisset multi viri ac noti nobiles qui eum valde semper honorabant vehe menter ammirati sollicite ab eo inqui rebant quidnam hoc esset quod tam tumen tem ac liuidam faciem haberet Qui bus ille dicebat. Hesterno die se ro peccatis meis facientibus in sca bello suppeditaneo impegi atque hoc pertuli. Sicque vir sanctus seruans in pectore honorem veritatis. et nec magistri nec patris prebebat vitium. nec falsitatis incurrebat peccatum.

¶ In eodem monasterio .vi. quidam magne vite monachus erat ortulanus. Fur vero venire consueue rat per sepem ascendere et occulte ole ra auferre. Cum vero ille multa plan taret et semper minus inueniret: et alia pedibus conculcata alia direpta con spiceret. totum ortum circuiens inuenit iter unde fur venire consueuerat. Qui in eundem ortum deambulans repperit etiam serpentem. cui precipiens dixit. Sequere me. Sicque usque ad adi tum furis perueniens imperauit serpen ti dicens. In nomine Jesu precipio tibi ut aditum istum custodias: ac furem huc ingredi non permittas. Proti nus serpens totum se in itinere in tran suersum tetendit et ad cellam mona chus redijt. Cumque meridiano tempo re cuncti fratres quiescerent more solito fur aduenit ascendit sepem. Et dum in ortum pedem poneret vi dit subito quod tensus serpens clau sit viam et tremefactus post semetipsum concidit eiusque pes per calciamentum in sude sepis inhesit. sicque usque dum ortulanus rediret deorsum capite pe pendit. Consueta hora venit ortu lanus et pendentem in sepe furem rep perit. Serpenti autem dixit. Gra tias ago deo impleisti quod iussi: re cede modo Qui ilico abcessit. Ad fu rem vero veniens ait. Quid est fra ter? Tradidit te mihi deus. Qua re in labore monachorum furtum to tiens facere presumpsisti? Qui hec dicens pedem illius a sepe qua inhe serat soluit. eumque sine lesione de posuit. Cui dixit. Sequere me. Quem sequentem duxit ad orti adi tum. et olera que furto appetebat auferre ei cum magna dulcedine prebuit dicens. Vade et post hec furtum non facias. sed cum necesse habes huc ad me ingredere. et que tu cum peccato laborasti tollere ego tibi deuotus dabo. .vij.

¶ Gregorius Fortunati viri vene rabilis abbatis monasterij quod appel labatur balneum cyceronis aliorumque etiam virorum venerabilium didici tri bulatione quam narro Vir sanctissimus equi tius nomine in valerie prouincie partibus pro vi te sue merito apud omnes illic ma gne ammirationis habebatur Qui nimi rum equicius pro sue magnitudine san ctitatis multorum in eadem prouincia monasteriorum pater extitit. Hunc cum tempore iuuentutis sue acri certamine car nis incentiua fatigarent: ipse se sue temptationis angustie ad oratio nis studium sollicitiorem fecerunt cum hac in re ab omnipotenti deo remedium continuis precibus quereret no cte quadam assistente angelo eunuchi zari se vidit eiusque visioni apparuit

q̄ omnē motum ex genitalibus ei⁹ mēbris abscideret. atq̄ ex eo tempe ita alienus extitit a tēptatione ac si sexū non brēt in corpore. Qua virtute fretus ex dei omnipotentis auxilio vt viris ante preerat ita cepit postmoduz feminis p̄esse. Nec tñ discipulo⁊ suos ammonē cessabat ne se exemplo ei⁹ i hac re facile crederet ⁊ casuri temptarent donuz quod non accepissent. .viij.

Quadaz vero die vna dei famula ex eodē mōasterio virginū ortum ingressa est. Que lactucā cōspiciens cōcupiuit. eāq̄ signo crucis benedicē oblita auide momordit. & arrepta a diabolo ptinus cecidit. Cūq̄ diu vexaret̄ eidem patri Equitio sub celeritate nunciatū est vt veniret cōcitus et orādo succurreret. Moxq̄ vt ortū idē pater igressus est cepit ex ore eius q̄si satisfaciēs ipse q̄ hanc arripuerat diabol⁹ clamare dicen⁊. Ego quid feci: ego q̄d feci: Sedebā mihi hic sup lactucā venit illa ⁊ momordit me. Cui cum grāui indignatōe vir dei precepit. dicens vt absceberet ⁊ locum i omnipotentis dei famula nō brēt. Qui ptin⁹ abcessit nec eā vltra ↄtingere preualuit. .ix.

Quidā vero Felix noīe mirtine puintie nobilis cū eundez venerabilē virū Equitiū sacrū ordinem nō habē ↄspiceret ⁊ p singula loca discurrere atq̄ studiose p̄dicare eum q̄dam die familiaritatis ausu adijt dicēs. Qui sacrū ordīne nō habes atq̄ a romāo pontifice sub q̄ degis p̄dicatōis licenciam nō accepisti quō predicare p̄sumis: Qua ei⁹ inquisitōe cōpulsus vir scūs indicauit p̄dicatōni⁊ licentiā q̄liter accepit dicēs. Ea q̄ mihi loq̄ris ego q̄z mecuz ipse ptracto. & nocte q̄dam speciosus mihi per visionē iuuenis astitit atq̄ in linguā meā medicinale ferramētū. i. fleubotomū posuit dicēs Ecce posui verba mea in ore tuo egredere ad predicandū. atq̄ ex illo die etiam cum voluero de deo nō possuz tacere. .x.

Tant⁹ quippe illum ad colligēdas aīas deo feruor accēderat vt sic mōasterijs preesset q̄tin⁹ p ecclās. per castra. p vicos singulorūq̄ fidelium dom⁹ circumq̄q̄ discurreret ⁊ corda audientium ad amorē p̄rie celestis excitaret. erat vero valde vilis in vestibꝰ atq̄ ita despect⁹ vt si q̄s illum fortasse nesciret. salutat⁹ eum resalutare despicēt Et quotiēs ad alia tendebat loca iumētum sedere cōsueuerat q̄d despicabili⁹ oībus iumētis i cella potuisset reperiri Jn q̄ etiā capistro p freno ⁊ veruecū pellib⁹ p sella vtebat̄ Per semet ipsū sacros codices in pelliceis sacculis missos dextero leuoq̄ latere portare cōsueuerat. ⁊ q̄cunq̄ peruenisset scriptura⁊ fontē acipiebat ⁊ rigabat prata mētium. Huius q̄z predicatōnis opinio ad romane vrbis noticiā peruenit atq̄ vt est lingua adulātium auditoris sui aīam amplectēdo necās eo

tpe cleriá huius apostolice sedis antistiti adulando questi sunt dicẽtes · Quis est iste rustic⁹ vir q̄ auctoritatem p̄dicatiõis sibi arripuit ⁊ officiũ aplici dñi nostri sibimet vsurpare indoct⁹ p̄sumit? Mittat̄ igit̄ si placet qui huc euȝ exhibeat vt quis sit ecclastic⁹ vigor agnoscat· Hic autẽ moris ẽ vt occupato i multis aio adulatõ valde surripiat si ab ipso cordis ostio nequaq̄ȝ cítius fuerit repulsa· suadẽtibꝫ clericis ɔsensũ pontifex p̄buit vt ad romanã vrbẽ deduci debuisset· ⁊ q̄naȝ sua eẽt mẽsura cognoscẽt· Julianuȝ vͦo tũc defensorẽ mittẽs q sabinẽsi eccl'ie postmodũ in epãtu p̄fuit hoc p̄cepit vt cũ magno honore euȝ pduceret ita vt nihil dei famul⁹ ex ɔuẽtiõe eadẽ iniurie sentiret· Qui parere de eo clericorũ votis ɔcitus volens festine ad ei⁹ mõasteriũ cucurrit: ibiq̄ȝ absẽte illo antiq̄rios scribẽtes repperit ⁊ vbi abbas eẽt inq̄siuit· Qui dixerũt· In valle hac q̄ mõasterio subiacet fenum secat· Isdeȝ vͦo iulian⁹ supbũ valde atȝ ɔtumacẽ puerũ habuit cui vix poterat vel ipse dñari Hũc ergo misit vt eũ ad se sub celeritate perduceret · Perrexit puer ⁊ proteruo spũ pratũ velociter igressus omesq̄ȝ illic intuẽs fenũ secãtes requisiuit q̄snã esset eq̄tius Moxq̄ȝ vt audiuit q̄s esset eũ adhuc longe positus aspexit ⁊ imẽso timore corrept⁹ est· cepitq̄ȝ tremore lassescere seq̄ȝ ipm nutanti gressu vix posse portare· Qui tremẽs ad dei hoieȝ puenit atq̄ȝ vlnis suis ei⁹ genua deosculans humiliter strinxit· suũq̄ȝ dñm ei occurrisse nũciauit Cui resalutato dei famulus p̄cepit dicẽs Leua fenũ viride: porta pabulũ iumẽtis i quibꝫ venistis Ecce ego q̄z parum supest ope ɔpleto te subseq̄r· Is aũt qui miss⁹ fuerat iulian⁹ defensor mirabat̄ valde quidnã esset q̄ redire moraret̄ puer· Tuȝ ecce reuertentẽ puerũ ɔspiciẽt atq̄ȝ i collo eius fenuȝ ex prato ferentẽ · qui vehementer iratus cepit clamare dicẽs Quid est hoc: ego te misi hoiem deducere et nõ fenũ portare? Cui rñdit puer Quẽ q̄ris ecce subseq̄it̄ Tũ ecce dei famulus clauatis caligis calciatus falcẽ fenariã in collo deferens veniebat Quem adhuc lõge positũ puer dño suo q̄z ipse eẽt quem q̄reret nũciauit· Isdeȝ vͦo iulian⁹ repẽte vt vidit dei famulũ ex ipso habitu despexit: eũq̄ȝ q̄liter deberet alloqui pterua mẽte p̄parabat Mox vͦo vt huus dei conuin⁹ affuit ei⁹ de iuliani aĩm itolerabilis pauor iuasit ita vt tremẽt atq̄ȝ ad insinuãdũ hoc ipm pp̄ter qd venerat vix sufficẽ lingua potuisset Qui humiliato mox spũ ad ei⁹ genua cucurit orõnẽ petijt p se fieri· Et q̄z pater eius aplicus põtifex eũ videre vellet idicauit· Vir aũt venerãdus eq̄tius cepit imẽsas grãs agere omipotẽti deo asserens q̄ sẽ p summũ pontificẽ grã supna visitasset· Illico vocauit frẽs precepit hora eadẽ iumẽta p̄parari atq̄ȝ executorẽ suũ cepit vehemẽtissime vr

gere vt statim exire debuissent. Cui iulian⁹ ait Hoc fieri nullatenus potest. q2 lassatus ex itinere hodie nō valeo exire. Tūc ille respōdit Cōtristas me fili. q2 si hodierno die nō egredimur i crastino die nō exibim⁹. Dei itaq3 famul⁹ executoris sui lassitudine coactus i mōasterio suo eadem nocte demoratus est. Tū ecce seqnti die sub ipso lucis crepusculo vehemēter eq̄ i cursu fatigato ad iulianū cū ep̄la puer ꝑuenit in q̄ ei ꝓceptum est ne suū dei cōtingere ā mouere de mōasterio auderet. Quē cū ille reqreret cur sñia esset mutata: cognouit q2 in nocte eadem q̄ ipse illuc executor missus est p visū pontifex fuit vehementer ꝑterritus cur ad exhibēdū homine dei mittere presūpsiss3. Qui ꝓtin⁹ surrexit. seq3 venerādi viri orōib⁹ cōmendās ait. Rogat p2 noster ne fatigari debeatis. Cunq3 hoc dei famul⁹ audisset ↄtristatus ait. Nunqd non die hesterno dixi q2 si nō statim ꝑgerem⁹ iam ꝑgere minie liceret. Tūc ꝓ caritatis exhibitōe aliqntulu3 executorem suū in cella retinuit: eiq3 laboris sui cōmodū coacto renitentiq3 dedit. Cognosce ergo petre i q̄nta sūt dei custodia q̄ in hac vita seipso⁹ despicere nouerūt. cū q̄b⁹ int⁹ ciuib⁹ i honore numerant⁹ qui despecti foris hoib⁹ esse nō erubescūt. q2 ecōtra i dei ocul⁹ iacent q̄ apud suos a ꝓximo⁹ oculo⁹ per inanis glorie appetitū tumēt. vñ a q̄b⁹dā veritas ait Vos estis q̄ iustificastis vosipsos corā hoibus deus aute3 nouit corda vestra. q2 quod hominibus altum est abhominabile est apud deum 2c.

Corpus hui⁹ sancti viri dū in beati laurentij martiris oratorio esset humatum super sepulchrum eius rusticus quidam archam cu3 frumento posuit nec quātus qualisq3 vir illic iaceret ꝑpendere aut venerari curabat. Tū repente turbo celitus factus rebu⁹ illic omnib⁹ in stabilitate sua manentibus archam que superposita sepulchro eius fuerat extulit: longeq3 proiecit vt palam cūcti ↄgnosceret q̄nti eēt meriti is cui⁹ illic corpus iaceret. · xi ·

Eandem valerie prouintiā3 longobardis intrātibus ex monasterio reuerendissimi viri equicij in predictum oratorium ad sepulchrum ei⁹ monachi fugerunt Cūq3 longobardi seuientes oratorium intrassent ceperunt eosdem monachos fora⁹ trahere vt eos aut per tormēta discuterēt aut gladijs necarēt Quorum vnus ingemuit atq3 acri dolore cōmotus clamauit. Heu sancte equiti placz tibi vt trahamur foras a nō nos defendas? Ad cuius voce3 ꝓtinus seuientes longobardos imūdus spūs inuasit Qui corruētes i terrā tādiu vexati sūt ꝗusq3 hoc cuncti etiā q̄ foris erāt lōgobardi cognoscerēt q̄tinu⁹ locū scm̄ temerare vlteri⁹ n̄ auderet. Sicq3 vir scūs cū discipulos defendit etiā multi⁹ p⁹ modu3 remediū illuc fugiētib⁹ ꝓstitit. · xij ·

¶ Juxta anchonitanā nanq; ciuitatē ecclesia beati martiris Stephani sita est in q̄ vir venerabilis Constanti⁹ noie māsionarij funct⁹ officio deseruiebat. cui⁹ sanctitatis opinio sese ad noticiā hoim longe lateq; tetēderat. q2 istē vir fundit⁹ terrena despiciēs toto āimi mentis ad sola celestia flagrabat. Quadā vero die du3 in eadē ecclesia deesset oleū ⁊ p̄dict⁹ dei famul⁹ vnde lampades accēderet oino non hr̄et: oēs lāpades ecc̄ie ipleuit aq̄ atq; ex more i medio papirū posuit q̄s allato igne succendit. sicq; aq̄ exarsit in lampadib⁹ ac si oleū fuiss3. Et q2 valde sanctitatis ei⁹ opinio excreuerat multi hunc ex diuersis puincijs anxie vidē sitiebāt. Quadā vero die ex longinquo loco quidā rustic⁹ venit ad videndū eum. Eadē vero hora casu ɔtigerat vt scūs vir Constātius stans in ligneis ḡdib⁹ reficiēdis lāpadib⁹ deseruiret Erat autē pusill⁹ valde ⁊ exili forma atq; despecta. Cūq; is qui venerat ad videndū eu3 quis nā3 esset inquirēt atq; obnixe peteret vt sibi debuisset ondi. hi qui illū nouerāt mōstrauerūt qui⁹ eēt Sed sicut stulte mentis hoies meritum ex q̄litate corporis metiunt̄ eu3 paruulū atq; despectū vidēs ipsu3 hūc oino non esse cepit credere. Jn mente eni rustica int̄ hoc qđ audierat ⁊ viderat q̄si facta fuerat quedā rixa ⁊ estimabat ta3 breuem per visionē esse non posse quem tam ingente3 audierat per opinionē. Cui ipsum esse du3 a pluribus fuisset astructu3 despexit ⁊ derisit dicēs. Ego vero grādem hominē credidi. iste autē de homine nihil habet Qđ vt vir dei Constātius audiuit lāpades q̄s reficiebat ptinus letus relinquēs cōcitus descendit atq; in eiusdem rustici amplexu3 ruit. eumq; ex amore nimio cōstringē cepit brachijs ⁊ osculari. magnasq; gratias agere q̄ de se talia iudicasset. dicens. Et tu solus es qui habuisti oculos aptos in me. Ex q̄ repensandu3 est cui⁹ apūd se humilitati⁹ fuit qui despiciente se rusticum ampli⁹ amauit. Qualis eni q̄sq; apđ se lateat cōtumelia illa tā pbat. Nā sicut superbi honoribus ita plerūq; humiles in sua despectione ḡtulant̄ Cumq; se ⁊ in alienis ocul⁹ viles aspiciūt. idcirco gaudēt q2 hoc iudiciū ɔfirmari intelligunt qđ de seipsis ⁊ apud semetipos habuerūt. .xiij.

¶ Venerandus vir Anastasi⁹ sancte romāe ecclesie cui deo auctore deseruio notari⁹ fuit. Qui soli deo vacare desiderans scriniū deseruit. monasteriū elegit atq; in loco iuxta nepesinā ciuitatem qui subpentonia vocatur per annos multos in sanctis actibus vitam duxit. eiq; mōasterio solerti custodia p̄fuit. Quo videlicet in loco ingens desuper rupes eminet ⁊ profundū subter p̄capitium pt3. Quadā vero nocte cum iā oīpotens deus eiusde3 venerabilis viri Anastasij labores remune

rare decreuissz ab alta rupe vox fa
cta est que producto sonitu cla
maret dicēs. Anastasi veni Quo
vocato alij quoq septē fratres ex
nomie suo sunt vocati. paruo aūt
momēto ea que fueāt emissa vox
siluit et octauum fratrez vocauit.
Quas dū apte voces cōgregatio
audisset dubiū non fuit. qz eoruz
qui vocati fuerāt obitus ppinqsset
Intra paucos ergo dies pmus ve
nerandus vir anastasi9 eductus
est. Ceteri autē eodez ordine ex
tra carnē educti sunt. q de rupis
vertice fuerāt vocati. Frater vero
ille ad quē vocandū vox paz silu
it atq eum ita noiauit morienti
bus alijs paucis diebus vixit. et
tūc vitā finiuit vt apte mōstrare
tur qz interiectū vocis silentiū par
uum spaciū viuēdi designauerat
Sed mira res cōtigit. qz dum ve
nerabilis vir anastasi9 de corpore
exiret erat quidaz frater in mona
sterio q sup eum viuere nolebat
Hic puolut9 eius pedibus cepit
ab eo cū lacrimis postulare dicēs
Peto te p illum ad quē tu vadis
ne septē dies sup te in hoc mundo
faciā. Ante cui9 septimū diem eti
am ipse defunctus est q tñ in illa
nocte inter ceteros nō fuerat voca
tus vt apte clarescceret. qz ei9 obi
tum sola venerabilis anastasij in
tercessio potuisset obtinē xiiij.
C Constātius presbiter nepos
bonifacij in ciuitate q ferenci9 dici
tur episcopi pāpue sāctitatis vi
ri equū suum duodecim aureis vē
didit quos in ppriaz ponēs archā
ad exercendū aliud opus discef
sit. Tum subito ad epm paupes
venerūt qui importune petabant
vt eis sanct9 vir bonifaci9 episco
pus ad cōsolatōem sue inopie ali
quid largiri debuisset Sz vir dei
qz qd tribuēt non habebat estua
re cepit i cogitatiōe ne ab eo pau
peres vacui exiret. Cui repēte ad
memoriaz redijt qz cōstanti9 pre
sbiter nepos eius equū quē sedere
cōsueuerat vendidisset atz hoc ipm
preciū in archa sua hēret Absente
ergo eodē nepote suo accessit ad
archaz et pie violētus claustra ar
che cōminuit duodecī aureos tulit
eos q indigētibꝫ vt placuit diui
sit. Itaq cōstantius psbit reuer
sus ex ope archā fractā repperit
et caballi sui pciū qd illic posueāt
nō inuenit Cepit magna voce p
strepere cū furore nimio clamare
Oēs hic viuūt. solus ego i hoc do
mo viuē nō possū Ad cui9 nimirū
voces venit epus omēsq q in eo
de epio aderāt Cūq eū vir dei lo
cutōe blāda tpare voluisset cepit
ille cū iurgio rñdere dicēs Oēs te
cū viuūt. ego sol9 hic añ te viuē
nō possū. redde mihi solidos meos
Quibꝫ vocibꝫ cōmot9 eps btē Ma
rie vginis ecclāz igress9 ē et eleua
tis māibꝫ extēso vestimēto stādo
cepit orare dñm vt ei reddēt vñ p
sbiteri furentis mitigare insaniam
potuisset. Cumq subito ad vesti
mentum suum oculos inter exten
sa brachia reduxisset. repente in si
nu suo duodecim aureos inuenit.
Qui mox de ecclesia egressus:

eos in sinū furentis p̄sbiteri p̱iecit dicens. Ecce habes solidos tuos quos q̄sisti. ꝫ hoc tibi notū sit q: post mortē meā tu huic ecclesie ep̄us nō eris p̱pter auariciā tuā. Ex q̄ sentētie veritate colligitur q: eos dez solidos p̄sbiter p̱ adipiscēdo ep̄atu ꝑparabat. ꝫ viri dei s̄mo p̱ualuit. Nam iste Constātius in presbiterat? officio vitā finiuit. .xv.

Prefatus Bonifaci? ep̄us eo tp̄e q̄ cū matre sua puer hītabat egressus hospiciū nōnunq̄ sine linea crebro etiā sine lanea tunica reuertebat̄. q: mox vt nudū quēpiā repperisset vestiebat hunc se expolians vt se ante dei oculos ob tetu mercedis vestiret. Quē mat̄ sua increpare freq̄nter cōsueuerat dicēs q̱ iustū nō eēt vt ipse inop̄s pauperib̄ vestimēta largiretur. Que quadā die horreū ingressa pene oīe triticū qđ sibi in stipendiū toti? anni parauerat iuenit a filio suo pauperib̄ expensū. Cū q; semetipsā alaphis pugnisq; tunderet q̱ q̄si āni subsidia perdidisset superuenit Bonifacius puer dei: eāq; quib̄ verbis ɔsolari valuit: cepit. Que cū nihil cōsolatōis admittēt hanc rogauit vt ab horreo exire debuisset in q̄ ex omi eo p̱ tritico paruū q̄d inuentū est remāsisse. Puer autē dei sese illic p̱tin? in orōnē dedit. Qui post paululū egressus ad horreū mrē reduxit qđ iā tritico plenū inuētum est sicut plenū ante non fuerat cum mater illi? totius āni sum pt? se cōgregasse gaudebat. Quo viso miraculo ɔpūcta mater ipsā iā cepit vrgē vt daret q̄ sic celeriter posset q̄ petisset accipere. Nec itaq; in hospiciī sui vestibulo gallinas nutrire ɔsueuerat: ꝫ eas ex vicino rure vulpes veniens auferebat. Quadā vero die dū in eodē vestibulo puer Bonifaci? staret vulpes ex more venit ⁊ gallinā abstulit. Ipse autē cōcitus ecclīā intrauit ⁊ se in orōnē p̱sternens ap tis vocib? dixit. Placet tibi domine vt de nutrimēto matris mee mādu care nō possim. ecce eñi gallinas q̄s nutrit vulpes comedit. Qui ab orōne surgens ecclesiā egressus est. mox autē vulpes rediens gallinā quā in ore tenebat dimisit: atq; ipsa moriēs ante ei? oculos i terrā cecidit. .xvi.

Matrona quedā nobilis i vicinis tuscie p̱tib̄ habebat nurū q̄ intra breue tempus q̄ filiū ei? acceperat cum eadē socru sua ad dedicatōem orotorii beati Sebastiani martiris fuerat inuitata. Nocte vero eadē qua sequēti die ad dedicatōem p̄dicti oratorii fuerat p̱cessura voluptate carnis deuicta a viro suo sese abstinere nō potuit. Cumq; mane facto cōsciētiā deterrēt p̱petrata carnis delectatio p̱cessionē vero inperaret verecundia. plus erubescēs vultum hominum q̄z dei iudiciū metuens: cum socru sua ad dedicandum oratorium p̱cessit. Mox vero vt reliquie beati Sebastiani martiris oratorium sunt ingresse. eandē p̄dicte

matrone nurū spiritus malignus
inuasit ⁊ corā omī populo vexare
cepit. Eius dem vo oratorij presbi
ter duz hāc vehemētissime vexari
cōspiceret ex altari ptinus sindonē
tulit eāq; cooperuit. Sed hunc re
pente diabolus inuasit. Et quia
vltra vires voluit quicq̄z p̄sumere
compulsus est in sua vexatiōe co
gnoscere q̄d esset. Hi vero q̄ ad
erāt puellaz in manibus ex orato
rio sublatā ad domū ppriaz depor
tauerūt. Cumq; hāc antiquus ho
stis vexatōe cōtinua vehementer
attereret ppinqui sui eam carnalit
amātes atq; amādo persequētes
ad obtinendū salutis remediū ma
leficis tradiderūt vt eius aīam fun
ditus extinguerēt cuius carni ma
gicis artibus ad tēpus pdesse cona
rentur. Ducta itaq; est ad fluui
um atz in aq̄ mersa. ibiq; diutius
incātatōribꝰ agere malefica moli
ebātur vt is qui eā inuaserat exi
ret Sed miro omīpotētis dei iudi
cio duz puersa arte vnus ab ea re
pellitur in eā subito legio itrauit
Cepitq; ex illa hora tot noctibus
agitari. tot vocibus clamoribus
q; personare quot spiritibus tene
batur. Tūc inito cōsilio parentes
eius sue perfidie culpam fatentes
hanc ad virū venerabilē fortuna
tum episcopū duxerūt eiq; reliq
runt. Qua ille accepta multis se
diebus ac noctibus in oratiōibꝰ
dedit. tantoq; āmisu precibus icu
buit quāto ⁊ in vno corpore cōtra
se assistere legionis aciē inuenit.
Tum non post multos dies ita sa
nam atq; incolumez reddidit ac
si in eam proprium ius diabolus
nunq̄z habuisset. .xvij.

C Alio quoq; tempore isdez vir
omnipotentis dei famulus ex ob
sesso quodam homine immūdum
spirituz excussit. Qui malignus
spiritus cum vesperascēte iaz die
secretam ab hominibus horam cer
neret peregrinum quempiaz se es
se simulans circuire cepit ciuitatis
plateas et clamare. O virum san
ctum fortunatuz episcopum. ec
ce quid fecit peregrinum hominez
de hospitio suo expulit. q̄ro vbi
requiescere debeam et in ciuitate
eius non inuenio. Tunc quidam
in hospicio cum vxore sua et par
uulo filio ad prunas sedebat qui
vocem eius audiens et quid epi
scopus ei fecerit requirens hunc
inuitauit hospitio et sedere secum
iuxta prunas fecit. Cumq; vicis
sim aliqua confabularetur paruu
lum eius filium isdem malignus
spiritus iuasit atq; in easdem pru
nas proiecit. ibiq; mox eius ani
mam excussit. Qui orbatus mi
ser vel quē ipse suscepit. vel quē
episcopus expulisset agnouit.
Petrus. Quidnā hoc esse dicim?
vt occidendi ausum i hospicio eius
āntiquus hostis acciperet qui hūc
peregrinuz estimās ad se hospita
litatis gratia vocasset. Gregori
us Multa petre vident bona q̄ nō
sunt. qm̄ bono aīo nō fiūt. Vn̄ in
euāgelio vitas dicit. Si oculus tuus
nequā fuerit totū corpus tuū tene
brosū erit. qr cū puersa ē intētio

quē precedit prauū est om̄e op⁹
qđ sequitur q̄uis rectū esse vide
atur. Ego nāq̄ hunc virꝝ q̄ duz
q̄si hospitalitatē exhibēt orbat⁹
est nō pietatis opere delectatum
estimo: sed epi derogatōe. Nam
pena subsequēs innotuit. q̄ p̄ce
dēs illa susceptio sine culpa nō fu
it. Sunt nanq̄ nōnulli q̄ idcirco
bona facere studēt vt grām aliene
operatōis obnubilent. nec pascū
tur bono qđ faciūt ſ; laude homi q̄
ceteros premūt. Qua de re existi
mo hunc virū qui malignū spiri
tuz in hospitalitate suscepit ostē
tatiōi poti⁹ intēdisse q̄z operi vt
meliora fecisse q̄z epus videretur
q̄tin⁹ ipse susciperet eū quē vir dei
fortunat⁹ expulisset. ¶. xviij.

¶ In eadē tudertina vrbe i q̄ For
tunat⁹ vir dei erat epus Marcell⁹
quidā bone actōis vir cū duab⁹
sororib⁹ suis habitauit. Qui eue
niēte molestia corpis ipso sacratis
simo vesperascēte iaz sabbato pa
schali defunct⁹ ē. Cui⁹ corp⁹ cū
longi⁹ esset efferendū die eodē se
pelire nō potuit. Cunq̄ mora eēt
tpis ad explendū debitum sepul
ture sorores eius morte illi⁹ affli
cte cucurrerūt flentes ad Fortu
natū venerabilē: eiq̄ magnis vo
cibus clamare ceperūt Scim⁹ q̄
apostolorū vitā tenes. leprosos
mundas. cecos illumias: veni et
resuscita mortuū nostrum. Qui
mox vt cognouit frēm eaꝝ defun
ctum flere etiaz cepit ipse de mor
te ipsi⁹. eisq̄ r̄ndit dicens. Rece
dite et hoc dicē nolite quia iussio
om̄ipotētis dei est: cui ɔtraire nul
lus hoim potest. Illis itaq̄ disce
dentibꝰ tristis ex morte illi⁹ man
sit epus. Subsequēti autē die do
minico ante exurgētis lucis crepu
sculum vocatis duobus diaconi
bus suis p̄rexit ad domum defun
cti: accessit ad locuz vbi iacebat
corp⁹ exanime: ibiq̄ se in oratio
nem dedit. Expleta autē p̄ce sur
rexit ⁊ iuxta corp⁹ defuncti sedit
Non autē grādi voce defunctuz p
nomē vocauit dicēs. Frater Mar
celle veni Ille autē ac si leuit dor
miens ad vicinā vocem q̄uis mo
dica fuisset excitat⁹ statim apuit
oculos atq̄ ad epm respiciēs di
xit O quid fecisti: o qđ fecisti?
Cui epus respōdit dicens Quid
feci fili? At ille ait. Duo hester
na die venerūt qui me eijcientes
ex corpore in bonuz locum duxe
runt. hodie aūt vn⁹ missus est nū
cius qui dixit. reducite eum quia
Fortunat⁹ epus in domū illius ve
nit. Quibꝰ verbis expletis mox
ex infirmitate ɔualuit ⁊ in hac vi
ta diuti⁹ māsit. Nec tamē creden
dum est q̄ locum quē acceperat
pdidit. q̄ dubiū nō est q̄ inter
cessoris sui p̄cibꝰ potuit p⁹ mortē
meli⁹ viuē qui an̄ mortē studuit
om̄ipotenti deo placere.

¶ Ex scđo li. dyalo. xix.

Fuit vir vite venerabilis dei
grā bn̄dict⁹ ⁊ nōie ab ipso
puericie sue tpe cor gerēs senile.
Etatē quippe morib⁹ transiens.
nulli aīm voluptati dedit. Sed
duz in hac terra adhuc esset quo

temporalibus libere vti potuisset de spexit iam q̄si aridū mundū cū florēt. Qui liberaliori genere ex prouincia nursie ort9 rome liberali bus lrāꝝ studijs traditus fuerat. Sed cū ex eis multos ire p abrupta vitiorū cerneret eū quē q̄si in igressu mūdi posuerat retraxit pedem ne si q̄d de sciētia ei9 attingeret ipse q̄ postmodū in imane p̄ cipitiū tot9 iret. Despectis itaq̄ lrāꝝ studijs relicta domo reb9q̄ patrijs soli deo placere desiderans sancte cōuersatōis habitū q̄siuit. recessitq̄ sciēter nescius et sapienter indoctus. .xx.

Quadā die dū solus esset beatus benedict9 temptator affuit. Naz nigā puaq̄ auis q̄ vulgo merula vocat᷑ circa eius faciē volitare cepit. eiusq̄ vultui importune insistē ita vt māu capi posset si hāc vir sanct9 tenere voluissz. h̄ signo crucis edito recessit auis. Tanta autē carnis tēptatio aue eadē recedēte secuta est q̄ntā vir sanct9 nū q̄m fuerat exptus. Quādam nā q̄ feminā aliqn̄ videāt quā mali gn9 spūs ante ei9 mētis oculos reduxit. tantoq̄ igne serui dei animū in spēm illius accēdit vt se in eius pectore amoris flāma vix caperet ꝛ pene deserere heremū volu ptate vict9 deliberaret. Tum sup na grā subito respectus ad semet ipsum reuersus est atq̄ vrticarum ꝛ vepriū iuxta densa succrescere frutecta ɔspiciēs exut9 indumēto nudū se in illis spinarū aculeis ꝛ vrticaꝝ incēdijs piecit. ibiq̄ diu volutat9 toto ex eis corpe vulneꝛat9 exijt. ꝛ p cūtis vulnera eduxit a corpe vuln9 mētis. qm̄ volu ptatē traxit i dolorē. Cūq̄ bn̄ penaliter arderet foras extinxit q̄d illicite ardebat intus. Vicit itaq̄ peccatum. quia mutauit incendium. xxi.

In vno autē ex bn̄dicti mōasterijs q̄ circumq̄q̄ ɔstruxerat q̄ dā mōach9 fuit q ad orōnē stare nō poterat. sed mox vt se frēs ad studiū orōnis iclinassēt ipse egre diebat᷑ foras ꝛ mente vaga terrea aliq̄ ꝛ trāsitoria agebat. Cunq̄ ab abbate suo sepi9 fuisset āmonitus tādē ad viꝝ dei duct9 ē q ipē q̄ ei9 stultitiā vehemēter increpauit ꝛ ad mōasteriū reuersus vix duob9 diebꝰ viri dei āmonitionē tenuit. Nā tercio die ad vsūpriū reuersus vagari tpe orōnis cepit. Qd cū suo dei ab eodē monasterij prē quē cōstituerat nūciatū eēt dixit. Ego veniā eūq̄ p me emē dabo. Cūq̄ vir dei vēisset i idē monasteriū ꝛ cōstituta hora expleta psalmodia sese frēs i orōnē dedissēt aspexit q eūdē mōachū q manere i orōe n̄ poteāt q̄dā niger puerul9 p vestimēti fimbriā foras trahebat. Tūc eidē pri mōasterij pō peyāo noie ꝛ mauro dei famlo se creto dixit. Nūquid nō aspicitis q̄s ē q istū mōachū foras trahit? Qui rn̄dētes dixert. Nō. Quibꝰ ait. Ore m9 vt vos etiam videati᷑ quē iste mōach9 seq̄t᷑. Cūq̄ p biduū esset oratū maur9 mōach9 vidit. Pōpey9 aūt ei9 dē mōaste

rij pater videre nō potuit· Die er go alia expleta oratione vir dei oratoriū egressus stantē foris mo nachū repperit quē ꝑ cecitate cor dis sui virga ꝑcussit Qui ex illo die nihil ꝑsuasionis vlterius a m̄ gro iā puerulo ꝑtulit: ſ ad ora tionis studiū imobilis permāsit Sicq antiquꝰ dn̄ari nō ausus ē in eiꝰ cogitatōe ac si ipse ꝑcussus fuisset ex verbere· ·xxij·

Cum iam mōasteria sancti Benedicti i amorē dn̄i nr̄i Jesu xp̄i longe lateq feruesceret ꝛ se cularē vitā multi relinqrent ꝛ sub leui redēptōis iugo ceruicē cordis edomarent sicut mos prauorū est in videre aliis virtutis bonū qd ipsi habere nō appetūt: viciñe eccl'ie p̄sbiter Florētiꝰ nomie antiq ho stis malicia perculsus sancti viri studiis cepit emulari· eiꝰq ꝯuer satioñ derogare q̄sq etiā posset ab illiꝰ visitatōe ꝯpescere· Cūq iam se cōspiceret eius ꝑfectibus obuiare nō posse ꝛ cōuersatōis illi us opinionē crescere atq mltos ad statū vite melioris ipo q̄ opi nionis eiꝰ p̄conio indeficiēter voca ri inuidie facibꝰ magis· magisq succēsus deterior fiebat· Quia cō uersatiōnis illiꝰ habere appetebat laudē· ſ habē laudabilē vitā no lebat· Qui eius dem inuidie tene bris cecatus ad hoc vſ perductꝰ est vt ſuo omīpotētis dei infectū veneno panē q̄si ꝑ bn̄dictōe trāſ mitteret· Quē vir dei cū gratiarū actōe suscepit· ſ eū q̄ pestis la teret in pane nō latuit· Ad horā vero refectōis illius ex viciña sil ua coruꝰ venire ꝯsueuerat ꝛ panē de manu eiꝰ accipere· Qui cū mo re solito venisset panē quem p̄sbi ter trāsmiserat vir dei ante coruū ꝓiecit atq ei precepit dicēs· In nomie Jesu xp̄i tolle hūc panē ꝛ tali eū in loco ꝓiice vbi a nullo homie possit iueniri· Tunc coruꝰ aperto ore expāsis alis circa eun dem cepit panē discurrere atq cro citare ac si aperte diceret ꝛ obedi re se velle· ꝛ tamē iussa implē nō posse· Cui vir dn̄i iterū atq iterū p̄cipiebat dicēs· Leua leua secu rus· atq ibi ꝓiice vbi iueniri nō possit· Quē diu demoratus q̄n q coruꝰ momordit ꝑpere· leuauit· ꝛ recessit· Post triū vero horaꝝ sp̄a ciū abiecto pane rediit ꝛ de ma nu homiꝰ dei ānonam quā ꝯsueue rat accepit· Venerabil' aūt pater ꝯtra vitā suā marcescē sacerdotis aīm vidēs illi magis q̄ sibi doluit Sed p̄dictꝰ Florētiꝰ qꝛ mḡri cor pus necare nō potuit· se ad extin guēdas discipuloꝝ aīas accēdit ita vt i orto celle cui Bn̄dictꝰ in erāt añ eoꝝ oc'loꝝ nudas septē pu ellas mitteret q̄ corā eis sibi inuicē manꝰ tenētes ꝛ diutiꝰ ludētes illo rū mētes ad ꝑuersitatē libidinis inflāmarēt Qd vir dei de cella cō spiciēs· lapsuq adhuc i tenerio ribꝰ discipul' ꝑtimescēs· idq ꝑ sua soliꝰ fieri ꝑsecutōe ꝑtractās inuidie locū dedit· atq oratoria cuncta que construxerat sub sta tutis prepositis adiūctis fratribꝰ ordinauit· ꝛ paucis secū mōachis

ablatis habitationē mutauit locū Moxq͡ꝫ vt vir dei ei⁹ odia hūilit̃ declinauit huc ops de⁹ terribilit̃ ꝑcussit Nā cū p̄sbiter p̄dict⁹ stās in solario bn̄dictū discessisse cognoscēt ⁊ exultaret ꝑdurāte imobilit̃ tota dom⁹ fabrica hoc ipm in q̄ stabat solariū cecidit ⁊ benedc̄i hostē cōterēs extinxit Q̄d viri dei discipul⁹ maur⁹ noīe statiꝫ venerabili prī benedcō q̄ adhuc a loco eodē vix decē milib⁹ aberat estiauit esse nūciādū dicēs Reūtere qꝛ p̄sbiter q̄ te ꝑseq̄bat̃ extinctus ē Q̄d vir dei benedict⁹ audiēs sese in grauib⁹ lamenti⁹ dedit · vel quia de inimicus occubuit · vel qꝛ de inimici morte discipulus exultauit · Qua de re fcm̄ est vt eidē q͡ꝫ discipulo pn̄iaꝫ indiceret q͡ꝫ mādāt⁹ talia gaudē de inimici interitu presumpsisset ·   · xxiij ·

Eodē q͡ꝫ tpe aquinensis ecc̄e cleric⁹ a demōio vexabat̃ q̄ a venerabili viro cōstātio ecc̄e eiusdē āntistite ꝑ multa fuerat martirū loca trāsmiss⁹ vt sanari potuisset Sꝫ sācti dei martires noluerūt ei donuꝫ sanitatis tribuere vt q̄nta eēt i bn̄dicto grā demōstraret Duct⁹ ita q͡ꝫ est ad oīpotētis dei famulū bn̄dictū q̄ ihesu xp̄o dn̄o p̄ce⁹ fūde⁹ antiquū hostē de obsesso hoīe ꝑtin⁹ expulit · Cui sanato p̄cepit dicēs · vade et p⁹ hoc carnē nō comedas ad sacrū vero ordinē accedē nūq͡ꝫ p̄sumas Q̄uacūq͡ꝫ āt die sacrū ordinē temerāe p̄sūpseris stati iuri dyaboli iteruꝫ mācipaberis Discessit ergo clericus san⁹ ⁊ sic terrere solet aīm pena recēs ea q̄ vir dei p̄ceparat interī custodiuit Cū vero post ānos multos oēs p̄ores illius de hac luce migrassent et minores suos sibimet superpoi in sacris ordinib⁹ cerneret verba viri dei quasi ex longo tempe oblitus postposuit atq͡ꝫ ad sacrū ordinē accessit · Q̄uē mox is q̄ reliq̄rat dyabolus tenuit eūq͡ꝫ vexare quousq͡ꝫ aīam eius excuteret nō cessauit ·   · xxiiij ·

Non longe ab eius monasterio due quedaꝫ scīmoniales feīe nobiliori genere exorte i loco ꝑprio cōuersabāt̃ quib⁹ quidam religiosus vir ad exterioris vite vsū p̄bebat obsequium Sed sicut non nullis solet nobilitas generis parere ignobilitatem mentis vt minus se in hoc mūdo despiciant qui pl⁹ se ceteris aliq̄d fuisse memierūt · nec dū p̄dcē scīmoniales feīe ꝑfecte linguā sub habit⁹ sui freno restrinxerant et eundē religiosū viꝝ q̄ ad exteriora necessaria eis obseqūm p̄bebat incautis sepe sermonib⁹ ad iracūdiā ꝑuocabāt · Q̄ui dū diu ista toleraret ꝑrexit ad dei hoīeꝫ quātas q͡ꝫ patere⁹ v̄boꝝ ꝯtuelias enarrauit Vir āt dei hoc de ill̃ audiēs eis ꝑtin⁹ mādauit dicēs Corrigite linguā vrām qꝛ si nō emēdaueitis excōīco vos quāuis excoīcatiois sn̄iaꝫ n̄ ꝑferēdo itulit ꝫ minādo Ille āt a p̄stini⁹ morib⁹ nihil mutate int̃ paucos dies defuncte sūt atq͡ꝫ in ecc̄a sepulte Cūq͡ꝫ in eadē ecc̄a missarū solēpnia celebrarent̃ atq͡ꝫ

ex moē diacon⁹ clamaret si q⁹ nō
ɔicat det locū. nutrix earū q̄ pro
eis oblationē dño deferre ɔsueue
rat eas de sepulchris suis ꝑgredi
et exire ecc̄am videbat Q̄d dū se
pi⁹ cerneret. q̄ ad vocē diacōi cla
mātis exibāt foras atq̧ intᵉ ecc̄am
pmanere nō poterant ad meoriā
redijt. q̄ vir dei illis adhuc viuen
tib⁹ mādauit Eas q̄ppe se ɔione
puare dixerat nisi mores suos ⁊ v̄
ba corrigerēt Tunc suo dei cū g̃
ui meroē idicatū ē Qui manu sua
ꝓtin⁹ oblationē dedit dicēs Jte ⁊
hāc oblationē ꝓ eis offerri dño
facite ⁊ vlteri⁹ excōicate nō erunt.
Que dū oblatio ꝓ eis fuisset obla
ta ⁊ a diacono iuxta morē clama
tū eēt vt nō ɔicantes ab ecc̄a exi
rēt ille exire ab ecc̄a vlteri⁹ vise ñ
sunt Qua ex re idubitāter patuit
q̄ dū inter eos q̄ cōione priuati
sunt mīme recederēt ɔionē a dño
per seruū dei recepissēt. .xxv.

Quadā q̧ die dū q̄dā eius
puul⁹ monach⁹ pentes suos vlᵉ
q̄z debebat diligēs atz ad eorū bi
taculū tēdēs sine bñdictiōe de mo
nasterio exisset eodē die mox vt
ad eos puenit defunct⁹ ē Cunq̧
eēt sepult⁹ die altero ꝓiectū fo
ras corp⁹ iuētū ē Q̄d rursū tradere
sepulture curauerūt. sequēti autē
die iterū ꝓiectū exteri⁹ atz ibūa
tū sic p⁹us iuenerūt Tūc cōcite ad
bñdā p̄ris vestigia currētes cum
grādi fletu petierūt vt ei suā grāz
largiri dignaēt Quib⁹ vir dei ma
nu sua ꝓtin⁹ ɔionē dñica corpis
dedit dicēs Jte atz hoc dñicū cor
p⁹ sup pect⁹ e⁹ cū mag reuerētia
ponite eūq̧ sic sepulture tradite.
Q̄d cū fcm̄ fuiss& susceptū corp⁹
e⁹ tenuit t̄ra nec vlᵉ ꝓiecit xxvi

Quidā āt ei⁹ mōach⁹ mobi
litati mētē deberat ⁊ ꝑmanē i mōa
sterio nolebat Cunq̧ eū vir dñi
assidue corripet. frequēt āmone
ret. ipē v̄o nullomō ɔsētiret i ɔgre
gatiōe ꝑsistere atq̧ iportunis p̄a
b⁹ vt r laxaret imineret. q̄dā die
idē venerabil pr̄ nimietatis tedio
affect⁹ irat⁹ iussit vt discederet
Qui mox vt mōasteriū exijt ɔtra
se assistē apto oīe draconē i itinē
iuenit Cūq̧ eū isdē draco q̄ appu
erat deuorae vell& cepit ipē tremēᵉ
et palpitās magni⁹ vocib⁹ clama
re di. Currite currite q̄ draco ille
deuorae me vult Currētes āt frēᵉ
draconē mīme viderūt. ꝫ tremētē
atq̧ palpitātē mōachū ad mōa
steriū reduxerūt Qui stati ꝑmisit
nūq̄z se eē iā a mōasterio rcessuꝝ
atz ex hora eadē i sua ꝑmissiōe p
māsit q̄ppe q̄ sci viri orōib⁹ cōtra
se assistē draconē viderat quē p⁹ ñ
videndo sequebat xxvij

Soror bti bñdā scolastica no
mie oipotēti dño ab ipō ifātie sue
tpe dedicata ad eū sel p ānū veire
cōsueuerat ad quā vir dei nō lōge
ext ianuā i possessionē mōasterij
dñidebat Quadā vero die ex mo
reuenit atq̧ ad eā cū discipul e⁹
venerabil frater dñdit Qui totuz
diē in dei laudib⁹ sacris q̧ colloq̄
is ducētes icūbētib⁹ iā noctis tene
bris sil acceperūt cib⁹ Cūq̧ adhuc
ad mēsā sederēt ⁊ itra sacra colloq̄a

tardior se hora protraheret eadez scimonial' feia soror eius eū roga uit dicens queso te ne i ista nocte me deseras vt vsq; ad mane de ce lestis vite gaudijs loquamr ·Cui ille rn̄dit Quid ē quod loqueris soror? Manere extra cellam nulla tenus possum· Tanta vero erat ce li serenitas vt nulla i aere nubes appareret· Sc̄timonialis autē feia cum verba fr̄is negātis audisset i sertis digitis man⁹ sup mēsā posu it caput in manib⁹ oipotētē dn̄m rogatura declinauit· Cūq; leua ret de mēsā caput tāta chorūscati onis ꝛ tonitrui vt⁹ tantaq; inun datio pluuie erupit· vt neq; vene rabil' benedict⁹ neq; fr̄es q̄ cū eo aderāt extra loci limen quo cōsede rant pedē moue potuissēt Sc̄tīmoi alis q̄ppe feia caput in manib⁹ de clinās lacrīarum fluuios in mēsa fuderat p quos serenitatē aēis ad pluuiā traxit Nec paulo tardius post orationē inundatio illa secu ta ē sed tāta cōueniētia fuit ora tiōis ꝛ inundationis vt de mensa caput iam cū toītruo leuaret qua tinus vnū idēq; eēt momentū ꝛ le uare caput et pluuiam deponere· Tunc vir dei inter chorūscos ꝛ to nitrua atq; igentis pluuie iunda tionē videns se ad monasterium remeare nō posse cepit cōqueri tri status dicēs Parcat tibi de⁹ oipo tens soror quid ē qd̄ fecisti? Cui illa rn̄dit Ecce te rogaui ꝛ audiē me noluisti·rogaui dn̄m meuz ꝛ exaudiuit me Modo ergo si potes egredere ꝛ me dimissa ad mōaste

riū recede Ipse autē exire extra te ctum non valens q̄ remanere sp̄ō te noluit in loco mansit inuitus· Sicq; factum ē vt totā noctem puigilē duceret atq; per sacra sp̄i ritual' vite colloquia sese vicaria relatione saciaret ·xxviij

¶ Alio q̄q; tp̄e seruandus dya conus atq; abbas eius monaste rij qd̄ in cāpanie ptibus a liberio quondā pricio fuerat cōstructū ad scm̄ benedictum ire grā visita tiōis ex more consueuerat Eius q̄p pe monasteriū frequentabat vt qz iste vir q̄q; doctrina gratie cele stis influebat dulcia sibi inicez vi te v̄ba trāsfunderent ꝛ suauē cibū celestis prie qz adhuc perfcē gau dendo nō poterāt saltē suspirādo gu starent Cumq; hora iam q̄etis ex isteret in cui⁹ turris superioribus se venerabil' benedictus in h⁹ q̄q; inferiorib⁹ se seruādus dyacon⁹ collocauit· Quo viz in loco iferio ra superiorib; cōtinuabat ascēsus Ante eandē vero turrim largius e rat habitaculū in quo vtriusq; di scipuli q̄escebāt· Cumq; vir dei benedictus adhuc q̄escentib⁹ fra trib⁹ instans vigilijs·nocturne oratiōis tp̄a puenisset ad fenestrā stās ꝛ oipotētē dn̄m dep̄cans subi to intēpeste noctis hora respiciēs vidit fusā lucē desuper cūctas no ctis tēbras effugasse tātoq; splen dore clarescere vt diē vinceret lux illa que inter tenebras radiasset· Mira autē valde res in hac specu latiōe secuta est·quia sicut post ipse narrauit ois etiā mūd⁹ veluti

sub vno solis radio collectus ãte oculos eius adductus ē. Qui venerabilis pater dum intentā oculorū aciem in hoc splendorē chorusce lucis infigeret vidit germāi capuani epi aīmaȝ in spera ignea ab āgelis i celū deferri. Tunc tāti sibi testē volēs adhibere miraculi seruiādū diaconū iterato bis terq; ei' noīe cū clamoris magnitudīe vocauit Cū ille fuisset insolito tāti viri clamore turbat' ascēdit respexit luciq; iā exiguā ptem vidit Cui tm̄ hoc obstupescenti miraculū vir dei p ordinem q̄ fuerāt gesta narrauit Statiq; i cassinuȝ castrū religioso viro theoppo mādauit vt ad capuanam vrbē sub ead nocte trāsmitteret ꝛ qd de germāo epō ageret agnoscēt ꝛ indicaret Factūq; ē vt reuerētissimū virū germanū is q̄ miss' fuerat iā defunctū repiret et req̄rēs subtilit agnouit eodē momēto fuisse obitū illi' q̄ vir dei ei' agnouit ascēsū

Ex. iij. li. dya. xxix.

Dū seuiētiū vādalorū tpe fuissȝ ytalia i cāpanie ptibꝰ depopulata multiq; eēnt de hac terra i africanā regionē trāsducti vir dni paulin' cūcta q̄ ad epat' vsū hēre poterat captiuis idigētibꝰ q; largit' ē Cūq; iā nihil oīno supessȝ qd petētibꝰ dari potuissȝ q̄dā die q̄dā vidua adueit q̄ a rgis vādalorū gn̄o filiū suū i captiuitatē fuisse ductū phibuit atȝ a viro dei hꝰ p̄ciuȝ postulauit si forte illius dn̄s hoc dignet acape ꝛ hūc cōcederet ad ꝓpa remeare. Sȝ vir dei magnope q̄d peteti feie dare potuisset iq̄rēs nichil apud se alid n̄ se iueit. petētiq; feie rn̄dit di. Mulier q̄d possi tibi dare nō hēo sed meipsū tolle me fuū iuris tui eē pfitē. atȝ vt filiū tuū recipias me vice illi' in fuitium trade Q̄d illa ex ore tāti viri audiēs irrisionē po cī' q̄ȝ cōpassionē credidit At ille vt erat vir eloquētissim' et valde in exteriorībꝰ q̄ȝ studijs erudit' dubitāti feie citi' psuasit. vt audita crederet ꝛ p receptiōe filij i fuitiū tradē nō dubitaret epm Perrexeīt ergo vtq; i affricā Procedēti āt rēgis gn̄o q̄ ei' filiū hēbat vidua rogatura se optulit ac p̄' petiuit vt ei fili' donari debuisset Q̄d cū vir barbar' typo supbie turgid' gaudio trāsitorie psperitatis iflat' nō solū facē ꝫ ꝛ audiē despicēt vidua subiūxit dicēs. Ecce hoiem hūc p eo vicariū prēbeo ꝛ solūmō pietatē i me exhibes mihi filiū meū vnicum redde Cū q; ille venusti vult' hoiem ꝯspexisset quā artē nosset iq̄siuit Cui vir dei paulin' rn̄dit dicens Artē quidem aliquā nescio sed ortuȝ bene excolē scio. Q̄d vir gētilis valde libenter accepit cū i nutriēdis oleribus quia pitus esset audiuit. Suscepit itaq; seruum et rogāti vidue reddit filium Quo accepto vidua ex affricana rgiōe discessit paulinus vero excolēdi orti suscepit curā Cūq; istē regis gener crebro igrederet ortū suuȝ ortulanū q; q̄dā req̄rēt ꝛ sapiētē valde eē hominēȝ videret. amicos

cepit familiares deserere et sepius cum suo ortulano colloqui atque sermonibus eius delectari. Cui paulinus quotidie ad mensam olera virentes que herbas deferre consueuerat et accepto pane ad curam orti remeare. Cumque diutius hoc ageret quadam die domino suo secum secretius loquenti ait. Vide quid agas et wandalorum regnum qualiter disponi debeat prouide. quia rex citius et cum omni celeritate moriturus est. Quod ille audiens quia ab eodem rege pre ceteris diligebatur ei minime tacuit. sed quid a suo ortulano sapienti scilicet viro agnouisset indicauit. Quod dum rex audisset respondit illico. ego vellem hunc de quo loqueris hominem videre. Cui gener eius venerabilis paulini temporalis dominus respondit dicens. Virentes herbas michi ad prandium deferre consueuit. has itaque hunc ad mensam meam deportare faciam vt quis sit qui michi hec locutus sit agnoscas. Factumque est cum rex ad prandium discubuit paulinus ex suo opere olera quecumque et virencia delaturus venit. Cumque hunc rex subito conspexisset intremuit atque accito eius domino sibi per filiam propinquo ei secretum quod prius abscondeat indicauit dicens. Verum est quod audisti Nam nocte hac in sompno sedentes in tribunalibus contra me iudices vidi inter quos iste et simul sedebat et flagellum quod aliquando acceperam eorum michi iudicio tollebatur. Sed percunctare quisnam sit. nam ego hunc tanti meriti virum popularem vt conspicitur esse non suspicor. Tunc gener regis secreto paulinum tulit quisnam esset inquisiuit. Cui vir dei respondit seruus tuus sum quem pro filio vidue vicarium suscepisti. Cumque ille instanter requireret vt non quod esset sed quid in sua patria fuisset indicaret. atque hoc ab eo facta iteratione frequentis inquisitionis requireret vir dei constrictus magnisque coniurationibus iam non valens negare quid esset episcopum se fuisse testatus est. Quod possessor eius audiens valde obtimuit atque humiliter optulit dicens. Pete quod vis quatinus ad terram tuam a me cum magno munere reuertaris. Cui vir domini paulinus ait. Vnum est beneficium quod impendere michi potes vt omnes ciuitatis mee captiuos relaxes. Qui cunctipro tinus in affricana regione requisiti cum onustis frumento nauibus pro venerabilis viri paulini satisfactione in eius comitatu laxati sunt. Post non multos vero dies wandalorum rex occubuit et flagellum quod ad suam perniciem dispensante deo pro fidelium disciplina tenuerat amisit. Sicque factum est vt omnipotens dei famulus paulinus vera prediceret et qui se solum in seruitium tradiderat cum multis a seruitio ad libertatem rediret. Illum videlicet imitatus qui formam serui assumpsit ne nos essemus serui peccati. Cuius sequens vestigia paulinus ad tempus voluntarie seruus factus est solus vt esset post modum liber cum multis xxx

Iustiniani principis tempore cum dacius mediolanensis vrbis episcopus

causa fidei exact⁹ ad cōstātinopo litanā vrbē pgeret corinthum de uenit Qui duz largā domū ad hospitādū quereret q̄ comitatū illi⁹ totum ferre potuisset ⁊ vix inueiret aspexit eminus domū cōgruentis magnitudis eāq; sibi pparari ad hospitādum iussit Cumq; eiusdē loci incole dicerent hūc i ea manere non posse quia multis iā annis hanc dyabol⁹ habitaret atq; iō vacua remansisset vir venerabilis dacī⁹ rn̄dit dicens · immo ideo hospitari in ead domo debem⁹ si hāc malignus spūs iuasit ⁊ ab ea hoiz ihabitationē repulit · Jn ea sibi igit̄ pparari lectum pcepit secur⁹ qui illa antiqui hostis certamina toleratur⁹ itrauit · Jtaq; itēpeste noctis silentio cū vir dei quiescēt antiquus hostis imensis vocib; clamoribus q; magnis cepit imitari rugitus leonū · balat⁹ pecorū · mugit⁹ asinorū sibilos serpētū porcorū grunit⁹ · stridores q; soricū Tū repēte dacius tot bestiarū vocibus excitat⁹ surrexit vehemēter irat⁹ et cōtra antiquū hostē magnis cepit vocib⁹ clamaē dicens Bene tibi miser cōtigit · Tu ille q̄ dixisti ponā sedē meā ad aq̄lonez et ero simil̄ altissimo Ecce p supbiā tuā porcis et soricib⁹ similis fact⁹ es Et q̄ imitari deū indigne voluisti ecce vt dign⁹ es bestias imitaris · Ad quā ei⁹ vocē ⁊ vt ita dicā deiectionē suā spūs imūd⁹ erubuit · An nō erubuitq̄ eād domū ad exhibēda mōstra q̄ cōsueuerat vlterius nō itrauit · Sicq; postmod̄ fidelium habitaculū facta ē q: dū eam vn⁹ vacit̄ fidel̄ igress⁹ ē ab ea ptin⁹ mēdax spūs atq; ifidel̄ abcessit

¶ Sz ecce dū fca for　　xxxi
ciū virorū narro repēte ad mēori az venit q̄d erga ādreā fundāe ciuitatis epm dina mia fecerit Q̄d tn̄ ad hoc legētib⁹ vt valeat exopto profic̄ē q̄tin⁹ q̄ corpus suū cōtinētie dediāt hitare cū feis nō psumāt · Ne ruina mēti tāto repētina subrepat quāto ad hoc q̄d male ɔcupiscit̄ etiā pn̄tia cōcupite forme famulat̄ Nec r̄s ē dubia quā narro · qz pene tāti i ea testes sūt q̄nti et hitatores e⁹ dē loci existūt Dic nāq; venerabil̄ vir cū vitā multis v̄tutib⁹ pleuā ducēt se q; sub sacerdotali custodia in ɔtinētie arce custodiēt qn̄d scioialē feī az quā secū habuerat noluit ab epāt⁹ sui cura repellē s3 cert⁹ de sua e⁹ q; ɔtinētia secū hāc pmisit hitaē Ex q̄ re actū ē vt āntiqu⁹ hostis apd e⁹ aiz aditū tēptatiōis exq̄rēt Nā cepit spēm illi⁹ ocul̄ mētis e⁹ ipmē vt illicūs nephāda cogitarz Qua d̄ vo die iude⁹ q̄d ex cāpaie ptibo romā veiēs appie carpebat iter · q̄ ad fūdanū cliuū pueiēs cū iā diē vespascē cernēt ⁊ q̄ decliare posset mie r̄ pirz · iux apollis tēplū fuit ibiq; se ad manēdū ɔtulit Qui illi⁹ loci sacrilegiū tiens q̄zuis fidē crucis n̄ hēr3 signo tn̄ crucis muire se curabat Nocte āt media ipō solitudis pauore t̄bat⁹ puigil iacebat ⁊ repēte ɔspiciens vidit maligorū spūuz t̄bā q̄i i obseq̄o c⁹ d̄ p̄latis pire · eū vō q̄ ceteris p̄erat i

eiusdē gremio locū ↄcedisse Qui cę
pit singulorū spūum obsequenti
uz sibi cās actusq; discutē q̄tinꝰ
vnusq̄sq; quātū neq̄tie egisset in
uenirét Cūq; singuli spūs ad i
q̄sitionē eiūs exponerēt q̄d opati
cōtra bonos fuissét vnꝰ in mediū
ꝓsiliuit q̄ in andree aīm ꝑ spēm
scionialis feīe q̄ in episcopatu e
ius bitabat quādā tēptationem
carnis ↄmouisset apuit · Cū vero
malignus spūs q̄ p̄erat hoc inhiā
ter audiret ꝛ tāto sibi fcm̄ lucruz
gn̄de crederet quāto sācioris viri
aīm ad lapsū ꝑditionis iclinaret
Tunc ille spūs q̄ hec fatebať ad
iūxit · q2 adusq; hoc q̄z die p̄teri
to vespertina hora eius mentē tra
xit vt in terga eiꝰ dē scionial' feie
blandiēs alapā daret Tunc mali
gnus spūs atq; huāni gn̄is anti
quus inimicus exhortatꝰ hūc blā
de est vt pficeret q̄d cepissz q̄tinꝰ
ruine illiꝰ singularē inter ceteros
palmā teneret Cūq; iudeꝰ q̄ ad
uenerat hoc vigilans cernēt ꝛ ma
gne formidiꝰ āxietate palpitaret
ab eodez spū q̄ cunctis illic obse
quētibꝰ p̄erat iussuz ē vt req̄rerēt
q̄snā eēt ille q̄ iacē in tēplo eodē
p̄sūpsisset Quē maligni spiritꝰ ꝑ
gētes ꝛ subtilius intuētes crucis
misterio sigtum viderūt mirātes
dixerūt · Ve ve vas vacuum ʒ si
gnatum Quibꝰ hoc renunciātibꝰ
cuncta illa malignoꝝ spirituū t̄
ba disparuit · Iudeꝰ vō q̄ hec vi
derat illico surrexit atq; ad epm
cūz festiatiōe puenit Quē i ecclā
sua repiens seorsūz tulit q̄ tēpta
tiōe vrgeret̄ inq̄siuit Cui cōfiteri
eps tēptationē suā verecundꝰ no
luit Cum vō ille dicēt q̄ i illa ta
li dei famula praui aōris oculos in
iecisset atq; adhuc eps negaret
adiūxit dicēs Quare negas q̄d i
q̄reris q̄ ad hoc vespere hesterno
ꝑductꝰ es vt in posteriora eiꝰ a
lapā ferires Ad que nimiꝝ verba
dephēsū se epus intuēs huiliter cō
fessus ē q̄d priꝰ ꝑtinacit̄ negauit
Cuius ruine ꝛ verecundie isdē iu
deus ↄsulēs q̄liter hoc cognouisset
vel q̄ in quē tu malignoꝝ spiritu
um de eo audiuisset īdicauit Q̄d
ille cognoscēs sese ꝑtinus in t̄raz
in orōnē dedit moxq; de suo bita
culo nō solā eandē dei famulā ʒ ꝛ
oēm quoq; feminā q̄ in eius illic
obsequio bitabat expulit In eo
dē vero templo appollinis beati ā
dree apostoli repente oratoriū fe
cit atq; ōmi illa tēptatiōe carnis
funditus caruit · Iudeum vero eiꝰ
visiōe atq; increpatione saluatꝰ ē
ad eternā salutē traxit Nā sac̄ mē
tis fidei ibūtuz atq; aq̄ baptisma
tis emundatum ad scē ecclē grei
uz ꝑduxit Sicq; fcm̄ ē vt hebre
us idē duz aliene saluti cōsuluit ꝑ
ueniret ad suā ꝛ omnipotēs deus
inde alterū ad bonā vitam ꝑduce
ret · vnde in bona vita alterum cu
stodisset ·xxxij

In placētina ciuitate sabinū no
mie fuisse asserūt miē v̄tutis epm
Cui de die q̄dā zfuꝰ dyaconꝰ nun
ciassz q̄ cursus sui padꝰ alueuz e
gressꝰ ecclē agros occupassz tota
q; illic loca nutt̄ēd seibz ꝑ futura

aqua eius de fluminis teneret venera
bil vite sabin⁹ eps rñdit dicens.
Vade et dic ei Mādauit tibi eps
vt te cōpescas et ad ꝓpriū alueū
redeas Qd dyacon⁹ eius audiēs
despexit et derisit. Tūc vir dñi ac
cersito notario dictauit dicēs. Sa
bin⁹ dñi nr̄i ihesu xpi seruus com
monitoriū pado. Precipio tibi in
noīe dñi nr̄i ihesu cristi vt de alue
o tuo in locis istis vlteri⁹ nō exe
as nec terras ecclesie ledē p̄sumas.
Atqꝫ eidē notario subiūxit dicēs
Vade hoc scribe et in aquā ei⁹ dez
fluis pice. Quo fcō sci viri p̄cep
tuz suscipiēs statī se a t'ris ecclesie
fluis aqua cōpescuit atqꝫ ad ꝓpriū
alueum reuersa exire vlteri⁹ in lo
ca eadē nō presūpsit Qua in re pe
tre quid alid q̄ʒ inobedētiū hoīm
duritia cōfundit qñ in virtute ihū
elemētū irrationale sancti viri p̄
ceptis obediuit. .xxxiii.

Vir q̄ʒ vite venerabil populo
nie ciuitatis eps cerboni⁹ magnā
dieb⁹ nr̄is scitatis sue pbatiōem
dedit. nā cū hospitalitatis studi
o valde eēt intētus die quadā trā
seuntes milites hospicio suscepit
Quos suspectos gothis supueni
entib⁹ abscondit eorūqꝫ vitā ab
eoꝝ neq̄cia abscondēdo suauit.
Qd dum gothorū regi pfido toti
le nunciatum fuisset crudelitatis
imanissīe vesaia succēsus huc ad
locuz q̄ octauo h⁹ vrbis miliario
merol dr̄ vbi tunc ipse cum suo
exercitu sedebat iussit deduci eun
qꝫ i spectaculo ꝓpli vrē ad deuo
randū p̄ici Cumqꝫ iste rex pfid⁹
in ipō q̄ʒ spectaculo cōsedisset ad
aspiciendā morte epi turba mag
cōfluxit ꝓpli Tunc eps in mediū
deduct⁹ ē atqꝫ ad eius mortē im
manissim⁹ vrsus exq̄situs q̄ dum
huāna mēbra crudelit carpet seui
regis aim saciaret Dimiss⁹ itaqꝫ
vrsus ex cauea ē q̄ accēsus et cōci
t⁹ epm pecijt ꝫ subito sue ferita
tis oblit⁹ deflexa ceruice submisso
qꝫ huilit capite lābē pedes epi ce
pit vt patēt oib⁹ daret intelligi q̄
erga illuz virū dei et ferma corda
eēnt hoim et q̄si huāna bestiarum
Tunc popul⁹ q̄ ad spectaculum
venerat mortis magno clāore ver
sus ē i āmiratiōe venerati̇ōis Tūc
ad eius reuerētiā colēdā rex ipē p̄
motus ē qppe cum q̄ supno iudi
cio actum fuerat vt q̄ deum seq̄ p̄
us in custodiēda vita epi noluit
saltē ad māsuetudiez bestiā seq̄rē
tur Cui rei hij q̄ tunc p̄ntes fuerīt
adhuc nōnulli sup sūt eāqꝫ cuz
cōi populo illic se vidisse testāt.

Totile āt pfidi .xxxiiii.
regis tpib⁹ pusinā vrbē ānis sep
tē cōtinuis gothorū exercitus obse
dit Ex q̄ multi ciuiū fugerūt q̄ fa
mis piculuz ferre nō potuerūt An
no vero. vij. nec duz finito obses
sa vrbē gothorū exercitus intrauit.
Tūc cōes q̄ eidē exercitui p̄erat ad
regē totilē nūcios misit exq̄rēs qd
de epō vel ꝓplo fieri iuberet Cui p̄
cepit ille dicēs Epō p̄us a vtice vs
qꝫ ad calcaneū corrigiā tolle et
tunc caput illius āputa Oēz aūt
populū q̄ illic inuēt⁹ ē gladio ex
tingue Tūc iste comes venerabilē

viru herculanu epm sup vrb mu
ru deductu capite trucauit cute ve
ro eius ia mortui a vtice vsq3 ad
calcaneu icidit vt ex ei9 corpe cor
rigia sublata videret Mox q3 cor
p9 illi9 ext muru piciat · Tuc q
da huanitatis pietate opulsi abci
su caput ceruici apponetes cu puu
lo vno infate q illic extinct9 inue
tus e iuxta muru corp9 epi sepl
ture tdiderut Cumq3 p9 eade ee
de die qdragesima rx totila iussis
set vt ciues vrb illius q qlibet di
spersi eent ad ea sine trepidatioe
aliq remearet hij q pus famem fu
gerat viuendi licetia acceptare u
si fuit Sed e9 vite eoru eps fueat
meores vbi sepultum esset corp9
illi9 qsierut vt hoc iuxta debitum
hore i ecca sacti petri huaret Cun
q3 itum esset ad sepulchru effossa
tra inuenerut corpus pueri piter
huati vtpote ia die qdragesimo
tabe corruptum a vmibus plenu
corp9 vero epi ac si die eod esset
sepultu a qd eet adhuc mag ami
ratioe veneradu · q2 ita caput ei9
vnitu fuerat corpi · ac si neqq3 fu
isset abcisu sic vi3 vt nulla vesti
gia sectionis apperet · Cunq3 et
hoc in tga vteret exqretes si qd si
gnu l de alia mostrari icisioe po
tuisset ita sanum atq3 intemeratu
one corp9 inuetu e ac si nulla hoc
icisio ferri tetigisset xxxv

Prioribus q3 tpib9 gothoru fu
it iuxta spoletana vrbe v vite ve
nerabil ysaac noie q vsq3 ad ex
trema gothoru tpa pene pueit que
nroru multi nouerut Hic itaq3 ve
nerabil ysaac ortus ex italia no
fuit sed cum pmu de sirie ptibus
ad spoletana vrbe venisset igress9
eccaq3 a custodib9 petiuit vt sibi
quatu3 vellet licetie spaciu conce
ret orandi eunq3 horis secretiorib3
egredi no vrgeret Qui mox ad o
randum stetit dieq3 totu pegit i
oratioe cui sequete otinuauit et
nocte Secu at die cum nocte se
queti indefess9 in pcib9 pstitit di
e q3 terciu oroni ouxit · Cunq3
hoc vn9 ex custodib9 superbie
spu iflat9 cerneret vn pfice debu
it in ad defect9 sui dana puei t
Na hunc silatore dice a vbo ru
stico cepit ipostore clamae q se t
b9 dieb9 a trib9 noctib9 orare a
te oculos hoim demostraret Qui
ptin9 currens vir dei alapa pcus
sit · vt qsi religiose vite silator de
ecca cu otuelis exiret Sed3 hunc
repete vltor spirit9 iuasit atq3 ad
viri dei vestigia strauit ac per os
illi9 clamare cepit ysaac me eicit
ysaac me eicit · vir qppe pegrin9
q cesereet noie nesciebat3 eius no
mine ille spirit9 pdidit q se ab il
lo eici posse clamauit Mox at sup
vexati corp9 vir dei icubuit a ma
lign9 spirit9 q eu3 iuasit abcessit
In tota vrbe tunc stati qd i ecca
fcm fuisset innotuit Currere viri a
feie nobiles atq3 ignobiles pit
ceperut certatimq3 eu3 rapere i su
is domibo conabat Alij ad ostru
endu moasteriu pdia · alij pecu
nias alij subsidia q poterant of
ferre viro dei suppliciter volebat
Sed huus ops dni hoim nichil

acápiẽs egress⁹ vrbẽ non lõge de sertum locũ repperit ibiq₃ sibi bitaculum huile ↄstruxit Ad quez dum multi pgunt exẽplo illi⁹ ad eterne vite desideriũ accẽdi cepe͞rt atq₃ sub eius magisterio in oipotẽtis dñi se ꝯuitiũ dederũt Cunq₃ ei crebro discipuli huiliter innineret vt ꝓ vsu mõasterij possessiões q̃ offẽbãt᷑ acciperet ille sollicitus sue paupertatis custos fortẽ sentẽtiã tebat dicẽs Monachus q̃ in terra possessionẽ q̃rit mõachus nõ ẽ Sic quippe metuebat paupertatis sue securitatẽ amittẽ sic auari dites solẽt pituras diuitias custodire ibi itaq₃ ꝓphie spũ magnis q₃ miracul᷑ cũctis longe lateq₃ hitãtib₃ vita eius inclinauit

Nã die q̃dã ad vesper̃ in ortũ monasterij fecit iactari ferramẽta q̃ vsitato nos nõie vãga͡s vocamus Dixit itaq₃ discipul᷑ suis. Tot vangãs in ortũ ꝓiciẽte ⁊ ãti⁹ redite. nocte vero eadẽ dũ ex more cum fr̃ibus ad exhibẽdas laudes deo surrexisset p̄cepit dicẽs Ite opariis nr̃is pulmẽtum coquite vt mane p̄mo p̄atum sit ꝗ cũ aũt mane fecit deferri pulmẽtum q̃d pari iusserat atq₃ ortũ ⁊ cũm fr̃ibus ingressus q̃t vangãs iactari p̄ceperat tot i eodẽ loco laborãtes operarios inuẽnit Ingressi q̃ppẽ fures fuerãt h̄ mutata mente per spm̃ app̄hẽderũt vãgas q̃s inuenerunt ⁊ ab ea hora q̃ ingressi fuerãt q̃usq₃ ad eos vir dei veniret cũncta orti illius spaciaq₃ inculta fuerãt coluert. Quib⁹ vir dñi mox vt ingressus ẽ ait Audite fr̃es multum laborastis iã q̃escite Quib᷑ illico alimẽta q̃ detulerant p̄buit eosq₃ post tãtũ laboris fatigatiõe₃ refeãt Sufficiãt ãt refectis ait Nolite malũ facẽ q̃ties de orto ali q̃d vultis ad orti aditũ venite trãq̃lle petite cu₃ benedictiõe p̄cipite ⁊ a furti p̄uitate cessate. Quos stãti collãs oleribꝫ onustari fecit factũq₃ ẽ vt q̃ ad ortũ nocituri venerãt cũ laboris sui p̄mio ⁊ repleti ab eo ⁊ inocui redirẽt xxxvi

Alio q̃tp̄e accesserũt ad ꝓ̄sã ac q̃dã peregrini miam postulantes scissis vestib⁹ p̄anis obsiti ita vt pene nudi viderẽt᷑ Cunq₃ hũc vestimenta peterẽt eo͡r v̄ba vir dei tacit⁹ audiuit Qui vnum ex discipul᷑ suis ꝓtin⁹ silenter vocauit eiq₃ p̄cepit dicẽs. vade atq₃ in illa silua in loco tali cauã arbore require ⁊ vestimẽta q̃ in ea iuẽnies defer Cunq₃ discipul⁹ abisset arborẽ sicut fuerat iuss⁹ q̃siuit vestimẽta repperit ⁊ latenter detulit magistro Que vir dei suscipiẽns pegris nudis ⁊ petẽtibus ostẽdit ⁊ prebuit dicẽs. venite qm̃ nudi estis Ecce tollite ⁊ vestite vos Nec illi intuẽtes recognorũt q̃ posuerũt magnoq₃ pudore consternati sũt. Et q̃ fraudulẽter vestimẽta q̃rebant aliena confusi receperunt sua. xxxvij.

Eodẽ q̃₃ tẽpore in mirsine p̄tib⁹ ꝓuincie duo viri in vita at₃ hitu sacte ↄuersatiõis hitabãt q̃rũ vnus eutici⁹ alter vero laurẽtius dicebat᷑. Sed isdem euticius

in ſpiritali zelo atq̄ i feruore vtu tū excreuerat multorūq̄ aīas ad deū pduceē exhortādo ſatagebat. Florēci⁹ vero ſimplicitati atq̄ o ratiōi dedită ducebat vitā Nō lō ge aūt erat mōaſteriū qđ rcōris ſui morte fueāt deſtitutū ex q̄ ſibi mōachi eūdē eutiāū pēe voluerūt Qui eorū precāb⁹ acquieſcēs mł tis ānis mōaſteriū rexit diſcipu lorūq̄ aīas i ſtudio ſcē cōuerſati ōis exercuit Ac ne oratoriū i quo p⁹us hitauerat ſolū remanere potu iſſet illic venerabilē virū florētiuz reliquit · Jn q̄ dū ſol⁹ hitaret die q̄dā in orōne ſeſe pſtrauit atz ab oīpotenti deo petiuit vt ei illic ad hitandū aliq̄d ſolaciū donāe dig retur Qui mox vt cōpleuit orōez oratoriū egreſſus an̄ fores vrſū rp pit ſtātē qui dū caput ad terrā re pmeret nihilq̄ feritatis i ſuis mo tib⁹ demōſtraret apte dabat itelli gi q̄ ad viri dei obſeqiuū veniſſet Qđ vir q̄z dm̄ ptin⁹ agnouit et qz in eadē cella pecudes q̄tuor vel quinq̄ remanſerāt q̄s oīno deerat qui paſceret ⁊ cuſtodiret eidē vr ſo pcepit dicēs vade atz has oues ad paſtū eice · ad ſextā vō horaz reuertere Cepit hoc itaq̄ idefinē ter agere Jniūgebat vrſo cura pa ſtoralis ⁊ q̄s mādūcare ɔſueuerat paſcebat oues beſtia ieiunās Cū vir dm̄ ieiuuare voluiſſz ad nonā pcipiebat hora eadē vrſo cū oui b⁹ reuerti · cū vō voluiſſz ad ſextā Atq̄ ita i oib⁹ mādato viri dī ob tpabat vrſ⁹ vt neq̄ ad ſextā horā iuſſ⁹ rediret ad nonā · neq̄ ad no nā iuſſ⁹ rediret ad ſextā Cūq̄ di u hoc ageret cepit i eodē loco tāti vtutis lōge late q̄ fama creſcere · Sz qz antiquus hoſtis vn̄ bonos cernit eniteſcē ad gloriā m̄ puer ſos p iuidiā rapit ad penaz q̄tuor viri ex diſcipulis bti euthicij ve hemēter iuiderūt q̄ eorū mḡr ſig nō faceret ⁊ is q̄ ſol⁹ ab eo relict⁹ fuerat tāto hoc miraculo clar⁹ ap pebat eūdē vrſū inſidiātes ocāde rūt Cūq̄ hora q̄ iuſſ⁹ fuerat non rediret vir dei florēci⁹ ſuſpicatus ē redituruū · Quē vſq̄ ad horā ve ſperam expectās affligi cepit q̄ is quē ex ſiplicitate multa frēz vo care cōſueuerat vrſus inime ruerte ret Die vō altero prexit ad agrū vrſum piter oues q̄ q̄ſitur⁹ Quē ocāſū rpperit ꝭ ſollicite i q̄rēs citi⁹ a q̄b⁹ fuerat ocāſus iueit Tūc ſe ſe i lamēti⁹ dedit fr̄m mag̃ malitiā q̄z vrſi mortē deplorās Quē vir ve nerād⁹ euthici⁹ ad ſe deductū cō ſolari ſtuduit Sz iſdē vir dm̄ co rā eo mag̃ doloris ſtimul accēſus ipcatus ē dicens Spero in deo qz in hac vita an̄ oculos hoīz ex ma litia ſua vindictā recipient q̄ nil ſe ledētem vrſū meū ocāderūt C⁹ vocem protin⁹ vltio diuia ſecuta ē · Nā quatuor mōachi qui eūdez vrſū ocāderūt ſtatim elephātino morbo pcuſſi ſūt vt mēbris putre ſcētib⁹ interiret · Qđ frm̄ vir dei florēci⁹ vehemēt expauit ſeq̄ ita frīb⁹ maledixiſſe ptiuit Oī enim tpe vite ſue flebat qz exauditus fuerat Se crudelem ſe i eorū mor te clamabat homicidam · Quod

idcirco oipotentē deum fecisse cre dimus ne vir mire simplicitatis qn tolibet dolore cōmot⁹ intorquere vltra pſumeret iaculuȝ maledicti ois Eutbici⁹ vero q̄ predicti flo rencij in via dei ſocius fuerat mag post mortē claruit i virtute signo rum. Nā cum multa ciues vrbis il lius de eo ſolent narrare miracula illud tamē ē pcipuum q vſq ad ad hec lōgobardorū tpa oipotēs deus per veſtimentū illi⁹ aſſidue dignatur opari Naȝ quotiēs plu uia deerat et eſtu nimio terrā lon ga ſiccitas exurēbat collecti i vnū ciues vrbis illius ei⁹ tunicā leuaē atq in conſpcū dn̄i cuȝ precibus offerre cōſueuerāt Cum qua duȝ per agros exorātes pgerent repen te pluuia tribuebatur que plene terram ſaciare potuiſſet Ex qua re patuit eius aīa q̄d virtutis intus quid meriti baberet. cuius foris o ſtenſa veſtis ab eis iraȝ cōditoris aueᵹteret.   xxxviij

Quidam qui nunc nobiſcuȝ ſunt rē quaȝ narro teſtātur q vir vite venerabilis ſtephan⁹ nōie va lerie pruincie preſbiter fuit h⁹ nr̄i bonifacij dyacōi atq diſpenſa toris ecc̄e ac natiōis pxim⁹ Qui quadā die itinere domuȝ igreſſus mancipio ſuo negligēter loquēs precepit dicēs veni diabole diſcal cia me. Ad cuius vocē mox cepe rūt ſe caligarū corrigie in ſūma ve locitate diſſoluere vt apte ɔſtaēt q ipſe ei qui vocat⁹ fuerat ad ex trabēdas caligas diabolus obediſ ſet Quod mox vt preſbiter vidit vebementer expauit magniſq vo cibus cepit clamare dicens. Rece de miſer recede non ei tibi ſed mā cipio meo locutus ſū. Ad cui⁹ vo cem ptinus receſſit ita vt ſicut in uente ſūt magna iaȝ ex pte diſſo lute remanſerāt. Qua in re colligi pt. qꝛ āntiqu⁹ boſti⁹ qui tā preſto eſt factis corpalibus q̄ȝ nimijs in ſidijs noſtris cogitationibus inſi ſtat.   xxxix

In ſpoletana vrbe puella q̄ dam iā nobilis cuiuſdam prima rij filia celeſtis vite deſiderio exar ſit ei q pater reſiſtere ad viā vitē conatus ē ſed contēpto patre ſcē conuerſatiōis babitū queſiuit ac ſuſcepit Qua ex re factum ē vt e am pater ſue ſubſtantie exberedē faceret nibilq illi alid niſi ſex vn cias vnius poſſeſſiuncule largire tur Eius q exemplo puocate ce perūt apd eā multe nobilioris ge neris puelle cōuerti atq oipoten ti deo dedicata virginitate ſeruire. Quadā vero die eleuteri⁹ abbas vir vite venerabilis ad eā grā ex bortationis atq edificatiōis acceſ ſerat. ⁊ cū ead v̄ba dei colloques ſedebat. Tū repēte ex eodeȝ fun do quē in ſex vncijs a prē pceptat cū exenio ruſticus venit q̄ dū an eo⁹ aſſiſteret maligno ſpū corrēp tus cecidit fatigariq nimis ſtrido rib⁹ atq balatibȝ cepit. Tūc ſci monial ſcia ſurrexit atȝ irato vul tu magnis clamoribus ipauit ei deȝ dicēs. Exi ab eo miſer exi ab eo miſer Ad cuius vocē mox pos vexati diabolus rn̄dit dicēs Et ſi

de isto exeo in quē itrabo ꝛ. Casu aūt iuxta porcus puul⁹ pasceba tur Tūc scioial⁹ feia pcepit dicēs exi ab eo ꝛ i hūc porcū igredere. Qui stati de hoie exijt porcū quē iuss⁹ fuerat iuasit occidit ꝛ recessit

xl In valeria puīcia qdā venerabil⁹ sacerdos aderat q cū cle ricis suis i dei laudibꝫ bonisq; ope ribus itēt⁹ scē cōuersatiōis vitam ducebat. Supueniēte aūt vocatiōis die defūct⁹ ē atq; añ ecclam sepul t⁹ ē. Eid vo ecclē caule ibēbāt o uiū atq; isdē loc⁹ in q sepult⁹ erat ad easdē oues tēdentibꝫ puī⁹ erat Quadā vo nocte cū clericis intra ecclam psallētibꝫ fur venissꝫ vt in gress⁹ caulas furtū faceret veruecē tulit et cōcitus exijt Cū vero veis set ad locū vbi vir dñi sepult⁹ e rat repēte hesit ꝛ gressū mouē non potuit. veruecē qd de collo posuit eumq; dimittē voluit ꝫ manū lax are ñ potuit Cepit ēgo stare mis cū pda sua re⁹ et ligatus ꝛ voluit vuecē dimittē nec valebat. vole bat egredi cū vuece nec poteat. Miro itaq; mō fur q a viuis vide ri tiūerat hūc mortu⁹ tenebat Cū itaq; gress⁹ manusq; illi⁹ fuissēt obstricti imobil⁹ stetit ꝯ cō ātma ne expletis laudibꝫ dei ab eccla e gressi fūt clerici ꝛ iuenerīt ignotū hoi eꝫ vuecē tenētē manu Res veit i dubiū vtrū vuecē tollēt an offer ret Sed culpe re⁹ citius indicauit penā Mirati fūt oēs q; igress⁹ fur viri dei merito apud pdam suam stabat ligatus. Qui se p eo pro tin⁹ in oratione dederūt suis q; p cibus vix obtinē valuerūt vt qui res eorū vouerat rapē saltē vacu⁹ exiē mererēt Itaq; fur q diu ste terat cū pda captiu⁹ qñq; exiuit vacuus ꝛ liber.

xli Hoti mēne hoc totū studiū fu it nichil in hoc mūdo hēre nichil q rere oēs q ād se cā caritatis venie bāt ad eterne vite desideria accen dē Si qñ āt quorūlibet culpas a gnosceret nūq; ab icrepatiōe p cere ꝫ amoris igne accēsus stude bat i eis vehemēt p linguā seuiē Cōsuetudinē vo vicini vel lōge positi eiusdē loci accole fecerant vt dieb⁹ singul⁹ p ebdomodā vnus qsq; ei oblatiōes suas trāsmittēt vt eēt qd ipē ad seveiētib⁹ offerre potuissꝫ. Quodā vo tpe posse sor qdā carcerius nōie imundo de siderio deuictus qꝫdā scīomialē fe minā rapuit sibiq; illico mrīmoio cōiunxit Quod mox vt vir dei co gnouit ei p quos poterat q fuerat dignus audire mādauit Cūq; il le sceleris sui cōscius timeret atq; ad virū dei accedē neqq; psumēt ne forte hūc aspe vt deliquētes so lꝫ icreparet fecit oblatiōes easq; inter eorū oblatiōes misit vt eius mūera saltē nesciēdo suscipet Sꝫ cū corā eo fuissēt oblationes oim deportatē. vir dei tacit⁹ sedit sin gulati oēs ɔsiderarē studuit ꝛ oēs alias eligēs atq; seorsū ponēs obla tiōes qs isdē carcerius transmiserat per spiritū cognouit spreuit ꝛ ab iecit dicens Ite et dicite ei Oblati onē suā oipotētem deo abstulisti et mihi tuas oblatiōes trāsmittis ꝛ

Ego tuam oblationē nō accipio qꝛ suam oblationē abstulisti deo Quia ex re actum est vt pñtes ꝗꝫ magnus timoꝛ inuaderet cuꝫ vir dei de absentibus tam scienter iudicaret· xlij

¶ Cum ad spoletanā vrbem lōgobardorū eps scꝫ arrian⁹ venissꝫ et locum illic vbi solemnia sua ageret nō haberet cepit ab ei⁹ ciuitatis epō ecclesiā petere quaꝫ suo errori dedicaret Qꝺ dum valde episcop⁹ negaēt isdē q venerat arrian⁹ beati pauli apostoli illic ecclesiā cominus sitam se die altero violenter intraturū eē ꝓfessus est· Quod eiusdē ecclesie custo⁹ audiens festin⁹ cucurrit ecclāꝫ clausit seris muniuit· Facto autē vespē oēs lāpades extinxit seqꝫ in interioribꝰ abscōdit In ipō aūt subsequētis lucis crepusculo arrian⁹ episcopus collecta multitudie aduenit clausas ecclīe ianuas effrīgē patus· Sꝫ repēte cuncte sil' regie dīnit⁹ cōcusse abiectis qꝫ lōgius seris apte sunt atqꝫ cū magno sonitu oīa ecclīe claustra patuerūt ⁊ effuso desup lūie oīs q extincte fuerūt lāpades accēse sunt· Arrianus vero eps q vim factur⁹ aduenerat subita cecitate pcuss⁹ ē atqꝫ alienis iā maib⁹ ad suū hītaculū reduct⁹· Qꝺ dū longobardi i eadē regiōe positi oīs agnosceret nequaq̄ꝫ vlteri⁹ p̄sūpserūt catholica lōca temerare· Miro etenī modo res gesta ē vt qꝛ ei⁹dē arriai cā lāpades in ecclā btī pauli fuerūt extincte vno eodē qꝫ tpe et ipē lumē pdēt ⁊ in ecclā lumē lāpades ipē reciperet xliij

¶ Sed neqꝫ hoc sileā qꝺ ad ei⁹dē dāpnatione arriane heresis in hac ꝗꝫ vrbe añ bieniuꝫ supna pietas mōstrauit Ex hijs q̄ppe que narro aliꝺ popul⁹ agnouit· alia autē sacerdotes ⁊ custodes ecclīe se audisse ⁊ vidisse testāt'· Arrianorū ecclā in regiōe vrꝫ h⁹ q̄ suburra dicit' cū clausa vsqꝫ ad añ bieniū remāsisset placuit vt in fide catholica itroductis illic btī sebastiani ⁊ scē agathe virgīs martirū reliquijs dedicari debuisset Quod factum ē· Nā cū magna multitudine populi veniētes atqꝫ oīpotenti deo laudes canētes eandē ecclāꝫ ingressi sum⁹ Cumqꝫ iā in ea missarū solēpnia celebraretur ⁊ p̄ ei⁹dē loci āgustia ppl'i se exp̄met mltitudo q̄daꝫ ex hijs q̄ extra sacrariū stabāt porcū subito itra suos pedes huc illucqꝫ discurrere senserūt Quē dū vnusq̄sqꝫ sētiret ⁊ iuxta se stantib⁹ idicaret· isdē porc⁹ ecclīe ianuas pecijt ⁊ oēs p̄ quos trāsiuit in āmiratione ꝯmouit Sꝫ videri a nullo potuit quāui⁹ sētiri potuisset Qꝺ idcirco dīna pieta⁹ ondit vt cunctis patesceret qꝛ de loco eodē imūdus hītator exiꝛꝫ· pacta autē missarū celebratiōe recessim⁹· Sꝫ ad hec nocte eadē magn⁹ in ei⁹dē ecclīe tectis strepit⁹ factus ē ac si in eis aliq̄s errando discurreret· Sequēti āt nocte grauioꝛ sonitus excreuit Tū subito tāto terrore isonuit ac si ōnis illa ecclesia a fundamētis fuisset euūsa ⁊

ptinus recessit ac nulla hic vlteri⁹ inqetudo atiqui hostis apparuit. Sed p terroris sonitu que fecit ino tuit a loco que diu tenuerat q3 eo act⁹ exibat Post paucos vo dies i mag serenitate aeris sup altare e⁹ de ecce nubes celitus descendit suoq3 illud velamie opuit oemq3 ecctam tato terroe at3 suauitate odoris repleuit vt patetib⁹ ianuis nullus illic psumet itrare. Et sacerdotes atq3 custodes l hij q ad celebranda missaru solemnia venerit re videbat igredi mime poteat et suauitate mirifici odoris trahebat Die vo alio cu i ea lapades sn lumie dependeret eisso luie sut accese At3 p⁹ paucos iteru dies cu expletis missaru solenijs extictis lapadib⁹ custos ex ead ecctia egress⁹ fuit p⁹ paululu itrauit et lapades qs extinxerat lucetes reppit Quas negligeter extinxisse se credidit at3 eas ia sollicti⁹ extixit q exies ecctiaz clausit Sz p⁹ horaru triu spaciu regress⁹ lapades qs extixerat lucetes iueit vt viz ab ipo lumie apte clarescere t· qz loc⁹ ille de tenebris ad luce venisset. xliiij

Nup hermingild⁹ luuigildi rgis wisigothoru fili⁹ ab arriana heresi ad catholica fide viro reuerendissio leadro hispalitano epo dudu michi in amicitijs familiarit iuncto pdicate conuersus e. Que pr arrian⁹ vt ad eade heresi rediret et premijs suadere et minis terre conat⁹ e Cuq3 ille costatissie rnderet nuq3 se vera fide posse reliquere qua sel agnouisset. Irat⁹ pr eu priuauit regno reb3q3 oib3 expoliauit Cuq3 nec sic vtute metis illius emollire valuisset in arta illu custodia coclusu collu manusq3 illius ferro religauit Cepit itaq3 hermigildus rex iuuenis terrenu regnu despiciens et forti desiderio celeste qrens in cilicijs iacere vinculatus oipoteti deo ad confortadu se preces effudere. tatoq3 sublimius gloria trsseutis mudi despicere quato et religatus agnouerat nihil fuisse qd poterat auferri. Superueniete at paschalis festitatis die intempeste noctis siletio ad eu psidus pr arrianu misit vt ex eius manu sacrilege cosecratiois coione suscipe ret atq3 p hoc ad pris gra3 redire meret Sz vir deo deditus arriao epo veieti exprobrauit vt debuit e⁹q3 a se pfidia dignis icrepatioib3 reppulit. Quia et si exteri⁹ iacebat ligat⁹ apud se· i magno tn metis culmie stabat secur⁹ Ad se itaq3 reuso epo arrian⁹ pr infremuit statiq3 suos appitores misit q costatissim cofessore dei vbi iacebat occiderent Qd et factu e Nam mox vt ingressi sut securi cerebro illi⁹ infigetes vita corpis abstulerit Hoc qd valetes i eo pime· qd ipe q3 q pept⁹ e i se cstiteat despexisse Sz p ostededa vera eius gloria supna q3 no defue miracula Na cepit in nocturno siletio psalodie cat⁹ ad corpus eius de rgis et martiris audiri· at3 io vacat rgis qz martiris Quida eci ferut q illic nocturno tpe accese lapades appebat· vn factu e vt corp⁹ eius taq3 martiris

a cunctis fidelibus venerari debu isset. pater vero perfid⁹ ꝛ patri cida cōmot⁹ pm̄a hoc fecisse se do luit nec tamen vsq; ad optinēdā salutē. Nā q̄ vera esset catholica fi des agnouit sed gentis sue timorē perterritus ad hanc puenire non meruit Qui oborta egritudie ad extrema pductus leādro episco po quem pri⁹ vehementer afflix erat recaredum regē filium quem in sua heresi relinquebat ꝯmenda re curauit vt i ipō quoq; talia fa ceret qualia ifratre illius suis ex hortationibꝰ āte fecisset Qua vi delicet cōmendatione expleta de functus est rex Post hui⁹ mortē recaredus rex nō prēm perfidum sed fratrem martirē secutus ab ar riane hereseos prauitate conuersus est totamq; wisigotorū gentem ita perduxit ad verā fidē vt nul lū suo regno militare permitteret qui regnō dei hostis existere per hereticam perfidiā non timeret. Nec mirū q; vere fidei pdicator fa ct⁹ ē q̄ frater ē martiris xlv.

Justiani augusti tpib⁹ duz cōtra catholicoꝝ vitam exorta a wandal arriana persecutio i af frica vehementer insaniret quidā in defensiōe veritatis epi fortiter persistentes ad mediū sunt dedu cti. Quos wādalorū rex verbis ac muneribus flectē ad pfidiam non valens tormentis frangē pos se se credidit Nam eum eis in ipa defensione veritatis silentium in diceret. nec tamen ipsi cōtra perfi diaz tacerent ne tacendo forsitan

consensisse viderentur raptus i fu rorem eorū linguas abcīdi radici tus fecit. Res mira ꝛ multis nota senioribus q̄ ita post pro defensi one veritatis etiā sine lingua loq̄ bātur sicut pri⁹ loqui per linguā consueuerāt Hij itaq; eo tpe pfu gi ad cōstantinopolitanam vrbē venerūt Eo q; tpe quo p explē dis responsis ecclesie ad princīpē ipse transmissus sū seniorē quēdā episcopū repperi qui adhuc eoꝝ ora sine lingua loquentia vidisse se testabatur ita vt apertis oribꝫ clamarēt Ecce videte linguas nō habem⁹ ꝛ loquimur. videbatur e nim a respicientibus vt referebat q̄ abcīsis radicitus linguis quasi quoddā baratrū patebat in gut ture ꝛ tamen ore vacuo plena et integra verba formabant Quoꝝ vnus illic in luxuriā lapsus mox priuatus ēst dono mirabili. Rō videlicet oīpotentis dei iudicio vt qui carnis continentiā neglexerat seruare sine lingua carnea nō hē ret vba veritatis .xlvi.

Eleuterius pater monaste rij beati euangeliste marci quod in spoletane vrbis pomerijs situ est diu mecum ē in hac vrbe i me o monasterio cōuersatus ibiq; de functus ē. Quem sui discipuli fe rebant orando mortuum suscitas se. vir autē tante simplicitatis e rat ꝛ omnis cōpūctionis vt dubi um non esset q; ille lacrime ex tā humili simplici q; mente edite a pud omnipotentē dn̄m multa ob tinere potuissēt Cui⁹ ergo aliqd

miraculum narro quod inquisit⁹ michi simpliciter ⁊ ipse fatebat᷑. Quadā nāq; die dū iter carperet facto vespē cū ad succedendū locus deesset in monasterio vginū deueit in quo quidā puulus puer erat quē malignus spūs oī nocte vexare ꝯsueuerat. Sȝ scē moniales feie vt virū dei susceperūt euȝ rogauerūt dicētes. Tecuȝ pater puer iste hac nocte maneat. Qd ipse benigne suscepit secūq; euȝ nocte eadē iacere pmisit. Facto autē mane ceperunt scēmoniales feie eundem prēm vigilanter inq̄rere si quid puer quē dederāt nocte eadem fecissȝ. Qui miratus cur ita requireret rīdit. Nichil. Tūc ille innotuerūt eiusdem pueri causā ⁊ q malign⁹ spūs nulla ab eo nocte recederet indicauerunt suo pere postulātes vt hūc ad monasteriū secū tolleret. qꝛ iam vexacōnē illius videre nō possent. Cōsēsit senex puerū ad monasterium duxit. Qui cū multo tpe i monasterio fuissȝ. atq; ad hunc malignus spūs accedere nimime psūmpsissȝ. eiusdem senis animus de salute pueri imoderatius p leticiam tact⁹ est. Nā corā positis frībus dixit. q diabolus sibi cū illis sororibus iocabat᷑. Atuero vbi ad seruos dei ventū est. ad hūc pueruȝ accedere nō psūmpsit. post quā voce hora eadē ac momento istē puer corā cūctis frib⁹ diabolo se inuadente vexatus est. Quo viso senex se ptinus in lamenta dedit Quē dum lugentem diu fres ꝯsolari voluissent rīdit dicens. Credite michi qꝛ in nullius vestrum ore hodie panis ingredit᷑ nisi iste puer a demonio fuerit ereptus. Tunc se in orationeȝ cū cunctis fribus strauit. ⁊ eo vsq; oratum est quousq; puer a vexatione sanaretur. Qui et tam perfecte sanatus est vt ad hunc malignus spūs accedendi ausum vlteri⁹ nō haberet. xlvij.

Presbiter quidā sanctul⁹ nomine quodā tpe cum in prelo longobardi oliuā premerent vt in oleum liquari debuissȝ sicut iocundi erat ⁊ vultus et animi vtreȝ vacuū ad prelū detulit. laborātes q; longabardos leto vultu salutauit vtrē ptulit et iubendo potius q̄m petendo eum sibi ipleri dixit. Sȝ gētiles viri qꝛ toto iā die frustra laborauerūt atq; ab oliuis exigē oleum torquendo non poterāt verba illius moleste susceperunt eū q; iniurijs insectati sunt. Quibꝰ vir dei letiori vultu adhuc rīdit dicens. Si pro me oretis et istū vtrē sanctuli ipleatis ⁊ sic ad vos reuertet᷑. Cumq; illi ex oliuis oleum defluere nō cernerēt. ⁊ virum dei ad iplendū vtrē sibi isistere viderent vehement᷑ accēsi maioribꝰ hūc verbo ꝯtumelijs detestari ceperunt. Vir autē dei videns q ex prelo oleū nullo mō exiret aquā sibi dari petijt quā cunctis videntibus bīdixit atq; in prelo suis manibus iactauit. Ex qua protinus benedictōne tāta vbertas olei prorupit vt lōgobardi q̄ pri⁹

dui incassuz laborauerant nō solū sua vascula omnia ꝭ vtrem quoqꝫ quē vir dei detulerat impleret. Gratias agebāt qꝛ is qui oleū petere venerat bn̄dicēdo dedit qd̄ postulabat ¶ Alio quoqꝫ tp̄e dū vehemens vbiqꝫ fames icubuerat etiā beati laurētij martiris ecc̄a a longobardis fuerat incensa Quā vir dei restaurare cupiēs multos artifices ac plures subministrātes oparios adhibuit. Quibus nec̄e erat vt quotidiani sumptus laborātibꝫ sine dilatione p̄berentur. ꝭ exigente eiusdē famis nc̄citate panis defuit. Cepere laborātes instāter victū q̄rere qꝛ vires ad laborē ꝑpter inopiā nō haberent Qd̄ vir dei audiens eos verbis cōsolabat̄ foris. ꝑmittendo qd̄ deerat. ꝭ ipe grauiter anxiebat̄ intus exhibere cibum non valēs quē ꝑmittebat Cum vero huc illucqꝫ anxius ꝑgeret deuenit ad clibanuz in quo vicine muliēs pridie coxerant panes. ibiqꝫ incuruatus aspexit ne fortasse a coquentibꝰ panis remāsisset Tum repente panē mire mḡnitudis atqꝫ insoliti candoris iueit quē detulit quidē ꝭ deferre artificibus noluit ne fortasse alieꝰ essꝫ ꝯ culpam velut ex pietate perpetraret. Per vicinas itaqꝫ muliēs huc detulit eumqꝫ oībꝫ ōndit. ac ne cui earū remāsissꝫ inq̄siuit. omnes āt qui pridie coxerāt panem suū huc esse negauerunt. atqꝫ panes suos se integro numero a clibano retulisse professe sunt Tūc letus vir dn̄i ꝑrexit ad multos artifices cū vno pane ꝯ vt oīpotēnti deo grās ageret āmonuit. ꝯ quō eis annonā prebuerat indicauit. eis qꝫ ad refectōnem protinus iuitatis inuentū panē apposuit Quibus sufficienter pleneqꝫ saciatis plura ex eo q̄m ipse panis fuerat fragm̄ta collegit Que frusta die quoqꝫ altero eis ad refectōnem intulit. sed id quod ex fragmentis superat ipsa quoqꝫ que apposita fuerant fragmenta superabat. Factū est vt ꝑ dies decē oēs illi artifices atqꝫ oparij ex illo vno pane sadati hūc ꝯ quotidie ederēt et ex eo qd̄ quotidie edi possit i crastinū supessꝫ. ac si fragmētā pais illius per esū crescerent. ꝯ cibum comedētiū ora reparēt. xlviij

¶ Sed ne diutius mireris quid i v̄tute dn̄i sc̄ulus venerandꝰ vir fecerit exterius. audi ex v̄tute domini qualis interiꝰ fuit Die etem̄ quadā a lōgobardis captꝰ q̄daꝫ diaconus tenebat̄ ligatus eumqꝫ ipsi qui tenuerāt vt interficerēt cogitabāt Aduesperascēte aūt die vir dei sc̄ulus ab eisdem lōgobardis petijt vt relaxari eiqꝫ vita cōcedi debuissꝫ Qd̄ posse se facere oīno negauerunt. Cunqꝫ mortem illius deliberasse eos cerneret petiuit vt sibi ad custodiam tradi debuisset. Cui protinus responderunt. Tibi quidem ad custodiendum eum damus. sed ea condltione iterposita vt si iste fugerit ꝑ eo ipse morieris. Quod vir dei libēt accipiēs p̄dictū diaconū i suam suscepit fidem. Quem nocte

media cũ longobardos oẽs somno graui depressos aspiceret excitauit et ait. Surge et citus fuge liberet te oĩpotẽs deus. Sꝫ isdem diaconus pmissionis ei⁹ nõ immemor rñdit dicens Fugẽ pater nõ possum. qꝛ si ego fugero p me sine dubio ipse morieris. Quẽ vir dei sculus ad fugiendum cõpulit dicẽs Surge et vade te oĩpotens deus eripiat. Nã et ego in manu eius sũ. tantũ in me põt facere qñtum in me ipse pmiserit. Fugit itaqꝫ diaconus et quasi deceptus in medio fideiussor remansit. Facto ergo mane longobardi q̃ diaconum ad custodiẽdum dederãt venerunt. quem dederant petierũt Sed hunc venerandus presbiter fugisse respondit Tunc illi inquiunt. Scĩs ipse melius quid cõuenit. Seruus autem dñi constanter ait. Scio. Cui dixerunt. Bonus homo es. nolumus te per varios cruciat⁹ mori. elige tibi mortem quam vis Quibus vir dñi respondit dicens. In manu dei sũꝫ ea morte me occidite qua ipse me occidi permiserit. Tunc oĩb⁹ qui illic aderãt longobardis placuit vt euꝫ capite truncare debuissent. quaten⁹ sine graui cruciatu vitã eius cõpendiosa morte terminaret Cognito itaqꝫ qꝫ sculus q̃ int eos p sanctitatis reuerẽtia magni honoris habebat᷑ occidend⁹ esset. omnes qui in eodẽ loco inuẽti sũt longobardi cõuenerũt. sicut sunt nimie crudelitatis leti ad spectaculum mortis. Circumsteterunt itaqꝫ acies. vir aũt dñi deduct⁹ in mediũ est. atqꝫ ex oĩbus fortibus viris electu⁹ est vnu⁹ de quo dubium non esset qꝫ vno ictu caput eius absciderct. Venerand⁹ ergo vir inter armatos deduct⁹ ad sua arma statim cucurrit. nã petiuit vt sibi paululuꝫ licẽtia daretur orandi. Cui dum concessuꝫ fuisset in terraꝫ se strauit et orauit Qui dum paulo diutius oraret. hunc elect⁹ interfector calce pulsauit vt surgeret dicens. Surge et flexo genu tẽde ceruicem. Surrexit autẽ vir dñi genu flexit ceruicem tetẽdit. sed tenso collo eductam contra se spatam intuens. hoc vnum fertur publice dixisse Sancte iohannes suscipe illam Tunc elect⁹ carnifex euaginatũ gladiũ tenens ãnisu forti in altuꝫ brachiũ pcussurus leuauit sed deponẽ nullo mõ potuit. Nã repente diriguit et erecto in celuꝫ gladio brachiũ iplexibile rmãsit Tũc oĩs longobardorũ turba que ad illud mortis spectaculum aderat in laudis fauorem conuersa mirari cepit virumqꝫ dei cum timoẽ venerari. quia profecto claruit cuius sanctitatis essꝫ. qui carnificis sui brachium in aere ligasset. ita qꝫ postulatus vt surgeret. surrexit. postulatus vt brachium sui carnificis sanaret negauit dicen⁹ Ego pro eo nullo modo orabo nisi michi ãntea iuramentum dederit. quia cum manu ista christianum hominem non occidat. Sꝫ longobardus isdem qui vt ita di

cam brachium contra deum tendē do perdiderat pena sua exigente compulsus est iurare sese christianum hominem nunq̄z occidere. Tunc vir dei precepit dicens. De pone manum deorsum. Qui statim deposuit. Atq̄z illico adiunxit. Remitte gladium in vaginam. et statim remisit. Omnes ergo tante virtutis hominem cognoscētes boues et iumenta que depredati fuerant certatim ei offerre in munere volebant. Sz vir dei tale suscipere munus renuit. munus autē bone mercedis quesiuit dicens. si mihi aliquid vultis concedere omnes captiuos quos habetis michi tribuite. vt habeam vnde pro vobis debeam orare. Factumq̄z est q̄ omnes captiui cum eo dimissi sunt. atq̄z superna gratia disponēte cum se vnus pro vno morti obtulit multos a morte liberauit. Nihil in hac re in sanctulo mireris. sed pensa si potes quis ille spiritus fuerit qui eius tam simplicem mentem tenuit. atq̄z in tante virtutis culmine erexit. vbi enim et eius animus fuerit quando mori pro proximo tam constanter decreuit. et pro temporali vita fratris vnius despexit suam. atq̄z sub gladio ceruicem tetendit. Que ergo vis amoris illud cor tenuit q̄ mortē suam pro vnius salute proximi nō expauit? Scimus certe quia iste vir venerabilis sanctulus ipsa elementa quoq̄z litterarū plene nō nouerat. legis pcepta nesciebat. sed quia plenitudo legis est caritas legē totam in dei ac proximi dilectione seruauit. Et quod foris in cognicōne non nouerat ei intus viuebat in amore. Et qui nūq̄z fortasse legerat quod de redemptore nostro iohannes apostolus dixit. Quoniam sicut ille pro nob animam suam posuit. sic et nos debemus pro fratribus animam ponere. tam sublime apostolicum preceptum faciendo magis q̄z sciendo nouerat. Comparemus si placet cum hac nostra indocta scientia illius doctam ignorantiam. Ibi hec nostra iacet vbi illius disciplina eminet. Nos de virtutibus vacui loquimur et quasi inter fructifera arbusta positi odoramus poma nec manducamus. ille virtutum fructus carpere nouerat quāuis hos in verbis odorare nesciebat.

Ex q̄rto li. dya. xlix

Adhuc in monasterio meo positus cuiusdam valde venerabilis viri relatione cognoui qd̄ dico. Aiebat enim q̄ venerabilis pater noīe spes monasteriū cōstruxit i loco cui vocabulum ample est. Qui sexti fere miliarij interiacēte spacio a vetusta nursie vrbe disiungitur. Hūc ops et misericors deus ab eterno verbere flagellando protexit. eiq̄z dispensationis sue maximā et seueritatē seruauit et grām Quātūq̄z eū prius flagellādo dilexerat postmodū pfecte sanādo mōstrauit Eius nāq̄z oculos p qdragita ānorū spacia cōtinue cecitatis tenebris pressit. nullum ei

lumen vel extreme visionis aperi ens. Sz quia nemo in verbere il lius grã in se destituente subsistit. et nisi iste misericors pater qui pe nã irrogat patiẽtiã prestet. mox per ipatientiã pccm̃ nob ipsa au get correptio pccõrũ. fitqz modo miserabili vt culpa nrã vnde spe a re debuit terminũ inde sumat aug mentũ. idcirco nrã de9 infirma cõ spiciens flagellis sui9 custodiam permiscet. atqz in percussione su a electis filijs nũc misericordit iu st9 est. vt sint quibꝫ debeat post ea iuste misereri. Vnd venerabi lẽ senẽ dũ exterioribꝫ tenebris p̃ meret interna luce nunq̃z destitu it. Qui cũ flagello fatigaret corpis habebat per sci spũs custodi am ɔsolationem cordis Cũ vero ãni iã quadragesimi fuisset in ceci tate tempus expletũ ei dñs lumẽ reddidit. vicinũ suũ denunciauit obitũ. atz vt i monasterijs circũ quaqz cõstructis verbuz vite pre dicaret ãmonuit q̃tinus corporis recepto lumine visitatis in circui tu fr̃ibus cordi9 lumen aperiret. Qui statiz iussis obtẽperãs fratrũ cenobia circuijt mãdata vite que agendo didicerat predicauit. Qn todecimo ergo die ad monasteri um suũ peracta p̃dicatione reuer sus ẽ. ibiqz fr̃ibꝫ ɔuocatis astãs in medio sacramentũ dñici corpo ris et sãguinis sũpsit moxqz cum eis misticos psalmorũ cãtus exor sus ẽst. qui illis psallentibꝫ orati oni intentus aĩam reddidit. Oẽs vero fratrẽs qui aderant ex ore e9 columbam exisse viderunt. Que mox apto oratorij tecto egressa aspicientibus fratribꝫ penetrauit celum. Cuius idcirco animam in colũbe spẽcie apparuisse credẽdũ est. vt omnipotens deus ex hac ipsa spẽcie ostẽderet ei vir ille q̃z simplicĩ corde seruisset .l.

In eadez puincia mirfie presbiter quidam commissam sibi cũ magno timore dñi regebat eccle siam Qui ex tempore ordinis ac cepti presbiterã suam vt sororem diligen9. sed quasi hostem cauẽ9 ad se ppius accedẽ nũq̃z sinebat. eamqz sibimet appropiquare nl la occasione permitten9 ab ea sibi familiaritatis communionem fun ditus absciderat. Habent quippe sancti viri hoc pprĩũ. nã vt sẽper ab illicitis longe sint. a se plerum qz etiã licita abscidũt. vnde isdem vir ne aliquã per eam vnq̃z incur reret culpam sibi etiã ministrari p illam recusabat necessaria. Hic ergo venerabilis presbiter cum lõ gam vite implesset etatẽ anno q̃ dragesimo ordinacõnis sue inar descente grauiter febre correptu9 ad extrema deductus est. Sed cum eum presbitera sua ɔspiceret solutis iam membris q̃si i mortem distẽnsum vtrũ ei adhuc vitale spiramen inesset naribus eius ap posita curauit aure dinoscere. Quod ille sentiens cui remissius inerat flatus quanto ãnisu valuit vt loqui potuisset in feruescente spiritu collegit vocem atqz erupit dicens. Recede a me mulier Ad

huc igniculus viuit. paleaz tolle Illa ergo recedente crescente vir tute corpis cu magna cepit letica clamare dices Bene veniant do mini mei. bene veniant dni mei. Quid ad tantillu seruu vestrum estis dignati conuenire. Venio ve nio. gras ago gras ago. Cunqz hoc iterata crebro voce repeteret quibo hoc diceret noti sui qui illu circumsteterunt requirebat. Qui bus ille amirando rndit dicens. Nu quid conuenisse hic scos aplos no videtis? Beatu petru et paulum primos aplorum no aspicitis? Ad quos iteru conuersus dicebat. Ecce venio ecce venio. Atqz inter hec verba aiam reddidit. Et quia ve raciter sanctos aplos videret eos etia sequendo testatus est. Quod plerumqz contingit iustis vt in mor te sua sanctorum precedentium vi siones aspiciant ne ipsam mortis sue penalem sententiam pertimes cant Sed dum eorum menti eter norum ciuium societas ostendit a carnis sue copulatione sine dolo ris et formidinis fatigatione soluan tur. .li.

Interea neqz hoc silendum ar bitror quod mihi personaruz gra uium atqz fidelium est relatione compertum. Gothorum namqz te pore huius vrbis nobilissima pu ella galla simachi consulis ac pa tricij filia intra adolescentie tempo ra marito tradita in vnius anni spa cio eius est morte viduata. Qua dum feruente mudi copia ad ite randu thalmum et opes et etas vo caret magis elegit spiritalibus nup tijs copulari deo. in quibus a luc tu incipitur. sed ad gaudia eterna peruenitur. quia carnalibus nuptijs subici que a leticia semp incipiut et ad fine cu luctu tendut. Huic at cu valde ignea psperfio corpo ris inesset ceperunt medici dicere. qz nisi ad amplexus viriles rediret calore nimio cotra natura barbaz esset habitura. Quod ita quoqz post factu est. Sed sca mulier ni chil exterioris deformitatis timu it que interioris sponsi specie ama uit. Nec verita est si hoc in illa fe daretur quod a celesti sponso in ea non amaretur. Mox ergo vt eius coniunx defunctus est. abie cto seculari habitu ad omnipote tis dei seruiciuz sese apud beati pe tri apostoli ecclesiam monasteri o tradidit. ibiqz multis annis sim plicitati cordis atqz oratioi dedi ta larga indigentibus elemosina rum opera impendit. Cunqz om nipotens deus perhennem ia mer cedem reddere eius laboribus decre uisset canceri vlcere in mamilla per cussa est. Nocturno autem tepo re ante lectum illius duo candela bra lucere consueuerant. quia vide licet amica lucis non solum spirita les sed etiam corporales tenebras odio habebat. Que dum nocte quada ex hac eadem iaceret infirmitate fatigata. vidit beatu petruz inter v traqz cadelabra an lectulu suu asti tisse nec pterrita timuit sed ex amo re sumes audacia exultauit eiqz dixit. Quid est dne mi? Dimissa

sunt michi peccata mea? Cui ille
benignissimi vt est vultus inclina
to capite annuit dicens. Dimissa
veni Sed quia quandam scemo
nialem feminā in eodem monaste
rio pre ceteris diligebat illico gal
la subiunxit. Rogo vt soror bene
dicta mecum veniat. Cui ille re
spondit. Non. sed illa talis tecū
veniat. hec vero quā petis die te
erit tricesimo secutura. Quibus ergo
expletis apostoli visio assistentis
et colloquentis ablata est. At illa
protinus cuncte congregationis
matrē accersiuit. eique quid viderit
quid ve audierit indicauit. Ter
cio aūt die cū ea que fuerat iussa
soror defuncta est Jlla vero quā
ipsa poposcerat tricesimo die sub
secuta est. Qd factū nuncvsque
in eodem monasterio manet me
morabile. sicque hoc a precedentibus
matribus traditū narrare illic sub
tiliter solēt iuniores que nunc sūt
scemoniales virgines. ac si illo i
tempore huic tam grandi miracu
lo ipse affuissent. liij.

Jn ea porticu que euntibus
ad ecclesiam beati clementis puia fu
it quidam seruulus nomine. Qui
quidem pauper rebus sed meritis
diues erat. quem longa egritudo
dissoluerat. Nā ex quo illum sci
re potuimus vsque ad finem vite pa
raliticus iacebat. Quid dicam quod
stare nō poterat qui nunquam in lec
to suo surgere vel ad sedendū va
lebat nunquam manū suā ad os per
ducere nūquam se potuit in latus ali
ud declinare. Huic ad seruiendū
mater cū fratre aderat. et quicquid
ex elemosina poterat accipere hoc
eorū manibus pauperibus erogauit
Nequaquam lrās nouit. sed scripture
sacre sibimet codices emerat et reli
giosos quosque i hospitiū suscipiens
hos corā se legē studiose faciebat
Factumque est vt iuxta modū suū
plene sacrā scripturā disceret cum
sicut dixi lrās funditus ignoraret
Studebat in dolore semper grās a
gē. hymnis et dei laudibus diebus et
noctibus vacare. Sed cum iā tēpus
adesset vt tanta eius patientia re
munerari debuisset mēbrorū dolor
ad vitalia rediit Cumque iā se mor
ti proximū agnouit peregrinos vi
ros. atque in hospitalitate suscep
tos āmonuit vt surgerent et cum eo
psalmos pro expectatione sui exi
tus decātarent. Cumque cū eis et ipse
moriēs psalleret voces psallentium
repente cōpescuit cū terrore mag
ni clamoris dicēs. Tacete. Nun
quid nō auditis quāte resonant
laudes in celis? Et cum ad easdē
laudes quas intus audierat aure cor
dis attenderet. scā illa aīa carne so
luta est. Qua scilicet exeunte tāta il
lic fragrātia odoris aspersa est vt
omnes illi qui aderāt inestimabi
li suauitate replerentur. ita vt per
hoc patenter agnoscerent quod eam
laudes in celo suscepissent. Cui rei
monachus noster interfuit qui nūc
vsque viuit et cum magno fletu at
testari solet. quia quousque corpus
eius sepulture traderent ab eorū
naribus odoris illius fragrantia
non recessit.

Eo tpe quo mona liij. sterium petri anus quedaz redemp ta noie in scimoniali habitu con stituta in vrbe hac iuxta bte ma rie semp virgis manebat eccliam. Hec illius irudis discipula fuerat que magnis vtutibus polles super prenestinos montes vitaz heremi ticam duxisse ferebat. Huic aut redempte due i eode habitu disci pule aderat vna noie romula et al tera que nuc adhuc superest qua quidem facie scio sed noie nescio. Tres itaq3 hee i vno habitaculo commorantes morum quidem di uitijs plenam sed tame reb9 pau perem vitam ducebat. Hec aute qua prefatus su romula aliam co discipulaz sua qua predixi mag nis vite meritis ateibat. Erat qp pe mire patietie. sume obedietie. custos oris sui ad silentium. stu diosa valde ad otinue orationis vsum. Sz quia pleruq3 hij quos iam perfectos hoies estimant ad huc i oculis summi opificis aliqd imperfectiois hnt. sicut sepe impe riti hoies necdu pfecte sculpta si gilla cospiamus et ia quasi pfec ta laudamus. que tn adhuc etia artifex considerat et limat. Lauda ri ea audit et tn ea tundere melio rando non desinit. Hec qua predi xi romula ea qua greco vocabulo medica paralisim vocant molestia corpali pcussa est. Multis q3 an nis in lecto decubans pene omni iacebat mebroruz officio destitu ta nec tn hec eade ei9 mentem ad impatientia flagella pduxerut.

Nam ipsa ei detrimeta mebroruz facta fuerat incremeta virtutu. que tanto sollicitius ad vsum ora tionis excreuerat. quanto et aliud quodlibet age nequaq3 valebat. Nocte ergo quada eadem redep tam qua prefatus sum. que vtras q3 discipulas suas filiarum loco nutriebat vocauit dicens. Mater veni mater veni. Que mox cum alia eius condiscipula surrexit si cut vtrisq3 referentibus et multis res eadem claruit. et ego quoq3 i eodem tpe agnoui. Cu nq3 noc tis medio lectulo iaceti assisteret subito celitus lux emissa omne illi us cellule spaciu impleuit. et sple dor tate claritatis enicuit vt cor da assistentiu inestiabili pauore pstrigeret. atq3 vt post ipse refe rebant omne in eis corp9 obrige sceret. et i subito stupore remane rent. Cepit namq3 quasi cuiusda magne multitudis ingredietis so nitus audiri. ostiuz cellule concu ti ac si ingredientium turba pre meretur. atq3 vt dicebant intran tium multitudinem sentiebant. Sed nimietate timoris et lumis videre non poterant. quia earum oculos et pauor depresserat. et ip sa tanti luminis claritas reuerbera bat. Quam lucem protinus miri est odoris fragrantia subsecuta. ita vt earu animu quem lux emis sa terruerat odoris suauitas refoue ret. Sed cum vim claritatis fer re non possent cepit eadem romu la assistentem et trementem redep tam suoru morum magistra blan

da voce consolari dicens·Noli timere mater nō morior modo·Cū q̄ hoc crebro diceret paulati lux que emissa fuerat subtracta est· sed is qui subsecutus est odor remansit·Sicq̄ dies secūdus ater cius transiuit vt aspersa fragranti a odoris manet· Nocte ergo q̄rta eandem magistram suam iterū vocauit·Qua veniente viaticum petijt et accepit Necdum vero eadem redempta vel alia eius condiscipula a lectulo iacentis abcesserat·et ecce subito in platea ante eiusdem cellule ostium duo chori psallentium constiterant·et sicut se dicebant sexus ex vocibus discreuisse psalmodie cātus dicebāt viri·et femine respondebant Cū q̄ ante fores cellule exhiberētur celestes exequie sancta illa aīma carne soluta est·atq̄ in celum ducta·quantoq̄ chori psallentium altius ascendebāt tāto cepit psalmodia lenius audiri quousq̄ et eiusdem psalmodie sonitus et odoris suauitas elongata finiret·

·liiij·

Sed neq̄ hoc sileam q̄ predictus probus dei famulus de sorore sua musa nomiē puella parua narrare consueuerat dicens·q̄ quadam ei nocte per visionē sācta dī genitrix virgo maria apparuit atq̄ coeuas ei in albis vestibus puellas ostendit·Quib⁹ cū illa admisceri appeterz sed se eis iungere non auderet· beate mari e sēp virgīs est voce requisita·an vellet cum ei⁹ esse atq̄ in eius obsequio viuere·Cui cum puella eadem diceret volo·ab ea protin⁹ mandatum accepit vt nichil vlt leue ac puellare ageret· a risu et iocīs se abstineret·sciens per omnia q̄ inter eas virgines quas viderat ad eius obsequiū die tricesimo veniret Quib⁹ visis in cūctis suis morib⁹ puella mutata est· omneq̄ a se leuitatem puellaris vite mḡna grauitatis detersit manu·Cunq̄ eam parētes eius mutatam esse mirarentur requisita rē retulit· quid sibi btā dei geitrix iusserit vel q̄ die itura esset ad obsequium ei⁹ indicauit·Tū post vicesimum quintum diem febre correpta est die autē tricesimo cū hora exitus eius appropinquasz eandem beatam genitricez dei cū puellis quas per visionem viderat ad se venire conspexit·Cui etiam se vocāti rn̄dere cepit·et depssis reuerēt oclis apta voce clamare·Ecce dn̄a venio ecce dn̄a veio In qua etiā voce spm̄ reddidit· et ex virgineo corpe habitatura cū sci⁹ virgib⁹ exiuit·

lv·

Et si oēs baptisatos infante⁹ atq̄ in eadem infancia morietes ingredi regnum celeste credendū est·omnes tamen paruulos qui scilicet loqui possūt regna celestia ingredi credenduz non est Quia non nullis paruulis eius dez regni celestis aditus a parentibus clauditur si male nutriantur·Nam q̄dam vir cunctis in hac vrbe notissimus ante triennium filium habuit annorū sicut arbitror q̄nq̄

Quem nimis carnaliter diligens remisse nutriebat. atque idem par- uul⁹ qd dictu graue est mox vt eius aio aliquid obstitisset maie- state dei blasphemare ↄsueuerat. Qui in hac an̄ triennium mortali tate percussus venit ad mortem. Cumque eum sinus pater in sinu tenet sicut hij testati sunt qui p̄ntes fue- runt malignos ad se sp̄us venisse trementibꝰ oculis puer aspiciens cepit clamare. Obsta pater. ob sta. Qui clamans declinabat fa- cie vt se ab eis in sinu pr̄is absco deret Que cum ille trementem req̄reret quid videret. puer adiunxit dicens Mauri homines venerunt qui me tolle- re volunt. Qui cum hoc dixisset. maiestatis nomē ꝓtinus blasphe- mauit ⁊ animā reddidit. Vt enim omnipotens deus ondederet pro quo reatu talibus fuisset executoribꝰ traditus. vnde viuente pater fili⁹ noluit corrigere. hoc morientem ꝑmisit iterare. vt qui diu per diui nitatis patientiā blasphemus vi xerat quandoque per diuinitatis iudici um blasphemaret ⁊ moreretur qua tenus reatū suū pater eius agno sceret. qui paruuli filij aiam negli- gens. paruulum peccatorem iehenne ignibus nutriuit. lvi.

In monasterio meo quidam ante decenniū gerontius dicebatur Qui cum graui molestia corporis fuisset depressus in visione noctur na albatos viros ⁊ clarissimo habitu in hoc ipsū monasteriū de scendere de superioribus aspexit. Qui dum coram lecto iacentis as sisterent vnus eorū dixit Ad hoc venim⁹ vt de monasterio grego rij quosdā fratres in miliciam mit tamus. atque alteri precipiens ad iunxit. Scribe marcellinum ⁊ va lentinianum. atque alios quorum nunc nomina non recordor. Qui b⁹ expletis addidit dicēs. Scri be ⁊ hunc ipsum qui nos aspicit. Ex q̄ visiōe cert⁹ reddit⁹ p̄dcū⁹ frater facto mane innotuit fratri bus qui essent ex eadē cella mori turi quos se etiā denunciauit esse secuturū Tum die alia predicti fratres mori ceperunt atque sub eo dem ordine se in morte secuti sūt quo fuerunt in descriptione nomi nati. ad extremū vero ⁊ ipse obi it qui eosdem fratres morituros ꝑ uidit. lvij.

In ea mortalitate que patri cij narsi temporibus hanc vrbem vehementer afflixit in domo va leriani romane vrbis aduocati pu er armentarius fuit precipue sim plicitatis ⁊ humilitatis. Cum ve ro eiusdem aduocati domus eadem clade vastaretur idem puer ꝑcus sus est ⁊ vsque ad extremum dedu ctus. Qui subito sublatus a pre sentibus rediit. sibique dn̄m suum fecit vocari cui ait. Et ego in celo fui. ⁊ qui de hac domo morituri sunt agnoui. Ille atque ille mori turi sunt. tu vero non timeas. quia hoc in tempore moriturus non es Vt vero scias quod me fuisse in celū verum fateor. ecce accepi illic vt linguis omnium loquar. nunquid non cognitum tibi fuit grecam lin

guaz me omnino nesciisse et tamen greце loquor vt cognoscas an verum sit q me oes linguas accepisse testificor. Cui tunc grece dns suus locutus est. atq ille in eadem lingua rndit vt cuncti qui aderant mirarentur. In eadem quoq domo predicti narsi spatarius milgar manebat. qui festine ad egrum deductus ei milgarica lingua locutus est. Sz ita puer ille i ytalia natus et nutritus in eadem barbara locutione rndit. ac si eadem fuisset gente generatus. Mirati sunt oes qui audiebant. atq ex duarum linguarum experimento quas eum antea nescisse nouerant crediderunt de omnibus quas probare nime valebant. Tunc p biduum mors eius dilata est. sed die tercio quo occulto iudicio nescitur manus ac brachia lacertos qz suos dentibus laniauit atq ita a corpe exiuit. Quo mortuo omes illi quos predixerat ex hac protinus luce subtracti sunt. Nullus qz in illa domo ex eadem tempestate defunctus est. qui voce illius denunciatus no est. lviij.

Neq hoc silendum puto qd de theophanio centum cellensis vrbis comite in eadem vrbe positus multis attestantibus agnoui Fuit nanq vir misericordie actibus deditus bonis operibus intentus hospitalitati precipue studens. exercendis quide comitatus curis occupatus agebat terrena et tpalia sed vt post in fine claruit magis ex debito qz ex intentione. Nam eum ppinquante mortis eius tpe grauissima acris tempestas obsisteret. ne ad sepeliendum duci potuisset eum vxor sua cum vehementissio fletu inquisiuit dicens. Quid faciam. Quomodo te ad sepeliendu eiicio que ostium domus huius p nimia egredi tempestate non possum. Tunc ille respondit. Noli mulier flere quia mox vt ego defunctus fuero eadem hora serenitas redict. Cuius protinus et vocem mors et mortem serenitas est secuta Quod signum etiam alia admiranda et no minora sunt signa comitata. nam manus eius et pedes podagre humore tumescentes versi in vulneribus fuerunt et profluente sanie putrebant Sed dum corpus ex more ad lauandum esset nudatum ita manus pedes qz eius sani inuenti sunt. ac si nunqz vulneris aliquid habuissent. Ductus itaq ac sepultus est eius qz coniugi visum est vt quarto die in sepulchro illius marmor quod superpositum fuerat mutari debuisset Quod videlicet marmor corpori eius superpositum dum fuisset ablatum tanta ex corpore eius fragrantia odoris emanabat. ac si ex putrescente carne ipsius pro vermibus aromata ferbuisset.

lix.

Theoderici regis temporibus pater soceri mei in siciliam exactionem canonis egerat atq ad italiam redibat. Cuius nauis appulsa est ad insulam que lipparis appellatur Et qz illic vir quidam solitarius

magne virtutis habebatur dum nautę nauis armamenta reparet visū est pdicto prī soceri mei ad euntē virū pgere seq3 eius orōnibus ɔmendare· Quos vir dn̄i cū vidisset eis inter alia colloquens dixit· Scitis quia rex theoderic⁹ mortuus est· Cui illi ꝓtinus resonderūt· Absit· Nos eū viuentē dimisim⁹ ⁊ nichil tale ad nos de eo nuncvsq3 platū est· Quibus dei famulus addidit dicens etiam mortuus est· Nā hesterno die hora nona inter iohannē papā ⁊ simachū patriciū discinctus atq3 discalciat⁹ ⁊ vinctis manibus deduct⁹ in hac vicina vulcani olla iactatus est· Qđ illi audientes sollicite conscripserūt diē atq3 in italiā reuersi eodē die theodericū regem fuisse inuenerūt mortuū3· quo die eius exitus atq3 supplicium dei famulo fuerat ostēsū3· Et quia iohannē papā affligendo ī custodia occidit· simachū3 quoq3 patriciū ferro trucidauit ab illis iuste mitti in ignē apparuit q̄s in hac vita iniuste iudicauit·

¶ Gothorū tempore lx·

quidam spectabilis vir reparat⁹ nomie venit ad mortem· Qui dū diu immotus ac rigidus iaceret· visū est q̄ ab eo funditus flatus vital' exiss3· at3 exaīe r̄māsit corpus· Cūq3 essent ⁊ multi qui conuenerāt ⁊ eum iam mortuū familia lugeret subito redit· ⁊ cunctorū plangētiū in stuporē verse sūt lacrime· Qui reuersus ait· Citi⁹ ad ecc̄am beati laurētij martiris que ex nomine cōditoris damasi vocat̄ puerum mittite ⁊ quid de tiburcio presbitero agat̄ videat et renunciare festinet· Qui videlic3 tunc tiburcius carnalibus desiderijs subiacere ferebat̄ Cui⁹ adhuc vite morūq3 bene quoq3 florenti⁹ eius nūc ecc̄ie presbiter meminit· Cū vero puer pergeret narrauit isdem reparat⁹ qui ad se reuersus fuerat quid de illo vbi duct⁹ fuerat agnouit dicens· Paratus fuit rogus ingens· deductus autē tiburcius presbiter in eo est suppo sit⁹· atq3 supposito igni cōcrematus· Alius autē parabat̄ rogus cuius a terra in celū cacumē tendi videbat̄ Cui emissa voce clamatū est cui⁹ eēt. Dn̄s ergo dictis statim reparatus defunctus est· Puer vero qui trāsmissus ꝯ tiburciū fuerat iā eū mortuū inuenit Qui videlicet reparatus duct⁹ ad loca penarū· dum vidit redijt narrauit ⁊ obijt apte mōstrat̄· q2 nob illa n̄ sibi viderat· quibꝫ dū adhuc concessum ē viuē licet ⁊ a malis operibus emēdare· Rogū vero ɔstrui reparatus vidit nō q̄ apud infernū ligna ardeant vt ignis fiat· s3 narraturus hic viuētibꝫ illa de incēdio prauorū vidit ex quibꝫ nutriri apud viuētes corpalis ignis solz· vt p hec assueta audiētes discerēt· qđ de insuetis timē debuissent· lxi·

¶ Quidā curial' in valeria prouincia scissimo pascali sabbo iuuenculā cuiusdā filiā in baptisma te suscepit· Qui post ieiuniu3 do

mū reuersus multoq; vino mebriatus eandē filiolā suā secū manē petijt· eāq; nocte illa qđ dictu nephas est pdidit· Cūq; mane facto surrexissz re⁹ cogitarē cepit vt ad balneū pergēt· ac si aqua balnei lauaret maculā pcā· Per rexit igitur lauit cepitq; trepide ecc̄az ingredi· ꝙ si tāto die ad ecclesiā nō iret erubescebat hoīes· si vero iret ptimescebat iudiciū dei Vicit itaq; hūana verecūdia· p rexit ad ecc̄az ꝙ tremebūdns ac pauēs stare cepit· atq; p singula momēta suspectus qua hora imūdo spūi traderet· ⁊ coraz oi pplo vexaret· Cūq; vehemēt timeret ei in illa missarū celebritate quasi aduersi nichil contigit· Qui let⁹ exiuit ⁊ die altero ecc̄am iā securius intrauit· factūq; est vt p sex ɔtinuos dies letus ac securus procederet estimās q eius scelus dn̄s aut nō vidisset· aut visum misericorditer dimisissz· Die autē septimo subita morte defunctus est· Cunq; sepulture traditus fuissz· per longū tēpus videtibus cūctis de sepulchro eius flāma exiuit ⁊ tam diu ossa eius ɔcremauit quo usq; omne sepulcrum cōsumeret ⁊ terra que in tumulo collecta fuerat defossa videret· Qđ viz ops deus faciens ōndit quid ei⁹ aīa in occulto ptulit cuius ⁊ corpus ante hūanos oclos flāma consūpsit Quā in re nobis q̄z audiētib₉ hoc exemplum formidis dare dignatus est qnatenus ex hac cōsideratione colligamus quid anima vi

uens ac sentiēs pro reatu suo patitur· si tanto ignis supplicio etiā insensibilia ossa concremant·

lxij·

Petrus quidā monachus ex regione ortus hibernie loco vaste solitudis cui euassa nomen est inherebat hic prius q̄z heremum peteret molestia corporis interueniente defunctus est Sed protin⁹ corpi restitutus inferni se supplicia atq; innumera loca flāmarum vidisse testabat Qui etiam quosdā huius seculi potentes in eisdez flāmis suspensos se vidisse narrauit· Qui cū iam deductus essz vt in illo iam ⁊ ipse mergeretur subito āgelum chorusci habit⁹ apparuisse fatebatur· qui eum in ignē mergi prohiberet· Cui etiam dixit· Egredere ⁊ qualit tibi post hec viuēdū sit cautissime attende· Post quam vocem paulatim recalescētibus mēbris ab eterno mortis somno euigilans cuncta q̄ circa illum fuerāt gesta narrauit· tātis q; postmodum se vigilijs ieiunijs q; constrīxit· vt inferni euz vidisse ⁊ pertimuisse tormenta· et si taceret lingua conuersatio loqueretur·

lxiij·

Ante triennīuz quoq; in hac pestilentia que hanc vrbez clade vehementissime depopulauit in q̄ etiam corporali visu sagitte celitus venire ⁊ singulos quosq; feriri videbantur· Quidam miles in hac eadē nr̄ā vrbe pcuss⁹ ad extrema pueīt· q̄ educt⁹ e corpe exanimis iacebat· Sz citi⁹ redijt ⁊ q̄

cuz eo fuerāt gesta narrauit Aiebat enī sicut tunc et res multis innotuit. quia pons erat sub quo niger atque caliginosus fetoris intolerabilis nebulā exalās fluui9 decurrebat Transacto autē ponte amena prata erāt atque viretia odoriferis herbarū floribus adornata in quibus albatorū hoim cōuenticula esse videbant᷑. Tantus quoque in loco eodez odor suauitatis inerat. vt ipsa suauitatis fragrātia illic oēs deābulātes habitātes quoque satiaret Ibi mā siones diuersoruz singule multitudie lucis plene. ibi quedā mire potentie edificabat᷑ domus q aureis videbat᷑ latriculis cōstrui. sed cui9 esset non potuit agnosci. Erant vero super ripaz predicti fluminis nō nulla habitacula sed alia ex urgentis fetoris nebula tangebātur. alia autē exurgens fetor ex flumie mime tāgebat. Hec vero erat in predcō ponte pbatio vt quis quis per eū iniustoꝝ vellet trāsire in tenebroso fetentique fluuio laberet᷑. iusti vero quibus culpa nō obstitit securo p eū gressu ac libero ad loca amena puenirēt. Ibi se etiā petrū ecclasticae familie maiorez qui ante quadriennium defunct9 ē deorsū positū in locis istis teterrimis magno ferri pōdere religatū ac depressum vidisse ↄfessus est. Qui dū requireret cur ita esset ea se dixit audisse que nos q eum in hac ecclastica domo nouimus scienteꝭ acta ei9 recolim9. dictuz nāque est. Hec idcirco patit᷑. quia si quod ei pro faciendavltione videbatur ad inferēdas plagas plus ex crudelitatis desiderio quā obediētia seruiebat. quē sic fuisse nullus q illū nouit ignorat. ibi se et quendā peregrinū presbiterū vidisse fatebatur. q ad predictū pontē veniēs tanta p eum auctoritatē transiit quanta et hic sinceritate vixit. In eodē ponte quoque stephanū quendā se cognouisse testatus ē. Qui dum transire voluissz eius pes lapsus est. et ex medio corpe iaz extra pontē deiectus. atque a quibusdā teterrimis viris ex flumie surgētibus p coxas deorsū. atque a quibusdā albatis et speciosissimis viris cepit p brachia sursū trahi Cū que hoc luctamē esset vt hunc boni spūs sursum. mali deorsum traherent. ipse qui hec videbat ad corp9 reuersus ē. et quod de eo plenius gestū sit mime cognouit Qua in re eiusdē stephani vita dat᷑ intelligi. quia in eo mala carnis cuz elemosinarum opacōne certabant Qui enī p coxas deorsum per brachia trahebat᷑ sursum patet nimirum quia et elemosinas amauerat et carnis vicijs pfecte nō resisteret q eū deorsum trahebāt. Sed in illo occulto arbitri examine quod in eo vicerit et nos et eū qui vidit et reuocatus est latet Cōstat tamē quia isdez stephanus postquā et in ferni loca vidit et ad corpus rediit perfecte vitā minime correxit Qui post mltos annos de corpore ad huc ad certamen vite et mortis exiuit. Qua de re colligitur quia ipsa quoque inferni supplicia cum

demōstrat̄ alijs hoc ad adiutoriū alijs vero ad testimonium fiat. vt isti videant mala que caueāt illi vero eo āplius puniant̄ quo ifer ni supplicia iā visa et cognita vita re noluerant.

lxiiij.

¶ Juxta nos quidā deusdedit noie religiosus hitabat qui calcia mēta solebat opari. de quo alter p reuelationē vidit q᷑ ei⁹ domus e dificabat̄. ꝭ in ea ↄstructores fui in solo die sabbati videbāt̄ opari Qui eiusdē viri postmodū vitā subtilit̄ requirēs inuenit. quia ex hijs que dieb⁹ singulis laborabat quicq̄d ex victu et vestitu super esse potuiss₃ die sabbato ad beati petri ecclesiā deferre cōsueuerat. atq₃ idigētib⁹ erogare. Qua ex re perpēnde quia non inmerito do mus ipsius fabrica sabbato cresce bat.

lxv.

¶ Tres sorores pater meus ha buit que cūcte tres sacre virgies fuerunt Quarum vna tarsilla. al tera gordiana. alia emiliana dice bat̄ Vno omnes ardore cōuerse. vno eodemq₃ tempore sacrate sub districtione regulari degentes in domo ꝓpria socialem vitam duce bant. Cumq₃ essent diutius in ea dem conuersacōne cepit quotidia nis incrementis in amorem condi toris sui tarsilla et emiliana succre scere. Et cu₃ solo hic eēnt corpo re quotidie aīmo ad eterna trāsi re. At contra gordiane animus ce pit a caloē amoris intimi per quo tidiana detrimenta tepescere. et paulisper ad huius seculi amorē redire Crebro autem tarsilla dice re emuliane sorori sue cum mag no gemitu solebat. Video gordi anam sororem meā de nostra sor te nōn esse. perpendo eni₃ quia fo ras defluit et cor ad quod ꝓposuit non custodit. Quā curabāt quo tidie blanda redargutione corri pere. atq₃ a leuitate moru₃ ad g̃ uitatem sui habitus reformare. Que quidem resumebat vultum subito grauitatis inter verba cor reptionis. sed cum eiusdem hora correptionis transisset transibat ꝓ tinus et superducta grauitas ho nestatis. moxq₃ ad leuia verba redibat. puellarum gaudebat so cietate laicaru₃. eiq₃ persona val de onerosa erat q̄cunq₃ huic mū do dedita non erat. Quadam ve ro nocte huic tarsille que inter so rores suas virtute continue oracō nis. afflictionis studiose. absti nentie singularis. grauitate vite honorabilis in honore et culmine sanctitatis excreuerat sicut ipsa narrauit per visionem. attauus meus Felix huius romane eccles e antistes apparuit. eiq₃ mansio nem perpetue claritatis ostēdit dicens. Veni quia in hac te lucis mansione suscipio. Que subseq̄n ti die mox febre correpta ad diē peruenit extremum. Et sicut no bilibus feminis viris q₃ morienti bus multi conueniunt. qui eoru₃ proximos consolentur. et sic ea dē etiā hora qua emisit spiritum

multi viri ac femine ei? lectulum circũsteterũt. inter quas mat mea affuit. Tũ subito illa sursũ respiciens ihesũ venientẽ vidit. et cum magna aĩaduersione cepit circũ stãtibꝰ clamare dicẽs. Recedite recedite ihesus venit. Cũqȝ in eum intẽderet quẽ videbat scã illa aĩa e carne soluta est. Tãtaqȝ subito fragrantia miri odoris aspersa est vt ipsa quoqȝ suauitas cũctis ostenderet illic auctorẽ suauitatis venisse. Cũqȝ corpus eius ad lauandũ more mortuorũ essȝ nudatũ. longe orationis vsu in cubitis eius ac genibus camelorũ more inuẽta est obdurata cutis excreuisse. et quid spũs eius semp egerit caro mortua testabat. Hec autẽ gesta sũt ãte dominici natalis diẽ Quo transacto mox emiliane sorori sue per visitationẽ nocturne visionis apparuit dicẽs. Veni. vt quia dominicũ natalẽ sine te feci. sanctã theophaniã iam tecuȝ faciã. Cui illa protinus de sororis sue gordiane salute sollicita rñdit Et si sola venio sororẽ nrãm gordianã cui dimitto Cui sicut afferebat tristi vultu iterũ dixit. Veni. Gordiana etenĩ soror nrã int laicas deputata est Quã visionẽ mox molestia corporis est secuta. atqȝ ita vt dictũ fuerat añ dominice apparitionis diẽ eadẽ molestia ingrauescente defuncta est Gordiana autẽ mox vt solam remansisse se repperit eius prauitas excreuit. Nã oblita dominici timoris. oblita pudoris et reuerentie. oblita cõsecrationis cõductorem agrorũ suorũ postmodũ maritum duxit.

lxvi.

Inquietus valde theodorus noie puer fuit qui in meuȝ monasteriũ fratrẽ suũ moribꝰ et cõuersatione valde religiosũ ncãtate magis q̃ȝ voluntate secutus est. Cui nimirũ graue erat si quis pro sua aliquid salute loqueret. Bona autẽ nõ solũ non facere ẜ et audire nõ poterat. Nunq̃ȝ se ad sancte cõuersatiois habitũ venire iurãdo. irascẽdo. deridendo testabat. In hac autẽ pestilentia que nuper huius vrbis pplm ex parte magna consumpsit percussus in inguine perductꝰ est ad mortẽ. Cũqȝ extremũ spm̃ ageret cõuenerũt fratres vt egressuȝ aie illius orãdo ꝓtegerent Jam corpus ei? ab extrema erat parte pmortuũ in solo tantũ modo pectoẽ vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti autẽ frẽs tanto pro eo cepere enixius orare q̃n to eũ iã videbãt sub celeritate discedere. Tunc repente cepit eisdem frĩbus assistentibꝰ clamare atqȝ cum magnis vocibꝰ orõnes eorũ interrumpere dicens Recedite ecce draconi ad deuorandũ datus sum. qui ꝓpter presentiã vrãm me deuorarẽ non potest. Caput meũ in suo ore iam absorbuit. date locum vt me non ãpli? cruciet sed faciat qd facturus est Si ei ad deuorãdũ datus sũ quare ꝓpter vos moras patior? Tunc frẽs ei cepe rũnt dicere. Quid ẽ qd loqueris frater? Signũ tibi sancte crucis

exprime. Rndebat ille magnis cla
moribus dicens. volo me signare et
non possum. quia squamis hui9 dra
conis primor. Cumq3 hec fres audi
rent pstrati in terra cu lacrimis cepe
runt pro ereptione illi9 vehemen
ti9 orare Et ecce subito cepit eger
cu magnis vocibus clamare dices
Gras ago deo. ecce draco qui me
ad deuorandu acceperat fugit orõi
b9 vris expulsus est stare no po
tuit Pro peccatis meis mo intercedi
te. quia conuerti paratus sum et secularem
vitam funditus relinquere. Homo
ergo q sicut iam dcm e ab extrema
fuerat corporis pte pmortuus reser
uat9 ad vitam toto ad deum corde
conuersus est. Et postq3 mutatus
mente diu est flagellis attritus.
tunc ei9 aia carne soluta est.

Vir in hoc mundo lxvij
valde diues fuit crisorius noie. sed
tantu vicijs plenus quantu reb9
supbia tumidus fuie carnis volup
tatib9 subditus. in acquirendis
rebus auaricie facib9 accensus Sz
cum tot malis dns fine ponere de
creuisset corporali hunc molestia
percussit Qui ad extremu veniens
eadem hora qua iam de corpore erat
exiturus aptis ocul vidit tetros
et nigerrimos spus coram se assiste
re et vehementer imminere. vt ad
inferni claustra se raperet. Cepit
tremiscere pallescere et sudare. et
magnis vocibus inducias petere.
filiumq3 suum nomine maximu3
quem ipse iam monachus mona
chum vidi nimijs et turbatis vo
cibus clamare dices. Maxime cur
re. Nunq3 tibi mali aliquid feci.
in fide tua me suscipe. Turbatus
mox maximus affuit lugens et
strepens familia conuenit. Eos au
tem quos ille insistetes sibi graui
ter tolerabat ipsi malignos spus
videre non poterant. sed eoru p
sentiam in confusione in pallore ac
tremore illi9 qui trahebatur vide
bant. Pauore aute tetre eo2 yma
ginis huc illucq3 vertebat. in lec
tulo iacebat i sinistro latere aspe
ctu3 eorum ferre non poterat ver
tebatur ad parietem ibi aderant.
Cumq3 constrictus nimis relaxa
ri etiam se posse desperauit cepit
magnis vocibus clamare. Indu
cias vel vsq3 mane inducias vel vs
q3 mane. Sz cum clamaret in ip
sis vocibus de habitaculo sue car
nis euulsus est. De quo nimirum
constat quia p nob ista non pro se
viderat vt eius visio nobis pficiat
quos adhuc diuina potentia longa
nimiter expectat. Na3 illi tetros
spus ante morte vidisse et inducias
petisse quid pfuit qui easdem indu
cias quas petiuit non accepit.

Est etiam nunc lxviij.
apud nos athanasius presbiter li
caonie qui in dieb9 suis licaonij re
terribilem narrat euenisse Ibi nam
q3 vt ait qddam monasteriu coga
laton dicit i q quidam monachus
magne estiationis habebat. Hois
quippe cernebat moribus at3 in
oi sua actoe conposit9 Sz sicut ex
fine res patuit longe aliter q3 ap
parebat fuit. Na cum se ieiunare
cum fribus demonstraret occulte

manducare consueuerat. quod e? viciū fre? omnino nesciebāt. Sꝫ corpis superueniente molestia ad vite extrema pductus ē. Qui cū iam esset ad finē frēs ad se omēs qui in monasterio inerant congregari fecit. At illi tali vt putabāt viro moriente magnū quid ac delectabile se ab eo audire crediderunt. Quibꝫ ipse afflict? et tremens ꝯpulsus est prodere. cui hosti traditu? cogebat̄ exire. Nā dixit. Qn̄ me ieiunare vobiscū credebatis occulte comedebam. Et nūc ecce ad deuorādū draconi sū datus. qui cauda sua genua mea et pedes q; colligauit. caput vero suū in ora meū os mittens spm̄ meum ebibēs abstrahit. Quibꝫ dc̄i? statim defunct? ē. atq; vt penitēdo se liberare potuisset a dracone quē viderat expectatus non est. Qd̄ mimirū ꝯstat quia ad solam vtilitatē audientiū viderat qui eū hostē cui traditus fuerat et innotuit et nō euasit. lxix.

Cuꝫ adhuc iuuēculus essem atq; in laicali habitu a maioribꝫ atq; scientibus audiui q; pascasius huius aplīce sedis diaconu? cui? apud nos rectissimi et luculēti de spū scō libri existunt mire sāctitatis vir fuerit elemosinarum maxīe opibꝫ vacās cultor pauperū et ꝯtemptor sui. Sꝫ hic in ea ꝯtētione q̄ inardescēte zelo fideli um inter simachū et laurentiū facta ē ad pontificatu? ordinē laurentiū elegit et oīm post vnanimitate supat? in sua tn̄ sētētia vsq; ad diē sui exit? pstitit illū amādo atq; pferēdo quē epōꝝ iudicio preesse sibi ecclīa refutauit. Hic itaq; cuꝫ tpibꝫ simachi apl̄ice sedis psul̄ essꝫ defunct? ei? dalmaticaꝫ feretro supposita demoniac? tetigit. statiq; sanat? ē. Post mltū vero tpis germano capuano epo cui? supiu? memoriā feci medici p corpis salute dictauerāt vt in āgularibꝫ thermis lauari debuissꝫ. Qui igress? eas de thermas pdictū pascbasiū diaconē stātē et obsequētē in caloribus iuenit. Quo viso vehemēt extimuit et q̄d illic tātus vir faceret iq̄siuit. Cui ille rn̄dit. Pro nulla alia causa in hoc penali loco dputat? sū nisi q2 i pte laurētij cōtra simachū sensi. Sꝫ q̄so te p me dn̄m depcare atꝫ i hoc cognosces q; exauditus sis si huc rediēs me non inueneris. Qua de re vir dn̄i germanus se i pcibus strinxit. et post paucos dies rdijt. Ꝫ pdictū pascbasiū iā in eodē loco minime inuenit. q2 enī nō malicie ꝫ ignorātie errore peccauerat purgari p? mortē potuit a pcō. Qd̄ tn̄ credēdū ē q2 ex illa elemosinarū suarū largitate hoc obtinuit vt tc̄ potuissꝫ pmēri veniā cū iā nihil posset operari. lxx.

Quidā mecū i monasterio frater āthonius noīe viuebat qui mltis quotidiaīs q; lacrimis ad gaudia patrie celesti? anhelabat. Cū q; studiosissime et cuꝫ magno feruore desiderij sacra eloq̄a meditaret̄ nō i eis vba scientie sed fletū compūctōnis inquirebat q̄tenus

per hec exercitata mens eius iam
tesceret · et ima deserens ad regio
nē celestis patrie per contemplati
onē volaret · Huic per visionē no
cturnā dictum est · Paratus esto
quia te dñs iussit migrare · Cumq;
ille se non habere sumptus ad mi
grandū diceret responsum proti
nus audiuit dicens · Si de pctīs
tuis agitur · dimissa sunt · Qd cū
semel audisset et cum magno ad
huc metu trepidaret nocte alia
quoq; in eisdem verbis est āmo
nitus · Sed cum post quinq; di
es febre esset correptus fribus cū
ctis flentibus orantibus q; defun
ctus est. lxxi.

¶ Alius autē frater in eodem mo
nasterio merulus dicebatur vehe
menter lacrimis atq; elemosinis
et orationi intentus psalmodie au
tē cantus ex ore illius pene nullo
tpe cessare ↄsueuerat excepto cū
alimēta corpi aut mēbra dedisset
sopori · Huic nocturna visione
apparuit q; ex albis floribus coro
na de celo in caput illius descende
bat · Qui mox molestia corpis
occupatus cum magna securita
te aīmi atq; hilaritate defunctus
est · Ad cuius sepulcrū dñs petrus
qui nunc monasterio pest sibi se
pulturā facere post ānos quatuor
de ā voluisset tanta vt asserit de e
ode sepulchro illius fragrantie su
auitas emanabat · ac si illic flo
rū oim fuissent odoramenta ↄgre
gata Ex qua re manifeste patu
it q; verū fuit qd p nocturnam vi
sionem vidit. lxxij.

¶ Valerianus patricius in ciui
tate q̄ brixa dicitur narratur fuis
se defunctus · Cui eiusdē ciuitatis
eps accepto precio locū in ecclā
prebuit in quo sepeliri debuisset ·
Cui viz valerianus vsq; ad etatē
decrepitā leuis atq; lubricus ex
titit · modūq; suis prauitatibus
ponē ↄtēpsit Eadē vero nocte q̄
sepultus est beatus faustinus mar
tir in cuius ecclā corpus illius fuerat
humatū custodi suo apparuit di
cens Vade et dic epō vt piciat has
fetentes carnes quas hic posuit q;
si nō fecerit die tricesimo ipse mo
rietur Quā visionē custos epo ti
muit ↄfiteri et rursus āmonitus de
clinauit Die aūt tricesimo eiusdē
ciuitatis eps cū vespertina hora sa
nus atq; incolumis ad lectum re
disset subita et inopinata morte
defunctus est. ¶ Valentinus
noie mediolanēsis ecclē defensor
defunctus est vir valde lubricus
et cunctis leuitatibus occupatus
Cuius corpus in ecclā bti martiris
siri sepultū ē · Nocte aūt media i
eadē ecclā facte sūt voces ac si q̄s
violenter ab ea repelleretur atq;
traheretur foras Ad q̄s nimirū vo
ces cucurrerūt custodes et viderūt
duos q̄sdā teterrimos spūs q̄ eiusdē
valētini pedes q̄dā ligatura strin
xerūt · et eū ab ecclā clamātē et ni
miū vociferātē foras trahebāt Qui
viz exterriti ad sua strata reuersi
sunt Mane āt fcō apientes sepul
chrum in q̄ isdem valētinus fuerat po
situs eius corpus nō inuenerūt · Cum
q; extra ecclām quererēt vbi pro

iectū esset inuenerūt hoc in sepul
cro alio positū. ligatis adhuc pe
dibꝰ manibusqꝫ sicut de ecclā fu
erat abstractū. Ex q̄ re petre col
ligit̄: q2 hij quos pccā grauia de
primūt si i sacro loco sepeliri se fa
ciūt. restat vt et de sua presūmp
tione iudicet̄ qtenꝰ eos sacra loca
non liberēt ſꝫ a culpa temeritatis
accuset. lxxiij.

Si culpe post mortē insolubi
les nō fuit. multū solꝫ aias a post
mortē sacra oblatio hostie saluta
ris adiuuare. ita vt hāc nōnūqꝫ
ipse defunctoꝝ aie videāt̄ expetē.
Quidā em̄ p̄sbiter in diocesi cētū
cellēꝫ vrb habitauit atꝫ ecclē btī io
hānis q̄ in loco q̄ tauriana dicit̄ si
ta ē p̄erat. isdē p̄sbit̄ i eodē loco i
quo aque calide vapores nimios
faciūt quotiēs ncc̄itas corpis exi
gebat se lauaē ꝯsueuerat. vbi dū
die q̄dā fuissꝫ igressꝰ iueit quēdā
icognitū virū ad suū exequiū pre
paratū. q̄ sibi de pedibꝰ calciamē
ta abstrahēt vestimēta suscipet.
a exeūti de caloribꝰ sabana p̄bēt
atꝫ oē misteriū cū m̄gno famulatu
pagēt. Cūqꝫ hoc sepiꝰ fiēt isdē p
sbit̄ die quodā ad balnea iturus
int̄ semetip̄m cogitās dixit Viro
illi q̄ mihi solet tā deuotissīe ad la
uādū obseq̄ igratꝰ appareē n̄ debe
o. ſꝫ aliq̄d mihi ncc̄ē ē ei p munē
portaē Tūc duas secū oblacōnū
coronas detulit Qui mox vt pue
nit ad locū hoiēꝫ iueit atꝫ ex moē
eꝰ obseq̄o i oibꝰ vsꝰ ē Lauit itaqꝫ
a cū iā vestitꝰ voluit egredi q̄d se
cū detulerat obseq̄nti sibi viro p
bn̄dictōe optulit. petēs vt benig
ne suscipet q̄d ei caritatis grā of
ferret Cui ille merēs afflictus qꝫ
rn̄dit. mihi ista q̄re das p̄r. Iste
panis scūs ē. ego hūc mādu care n̄
possū. Ego etem̄ quē vides aliq̄n
loci huiꝰ dn̄s fui. ſꝫ p culpis meis
h pꝰ mortē deputatꝰ fui Si āt mi
chi p̄stare vis oipotenti deo p me
offer hūc panē vt pro pccīs me
is iterueias Et tc̄ exauditū te eē
cognosce. cū hic ad lauādū vene
ris a minime me iueneris In q̄bus
vbis disparuit. a is q̄ ho eē vide
bat̄ euanescēdo inotuit q2 spūs
fuit Isdē vero p̄sbit̄ ebdomada cō
tinua se p eo i lacrimis afflixit.
salutarē hostiā quotidie obtulit.
a reuersus postea ad balneū euꝫ
iā minime inuenit. Qua ex re q̄n
tū profit aiabꝰ imolatio sacre ob
lationis ondit̄ q̄n hāc a ipsi mor
tuorū spūs a viuentibꝰ petūt. et
signa indicāt quibꝰ p ea absolu
ti videantur. lxxxiij.

Sed neqꝫ hoc silendum exi
stimo q̄d in monasterio meo āte
hoc triennium reminiscor Quidā
nāqꝫ monachꝰ iustꝰ noie medicī
ne arte fuerat ibutus qui michi in
eodem monasterio constituto se
dulo obsequi atꝫ in assiduis egri
tudibus meis excubare consueue
rat. Hic namqꝫ languore corpo
ris preuentus ad extremum dedu
ctus est. Cui in ipsa sua molesti
a frater germanus nomine copio
sus seruiebat. q̄ ipse qꝫ nūc i hac
vrbe p eandem medicīne artē tem
poralis vite stipendia sectatur.

Sed predictus iustus cū iam se ad extremū peruenisse cognouisset. eidem copioso frī suo quia occultos tres aureos haberet innotuit. Quod nimirum frībus non potuit celari. ꝫ subtiliter indigātes atq; illius oīa medicamēta perscrutantes eosdē tres aureos in medicamine absconsos inuenerūt Qd mox vt michi nunciatū est tantū malū de frē qui nobiscum cōmuniter vixerat equanimiter ferre non valui. quippe quia eiusdē nostri monasterij semper regula fuerat vt cuncti frēs ita cōmuniter viuerent quaten⁹ eis singulis nulla habere ppria liceret. Tunc nimio merore perculsus cogitare cepi. vel quid ad purgationē morientis facerem. vel quid in exemplū viuētibus frib us prouiderem. Precioso igit̄ eiusdem monasterij preposito ad me accito dixi. Vade et nullus ex frībus se ad eum morientē iungat. nec sermonē cōsolationis ex cuiuslibet eorū ore percipiat. sed cū in morte constitutus frēs quesierit ei suus frater carnalis dicat. quia ꝓ solidis quos habebat occulte a cūctis frībus abhominatus sit. vt saltem in morte de culpa sua mentem illius amaritudo trāsuerberet. atq; a pccō qd perpetrauit purget Cum vero fuerit mortuus corpus illius cū fratrum corporibus non ponat̄. sed quolibet fossam in sterquilinio faciete in ea corpus eius pciate ibi q; super eum tres aureos ponite quos reliquit simul omnes clamātes. Pecunia tua tecum sit in perditionem et sic eum terra operite. In quibus vtrisq; reb⁹ vnā morienti alterā vero volui viuentibus fribus pdesse. vt et illum mortis amaritudo a culpa solubilē facet. et istos auaricie tanta damnatio misceri in culpa phiberet. Qd ita factū est. Nam dū isdem monachus peruenisset ad mortem atq; anxie se quereret frībus cōmendare. nullus q; de fribus ei applicari et loqui dignaret̄ ei carnalis frater cur ab oibus esset abhominat⁹ indicauit. Qui protin⁹ ꝓ reatu suo vehemēter ingemuit atq; in ipsa tristicia e corpore exiuit. qui ita est sepult⁹ vt dixeram. Sed frēs omnes eadē eius sententia turbati ceperūt singuli extrema queq; et vilia et que eis habere regulariter semper licuerat ad mediū pferre vehemēterq; formidare ne quid apud se esset vnde reprehendi potuissent. Cum vero post mortem eius triginta eēnt dies euoluti cepit animus me⁹ defuncto frī compati eiusq; cū dolore graui supplicia pēsare. et si quod esset ereptionis ei⁹ remedium querere. Tunc euocato ad me eodem pcioso ꝓposito monasterij nrī tristis dixi. Diu est q frater ille qui defunct⁹ est in igne cruciatur debem⁹ ei aliqd caritatis impendere et eum in quātum possum⁹ vt eripiat̄ adiuuare Vade itaq; et ab hodierno die diebus triginta ꝯtinuis offerre ꝓ eo sacrificiū stude. vt null⁹ omnino pretermittatur dies quo ꝓ

absolutione illius salutaris hosti a nō immoleť. Qui protinus ab cessit a dictis paruit. Nobis aūt alia curātibꝯ atq; euolutos dies nō numerantibus isdem frater qui defunctꝰ fuerat nocte quadā frī suo germano copioso ꝑ visionē apparuit. Que ille cum vidisset inquisiuit dicens. Quid est frater quō es? Cui ipse rn̄dit. Nuncusq; male fui. ſ iam modo bene sū quia hodie cōmunionem recepi. Quod isdem copiosus pergens ꝓtinus indicauit in monasterio frī bus. Fratres vero sollicite cōputauerūt dies. et ipse dies extiterat quo pro eo tricesima oblatio fuerat ipleta Cūq; et copiosus nesciret quid ꝓ eo frēs agerēt et frēs ignorassent quid de illo copiosus vidissz vno eodemq; tpe dum cognoscit ille quid isti egerint atq; isti cōgnoscūt quid ille viderit cōcordātes simul et visione et sacrificio res apte claruit. qꝛ frater q̄ defunctꝰ fuerat ꝑ salutarē hostiam supplicium euasit. lxxv

Multi nostrū frēs carissimi cassiū narmēsis vrbis epm nouerūt. cui mos erat quotidianas deo hostias offerre. ita vt pene nullus dies vite eius abcederet. quo nō oī potēti deo hostiā placationis imolaret. Cui tn̄ sacrificio valde concordabat et vita. Nā cuncta que habebat in elemosinis tribuēs cū ad horā offerēdi sacrificij venissz velut totus in lacrīas defluens semetipsū cū magna cordis contritione mactabat. Cuiꝰ et vitā et exitū a q̄dā honorabilis vite dyacono qui ab eo fuerat nutritꝰ referēte cōgnoui. Aiebat enī ꝙ quadā nocte eiꝰ presbitero ꝑ visū dominꝰ astitit dicēs. Vade et dic episcopo age qd̄ agis. opare qd̄ oparis. nō cessz opꝰ tuū. nō cessz pes tuꝰ. nō cesset manꝰ tua. natali aplorū venies ad me et retribuam tibi mercedē tuā. Surrexit ꝑsbiter ſ qꝛ e vicīno aplorū natalicꝰ dies iminebat tā ꝓpinqui exitus dicē epo nūciare ptimuit. Alia nocte dn̄s redijt eiꝰ ꝙ inobediētiā vehemēter icrepauit. atq; eadē visionis sue verba retexuit. Tūc ꝑsbiter surrexit vt ꝑgeret ſ rursꝰ īfirmitas cord̄ ipedimēto facta ē idicāde reuelacōis Ad āmonitionem ꝙ iterate iussiois obdurruit ꝑgē. et q̄ viderat maifestaē neglexit. Sz qꝛ mḡnā māsuetudiem cōtēpte grē maior seq̄ solz ira vindicte. visiōe tercia dn̄s apparēs iā vb̄ addit vb̄era. et tā districta cede mactatꝰ ē vt i eo duriciā cord̄ emolliret vulnera corꝑis. Surrexit ergo eruditus ex verbere prexit ad epm. eūq; ex more iuxta bti iuuenalis martiris sepulcruz ad offerēdū sacrificiū cōsistēte reꝑerit secretū a circūstantibꝯ petijt. sese q; eius pedibꝰ strauit Cūq; eū vbertim flentē eps vix ad se leuare potuissz. lacrimaruz causas cognoscere studuit. Ille vero relatu rꝰ ordinē visiōis pus vestimēto ex humeris dudluto detexit plagas corporis. vt ita dicaz testes veritatis et culpe monstrauit quanta

animaduersione districtõis mē
bra illi⁹ accepta verbera liuore in
flicto fultauerāt. Que mox vt e
piscop⁹ vidit exhorruit. ⁊ q̄s sibi
talia facere p̄sūpsissꝫ cum magne
obstupefactiõis vocib⁹ inq̄siuit
At ille rn̄dit hec se pro ipso fuis
se ꝑpessuꝫ. Excreuit cuꝫ tiōre ad
miratio. ꝯ nullas iā presbiter inq̄
sitioni eius moras adiciēs secretū
reuelatiõis ei⁹ apparuit. eiq̄ꝫ visi
onis dn̄ice p ea q̄ audierat verba
enarrauit dicēs. Age qd̄ agis. o
perare qd̄ oparis. nō cesset man⁹
tua. nō cesset pes tuus. natale a
postoloꝝ venies ad me. ⁊ retribu
o tibi mercedē tuaꝫ. Quib⁹ audi
tis eps in orōne se cū magna cor
dis ꝯtritione prostrauit. Et q̄ ob
laturus sacrificiū ad horā terciam
venerat hoc pro extēse orōnis mḡ
nitudie ad horā nonā vsq̄ꝫ prote
lauit. atq̄ꝫ ex illo iam die magis
magi⁹ q̄ꝫ ei sunt aucta lucra pie
tatis Factus q̄ꝫ ē tā fortis ī ope
q̄ꝫ certus ex mune quippe q̄ eum
cui ipse debitor fuerat ex promis
siōe iā cepat habere debitorē. Nu
ic āt ꝯsuetudo fu erat āms singul⁹
natalicio apl'oꝝ die romā venire
iāq̄ꝫ ex hac reuelatione suspect⁹
venire iuxta morē noluit. Eodē
ergo tpe sollicitu⁹ fuit. secūdo q̄ꝫ
āno vel tercio in mortis sue expec
tatione suspēsus q̄rto q̄nto ⁊ sex
to siliꝫ Qui desperare iā de verita
te reuelacōis potuerat si vbis fidē
vbera nō fecisset cū ecce āno septi
mo vsq̄ꝫ ad expectati natalis sa
cras vigilias incolumis pueit. ꝯ le
uis huc ī vigilijs calor attigit. at
q̄ꝫ ex ipso die natalicio filijs sui⁹
expectantibu⁹ missarū solēnia im
plē se posse recusauit. Illi vero q̄
de ei⁹ erāt pit egressione suspecti
sil⁹ ad eū oēs venerūt sese vnani
mit astringētes vt die eodē neq̄
q̄ꝫ acquiesceret missarū sollemnia
celebrare nisi pro eis apd̄ dn̄m idē
ātistes suus intercessor accederet.
Tūc ille ꝯpulsus in epi oratorio
missā fecit ⁊ manu sua corp⁹ dni
cū paceq̄ꝫ oibus tribuit. Qui cū
cto ministerio oblati sacrificij ꝑ
acto ad lectū redijt. ibiq̄ꝫ iacen⁹
dū sacerdotes suos ac mistros cir
cumstetisse secerneret q̄i vale vlti
mū dicēs. de huādo inter eos vinculo ca
ritatis āmonebat. ⁊ q̄nta debuis
sent cōcordia inter se vniri p̄dica
bat. cū subito int ipsa scē exhor
tationis vba voce terribili clama
uit dicēs. Hora ē. Moxq̄ꝫ assistē
tibus ipse suis maibus linthēū de
dit qd̄ ex more moriētiū sibi ꝯtra
facie tederet⁹. q̄ tenso spm̄ emisit.
Sicq̄ꝫ scā illa aīa ad gaudia et
na pueniēs a carnis corrupcōe so
luta ē Que fr̄es kmi que vir iste ⁊
morte sua imitatus ē nisi euꝫ quē
ī vita sua fuerat ꝯtēplatus Dicēs
ei hora ē de corpe exijt. q̄ ⁊ ibs
pactis oibus cuꝫ dixissꝫ. ꝯsūma
tū est. iclinato capite tradidit spi
ritū. Qd̄ igitur dn̄s ex ptāte hoc
egit famulus ex vocacōe Ecce q̄tidi
ane hostie illa cū elemosinis ⁊ la
crimis missa legatio q̄ntā cum re
ge veniēte grē pacē fecit.

Sequitur exemplum. lxxvi.

Ex epl'ari petri damiani huius monachi et heremite lxxvi

Novariensis ecclie narrauit eps Cu inqt in teutonicorum ptibus cuida epo coniator interderé. et iminete ia r fectionis hora qd mihi deceret apponet no breret estuare cepit et anxie qrere vn michi possz in itine positus subuenire. Cuqz hinc indigetia strigeret illinc caritas aim dilataret i arto positus qd prorsus aget ignorabat. Tu ecce grues repete vt linea iuice cogruetes exprimunt. pariliqz serie qsi diuersa vtcuqz sub vno duce castra coponut sup verticé nob turmatiz volitaé cepe rut. Tuc in fidei feruore eps constater erect9 ait. Dñe pape vnaz de gruib9 istis ad nos deici vt seruus tu9 de bñdictonis tue munere satisfaciat caritati Mira exauditionis diuine celeritas Vix verbuz ore pmitt et protin9 no pui corporis grus terratenus an ora nra demergit. sicqz fides q p dilectone operabat iplet. lxxvij.

Alius ite eps oppido sitiés vinu sibi afferri pcepit. Cuqz pincerna totu qd erat in vasculo funditu9 exhausissz i poculu et epo detulisset. ecce pauper inportunu9 illd sibi flagitabat precibus dari dices9 qz pre ariditate nimia nisi biberet cominus expiraret. Ecotra minister asserebat et nil se in vase residuu reliquisse. et in eo loco vinu aliud reperire nullatenus posse Jn hijs ergo fortis eps angustiis depbesus cu et hinc viz sitim suf ferre no posset. illinc at alio picli tate se bibé ipiu iudicans auertit se a se. friqz laboranti i ncitate succurrit Precepit ergo paupi vinu dari Sz iá q spes bibedi defeceat oio eo sitis epi atroci9 seuiebat. madauit mistro vt vinariu vas reqreret si forte aliqua cosolacois stilla vel pexigua reperiret. Qui diutiu9 abnegas michilqz se reseruasse cstater affirmas. tame no spe erect9 sz iperio magis oppressus paruit. et vas qd vacuu reliqrat vio plenu mimiu amirat9 iueit

Abbas quida. lxxviij.

vt michi relatu est suauis edulij ccupiscetia duct9 lampredam sibi pcepit acqri Cuqz mistri dicerét hoc genus eo loco difficile posse iueniri extitit qui diceret vnam tatu in venalibo lapreda se vidisse ppositá nullo pacto minus qz viginti numoru papiesiu solidis coemenda. Jnssit abbas numerari pecunia. Cocoru at diligentia laute decoct9 abbati piscis appoitur. sz ateqz tageret ecce pauper ad ianuam hoc potissimu sibi dari qd abbati essz appositu anxie postulabat Mox vt erat integru pisce nihil hesitas vir dni mittit ad paupem. illico paup q videbat cu ipsa papside plena pisce i sublime se extulit. et librata manu velut exeniu portas celu cunctis videtibo penetrauit. Vn liqdo approbat qz qd indigetibo dat do trasmittit. et qd in sinu pauperuz ocultam9 in celo reponim9.

¶ Paup quidā lxxix
p̄rfamilias vnū dūtaxat nūmū i
loco possidebat. quē ad emendū
aliq̄d quod cū pane comederet
expendere gestiebat. Cunq; sic
cus et aridus a lautiorib9 alimen
tis hoc diu negociū i mēte versaret
interī paup aduenit misc'diaz po
stulauit. Jlle hērens aīo velut in q̄
dā meditullio erat cōstitutus. nā
si daret carni metuebat afflicte.
si retinēt culpā incurrere formida
bat denegate misericordie. Tādē
vicit spūs carnē et euāgelicā imita
t9 viduā sub paupis specie bono
debitori deo suā fenerat quātitatē
Redit domi panis9 qui solebat ap
poni. paup q̄dē mēsā s; bona spe
diues erat cōscia. dānū siquidē car
nis cōpensabat lucro pietatis Cū
ecce vir quidā ignot9 et quē ātea
nunq̄ viderat festinās et anxius
ligatos lintheo in manu ei9 vigi
ti denariorū solidos ponit. dicens
q; eos sibi a dño suo missos tāq̄
qui ab eo expectaret incunctan
ter abcessit Cūq; hic attonit9 vel
let iquirē ille disparuit lxxx
¶ Princeps cuiusdā ciuitatis p̄
sbiterū habebat scē cōuersationis
virū et in diuinis officijs p̄cipue i
solemnitate missarū idesinent assi
duū Qui cū quotidie sacris miste
rijs reuerēt insistēt āgel9 dñi ex
cōsuetudie veniebat. et vidente pn
cipe sacramētū dñici corpis ex of
ferētis manib9 assumebat. Sed
criminalis hui9 vite lubrica et icer
ta cōdicio Nā qui āgelicis frueba
tur mūdis obsequijs in fede luxu
rie voragine repente plapsus est.
Quid plura? Peragēdi sacri mi
sterij tēpus aduenit. presbit' con
suetudie foris exigēte cōpellitur
s; grauit' intus cōscia remordente
torquet'. Ornat'. accedit. trepi
dat. palpitat. tñ offerre presuīt
Ecce āgel9 vt assuetus fuerat ve
nit et inspectāte pricipe spongiā
infectā aq̄ sup caput illi9 exp̄ssit
totūq; corpus illi9 tergendo pur
gauit. Expletis āt misterijs eān
dē spōgiā rursus exp̄ssit. oēs q;
sordes atq; squalores q̄s ex corpo
re illi9 āte cōtraxerat mēbris eius
omnibus iterū supfudit. Hoc vi
so princeps ámiratus obstupuit.
presbiterūq; semotis oib9 secrete
cōuenit Jnquisitus itaq; p̄sbiter
si noui aliquid criminis admisissz p̄
mo quidē q̄si phorrescēs facinus
abnegat. deinde sibi male cōsci9
ac principis auctoritate cōpuls9
tādez se corruisse nocte preterita
in quādā eiusdem principis cubi
culariā confitetur. lxxxi.
¶ Duo fratres alter iuuenis alt'
vero senex in possessione classen
sis monasterij q̄ rauēna dicit' ad
custodiā morabant'. Octauo sa
ne die ante natiuitatez dñi sexta
scilicet feria que sabbatum duo
decim lectionum ex more p̄cedit
dixit iuuenis ad seniorem. Fra
ter leto. sic ei vocabatur. quomo
do viuemus hodie? Cui senex.
Viue inquit vt velis. ego enī et
vinum bibam et in solo sicut scri
ptū ē pane ñ viuā Erat ei ille ve
getus. obes9. icolumis. et robust9

Factum est apposita mensa vterq̃ discubuit· sed iste pane contentus ⁊ aqua sub regulari se tenuit disciplinã cohibuit· ille vero vinũ sibi ⁊ infu p qđ videbatur indulsit· Qui pfecto si qđ imminebat agnosceret· rigorẽ abstinẽtie ad petulantis gule lenocinium nõ molliret· Octaua siquidem die dñi dominice natiuitatis gl'a mundo tripudiãte clarescerẽt ille defunctus est· Et cũ festiuitatis inuitante leticia ceteri puocarentur ad mensã ille efferebatur flentib9 vndiq̃ pinguis carnalib9 ad sepulchrum

Quidã mihi· lxxxij

monachus retulit quia cum fixuras quasdã in refectorio deferret in vasculo prurientis eũ gule stimulus pupugit· Moxq̃ sibimet vnã in os proiciens furtiue comedit· Sed illico tantus eũ libidinis ardor inuasit vt qđ nunq̃ eaten9 fecerat nulla se ratione cõprimere donec p immũdicie fluxum semẽ sibi pprijs manib9 eiecisset Hic ita q̃ seruũ suũ merito ɔtumacẽ sensit quia iuxta viri sapientis elogium molliter enutriuit De quo iure dici potest· quia post bucellam introiuit in eũ sathanas· Nimirum venter ⁊ genitalia inuicẽ sibimet vicina sũt· ⁊ cum hic incaute reficitur illud ad contumelias excitatur· lxxxiij·

Perpẽde ergo quia caro que nunc accuratis dapib9 enutritur paulo post vermib9 scaturire cõpellitur ipsaq̃ fit esca tunc rodentium que nunc delectabiliter sagi natur iocunditate ciborum ac tãto grauiorẽ exalat putrefacta fetorẽ q̃nto suauiorem sibi procurauit educata molliciem· Ecce dum ista describimus sophia nobis ad memoriã redit duorum scilicet marchionũ ⁊ gusonis soror ranerij filia q̃ ãte hoc fere sexenniũ dum sana adhuc esset incolumis abbatẽ monasterij sci cristoferi martiris vt sibi sepulturã ɔstrueret petijt· Illo quoq̃ renitente ⁊ eãm delirare perhibente difficilius impetrauit· Factumq̃ intra monachorum claustra sepulcrũ mox vt ingressa cõspexit nescio quo iudicio in egritudine corruit at paulo post abortit ⁊ obijt· Cui9 pfecto tumul9 cũ esset gipsis artificiosis q̃ sementariorum studijs vndiq̃ cõmunit9 tãtã fetoris illuuiem p cõtinuum ãni circulũ circa exalauit vt tolerari vix posset· nec fr̃es quiescere in tota claustri illi9 medietate permitteret· Et cũ multa circũquaq̃ sepulcra subsisterent eadẽq̃ minora satis impendia pcepissent nullũ preter hoc solũ molestias narib9 ingerebat vt luce clari9 innotescẽt qm̃ hũana caro q̃nto tenerius ac mollius educatur tãto deterius in putredinẽ ac nauseam vertitur· Eniuero fr̃es cũ me cur id fiẽt inquisissent qđ mihi videbatur exposui Hoc inquã ad salutẽ vr̃am vt opinor diuinit9 agitur· vt i vno illo corpe qđ tã pulcrũ venustũq̃ vidistis qđ etiã de ceteris mulierib9 in tẽptacõe luxurie sentiri debeat liquido colligatis Qm̃ caro illa ⁊ tunc

putredo verterat cũ ad spectã dũ lubricos ĩtuẽtiũ ocl'os prouocabat. Quid enĩ tũc fuerit nũc e uidẽt o ñdit. Et q̃lib3 hoĩs caro q̃ nũc verere ↄspicit' neq̃q̃3 de se p' obitũ putrediẽ3 generat. H̃ q̃ sem p fuerat tũc se tñmõ putredinez maifeste declarat. lxxxiiij.

¶ Dux venetiarũ cõstãtinopolitane vrb' ciuẽ hebat vxorẽ. q̃ nimirũ tã tenere tã delicate viuebat vt nõmõ supsticiosa h̃ ⁊ artificiosa vt ita loq̃r sese iocũditate mulcebat. vt etiã coib' se aquis dedignaret' abluẽ. H̃ e' hui rorẽ celi satagebãt vndecũq3 colligere ex q̃ laboriosũ satis sibi balneũ procuraret. Cibos q3 suos manib' ñ tãgebat. sed ab eunuchis suis alimẽta q̃q3 minuta ↄcidebãt' in frusta. q̃ mox illa q̃busdã fuscinuli' aureis atq3 bidẽtib' ori suo liguriẽs adhibebat. Ei' porro cubiculũ tot thimiamatũ aromatũ q3 generib' redolebat. vt ⁊ vob narrare dedecu' fateor. ⁊ auditor forte nõ credat. S3 oĩpotẽti deo quãtũ hui' feĩe exosa fuerit sup bia maifesta docuit vlciscẽdo censura. Vibrato quippe sup eã diui mucrone iudicij corp' ei' oẽ computruit. ita vt mẽbra corpis vndiq3 ↄcta marcesceret. totũq3 cubiculũ intolerabili prorsus fetore cõpleret. Nec quispiã tñ pferre nariũ iniuriã potuit. Nõ cosmeta nõ huul' vix vna dũtaxat ãcilla nõ sine spẽi redolẽtis auxilio in e' obsequij sedulitate pmãsit Eadẽ tñ raptim accedebat ⁊ protin' fugiens abcedebat. diutius em̃ hoc lãguore decocta ⁊ miserabilit' cruciata amicis q3 letãtibus diẽ clausit extremũ Quid ergo sit caro doceat ipsa caro. qd' q3 perhibet mortua testet' ⁊ viua.

lxxxv.

¶ Prudẽtis ⁊ honorati apũd se cilũ cuiusdã3 diaconi didici narratione quod refero. In bonomie inquit ptibus duo quidã viri qui ⁊ amicicie iuicẽ federe ⁊ cõpat'nitatis si rite recolo ncãtudine tenebãt' in ↄuiuio discũbebãt Quib' in mẽsã allat' ẽ gall' quẽ videli3 mẽbrati vn' eo2 arrepto cultello vt mos ẽ in frusta dissecuit. tritũ q3 pip cũ liq̃mie supfudit. Quo facto protinus alter ait. Profcõ ↄpater sic explicuisti gallũ istu3 vt ipe scũs petr' etiã si velit reintegrare eũ nõ possit. Cui mox itulit ille. Plane nõ mõ scũs petru' sed ⁊ si ipse de' impet gallus hic ppetuo nõ resurg3. Ad hãc vocẽ gallus repẽte viuus ⁊ plumis vndiq3 cooptus exiliuit ala' percussit ⁊ cecinit. Pluma' demq3 cõcussit totũq3 liquorẽ sup eos qui vescebãt' aspersit. Illico sacrilegiu3 blasphẽme temeritatis digna pena sequit' vltionis. Nã ⁊ in aspersiõe piperis lepra pcussi sunt quã videlicet plagã nõmodo ipsi vsq3 ad obitum pertulerunt. sed et posteris suis in omne' generatione' velut quoddam hereditarium reliquerũt. vnde factum est vt i famulatũ subacti sint scẽ bonomiẽs ecclesie que videlicet beati petri

apostoli est insignita vocabulo· Quorum progenies vt relator asseruit hucusque leprosa hoc illationis canone censita est vt ex opibus manuum suarum inferant ecclesie ea pisteria Sic nimirum duplici pene lepre sic et seruitutis addicti supplicijs instruunt· vt iam temere de diuina potentia non loquant. Et gallus qui dudum arguerat petrum in terra negantem tunc probauit petrum cum eo quem negauerat in celo regnantem·

lxxxvi·

Cum apud permense oppidum degerem ibique liberalium artium studiis insudarem quoddam me contigit nosse qd non inutile videt ad posteriorum notitiam stili currentis articulo tradere· Ad occidentem sane predicte vrbis est quedam extra muros sita basilica gemino beatorum martirum geruasii et protbasii titulo decorata· nocte quadam que videlicet eorundem martirum natalicia precedebat vir quidam maturius surrexit· boues que suos ad pascua remotiora deduxit· Cui conuicanus quidam flamma nequissime libidinis inflamat9 insidiat9 est vt eius vxorem polluere molire tur Eadem ergo nocte ad domum eius callid9 explorator accessit et occasione reperta non diutius post quam ille cum pascendis aialibus abiit ille febricitantem diabolica machinatione se confingens in lectum ipsius vxoris vir simulatus intrauit· Cumque velut frigescens intremeret dentium stridores emitteret et crebrius singultaret· infelix mulier tanque egroto viro compatiens cepit eum vlnis astringere lodice contegere· et quibus valebat impendijs refouere At ille vt dolorem mente conceperat peperit iniquitatem Violat itaque alienum thorum sibi que procurat interitum moxque confictus abijt· Sed ecce vix breui temporis spacio elapso marit9 redijt et stratum repetit· Cui protinus vxor vehementer exprobans ait Optime poteris hodie scorum martirum que tibi tam contigua est ecclesiam ingredi et cum ceteris xpianis diuinis interesse misterijs Cumque vir attonitus quid illa loquere tur inquireret eventumque rei sicut contigerat per ordinem cognouisset vtrique se deprehendentes irrisos ac turpissima ludificatione delusos intolerabili doloris angustia consternati sunt· Interea dum populus ad ecclesiam hincinde confluet vt nocturne laudis officium deuotus audiret tandem et illi resumpto spiritu nichilominus conuenerunt atque ois verecundie rubore deposito querelam suam coram oibus deposuerunt· presertim mulier laceros crines euellens et vberrimis lacrimis tristia ora perfundens lugubres emittebat vlulatus in celum dicens· Domine tu inquit corda nostri hoim tu conscie mee testis es quia hac scissima nocte etiam proprij thalami amplex9 abhorrui alieno me presertim misceri viro penitus ignoraui· tu ergo domine non aspicias oro peccata mea sed placeat coram te vt scorum tuorum vlciscaris

iniuriā In cōspectu ergo xp̄i tui nūc ōnde virtutem ⁊ ad glām sā ctissimi tui nois probe mee perdi tionis auctorē. Producat in me diū ⁊ immunitatē cruentissimi sce leris de suo fraudis aufugio nō lu cret. Cūq3 mlta hijs similia mu lier amaro spū nō clā ꝫ vociferan do profundet. ⁊ xp̄lus ei pio me more ꝯpatiēs eis de votis ⁊ p̄cibus diuinā clemētiā iplorarz. auctor sceleris vbi latebat demoniaco spi ritu repente corripit. ⁊ in furorē nimiū atq3 vesaniā rabidus effera tur. moxq3 in ecc̄iam xp̄lo nouit obstupescēte prosiliuit. oēs q3 in sui admiratione semetipsū lanian do ac discerpendo ꝯuertit. Dans itaq3 fremitus ⁊ rugitus ⁊ ꝯprijs se manibꝫ crudeliter lacerabat. vo lās quodāmō ⁊ in alta prosiliens. deinde se grauissimo ipetu in ima demergēs. ⁊ mō in parietē caput ꝯcutiens modo se in pauimētum insāniēdo prosternēs oīa viscera sua miserabiliter conquassabat. Hoc itaq3 malignus eū spūs nō collidere nō cessauit donec infelicē spm̄ corā xp̄lo q̄ aderat de corpe euulsit Videntes āt qui aderāt im mēsā auctori iustitie deo glāz re ferunt. quia ⁊ ipune pass⁹ nō est abire peccātē ⁊ inuocātē ꝯsolat⁹ est mulierē. Qn̄ autē mihi hoc re uelatū est videbant adhuc saxa videri quibus impegerat sanie illi us ⁊ cruore rubentia.

lxxxvij.

In monasterio beati siluestri quod in vrbiāti constitutum est territorio quidam monachus ob ijt. ⁊ ab incipiente gallicinij noc turnalis articulo vsq3 ad secūdā diei horam cadauer exanime loca tum iuxta morem atq3 constric tum fratribus circunquaq3 psallē tibus in feretro iacuit. Cūq3 trāf actis iam missarum ex maiori p te solemnijs agnus dei iuxta regu lam diceret. ecce repente qui mor tuus iacebat in medio anima rede unte surrexit. Stupefacti sūt fra tres ⁊ noua nimis ārmiatione p territi nimirum quem funeris offi ciūm persoluentes extulerāt. nūc vitalem spiritū recepisse videbāt Ac cum propius accessissent ver baq3 audire ex ore eius auidius inhiarent ha scelus maledicta ⁊ contumelias in deum cepit effun dere benedictum nomen saluato ris impie blasphemaē viuifice cru cis signum vt oscularetur oblatū sacrilego ore conspuere. intemera tam quoq3 dei genitricem ignomi niosis non timebat obprobrijs la cerare. Quid inquiēs pro me psal litis vel sacrificiorū hostias offer re temptatis? Ego enim in ipsa flammantia tartara profunda de scendi. ibiq3 meus magister ⁊ do min⁹ lucifer me irreuocabiliter de putauit. Coronā plane suā creā inextinguibili semper ardore can dentē mihi in capite posuit. eiusdē quoq3 metalli clamide qua indue batur ipse me vestiuit. Erat au tem clamis tam longa vt talo te nus flueret ⁊ tam feruenter igni ta vt liquefacta guttas emittere

videretur. Cumq; fres eum vt peni tentiam ageret. atq; vt occulta sua in mediu proferret vnanimit hortaret ille anathematizabat et blasphemabat. et nō solū penitē tie remediu. sed et oia redemptio nis nre misteria ore rabido atq; sa crilego condemnabat. Monachi vero semper ad adiutricia oronis arma pio studio recurrētes cepe runt abiectis indumentis corpa sua scopis illidere. pugnis pecto ra tundere. psalmodie atq; omni um quibus valebāt preciu gene ribꝰ insudare. Cunctis itaq; fribꝰ in luctuosis oronibꝰ et ieiunijs cō stitutis. ac sub diuine pietatis ex pectatione suspensis tande super ne virtutis splendor emicuit. Ec ce eni desperatꝰ ille et voragine ma ris biantis absortus ad superficiē redijt. Dei quippe saluatoris om nipotentiā laudat nequissimis sa thane ludificationibꝰ abrenūciat crucē adorat. penitentiā flagitat. Confessus est autē quia post ab renunciationem seculi in fornica tionem cecidit. quā tamē eatenꝰ nulli penitus per cōfessionis iudi cium patefecit. Laudans igitur et benedicēs deum vsq; in die alte rum vixit. sicq; creatori suo mira biliter restitutus in scā de hoc se culo cōfessione migrauit. Sic mi mirū fraterne orationis fructꝰ ef floruit. que videlicet orō ex ipis iehenne visceribꝰ predā rapuit. et de flammarū stipula i structu ra celestis ihrl'z lapidē viuū posu it.

In theuto nicis partibus co mes quidam diues ac prepotens sed qd' in illo ordine hoim pdigi um est bone opinionis et innocen tis vite prout humanū de eius e stimatione erat iudiciū ante decen niū fere defunctus est. Post eu ius obitū quidā religiosus vir p spiritū ad inferna descendit. pre fatūmq; comitē in supremo gradu cuiusdā scale positum vidit. Aie bat nāq; quia scala illa inter stri dentes et crepitantes vltricis incē dij flammas videbat erecta. atq; ad suscipiēdos oēs qui ex eiusdē comitis genealogia descēderet cō stituta. Erat autē tartarū imma ne et infinite patēs atq; in profun da dimersū vnd' scala producta surgebat. Hoc igit' ordine succe denti vni sibimet series texebat'. vt cum quis eorū nouus accedēt primū interim scale tenēt graduz is autē qui illic repertus erat alij q; omnes ad proximorum sibi g' duum ima descenderent. Cumq; alij atq; alij ex eodem genere ho mines post carnis opera ad prefa tam scalam per temporum inter ualla confluerent. alij protinus cedentes inevitabilis necessitate iu dicij ad inferiora migrabāt. Pla ne cū vir qui hec contemplabat' causam huius horrende damnacō nis inquireret. et presertim cur il le comes sui temporis puniretur. qui tam iuste tam honeste tāqm decenter vixisset. audiuit quia pp ter quandam predij possessionez metensis ecclesie quam beato ste

phano proauus eius abstulerat. cui videlicet iã iste decimus i here ditate successit oēs isti ñ diuerso supplicio deputati sunt. Et sicut eos ad peccandum non dispar a uaricie culpa cõiunxit ita nihilo minus ad perferendas atroces pe nas incendij commune suppliciuz copulauit. lxxxix

Monachus erat i arethini ter ritorij cenobio. qd dicit ad pinu multis peccõruz nexibus iuolutus Cui cum iuxta quantitatem lap suum austerior a longa nimirum penitentia fuissz indicta. ille fris cuiusdaz cui complexim amicicia familiaris adherebat ad cõportã dum penitentie pondus auxiliuz pet ijt. Quod frater predictus de uote suscipiens cõdictã penitenti e partem tulit. atq3 a persoluedo huius debiti canone securum ma nere precepit. Sz dum ille ptito leuigatus onere ad strictioris vi te censuram remittit iste sibi ad so lutionem prolixioris vite spaciū pollicet. Aliqnto post i egritudi nē cecidit. ac subito mortē quã p cul eē sperabat icurrit. Fuerat ãt frater ille quãtū ad se irreprehēsibi lis vite a opinionis int fres. Non multis vero postmodū diebus pe niteti monacho i somnis apparuit cui ille ptinus iqsiuit Quid erga te frater agit? Quō tibi est? Cui qrulis admodū vocib9 rñdit. Ma le inquit ac dure h; ppt te. nam li ber a pprijs qz tuis me vinculis in nodaui. a aliene cautionis obno xiū credidi nec psolui flagell9 at teror. vñ qso te a q valeo supplica cõne deposco vt vigiles pro te ac liberes me. vade itaq3 a sãctū hu ius loci precare cõuentū vt debita mee sponsionis a me neglecta p soluãt. sicq3 me ab istis q presto sūt supplicijs eruãt. Expergefac tus ille fribus qd viderat retulit. quod audierat intimauit. pces ex posuit. efficaciter ipetrauit. Por ro aūt cū iã fres prefixã illius pe nitētie quãtitatē diuersis argumē torū spūaliū exercitijs iplewissēt. pfato monacho frater ille p visuz rursus appuit. eiq3 serenos satis a alacres vultus ōndit. Interro gatus iterū qd hrēt. rñdit se p o rationes fratrū nō a penalibus in cōmodis erutū. h; etiaz ad electo rū sortē mirabili dextre excelsi mu p imutacōe trãslatū. Hñ dicã diui ne clemētie dispēsatio q p mortu os etiã istruit viuos. a dū alios verberat. alios qlit a verberibus eripiãt informat. Audisti frater historiã esto prouidus ad caute lam. xc.

Vir quidã arduinus noie fa mose prudētie gen e clarus diuiti is opulētus ẽta mihi deuocōe spo spōderat q si ãte nō possz saltē ex pleto decēnio ad monasteriū sci vicētij qd viz i arbinati cstitutū ē tritorio monasticū susceptur9 dechiãret hitū Tãdē termio cōdēē pactōis elapso cū ego assiduus huic exactor isistere a ille hinc te nēdo ide blãdiēdo vb qdē oē bonū pmittēt. ipsius ãt cuersiois effe ctū qb9dã tgiuersacōib9 ptelaēt

Rector quoq; iā dicti monaste
rij illius fauebat votis illi⁹ · dissua
debatq; ꝯuerti · cui⁹ nimirū perne
cessarijs sepe sustentabat auxili
is · Interea languore corporis ir
ruente decubuit · pctā cōfessus iu
dicio sacerdotis absoluit · pauperi
bus & ecclesiis multa largit · In
terim cunctis quasi bn̄ cōpositis
assistētes sibi cognatos & affines
sub hac obtestatione cōstrinxit
Obsecro inquit per caritatē que
de⁹ est nemo me reddi huic mor
tali vite quod nihil est deposcat
ne qd absit imparatū me postmo
dum mors improuisa reperiat · A
liquanto autē post eius obitū tē
poē predcō abbati monasterij sā
cti vincētij vir ille p visū noctur
ne quietis apparuit · Videbat au
tē illi q̄ in spaciosa quadā campi
planicie impator si rite teneo · vel
quelibet excelsa ptās cū toti⁹ reg
ni primoribus & copioso moraret
exercitu · Cūq; ille stupefactus
oculos huc illucq; ducēt · ecce ar
duinus a quibusdā tanq̄ custo
dibꝫ ducebat Heu inquit abbas
Siste gradū · fige pedē · quiesce
paulisper · michi non loqueris ar
duine · Aie frater quid tibi est ? le
taris an pateris ? adest pena vel
gl'a ? Cui tristis ac flebil' · Cur
ait me de gl'a consulis qui iugibꝫ
penis afficior · & ne ad momentū
quidē respirare pmittor · Ad quē
abbas · Quid inquit btūs vincē
tius nō tibi in ncātate nūc succur
rit · qz ad collaborandū sue dom⁹
āministratoribꝫ tā sedulo decerta
sti · Cui mox ille subiūgit · San
ctus ait vincēti⁹ diu me suū fecit
sperare colloquiū · sed qz diudū fati
gatus hoc obtinē nō merui spem
hāc oīno frustratus iā amisi Vbi
sollerter attendendū q̄z recta sit li
nea diuine iusticie · imo q̄z ardu
a apd deū mēsura vindicte · Ille
siquidē dū adhuc viuēt ꝯuerten
dū se in monasterio bti martiris
& pmittebat & differebat · nunc
ad eiusdē martiris venie colloqui
um · & quasi ex pmissiōe sperabat
& tn̄ nullaten⁹ ipetrabat · Dignū
qz fuit vt abbas potissimū hāc cer
nēt visionē q̄ sibi ne cōuerteretur
obstiterat · xci ·

Alius etiā eius notus michi
atq; conscius in rauennati scz vr
be pollebat & legis peritia strenu
us & gramaticoꝝ regulis ꝯpetent
instruct⁹ · Hic mecū fide dictori
stituit · vt si ego simul & ipse relin
queret seculū · Quid plura · Tan
dē ego ad ꝯuersionē veniens vt
spōsio redderet exegi sed obtinere
non potui · Iste quippe me gau
dendo pmisit · suaq; vestigia sub
sistēs artificiose repsit Nō mltis
vero postmodū diebꝫ dum huc
aduersus leuirū suū furentis aīmi
liuor accenderet gladio repente p
cussa manus eius obriguit · sicq;
stupefcā deinceps permāsit · et rigi
da vt baiulo suo depēdēs magis
eēt oneri q̄z vtuti · Iāq; inutil' fa
ctus mundū dū abiceret abiecit ·
& nō iā anceps sed cū beniamin to
tus dexter in scā vsq; ad obitum
conuersatione permansi ·

¶ Interea quoq; xcij·
Johãnes ꝯuaclensis epũs ad me
moriã redit qui cõuersionẽ suam
dũ ꝑ longa tẽporũ interualla dif
ferret: aliqñ ꝯtigit vt i fundo suo
quẽ in saltus possidebat territorio
moraret' Illic itaq; ꝯstitut⁹ pau
ꝑcule cuidã vidue porcũ quẽ ve
lut spem sui vict⁹ alebat ꝑcepit
auferri·: fuisq; ferculis ꝓfutuꝝ
nõ segni⁹ ꝑparari Emittit illa pre
ces·fletus fudit ac gemitus: sibi
q; indulgẽtie sue reddi postulat
nutrimẽtũ Sed suo vẽtri magi⁹
q̃3 illi⁹ necessitati impi⁹ epũs duz
ꝓprijs ꝓuidet mensis: mãdatum
paruipẽdit auctoris q̃ per ꝓpħaz
dicit Subuenite oppresso·iudica
te pupillo·defendite viduã·Sꝫ
q̃ absens credebat' instituẽdo pre
ceptũ: pñtez eẽ se docuit inferẽdo
iudiciũ·Nã epũs dum lacrima⁹
vidue sue facit delicias gule mox
ꝑcuss⁹ in gutture vulnus icurrit
qḋ null⁹ medicoꝝ studijs donec
vixit euasit·Hoc itaq; ꝑpedit⁹ i
cõmodo cum iaz iuxta scripturã
sola vexatio daret itellectũ audi
tui·tandẽ sanis cõsilijs acqeuit et
epãles infulas mõasticã ꝓfessiõe
mutauit: atq; in põpasiano ceno
bio qḋ in btẽ Marie vḡinis est ho
nore ꝯstructũ longis post tẽpori
bus superuixit·Vsq; tñ ad obituz
tãta lesi gutturis molestia labora
uit vt nisi cũ magna difficultate
traijcẽ alimẽta nõ possz·adeo vt
ad geminã semp mẽsaz succedẽti
um sibi fratꝝ in refectõe discũbe
ret: vixq; tãtuz cibi caperet vñ re
creare stomachum potuisset·
¶ Memini plãe q2 ⁊ ·xciij·
cum apḋ ꝑmense opiduz liberali
um artiũ studijs docẽdu⁹ insistere
dũ adhuc viz adolescẽtie flore ⁊
noua pubtas induẽt faciẽ·⁊ est⁹
libidinis impatiẽter accederet car
nem clericus q̃dam noĩe Teucoli
nus pellicẽ suã iuxta meũ habebat
hospiciũ vt aiũt aspectu lubricaz
⁊ inhonestã satis decore venustã
Hic itaq; nitid⁹ ⁊ semp ornatu⁹
atq; ꝯspicuus incedebat ita vt ca
put eius nunq̃3 nisi gabelica pell'
obtegeret·idumẽta carbasina at
q; niuẽtia siligo per artẽ fullonis
inficeret·calce⁹ postremo ad aqui
lini rostri spẽm nõ falleret·Erat
illi ꝑterea vox gracilis·suaui⁹·⁊
tremula·adeo vt i ecc̃a modulã⁹
⁊ audientiũ corda mulcẽt ⁊ astã
tis in se ora pleƀ ꝯuerteret·Afflu
ebat vbicũq; delicijs rugiebant
ora flãmantia·q̃tidie cachinnis iui
cem atq; ludibrijs·oculorũ nuti
b⁹ ac scurrilitatis illecebris festi
ui applaudebãt·His ergo furijs
⁊ ꝑditis moribꝫ q2 corpore ꝯtigu
us aderã·mẽte lõginqu⁹ eẽ nõ po
terã·Quid dicã? q2 diu hec cerne
rez titilãtis luxurie molestias ꝑtu
li·cum etiã postq̃3 ad heremũ ve
ni ei⁹ pẽ lẽodãij mẽoria sẽpi⁹ me
colaphizare nõ desistit·Sepe sa
teor imbi malign⁹ hostis hoc ꝓpo
suit scema ⁊ illos eẽ felices ac bea
tissimos q̃ tam iocũde viuerẽt per
suadẽ tẽptauit·Sꝫ ecce hui⁹ bea
titudinis initiũ dixim⁹·ꝯseq̃nter
etiã q̃ fine cõcluserint attexam⁹·

Nam cum p quinq; fere ãnoꝝ lu
stra in hac luxuriosa voluptate vi
xissent an annũ cum cõmune ipsi
us ciuitatis flagraret incendium in
vna domo repti vtriq; sil' igne cõ
sumpti sunt. Sicsic nimiꝝ flãma
libidinis ignẽ meruit ꝯbustionis
et qd dulcis vita ꝯtulerit amaru'
pch dolor exitus demõstrauit.
¶ In perusino mona .xciiij.
sterio sancti videlz saluatoris cui
nup et ipse pfui. quidã mõachus
paulo an fuerat noie guinzo astu
tus nimis et callid'. secularib' ar
gumẽtis ac litigiosis ꝯtentõib' ve
hemẽter intẽt'. Hic itaq; dũ et im
mutãdis abbatib' et fr̃ibus ptur
bãdis estuãs nõ quiescẽt ad hoc
vsq; pueniit vt diaboli ad supan
dos emulos pcĩniũ qreret et eius
seditiõi etiã corpaliter mãciparet
Cui tñ seductor spũs exigẽti an
pmisit qd tercio die pri' q̃z more
retur suũ exitũ sibi nũciaret. Cre
didit infelix et diu postmodũ vi
uens ita sub hac deceptoria secu
ritate pmãsit. Tandẽ in egritudi
nem lapso adest fideiussor iniqu'
et post futurũ sic spopõderat obi
tum inotescit Protin' aduocatis
ille fr̃ibus cũcta hec q cuz neqssi
mo pepegerat spũ per ordinẽ nar
rat Cũq; illi istarẽt dicẽtes. esto
ꝯfessus. age pniaz: repẽte ille ob
dormiuit. et siue pulsantibus siue
clamãtib' euigilare non poterat.
Si vo vel illi ꝯticescerẽt vel aliud
quid pter pniaz loqui vellẽt mox
ille expgefact' iuicẽ loqbat' Sz
rurs' audito noie pnie ꝯtin' obri
gescebat insensibili sopore correp
tus donec horrende morti traditu'
ad eum cui deuotionem fecerat sit
infeliciter deuolut'. Postmoduz
vo p plures noctes nigra canũ tur
ma nõ cessauit sepulturẽ ei' assistẽ
et qsi depositũ custodire ita vt nõ
minio videntes horrore ꝯcuterent'.
¶ Adolescẽtẽ me in faue .xcv.
tina vrbe propter litteraꝝ studia
constitutum audire cõtigit quod
enarro Inter duos sibi conuicane
os obortis inuicem simultatibus
alterius oculos alter effodit. Ce
cus itaq; postmoduz cum se mũ
do nimis inutilem vidit monaste
rium petijt. Postmodũ vero cuz
et ipse illator iniurie languore cor
reptus conuersionis habitum an
xie quereret sed ad idem mõaste
rium deferri pter illum quem cru
deliter attrectauerat incõgruũ iu
dicaret monachis super hac re se
creto musitantibus tandem fama
negocij ad accusatoris videlicet
non videntis peruenit auditũ. Cũ
q; ille quod iminebat leui' didi
cisset: cepit mox obnixe deposce
re et quibus valebat precib' instã
tissime flagitare vt illũ fr̃es cuz oi
caritate suscipent: semetipm insu
per custode ac ministꝝ ei' obseqis
insudare iuberẽt Importũis sane
insistẽs pcib' tãde obtinuit et quẽ
carnis lumie vide nõ poterat pspi
cuo caritatis oclo ministrabat De
cumbẽti itaq; sedulus minister assi
stere. tegminibus fouere. necessa
ria quoq; porrigere. percipiẽdis
etiã alimẽtis psuasorie puocare.

Nam et ad digestionis occultum vt dicebat sepe se ferre et referre gaudebat egrotum. Hic nimirum sic qui geminum lumen carnis amiserat charitate sibi et patientia quasi duobus in aie facie oculis resplendebat. ·xcvi·

Nostra vt fertur contigit etate quod narro In galliarum partibus penes amministratorem ac ditorem cuiusdam religiosi abbatis nomine Benedicti presbiter habitabat. Qui nimirum quanto copia facultatum vberius affluebat: tanto magis religionis et honestatis premebatur inopia. Obeunte igitur pellice viduatus adiecit iterare coniugium. Quid plura? Cosederat sibi quasi tabularum lege prostibulum: amicorum atque cosimilium congregabat nuptiali more conuentum. epulaturis etiam totius affluentie prouidet apparatum Abbas autem dum decumbent iamque felicem appropinquaret ad exitum hoc audito. duos ad eum monachos misit: eique tam inpudentes zelus sub districte censure intermiatione prohibuit. Ille vero vt erat concepte nequitie stimulatus instinctu obtemperare non potuit sed temeritate plectibili queque quod nuptialis ordo dictauerat impleuit. Cunctis itaque perstrepentibus iocis ac lasciuie deditis presbiter tamquam bos ad victimam ductus conuiuium deserit. thalamos non delectationis sed perditionis ingreditur. Et o terribilis deus in consilijs super filios hominum repentina morte mulctatur Vno siquidem eodemque momento et semen fudit: et aiam exalauit Hic sic remunerari debuit qui de sacrario domini ad exolitum lupanar suum que volutabrum transire decreuit.

Accidit vt in bur xcvij. gundie partibus quidam clericus esset superbus nimis ac tumidus. non modo carnalis vite secularibus deditus: sed contra suum ordinem terribiliter bellicosus. Hic itaque cum ecclesiam beati Mauricij inclitam predijs: ditionibus suis vsurparet. Potens autem quidam e diuerso sui iuris esse non sine magna liuoris atque certaminis aiositate contendet. tandem belli dies vtroque paciscente statuitur a multis hinc inde frementium armatorum agminibus conuenitur Potens autem ille quem diximus nuncium ad hostilia castra direxit qui apparatum belli solerti speculatione perpenderet: ac sibi celeriter nunciaret: forte tunc clericus missam cum his qui dimicaturi erant suis fautoribus audiebat. Cumque ad euangelium veniretur in fine lectum est Omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Illico clericus in hanc sacrilegam vocem protinus erupit. Hec inquit sententia vera non est. nam si ego me meisque aduersarijs humiliter inclinassem hodie tot possessionum atque clientium copias non haberem Reuersus autem nuncius domino suo fideliter retulit. non modo quod in belli apparitione conspexit: sed hoc etiam quod ex ore clerici tumide loquentis audiuit. Tunc ille plaudens in domino letus effiatur atque ad spem procul dubio obtinende victorie milites cohortatur Conglobatis itaque

diuersorū cuneis armatorum ex vtraq; pte bellū cōmittitur. vires viribus opponūtur. densa telorū silua deponit' et humanis inflicta cordib9 arma grassant'. Habebat autem clericus equā quam videlicet preliatur9 ascenderet tante velocitatis et roboris vt nullus videretur equus aut mulus ei in dimicādo posse preferri. Casu imo deo disponēte contigerat vt precedēti nocte iumentum illud solutū pcul abscederet: aceruūq; salis iueniens ex eo plurimū comedisset Clericus itaq; cum in acie confligeret ac super aque riuulum deueniret. ibiq; cominus aduersantiū armis arma conferret: iumentū vt erat assumpti salis copia sitibūdum frenum de manu rectoris violenter extorsit: suisq; totum viribus vendicauit et pstō caput aq̄s ad bibendum inhianter imersit. Ille vero dum ea manu qua scutum tenebat confligit hostilibus iaculis faciem coactus exposuit. et ecce repente gladius os eius fulminis more trāsfixit. taliq; vir reprobus vitam suam fine cōclusit Et quā ɔgrue in illa ptulit parte corporis vindictam qua nigri fellis in domio vomuerat blasphemiam. Et cum pphēta de talibus dicat. Filij hominū dentes eorum arma et sagitte. et lingua eorum machera acuta. Qui linguam suam et dentes aduersus deū gladij more vibrauit digne per eadē membra materialis gladij penas exoluit.

Clericus quidam coloniens ecclesie vadū fluminis transibat. et ecce beatus seuerinus eius dem ecclesie nuper episcopus eius habenas apprehēdit eumq; retinens sistit. Cumq; ille in stuporem versus et grauiter āmiratus cur tā clarus illic et tā celebris fame vir moraretur inquirēt. Da mihi ait manum tuam vt que circa me sint nō auditu sed et tactu discas. Cumq; datam manum fluctibus episcop9 impressisset tantus eum ardor absorbuit vt vndiq; carnes eius resolute defluerent et ossa nuda vix herentibus articulis remanerent. Ad quem clericus. Cum nomen inquit tuū in tanta benedictiōe sit apud nos et fama tua consonis totius ecclesie pconijs celebret' cur te pestilens hec vorago ɔstrīgit tātoq; pch dolor incēdio cruciaris? Ad quē scūs epūs. Nihil aliud i me remāsit ait vltione plectendū pret' hoc tātū: qr dū in aula regia ɔstitut9 impialibus me cōsilijs vehemēter implicui. canonice sinaxis officia p distīcta horaꝝ spacia nō psolui Mane qppe sic' omia coaceruās tota die negocijs ingruētibꝰ secura libertate vacabā. Ob hanc itaq; negligētiam horarū ardoris huiꝰ fero supplicium. Sed omipotentis dei clementiā vtriq; simul humiliter implorem9 vt manū tuā in pstine salutis restituat statū. Qd cū fuisset factū. Vade inquit fili obsecr fres nostros ecclie clericos et alios spirituales viros vt et pro me

preces fundāt·indigentibus sub sidia pferāt·sacrificiorꝝ votis insi stant· His eniz pactis ego mox de vinculo pene hui⁹ indubitāter expediar ⁊ expectātib⁹ me btōꝝ ciuiū chori⁹ let⁹ adiūgar ·xcix·

In hac heremo fontis auellani vbi nūc bito prior q̄dam noie Johānes qui lentis q̄busdā infir mitatibus macilētus videbat̄ sem per ⁊ ḡcilis· Hac itaqꝫ fui corpo ris imbecilli tenuitate cōfisus sepe iacēs in lectulo cōpletoriuz decur rebat· Accidit autē vt demōiac⁹ quidā non pcul abeesset qui mul ta hoim secreta ⁊ obscenos act⁹ inpudēs ppalaret Cunqꝫ p̄fatus Johānes demonē exire p̄ciperet ⁊ quib⁹dam exorcismi q̄stiōib⁹ flagellaret· Tu ne ait ille es qui sub cocco hodie ɔpletoriū insusur ras ⁊ modo me q̄si sanctus ejcere ⁊ iuris mei vasculū de meo dnō vis liberare? Hoc audito frat̄ eru buit· qꝛ rei veritatē etiaz per men dacij cognouit auctorē· ·c·

Otto rex teutonicorū qui p⁹ modū imꝑator creatus est roma norꝝ· adalaidez ytalie regiām q̄ sibi cōmater extiterat suscepit in cōiugez· Quē filius eius q̄ magū tie p̄sidebat almific⁹ pastor ecc̄e cepit cōstāter arguere et scelestū luridūqꝫ ɔiugiū pƀlice cōdenarē· Pater autē vehemēter iratu⁹ eum cōprehēdi p̄cepit et mox carcerali custodie mancipauit· Quē p an nale circiter spaciū carcer iclusit; sed ⁊ correctōe linguā ⁊ terrori⁹ vinculū non ligauit· Cum vero pater eum q̄dragesimali decurrē te ieiunio de custodia decreuisset educere anteq̄z psalteriū expleret q̄d aureis exarabat apicib⁹ recu sauit exire· Verūtamē cū exinde exisset zelo sacerdotal̄ auctorita tis accēsus nō quieuit· ꝟ mox in prēm iaculū publice excōmunica tionis extorsit· O vere dignuz re gio genere sacerdotē q̄ in causa dei nō impiale fastigiū· nō paternuz recognouit affectū· Sed cū pa ternā āc regiā auctoritatē in solo deo cōstituit hūc hoiem eius legi bus resistentez a se ꝓrsus extrane um reputauit· Dixit autē patri· Tu arbitraris me aduersū te vio lēter agere· te vero p̄iudiciū susti nere· Scito p̄noscens qꝛ die san cto penthecostes vterqꝫ sit̄ stabi mus ante deū· ibiqꝫ vētilabit̄ int̄ nos librata iustiae lance litigiuz ibi luce clariu⁹ apparebit quis no strū equitatis lineā teneat· quis dei legib⁹ cōtradicat· Factūqꝫ ē ipso qui dict⁹ est sacrosancte so lēnitatis die dum p̄fat⁹ august⁹ impialib⁹ infulis redimit⁹· mlto rumqꝫ pontificum choris siue pro cerum vallatus agminibus missarū solēnijs interesset repentino super eum vemente iudicio inuētus est mortuus· ·ci·

Adolescens quidaz erat in fi nibus aquitanie qui cum coeui⁹ suis iuuencul̄ de animaruz suarū cepit salute tractare· Deliberatio ne premissa tandē statuūt ⁊ vna nimi inuicem cōfederatōne ꝓponūt ⁊ mundi huius pompas abijcere

ꝛ ad monastice cõuersationis or dinem cõmigrare. Sed dũ res ad huc suspensa differt: dum reruȝ ordo multiplici variatione cõcuti tur ipse quoqȝ tener adolescentis anim⁹ fixus in suo ꝓposito non te netur. Quid multa? Mutata p⁹ modũ mente duxit vxorem. Cũ qȝ per ꝓcessum tempis mens eius memoriã sancti ꝓpositi paulatim de sepi⁹ eraderet ꝛ sub ptextu cõiugij ad explendã carnalis ille cebre voluptatẽ impatiẽtius ebul liret. diuina sup eum vigilãte cle mentia subito lãguore percussus est ac paulopost ad extrema per uenit. Necessarijs igitur siue ꝓpin quis de iam q̃si defuncti disputã tibus sepultura dum in medio po sitũ videret cadauer exanime vix qȝ tenuis quidẽ motus in eius pe ctore palpitaret: ecce duo teterri mi ac truci vultu ethiopes euȝ vt sibi videbatur tanq̃ȝ leones inua dũt. rapaci ferocitate corripiũt. de corpore violẽter euellũt. Mox pedes ei⁹ ꝛ brachia duris alligãt nexibus. sicqȝ velut bedũ in pha langa alter post alterum baiulare ceperunt. Quos autem dolores et torsiones ille pertulerit. quot ꝛ q̃ lia viderit vel audierit per q̃mplu rima eum loca vectauerint plon gum est non tantũ stilo digerẽ: sed simplicibus quoqȝ verbis ex ore per ordinem referẽtis audire. Hoc tantũ hic inferre sufficiat. quia duȝ per obscure caliginis eũ loca portarent ecce beatus petrus splendidus ꝛ choruscus occurrit eum deportantiũ humeris raptuȝ nexib⁹ quibus angebatur absol uit. Illi mox rapta preda stridẽ tes dentibus ꝛ eiulãtes abscedũt factumqȝ sibi p̄iudicium flebiles conquerũtur. Beatus auteȝ apo stolus adolescenteȝ ad cluniacen se monasteriuȝ duxit. eiqȝ forin secus posito sese donec ad euȝ re uerteret expectare precepit Ego inquit meum monasteriuȝ ingre diens visito ac per circuitum cun cta perlustrãs quid agatur inten do: deinde ad te consideratis omni bus redeo Sed mox vbi iste reli ctus est solus ecce crudeliores ac acriores ibeȝ reuertũtur ethiope⁹ ꝛ non iam per manus ꝛ pedes: ꝫ ipsa genitalia corripiunt. eumqȝ sic non sine grauissimo illius dolo re suspendunt. Nam ꝛ si velut ro stro passer accipitris vel aq̃linis vnguib⁹ columba rapiatur in pe dib⁹: sic a reprobis illis spiritib⁹ miser iste corripitur. trahit̃. libra tur. per verenda suspenditur. et quasi reportata preda que fuerãt perdita longius asportat̃. Tũc ecce beatus petrus radianti nimis ac terribili splendore conspicuus se tanq̃m fulmen iniecit. rapinam qȝ suam quasi per impetuȝ violen ti spiritus apprehẽdit. et clauib⁹ quas manu gestabat raptore⁹ ne q̃ssimo⁹ acerrime verberauit. mox illum ad domũ propriaȝ vsqȝ per duxit. reddensqȝ spirituȝ corpori vtrãqȝ saluti sibam reformauit. Nam ꝛ ille ꝓtin⁹ cõualescẽs ꝛ do mui sue disposita ad cluniacẽse

monasterium properans sancte conversationis habitum fervida devotione suscepit. .cii.

¶ Vir quidam in teutonum finibus optimus proprii iuris predium diversorumque proventuum copiis affluenter ubrimis possidebat. Habebat autem duodecim filios. Cepit interea cogitare quid post eius obitum fieret si unius possessionis hereditatem inter tot divideret coheredes. Dicebat enim. Ego quidem qui totum hoc solus habeo sufficienter et pacifice vivo: sed ubi tot divisores emerserint quis eorum simultates. quas orientia inter illos livoris et odii iurgia sustinebit? Non enim illic poterit esse unitas voluntatis ubi tam multifaria fuerit diversitas facultatis. Coloni preterea qui uni parere domino sunt contenti non sine gravi quietis sue iniuria tot dominorum imperio re sponsuri sunt. Tibi ergo deus omnipotens quicquid est mei iuris allodium trado. te solum heredem mee possessionis eligo. filios autem meos tibi commendo. fac eis quod in oculis tuis beneplacitum fuerit. Et hoc dicto cyrothecam suam sagitte pertinus alligavit. eamque curvato fortiter arcu in vasti aeris superiora coniecit. Sed mox sagitta sine cyrotheca in terram relapsa est ut evidenti monstraretur iudicio. quia donum quod fides obtulit clementia divina suscepit. Tunc ille de muneris sui oblatione fidentior et alacrior factus: possessionem suam cuidam ecclesie tradidit. eamque sibi perpetuo iure per stipulationes et rata firmavit. Brevi vero tempore post hoc filii eius tanto honorum affluentium sunt abundantia proditi. tot prediorum ac censuum copia sunt magnifice dilatati ut eorum quilibet que summam paterne facultatis excederet eius que circumflua mundi prosperitas in omnibus arrideret. Hic sic qui cyrothecam de manu patris terreni in celo recepit super filios suos ymbrem sue benedictionis influxit exuberanter. Quod igitur in terra deo datur in celo recipitur et inde sperandum est premium quod pro cessit munus oblatum. ciii.

¶ Scotigenarum rex primevo adolescentie flore pubescens. quia pater obiit ei mox in regalis fastigii iura successit. Sed cum sollicite consideraret quam fragile sit quicquid in hoc seculo tumet. quam labile quod supereminet. quam velociter extinguibile sit omne quod splendet. cum coniugatus iam esset decrevit regales infulas regni celestis amore deponere. coronam capucio. purpuram cuculla mutare. Quid plura? Simulat orationis studium. aggreditur expeditionis humane procinctum. Apostolorum itaque liminum devotione completa: et ignorante clientium comitatu. monasticum habitum latenter induit. et sic a se mundum cum regno bene semetipsum furatus abiecit. Qui mox languore percussus ad extrema pervenit et usque ad obitum hoc tanquam federate conventionis eloquium inclamare non destituit. Domine feci quod precepisti: imple quod promisisti. Quicquid autem ei ab alio diceretur ab hac voce velut exactione debiti non cessabat. Nimirum in vinea consti

tutus reposcebat minimũ. qr pris familias se nouit implesse pceptũ Et licet in decima hora fuisset hom cõductus exigebat requiez post laborem et expleta opatione repo scebat mercedem. .ciiij.

¶ Aduesperascēte iam die i duorum quorũdam presbiterorum cordibus sol inocciduus occidebat. eosq; aduersum se mutuis iniuriarũ iurgiorũq; cõuitijs auctor discordie spiritus accenderat. Cunq; presbiter presbiterũ probrosis cõtumeliarum irrisionibus lacerare et alter alterum multo mordacitatis sale maledictorũq; relationibus conspersisset. vnus eorum minaciter intonãs et dentib9 stridẽs correpta lancea iter arripuit atq; ad domuz suam longius constitutam furibundis pperare gressibus cepit. Sed cum illum iam superueniens caligo noctis obũbraret et cor eius interiores tenebre perniciosius possiderent: ecce quinq; nigri equites cum caballis eque nigris obuiãt. eiq; is qui maior videbatur insultat. Sepe inquit instititi vt te mihi subderes: vt in clientelam meorũ contubernaliuz venires. totiens itaq; subterfugiẽs iam nõ poteris iugũ mee ditionis euadere. Videbatur eniz nobilis quidam vir esse romanus nomie q̃ freq̃nter eũ sollicitaueãt vt sibi subdit9 fieret. Presbiter itaq; nimij terroris horrore pcussus ad p̃cipientis imperiuz manus vtrasq; complosit atq; illi manus deditorum more deosculans se velut i hefilis fidei tuitione cõmisit. Quem protinus ille percũctans: scis inquit qui sum? Ille presto respondens ait. Nonne tu es domin9 meus roman9? Ait ille. Absit absit sed ego sum quidam diabol9 cui tu nunc cõmissus es et indiuidua deinceps societate cõstrictus. sta igitur in fide et serua qđ pollicitus es. Et post hui9modi verba vel gesta presto disparuit. Tunc ille tremefact9 confusus atq; perterritus ad domum non sine magno trepidatõis horrore puenit. Paulopost ad episcopũ suum sancte memorie tenonem nomie me quoq; presente penitentie flagitator accessit. Cui mox sacerdotalis officio dignitatis adempto cũ estiuum tunc cauma feruesceret et secundarum messium tempus instaret iuxta carine regulam inclusionem custodie carceralis indixim9 annorũ penitentiã competenti moderatõne prefiximus atq; vt i spe certe recupatõnis absq; dubio cõualesceret adhortati hominem sumus. .cv.

¶ Vir quidam vt dicit potentiorem se hominem interfecit. a cuius etiam filio more seculi nõ legibus euangelij multas molestias pertulit. paterni scilz vltor interitus et strages anhelabat hominũ et frequentiũ reportabat manubias rapinarũ. Inter has homicida deprehensus angustias impiale decreuit adire fastigiũ si quid fortassis in tot calamitatibus possz reperire solaciũ. Quo cpto paterni

sanguinis vltor insequit͛ ⁊ eū siue vt tribunaliuȝ lege ↄstringat. si ue vt repēte gladĳs opprimat im piger comitat͛ In teutonicis vero ꝑtibꝫ tūc imꝑator degebat Cuȝ itaqꝫ p̄cedens modeste q̄si secur⁹ incedē. subseq̄ns aūt celerius ꝑpe raret tandē ↄtigit vt sibĳnuicē ꝓpi quātes in mutuos vterqꝫ duceret͛ aspcūs Sȝ cū is q̄ homicidĳ reu⁹ erat vix q̄ttuor vel q̄nqꝫ comituȝ duceret͛ auxilio. interfecti v̄o fili us triginta ferme cingeret͛ obseq̄ is armatoꝝ q̄ternio oīes suos co hortat͛ vt fugiāt Ille se ꝓspiciēs de ꝓseq̄ntiū manibus auolare nō posse misericordie p̄sidiū petĳt ad hūilitatis vmbraculū ↄfugiuȝ fecit. Proiectis igitur armis bra chĳs v̄o in modū crucis extensis solo ꝓsternit͛ ⁊ ve miserentiū pre stolat͛. At ille iā victor ad reue rentiā crucis manus reprimēdo cō pescuit vltro etiaȝ ne ab aliq̄ feri retur inhibuit Postremo pacē in tegrā faciēs ad honorē sancte viui fice crucis nō modo vitā ꝫ ⁊ p̄ne necis donauit offensam. Hac igi tur insigni pacta victoria q̄ sciḻ nō tā alteri⁹ q̄ȝ sui ⁊ vt ita fatear nō taȝ hosti⁹ q̄ȝ propriĳ cordis vi ctor extiterat. ad regis curiaȝ q̄ nō ꝓcul erat accessit. Sȝ mox vt ad ecclesiā oraturus igredit͛ res mira ⁊ nimiū stupēda. saluatoris imago q̄ in crucē videbat͛ exp̄ssa tribꝫ eū vicib⁹ inclinato capite vi sa est salutare. O q̄ȝ gloriosū ⁊ in signe p̄miū vt ab auctore misē ricordie mereret͛ reuerenter acipi qui ꝓpter eius reuerentiā obmiserat vindicare. ⁊ ab eo recipet salutati onis honorē ꝓ q̄ saluti ↄtrariaȝ p⁹ posuit vltiōem. Q̄d ꝓtinus impa tor audiuit honorifica eūm ⁊ affe ctuosa ꝓut decebat affabilitate suscepit. ⁊ copiosa munerū largi tate ditauit. .cvi.

In maris tempestate dep̄hen sus quidā futurū se mōachū affe ctuosa sponsione deuouit ꝫ nau fragio erutus votuȝ soluē vite hu ius amore ↄtēpsit. Expleto vero āno ipso die q̄ votū dn̄o fue ↄuer sionis obtulerit kalēdis scȝ ianu arĳ dū hinc inde discurreret cum lu dentib⁹ ⁊ cachinnātibꝫ pueris cho ros duceret ⁊ friuola q̄dam ⁊ scur rilia decantaret. subito lapis suꝑ eū de tecto cecidit ⁊ obtriuit. Sic infelix ille qui mundū deserere cō tempsit vltroneus amisit iuitus. ⁊ fallacē carnis dulcedinē ꝑdidit q̄ amādo carneȝ mentitus est veri tati. .cvĳ.

In galliarū finibus audiui ge stū fuisse qd̄ refero Int͛ abbeȝ et q̄ndā seculi ꝑpotēteȝ orta ē nō le uis de possessiōe contētio. Cūqꝫ a ꝑtis vtriusqꝫ fautorib⁹ nimis diu certaret͛ ⁊ iurgĳs. tādē vt armis ageret͛ vtriqꝫ ↄdcm̄ ē. Et secula ris q̄de parati⁹ copĳs c̄apū ꝑliatu rus igredit͛ acie⁹ struit. cuneo⁹ or dinat. atȝ ad fortit͛ agendū oīm mētes acerri⁹ cohortator iflāmat Siluescunt oia gladĳ⁹. rubet cli pei. vociferantiū clamor attollit͛. minaces armatoꝝ fremit⁹ inhorre scūt. tela stringuntur ⁊ aduerse

v

partis impetus accessus ad cogrediendum mentibus expectatur. Abbas autem non in armis terrenis spem suam: sed in humane salutis auctore constituens: cunctis quod pro se dimicare convenerant suum prohibuit comitatum solos autem monachos suos equis imposuit. capita cucullis operiri precepit. Sicque cum illis velut galeatis et loricatis fidei munimento crucisque vexillo ad locum certaminis venit. Cumque vir ille non ferrea ut sperabat arma conspiceret sed tanquam celestem atque angelicam aciem aduentare cominus aduertisset tantus eum cum suis omnibus diuini timoris horror inuasit ut desilientes de equis protinus arma proijceret. terre se humiliter sterneret. et indulgentiam flagitarent etc. .cviij.

Episcopus si recte teneo quod capreis operat vidit maiorem Benedictum papam qui iam obierat nigro equo quasi corporaliter insedentem. Cumque ille ceptum iter carpere cerneret heu inquit nonne tu es Benedictus papa quem defunctum liquido nouimus? Infelix inquit ego sum. Et ille. Quomodo est tibi pater? Grauibus ait tormentis afficior: spe tamen si adiutorium prebeatur de mea recuperatione non fraudor. sed perge quaeso ad fratrem meum Iohannem qui nunc apostolicam occupat sedem: eique functus delegatione nuncia vt illam potissimam summam que in theca reconditur in pauperes pro mea salute distribuat. sicque me redimendum esse quandocunque tamen hoc decreuerit miseratio diuina cognoscat. nam cetera que pro me indi-

gentibus tradita sunt mihi penitus nil profuerunt. quia de rapinis sunt et de iniustis acquisita. His ergo auditis episcopus impiger romam adijt Iohanni pape defuncti fratris verba narrauit. episcopalis mox sarcine pondus abiecit. monachum induit. eoque modo saluti sibi ex aliena calamitate prouidit. .cix.

De equiuoco quoque huius Benedicti pape atque nepote qui post eum tercius Iohannes vero secundus in romane sedis mansione successit vnde mihi narrauit Hubertus. Quia nassus quidam dum iter ageret accidit vt iuxta molendinum equo insidens pertransiret et ecce repente monstrum imane conspexit. Quo viso subito eum terror inuasit et stupefactus itremuit. Videbatur autem monstrum illud duntaxat in aures aselli caudamque desinens. cetera vero ursus erat Cumque viator ad hoc portentum territus obrigesceret: fugamque precipitem formidolosus inter informe prodigium humane vocis verba formauit. Noli inquit o vir expauescere. hominem me olim fuisse sicut et nunc es proculdubio crede. sed quia bestialiter vixi post finem vite bestie preferre speciem merui. Porro cum ille perquireret quis fuisset Ego ait solo nomine Benedictus fui qui nuper apostolice sedis apicem indignus obtinui. Inquisitus autem quid iam retributionis haberet. Nunc quidem vsque ad iudicij diem per dumosa atque squalentia. per sulphurea loca et fetores exalantia atque incendijs conflagrata rapior et protrahor. post extremum vero iudicium corpus meum simul et animam

irremediabilis cruciat⁹. ⁊ geben
nalis baratri me irreuocabil' olla
deglutiet ita vt nulla mihi spes
recuperatōis i posterꝝ restet Post
hec vo huiōi vba disparuit. Sꝫ
cū ego cur ille in hac speciē ꝯspe
ct⁹ sit indaginē q̄ro nō deesse mi
steriū ab eo qđ visū est dephēdo
Nā qꝛ mirabilis ille ab illo fine
sti pōtificat⁹ sui p̄mordio vꝫ ad fi
nem vite i luxurie ceno v̄sat⁹ est.
nō incōgrue visus est ab auribu'
icipe ⁊ i caudā asini t̄minare .cx
¶ In moasterio qđ cliu⁹ scau
ri dꝛ qđqꝫ btūs gregori⁹ infra ro
māe vrbis menia ꝯdidit. puer q̄
dā a parētibꝫ vt deo deiceps mili
taret oblat⁹ est. Qui p⁹modum
dū iam adolescēt egressus de mo
nasterio ad seculū redijt. vxorē
qꝫ sibi nuptiali federe copulauit.
Deinde cū iaꝫ ad iuuenilē venissꝫ
etatē diuina sn̄a repēte pcussus ē
i gutture. cepitqꝫ morti lāguoris
ingūescēte molestia appropiqua
re Tandē male fugitiu⁹ vt ad mo
nasteriū deportaret' expetijt. ibi
qꝫ penitudinē de sui' prauitatibꝫ
habitūqꝫ moacbat⁹ accepit. Cū
qꝫ vxor ei⁹ cū nōnulli' alijs lecto
iacētis insistēt cepit ille g̃uiter ge
mere. vlulat⁹ emittere. ⁊ tanq̄m
frenesim pateret' mordiata vocife
ratōe garrire. Percūctātibꝫ aūt
eis cū nō ille quiescēt. nōne inq̄t
videtis btm̄ andreā ap'm scm̄qꝫ
gregoriuꝫ acerrimis me suis v̄beri
bus imanit' flagellātes. Vlulās
itaqꝫ rursu⁹ ac flebiles voces emit
tens paululū respirabat atqꝫ dice

bat. Modo me v̄berauerūt ꝑpterea
qꝛ moasteriū dimisi vxoreqꝫ du
xi. Interiqꝫ p⁹ flet⁹ ⁊ rugit⁹ ad
momtū q̄escēs aiebat. Modo me
castigauerūt qꝛ paupibꝫ mēdicā
tibꝫ maxie scotigeis nō mō nihil
dedi. ꝫ eos etiā qđ flagitiosū est
irrisi. Rursus igeminās stridores
⁊ gemit⁹ asserebat qm̄ sex nūmos
a vidua q̄dam paupcula mutuo
accepi ⁊ reddē nolui. quot pedū
passibus illa laborauit dū eos ad
me veniēdo req̄reret tot ego nunc
ict⁹ a scōꝝ māibꝫ ptuli dum me
piter v̄berarēt Vt sciatis āt qꝛ nō
mētior pēdie de hora sexta de hoc
secl'o mig̃tur⁹ sū Erat porro nūc
sexta feria. Nocte vo q̄ diuit⁹ il
lucescebat dies qui dꝛ i ramis pal
maꝝ de lcō cūctis mirātibꝫ nō se
gni⁹ exiliēs scapulare atꝫ aliciū
que iuxta se erāt repēte arripuit.
moxqꝫ ecc̄aꝫ bti andree attonit⁹
ac festin⁹ itrauit. vbi strato cōpo
sit⁹ his q̄ aderāt fr̄ibꝫ ait. Ecce sā
ctoꝝ v̄beribꝫ flagellat⁹ ita đ cor
pore egredior purificat⁹ sic de fon
te baptismatis mūd⁹ exiui Inter
missaꝝ ig̃ sacroscā solēnia dn̄ica
vix passiōe plcā hora q̄ p̄dixerat
deo spm̄ reddidit. Nudato āt ad
lauandū ex more cadauē sic vibi
ces ac stigmata i ei⁹ mēbri' vndi
qꝫ videbāt' ac si corp⁹ ei⁹ materia
libꝫ fuissꝫ allisū v̄beribꝫ. .cxi.
¶ Quidā alienā fuē furtiue surri
puit ⁊ cauee clāde stm⁹ itrusit Vir
tn̄ ille pietati' opibꝫ intētu' eē cō
sueuerat. Interea adest diues Je
sus i effigie paupis. ⁊ tā plixo

iaz crine deformis egebat arte tō soris Illeꝑtinꝰ reuerēt assurgēs inter cetera hūanitatis impēdia ce pit ipsū forpicibꝰ attōdere· ꝗ dū toruat ac satagit ecce reperit du os oculos ī occipitio oculos sub crinibꝰ latitātes Expauit hō: stu pens qꝫ ꝯtremuit: ⁊ qd vellet esse qd cernēt pauidus inquisiuit· Cui mox ille· Ego inqt Iesus vocor q̄ vndiqꝫ cuncta cōtēplor· ⁊ isti sunt oculi q̄bꝰ etiā sueꝫ vidi quā nuꝑ in cauea ꝯclusisti Moxqꝫ di sparuit· Illeꝑtinꝰ ad cor redиēs diuinā circa se clementiā recogno uit· ⁊ qd iniq̄ presūpserat satisfa ctione purgauit· ·cxij·

In lōgobardie finibꝰ vir erat vesipellis ingenij ⁊ acutissime sub tilitatis· duplex aio· sermōe lepi dus· ꝯdnādis fabricādisqꝫ come dijs edoctꝰ·in reperiēdis cōsilijs vehemēter astutꝰ· Nunqꝫ eni eri gebat brachia ꝯtra torrentē: ꝗ ex q̄cūqꝫ latē mūda eiꝫ turbinis au ra ꝑflabat· illeꝑtinꝰ aptū callidi tatis atꝫ vesutie palliū oppōebat· Accidit vt hunc quidā frater no cturna visiōe cōspiceret lacum q̄ erat igneus q̄ flāmiuomis euapora bat incēdijs· ⁊ crepitātibꝰ ignīū globis: terribilit cernētibus incu tiebat horrorē· Quē lacum traba lis enormitatis videbātur obside re dracones variaqꝫ serpentiū ge nera hincinde ꝑ circuitū spaciari· Vir autē ille quē diximus in ipsa flāmaꝝ stridētiuꝫ voragine deten tꝰ· tēptabat quidē coartatꝰ effu gere· ꝗ obstātibꝰ bestijs dolebat aditū nō patere· Modo scilꝫ ex hac ꝑte fugā parabat: ꝗ ecce ser pēs obuiꝰ adherebat· ꝑ aliā ꝑtē erūpere satagebat: ꝗ ecce rursus alia bestia lasso gutture frendēs occurrerat· Ille rursus ⁊ alia ad euadenduꝫ loca tēptabat· ꝗ insur gētibꝰ beluis oīno meatꝰ aufugij nō patebat· Porro autē cuꝫ veri tas dicat Eadem mēsura q̄ mensi fueritis remetietur vob· hoc illi iu sto dei iudicio ꝯtingebat· Sicut eni ille per carnalis astutie vani tatē ex q̄buslibet huiꝰ secli se no uerat laq̄is expedire ita postmo dum vēsa vice nullo valebat inge nio supplicium q̄ cruciebatur eua dere·

¶ Ex ꝓmo libro vitas patruꝫ quē beatꝰ Hieronimꝰ ꝑsbiter dicā tur cōscripsisse· Distinctio scda

Exemplum primum·

Erat quidam apud nos mōachus in hac vicina heremo cōma nens cui habitaculū spelūca fuit vir sūme abstinentie quotidianum victum labore ma nuuꝫ querens· in orationibus die noctuqꝫ ꝑsistens· cunctisqꝫ ani mi virtutibus florens· Sed hic letis successibus elatus confidere quasi in profectibus suis cepit· ⁊ non deo totum sed sibimetipsi quod profecerat deputare· Hac autem eius intuens anime ꝑsum ptionem· cōtinuo temptator acce dit ⁊ laqueos parat· Quadā naꝫ qꝫ die ad vesperā fingit speciē de core mulieris oberrātis ꝑ heremuꝫ

Que velut fessa post nimiuȝ labo rem accedens ad ostium spelunce monachi lassabundaȝ se simulās ac fatigatā intrinsecus semetipsā piecit ⁊ aduoluta genib⁹ viri vt sui misereatur exorat dicēs. Nox me infelicem in heremo latitātem comphendit. iube me ergo requie scere i angulo cellule tue ne forte effitiar nocturnis bestij⁹ preda. At ille primo miserationis obten tu recepit eam intra speluncam rē quirens que ei causa errandi p he remuȝ fuerit. Illa causam fingit satis accurate ⁊ iterim venena blā dimentorū atq̧ illecebre virus cir ca omnē textum narrationis inter serit. ⁊ nūc se miserandam nunc etiam defensione indignam ostē dens elegantia ⁊ suauitate sermo nis inclinat animum hominis ⁊ in affectuȝ sui illecebroso amore de flectit. Hinc iam blandiora col loquia. iocu⁹. risusq̧ cōmiscētur manus etiaȝ pcax ad mentū bar bamq̧ q̄si venerandi specie ptēn dit. Tuȝ vero palpare cepit ceruī cem mollius. collumq̧ lenigare. Quid multa? Ad vltimuȝ mulier captiuū ducit militeȝ christi. Cō tinuo eniȝ perturbari intra semet ipsum ⁊ libidinum fluctib⁹ estu are cepit. Nequaq̄m laborum pre teritorum. nequaq̄ȝ professionis ac ppositi sui memor. pascit cum cordis sui cōcupiscentia. ⁊ intra archana cogitationuȝ suarum fe dus cum falsa voluptate cōponit. Inclinat stultus latera sua et ef ficitur sicut equus ⁊ mulus quib

non est intellectus. atq̧ vbi ob scenos iaȝ conabatur inire amplē xus illa vlulatum teterrimum di re voc⁹ emittens vmbra vt erat te nuis per manus amplectentis ela bitur. ipsumq̧ dedecorosis moti bus inanes auras sectantem cum fetidissima irrisione deseruit. Tūc preterea multitudo demonum i ae re ad hocipsum spectaculum con gregata clamore ingenti cum ca chinno exprobratōnis elato dice bat. O monache qui te vsq̧ ad ce lum extollebas quomodo dimer sus es vsq̧ ad infernum? Disce quia qui se extollit humiliabit̄. Tunc ille velut amens effectus deceptōni s sue pudorem nō ferēs grauiu⁹ a semetipso decipitur q̄m fuerat a demonib⁹ antea decept⁹. Cum eñ debuerit reparare semet ipsum ⁊ renouare certamen ac sa tisfactionis sue lacrimis ⁊ humi litatis fructibu⁹ prioris elatōni⁹ culpaȝ deflere hoc miser nō fecit. sed semetipsum desperans. sicut dixit apostolus Tradidit se om ni imundicie ⁊ iniquitati. Regres sus est enim ad vitam seculareȝ preda demonum factu⁹. Refugit nanq̧ conspectum omnium san ctorum ne qui⁹ posset eum saluta rib⁹ monitis de precipitio reuoca re. Si enim reddere semetipsum priori vite ⁊ abstinentie voluissȝ ⁊ de immēsa dei misericordia que neminem despicit. nemini sinum claudit. sed omnes penitentes be nigne recipit confisus fuissȝ a deo susceptus benigne ⁊ pie fuissȝ ⁊

recuperasst sine dubio locū et gra tiam suam· ·ij·

¶ Fuit quidā vir in hac ꝓxima ciuitate vitā turpissimā ꝑ omē fa ān⁹ ducēs: ita vt opinatissim⁹ in flagicijs hābētur· Hic aliqñ dei miseratiōe cōpunctus ad pniām vtit̄ ⁊ itra sepulcꝝ se q̄ddā ɔclu dēs ꝑ oꝝ scelerꝝ pollutiōes lacma rum fontib⁹ diluebat: diebus ac noctibus i faciē ꝓstrat⁹· ⁊ nec al leuare quidē ausus oculos ad ce lum: neq̄ vocē emittere ⁊ nomen dei noiare· ſ; in solis gemitibus ⁊ fletib⁹ ꝑdurabat ⁊ tanq̄ viuēs sepult⁹ de inferno q̄dāmō iā mu gitum cordis gemitūq̄ reddebat Cumq̄ i his eo posito septimana vna trāsisset noctu venīūt ad euz demōes in sepulchro clamātes ⁊ dicentes· Quid est qd̄ agis o im purissime ⁊ flagitiosissime? Post q̄ omi spurcicia omiq̄ impurita te saturat⁹ es nūc nob̄ cast⁹ ⁊ reli giosus ꝓcedis ⁊ postq̄ senuisti in scelerib⁹ nec iā sufficiūt vires ad facinora nunc xp̄ianus videri vis ⁊ pudic⁹ et penitēs q̄si alius tibi iā vllus possit dari loc⁹ satia to in mal' nisi ille q̄ tibi nobiscuz debetur· vn⁹ ex nob̄ es· aliud iaz esse nō potes· redi ad nos magis redi ⁊ qd̄ supē tibi tp̄s in fruēda voluptate nō ꝑdas· ꝑparamus ti bi affluentes delicias· ꝑparamus scortuz nobilissimū et cūcta alia q̄ florē tibi possint repāe g̃tissime iuuētutis Quid temetipm vanis ⁊ inanib⁹ affligis cruciatibus? Quid temetipm ante tēpu⁹ suppli cijs tradis? Quid em̄ aliud eēs passur⁹ i inferno nisi hoc qd̄ nūc tibimetipsi infligis? Si te pēa de lectat expecta paululū ⁊ inuenī es paratā· Nunc interī fruere mu nerib⁹ nostris q̄ dulcia semꝑ ⁊ g̃ ta duxisti· Hec ⁊ his similia plu ra exprobrātibus eis ille iacebat imobil'· nec auditum suū cōuer tens ad eos· nec vlluz pemit⁹ ser monē respōdens· Cunq̄ illi sepi us eadē repeterēt et alia duriora nec ille omō moueret̄ in furorē ꝓ lapsi demōes vbi viderūt sua cōtē ni v̄ba: verberib⁹ eum cōficē ag gressi sunt· et multis eum supplici is excruciatum semiuiuū relique runt· Nec tam̄ in tot tātisq̄ cruci atib⁹ moueri saltē potuit a loco in q̄ orōnis causa iacuerat· Postera die quidā suoꝝ requirētes eū hu manitatis dūtaxat grā inuenīūt penis icredibilib⁹ affectū ⁊ cau sam ꝑcunctātes cnm didicissent rogabāt euz vt cure gratia repor tari se ad domuz ꝓpriam pateret̄ Abnegat et in eodē permanet lo co· Tum vero et sequēti nocte re petētes demōes g̃uiorib⁹ euz ver berib⁹ cruciāt· sed nec sic quoq̄ moueri potuit loco: meli⁹ esse du cens se mortem subire q̄m vltra de monib⁹ obedire Tercia nihilomi nus nocte multitudo conuenit de monum et abſ; vlla miseratiōe ir ruentes in eum omibus penis cru ciatib⁹ q̄ conficiunt· Cunq̄ iam corpus defecisset in supplicijs ex tremus tamen spiritus obstabat imperio demonuz· Quod vbi im

pij puiderūt exclamātes voce ma
gna. Vicisti inquiūt vicisti. Et
mox velut quadam virtute celit⁹
ipi effugati precipites abscedūt
nec ei vltra quicq̄m sue artis aut
sceleris intendūt. Ipse vero intā
tum virtutibus animi proficiat et
ita ornatus moribus effect⁹ est
ac ita diuia gratia replet⁹ vt om
nis hec regio quasi de celo lapsuȝ
eum viderit ⁊ vnum esse ex nume
ro crederet angelorum: omnes pe
ne sił atq; vno ore dicentes Hec
est mutatio dextre excelsi. Quan
ti exemplo ei⁹ qui iam semetipo⁹
desperauerant rursus ad spem sa
lutis regressi sunt ⁊ emendationē
sui quam prius desperauerant pre
sumpserunt. Quāti admiratione
eius de ipso iam inferno peccato
rum retracti sunt ⁊ ad virtutū in
dolem reparati. Illo nanq; tanta
imutatione cōuerso omnibus om
nia visa sunt possibilia. Non solū
enim emendatō morum florebat
in eum ⁊ assumptio virtutum: ve
ruȝ ⁊ gratia dei plurima ei collata
est. Signa eniȝ ⁊ prodigia que
ab ipso facta sunt queq; deu⁹ per
ipsum tanq̄m suum amicum ope
rari dignatus est quātum apud
deū haberet meriti testabant᷑.

¶ Quidam monach⁹ .iij.
fuit q̄ in heremo hac q̄ pre ceteri⁹
interior est habitabat Hic dum
plures annos in abstinentia per
durasset et profectus tēpore iam
ad senilem venisset etatem omni
virtutis flore adornatus ac toti⁹
continētie magnitudine sublima
tus. cum in oratione ⁊ ymnis se
dule deo deseruiret tanq̄m emeri
to militi suo dominus remuneratō
nem parat. vtpote qui in corpore
adhuc positus ad instar angelo
rum icorporee vite officijs funge
retur. dignuȝ iudicans annonam
celestem prebere ei in deserto qui
celestē regē iugibu⁹ prestolabat᷑
excubijs. Volens ergo etiam de
us in hoc seculo remunerare eius
fidele propositum ad prouidentie
sue solliciitudineȝ eius quotidiani
vict⁹ eius reuocat curam. Vt em̄
cibi vsum poposcissȝ nature neces
sitas ingrediens speluncam suaȝ
inueniebat mensule sue paneȝ su
perpositum mire suauitatis miriq;
candoris. Ex quo refectus ⁊ gra
tias diuine prestātie referens rur
sus ad ymnos et orationes cōuer
tebatur. Ad quem multe reuelati
ones multeq; ei de futuris rebus
a deo premonitiones fiebant. In
his ergo talibus ac tantis profe
ctibus positus quia quasi glori
ari de meritis suis cepit ⁊ celestis
beneficij munus vite sue meritum
duxit cōtinuo subintrat eum par
ua quedā desidia animi tam par
ua quam nec posset aduertere.
P⁹ hec creuit maior negligentia
ita vt tardior fieret ad ymnos q̄
⁊ ad orationeȝ pigriu⁹ surgeret.
psalmi quoq; ipsi non ea qua pri
us vigilantia canerentur. sed vbi
parum quid exhibituȝ fuisset so
liti ministerij anima eius quasi ni
mio labore fatigata et impedita
quiescere festinabat. q̄a sensus

eius reprobus effect⁹ de supiori bus ad inferiora corruerat ꝛ cogi tationes sue p diuersa eum p̄cipi tia rapiebāt· Erat enī iam in cor de suo clādestina q̄dā turpis ac nefanda cogitatio· ꝯsuetudo tamē prior velut si decursus aq̄ etiā ces sante remigio adhuc ex pore im petu nauigiū ferat ita vetus insti tutio ad cōsueta hoiem officia tra hebat· ob quā cāz ꝛ stare adhuc in suo statu videbatur Hic ergo cū post orōnes cibuz solito requi sisset ad vesperā ingressus eum lo cum in q̄ reficere cōsueuerat iuenit solito panē mense suppositū ex q̄ refectus nihil de eoruz q̄ in corde suo versabant̄ emendatōne cura uit· neqꝫ imutatōis sue dāna per sensit ꝛ spernentē se nimia paula tim casuruz nō intellexit· Interea cum gui iam libidinis incēdio sti mularet̄ ꝛ inflāmatus turpi ꝯcu piscētia raperet̄ rursus ad seculū illa interī die cohibuit se et solita ymnorū ꝛ orationū ministeria ex more persoluit atꝫ ingressus vt ci bum sumeret· panē quidē inuenit mēse suppositū ꝫ aliq̄ntulum sor didiorē· admirat⁹ est ꝛ tristis ef fect⁹· intellexit enī q̄ ad ipsum respiceret hoc gen⁹ mōstri· tamē cibo sumpto refect⁹ est· Die t̄cio triplicati⁹ vrgeri stimul̄ cepit· oc cupauerūt enī cogitatiōes eū q̄si iam p̄ntis ꝛ secū posite secūqꝫ ac cubātis imago mulieris quā ꝛ cō plecti sibi videbat̄· ꝛ ad turpes vsus habere p̄stratā· Procedens̄ tamen ꝛ seq̄nti die ad solita psal lendi ꝛ officia orandi stabat va gus ocul̄ ꝛ mente captiu⁹ Cūqꝫ solito ingressus ad vesperū requi reret cibuz· panē quidē inuenit su per mensaz ꝫ sordissimuz atqꝫ ari dissimū ꝛ q̄si a muribꝰ ꝛ canibus vndiqꝫ corrosuz· Tunc ille vt vi dit ingemuit ꝛ lacrimas fudit· ꝫ non ita ex corde· nec ita vberes q̄ possent flāmā tāti ignis extigue re Verūtamē sumit cibuz· ꝫ neqꝫ q̄ntnm volebat· neqꝫ q̄ntum sole bat· Tunc iterū cogitatōes eum tāq̄z cohors barbarica vndiqꝫ cir cūuallāt ꝛ ex oī pte in euz tela ia culant ac victum captiuū qꝫ eum ad seculum retrahūt· Exurgens̄ ergo cepit iter agere nocte p here mum ꝛ tendere ad ciuitatē· Sed vbi dies fact⁹ est ciuitas quidē lō ge adhuc aberat· Ipse vero cum rapidissimo estu torqueret̄ ꝛ fati garet̄ per heremum vndiqꝫ versū cōsiderare oculis cepit ꝛ requirere sicubi eēt in vicino monasteriū· Et cum cōspexisset q̄rūdā fratꝝ cellulā tendebat illuc vt apd̄ eos̄ requiescēt· Quem vbi adesse sen serūt hui dei cōtinuo p̄currūt i ob uiā ꝛ velut angelum dei excipien tes adorāt· pedes lauāt· ad orōnē inuitāt· mensam ponūt· atqꝫ oia ꝫm diuinuz mandatum complēt charitatis officia· Verū vbi refe ctus ē ꝛ paululum reqeuit ex mo re q̄si ab eruditissimo atꝫ opiatis simo patre ceperūt v̄ba edificatio nis expetere ac mōita salutis inq̄ rere· iterrogare quoqꝫ eum quō quis diaboli laq̄os possit effugē

aut si quando turpes inieccerit aio cogitatio̅es quo̅ depelli possint et abiici. Tum ille vt co̅pulsus e̅ mo nita fratribus dare et salutis eos viaz docere ac de insidiis demonu̅ quas seruis dei intendu̅t facere ser monem illos quide̅ plene et suffi cie̅t edocuit. sibi vero ipsi stimu los compunctionis incedit et in se metipsu̅ egressus ait Quo̅ alios ego moneo et ipse decipior? Aut quo̅ alios corrigo q̅ meipsuz no̅ emendo? Age ergo o miser facito ipse prior que facere alios doces. Cumq; h̅mo̅i increpationib9 vte retur aduersus semetipsu̅ et intel lexisset se miserabilit' supplatatu̅ valedice̅s fratribus continuo se cursu rapidissimo i heremu̅ dedit et ad spelunca̅ de qua discesserat rediit psternens se dn̅o in oratio nem et dice̅s. Nisi dn̅s adiuuisset me paulomin9 habitasset in ifer no anima mea. Et iteru̅ Paulo minus fui in omni malo. et paulo minus co̅summauerut me in terra In hoc vero co̅pletum est q̅d ait scriptura. Frater fratre̅ adiuua̅s exaltabit' sicut ciuitas munita et fortis. Post hec vero permansit o̅m vita sua i luctu et lacrimis vi dens se diuinitus sibi co̅cessu̅ cele stis me̅se beneficiu̅z pdidisse Ce pitemiz in labore rursus et sudore vultus sui manducare panem suu̅ Conclusit em̅ se intra spelunca̅ at q; in cinere et cilitio iacens ta̅ diu lugens flensq; permansit in orati o̅mbus donec assistens ei a̅gelus d̅m̅ diceret ad eu̅ Suscepit dn̅s pniam tuaz et repropiciatus est tibi Sed caue ne vltra elatus decipia ris. venient au̅t ad te fre̅s quos tu ipse docuisti deferentes tibi be nedictiones quas suscipere ne re cuses et sumens cum eis cibum g̅ tias age deo tuo .iiii.

Vidimus et monasteriu̅ sci pafuncii hois dei qui nominatissi mus in illis locis anachorites et vl timi ibabitator fuerat deserti i re gione heracleos splendide apud thebaidos vrbis De hoc ergo fide lissima patr̄ narratio̅e co̅perim9 q; cu̅ fuisset vite a̅gelice q̄da a̅ tpe orauerit deu̅ vt sibi ostenderet cui sa̅ctoru̅ sil'is haberet'. Assistens vero a̅gelus respondit ei q; sil'is esset simphoniaco cuidam qui in vico illo cantandi arte victum q̅ rebat. Tum ille obstupefactus nouitate responsi cu̅ o̅m̄ p̄peratio ne pge̅s ad vicum perq̅rit homine̅ Et cum inuenisset studiosissi̅e p cunctat' ab eo quid naz sa̅cti et religiosi opis gestum sit ei oe̅sq; actus eius curiosius discutit At ille respondit q̅d res erat se esse i dignissime vite hoie̅m peccatorez atq; ante non multum tempis ex latrone ad istud quod nunc ex ercere videretur fedu̅ artificiu̅ de uolutum. Pafuncius vero eo ma gis instabat require̅s si q̅d ei for te vel inter latrocinia pii opis fu isset admissum. Nichil inquit mi chi co̅scius sum boni. hoc tamen scio q; cum inter latrones essem capta est a nobis aliquando vir go dei consecrata. Diu9 cu̅ ceteri

college mei latrones cuperēt eri
pere pudorē obieci me in mediū ꝛ
eripui de cōminatione latronuȝ ꝛ
nocte deducens eaȝ vſqȝ ad vicuȝ
domui ſue reſtitui intactaȝ Alio
quoqȝ tp̄e inueni mulierē honeſte
forme in heremo oberrantē. Hec
cuȝ iterrogaretur a me vn̄ vel cur
aut quō in hoc loco aduenīſſet re
ſpondit. michil me interroges iſe
liciſſimā mulierē nec cauſas rq̄ras
ſed ſi ācillam placet habere abdu
cito quo vis Michi em̄ infelici eſt
maritus qui debiti fiſcalis grā ſe
pe ſuſpenſus et flagellatus ac pe
nis omnibus cruciatus ſeruat̄ in
carcere nec aliam ob cauſā ꝓduci
tur niſi vt tormēta paciatur Tres
autē nobis filij fuerūt qui iam ꝓ e
iuſdem debiti neceſſitate diſtracti
ſunt. Ego quoqȝ miſerrima que
ad ſimiles penas iq̄ror de loco ad
locum fugitans inedia miſeriaqȝ
confecta per hec nūc latitans ob
erro loca triduum hoc iam ſine ci
bo ducens Ego vbi hec audiui mi
ſeratus induxi eā in ſpeluncam et
refeci aiam eius fame collapſā. de
di etiā trecentos ei ſolidos pro qui
bus ſe ac maritum et filios nō ſo
lum ſeruituti ſed ꝛ ſupplicijs aſſe
rebat obnoxios ꝛ reuocata ad ci
uitatē ōnes eos data pecunia libe
rauit. Tunc pater paſnucius ego i
quit michil tale geſſi. tamē credo
etiā ad te puēiſſe ꝙ celebre paſnu
cij nomē inter monachos habeat̄
fuit em̄ michi non mediocris ſtu
dij vt vitā meam in huiuſmōi ex
tollerē diſciplinis Deus em̄ michi
de te reuelauit qȝ michil min9 apd̄
eū meriti habeas q̄ȝ ego Quia er
go vides frater te nō minimo loco
haberi apd̄ deū nō negligas aiaȝ
tuam. At ille ſtati fiſtulas quas
manu gerebat abiciēs ſecutus eſt
euȝ ad heremū ꝛ artē muſicā i ſpiri
talem cōmutans vite mentiſqȝ ar
moniaȝ ꝑ itegrū triēniū artiſſie ſe
tradidit abſtinētie in pſalmis ꝛ o
ratiōibus ſemetipſum exercēs die
noctuqȝ atqȝ iter celeſte ai virtu
tibus agēs inter ſāctorū āgelicos
choros reddidit ſpiritum. Poſt
q̄ȝ hunc igit̄ paſnucius omni ex
exercitio virtutū cōſummatuȝ p̄
miſit ad dn̄m. ipē acriorib9 ſemet
ipſum ſtudijs q̄ȝ prius exercuerat
agēs. iterū dn̄o ſupplicabat vt ſi
bi oſtēderet q̄s ei ſilis eſſet ſuper ter
ram. Fit ergo iterū ad eū vox dn̄i
dicētis Silem te eē noſce prima
rio vici illi9 q̄ ē i ꝓximo Quibus
auditis paſnuci9 ſine mora ad eū
ꝓperās pulſat ad oſtiū dom9 eius
Ille vō cui moris erat ſuſcipē ho
ſpites. occurrit ei atqȝ itroduxit
in domū. lauās qȝ pedes ei9. appo
ſuit mēſā agitqȝ cōuiuiū. Inter e
pulas vero ꝑcūctari cepit paſnu
cius ab hoſpite qui actus ei quod
ſtudiū cuiuſqȝ operis haberet ex
ercitia. Ille vero cū de ſe hūilia r
ſponderet ꝛ latere in bonis q̄ȝ pu
blicaē mallet. perurgebat paſnu
cius dicens ſibi reuelatum eſſe a
domino noſtro iheſu criſto ꝙ di
gnus eſſet conſortijs monachoruȝ
At ille magis humiliora de ſemet
ipſo ſentiēs aiebat. Ego quideȝ

in nullo michi sū boni alicui⁹ conscius · verū quia verbū dei factuz est ad te eū quem nihil latet celare non possū· Hec ergo que i me dio mľtoꝝ posito in vsu sūt loqr Triginta iam cōpleti sūt anni q̄ cōtinentie cōsensum habere me cū coniuge mea null⁹ agnouit· Suscepi autē ex ea tres filios horum enim cā solummō cognita michi vxor ē nec preter eā alia nec ipa vltra iā cognita Suscipere hospites nunq̄z cessaui sed ita eis ministraui vt neminē ante me paterer aduenieñti occurrē peregrino Nō dimisi vnq̄z de domo mea hospitē sine viatico · pauperem nullū despexi sed que necessaria fuerunt prebui Si in iudicio sedi nec filij mei personam cōtra iusticiam accepi· Alieni laboꝝ fructus num q̄z introierūt in domum meā · Litem si vidi nunq̄z preteriui donec recōciliarē dissidentes ad pacem Nemo vnquā deprehēdit in culpa famulos meos · nunq̄z greges mei leserūt fruges alienas Volētem seminare in rure meo nunq̄z prohibui · nec vberiora michi noualia elegi ꝛ illi steriliora derelqui· Quantum in me fuit nunq̄z permisi vt potentior infirmum premeret· Sēper studui in vita me a vt neminem contristarem · Iuditium si fuit apud me neminem condemnaui · sed dissidentes reuocare in concordiam studui · Hec interim michi vite institutio deo donante hactenus fuit · Audiēs autem hec pafnucius caput eius exosculatus benedixit euz dicēs Benedicat tibi dominus ex sion ꝛ videas que bona sūt in iherusalē· Quia ergo bene hec ꝛ conuenienter implesti · illď tibi deest quod bonorum omnium summum est vt omittens cuncta ipsā veram seq̄ris dei sapientiam ꝛ secretioris scientie inquiras thesauros ad quos non aliter poteris peruenire · nisi abneges temetipsum ꝛ tolla⁹ crucem tuam ꝛ sequaris cristum At ille cum audisset hec nichil moratus nec omnino in domo sua ordinans secutus est virum dei ꝓge⁹ cum ipso ad desertum · Cumq̄ꝫ venisset ad flumen nusq̄z reperto nauigio ad transmeandum · pafnucius precepit intrare secum pedibus fluuiuz · cuius in illis locis profunda habebatur altitudo · Transierunt ergo pariter fluuiuz ita vt aqua eis vix ad latera ꝑueniret · Vbi vero venerūt ad desertum collocat hominem pafnuci⁹ in cellulam quandā haud procul a suo monasterio positam ꝛ conuersationis spiritalis ordinem tradit perfectorumq̄ꝫ studioruz exercitia docet · scientie quoq̄ꝫ ei secretiora credit · Cumq̄ꝫ eum in omnibus instruxisset · semetipsuz denuo maioribus exercitijs dedit · exiguos priores deputans labores quibus conferri potuerit is q̄ seculi videbatur actibus occupatus · Hoc enim sibi dicebat · Si isti qui sunt in seculo tantum boni operum faciunt quanto nos studere debemus plus vel amplius in

abstinentie labore eos antecedere Tempe autē aliquāto in hijs trāsacto et ad scientie perfectionem perducto eum quem perfectum iam in operibus assumpserat quadam die pafnucius sedens in cella sua vidit animam eius inter angelorum choros assumptā dicētium Beatus quem elegisti et assumpsisti inhabitabit in tabernaculis tuis etc. Et cum hoc audisset agnouit assumptū esse ex hoc mūdo virum. Tunc vero pafnucius persistebat in orationibus et ieiunijs semetipsum ad maiora et perfectiora extendens. et rursus orabat dominum vt sibi ostēderet cui similis haberetur inter homines. Rursus ei diuina vox respondit dicens Similis es negociāti ei quē videris ad te venientem. Sed exurge velociter et occurre ei. adest enim vir cui te similez iudicaui Et pafnucius sine mora descendens occurrit cuidam negociatori alexandrino viginti miliū solidoruz mercimonia tribus nauibus deferenti ex thebaide. Et quoniaz religiosus erat. et bonorum operuz studium gerens decem leguminū saccos pueris suis impositos ad monasterium hominis dei deferebat et hec ei causa adeundi pafnucium fuit. At ille continuo vt euz vidit quid agis inquit o preciosissima et deo digna anima: Relinque hec illis qui de terra sunt et de terra cogitant. tu autez regni dei ad quod vocatus es negociator efficere et sequere saluatorē a quo paulo post assumendus es. quere thesauruz quem nec fures effodiunt nec tinea demolitur despice thesaurū piturū vt acquirere possis thesaurū ipperpetuū duraturum. At ille nichil omnino differēs precepit pueris suis vt omnia que superessēt. multa enim iam ipse per se distribuerat pauperibus erogarent. ipse vero sequens sanctum pafnucium ad desertum in eodem ab eo constitutus est loco. ex quo et priores ad dominum deum nostrum fuerant assumpti Qui similiter ab eo de omnibus instructus exercitijs spiritualibus in diuine sapiētie studijs permanebat Breui autem consummato tempore etiam hic translatus ē ad congregatiōes iustorum. Et non multo post ipse etiaz pafnucius in ipsis summe abstinentie exercitijs et laboribus vitam posuit. Astitit ei etiam angelus domini dicens ad eum. Veni iam benedicte et ingredere eā que tibi debentur eterna tabernacula Volo te post diuturnam laboruz tolerantiā premio immortalitatis et glorie perpetue remunerare Ecce enim mecum assunt prophete qui te in suum suscipiant chorum Hoc autem prius idcirco tibi non reuelaui ne forte elatus dampnū aliquod laboris tui incurreres. Et vnum post hec in corpore adhuc positus diem ducens cuz quidam presbiteri ad euz visitandū venissent omnia eis que sibi dominus ihesus cristus reuelauerat nota fecit dicens ad eos nullū in hoc

seculo despici debere. etiā si latro sit aliquis aut in sceno positus etiam si cultum ruris exerceat ꝛ coniugio videat astrictus. etiam si negociator dicat vt mercimoniis seruiat. cū in omni ordie huāne vite sūt aie deo placētes. et actus aliquos occultos habētes q̄bus delectat deus. vnde constat non tātum ꝓfessionem vite aut habitus spēcie deo esse placitam quantum sinceritatem atq̃ perfectionē mentis ꝛ operum probitatem. Et cum similia de singulis quibusq̃ deseruisset tradidit spiritum. Euidēter autem presbiteri qui aderant ꝛ omnes frēs viderunt eum ab āgel suscipi ymnū canentibus ꝛ collaudantibus deum i eo. .v.

¶ Quodam tpe certamen erat de finibus inter duos vicos Hoc cum nunciatum fuisse t apollonio festinus descendit ad eos pacis gratia. Sed illi furore contētiois incensi nullo genere ad pacis cōsilium flectebantur. maxime q̄ vnius partis populus plurimū fiducie in viribus cuiusdam latronis gerebat qui eiusdē certaminis signifer videbatur Hūc cum videret apollonius paci resistētem dixit ad eum. Si michi o amice acquiescere volueris ad pacem. rogabo deum meum ꝛ remittet tibi peccatā tua. Ac ille cum audisset nichil omnino distulit sed genibus ei prouolutus supplicabat ei Tunc deinde conuersus ad turbas que eum fuerāt secute fecit omnes cum pace discedē Quibus discedentibus ipse permāsit cum hoīe dei expectās ab eo promissum. Tunc vero appollonius assumens eum ꝛ cum ipso iter agens ad monasterium docebat eū mutare ordinē debere vite ꝛ patienter a deo querere veniam ꝓmissionemq̃ ex fide expectare. Omnia enī possibilia dicebat esse credenti. Cumq̃ noctis tempore sil in monasterio quieuissent per visum ambo se vident in celis esse ꝛ assistere ante tribunal christi. vident etiam angelos dei et sāctos quosq̃ adorātes deum Et cū hec videntes deū. etiam ipsi adorassēt. vox domini ad eos defertur dicēs Licet nulla sit cōmunio lucis ꝛ tenebris nec sit aliqua porcio fideli cum infideli tamen tibi donatur salus istius pro quo supplicasti appolloni Hec ꝛ alia multa cum audissent in celesti visione positi q̄ nec sermo narrarē sufficiat neq̃ aures audire surrexerunt de sumno et que viderant fratribus indicarēt Ammiratio autē ingens esse cepit cum vnum atq̃ idem sompnium vterq̃ narraret. Permansit autem cum fratribus latro ille iam sanctus vitam suam moresq̃ ad omnem innocentiam pietatēq̃ commutans tanq̄ꝫ in agnum versus ex lupo. .vi.

¶ Adhuc autē in gestis sancti appollonij ferebatur etiā de hoc. Lis quodā tpe dicebatur exorta inter duos vicos quorum alius cristianorum alius gentiliū fuit

Procedunt ex vtraq[ue] p[ar]te arma torũ turbe plurime [et] accidit vt sa[n]ctus appollonius superueniret Cũ q[ue] eos hortaret[ur] ad pacẽ quidaz eorũ qui inter gentiles q[ua]si causa et caput illius belli erat hõ truculẽtus et ferus obsistebat ei vehemẽter dicens Nõ se p[er]mittẽ pacẽ vsq[ue] ad mortẽ suã Tunc beatus appollonius ait. Fiat inquit vt optas. Nullus enĩ hic alius preter te perimetur Sed et congruuz honori tuo tibi fiet sepulchrũ non terra sed bestiarum atq[ue] vulturũ ventres Et cõtinuo sermo eius effiar[etur] veritas. Nullus enĩ ibi alius ex vtraq[ue] p[ar]te nisi solus ille cecidit Quẽ cuz arena obruissent mane regressi iuenerunt eum a bestijs effossum laniatum atq[ue] a vulturib[us] deuoratuz Cumq[ue] oẽs admiratio habuisset q[uod] sermo hõis dei ita fuisset impletus cõuersi sunt oẽs ad fidez saluatoris dñi nostri ihesu cristi [et] sanctum appollomũ dei predicabãt

Dies sactus .vij.

aderat pasche et cum solemnitas vigiliarũ sacramentorumq[ue] intra speluncam a scõ appollonio [et] suis fratribus fuisset expleta atq[ue] ex hijs que fuerant apud eos refectio paretur. Erant autẽ eis pauci tñmodo [et] sicci panes atq[ue] olera ex hijs que sal e aspersa repoi apud eos solent. Tunc appollonius fratres qui secuz erant ita alloquitur. Si est in nobis fides [et] vere fideles sum[us] famuli cristi petat vnusquisq[ue] nostrum a deo si quid quasi in die festo sumere libenter habet. At illi ipsi po[ti]us qui eos etate [et] meritis p[re]cellebat hec a deo poscenda permittũt semetipsos inferiores huius gratie iudicantes. Tunc ille cum õni alacritate orationez fudit ad dñm Qua expleta cum õnes respondissẽt amen. ecce repẽte ante fores spelũce astare viderũt homines quosdam sibi penitus ignotos qui tam multas copias rerum omniuz que ad vsũ duntaxat ciborũ pertinent detulerunt vt neq[ue] tam multa neq[ue] taz diuersa facile quisquã viderit. In quibus erant quedam que oino i egipti regionibus nunq[ua]z visa sũt pomorum genera [et] magnitudo incredibilis vue et nucis [et] fic[us]. mala quoq[ue] punica et ante tempus omnia. faui atq[ue] mellis et lactis copia incolai etiam ingentes id ẽ dactili [et] panes calidi ac mundissimi qui tamen peregrine viderent[ur] esse prouincie Viri autem qui hec detulerant statiz vt ea monachis tradiderunt quasi festinanter ad eum a quo missi fuerant redire cupientes mox discedunt Tunc ipsi gratias domino referẽtes ex hijs que sibi fuerant delata vesci cepe runt. Quorum tanta fuit copia vt vsq[ue] ad diem penthecostes cotidie ministrata sufficiẽt certi q[ui]dem de hoc q[uod] hec sibi a domino deo nostro solempnitatis gratia missa sint. .viij.

Orta est aliq[ua]n fames apud thebaidem Sedentes autem habitatores terre illius q[uod] mõachi qui cum appollonio deo seruiebant

frequenter etiam sine cibo per dnī gratiam pascebant̄ omnes simul cum vxoribus ⁊ filijs pergūt ad eum cibum simul benedictionē͡q poscentes At ille nichil dubitās pferre cepit ex hijs que ad vsus fratrū reposita erāt ⁊ dare singul̄ copiose. Cū vero tres sole panū sporte remansissent. fames autem populū vehementer vrgeret iubet pferri in mediū sportas que sole super fuerant vnius diei victum monachis pbiture ⁊ in auditu to cius populi q̄ famis necessitate cō fluxerant eleuatis ad deum ocul̄ manibus͡q ait Nunq̄d non val manꝰ dnī multiplicare hec. Hec dicit spiritus sāctus Non deficiēt panes ī sportis hijs donec saciem omnes de frugibus nouis. Et vt plurimi ex hijs qui tunc in pn̄ti fu erant cōfirmabant quatuor conti nuis mēsibus ne͡q cessatū est vn q̄ erogari panes ex sportis ne͡q de esse potuit aliquādo ix.

¶ Frequenter veniebant ad sā ctum āmonē latrones panē quo solo vescebatur auferentes ei ⁊ si quid erat quod ad victū cōtinen tissimum repositū videbatur Cun͡q frequenter ab hijs molestiam pateretur q̄dā die processit ad he remum Et inde rediens duos dra cones ingentes secū comitari iussit at͡q ad ostium sui monasterij manere eos precepit ingressum͡q seruare. Veniunt ex more latro nes et videntes qui essent custo des in limine exanimes ⁊ amen tes effecti obmutuerūt statim et conciderunt. Quod vbi senior se sit egressus inuenit eos semineces Accedens q͡z at͡q erigens increpa bat eos dicens Cernitis quantū vos duriores estis bestijs? Ille e nim nobis ppter deum obediunt. vos autē nec deum timetis nec vi tam seruorū dei erubescitis Verū tamen introducēs eos in cellā po suit mēsam ⁊ iubet vt perciperent cibum. Illi vero corde cōpuncti et ab omni mentis sue imanitate cōuersi multis q̄ prius domino fui re ceperant breui meliores fiūt In tantum enī per pn̄iam pfecerunt vt non post multum tpis etiam ipsi eadē facerent signa easdem͡q virtutes. x.

¶ Erat quidā vir nobilissimꝰ nōie mucius. Hic aūt primo gēti lis fuit latronū maximus ⁊ sepul chrorū violator at͡q in ōībꝰ fla gicijs opinatissimus Ad quē tali ex modo occasio salutis aduenit. Nocte quadā ad domū cuiusdā virginis deo sacrate expoliandi cā peruenit Cum͡q machinis quibus dā que hmōi artificibus satis no ta sunt domus eiꝰ tecta cōscendis set querens quali arte vel quali a ditu in penetralia eius irrūperet difficultate perpetrādi operis in nexis plurimū noctis tempus in tectis positus sine vllo effectu trā segit Post multos vero animi co natꝰ frustra adhibitos veluti fes sus somno opprimit̄ ⁊ per visum sibi assistere vidit quendam regi o habitu dicentē. Desine iam ab hijs flagicijs ⁊ ab effusiōe hūani

sanguinis cessa atq; ab execrabilibus furtis ad laborem religiosum cõuerte vigilias & suscipe celestẽ angelicamq; militiã atq; ex hoc iã aĩ virtutibus viue & ego te h⁹ militie ducẽ ac principẽ faciam Ac ille cum gratanter que sibi offerebant̃ audisset ostenditur ei grex monachorũ et principatum sup eos iubet̃ tenere In hijs euigilans astantẽ sibi virginẽ vidit & requirentez qs aut vnde vel cur illuc venisset At ille quasi amens effect⁹ nihil ei r̃ndit sed tantum vt ecclesiam sibi ostenderet rogat. Illa vero cum intellexisset ĩ re aliquid diuini opis esse hominem ꝑducit ad ecclesiaz ac presbiteris offert Ad quorũ ille vestigia proruens rogabat cristianum se fieri & illico sibi pñiaz dari. presbiteri vero qui cum cognoscerent virũ hunc esse omnium flagitioruz actorem mirãtur si hec vera loqueretur Et cum perseuerãtia sui fidez rei fecisset monent eum vt si hec vellet illa penitus omitteret De hinc cuz religionis inicia suscepisset orat sibi dari precepta quibus viaz salutis deberet incedere At illi tres ei p̃mi psalmi versiculos tradunt Quibus ille diligenter consideratis sufficere sibi ait eo⁹ ad viã saluti⁹ Tribusq; diebus permanens apud eos ad heremũ ꝑficiscitur vbi plurimo tp̃e demoratus & die ac nocte ĩ oratiõe cum lacrimi⁹ ꝑdurã⁹ cibum ex radicibus capiebat herbarũ. Regressus autẽ ad ecclesiã tres versiculos psalmi quos perceperat a presbiteris non solum verbis sed & rebus atq; operibus reddidit Presbiteri vero mirabantur ꝙ subito cõuersus acerrimam statim iniecerit sibi abstinentiam et ĩstruentes eum plenius ex diuini⁹ scripturis hortabantur eum secũ demorari. At ille ne videretur esse inobediens vnã apud eos exigẽ⁹ ebdomadam rursus ad heremum ꝑgit atq; ibi per septez cõtinuos annos in õni abstinẽtia degẽs plenitudinẽ grẽ ꝯsequitur a dñõ ita vt õnes pene scripturas mẽoriter retineret. Panẽ vero dñica die tãtum sumebat et hunc diuinitus delatum. Nam cuz oraret surgẽs ab oratione inueniebat panez positum quem nemo detulerat hominum Hunc vbi cum gratiarum actione sumpsisset sufficiebat ei vsq; ad alterã dñicam xi.

Quodam autem tempore iterum de heremo venit ad visitãdo⁹ fratres quos ipẽ ĩstruxerat abbas mucius Et cum q̃dam ex eis ĩ extremis ageret reuelatum ẽ ei a domino ꝙ moriturus eẽt Hora autẽ erat iam ad vesperã Festinabat ergo vt eum videre posset Vicus autem vbi decumbebat eger lõge adhuc aberat spacio Et volẽs nocte introire vicum cum videret iã solem demergi ait ad euz. In nomine ihesu cristi dñi sta paulisp in itinere tuo & expecta me donec ad vicum perueniã Ac ille cuz iã aliqua mergi cepisset ex parte restitit. nec prius occubuit q̃z homo dei perueniret ad vicum Hoc

autem manifestum factum est omnibus illis qui ibi consistebant. Stantes autem et intuentes moras solis in occasum mirabantur omnes quid sibi vellet hoc quod tot horas in occasum suum non descenderet sol. videntes autem patrem mucium de heremo venientem querebant ab eo quod hoc signum esset quod ostenderet sol At ille respondens eis. non meministis vocem domini et salvatoris nostri dicentem Si habueritis fidem sicut granum sinapis maiora horum signa facietis At illi cum intellexissent eius fide solem stetisse terrore magno perterriti sunt plurimique eorum iunxerunt se eius discipulatui et sequi eum ceperunt. Cum autem ingressus fuisset domum illius fratris pro quo festinaverat et invenisset eum iam defunctum oratione facta accedens ad lectulum osculatus est eum et ait Quid magis desiderii habes frater abire et esse cum cristo an permanere in carne? Tunc ille recuperato spiritu paululum resedit et ait ad eum. Quid me revocas pater? Melius est michi redire et esse cum cristo permanere autem in carne mihi necessarium non est Cui dixit Dormi ergo in pace fili et ora pro me At ille continuo reclinans se in lectulo obdormivit Hii autem qui aderant obstupuerunt dicentes vere homo dei est hic Tunc ille induit adolescentem ut sibi moris erat satis decore et totam noctem in psalmis ympnisque pervigilem ducens honeste iuvenem tradidit sepulture. xii

Alium autem fratrem cum visitasset pater mucius in lectulo decumbentem ubi vidit eum quietem mortis difficulter accipere et graviter conscientie sue metu redargui ait ad eum Cur imparatus es fili ad perfectionem? Accusatrix ut video ignavie tue tecum pergit conscientia Tunc ille exorabat eum dicens Obsecro te pater intercede pro me apud deum ut mihi parvum spacium temporis largiatur quo possim emendare vitam meam. At ille dixit ad eum Nunc spacium penitentie requiris ubi vite eterne tempus implesti? Quid faciebas in omni hoc vite tue tempore Non potuisti vulnera tua curare Quin immo Et recentiora semper addebas? At ille cum permansisset orans ait ad eum senex Si ultra non addas malis tuis mala orabimus pro te deum Bonus enim est et patiens et indulget tibi parum aliquid temporis vite ut omnia debita tua persolvas Et cum post hec orasset deum surgens de oratione ait ad eum Ecce tres annos tibi dominus concessit in hac vita. tantum ut ex animo ad penitentiam convertaris Et apprehensa manu dextera eius elevavit eum de lectulo. At ille surgens sine aliqua dilatione secutus est eum ad heremum Et ubi completi sunt tres anni postea revocavit eum ad locum unde eum assumpserat. iam non quasi hominem sed quasi angelum ex homine factum deo consignans ita ut omnes mirarentur de conversatione eius Cumque venisset ad eum fratres

plurimi ſtatuit eum in medio atꝫ ex ipſo ſumens materiam per totam nocte͂ doctrinaꝫ de fructibꝰ pnie ⁊ cõuerſionis ꝓduxit ad fratres · Ipſo vero ſermonem facie͂te quaſi dormitare paululū frater ille cepit ⁊ continuo in pace q̄euit Tunc facta oratione ſuper euꝫ ⁊ oībꝰ que ad ſepulturā pertine͂t rite completis ad heremum ꝓperāter abcedit · ·xiij

Venimus aūt ⁊ ad ciuitate͂ quandā thebaidis oxirīthum in qua tāta religionis deprehēdimꝰ bona vt ea nemo digne ſufficiat enarrare · Repletā namqꝫ eā monachis intrinſecuſ vidimus et extrinſecus omni pte circumdataꝫ Edes publice ſi que in ea fuerant et templa ſuperſtitioīs ātique habitationes nūc erant monachorū et per totā ciuitatem multo plura monaſteria q̄ꝫ domus videbant̄ Sunt aūt in ipſa vrbe qꝛ eſt ampla valde ⁊ populoſa duodecīꝫ eccleſie in quibus publicus agitur populi cõuentus exceptis monaſterijs in quibus per ſingula orationum domꝰ ſūt · Sed nec porte ipſe nec turres ciuitatis aut vlluſ omnino angulus eiꝰ monachorū habitatiōibꝰ vacat · quiqꝫ per ōnem parteꝫ ciuitatis die ac nocte ymnos ⁊ laudes deo referētes totam vrbem quaſi vnam eccleſiaꝫ dei faciūt · Nullus enim ibi inuenitur aut hereticus aut paganꝰ ſed omnes ciues xpiani omnes catholici ſūt vt nichil omnino differat ſi epūs in platea oratione͂ aut i eccleſia indicat · Ipſi quoqꝫ magiſtratus ⁊ principales ciuitatis et reliqui ciues ſtudioſe ꝑ ſingulas portas ſtatuūt qui obſeruent vt ſicubi apparuerit peregrinꝰ aut pauper certatiꝫ ad eū qui p̄occupauerit adducaꝰ que ſunt neceſſaria conſequatur De hijs aūt que erga nos ab ipſis populis geſta ſunt videntibus trāſire nos per ciuitate͂ ſuā ⁊ velut āgelis occurrētibus atqꝫ honorem deferētibus q̄modo enarrem aut de ipſis monachis ⁊ virginibus quorū innumere multitudines vt ſupra diximꝰ in illa vrbe habētur · Requirētes enī nos a ſācto epiſcopo loci illiꝰ viginti milia virginū ⁊ decem milia monachorū inibi haberi cõperimus · Quorum omnium affectū erga nos ⁊ honorem que͂ exhibebāt nob̄ exponere nec ſermo ſufficit nec verecundia pmittit · quō pallia noſtra ſcinderētur vnoqꝫ nos ſibi rapiēte et ad ſe abducere cupiente · vidimus qꝫ ibi pluriōꝝ ſāctorū patruꝫ diuerſas dei gratias habētes alios in verbo dei alioꝝ in abſtinentia alios in ſigniſ ac v̄tutibus · ·xiiij·

Tradebant ſeniores fuiſſe quēdaꝫ perſecutionis tempore nomine appolloniū · Qui cum vitā magnificā egiſſet iter fratres etiā dyaconus ordinatus ē · Tempe ergo perſecutionis erat ei ſtudiū ſingulos quoſqꝫ circuire fratres ⁊ cohortari eos ad martiriū Cunqꝫ fuiſſet etiaꝫ ipſe deprehēſus ⁊ in carcereꝫ truſuſ gentilium plurimi

tanq̄ȝ insultantes veniebant ad e um ⁊ verbis blasphemis et impijs confutabant Inter quos fuit qui dam philemō nōie choraula famo sissimus ⁊ ōni populo amabilis· Qui cū multis eum fatigaret iniu rijs impiū et scelestū et seducto rē vocās multorūq̄ȝ mortalium de ceptorē dignūq̄ȝ eē in omnibus o dio haberi· Cumq̄ȝ hec ⁊ multa alia aduersus euȝ grauiora loque retur· respondit ei appollonius· Misereat̄ tibi dn̄s fili mi ⁊ nichil tibi horū que locut9 es reputet ad peccatū Hec cū audisset philemō corde compunctus est vimq̄ȝ vbo ruȝ eius supra humanū morē i sua mente psensit in tātum vt se chri stianū repēte fateretur Et inde sta tim puolat ad tribunal iudicis at q̄ȝ in conspcū tocius populi pcla mans Iniuste iquit agis o iudex iniq̄tatis viros religiosos et ama biles puniēs Quid eni mali cristi ani vel faciunt vel docent· At ille hec audiēs prīo quidem putabat vtpote locū illi9 hoiem iocā aliq̄d pponere Sed cū vidisset hec eum serio psequentē et cū ōni constā tia asserentē dixit ad eū Insanis o philemō ⁊ mente captus es subito At ille dixit· Ego non insanio ſ tu iniustissimus atq̄ȝ insanissim9 iudex es qui tot iustos iniuste p̄ mis viros Ego eni cristianus suȝ quod est genus optimum hoim· Tunc ille corā populo cepit eum primo plurimis blandimētis reuo care velle in id qd̄ eū nouerat Sȝ vbi imobilē vidit ōnia intēdit in

eū gnā tormētorū Cognito vero q̄ ex vb̄ appolonij hec fcā fuerit pmutatio correptū etiaȝ appolloi ū gniorib9 subdit tormīti ⁊ decep toris i eū crimē exaggēat Appol loni9 vo dixit ad eū vtinā ⁊ tu iu dex ⁊ ōnes q̄ assistūt ⁊ audiūt me hūc meū quē dicis errorē deceptio nēq̄ȝ seq̄remi At ille vt hec audi uit ⁊ ipsū et philemonē igníbꝰ tͬdi in cōspcū populi iussit· Iō p9q̄ȝ igressi sūt flāmas btūs apoloni9 cūctis audiētibus clamabat ad dn̄m dicēs Ne tradas dn̄e bestijs aīas cōfitētes tibi sed ondē nobis euidēter salutare tuū Igit̄ vbi hec i auditu populi ⁊ iudicis ad dn̄m locut9 ē appolloni9 repēte nubes repleta rore circūdedit viros ⁊ flā mas accēsi ignis extinxit Sup q̄ stupefacti ⁊ iudex et popul9 vna ōnes clamare ceperūt Magn9 et v n9 de9 cristianorū solus· Sȝ hec cū fuissent pfecto alexādrie nūci ata semetipō truculētior reddit̄ ⁊ electis q̄busdaȝ de suo officio cru delissis ⁊ seuissis nō tā hoībꝰ q̄ȝ be stijs mittit ⁊ iubet q̄ ⁊ ipsū iudicē q̄ miābilibꝰ dimis credidēat ⁊ eos p q̄s vtus dei apparuerat victos alexādriā pduceret Igit̄ ē addu cerent̄ pit oēs victi affuit grā dei i vbo ⁊ cepit appolloni9 eos q̄ se victos ducebāt fidē dei docē Qui q̄ȝ cū dni misericordia credidisset ⁊ fideȝ dei tota cordis firmitate re cepissent semetipsos cum hijs q̄s exhibere venerant vinctos iudici offerunt ⁊ cristianos se esse pari ter profitentur· Quos cū pfcūs

in de fidm ptinaces et immobiles
puidisset vniuersos iubet pariter
in pfundu3 maris dimergi igno
rans impius quid ageret. hoc em
sanctis nō mors sed baptismum
fuit Sed horum corpa dei sine du
bio prouidentia integra illabata
maris vnda reportauit ad litt9
que ab hijs qui obsequij causa si
mul venerant suscepta ac reuoca
ta sub vno sepulchri domicilio col
locata sunt a quibus vsq3 in pñs
temp9 virtutes multe et signa mi
rāda oibus cōsumant. xv

Inicium sane habitationis
monasteriorum que sunt in nitri
a summum trahebant quendam
ammone. Cuius aiam cum exis
set a corporē vidit ferri ad celum
sāctus anthonius sicut refert scp
tura illa que vitam describit an
thonij. hic ergo ammon locuple
tibus et generosis parentibus or
tus est a quibus inuitus ad nup
tias cogitur. Et eum parentum
effugere non posset violentiā ac
ceptata vgine cum intra nuptia
les thalamos cōuenissent et data
eis essent cubiculi secreta silentia
alloqui puellam de pudicitia et
de cōseruanda virginitate cepit
hortari dicens. Quia corruptio si
ne dubio inuenit corruptionē et
incorruptio incorruptelā sperat.
multo melius est si vterq3 nostru
in virginitate pduret q3 vt alter
corrumpatur ex altero. Acquie
scit virgo silentio tegit incorrup
tionis thesaurus. Cumq3 plurio
tempore solius dei ɔtenti testioio
do magis eent q3 carne sanguie
q3 cōiuncti post obitū parentum
ille q̄dē ad hunc viam deserti se
cessit locum Virgo vero intra do
mum residēs breui et ipsa multitu
dini virginū et ille prefuit multi
tudini monachorum xvi.

Cumq3 secretus resideret am
mō in heremo adolescens q̄daz q̄
morsu canis rabidi tactus in rabi
em vsus erat multis vinctus cathe
nis ad eum deducitur psequenti
bus eum parentibus et rogātibo
pro eo. At ille Quid michi mole
sti estis homines. Supra merita
mea ē qd petitis Sed tamen hoc
vobis indicare possum q in mani
bus vestris ē sanitas ei9 Reddite
vidue bouem quem furati estis et
sanus vobis reddet filius vester
At illi extimuerūt valde q ea q̄ i
secreto gesta sūt non latuerūt ho
minē dei. Gauisi sunt tñ q hanc
eis viam salutis ostendit Et sine
mora vt reddiderūt direpta orā
te homine dei etiaz iuueni sanitas
reddit. xvij.

Alio q3 tempore cu3 venisset
ad āmonem quidam pbare vo
lens animos ipsorū dicit doliū sibi
esse necessariū vbi aquā p aduei
entib9 cōgregaret. Et cum polli
citi fuissent platuros se vn9 ex ip
sis graue sibi duxit dicēs posse pi
clitari camelū suum si ei tā graue
onus imponeret Et ait ad alterū
Tu si vis defer aut si potes ego ca
melo meo parco ne moriat. Tū
alter mihi inquit vt ipse nosti ca
melus non est sed asinus. Nun

quid poteſt qd camel⁹ portare nō valet aſinus portare ? At ille fac tu inquit vt vis tu videris · ego ei non interrimā camelū meum · Tū ille Ego inquit iponam aſino pō dus quod tu camelo tuo onerosū dicis et merita hois dei faciunt qd ipoſſibile eſt eſſe poſſibile · Et ita impoſituȝ dolium aſino puexit vſ qȝ ad monaſterium homi⁹ dei ita vt nec ſentiret aſinus ſi aliquid o neris portaret · Quem vbi vidit ammō · bene feciſti inquit i aſino deferen⁹ doliū · collige ei tui mor tuus ē camelus Et regreſſus inue nit ita geſtum vt pdixerat famu lus dei · Sed ⁊ multa alia p eum dn̄s ſigna oſtendit · Nam ⁊ fluui um nilū cuȝ trāſire vellet ⁊ exuere ſe erubeſceret ſubito in alteram ri pam trāſlatus eſt Beatus auteȝ āthoni⁹ in ſumma āmiratiōe vite eius inſtitutiōeȝ atȝ ai vtutes ha buiſſe memorat⁹ xviij·

Fuit quidā inter diſcipulos āthonij · Paulus nōie cognomen to ſimplex Hic initium cōuerſati ōis ſue hmōi habuit Cuȝ vxoreȝ ſub oculis ſuis cum adultero cu bātē vidiſſet nulli quicquā dicēs egreſſ⁹ē domū ⁊ meſticia ai tact⁹ in heremū ſemetipſum dedit vbi cum anxi⁹ oberraret ad monaſte riū puenit āthonij · ibiqȝ ex amei tate loci et oportunitate cōſilium capit · Cumqȝ audiſſet āthonium vt iter ab eo ſalutis inqreret ille in tuens hominē ſimplicis nature eē reſpōdit eum poſſe ſaluari ſi hij⁹ que a ſe diceretur obediret Tunc ille oia quecumqȝ ſibi precipere ſe facturū eē ſpopondit Vt ergo pmiſſionē eius pbaret athoniu⁹ ante fores celle ſtanti dixit hic in quit expecta me orās donec egre diar Et ingreſſus anthonius mā ſit intrīſecus per totā diē et per to tam noctē Per feneſtrā tamē ex occulto frequētius reſpiciēs vide bat eum īdeſinenter orantē ⁊ nuſ qȝ penitus moueri ſed ſtare i eſtu diei ⁊ rore noctis ⁊ ita eſſe māda ti memorē vt ne parū quideȝ loco moueretur · Egreſſ⁹ die poſtera āthonius inſtruē eum ⁊ docere de ſingulis cepit quō ope manuum ſolitudinem ſolaret⁹ · et digitis q dem corporis opus carnale cogita tione vero mentis et ai intentione operaretur que dei ſunt Cibū qȝ in veſpera euȝ ſumere pcepit ſed obſeruare ne vnqȝ vſqȝ ad ſaturi tatē veiret · et precipue in potu cō firmās nō min⁹ p aque habundā tiā fantaſias aie fieri qȝ p vinū ca lorē corpis increſcere Et vbi ple ne euȝ qualiter ſe in ſingul⁹ agere deberet inſtruxit in vicino ei hoc eſt in tribus a ſe milibus cellulam cōſtituit ibiqȝ eum exercere que didicerat iubet Ipſe tamē frequē tius viſitans gratulabatur et dep hendēs eū in hijs que ſibi tradita fuerāt tota intētiōe et ſollicitudie pmanentem · xix

Quadam autē die cū veiſſet ad ſcm̄ anthonium frēs magni q dā ⁊ pfecti viri accidit etiā paulū adeē piter cū eis Et cuȝ ſermo de profundis rebus ⁊ miſticis heret⁹

cumqꝫ de ꝓphetis ⁊ de saluatore plurima tractarentur paulus ex simplicitate animi īterrogat si cristꝰ prius fuerit an ꝓphete. Beatus vero anthonius eum ꝓ eo qꝫ tam absurde interrogauerat quasi erubuisset blando motu vt erga simpliciores solebat silere atqꝫ abire eum iubet. Ille quia ōne quod cumqꝫ ab eo dictū fuisset tanqꝫ preceptum dei seruare instituerat abscedens ad cellam suā tanquā mandato accepto silentium gerere instituit. nec omnino aliqd loqui. Quod cū cōperisset anthonius mirari cepit vnde hec illi obseruantia placuisset quam a se sciebat non esse mandatum Cumqꝫ iussisset eum loqui ⁊ cur siluerit īdicaret dixit ei paulꝰ Tu pat dixisti michi vt irem ⁊ silerem. Et obstupefactus anthonius ita ab eo sermonē quem ille negligēter protulerat obseruatū. ōnes inqt nos iste condemnat Cumqꝫ enī nos de celo nobis non audiamus loquentem ab isto qualiscumqꝫ sermo q̄ ex ore nostro ceciderit obseruantur. xx.

Multa beatus anthonius docere eū de obedientia volens p̄cipere ei solitus erat etiam que ratio ⁊cā non posceret in quibus eius aīus erga obedientiā ꝓbaretur Haurire nāqꝫ aquā aliquādo eum iussit ex puteo et in terram tota die effundere ⁊ contextas sportellas resoluere ac denuo texere ⁊ vestimentum suere atqꝫ iteꝝ rursus resoluere et in pluribus hmōi exer

citijs ab eo memoratis inbutus ē vt in nullo prorsus etiam eorum q̄ contra rationem impari videbātur discerꝫ ɔtradicē ita p hec oīa īformatus ī breui ad perfectiōeꝫ venit. Ex cuiꝰ exemplo docebat beatus anthonius qꝫ si qnis velit velociter ad perfectionem veniē non sibi ipse fieret magister nec ꝓprijs voluntatibus obediret etiā si rectum videatur eē quod velit. sed secundum mandatū saluatoris obseruandum eē vt ante ōnia vnusquisqꝫ abneget semetipsum sibi ⁊ renunciet ꝓprijs voluntatibꝫ quia et ipse saluator dixit. Ego veni non vt faciam voluntatē meam sed eius qui misit me. Et vtiqꝫ voluntas cristi non erat contraria volūtati patris sed ne q̄ venerat obedientiam docere nō iueniretur obediens si ꝓpriam faceret voluntatem. Quanto ergo magis nos non iudicabimur inobedientes si ꝓprias faciamus voluntates. Deniqꝫ supradictꝰ paulꝰ exemplo nobis est qui obedientie ⁊ simplicitatis merito in tantum spūalium grārum culmē ascendit vt multo plures et potentiores per ipsum dn̄s q̄ꝫ per sāctum ātoniuꝫ faceret. Et quoniam ꝓ affluentia gratiarum multitudines ad eū ex omnibꝰ terre ptibus confluebant vt curarent ab eo. veres beatus anthonius ne molestia multitudinis fatigaret in īteriore heremū quo accedi facile ab aliquo non posset manere eum fecit vt venientes magis ipse susciperet ātoniꝰ

Si quos vero ipse nō potuisset cu rare hos ad paulū tanq̄ȝ prolixio rē sanitatū gratiam habentē mitte bat ꝛ ab illo curabāt· xxi

¶ Tantam auteȝ simplicitatis eius fuisse apud deū fiduciam tra dunt vt quodam tempe cum qui dam rabiem patiens in moduȝ ca nis laniaret omnem qui ausus fu isset ad se accedere ꝛ productus fuisset ad eum insistebat oratiōi vt demonem qui euȝ vrgebat fu garet· Et cum mora fugeret nec celer sequeretur effect⁹ quasi ifā tum more indignat⁹ dixisse fert̄ ad dn̄m· Vere nō manducabo ho die si eū non curaueris Et cōtinu o quasi delicioso dn̄o satisfactum est a deo ꝛ statim curatus est rabi dus· ·xxij

¶ Vidim⁹ āmirabilem presbite rum nomine piamonē totius hui litatis ꝛ benignitatis virū haben tem etiā reuelatiōm grāȝ Deniqȝ quodā tpe cum dn̄o sacrificiū of ferret vidit angelū dei stantē iux ta altare et vniuscuiusqȝ mōacho rum accedenciū ad altare scribētē noīa in libro quē tenebat in mani bus quorūdā tamē n̄ scribētē Cū qȝ diligēter obseruasset seior qui esset q̄rū noīa nō scripsisset· post q̄ȝ sunt completa misteria vnum queqȝ eorū seorsuȝ vocās pcūcta tur· q̄d eis in occulto peccati fuis set admissū· ꝛ inueit ex cōfessiōe vnum queqȝ eorū peccati mortal' obnoxiū Tunc hortat̄ eos pniaȝ agere ꝛ semetipsū cū eis āte dn̄m psternens die ac nocte tanq̄ȝ ip se in eorū pcās eēt obnoxius fle bat ꝛ tādiu pmansit cum eis i pe nitētia et lacrīs donec iterū videret eundē angelum stantē et scribētē accedentiū noia et postea q̄ȝ oim̄ scripsit tunc etiā illos ex nomini bus euocātē ꝛ ad reconciliationeȝ altaris inuitāteȝ At vero vbi hoc seior vidit itellexit eorū susceptā eē pniam et sic eos altari tota cū gratulatiōe restituit·

¶ Ex scdo libro vitaspr̄m ·xxiij

Erat q̄dā frī i hereo sicbie pmpt⁹ ꝛ alacer in opus dn̄i in spūali cōuersatiōe Huic ait inimicus gn̄is hūani di abol⁹ innisit cogitatiōes vt r̄ corda ret̄ c⁹daȝ note sibi mulieris pul chritudinē et turbabat̄ in cogita tiōib⁹ sui cordis vehemēt· Cōti git autē ex dispēsatiōe dn̄i ibi vt ali⁹ q̄daȝ frater de egipto veniret ad visitādum eū in caritate cristi Et dum inter se loquerent̄ euenit sermo vt diceret ille frater de egip to q̄ȝ mortua ē mulier illa· Ipsa autem erat in cuius persona ipug̃ batur frater ille supradictus Hec aūt cū audissȝ frater ille post pau cos dies abijt ad locum illuȝ vbi posituȝ erat corpus illi⁹ mulieris defūcte ꝛ apuit noctu sepulchrū eius ꝛ de pallio suo tersit saniem putredinis eius· Et reuersus ē ad cellulā suā ponebatqȝ illū fetoreȝ i cōspcū suo et dicebat cogitatiōi b⁹ suis· Ecce habes desideriū q̄d req̄rebas sacia te ex eo Et ita i illo fetorē cruciabat semetipȝ vsq̄ quo

cessaret ab eo sordidissima ipugña
tio. ·xxiiij·

Item alius frater erat in here
mo. habitabat autem in loco qui
dicitur cellia et impugnabant eũ
demones in passione fornicatiõis.
Cogitabat aũt apud semetipsũ
dicẽs quia forsitã oz me magis
i ope manuũ laborare vt extenue
tur carnalis sensus meus Erat au
tem idem frater arte figulus. Ex
urgens autem fecit in luto et plas
mauit quasi figuram mulieris et
dixit cogitacõibus suis. Ecce
vxor tua Necessariũ ẽ ergo vt sup
consuetudinẽ addas in ope ma
nuum tuarũ. Et post aliquãtos
dies iterũ similiter fecit ex luto et
plasmauit q̃si filiã sibi et di
xit cogitationibus suis Ecce ge
nerauit vxor tua filiã. Necẽm est
ergo vt magis magisq3 amplius
exerceas opa manuũ vt possis pa
scẽ te et vxorẽ ac filiã tuã Et ita
pre nimio labore macerauit corpus
suũ vt nõ preualeret iã supportã
rẽ tantum laborẽ. Tunc dixit co
gitationibus suis Quia non preua
les nimiũ istum sustinere laborẽ
neq3 mulierem reqras Vides aũt
deus feruens ppositũ mẽtis eius p
certamine castitatis. abstulit ab
eo molestiam impugnatiõis demo
nũ et glorificauit dñm sup magni
tudine gr̃e eius. xxv.

Consilium habuerũt inter se
seniores patres et omnes mõachi
habitãtes in heremo sichie et con
senserũt vt beatus ysaac presbit
eis ordinaret in ecclia que in ipsa
heremo sita ẽ vbi cõuenit die et
hora statuta multitudo monacho
rum q̃ in illa heremo cõuersantur
Audiens autẽ supradictus abbas
ysaac huiuscemodi consilium fu
git in egiptum et abscondit se i
quodam agro inter frutecta arbi
trans se idignuz eẽ honore presbi
terij. Quem plurimi autẽ fratres
monachi sequebant vt cõprehẽ
derent eum. Cum autẽ applicuis
sent ad vesperũ i eodem agro. fa
tigati de itinere. erat eis nox dimi
serũt asellum qui eis sumptus por
tabat i itinere vt pasceret. Cum
q3 autẽ pasceret asellus puenit
in locum vbi supradictus abbas y
saac latitabat. Cumq3 illuxisset
dies reqrẽtes monachi asellum p
uenerũt ad eundẽ locum vbi seni
or se occultauerat et ãmirãtes val
de dispensationem diuinã cõpre
hẽdentes ligare et cõstringẽ eũ vo
luerũt et ita pducẽ. Venerabilis aũt se
nior nõ pmisit dicens. Jam non
possuz cõtradicere vobis qz forsitã
voluntas dei ẽ vt licet idignus su
scipiã ordinẽ p̃sbiterij xxvi

Erãt duo q̃dã fr̃es monachi
parit i cella cõmanentes q̃rũ hu
militatem et patientiã. multi etiam
de sanctis patribus collaudabant
Audiens hoc quidaz sanctus vir
voluit pbare si veraz perfectãq3
humilitatẽ haberẽt et venit ad vi
sitandum eos Cumq3 cum gau
dio suscepissent eum et ex more
complessent ortiões et psalmodi
az egrediens foras cellulam vidit
puum ortum vbi sibi olera facie.

bant Aꝑbensoq3 baculo cu3 toto impetu cepit omnia olera cedēdo confringere ita vt ibi nichil ōnino remaneret. Videntes autem supradicti fratres nichil penitus dixerūt sed nec vultū tristē aut turbulentū habentes rursus igressi cellulam vespertinas q3 orationes complentes adorantes eundez senem dixerūt· Precipis dñe vt eamus ꝛ eum qui remansit caulē coquentes gustemus qꝛ iā hora ē vt cibum sumam? Tunc senior adorauit eos dicēs Grās ago saluatori nostro cristo · qꝛ video spiritum sanctū requiescere in vobis Et iō hortor ac moneo vos frēs kmi vsq3 in finem custodiatis sāctē humilitatis ꝛ paciē virtutez vt ipsa in regno celesti vos magnos ac sublimes in cōspectu dn̄i faciat apparere· ·xxvij·

Senex quidā eāt in cenobio probatissimus monachus et icurrit grauissimam egritudinē · Cōfectusq3 nimio ꝛ intollerabili ifirmitate per lōga tēpora laborabat in doloribus multis · nec inuenire poterant fratres qualiter succurrerent egritudini eius quoniā ea q̄ necessaria erāt infirmitati eius nō habebāt in monasterio · Audiēs autē quedā famula dei de affectione eius deprecata est patrē monasterij vt ad cellulam suā eum tolleret ꝛ ministraret ei · maxime quia facilius inueniri possent in ciuitate que necessaria eius egritudini videbantur · Precepit ergo pater monasterij vt portarent eum frēs ad cellulam famule dei · Ipsa vero cum ōni veneratiōe suscipiēs senē ꝑpter nomē dni mīnistrabat ei pro mercede retributionis et ne quā credebat a cristo domino saluatore nostro recipe Cū q3 tribus ꝛ amplius ānis obsequeretur ꝛ ministraēt famulo dei ceperūt hoīes mēte corrupti scdm scabiem mentis sue suspicari q3 non sincerā senior haberet cōscientiam de virgine que ministrabat ei Audiens autem hec senior exorabat diuinitatē cristi dn̄ dicēs Tu domine deus noster qui solus cognoscis ōnia ꝛ vides quomiā multi dolores sunt egritudinis mee ꝛ miserie ꝛ affliciones tāte ifirmitatis que me ita per tāta cōsumit tpa vt necessarium habeaz obseq̄um hs famule tue que michi ꝑpter nomē tuum ministrat tribue ei dñe deus meus cōdignā mercedē i vitā eternā sicut dignatus es ꝑpter tuam bonitatē ꝓmittē hijs qui ꝑpter nomē tuum egenis ꝛ infirmis suum exhibēt misteriū Cū āt appinquasset dies transitus eius cōuenerunt ad eū q3 plurimi sācti seniores ꝛ fratres de monasterio ꝛ dixit eis senior Obsecro vos dni patres ꝛ frēs vt cum defunctus fuero tollatis baculū meū ꝛ plātetis eū sup sepulchrū meū Et cū radices miserit fecerit q3 fructū tunc scietis qꝛ munda ē cōscientia mea a famula dei q̄ mihi mistrabat· Si autē nō fronduerit scitote qꝛ nō sum mūdus ab ea· Cū ergo vir dei exisset de corpe fm preceptū

eius s[an]c[t]i seniores plantauerūt baculum eius super sepulchrū ipsi? et frōduit accedentiq[ue] t[em]p[or]e protulit fructū & admirati sunt oēs glorificātes deum· Ad tale enī miraculū de vicinis etiaz regionib[us] multi venientes magnificabāt gratiaz saluatoris Nā et nos ipsā arbusculā vidim? & benediximus dn̄m qui p[ro]tegit in omnibus i sinceritate et dinitate sibi seruiens ·xxviij

¶ Referebant nobis sancti seniores de quodā fratre dicētes Quoniā quodā t[em]p[or]e ita ipugnabāt eū demones vt statim hora diei p[ri]ma tantā famē & defectionez corpi eius faceret vt peit? sustinē nō posset· Verūtamen ille dicebat i corde suo q[uod] qualitercunq[ue] oz me vel vsq[ue] ad terciā expectare & tūc cibum sumere· Cumq[ue] facta fuiss[et] hora tercia· Itē dicebat cogitationibus suis Etiā & nunc violenter oz me sustinere vsq[ue] ad horaz sextā Et cum aduenisset hora sexta ifundebat panē in aqua dicens · Dū hic panis infunditur oz me etiā expectare horā nonā Cūq[ue] hora nona aduenisset sc[un]d[u]m cōsuetudinē cōplebat oēs oratiōes & psalmodiā secūdā regulā et ponebat panē vt comederet Hoc ergo per plurimos dies sustinuit Quadaz aūt die sil'iter ab hora prima vsq[ue] ad horā nonā fecit Cunq[ue] hora nona sedisset vt cibum caperet vidit de sportella vbi panes ·i· paxiacia reposita erant surrexisse fumuz magnūz & egressū eē per fenestrā cellule eius Itaq[ue] ex illo die nec esurijt nec defectio corpi eius facta est · sed magis ita corroboratum est in fide & in abstinētia cor eius vt etiā nec post biduum delectaret eum cibuz percipere ita dei gr[ati]a auxiliante certami eius Per patientiā enī suam frater extixit castrimergie ·i· gule cōcupiscētie passionē· ·xxix

¶ Quidaz de sanctis seniorib[us] salutationis causa profectus est ad alium seniorē heremitam Qui cum omni gaudio suscepit eū p[ro] cuius ei? aduentu parauit ad refectionem senior lenticule cibum coctum Dixerūtq[ue] inter se vt prius ex more cōplerent orationes & psalmodiaz & postea cibum caperent Cū aūt ingressi fuissēt psallebant totunq[ue] psalteriū compleuerunt· Nam & de scripturis tamq[ue] legentes duos p[ro]phetas absentes recitauerūt· Jamq[ue] dies abierat noxq[ue] similiter recedebat· Dū ergo oraret & itente psallerēt illuxit alia dies · tūcq[ue] primū intellexerūt quia iā nox trāsisset Iterū autē inter se de verbo dei loquētes et spirituales sibi sensus exponētes factū est vt circa horā nonam salutātes se inuicē ita reuerteret[ur] quivenerat senex ad cellulā suaz Nam refectionem cibi qui paratus fuerat obliti sunt accipere dum cibuz spiritualem perciperent Vespere autem facto inuenit senior ollam plenam sicut parata fuerat et contristatus dixit Heu quomodo obliti sumus percipere pulmentum istud ·xxx·

Discipulus cuiusdam sancti senioris impugnabatur a spiritu fornicationis sed auxiliante gratia domini resistebat viriliter pessimis et immundis cogitationibus cordis sui Jeiuniisque et orationibus et opere manuum affligebat se vehementer. Beatus autem senior videns eum ita laborantem dixit ei Si vis o fili deprecor deum ut auferat a te istam impugnationem Jlle vero respondens dixit ei Video pater quia et si laborem sustineo sentio tamen fructum in me proficere bonum. quia per occasionem impugnationis huius et amplius ieiuno et amplius invigiliis et orationibus toleo Verumtamen deprecor te ut ores pro me misericordiam domini ut det mihi virtutem quatinus possim sustinere et certare legittime. Tunc sanctus senior dixit ei Ecce nunc cognovi fili quia fideliter intelligis hoc spirituale certamen pro paciencia ad salutem eternam anime tue proficere. Jta enim et sanctus apostolus dicit. Certamen bonum certavi cursum consummavi fidem servavi. De reliquo reposita est michi corona iusticie non solum michi sed et omnibus qui diligunt adventum domini. xxxi.

Beato abbati moysi qui habitabat in loco qui appellabatur petra quodam tempore in tantum imposuit durissimam impugnationem fornicationis demon. ut non prevaleret sedere in cella sua sed abiit ad sanctum abbatem ysidorum et retulit ei violentiam impugnationis sue. Cumque de scripturis sanctis abbas ysidorus proferens testimonia consolaretur eum et ut in cellulam reverteretur rogaret eum noluit abbas moyses pergere ad cellulam suam. Tunc abbas ysidorus pariter cum abbate moyse ascenderunt ad superiora cellule sue et dixit ei ysidorus Respice ad occidentem et vide. Cumque respiceret vidit innumerabilem multitudinem demonum vehementer cum furore perturbari et quasi ad prelium preparatos festinanterque pugnare Dixit ei iterum abbas ysidorus. Respice ad orientem et vide. Cumque respiceret vidit innumerabilem multitudinem angelorum sanctorum gloriosum ac splendentem super lumine solis celestium virtutum exercitum Ait autem ei abbas ysidorus Ecce quos in occidente vidisti ipsi sunt qui impugnant etiam sanctos dei. Nam quos ad orientem conspexisti. ipsi sunt quos ad adiutorium sanctis suis mittit dominus Cognosce ergo quia plures sunt nobiscum sicut dicit heliseus propheta Verum etiam et sanctus apostolus iohannes dicit. quia maior est qui in nobis est quam qui in hoc mundo. His auditis confortatus in domino sanctus abbas moyses reversus est ad cellulam suam gratias agens et glorificans domini ihesu xpi bonitatis potentiam. xxxii

Molestiam sustinebat quidam frater a spiritu fornicationis Abiit autem ad quendam probatissimum seniorem et precabatur eum dicens Pone tibi sollicitudinem beatissi

me pater et ora ꝑ me q2 grauiter impugnat me passio fornicatiōis. Hec cū audisset senior orabat itē te die ac nocte ꝑ eo deprecat9 do mini miam. Iterū aūt veniebat i de frater ⁊ rogabat seniorē vt ma gis itētiꝰs ꝑ eo rogaret. Similiter aūt cū omni sollicitudie beat9 se nior orabat itentius ꝑ eo Frequē ter aūt venientē ad se monachuz vidēs senior ⁊ deprecātez se vt ora ret valde contristat9 āmirabatꝰ q2 nō exaudiret dn̄s oratiōez e9 Ora uit aūt dn̄m dicēs Dn̄e reuela mi chi vn̄ in hoc frē opatio ista dya boli q2 deprecatus sū te et requiez necdū inuenit Eadē autē nocte r̄ uelauit ei d9 q2 circa illū mōachū erat negligentie ⁊ ignauie resolu tio. Ita autē ostensū ē sancto sei ori Vidit sedentē illū monachuz et spūs fornicatiōis in diuersiꝰ mu lierū formis añ illū ludētes ipsūq3 cū eis delectari Videbat aūt et ā gelū dn̄i astantē ⁊ indignātem g̃ uiter cōtra eundē fratrē. q2 nō sur gebat nec ꝓsternebat se i orōni b9 ad deū sed magis delectabatꝰ in cogitatiōibus suis Hec aūt ou sa sūt scō seniori per reuelationez Cognouit autē q2 culpa ⁊ negli gentia illi9 mōachi erat vt nō ex audiretur orōnes e9 Et tūc reuer tēte frē dixit ei seior q2 culpa tua est frater q̄ cōdelectaris cogitatio nibꝰ malis Impossibile ē ei disce dere a te spm̄ fornicatiōis imūde a liis oratib9 et deū ꝑ te depcantib3 nisi ⁊ tuipē laborē assumas i ieiuni is ⁊ oratiōib9 ⁊ vigiliis multis cū gemitu deprecans vt misericordiā suam ⁊ adiutorium grē sue prebe at tibi dn̄s ihesus vt possis resistē malis cogitationibus Et mediā qui corpibus hoim medicamenta cōficiūt ⁊ adhibēt q̄zuis oia cuz su ma diligentia faciāt. verūtamen si ille qui ifirmatur non se abstie at a noxiis cibis vel de aliiꝰ que so lent ledere ifirmantes nil ꝓficiet ei cura ⁊ diligentia ac sollicitudo me dicorum. Similiter etiam et in a nime languoribus eueniet. Licet cuz oīn intentione ⁊ ex toto corde sācti patres q̄ sunt mediā spiritu ales exorent misericordiam cristi dn̄i saluatoris nostri ꝑ eis qui o rationibuꝰ eorum se postulant ad iuuari. nisi ⁊ ipsi cū oī intentio ne mētis tā i oratiōibus q̄3 in oī ope spūali que dō placita sunt fecerīt non eis ꝓficiēt negligentibus et resolutis ⁊ de salute anime minime cogitantibus orationeꝰ sanctoruz Hec audienꝰ frater compūct9 est corde et cum oi sollicitudine secū dū ōnem doctrinā senioriꝰ statim cum ieiuniis et oratiōibus et vigi liis semetipsū afflixit ⁊ meruit mi sericordiā dn̄i et recessit ab eo spi ritus imunde passiois xxxiii

¶ Dicebant sci seniores patres de quodā monacho iā seniore in si chie heremo cōmanente quia ser uus quorūdam erat ⁊ ꝑ singulos ānos descendebat de heremo in a lexandriam vbi cōmanebant dn̄i eius deferēs eis pēsionem sicut so lent serui facere dn̄is suis. Sed dn̄i eius magis reuerentiam pro

timore dei habētes circa eum hono rabant occurrētes et salutantes e um petentesq̄ eū vt pro eis dn̄m exoraret · Ille autē mittebat a quam in peluim ⁊ festinabat la uare pedes dn̄is suis cum om̄i hūi litate obsequiū eis cupiens exhi bere · Ipsi vero nō acquiscebant vt pedes eoꝝ ablueret ꝫ dicebāt ei· Noli beatissime pater grauare aīas nostras · At ille rn̄dens dice bat · Ego seruus vester sū · Nā vos dn̄os meos oīpotēs deus ↄsti tuit et grās ago dn̄o vestro quia dignati estis me permittere vt ser uiam deo viuo ⁊ vero creatori ac dn̄atori celi et terre · ⁊ ideo detuli vobis pensionem seruitutis mee· Dn̄i autem eius cōtendebant no lētes accipere quā detulerat pensi onem Respondens autē mōach⁹ dixit eis Si nolueritis accipe pē sionem meā ita decreui vt non re uertar in heremū sed hic in presē ti permāneo ⁊ seruio vobis Hec audiētes dn̄i eius acquieuerūt su scipere pēsionem ne cōtristaretur sed vt magis reuerteretur ad loca heremi in cellulā suam Illud aūt q̄d de pensiōe sua etiā nolentib⁹ dabat dn̄is suis statim quod ac cipiebāt pauperibus erogabant Interrogātes aūt eundē seniorē fratres dixerūt ei Obsecramus te pater vt dicas nobis cur cū tāta intentione pro seruitio tuo pensi onem etiā nolentibꝫ ⁊ nimis resi stentibꝫ tibi dn̄is ingessisti · Ad hec respondens senior dixit ei E go fratres idō festino pro seruitio quod tanq̄ȝ dn̄is meis debeo pē sionem per singulos annos ad im plere eis vt quicquid iā cum dn̄i adiutorio in ieiunijs et oratioib⁹ seu in sācits vigilijs vel in omni o pere sp̄uali cristo dn̄o adiuuante laborauero hoc michi in eternam vitam ⁊ salutē anime mee ꝓficiat ne forsan si pensionem ꝓ seruitio meo minime intulero iaȝ tot⁹ spi ritual' labor meus ad illoꝝ mer cedem proficiat qui me permiserūt xp̄o dn̄o seruire ⁊ spiritualiter cō uersari·   xxxiiij·

¶ Referebat autē beatus senior pastor fratrib⁹ dicens Quoniaȝ fuit quidā nuper monachus in ↄ stantinopoli tp̄ib⁹ theodosij īpa toris hic habitabat in ꝑua cellu la foras ciuitateȝ vbi solent impa tores egressi de ciuitate libenter de gere Audiens ergo imparator q̄ ibi esset quidam monachus soli tarius qui nusq̄ȝ egrediebatur de cella cepit de ambulando pergere ad eum locum vbi erat predict⁹ monachus precepitq̄ se comitā tib⁹ et eunuchis vt nullus appin quaret ad cellam monachi illius Ipse aūt solus ꝑrexit pulsauitq̄ ostiuȝ cellule Surrexit vero mo nachus et apparuit ei et non co gnouit q̄ esset impator · tulerat enim sibi coronam de capite suo vt non cognosceretur · Post ora tionem aūt resederūt pit er · Et in terrogauit eum impator dicens Quomodo sācti patres degūt in egipto · Respondens monach⁹ ait · Omnes exorant deum pro

Ho valde no

salute vestra Aspiciebat autē ipator intente cellulā ipsā ⁊ michil vidit in ea nisi paucos panes siccos in sporta pēdentes dixitq̧ ei Da michi benedictionē abba vt reficiamus Statimq̧ festinauit monachus ⁊ misit aquā ⁊ salem ⁊ misit buccellas et comederūt pariter Porrexitq̧ ei calicē aq̄ ⁊ bibit Tunc theodosius impator dixit ei Scis q̄s sim ego? Et rñdens dixit monachus Nescio q̄s sis dñe Dicit ei· Ego sum theodosius ipator ⁊ ob deuotionē veni huc Hoc cū audisset monachꝰ prostrauit se añ illū At ille dixit ei Beati estis vos monachi q̄ securi ac liberi de negociis seculi tranquilla et q̄eta pfruimini vita ⁊ solummō de salute aiarū vestrarū habetis sollicitudinē quō ad vitā eternā ⁊ ad celestia regna pueiatis In veritate enī dico tibi qȥ certe in regno natus sum ⁊ nūc in regno dego et nunq̄ȝ sine sollicitudine cibū capio· Post hec aūt valde honorifice salutauit eū ipator et ita egressus ē ab eo Eadem aūt nocte cepit itra se cogitare dei famulꝰ dicens Quia nō oȝ me iaȝ in hoc loco esse Multi enī non solū de populo ȝ etiaȝ de palacio et de senatoribꝰ q̄ȝplurimi exēpluȝ impatoris secuti ad videndū me venturi sunt et honorē michi tāq̄ȝ seruo dei deferendo nō cessabūt Et illi q̄dem hec ꝓpter nomē dñi facturi sunt ego aūt timeo ne forsitan malignus diabolꝰ mihi subrepat et libēter eos suscipiā ⁊ delectet cor meum laudibus ⁊ honoribus eorū et per hec iam incipiam virtutem humilitatis perdere et laudes atq̧ honores hominū affectare Hec ergo omnia homo dei secū cogitans eadem nocte fugit inde et perrexit in egiptum ad sācto patres in heremuȝ ·xxxv·

De sancto pastoē referebāt alij sancti seniores dicentes · quia quodam tempore cuȝ audisset iudex prouincie sanctam opinionē sancti pastoris considerabat videre eum misitq̧ nunciu deprecās vt susciperet eum· Beatus auteȝ pastor contristatus est valde cogitans apud semetipsum · quia si ceperint persone nobiles venire ad salutandum ⁊ honorādum me manifestum ē quia ⁊ alij multi populares homines frequentabunt me et necesse est vt per hec pturbetur secreta vite mee cōuersatio ⁊ humilitatis gratiā quā cū tāto labore auxiliāte domino deo nostro a iuuētute mea studui custodiē forsitā surripiēte maligno diabolo pdā et vane glorie laqueos incurram quos effugere valde difficile est Hec ergo apud semetipsuȝ cogitās definiuit q̄tinus excusaret magis ⁊ non susciperet iudicē Cōtristatus aūt iudex · qȥ non se suscepisset ait ad officiū suum qȥ non merui videre hoieȝ dei peccatis meis imputo· Veruntamen nimis desiderans per quamcumq̧ occasionem videre sanctum virū excogitauit huiuscemodi causam que occasionem ei preberet videndi eum Comprehendens enim filium

sororis beati pastoris misit i carcē rem vt per istam occasionem aut susciperet iudicē aut certe ad carcerem ipse veniret ad rogādū iudicem. Dixitq; ad officiū suum Vt non cōtristetur senior sāctus mandate ei Si voluerit ad me venire necesse est vt statī educam⁹ eum de carcere. Talis est enī causa eius que nō possit impune transire. Audiens autē hec mater iuuenis .i. soror sancti pastoris abijt in heremū vbi sanctus frater ei⁹ erat stabatq; ad ostium cellule eius cum multo fletu ⁊ vlulatū rogans eum vt descenderet ad iudicē et rogaret pro filio suo Beat⁹ autem pastor non solum nihil ad eā dixit sed nec ostiū aperuit vt ingrederet ad eum. Tunc illa cepit maledicere ei ac dicere. Durissime et impijssime ac ferrea viscera gerēs quomodo te tantus dolor fletus mei non flectit ad miam q̄ miam ipsū vnicū filiū habeo quē mortis periculo cōstitutū video Tūnc senior mandauit ei per fratrē qui sibi ministrabat dicēs Vade dic ei Pastor filios non genuit ideo non dolet. Hec autē audiens iudex dixit amicis suis. Scribite ad eum vt epistolā precatoriam faciat ad me quatinus possim eum dimittere. Tunc iā quā pluribus suadentibꝰ fact⁹ senior scripsit ad iudicē dicens Jubeat nobilitas tua diligenter reqrere causam illius et si quid dignū morte admisit moriatur quatinus in hoc p̄senti seculo exoluat crimen pctī sui vt euadat eterne ac perpetue gehēne penas Si autē nil dignū morte cōmisit qd̄ iustū videt legi ita de eo iube dispone. xxxvi

Fuit etiam de magnis patribus q̄dā senior noie agathon nominatissim⁹ i virtute humilitatis et patientie Quodā autē tempore perrexerunt ad visitādum eū fratres Audiētes eū de eoq; magnā humilitatē haberet volentes ꝓbare si vere huīlitatis patientiā possideret dixerūt ei Multi scandalizātur in te pater quia nimis vicio superbie tenearis. et ideo alios despicias ⁊ pro nichilo eos habeas sed et detractiones aduersus eos loqui non cesses Affirmant etiā q; plurimi q; ideo hec agas quia fornicationis vicio tenearis et ne solus videaris errare idcirco alijs non cesses detrahere. Ad hec senior respondēs ait Hec omnia que dixistis vicia in me esse cognosco nec possum negare tantas iniquitates meas Procidensq; pronus i terrā adorabat eosdē fratres dicēs Deprecor vos frēs vt intencius ꝓ me misero ⁊ multis peccatis obnoxio cristū dn̄m exorare nō cessetis vt indulgentiā tribuat iniquitatibus meis multis ac malis Ad hec supradicti fratres addentes dixerunt ei Non te etiam lateat hoc qr hereticum te esse q; plurimi affirmare volunt. Hoc cum audisset senior dixit eis Licet multis alijs peccatis obnoxius sī tamen hereticus penitus non sum Absit hoc ab anima mea Tūc omes fratres

qui ad eum venerāt ꝓstrauerunt se in terrā ad pedes ei⁹ obsecrātes eū ⁊ dicētes Precamur te abba vt dicas nobis cur tāta vicia nobis dicētib⁹ vtpote de te i nullo cōmot⁹ es · de verbo autē heretici valde te cōmouisti et abhoiatus es nec ferre potuisti auditū · Dicit eis senior Illas p̄ores culpas atq; pccā ꝓpter humilitatē sustinui vt me peccatorē eē crederetis Nouim⁹ eni si custodiat̄ hūilitatis vt⁹ magna ē salus aie · Nā dn̄s et saluator nr̄ ihesus cristus cu3 ei iudei multas cōtumelias ⁊ conuicia irrogassēt patienter cūcta tolerauit vt nob exēpla p̄beret hūilitatis Immissi autē falsi testes multa aduersus eum falsa dixerūt ⁊ vsq; ad mortē crucis patienter cūcta sustinuit · Ita eni ⁊ apostolus petr⁹ p̄dicat dicēs Cristus passus ē pro nobis relinquens nob exēplū vt sequamur vestigia eius Oz igit̄ vt patienter cuncta aduersa cū hūilitate sustineam⁹ · Nam sermonē quo me hereticum dixisti⁹ nō potui sustinere et valde abhoiatus sū · qꝛ heresis separatio a deo ē Heretic⁹ eni separatur a deo viuo ⁊ vero ⁊ cōiungitur diabolo et angeli⁹ ei⁹ Alienatus eni a cristo iam nō habet deum quē exoret pro pccās suis · qꝛ ex oī tp̄e perijt · Si autem cōuersus fuerit ad veram ⁊ catholicam sancte ecclesie fide3 suscipit̄ a bono ⁊ pio saluatore nr̄o ihesu cristo et coniungit̄ deo vero creatori ac saluatori nostro cristo qui ē in patre filius semp cū sancto spiritu · Ipsi gloria in secula seculorū amē · Illi aūt audiētes adīmirati sūt discretionem ei⁹ ⁊ edificati discesserūt xxxvij

Sancti seniores dicebant de discipulo abbatis pauli nomie iohanne q̄ magnā haberet huilitatem ⁊ virtutē obedientie vt etiam difficiles cās iperanti abbati i nullo penitus contradiceret sed nec leuiter in aliquo murmuraret Cum autē necessari⁹ eēt in monasterij vtensilibus fim⁹ boū misit eum abbas suus in proximo vico vt requireret ibi fimum boum et cum celeritate afferret ad monasterium. Erat autē in loco illo mala bestia leena · Stati ergo egressus supradictus discipulus eius iohānes ibat secundū p̄ceptum abbatis · Cumq; pergeret dixit abbati suo Dn̄e pater audiui q̄3 plurimos dicentes · qꝛ in illo loco mala bestia leena sit · Tunc senior quasi iocularitet dixit ei · Si venerit sup te tene et alliga eā adducesq; tecū · Cūq; puenisset ad locū iā vespe statim egressa leena irruit super eum · Ille autē cōprehendens tenē eam voluit · Illa autē excutiēs se de manibus eius aufugit Sequebat̄ vero ille dicens Quia abba⁹ meus precepit vt alligatā pducā te ad eū Continuo stetit bestia ⁊ tenens eā reuertebatur ad monasteriū · Dum autem retardaret in itinere · abbas eius nimis sollicit⁹ pro eo tristabatur grauiter · Et ecce subito superuenit discipul⁹ eius tenens ligatam leena3 Quā

cum audisset senior admirat? valde gratias agebat saluatori nr̄o deo· Dixitq; discipulus eius Ecce domine sicut precepisti mihi adduxi ligatam leenam Volens autem senior humiliare sensum eius ne extolleret se in cogitationibus suis discipulus eius ait illi Sicut tu insensatus es· ita etiā ⁊ istam insensatā bestiā adduxisti· Solue ergo ⁊ dimitte eā; vt pgat ad locum suum xxxviij·

¶ Quidā; de sanctis senioribꝫ misit discipulum suum ad hauriendam aquam· Oblitus est autē tollere funē discipulus eius cum quo hauriret aquam· Cumq; puenisset ad puteum contristatus est valde· ⁊ quia longe erat cella eorum quid ageret quo se vertēt nesciebat· Dubitabat enī ad cellam reuerti· Tunc anxius nimis prostrauit se in orationem cū; lacrimis dicens· Dn̄e miserere mei secundum magnā; misericordiā tuam qui fecisti celum et terrā mare et ōnia que in eis sunt qui facis mirabilia magna sol? miserere mihi pꝓter seruum tuū; q̄ misit me· Et cum surrexiss; ab oratione exclamauit O putee putee misit me seruus cristi abbas meus vt hauriam aquam· Statim autē ascendit aqua sursum ad os putei· Et cū iplessꝫ lagenā suā frater abcessit glorificās potentiā dn̄i saluatoris Aqua aūt putei reuersa ē ad locum suum ·xxxix·

¶ Referebant sancti seiores nobis dicentes q; fuit quidam mōachus in heremo sicbie· Venit aūt ad visitandos sanctos patres qui habitabāt in loco qui dicit̄ cellia vbi multitudo monachorū diuisis habitabat cellulis· Cūq; nō iuueniret ad p̄ns cellulam vbi possit manere quidam de seniorib? hn̄s aliā vacantē cellulā dedit ei dicēs Interī repausa in hac cellula donec inuenias vbi possis manere· Cunq; ad visitādum eū cōuenirēt q̄; plurimi fratres desiderātes ab eo audire verbū; salutis eterne· habebat enī grām spēcialē docendi verbum dei Vidēs ille sei or qui ei ad habitandū p̄stiterat cellā inuidie liuore cor eius vulneratū ē et indignari cepit ac dicere Quoniā ego tātis tempibus in hoc loco habito ⁊ nō ad me conueniūt nisi rarissime et hoc in diebꝫ festis et ecce ad istū; pene quotidie frēs q̄; plurimi vadūt Dixit autē discipulo suo Vade et dic ei vt egrediat̄ de cellula illa quoniā necessaria ē mihi Cū autē perrexisset discipul? ei? ad illū; fratrē dixit ei Mandauit abbas meus sanctitati tue· Iube michi mandare qualiter habeas audiui enim te infirmari· Ipse vero remandauit ei dicens Ora pro me domine pater quia valde stomachum doleo· Reuersus autem discipul? dixit abbati suo Nimis rogat scītatē tuā vt ꝑ tres dies iudeas i du cias ei dari vt sibi possit aliā cellulā prouidere· Trāsactis tribus diebus iterum misit discipulum suum dicens· Vade et dic ei vt egrediatur de cellula mea·

Nam si rursus distulerit dices ad eum quia cōtinuo venio et cuȝ baculo cedendo expello eum de cellula mea. Perges autē discipulꝰ ad supradcm̄ fratrem dixit ei. Quoniam valde sollicitus est abbas meus de īfirmitate tua. ideo misit me requirens si melius habeas. At ille hec audiens dixit. Gratias ago dn̄e sancte caritati tue quia sollicitus ēs de me. Verūtamen precibus tuis melius habeo. Reuersus aūt discipulus dixit abbati suo. Etiā et nunc satis deprecatur sāctitateȝ tuam dicens vt vsqȝ in diem dm̄cum expectes eum et statim egredietur. Cum autē aduenisset dies dn̄cus et non statim egrediet̄ accipiens baculum senior inflammatus inuidie et iracundie spiritu pergebat vt cedēdo eum expelleret de cella. Accedēs autem discipulus eius dixit ei. Si iubes pat̄ precedo te et video ne forsitan aliqui fratres ad salutādum eum venerint et si viderint te scandalizētur. Precessit ergo discipulus eiꝰ et ingressus ad eum dixit. Ecce abbas meus venit ad salutādum te. Egredere ergo celerius ⁊ cum gratiarū actione occurrē ei quia pro nimia caritate et dilectiōe venit ad te. Qui statim surgens cuȝ nimia alacritate occurrit ei. Cumqȝ vidisset eum anq̄ȝ appximarēt prostrauit se pronus in terrā adorabatqȝ senem cū gratiaꝝ actiōe dicēs. Retribuat tibi dn̄s carissime pater bona eterna ꝓ cellula quaȝ michi ꝓpter nomen eius pstitisti et in celesti iherusalem inter scōs suos cristus dn̄s tibi gloriosam ⁊ splendidam preparet mansionem. Hec autē audiens senior cōpunctꝰ est corde et proiciēs baculum cucurrit in āplexum eius et osculatus est eum inuitauitqȝ illum ad cellulam suam vt parit̄ cum gratiaꝝ actiōe sumerēt cibū. Vocauit autē senior supra memoratum discipulum suum et iterrogauit eum dicēs. Dic michi fili si dixisti isti fratri verba que ꝓpter cellulam illam mādaui vt dicēs ei. Tunc discipulus eius cōfessꝰ est dicens. Vere dn̄e dico quia ꝓpter humilitatē quaȝ tibi exhibere debeo quasi patri ⁊ domino ideo n̄ audebaȝ respondere tibi aliquid quādo mittebas me ad euȝ. verūtamē nil aliorum dixi que mādabas ad eum. Hec audiens senior statim se prostrauit in terram ad pedes discipuli sui dicēs. Ex hodierna die tu pater meꝰ esto ⁊ ego discipulus tuus quoniā te moderate cum timore ⁊ caritate dei agēte ⁊ meā et illius fratris animam de peccati laqueo cristus dn̄s liberauit. Pro voto enī ⁊ sancta sollicitudine ⁊ intentione discipuli q̄ perfecte i caritate xp̄i diligebat abbatē suuȝ ⁊ anxius timebat ne per inuidie ⁊ iracundie viciuȝ tale aliquid ageret pater eius spiritualis ⁊ perderet oēs sāctos labores quos ab iuuētute etate in cristi seruicio pro vite eterne p̄miisꝰ laborauerat et ideo dn̄s donauit illis gratiā suam vt in pace christi

pariter letaretur ●xl

¶ Fuit quidā frater i monaste rio nōie eulalius nimis virtute hu militatis ornatus Si qd ergo vt solent culpabile admisisset negli gentiores fratres excusantes cul pas suas supradictum fratrem as serebant esse culpabilem Cumqʒ argueretur a senioribus fratrib⁹ nō negabat sed prosternebat se in terrā et adorans eos dicebat se peccasse negligenterqʒ fecisse Cū autē iterū ac frequenter accusarēt eū et secundū regulā monasterij biduana ac triduana ieiunia ei i dicerētur ille ōnia patienter tolera bat Ignorātes autē frēs quia hec oia pro humilitatis v͛tute patiēt sustineret cōuenientes pariter max ime seniores ad prēm monasterij dixerūt ei Cōsidera pater qd agē dum sit Quādiu eñ sustinere pos sum⁹ negligentias ⁊ dāpna que frater eulalius facit in mōasterio Jā pene ōnia vasa ⁊ vtensilia mo nasterij cōfracta sūt et extermia ta per negligentiā eius Quō ego iste talis tolerādus ē Rñdit aūt pater monasterij ⁊ ayt● Interim fratres paucos dies sustinete ⁊ po stea ordinabit͛ quid de eo cōpe tit fieri● Hec dicēs dimisit fratres Ingressus vero cellulam prostra uit se in oratione obsecrans miam dei vt ei maīfestare dignaret͛ qd ordinare aut quid diffinire possʒ de supradicto fratre Tunc reuela tum est ei quid ageret Conuoca uit ergo oēs fratres abbas ⁊ dixit eis Credite michi fratres qʒ magis opto mattam fratris eulalij cum humilitate ac patientia eius qʒ ō mia opera eoruʒ duntaxat q̄ mur murantes in cordibus suis operan tur in monasterio● Vt autem osten dat vobis dñs quale meritū apd deum habeat hic ipse precipio vo bis vt deferantur michi mattule omnium fratrū Quas cum detulis sent iussit vt accenderent igneʒ Et misit in eum omniū fratrum mat tulas● Que statim omnes combu ste sunt preter mattulam fratris eulalij q̄ integra reperta est et nō est combusta● Cumqʒ hec vidis sent ōnes fratres timuerunt valde et prosternentes se in terrā veniā et indulgētiā a cristo domino po stulabant et collaudantes admira bantur nimis patientiam ⁊ humi litatem fratris eulalij Deniqʒ ex eo honorabant et magnificabāt e um tanqʒ vnum de magnis patri bus● Istos autem honores et lau des non poterat sustinere frater eu lalius dicens Ve michi infelici qʒ perdidi hūilitatē meam quam p multa tpa acquirere auxiliante ⁊ adiuuante me cristo festinaui Cō surgens itaqʒ nocte egress⁹ de mo nasterio fugit in heremū vbi nul lus eū agnosceret et ibi in speleo habitauit Noluit ei tpales hoim laudes ꝫ celestē eternāqʒ gloriaʒ a saluatore nrō cristo i futuro pa rere seculo● ●xli

¶ Heremita quidā fuit nōie pior de ātiquis patrib⁹ quem beatus anthonius adolescētem in sancto proposito manachorum instruxit

Remoratus ē autē apud beatum anthoniū paucos annos Cumq; viginti q̄nq; esset ānorum abijt ad alium secretū heremi locuz vt solitarius habitaret · hoc etiā volente ⁊ cōsētiente beato anthonio Dixitq; sanctus anthonius ad eum Vade pyor ⁊ habita vbi volueris ⁊ cū tibi per aliquā rationabilem occasionem reuelauerit dominus venies ad me Cum autem peruenisset hic ipse pior ad locū qui situs est inter nitriam ⁊ heremum sibi effodit puteum cogitans apud semetipsum quoniaz qualemcumq; aquā inuenero oportet me ipsa contentum eē Q̄d et factum ē et ad augmentuz v̄tutum eius talis valuit occasio · Tantum enim salsa ⁊ amara iuenta est aqua vt si quis ad eum visitandi grā veniret in ꝓprio vasculo aquam sibi portaret · Remoratus est ergo in eodē loco ānis triginta Dicebāt ergo ei fratres vt recederet de ipso loco ꝓpter amaritudinē aque Ipse autē dixit eis Si amaritudinē ⁊ laborem abstistinentie fugiamus et velimus requiem in hoc mundo habere post exitum vite hui⁹ non ꝑcipiem⁹ illa eterna et vere bona nec fruemur illis perpetuis bti paradisi d̄litijs · Dicebāt ergo fratres q̄ vnū tātū paximaciū et quinq; oliuas in cibo accipiebat ⁊ hoc deābulādo foris · Etiā ⁊ hoc affirmabāt de eo multi sāctorū patrū q̄ triginta et eo āplius ānis ex quo egressus ē de domo parētū suoruz nunq̄z eis visus est etiā cū defunctos audisset parētes suos vt pergeret ad requirenduz seu visitandum ꝓpinquos suos Veruntamē soror eius cum esset vidua hn̄s duos filios iam adolescentulos misit eos in heremo ad requirend̄ fratrē suum piorem Qui cū diuersa monasteria circuissēt req̄rētes euz · tādem vix inuenientes illū dixerūt ei · Nos filij sororis tue sumus q̄ nimio desiderio optat te videre āte exitū suū Ipse vero non acq̄euit petic̄ōi eorū · Perrexerūt ergo adolescentes ad hoiem dei beatū anthoniuz indicātes ei ꝓ qua cā venissēt Misit autē beatus āthonius et vocauit eum ad se dixitq; ei Quare frater tāto tēpoē nō venisti ad me ? Qui rn̄des dixit ei · Precepisti michi beatissiē pat̄ vt cū per aliquā occasionē reuelaret michi dn̄s tunc venirem ad te et ecce vsq; hactenus non michi reuelatū ē · Dixit ei beat⁹ āthonius Vade vt deat te soror tua Tūc assumpsit secum aliū monachuz et perrexit ad locū ⁊ domuz sororis sue ⁊ foris ꝓpe ianuā atrij clausis oculis vt nō videret sororē suā stetit Illa aūt veniēs ꝓiecit se ad pedes eius de nimio enim gaudio āgustiata est · Dixit ei beatus pior · Ecce ego sū pior frater tuus vide ergo me quātum volueris · Et post hoc statim reuersus ē in heremū ad cellulā suā · Hoc autē fecit ad erudiendum monachos vt non daretur eis licētia cum libitū eis fuerit visitare patriā vel parē

tres suos xlij.

¶ Abbas iohãnes q̃ commanebat in monte qui vocat̃ calam⁹babebat sororẽ que ex infantia in sancto ꝓposito conuersabatur. Ipsa enim erudiuit ⁊ docuit fratrem suum eundem abbatem iohãnez vt relinqueret vanitatẽ seculi huius et ingrederetur monasteriũ. Cuz autẽ ingressus fuerat in monasteium per viginti ⁊ quatuor annos non ẽ egressus de monasterio nec visitauit sororẽ suam. Illa vero nimis desiderabat videre eum. Nã et frequenter scribebat ⁊ mittebat ad euz epistolas. petebatq; vt ante exitum eius de corpore veniret ad eam vt in caritate de presentia sua letaretur. Ille autem excusabat nolebatq; de mõasterio egredi. Venerabilis autem famula dei soror eius iterum scripsit ad eum dicens. quia si nolueris venire ad me necesse est vt veniam ad te vt post tanta tempa merear adorare tuã sanctam caritatem. Hec autẽ cum audisset supradictus abbas iohãnes contristatus ẽ nimis ⁊ cogitabat apud semetipsum dicẽs. Quoniã si pmisero vt ad me veniat soror mea de cetero licẽtia dabitur vt ⁊ alij parentes ac ꝓpinqui nostri veniant ad visitandũ me. Ideoq; tractauit apd̓ se vt magis ipse pgeret et visitaret sororẽ suã. Accepit autem alios secum duos fratres de monasterio. Et cuz venissent ad ianuam monasterij sororis sue exclamauit dicens. Benedicite et audite peregrinos. Egressa est autem soror eius cum alia famula dei et aperuit ianuaz ⁊ penitus non cognouit fratrem suum. Ipse autem cognouit sororẽ suã sed nõ est locutus verbuz ne forte i voce cognosceret euz. monachi autem qui cum ipso venerant dixerant ad eam. Rogamus te domina mater vt iubeas nobis aq̃z dari ad bibẽdum q̃z de itinere fatigati sumus. Cum autem accepissent ⁊ bibissent aquam facientes orationem et gratias agẽtes domino deo nostro recesserunt et reuersi sunt ad monasterium suũ. Post aliquãtos aũt dies scripsit ad eũ soror sua vt veniret et videret eaz ante exitum suum et orationez faceret in monasterio eius. Tunc ille rescripsit ad eam ⁊ direxit epistolam per monachum de monasterio suo dicens. Quia prestante gratia christi ego veni ad te et nullus me agnouit. tu ipsa vero egressa es ad nos et dedisti nob̓ aquã et accepi de manib⁹ tuis ⁊ bibi ⁊ grãs agẽs reuersus sũ i monasteriũ. Sufficiat ergo tibi q̃z vidisti me et vlterius non sis mihi molesta sed ora ꝓ me incessanter ad dñm deum nostrum xliij.

¶ Etiaz de beato theodoro oportet nos exẽpla virtutuz proferre. Hic itaq; beatus theodorus discipul⁹ fuit sancti pachomij viri de sanctis patribus qui fuit pater infinite multitudinis monachorũ multorumq; monasteriorum pater in pãtribus thebaide. Cũ eiꝰ õnibꝫ sanctitatis fulgeret v̓tutibꝫ

etiam prophetie gratiam a dño meruit Multa enim futura ei reuelauit dñs Quodã vero tpe supradicti beati theodori soror germana venit ad monasteriũ in quo conuersabatur ibe theodorus vt post multa tempora videret germanum suum. Cumqȝ nunciassent ei de aduentu sororis eius misit continuo duos monachos qui obseruabãt ad ianuã monasterij mãdauitȝ per eos sorori sue dicẽs Ecce soror audisti et cognouisti quia viuo ne cõtristeris autẽ quia minime me vidisti sȝ magis considera vanitatẽ et instabilitatẽ pñtis mundi et conuerte cor tuum et apprehẽde sancte vite cõuersationẽ vt puenire possis ad eternã vitã et ad celestia bona q̃ preparauit diligentibꝫ se dñs et facientibꝫ mandata eius Tracta ergo apud te quia hec sola ẽ vera et firma spes vt faciat homo pcepta dei vt mereatur puenire ad gloriosa et eterna pmissa dñi nr̃i ihesu cristi Hec autẽ illa cum audisset statim cõpũcta corde lacrĩas fundebat in cõspectu dñi et post paululũ ingressa est monasteriũ vginum famularum dei quod in eo de vico situm ẽ et pcedẽte tpe multiplicabatur i sancto pposito famula cristi. Hec autẽ ita gesta cuȝ audisset mater eorum depcata est episcopos dederũtqȝ ei epistolas ad supradictũ sanctum pachomiũ prẽm monasteriorũ pro filio eius Cumqȝ venisset applicuit in monasterio famularũ dei et direxit epistolas ad prẽm monasterij obsecrãs vt videret filium suum Vocãt pachomius vocauit filium eius theodorũ et dixit ei Audiui fili qȝ mater tua aduenit pter te Itaqȝ pter epistolas episcoporuȝ que scripserunt ad me vade et videat mr̃ tua Dicit ei theodorus. Precepisti mihi dñe vt videã mrẽȝ meã Si ergo abiero videre eã post tantam scientiã spiritualẽ vereor ne culpabilis inueniar apud deum. Etenĩȝ oportebat me fortitudinẽ animi mei ad exẽplum aliorũ fratrũ demonstrare Et dixit pachomius Quia si nõ vadis nõ cõpello te. Sicqȝ remãsit nõ exiẽs Audiens ãt mr̃ eius. qȝ non acquieuit videre eã nimio affectu feruens i filium noluit remeare in domũȝ suam sed pmãsit in moãsterio vginuȝ dicens quoniã si hic permãsero. etiã sepe videbo filium meum cuȝ inter alios fratres egredietur ad necessarias monasterij causas et exhortationibꝫ eius proficere possum in sancta cõuersatiõe Doctrinaqȝ eius spiritualis cõfirmabit cor meum vt merear peruenire ad eternam requiem quã pmisit dñs noster ihesus cristus diligentibus se. .xliiij.

Referebãt nobis sancti pres de eode beatissimo prẽ pachomio qui fuit vt diximꝰ multoruȝ monasteriorũ in regione tabenensiotarũ prepositus quoniã fre quẽter dicebat fratribꝰ quia sicut testis est michi dñs deus. sepe audiui imundos spũs demonũ loquẽtes i tse diuersas ac varias artes suarum

quas co~tra seruientes deo et maxie
contra monachos habent· Quida~
eni~ ex eis dicebat quonia~ ego ad
durissimu~ hoiem abeo et quoties
ei inmitto puersas cogitationes
ille statim surgit et prosternit se
in oratione~ cuz gemitu orans sibi
adesse diuinum auxiliu~ Ego au~t
illo exurge~te cum grandi confusi
one ab ipso egredior · Item ali9
demon dicebat Ego ad illu~ quez
obseruo cum ei cogitatio~es i cor
de misero consentit et suscipit et fa
cit eas Sepe eni~ exardescentem
eum in iracundiaz facio et in co~te
tiones rixe et pigritiam orationi9
et dormitationem in psalmodia et
non contradicit michi Ideoq3 fr~es
mei dilectissimi semper oport3 vt
custodiatis sensum et animuz ve
strum inuocantes nomen domini
nostri· ·xlv

Fuit quidam vir magnus de
sanctis senioribus cui talem gratia~
donauerat cristus reuelante ei spi
ritu sancto vt videre posset quod
alij non videbant Referebat eni~
sanctis patrib9 dicens · q2 aliqua~
do q~3 plurimi sedentes fratres simul
loqueba~tur inter se et conferebat
de sanctis scripturis q~ ad salutez
pertinent animarum · Stabant
aute~ circa nos sancti angeli letan
tes in hilari vultu considerantes de
lectabant~ enim de eloq~o domini
Cumq3 aliud quodcumq3iter se
loque~nt~ statim a~geli sa~cti recede
ba~t longius indigna~tes co~tra eo9
Veniebant autez porci sordidissi
mi et morbo pleni et volutabant se
inter eos · Demones enim in spe
cie porcorum delectabantur de su
perbia et vana loquela eorum ·
Beatus autem senior hec videns
abijt in suam cellulam et per to
tam noctem cum grandi fletu et
vlulatu gemendo deflebat miseri
as nostras · Exhortabantur er
go sancti patres per monasteria
et commonebant fratres dicente9
Cohibete fratres a multiloquio et
ab ociosis verbis linguam · quia
malus interitus anime generatur
et non intelligimus quoniam per
hec et domino deo et sanctis ange
lis odibiles sumus · Dicit enim
scriptura diuina quia in multilo
quio non effugies peccatu~ · Hec
eni~ infirmam et vacuam efficiu~t
mentem atq3 animam nostram ·
Vir quida~ xlvi
fuit in palacio sublimis sub theo
dosio imperatore noie arsenius c9
filios .i. archadium atq3 honoriu~
augustos de baptismo suscepit ·
Hic itaq3 arseni9 desiderio d~ni
amoris accensus relinque~s o~nem
h9 seculi gloria~ tpale~ perrexit ad
heremu~ sicbie vt inter sc~os pr~es se
creta~ et q~etam ab omni strepitu
mu~di h9 ageret vitaz · vt separa
tus ab illecebris et delectatioib9
corporalibus sub tota me~tis inte~ti
one adhereret d~no sicut scptu~ est
Adhesit aia mea p9 te me au~t su
scepit dextera tua · Dicebat ego
de eo sc~i seiores q2 sicut cu~ i secu
li co~uersatio~e ee~t nimis p~ciosis vesti
me~tis p~ oib3 vtebat~ ita p9 modu~
in heremo sicbie degens studebat

vt ōmibus monachis viliora ꝛ despecta vestimēta haberet. Hic ipse arsenius totum temp⁹ vite sue sedēs ad opus manuū pannū habebat in sinu ꝓpter lacrimas q̄ ob desideriū vite eterne crebro currebant ex ocul⁹ suis. ·xlvij·

Dicebat aūt abbas daīel de eodē arsenio quia cum opararetur sportas ex palmaruȝ folijs mittebat aquā in peluim vt infunderentur palme. Et cum feteret brūo sa aqua odore nec pmittebat vt aliā aquā mutarent sed sup illā fetidā aliā addebat aquā vt sēper feteret. Interrogabāt autē eum fratres dicētes. Cur non pmittis pater vt aqua mutet᷑ sed pessio fetore tota cellula tua repletur? Respondens autē senior. Quoniam pro thimiamate ꝛ muscata ꝛ alijs diuersis quibus in seculi cōuersatione sine intermissiōe fruebar oȝ me nunc dum ī hoc corpe sum sustinere istius modi fetorē pro suauissimo odore vt in die iudicij de illo gehenne ienarrabili fetore liberet me dn̄s vt nō cuȝ illo diuite qui epulabatur in isto mundo deliciose ꝛ splēdide ꝯdēpnetur aīa mea xlviij

Tpe quodā cuȝ scō machario q̄dā frater vuam detulisset ipse q̄ secundum caritateȝ nō q̄ sua sunt ꝫ q̄ alterius cogitaret ad aliū fratrē detulit eaȝ q̄ infirmior videbat᷑. Tunc infirm⁹ grās egit deo pro fratris officio ꝛ suscepit eam. Sed et ipse nichilominus pl⁹ de proximo q̄ȝ de semetipso cogitās ad alium eam ptulit infirmum fratrē et ille iterū ad aliū et sic cum p ōnes cellulas q̄ longe a semetipis erāt p heremū dispersē vua illa circumlata esset ignorātib⁹ eis q̄s eam prius misisset ad vltimum ipsi defert᷑ q̄ eam miserat. Gratulatus auteȝ sāctus macharius q, tātam videret in fratribꝫ cōtinentiā tātamq; caritatem ad acriora semetipsū spiritualis vite extēdit exercitia ·xlix·

Quodā tēpore nocte ī specie monachi demon ad ostium celle sācti macharij pulsauerit dicens Surge abba machari et eamus ad collectā vbi fratres ad vigilias cōgregantur. Sed ille gratia dei repletus falli non potuit ītellexit enim dyaboli fallaciā ꝛ ayt. O mēdax ꝛ veritatis inimice q̄d tibi cōsorcij quid societatis ē cuȝ collecta ꝛ cōgregatione scōrum At ille ait Latet ēgo te o machari q, sine nobis nulla collecta agitur nulla congregatio monachorum Veni tu demq; et videbis ibi opa nrā Dixit āt machari⁹ Impet tibi dn̄s demō imunde Et cōu̇sus ad orationē pecijt a dn̄o vt sibi ōnderet si hoc verū eēt qd' gl'at⁹ ē demō Abijt ergo ad collcm̄ vbi a fratribꝫ vigilie celebrabāt᷑ et iterū in orōe dn̄m depcabat᷑ vt ei veritatē vbi hui⁹ ostēderet Et ecce vidit per totam ecclām q̄si puulos quosdā pueos ethiopes nigros discurrere huc atȝ illuc ꝛ velut volitādo deferri Discurrentes aūt illi ethiopes pueri singul⁹

quibusq; fratribus in oróne posi tis atq; psallētibus illudebant. et si cui de eis oculos duob9 digitis cōpressissent statiz dormitabat. si cui vo in os emersissent digitum oscitare eum faciebāt. Item post psalmū cum ad orandū se proie cissent fratres pcurrebāt iteruz sin gulos et ante aliuz quidē iacentez in oróne q̄si in mulierꝫ spēm verte bātur ante aliuz q̄si edificātes aut apportātes aliq̄d aut diuersa q̄q; agētes apparebāt. Et q̄cunq; de mones q̄si ludētes formassent hec orātes illi in cordis sui cogitatiōe ꝯsabāt. Ab aliq̄ntis tam̄ fr̄ibus vbi aliq̄d boꝛū cepissent q̄si violē ter repulsi p̄cipitati deijciebantur ita vt nec stare ante eos aut trāsi re auderent. Alijs etiā iuxta ceruí ces et dorsā ludebāt. Hec cum vi disset sanct9 Macharí9 ĝuit inge muit et lacrimas pfundēs ad do minū dixit. Respice dn̄e et ne sile as neq; mitigeris de9: ꝫ exurge et dispergātur inimici tui et fugiant a facie tua: qm̄ aīa nostra replet illusionib9. Post orónem autem examinādę veritatis ĝtia seorsuz euocatis singulis quib9q; fr̄ibus ante quoꝝ faciē viderat demones diuerso habitu et varijs imagini bus ludentes req̄rit ab eis si i ora tione vel edificādi cogitatōes ha buerint: vel iter agendi: vel alia diuersa que vnicuiq; p demones imaginari viderat. Et singuli eo rum ita confitebātur in corde suo fuisse cogitatōnes sicut ille argu ebat. Et tunc vere intellectū est q omēs male et supflue ac vane cogitatiōes que vel psallentibus vel sommiorū aut orationū tempo re vn9quis q; i corde cōceperit illu sione et instinctu demonū fiant. Naz ab his qui omi custodia ser uant in timore et amore dei coꝛ su um: illi tenebrosi ethiopes et hee quas immittūt cogitatiōes repellū tur. Christo eniz mens cōiuncta et p̄cipue in tēpore orationis intē ta nihil malum: nihilq; supfluuz recipit ꝛc. .l.

Quidaz frater impugnaba tur a spiritu blasphemie et erube scebat dicē. Et vbicūq; audissz magnos senes pgebat ad eos vt illis declararet. et cum puenisset mox verecundabat. Cum ergo frequēter ad abbatē poemenē ve niret vidit euz senex cogitatiōes habentem. et sic dicit ei. Ecce fre quēter venis ad me habēs cogita tiones et sic iterū remeas tristis te cum illas reportans. dic ergo mi hi fili quid habes? At ille ait. In blasphemia impugnat me diabo lus et erubesco dicere Et mox vt apuit causaz leuior eius impugna tio apparuit. Et dixit ei senior. Ne cōtristeris fili. quādo eniz ad te hec cogitatio venit dic Ego cau sam nō habeo. blasphemia tua sit per te sathana. Hanc enī causam anima nō vult. quācunq; autem causaz anima noluerit nō diu per manebit. Et ita sanus frater ille discessit. .li.

Duo fratres ad abbatē heli am venerūt impugnati a cogitatio

tribus · Et videns eos senex q cor pulenti eēnt tanq̄ȝ ad discipuluȝ eius subridens ait· Vere frat̄ ego erubesco propter te q̄a sic enutristi corpus tuū cum certe pfitearis te monachū · Pallor em̄ cum humilitate ⁊ macies dec⁹ ē mōachi·

¶ Quidā frater q̄ntū plus · liij· eum aliquis iniuriabat̄ aut irridebat: tanto magis ille currebat dicens · Isti sūnt qui nobis occasionem prebēt ad profectuȝ nostrū qui autem beatificāt nos ꝯturbāt animas nr̄as · Scriptū est enim quoniā hi qui beatificāt vos ipsi decipiunt vos · ·liiij·

¶ Abbas motues aliquādo edificauit sibi cellulaȝ in loco qui dicitur eracleona · Et cū ibi a multis molestaret̄ alterū locuȝ introgressus est ⁊ similiter etiam ibi cōstruxit habitaculū · Sed p insidias diaboli quidā frater inuēt⁹ est ille qui per inuidiā semp iram cuȝ eo haberet · Propter qd̄ surrexit inde ⁊ ad propriū regressus est vicum · ⁊ fecit sibi illic quoq celluam ⁊ reclusit semetipsum in ea · Post tempus autē aliquātum cōgregati sunt senes de illo loco vnde egressus est: deducētes secū etiam illum fratreȝ cum quo habuerat litem q̄tinus rogarent eum vt rediret in speluncam suam · Post q̄ȝ vero in vnū locum venerūt tā melotes suas q̄m illuȝ fratrem ibidem dereliquerūt · ipsi autem profecti sunt ad senem · Et pulsantibus illis aperta fenestra respexit eos ⁊ cognouit · dixitq eis Vbi sunt melotes vestre? At illi respōderūt Ecce hic in vicino sunt vna cum illo fratre qui tecum iram habebat Hoc postq̄ȝ senex audiuit ⁊ illos cognouit pre gaudio ostium per quod ingressus fuerāt securi confregit · Et egressus cucurrit vsq ad locum vbi erat ille frater ⁊ prior ipse penitentiā agē apud eum cepit ⁊ amplexus est illum · Et introduxit illum in cellam suam ⁊ per tres dies cōuiuatus est cum talib⁹ qui nunq̄ȝ habebat cōsuetudinem vt ieiuniuȝ solueret · Surrexitq postea ⁊ profectus est cum illis · ·lvj·

¶ Alter frater requisiuit senem achillem: dicens Cur sedens in cella mea: patior acādiam? Cui senex ait · Quia necdum vidisti requiem fili quā speramus nec tormenta que timemus Si enim ea diligenter inspiceres etiam si vermibus plena esset cellula tua vsq ad collum: tu tamen in ipsa iaceres sine acādia · ·lv·

¶ Quidā senex erat i inferiorib⁹ deserti ptib⁹ ⁊ sedebat q̄escens in spelūca Vn⁹ āt secularis hō religiosus mīstrabat ei Cōtigit v̄o vt filius secularis illi⁹ ifirmaret̄ Multis ergo p̄cib⁹ postulabat senē vt veniret i domū suā ⁊ facēt orōeȝ p infāte · Et surgēs senex ābulabat cū eo Ille āt p̄cessit eū ⁊ igressus i domū suam dixit · Venite i occursū ānachorite · Quos cū senex vidisset de lōge egressos cuȝ lāpadib⁹ sensit q ad se venirēt · ⁊ statiȝ despolians se vestimētis suis misit se

in flumen et cepit lauare stās nudus. Ille aūt qui ministrabat ei videns hec erubuit et rogauit hoīes dicēs. Reuertimini. senex enim noster sensū perdidit. Veniens vero ad senē dixit ei. Abba qd hoc fecisti? Oīes eīm qui te viderūt dixerūt q demonium hz senex. Cui ille respōdit. Et ego volebā hoc audire. .lvi.

¶ Tempore quodā abbas macharius dū ad montē nitrie ascēderet discipulo suo vt parū ipsum piret imperauit. Qui cum illū preiret obuiauit illi quidā sacerdos idolorū cursu cōcito veniens et lignum grande portās. Cui exclamās ait. Quo curris demō? At ille iratus tātis eum plagis affecit vt exanimē pene relinqret. et relicto eo sacerdos idolorum currebat iterū. Progressus q parum obuiauit beato machario. Qui ait ad eum. Salueris laborator salueris. At ille āmiratus ait. Quid in me boī cōspexisti vt ita me salutares? Cui senex ait. Quia vidi te laborantem et curris ignorāter. Cui sacerdos ait. Et ego ex salutatione tua cōpunctus magnū dei seruū te esse cognoui. nā alter nescio quis miserabilis monachus occurrens mihi iniurias fecit. & ego illi plagas p verb impofui Tūc tenēs pedes sācti macharij pclamabat dicēs Nisi monachū me feceris nō desistā. Pergētesq pariter venerūt ad locū i quo cesus frater iacebat Quē vtriq tollētes quoniā incedere nō poterat māibus in ecclesiā ptulerūt. Cum autē ceteri fratres vidissent sacerdotē illū cum beato machario comitantez stupefacti monachū eum cum āmiratiōe perficiūt ac multi pter illū ex paganis facti sunt xpiani. Dicebat ergo abbas macharius q sermo superbus et malus etiā bonos viros cōuertit ad malū. sermo vero humilis et bonus etiā malos mutat in melius. lvij.

¶ Beatus Anthonius retulit se vidisse oēs laqos inimici sup vniuersam terrā explicatos. Et cū suspirans dixisset quis posset hos euadere. vocē ad se dicentē audiuit Humilitas sola ptrāsit Anthoni. quā nullo modo valēt cōtingē.

¶ Idez beatus Anthonius cum in cella ppria oraret venit ad eū vox dicēs. Anthoni necdū ad mē ura coriarij istius q i alexādria est puenisti Quo audito senex cōsurgens mane arrepto baculo. festinus aduenit alexādriā Cūq ad designatū hoiem peruenisset et igressus fuissz ille viso tāto viro obstupuit. Cui senex dixit. Refer mihi opa tua q ppter ea de deserto veni. Qui respōdit nescio me aliquādo boni aliquid ppetrasse. Vnde et ex cubili proprio mane cōsurgēs anteq i opa mea residea dico vt omis hec ciuitas a minore vsq ad maiorē ingrediantur in regnuz dei pter iustitias suas. ego autē solus pter peccata mea penā ingrediar sempiternam. qd verbum anteq quiescā sero ex cordis mei recēseo veritate .lviij.

Hoc audiens beat⁹ anthonius dixit ei Fili sic esto vt bon⁹ artifex sedens in domo tua cu3 requie: regnū dei adeptus es. Ego autē velut sine discretōe omē tēpus meū in solitudine ɔuersat⁹. necdū verbi tui assumpsi mēsurā. .lix.

¶ Dixit abbas yperici⁹ Meli⁹ est comedere carnes ⁊ vinū bibere q̄3 comedere in vitupatiōe carnes fratrū Sic em̄ susurrās serpēs euā de paradiso excussit ita qui fratri suo detrahit nō solū suā ꝫ ⁊ audiētis aiam ꝑdit. .lx.

¶ Quidā de senibꝰ ex sichi discipulū trāsmisit in egiptum vt ei camelū deduceret q̄tinus sportellas quas fecerat portaret in egiptū. Cū autē deduceret camelū alter senex obuius ei venit ⁊ dicit ei. Si scissem frater q̄n ibas in egiptum dixisse3 tibi vt ⁊ mihi alterū camelum adduceres. Qd cū ille frater ꝓprio abbati dixisset ꝑ nimia caritate dixit ei senex Vade fili ⁊ duc ei camelū illum dicēs. q2 necdum parati sum⁹. cōple necessitate3 tuam ⁊ vade tu cū ipso in egiptum ⁊ iterū reduc nobis camelu3 vt et nostra vasa portemus. Cumq3 ergo hoc fecisset frater ⁊ isset ad illū aliū senē dicēs Abbas pambo dicit q2 necdū pati sumus tolle ⁊ cōple necessitatē tuā. Carrigauit senex camelū ⁊ iuit in egiptū. Cu3 autē discarrigasset ite2 ille frater reducebat camelū ⁊ dixit. Ora ꝓ me pater. Cūq3 senex requisisset quo ꝑgeret: rn̄dit. In sichim vado vt etiā nostras sportellas huc deferā. Qd cu3 audisset senex cōpunctus cepit penitere lacrimas ⁊ dicens. Indulgete mihi dulcissimi quoniā caritas vestra fructū meum abstulit. .lxi

¶ Quidā frater dixit ad senē. Ecce abba freq̄nter interrogo seniores patres vt dicant mihi commonitionem de salute anime mee ⁊ quicq̄d dixerit mihi nihil ex ipsis retineo. Erant autem seni duo vasa vacua. ⁊ dixit ei senex Vade ⁊ affer vinum ex illis vasis et mittens aqua3 laua illud ⁊ effunde ⁊ pone illud nitidum in locū suum. Fecit ergo ita frater semel et bis Et dixit ei senex. Vtraq3 vasa simul affer. Et cum attulisset dicit ei senex. Quale est ex vtrisq3 mundius? Respondit frater. Vbi aquam misi ⁊ laui. Tunc senex dicit ei. Sic est ⁊ anima fili que frequenter audit verba dei. Quāuis em̄ nihil retineat ex his que interrogat: tamen plus mundatur q̄m illa que non requirit.

¶ Abbas motues venit aliquādo ď loco qui vocatur ragithbam in partibus gebalonis. .lxij.
Erat autem cum eo ⁊ discipulus eius Videns autē illum episcop⁹ loci illius tenēs eum inuitū presbiterum fecit. Et dū pariter cōmorarentur dic̄ ei epūs Indulge mihi abba. scio em̄ ꝙ hāc causā nolebas ꝫ ego a te bn̄dicī desiderās hoc presūpsi Cui senex dixit In hoc nūc laboro quia diuidi ab eo qui mecum est non possum. ⁊ solus non sufficio orationes meas implere.

Dicat ei epus. Si scis eū dignū ordino ego illuz. Respondit abbas Motues. Si quidē sit dign9 nescio. vnū autē scio meliorē illū esse me. Ordinauit autē ⁊ illum. vtrīq3 tamē ita pertrāsierūt vs3 ad finē suū vt ad altare q̄ntū ad oblatiōem ɔsecrandā nunq̄3 accederent. Vnde dicebat senex. Confido in deo meo nō habeo grande iudiciū ꝓpt ordiatōe3 hāc q2 oblationem non p̄sumpsi offerre. nam ordinatio hec illorū est q̄ sine culpa sunt. ego autē bene me cognosco. Nō bene .lxiij.

¶ Quidā frater sedebat in cella in egipto i magna humilitate p̄ cipu9 Habebat autē sororē in ciuitate meretricē q̄ multis aīabꝫ perditio fuit. Frequēter ergo monebāt senes illum fratrem ⁊ vix potuerūt persuadere ei vt veniret ad eā quatin9 per āmonitiōnē suam posset peccatū qđ p eā fiebat vincere. Dum autē veniret ad locum quidā ex notis videns euz p̄cessit ⁊ nūciauit mulieri dicens. Ecce frater tuus venit ad te de heremo. Illa autē hec audiēs pre gaudio relictis amatoribꝫ suis quib9 ministrabat capite discooperto ad occurrendū fratri egressa est. Et cum vidiss3 eum dū tēptaret illū cōplecti dicit ei ille. Soror mea carissima parce iā anime tue: qm̄ ꝓpter te multi pereūt. cōsidera quāta habes tormēta p̄parata nisi cito penitere festinaueris. Illa autez cōtremiscēs dicit ad eū. Et scis frater q2 est mihi salus vel modo?

Cui ille dixit. Si volueris ē sal9 tibi adhuc Illa autem iactās se ad pedes fratris sui petebat vt eā secum deduceret in desertuz. Cui frater dixit Vade ⁊ cooperi caput tuū ⁊ seq̄re me. Cui illa respōdit Eamus velociter. oportet eīn magis me deformari ⁊ inter hoīes nudo capite ambulare q̄3 in officina peccati mei iterū ingredi. Duz autem pariter ābularēt monebat eā frater ad p̄niam. Videns autē ille q2 fratres quidā obuiarēt sibi: dicit ad eā. Quoniā necdū omnes sciūt q̄ soror mea es parū de via secede donec isti trāseāt. Qđ cuz fecisset postq̄3 transierūt illi vocauit eā frater suus dicens. Veni soror eam9 viam nrām. Illa āt nō respōdit ei. Perquirēs ergo ille inuenit eā mortuā ⁊ vestigia pedū eius plena sanguine. erat eīn discalciata. Tūc ille flēs ⁊ eiulans nūciauit seniorib9 pr̄ibus omnia q̄ facta fuerāt. At illi cōtendebāt inter se de salutatiōe eius. Māifestauit autem de9 vni seni de ipsa eo q̄ nulla ei cura fuit de reb9 corporalibus s3 vt vuln9 ꝓpriū sanaēt neglexit oīa sua et suspirauit ḡuiter ⁊ fleuit p peccato suo. ꝓpterea deus suscepit p̄niam eius.

¶ Quidā frater ex mi .lxiiij. tria parcior magis q̄3 auarior: ⁊ nesciēs triginta argēteis dn̄m Iesum venundatū centū solidos q̄s lima texēdo collegerat moriēs dereliquit. Initu3 est ergo int̄ monachos de hoc cōsilium. nam in eo de loco circiter q̄nq3 milia diuisis

cellulis habitabāt qđ facto op⁹ esset. Alij paupibꝫ distribuēdos esse dicebāt. alij dādos ecclīe. nō nulli pentibꝫ eius remittēdos Machari⁹ vō ⁊ pābo ⁊ isidorus: ceteri qꝫ seniores prēs scō in ei⁹ loqnte spū decreuerūt infodiēdos esse cū dño suo dicētes Pecūia tua tecū sit i pditōez. Et ne hoc crudeliter quisq̄ꝫ factū putet tātus terror ⁊ pauor p totā egiptū cūctos monachos īuasit vt vnū solidū dimisisse grādis apud eos sit crimis.

Erat q̄dā grec⁹ adolescēs i egipti q̄dā cenobio q̄ nulla ↄtinētia: nulla opis magnitudie flāmā carnis poterat extinguere. Cūqꝫ ad prēm mōasterij hec ei⁹ tēptatio plata fuisset ha c ille euz arte suauit Impauit cuidā viro grui ⁊ aspo vt iurgijs atqꝫ ↄuitij⁹ insectaret adolescentē ⁊ post irrogatā iniuriā prior veniret ad q̄rimoniā. Cūqꝫ impata sibi pficēt insup vocati testes p eo loq̄bant q̄ ↄtumeliā fecerat adolescēti. At ille flere cepit ↄtra mēdaciū Quotidie gemit⁹: q̄tidie lacrime fluebāt. Sedebat sol⁹ qꝫ amaritudine replet⁹ est. oīqꝫ auxilio desti tut⁹ ad Jesu pedes iacebat Quid multa? Ita totus ānus deduct⁹ est. Quo expleto iterrogat⁹ adolescēs sup cogitationibꝫ p̄stinis vtrū ne adhuc aliq̄d molestie sustineret. rn̄dēs dixit Pape: viuē mihi nō licet queadmodū fornicari libet? Ita ēgo p hāc artē spūali prē pcurāte adolescēs supata libidine saluatus est.

Ex tercio libro vitaꝝ patrū.

C.lxvi.

Tempore maximiani psecutoris pulcherrima puella fuit ācilla cui⁹dā quā multis inuitās pmissionibus dn̄s eius decipe eam nō potuit. Nouissime autē exardescēs in iracundiā tradidit eaꝫ tūc cōstituto pfecto alexādrie interficiēdam q̄si cristianam blasphemātem ⁊ deos ⁊ imperatorē. In ipsis vō psecutionibus submittēs ei quosdā cū pecunijs dixit. Si cōsenseris volūtati mee a penis te custodiā. si autē pmanes i duricia tua rogabo iudicem vt torq̄at te vsqꝫ ad mortez. vt nō viua derideas voluntatē meam. Adducta autē ante tribunal iudicis diuersa penarū tormenta ↄtemnebat ↄsciētia bona munita In quibꝫ tormētis ⁊ caldariā magnā plenam feruēti pice iussit succendi iudex Feruēte ergo pice et nimis exardescente proponebat ei iudex: dicens. Vade aut subdere voluntati domini tui: aut certe noueris quia in hanc caldariaꝫ te iubeo mitti. Illa autem respōdit dicens. Non fiant aliquando tales iudices qui iubeāt subdi luxurie. Fremēs ergo iussit eam expoliatam mitti in caldariaꝫ feruentē pice. Illa autem emisit vocem dicēs. Per caput tui imperatoris te coniuro quem colis si statuisti sic torquere me: iube me paulatiꝫ depōi in caldariam vt videas q̄ntā mihi patientiam donauit cristus quem tu ignoras ⁊ nō cognoscis. Et deposita paulatiꝫ in p̄paratuꝫ

feruente cacabū eadē hora refrigu it pix cum arca collū eius puenit Quāplurimi autē videntes tale mi raculum cōfirmati sunt in fide dn̄i nostri Jesu xpi in alexādrina ec clesia q digni fuerūt terre māsue toꝝ: sic dicit dn̄s i euāgelio Be ati mansueti qm̄ ipsi possidebunt terram· ·lxvij·

¶ Pasco quidā noīe septuagesi muz agens annuz etatis erat in si chia· Igiť dum grauiter me qui hunc secundum libꝝ vitas patꝝ ɔscripsi spirit⁹ fornicatiōis tēpta ret sup ɔcupiscētia muliebri exa gitātibus me cogitatiōibus pene egressus sum de heremo ɔpellente me nimia passiōe· Et vicinis qui dem mibi mōachis non indicaui causam· lateter autem perexi in so litudinez ⁊ circuiui sanctos prēs vſ dies qndecīz eos q in sicbia se nuissent· in quibꝰ reperi pascuz quē oēs qui i illa heremo erant patres venerabanť Itaqꝫ ꝑſupſi ego ⁊ cum lacrimis depcans eum ɔfessus sum ei passionem q̄ me ni mis et incessanter nō desinebat im pugnare· Et ipse ait mibi· Non cōturbet te hec causa· nō eniz pate ris hec a negligentia Attestatur quippe tibi ⁊ locus et difficultaſ rerū· ⁊ qz nō est i locis illꝰ vlla vi sitatio femiaꝝ ſ magis ex inuidia diaboli q semp insidiať ⁊ decipe festinat aīas hoim· ecce vt vides me iā senem hominē q̄dragesimū annū habeo: in hac cella ⁊ auxili ante grā xpi sollicitus sū de salute aīe mee: tn̄ vſ nūc tēptatiōem su stineo· Nā cuz sacrām̄to dicebat mihi qz sup duodecī annos p⁹ q̄n q̄gesimuz annum nō nocte mihi nō die pepcit intātuz vt putarez qz forte dereliqt me de⁹· ⁊ ideo in stāter ⁊ sine cessatōe hui⁹ molesti am passionis paterer Elegi ergo magis mori irrationabilꝰ r q̄z talē pati corpis passionē Egressus er go circuibā pene oēz solitudinē ⁊ inueni leene spelūcā ⁊ posui me ia cē ibi p totū diē nuduz vt igredi entes fere comederent me· Cū er go facta esset vespera egredientes bestie masculus ⁊ femina odorati sūt me a capite vſ ad pedes ⁊ lin gētes me: totum recesserūt a me· Ego āt putabā qꝫ deuoraret me Jacui ergo ibi p totā noctē: sed nō accesserūt ad me Cogitaui er go qz pepcit mibi de⁹ ⁊ reuersus sum in cellā meaz· Post paucos autē dies iterū eadē tēptatio vali di⁹ insurrexit mibi ita vt pene in blasphemiā puenirē Cōuersus ei demō in ethiopissam puellā quā viderā aliqn̄ in iuuentute mea spi cas in messe colligētem sedit sup genua mea ⁊ vehemēter me com mouit Vn̄ cū nimio furoē dedi ei pugnos ⁊ alaphas in maxillas et statiz nō cōpuit fantasma illd Per bienniū autē man⁹ mee Vn̄ pcussi quasi faciē ei⁹ fetorē et hru mū sufferre non poterā· Desperā bam ergo de salute aīe mee et pre tristicia nimia defectio animi af fligebat me· et nimio merore ta bescebā· Audiui āt vocē factā in sensu meo et dicētē Vade Pasco

certare · ꝓpterea enī hec permisi te pati vt nō altū sapias · nec extollaris i v̄tutib⁹ tuis ſ; recognoſcas infirmitatē tuā ⁊ nō in ꝯuerſatiōe tua cōfidas · ſ; ſubdit⁹ ⁊ humil' ſis i adiutorio dei ꝯfidēs · Jta certus eff cūs de auxiliāte mia dn̄i ſaluatoris pacifico₇ habui reliq̄s dies ·

Quoniā ſupra mo ·lxviij· dū erudit⁹ i oī pte erat āmonius tā in ſciētia ſcpturarū q̄m etiā ſermōis · dū in q̄dā ciuitate epūs defunct⁹ eēt: amatores āmonij ſuggeſſerūt epo alexādrie petētes vt āmoniū ei ordinaret epm̄ · Dixit autē eis archiepūs · Adducāte mihi eū vt ordinet' epūs · Jlli aūt feſtinātes prexerūt cum adiutorio ad eū · Cū autē vidiſſet ſe ꝑuētū depcabat' eos ⁊ cū ſacramēto affirmabat nō ſuſcipe ſe ordinē₃ epatus nec₃ de heremo egreſſu₄ · Jll' aūt nō ꝯcedētibꝯ ſ; violēter inſtātibus pn̄tibus eis accepit forfice₃ ⁊ aurē ſua₃ ſiniſtrā ab imo abſcidit dicēs eis · Vel nūc certi eſtote q₂ impoſſibile ē me fieri epiſcopū q₂ lex ꝓhib₃ debile₃ i aliq̄ mēbro fieri ſacerdotē · Tūc relinq̄ntes eū receſſerūt · Abeuntes aūt dixerunt epō · Et ait eis epūs Jſta lex obſuabat' apud iudeos · mihi aute₃ etiā eū qui naſū abſciſu₃ h₃ ſi adduxeritis ita tn̄ ornatū moribus vt dignus ſit ſacerdotio ordinabo eū · Abeūtes ergo iterū rogabant eū · Jpſe aūt iurauit dicēs · Quia ſi me coegeritis etiā liguā meā ꝓpter quā diligitis me abſcidā Jta ergo relinq̄ntes eū receſſerunt ·

Quodā vero tp̄e in lxix· heremo edificanti āmonio cellam ſupuenit quidā frater ⁊ dixit ei · Cur in tali ardore eſtus affligis teip̄m abba: Rn̄denſq₃ beat⁹ ammonius ait · Crede mihi frater q̄a donāte dei grā ſcripturas ſanctas memorie cōmendaui Nā ⁊ vetus ⁊ nouū teſtamentū ab ineūte etate ad plenū didici · necnō etiā ſanctorū antiq₄ patrū orthodoxo₄ ſacerdotu₃ dn̄i ſexcētas miriadas expoſitionū i lege diuia ꝯſcp̄tas plegi ſic̄ teſtabant' ei de hoc pene oīēs i heremo prēs · ⁊ ſi vno die ſatiatus fuero pane ⁊ minime i ope me exercuero: extollit' ſenſus meus ⁊ velut irrationaliū animaliu₃ efficiatur · ·lxx·

Quodā tp̄e aduenīēs beatus euagrius ad ſanctū āmoniu₃ viſitationis ſp̄ualis gratia · dū multa de ſcripturis inter ſe cōferret ⁊ letarent' vtriq₃ ſp̄ualiter in domīo · poſtmodū dixit euagri⁹ ad āmoniū q̄ſi exprobrādo ei q₂ aurē ſibi īciderat · Nō times inq̄t graue peccatū q₂ vt nō accipes ſacerdotium aurē abſcidiſti: Rn̄dens aūt ammoni⁹ dixit ei · Deprecor te vt exores ꝓ me ad dn̄m vt de alijs peccatis meis indulgētiā accipe merear · Nam de hoc admiſſo nō valde turbat' anim⁹ meus Verūtamen te magis oportet timere ⁊ ſollicitūdinem gerere qui eruditus es ſ̄m ſeculi ſapientiā ⁊ tantā ſcientia₃ diuina₄ ſcripturarū habes quam gratia dei tibi cōtulit vnde poſſes multos populos erudire ⁊ elegiſti

magis in heremi solitudine degē· Et ego quidē auriculā abscidi; nam ipse linguaꝫ abscidisti que multos populos docere potuit·

¶ Retulit mihi beata lxxi· melania quia in primis cuꝫ aduenissem de roma in alexandriam ⁊ audisseꝫ de abbatis pambo virtutibus isidorū referentē qui etiam ⁊ perduxit me in solitudinē ad visitanduꝫ sanctos patres: obtuli ei argenti erarium trecentaruꝫ librarum: deprecans eum vt de reb⁹ meis acciperet ad erogandū pauperibus· Ipse vero sedebat et texebat de folijs palmaꝝ sportellas· Benedixit autem me dicens· Dominus deus retribuat tibi mercedē Et dixit dispensatori suo theodoro Suscipe ⁊ dispensa hec in omni libia ⁊ insulis fratrib⁹· hec enī monasteria magis indigēt· Precepitqꝫ ei nulli in egipto dare eo qꝫ abundantior esset prouincia· Ego autem stabam expectans quasi honorari aut glorificari sup quod obtuleram· ⁊ nihil audiēs ab eo dixi· Vt scias domine quātum est· trecenta pōdo sunt Ipse vero nec respiciens me respondit dicens· Cui obtulisti hec filia pēsare opus non habet· Qui enī pensat montes ⁊ omnem molem terrē multo amplius nouit quātitatem huius argenti· Si enim mihi hoc dedisses bene mihi diceres q̄ntum est· si autem deo obtulisti ille qui vidue minuta non despexit pauperis nec tuam oblationeꝫ tradet obliuioni· ·lxxij·

¶ In monte nitrie fuit beniamin quidam sanctus vir qui vixit vsqꝫ ad octoginta annos abstinētissimus ⁊ studiū gerens circa virtutes animi· Consecutus est aūt a domino gratiam sanitatum et si cui manus imponebat aut oleum benedictum dabat omnis ab eo infirmitas repellebatur· Hic ita qꝫ qui tante gratie dign⁹ habit⁹ est ante octo menses mortis sue idropicus factus est· ⁊ intantuꝫ corp⁹ eius tumuit vt alterum iob putares· Assumēs ergo nos beatus macharius qui tunc erat p̄sbiter in monte nitrie me ⁊ theodorū ac machariolum dixit nobis Venite ⁊ videte nouum iob in tāto tumore corporis et passione insanabili imensaꝫ gratiarū actionē semper deo reddentem· Abeūtes ergo vidimus eum in tāto tumore corporis vt non posset vnus digitus manus alteri digito cōiungi· Intuentes autem hanc passionē crūdelissimam oculos auertebam⁹· Tunc dicit nobis beatus beniamī Orate filioli vt non interior homo meus idropicus fiat Iste autem nec bene patiens profuit nec male patiēs nocuit· Per octo ergo menses sella eidem ponebatur latior in qua icessabiliter sedebat ꝓpter reliquas necessitates corporis Nec eniꝫ iacere poterat In hac tamen passiōe posit⁹ alios sanabat Necessarie āt enarrauim⁹ passiōeꝫ hāc vt nō conturbemur siqñ aliq̄ grauissima egritudo viris iustis euenerit Defūcto āt eo limē de ostio

tulerũt ⁊ postes vt posset corpus eius efferri· Tantus erat tumor corpis eius· ·lxxiij·

¶ Apollonius quidã noie negociator fuit· renũciãsq; seculi actibus ⁊ cõuersus ad suitũ xpi habitauit in monte nitrie· neq; artẽ discere potuit: neq; vacare in scribẽdis libris pre senectute Viuẽs autẽ in supradicto monte·xxv· annos·hoc habuit studiũ vt ex proprijs pecunijs ⁊ suis laboribꝫ oia necessaria cõpararet de alexãdria· ⁊ in omi fraternitate mistrabat infirmãtibus ⁊ erat vidẽs eos a pma luce vsq; ad horã nonã p singula ostia ingrediẽs monasteriola ne qs forte iaceret Portabat autẽ vuã passaz malagnata et similia que infirmis necessaria sũt· Hãc exercuit cõuersatiõem in senectute sua· Qui moriẽs similem sibi dereliqt apotecariũ rogãs euz hãc exercere ãministratõez· Quicq; enĩ militũ mõachorũ habitantium in monte necessaria erat talis ministratio ꝓpter qd heremus eẽt locus ille· ·lxxiiij·

¶ Referebãt de abbate nathanaele pãpue qz tantam habebat patiẽtie virtutẽ in cella vt nõ moueretur a ꝓposito suo In quibus illusus in pmis ab eo q oẽs illudẽ festinat ⁊ decipit demone tedio qdaz oppressus: egressus est de prima cella ⁊ aliã construxit sibi ꝓpe quẽdam vicũ· Postq̃z autẽ pfecit eã habitauit in ea· Post tres vo menses affuit demõ quadam nocte thaureã tenẽs sic carnifex indumentũ habẽs q̃si militis cõsutuz· ⁊ faciebat strepitus de thaurea illa· Ad quez ait beatus nathanael· Quis es tu q talia psumis sup hospiciolũ meũ: Respondens autẽ demon dixit ei· Ego sum q de illa cella te expuli ⁊ veni vt et de hac te effugarez· Cognoscẽs autem qz illusus essz reuertit statim ad priorẽ cellã· et cplẽs in ea triginta ⁊ septem ãnos: nõ trãsiuit limen ostij cellule cõtendẽs cõtra demonẽ· Qui tãta aduemens ostẽdebat ei vt euz cõpellẽt egredi q̃nta referre satis longũ est In quibꝫ hoc obsuãs septem epõrũ sanctorũ virorũ visitatiõem siue ex dei pmissiõe factã: siue ex temptatione maligni paulominus fecit eũ excedere a ꝓposito suo· Episcopi ãt postq̃z orassent egrediẽtes nõ deduxit eos nec passum pedis· Dicunt ei mistri·i· diaconi Superbaz rem fecisti vt nõ deduceres epos· Ipse autem dixit eis ego et dñs epis oiq; seculo mortuus sum· habeo enĩ occultuz ꝓpositum mẽtis mee ⁊ scit deus cor meum q de causa nõ deduxi eos Expauens autẽ demon de circũuentione hac subornauit se ante nouẽ menses mortis eius· et efficit q̃si infans nouem ãnorũ minãs asinũ portantẽ panes in cophinis· Et ꝓpinquãs vespera pfunda ad eius cellã finxit cadẽ asinũ· ⁊ clamãs q̃si infans Abba inqt nathanael miserere mei ⁊ da mihi manum· Qui audiens vocẽ q̃si infantis aperuit ostiũ ⁊ stãs ab intus dixit ei·

Quis es tu et quid vis vt faciaz tibi? Dicit ei Illi⁹ suz puerul⁹ et panes fero propter qd' cōuiuiū fr̄is ipsius est et crastino sabbo illucescente necessaria est ista oblatio· dep̄cor ne despicias me ne forte a bestijs et leenis comedar· multe em̄ sunt i illis locis· Stās autē et stupēs btūs nathanael cōmoti⁹ viscerib⁹ cōturbat⁹ cogitabat itra se dicēs· Quia aut de mādato habeo cadere aut de proposito Post hec āt cogitauit Melius ē me nō trāsgredi q̄z tātoȝ ānoȝ propositū pdere i cōfusionē sathāe· Et cū orasset dicit loq̄nti ad se q̄si infāti· Audi infan⁹· credo in deū cui huio qz si necessariū sit tibi adiutoriū transmittit tibi deus et neq; leena nocebit te neq; aliq̄s· Si aūt tēptatio cō festim reuelabit deus Et claudēs ostiū introiuit· Cōfusu⁹ autez demon qz supatus est i turbinē resolutus est q̄si onagri exilientis et fugiētis et sonos emittēti⁹ Iste triumphus beati nathanael fuit· et hec cōuersatio· et hic finis ·lxxv

Vir em̄ quidā egiptiu⁹ cōcupiuit igenuā mulierē maritatā et nō valē⁹ eā carpe· locut⁹ ē malefico dicēs Facito eā vt amet me et age vt pijciat eā vir ei⁹ Accipiē⁹ ergo malefic⁹ sufficiēter vsus est maleficio et facit eā equaz videri· Vidēs aūt vir eiu⁹ veniēs deforis mirabat⁹ qz i lecto eius eq iacēt et cepit plāgere et eiulare Nā loq̄batur aiali et rn̄suz nō dabat Itaq; dep̄cat⁹ ē p̄sbīos possessiōis et adducēs ondit eis· Qui nō iuenerūt causā vsq; ad tres dies· neq; fenuz accipiebat quō eq̄· neq; panē sicut hō· vtroq; puabat⁹ cibo· Ad vltimū vt glorificaret⁹ deus et appareret vtus sc̄i macharij ascēdit i cor viri vt duceret eam in solitudinē· et vinxit eā q̄si equā et duxit in solitudinē· Cuz approp̄inq̄ret ergo stabāt fr̄es iuxta cellā macharij litigātes et dicētes Quid adduxisti huc equā istā? Dicit eis· Vt miaz cōseq̄tur· Dicūt ei· Quid ei hz? Qui rn̄dit· Vxor mea erat et in equā cōuersa est· et hodie hz ter ciū diē nō gustās quicq̄z· Qui retulerūt sc̄o machario itus orāti· propterea em̄ reuelauerat ei de⁹ Respōdit ergo fr̄ibus et dic eis Equi vos estis qui eq̄rū oculos habetis Illa āt mulier non ē trāsfigurata h solū in ocul⁹ eoȝ q̄ seducunt⁹ videt⁹ eq̄· Et bn̄dicēs oleū a vtice p unxit eaz nudā· et superorauit et statiz facit eam mulierē videri ab oībus· Dans āt ei cibū facit eā māducare et dimisit cū suo viro grās referentē deo· Et pcepit ei dicēs· Nunq̄z cesses a cōmuniōe· hec aūt tibi euenerunt qz p q̄nq; septimanas nō approp̄inq̄sti diuinis·

Erat āt et ali⁹ q̄dā ma lxxvi· chari⁹ alexādri⁹ p̄sbr̄ i loco habitās q̄ dr̄ cellia· hic sc̄us machari us audiēs qz magnā cōuersatōem et regulam discipline tabenēsiote mōachi hr̄ent mutato habitu ac cipiēsq; indumēta rusticā p dies quindecim ascendit in thebaidaz per solitudinez· Et ingressus monasteriuz tabenensiotarū q̄rebat

abbatem vt eius p̄sentaret᷑ aspe
ctibꝫ virū sanctū pachomiuz no
mine p̄batissimū famulū dei grām
pphetie habentē cui occultat᷑ est
nutu dei aduent᷑ machariȷ̈ Rep
sentat᷑ ergo dixit ei· Deprecor te
dn̄e sancte pater suscipe me i mo
nasteriū vt efficiar mōach᷑·Di
xit ei pachomi᷑· Jam senectute
puectus abstinentiā nō vale᷑ su
stinere· frēs em̄ cōtinentissimi sūt
⁊ non ferens eorū laborez ⁊ scan
dalū passus regredi eris detrahēdo
eis· Et nō suscepit euz nec p̄ma
nec secūda die vſ ad dies septē
Cum ergo pseueraret etiā ieiun᷑
permanēs post hec dixit ei·Su
scipe me abba ⁊ si nō ieiunauero
sic aliȷ̈ frē᷑: opat᷑qꝫ n̄ fuero sic et
illi tūc iube me iactari foras Hec
audiēs abbas iussit frib᷑ vt susci
perent eum· Est autē ɔgregatio
per singula mōasteria mille qua
draginti viri· Multoꝝ em̄ mona
steriorū beatus pachomius pater
erat· ⁊ multa milia mōachoruz cō
gregatio erat Ingressus est ergo
in mōasteriū Trāsacto autē pau
co tēpore superuenit q̄dragesima ⁊
vidit singulos quosqꝫ addētes ie
iuniȷ̈s ⁊ abstinētie· Quidā enim
eorum post duos dies reficiebāt·
aliȷ̈ autē post q̄nqꝫ dies capiebāt
cibum· aliȷ̈ vō per totā noctez vi
gilātes orōnibꝫ insistebāt· p die
aūt opera manuū exercebāt Hic
vero sanctus machari᷑ stabat in
angulo tā dieb᷑ q̄z noctibꝫ: non
discedēs quoq̄z vſqꝫ quo dies q̄
dragita cōpleretur Aduenit ⁊ pa
scha neqꝫ tunc panez gustauit:
neqꝫ aliud qdqꝫ pulmētū nisi fo
lia tantū de caulibꝫ· et hec semel
in septimana die dn̄ica sumebat
nec discedebat de āgulo illo vbi
elegerat stare nisi tantū corporal᷑
necessitatis causa ⁊ statiz festinā
ter reuertebat᷑ ⁊ claudebat ostiū
super se· ⁊ nihil penit᷑ loq̄batur
ſ in silentio tantū labia ei᷑ moue
bant᷑· ⁊ non cessabat cōtinue ⁊ si
ne cessatōe in corde suo eloq̄a dn̄i
diuināqꝫ scpture ɔmemoratiōez
meditari· ⁊ opera manuū icessan
ter exercere mltō amplius q̄z aliȷ̈
frēs Hec fratres videntes pene om
nes scādalizati sunt· murmurātes
qꝫ dixerūt p̄posito mōasteriȷ̈ Vn
de nobꝫ hūc adduxisti tanq̄z sine
carne degentez ad cōdemnatōem
nostrā: Proȷ̈ce eū· cognosce q̄a
valde scādalizātur frēs i eo Hec
audiēs p̄posit᷑ mōasteriȷ̈ āmirās
tam districtā ɔuersatiōem eiu᷑:
orauit dn̄m dicēs· Manifesta mi
hi peccatori suo tuo domie quid
agē debeā: Et reuelatuz est ei qꝫ
ipse esset machari᷑· Eduxit aūt
eum foras in oratoriuz vbi altare
positum erat· et amplectēs oscu
latus est eū· et dixit ei· Vere vir
beatus es sancte machari ⁊ latui
sti nos· olim em̄ ex multo tēpore
desiderabam᷑ videre sanctitatem
tuā ⁊ grās agamus dn̄o Jesu q̄a
in spūalibꝫ boni᷑ maximeqꝫ i vir
tute abstinentie erudisti nos· et
puulos nrōs nō alta sapē in ɔuer
satione sua· Reuertē ergo ad lo
cum tuū· nō enim paꝝ edificasti

nos beatissime pat̄ ꝛ ora indesinē
ter pro nobis· ·lxxvij·

¶ Quodā tp̄e visitatōnis atq̄
edificationis grā perexi ego: v̄ba
auctoris hui⁹ libri ad eū· ꝛ iueni
añ ostiū atrij ei⁹ iacentē quēdam
p̄sbr̄m toto corp̄e vlceribꝰ plenū
Capitis aūt ei⁹ etiā ipsa ossa ꝯpu
truerūt· q̄ ideo aduenerat vt orōi
bus ei⁹ sanitatē reciperet· Sȝ scūs
machari⁹ nō suscipiebat eū Ego
āt ꝓstraui me i terrā ad pedes ei⁹
ꝛ dep̄cabar vt susciperet eū· Rn̄des
q̄ȝ vir btūs dixit mihi· Jndign⁹
est vt sanitatē recipiat· ſ; magis i
crepa eū ꝛ suade ei vt nō audeat
accedē ad sacroscm̄ altare dn̄i et
offerre sacrificiuȝ dn̄o· q̄ȝ formicā
do offert ꝛ ꝓpt̄ hoc castigat̄ Sua
de ergo ei vt resipiscat ꝛ ꝯdignā
agat p̄niam vt miam a dn̄o mere
atur accipe Jtaq̄ȝ ego egress⁹ ad
ad illū infirmū dixi ei oīa Et ille
terribiliter ꝯturbat⁹ itremuit· Ju
rauitq̄ȝ q̄ȝ i exitū vite sue nō vltur
paret ad altare dn̄i accedē Post
hec p̄cepit vt igrederetur suscepit
q̄ȝ eū ꝛ dixit ei Credis q̄ȝ de⁹ est
quē nihil latet· Rn̄dit Etiā dn̄e·
Dixit ei· Nūquid potuisti illude
re aut latere deū? Rn̄dit Nō· Ait
ergo· Si ergo cognoscis tāti cri
minis pc̄m̄ tuū ꝛ dei castigatōeȝ
itelligis pro q̄ causa tāti mali pla
ga in corp̄e tuo ē ideoq̄ȝ p̄cussus
es cessa a mal'ītuis ꝛ corrige de ce
tero ꝛ ꝯfitere semp̄ cū lacrimis pe
nitētie ꝛ intimo cordis dolore in cō
spectu dn̄i pc̄m̄ tuuȝ vt i die iu
dicij possis aliquā miaȝ ac pieta

tem dn̄i inuenire· Pedit ergo sac
mentū se nunq̄m peccare neq̄ȝ ad
sacroscm̄ altaē accedere nec obla
tionē ꝯsecrare· ſ; sic laici forte ha
bere· Jtaq̄ȝ p⁹ hec imposuit ei ma
nū ꝛ orauit ꝓ eo ad dn̄m ꝛ in pau
cis dieb̄ꝰ san⁹ fcūs ē· capilliq̄ȝ ca
pitis ei⁹ creuerūt ꝛ abijt sanus·

¶ Referebat āt idē ma ·lxxviij·
chari⁹· ꝙ q̄dā tp̄e nis ei moleste
fuerīt cogitatōes vāe gl'e· s· vt q̄
licūq̄ȝ mō eijceret eū de cella ei⁹ ꝛ
de secreta hēmi cōūsatōe suggerē
tes ei vt edificatōnis grā ad reme
diū ꝛ sāitates hoim romā p̄gēt ꝓ
salute aiaꝝ multaꝝ Jneāt em̄ ei
grā dn̄i ꝯtra imundos sp̄us Et cū
diuti⁹ isisteret ei huiōi cogitatio
nes ꝛ nec orāti ei cessarēt iactauit
se ꝓn⁹ i terrā ꝛ extēdit pedes suos
a foris limen ostij cellule sue cla
mās ꝛ dicēs· Trabite demōes tra
hite ego em̄ pedib⁹ meis nō vado
ſ; si potestis me hic abducite· ego
q̄ppe testor deū· q̄ȝ hic iaceo vsq̄ȝ
ad vesp̄aȝ· P⁹modū surrexit ad
cōsuetū opus dn̄i· ·lxxix·

¶ Referebat nob̄ vir sūme sc̄ta
tis pafnuci⁹ discipulus ei⁹· q̄m̄ q̄
dā die leena accipiēs catulū suuȝ
cecū obtulit scō machario ꝛ capi
te pulsans atrij eius ostium apu
it· ꝛ igressa sedēte scō viro p̄ieāt
catulū ad pedes Jpse āt accipiēs
eū expuit in oculos ei⁹ ꝛ orauit·
statimq̄ȝ apti sūt oculi ei⁹ ꝛ aspe
xit Et lactauit eū leena leuauit
q̄ȝ eū ꝛ abijt· Alt'a die pellē oui
naȝ grandē attulit ei leena· San
tus vero pellem videns dicebat

leene. Vñ tibi hoc nisi q2 comedisti cui9daz ouem forsitan ꝛ pauperis? Qđ ergo de iniustitia est nō accipio a te Illa vº iclinās caput suum in pauimēto dep̄cabat9 eū. ꝛ ad pedes sancti deposuit pellem. Ipse vº dicebat ei. Dixi tibi q2 non accipiā illā nisi mihi ꝓmiseris vt nunq̄z āmodo ɔtriste9 paupes deuorādo q̄drupedia eorum. Illa vº quasi cōsentiēs nutu capitis sui q̄si ꝓmittebat. tunc suscepit pellē ab ea. .lxxx.

¶ Virgo q̄dam fuit in alexandria: ornatu quidē indumēti humilis: ꝓposito autē menti9 elata. diues in pecunijs nimijs. nunq̄z aūt ꝓcedēs. ꝛ neq3 pegrino aut vginibꝫ seu ecclesie vel paupibꝫ nummuz q̄d aliq̄n porrexit Hec multis mōitis patꝝ nō abiecit siluā diuitiaꝝ Erat ei ꝛ gen9 nō minimuz in quibꝫ adoptauit sibi filiam germane sue cui nocte ꝛ die ꝓmittebat subam suā. A celesti em̄ desiderio mentez alienatā gerebat. Hāc ergo virginez vt ita dicā volens flexā domare ad reuelationē auaricie sanctissimus macharius p̄sbiter ꝛ ꝓpositu9 pauperum leprosorū cōposuit ꝛ inuenit artē hui9modi. Fuerat em̄z a iuuentute sua cambiari9 qđ dicunt gēmas distrahere: qui abijt ꝛ dixit ei. Lapides p̄ciosi smaragdi ꝛ iacincti incurrerūt mihi ꝛ siue iustici sint siue furtiui docere nō possum. Preciosi autē sunt nimis ita vt non possint estimari q̄z p̄clari habeātur. vendit autē qui habet eos quingētis solidis: si placet tibi eos tollere de vno lapide potes. accipe quingētos solidos. Alios autē in ornamēto neptis tue p̄parabis. Virgo autē intētissime audiens delectata est ꝛ cadēs ad pedes eius: dixit. Per sanctitatē tuaz ne q̄s alius eos cōparet. Inuitauit ergo eam p̄sbiter: dicen9 Veni vſ ad cellā meā ꝛ vide eos Que non acq̄euit ſ; adorās euz dedit q̄ngentos solidos: dicē9 Quo modo vis tolle eos. ego enī3 causam non habeo. Ipse autē accipiens erogauit paupibꝫ. Tempe autem trāsacto eo q̄ magne opinionis9 ac reuerētie erat reuerebat9 eum commouere supradicta virgo. Ad vltimū inueniēs eum i ecclesia: dixit. Rogo te dñe quid iubes ꝓpter lapides illos ꝓ quibꝫ dedimus q̄ngentos solidos. Qui respōdens dicēs ei. Ex tunc quo dedisti mihi auꝝ tradidi illud in precio gēmarū. et si vis venire et videre eos in hospicio vbi sunt veni ꝛ vide. ibi em̄ iacent. Et si tibi placuerit bene. sin vº tolle qđ tuum est. Que ꝓmptissime ꝓrexit ad cellam ei9. Erat autem hospitium pauperū in quo leprosi iacebāt. In inferioribꝫ quidem habebat mulierē9. in superiorib9 vero viros. Adducēs ergo eā induxit eā in ianuā ꝛ dicit ei. Quos vis videre pri9: iacinctos9 aut smaragdos? Dicit ei. Quos ipse vis dñe Et ait. Ecce isti sunt iacincti. Iterum aūt ipse deposuit eā in inferiora. et ostendēs ei mulierē9 dixit

Isti sunt smaragdi. si tibi placet tene. sin aūt recipe qd tuū est. Ita qꝫ verecūdiā passa egressa est. Et abiens ex multa tristicia infirmata ē. Pꝰ hec etiā grās egit p̄sb̄ro Puella āt de q̄ sollicita erat pꝰ nuptias sine filijs defūcta ē. lxxxi.

¶ Quidā moyses noīe ethiops genere. huus fuit cuiꝰdā curial' quē ꝓpter multā puersitatē ꝛ furta ꝛ latrocīnia ꝓiecit dn̄s eiꝰ. Dicebat' enī qꝛ vsqꝫ ad homicidia ꝑuenisset. Cōpellor aūt dicē mala eiꝰ vt ondam v̄tutē patiētie eius Dicebant ergo qꝛ dux latronum erat. sic ex ipsis opib9 eiꝰ ondit' in furtis ꝛ latrocinijꝰ. Deniqꝫ cuidā pastori maliciā retinēs subito voluit i nocte irruere ꝛ iterficere eū. Perq̄siuit aūt loca vbi caulas haberet ouiū. Indicatūqꝫ est ei quia trāſ nilū esset. Ille mordit' tenēs gladiū in ore: tunicā imposuit super caput suū ꝛ trāsnatauit fluuiū Dū ergo ille nataret ita studuit pastor ille se occultare et latere. Nā ille vtpote latro q̄ttuor arietes occidit ꝛ ligās eos trahēsqꝫ ꝑ flumē iterꝫ renatauit. Et egressꝰ de flumie excoriauit eos et comedēs optima queqꝫ carniū. reliq̄ in via distraxit. bibitqꝫ decē ꝛ octo calices. Statimqꝫ q̄nq̄ginta miliaria itinere sub die fecit ꝛ puenit ad locū vbi erāt socij eiꝰ. Iste ergo talis ac tantus latro in tantis malis conūersatus est. Quodam tempore a quodā religioso viro audiens verbum dei ꝛ in die iudicij futuram examiatōem inter iustos ꝛ peccatores inter criminosoꝰ ꝛ sanctos ac etiā inter amaraꝰ gehēne ꝛ ignis eterni penas ꝛ cruciatus sine fine i tenebris exterioribus q̄ ꝑparata sūt iniq̄s et peccatorib9. Itē audiēs eternā gloriā ꝛ eternos honores ꝛ requiē in regno celoꝝ iter āgelos scōs q̄ ꝑparauit deꝰ sanctis ꝛ iustis huictib9 sibi. ɔpunctꝰ corde cepit amarissime flere cū gemitu ꝛ eiulatu. Ingressusqꝫ mōasteriū dedit se in penitentiā ꝛ cruciabat se i multis lacrimis indulgētiā ꝛ veniā pctōrū suorum de pietate ꝛ mia a dn̄o postulando. ꝛ ita ꝑmansit in monasterio. lxxxij

¶ Quodā t̄pe i cellulā eiꝰ latrones igressi sunt ignorātes q̄s esset Erāt aūt q̄ttuor. q̄s ligauit simꝉ ꝛ imposuit eos sibi i dorsū ꝛ detulit eos ad eccꝉiam fratrū dicensꝰ. Quia iā mihi n̄ expedit nocē aliquē: qd iubetis de istis disponite Tū illi latrōes cognouerūt qꝛ ipe eēt moyses q̄ fueāt sceleratissimꝰ inter latrōes. ꝛ ɔpūcti sūt corde glꝉificātes deū q̄ nō repellit pctōres. ſꝫ suscipit penitētes vt saluēt' i etna salute. Et hec dicētes ɔpūcti sūt corde ꝛ dederūt se i pn̄am abrenūciātes oīb9 malꝉ actib9 et ɔcupiscentijꝰ carnalibꝰqꝫ desiderijs. lxxxiij.

¶ Huic moysi istiterūt demōes ſm ɔsuetudinē eiꝰ ātiquā luxuriam fornicatōis igerētes ei Qui tā valide t̄ptatꝰ ē sic ipse referebat vt pauloīnnꝰ d proposito excideret suo. Itaqꝫ ex hoc validus

abstinebat ⁊ vigilias amplius ad debat sibi ⁊ opera manuū ꝯpensius exercebat talefaciēs corpus suū: denicꝫ ꝓposuit sibi se non dormire iacentē in mattula: ſed per totā noctem stādo in cella orabat ⁊ psalmodiā explebat· Naꝫ parietibus se reclinās parū quid somni capiebat· ·lxxxiiij·

Iterū posuit sibi obseruantiā aliā Egrediebatur noctibus ⁊ ibat per cellas seniorū ⁊ tollebat idrias eorū i quibus sibi illi hauriebāt ⁊ portabat illis aquā In longinquo eni habebāt aquā: ⁊ quidā duo milia· alij autē ⁊ q̄nqꝫ milia Quadā vero nocte nō sufferens demō feruētē eius fidei cōuersatōeꝫ inclinato eo i puteum dum hauriret aquaꝫ ꝑcussit eum in renes de vecte ⁊ reliquit eū· Denicꝫ de nimio dolore obmutuit ⁊ remāsit velut mortuus· Alia die veniens quidam haurire aquā inuenit euꝫ iacentē ⁊ renūciauit beato Jsidoro p̄sbitero sicbij· ⁊ misit ⁊ leuauerūt eum ⁊ detulerūt ad ecclesiā ⁊ ꝓpe per annū ita infirmatus est vt vix resumeret vires suas· Dixit autē ei Jsidorus p̄sbiter· Quiesce moyses ⁊ noli indiscrete p̄sumere sed magis cū discretiōe tam abstinētiam q̄ꝫ vigilias ⁊ opa manuum exerce· Respōdens autē moyses ait Non quiescā beatissime pater vsqꝫquo quiescant adiuuāte me gratia dn̄i imundissime cogitationes et somnia que inmittūt neq̄ssimi demōes: sic scriptuꝫ est· Persequar inimicos meos et cōprehē dam illos· ⁊ non cōuertar donec deficiāt· Videns autē beatus Jsidorus fixā in dn̄o fidei eius cōstātiā surrexit ⁊ expādit manus ad orationem· dixitqꝫ ei· Jn noīe dn̄i nostri Jesu xp̄i donāte gratia eius ex hodierna die iam quieuerunt somnia q̄ inquietare te solebāt Jgitur glorificās et grās agens saluatori domino reuersus est ad cellulā suam Post aliq̄d autē tempus interrogauit eum Jsidorus p̄sbiter de molestia cogitationū carnaliuꝫ· Et ille respōdens: dixit· Protegente me xp̄o dn̄o deo ⁊ orationibus tuis nihil tale patior· Huic ergo deus donauit grām ad effugandos ex obsessis corpibus demones ita vt muscas nos magis timeamus q̄ꝫ ille demōes· Hec conuersatio moysi ethiops qui etiaꝫ ipse erat inter magnos ānumeratus prēs Defunctus est ānorū septuaginta quinqꝫ· Reliq̄t vero discipulos monachos septuaginta·

Beatus Euagri ·lxxxv· us p̄mo lector a basilio deinde diaconus a Gregorio nazāzeno ordinatus est hic cū esset instructissimus i diuinis scripturis cōtra omnes hereses ita florebat vt in magna ciuitate etiam eloquio potentissimo ex hoc nimis ab omni ciuitate cū honore ⁊ dilectōe haberetur Vnde fascinatio nugacitatis diabolice q̄ insectatur obscurare bona imisit in corde eius cogitatōes desiderij carnalis cōcupiscētie mulieris· Denicꝫ sic postmodū nobis ipse referebat adamauit euꝫ

mulier que erat mḡnifica cuiusdā de primatibus palacij viri vxor. Euagrius autē timens deum ⁊ ve rens ꝓpriā conscientiā ac pre ocu lis ponens magnitudinē cōfusio nis maxime q₃ in gaudētes hereti cos orabat dn̄m deprecans salua torē xp̄m vt impediretur tā rabi da mulieris contra se instantia. Nam ipse quidem volebat recede re sed non valebat. colligationi bus obsequiorū eius detentus. Postq̄₃ autē multis precāb₉ exo rauit dn̄m vt liberaret eum a pc̄ō maximo qd̓ opere pene perpetra batur. affuit ei angelica visitacō in scemate prefcāani. et rapiens eū perduxit ad pretorium prefe cti ⁊ misit eū in custodiā carceri⁹ ferreis q₃ catheis ceruicē et man⁹ eius colligauit. Sȝ ꝑ qua causa hoc pateretur nō dicebat ei. Ipē autē in cōsciētia sua nouerat qua de causa hec sustinēt Arbitrabat᷑ enī q̄ vir illius matrone interpel lassȝ accusās eū. Cum autez vehe menter ageret᷑ audiebat enī stre pitum et voces aliorū qui diuers̄ supplicijs torquebantur apud iu dicem pro criminalib₉ causis. et ideo permanebat valde territ⁹ et contremiscens Cum autē transfi gurassȝ se angel⁹ qui visionem cō cinnauerat quasi in figuram eius amici qui valde diligebat eum di xit ei cum teneret᷑ in vinculis in ter quadraginta reorū personas. Quid hic teneris dn̄e diacone. Rn̄dit euagrius dicēs In verita te tibi dico nō noui quaꝓpter hic teneor. Suspicio autē michi ē q₂ vir ille magnific⁹ ex ꝑfectis iter pellauit ɔtra me iudicē irracōnabi li zelo pcuss⁹ et timeo ne forte pe cunijs iudex corrupt⁹ tormentis me subiciat Rn̄dens dixit ei. Si audis me amicū tuū nō expedit tibi in ciuitate hac cōuersari. Re spōdēs āt euagrius dixit Si de⁹ liberauerit me de āgustia et circū uentione hac et videris me in con stātinopoli scitō q₂ iuste sustine o penas. Ait ei. Affer euāgeliū et iura mihi i euāgelio q₂ recedas de ciuitate hac vt sollicit⁹ sis de sa lute aie tue et liberabo te de hac ne cessitate. Detulit ergo euāgeliū et iurauit dicēs. q₂ vna soluȝ die vt vestimēta mea possim i nauim mittere recedo. Et sacmēto da to redijt de excessu quem ꝑpessus in nocte fuerat. et exurgens cogi tauit apd̓ se. q₂ licȝ i excessu fuit sacramentū. ħ tn̄ iuraui et mittēs q̄ habebat i nauim venit ierosoli mā. Suscepit āt eū btā melania quōdā senatrix romana cui⁹ filij et nepotes sunt primi i senatu. nc̄ āt famula xpi vera. lxxxvi.

Iterū autez diabolus indura uit cor ei⁹ tāq̄₃ iuuenis. Cepit eti am ibi mutaē vestes ei⁹ ⁊ in elo quio s̄mois exaltabat᷑ in gl̓a vā na. De⁹ āt q̄ ꝓpter suā miam ma gnā impedit occasiōes perdicōis nr̄e permisit vt nimietas febrium tabefaceret corpus suū et in ifirmi tate lōga laceraret᷑ per sex mēses adhibētes ei ei medicā diuersa me dicamina nihil pficiebāt. Tūc di

xit ei scã melania Nõ mihi placꝫ si li tam lõga infirmitas tua Dic ergo michi que sunt in corde tuo Nõ em̃ est absqꝫ ꝑmissu dei hec in firmitas tua· Et stati cõfessus ẽ oia q̃ in aio eius erant· Ait ei sãu la di Promitte corã do qꝫ teneas ꝑmissionẽ solitarie vite quã dño spõso dĩsti ⁊ licet peccatrix dep cor dñm vt det tibi tẽpus vite q̃te nus adiplẽ possis q̃ ꝓ salute aie tu e statuisti· Ipse vero acquieuit salutaribꝫ monitis eꝰ ⁊ in paucis diebus sanus factꝰ petijt ⁊ depre catus est vt famula dei pro se ora ret Ipsa em̃ vestimẽta monacha lis ꝑositi induerat· Egressus ãt profectꝰ in montẽ nitrie qui est i egipto in quo bitauit duos ãnos Tercio añt ãno ingressus est soli tudinẽ ⁊ ibi ↄuersatus est·xxiij ãnis cũ hijs qui dicunt cellia Co medebat aũt librã panis in die et in tres menses ꝑtalicũ olei nã m̃ chil coctũ sumebat in ćibũ·nec a liquid de pomis gustabat vir cer te ex multa opulẽtia ⁊ abundãti a deliciarũ veniẽs·Faciebat aũt in die orõnes cẽtum exceptis vigi lijs nocturnis Scribebat vero vt de ope manuũ suarũ sumeret ćibũ Pulchre em̃ scribebat liberalẽ ma nũ Intra paucos ergo ãnos lumẽ scie ⁊ veritatis ⁊ diuine scie ⁊ dis crecõnis spũum gratiã a dño xpõ percipere meruit·Quãtos autẽ li bros ⁊ expositioẽs de diuinis scri pturis conscripsit manifestũ est omnibꝫ ⁊ maxime hijs qui p̃cla ra eius opuscula admirantes ad fi

dem dm̃ saluatoris relicto errore conuersi sunt· Sexto vero anno conuersionis eius in quibus nihil coctum in ćibo accipiebat necessi tate corporis propter infirmitatẽ stomachi coctũ ćibum accipere compulsus est·Panem quidẽ iã non cõtigit·Olera vero ⁊ tisanas ac legumen vsqꝫ ad duos annos accipiens ita defunctus est cõmu nicans sacrosc̃ misteria in eccle sia in die epiphanie dm̃· Referẽ bant autem nobis qui circa eum e rant ⁊ obseruabãt eum·quia an te vnum diem mortis sue dixit· quia iam tercius ãnus est ex quo non molestor a carnali ↄcupiscẽ tia·Certe post tantam ⁊ taleꝫ vi tam ⁊ aridam abstinentiam ⁊ la bores ac dolores ⁊ orationes sine itermissiõe Huic i monasterio de gẽti nũciata ẽ mors priꝰ sui·Qui dixit nũciãti sibi·Cessa blasphe mare meꝰ ei p̃r immor̃t ẽ lxxxvij

Eulogius quidã scolasticꝰ erat ⁊ eruditus vir Qui amore di uino compunctus abrenunciauit turbis omniũ oẽmqꝫ substantiã suam distraxit ⁊ erogauit paupe ribus· Itaqꝫ paucos denarios in vsus ꝓprios reseruauit·cogitans apud semetipsum quia operari ꝓ p̃rijs manibus non valeo·nec in monasterij congregationem igre di possũ Inueit ergo quẽdã i pla tea iacẽtẽ leprosũ q̃ nec manꝰ ha bebat nec pedes cuiꝰ tm̃mõ ligua vigebat· Stãs ãt eulogius ꝑpe eũ orauit dñm ⁊ posuit q̃si pactũ cũ dño dicẽs· Domine in nomie

tuo leuabo hunc leprosũ in domũ meã et ministrabo ei et repausabo eum vsq; ad mortẽ. vt ꝓpt hunc et ego inueniã misericordiã tuã. Dona ergo mihi xp̃e dñe patiẽtiã ad hui⁹ obsequiũ. et accedens ad leprosũ dixit ei. Si vis pater suscipio te ĩ domũ meã et repausabo te. At ille rñdens dixit. Si digneris facere grãs ago. Adduxit ergo asinũ et leuauit eũ et duxit in domum suã et adhibebat ei curã diligenter. Itaq; p ãnos quindecim gubernabat et accipiebat curã de manib; eulogij et cõdigne nutriebat. Post quindecĩ autem ãnos insidiatu⁹ est ei diabolus et clamare cepit ꝯtra eulogiũ multis q; iniurijs et detractõib; afficẽ virũ. Dicebat em̃ ei. Multa mala ꝯmisisti. fugitiue forsitan dñi tui alienas pecunias furatus es. et p me vis a pctĩs tuis liberari. et clamabat. Iacta me in plateã vbi ãte iacebã. carnes desidero mãducare. Hoc cũ audiss; eulogius obtulit ei carnes ĩ cibũ. Iterũ ille clamabat. Nõ acquiesco ꝫ vt dixi iacta me in plateã ꝓpt̃ hõs volo videre iacta me vbi me inuenisti Forsitan si manus habuiss; ex suffocaẽ se potuit in tantũ eũ demon exagitabat. Ideoq; valde sollicitus eulogius prexit ad monasteria virorũ dei et dixit eis Quid faciã dñi mei prẽs q2 in desperacõe; me adducit leprosus iste Proicere eũ timeo q2 deo dextras dedi et promisi vsq; ad mortẽ ꝯtinere et repausare eũ Si ergo nõ ꝓiecero eũ ꝫ p violẽtiã tenẽ voluero pessimos dies et amarissimas noctes faciet mihi. Ad hec illi dixerũt ei Dũ adhuc in corpe est magnus ac beatissimus famulus dei pater ãthoni⁹. ascẽde ĩ nauim pit̃er cu illo leproso et vade in monasterium vbi monachi ei⁹ sũt. et expecta ibi vsq; quo dum egreditur de speluca et veniat ad monasteriũ et quicq̃d dixerit tibi obserua et acquiesce ei⁹ sẽtẽtie. De⁹ em̃ tibi p ipsũ dicet Misit ergo leprosũ illũ in nauim illeq; pit̃er ascendit Et nauigãtes venerũt ad monasteriũ discipulorꝝ beati anthonij. Euenit autẽ in alia die vt veniret pĩ anthonius iã vespera peracta. Qñ autẽ aduenie bat ĩ monasteriũ hãc habebat cõsuetudinẽ vocabat machariu; et interrogabat eu; dicẽs. Frater machari venerũt aliqui frẽs huc? Rñdebat. etiã venerunt. Iterũ interrogabat. Egiptij sũt an iherosolimite? Dederat em̃ eis signũ dicẽs Qñ videritis iquietiores dicite q2 egiptij sunt. qñ ãt religiosiores dicite quia iherosolimite sunt In terrogauit autẽ scd̃m ꝯsuetudie; frẽs Egiptij sunt an iherosolimite. Respõdit machari⁹ et dixit. Quia mixti sũt. Qñ ãt dicebat. q2 egiptij sũt. iubebat beat⁹ ãthonius vt pulmẽtum lẽticule appo neret eis cibu; et qñ refecissent faciebat eis orõne; et dimittebat eos Qñ ãt dicebat q2 iherosolimite sũt sedebat p totã noctẽ dispu tãs cum eis de v̾bis dei que ad sa

lutem anime pertinent. In illa er
go vespera sedebat ꝛ vocabat oēs
frēs. Qui cū aduenissent subito
vocauit. eulogi eulogi. Tercio aūt
cū nullus indicasset nomē eius eu
logius nō rn̄dit ei. arbitrabatur eni
ꝙ aliū eulogiū ex monasterio vo
caret. Tunc dicit ei. Tibi dico eu
logi qui ab alexandria venisti.
Rn̄dit eulogius et dixit. Quid
iubes dn̄e? interrogauit eū antho
nius. Quid huc venisti? Ait eu
logius. Et quis reuelauit tibi no
mē meū? causāqꝫ manifestauit.
Dixit ei anthonius. Scio ꝓpter
quod venisti. ſꝫ corā omnibꝰ edi
cito vt ꝛ ipsi audiant. Eulogius
dixit. Nunc leprosū inueni iacen
tē in platea ꝛ leuaui eū ꝛ promisi
deo vt eū repausarem quatenus ꝛ
salꝰ efficiar ꝛ ipse per meum ob
sequiū repausationē habeat. Et
quia post tot annos recedere vult
a me ꝛ nimis exacerbat me dū fe
stinat recedere ꝛ cogitaui proicere
eū. ido ad sanctitatē tuā veni vt
mihi des ꝯsiliū qd̄ agere debeam
ꝛ ores pro me. Nimis eni sollicitꝰ
sū ꝛ tribulor pro ista causa. Tūc
austero vultu respiciēs eū antho
nius dixit. Tu proicis eum. sed
qui fecit eū non proiciet eum. Ja
ctas eū tu. sed suscitabit deꝰ me
liorem te ꝛ ꝯsolatur eū. Et silens
eulogius pauefactus est. Iterūqꝫ
beatus anthonius cepit asperiori
bus verbis increpare leprosū illū.
Et clamāꝰ dicebat ei. Leprosē in
ueterate dierū malorū indigne ce
li ꝛ terre non quiesces blasphemare

re deū? Ignoras quia xp̄s est qui
ministrat tibi? Quomodo audes
aduersus christū talia proloq̄.
Nunquid non propter christum
semetipsum seruū se exhibuit eu
logius ad tuum ministerium? In
crepās ergo ꝛ hūc reliquit. Post
hec coram omnibus dixit eis que
expediebant saluti anime eorū.
ꝛ amonens eulogium ꝛ leprosū vt
non separarentur ab alterutro. ſꝫ in
cellam vestram inquit pergite. In
continenti eni vos visitat deus.
Temptatio eni hec euenit quia v
triqꝫ circa finē estis ꝛ corone vob
preparantur ne veniens angelus non
inueniat vos in eodē loco proposi
to ꝛ ꝑdatis tanti tp̄is mercedē bo
ni opis. His auditis cum festina
tione reuersi sunt ad ꝓpriam cellā.
Et post quadragrinta dies defū
ctꝰ est eulogius ꝛ post tres dies
similiter requieuit leprosus. Post
aliquot vero dies quidā noīe cro
nius de thebayda descendit ī mo
nasterium alexandrie ꝛ inuenit
quosdā frēs diem tercium leprosi
celebrare. quosdam autē quadra
gesimum eulogij. Agnouit ergo
cronius ꝛ obstupuit ꝛ accipiens
euangeliū ꝓposuit fr̄itati ꝛ iura
uit referēs eis quō oīa q̄ euenerūt
eulogio ꝛ leproso ꝑdixit beatus
anthonius.　　　　lxxxviij

Etiam hoc referebat nobis
cronius. quia in nocte quadam
dum verba dei prolixius nos doce
ret sanctus pater anthoniꝰ ꝛ hoc
intulit dicens. Quia per annum
integrum oraui vt reuelare michi

dignaret̄ p grām suā dn̄s locum iustoruz et pccōꝝ· Et vidi excel sum quendā gigantē vsqꝫ ad nu bes ptingentē manus extētas ha bentē· et subter eum stagnum ve lut mare et ignis flāmabat ferue batqꝫ velut caldaria et videbam aias velut in specie auiuz volātes et quātecunqꝫ quidē supuolabāt manus ei⁹ et caput saluabant̄ et vsqꝫ ad celum perueniebāt quan te autē vsqꝫ ad manus ei⁹ puenis sent nō valētes superius volare p cutiebat eas manib⁹ suis et alli debat· cadebantqꝫ in stagnuz fer uens· Audiui quoqꝫ vocē dicētē mihi has esse aias pccōrū· nam il las q̄ gigātez illum superuolāt ip sas esse aias iustoꝝ q̄s pond⁹ pec cati nō ḡuat· et ideo possunt ad al tiora ↄscendere q̄ in padiso dei sal uant̄· Alie autē sunt pccōrū que in infernuz dimergunt̄ q: nō egē runt peitētiā duz in corpe erāt vt indulgentiā pccōꝝ vel criminum suoꝝ a xpi dni pietate mererent̄ accipe nunc autē ta(ꝫ) dunt̄ ad infer noꝝ tenebras vbi est flet⁹ et stri dor dentium p̄ nimietate penaruz eternarum· lxxxix·

¶ Beatus innocenti us presbit in mōte olīueti fuit Iste simplex supra moduz erat· Nā in palacio clarus i milicia fuit· Verūtamen in inicio iperij ↄstātim abrenūcia uit seculo cū vxore sua· Hic ha bebat filiū noie paulū domesticū militantē· Hic instinctu diaboli peccauit cū filia presbiteri Quod cū audissꝫ pr̄ ei⁹ innocētius ora uit dnm dicēs Dn̄e deus amator castitatis da ei talez correptiōis spm̄ vt iā nō inueniat tēpus pec cādi in carne sua meli⁹ existimās vt magis demonio vexaret̄ q̄ȝ lu xuria· Qd̄ ⁊ factuz est Nā vsqꝫ nunc in monte olīueti ferro vinct⁹ tenet̄· q: vexat̄ ab imundo spiri tu crudelit̄· xc·

¶ Presbiteri cuiusdā filia in ce sarea palestine cecidit ifeliciť de v̄gitatis ꝓposito ⁊ ab eo q̄ eā cor ruperat p̄monita est vt lectorem incriminaretur· Cum autē conce pissꝫ ⁊ vtero tumēte apparuissꝫ cri mē cepit pater ei⁹ reqrere ⁊ discu tere eā· Illa autez statim accusā uit lectorē· Hec audiēs pať ei⁹ p̄sbiter retulit epō· Eps vero cō gregauit p̄sbiteros et iussit voca ri lectorē Interrogat⁹ ab epo le ctor nō cōfitebatur· Qd̄ em̄ non fecerat quō diceret? Indignatu⁹ ē eps et cū terrore dicit ei· Nō cō fiteris ifelix et imundicia plene· Rn̄des lector dixit· Ego quidē qd̄ erāt verū dixi q: n̄ habeo cau sā· Immunis em̄ sum· Si autem iubes qd̄ non est verū audiri ecce dico q: feci· Hoc cum dixissꝫ sta tim deposuit eū eps de ḡdu lecto ris· Ille āt depcatus ē epm et di xit ei· Quia ergo peccaui iube eā michi dari vxorē· Neqꝫ eni ego ero ex hoc clericus neqꝫ illa v̄go Et tradita ē i ptātē lectoris· Ac cipiēs ergo eā ab epo et a prē e⁹ ↄmendauit eā i monasteriuz mu lierū et depcat⁹ ē dyaconissā q̄ e rat ꝓposita sororibus monasterij

vt vſquequo generaret ſufferret eā. Itaqꝫ i pauco tpe impleti ſūt dies partus ⁊ affuit hora iudicij gemit9. dolores. anxietas. ac in fernales tormētorū dolores ac ptus nō egrediebat᷑. Tranſiit prīa dies ſecūda ⁊ tercia ⁊ ſeptima dies. Mulier pre nimijs doloribꝰ in ferno appropinquabat. nō comedit. nō bibit nec dormiuit. ſꝫ clamabat dicens. Heu mihi infeliciſſime pictitor q̄ꝫ maxie quia incriminata ſū lectorē. Abeūtes autē dixerūt prī ei9 Pater vero timēs ne repbēderet᷑ q̄ſi qui calumniat9 lectorē fuiſſꝫ tacuit alios duos dies. Puella aūt in tormentis poſita nec pariebat nec moriebat᷑ in tātū vt clamorē eius nō ferentes nūciarēt epō dicētes. Teſtat᷑ cuꝫ ſacramēto infelix illa clamās diebus ac noctibꝰ quia criminata ē lectorē. Tūc miſit eps ad eū diaconū ⁊ mandauit ei dicēs. Ora vt liberet᷑ que te criminata eſt. Ipſe autē nec rn̄dit ei nec oſtiū aperuit Ex qua die āt ingreſſus clauſerat ſe deprecabatur xpi dn̄i miſericordiā. Pergit iteruꝫ pater ad epiſcopū ⁊ fit oracō in ecc̄a ⁊ nec ſic liberata eſt. Surgēs aūt eps iuit ad lectorē ⁊ pulſās oſtiuꝫ ingredit᷑ ad euꝫ ⁊ dicit ei. Euſebadi ſurge ſolue qd̄ ligaſti. Et cū inclinaſſet genua lector cuꝫ epō ſtatim enixa eſt mulier. Preualuit em̄ deprecatio ⁊ inſtantia orationis ad demonſtrandā calumniam ⁊ arguendā criminatricē. vt ex hoc diſcamus quantum preualet inſtantia orationum de periculis liberare ⁊ cognoſcamus apud deum earum potentiam.

xci.

¶ Ad beatum appollonem cuꝫ germanus ſuus intempeſta nocte veniſſet petens vt de monaſterio ſuo pauliſper egreſſus ad eleuandum bouem qui in paludi9 cenū cecidiſſet ei preberet auxilium flebiliter querebat᷑. quia cum ſolus nō poſſet eruere. Cum abbas appollo inſtanter obſecranti ait. Cur iuniorem fratreꝫ noſtrū quē preteriens viciniorē q̄ꝫ me habuiſti non rogaſti? Cunqꝫ ille mortem olim ſepulti fratris oblitā ex nimia abſtinentia ac ſolitudinis iugitate velut impotē mentis exiſtimans reſpōdiſſet. quemadmodum poteram eum de ſepulchro qui ante annos quindecīꝫ obijt vocare. Abbas appollo reſpondit ei dicens. Ignoras me quoqꝫ ante annos viginti huic mundo fuiſſe defunctum. nullaqꝫ iam poſſe de huius cellule ſepulchro que ad pſentis vite pertinent ſtatuꝫ cuiqꝫ conferre ſolacia. quem in tantum chriſtus ab intentione abrenunciationis mundi abreptum vel modicum ad extrahendum boueꝫ tuum non patit᷑ relaxari. vt ne breuiſſimum quidem momenti inducias ſe ſequenti diſcipulo pro patris indulſerit ſepultura.

xcij.

¶ Quidā ſenex dixit. Si audieris de aliquo fratre verbum malum vel ꝙ agat iniqua reſponde

dicens. Nunquid ego iudex ei? ſum? Ipſe hodie ego cras. Opa quidē eius infirma tibi nota ſunt et perſcrutaris ea. quare fortia eius opa et vtilia neſcis. Ego iā mortuus ſū in pcās ſufficiunt michi pccā mea. xciij.

Frater quidā abijt haurire aquā de flumie. et inueniens mulierē lauantē veſtimēta peccauit cū ea. Hauriens autē aquā ibat ad cellulā. Inſiluerunt autem in eū demones per cogitationes et contriſtabāt eū dicētes. De cetero vbi vadis. nō eſt tibi vlterius ſalus. vt quid etiā ſeculum pdis? Intelligens autē frater ille qȝ volunt eū omnino pdere erigens ſe viriliť p cōfidentiā dicit cogitacōnibꝰ ſuis. Vnde ingreſſe eſtis in me cogitationes male et cōtriſtatis me volētes me oino pdere. Nō peccaui et iterū dico nō peccaui. Et egreſſus i cellulā ſuā otinebat ſe ſicut heri et nudiuſtercius. Reuelauit autē de⁹ in vicino eius ſeniori qȝ frater ille ruens et in ipſo caſu ſubruiſſȝ diabolū et viciſſet. Veniens autē ad illū ſenior dicit illi. Quō habes frater. Ille rn̄dit. Bene abba. Dicit ei ſenior. Et nō es paſſus triſticiā hijs diebus? Rn̄dit ei frater. Non. Dicit ei ſenior. Reuelauit michi de⁹. qȝ ruens ſubruiſti diabolū et viciſti. Tūc frať retulit oia illi q̄ ſibi adueniſſent. Senior autē dixit illi. Certe frater diſcretiō tua cōtriuit vtutē inimici. xciiij.

Referebāt quidā frēs de abbate niceta qui fuit diſcipul⁹ abbatis ſiluani qȝ qn̄ i cella ſua i mōte ſyna degebat moderate abſtiebat p ncāitate corpis. qn̄ āt eps ordinatus eſt in faran nimis oſtrīxit ſeipſū in diutina abſtinentia et in vigilijs ꝑpenſius atq; in oratioībꝰ itentius agebat. Hec autem vidēs diſcipulus eius dixit ei. Quid eſt domine hoc. quia qn̄ in heremo ouerſabamur nō tātū in abſtinentia laborabas. Reſpōdit ei beatus vir dicēs. Conſidera frater qm̄ ibi herem⁹ erat et ſecreta vita ac paupꝑtas. nunc āt egreſſi de heremo cū ſecularibꝰ cōuerſamur hoibꝰ et multe ac varie nob occaſiones occurrūt. et ideo timeo ne in fine vite mee i aliqua occaſione deū offendam⁹. Si ei ſcūs apl'us paul⁹ qui xp̄m in ſe loquētem habebat. et qui tātas virtutes aīmi poſſidebat. vt vſq; ad terciū celum adhuc i corpe poſitus aſcenderet. tn̄ dicebat macero corp⁹ meū et ſeruituti ſubicio ne forſitan alijs pdicās ipſe reprobus inueniar. quid nos huiles et pccōres oȝ facere.

Ex quarto libro vitaſpatrum.

xcv.

Narrauit quidā qȝ tres ſtudioſi diligentes facti ſunt monachi et vnus q̄dem ex eis elegit litigantes i pacem reducere iuxta illud quod dictū eſt bti pacifici. ſecūdus vero viſitare iſirmos. terci⁹ vero abijt

quiescere in solitudine. Primus ergo laborãs ꝓpter lites hoim non poterat omnes sanare Et tedio victus venit ad eũ qui seruiebat in firmis ⁊ inueniebat etiã ipsũ animo deficiente. ⁊ non preualebat mandatũ perficere. Et concordantes hij duo abierũt videre illuz q in heremo discesserat ⁊ narrauerit ei tribulacões suas ⁊ rogauerũt eũ vt diceret eis quid ipse ꝓfecerit. Et reticẽs paululũ misit aquã in cipհũ et dicit eis. Attẽdite in aquam ⁊ erat turbulẽta. Et post modicũ rursũ dicit Attendite nũc quõ limpida facta est aqua. Et cum intenderẽt in aquam vident tanq̃ȝ in speculo vultus suos Et tunc dicit eis. Hic est qui in medio hoim cõsistit. a turba em nõ videt pccã sua. Cũ ãt quieuerit ⁊ maxie in solitudie tũc delicta sũa conspicit. xcvi.

¶ Narrauit quidaȝ senex ꝙ aliquis frater dum conuerti vellet et prohiberet a mrẽ sua nõ quiescebat ab intentione sua dicẽs. Saluare volo animã meã. Jlla vero multum resistebat. Cũ ergo desideriũ eius impedire nõ potuisset. postea ꝑmisit. Abiens autẽ fcũs est monachus. ⁊ sub negligẽtia vitã suã expendit. Contigit aũt vt mater sua moreret. ⁊ post tempus aliquãtũ etiã ipse infirmatꝰ est infirmitate magna. Et cuȝ factuꝰ fuissȝ in excessũ mentiꝰ raptꝰ ad iudiciũ inuenit matrẽ suaȝ cũ hijs qui iudicabantur. Jlla autẽȝ vt vidit eum obstupuit dicens. Quid est hoc fili: Et tu in hunc locũ condemnãtuꝰ venisti: Vbi sunt sermones tui quos loquebaris dicẽdo saluaẽ volo aiam meã: Confusus autẽ in hijs que audierat ipso doloẽ stupidus factus ẽ. stabatq̧ nõ habẽs quid mri rñdere posset. Juxta dispensationem autem di misericordis postea q̃ȝ hec vidit cõtigit vt reparet ⁊ euaderet ab instanti infirmitate. Et cogitãs apud se diuinitus factã esse huiuscemodi visionẽ icludeꝰ se de cetero sedebat ⁊ cogitabat d salute sua. peitẽs ⁊ plorãs de hijs que egerat sub negligẽtia prius Tãta ãt ei erat intentio vt multi eũ rogarent indulgere sibi paululũ ne forte lesionẽ aliquã pateret de fletu quẽ supra moduȝ sibimet indicebat. Jlle autẽ nullo modo voluit consolari dicens Si improperium mrĩs mee sustinere nõ potui quõ xpi ⁊ angelorum eius aduersũ me cõfusioneȝ potero in die iudicij sustinere: xcvij.

¶ Fratres quidam aliquando volentes ire ad beatuȝ anthonium de loco sicbi ingressi sũt nauim vt irent ad eum. ⁊ inueniũt in ipsa naui senẽ qui ad anthoniũ ire volebat. Jgnorabant aũt eũ frẽs ⁊ sedentes in naui loquebant ſmones patrũ ⁊ de scripturis ⁊ rursꝰ de operibus manuũ suarũ Jlle ãt senex per omnia tacebat. Cũ ãt venissent ad portũ agnouerũt et ipsum senem proficisci ad anthonium abbatem. Cum ãt venissẽt ad eum dicit eis abbas anthoniꝰ

Bonum comitatum itineris inue nistis senis huius. Dixit autem ei seni Bonos fratres inuenisti te cum abba. Dicit ei senex. Boni sunt quidem sed habitatio eoruz non habet ianuã. Quicunqz vult intrat in stabulum et soluit asinũ. Hoc autez dicebat quia quodcũ qz ascendebat in ore ipsorum hoc loquebantur. xcviij.

Misit aliquando epiphanius eps ciprius ad abbatem hylario nem rogans eum et dicens. Veni vt nos videamus anteq̃z de corpo re exeamus Qui cum venisset ga uisi sunt ad inuicem. Manducan tibus autem eis allatum est eis de auibus quiddam. Quod tenens episcop9 dedit abbati hylarioni Et dicit ei senex. Ignosce mihi pater quia ex quo accepi habitũ istum non manducaui quicq̃z oc cisum. Et dixit ei epiphani9 eps Ego aũt ex quo accepi habituz istum non dimisi aliquem dormi re qui habebat aliquid aduersuz me. nec ego dormiui habens ad uersus aliquem Et dixit ei senex Ignosce mihi quia tua conuersa tio maior est mea. xcix.

Ascendit aliqñ presbiter de sichi ad epm alexandrinũ. et qñ reuersus est in sichi iterrogauerũt eum fres. Quõ est ciuitas. Ille autẽ dixit eis. Credite michi fra tres ego ibi faciem nullius homis vidi nisi tantum episcopi Illi autẽ audientes mirati sunt et dixerunt Quid putas facta est omnis mul titudo. Presbiter vero respõdit he sitantes dicens. Extorsi animo meo ne intuerer faciem hominis. Ex qua relacõne profecerunt fra tres vt custodiant se ab extollẽ tia oculoꝝ suorũ. centesimũ.

Frater quidam erat omnino in conuersatione sollicitus Et cũ valde a fornicationis demone tur baretur venit ad quẽdam senem et retulit ei cogitationes suas Il le autez audiens quia inexpert9 erat indignatus est. et miserabilẽ dicebat esse illum fratrem et indig num monachi habitu quippe qui huiusmodi cogitationes reciperit Hec audiens frater desperans sẽ ipsum reliquit ꝓpriam cellaz et ad seculum redibat Secundum au tem dispensationem dei occurrit ei abbas appollo et videns eum ꝑ turbatum et nimium tristez inter rogauit eum dicens. Fili que est causa tãte tristicie. Ille autez ex multa confusione animi sui nõ re spondit ei quicq̃z. Postea vero cum multũ rogaretur a sene que circa se agerentur cõfessus est di cens. quia cogitationes fornicati onis inquietant me. Quod con fessus sum illi seni. et secundum verbum eius non est michi spes salutis. Desperãs ergo meipsum ad seculum redeo. Hec autez pr̃ appollo audiẽs velut sapiens me dicus multũ rogabat et monebat eum dicens. Noli mirari fili neqz desperes teipsum Ego enim i hac etate atqz conuersacõne valde ab huiusmoi cogitacõibꝫ iqetor. ne ergo deficias huiusmoi occasiõe q̃

non tantū humana sollicitudine
quā tū dī miseratione curaꝰ· Tm̄
hodie dona mihi qđ peto ⁊ reuer
tere ad cellā tuā· Fecit autē sic·
Abbas autē appollo discedēs ab
eo perexit ad cellā senis illius qui
ei desperationē fecerat ⁊ stans fo
ris deprecatꝰ est dn̄m cū lacrimis
dicēs Dn̄e q̄ teptationes vtiliter
infers ↄuerte bellū qđ patitur fra
ter ille in hūc senē vt p experimē
tū i senectute sua discat qđ tp̄e
lōgo nō didicit q̄tenus cōpatiaꝰ
hijs qui huiusmoi teptationibuꝰ
pturbantur· Qui cū orōneʒ com
pleſſʒ vidit ethiopem stantē iux
ta cellā ⁊ sagittas mittentē contra
illuʒ senē· Quibus q̄si pforatus·
statim quasi ebriꝰ a vino huc at
qꝫ illuc ferebatur· et cū nō possʒ
tolerare egressus est de cella eadē
qꝫ via q̄ ⁊ ille iuuenis ad seculuʒ
redibat· Abbas autē appollo in
telligēs quod factū erat occurrit
ei ⁊ accedēs ad eū dixit· Vbi va
disꝰ ⁊ q̄ est causa turbationis que
obtinet te? Ille autē sentiēs quia
itellexit vir scūs que ei euenerāt
pre verecundia nihil dicebat· Di
xit autē abbas appollo Reuerte
re ad cellā tuaʒ et de cetero agno
sce infirmitatē tuā et habe apud
temetipsū q̄ aut ignoratus sis a
diabolo vsqꝫ mō· aut cōtēptꝰ p
ter quod nō meruisti scđm vtu
tum vires hrē ↄtra diaboluʒ lucta
menta· Quid autē dico luctamē
ta qui nec vno die aggressioneʒ
ipsius portare potuisti· Hoc aūt
tibi cōtigit q̄ iuuenē illū a cōmu
ni aduersario īpugnatuʒ suscipi
ens cum debuisses eum contra dy
aboli certamen consolatorijs mo
nere verbis etiam in desperationē
posuisti non cogitans illud sapiē
tissimū p̄ceptū quo iubemur eripe
re eos qui ducuntur ad mortem·
sed neqꝫ parabolā saluatoris nr̄i
dicentis harundinem quassatam
non debere ↄfringi· et linum fumi
gans non extingui Nemo eīn fer
re posset insidias aduersarij neqꝫ
bulientis nature ignē extinguere
vel retinē nisi grā dei cōfortaret in
firmitatē hūanā que i nobis salu
tari dispensatiōe humiliatur· iaʒ
communi oratione dominum dep
cemur vt aduersum te emissuʒ fla
gellum auertatur qm̄ ipse dolorē
facit et iterum saluti restituit· per
cutit et manus eius sanat Hec di
cēs orōnē implet et statim ab illa
to sibi bello senex ille liberatus est
Quē cōmonuit abbas appollo vt
peteret sibi dari a deo linguā eru
ditā vt sciret tempus quo opor
teat loqui sermonē· ·c·

Venit aliquando quidam in
scebi vt fieret monachus· qui eti
am accepit filium suuʒ nuper ab
lactatum· Qui cum factus fuissʒ
iuuenis ceperunt impugnatores
demones sollicitare eū· Et dixit
patri suo Vado ad seculum quo
niam non valeo carnales concupi
scentias sustinere· Pater autem
eius consolabatur eum· Dixit er
go illi iuuenisꝰ· Jam sustinere nō
valeo pater dimitte me redire ad
seculum· Dixit ei pater suus Au

di me fili adhuc semel ꝛ tolle tibi quadraginta panes. ꝛ folia palmarum dierum quadraginta et vade in heremuz quadraginta diebus ꝛ voluntas domini fiet Qui obediens patri suo surrexit et abijt in heremum ꝛ mansit ibi laborans ꝛ faciens plectas de palmis ꝛ panem siccum comedens. Et cum ibi dies viginti quieuissz ecce vidit opus quoddam diabolicū venire super se ꝛ stetit coram eo velut mulier ethiopissa fetida ꝛ turpis aspectu. ita vt fetorem ei9 sufferre non posset ꝛ abiciebat eā a se! Et illa dicebat ei. Ego sum que in cordibus hominum dulci9 appareo. sed propter obedientiā tuam ꝛ laborez quem sustines nō permisit me deus seducere te. sed innotui tibi fetorem meum. Ille autem surrexit ꝛ gratias agens deo venit ad patrez suum ꝛ dixit ei. Iam nolo ire ad seculum pater. vidi enim operationem diaboli ꝛ fetorem eius. Cognouerat autem pater eius de hoc ipso et dicit ei. Si mansisses quadraginta dies ꝛ custodisses vsq; ad finem mandatū meum maiora habere9 videre. cij.

¶ Senex quidam sedebat in longinqua heremo. qui habebat vnam parentem que desiderabat eum post annos multos videre. ꝛ exquisiuit in quo loco habitaret. Surrexit ꝛ venit in viam heremi illius ꝛ inueniens camelarios adiūxit se cum illis ꝛ ingressa est in heremo cum eis. Hec autē trahebatur a diabolo. Que cum venisset ad ianuaz senis signis cepit indicare seipsam dicens Ego sum illa parens tua. ꝛ mansit apud eum. Erat autem alius monachus sedens in inferiori parte heremi qui implebat sibi suriculaz aqua ꝛ hora qua manducare voluisset subito versabatur suriscula ꝛ fundebatur aqua. Qui inspirāte deo dixit in semetipso. Ingredior in heremuz ꝛ dico hec quod michi euenit de aqua senioribus Et surgens abijt Et cum sero factum esset dormiuit in tēplo quodam ydolorum iuxta viam ꝛ vidit nocte demones dicente9 Ista nocte precipitauimus illum monachum in fornicationem Quod cum audisset tristatus est ꝛ perueniens ad senem inuenit euz tristem ꝛ dicit ei. Quid faciā abba quia impleo michi vasculum aq̄ ꝛ in hora manducandi effundit? Et dicit ei senex. Tu venisti michi rogare me quia suriscula tua versatur. ꝛ ego quid faciā quia hac nocte cecidi in fornicationē? Cui respondit. Et ego cognoui. Et dicit ei. Vnde scis? Qui dixit. Dormiebam i templo ꝛ audiebā demones loquētes de te. Et dixit senex. Ecce vado ad seculum Ille autem rogabat eum dicens. Non pater. sed permane in loco isto. mulierē āt dimitte hic Hoc enim ex incursu inimici contigit. Quo audito senex sustinuit extendens et aggrauan9 conuersationē suā cū lacrimis donec rediret

in priorē ordinē suū. ciij.

¶ Frater quidam interrogauit senē dicens. Si cōtingat hoiez in temptationē cadere quid fit ꝓpter eos qui scādalizantur in eo. Et narrauit senex dicēs. Dyacon⁹ quidā erat nomiatus in monaste rio egipti. Dū autē quidā curia lis insecutionē iudicis pateretur. venit cū omi domo sua ad mona steriū. ⁊ cooperante iniquo incur rit dyaconus ille in mulierē eius ⁊ facta est oib⁹ frībus ɔfusio Jl le autē abijt ad quendā senē ⁊ in dicauit ei rem Senex vero habu it cellā interiorē occultam. Quā cum vidissz dyaconus ille dixit. Sepeli me hic sic viuū ⁊ nō indi ces cuiq̄z. Et itrauit in obscurita tē illius celle ⁊ egit illic penitenti am ex veritate. Contigit autem vt post aliquantū tpis nō ascen deret aqua in flumine nili. Et cū omnes letanias facerent reuelatū est cuidā scōrū quia nisi venerit dyaconus qui absconsus ē apud illū talē monachum nō ascēderet fluminis aqua. Qd cum audisset āmirati sunt ⁊ venientes eiecerunt eū de loco in quo erat ⁊ orauit ⁊ a scēdit aqua. ⁊ q̄ aliqn̄ scandali sati fuerāt edificati sunt ⁊ postea ī penitentia eius glorificauerūt deū

¶ Duo frēs impug ciiij. nati a formicatione abierūt ⁊ accē perūt vxores. Postea vero dixe rūt ad inuicē. Quid lucrati sum⁹ quia deseruimus angelicū ordinē ⁊ venimus in immundiciā istā. ⁊ post hec in ignē tormenti venturi sumus? Redeamus ergo iterum ad heremū ⁊ agamus de hijs que presumpsim⁹ penitētiā. Et veniē tes ad heremū rogauerūt pr̄es et susceperūt eos penitētes ⁊ cōfiten tes ea que gesserāt. Et clauserūt eos annū integrū sene⁹ ⁊ ambob⁹ equaliter ad pensum dabāt pa̅e⁹ ⁊ ad mensurā aquā. Erāt autē vi sione ɔsimiles. ⁊ dū ɔpletū fuissz tēpus penitētie exierūt ⁊ viderunt pr̄es vnū pallidum ⁊ tristē nimi⁹ aliū vero clarū ⁊ robustū. Et mi rati sunt quoniā ⁊ cibū ⁊ potum e qualit̄ acceperāt Et interrogaue rūt eum qui tristis ⁊ afflict⁹ erat dicētes. Quid exercebas cum co gitationib⁹ tuis in cella tua? Et ille dixit ꝑ malis q̄ feci q2 pena⁹ in quas venturus erā ī aīo meo re uoluebā et a timore adheserūt os sa mea carni mee. Jnterrogauerūt autē et aliū dicētes Quid cogita bas in cella tua. Et ille rn̄dit De o grās referebā. q2 eruit me de in quinamentis huius mundi et de futuri seculi penis ⁊ reuocauit me ad hanc ɔuersationem angelicā. et reminiscens dei mei letabar Et dixerunt. Equalis est amborum penitētia apd̄ deū. cv.

¶ Senex q̄dā erat in sichi. qui cū incurrissz in egritudinē ingnā seruiebāt ei frēs. Et vidēs senex q2 laboraret dixit. Vado in egip tū vt nō soluā frēs istos Et dicit ei abbas moyses. Nō vadas q2 in formicationē incursurus es Jlle autē ɔtristatus dicebat. Mortuū est corpus meum et tu mihi ista

diãs Surgẽs ergo abijt in egiptum. Quod cum audissent hoies circunquaq; habitãtes offerebãt ei multa. Venit etiam ad eũ quedam virgo fidelis volens obsequium suum seni infirmanti impendere. Et post aliquantuluz tpis cũ paululuz de egritudine qua tenebatur melius habuisset incurrit in eam ꝛ illa cõcepit. Interrogata ãt a vicinis loci vnde cõcepisset illa rñdit. De hoc sene. Illi autẽ ei non credebant Senex vero dicebat. Ego feci. ꝫ custodite isfantem quẽ paritura est. Que cũ genuissz puerum ꝛ ablactatus fuissz tulit senex infantem in humeros suos. ꝛ die qua erat festiuitas in sicbi occurrit ibi ꝛ intrauit in ecclesiam coram multitudine fratrũ Illi autem videntes eum fleuerũt Qui dixit fratribus. Videtis isfantem hunc. filius est inobedientie Cauete ergo vos frẽs quia i senectute hoc feci ꝛ orate pro me. Et pergens ad cellam suam ãd initiũ prime conuersacõnis sue reuersus est. cvi.

Solitarius quidã erat in iferiorib⁹ partibus egipti. Hic erat noiatissim⁹ quia solus sedebat in cella in deserto loco Et ecce iuxta operationem sathane mulier quedam inhonesta audiens de eo dicebat iuuenib⁹. Quid vultis michi dare ꝛ depono istũ solitariuz vestrum. Illi autẽ ꝯstituerũt certũ qd daturi essent ei. Que egressa vespere venit in cellã eius velut errans. Et cũ pulsasset cellam egressus est ille. ꝛ videns illaz turbat⁹ est dicens Quõ huc veisti? Illa autẽ quasi plorans dicebat. Errando huc veni Qui cum miseratione viscerum moueretur itro duxit eam in atriolũ cellule sue ꝛ ipse intrauit interius in cellam et clausit Et ecce infelix illa clamauit dicens. Abba fere comedunt me hic. Ille autẽ iterũ turbatus est timẽs etiam iudicium dei dicebat. Vnde mihi venit hec ira? Et aperiens hostium introduxit eaz intro. Cepit autem diabolus velut sagittis stimulare cor eius in eam. Qui cũ intellexisset diaboli esse stimulos dicebat intra semet ipsum. Vie inimici tenebre sunt. filijs autẽ dei lux est. Et surgẽs incendit lucernã. et cũ inflãmaretur desiderio dicebat. qm̃ qui talia agũt in tormẽta vadũt. Proba ergo teipsũ ex hoc si potes sustinẽ ignẽ eternũ. Et mittebat digitum suum in lucernam. Quem cũ incendisset ardens non sentiebat ꝑpt nimiã flãmã carnał cõcupiscẽtie. Et ita faciẽs vsq; mane incẽdit oẽs digitos suos Illa ãt infelix videns qd faciebat a tiõre velut lapidea fcã ẽ. Et veniẽtes mane iuuenes q̃ eam miserant ad monachũ illũ dicebãt. Veit huc mulier sero. Ille aũt dixit Ecce vbi dormit Et itrãtes iuenerũt eã mortuã et dicũt Abba mortua ẽ Tũc ille excutiẽs palliolũ suũ q̃ vtebaᷣ ostendit eis manus suas dicens. Ecce quid fecit michi filia ista diaboli. perdidit omnes

digitos meos Et narrans eis qđ factū fuerat dicebat. scriptuz est nō reddes maluz ꝓ malo. Et faciens orationē suscitauit eā. Que ɔuersa caste se egit residuū tēp⁹ vite sue. cvij.

Frater quidā impugnabatur a fornicatione Cōtigit autē vt veniret in vicū quendā egipti ⁊ vides filiā sacerdotis paganoꝝ adamauit eā. Et dixit prī eius Da michi eā vxorē. Jlle autē rñdēs dixit. Nō possum eā dare tibi nisi interrogauero deū meū Et abiens ad demonē quē colebat dixit ei Ecce monach⁹ quidā venit volens accipe filiā meā. do eaz illi? Rñdēs demō dixit. Si negat deum suū et baptismū ⁊ ꝓpositū monachi interroga eū. Et veniens dixit ei. Nega deū tuuz ⁊ baptismū ⁊ ꝓpositū monachi ⁊ dabo tibi filiā meā. Jlle vero ɔsensit ⁊ statim vidit velut columbā exire de ore suo ⁊ volare in celū. Pergēs autē sacerdos ad demonez dixit. Ecce ꝓmisit se tria illa facturum Tunc rñdens diabolus dixit ei. Nō des ei filiā tuā in vxorē quia deus ei⁹ nō recessit ab eo. sed adhuc adiuuat eū. Et veniēs sacerdos dixit frī illi. Nō possum eam tibi dare qr adhuc deus tu⁹ adiuuat te ⁊ nō recessit a te. Hec audiens frater dixit in semetipso. Si tātā bonitatē ondit de⁹ in me cū ego infelix negauerim ⁊ ipsuz ⁊ baptismū et ꝓpositū monachi bonus autē deus etiā sic malū nunc vsq₃ adiuuat me. cur ego recedā ab eo? Et in semetipsū reuersus recepit sobrietatē mentis. Et venit in heremū ad magnū quendā senē ⁊ narrauit ei rem quē fuerat facta. Et rñdit ei senex. Sede mecū in spelunca ⁊ ieiuna tres ebdomadas cōtinuas et ego deprecor deum ꝓ te. Et laborauit senex ꝓ frē. et depcatus est dñm dicens. Obsecro te dñe dona michi aiam hāc et suscipe penitentiā eius Et exaudiuit orationē eius deus. et cuz impleta fuiss₃ prima ebdomada venit senex ad illum fratrem et interrogauit eū dicens. Aliqđ vidisti? Et rñdens frater dixit. Etiā vidi colūbā sursū in altitudine celi ɔtra caput meum volantē. Et rñdens senex dixit ei. Attēde tibimetipsi et deprecare deū intēte Scđo vero venit iteruz senex ad frēm et interrogauit eū dicens. Vidisti aliqđ Et rñdit. Vidi columbam venientem iuxta caput meū. Et precepit ei senex dicēs Sobrius esto mente et ora. Et completa tercia ebdomada venit iterum senex et interrogauit euz dicens Ne aliquid plus vidisti? Et rñden⁹ ille dixit. Vidi columbā que venit ⁊ stetit supra caput meum et tetendi manū meā tenere eam. illa autem surgens intrauit in os meū. Et grās agens deo senex dixit frī. Ecce suscepit deus penitentiam tuā de cetero attēde tibimetipsi et esto sollicitus. Et respondens frater dixit. Ecce āmodo tecum ero donec moriar.

Dicebat quidā cviij.

de thebeis ſenibus q ipſe eſſȝ filius ſacerdotis ydolorū· et cū paruulus ſederem i templo et vidiſſem prēm meum frequenter ingredi et ſacrificia offerre ydolo· ſemel occulte poſt ipſum intraui et vidi ſatbanā ſedentē et omnē miliciā eius aſtantē ei· et ecce vnus de principibus eius veniens adorauit eum· Cui diabolus dixit· Vnde venis tu? Et ille rñdit· In illa prouincia eram et ſuſcitaui illic bella et pturbacōnes plurimas et effuſiones ſanguinis faciēs et veni nunciare tibi· Et diabolus interrogauit· In quantum temporis hoc feciſti? Et ille reſpondit· In triginta diebus· Et diabolus iuſſit eum flagellari dicens· Tāto tempore hoc ſolum feciſti· Et ecce alius veniens adorauit eum· et ipſi dixit· Vnde venis tu? Et reſpondit demon· In mari eram et ſuſcitaui commotiones et dimerſi naues et multos homines occidens veni nunciare tibi· Et dixit ei diabolus· Quāto tempore hoc feciſti· Et ille reſpōdit· Sunt dies viginti· Et hunc ſimiliter iuſſit flagellari dicens· Quare in tantis diebus hoc ſoluȝ feciſti? Et tercius veniens adorabat eum Dixit autem et huic Et tu vnde venis? Et reſpondit In illa ciuitate fui et dum ibi fierent nuptie excitaui lites et multas effuſiones ſanguinis feci· inſuper et ipſum ſponſum occidi et veni nunciare tibi· Et dixit ei· In quātis diebus hoc feciſti· Et reſpondit decem· Juſſit autem et hunc tāqȝ qui moras fecerat flagellari· Venit autem et alter adorare eum· et dixit ei· Vnde venis? Et reſpondit· In heremo eram Et ecce quadraginta anni ſunt q impugno monachum quendam et vix nocte vna preualui vt facerem euȝ fornicari· Quod diabolus audiens ſurrexit et oſculatus eſt eum· et tollens coronam quam ipſe habebat poſuit in capite eius· et fecit eum ſibi in vna ſede cōſedere dicēs Magnam rem et fortem egiſti Et hoc ego cum vidiſſem vel audiſſē dixi intra me metipſum· Valde magnus eſt ordo monachorum· Et ita placuit deo ſalutem donaē michi et egreſſus ſum et factus ſū monachus· cix·

Monachus quidam ſolitarius antiquus et in conuerſatione pficiens ſedebat in monte in partibus antinoo cuius verbis et actu multi proficiebant· Et cum talis eſſet excitatus eſt diabolus ad inuidiam contra eum ſicut et contra omnes viros virtutum Et immittit eius in animo cogitationeȝ talem vt ei qui in tali conuerſatiōe eſſet nō deberet ſeruiri ab alio aut miniſteriuȝ exhiberi· ſed magis ipſū debere alijs miniſtrare Si aliis non exhiberet miniſterium ſaltem ſibiipſi ſeruiret dicens· Vende ergo in ciuitate ſportellas q̄s facis et eme tibi que opus ſunt et reuertere ad locum tuum et nulli ſis oneroſus· Hoc autem ſuggerebat antiquus hoſtis diabolus inuidens quieti eius· et oportune

vacationi eius ad deli⁊ ⁊ vtilitati multoruz vndiq; eni diabolus venari eū ⁊ capere festinabat· Ille vero tāq̄ȝ bone cogitacōni acquiescēs descēdit de monasterio suo ⁊ qui erat oibus admirandus ignotus tñ huiusmodi insidiātis astucie notus autē ⁊ famosus oibꝫ a quibꝫ videbatur· Exiens autē cū nō post multuz tēpus mulierē vidissȝ pro incautela sua supplantatus est ⁊ incurrit in eaz· Et veniens in desertum locum sequēte diabolo vestigia ei⁹ iuxta flumē cecidit· Et cogitās quia gauisus est inimic⁹ de ruina ei⁹ voluit seipsū desperare· quia spm̄ dn̄i cōtristauit ⁊ scōs angelos ⁊ venerabiles patres quorū multi etiā in ciuitatibꝫ habitātes superauerunt diabolū· Et cum nulli se horū facere similē possȝ ɔtristabatur valde et non recordabatur quia deus est qui tribuit virtutē hijs qui ad deum deuotissime ɔuertuntur Et cecatus ⁊ nō videns pcā sui curam voluit se in flumen iactare vt perfectū gaudiū faceret inimico Ex multo eni aiīi dolore infirmatu⁹ ē corpe· ⁊ nisi postea misericors deu⁹ auxiliū prestitisset ei ad perfectū gaudiū inimicī sine penitentia moreretur· Nouissime autez in se reuersus cogitauit maiorem laborē in afflictione penitentie demonstrare ⁊ supplicare deo ī fletu ⁊ plāctu ⁊ ita redijt ad monasteriū suū· Et damnans ostiū celle sue sicut solet sup mortuū ita flebat supplicās deo· Ieiunās autez ⁊ vigilans cū omni anxietate extenuauit corpus suū ⁊ nec sic satisfactū putabat aīo suo quia ɔgrue penituisset· Fribꝫ autē sepe venientibꝫ ad se sue vtilitatis causā ⁊ pulsantibꝫ ostiū ipse dicebat· non se aperire posse dicens· Sacramento me ɔstrinxi vnū annū deuote penitentiaz agere· s; orate ꝑ me· Nec em̄ inueniebat quō se eis excusaret· qm̄ illi scandalizabant· Fecitq; totum ānum ieiunans intente ⁊ deuote penitentiaz agēs· Die autē pasce nocte ipsa nocte dn̄ice resurrectōnis tollēs lucernā nouā et faciens eā posuit in cacabo nouo et cooperiens de operculo a sero surrexit ad orōnē dicens· Misericors ⁊ miserator deus qui et barbaros saluari vis et ad veritatis agnitionē venire ad te cōfugi fideliū saluator miserere mei· quia plurimū te exacerbaui ⁊ inimicū meum gaudere feci· et ecce mortuus sū obediens ei· Tu dn̄e et impijs ⁊ hijs qui sunt sine misericordia misereris· s; ⁊ pxīs misericordiā impendi precipis miserere humilitati mee· Apud te em̄ nihil ipossibile est qm̄ secus infernū dissipata est sicut pului⁹ aīa mea· Fac misericordiam quia benignus es⁹ et misericors figmento tuo· qui ⁊ corpa que non sunt in die resurrectōnis suscitaturus es⁹ Exaudi me dn̄e qz defecit spirit⁹ meus et infelix aīa mea· tabefactum est et corpus meum qđ coinquinaui· Ignosce pccōri per penitentiam duplex habenti peccatuz

ex desperatione viuifica me cōtritum. et igne tuo precipe hanc lucernam accēdi vt et ego accipiēs fiduciā misericordie et indulgētie tue residuū tempus vite mee qd mihi donaueris mandata tua custodiam et a timore tuo non recedam. sed deuote seruiam tibi amplius q̄z primo. Et hec in nocte ipsa resurrectōnis cum multis lacrimis dicēs surrexit vt videret si accensa esset lucerna. Et distecto cacabo vidit quia non essz accēsa et cecidit iterum in faciez suam rogans dominum et dicens. Scio domine quia certamen factum ē vt coronarer et non steti in pedibus meis eligens magis propter carnis delectationem tormentis impiorum adici. parce ergo michi domine. Ecce enim iterum confiteboz tue bonitati turpitudinez meam coram angelis tuis et coram iustis omnibus. et nisi quia scandalizari possunt etiam omnibus hominibus confiterer. Deus miserere mei et vt alios erudiam domine viuifica me. Et ita tribus diebꝫ orans exauditus est. Et surgēs inuenit lucernam clare ardentem Et exultans in spe confortatus est in gaudio cordis. admirans de gratia dei. quia et peccatis eiꝰ indulsit et satisfecit iuxta petitionem eius animo eius et dicebat. Gratias tibi ago domine quia etiam vite seculi huius indigno misertus es in magno et nouo signo hoc fiduciam tribuens. Parcis enim aīabus misericors quas creasti. Ita autem perseuerante eo in confessione illuxit dies et letabatur in domino oblito corporali cibo. Ignem autem lucerne illius toto tempore vite sue seruauit oleum subinde superfundens. et faciens desuper quo minus extingueretur. et ita rursus diuinꝰ spiritꝰ habitauit in eo. Et factus est apud omnes insignis humilitatez exhibens in confessione et gratiarum actōne domino cum leticia. Cui etiam ante aliquot dieꝫ mortis sue reuelatum est de transitu suo. cx.

Dicebant de quodam patre quia secularis fuissz et postea q̄z conuersus est de concupiscentia vxoris sue frequēter stimulatus est et narrabat hoc patribꝫ Qui cum vidissent quia operarius fuissz et maius faceret opus q̄z ei dicebant imponebant ei quedaz vt debilitaretur corpus eius ita vt nec surgere possz. Deo autem dispensante venit quidam pater vt applicaret in sichi. Et cum venisset ad cellam eius vidit eaz apertam. et pertransit admirans quo modo nemo egressus est in occursum eius. Et reuersus pulsauit dicens. Ne forte frater qui in ea habitat infirmetᷣ. Et cum pulsaret intrauit et inuenit euz infirmū et dicit ei Quid habes pater? Et narrauit ei dicens. Ego de seculari vita sum et sollicitat me modo inimicus in vxorem meam et narraui patribus et imposuerūt michi conuersationis onera diuer

sā ꝛ cum obedienter implere vellē
ecce de feciꝛ tamē stimulꝰ crescit
Audiens hec senex contristatus
estꝛ dixit ei. Equidē prēs vt po
tentes viri bene tibi imposuerūt o
nera quibuꝰ grauerisꝰ. ꝫ si me pau
lulū audis iacta a te hecꝛ sume
parum cibi in tpe suoꝛ recollige
vires tuas ꝛ fac aliquantū opus
dei. ꝛ iacta in dn̄m cogitationē
tuam. qm̄ tuo labore hāc rem nō
poteris superare. corpꝰ em̄ nostrū
velut vestimentū est. Si igitur
illud diligēt tractaueris stabit.
si autem neglexeris illd̓ putrescit
Qui cū audissꝫ eum fecit ita. ꝛ in
tra paucoꝰ dieꝰ recessit ab eo stimu
lus. cxi.

Venerūt aliqn̄ quidā grecorum vt darent elemosinā in ciuitate ostiatim et assumpserūt ycono mos ecclesie vt ostenderēt eiꝰ qui necessitatem maiorem haberent. Illi aūt duxerunt eos ad quēdā leprosum ꝛ dederunt ei Ille vero nolebat accipere dicens Ecce modicas palmas habeo quas operor ꝛ plectas facio ꝛ ex eis mādūco panē Et iterū duxerūt eos ad cellam vnius vidue que erat cū filiabus suis. Et cum pulsarēt ostiū cucurrit filia eius ad ostiū nuda Mater autē eiuꝰ abierat ad quoddam opus. erat em̄ candidatrix Et dabāt filie eius vestimentū ꝛ nūmos Illa autem nolebat accipere dicens venisse matrem suā ꝛ dixisse sibi. Confide quia voluit deus ꝛ inueni opus qd̓ faciam hodie vnde habeamus victū nūm Et cum venisset mater eius rōgabant eam vt acciperetꝛ noluit dicens. Ego habeo ꝓcuratorē meum deumꝛ vos vultis eum tollere a me hodie. Illi autem cognoscētes fidem eius glorificauerunt deū

cxij.

Narrauerunt senes de quodā ortulano quia laboraretꝛ omnē laborem suū expenderet in elemosinam. ꝛ tantum sibi retineret q̄ntum ad victū sibi sufficeret. Postea vero sathanas misit in cor eꝰ dicens. Collige tibi aliquantā pecuniam ne cum senueris aut egrotaueris opꝰ habeas ad expensas. ꝛ collegitꝛ ipleuit lagenā de nūmis Cōtigit āt eū infirmari ꝛ putrefieri pedē eiꝰ ꝛ expendit i medicos qd̓ collectū fuerat. ꝛ nihil ei ꝓdesse potuit. Postea vero venit quidā de exptis medicis ꝛ dixit ei. Nisi inciderís pedē tuū totū corpꝰ tuū putrefiet. Et cōstituerūt vt inciderēt ei pedē. Illa autē nocte rediēs i semetipsūꝛ pniam agēs de hijs q̄ gessit igemuitꝛ fleuit dicēsꝰ. Memor esto opm meorū priorū dn̄e q̄ faciebā cū labořē i orto ex q̄ paupibꝰ mīstrabā Et cū hoc dixissꝫ astitit āgelꝰ dn̄i et dixit ei. Vbi sūt nūmi q̄s collegistiꝛ vbi ē spes tua de q̄ tractasti Tūc itelligēsꝰ dixit. Peccaui dn̄e ignosce mihiꝛ amodo hoc vlteriꝰ nō faciā Tūc āgelꝰ dn̄i tetigit pedē eiꝰ ꝛ sanatꝰ ē statimꝛ surgēs mane abijt in agrum operari Venit ergo medicus secundū cōstitutū tēpꝰ cū ferramētis vt se care

pedem eius. et dicunt ei. Exijt mane operari in agrum. Tūc admiratus medicus prexit in agrū vbi operabatur ille ⁊ videns eum fodientem terram glorificauit deū qui reddidit ei sanitatem.

¶ Sanctus abbas anthonius cum sederet aliqñ in heremo animus eius tedium et confusionem cogitationum incurrit. Et dicebat ad dominum. Domine volo saluus fieri. et non me permittunt cogitacōnes mee. q̄d faciam in hac tribulatione? quo modo saluus ero? et modicum assurgens cepit foras ire et vidit quendam tāq̄ȝ seipsum sedentem nec non ⁊ operantem deinde surgentē ab ope. ⁊ orantem ⁊ iterū sedētē ⁊ plectam de palmis facientem inde rursus ad orationem surgentem. erat autem angelus domini missus ad correptionem et cautelam dā dam anthonio. et audiuit vocem angeli dicentis. Sic fac et saluus eris. Ille autem hoc audito magnum gaudium sumpsit atq; fiduciam. cxiij.

cxiiij.

¶ Narrabant de abbate milidion quia cum habitaret aliquādo cum duobus discipulis suis in finibus persarum exierunt duo filij imperatoris secundum consuetudinem in venationem. et miserūt retia in longum per milia quadraginta vt q̄dcūq; inf̄ retia inueniretur tentum occiderent. Inuentus est autem senex cum duobus discipulis suis intra rethe. Et cum vidissent eum pilosum et terriblem aspectu ammirati sunt et dixerūt ei. Homo es an spūs aliquis dic nobis. Et dixit eis. Homo sum peccator ⁊ exiui flere peccata mea. et adoro ihesum xp̄m filium dei viui. Illi autē dixerūt ei. Nō est alius deus nisi sol et ignis et aqua ipsos adora et sacrifica eis Et ille rñdit. Ista creature sunt et erratis. sed obsecro vos conuertimini et agnoscite verū deū qui et ista creauit et cetera omnia. illi autem deridentes dixerūt Condemnatū ⁊ crucifixū dicis esse verū deum. Et rñdit. Etiā ipsum qui crucifixit peccm̄. ⁊ qui occidit mortem hunc dico verū deum esse. Illi autem tam ipsi q̄ȝ fratribus qui cum eo exierāt inferentes tormēta cogebāt eos sacrificare. Et duos quidē fratres post plurima tormēta decapitauerunt. senem autē diebus multis torquebant. Postea vero statuerunt eum in quendam locū ⁊ sagittabāt in eū quasi ad signum vnus a dorso alius a pectore. Senex autē dixit eis. Quoniam facti estis in cōsensu vnū vt effūdatis sanguinē innocētē crastino in momento hac hora que modo ē sine filijs remanebit mater vestra ⁊ priuabitur affectu vestro. et sagittis proprijs sanguinem vestrum inuicē effūdetis. Illi autē subsannātes verba eius exierūt in crastino vt venarentur. Et contigit vt euaderet de rethe eorū vnus ceruus et ascenderunt equos et currebāt vt cōprehenderēt eū. Qui cum iactassent sagittas post ipsū inuicē

sibi in cor dederunt et mortui sūt iuxta vbū qd pdixerat senex.

¶ Senex quidā cxv.
sedebat in hēmo q̄ lōge habebat aquā a cella sua duodecī miliaria vbi dū semel iret haurire aquam defecit & dixit. Quid necē est vt hunc laborē patiar venio & habitabo circa aquam hanc. Et cum hoc dixisset conuersus est & vidit quendam sequentē se & numerantē vestigia sua. Interrogauit āt eū dicēs. Quis es tu? Et dixit. Angel9 dm̄ sū & missus sū numerare vestigia tua & dare tibi mercedem. Qd cū audiss3 senex forti animo factus ē proptior & adhuc lōgius posuit cellā suā ab illa aq̄ quinq3 miliaria. cxvi

¶ Frater quidā erat in congregacōe iquietus & frequent mouebat ad ira3. Dixit ergo in semet ipso. Vado & solus habito alicubi. & cū nō habuero cū quo dicā vel audiā ero quietus. & quiescē ā me passio ire. Egrediens ergo manebat in spelunca solus Vna autē die impleuit sibi suriculam aq̄ & posuit sup terrā. Cōtigit autē vt subito versaret. ille āt secūdo et tercio ipleuit eā & rursus versa ta est. Qui cōmotus furore tenuit vasculū ipsū & fregit illud. In se āt reuersus cognouit quia ab eo de demone iracūdie sit illusus et dixit. Ecce sol9 sū & vicit me. Reuertar ergo in cōgregationē qr vbiq3 labore & patientia opus est & maxie adiutorio dei Et surgēs reuersus est in locū suū.

¶ Senex quidā cxvij.
erat in thebayda sedēs in speluca & habuit quendā discipulū pbatū Cōsuetudo āt erat vt senex vespē docēt discipulū & monēt eū q̄ eēnt aīe pfutura. Post āmonitionē faciebāt orōnē & dimittebat eū dormiē Cōtigit āt laicos q̄sdā religiosos sciētes multā abstinentiā senis venie ad eū. & cū cōsolatus fuiss3 eos discesserūt Et post q̄3 discesserūt. sedit iter senex vespē post missas scdm ↄsuetudie3 āmonēs illū fratrē & instruēs eū. Et cū loqueret gu̇atus ē somno. Frat āt sustiebat donec excitaretur senex et facēt ei scdm ↄsuetudie3 orōnē. Cū ergo nō euigilāte sene diu sederet. discipul9 ipsius ↄpulsus ē cogitationū suarum molestia vt recedēt & dormiret. Qui extorquēs sibi rstitit cogitatōni et resedit. Iter āt ↄpelleba tur sōno et nō abijt. Sil' it' factū ē vsq3 ad septies et restitit semp aīo suo. Post hec iā media nocte transacta euigilauit senex & inuenit eū assidentē sibi et dixit ei. Vsq3quo non discessisti? Et ille rn̄dit Nō qr n̄ dimiserat' me pr̄ Et senex dixit Et q̄re me nō excitasti? Et rn̄dit. Nō psūpsi pulsare ne te ↄtribularē Surgētes āt ceperūt facē matutias Et p9 matutiā rū finē dimisit senex discipulu3. Qui cū sedēt sol9 fcūs ē i excessu mētis. & ecce quidā ondebat ei locū gl'osū et sedē i eo et sup sedem septē coronas Interrogabat aūt illu3 q̄ ei hec ostendebat dicens.

Cuius sunt hec? Et ille dicebat.
Discipuli tui. Et locum quidem
et sedem pro conuersatione sua do
nauit ei deus. has autem septem
coronas nocte ista promeruit.
Hec audiens senex. miratus est
et tremefactus vocauit discipulū
et dixit ei. Dic mihi quid fecisti
nocte hac? Ait ille. Ignosce mi
chi pater quia nichil feci. Senex
autem existimans quia humilitā
de se non confiteret̄ dixit ei. Cre
do non quiesco nisi dixeris michi
quid fecisti vel q̄d cogitasti noc
te hac. Frater autē nichil sibi cō
scius quid egisset nō inueniebat
quid diceret. Dicebat autem seni
Ignosce michi pater quia nihil
feci. nisi tantum hoc q̄ compuls⁹
motu cogitacōnū mearū vt disce
derē et dormirē septies. s; q2 a te di
missus scd̄m consuetudinem non
recessi. Audiens autem hoc senex
statim intellexit. quia quotiens
quis resistit cogitationi sue toties
coronat̄ a deo. Et frī quidem ni
chil horum dixit causa vtilitatis
sue. sed alijs narrauit hec spūali
bus frībus vt discamus quia et p̄
paruis cogitationib⁹ nobis deus
coronas tribuit. Bonum ergo ē
vt extorqueat sibiipsi homo in oī
re ꝓpter deum. et eñ scriptum ē.
regnum celorum vim patit̄ et vio
lenti diripiūt illd̄. cxviij.

Egrotauit aliquando senex
quidaʒ qui solitarius habitabat
et quia non habuit qui ei seruirʒ
surgebat et quodcūq; inuenissʒ
in cella sua manducabat. Et cū
per aliquot dies ista facerʒ nemo
veniebat ad visitationem eius.
Trāsactis autem triginta dieb⁹
et nullo veniente ad eum misit do
minus angelum suum qui ministra
ret ei. Et cum fecissʒ septem dies
recordati sunt fratres et dixerunt
ad inuicem. Eamus et videam⁹
neforte infirmet̄ ille senex. Cum
autem venissent et pulsassent dis
cessit angelus ab eo. Senex aūt
deintro clamabat. Discedite hic
frēs. Illi vero leuantes a cardie
ostium intrauerūt et interrogaue
runt eum quare clamauerit. Et
ille dixit. Quia triginta dies ha
bui laborans in infirmitate mea et
nemo me visitauit. Ecce iam sep
tem dies sunt ex quo dn̄s angelū
suum misit ministrare michi. Qui
cū venissetis recessit a me. Et hec
dicens. Dormiuit in pace. Frēs
autem valde mirati sūt et glorifica
uerunt deum dicētes. quia non de
relinquit dn̄s sperantes in se.

Dicebant de ab cxix.
bate anastasio quia habuerit co
dicem in menbranis valentē soli
dos decem et octo. Cōtinebat au
tem vetus et nouum testamentū
Et positus erat codex iste in eccle
sia. vt quicunq; vellet de frībus
legerʒ. Superueniēs autem qui
dam frater peregrinus applicuit
ad senē. Et vt vidit codicem illū
concupiuit eum et furat⁹ est eum
et exiuit atq; discessit. Senex
autē nō est secutus post eum vt
cōp̄hēderʒ eū vtpote qui intellexe
rat q̄d fecissʒ. Ille autē pergens

in ciuitatē querebat cui venderet eum· Et cū inuenissz qui volebat euz comparare cepit sedecī solidos preciū ipsius postulare· Ille vero volēs eū cōparare dixit ei· Da mi chi primo vt ostendā eū et sic ti bi preciū dabo Dedit ergo illi co dicē ad ostēdendū· Quē accipiēs ille qui emere cupiebat attulit e um ad abbatē anastasiū vt pro baret si bonus essz codex aut si tā tū valeret· Dixerat enī ei et quan titatē quā venditor postulabat· Et dixit ei senex· Eme eū quia bonus est codex et valet precium qd dixit tibi· Ille aūt veniens di xit venditori aliter nō sicut audi erat a sene dicēs· Ecce ostēdi eū abbati anastasio et dixit mihi qz multū est et nō valet quantū dixi sti· Ille autē hoc audiēs dixit ei Nihil aliud dixit tibi senex? Et rndit· Nichil· Tūc dicit ei· Jam nolo vendere eū· Cōpunctus er go venit ad senē penitētiā agēs et rogabat eū vt reciperet suū co dicē· Senex aūt nolebat accipē eū Tūc dixit ei frater Quia si nō recipis eū nō possum securus esse· Cui senex Si nō potes secur⁹ eē nisi recipiā eū· ecce recipio illū Et remāsit fr ille apd eū vsqz ad exi tū suū pficiēs de seis pacia· cxx

Venerūt aliqn latrones i mo nasteriū cuiusdā senis et dixerūt ad eū Oia que in cella tua sūt tol lere venimus Et ille dixit· Quā tum vobis videt filij tollite Tule rūt ergo qdcunqz inuenerūt i cel la et abierūt· Obliti sunt autē ibi sacellū qd erat absconsum in cel la· Senex vero tollēs eū secut⁹ est post eos clamans et dicens· Filij tollite quod obliti estis in cella· Illi vero admirantes patiē tiā senis reuocauerūt et restituerūt omnia in cellā ipsius et penitenti am egerūt oēs ad inuicē dicētes· Hic vere homo dei est· cxxi·

Dicebant quidam senum q audierint ab aliquibus viris san ctis iuuenes esse qui ducatuz pre beant senibus in hac vita· Et nar rauerūt dicētes· quia erat quidaz senex ebriosus et opabat vnam mattā in die et vendebat eā in vi cino vico et bibebat qd accipiebat de precio ei⁹· Postea vero venit ad eū vnus frater et manebat cū ipso q similit opabat et ipse mat tā vnā· Tollebat autē eā senex et vendebat· ambarūqz mattarū preciuz expendebat in vino· Illi autē afferebat tm̄ panē ad serā· Et cum triennio iugiter fecissz ni chil locut⁹ ē fr ille· Post hec ve ro dixit frat ille in semetipso Ec ce nud⁹ sū et panē cū egestate co medo· surgā ergo et discedā hinc Iteruz āt cogitauit in semetipso dicēs· Vbi habeo ire? sedeo ego hic pter deū in hac vita cōmuni Et stati apparuit ei āgel⁹ dn̄i di cēs Nō discedas veniem⁹ ei cras ad te Et rogauit fr senē illū ipsa die dicēs· Nō discedas hic alicu bi qz veniūt hodie mei tollē me· Cū ergo fcā fuissz hora q solebat senex descēdē ad vicū dixit frī· Nō veniūt hodie fili iā ei tarde ē·

Et ille dixit ei Modis omnibus quia veniunt. Et dum cum eo loqueretur dormiuit in pace. Senex autem flebat dicens. Heu me fili. quia multis annis sub negligentia viuo. tu autem in paruo tempore saluam fecisti per patientiam animam tuam. Et ex illo die factus est senex sobrius et probatus.

Dicebant de cxxij. quodam fratre qui seni cuidam vicinus erat. quia ingrediebatur et rapiebat quicquid senex habebat in cella sua. et non obiurgabat eum sed extorquebat sibi plus solito manibus operari dicens Credo opus habeo frater isto. et exigebat a se maiorem solito laborem et astringebat ventrem suum vt cum indigentia comederet panem. Cum autem mori cepisset senex ille. circumsteterunt omnes fratres. et respiciens in eum qui furabatur dicit ei Junge te huc ad me. et tenuit eum et osculatus est manus eius dicens Gratias ago manibus istis fratres quia propter ipsas vado ad regnum celorum. Ille autem compunctus et penitentiam agens factus est etiam ipse probatus monachus exemplum sumens de actibus magni illius senis. cxxiij.

Narrauit quidam patrum dicens quia cum essem in oxirinto venerunt ibi pauperes in vespere sabbati vt acciperent agapem. Et dormientibus eis erat ibi quidam habens tantummodo mattam cuius medietatem sibi subtermittebat. medietate vero cooperiebatur Erat enim ibi validum frigus. et cum exissem ad vrinam audiui vnum murmurantem et gementem de frigore et consolabatur semetipsum dicens. Gratias ago tibi domine. Quanti sunt modo diuites in custodia qui etiam in ferro sedent aut pedes habent in ligno constrictos. qui neque vrinam suam libere faciunt. ego autem velut imperator sum extendens pedes meos et vbi volo ambulo. Hec illo dicente ego stabam audiens verba eius. Jngrediens autem narraui fratribus et audientes multum edificati sunt.

Quidam secularis cxxiiij erat adolescens habens patrem et desiderabat fieri monachus Et dum multum supplicaret patri suo vt dimitteret eum conuerti non acquiescebat. postmodum rogatus a fidelibus amicis vix acquieuit. Et egressus frater ille adolescens introiuit monasterium. et factus monachus cepit omne opus monasterij perfecte perficere et ieiunare quotidie Cepit etiam et biduanas abstinentias similiter autem semel in ebdomada reficere videbat eum abbas suus et mirabatur et benedicebat dominum in abstinentia et labore ipsius. Contigit autem post aliquod tempus cepit frater ipse supplicare abbati suo dicens Rogo te abba vt dimittas me et vadam in heremum Dicit ei abbas. Fili noli hoc cogitare. non potes sufferre talem laborem propter temptationes diaboli et versucias eius. Et si contigerit tibi temptatio non inuenies ibi qui te consoletur a perturbatione inimici que tibi

illata fuerit· Ille autē cepit āpli us rogare vt eū permitteret abiē Videns āt abbas ei⁹ quia eū retinere nō poterat fcā orōne dimisit eū· Postmodū dicit abbati suo Rogo te abba vt cōcedas michi qui ondat iter quō pgere debeā· Et ordinauit cū eo duos monachos ꝛ abierūt cū eo· Ambulantibꝫ qꝫ eis p heremū vnaꝫ diem ꝛ alterā defecerūt pre estu ꝛ pıcientes se in terrā iacebāt· Et sopora ti modice somno· ecce aquila venit pcutiensqꝫ eos ali⁹ fui⁹ pcessit pcul et sedit in terra ꝛ euigilāte⁹ aquilā viderūt· ꝛ dixerūt ei· Ecce āgelus tuus surge ꝛ sequere eū Et surgens valedicens qꝫ frībus sequebat̄ eā· ꝛ venit vbi stabat aquila ipsa Que mox surgen⁹ volauit vsqꝫ ad vnū stadiū ꝛ iteruꝫ sedit· Sil'r sequebat̄ eā frater ille· Et iterū volauit ꝛ sedit nō lōge· Factuꝫ ē vero hoc per horas tres· Postmodū āt cū sequeret̄ eā diuertit ipsa aquila in dexterā ptē sequētis se ꝛ nō ꝯparuit Frater vero nihilomin⁹ sequebat̄ eā Et respiciens vidit tre⁹ arbores palmarū ꝛ fontē aque ꝛ speluncā ꝛ dixit· Ecce loc⁹ quē michi parauit dn̄s· Et ingressus cepit sedere in ea sumēs cibū dattilorū ꝛ de fonte aq̄ bibēs Et fecit pdcūs fr̄ ibidē ānos sex neminē vidēs· Et ecce vna die venit ad eū diabol⁹ in sil'itudie cuiusdā abbatis senioris hn̄s vultū terribilē· Vidēs āt eū frater ille timuit Et pcūbens in orōnē surrexit· Et dicit ei diabolus· Orem⁹ iterū frater Et surgētes dixit diabol⁹ Quātū tpis habes hic? Et rn̄dit· Habeo sex annos· Dicit ei demon· Ecce te vicinū habui ꝛ nō potui cognoscere nisi āte die⁹ quatuor quia hic habitares ꝛ ego nō lōgius a te habeo monasteriū· Et ecce anni sunt vndecī q̄ de monasterio nō exiui nisi hodie· qꝛ ꝯgnoui q̄ hic mihi in vicinio habitares Et cogitaui mecū dicēs· Vadā ad hoiem dei istū ꝛ cū eo cōferā qd̄ potest prodesse saluti anime mee· Et hoc dico frater quia nihil pficimus sedētes in cellis istis qꝛ corp⁹ ꝛ sāguinē xpi nō pcipim⁹ ꝛ timeo ne efficiamur exteri ab eo si nos ab hoc misterio elongāuerimus Sꝫ tibi dico frater· ecce hinc trib⁹ milib⁹ ē monasteriū hn̄s p̄sbiterū eam⁹ ergo dn̄co die aut post duas ebdomadas ꝛ accipiam⁹ corpus et sanguinem xpi ꝛ reuertamur ad cellas nostras Placuit frī illi sua sio diabolica· ꝛ veniēte die dn̄co ecce diabolus venit ꝛ dicit ei· Veniamus qꝛ hora est· Et exeūtes p rexerūt ad predictū monasteriū vbi ille presbit̄ erat· ꝛ ingressi in ecclīam miserūt se in orōnem· Et exurgens ab orōne frater ille respiciēs nō inuenit qui adduxerat eū ibi ꝛ dixit Vbi putas prexit? Num ad ꝯmune necessariū ābulauit· ꝛ cū diu sustinēt non venit· Postmodū aūt exiēs foras requirebat eū· ꝛ cū nō repperissꝫ dixit ad frēs loci illi⁹ interrogās eos· Vbi est abbas senex ille qui me

cū ingreſſus eſt in ecclām. Et di
cunt ei. Nos neminē vidim⁹ aliū
niſi te tātū. Tūc cognouit frater
ille quia demō fuiſſʒ ⁊ dixit. Vi
de cū qua argucia diabolus eiecit
me de cella. ꝫ tñ nō peſtet me. qꝛ
ad opus bonū veni. Percipio cor
pus ⁊ ſanguinem xpi et ſic reuer
tar in cellā meaʒ. Et poſt miſſas
volentē reuerti tenuit euʒ abbas
monaſterij ipſius dicēs Niſi refe
ceris non dimittemus te. Et cū p
cepiſſʒ cibū et regredi vellet in cel
lā ſuā ecce iterū venit diabolus in
ſimilitudie cuiuſdā iuuenis ſecu
laris et cepit eū reſpicē a ſūmo ca
pite vſqꝫ ad pedes et dicere ipſe ē
iſte. non eſt hic. et cepit eū cōſi
derare. Et dixit ei frater. Quem
ſic reſpicis? At ille ait. Puto nō
me cognoſcis Tamē poſt tantū
tēpus quō me habe⁹ cognoſcere?
Ego ſū vicinus pr̄is tui fili⁹ illi⁹
Quō autē non ē dictus pater tu
us tali nomine ſic ⁊ mat tua tali
nomē nō habuit. ⁊ tu ſic nō voca
ris. et mācipia illa et illa ſic non
ſunt dicta? Mater vero tua et ſo
ror āte tres annos mortue ſunt.
Pater aūt tuus mō defunctus ē.
et te fecit herede dicēs. Cui habe
o dimittere ſubſtātiā meā niſi fili
o meo viro ſancto qui reliquit ſe
culū et abijt poſt deū. Ipſi dimit
to oīa bona mea. Mō autē qui ti
met deū et ſcit vbi eſt dicat et ve
niens diſtrahat et eroget ea pau
pibꝫ p aīa mea et ſua. Et prexe
rūt multi requirētes te et minime in
uenerūt. Ego āt veniēs ex occa

ſione ꝓpter quoddā opu⁹ hic cog
noui te eſſe. Vñ nō facias moras
ꝫ veni et vende oīa et fac ſecūdū
volūtatē pr̄is tui Rñdens frater il
le dixit. Non necē habeo reuerti
ad ſeculū. Dicit ei diabolus. Si
nō veneris et deperierit ſubſtātia
illa in cōſpectu dei tui exinde red
des ratione. Quid eñ mali tibi di
co vt venias et eroges eas paupe
ribꝫ et egenis quō bonus diſpēſa
tor vt nō a meretricibꝫ et malevi
uentibꝫ extricetur qd̓ paupibu⁹
dimiſſū eſt? Aut quid oneroſum
ē vt venias et facias elemoſinas
ſcd̓m volūtatē pr̄is tui p aīa eiu⁹
ne bona ſudore eius parta quoꝝ
tu heres conſtitutus es in manu⁹
diſſipatorum perueniāt ⁊ poſtea
reuertaris in cellam tuaʒ. Quid
multa. ſuadens fratrem depoſuit ī
ſeculū et veniēs cuʒ eo vſqꝫ ad ci
uitatē reliquit eū. Voluit autē fra
ter ille ingredi in domū pr̄is ſui tā
qꝫ iā defuncto eo et ecce ipſe pa
ter eius viuus egrediebat. Et vi
dens eū nō cognouit. Et ait ad e
um Quis es tu. Ipſe vero turba
tus nichil poterat reſpondere. Et
cepit eum iteratis verbis pater ei⁹
interrogare vnde eſſet. Tunc cō
fuſus dixit ei. Ego ſum filius tu
us. Et ait illi. Vt quid reuerſu⁹
es. Qui erubeſcens dicere quod
verum erat dixit Caritas tua me
fecit reuerti. quia deſiderabam te
et remanſit ibi. Et poſt aliquan
tuʒ tempus incurrit fornicatione
et multis ſupplicijs afflict⁹ a pa
tre ſuo infelix ipſe aliquam non

egit penitentiam sed remansit i se
culo.   cxxv.

¶ Venit abbas machbarius ma
ior ad abbatem anthonium i mō
tem. Et cum pulsaret ostium ex
iuit ad eum et dixit ei. Tu quis
es? et ait. Ego sum machbarius
et claudens ostiuȝ introiit ⁊ dimi
sit eum foris. Et cum vidisset po
stea patiētiā ei9 aperuit ei ⁊ gau
dens dicebat ei. Multum tēpus ē
ex quo te desiderabaȝ audiens de
te. Et exhibens ei hospitalitateȝ
reficit eum. erat enī fessus de mul
to labore. Vespere autem facto.
infudit sibi abbas anthonius mo
dicas palmas. et dixit ei abbas
macharius. Da michi vt et ego
infundam qd operer. Ille auteȝ
dixit ei. Non habeo plus. Et fa
ciens fasciculum maioreȝ infudit
euȝ. ⁊ sedentes a sero ⁊ colloquē
tes de vtilitate animaruȝ faciebāt
plectam. ⁊ ipsa plecta per fene
stram descendebat in speluncaȝ.
et ingrediens mane sanctus ātho
nius vidit collectioneȝ plectarū
abbatis macharij ⁊ admiratus ē
⁊ osculans manus eius dicebat.
Multa virtus de maib9 istis egre
ditur.   cxxvi.

¶ Frater quidam inidens in tē
ptationeȝ tribulando perdidit re
gulam monachi. ⁊ cum iterū vel
let obseruantie regularis sibi da
re principia a tribulatione impe
diebat᷑. ⁊ dicebat in seipso Qn̄
habeo me ita inuenire sicut aliqn
do eram. Et deficiens animo non
preualebat vel incohare opus mo
nachi. Veniens autem ad quen
dam seneȝ narrauit ei que ageba
tur circa ipsum Senex autem au
diens ea de quibus affligebat᷑.
adhibuit ei tale exempluȝ dicēs
Homo quidam habuit possessio
nem et de negligentia eius in sen
tes redacta est et repleta est tri
bulis et spinis. Visum est auteȝ
ei postea vt excoleret eā et dixit
filio suo. Vade et purga agros
possessionis illius. Et venit fili9
vt purgaret. Qui cum respexissȝ
vidit multitudinem tribuloruȝ ⁊
spinarum increuisse. et deficiens
animo dixit in seipso. Quando
habeo hec omnia eradicare ⁊ pur
gare? et proiciens se in terram ce
pit dormire. Hoc autem fecit mul
tis dieb9. Post hec venit pater e
ius vt videret quod fecerat. et in
uenit eum nichil operatū et dixit
ei. Quare vsq3 mō nihil fecisti?
Et dixit iuuenis ille patri suo.
Mox vt veniebam operari pater
cum vidissem multitudinem hāc
spinarum et tribulorū reuocabar
ab assumptione laboris ⁊ a tribu
latione proiciebam me in terram
et dormiebam Tunc dixit ei pa
ter suus Fili ad mensuram latitu
dinis qua iacens terram occupas
p dies singulos operare et ita pau
latim proficiet op9tuum et tu pu
sillanimis non efficieris. Quod
cum audisset iuuenis fecit sic. et i
paruo tempoē purgata est et ex
culta possessio eius. Ita ergo et
tu frater paulatim operare et non
deficies. et deus per gratiam suaȝ

restituet te iterū priori ordini tuo Hoc audito frater ille abijt et cū patientia sedens afficiebat sicut edoctus fuerat a sene. Et sic inueniēs requiē pmouebatur p dnm xpm. cxxvij.

¶ Audiuit aliquando iudex prouincie de abbate moyse et prexit in sichi vt videret eum. Et nunciauerūt seni de aduentu eius et surrexit vt fugeret in paludem. Et occurrit ei iudex ille cum suis et interrogauit eum dicens. Dic nobis senex vbi est cella abbatis moysi? Et dixit eis. Quid vultis eum inquirere. Homo fatuus est et hereticus Et veniens iudex ad ecclesiam dixit clericis. Ego audiens de abbate moyse veni vt viderem eum. et ecce occurrit nobis senex pergens in egiptum et interrogauimus euz vbi est cella abbatis moysi. et dixit nobis. quid eum queritis fatuus est et hereticus. Audientes autem clerici contristati sunt dicentes. Qualis erat senex ille qui hec de sancto homine locutus est ad vos. Et illi dixerūt Senex vetustissimis vestimentis vtens longus et niger. Et illi dixerūt. Ipse est abbas moyses et quia noluit videri a vobis ideo hec vobis ipse de se dixit Et multum edificatus iudex discessit. cxxviij.

¶ Audiuit aliquādo abbas anthonius de quodam iuuene monacho quia signum quoddam huius modi fecerit in via. Cum vidissz quosdā senes iter agētes et laborantes i ābulādo onagris iussit vt venirent et portarēt eos donec peruenirēt ad se. Illi aute senes indicauerūt hec abbati āthonio. Dixit autē abbas anthonius Videtur mihi monach' ille similis esse naui onuste oibus bonis de q incertū est vtrū peruenire possit ad portum. Et post aliquantū tpis cepit abbas anthonius flere et trahere sibi capillos et lugere. Quod cum vidissent discipuli eius dicunt ei. Quid ploras abba. Et rndit senex. Magna columna ecclesie cecidit modo. Dicebat autē hoc de monacho illo iuuene et adiecit dicens. Venite ambulate ad euz et videte quod factuz est. Perrexerūt ergo discipuli ei' et inuenerūt monachū illū supra mattā sedētē et flētē pccm qd fecerat. Videns autem discipulos senis ait illis. Dicite seni vt oret deū vt decez tm dierū det mihi inducias et spero me satisfacturū. Qui quidē intra qnque dies defunct' est. cxxix.

¶ Quadā vice iudex quidā venit videre abbatē symeonē et precedentes clerici dixerūt ei. Abba parat' esto qz iudex audiēs de te venit vt bndicatur a te. Et ille ait. Etiā ego me prepabo et cooperiens se saccū suū et tollēs in manu sua panē et caseū sedit in egressu celle sue et cepit māducare. Venit ergo iudex cuz officio suo et vidētes eū spreuerūt dicentes. Hic ē monach' solitari' de q tali a audiebam' et stati recesserūt et reuersi sunt ad se. cxxx.

¶ Dixit abbas cassianus quia
venit frater quidā ad abbatez se
rapionē et hortabatur eum senex
vt scd̄m morem orationē faceret.
Ille autē dicēs se pcc̄orē et ipsius
monachi habitu indignum non
acquiescebat. Voluit etiā pedes
lauare eius et eisdem iterū verbis
vsus nō acquiescebat. Fecit autē
illū gustare. et cum gustarent ce
pit senex in caritate monere eum
dicens. Fili si vis pficere perma
ne in cella tua et attēde tibiipsi et
fac opa manuum tuarū. Non enī
tibi tantuz procedere expedit q̄n
tum sedere in cella tua. Ille autē
audiēs ita exacerbatus est et vul
tū mutauit vt nec latere posset se
nem. Dixit autem ei serapion.
Vsqz modo dicebas pccōr suz ac
cusans teipsum tanq̄z indignus
sis etiam viuere. et quia te in cari
tate commonui ita exacerbari de
buisti. Si enī vis reuera humilis
esse que tibi ab alio imponunt di
sce portare viriliter. et nō odiosa
verba effundere tibiipsi. Hec au
diens frater penitentiā gessit corā
sene. et multū proficiēs discessit.

cxxxi.

¶ Superuenit quidā venationē
faciens in silua agrestiū aīalium
et vidit abbatē anthoniū gaudētē
cū frībꝰ et displicuit ei. Volens
aūt senex ostendere ei quia opor
teret aliq̄n condescēdere frībꝰ dixit
ei. Pone sagittam in arcum tuū
et trahe. et fecit sic. et dicit ei itē
rum. Trahe. et traxit. Et rursus
dicit ei. Trahe adhuc. et dicit ei
venator. Si supra mensuram tra
xero frangitur arcus. Dicit ei ab
bas anthonius. Ita est et in ope
dei. Si plus a mensura tendimus
frēs cito deficiunt. expedit ergo
vna hora relaxare rigorem eorū.
Hec audiens venator compūctus
est et multum proficiens in sermo
ne senis discessit. et frēs confirmati
reuersi sunt ad suum locum.

¶ Venit abbas cxxxij
ysaac de thebayda in congrega
tionē fratrū et vidit quendam de
fratribus culpabilem et adiudica
uit eum. Cum autez exissz ad he
remum venit angelus dn̄i et stetit
ante ostium celle eius dicens Nō
te permitto intrare. Ille autem ro
gabat eum dicens. Que est cau
sa. Et respondens angelus dixit
Deus me misit vt dicerē tibi. vbi
iubes vt mittam illum fratrez cul
pabilem quem adiudicasti. Et
statim abbas ysaac penitentiam
egit dicens. Peccaui ignosce mi
chi. Et dixit angelus. Surge
ignouit tibi deus. sed custodi de
cetero ne adiudices queq̄z prius
q̄z deus adiudicet eū. cxxxiij

¶ Factus est aliquando conuē
tus in sichi et loquebantur prēs
de quodam fratre culpabili. Ab
bas autem pyor tacebat. Postē
a vero surgens egressus est et tol
lens saccum impleuit eum arena
et portabat eum in humeris suis
et mittens in sportellam modicū
de ipsa arena portabat etiaz et ip
sam [illegible]ante. Interrogatus autem
a patribꝰ quid hoc essz ille respō

dit. Hacce? iste qui multā arenā habet mea pccā sunt et quia multa sunt posui ea supra dorsum meum ne doleā pro ipsis et plorem. Ista āt arena modica pccā sunt istius frīs et sunt ante faciem meā et in ipsis exerceor iudicās frēm. Quod nō oportz ita fieri ꝫ mea magis pccā ante me debent esse et de ipsis cogitaē et rogaē dnm vt ignoscat michi. Audientes āt pres dixerūt. Vere hec est via salutis

cxxxiiij.

¶ Ad quendā solitariū veit psbiter cuiusdā basilice vt cōsecraret ei oblationē ad cōmunicādū Veniēs āt quidā ad ipsum solitariū accusauit apud illū eundē psbiterū. Qui cū ex cōsuetudie iteruz venissz ad eū vt consecraret oblationē scādalizatus ē ille solitari? et nō aperuit ei Presbit āt hoc viso discessit. Et ecce vox facta est ad solitariū dicēs Tulerūt sibi homies iudiciū meū. Et factus ē velut in excessu mētis et videbat qsi puteū aureū et situlā aureā et funē aureū et aquā valde bonaz. videbat āt et leprosum quendā haurientē et refundentē i vas et cupiebat bibere. et non bibebat eo qꝫ leprosus erat ille qui hauriebat. Et ecce vox iterum ad eū dicēs. Cur nō bibas ex aqua hac. quā causā habet qui implet? Implet enī solummō et infundit in vas. In se aūt reuersus solitarius et cōsiderans virtutem visionis vocauit presbiterū et fecit euz sicut prius sctificaē sibi oblacōez.

cxxxv.

¶ Fuerūt duo frēs magne vite in cōgregatiōe et meruerūt singuli videre grām dei in alterutrū Factū aūt est vt aliqn vnus ex eis egrederet sexta feria extra cōgregationem et videret aliquē mane manducantē et dixit ei Hac hora manducas in sexta feria. Tūc ei dixit. Die autē sequēte facta est celebratio missarū secundum consuetudinem. et ingressi ecclām intuēs frater eius vidit grām que ei data fuerat discessisse ab eo et cōtristatus est. Qui cū venissent in cellā dicit ei. Quid fecisti frater quia nō vidi sicut pridem gratiam dei in te. Ille autē rīndens dixit. Ego neqꝫ in actu neqꝫ in cogitationibus conscius mihi sum alicuius mali. Dicit ei frater eius Nec sermonē aliquē odiosum locutus es. Et recordat? dixit ei. Etiā. Hesterno die vidi quēdā mane mādicantē et dixi ei. Hac hora manducas in sexta feria. hoc est peccatū meū. Sz labora mecū duas ebdomadas et rogemus deum vt michi ignoscat. Et fecerunt ita. Et post duas ebdomadas vidit frater gratiam dei iterum venientē supra fratrez suū et consolati sunt deo qui solus bonus est gratias referentes.

cxxxvi.

¶ Venerunt aliquando tres senes ad abbatez achillem. et vn? ex eis habebat opinionem malaz Dicit autem ei vnus de senibus. Abba fac michi vnam sagenam

ad piscandum· Et ille dixit Nō facio· Et alius dixit· Fac nobis vt habeamus memoriā tui in monasterio nr̄o· Et rn̄dit ille· Nō michi vacat· Dicit ei tercius ille qui habebat opinionē malā· Michi fac abba sagenā vt habeā de manibus tuis benedictionem Et ille statim rn̄dit ei· Ego tibi faciam· Dixerunt autem ei duo priores secrete quibus nō acquieuerat· Quomodo sic quia nobis rogantibꝫ noluisti facere· et huic dixisti ego tibi faciam Respondit senex Vobis ideo dixi non facio quia nec mihi vacat et non contristabamini· Huic autem si non fecero dicturus est quiā de opinione mea que mala est audiuit senex Ideo noluit michi facere sagenaꝫ et statim incideremus funem sed erexi animuꝫ eius ne tristicia absorberetur huiusmodi·

cxxxvij·

Dicebant de quodam sene quia fecerat quinquaginta ānos neqꝫ panem comedēs neqꝫ aquā bibens· et dicebat· quia extinxi fornicationem et auariciam et vanam gloriam· At uero abbas abraham audiens qꝫ hec dixisset· venit ad eum et dixit ei· Tu dixisti hunc sermonem· Et ille respōdit etiam Et dixit ei abbas abraham· Ecce intras in cellā tuam et inuenis supra mattam tuā mulierem· potes non cogitare qꝛ mulier est· Et dixit non· sed repugno cogitationi mee vt nō tāgam mulierem illam· Dicit ei abbas abraham Ecce igitur non interfecisti cogitationem· quia viuit passio ipsa alligata est· Iterum si ambulas in via et vides lapides et testas vāsorum· et inter ipsas iacet aurum potes mente tua aurum quod videris velut lapides reputare· Et respondit non· sed resisto cogitacōni mee ne colligam illud· Et dicit ei abbas abraham· ecce ergo viuit passio ꝫ alligata est· Et dicit ei iterū abbas abraham· Si audieris de duobus fratribꝫ quia vnus diligit te et bona de te loquitur· alius autem odit te et detrahit tibi· et venient ad te vtrosqꝫ equaliter suscipies· Et dixit non· sed extorqꝫo animo meo vt similiter benefaciā ei qui me odit sicut illi qui me diligit· Et dicit ei abbas abraham Viuunt ergo passiones sed tātū modo a sanctis viris quodammodo religantur·

cxxxviij·

Transeunte aliquando abbate effrem vna prostituta ex imissione cuiusdam cepit ei blandiri cupiens eum si posset ad turpem commixtionē inclinare· vel si hoc non posset saltem ad iracundiam prouocaret· quoniam nunqꝫ euꝫ vidit quisqꝫ irascentem vel litigātem· Ipse autem dixit ad eam· Sequere me· Cum venissent autem in loco populoso dicit ei· Veni huc sicut voluisti commisceor tecum· Illa autem videns multitudinem dicit ei· Quomodo hic possumus hoc facere in tanta multitudine astantium· Confundi

murem. Ipse autem dixit ei Si
homines erubescis quantomagis
debes erubescere deum qui reuelat
occulta tenebrarum. Illa autem
confusa & refutata recessit absq; o
pere voluptatis sue. cxxxix

Dicebant de abbate iohãne
breui statura quia dixerit aliquã
do fratri suo maiori. Volebam eẽ
securus sicut angeli sunt securi.
nil operantes sed sine intermissiõe
collaudantes deum. & mox expoli
ans se quo vestitus erat. abijt in
heremum. & facta ibi vna ebdo
mada reuersus est ad fratrem su
um. & dum pulsaret ostiũ respõ
dit ei anteq̃ aperiret dicens. Quis
es tu? Et ille dixit. Ego sum io
hannes. Et respondens frater eius
dixit ei. Johannes angelus fac
tus est & vltra inter homines non
est. Ille autem pulsabat dicens
Ego sum. Et non aperuit ei sed
dimisit eum affligi vsq; mane.
Postea aperiens dixit ei. Si ho
mo es opus habes iterum operari
vt viuas. Si autem angelus es
quid queris intrare in cellam? Et
ille penitentiam agens dixit. Ig
nosce michi frater quia peccaui.
cxl.

Abijt quidã frater aliquãdo
de monasterio abbatis pastoris
peregre & applicuit ad quendam
solitariũ. Erat enĩ ille habens cũ
oibus caritatẽ & multi veniebant
ad eũ. Nũciauit aũt ei frater ille
quedã de abbate pastore. Qui
audiens virtutes animi eius desi
derauit eum videre. Cum autem
reuersus esset ille frater in egiptũ
post aliquantũ temporis surgẽs
supradictus solitarius venit cum
peregrinis in egiptum ad eundẽ
fratrẽ qui prius applicuerat apud
eum. dixerat enim ei vbi manet.
Videns autem eum ille miratus ẽ
& valde gauisus. Dixit autem ei
ille solitarius. Ostende caritatẽ
quam habes in me. & deduc me
ad abbatem pastorẽ. Et tollẽs
eum duxit ad senem & nunciauit
ei de eo dicens. Quia magnus ho
mo est & multam caritatem hñs
& honorem plurimum ĩ prouincia
sua venit desiderãs te videre. Susce
pit ergo eum cum gratulatiõe se
nex & salutantes seinuicem resede
runt. Cepit autem loqui peregri
nus ille frater de scripturis sãctis
& de rebus spiritualibus. Abbas
autem pastor auertit faciem suã
& non dedit ei responsum. Videns
autem ille q̃ non loqueretur cuz
eo contristatus exijt & dicit fratri
illi qui eum adduxerat. Inuanũ
iter istud assumpsi. veni enim ad
senem & ecce nec loqui mecum di
gnatur. Intrauit autem frater ad
abbatem pastorem & dicit ei. Ab
ba propter te venit magnus hic
vir habens tantam gloriam in lo
co suo. quare non locutus es cum
eo? Respondit ei senex. Iste de
sursum est & de celestibus loquitur
ego autẽ de deorsũ sum & de terre
nis loquor. Si ergo michi locu
tus fuissẽ de passionibus anime.
ego vtiq; responderem ei. Sed
quia de spiritualibus loquitur ego

hec ignoro· Exiēs autē frater di
xit ei· Senex non cito de scriptu
ris inquirit· sed si quis ei loquit
de passionibꝫ aīme rn̄dit ei. Tūc
ille compunctus intrauit ad senē
ꝛ dixit ei Quid faciā pater abba
quia passiones aīe dn̄antur mei·
Et intuitus eum senex gaudens
dixit ei· Modo bn̄ venisti· nunc
aperiēs os meū de hijs ipleo illud
bonis· Ille autē valde edificatus
dicebat· Vere hec ē via caritatis
Et grās agens deo quia tā sāctū
virum videre meruit reuersus est
in regionē suā· cxli·

Item frater quidā interroga
uit abbatē pastorem dicens· Di
missa est michi hereditas quid fa
cio ex ea· Dicit ei abbas pastor
Vade ꝛ post tres dies veni ꝛ dico
tibi· Venit autē sicut prefiniuit·
et dicit ei senex Quid tibi habeo
dicere frater· Si dixero tibi da e
am ecc̄e clerici sibi faciūt cōuiuia
ex ea· si autē dixero da eā paren
tibꝫ tuis non est tibi merces· si āt
dicā da pauperibꝫ securus eris·
Quicq̄d ergo vis vade fac· ego
causam non habeo· cxlij·

Venit quidam frater ad ab
batem siluanū in montem syna ꝛ
vidit fratres operantes ꝛ dixit se
ni· nolite operari cibum qui perit
Maria enī optimam partem ele
git Et dixit senex discipulo suo
Voca zachariā ꝛ mitte istum fra
trem in cellaꝫ vbi nihil est· Et cū
facta essꝫ hora nona intēdebat ad
ostiū si mitterent ꝛ vocarent eū ad
manducandum Et cum nemo lo
queret ei surgens venit ad seneꝫ
ꝛ dicit ei· Abba hodie fratres nō
comederūt· Et dixit senex· Etiā
iam comederūt· Et dixit ei frat il
le· Et quare me non vocastis· ꝛ
respondit senex· Tu homo spiri
tualis es ꝛ non indiges hoc cibo·
nos autem carnales sumus ꝛ volē
tes manducare propterea operamꝰ
manibꝫ nostris· Tu vero partē
bonam elegisti legens tota die ꝛ
nolens sumere carnalem cibum·
Qui cum hec audissꝫ· prostrauit
se ad penitentiam dicens· Igno
sce mihi abba· Et dixit ei senex
Puto opus habet omnino maria
marthe· per martham enī maria
laudatur· cxliij·

Venit aliquando monachus
quidam ab vrbe roma qui in pa
lacio magnum locū habuit et ha
bitabat i sichi in vicinitate eccle
sie· Habebat autem secum vnuꝫ
seruum qui ministrabat ei Videns
autem presbiter ecclesie infirmita
tem eius ꝛ cognoscens quia de de
licijs essꝫ vir ille ex eo quod ei do
nabat deus· vel quod in ecclesiā
intrabat transmittebat ei Qui cū
fecisset vigintiquinqꝫ annos in si
chi factus est vir contemplator
preuidens ꝛ nominatus Audiēs
autem quidam de magnis mona
chis egiptijs opinionem eius ve
nit videre eum· sperans conuersa
tionem corporalem plus apud e
um arduam inuenire·· Qui cum
trāsisset salutauit eum· ꝛ facientes
orōem sederunt· Videns autē euꝫ
egiptius vestitum mollibꝫ rebꝰ

et mattam de papiro et pellem stratam sub ipō ꝛ modicum capitale sub capite eius. sed ꝛ pedes mundos habentem cum caligulis scandalisatus est intra se de eo qꝛ in loco illo non erat cōsuetudo taliter conuersandi sed magis durā abstinentiā habere consueuerant Senex autem ille romanus hn̄ꝰ contēplationisꝰ siue ꝓuidentie gratiam intellexit qꝛ scandalizatuꝰ fuerat egiptius monachus eo et dixit mistro suo Fac nobis hodie ꝓpter abbatem qui venit bonaȝ diem ꝛ coxit parua olera que habebat et surgentes hora competēti comederunt. habuit etiaȝ ꝛ modicum vini ꝓpter infirmitatē suaȝ et illud biberūt Et dum factum esset vespere dixerunt duodecim psalmos et dormierunt Similiter autem ꝛ nocte Et surgens mane egiptius dixit Ora pro me. Et egressus est non edificatus in eo. Et cuȝ paululū discessisset voleꝰ eum senex ille romanꝰ sanare misit post ipsū et reuocauit illuȝ Et cum venisset cum gaudio iterum suscepit eum Et interrogauit eū dicēs Ex qua ꝓuincia es? Et ille dixit Egiptius sum Et dixit ei cuius ciuitatis? et respondit Ego omnino nō fui in ciuitate nec habitaui aliquādo in ciuitate sed in agro erā. Et dixit ei. ergo antequā monachus esses quid operabaris i possessione quā maēbas? et respondit. Custos eram agrorum. ꝛ dixit illi vbi dormiebas Respondit in agro. et dixit habebas aliqd stratuȝ? Respondit Ego in agro vnde potui habere stramenta in quibus dormirē. ꝛ dixit Quomodo dormiebas? Respondit i terra nuda. et dixit qd mādūcabas in agro aut qle vinū bibebas Item respōdit. que sūt esce aut qualis potꝰ i agro? ꝛ dixit. quō ergo viuebas. Rn̄dit. Manducabā panē siccū ꝛ si inueniebā aliqd de salsamētis ꝛ bibebā aquā ꝛ dixit senex Grandis labor Et iterū dixit. erat ibi balneum i possessioē vbi lauabaris et ille dixit non. sed in flumine lauabar quādo volebā Cumqꝫ omnia ab eo senex per responsionē eius exegisset ꝛ cognouisset modum prioris vite eius atqꝫ laboris volens eum ꝓficere narrauit ei suā vitam preteritā quā habebat cum eēt secularis dicēs Me miserum quē vides de magna illa ciuitate roma habens in palacio magnum locū apud imperatorē Et cum audissꝫ egiptius inicia verborū eius copūctus ē ꝛ solliciote que dicebātur audiebat ꝛ ille adiecit dicens Reliq ergo romam et veni in solitudinē istā. Et iterum dixit Me quē vides habui domos magnas ꝛ pecunias multas et contempsi eas et veni in istā paruam cellam Item ait. Me quem vides lectos vestitos ex auro habui habētes preciosissimas vestes ꝛ ꝓ hijs dedit mihi deus mattaȝ hanc de papiro et hāc pellem Sed et vestes mee inestimabili pcio digne erant et pro illis vtor hijs vilibus rebus

Et iterum dixit In prandio meo multū auri expendebat et p illo dedit michi deus modicū oleris et paruum calicē vini. Erant autem et qui seruiebant michi plurimi serui et ecce pro illis istū vnum com punxit deus vt ministret michi. p balneo autē profundo modica aq perfundo pedes meos et caligulis vtor propter infirmitatē meā Et rursus p calamis et cītharis vel alio musicorū ope quo delectabar in conuiuijs meis dico michi. xij. psalmos in die et. xij. in nocte Et p peccātis meis q ante faciebā modo cū requie exhibeo puuz et inutile ministeriū deo. Vnde rogo abba vt n scādaliseris propter infirmitatē meam. Et hec audiens egiptius atq in semetipsum reuersus dixit Ve mihi qz ego de multa tribulatiōe et plurimo labore seculi magis ad pausādum in conuersatione mōachi veni et qd non habebaz tunc modo habeo. tu autē ex multa delectatione seculi volūtate propria in tribulationē venisti. et ex multa gloria atq diuitijs venisti in humilitatē et paupertatē Ex quo multum proficiens discessit et factus est ei amicus et sepe veniebat ad eum sue vtilitatis causa. Erat em̄ vir discernens et repletus bono odore spūs sācti cxlnij

Fratres de cōgregatiōe venerunt in heremuz et applicuerūt ad quendā heremitā et suscepit eos cū gaudio. et sicut ē cōsuetudo heremitis videns eos de labore posuit mensā extra horā et qd habuit in cella apposuit eis et repausauit eos Et quādo factuz ē sero dixerūt xij. psalmos simili͞ter et nocte. cuz autē senex vigilassz audiuit illos inter se loquentes et dicētes. quia solitarij viri plus repausant in heremo qz nos in congregatiōe Mane āt facto cū ābulaturi eēnt ad aliū vicinū dixit eis Salutate eū pro me et dicite ei Non adaques olera. Ille autē cum hoc audisset intellexit verbum et tenuit eos vsq sero laborātes ieiunijs. Cuz autem sero factū esset fecit prolixius opus dei et postea dixit. Cessemus modice propter vos quia de labore estis Et dixit iterum. Cotidie qd manducare non solemus sed propter vos gustamus modicū Et apposuit eis panē siccū et sal dicēs. Ecce propter vos festiuitatē habemus hodie. Et misit parū aceti in salibus illis Et surgentes ceperūt psallere vsq mane et dixit eis. Propter vos non possumus adiplere regulā nrām vt modice pausetis quia peregrini estis Mane aūt facto volebāt fugere Ille aūt rogabat eos dicēs Manete aliquātum tpis nobiscum. sin alias vel propter mādatum tres dies secundum cōsuetudinē heremi facite nobiscū. Illi āt videntes quia nō relaxaret eos fugerūt occulte. .cxlv.

Sedente aliqn̄ abbate siluano in monte sina volens discipulus eius abire ad quoddam monasterium suū dixit seni Dimitte aquaz et riga ortū. Ille autem exiens ad dimittendam aquaz tegebat

faciem suam de cuculla sua tātuʒ ad pedes suos intendēs Contigit autem vt ipsa hora quidam super ueniret ad eum ⁊ videns euʒ a lō ge cōsiderauit quid faceret Et cū peruenisset ad eum dixit ei. Dic michi abba vt quid tegebas de cuculla faciem tuam et sic adaq̄ bas ortū Et dixit ei senex Ne vi deretur oculi mei arbores ⁊ occu paretur mens mea ab ope suo in cōsideratione earū   cxlvi.

¶ Frater quidam in celiis infun debat palmulas suas Qui cuʒ se disset facere plectas dicit ei cogi tatio sua vt iret ad quēdam senē visitare eum. et iterum cogitans in semetipso dicebat. Post pau cos dies vadam. ⁊ dicebat ei co gitatus suus. Si inter hec mori tur quid faciam sed vade modo vt loquaris ei ꝓpter estiuum tps. ⁊ iterum dixit inter se sed non est modo tempus. Iterum autem co gitauit dicens Sed cum incides scirpum ad mattas fit tps. Rur sus dixit. expēdo palmulas istas et tunc vado. rursus dixit i semʒ ipso. Sed hodie bonum aerem fa cit. ⁊ surgens reliquit palmas in fusas et tollens melotē suam ibat Erat autē senex quidam vicinus ei vir preuidens Qui cum vidissʒ eum in impetu ambulantē clama uit dicēs Captiue captiue vbi cūr ris Veni huc ad me. Qui cum ve nisset dicit ei senex. Reuertere in cellam tuam Ille autē frater nar rauit ei fluctus quos pertulerat in cogitationibus suis et ita reuers9 est in cellam suam Et cum ingres sus fuisset in eam prostrauit se et penitentiaʒ egit. Hoc facto voce magna subito demones clamaue rūt dicentes vicisti nos monache vicisti nos et facta ē matta eius supra quā iacebat velut ab igne vstulata. demones autē velut fu m9 exterminati sunt Sicq; frat ille didicit vsutias eorū   cxlvij

¶ Narrauit abbas cassianus de quodam sene in heremo sedēte q: rogauerat deum vt donaret ei ne dormitaret aliquādo cum de spiri tualibus rebꝫ sermo fieret Si au tem detractionis aut ociosa verba statim i somnum cōuerteretur vt non huiusmodi venenum aures e ius exciperent. Hic dicebat dya bolum studiosum esse vt moueret homines ad verba ociosa. impug̃ torem autem tocius doctrine spiri tualis Ad quam rem hoc vtebat exemplo Loquente inquit me ali quādo de vtilitate aiaruʒ ad quos dam fratres tam ꝓfundo somno occupati sunt vt nec palpebras o culorum mouere potuissent. ego autē volens ostendere opus demo niacum esse ociosarū rerum ṽba i troduxi ad que illi audiētes sta tim a somno relicti sunt. ego aūt ingemiscēs dixi Vsq; nunc de ce lestibꝫ rebus loquebamur et oīm vestrū oculi somno grauissimo te nebantur. quādo autem sermo o ciosus inuentus ē omnes ꝓpt̄ audire cepistis Propter qđ rogo fratres karissimi cognoscētes ma ligni demōis opus eē attēdite vob

metipsis custodiete vos a sopno qn aliquid de spualibus factis vel auditis ·cxlviij

Venerūt aliqn ad abbatē lucium i ennato monachi qdā q dicebātur euchite hoc ē oratores et interrogauit eos senex dicēs · Qd est opus manuū vrārum? Et illi dixerūt · Nos nō cōtingimus aliqn opus manuū · sed sicut dicit apostolus sine intermissiōe oram9 · Dicit eis senex · Et nō māducatis? Illi autē dixerūt Etiā manducam9 Et dicit eis · Quādo ergo comeditis qs p vobis orat Et iterū iterrogauit eos dicens Nō dormitis? Et illi dixerūt · dormim9 Et dicit eis senex Cum dormitis qs p vobis orat · Et non iuenerūt qd ad hec rnderēt ei · et dixit eis Ignoscite mihi fres qz ecce nō facitis sicut dixistis · Ego aūt ondo vobis qz operans manibꝫ meis sine intermissione oro Sedeo eñi iuuāte deo infundēs mihi paucas palmulas et facio ex eis plectā et dico Miserere mei deus secundū magnā misericordiā tuā · et secundū multitudinē etc · Et dicit eis · Oratio est an non? Et dicunt ei etiā · et ille dixit · Quando pmansero tota die laborās et orans facio plus min9 sedecī nūmos et pono ex eis ad ostium duos nūmos et residuos manduco et qui accipit illos duos denarios orat p me tpe q ego manduco vel dormio atqz ita per grāz dei iplebit in me qd scriptū ē sine intermissiōe qdem orate cxlix

Frater dixit abbati pastori Si dedero fri meo modicū panis aut aliqd aliud · demones polluunt illud vt videatur ad placendū hominibus fieri Et dixit ei senex · et si ad placendū hominibus fiat tale opus · nō tñ debemus fribus nō pbē quo eget · Dixit autē ei parabolaz talē Duo hoies erāt agricole bitātes in vna ciuitate et vn9 ex eis seminās collegit pauca et sordida Alius autē negligēs seiare oino nihil collegit Si ergo fames fiat qs duorū pt euadē? Et rñdit frater ille Qui fecit parū ac imundū · et dixit ei senex · Ita et nos seiemus pauca et si immūda ne famis tēpe moriamur · ·cl

Erat qdā senex in egipto bitās in deserto loco Erat etiā alter longe ab eo maicheus et hic erat psbiter ex hijs quos ipsi vocāt electos Qui cū vellet pergē ad quēdā eiusdē erroris hoiez cōphendit eū nox in loco illo in quo erat vir ille scūs et orthodox9 et āxiabatur volens pulsare et intrare et apud eum manere · sciebat eñi quia cognosceret q esset maicheus Et reuocabatur a cogitatiōe sua ne forte non acqesceēt suscipere eū Cōpulsus tñ ncātate pulsauit · Et aperiens senex et cognoscēs eū suscepit cū hilaritate · et coegit eum orare et reficiens eum collocauit vbi dormiret Manicheus autem cogitans in se nocte mirabatur dicens · Quomodo nullā suspicionem habet in me vere hic dei seruus ē · Et surgens mane cecidit ad pedes eius dicens Ab hodie orthodoxus ·

sum et non recedam a te· Et deīn ceps remāsit cum eo· ·cli

Monachus quidā erat hn̄s fratrē secularem pauperculum et quicquid laborabat prebebat ei· Sed quantū ei ille prebebat tā tum ille pauperior fiebat· Per gens autem monachus ille īdica uit hec cuidā seni· Senex autē dixit ei· Si me vis audire nichil vltra prebeas illi·sed dic ei Frat̄ quando habui dedi tibi tu ergo modo labora et ex eo qđ laboraue ris prebe michi· Et q̄cquid tibi attulerit accipe ab eo et vbi scis peregrinum aut senem pauperē da illud et roga eos vt orent pro eo· Ille autē frater audiens hec fecit ita· Et veniente ad se illo se culari fratre locutus ē ei quemad modū dixerat senex et discessit tristis Et ecce prima die tollens de orto minuta olera attulit ei· Accipiens autē frater attulit seni bus et rogauit eos vt orarēt pro eo Qui cum accepisset benedicti onem reuersus est in domum suā Postea vero attulit olera et tres panes et frater eius fecit sicut pri us Et cōsecuta benedictione ite rū discessit Tercio veniēs attulit multas expensas et vinum et pi sces Quod cum vidisset frater eius miratus ē et vocauit pauperes et re fecit eos· Dicit autē ille seculari fratri suo Non opus habes aliq̄n tos panes? Et ille dixit Non do mine qm̄ quando accipiebam ali quid a te velut ignis intrauit i do mum meam et consumebat illud Nunc autē quando a te nichil ac cipio superhabundo et deus bene dixit me Pergens autem frater i dicauit hec oīa que facta fuerant seni· et dixit ei senex Nescis quia opus monachorum ignis ē et vbi cumq; ingreditur cōsumit· Hoc autem vtile ē fratri tuo vt de labo re suo misereatur et orationem a scīs viris accipiat et ita benedicti onem consequens multiplicabit̄ eius labor· clij·

Senex quidā cū alio fratre agebat cōmunem vitā Erat au tem senex ille misericors· Conti git autē vt fieret fames et ceperūt quidam venire ad ostium ei9 vt acciperent agapē Senex vero ō nibus venientibus ministrabat pa nem· Videns autem frater qđ fie bat dicit seni Da mihi partē me am de panibus et quod vis fac de parte tua Senex autē diuisit pa nes et faciebat more solito elemo sinā de parte sua· Multi autē con currebant ad senem audiētes q: omnibus daret· Videns autē de9 ꝓpositum voluntatis eius benedi xit panes Frater autē ille qui ac ceperat partē suam et nulli dabat consūpsit panes suos et dixit se ni· Quoniā modicum est adhuc quod habeo de panibus meis ab ba suscipe me ad communem vi tā· Et dicit ei senex· Quomodo vis faciō et ceperūt simul esse et cō munit̄ viuere· Facta ē iterum pe nuria victualiū et veniebāt iterū indigentes vt acciperēt agapem Cōtigit autē vna die vt intraret

frater ille et viberet quia defecerūt panes · Venit aūt et paup postulās agapē · Senex vero dixit fratri illi da ei panē · et dixit Iā nō habeo pater Et dicit senex Intra et quere · Ingressus autē frater attēdit et vidit repositionē in q panes haberi solebāt repletā panibus Q̄d cum vidisset timuit et tollēs dedit paupi atq ita agnoscens fidē et virtutem senis glorificauit deum ·

Dicebant de abbate siluano q habuerit in fichi discipulum nōie marcū et hic fuerit magne obedientie q̄q etiam scriptor antiquarius erat Diligebat autē eum senex pter obediētiam suā · Habebat autē et alios vndecī discipulos q̄ cōtristabantur eo q diligeret eū plus illis · Quod cū audissēt vicini qz plus eū ceteris discipulis suis diligēt moleste tulerūt Vna autē die venerūt ad eū Quos assumēs secū abbas siluanus egressus est de cella sua et cepit discipulorū suorū cellas pulsare dicēs Frat opus te habeo Et vnus ex eis nō ē eum secutus Venit aūt ad cellā marci et pulsauit dicens Marce Ille aūt cū audissz vocē senis statim exiuit foras et misit eū ad quoddā ministeriū · Abbas aū siluanus dixit senibus · vbi sūt ceteri fratres ? Et ingressus cellā marci iuenit quaternionē quez eadē hora incohauerat in quo lrām o faciebat et audita voce senis nō fixit nec girauit calamū vltra vt impleret et cōcluderet lrām quā i manu habebat Et dixerūt senes · vē abba quē tu diligis et nos diligimus quā deus diligit eū · cliiij ·

Venit aliqn mr supradcī marci vt videt eū et hebat secū plurimum obsequiū Ad quā cū exissz senex dixit ei illa Abba dic filio meo vt exeat ad me et videā eum Ingressus āt senex dixit ei · Egredē vt videat te mr tua Ille autez vestitus erat sacco scisso et recōsuto pānis et caput atz facies eius tincta fumo et caligie coqne erat Qui ppē obiam abbatis egressus ē q̄dez sed clausit oculos suos et ita salutauit mrēm suam vel eos qui venerāt cū ipsa dicēs Sani estote Et nēo ex eis nec mater sua cognouit eū q̄a ipē esset Que iterū misit ad senez dicens Abba mitte filiū meū vt videā eū Et dixit marco Nonne dixi tibi exi vt videat te mat tua ? Et dixit marcus Egressus sū iuxta verbū tuū pater · verūtamē rogo te ne michi vltra dicas illud vt ex eā ne iobediēs tibi videar eē · Et egressus senex dixit mrī eius Ipē ē q̄ exiuit ad vos et salutauit vos dicēs sani estote Et cōsolatus ē eā et ita discedē fecit · · clv ·

Senex quidam solitarius habuit quēdā ministrū manentē in possessione Contigit autem semel vt tardante ministro deficerēt necessaria seni · Et cum intercessisset tempus et nō veniret minister defecerūt que necessaria erāt seni ad victuz et oportebat q opararetur manibus suis · Qui cum affligeretur non habendo quod laboraret neq vnde viueret dixit discipulo

suo. Vis vadas ad possessionem illam et voces nobis ministrū qui solet que opus sunt ministrare? Et ille respondit Quod iubes facio Differebat autē adhuc senex non p̄sumens mittere fratrem Et cum diu sustinerent et tribularent non veniente ministro illo dixit iterum senex ad discipulū suum. Vis ire vsq; ad possessionez et adducere eum? et ille respondit Quod vis facio Timebat etiā et discipulus ille descendere ad possessionem ne scandalizaretur alicūde sed ne inobediens eēt patri suo acq̄euit abire. Dixit autē ei senex Vade et credo in deum prēm meorū q2 pteget te ab omni tēptatiōe Et facta oratione dimisit eum. veniens autē frater in possessionez req̄siuit vbi maneret minister ille et inuenit hospicium eius. Contigerat autē eum cum suis omnib9 ad memoriam parētum suorū extra possessionem venire excepta vna filia eius Que cum pulsātem frēz illum audisset venit ad ostium et aperuit ei. Et cum interrogaret eā de patre suo illa hortata ē eum vt intraret hospicium simul etiam et trahebat eum Ille vero nō acquiescebat intrare Sed cum diu eū traheret preualuit introducere eum ad se Et complexa est eū et cepit eum illiciare ad commixtionem corpis sui. Ille autē vidēs se trahi ad luxuriā et cogitatioib9 confundi igemiscēs clamauit ad deum dicēs Dn̄e ꝓpter orationes prīs mei libera me in ista hora Et cū hoc dixisset subito inuentus ē ad flumen pergens ad monasterium et reuersus est ille sus ad abbatē suum .clvi.

Duo carnales fratres venerunt habitare in quodam monasterio ex quib9 vnus erat preclare continentie. alter vero obedientie magne cui dicebat pater fac hoc et faciebat et fac illud et faciebat De qua re magnam opinionem in monasterio habebat quia ita obediens existebat Punctus autem inuidie mucrone frater eius ille continens aduersus euz dixit in semetipso. Ego probo istum si habet obedientiam Et accedēs ad patrez monasterij dicit ei Dimitte mecum fratrem meum vt eamus alicubi. Et dimisit abbas ire. Et assumens eū ille frater abstinens voluit temptare eum Et cum venissent ad flumen vbi erāt multitudo cocodrillorū dicit ei Descende in flumen et transi Et ille mox descendit. Venerunt autez cocodrilli et lingebant corpus ei9 in nullo ledentes eum. Quod cū vidisset frater eius dixit ei. Ascēde de flumine Et cum iter agerēt inuenerūt corpus in humatum iacens in via Et dixit abstinens ille ad fratrem suum. Si habuissemus aliquod vetusti vt iactaremus super illud corpus Et respōdens ille obediens fratet dixit Magis oremus et forsitan resurget et stantes ad orationem atq; orantes intente surrexit mortuus ille. Quo facto gloriat9 est abstinēs

frater ꝛ dixit· pro continētia mea
ſuſcitatus eſt mortuꝰ hic Omnia
autem hec reuelauit deus abbati
monaſterij eorū et qualiter tēp
tauerit fratrem ſuum de cocodrill
et quō ſuſcitatus eſt mortuus il
le· Et cū veniſſent in monaſteri
um dixit abbas abſtinenti fratri
illi Quare ita feciſti fratri tuo? Ec
ce tñ ꝑ obedientiā eius mortuus il
le ſurrexit· ·clvij·

Alter qdam ſecularis vite ha
bēs tres filioſ renunciauit ſeculo ꝛ
venit ad monaſteriū relinquens
filios ſuos in ciuitate Et cū feciſſ
tres ānoſ in monaſterio ceperūt ei
cogitationes ſue filios ad memo
riā frequēt adducē et cōtriſtaba
t ꝑ eis valde Neq; ei dixerat ab
bati ſe filios habere Vidēs autem
abbas eū triſtē dixit ei Quid ha
bes quod triſtis es Et narrauit ei
quia tres filioſ haberet in ciuitate
et quia vellet eos ad monaſteriū
adducere Precepit autē abbas vt
adduceret eos Qui cum perrexit
ad ciuitatē inuenit duos ex eis iā
eſſe defunctos· vnū vero ſolūmō
remanſiſſe Quē aſſumēs venit ad
monaſteriū et requirēs abbatem
non eū inuenit illic Interrogauit
aūt frēs vbi eſſet abbas Et illi di
xerūt ad piſtrinū perrexit Ille ve
ro tollens filium quē adduxerat
abijt in piſtrinū Et videns eū ab
bas venientē ſalutauit ꝛ tenēs īfā
tem quē adduxerat amplexatuſ
eſt eū et oſculabatur dixitq; pri
eius Amas eū Et ille rñdit Etiā
Et rurſus dixit ei Ita diligis eū
Rñdit· Etiā· Hec cum audiſſet
abbas dixit ei· Tolle ergo ſi a
mas euz ꝛ mitte in furnū ſic modo
dum ardet furnus Et tenens euz
pater ſuus iactauit eum ī furnuz
ardentem· Statim autē furnus fa
ctus eſt velut ros Ex qua re acq
ſiuit gloriā ī tpe illo queadmodū
abrahā pr̄iarcha· clviij

Venerūt aliqn̄ frēs quatuor
de ſichi ad abbatē· Pambo veſti
ti pellicijs tunicas et indicauit v
nuſquiſq; eorū virtutē alterius nō
p̄ńte eo de quo loquebat̄ Vnꝰ nā
q; ex eis ieiunabat multū· altˀ ve
ro nichil poſſidebat tercíꝰ autē ha
bebat plurimā caritatē· De quar
to autē dicebāt q2 viginti duos ā
nos haberet in obediētia ꝑmanēs
ſeniorū· Rñdit aūt eis abbas pā
bo· Dico vobis q2 iſtiꝰ virtꝰ ma
ior ē q̄3 ceterorū qm̄ vnuſquiſq; ve
ſtrū virtutē quā poſſidet volunta
te ꝓpria retinuit Hic autē volunta
tem ſuā abiciēs aliene ſe volunta
ti ſeruū fecit Tales eñ viri confeſ
ſores ſunt ſi vſq; ad finem ita per
manſerint ·clix

Narrauerūt de abbate iohan
ne breuis ſtature· q2 perrexit ad
quendā ſenē thebeū genere cōmo
rantē in ſichi q̄ ſedebat in heremo
Tollens autē aliquādo abbas eiꝰ
lignū ſiccum plātauit et dixit ei
Per ſingulos dies mitte ei ad pe
de eius lagenā aq̄ donec fructum
faciat· Erat autē longe ab eis aq̄
ita vt a ſero ꝑgeret et mane veni
ret Poſt tres aūt ānos viruit lignū
illud ꝛ fructū fecit Sumēs autē

ex fructu ei? senex attulit ad ec clesiã et dixit fratribus Accipite et mãducate fructũ obie ·clx

¶ Dixit abbas Daniel q: erat in babilonia filia cuiusdã primarij demoniuz habens Pater autez di ligebat quendam monachum q̃ dixit ei Nemo potest curare filiã tuaz nisi quos scio solitarios et si perrexeris ad eos et rogaueris e os tamen nõ acqescunt facere ꝓp ter humilitatem Sed hoc faciem? Quando veniunt afferentes vena lia que operantur dicite vos eme re velle que vendunt et dum vene rint in domum preciũ accepturi di camus eis vt faciant orationẽ ⁊ cre do quia saluabit̃ filia tua Exeun tes ergo in plateã inuenerũt vnuz senem sedetem vt venderet sportel las suas · Et tulerunt eum secum in domum vt quasi p̃ciũ sportarũz acciperet · Et cum intrasset mona chus ille in domuz venit puella il la que a demone vexabat̃ ⁊ mox dedit alapã monacho illi · Jlle ãt cõuertit ei ⁊ aliã maxillã secũdũ diuinũ preceptũ · demon autẽ coa ctus clamare cepit · O violentia mandatorũ christi ihesu expellit me hinc · Et statiz mũdata ẽ pu ella illa · Cum autez venissz ad se nes monach? ille idicauit eis qđ factum fuerat Et glorificauerunt deum ⁊ dixerunt · Consuetudo ẽ diabolice superbie humilitate mã datorum ihesu corruere clxi

¶ Abbas moises dixit fratri zacharie dic michi quid faciam · Jlle autem hoc audiens iactauit se pronus in terram ad pedes eius dicens Tu me interrogas pater? Dixit autem ei senex · Crede mi chi fili zacharia · quia vidi spiri tum sanctum descendentem in te et propterea compellor iterrogaẽ te · Tũc tollens zacharias cucul lam suam de capite misit illam sub pedibus suis ⁊ conculcans dixit · Nisi ita conculcatus fuerit homo non potest monachus esse ·

¶ Dicebant ·clxij de abbate theodoro quia cum fa ctus fuisset diaconus in sichi non acquiescebat ministrare sed huc atq3 illuc fugiebat · Et iterum se nes adducebant eum dicentes · Non derelinquas ministerium tu um · Dixit autem eis abbas theo dorus · Dimittite me ⁊ deprecor dominum deum ⁊ si ostenderit mi chi quia debeo stare in loco mini sterij huius facio · Et dum depre caret̃ dominum dicebat Si volun tas tua dñe vt stẽ in hoc ministe rio demonstra michi · Et osten sa est ei columna ignis de terra vs q3 ad celum ⁊ vox sonuit dicens · Si potes fieri vt columna hec va de ministra · Jlle autem audiens statuit apud se nullatenus acqui escere · Qui cum venissz ad eccle siam penitentiam egerunt apud eum fratres dicentes · Si non vis ministrare vel calicem tene ¶ Et non acquieuit eis dicens Si non me dimittitis discedo de loco isto Et ita recesserunt ab eo ·

¶ Jnter ·clxiij· rogatus abbas macharius pro

quia causa in fichi habitauerit di
xit· Quando eram iuuenis et sede
bam in cella mea in egipto tenue
runt et fecerūt me clericum in vi
co· Et cum nollem acquiescere
ad ministrādum fugi ad aliuz lo
cum et venit ad me quidam secu
laris homo sed vita religiosus et
tollebat a me opus quod fecissē
manibus meis et ministrabat mi
chi que necessaria erant Cōtigit
autē tēptante diabolo vt virgo q̄
dam in vico illo viciata a quodā
iuuene in lapsum caderet et cum i
vtero habere cepisset interrogata
quis eēt de quo in vtero haberet
illa dicebat quia hic solitarius ē
qui mecum dormiuit· Exeuntes
autē de vico illo comprehenderūt
me et adducentes ad vicum· ap
penderunt in collo meo caccabos
et ollas et ansas vasorum et mise
runt me circuire in vico illo per vi
az cedentes atq; dicentes Hic mo
nachus corrupit filiam nostram
tollite tollite eum · Et ceciderunt
me pene vsq; ad mortē· Superue
mēs autem quidam senex dixit·
Quādiu ceditis monachū istum
peregrinum· Ille autē q̄ michi so
lebat ministrare necessaria seq̄ba
tur retro cum verecundia· Etenī
etiam ipsum cum cōtumelijs mul
tis affecerūt dicētes Ecce solitari
us monach9 cui tu testificabaris
quid fecit· Et dixerūt parentes
puelle illius quia nō dimittimus
eū donec fideiussorem prebeat q2
pascat eā et dixi illi· q̄ michi mi
nistrare solebat et dedit fidē Et r

uersus sum in cellam meam et de
di ei quātas habui sportellas di
cens· Vende eas et da illi mulieri
mee mādūcare· Dicebā autē in a
nimo meo · Macbari ecce inuen
sti tibi mulierē opus habes modo
amplius laborare vt pascas eam
Et operabar non solū in die sed
etiam in nocte et transmittebam
ei· Cum autē venisset temp9 i fe
licī illi vt pareret traxit plurimos
dies in dolore et nō pariebat Di
cunt ergo ei Quid est hoc? Et il
la dixit· Scio quare torqueor ·
Et diu interrogata a parētibus
suis quare respondit : Quia illi
monacho crimen imposui et fallēs
implicaui eum cuz ipse non habe
at causā· sed iuuenis ille talis ipē
mecū dormiuit et hoc fecit· Audi
ens autē v̄ba hec minister meus
gaudens · venit ad me et dixit q2
non potuit parere puella illa do
nec confiteretur· quia tu nullam
causā in conceptu eius habuisses
et quia mētita sit aduersū te· Et
ecce omnes habitores vicī illius
volunt venire huc ad cellaz tuam
glorificare deuz et penitentiam a
pud te acturi Ego autēz audiēs
ista a ministro meo ne affligēnt
me hoies surrexi et fugi huc in si
chi Et hoc ē pricipiū cause ꝓpter
quā hic hitare cepi· r clxiiij·

Preteriēs aliqn̄ predcūs ab
bas macharius a palude ad cellā
suam reuertēs portabat palmas
Et ecce occurrit ei dyabolus in
via cū falce messoria Voluit autē
eū pcutere de falce illa ꝫ nō potuit

Et dixit ei Mꝛtas violentias pa cior a te machari qꝛ nō possū ꝑua lē aduersū te Ecce em̄ q̄cq̄d tu fa cis et ego facio Jeiunas tu ego pe nit? non manduco . vigilas tu e go omnino non dormio Cast? es tu et ego nullius femine vnq̄ꝫ cō tubernio vsus suꝫ diuitijs tu renū ciasti et michi nulle omnino diui tie sunt neqꝫ eas habere concupi sco . Vnum est autem in quo me superas Et dicit ei abbas ma charius Quid est illud . Respō dens diabolus dixit Humilitas tua per quam non valeo aduer sum te. clxv

Dicebāt de abbate moise qꝛ factus est cleric? et imposuerūt ei superhumerale . Et dixit ei archie piscop? Ecce fcūs es cādidat? ab ba moises Et ille rn̄dit Putas a foris dn̄e papa vel int? . Volens aūt eps ꝓbare eū dixit clericis . Quādo itrat abbas moises ad al tare expellite eū et seq̄mi vt audi atis quid dicat Cum autem cepis sent foras mittere eum dicebant . Exi foras ethiops . Ille vō egre diēs dicebat . Bene tibi fecerūt ci nerose ⁊ caccabate qꝛ cuꝫ hō nō sis q̄re te in medio hoim dare presūp sisti. clxvi.

Narrauit abbas ioseph qꝛ se dentibus nobis aliquando cuꝫ ab bate pastore nominauerit abba tem agathonem . Et diximus ei . Juuenis est quare eum appellas abbatem . Et dixit abbas pastor Quia os suum fecit eū appellari abbatē. clxvij.

Senex qdā erat solitarius vacans in heremo et dicebat in se metipso qꝛ perfectus eēt in v̄tuti bus Hic orauit dn̄m dicēs . Quīde perfectioni mee qd̄ deest mihi vt faciā Volēs autē de? hūiliare cogi tatiōes e? dixit . Vade ad illū ar chimādritā et quicq̄d dixerit fa cito . Reuelauit autē de? archimā drite illi anq̄ꝫ ille ad illū veniret di cēs Ecce solitari? ille venit ad te. Dic ergo ei vt tollat flagellum ⁊ vadat ⁊ pascat tibi porcos Veni ens ergo senex pulsauit ostiū ⁊ i gress? ad archimādritā illuꝫ salu tauerūt se . Et cum sederent dixit ei solitarius ille qui venerat Dic michi quid faciam vt sim saluus . Et ille dixit Facies quodcunqꝫ dixero tibi . Et respondit Etiam Et dixit ei Ecce tolle flagellum et vade pasce porcos hos . Hij au tem qui eum nouerant ⁊ audierāt de eo . cum vidissent quia porcos pasceret dicebant Vidistis illuꝫ magnum solitarium de quo audi ebamus Ecce stupuit cor eius et demonio vexatur ⁊ pascit porcos Videns autem dominus ihesus hu militatem eius quia ita patienter sustinebat obprobria hominum precepit ei iterum redire ad locuꝫ suum .clxviij .

Venerunt quidam aliquan do in thebaidam ad quendam se nem habentes secum vnum qui a demonio vexabatur vt curaretur ab illo sene . Senex vero cum diu rogaretur dixit demoni . Exi maledicte sathana d̄ factura dn̄i

dei· Et reſpondit demō ſeni Ex eo ſed interrogo te vnum verbū vt dicas michi Qui ſunt hedi ⁊ q̄ ſunt agni? et dixit ſenex· Hedi quidem tales ſūt qualis ego agnos vero deus ſcit Et audiens demon clamauit voce magna dicēs Ecce ꝓpter humilitatē tuā exeo· Et exijt eadem hora· ·clxix·

¶ Narrauerunt de quodā ſene quia pſeuerauerit ieiunās ſeptuaginta ebdomadas ſemel in ebdomada reficiens Hic autē poſtulabat a deo q̄dam ſermone ſcripturarum ſācarum ⁊ non reuelauit ei deus· Dixit ergo in ſemetipſo Ecce tantum laborez ſumpſi ⁊ nichil profeci Vado ergo ad frēm meum et requiro ab eo Qui cum egreſſus clauſiſſz oſtium ſuuz vt abiret miſſꝰ eſt ad eum angelus dn̄i dicens Septuaginta ebdoā de quas ieiunaſti non te fecerunt ꝓximum deo· Nunc ergo q2 ita humiliatꝰ es vt ad frēm tuum ꝑgeres miſſꝰ ſū indicare tibi ſermonem Et aperiēs ei de re eadē quā querebat indicauit ei· ⁊ mox diſceſſit angelus ab eo· clxx·

¶ Cuidam fratri apparuit diabolus trāſfiguratꝰ i āgelū lucis ⁊ dixit ei· Ego ſum gabriel ⁊ miſſus ſum ad te Ille vero dixit ei· Vide ne ad alium miſſus ſis ego eñ non ſum dignus vt āgelꝰ ad me mittat̄ diabolus autem ſtati non cōparuit· ·clxxi·

¶ Narrauerunt de quodaz ſene quia ſedens i cella ſua ⁊ ſuſtiens temptationes videbat demones manifeſte et contemnebat eos· Cum autem videbat diabolus ſe vinci a ſene venit et oſtendit ſe ei dicēs Ego ſum criſtus Quare clauſiſti oculos tuos? Et reſpōdens ſenex dixit ei· Ego criſtuz hic nolo videre ſed i illa vita· audiens autē dyabolus non comparuit· clxxij·

¶ Frater aliqꝰ ↄtriſtabat̄ ad ū ſus alium fratrem Quod audiēs ille venit ſatiſfacere ei· Ille autem non aperuit oſtiū celle ſue Perrexit ergo ille ad quedā ſenē et dixit ei cauſā Et reſpōdit ei ſenex Vide ne quaſi iuſticiā habeas cauſe apud temetipſum in corde tuo tamq̄z culpaturꝰ fratrē tuum vt teipſuz iuſtifices ⁊ illum reprehēdas ⁊ ꝓpterea non tetigit deꝰ cor hoc eſt qđ dico tibi· Verūtamen hoc eſt qđ dico tibi vt vel ſi ille peccauit in te ponas in corde tuo quia tu in illo peccaueris ⁊ fratrē tuum iuſtifices ⁊ tunc deus dat ī corde illius cōcordare tecum· Et narrauit ei exemplum tale dicēs Duo quidam erāt ſeculares religioſi et loquentes ſecum egreſſi ſunt ⁊ facti monachi· Emulationem autem habentis vocis euāgelice ſed non ſecundum ſciētiam caſtrauerunt ſe quaſi ꝓpter regna celorum. Audiens autē hoc archiepiſcopus excōmunicauit eos Illi autem putātes quia bene feciſſent indignati ſūt cōtra eum dicētes Nos ꝓpter regna celorū caſtrauimus nos et hic excōmunicauit nos Eamꝰ et iterpellemꝰ aduſus

eu̅ iherosolimoru̅ archiepiscopu̅ Abeuntes aute̅ i̅dicauerut ei oia· et dicit eis archieps iherosolimitan⁹· Et ego vos excoico Ex q̄ iteru̅ co̅tristati abieru̅t anthiochiaz ad archiepm et dixeru̅t ei oia que fc̄a sunt circa se Et ille simiter excoicauit eos· Et dixeru̅t ad se ipsos Eamus roma̅ ad pr̄iarcha̅ et ipse nos vidicat de hoibꝫ istis Abeu̅tes ergo ad summu̅ archiepiscopu̅ romane ci̅tatis suggesseru̅t ei q̄ fecera̅t eis memorati archiepi dicentes· venim⁹ ad te qꝛ tu es caput oim Dixit au̅t eis et ip̄e Et ego vos excoico et separati estis· Tu̅c dfeceru̅t aio excoicati todi̅es et dixeru̅t ad seipo̅s Isti epi sibii uice̅ consensu̅ debe̅ru̅t ⁊ consentiu̅t ꝓpter qd in sinodis co̅gregant᷑· Sed eam⁹ ad illu̅ viru̅ sa̅ctum epiphaniu̅ epm de cipro· quia ꝓpheta e̅ et persona̅ hois no̅ accipit Cu̅ au̅t ꝓximarent ci̅tati eius reuelatu̅ e̅ ei de ipsis et mittens i̅ occursum eoru̅ dixit· Ne i̅tretis ci̅tate istam Tunc illi i̅ se reuersi dixeru̅t· Pro veritate nos culpabiles sum⁹· vt q̄d ergo nosipsos iustificamus? Etia̅ si nos illi iniuste excoicaueru̅t nunq̄d et iste ꝓpheta? Ecce eni̅ de⁹ reuelauit ei de nobis Et reprehenderu̅t semetipo̅s valde de culpa qua̅ fecera̅t· Tunc videns q̄ corda nouit qꝛ se ꝓ veritate culpabiles fecerunt reuelauit epo̅ epiphanio et vltro misit et adduxit eos ⁊ co̅solat⁹ eos suscepit in co̅ione̅ Et scp̄sit de his archiepo̅ alexa̅drie· Suscipe filios tuos q̄nia̅ i veritate p̄niam egerunt Et addidit senex q̄ hoc exe̅plu̅ narrauit dicens Hec e̅ hois sa̅nitas et hoc e̅ qd de⁹ vult vt homo culpaz suaz ꝓdicat a̅te deu̅ Hec cu̅ audisset frater fecit secundu̅ v̄bum sen⁹ et ꝓgens pulsauit ostiu̅ fr̄is Ille autem mox vt sensit eu̅ pri⁹ dem tus p̄n̄iaz gessit aperuitqꝫ statim ostiu̅ et osculati sunt seinuicem ex aio ⁊ fc̄a est inter vtrosqꝫ pax mag̃

Duo monachi· ·clxxiij

qui erant etiam carnales fr̄es habitaba̅t sil̓ ⁊ volebat diabolus separe̅ eos nec poterat· Sed ergo vn⁹ q̄ erat iunior etate ice̅dit lucerna̅ ⁊ posuit eam super candelabrum· Fecit autez opera sua demo̅ ⁊ euertit candelabrum· Pro qua re cecidit eum maior frater cum ira· Ille vero penitentiam egit dicens ei Habe patientiam in me frater et iterz accendo eam· Et ecce virtus dn̄i venit ⁊ torquebat demonez illum vsqꝫ mane Demon au̅t nunciauit pri̅cipi suo quod factu̅ fuerat Et audiuit sacerdos paganoru̅ id qd retulerat demo̅ et egressus fact⁹ e̅ monach⁹ et ab initio conuersationis sue tenuit hu̅ilitate̅ dicens Humilitas soluit oe̅m v̄tute̅ inimici sicut eos ego audiui loque̅tes dice̅do qꝛ qua̅do ꝓturbam⁹ mo̅achos ꝯuertitur vnus ex eis et age̅ penite̅tiam destruit omnem virtute̅ nostram clxxiiij·

Senex quida̅ erat in egipto anteq̄ꝫ veniret illuc abbas pastor Ille autem habebat noticiam hominu̅ et multum honore̅· Cu̅ aute̅

ascendissz abbas pastor de sicbi cum suis dimiserunt boies illuz sē nem et venerūt ad abbatez pasto rem. Inuidia autē tactus senex male loquebatur de eis hoc audi ens abbas pastor contristabatur et dicit fratribus suis Quid facie mus de sene isto magno qr nos i tribulationem miserūt boies dere linquentes senem et ad nos qui michil sumus accedentes Quomo do ergo possumus sanare eum Et dixit eis Facite euz aliqd gusta re et tollite vasculum vini et ea mus ad eū et gustemus simul for sitan per hec possumus sanare aiz eius Tulerūt ergo quos parauerant cibos et perrexerūt ad eum. Et dum pulsarent ostium respō dit discipulus eius dicens. Qui e stis et illi responderūt. Dic ab bati qr pastor ē et desiderat prius benedici. Hec autē nunciāte ei di scipulo eius ille mādauit ei dicens vade qr non vacat michi Illi aūt perseuerātes in caumate dixerant Non discedimus nisi meruerimus benedictionem senis Senex aūt vidēs perseuerātiā eorum et humi litatē cōpunctus aperuit eis. Et intrātes gustauerūt cū eo Cū au tez mādúcaret dixit senex in veri tate dico. minus est quod audiui de vobis cētuplū ē em qd video in ope vrō Factus est ergo eis aicus ex illa die. .clxxv.

Dicebāt de abbate pafnucio quia non cito biberet vinum Am bulans autē aliquādo superuenit in cōuentum latronū et inuenit e os bibentes. Cognouit aūt eum qui erat primus latronū et sciebat quia non biberet vinū Videns er go eū de multo labore impleuit ca licē vini et i alia manu tenuit gla dium euaginatū et dicit seni. Si non bibas occīdam te Senex ve ro sciens qr mādatū dei vult face re et volens eū lucrari accepit et bi bit Ille vero princeps latronū pe nitentiam egit apud eū dicens. I gnosce mihi abba quia cōtrista ui te. Et dicit ei senex. Credo in deo meo quia per hūc calicem faci et tecum misericordiam et i hoc se culo et i futuro Et respōdit prin ceps latronum Et ego credo i deo quia ex hoc non faciam alicui qt qz mali. Et lucratus est senex ō ne collegium illorum latronū p id qp se pter deum dimisit volun tati eorz. .clxxvi.

Dicebant de quodam fratre qui cum fecisset sportas et impo suisset eis ansas audiuit vicinuz suum alium monachum dicentē Quid facio quia proximum est mercatuz et non habeo ansas quas imponam sportellis meis. Ille ve ro audiens resoluit ansas quas imposuerat sportis suis et attulit eas fratri illi vicino dicens Ecce istas superfluas habeo tolle et po ne in sportas tuas. Et fecit opus fratris sui proficere propriuz aū tem opus reliquit imperfectum.

Frater inter .clxxvii. rogauit quendam senem dicens Duo sunt fratres ex quibus vnus quiescit in cella sua protrahens

ieiuniū sex dierum et multum
sibi laborem imponens · alter ve
ro egrotantibus deseruit · Cuius
opus magis acceptū est domino
deo nostro? Respondit ei senex
Si frater ille qui sex diebus ieiu
niū leuat appendat se per nares
non potest equalis esse illi qui infir
mantibus deseruit clxxviij

¶ Perrexerunt aliquando tres
fratres ad messem et susceperunt
certum spacium sexaginta modi
orum quod meterent · Unus au
tem ex eis prima ipsa die infirma
ri cepit et reuersus est ad cellā su
am · Duo autem qui remanserant
unus alteri dixit · Ecce frater vi
des quia incurrit in egritudinem
frater noster · Extorque ergo tu
animo tuo parum et ego similiter
meo paululum et credamus in de
o nostro quia per orationes eius
implebimus nos duo opera eius et
metemus partem ipsius · Cum er
go explicuissent messem totius lo
ci illius quem susceperant venerūt
accipere mercedes suas et vocaue
runt fratrem dicentes · Frater ve
ni accipe laborem tuum Et ille di
xit eis · Qualem laborem accipi
am qui non messui? Et illi dixe
runt ei · Orationibus tuis consum
mata est messis · veni ergo accipe
mercedem tuam · Facta est ergo
plurima contētio inter eos de hac
re illo · scz dicente non accipio quia
nō laboraui illis vero non acquie
scentibus nisi ipse acciperet par
tem suam · Abierunt ergo ad iudici
um magni senis cuiusdam · Et di

cit ei frater ille · perreximus nos tres
ut meteremus in agro cuiusdā ad
mercedes · Cum autē venissemus
ad locum quem messuri eramus ipsa
prima die in egritudinē cecidi et
reuersus sum in cellam meam nec u
na die metere preualens cum eis ·
et nunc cogunt me fratres isti di
centes · veni accipe mercedē ubi nō
laboraui Dixerunt autem illi fratres Re
uera tres fuimus et perreximus metere
et suscepimus spaciū sexaginta mo
diorum quod meteremus · Et si fuisse
mus toti tres cū grandi labore vix po
tuissemus explicare illud Orationibus
autem fratris huius nos duo velocius quam tres
potuimus et demessuimus agrum
et dicimus ei · veni accipe mercedes
tuas et non vult · Hec audiens se
nex miratus est et dixit uni de mona
chis suis · percute signū in cella fratrū
ut congregentur hic oēs · Qui cum ve
nissent dixit eis · Venite fratres et au
dite hoc iustū iudiciū Et indicauit
eis omnia senex et adiudicauit illū
ut acciperet mercedes suas et face
ret ex eis mercedibus quod ipse
vellet · Et discessit frater ille contri
status et plorans et se preiudicatū fu
isse dicebat · · clxxix ·

¶ Dicebat quod senex quia patres
nostri consuetudinē habuerunt ve ire
ad cellas nouorū fratrū qui solita
rii conuersari volebant et visitabant
eos ne quis eorum a demonibus
circumueniretur et a cogitatione sua
lederetur · Et si quando aliquis eo
rū inueniebatur lesus adducebant eū
ad ecclesiam et ponebatur peluis cū
aqua et fiebat oratio pro eo qui

temptatioibus laborabat Et lauabāt omnes fratres manus suas in pel uim et perfundebat aqua illa frater qui impugnabatur et ita statim purgabatur. clxxx.

Quidam frater erat minister cuiusdā patrū Contigit autē vt vulnus fieret in corpe senis et sanies multa ex eo cum fetore proflueret Dicebat autē in cogitatu suo frater ille qui ei deseruiebat. Discede hic quia non poteris sustinere fetorez putredinis huius Ille vero frater vt reprimeret huiusmodi cogitationē suam tulit vas aque et diluit vulnus senis illius et recollegit ipsā aquaz in vas et quoties sitiebat ex ipsa bibebat Cepit autē iterū cogitatio sua eū sollicitare dicēs Si non vis fugere vel non bibas fetorē hunc Frater autē ille laborabat et tolerans ferebat bibens lauaturā senis illius Et cuz ita ministraret seni illi vidit deus laborē caritatis illius et illam lauaturā vulneris in aquam mūdissimā vertit et senē inuisibili medicamento sanauit clxxxi

Dicebat abbas daniel qui erat discipulus abbatis arsenij quod narrauit ei abbas arsenius tanquam de alio aliquo puto tamē quod de sē dicebat quia dum sederet quidā in cella sua venit vox dicēs ei veni ostēdam tibi opa hominum. Et surgens abijt et duxit eū ad quēdam locum et ostēdit ei ethiopē incidentē ligna et facientē sarcinaz magnam et temptabat portare eam et non poterat et pro eo vt auferret ex sarcina illa ibat iterum et incidebat ligna et addebat ad sarcinam Hoc autez faciebat diu. Et procedens paululum ostēdit hominem rursus stantem super lacum et haurientem aquam ex eo et infundentem in cisternam pertusam que cisterna ipsam aquaz iterum refundebat in lacum. Et dicit ei iterum Veni ostendam tibi aliud. Et ecce vidit templum et duos viros sedentes in equis et portantes lignum transuersū vnū cōtra vnum. volebant autem per ianuam introire in templum et nō poterant propter lignuz illud quod transuersū portabant et non inclinantes se vnus post alium vt fieret lignum illud directum remanserunt foras extra ianuam Et cū interrogasset quid hoc esset Ille respondit ei Hij sunt qui portāt velut in iusticia superbie iugum et non humiliati sunt vt corrigerent se et ambularent humiliter in viam christi propter quod et remanserunt foras a regno dei Ille autem qui ligna incidit homo est in peccatis multis et pro eo vt penitentiam agat et subtrahat se a peccatis suis magis alias iniquitates addidit supra iniquitates suas Qui autem aquam implet homo est qui bona quidem facit sed quia habet etiam in eis permixta mala pro hoc perdit etiam et bona opera sua. Qua propter conuenit omnē hominem sobriū esse in considerādis operibus suis ne in vanum videatur sustinē labores

¶ Narrauit sanct⁹ ·clxxxij·
Basilius ep̄us: dicēs· Fuit que
dam virgo in quodā mōasterio
feminar̄ q̄ stultā esse ac demonē
se habē simulabat: q̄ vʒ adeo ab
om̄ib⁹ alijs p̄ horrore habebatur
ita vt nec cibū quidē cum ea acci
perent· Talē siquidē vitā elege
rat vt a coquina nunq̄ȝ recedēs to
tius illic misterij implēt officiū·
Et erat f̄m vulgare p̄uerbiū vni
uersē dom⁹ spongia impletū in se
reb⁹ p̄bās qđ i sanctis libris scri
ptum legim⁹· Si quis inq̄t ex vo
bis putat eē se sapientē in hoc mū
do stult⁹ fit vt sapiens fiat· Nec
igit̄ inuolutuȝ pannis habebat ca
put ⁊ ita oibus seruiebat· Cetere
autē virgines tōse cucullis coope
riebātur Nulla aliq̄n hāc potuit
de q̄dringētis virginib⁹ vidē mā
ducātem· nunq̄ȝ per om̄e euuȝ su
um sedit ad mensam· a nulla vel
modicā partē panis accepit· sed
micas tantū detergens illarū men
sarū ⁊ abluens ollas: his solis ali
monijs ꝯtenta viuebat· Nulli vn
q̄ȝ fecit iniuriā· nulla ipsius mur
mur audiuit· nulli aut paruȝ aut
satis locuta est· Et certe cum ab
om̄ib⁹ crederet̄: cum oim̄ viueret
odio maledicta om̄iū sustinerȝ
sancto pyterio cui hoc vocabuluȝ
erat p̄batissimo viro sempq̄ȝ i de
s'to viuēti astitit angel⁹ dn̄i qua
dam die sedēti in loco qui dr̄ por
firice· affat⁹ q̄ȝ est eū his verbis
Cur inq̄t grāde aliquid te esse cre
dis vt sanct⁹ in huiōi degens lo
co? Vis videre mulierē de sanctio

rem vade ad tabenensiotarū mōa
sterium feminarū ⁊ vnā ex ipsis il
lic inuenies in capite habētē coro
nam: ipsam cognosce te esse meli
orem· que dum cōtra tantū popu
lum sola dieb⁹ ⁊ noctib⁹ pugnat
cor ip̄i⁹ nunq̄ȝ a deo recedit· tu āt
vno in loco resides nec quoq̄ȝ ali
quādo p̄grediēs per om̄es vrbes
aīo ⁊ cogitatione vagaris· Sta
timq̄ȝ ad supradictū mōasteriuȝ
venit ⁊ magr̄os fratr̄ rogauit vt
introduceret eum ad habitaculū
feminarū· Que mox illi vt viruȝ
gloriosū· virū etiā p̄uectoris eta
tis cum grādi fiducia itroducū fe
cerūt Ingressus aūt om̄es sorores
desiderauit inspicere inter q̄s solaȝ
illā p̄ q̄ venerat non videbat· Ait
autem ad postremū· Om̄es inq̄t
mihi adducāte· deesse em̄ mihi vi
detur aliq̄· Dicūt ad eum· Vnā
stultā habem⁹ intrinsec⁹ i coq̄na·
sic em̄ eam q̄ a demōio vexat̄ ap
pellant· Et ait ille Exhibite ad
me ipam q̄ȝ vt eam videā· Quo
audito supramemoratā vocare ce
perūt· Que cū nollet venire senti
ens vt credo aliquit aut fortassis
hoc ipsū diuina reuelatōne cogno
scens dicūt ei· Sanct⁹ piteri⁹ te
videre desiderat· Erat autȝ vir fa
ma ⁊ noīe grādis· Cūq̄ȝ ad eum
fuisset exhibita ⁊ vidisset pānos
in frōte ipsius iuolutos p̄cidit se
ad pedes eius: dicens· Benedic
me inq̄t· Rursus ad ipsi⁹ pedes ⁊
ipsa corruēs· Tu me inq̄t bn̄dic
dn̄e Omnes vo sorores obstupu
erunt simul dicentes· Noli abba

talē tibi facē iniuriā: fatua est em̄ ipsa quam cernis · Tunc sanctus piterius ipsis ōibus ait· Vos magis estis fatue· naȝ hec ⁊ vestra ⁊ mea est nōna· Hoc em̄ nomie vocant illi femias spirituales Et dep̄ cor deum ait vt ita dignus ipse in die iudicij merear inueniri· Quo audito oēs simul ad pedes eius pciderūt singule varia peccata et propria cōfitentes · Alia enim abluens sordes catini supra eam se fudisse dicebat· alie vero colaphis eam a se verberataȝ sepe memorabant· alie nares ipsius sinapi implectas a se esse deflebant· Cetere quoqȝ diuersas referebāt se ei iniurias irrogasse· pro quibus oībus sanctus ille fusis deo precib⁹ egressus est · Post paucos dies non ferens illa tantā sui gloriam tantoqȝ se nolens sororuȝ honore cumulari· ḡuariqȝ credens singularuȝ excusatōibus egressa de monasterio illo occulte· quo ierit: i quem se merserit locum: vel quo fine defecerit ad nullius potuit noticiam puenire·   ·clxxxiij·

Narrauit quidaȝ senex dicēs Quia erat quedaȝ virgo pfecta etate valdeqȝ pfecerat in timore dei· Et interrogata a me que res eam ad hanc pduxit conuersationem · Illa ingemiscens ita cepit dicere· Mihi quidem o mirabilis vir cuȝ adhuc essem paruula erat pater modestus ac māsuetus moribus · debilis vero ⁊ infirmus corpore: qui ita vixit· curam suam agens vt vix aliquando videretur ab his qui in eodem habitabant vico · Terram autem suaȝ assidue operabatur ⁊ ibideȝ semper occupabat vitam suam · Siquādo forte sanus fuisset fruct⁹ culture sue domi portabat· Plurimuȝ autem temporis in lecto languoribus detinebatur· tantaqȝ ei erat taciturnitas vt ignorātibus eum sine voce crederetur esse Mater vero mea erat econtrario curiosa absqȝ mō ⁊ que vltra omnes que in regione hac turpior esset· Sermōes vero eius ita ad vniuersos mouebātur vt putaret omne corpus eius linguą esse · Lites frequentius committebantur ad omnes ab ipsa · In ebrietate auteȝ vini cum viris luxuriosis demorabatur Dispensabat autem ⁊ ea quē domi erant tanq̄m meretrix pessima vt etiam substantia multa valde non potuisset nobis sufficere· Nam ⁊ huic a patre meo delegata erat cura domus· Corpore autē suo ita in turpitudine abutebatur vt pauci de vico illo potuissent effugere libidinem eius · Nunq̄ȝ corpori eius morbus vel aliqua infirmitas occurrit nec dolorē aliquem sensit· sed a natiuitate vsqȝ ad vltimum diem suuȝ integrum sanumqȝ corpus suuȝ possidebat· nec ei quicq̄ȝ aduersi qd voluptateȝ ei⁹ aliq̄ ex pte minuēt accidebat Int̄ hec cōtigit vt pater meus longa egritudine fatigatus moreretur ⁊ continuo aer cōmotus est ⁊ pluuia ⁊ choruscationes atqȝ tonitrua aerem cōturbabāt· ⁊ neqȝ die neqȝ

nocte ymber cessans triduo sup lectum sine sepultura fecit eū manere ita vt homies viā illi⁹ mouētes capita sua āmirarent̄ q̄ tantū maluȝ vniuersos lateret dicētes⁹· Sic dei inimic⁹ eāt iste vt nec terra eum recipiat ad sepulturā· Sȝ tamē nec intra domuȝ mēbra ei⁹ dissoluta ingressum habitātibꝰ ꝓhiberent iminente adhuc aere turbido ⁊ pluuia descēdente vix aliqñ eum sepulture tradidim⁹· At vō post hec mater mea accepta licentia cuȝ improbitate maxima corporis sui vtebat̄ libidine· et ꝓstibulum deinde faciēs domuȝ suam i tanta luxuria vixit atq; delicijs vt dum adhuc puula esseȝ deficeret nob̄ substātia nostra· Vix āt aliqñ cum timore sic mihi videbatur morte illi aduenientē tantā meruit funeris ꝓsperitatē vt etiam putaret̄ aer simul exequijs deseruire funeris eius· Ego autē post obitū eius puellarē egressa etatē ⁊ desiderijs titillationibꝰ q; iā corpus meum ꝓmouētibus in q̄daȝ die aduesperaȝ vt fieri solet cogitare cepi atq; cōsiderare cui⁹ vitā eligerē sequēdam· vtrū pris qui modeste ⁊ mansuete ac sobrie vixit· ꝗ rursus recogitabā illud q2 nihil in vita sua cōsecut⁹ est boni ꝗ p oīe temp⁹ i infirmitate ⁊ tribulatiōe cōsumptus est· et ita vite sue finē accepit vt nec sepulturam eius terra recipet· Si igit̄ bona eēt huiōi ɔuersatio apud deū q̄re ergo tātoꝝ maloꝝ pater meus pōd⁹ eēt ɔsecut⁹ q̄ sic viuē elegit· Sȝ sic mater cogitat⁹ meus inq̄t bonum est viuere ⁊ tradē voluptatibus et luxurie corp⁹ ac libidini· etenī illa nullū op⁹ turpe ꝓtermisit· In ebrietate autē oīe temp⁹ icolumis atq; ꝓspē deges ita vitā suam expleuit· Quid ergo? Sic oportet me viuē sic mater· Melius est enī ꝓprijs ocul̄ credere his q̄ manifesta cognita sūt ⁊ nihil ꝑtermittere Et cuȝ placuissȝ mihi misere eius me cōstituē vite supuenit nox ⁊ cōtinuo mihi sopor accidit· Post hos s̄mones astitit mihi quidā grādis quideȝ corpore· aspectu autē terribilis· Deinde intuēdo me ꝑterrēs iracūda visiōe ⁊ aspera voce iterrogabat me· Dic mihi inq̄t puella q̄ sunt cogitat⁹ cordis tui? Ego auteȝ ab aspectu eius ⁊ habitu tremefacta neq; aspicere in eum audebā· Maiori vero voce iteruȝ iussit vt ea q̄ mihi placuerant ꝓnunciarem· Ego autē pre timore dissoluta ⁊ omniuȝ oblita cogitationum nihil esse dicebā· Ille vō negante me reuocabat in memoriā vniuersa q̄ in corde meo tractaueram· Ego autē ɔiūcta ad preceȝ cōuersa supplicabā veniam confesqui· et causam ei narrabaȝ huiōi cogitat⁹ Qui ait mihi· Veni igitur et vide vtrosq; prēm ⁊ mr̄em ⁊ quam volueris vitaȝ deinde elige tibi· Et apprehēdens manum trahebat me Ducens autē in quēdam campuȝ paradisos multos habentem· ⁊ diuersos fruct⁹ variasq; arbores ⁊ pulchritudineȝ

inenarrabilē introduxit me illuc Occurrens autē mihi pater meꝰ amplexatus est ⁊ osculabatᷣ me filiam me vocans· Ego vero cir cumplexa eum: rogabam vt ma nerem cum eo· At ille· Nunc in quit nō potes hic esse· sed si vesti gia mea seq̄ volueris venies huc non post multum tempꝰ· Cum autem adhuc ego deprecarer mane re cum ipso trahens me rursus per manum qui ibi me duxerat Veni ait ostendam tibi ⁊ matrem tuā que igni exuritᷣ vt scias ad quē horum velis declinare viam tuam Statuens autē me in domo tene brosa atq̄ obscura omnino· pturbatione stridoreq̄ repleta osten dit mihi fornacem ignis ardentē ⁊ pice feruentem· ⁊ quosdā illic terribili aspectu stātes supra for nacem· Ego autem inspiciens de orsum video matrem meam in for nace vsq̄ ad collū dimersam stri dentemq̄ dentibus· ⁊ igni arden tem ⁊ vermium multum fetorem fi eri· Vidensᷣ autem me illa filiā me vocās cū vlulatu clamabat· Heu me inquit filia de ꝓprijs operibus hec patior· quia quasi deliramēta mihi videbantur vniuersa que de sobrietate erant· opera autem for nicationis ⁊ adulterij non mihi vi debantur esse tormenta· Ebrieta tem vero et luxuriam non arbitra bar esse penas· ⁊ ecce ꝓpter libidi nem paruam quātam recipio flā mam· sustineo penasᷣ· Ecce ꝓpter exiguas delicias quanta exoluo tormenta· Ecce ꝓ cōtemptu dei quales recipio mercedes Apprehē derunt me vniuersa inumerabilia mala· Nunc tempusᷣ auxilij filia· nunc recordare nutrimentorum fi lia que a me cōsecuta es· nunc re tribue beneficiū si q̄d boni aliquā do a me accepisti· Miserere ergo mei que ardeo ī igne ⁊ ab ipso cō sumor· miserere mei que in huius modi cruciatibꝰ exanimor· misē rere mei filia ⁊ porrigens manum tuā educ me de loco isto· Me au tem recusante hoc facere ꝓpter eos qui ibi astabant rursus cum lacri mis clamabat Filia mea adiuua me ⁊ noli despicere fletum matrisᷣ tue· Memento doloris mei in die parturiētis te· ⁊ ne me despicias que in gehenna ignis depereo· Ego autem voce eius ac lacrimisᷣ cōmota humanum aliquid patie bar ⁊ cepi cum clamore cōdolens ei ingemiscere· Exurgentes vero hi qui in domo erant mecum ⁊ ac cedentes ignem causam mugitus mei interrogabant me· Ego au tem narraui eis omnia que viderā Hic iam vnum deliberaui hoc: vt patris mei sequerer vitā certa fa cta per ineffabilem misericordiā dei que pene reposite sunt his qui maligne viuere volunt· Talia si quidē illa beata virgo ex ipsa vi sione cognoscens multum esse a deo honorū operum retributionē ⁊ malorum actuum ⁊ turpisᷣ vite maximas esse penasᷣ annūciabat· Ideoq̄ efficiamur melioris consi lij nobismetipsis vt possimꝰ beati fieri·

¶ Narrauit abbas clxxxxiij.
daniel qui fuit discipul⁹ abbatis
arsenij: dicēs. Dixit abbas pa
ter noster arseni⁹ de quodā sene
qui erat magnus in hac vita. sim
plex autē in fide. ꝛ errabat ꝓ eo.
ꝙ eēt ydiota. et dicebat ñ eē na
turale corpus xp̄i panē quē sumi
m⁹ ꝫ figurā ei⁹ eē. Hoc āt audiē
tes duo senes ꝙ diceret hūc ſmo
nem ꝛ sciētes ꝙ magn⁹ eēt in vi
ta ꝛ cōuersatiōe. cogitātes vō qꝛ
innocēter ꝛ simplicit̄ diceret hoc:
venerūt ad eū ꝛ dicunt ei. Abba
ſmōem audiuim⁹ cui⁹dā infidel'
qui dicāt qꝛ panis quē sumimus
nō naturale est corp⁹ xp̄i: ꝫ figu
ra est eius Senex autē dixit eis
Ego sum q̄ hoc dixi. Illi aūt ro
gabāt eum dicētes. Abba nō sic
teneas. ꝫ sic eccl̄a catholica tradi
dit. nos āt credim⁹ qꝛ panis ipse
corp⁹ ē xp̄i. et calix iste sanguis
xp̄i ſm veritatē: nō ſm figuraꝫ.
Sed sic in p̄ncipio puluerē de ter
ra accipiens plasmauit hoiem ad
imagineꝫ suā. ꝛ nō potes dicē qꝛ
nō eēt imago dei q̄ꝫuis incōprehē
sibil'. ita ꝛ panis quē dixit quia
corpus meū est credimus. qꝛ ſm
veritatē corpus xp̄i est. Senex
autem ait eis. Nisi re ipsa cogno
uero nō mihi satisfacit ratio vrā.
Illi auteꝫ dixerūt ad eum. Dep
cemur deuꝫ ebdomada hac de mi
sterio hoc ꝛ credim⁹ qꝛ deus reue
lat nob. Senex vō cum gaudio
suscepit ſmōem istū. et dep̄caba
tur deū dicēs. Dn̄e tu cognoscis
qꝛ non ꝓ maliciā incredulus sum
rei huius: sed per ignorātiam. er
go reuela mihi domie Jesu criste
qd verū est. Sed ꝛ illi senes abe
untes i cellas suas rogabāt ꝛ ipsi
deuꝫ dicētes. Domie Jesu criste
reuela illi seni misteriū hoc vt cre
dat ꝛ nō perdat laboreꝫ suū. Ex
audiuit ergo domin⁹ vtrosqꝫ. et
ebdomada cōpleta venerūt domi
nica die ad ecclesiā. et sederūt ipi
tres soli super sedile de scirpo qd
in modū fascis erat ligatū. medi
us aūt sedebat senex ille. Aperti
autē sunt itellectuales oculi eoꝝ
et quādo positi sunt panes in alta
ri videbat̄ illis tantūmodo tribus
tanq̄ꝫ puerul⁹ iacēs super altare.
et cum extēdissꝫ p̄sbiter man⁹ vt
frāgeret paneꝫ descendit āgelus
dei de celo habēs cultrū in manu ꝛ
secauit puerulū illum. sanguineꝫ
vero eius excipiebat in calicē Cū
autem p̄sbiter frangēt in paruis
partibꝫ panem etiā angelus inci
debat pueri mēbra i modicis par
tibꝫ. Cum ergo accessisset senex
vt acciperet sanctam cōmunionē
data est ipsi soli caro cuꝫ sangui
ne cruentata. Qd cum vidissꝫ p
timuit. et clamauit dicēs. Credo
domie quia panis qui in altari po
nitur corp⁹ tuū est. et calix tuus
est sanguis. Et statim facta est
caro illa i manu eius panis scd̄m
misteriuꝫ. et sumpsit illud in ore
suo agens gratias deo. Dixerūt
autem ei senes. Deus scit huma
nam naturaꝫ quia nō potest carni
bus crudis vesci. et ꝓpterea trans
figurauit corpus suū in panem ꝛ

sanguinem suū in vinū3 his qui il lud fideliter suscipiūt Et agētes deo gratias de sene illo· q3 nō per misit deus pire labore3 eius ·reuer si sunt toti tres cum gaudio ad cel las suas·   ·clxxxv·

Abbas macharius habitabat in loco minis deserto· erat enī solus in eo solitariu s In inferiori vero pte erat alia solitudo in q̄ habita bāt plurimi fratres· Obseruabat aūt senex ad iter et vidit sathanā venientē in habitu hōis vt trāsiret p cellā eius Videbat aūt quasi tu nicā linea indutus valde vetusta et tota pforata· et p oīa foramīa eius pendebant ampulle Et dicit ei se nex Ohe maior vbi vadis? Et il le dicit· Vado cōmouere fratres· Senex autē dixit ei· Et vt qd ti bi āpullas istas Et dixit Gustū fratribꝫ porto· Et dixit ei senex Et totas cu3 gustu portas· Et rn̄dit· Etiam· vt si vnū alicui nō placet offerā aliud· si āt nec illd dabo et terciū· et ita p ordine3 vt modis oībus vel vnū placeat eis Et cū hec dixisset trāsijt· Et ob suabat senex custodiēs vias do nec ille iterū remearet· Et cu3 vi disset eū senex dixit ei· Sanus sis Et rn̄dit· Vbi mihi salus· Et di xit ei senex· Quare· Et respōdit Quia mō omnes sanctificati sunt et nemō mihi acqescit· Et dixit ei senex Neminē ergo hābes amicū Rn̄dit· Vnū tantūmō habeo fra trē ibi: vel ipse mihi solus acqescit et qn̄ videt me cōuertit ad me ve lut ventus Senex vero dixit ei·

Et quid vocat frater ille· Respō dit· Theopētus· Et cū hec dixis set trāsijt· Surgēs autem abbas macharius prexit ad inferiorem heremū Quod cu3 vidissent frēs acceperūt ramos palmarū et occur rerunt ei obuiam· et singuli eoru3 parabāt cellas suas incerti ad quē declinaret Senex autem inquire bat quis inter eos theopētus voca retur in loco isto· Et iueniens eū intrauit in cellam eius· Theopen tus vero suscepit eum cū gaudio Cum ergo cepissent secrete loqui dixit ei senex· Quomodo circa te est frater· Et ille dixit Interī ora tionibꝫ tuis bene Dixit ei senex· Ne inpugnant te cogitationes· Et ille dixit· Interim bene sum· Erubescebat enim dicere· Et di xit ei senex Ecce quot annos ha beo in cōuersatiōe locī istius et om nes honorāt me et tamen in hac se nectute mea infestus est mihi spi ritus fornicatōnis· Et respondit theopentus dicēs Crede abba q3 et mihi· Senex autem simulabat et alias cogitatōes esse molestas donec faceret eum confiteri· Dein de dic̄ ei Quomō ieiunas· Et di cit· Ad nonam· Et dicit ei senex Ieiuna vsq3 ad vesperam et absti ne et cōmenda euāgelia vt memo riter retineas ea: ꝫ et alias residu as ex animo meditare scripturas et si tibi ascenderit cogitatio mala nunq̄3 deorsum aspicias sed sem per sursum et statim dn̄s adiuuat te· Et corrigēs senex fratrem illū reuersus est in solitudinē suam·

Et cum obscuraret vidit iterum demonem illum et dicit ei. Vbi vadis iterum? Et ille respondit. Commoue fratres. Et abijt. Dum autem reuerteretur dicit ei senex Quomodo sunt fratres illi? Et respondit ille. Male. Senex autem dixit Quare? Et ille respondit Quia toti sancti sunt et maius malum. quia et vnum quem habui amicum et obedientem mihi etiam et ipse nescio vnde subuersus est. et nec ipse mihi acquiescit iam sed omnibus sanctior factus est. et propterea iuraui me iam non calcare locum illum nisi post longum tempus. Et hec dicens transijt relinquens senem. Sanctus vero senex intrauit in cellam suam adorans et gratias agens deo.

Quidam presbiter .clxxxvi. fuit religiosus valde plegus nomine freqnter missarum solennia celebrans ad corpus sancti Nymi episcopi et confessoris. Qui cum digno modo deramie sanctam cristo propicio ducet vitam cepit omnipotentem deum pulsare precibus vt sibi monstraret naturam corporis cristi et sanguinis. itaque non ex infidelitate vt assolet sed ex pietate mentis ista petiit. Fuerat enim a pueritia diuinis legibus imbutus. et propter amorem superni regis olim patrie fines et dulcia liquerat arua vt cristi misteria exul sedule disceret. Idcirco eius amore magis succensus quotidie preciosa munera offerebat. poscebatque sibi prmonstrari quae foret species latitans sub forma panis et vini. non quia de corpore cristi dubius esset. sed quia sic cristum cernere vellet quem nemo mortalium iam super astra leuatum in terris passim conspicere potest. Venerat ergo dies et idem celebrans pie missarum solennia more solito procubuit genibus. Te deprecor inquit omnipotens pande mihi exiguo in hoc misterio naturam corporis cristi vt mihi liceat eum conspicere presente corporeo visu et formam pueri quem olim sinus matris tulit vagientem nunc manibus contractare. Quem dum talia precaretur angelus de celo veniens sic affatur. Surge inquit propere si xpm videre placet. adest presens corporeo vestitus amictu quem sacra puerpera gessit Tunc venerabilis presbiter pauidus ab humo multum erigens vidit super aram patris filium puerum quem symeon infantem portare suis vlnis meruit Cui angelus inquit. Quia cristum videre placuit quem prius sub specie panis verbis sacrare solebas misticis nunc oculis inspice: attrecta manibus. Tunc sacerdos celesti munere fretus quod mirum dictu est vlnis trementibus puerum accepit et pectus proprium cristi pectori iunxit Deinde perfusus in amplexum dat oscula deo. et suis labijs pressit pia labia cristi. Quibus ita exactis preclara dei filij membra restituit in vertice altaris et repleuit celesti pabulo cristi mensam. Tunc rursus humo prostratus deprecatus est deum vt dignaretur ipse iterum verti in pristinam formam. Qua expleta oratione surgens e terra: et inuenit corpus cristi in formam remeasse priorem vt deprecatus fuerat. .clxxxvij.

Beate memorie paulus simplex discipul⁹ abbatis antbonij narrauit fratribꝫ talez rem· Quia aliquādo veni in monasteriū visitandi gratia ⁊ ꝑ fratꝝ instructōne· ⁊ post cōsuetam ad inuicē collocutionē intrauerūt in ecc̄az dei vt missas more solito celebrarent· Ipse autē paulus intuens vnumquēqꝫ introeuntiū in ecc̄am quo aio intraret· Habebat enī ⁊ hanc gratiā sibi datā a deo vt sic vnūquēqꝫ cui⁹ animi esset agnoscēt· sicut ⁊ nos facies nostras videm⁹ inuicē· Ingrediētibus ergo omibus clara facie ⁊ splendido vultu ꝫ ⁊ vni⁹cuiusqꝫ angelo gaudēte cum eis vnū vidit nigrū ⁊ obscurum toto corpe ⁊ demōes ex vtraqꝫ parte eū tenētes ⁊ trahentes ad seipsos capistro in naribꝫ ei⁹ misso· Sanctū vero angelū eius de longe lugubrē ⁊ tristem seq̄ntez eū· Paulus vero lacrimās ⁊ manū frequēter pectu⁹ tundens sedebat ante ecclesiā plorā⁹ valde euz qui tali⁹ ei apparuerat· Qui autem videbant eū quod faciebat ⁊ taz celerem eius mutationē ⁊ lacrimas ⁊ luctū: interrogabāt rogantes eum vt diceret quid esset qđ videbat· timētes ne quid i repbensiōe omniū vidisset ꝑ quo hoc faceret· Postulabāt etiaz vt admissus intraret cū eis· Paul⁹ autē repellē⁹ eos negabat se ingressurū· ⁊ sedebat foris tacens ⁊ plorās nimis illum qui ei talis apparueāt· Post paululū aūt dimisso ecc̄e ꝯuentu iterū paul⁹ attēdebat singulos exeūtes vt quorū introitū cognouerat sciret quales exirēt· ⁊ vidit illū virū nigꝝ ⁊ obscuꝝ toto corpe prius exeuntē ab ecc̄a· clarū quidem vultu· candidū corpe· demones autē qui eū ante tenebāt post ea de longe sequētes· Sanctum vo āgelū iuxta ipm ābulātē letū ⁊ ꝓpinquū ⁊ gaudentē sup eū valde· Paul⁹ vo exiliēs cuz gaudio clamabat: bn̄dicens deū ⁊ dicē⁹· O ineffabil⁹ dei mia ⁊ bonitas· o diuie mi̇r̄ationi⁹ eius inumerabil⁹ bonitas· Currens autem ⁊ ascendens sup altū gradū magna voce dicebat· Venite ⁊ videte opa dn̄i q̄ꝫ terribilia sunt ⁊ oi stupore diḡ venite ⁊ videte eū qui vult oēs homines saluare ⁊ ad agnitōem veritatis venire· venite adoremus et procidam⁹ ante eū ⁊ dicamus qꝛ potēs est pc̄tā dimittere Ad hanc vocē eius oēs sollicite cucurrerunt cupiētes audire q̄ dicebat· Et cōuenientibꝫ oibus referebat paulu⁹ q̄ vidisset anteq̄ꝫ i ecc̄am itrarent ⁊ q̄ postea Iteꝝ iterrogabat illū virū ⁊ vt diceret ei causaz ꝑ q̄ ei tātam subito mutatōnē de⁹ donauerit· Hō ergo ille ꝯuictus a paulo corā oibꝫ q̄ circa ipꝫ erāt apte narrauit dicēs Hō pc̄tōꝛ sū et multo tpe i fornicatōne vixi vsqꝫ nunc Ingrediēs autē mō in scāz ecc̄az dei audiui vocē ysaie ꝓphete cuz legeret· magis autē dei vocē loquētis i eo vbi dicit· Lauami mundi estote· auferte malum cogitationum de aiabꝫ vr̄is corā oculis meis· discite bn̄facere· ⁊ si fuerit pec

cata vestra tanq̄m feniculum velut
nix dealbabunt. Et si volueritis
et audientis me: bona terre come
detis. Ego inq̄z fornicator in hoc
sermōe cōpunctus fuiz nimis et inge
miscēs intra cōscientiā meaz dixi
ad deum. Tu deus qui venisti in
hunc mundum peccatores saluos
facere et qui etiā hec que modo le
cta sunt pmisisti per pphetam cō
ple effectu et opere in me peccato
re et indigno. Ecce em̄ amō pmit
to tibi et spondeo sermōe et corde
cōfiteor quia iam nō agam vltra il
lud malum. sed abrenūcio omni
iniquitati et seruio tibi amodo in
cōscientia mūda. Hodie ergo do
mine in hac hora suscipe penitentē
et interpellantē te et renūciantē om
ni peccato. In his ergo pmissiōi
bus egressus fuiz de ecclesia statu
ens in anima mea nihil vltra mali
agē corā oculis dn̄i. Quod cū audis
sent oēs clamauerūt vna voce ad
dn̄m dicētes. Quā magnificata sūt
opa tua dn̄e oia in sapia fecisti.

¶ Dixit quidā .clxxxviij.
senex qz erāt ei vicini duo fratres
vnus pegrinus et vnus incolis. Erat
aūt ille pegrinus modicū negligē
tior. ille vō incolis studiosus val
de. Contigit autē vt dormiret ille
pegrinus in pace. At ille senex vi
cinus eorum cū essz puidus vidit mul
titudinē āgelorum deducentiū aiaz
eius Et cū puenissz in celū vt itraēt
facta est q̄stio de eo. Et venit de
super vox dicēs. Manifestū est
quia modicū negligens fuit. sed
ppter peregrinationē eius aperite
ei. Et post hec dormiuit ille incolo
ris et venit oīs cognatio eius ad eū
Cernēs vō senex nō venire ange
los ad deducēdaz aiam eius miratus
est et cadēs in faciē suā in cōspectu
dei dixit. Quō pegrinus ille cū ne
gligentior fuerit talē gloriā pme
ruit. et hic cū esset studiosus nihil
huiōi meruit. Et venit ei vox di
cens. Hic studiosus cum venissz
vt dormiret apuit oculos suos et
vidit parētes suos flētes et cōsola
ta ē aia eius Peregrinus vō ille licz
negligētior fuerit nullū suorū vi
dit et ingemiscēs fleuit. et deus cōso
latus est eum. .clxxxix.

¶ Narrauit quidā patruz quia
erat aliquis solitarius in heremo
nylopoleos. et ministrabat ei qui
dam secularis sed fidelis Fuit au
tem in eadem ciuitate homo q̄ erat
diues et impius. Contigit autez
vt moreretur ille diues. et deduce
bat eum tota ciuitas simul et epi
scopus cum lampadibus. Egres
sus est autez ille qui ministrabat
illi solitario scd̄m consuetudinez
portans ei panes. et inuenit q̄a
comederat eum belua. et cecidit in
faciem suam in conspectu domini
dicens. Non surgam hinc donec
demonstret mihi a deo q̄ sunt hec
quia ille quidem impius talem ap
paratum habuit in deducendo.
hic vero qui seruiuit tibi die ac no
cte ita pertulit. Et ecce angelus
veniens dixit ei. Ille impius ha
buit paruū bonū opus in hoc secu
lo et recepit illud hic vt illic nullā
requiē inueniat. iste autē solitarius

homo erat ornatus ad omnez vir tutē. habebat vo ⁊ ipse vt homo modicū quid culpe ⁊ recepit illd hic vt ibi inueniat purus corā do Et ita ɔsolatus in his verb abijt glorificās deum sup iudicia eius q vera sunt. .cxc.

Narrauit quidā senex de quodam epo vt maxime ex eo fiduciam accipiētes diligentiaz habere mus nostre saluti. Nunciauerunt quidā epo qui apud nos cōsiste bat sic de ipse epus referebat eo q qdā seculariū matronarū due essent mulieres fideles q quasi im pudice viuerēt. Epus autem ex his q ei nūciata fuerāt ɔmot⁹ est et suspicatus ne forte ⁊ alie huiōi eēnt ad depcandū deuz se ɔuertit inde certus effici rogans: qd et meruit. Post diuinā eīn illā atz terribilem cōsecrationē dum acce derent singuli ad participationē sancti misterij per vultus eorum cernebat quibo vnaqueqz anima subiaceret peccati⁹. et peccatoruz quidē hoim videbat facies nigras qsdā vero ipsorū tanqz ab estu exustas facies habentes. oculos aūt igneos et sanguineos. alio⁹ āt eorū claros qdē facie: cādido⁹ vo amictu Et alij quidē dum ac ciperent corpus dm̄ exurebat et incēdebat eo⁹. alijs āt sic lumē ef ficiebat in se. et p os igressuz om ne eo⁊ corpus illustrabat. Erāt autē inter eos etiā qui solitariam vitā elegerant ⁊ hi q in cōiugijs erāt: qui ⁊ ipsi ita esse videbant Deinde ɔuertit se ⁊ cepit etiā mu lieribo distribuē vt cognosceret et ipsarum quales eēnt aie. et vi dit simili modo ex eis fieri nigra⁹ atqz rubeas facies earū. sanguine as quoqz ⁊ albas Inter ipsas au tem aduenerūt ⁊ ille due muliē⁹ q accusate erant ipo epo ꝑpter qs maxime ad hāc precē ⁊ preuideti am venerat. Cernit etiaz ⁊ ipsas duz accedūt ad scm̄ misteriū cla rum habētes vultū ⁊ honorificū. cādidas vo stolas circūamictas Deinde cuz ipse participate fuis sent misterijs xp̄i facte sunt sic a lumie illustrate. Rursus epus ad solitā precez ɔuertebat supplicās deo discē cupiēs modum reuela tionum q ei demōstrate fuerant. Astitit autē ei angel⁹ dm̄ ⁊ de sin gulis iterrogarē ꝑcipiebat. Sā ctus vo eps cōtinuo de illis dua bus sciscitabat mulieribus si vera essz illa pma accusatio: an falsa. At vo angel⁹ affirmabat va eē omnia q de eis dicta fuerāt. Epi scopu⁹ quoqz ait ad angelū. Et quō in pceptiōe corpis cristi splē dide erāt facies ea⁊: albas autem stolas habebāt. lumie quoqz ful gebāt non puo. Et āgelus. Eo q penituerit de actibo suis ⁊ dis cesserint ab ipsis cum lacrimis ⁊ gemitibo ⁊ elemosinis pauperuz p cōfessionē diuinū meruerūt nu merū. et de cetero nequaqz in his malis ambulare. ꝑmittētes si qui dem de prioribus delictis veniaz mereant ⁊ meruerūt propter hoc diuinam imutationē ⁊ a crimini bus absolute sūt ⁊ viuent deīceps

sobrie pie ac iuste· Ait autē epi
scopus ad angelum· Obsecro te
dic mihi etiā vultuū differentias
eorū quibus peccatis vnusquisq;
eorū subiaceat vt etiam de his co
gnoscens ab omni liberer ignorā
tia· Angelus aūt dñi dixit ad eū
Hi quidē qui splendido atq; hila
ri sunt vultu in sobrietate et casti
tate ꝛ iusticia viuūt· modesti q;
ꝛ cōdolentes ac misericordes sunt
Hi vero qui nigras habent facies
fornicationis et libidinis operarij
sunt: ceterorūq; scelerū ꝛ delicto
rum· Hi vero qui apparuerūt san
guinei atq; rubei i malignitate et
iniusticia viuentes sunt amantes
detractiōes blasphemias· ꝛ dolosi
ꝛ homicide sunt Rursum dicit an
gelus· Adiuua eos siquidē salutē
eoꝝ desideras· ꝓpterea enim merui
sti orationū tuarū effectū viden
do discipuloꝝ peccata vt per am
monitiones atq; obsecratiōes me
liorares eos: vt per penitētiam cō
uerteres eos ad eū qui ꝓ ipis mor
tuus est et resurrexit a mortuis·
Quātacūq; igitur tibi virtus est
ꝛ studium ac dilectio circa domi
num tuum christum eorum gere
ꝓuidentiam vt ꝯuertantur a pec
catis proprijs ad dominū suadēs
eis manifestansq; q̄bus delictis
subiaceāt ne propriam desperēt
salutem· Ex hoc enim penitētib;
quidem illis ꝛ cōuertentib; ad do
minum animab; eorum erit salus
ꝛ epulatio futurorū bonorum· ti
bi vero erit plurima merces immitā
do dominū tuum· qui celos quidē

non reliquit: in terris autē demō
stratus est ꝓpt salutē hoim· ·cxci·

Magnus quidam senex erat
preuidēs· Contigit autem vt gu
staret cum pluribus fratrib; · Et
comedentib; illis videbat in spiri
tu idem senex sedens ad mensam
quosdam edentes mel· alios autē
panes· alios vō stercus · Et am
mirabatur intra semetipm ꝛ depre
cabatur dominum dicens· Domi
ne reuela mihi hoc misteriū quia
idem cibus appositus est omnibus
super mensam· in manducando au
tem ita mutatus videtur vt quidā
edant mel· quidam autem panē·
alij vero stercus Et venit ei vox
de super dicens· Quia illi qui man
ducant mel hi sunt qui cum timo
re ꝛ tremore ꝛ gratiarum actione
edunt ad mensam ꝛ incessanter de
um orant· ꝛ oratio eorum sicut in
censum ascendit ad dominū· ideo
q; mel comedunt· Qui autem pa
nem manducant hi sunt qui grati
as agentes percipiūt ea que a deo
donata sunt illis· At vero q stер
cus manducāt hi sūt q murmurāt
ꝛ dicunt hoc bonū est ꝛ illud ma
lum est· Hec autē talia nō opor
tet cogitare· sed magis glorifica
re deum atq; laudes ei referre vt
in nobis impleatur illud quod di
ctum est· Siue manducatis siue
bibitis siue quid aliud faciatis:
omnia in nomine domini facite·

·cxcij·

Temporibus iuliani aposta
te cū ascenderet i ꝑsidē missus est
demon ab eodē iuliāo vt velocius

vadens in occidente adduceret ei aliqd responsum inde. Cum aute puenisset demō ille in quēdam locum vbi quidā mōachus habitabat stetit ibidē per dies decem immobilis eo q nō poterat vltra pgredi qr mōachus ille nō cessabat orando neqz die neqz nocte. et egressus est sine effectu ad eum qui miserat illum. Dixit autem illi Julianus. Quare tardasti? Respōdit ei demon et dixit. Et moras feci et sine actōe reuersus sum. sustinui enī decē dies publiū monachū si forte cessaret ab oratōne vt transirem et redij nihil agens. Tūc impijssimus Julianus idignās dixit. Cū regressus fuero faciā in eo vindictā. Et intra paucos dies interēptus est puidētia dei. Cōtinuo vnus ex pfectis q cum eo erant et nō cognouerat vadens vēdidit oia q habebat et dedit pauperibus et veniēs ad senem illuz factus est mōachus magnus et sic qeuit in dño. .cxciij.

¶ Duo quidā patrū rogauerūt deum vt ostēderet eis in quā puenerint mensurā. Et venit eis vox dicēs Quia in villa illa q ē in egipto. est secularis quidā eucharistus nomine et vxor eius vocat maria nōdum puenistis ad mēsurā ipsorū. Exurgētes aute illi duo senes venerūt ad vicum illū Qui pcunctātes inuenerūt cellā ipsius et vxorē eius. et dicunt ad mulierem Vbi est vir tuus? At illa dicit eis. Pastor est ouiuz et illas pascit. Et itroduxit eos i domū suā. Cuz vo factū eēt sero venit ipse eucharistus cū ouibus et vidēs illos seniores pauit illos mēsam misitqz aquā in peluim vt lauarz pedes eoꝝ. Qui dixerūt ei. Nō gustamus quicqz nisi idicaueris nobis operationē tuam. Tūc ille eucharistus cū humilitate dixit eis Ego suz pastor ouiū et hec vxor mea Cum ergo pseuerarēt illi seniores rogātes eum vt oia denūciaret eis. Et cū nollet eis dicere dixerunt ei. Deus misit nos ad te. audiēs autem hoc verbū timuit et dixit eis. Ecce oues istas habe⁹ a parētibus nostris. et qcqd ex ipsis donauerit nob deus facimus illud in tres ptes. partē vnā pauperibus. et vnā partē in susceptionem peregrinorū. et terciā partē ad vsum nostrū. Ex quo autem accepi vxorē meaz neqz ego pollutus sum neqz ipa s3 vgo est Singuli aūt a nobis remoti dormimus Et nocte quidē induimus nos saccos. in die vo vestimēta nostra et vsqz nūc nemo hominum hec nouit. Cūqz audissent illi pres āmirati sunt. et recesserūt glorificātes deum. .cxciiij.

¶ Dicebat abbas vincentius qd narrauit abbas macharius dicens Sedēte me aliquādo i sichi descēderūt duo adolescētes peregrini. vnus quidē ipsoꝝ incipiebat mittere barbas. alius vero nō. Adhuc et venerūt duo ad me dicētes. Vbi est cella abbatis macharij Ego autē dixi eis. Quid eū vultis? Responderūt. Audiētes de

eo venimus videre eum Dixi ergo
eis. Ego sum. Qui penitentiam
agentes dixerūt. Hic volumus ma
nere Ego aūt cum vidissem eos
delicatos et q̄si i diuitijs nutritos
dixi eis. Non potestis hic sedere
Dicūt ille maior Et si nō possumus
hic sedere pgemus alibi. Dixi er
go apud animū meū. vt q̄d eos
exacerbādo pseq̄r et scādalizant
labor ipse faciet vt a semetipsis re
cedant: Tūc dixi eis. Venite fa
cite vobis cellas si potestis Dicūt
ei. Ostende nob tantūmō et facie
mus: Dedi autē securī et sportaz
plenā panibus et sal. Ondi etiā eis
durā petrā dicēs. Excidite hinc et
adducite vobis ligna de palude et
cū imposueritis tectū sedete in eo
dem loco. Ego aūt putabā q fu
gerent ppter laborē. At illi interro
gauerūt me Quid opamur hic:
Dixi eis. Plectas de palmis Et
sumēs folia palmarum de palude
ondi eis initiū plecte et quō cōsuē
deberēt. Quibus etiā dixi. Facite
sportas et date custodibus ecclie
et ipsi afferent vob panes. Post
hec recessi ab eis Ipsi aūt patiēter
oia q̄cūq eis dixi fecerūt: et non
venerūt ad me p tres annos Su
stinui autem et ego certādo cū aīo
meo: dicēs. Putas q̄ est opatio
eorū q nō venerūt iterrogare me
de cogitatōibus suis: Qui eniz de
longinq̄ sunt venerūt ad me. isti
vo de pxio mihi n̄ venerūt ad me
Nā nec alicubi abierūt nisi solū i
ecclīaz cū silētio accipe oblatiōez
Igit ego oraui dn̄m ieiunās vna
ebdomada vt demonstraret mihi
opatōem ipsoꝝ. Surgēs āt p9 il
lā septimanā abij ad eos vt vide
rez quō ageret Et cū pulsarē apu
erūt mihi ac salutauerūt tacētes.
Faciēsq orōez sedi. Innuit āt il
le maior minori vt egrederet Ipse
vo sedit facē plectā nihil loqns
Et circa horā nonā significauit pcu
tiēs. et venit ille minor et fecit modi
cā cocturā pulmēti Apposuit vo et
mēsaz inuēte ei illo maiore et posu
it sup eā tres paximaces. et stetit
tacēs. Ego āt dixi. Surgite mā
ducēs Et surgētes māducauimus
Attulit vo lagūculā et bibimus.
Cū āt fcm̄ esset vespe dicūt mihi.
Vadis hinc: Rn̄di. Nō s; hic dor
miā. Posuerūt ergo mihi mattā i
pte et sibi i alio āgulo a pte. Tule
rūt etiā āgula sua et semicīcia sua
et posuerūt se dormire sib sup mat
tā añ me Cūq se reclinassent ora
ui ad deū vt mihi reuelaret opati
onē ipoꝝ Et aptū ē tectū cellule
et facta ē lux tanq̄ p diē Ipsi vo
n̄ cōspiciebāt lumē illd Cūq vo
putarēt q ego dormirē tetigit ille
maior minorez in latus et surrexe
runt atq cinxerūt se. Expandē
tes quoq manus in celū steterunt
cū silētio. Ego quidē videbā eos
ipsi vero non me videbant. Ego
vidi demones sicut muscas venie
tes super illū minorem. et alij qui
dem venerunt vt sederent sup os
eius: alij vero super oculos eius
et vidi angelum domini habentez
gladiuz ignis circūuallantē eum
atq insectantem ab eo demōes.

Illi vero maiori non poterant appropinq̄re· Circa mane vō reclinauerunt se ⁊ ego feci me q̄si eū vigilare ⁊ ipsi fecerūt similiter· Dixit autē ille maior hunc s̄monē tantū· Vis dicamus duodecī psalmos? Et dixi· Etiā· Et psallebāt duodecī psalmos ⁊ senes versus ⁊ vnū alleluia· Illi vō minori p̄ vnūquēq; versū exibat facula ignis de ore ipsius et ascendebat in celū Similiter aūt ⁊ ille maior cum aperiebat os suū psallens tanq̄ funiculus ignis de ore ipsius egrediebatur et p̄tingebat in celū· Et dixi modicū ex aīo sic ⁊ illi opus dei Exiens autē mane dixi Orate p̄ me· Ipsi vō satisfecerūt mihi tacendo· Et cognoui q̄ ille maior perfectus est· Illum vō minorem impugnabat adhuc inimicus Post paucos autē dies dormiuit ille maior frater ⁊ tercia die ille minor Et cum aliq̄ patrū ad abbatem macharium aduenirent ducebat eos in cellā ipsorū: dicēs Venite ⁊ videte martiriū horū minorū peregrinorū· ·cxcv·

Venit aliq̄n abbas macharius ille egiptius de siebi in montē nitrie i die oblatōis ad mōasterium abbatis Pābo· ⁊ dixerūt ei seniores loci illius Dic fratribus vbū edificationis pater· Qui ait eis· Ego mōachus nō sum: s̄ vidi monachos· et ait· Sedente me aliq̄n in cellula i siebi: purgebāt me cogitatiōes mee dicētes· surge vade vs̄ in heremū et cōsidera qd ibi videas· Et p̄mansi reluctādo huiuscemodi cogitatōibus per q̄nq; annos: dicēs ne forte a demōibus ē suggestio hec· Cū ergo p̄seuerasset cogitatio ista i me abij ī heremū ⁊ repperi ibidē stagnū aq̄rū et insulā in medio eius Veniebāt quoq; diuersa aīalia heremi ⁊ bibebāt ex eo· inter q̄ vidi duos homines nudos et cōtremuit corpus meū: putabā enim q̄ sp̄us eēnt· Cūq; vidissent me illi trepidātē locuti sunt ad me: dicētes· Noli timere: et nos hoīes sumus· Dixi itaq; illis· Vnde estis: et quō in hanc heremū venistis? Qui dixerunt· De cenobio sumus et factus est nob̄ cōsensus: ⁊ egressi sumus huc· ecce q̄dragita āni sunt Erat vnus ex ipsis libicus· alius vō egiptius Interrogauerūt autem a me ⁊ ipsi dicētes Quō est mūdus? ⁊ si ascēdit aq̄ nyli s̄m tēpus suū si etiā habet mundus abundātiam suam Respōdi eis Etiā· Quos ⁊ ego interrogaui· Quō fieri possū monachus? Dicunt mihi Nisi quis renūciauerit oībus que in mundo sunt nō potest fieri mōachus Quibus dixi· Ego infirmus sum ⁊ nō possum sic̄ ⁊ vos· Respōderūt mihi· Si nō potes sicut nos sede in cellā tua ⁊ plāge peccata tua In terrogaui ergo eos dicēs· In hyeme nō sentitis frigus aut in estate nō accenditur corpus vestrū caumate? At illi dixerūt Deus fecit nob̄ hanc dispensatiōem vt neq; in hyeme frigus neq; i estate ardorem sentiamus Ideoq; dixi vobis q̄ ego nōdū factus sum mo

nacbus ꝗ vidi mōachos ·ignosci te mihi fratres· ·cxcvi·

¶ Abbas sysois sedens in cella semper claudebat ostium suum· Dicebant autem de ipso quoniaꝫ in die dormitionis sue cum sederet circa eum patres resplenduit tanq̄ꝫ sol facies eius · Et dicit eis Ecce abbas anthoniꝰ venit· Et post pusillū rursus dic eis · Ecce chorꝰ prophetarum venit· Et iterum amplius facies eius resplenduit ⁊ dicit· Ecce chorus apostolorum venit· Dupliciter adhuc refulsit facies eius : ⁊ ecce ipse cum aliquibꝰ loquebatur· Deprecati sunt autē illum senes dicētes ·Cum quo loqueris pater? Qui dixit eis · Ecce āgeli venerūt accipere me ⁊ rogo vt dimittar peniteri modicū· Dicūt ei seniores ·Non indigēs penitentia pater· Dixit autē illis Vere nescio me vel initiū penitentie fecisse· Et cognouerūt omnes quoniā perfectus est· Et rursum facta est subito facies eius sic sol ⁊ timuerūt omnes ·Dixit autem eis · Videte ecce dominus venit dicens ·Afferte mihi vas electōis heremi· Et cōtinuo reddidit spiritum· Et factum est fulgur · et repletus est totus ille locus odore suauitatis · ·cxcvij·

¶ Dixerunt quidam fratres abbati anthonio· Volumꝰ a te audire verbum quo saluari possimus · Tunc ait senex· Ecce scripturas audistis ·suffiat vob· Qui dixerūt· A te volumꝰ pater audire Respondit eis senex· Audistis domini dicente· Si quis te ꝑcusserit in maxillā dexterā prebe illi ⁊ alteram· Dicūt ei· Hoc implere non possumꝰ? Dicit eis · Ergo si alterā ꝑbere nō potestis saltē de vna ferte patiēter· Rn̄derūt ei· Hoc non possumꝰ? Dicit eis · Si neq̄ꝫ hoc potestis ·ne velitis ꝑcutē magis q̄ꝫ ꝑcuti· Dicūt ei Hec nō possumus Tūc senior ait discipulo suo Succos ꝑpara frībꝰ istis qꝛ nimis infirmi sunt· Deinde dixit eis Si nec hoc nec illud potestis q̄d faciaꝫ vobis? Sola oratio necessaria est ꝑ vobis· ·cxcviij·

¶ Narrauerūt de quodaꝫ solitario qui exijt in heremū vestitus lineū saccum tantū· Cumq̄ꝫ ambulasset tres dies ascendit supra petram ⁊ vidit sub ipsa viride herbā ⁊ hominē pascentē tanq̄m bestiā Descendes autē occulte tenuit eū Senex vō ille cuꝫ erat nudꝰ nec poterat ferre odorē hominis angustiatꝰ vix potuit euadere de māibꝰ eiꝰ ⁊ fugiebat· Ille vō frater exiit currēs post ipm ⁊ clamās· Expecta me qꝛ ꝑpter deū te seqꝛ· At ille ꝯuersus dixit ei· Et ego ꝑpter deū fugio abs te· Frat ille pꝰ hec ꝑiecit lebitonē q̄ erat īdutꝰ ⁊ seq̄batur eum· Quē cuꝫ vidisset senex qꝛ iactaueat indumētū suū sustinuit eū· Et cū appropinq̄sseꝫ ei dixit ad illū senex· Qn̄ ꝑiecisti materiam mūdi abs te ⁊ ego te expectaui· Rogabat autē eū ille frater diēs ·Pater dic mihi vbuꝫ q̄ saluus effiiar· Qui dicit ei· Fuge homines ⁊ tace ⁊ saluꝰ eris ·

Narrauit quidā ·cxcix· solitarius fratribꝫ qui erant in helym vbi sūt septuaginta arbo͛es palmaꝝ in loco vbi applicuit moyses cum populo israhel qn̄ egressus est de terra egipti· sic dicens· Cogitaui aliqn̄ me debē ingredi in interiorē heremū si forte iuenirē aliquem interiꝰ habitantē in heremo ⁊ s͛uientē domino nr̄o Jesu cristo· Ambulās autem q̄tuor dies ⁊ noctes iueni spelunca͂· ⁊ cū appꝛopinq̄ssez respexi itus ⁊ vidi hominem sedentez· et pulsaui s͛m cōsuetudinē monachorū vt egrediētem salutarem eū· At ille non mouebatꝰ· requieuerat enim ī pace· Ego autē nihil dubitās itroiui· Et cum tenuissem scapulas ipsiꝰ cōfestim dissolutus est ⁊ factus est puluis· Deide aspiciēs video collobiū pendēs· Cum v͛o ⁊ hoc tenuissem dissolutū est ⁊ in nihilū redactū· Cum autē ⁊ de hoc hesitarez egressus sūz inde vt pambularem desertuz· i quo rursum aliā repio speluncā· ⁊ vestigia hominis ibidē· Factꝰ sum autē alacrior ⁊ appꝛopiquās ad ipsam spelūcam iterum pulsaui ⁊ iterū nemo mihi obaudiuit· igressusq̄ꝫ nullū inueni· Stans autē foris speluncā dicebaz itra meip̄m· qꝛ huc opoꝛtet venire hūc s͛uū dei vbicūqꝫ fuerit Cuz v͛o iam p̄terissꝫ dies vidi bubalos venientes ⁊ illum seruū dei venientē cum eis nudū ⁊ de capillis suis coopientē que inhonesta erāt coꝛpis sui Qui appꝛopiquās mihi estimabat me spiritū eē· et stetit ad orationē· Nam multum tēptatꝰ fuerat a spiritibꝫ sic ipse postea dicebat· Ego autē hoc intelligens dicebā ei· Serue dei et ego hō sum· vide vestigia mea ⁊ cōtrecta me qꝛ caro et sanguis sū· Cum v͛o post oꝛōnē dicto amen respexisset me ⁊ cosolatus fuissꝫ ītroduxit me ī spelūcā et interrogauit me dicens· Quō huc venisti? Cui ego dixi Reqrendi gratia s͛uos dei veni in hāc solitudinem ⁊ nō defraudauit me deꝰ a desiderio meo Rursus autē ego interrogaui eum dicēs Quō et tu huc venisti· et q̄ntū temporis hic habes· aut qd̄ est alimentū tuum· vel quō cum tu quidē sis nudꝰ nō indiges vestimento aliq̄? Qui respōdens dixit mihi· Ego in cenobio erā thebayde et opꝰ meū erat lini textura· Subintrauit autē in animo meo cogitatꝰ vt exiens inde singulariter sederē et possem q̄etus eē et suscipē peregrinos ac plurimā mercedē possiderez ex eo qd̄ acquirerē de opere meo Vt autem ɔsensi cogitatōni huic et opere perfeci eā exiēs edificaui mihi monasteriū· ibiqꝫ veniebāt qui mihi iiungebāt opus Cumqꝫ iā multū esset quod cōgregaueram festinabā pauperibꝫ ac peregrinis illud distribuere· Sꝫ aduersariꝰ noster diabolꝰ inuidēs mihi sicut ⁊ semp̄· ⁊ tūc futurā machinabatꝰ retributionē auferre eo qꝫ festinabam labores meos deo offerre· Vidēs autē vnā virginem sacram indigentē mihi speciēs et

eas me perficientē atq3 reddentem immisit ei vt rursus mihi alias de mōstraret spēs· At vero vbi iaz cōsuetudo facta est ⁊ fiducia maior· postremo etiā tact⁹ manuuz et risus ac simul cōuesci· ad vltimuz ꝯcepim⁹ dolorē ⁊ perfecimus iniquitatē· Cum autē mansissem cum ipsa i eadē ruina sex mēsib⁹ postea cogitaui mecū dicens· qz aut hodie aut crastino ā post multos ānos morti addictus eternū habeo supplicium· Si em̄ qui vxorez hominis violauerit eternis penis subiacebit· q̄ntis tormētis dignus est qui xpi stuprauerit spōsam· Et sic in hāc heremū occulte recurri oīa relinq̄ns illi mulieri Veniens huc iueni spelunca hāc atq3 fontē hunc· et istam palmā afferentē mihi botriones duodecī dattilorꝫ· per singulos mēses affert vnū botrionez qui mihi sufficiat per dies triginta et post hūc alius maturescit· Post tempus autē multuz creuerūt capilli mei· ⁊ cum quibꝫ disrūperent vestimēta mea de ipsis quā decet partem operio corporis mei Dum autem rursus interrogarē si in p̄mordijs difficultatē habuisset· idem mihi ait· In initijs valde afflict⁹ sum dolore iecoris ita vt humi iacens nō possem stās psalmū dicere sed ꝓstratus in terra clamabā ad altissimū· Cum āt in spelunca essez in dolore valido atq3 defectōe vt etiā egredi iam non possem· vidi virū intrantē ac iuxta me stantē ⁊ dicētem mihi· Quid pateris?

Ego autem cōfortatus ab eo medicum dixi ei· Epar doleo· Qui dixit mihi· Vbi doles? Cum vo ostendissem ei digitos man⁹ sue indirectū cōiungēs diuisit locū illum tanq̄z cum gladio ⁊ euellēs iecur ondit mihi vulnera· ⁊ raso iecore mānu sua i pannū ipsas scabies misit atq3 rursum ipsū iecur imponēs manib⁹ suis locum ipsū reclusit ⁊ ait mihi· Ecce sanus factus es· serui dn̄o Jesu cristo sicut oportet· Et ex tūc san⁹ fact⁹ sum ⁊ sine dolore iā sum hic Ego autem multum rogaui vt manerē i interiori spelūca· ⁊ ait mihi· Nō potes sufferre demonū impetus· Et ego hoc ip̄m cōsiderās rogabā vt oraret ꝓ me ⁊ dimitteret me· Qui cum orasset dn̄m Jesum cristum dimisit me· Hec vob narraui edificatōis gratia·   ·cc·

Dicebat rursus ali⁹ quidam senex qui etiā dign⁹ effect⁹ est ep̄atu ciuitatis oxirinthi tanq̄m hec ab alio audisset· s ip̄e erat q̄ hoc fecerat· Visum est inq̄t mihi aliq̄n intrare in iteriorē heremū q̄ est circa orea vbi est gens mazicorꝫ vt viderem si iuenirē forte aliquē cristo seruientē· Sumēs ita q3 paucos paximaces ⁊ q̄si dierꝫ q̄tuor aquā in vas iter meum faciebam· Trāsactis vo q̄tuor diebꝫ cōsumptisq3 cibis hesitabā quid agerē· Et confidēs dedi meip̄m ad pergendū· Ambulaui quoq3 ⁊ alios quatuor dies sine cibo ꝑdurans· Cunq3 ieiunium ⁊ laborem itineris corp⁹ meū nō ferret

in pusillanimitate veni ac sic iacebam in terra. Veniens autem quidam digito suo tetigit labia mea tanquam si medicus de sputamentis oculum pcurans vngat. Statim vero confortatus sum ita vt putarem me neque ambulasse neque famem pertulisse. Cum vero vidissem veram hanc virtute in me surgens ambulabam in desertu. Preteritis itaque alijs dieb9 quattuor rursus fatigatus defeci. Cumque extendissem manum meam in celum ecce vir ille qui pridem me confortauerat iterum digito suo quasi liniens labia mea confortauit me. Peracti sunt autem dies decem et septem. Et post hec inueni tugurium et arborem palme et fontem aque: et virum stantem cui9 capilli capitis erant pro indumento ipsius. qui capilli eius canicie cadidi erant vt nix Erat autem et terribilis aspectu Cumque vidisset me stetit ad oratione. Et expleto amen cognouit me hominem esse. Et tenes mihi manu interrogabat me dicens. Quomo huc venisti: et si adhuc costat omnia que sunt in mundo: si adhuc etiam sunt persecutiones christianorum? Ego autem dixi ei. Quia vestri gratia qui in veritate domino Jesu christo seruitis hanc pambulaui heremum. persecutio vero cessauit per potentiam christi. Edissere nunc mihi obsecro te quo huc venisti? At ille cum lamentatione plorans cepit dicere mihi. Ego episcopus eram et persecutione facta multis mihi illatis iniurijs et supplicijs: cum ferre iam non possem tormenta postea idolis sacrificaui. in meipsum deinde reuersus agnoui iniquitatem meam: et dedi meipsum ad moriendum in hanc heremum. et sum degens hic annis quadragintanouem in confessione et obsecratione ad deum si forte dimittatur mihi peccatum meum. Et victum quidem prestitit mihi domin9 palmam hanc et hunc fontem. consolationem vero indulgentie non accepi vsque ad quadragintaocto anos In hoc autem anno consolatus est me deus et indulsit mihi. Hec autem dicens repente surrexit: et currens exijt foras et stetit in oratione domini Cum autem complesset orans venit ad me. Intuens autem ego faciem eius exterritus trepidaui. factus enim erat tanquam ignis. Dicit quoque mihi. Noli time. dominus enim te misit vt tradas corpus meum sepulture. Cum autem consumasset hec dicens statim extendens man9 et pedes finem fecit vite Dissuta ego tunica mea ego dimidiam mihi tenui et dimidia inuoluto ei9 sancto corpusculo abscondi in terra. Recondito ergo illo continuo palma illa aruit et tugurium cecidit et fons etiam exiccatus est. Ego autem multum fleui obsecrans deum si quo modo pstaret mihi palmam illam et fonte vt pseuerare in loco illo residuum temp9 meum. Ut aut hoc no est factum dixi apud me. No est in volutate dei. Orans ergo tendebam iterum in seculum et

ecce homo ille q̄ liniuit labia mea veniens apparuit mihi atqꝫ cōfortauit me ⁊ ita ꝯualui puenire ad fratres · ⁊ narraui eis hec rogās eos ne desperarent semetipos · ꝟ per patientiā studerent iuenire deum· ·cci·

¶ Frater quidā interrogauit senem dicēs · Nomen est qd saluat an opus? Rñdit ei senex · Opus Et ait senex · Scio em̄ fratrē orātem aliquādo ⁊ statī exaudiebatur oratio eius · Subintrauit autem in aīo eius cogitat⁹ velle videre animā iusti ⁊ peccatoris quō abstrahant a corpe · Et nolēs deus ꝯtristare eum ī desiderio ei⁹ · dum sederet ī cella sua ingressus est lupus ad eū ⁊ tenens ore suo vestimenta ipsi⁹ fratris trahebat eum foras · Frater autem ille seq̄bat eum · Lupus autē duxit eum vſq̄ ad aliquā ciuitatem · ⁊ dimittens illum frēm recessit · Cum vō sederet foris ciuitatē in mōasterio in quo erat quidā habitās qui habebat nomen q̄si magni solitarij Ipse solitarius infirm⁹ erat expectans horā mortis sue frater ille q̄ ibidē venerat videbat multā ꝓparatiōem fieri cereorū ⁊ lāpadarū ꝓpter solitariū illū tanq̄ꝫ ꝑ ipm deus panē ⁊ aquā inhabitātibꝰ ciuitatē illā p̄staret atqꝫ saluaret eos · ⁊ dicebant · q꞉ si hic finierit oēs simul moriemur Facta autē hora exitus illius vidit frater ille tartaricū inferni descendentem super solitariū illū habentem tridentem igneū · ⁊ audiuit vocē dicentem · Sic aīa ista me nō fecit requiescere vel vna hora in se · sic neqꝫ tu miserearis euellēns eā · Deponens ergo tartaric⁹ ille quē tenebat tridentē igneum in corde solitarij illi⁹ ꝑ multas horās torq̄ns eum abstraxit animā eius Post hec āt ingressus frater ille in ciuitatem iuenit hoiem pegrinū iacentem ī platea egrotū non habētem qui ei curā adhiberet · ⁊ māsit cū eo diem vnū · Et cum venisset hora dormitionis eius ꝯspicit frater ille michaelem ⁊ gabrielē descendentes ꝓpter animā eius · ⁊ sedēs vnus a dextris ⁊ alius a sinistris eius rogabāt animā eius vt egrederetur · Et nō exibat q̄si nolens relinq̄re corpus suū · Dicit autem gabriel michaeli · Assume iā animā istā vt eam⁹ · Cui michael respondit · Iussi sum⁹ a domino vt sine dolore eijciat · ideoqꝫ nō possimus cum vi euellere eam · Exclamauit autē michael voce mag̃ dicens · Domine quid vis de aia hac q꞉ non acq̄escit nob vt egrediatur · Venit eis vox · Ecce mitto dauid cum cythara ⁊ omnes psallentes ierusalē vt audiens psalmodiā ad vocem ipsorū egrediatur · Cumqꝫ descēdissent omnes in circuitu anime illius cantātes ymnos sic exiliens anima illa sedit in manibus michaelis et assumpta est cū gaudio ccij·

¶ Dixit iterū qui supra de quodam sene quia venit aliquādo in ciuitatē vt venūdaret vasa q̄ operatus fuerat · Et cum explicuissꝫ

ea cōtigit eum sedere ante ianuaʒ cuiusdā diuitis qui iam moriebatur. Sedens ergo senex ille vidit equos nigros ⁊ ascensores eoruʒ nigros ⁊ terribiles: habentes singuli baculos igneos in manibus suis. Cum vero peruenissent ad ianuam illaʒ statuerūt equos suos foris. ⁊ intrauit vnusquisqȝ cum festinatione. Infirmus autem ille videns eos clamauit voce magna dicens. Domine adiuua me. At illi dixerunt ei. Nunc memor factus es dei quando tibi sol obscuratus est: quare vsqȝ in hodiernū diem non exquisisti eum duʒ adhuc tibi splendor erat diei? Nunc autēʒ in hac hora non est tibi portio spei neqȝ consolationis.

cciij. Dixerunt patres fuisse quēdam macharium qui in Sichi primus monasteriū fecit. Est enim locus ipse heremi longe a Nitria habens interualluʒ itineris diei ⁊ noctis. Est autem grande periculum euntibus ibidem. Si enim modicum quis aberrauerit vagatur periclitās per heremum. Sunt autem illic perfecti omnes viri. nec aliquis inperfectus potest in eodem loco tam feroci perdurare. quia omnino aridus est ⁊ absqȝ vlla consolatione eorum que necessaria sunt. Hic igitur vir predictus macharius cum esset homo de ciuitate cōiunctus est aliquando machario maiori illi. Et cum venissent ad transfretanduʒ nilum fluuium contigit eos ingredi in naui maiorem in qua tribuni quidam duo cum magna intrauerunt extollentia habentes intus redam totā eream. ⁊ equos quibus freni aurei ⁊ obsecundantes quosdam milites. ⁊ pueros torques habentes atqȝ aliquos aureis vtentes cingulis. Videntes autē tribuni illi hos duos monachos veteres pannos indutos ⁊ in angulo sedentes beatificabant exiguitatem illorum: considerantes eos frugalissimos esse. se autē multum dissimiles eis. Vnus autem ex tribunis illis ait ad illos Beati estis vos quia hic mundo illusistis. Respondens autēʒ ille vrbanus macharius dicit ad eos. Nos quidē mundo isti illusimus. vobis autem hic mundus illusit. Scito tamen quia non volens hoc dixisti. vtrique enim beati dicimur idest macharij. At ille tribunus compūctus in verbis eius regressus domum expoliauit se vestimenta sua ⁊ cepit esse monachus faciēs elemosinas multas.

cciiij. Dicebant de eodem abbate maiorē machario. quia dum ambularet aliquādo in heremum inuenit caput hominis in terra iacens. Quod cum moueret de virga palmea quam habebat in manu locutuʒ est caput illud ad eum. Cui dixit senex. Quis es tu? Respondit caput illud ad senem. Ego eram sacerdos gentilium qui aliquādo cōmanebant in loco hoc. Tu vero es abbas macharius qui habes spiritum sanctum dei. Quacunqȝ ergo hora misertus fueris eorum qui sunt in

tormentis et oraueris pro eis tūc cō solant᷑ pusillum. Dicit ei senex. Et q̄ est ista cōsolatio? Respondit illud caput. Quātum distat celū a terra tm̄ est ignis sub pedibus nostris et super caput nostrū. Stātibꝰ aūt nobꝫ in medio ignis nō est vt quis faciē ad faciē videat proximū suum Ait ergo senex cum fletu. Ve illi diei in q̄ nat᷑ ē homo si est hec cōsolatio suppliciꝫ Rursus dixit senex. Est peius tormentū ab his? Respōdit caput illud Maior pena subtus nos ē. Dicit ei senex Et q̄ sunt in ipsa? Dicit illi caput illud Nos q̄ ignorauimus deum vel aliq̄d modicū mie habemus. hi vero qui cognouerūt deū et negauerūt eum nec fecerūt voluntatē eius: hi sunt qui subtus nos sunt. Et post hec sumēs ille senex caput illud sepeliuit.

Orante eodē abba te machario venit ei vox in cella sua dicēs. Machari nondū puenisti ad mensurā meriti illarū duarū mulierū illius ciuitatis. Surgens ergo senex mane accepit virgam suā palmeā et cepit pergere in ciuitatē Cum ergo peruenisset in eā reperto loco pulsauit ad ianuam Egressa autem vna suscepit eum in domū suā. Et cum sedisset vocauit eas. Que cum venissent sederūt cum eo. Ait autē ad illas senex. Propter vos tantū laborē ptuli dicite itaq; mihi nūc operationem vestrā. At illi dixerūt Crede nobis quia hac nocte non fuimus in cubili sine viris nostris. quā ergo operationē possumus habere? At vero senex cum satisfactione rogabat eas vt māifestaret ei actuꝫ suum. Tunc dixerūt ei Nos quidē s᷒m seculum extranee sumus nobis. placuit autē nobis nubere duobꝰ fratribus s᷒m carneꝫ. quindecī annis hodie nos due habitauim᷒ in hac domo et nescim᷒ si aliquādo litigauim᷒ ad inuicē aut turpē sermonē dixit vna ad alterā. s᷒ in pace et concordia pegim᷒ totū spaciuꝫ hoc. Subintrauit autē nobis in aīm ingredi i monasteriū virginuꝫ et rogati viri nri nō nobis consenserūt in hoc. Cū vero minime valuissem᷒ obtinē huiusmodi consiliū disposuim᷒ vtriq; testamentū inter nos et deū vt vsq; ad mortē per os nostrū non egrediat᷑ sermo secularis. Audiens autē hoc abbas macharius dixit In veritate qr non est virgo neq; sub marito agēs. neq; monachus. neq; secularis. sed deus s᷒m vniuscuiusq; propositū omnibus prestat spm̄sanctum. .ccvi.

Frater quidā sedens singularis turbabat᷑. Et pergens ad abbatem theodoruꝫ deferme dixit ei qr cōturbaret᷑ Senex aūt dixit ei Vade humilia mentē tuam et subde te et habita cum alijs Abijt ergo in montē et mansit cum alijs. Et reuersus est postea ad senem et dixit ei. Nec cum alijs hominibus habitās quietē inuenio. Et dixit ei senex. Si solitarius non requiescis neq; cuꝫ alijs cur voluisti te monachuꝫ facere? None vt

sustineas tribulationes? Dic autem mihi quot annos habes in habitu isto? Et dic ei Octo. Dixit ei senex. Crede mihi habeo ī isto habitu septuaginta annos ⁊ nec vna die potui requiem inuenire: ⁊ tu in octo annis vis requiez habere. ·ccvij·

Sedentibus aliquando fratribus apud abbatez moysen dixit eis Ecce barbari hodie in sicbi venient. surgite ⁊ fugite. Dicunt ei illi. Et tu non fugies abba? Ille autem dixit eis. Ego per tot annos expecto diem istuz vt impleatur sermo domini mei Jesu christi dicentis. Omnes qui accipiūt gladium gladio peribunt. At illi dixerunt ei. Neq; nos fugiemus sed tecum moriemur. Et ille dixit eis. Ego causam non habeo: sed vnusquisq; vestrum videat quomodo sedeat. Erant autem ibidez septem fratres cū eo. Et dicit eis Ecce barbari appropinquauerūt ianue. Statimq; intrātes barbari occiderunt eos. Vnus autez ex eis timore carnali pterritus fugit ⁊ abscōdit se post plectas de palma. ⁊ vidit septez coronas descēdentes ⁊ coronātes abbatem moysen ⁊ sex fratres qui cuz eo interfecti sunt. ccviij.

Dicebat abbas iohannes de anima que penitē desiderat. Quedam pulcherrima meretrix fuit i quadam ciuitate que habuit plurimos amatores. Quidam autez vir de ducibus veniens ad eam dixit. Promitte mihi castitatez tuam ⁊ ego te accipio in vxorē. Illa autem pmittēte accipiens eam introduxit in domū suam. Cum autem a suis amatoribus quereretur agnito q̄ ille tam magnus vir sortitus eam fuisset vxorem dixerunt. Si accesserimus ad ianuā hominis tam potētis: cognoueritq; desideria requirentiuz pculdubio puniemur. sed venite post dorsuz domus et vtamur solito sibilo. Cū q; illa sibilantium sonuz audierit descendet ad nos ⁊ īueniemur innoxij. Que cuz audisset signauit aures suas ⁊ exiliens interiora domus igressa est atq; clausit. Hec ita locutus senior dicebat mētricē esse animaz. amatores autem eius vitia. ducez vero dicebat esse christum. domūq; eius celoruz perpetuam mansionem. sibilatores autem demones malignos. Hec ergo si casta fuerit ⁊ fidelis semper currit ad dominū ⁊c. ·ccix·

Abbas iohēs dicebat q̄bus daz fribus. qui fuerant tres pbi amici. q̄rū vnus moriēs alteri reliqt filiū suum cōmēdatū. Qui i etate iuuenili puectus nutritoris sui adulterauit vxorē. Quo scelē cognito missus ē foras. deide cū p'imū penitere nō ei cōcessit regressuz s; ait illi. Vade ⁊ esto tribus ānis int dānatos q̄ metalla i flumie deponūt et sic idulgeo tibi culpā tuā. Cui reuerso post tres ānos cū iaz de pctō satisfecisset dic ei pbus. Nec nūc tibi adhuc indulgeo nisi alijs tribus ānis mercede dederis his qui te iniurijs ⁊ cōuitijs affligant. Qd

etiã cum ille cõplesset remisso pec
cato eius dicit ei magister suus.
Veni modo et ingredere athenien
sium ciuitatẽ vt illic sapiã disce
re possis. Erat autẽ illic quidã se
nex sapiẽtie studiosus et sedebat
ad portã: omnes qui ingredientes
experiendi causa cõuiciis afflige
bat. Quod cum eidẽ iuueni ingredi
enti faceret ille exorto cachinno ri
sit. Cui senex dixit. Quid ẽ hoc
quod agis? ego te iniurior et tu rides?
Cui iuuenis ait. Et nõ vis vt ri
deã cum tribus ãnis mercedẽ dede
rim vt quidẽ hoc paterer quod ho
die. Tunc dixit senex ei. Ingre
dere ergo ciuitatẽ quia dignus es
Hec autẽ solebat abbas Johan
nes referre. Et his ipse etiam ad
debat: dicens. Hec est dei porta
per quã pr̃es nostri per multas in
iurias et tribulatões gaudentes
ingressi sunt ciuitatẽ dei. ccx.
Erat quidã monachus solita
rius in egipto qui rogabat deum
dicens Domine ostende mihi iudicia
tua. Et dum multũ deprecaret do
minũ vna die astitit ei angelus do
mini in similitudine cuiusdã senis
dicens. Veni ingrediamur istã
heremũ et requiramus sanctos pr̃es
vt audiamus ab eis verbum et be
nedicamur ab ipsis Et ingressi he
remũ post multos labores inuene
runt speluncã. et pulsantes egres
sus est ad eos senex quidam vir
sanctus. et vidẽs eos cũ gaudio
[redacted] suscepit. Et post laborem la
uit pedes eorũ. et posita mensa re
fecit eos. et sternẽs eis quod habe
bat rẽpausauit eos Mane autem
facto dimisit eos cum gaudio. et
exeuntes tulit ille ãgelus abscõ
se catinum in quo comederãt et abie
runt. Vidẽs autem ille frater quod
fecerat: dixit intra se. Quid visũ
est huic seni vt homini sancto isti qui
nos cum tali caritate suscepit ca
tinum istum rapet Et dum iter fa
cerent misit post eos abbas ille fi
lium suum dicẽs. Reddite catinũ
quẽ sustulistis vobiscũ. Respõ
dit ei ãgelus dicens. Ante nos ẽ
frater cui eum dedi. veni et recipe
eum. Et dum ãbularet cum eis i
pulit eum ãgelus dñi per p̃cipiti
um. et cõfractus totus mortuus
est. Vidẽs autẽ frater ille quod fece
rat cõtristatus timuit dicẽs. Ve
mihi quid factum est homini tali
tam bono? Non sufficiebat quia ca
tinum eius rapimus et adhuc et fili
um eius interfecimus. Et ãbulan
tibus eis in heremo per tres dies
inuenerũt cellã vbi erat abbas q̃
dam senex cum duobus discipulis
suis dicẽs. Qui estis: quid queri
tis? Responderũt dicẽtes. De la
bore sumus et volumus benedici a te
et audire verbũ. Mandat ille se
nex eis dicẽs. Discedite vos nõ
mihi vacat. Dicũt ei. Rogamus
te suscipe nos i cellã tuã et repau
samus modice quia de grãdi labo
re sumus. Et iterũ mandauit eis
Recedite hinc vt q̃d ambulatis
sicut vagi per heremũ et non resi
detis i cellis vestris. At ipsi cepe
runt supplicare dicẽtes. Vespera
est et ne a feris iterficiamur susci

De Judicio dei

pe nos nocte tantum. Vix aliqn precepit abbas ille discipulo suo dicens. Duc eos intus in stabulum. Et vespere facto rogabant dicentes. Lumen nobis modicuz prestetur vt videamus vbi iacere debeamus. Et non eis concessit. Post modicum vero petebāt dicentes. Propter deum vel modicuz aque nobis detur. Tunc vn⁹ ex discipulis misericordia mot⁹ dixit eis. Rogo vos vt nesciat meus abbas de annona mea modicum panis do vobis et aquam. Manserūtq3 sic tota nocte illa in terra. Mane autem facto dixit angelus ad vnuz de discipulis ei⁹. Roga dominum abbatem vt det nobis orationem et habemu⁹ quid offerre illi. Audiens hoc abbas ille quia aliqd accepturus esset ab eis mox descendit. Et obtulit ei ille angelus catinum quem sustulerat ab illo viro sancto. Et accepto reclusit se et pcepit illis vt ambularent. Videns autez ille frater hoc qui eum comitabatur et nesciens quia angelus esset: indignatus est et dixit ei. Recede a me nō vltra iam tecuz alicubi progrediar. ecce quāta fecisti. Tu homini illi tam bono et sancto qui nos cū tanta charitate et gratia suscepit catinuz rapuisti et filium eius interfecisti. et isti homini pessimo qui deum non timet: nec ante conspectum suū eū ponit: nec alicui miseretur ipsi dedisti eum. Respondit angelus et dixit ei. Nonne tu rogasti deuz vt tibi ostenderet iudicia sua? Et missu⁹ sum monstrare tibi. Catinus ille quem a viro sancto sustuli nō erat de bono et non decebat vt ille vir taz sanct⁹ et bon⁹ in cella sua aliquid de malo haberet. sed quod erat de malo venit ad malum vt addatur ei in ruinam. Filium autem eius ideo ideo interfeci. quia si eum nō interfecissem hac nocte ipse patrez suum occideret. Audiens autē hoc ille frater cecidit in faciem suaz ante pedes eius: cognoscēs quia angelus domini esset. Qui statim recessit ab eo At ille cognouit quia iusta sunt iudicia dei Nemo ergo videns bonos affligi aduersitatibus aut malis psperitatib⁹ gaudere credat id temeritate aut iniuste fieri. quia iudicia dei iusta q̄3 uis occulta. .ccx.

Hostis ¶ Erat quidā seculari⁹ habēs vnicam filiam paruulā. Ipse autem conuerti cupiens cōmendauit eā cuidaz parenti suo et abijt ad monasteriuz quod longe erat de ciuitate miliaria trigintaduo Et ingressus perficiebat omne opus quod erat monasterij ita vt abbas ei⁹ ampli⁹ eum q̄3 ceteros qui erāt in monasterio erant diligeret eo q sidelis esset et obediens. Contigit autem post aliquod temp⁹ vt recordaretur charitatis filie sue. et cepit contristari atq3 affligi intra se. Et cum per multo⁹ dies hoc faceret vidit eum abbas eius sic tribulatum et dixit ei. Quid habes frater q sic tristis ambula⁹ dic mihi. deus qui cōsolatur oēs dat

tibi auxiliuz? Tunc ille prodidet cū lacrimis ad pedes ei? dixit. Habeo vnū filiū in ciuitate quem reliqui paruulum ꝛ recordatus affligor propter eum. Et noluit indicare ei ꝙ puella esset. Abbas vero eius ignorans causam ꝛ nolēs eum amittere qnia necessari? erat in mōasterio dicit ei. Si diligis eū vade ꝛ adduc eum huc et sit tecū Et abiens adduxit eam. ꝛ dicebatur marina. Et mutauit ei nomen ꝛ vocauit eam marinum. Et dedit eaz ad discendas litteras intra monasterium et erat cum ea. nullusq̧ de fratribus agnouit ꝙ puella esset. ꝛ vocabant eum omnes marinum. Et dum esset ānorum quattuordecīz continuo cepit eam docere pater suūs viam domini ꝛ dicebat ei Vide filia vt null? cognoscat misterium tuum vsq̧ in finem tuum ꝛ sollicita sis ab insidijs diaboli ne seducaris ab eo ꝛ istud sanctum monasteriuz videatur per nos solui in conspectu christi et sanctorum angelorum eius cum impijs ne eternam dampnationē accipiamus Et alia multa docebat eam per singulos dies de regno dei Dum autem facta esset annorum decem defunctus est pater eius Remansit vero hec sola in cella patris sui. ꝛ erat obediens omnibus in mōasterio ita vt ab abbate suo ꝛ ab omnibus diligeretur. Habebat autē monasterium par boum ꝛ carrum. quia vicinum habebat mare vbi erat emporium. ꝛ ibant monachi ꝛ afferebant que necessaria erant monasterio Vna vero die dicit abbas eius Frater marine quare ꝛ tu nō vadis cum fratribus ꝛ adiuuas eos? Qui respondit. Jussisti pater? Erat autem in ipso emporio pandochiū Cepit ergo frater marinus frequenter pergere cum carro. ꝛ si fiebat tardius ad reuertēdum manebat in ipso pādochio cum ceteris monachis. Contigit autem per insidias inimicī vt pandox ille haberet filiam virginem. Ad quam ingressu? miles aliqui? concubuit cum ea. ꝛ concepit puella de illo milite. Et dum cognitum fuisset a parentibu? eius cepe runt affligere puellam dicentes. Dic nobis de quo cōcepisti? Respondit eis ꝛ dixit. De illo monacho qui dicitur marin? qui hic frequenter cum carro mansit ipe oppressit ꝛ concepi. Statim autē perrexerunt parentes eius ad monasterium ꝛ dicunt abbati. Ecce domine abba quid fecit monachus tuus marinus? Quomodo decepit filiam nostram? Dicit ei abbas. Sinite videamus si manifesta sunt que dicitis. Et veniente eo dicit ei abbas eius. Frater marine tu hoc scelus operatus es in filia eorum. Stans autem diutius cogitauit intra se Et ingemiscens dixit. Peccaui pater. penitentiam ago huic peccato. ora ꝓ me. Ad iracundiam autem cōmotus abbas iussit eū contūdi et affligi Et ait In vitate dico/ qꝛ tu q̄ hoc malū opat? es non mācbis

in hoc monasterio. Et iactauit eum foras Ipsa vero nunq̄ȝ villi cōfessa est misteriū suū. ꝫ abiens iactauit se ante fores mōasterij et iacebat super terrā in penitētia affligens se tanq̄ȝ ipsa peccasset. ⁊ ab igredientibꝯ frībꝯ postulabat vt vel vna buccella panis ei daretur. Hoc faciens per tres ānos nō recessit de mōasterio. Pandocis vero filia peperit filiū masculuȝ et ablactauit. ⁊ adduxit eū mater puelle. ⁊ dum iacet ibi ante monasterium dicit ei. Ecce frat. Et reliquit eū ibi. ⁊ abijt. Sancta vgo suscipiens tanq̄ȝ ꝓpriū filiuȝ de ipsa buccella panis quā exigebat ab introeūtibꝯ in mōasteriū nutriebat filium alienū. Factuȝ est hoc p alios duos ānos. post modū āt videtes frēs mia cōpuncti igressi ad abbatē rogare cepe runt vt eū reciperet in mōasteriū dicētes. Abba indulge ⁊ suscipe fratrem marinū. ecce quinq̄ȝ āni sunt ꝙ i penitētia ante ianuā monasterij iacet ⁊ non recessit hinc. suscipe eū in penitētiā sic dn̄s noster Jesus xp̄s p̄cepit. Vix autē impositū est ei ⁊ iussit eum igredi ⁊ vocauit euȝ ad se: ⁊ ait. Pater tuus fuit vir sanctus qd̄ tu nosti ⁊ puuluȝ itroduxit te in mōasterium hoc. nunc autē ingressus es cum filio tuo quē de adulterio habes vn̄ opoȝtȝ te penitere. q̄ue eni peccatuȝ fecisti Et hoc tibi iubeo vt omnes imundicias mōasterij tu solus q̄tidie facias ⁊ aquā ad necessaria pūrgāda poȝtes. ⁊ calciarium oīnibꝯ per singulos dies tu perficias oībusq̄ȝ ꝑuias. i hoc habebis meā grām. Sancta vero libēti animo suscipiens oīne opꝰ qd̄ ei iussuȝ fuerat pficiebat. Contigit autē eam inter paucos dies doȝmire in domio. Euntes vero fratres nunciauerūt abbati: dicētes Frater marinꝰ defunctus est. Dicit eis abbas. Videte frēs q̄le peccatum fuit vt nec meruit penitētiam. sed tam̄ ite lauate euȝ ⁊ sepelite longe a mōasterio. Et eūtesꝰ dum lauāt euȝ cognouerūt quia femia esset. Et ceperūt oēs emittere voces. et tundentes se clamabant quia talis cōuersatio ⁊ patientia sancta inuēta est i ea cuiꝰ misterium nullus agnouit. ⁊ sic ab eis afflicta est Et venientes cum lacrimis dicunt abbati. Abba veni ⁊ vide frēm marinum Dicit eis. Quid est hoc? Fratres dicunt ei iterū. Veni ⁊ vide mirabilia dei: et vide quid de te agas Ille territꝰ prexit ⁊ venit ad coȝpꝰ et leuās pallium vn̄ coopertum erat vidit qȝ mulier esset. et mox cecidit ⁊ caput suum pcutiebat i terram ⁊ vociferabat dicens. Coniuro te per Jesum cristum dominum ne me cōdemnes ante cōspectum dei eo ꝙ afflixerim te quia ignorans feci. tu domia non dixisti misteriū tuuȝ ⁊ ego nō cognoui in veritate sanctam cōuersionē tuam. Et iussit sanctum coȝpus eius in mōasteriū intra oratoȝiuȝ reponi. Eadē vero die puella illa arrepta a demōio venit ad mona

steriū & cōfitebat^r crimen qđ ad miserat & de quo cōcepisset. Et in septima die repausationis eius in dño ibi intra oratoriū liberata est a demonio. Audientes autē qui erāt in ipso emporio & vicina mōasteria mirabilia que facta fuerant accipientes cruces & cereos: cum ymnis & canticis & psalmis benedicentes deū venerūt in eodē monasterio. & oratoriū ingressi vbi corpus ei^s requiescebat bñdixerunt deum. vbi vsq; modo christ^s orationibꝰ sancte virginis multa facit mirabilia ad laudem nominis sui Qui cū patre & spiritu sancto viuit & regnat de^s per omnia secula seculorum.

Ex pma pte collationū .ccxij

Vper gestum oculorū vestrorum vidistis obtutibus senem videlicet beronē ante paucos admodum dies illusiōe zabuli a summis ad ima iectum. Quem quinquaginta annis in hac heremo cōmoratum singulari districtōne rigorem continentie tenuisse meminimus. & solitudinis secreta vltra omnes hic cōmorātes miro feruore sectatū. Hic igitur quo pacto qua ve ratiōe post tantos labores ab insidiatore delusus grauissimo corruens lapsu cunctos in hac heremo luctuoso dolore pculit. Nōne q2 minus discretōis v̄tute possessa suis diffinitionibꝰ regi q̄3 consilijs vel collationibꝰ fratrum atq; institutis maiorum maluit obedire. Siquidem tāto rigore imutabilem ieiunijs cōtinentiam semp exercuit & solitudinis celleq; ita iugiter secreta sectat^s est vt ad participationem ineundi cum fraternitate cōuiuij ne veneratio quidem diei paschalis aliquando potuerit obtinere: in qua cum fratribus cunctis p āniuersaria solēnitate in ecclesia retentatis solus nō poterat aggregari ne quantulum cunq; perceptione leguminis paruia suo videretūr proposito relaxasse. Qua presumptione deceptus angelum sathane velut angelum lucis cum summa veneratiōe suscipiēs eiusq; preceptis prono obediens famulatu semetipsū in puteum cuius pfunditatem oculorum non attingit intuitus precipitem dedit. de angeli sponsiōe non dubitans qui eum pro merito virtutum ac laborum suorū nequaq̄m posse firmauerat vlli iam discrimini subiacere. Cui^s rei fidē vt experimēto sue sospitatis euidentissime cōprobaēt sud radicto se puteo nocte intempesta illusū iniecit magnū scilicz virtutis sue meritum pbaturus cum inde exiret illesus. De quo cum pene iam exanguis ingenti fratrum labore fuisset extract^s vitam die tercia finiturus quod his deteri^s est ita in deceptionis sue obstinatōne p̄mansit vt ei ne experimento quidem mortis sue potuerit persuaderi q fuisset demonum calliditate delusus. Quamobrem pro meritis tantorum laborum & annorum numerositate qua in heremo tanto tpe perdurauit hac miseratiōe

et humilitate summa ab his qui ei⁹ cõpatiebant̄ʳ excitio vix a pr̄sbitero abbate pafnucio potuit obtineri vt nõ inter biothanathos reputatus: etiã memoria et oblatione pausantiũ iudicaret̄ʳ indign⁹.

¶ Quid dicã de il · ccxiij ·
lis duobus fr̄ibus qui cum vltra illã heremũ thebaydos vbi q̄ndã fuerat anthoniu⁹ vir scũs habitarent min⁹ cauta discretõe p̄moti: eũtes per extẽsam solitudinis vastitatẽ nullã escã penit⁹ sumẽ decreuerũt nisi quã p̄ semetip̄m dominus p̄stitisset. Cumq₃ errante⁹ eos per deserta et deficiẽtes iã fame a longe mat₃ ites cõspexissent: q̄ gens pene cũctis natõibꝫ feri⁹ imanior at₃ crudelior est. nõ eñ eos ad effusiõe₃ sanguinis vt nõ nullas gẽtes desideriũ p̄de: ꝫ sola ferocitas mẽtis instigauit. ei⁹ q₃ ꝯtra naturã ferocitatis sue cũ pãi b⁹ occurrissent. vn⁹ ex eis subueniẽte discretiõe velut a domino sibi porrectos cum gaudio et grãru₃ actõe suscepit: reputãs escã sibi diuinitu⁹ mĩstrari. nec sine deo factũ vt hi q̄ sp̄ cruore hoim gauderent deficiẽtibꝫ iã et tabescẽtibꝫ vite subsidia largirent̄ʳ. Ali⁹ v̄o recusans cibũ velut ab hoie sibi oblatũ inedie defectõe ꝯsũpt⁹ est. Quoru₃ licet initia ex rep̄hensibili persuasiõe descenderũt. vnus tñ subueniente discretiõe id q̄d temẽ incauteq₃ ꝯceperat emẽdauit. aliu⁹ autẽ instulta p̄sũptiõe p̄durãs ac penit⁹ discretiõe ignar⁹ mortẽ quã dñs auferri voluit sibi p̄con

sciuit. · ccxiiij ·
¶ Quid etiã de illo ꝯmemore₃ cuius nois q₂ adhuc sup̄est noluimus facere mentiõem. q̄ diũ lõgo t̄p̄e demonẽ suscepiss₃ i ãgeli claritate reuelationibꝫ ei⁹ inumeris sepe deceptus credidit ĩnt̄ nunciũ esse iusticie. Nã exceptis his etiã per oẽs noctes in cella ei⁹ lumen absq₃ vllius lucerne p̄bebat officio. Ad extremũ iubetur a demõe vt deo filiũ suu₃ q̄ cũ eo parit̄ʳ in monasterio cõmanebat offerret. vt sc₃ hoc sacrificio abrahe p̄riarche meritis eq̄ret̄ʳ. Cui⁹ intm̃ est persuasiõe seductus vt p̄ricidiũ ope p̄fecisset nisi eũ vidẽs puer cult₂ extra ꝯsuetudinẽ acuẽdo p̄parare et vincula quibꝫ eũ velut oblaturus ad imolandũ cõstringeret dispõebat inquirẽ p̄sagio sceleris futuri perterritus aufugisset.

¶ Cum adhuc inq̄t · ccxv ·
serapion abbas eẽm p̄uulus et cũ abbate theone ꝯmanerẽ hec mihi inimicã impugñtione igesta fueãt ꝯsuetudo. vt postq₃ refecisse₃ hora nona cum sene vnũ paximaciũ q̄tidie in sinu meo latẽter abscon derem q̄d sero ignoranter edebã. Q̄d furtum licet ꝯueniẽtia voluptatis et insoliti semel desiderij incõtinẽtia sine cessatiõe cõmittere. expleta tñ ꝯcupiscẽtia fraudulẽta ad meip̄m reuertẽs grauius sup̄ad misso furti crimine cruciabar q̄m super eius fuerã iocundat⁹ voluptate. Cũ istud molestissimũ op⁹ velut ab exactoribus mihi pharaonis indictu₃ vice laterũ singu

lis diebus explere nō sine cordis mei dolore cōpellerer· nec tñ erue re me possem ab hac eoruз seuissi ma tyrānide ꝛ clādestinū furtū se ni manifestare ɔfunderer· Conti git dei nutu de hoc laq̄o me capti uitatis volentis eripe vt q̄dā frēs cellā seni⁹ obtētu edificatōi⁹ expe teret· Cunqз refectiōe pacta col latio spūalis cepisset agitari· re spondēsqз senex ꝑpositis eoꝝ que stionibꝫ de gastrimargie vitio ꝛ occultarum cogitationū dn̄atiōe dissereret· eorūqз naturā ꝛ atrocis simā vim q̄m hn̄t donec velaren tur exponeret· ego collatōi⁹ hui⁹ virtute ɔpunct⁹ ꝛ ɔsciētia redar guēte ꝑterritus velut qui crederē ob hoc ea ꝓlata fuisse ꝙ dn̄s seni secreta mei pectori⁹ reuelasset· in occultos primuз gemitus excita tus· deinde cordis mei cōpūctō ne crescente in apto⁹ singultus la crimasqз ꝓrumpēs paximacium qd̄ ɔsuetudine vitiosa subtraxerā clāculū comedēdum de sinu furti mei conscio ac susceptore ꝓduxi eumqз in medium ꝓferens quem admodū quotidie latenter ederēз ꝓstratus in terrā cuз venie postu latione cōfessus sum· ꝛ vbertim ꝓ fusis lacrimis vt absolutioneз du rissime captiuitatis a domio posce rent imploraui· Tūnc senex ɔfide ait o puer· absoluit te hac capti uitate etiā me tacente ɔfessio tua Victorem nāqз aduersariū tuuз hodie triumphasti· validius euз tua confessiōe prosternēs q̄з ipse fueras ab eo tua taciturnitate de iectus: quem vtiqз nequaq̄з vel tua respōsione vel alteri⁹ cōfutās in te hucusqз permiseras domiari ꝫm illam salomonis sententiaз· qꝛ non fit cōtradictio ab his qui faci unt malū cito· idcirco repletū est cor filiorū hominuз in ipsis vt faci ant mala· Et idcirco iam te post hāc publicationē iste nequissim⁹ spiritu⁹ inq̄etare non poterit· nec in te latibulū sibi teterrim⁹ serpēs deinceps vsurpabit· de tenebris tua salutari confessione ꝓtractu⁹ ad lucem· Necdū senex hec v̄ba compleuerat ꝛ ecce lampas accen sa de meo sinu ꝓcedens ita cellam repleuit odore sulphureo vt vehe mentia fetoris vix ī ea nos resideē ꝑmitteret· Resumensqз āmoniti onem senex· Ecce inquit domin⁹ tibi veritatem sermonum meoruз visibiliter approbauit vt passiōi⁹ illius incentorem de corde tuo salu bri confessione depulsum oculis peruideres· patefactumqз hosteз nequaq̄з locū ī te vlteri⁹ habiturū aperta eiu⁹ expulsione cognosce res Itaqз scd̄m sententiam seni⁹ Ita est inquit in me confessioni⁹ huius virtute domiatio demonia ce illius tyrannidis extincta atqз in perpetuuз consopita vt nunq̄з mihi ne memoriam concupiscen tie hui⁹ vlterius temptauit inimi cus ingerere· nec me post hec ali quādo pulsatum furtiui illius desi derij instigatione persenserim·

ccxvi·

Cum ipse abbas moyses singularis et incomparabilis vir

ob reprehensionē vni⁹ sermonis quē cōtra abbatē macharium disputās paulo duri⁹ ptulisset· qdam scz opinione puerit⁹· tam diro cōfestim tradit⁹ est demoni vt humanas egestiōes ori suo suppletus ab eo ingerēt· Q̄d flagellū purgationis g̃tiose dn̄s intulisse: ne scz i eo vel momētanei delicti macula resideret velocitate curatōis eius atq auctore remedij demōstrauit· Nam cōtinuo abbate machario in orōne summisso: dicto citius ab eo nequā spūs fugat⁹ abcessit· ·ccxvij·

¶ Quidā pbatissim⁹ seniorum cum trāsiret iuxta cellā cui⁹dam fr̄is quadā animi egritudie laborantis: scz causis mentis g̃uamia suscitātibꝰ· vtpote q extruēdis reperādisq superfluꝰ inqetus quotidianis destinatōnibꝰ desudaret ⁊ emin⁹ cōspexisset eū graui malleo saxū durissimum cōterē vidit ethiopē quendam astantē illi· ⁊ vna cum eo de ict⁹ mallei iūctis ⁊ insertis manibꝰ illudentē· cum q ad operis illius instantiā igmtis facib⁹ instigātem· diutissime substitit velut impssiōem durissimi demonis· vel fraudem tāte illusionis āmirās Cum eñ nimia lassitudine frater fatigat⁹ requiescē finemq operis voluit imponē: instigatiōe spūs illius aīatus iterū resumere malleū: nec desinere ab intētione cepti operis vrgebatur ita vt bis de eius incitamētis infatigabilis sustentat⁹ tāti laboris nō sentiret iniuriā· Tande igit⁹ senex tam dira demōis ludificatiōe permotus ad cellam fr̄is diuertit salutās q eum· Quid inqt frater est istud opus qd agis: Laborauimus cōtra istud durissimū saxū vix q potuim⁹ aliqn̄ illud cōterē Ad hec senex Bn̄ dixisti vix potuim⁹· non eñ solus eras cū isto cederes s fuit tecū alius quē non vidisti q tibi in hoc ope non tam adiutor q̄z violētissim⁹ impulsor instabat· ·ccxviij·

¶ Inter illos q antropomorfitarum heresis detinebant errore fuit antiquissime districtōnis atq in actuali discplina per oīa ꝯsumatus noīe serapion Cui⁹ imperitia super pdicti dogmatis opinione tantum piudicabat cunctis verā tenētibus fidem qntum ipse vel vite merito vel antiqtate temporis omes fere mōachos āteibat· Cuz q hic sancti presbiteri pafnucij multis adhortatōnibꝰ ad tramitē recte fidei nō posset adduci: eo q nouella ei hec psuasio nec ab anterioribus aliquādo cōpata videretur: accidit vt quidā dyacon⁹ summe scientie vir noīe fonus: desiderio videndi fr̄es qui in eadē heremo ꝯmanebāt· de capadocie ptibus adueniret· Quē beat⁹ pafnutius summa gratulatōe suscipiens ad ꝯfirmatōez fidei q fueāt alexādrini pontificis lr̄is comphensa pducēs i mediū corā cunctis fr̄ibꝰ sciscitat̄ illud queadmodū qd i genesi dr· faciam⁹ hoiem ad imaginem ⁊ similitudinē nr̄am· catholice toti⁹ oriētis iterptaret̄ eccle·

Cūq; ille nō ēm humilez litere so num ꝫ spūaliter imaginē dei ac si militudinez tradi ab vniuersis ec clesiarū pncipibꝫ explanaret. id q; copioso ēmōe ac plurimis scri pturarū testimonijs approbaret. nec posse i illā immēsaz ⁊ incōpre hēsibilē atq; iuisibilē maiestatē ali qd huiōi cadē qd hūana ɔpositō ne valeat ac silitudie circumscri bi. qppe cū incorpea ⁊ incōposita simplexq; natura sit. q̄q; sic ocu lis dephendi ita ⁊ mēte nō valeat estimari. Tandē seu ex multis ⁊ validissimis doctissimi viri asserti onibꝫ mot⁹ ad fidē catholice tradi tiōe attract⁹ ē. Cū sup hoc ei⁹ as sensū infinita vel abbez pafnuciū vel nos omēs leticia repleuisset q; .s. vir⁊ tāte antiqtatis ṽtutibꝫ cō sūmatū impitia sola ac simplicita te rusticitatis errātē nequaq̄m vſ ad finē deuiaē dn̄s a tramite recte fidei pmisisset. ⁊ p grāꝝ actione surgētes pces dn̄o pit funderem⁹ ita est in orōe senex mēte ɔfusus eo q; illā ātropomorfitarū iaginē deitatis q̄m pponē sibi i orōe ɔsue uerat aboleri de corde suo sentiret vt i amarissimos flet⁹ crebrosq; singultus repēte prūpēs . i terrāq; pstrat⁹ cū eiulatu validissimo p clamaret Heu me imsex. tulerūt a me deū meū ⁊ quē nūc teneā nō habeo. vel quē adorē vel iterpellē iam nescio.

Ex scda pte collationū patrū.

Solebat abbas io ccxix. hānes nō ad imitatōis for mula ꝫ tātūmō p āmonitōe pfer re. q: q̄dā veniēs ad pdictū senē habitu seculari cū ei q̄sdā frugū suaꝝ primicias detulisset ferocissi mo q̄ndā demōio arreptū ibidem reppit. Qui cū abbis iohis obte stratōes ac pcepta despiciēs testa ret se nūq̄ ad illi⁹ impiū de corpe qd obsederat migtuꝝ. Hui⁹ aduē tu pterrit⁹ cū reuerētissima nois il li⁹ iclamatōe discessit. Cui⁹ tam euidētē grām senex nō mediocrit āmirat⁹ eoq; āpli⁹ obstupescens q; hūc i habitu cernēt seculari. ce pit ab eo vite ac pfessiōis ei⁹ or dinē diligēter inqrere. Cūq; ille seculare se atq; vxorio viculo ob ligatū esse dixisset btūs iohēs ex cellētiā virtutis ei⁹ ⁊ grē mēte per tractās q̄nā illi eēt ɔuersatio attē ti⁹ explorabat. Ille se rusticū ⁊ q̄tidiāo manuū ope victū qrere. nec vlli⁹ hōi se eē ɔsciū testabat nisi q; nunq̄ aū ad ruris opa ma ne exercēda pcederet. neq; vespe domū reuerteret nisi in ecclia p q̄ti diane vite cōmeatū largitori suo deo grās retulisset. neq; se vnq̄m de fructibꝫ aliqd vsurpasse nisi p us deo pmicias eoꝝ ac decīas ob tulisset. ⁊ nunq̄m se boues suos p aliene messis trāsduxisse ɔfimū ni si pus ora clausisset ne vel paꝝ dā ni p icuriā ei⁹ pxim⁹ sustineret. Et cū hec q; abbati iohi necdū ad ɔpatōez tāte grē q̄ eū sibi pla tū esse cernebat idonea videretur atq; ab eo q̄dnā eēt illd qd tāte grē meritis ɔferri possit sciscitās scrutaret. ille reuerentia tā sollici te iqsitōis astrict⁹ vxorē se pctū

vi imperioq; cōpulsus cum pfiteri mōachū vellet ante vndecī ānos accepisse cōfessus est: quā nemie etiā nunc cōscio sororis loco a se virginē custodiri testabat᷑· Qd factū cuz audisset senex tāta est āmiratiōe permot⁹ vt corā ipo publice pclamaret nō imerito demonem q̄ se despexerat illius nō tolerasse psētiam cui⁹ ipse vtute nō solum ī iuuētutis ardore: ꝫ ne nunc quide sine discrimie castitatis auderet appetere· ccxx·

¶ Quedā religiosa ac mire patientie femia cuz alexādrie cōmoraret᷑· eētq; non obscuri⁹ maioribus orta: atq; in domo q̄ sibi fuerat a parētibꝰ derelicta religiose dño deseruiret· veniēs ad btē memorie epm̄ athanasiuz precabat᷑ vt sibi aliquā alendaz viduā daret q̄ ecc̄iasticis sumptibꝰ pascebatur· Et vt petitionē ipsi⁹ verbꝭ exp̄mam⁹: da mihi inq̄t aliquā de sororibꝰ quā repausē· Sacdo⁹ ergo cū laudasset ꝓpositū femie· q; eā ad opus mie vidisset eē ꝓmtissimā iussit ex oibꝰ eligi viduaz q̄ ⁊ honestate morū ⁊ grauitate ac disciplina omibꝰ pferret᷑: ne forte desideriū largitatis pāpientis vitio vinceret᷑· et q̄ mercedez quereret in egena damnū fidei praui⁹ eius moribꝰ offensa pateret᷑. Cui cum domū abducte oibus deserui ret obsequijs vtute modestie ei⁹ ac leuitati⁹ experta· vīdēsq; se ab ipsa momētis singul᷑ grārū actiōe p humanitatis officio honorari· Post dies paucos ad memoratū reuertit᷑ sacerdote· Rogaueram inquiens vt mihi dari pāperes quam ego reficerē ⁊ cui morigeri⁹ famularer obsequij⁹ Cunq; ille necdū ꝓpositū ac desideriū femine intelligens estimasset petitōem ei⁹ dissimulatiōe ꝓpositi neglectam· causasq; more illi⁹ nō absq; animi sui cōmotione pquirens ptin⁹ agnouisset ei honestiorē ceteris viduā deputatā· occulte pcepit vt ea illi q̄ cunctis essꝫ neqor traderet᷑ q̄ scꝫ iracūdia vel rixis vel violētia seu vbositate atq; etiā vāitate cūctas quib⁹ hec vitia dñarent᷑ excederet· Quā cum multo facili⁹ inuentā sibiq; traditaz domi hrē cepisset atq; eadē ei diligētia q̄ priori illi vidue vel etiā diligēti⁹ ministraret hoc solum ab ea p tātis obsequij⁹ recepit grē vt indignis⁹ iugiter afficeret᷑ iniurijs· cōuitijs quoq; ab ea exprobratiōibusq; continuis vexaretur· obiciēte ei ⁊ maledicis obtrectationibus increpante eo q; se non ad refrigeriū sed potius ad cruciatū ⁊ cōtumeliam ab epo poposcisset· magis q; se de reqe ad laborez q̄z de labore trāstulisset ad requiē· Cum ergo assiduitas iurgiorū eousq; prūperet vt ne ab iniectiōe quoq; manuū pcax mulier tēperaret illa autē humilioris obsequij gemiaret officia· nō furentē vincere renitēdo ꝫ seipsaz subijciēdo discebat vt multimodis indignitatibu⁹ lacessita obiurgātis insaniā humilitatis māsuetudine deliniret· quibus ad plenuz exercicijs cōfirma

ta perfectãq; virtutez desiderate patientie cõsecuta ad memoratum sacerdotẽ tam p electiõis illius iudicio q̃z etiã pro beneficio exercitationis sue grãs relatura prexit· eo q̃ sm desiderium tandez magistrã ei paciẽ dignissimam puidisset cuius iurijs iugib⁹ et quodã palestre oleo cotidie roborata ad sumam animi paciẽtiam puenirz tandẽ inquiens dedisti michi q̃z r pausam· Nã illa prior suis me pocu⁹ honorabat ac refrigerabat obsequijs ·ccxxi

Nũc aliud abbatis pafnucij pãdam⁹ exemplũ· q̃ illius i signis atq; pdicabil⁹ vbiq; sicbiotice heremi i qua nũc presbiter ẽ secreti⁹ tãto studio sẽper isedit vt ei ceteri anachorite bubali cognomen i dideriit· eo q̃ ingenito vt ita dixerim desiderio solitudinis sẽper habitatione gauderet Itaq; cũz tãte i pueritia sua eẽt virtutis ɑ̃ grãtie· vt etiã pclari ac sũmi id tpis viri grauitatẽ eius et imobilẽ cõstãtiam mirarẽt· eũq; licet minor eẽt etate p virtutũ tamẽ merito seniorib⁹ exequarẽt· suoq; ordini ducerẽt isserẽdum liuor ille q̃ adũsũ iacob patriarcham fraternos quõdã aĩos istigauit quendã de numẽo fratrũ edati⁹ zeli igne succedit· q̃ neuo q̃dã ac macula pulchritudinẽ eius cupien⁹ deformare· hoc genus malignitatis excogitat vt p oportunitate tpi⁹ capperet q̃ pafnucius ad ecctiam die dñico pcessur⁹ abeẽt a cella a i quã furtim irruẽs codicez suum iter e⁹ plectas q̃s de palmarũ folijs solebat texẽ latenter abscõdit ac de cõtinuata factiõe secur⁹ ipẽ q̃z velut puẽ ac sipliciis ɔsciẽ ad ecctiaz venit· Cumq; celebrata ex more omnis fuisset solẽnitas· q̃relaz sancto ysidoro q̃ ãte eundẽ pafnuciũ ci⁹ de heremi psbiter fuit corã cunctis fratrib⁹ detulit asserẽs sibi codicẽ de cella furto fuisse sublatum Cumq; eius q̃rimonia ita cũctorũ fratrũ precipueq; psbiteri aĩos cõmouisset vt q̃d pmũz suspicarẽtur· q̃d ve decerneret nõ haberent sũma cũctis ãmiratiõe pculsis de tã iauditi illic facinoris nouitate ille q̃ te detulerat accusator vrgebat· vt retẽtis in ecctia õnib⁹ missi electi quinq; cũctorũ singillatiz fratrũ cellas scrutarẽtur Q̃d cum trib⁹ seiorib⁹ a psbitero fuisset iiunctũ vniuersorũq; cubilia reuoluẽtes ad extremum i pafnucij cellulã abscõditũz codicem it plectas palmarũ quas illi sira⁹ vocãt sicut eũ isidiator occultaueãt rpperere Q̃uẽ cum iq̃sitores cõfesti ad ecctiam delatũ coraz oib⁹ ptulisset pafnuci⁹ licet de conscie sue sinceritate secur⁹ eẽt· tamẽ velut q̃ furti crimẽ agnoscẽt satisfactioni se totũz tradidit· locumq; penitẽtie simpliciter postulauit· hoc vẽcundie sue modestieq; pspiciẽs ne si maculã furti vbis conaretur abluẽ isup etiã mẽdacij notaret· neie scz aliud q̃z id q̃d iuentũ fuerat suspicãte Cũq; de ecctia ñ tã mẽte deiect⁹ q̃z iudicio fide⁹ ptin⁹ abcessissit psusis in orõe

iugiter lacrimis triplicatisq; ieiu
nijs · summa se etiã in conspcũ hoiz
mentis hũilitate pstrauit · Sz cũ
duabꝫ ferme ebdomadib? ita se
oi contritione carnis et spũs subie
cisset · vt die sabati vel dñico non
ad pcipiendã coionẽ sacrã · s ad
psternendũ se in limen ecce atz
ad veniã suppliciter postulãdam
matutin? occurrẽt · nequaqz pas
sus ẽ eum occultorũ oim testis et
cognitor vel a se ãplius cõteri vel
ab alijs ifamari Nã qd ille iuẽtor
sceleris rei sue fur ipbus laudis a
liene callid? ifamator · nulloq; ho
mie teste cõmiserat p diabolũ qui
ipsi? crimis fuerat iuẽtor publica
uit · Arrept? naq; dirissio deone
cũctas factioĩs occulte patefecit
isidias criminationũq; et fraudiũ
idẽ fuit pditor q cõmẽtor Ita ãt
spũ illo imundo grauit vexat? est
vt ne oroĩbꝫ qdẽ scõrum illic cõ
sistẽtiũ q diuinorũ caris matũ me
rito demoib? ipabãt potuẽit emũ
dari grã · s ne ipsi? psidori pSbri
sigularis crudelissi z ab eo excluse
rit vexatorẽ · cui tanta erat vtus
dñi largitate collata vt ne vsq;
ad limina quidẽ eius qsqz arrepti
cius q tardi? sanaret aliqñ pdu
ct? sit · xpõ hãc adolescẽti pafnu
cio gloriã reseruãte vt illi? tm ora
tionibus cui insidiat? fuerat pur
garet · et c? laudi aliqd iuidus ii
micus decerpe se posse crediderat
e? nomẽ pclamãs et delicti suiue
niã et finẽ supplicij pñtis accipet
Hec ergo ille i adolescẽtia sua fu
turi idolis iã tunc idicia pfigurãs

lineas quasdã perfectionis illi?
q erat maturitate augẽda adhuc
in ãnis puerilib? designauit · Si
igit ad culmẽ vtutis ei? volumu?
puenire · talia nobis exordiorũ fũ
damina iacienda sũt · ccxxij

In ingenti atrio subdiuali q
dam monachorum multitudine p
duodenarium numeruz distinctis
ordinibus me cõsidente · cuz quid
frater susceptum ferculuz paulo
tardius intulisset · sub occasione
isti? tarditatis abbas paul? qui
mediũ ministrantiũ fratruz sollici
te discurrebat exserta manu pal
ma eum sub omniũ percussit intui
tu ita vt sonitus etiam aduersari
orũ vel longi? consistentiũ auribꝫ
resultaret Hoc autẽ ab eo idarco
factum ẽ vt cunctis qui aderãt iu
uenis paciam patefaceret · et ões
qui interfuissent tali spectaculo
modestie erudirentur exemplo ·
Quam maturo autez id senior fe
cit consilio · res probauit · Nam
memorabilis paciencie iuuenis tã
ta id animi lenitate suscepit · vt
nonmodo null? ex ore eius sermo
prolapsus · vel tenuissimũ murmũ
tacita labioruz agitatione signa
tum · sed ne ipsa quidem oris mo
destia atq; tranquillitas vel co
lor saltem quãtulumcumq; sit mu
tatus · Quod factum non solum
nobis qui nuper de sirie monaste
rio venientes paciencie huius vir
tutem tam euidentibus percepera
mus exemplis · sed etiam illis
ibidem qui expertes non erant ta
lium studiorum ita mirũ fuit · vt

etiaȝ summis viris·p̄cipue p hoc factū cōferret instructio·q scilȝ pacīaȝ eius correptio paterna nō mouerat ne spectaculū quidēȝ tā te multitudi9 vllo vultū ipsius tin xisset roboris idicio· ccxxiij

¶ Ad senēȝ quēdā appollo no mine cū german9 suus i tempesta noctis veisset·implorās vt de mo nasterio suo paulisper egressus ad euellendū bouem quem ceno pallustrie nimis inherere flebilit̄ q̄rebatur ei esset auxiliū·qz sol9 nequaq̄ȝ possit eum eruē·abbas appollo ptinacit̄ obsecrāti cur a it iuniorē frēm nostrū quē preteri ens ꝓporem q̄ȝ me habueras non rogasti·Cunqȝ eū ille mortē oli sepulti fratris oblituȝ et ex nimia cōtinentie et solitudinis iugitate velut impotē mētis existimās rñ disset·queadmodum poterā de se pulchro eū q̄ q̄ndeciam obijt añ ā nos iuocare·abbas appollo ergo ignoras ait me qȝ āte ānos vigin ti huic mūdo fuisse defunctū·nul laqȝ iā posse de huius celle sepul chro q̄ ad p̄ntis vite ptinent sta tum tibi cōferre solacia que inten tū xp̄s ab intētiōe mortificatiōis arrepte vel modicū ad extrahen dū bouē tuuȝ nō patit̄ relaxari· vt me breuissimi q̄dem momēti in ducias p p̄ris indulserit supultu ra q̄ multo vtiqȝ celerius honesti9 religiosius fuerat exhibēda

¶ Ex institutis scōrum patrū ccxxiiij

Beatus iohannes ab ado lescētia sua vsqȝ ad pfe ctā virilē qȝ etatē seniori suo deb uiēs donec in h9 vite cōuersatiōe durauit tāta humilitate inhesit e iūs obsequijs vt ipsi qȝ seni stupo rē sūmū eius obuiā incuteret C9 hāc v̄tutē vtrū de vera fide ac pro funda cordis intētiōe descenderet an ficticia·et quodāmō coacticiā a p̄beret·volens manifestius ex ploāre·q̄ȝ plua ei etiā supflua im nusq̄ȝ necessaria·vel impossibilia frequēcius iniūgebat ex q̄bus a liqua ponā p q̄ maifestari possit scire volentibꝫ vel mētis eius vel subiectionis integritas·Sūpsit nāqȝ de lignario suo virgultū se nex qd olim excisū vsib9 foci fue rat preparatū dūqȝ coctiōis r̄tar dat occasio·nō modo aridū ꝫ ꝓpe putridū iacebat t̄pis vetustate· Cumqȝ hoc fixisset corā ipso in t̄ rā·p̄cepit aduecta aqua bis riga ri cotidie·vt scȝ diurnis huōrib9 radicatū atȝ in antiq̄ȝ arborē reui uiscēs·diffusis ramis amenitatē oculis atȝ vmbraculū in estu fer uēti subter residētibꝫ exhiberet· Qd p̄ceptum veneratione solita sine vlla impossibilitati9 cōsidera tiōe suscipiēs adolescēs ita cotidi anis dieb9 expleuit vt aquā per duo fere miliaria indesinēt asporTās nullaten9 lignū rigare cessarȝ atq̄ȝ p totum āni spacium nō in firmitas corpis nō festiuatis solē nitas nō occupacio nccītatis vlli ūs q̄ illū etiā honeste excusaēt ab executiōe mādati Non demiqȝ hi emis asperitas int̄ cides ab obser uātia p̄cepti huius potuit ipedire·

Cunq; hanc sedulitatē ei⁹ tacit⁹ senex latēter diebꝯ singul' explo raret. .videretq; eū simplicī cordꝰ affcū mandatū suum velut dīni tus emissū sine vlla pturbatione vult⁹ vel ratiois discussiōe ꝑuaē. sincerā hūilitatis ei⁹ obiam cōpro bans. piter etiam miserās tā lon gū laborē quē p totū āni spaciuz studio deuotionis ipenderat ad a ridū virgultū accedēs O inqt io hannes misit ne radices hec arbor an nō? Cūq; ille se nescire dixis set. senex velut inqrēs rei verita tem ⁊ tanq̄z tēptans vtruz suis ra dicibꝯ iā vteret'. euulsit corā ipso leui cōmotiōe virgultū sicq; pici ens illud p cepit vt deiceps riga re desineret ¶ Aliqbus edificari cupiētibꝯ bti iohānis obedientie exēplo vocās senior. Curre iquit iohānes saxū illd aduolue q̄z toci ti⁹ Qui ɔfesti saxū illd imane qd mlt'e hoiz turbe moue ñ posset ap plicata nunc ceruice nunc toto pe ctoē. toto nisu atz cōatu puoluē cōtēdebat vt sudore oim mēbrorū suorū nō solū infunderet vestimē tū. ꝫ etiā ipsū saxū suis ceruicib⁹ humectaret. In hoc q̄z parū me tiēs ipossibilitatē pcepti vel fā p reuerētia seis ⁊ obsequij siplicita te sincera q̄ credebat senē tota fide nihil posse i cassū ac sñ ratiōe pcipe

¶ Abbas pafnuci⁹ ccxxv

abrnūciaē desiderās huic mūdo tā diu p forib⁹ mōasterij excubās pdurauit. donec imobili pseueran tia sua ɔtra cōsuetudinez cenobio rum cum filio puo qui octo ānāt erāt anñorū vt suscipetur eliceret Cumq; tandē recepti fuissent con festim nō solū diuersis ꝑpositis t̄ diti. verū etiam celle habitatione seiūcti sūt. ne scz iugi visiōe puu li reminisceretur pater ex ōni sua quā abrenūtiās abiecerat faculta te atq; affectione carnali sibi salti filiū supereē. Et queadmoduz di uitē se iā non esse sciebat. ita etiā prēm se esse nesciret. Quod vt plem⁹ pbaret' vtrum viz plus fa ceret affectiōe sanguinis ac suo rū viscerū caritate an obia et mor tificatiōe cristi quā r nunciās q̄sq; pro eius debet amore preferre. de industria negligebat' puulus pā nis poci⁹ q̄z vestimentis idutus. sordib⁹ q̄z ita obsitus ac fedat⁹ vt offendere pocius q̄z delectare paternos oculos posset quotien' ab eo fuisset aspectus Sed et co laphis atz alapis exposit⁹ diuer sorū. quas plerūq; sub obtutib⁹ suis innocēti puulo etiā gratis cer nebat infligi. ita vt nūq̄z genas eius nisi lacrimarū sordentib⁹ ve stigijs videret infectas Cūq; ta liter ifans p dies singulos sub ocu lis ei⁹ agētur p amore nichilomi n⁹ xpi ⁊ obie vtute rigida sēp at q; imobilia pris viscera pmanse rūt. Nō enī reputabat iā suū filiū quē secū piter obtulerat xpō Nec curabat de pñtibus e⁹ iniurijs. sed poti⁹ exultabat q eas neq̄q̄z ifru ctuose tolerare cernebat. Paz co gitās de lacris e⁹. ꝫ dꝫ pa hūilita te ⁊ pfectiōe sollicit⁹ Quā distri ctiōem mētis illius atq; imobilē

rigorē puidens cenobij senior ad cōprobādā plenius animi eius constātiā cōprobare quadā die vidisset infantē simulās se aduersus eū cōmotum· pcepit pri vt tollens eum iactaret in flumē Tunc ille velut a dño sibi hoc eēt iparatum cōfestim celeri cursu rapiēs filiuz vlnis proprijs vsq; ad oram fluminis iacturus aduexit· Qd' pfecto feruore fidei et obie eius fuisset opere cōsummatū nisi pcurati fuissent de industria frēs q sollicite ripam fluis obsiderēt· proiectūq; iā q quodāmodo de fluis alueo puulum rapuissēt q cōsummationē pcepti obseqo priūs ac deuotione cōpletam ab effcū opis atq; ipō fine reuocassent Hius fides atq; deuotio in tātum deo fuit accepta· vt diuino statiz testimonio comprobata sit Reuelatuz nāq; est cōtinuo seniori· hac eū obia abrahe patriarche opus iplesse· Cumq; breui tpe transacto· idē abbas cenobij de huius mūdi cōmoratione migraret ad xp̄z· hūc pponēs cūctis frībus successorē sui atzabbatē mōasterio dereliqt ccxxvi

Non tacebimus cognitū nobis frēm secundū hus seculi ordinem summe familie· nā prē cōmunite et ditissimo oriundus fuit· studijs q; lrālibus nō mediocriter institutus Qui relictis parētibus cū ad monasteriū puolasset ad ɔpbādā mentis eius huilitatem vel fidei eius ardorē· cōfestim ei a seiore p ceptum ē vt decem sportas qs ne cesse nō erat vēdicari ceruicibus suis oneratas distrahēdas p plateas circūferret adiecta cōditiōe q diutius i hoc officio retineret· vt si forte vnus eas coemē pariter voluisset nō cederet· s; singulatim eas q rentibus venundaret Qd ille tota deuociōne cōpleuit· q ōni cōfusionis verecundia p noīe q desiderio xp̄i calcata sportas hūeris suis imponens p̄cio statuto distraxit ac pecuniā ad monasteriū reportauit nequaq; perterritus tā vilis q insueti officij nouitate· nec ɔsiderans indignitatē rei· natalium q; splendorē ac vēditiōis iniuriā dū illā xp̄i humilitatē q ē vera nobilitas p obie gratiā desiderat optinere· ccxxvij

Vidimus abbatē pinufiū qui cum in maxīs cenobij presbiter qd est in egipto non longe a panefisi ciuitate et cuz p ipsa reuerentia vel vite sue vel etatis sue sacerdocij cunctis venerabilis atq; venerandus existeret· vidēs se p hoc ipō humilitatē illā q; secundū sue mētis ardorē concupierat· exercē nō posse nec habere quo virtutē desiderate subiectiōis extēderet clam fugiens de cenobio secessit solus i thebaidos vltimas ptes Ibiq; deposito habitu monachorū assūpta seculari veste cenobiū tabēnesiotarū expetit· quod sciebat cūctis esse districtius· q in quo se vel p longitudine regiōis credidit ignorādum vel p magnitudine mōasterij ac multitudine friū facile se posse celari vbi diutissie p foribus pseuerās cunctorū fratruz

gentibus ꝑuolut⁹ vt susciperet̄ sũmis precibꝫ abiuit ¶ Cumqꝫ multo despectũ tandez fuisset admiss⁹ · q̄ sciz decrepit⁹ senex et q̄ oẽz suaz in seculo ꝑuixisset etatẽ cenobiuz ingredi tunc postulat quo tp̄e iã deseruire suis voluptatib⁹ nõ preualeret · ac ne hoc ipsũ quid causa religiõis expeterẽ eũ asserebãt · ꝫ famis et inopie necessitate constrictũ vt semi nusq̄ꝫ opi apto orti cura diligentia q̄ mandat̄ ¶ Quã sub alio fratre iuniõe q̄ eũ sibi creditum retinebat excercẽs · ita eidẽ subdebat̄ tãtaqꝫ obia desiderataz humilitatis excolebat v̄tutez vt non soluz ea q̄ ad orti diligentiã pertinebant verũ etiã vniuersa officia que erant cũcti⁹ aspa et indigna atqꝫ ab oĩbus ducebãt̄ horrori tota cotidie sedulitate cõpleret · Quã plura vero etiã nocte cõsurgens ita furtim vel nullo teste vel conscio occulentib⁹ tenebris efficiebat · vt penitus auctorẽ operis nemo dep̄hendẽt ¶ Cũqꝫ ibi triennio delitescẽs per vniuersã egiptũ dispersis vbiqꝫ fr̄ibꝫ quereret̄ a quodã tandez visus q̄ de egipti ꝑtib⁹ cõmearat · vix potuit p̄ humilitate habitus sui avilitate officij q̄d gerebat agnosci · Nã sarculo dorsũ icurũãs laxabat olerib⁹ terrã Deĩde sterc⁹ hũeris suis aduectans eorũ radicib⁹ igẽbat · Cunqꝫ hec ituẽs frater super agnitiõe eius diutissia fuit hesitatiõe detentus · ꝑpius tandez accedẽs nõ solũ vultum verũ etiã sonum vocis diligenter explorãs ad pedes ei⁹ cominus ꝑcidit · p̄mo quidem sup hoc stuporẽ sũmum videtibus cũctis incussit · cur viz id faceret ei qui apud ipsos habebatur extremus et velut nouicius ac de seculo nuper egressus ¶ Post vero miraculo sunt maiore ꝑcussi cum eius nomẽ quod apud ipsos q̄ꝫ magna fuerat opinione cõpertum ꝑtinus ꝑdidisset · a quo vniuersi fratres p̄ oris ignorãtiẽ veniam postulãtes q̄ eum viz tãto tp̄e inter iuniõe⁹ ac paruulos deputassent · inuitũ ac flentem q̄ ex inuidia dyaboli digna sibi fuissꝫ conuersatione atqꝫ humilitate fraudat⁹ quã diutissime inquisitaz tandẽ se aliquãdo iuenisse gaudebat · nec meruisset vitã suã i illa quã arripuerat subiectiõe finire ad ꝑpum cenobium reduxerũt · custodiẽtes euz sũma diligentia · ne ab eis tũc q̄ꝫ similiter q̄q̄z dilapsus aufugeret · Vbi cũ fuissꝫ modico tp̄e decorat⁹ eod rursus hũilitatis desiderio atqꝫ ardore succẽsus captãs nocturna silẽtia ita diffugit vt iã non vicinã ꝑuinciã ꝫ icognitas et alienas lõge lateqꝫ diuisas regiones expetẽt Nã cõscẽdẽs naui i palestine ꝑtes cõmeaẽ curauit credẽs se tuci⁹ latitaturũ · si ad illa semetip̄z asportasset loca i quibus nec nomẽ q̄dẽ suum fuisset auditũ · Quo cũ veisset nr̄m monasteriũ ꝑtin⁹ expetiuit q̄d ñ longe fuit a speleo · i q̄ dñs ex virgine nasci dignatus ẽ In q̄ ꝑmodico tp̄e delitescens ꝫm dñ̄ siñaz tãq̄z ciuitas supra montem posita diutius abscõdi nõ potuit

Nam cotinue qdam fratruz q ad loca sca de egipti ptibus orois ca couenerat agnituz cum suma vi pressum pcum ad suu cenobiu re uocabat. ccxxviij.

¶ Vidimus sene machete noie a turbis fratru eminus comoratez hanc gratia diuturnis a dno pre cibo impetrasse vt quotqt diebus et noctibo agitaret collatio spiri talis nunqz sompni torpe penit? laxaret. Si qs vero detractiois verbu seu ociosu teptaret inferre in sopnum ptinus incidebat. ac nec vsqz ad auriu quide eius pollu tionez virus obloquij poterat per uenire. ccxxix.

¶ Hic idem machetes abbas o ciosaru fabularu diabolum ee fau torem spiritalium collaciomuz im pugnatore seper existere hijs de clarauit indicijs Nam cum fratri bus qbusda de rebus necessarijs ac spiritalibus disputaret eosqz videret letheo qdaz sopore demer gi nec posse ab oculis suis pondo? somni depellere. ociosa repente fa bula introduxit. Ad cuius oble ctationem cu eos euigilasse cofes tim atqz erectas aures suas habe re vidisset ingemiscens ait Nunc vsqz de rebus celestib? loquebam et oim nostru oculi letali dormita tione deprimebantur. ac cum ocio sa fabula intromissa e oes expge facti torpore sopni dominatis ex excussim?. vel ex hoc e go ppedi te quisna collationis illi? spualis fuerit ipugnator aut qs h? infru ctuose fabule auctor atqz carna lis insinuator existat. ille etei ee manifestissie dephendit q malis aggaudes vel ista foue vel illam ipugnare no desijt ccxxx

¶ Nec min? hoc qz op? fris c? da erga puritate sui cordis iteti. et erga coteplatione diuina val de solliciti comeorae valde necessa rium reor Qui cu ei post anos qn deciz pris ac mris aicoruqz multo rum de puintia ponti coplures epi stole delate fuissent. accipies gra de fasciculu lraruz diuqz apud se metipsum volues. quataru inqt cogitationu causa erit michi haru lectio q me vel ad inane gaudiu vel infructuosa tristicia ipellet. quot dieb? horuz recordatione q coscripserut intetionem pectoris mei a pposita coteplatione reuoca bunt Post qztum tpis dirigeda e hec meti? ccepta cofusio qztoqz labore rursus ille tranquillitatis re paradus est stat?. si semel lraru animus permot? affectu eoruqz recesedo sermoes ac vultus qs ta to tepore dereliqt. iteru eos reuise re ipsisqz cohabitare aio et mente cepit iteresse. qs pfco corpaliter deseruisse nichil pderit si corde in cipiat intueri eos. ac meoria qz seculo huic renunciads qsqz velut mortuus abdicauit reuiuisces ea dem rursus admiserit Hec volue in suo pectore non solum nulla re solue epl'am definiuit. sed ne ipz qde fasciculu resignae. ne scz eo ru q scpserut vel noia recesedo vel vult? recordado a spus sui intetio ne cessaret. Itaqz vt cu costrictu

onis

suscepat igni tradidit cōcremandum· ite inquiēs cogitatiōes pariter pariter cōcremari nec me vllatenus ad illa q fugi reuocare tēptetis·

¶ Ficus de marto te ccxxi

libie ptibus velut rē añ ni loco illo non visā cū quidā abbati iohāni economo in hereo sibi detulisset q dispensatione ipsius ecclīe tpibꝫ bti pafnucij ab eodē sibi creditā gubernabat Hic cōfestim eas ad senē quēdā qui in iterioribꝫ deserti mala valitudie laborabat p duos adolescentulos misit Siqdē decez et octo milibꝫ longe ab ecclīa cō manebat· Qui pomis acceptis cū ad predā senis tēderēt cellam qd ibi perfacile solet etiā seniorībꝫ deserti vastitate eueire infusa repēte densissia nebula tramitem rcī itineris pdiderūt· Cumqꝫ tota die ac nocte discurrētes p auiā heremi vastitatē nequāqꝫ potuissēt egrotātis cellā repire tā itineris lassitudine qꝫ iedia sitiqꝫ cōfecti· fixis genibus in oratiōis officio spm̄ dño tradiderūt Qui post hec vestigiorū suorū indicijs diutissie pquisiti q in locis illis arenosis tāqꝫ niuibꝫ ipssa signāt· donec ea vel leui vētorū flatu tenuis arena discurrēs rursus operiat· iuentiqꝫ sūt ficus intactas vt acceperant reseruasse· eligentes scꝫ aiam magis qꝫ fidez depositi pdere vitāqꝫ potius amittere tpalē qꝫ senioris violare mādatum ccxxxij·

¶ Fert sniā sci basilij cesariēs epi ad quēdā plata sinclesiū ocij torpēte tpore· q cuz se renūciasse dicere huic mūdo qdā de rebus facultatibus sibimet rseruauit nolēs exercitio suarū manuū sustētari· hūilitatē verā nuditatēqꝫ copiis cōtritione mōasterij subiectione cōquirē Et senatorē iqt sincleti p didisti et mōachum non fecisti·

¶ Nouimus frēz cus ccxxxiij

etiā nomē si āpli aliqd ex hoc instructiōis accederet pderemus· q cū i cenobio moraret eūqꝫ ncītas coartaret vt statutū opis pēsū coti die economo traderet ne i maiorē opis modū alicus ppensius laborantis tēderet vel cōfunderet exēplo· cū i cenobio quēpiā frm̄ vidisset igressū qui ardore fidei velꝫ aliqd āplius opis cōsignare si clandestinis eū psuasiōibus reuocare ab hꝫ mōi itētione mime potuisset cōsiliis pūis ac susurratioibꝫ ad trāsmigrādū exiñ psuadebat· et q eū sa āli asportaret se qꝫ iā olim multis ex causis offēsuz cōfingebat a cella discedē si solatiū itineris vel coitis reperisset Cūqꝫ eū ad cōsē sū occultis obtestationibus ad exeūdū claustra mōasterij pellexisset· cōdices et horā q de mōasterio deberet exire vel locū q se pueiens expēctaret· ipē vo ilico subsequutus ibide subsistebat Jlloqꝫ iaz pdiscessus sui verecūdia nō audēte ad mōasteriū de q aufugeat vlterius aggregari ifelix fuge eius auctor i cēobio rsidebat· ccxxxiiij·

¶ Abbas paulus pbatissimus patrū cū in hereo vastiori cōsistēs q pbarpbirō nūcupat palmaruz frūbus et orto modico secur hrēt

suffidētē3 alionie sue vict? q3 sub stātiā nec posset aliqd aliud vn̄ sustētaret opis exercē· eo q̄ ab opidis vel habitabili terra septe3 māsionib? vel eo āplius deserti il lius separet̄ habitātio· pl? q3 ex peteret̄ p mercede vecture q̄3 va lere posset p̄miū laboris desudati· collās palmarū folijs cotidianu3 pēsū velut exinde sustēdād? a se metipso iugiter expetebat Cūq3 ope toci? āni ātrū ei? fuisset iple tū id qd sollicita cura delaboraue rat ānis singulis igne supposito ɔ creabat In tātū pbans sine ope manuū nec in loco posse mōachū pdurare nec ad pfectiōis culmē aliqn̄ cōscendere· ·ccxxxv·

Memi cuiul dā senis cū i here mo sichi cōmoraret q̄ cū ad cellā cuiusdā fris grā visitatiōis aduei ens ostio appximasset· audiss3 q3 eū q̄ddā imurātē extrīsec? pau lulū substitit cognoscē volēs q̄d nā de scpturis legeret vel sic ē mo ris opans mēoriter recēseret Cūq3 pijssim? explorator aure diligen ter applicata curiosi? auscultar3 ita eū reppit cēodoxie spū· ipug tiōe pellcm̄ vt i ecc̄a facē se crede r3 exhortatoriū s̄mōnē plebi Cū q3 subsistēs senex audiss3 eū sic fu. isse tractatū· et mutato rursus of ficio celebrarē velut diaconū cathe cumis missā· Tūc demū pulsauit ostiū q̄ egress? occurrēsq3 sei ve neratiōe solita introducēsq3 eum qn̄ venerit cogitationū suarū con scia remordēte pquirit· ne sc3 diu ci? ad ostiū stās iuriā ptulisset· iocularit̄ senex g̃teq3 rn̄dit Mō i q̄ēs vei qn̄ tu missā cathecumis ce lebrabas ·ccxxxvi·

Audiui q̄ddā qd horēt a pud3 reuoluē quēd iuiorū cū a suo ab bate icreparet̄ cur hūilitatē qua3 renūciās modico tpe recēt accepis set excedē ac diabolica iflari sup bia sūma cōtūacia rn̄disse· nūqd ob hoc meip̄m humiliaui p tpe vt sp subdit? sim? Ad qd ei? ta3 effrēatū scelestūq3 rn̄sū ita ē sei or obstupefcūs ·ois q3 s̄mo ei? ē itercept? velut q̄ ab illo atiquo ipō lucifēo v̄ba ista plata nō ab hōie pcepiss3· vt nullā vocē adūs? tātā pteruia3 de ore suo prfus e mittē n̄ gemit? de corde tm̄mō ac susp iria potuerit Illud solū taci t? itra semetipsū voluēs qd d dn̄o dr saluatore· Qui cū in forma dei esset hūiliauit se fcūs obediēs nō vt ille ait dyabolico spū actiore possess? p tpe s̄ vsq3 ad morte

Ex climacho ccxxxvij.

Ontigit quēda3 ex p̄dali ordie ad mōasticā cōuersa tionē accedere Quē abbas eiusdē mōasterij ad cōtēplatiōe3 ei? isti tutiōis q̄ erat i loco iussit p septe3 dies cum q̄ete pfrui P? septē v̄o dies pastor eū seorsū ad se vocā? iterrogat a an sibi cū ipsis cohabita re placeret explorat Cū v̄o mani feste ɔspexisset ip̄m morari velle cū oi itegritate rursu3 iterrogat· q̄d icōgruū aut ihonestū ab eo fa ctum fuisset in mūdo· Igit̄ vt vi dit ipsum ad v̄bum sit̄ vniuersa confitentem· iterum tēptās dixit

ad eũ volo te hoc corã vniuersa fra
ternitate ꝓpalare Ille võ vere suũ
odiẽs pccm̃ ⁊ õnẽ cõfusionẽ cõtẽp
nẽs indubitãter spõspõdit etiã si
vis ait in medio alexãdrie ciuita
tis Deĩn cõgregat pastor vniuer
sas i ecclã dñica oues nũero ducẽ
tas trigita ⁊ ðma pf cã sinaxi i die
dñica post euãgelij cõplementuʒ
induci corã oib⁹ faciat illũ sine que
rela obnoxiũ a qb⁹ dam ex fribʒ
tractũ ⁊ tpate pcussum manibus
qʒ retro vinctũ ⁊ ciliciano sacco ve
stitũ · aspersũqʒ pulue caput ha
bẽtẽ ita qꝫ ex ipsa etiã cõtẽplatio
ne cõfestim cõmutauerit in plan
ctũ ⁊ eiulatũ vniuersos stupoẽ re
pletos · Nõ eñ aliqs nouerat qð
fiebat Deĩn cum ad eccẽ portas
ꝓpe venisset sanctũ illud benigni
iudiciũ caput clamat ad eũ mag
voce Sta indignus nãqʒ es igres
su i hec scã Stupefactus ẽ igit
super pastoris ex scũario ad ipʒ
illata voce · existimauit ei sm qð
frẽs certificauit nouissime sacramẽ
tis nõ hõis vocẽ ß tonitrui se audi
uisse Procidit qðẽ cõtinuo in faci
ẽ tremescẽs · ⁊ totus timore ↄter
ritus terreqʒ ꝓstrat⁹ pauimẽtũ la
crĩs irrigabat Permittit iteruʒ a
mirabili medico salutẽ ipsi⁹ in vni
uersum negociãte ⁊ formã saluti
⁊ manifeste ⁊ efficacis hũilitati
õnib⁹ exhibẽte dicere õnia ab ipõ
acta specifice corã cũctis Qui cuʒ
pauore vniuersa cõfitebat p sin
gula õniũ audituĩ pegrĩa nõ solũ
corꝑalia sm naturã et pter natu
rã i rationabilib⁹ et etiã i irrationa
bilib⁹ ãialib⁹ cõmissa · verũ qꝫ ⁊
vsqꝫ ad venefiacia et homicidia q̃
audire vel scripto tradẽ nõ ẽ fas
Igit cõfessũ illũ tõderi ꝑmittit at
qꝫ cũ fribus numerari · sapiaʒ ve
ro illi⁹ facti admirat⁹ seorsũ ipm
interrogauit c⁹ rei grã tale pegri
nũ spectaculũ pegisset At q̃ vere
medicus erat duorũ istorũ grã a
it · Primo qðẽ vt cõfessũ pñti ↄfu
siõe a futura cõmutareʒ · Qð ⁊ fa
ctũ ẽ · Nõ eñ surrexit a pauimen
to o frater iohãnes quĩ qꝫ õniũ in
dulgẽtiam ẽ sortitus Et neqʒ dif
ficile credas Nã aliqs illic existẽ
tiũ fratrum in me cõfidens dixit
Quia horribile vidi quendã cartã
tenẽtẽ scptã ⁊ calamũ · ⁊ qñ pccã
inqt ꝓstratus iste dicebat ipsã il
le calamo cãcellabat Et ↄsequẽt
Dixi eñ ait confitebor aduersuʒ
me iniqtateʒ meã dño ⁊ tu remisi
sti iniqtatem pcã mei Scðm võ
ẽ quoniã q̃sdã possideo ñ ↄfessas
offẽsiões habẽtes · illos igitur p
hunc exhortabor ad ↄfessionẽ sic
q̃ nullus indulgentiam sortietur

¶ Vidi quedã · ccxxxviij

coqnariuʒ ꝑpetuo in ministratiõe
ploratũ ⁊ merorẽ possidẽtem · Et
supplicaui nunciare michi vnde ⁊
quõ talem grãm obtinere dign⁹
effectus est Qui violentiã a me
passus rñdit · Nunqʒ me hoĩbus
seruire cogitaui sed deo ⁊ õni qe
te meipsum indignũ iudicãs hac
ignis visione future flamme me
morationem semper possideo ·

¶ Vir quidam · ccxxxix

nomine psidorus ex principatibus

dignitate alexandrie ciuitatis ā te hos annos abrenunciauit i quo dam mōasterio quē ego ibidem adhuc repperi Nunc scissim⁹ pa stor mōasterij recipiēs acuersutū et oīno crudelē dirūq3 ꝛ arrogātē inspiciēs p hūanam ispirationem silogisat sapientissim⁹ astucia de monij ꝛ dicit ad ysidorū. Si vere pelegisti vtiq3 tollē xpi iugum āte oia te volo obia3 exercere Ipē verō rñdit Sicut ferrū fabro. ita et ego scissime pater meipsu3 tra do subiectū existere. Ille vō vir magn⁹ sup tali curatus enigma te cōfestim cū gignasio tradidit quasi ferrū pbatioi dato ysidoro Et ait Volo te inqt frater i porta mansiōis assistere. ꝛ oī aīe igredi enti ꝛ egredienti lethania3 .i. pro stratione3 facere et dicē. Ora pro me pater q2 peccaui Obediuit aūt iste tanq3 āgelus dño. Igit' sep tē annos ipō ibidē faciente. ꝛ i pro fundissiam humilitatē et cōpūcti onē veniēte. volebat scū⁹ ille ppe tuus p⁹ legalē septimanā ānorū et viri incōpabilē paciētiā vt su perdignū ānumerare cū frib⁹ et ordiatione facere dignū Ipē vero plurimas supplicaciōes per alios et p me infirmū scī3 climachū ad pastorē fecit q' eum ibide3 dimit teret suum pficere cursū inserēs et vbo quodāmō obscure insinuans finem iā suum et vocatione a ppīn quare Quod et factum ē. Dimit tēte eū mgrō in ordine tali p⁹ de cimum diē cum gloria gloriosus migrauit ad dñm. septima ipsi⁹ dormitiōis die ꝛ portariū mansio nis assumēs. Predixerat ei ei ille btūs. qm̄ si particīpauero fiducia apud dñm. ibid' i breui isepabit' michi sies Q' d' ꝛ factū fuit ad ma xia3 plenāq3 certitudinē ipi⁹ obie icōfusē ꝛ a deo pmitatiue hūilita tis Interrogaui adhuc supstite3 hūc magnū ysidorū qlē eius mēs opatione possidebat i porta degē do Et nō abscōdit mihi volēs vti litatē facere sempiterne meōrād⁹ In pricipio ait hec cogitabā. q2 p peccatis mei⁹ vēdit⁹ operor Vñ cum ōi amaritudie et violentia et sanguine piām agebā Anno aūt ipō cōpleto absq3 cordis de ge bam tristicia deiceps a deo ex pa ciencia et obia mercedē expectā⁹ Ac rursus alio vno āno finito. ꝛ man siois in mōasterio cū ɔsensu cordis reputabā meipsū indignū et visione et colloqo prīi et diui norū misteriorū assumptiōe. et fa ciei cuiusq3 contēplatione. deorsū vō oculo intuente et iferiori pru dentia. pro oratiōe introe ūtes et exeūtes itegre exorabā .ccxl

Aliqn̄ in mēsa recūbentib⁹ no b magn⁹ ille plat⁹ magn⁹ ysido r⁹ ꝛ doctor os scm̄ suū ad aure3 meā iclinās ait. Vis tibi ondam in profundissia caicie dīnā prude tiā At me suppliāte clamat iust⁹ de nīsa scda quēdā lauretiū nōie circa ānos qdragita octo hñtē in māsiōe et sm scūarij psbr̄m exn̄ te. Veniens igitur et corā abbate hūiliter genuflectēs bñdicit' qdē ab eo. s3 surgenti michil omnino

dixit Dimisit vero ipm āte men
sā stātē et nō edētē · Erat eīm refe
fectiōis iniciū ita vt talit᷑ astās
magnā horā vel duas pene page
ret ac p hoc exinde erubescerē vel
saltē in faciē opatoris inspicere E
rat totus can⁹ octuagesimū age᷑
annuz · Absq; rñsione vero vsq;
ad refectionis cōplemētum ma
nēs nobis surgentib⁹ mittit᷑ a sā
cto magno ysidoro tricesimi noui
palmi pricipium dicere Ego vere
sicut nimis maliciosus nō despexi
tēptare senē · Me vero ipsū iterro
gātē qd astās vtiq; cogitasset a
it · Attribuēs pastori xpi ymagi
nē nequaq̄z pemit⁹ cogitaui mihi
ab ipō q̄cq̄z iniungi sed ex deo ·
Vñ pater Johānes climache nō
quasi corā hoim mensa sed tāq̄z co
ram dei altari deum exorās stabā
nullā oino malā cogitationē vel ī
tētionem erga pastorē capiēs ex
fide mea ad ipz ꝛ caritate ccxli

Interrogaui quēdā fratrez e
dificatiōis grā quindecī ānos i mā
siōe habētē noie abbakirū · quē ꝛ
maxie ab oib⁹ fere lesū videbā E
rat āt qñ a ministris expellabat᷑
a mēsa · modicū eīm erat ex natuā
circa linguā frater ille incontinē⁹
Dixit igit᷑ ad eū Frater abbaki
re quare a mensa expulsuz te coti
die video et sine refectione sepi⁹
dormientē · Qui cum rñdit · Pat᷑
crede michi qz pbāt me prēs mei
si monachus fio · Sed nō in veri
tate hoc faciūt · Igit᷑ ego cogno
scens ipōrū atq; magni pastoris
intētionez sine pōdere vniuersa su
stineo Et ecce istud cogitans q̄n
decim ānos habeo ꝺm qd et mihi
in ingressu dixerūt · qz et vsq; ad
triginta ānos abrenunciātes pbāt
Et iuste pr iohānes Absq; pba
tiōe eīm nō pficit᷑ aurū · Sustine⁹
igit᷑ generosus iste abbakyrus
post meum aduētuz i monasteri
o duoꝝ annorum tēpu⁹ migrauit
ad dñm hoc dicens pribz resolui
fiut irus Grās ago dño ihesu xpō
et vob qz ꝓpter id qd me tēp[illegible]ta
stis i salutē · ecce decē et septē āni⁹
pmāsi ex demonijs non tēptatu⁹ ·
Quē ꝛ iusti iudicij pastor sicut
cōfessorem cum ibidē req̄scentibz
scis digne collari pcepit ccxlij

Sed ledo cunctos zelatores
beatorū si cum silencij sepulchro
sileo macedonij dyaconi directio
nem ꝛ luctā hic psollicissimus do
mino aliquādo scē theophanie ·i·
epifanie superueniēte solēnitate ro
gat pastorem āte duos dies ī ciui
tatē allexādrie ire c⁹daz famula
ris idigētie grā · promittens ei q̄z
tocius q̄de egri de ciuitate ꝓpter so
lēnitatis sequētiā atq; pparatio
nem · Igitur oditor boni dyabo
lus ipedimentum archidyacono
faciens pparauit eum ababbate
dimissum ad māsiōez nō ptigere
in scā solemnitate iuxta termim
quem a presidēte susceperat Quez
pastor post vnum diem superueni
entē a dyaconatu segregat · ꝛ in
extremorum inicantium loco sub
ordiat · Suscipit bonus paciē n
tie mister et sufferentie archidia
conus verbum patris atq; smām

sic sine tristicia quasi non ipse sed a
lius fuisset increpatus. Agente i
gitur eo dies quadraginta in or
dine tali iterum factus et sapiens re
duxit eum ad proprium gradum Et ec
ce post vnum diem rursus ab archi
diacono exoratur quod ipsum i eadem
increpatione et ignominia pori con
stituat. Ait enim quia vere irremissi
bile aliquid in ciuitate culpaui.
Sciens vero sanctus ipsum humilita
tis gratia istud exquirere et non dicere
vera bone concupiscentie operatoris
consensit. Nam mirum erat ciuitatem reue
renda vide degente in incipientium or
dine et omnes integre deprecantem sup ip
so orare Quam ait i fornicationem iobe
dientie cecidi Mihi vero humili refer
re confisus est hic macedonius cuius gratia
hec humilitate institutioi voluntarie per
occurrit. Nunquam ei ait sicut nunc
euacuatione ois prelij et luis diuini
dulcedinem in meipso perspexi.

¶ Xpus ihesus dns ccxliij
noster volens me probare sci pris o
ratione ante vnam septimanam mei
egressus assumpsit virum mirabilem
minam noie post pastorem secunda
ria oia negocia disponentem qui qn
quagita noue anos in cenobio huius
ministratione oem puigil mistra
bat. Quid igitur? Tercia die per
ficientibus nobis solitum canonem
sancte dormitionis repente totus
chorus in quo detinebatur boni et
suauissimi odoris replet flagrantia
Permisit igitur magnus nos loccu
lum discoopire in quo erat deposi
tus Quo facto vidimus omnes ex
ipsius preciosissimis plantis du
os fontes quasi vngenti boni ema
nare odoris. Tunc ait magister
ad omnes. videte ecce pedum ipsius
et laboris sudores. Vere sicut vn
gentum deo nostro oblati sunt et
accepti atque suscepti Multas qui
dem vero et alias directiones de
isto sanctissimo mina loci patres
nobis annunciauerunt. Dicebant
autem et hoc de ipso quod aliquando
presidens ipsius a deo donatam pa
tientiam probare volens redeuntem
ad abbaciam et mechaniam ab
bati ad vesperam facientem preteri
it more solito suscipere adorantem
Et ita positum vsque ad canonis
horam eum in terra dimisit. Tunc
igitur eum benedicens vt ostenta
tionis amatorem et impatientem
redarguens eum surgere fecit No
uerat ei sanctus quomodo genero
se sufferret. propterea et hoc factum
ad edificationem omnium fecit.
Huius vero sancti mine discipu
lus de hijs que erant apud precepto
rem nos certificabat dicens. Quo
niam me eum curiose inquirente
si forte in tali fuisset genu flectio
ne sompno prereptus. affirmabat
se totum psalterium terre prostra
tum orasse. ccxliiij

¶ Quidam frater proximo qua
si verboso et nugaci detrahens ali
quando apud pastorem ab ipso
expulsus est Qui ad portam man
sionis expectauit sustinens ebdo
made tempus deprecans introitum
participare et indulgentiam Cum
vero animarum amator hoc didicisset in
quirens sollicite et audiens ipsum sex

diebus nichil penitus cōmedisse nunciat ei quia vero si habitatio nē in mãsiōe ōmino vis facere in penitētiū ordine te cōstitu·ā Cū igitur libēter hoc penitēs suscepisset iussit ipm pastor in attributā possessionē super lapsib⁹ plorātibus introferri quod et factum ē Igitur a magna mansione loc⁹ vno signo distabat custodia dictus vel carcer absq; ɔsolatione Nō eni apparebat ibi fum⁹ aliqñ· nō vinum nō oleū in cibum· non coctū aliud aliquid sed solum panis ꝛ herbe exigue· In isto post vocationē p̄uaricātes inegressibiles recludebat· nō simul ꝟ seorsum ꝛ separatim vel duos ad pl⁹· q̊usq; dn̄s de vno q̧ eū certificasset Cōstituit autē sup eos in loco virū quēdā magnū nōie ysaac q̄ orōem ferre in desinentē a sibi traditis requirebat· habebat vero vt pluriam palmarū copiā cōtra impedimētū acidie Hec ē vita ista et institutio ista ē cōuersatio querētiū faciē dei iacob· ·ccxlv·

Iohānes opanj vir summe pfectiois mihi narrauit qꝛ in mãsiōe mea q̄ ē asia· inde nãq; iust⁹ origīnē traxeāt q̄dā senex ōmino negligēs ꝛ incōtinēs· dico eni nō iudicās vt apparea vera dicens· Hic nescio quō possedit discipuluz iuniorē innocētiū nōie· simplicē vtiq; arbitrio ac deliberatione cogitatiōe vero ꝛ ope prudētez· Qui tāta ab isto h⁹modi sene sustinuit q̄ʒta et pluribus forte quasi incredibilia videbūt· Nō eniz

iniurijs ꝛ ignominijs· sed et plagis et verberib⁹ eū cotidie cruciabat· Ecce vero non irracionabil' paciā eius Cum igit' eum cotidie viderē q̄si seruū empticiū extrēa affcm̄ miseria· obuiās ipi sepe dicebā ad eū Quid est frater innocēti· Quō fuit tibi hodie? Et ille ɔfestim sicut ex dn̄o qñq; quidem oculū liuidū qñq; collum· aliqñ vero caput plagatum ondebat· Cognoscens igit' ego qꝛ opator esset· dicebā ei· Bene bn̄ sustine saluaberis Igit' faciens sub sene illo īmiōꝛdi ānos nouem abijt ad ad dn̄m· Sepulto igit' eo in cimiterio prm̄ p̄ceptor innocētij post q̄nq; dies ad quendā magnuz abijt senez ex degentib⁹ in regiōe eadē et dixit ei Pater innocētius mortu⁹ est Senex vero cum audisset ait dicēti· Crede senex· qꝛ hoc mihi p̄suadere ne q̄bus vt audiā· Ipē vero ait· Veni ꝛ vide· Surrexit senex celeriter ꝛ ad cimiteriū venit· cū beati pugil' p̄ceptore et clamat tāq̧ viuenti ad vere in btā dormitiōe dormientē et dt ei Frater innocēti mortu⁹ es? At vo prudēs ꝛ obediens ꝛ p⁹ mortē obiām ondēs· rn̄dit huic magno seni Pr̄ quō est possibile hoi em operatorē obiē mori? Tunc senex p̄mo innocēti p̄ceptor· vocat⁹ tremēns et pauēs in faciē cum lacrīs cecidit· ꝛ q̄rēs a cōgregatiōis duce ppe monumētum cellā facē· ibidem caste de cetero vixit dicēs patrib⁹ sep Quia homicidium feci

Vid iohēs opani ccxlvi

narrans mihi. docebat ait quis alt in mansione asie a monacho quodam miti q̄eto et mansueto Et videns seipsum quasi a sene honoratum et q̄etatum et circumfotum p̄intendit optime q̄d multis est nocumentum De p̄cat̄ senē q̄ eum a se dimittat. Habebat enim discipulum aliuz nec erat ei triste quod fiebat ex toto Egredit̄ igit̄ ab eo et seipsum sub ordinat per epistolā p̄ceptoris in quodam ponti cenobio Nocte igit̄ p̄ma q̄ cenobium fuit ingressus. videt se in somp̄nis a q̄busdam ad reddendā rationē exactum et p̄s tributum ac illi9 pauende valde exactiōis terribil̄ rationē ex residuo remanē obligatum et auri debē solue libras centum. Euigilans igit̄ diiudicauit visum et dixit Egene anthioche. hoc enim erat ei nomē. vē multa restant de solutione debiti nr̄i. Cum ergo p̄mansissē ait sub indiscernenti obia in cenobio trib9 annis reputabar vilis et quasi pegrin9 et extraneus tribulationes ab oībus paciebar. Non enim erat ibi monachus ali9 quisq̄z peregrin9. Et ecce i sompni9 iterum video quēdam cartā remissiois et absolutionis de cē librarum mei debiti mibi datē. Igitur euigilans cognoui visum et dixi Adhuc nunc vsq̄z decē et quando vtiq̄z tāti debiti solutionē ɔplebo? Tūc dico mibiip̄i Humilis anthioche sup habūdātiori labore et ignominia īdiges Ex tūc igit̄ cepi amenciam et stulticiā simulare. non tamen q̄dez aliq̄d in ministratiōis officio penitus relinquere ociosum Vn̄ et immiores p̄res in tali h9modi ordie et p̄mptitudie me videntes micbi vniuersē mansiōis grauia opa iniūgebāt. p̄seuerans ig it̄ p annos tredecim i tali istitutiōe ad me micbi p̄mo apparentes rursus venire vidi et p̄fectam micbi libertatē a debito scribere. Qn̄ igit̄ in aliquo me tribulabāt in mansione degentes. rememorabar debiti et generose viriliter q̄z ferebā Ista hmōi micbi sapientissimus quasi ex alteri9 persona narrauit. ꝓpter quod et seipsum mutato vocabulo anthiochum vocauit. Hic autem erat qui vt verax per obedientiā et patientiam dirupit cirographum generose.

¶ Non tacebo tibi ccxlvij. et solitarij thoribitia in choreb habitantis īsinuare narrationē Iste supp̄ius anime nullam curam penitus gerens in omni negligentia semper degebat. Extreme igitur aliq̄n corpe infirmatus quasi vni9 hore spacio p̄fecte migrauit a corpe et in seipsum iterum rediēs de p̄cabat̄ q̄dem nos ōnes cōfestim recedere. Portā vero celle obstruens int9 annis duodecim mansit cuz nullo colloquium nec puum nec magnum hn̄s. nil aliud p̄ter panē et aquā gustans. tm̄mō sedens et ea q̄ viderat i extasi stupens sic merens intēdebat. vt nūq̄z deinceps ꝓpriū morē cōmutaret attēt9 itēdens existēs et excedens. calidas lacrimas sn̄ strepitu sep fundebat Cū āt migratur9 eēt ad dn̄m portā destruentes ingressi sum9 et multum deprecantes hoc solum ab

eo audiuimus Indulgete michi Nemo memoriā mortis noscens poterit aliquado peccare Nos vero stupebamus ita pri⁹ negligētez videtes beata mutatiōe et trāsformatiōe sic repēte mutatum et trāsformatū Sepelietes vero euz scē in pˀpinquo castri monasterio post diē scās illius reliqas qretes⁹ non inuenim⁹. ccxlviij.

Stephan⁹ quidā habitan⁹ in montis sinai loco solitariā et trāquillā salutis vitā et remociois qete amplectēs. tēpibus qꝫ plurimis in monastice cōuersatiōis palestra cōtritus pmanens ieiunijs maxime et lacrimis ornatus existēs ꝛ alijs bonis plurimis exuberātibus circumsept⁹. possedit cellā in isto scō monte ad descensuz sci et dei inspectoris helie. Iste igitur perpetuus intentione magis efficacis et amplius dolorosē pmiē duct⁹ anachoritarū locū assumpsit vocatuz sidyn Faciensqꝫ ibide aliquos ānos in angustissia et superardua dieta. qm̄ et absqꝫ cōsolatiōne locus erat et inaccessibilis ferme hominibꝰ cunctis et a monasterio dcō castri quasi septuaginta milibꝰ distās. rursus circa vite ipsi⁹ extrema senex ad pˀpam regredit' cellam vertiās sci Habebat vero duos discipulos palestinos religiosos vtiqꝫ mltū qui et primo custodierūt cellam senis Faciens igit' paucos in ea dies īfirmatus ē īfirmitate qua ꝛ defunctus est. Igit' ante vnum sue resolutionis diē in extasi mentis fact⁹ apertis oculis intēdebat ad dexterā lectuli et sinistrā qua si ad reddēdā rationem a qbꝰ dā exact⁹ astātibus dicebat audiētibus cūctis Quādoqꝫ namqꝫ sic vtiqꝫ veritas ē. sed cōfessus sum et ieiunaui tātis temporibus pˀ isto. quādoqꝫ vero nequaqꝫ h̄ vere mentimini istud nō feci. Et iterū ita vere istud sic h̄ ploraui sed ministraui. Et rursus vere accusatis et columniatis me Et erat quādoqꝫ ꝛ super quibzdā dicebat. ita vere et ad hoc dicere aliqd nō habeo in deo ē mia. Et erat horrēdū simul et terribile ꝛ inuisibile et irremissibile rationis exacte executorium. Terribile vero et magis pauendū. qꝛ in hijs q ignorabat et non fecerat accusabāt ꝛ inquiebāt eū Ega o qescē⁹ ꝛ a monacho rita sup aliquibus eius offensionibus dicebat. quia ad hoc quicqꝫ dicere non habeo neqꝫ scio. iā vero circa quadraginta fere annos existens monachus. et lacrimarū habēs donum. ve ve vbi tūc erat ezechielis vox vt diceret ad eos quia in quacumqꝫ die fuerit pcōr ad pn̄iaz cōuersus. et q sequūtur. ꝛ qꝛ in q te inueneo iudicabo dicit dn̄s Vere nihil tale ad satisfactionez potuit rn̄dere Cui⁹ grā soli cognoscenti gloria. Quidā vero viri sine mendatio narrauerūt michi. qꝛ et leopdum pascebat in deserto ad se venientem Et hic tātus ita sub rationis exactione positus discessit a corpe. maifestū certitudialiter omnino

non faciens quod fuerit iudiciuz aut que sententia ipsius. aut atte posite et exacte rationis finis.

¶ Monachus ccxlix.
quidã festinãs et sollicitus a blasphemie demone molestatus per ãnos viginti carnes suas vigilijs et ieiunijs cruciauit Et qm nullã sentiebat inde vtilitatẽ. abiens et passionẽ in carta scribens cuidaz viro scõ in faciẽ pstratus. nec ad eũ sursum respicere valens obtulit. Senex autẽ cũz eã legissz subrisit. et sursum releuans fratrez dixit illi. Fili impone manum tuã super ceruicẽ meã. Qd et faciente frẽ dicit magnus. Super collum meum o frater sit hoc peccatuz. et quecunq3 olim te fecit et faciet solum id vlterius non habeas in mẽ surã. Et affirmabat frater qz nõ prius de cella senis exierat q3 viciũ exterminatũ factũ est nõ apparẽs. Huius rei factus in experientia hoc michi narrauit. gratiarum deo referens actõnes.

¶ Cuidam certa ccl.
tori ex festiuitatibus ad beatam laudem in corde inmũdi demões subseminauerunt. Ipsẽ vero machinatus est ex inspiratione diuina pia circumuẽtione malignitatem spirituum vincere. Surgẽs quippe subordinauit in muro cellule sue predicatiões sanctissimarum virtutuz. dico vero caritatis perfecte. humilitatis angelice. orationis mũde. illibate et incorruptibilis castitatis. et harum huiusmodi talium. Cum igit cogitationes illuz laudare incipiebat dicebat eis Eamus ad reprehensionem. Veniebat ergo et diffinitiones seu predicationes legebat et contra seipsum clamabat. Qn ista possideris tunc agnosce quia longe es adhuc a deo. quia cum possederis seruus inutilis es. fecisti quod facere debuisti. Si vero non longinquus existis a mãdatis dei.

¶ Finit distinctõ secunda.
¶ Incipit distinctõ tercia.

¶ Ex ecclesiastica historia De de presbiteri de gente anglorum. Exemplum primum.

Sancti aydan antistitis doctrina rex oswaldus cum eã cui preerat gente anglorum institutus. non solum incognita pgenitoribus suis regna celorũ sperare didicit. sz et regna terrarum plus q3 vlli maioruz ab eodem deo qui fecit celũ et terrã cõsecutus est. Deniq3 oẽs natiões et puincie britãnie q in q̃tuor linguas id ẽ britonũ. scottorũ. pictorũ et anglorum diuise sunt. in ditionẽ accepit Quo regni culmine sublimatus nichilominꝰ quod mirũ dictu ẽ. paupibus et peregrinis semp humilis benignus et largus fuit. Deniq3 fert qz tpe quodã cum die sancto pasce cum pfato episcopo scz aydã cõsedissz ad prandiũ positus eq3 essz i mẽsa

corā eo discus argēteus regalibus epulis refertus. et iā iāq; essent manus ad panē bñdicendū missure itrasse subito ministrū ipsius cui suscipiendorū inopū erat cura delegata et indicasse regi quia multitudo pauperū vndecunq; aduenientes maxima per plateas sederet. postulās a rege aliquid elemosine Qui mox dapes sibimet appositas deferri pauperibus. sed et discū confringi. atq; eisdem minutatim diuidi precepit. Quo viso pontifex qui assidebat delectatus tali facto pietatis. apprehendit dexteram eius et ait. Nūq̄ʒ hec manus inueterascat. Quod et ita iuxta votū benedictionis prouenit. Nam cum interfecto illo in pugna manus cuʒ brachio a cetero essent corpe resecte cōtigit vt hactenus incorrupte perduret. Denique in vrbe regia que a regina quondā vocabulo bebba cognominatur loculo incluse argenteo in eccl̄ia sancti petri seruantur. ac digno a cūctis honore venerantur.

Exemplū secūdū.

Anno incarnationis dn̄i sexcētesimo sexagesimoquarto erāt in hybernia insula multi nobiliū filii et mediocrū de gente anglorum. qui tpe finani et colmāni in epōr. relicta insula pr̄ia. vel diuine lectionis vel continentioris vite grā illo secesserant. Et quidam quidē mox se monastice conuersationi fideliter māciparunt. alii magis circūeundo per cellas magistrorū lectioni operam dare gaudebāt. Quos oēs scotti libentissime suscipientes. victū eis quotidianū sine precio. libros q̄ʒ ad legendū et magisteriū gratuitū prebere curabant Erāt inter hos duo iuuenes magne indolis de nobilibus āglorum edelhun et egberth. Qui ergo cum essent in monasterio qd̄ in lingua scottorū rathmelsigi appellatur. et omnes socii illorū vel mortalitate de hoc seculo rapti. vel per alia essent loca dispersi. correpti sunt ambo morbo mortalitatis et grauissime afflicti. E quibus egberth cum se estimaret esse moriturū egressus est tpe matutino de cubiculo in q̄ infirmi quiescebāt et residens solus in loco oportuno cepit sedulus cogitare de actibus suis et cōpunctus memoria peccorum suorū faciē lacrimis rigabat. atq; intimo ex corde deū deprecabatur ne adhuc mori deberet prius q̄ʒ preteritas negligentias quas in pueritia siue in infantia cōmiserat perfectius ex tpe castigaret. vel in bonis se opibus abundantius exerceret. Vouit etiā votū quia adeo peregrinus viuere vellet. vt nunq̄ʒ in insulā in qua natus est britāniā rediret atq; preter solemnem canonici tpis psalmodiam si non valitudo corporis obsisteret quotidie psalteriū totū in memoriam diuine laudis decantaret. et quia in omni septimana diē cuʒ nocte ieiunus trāsiret. Cūq; finitis cum lacrimis precibus et votis domū rediet inuenit sodalē dormientē. Et ipse q̄ʒ

lectulum conscendens cepit in quietem membra laxare Et cum paululum quiesceret expgefactus sodalis rescp exit eum et ait. O frater egberte o quid fecisti. sperabam quod pariter ad vitam eternam intraremus. verumtamen scito quia que postulasti accipies. Didicerat enim per visionem quid ille petisset. et quia petita impetraret. quod multa ipse proxima nocte defunctus est. At vero egbertus decussa molestia egritudinis conualuit ac multo post tempore viuens acceptum quod sacerdotij gradum condignis ornauit actibus. post multa virtutum bona vt desiderabat ipse nuper. id est anno dominice incarnationis septingentesimo vicesimonono. cum esset annorum nonaginta migrauit ad regna celestia. Duxit autem ipse vitam suam in magna humilitatis mansuetudinis et continentie et simplicitatis et iusticie perfectione. Vnde et genti sue et illis in quibus exulabat nationibus scottorum siue pictorum. et exemplo viuendi et instantia docendi et auctoritate corripiendi et pietate largiendi de hijs que a diuitibus acceperat multum profuit. addidit autem votis que diximus vt semper in quadragesima non plus quam semel reficeret in die non aliud quam panem et lac tenuissimum gustaret. et hec cum mensura Quod videlicet lac pridie nouum in fiola ponere solebat. et post noctem ablata superficie crassiore ipse residuum cum modico vt diximus pane bibebat. Cuius modum continentie etiam quadraginta diebus ante natale domini totidem quoque post acta solemnia pentecoste hoc est quinquagesime semper obseruare curabat.

¶ Cum quidam sanctus eps in regno anglie solus in oratorij loco lectioni vel orationi operam daret. audiuit repente alius quidam deuotus frater vt postea referebat vocem suauissimam cantantium atque letantium de celo vsque ad terras descendere Quam videlicet vocem ab euro austro. id est ab alto brumalis exortu primo se audisse dicebat ac paulatim sibi appropiare donec ad tectum vsque oratorij in quo erat episcopus perueniret. Quod ingressa totum impleuit. atque in giro circumdedit. At ille dum sollicitus in ea que audiebat animum intenderet audiuit denuo transacto quasi dimidie hore spacio ascendere de tecto eiusdem oratorij idem leticie canticum. et ipsa qua venerat via ad celos vsque cum ineffabili dulcedine reuerti. Qui cum aliquantulum hore quasi attonitus maneret. et quid hoc esset sollerti animo scrutaretur aperuit episcopus fenestram oratorij et sonitum manu faciens vt sepe consueuerat. si quis foris esset intrare ad se precepit Introiuit ille concitus. cui dixit antistes. Vade cito ad ecclesiam. et septem de fratribus meis huc facito venire. tu quoque simul adesto. Qui cum venissent. primo

ãmonuit vt virtutem dilectõnis et pacis adinuicẽ et in omnes fideles seruaret. Instituta q3 disciplíne rgularis que ab ipõ didicíssẽt et in ipso vidissent. vel in patrũ precedentiũ factis siue dictis inuenissent indefessa fide custodirent. Deinde subiunxit diem sui obitus in proximo instare. Namq3 hospes inquit ille amabilis xp̃s ad me hodie venire. meq3 de seculo euocare dignatus est. Propẽ qđ reuertentes ad ecclãm dicite fratribus vt et meũ exitum dño p̃cibus cõmendent. et suũ q3 exitum cuius hora incerta est vigilijs oratioĩbus bonis operibus preuenire meminerint. Cumq3 hec et hijs similia plura loqueretur. atq3 illi accepta benedictione iam multum tristes exissẽt redijt ipse solus qui carmẽ celeste audierat et prosternẽs se ĩ terram. obsecro pater inquit licz aliquid interrogare? At ille. Interroga quod vis inquit. Obsecro inquit dicas quod erat canticum illud letantium quod audiui venientium de celo super oratorium hoc et post tempus redeuntium ad celos. Respondit ille. Si vocẽ carminis audisti. et celestes cetus superuenire cognouisti precipio tibi in nomine domini ne cui q3 hoc ante obitum meum dicas. Reuera autem angelorum fuere sp̃us qui me ad celestia regna q̃ semper amabam ac desiderabam aprennia vocaẽ venerũt. Et post dies septem se redituros. ac me ad celestia secum adducturos esse promiserunt. Quod quidem ita vt predictuz sibi erat opere cõpletum est. Nam confestim languore corporis tactus est et hoc per dies ingrauescente. septimo vt ei promissum est die. postq3 dominicã corporis et sanguinis sacramentis se muniuit. soluta ab ergãstulo corporis anima sãcta ducentibus angelis eterna gaudia petiuit. Non mirum autem si diem mortis vel potius domini let9 aspexit. quem semper dum viueret sollicitus expectare curauit. Namq3 inter plura continẽtie humilitatis. doctrine. orationum. voluntarie paupertatis et ceterarũ virtutum merita in tantum erat timori dñi subditus. in tantũ iusticiã dei q̃ nullũ malũ q̃ntulũcũq3 sit ipuitũ reliq̃t p̃ oculis semp habuit. ĩ tãtũ etiã sine ĩtermissiõe nouissimorũ suorum in operibus suis memor vt sicut michi quidã frater de hijs qui me in scripturis erudiebat. et erat in monasterio ac magisterio illius educatus referre solebat. si forte legente eo. vel aliud quid agente flatus maior venti exurgeret. continuo misericordiam domini inuocaret. rogans eum vt generi humano qđ precioso suo sanguine redemptũ agnosceret propiciari dignaret. Si autem violẽtior aura insistẽt iam clauso codice in faciem procideret atq3 obnixius orationi incũberet. At si p̃cella maior aut nimbus perurgeret vel etiam chorus cã aut tonitrua horribilia terras

et aera terreret. tūc veniens ad ec
clesiam sollicitus orōnibꝫ ac psal
mis donec serenitas aeris rediret.
fixa mente vacaret. Cunqꝫ inter
rogaretur a suis quare hoc faceret
rñdebat. Non legistis quia into
nuit de celo dominus ꝛ altissimus
dedit vocem suā. misit sagittas su
as ꝛ dissipauit eos. fulgura mul
tiplicauit ꝛ conturbauit eos. Mo
uet eñ dñs aera. ventoꝝ excitat.
iaculatur fulgura. de celo tonat.
vt terrigenas ad timendum se su
scitet. vt corda eorum in memo
riam futuri iudicij reuocet. vt su
perbiam eorum dissipet et contur
bet audaciam. reducto ad mentē
illo tremendo tempore quando ip
se celis ac terris ardentibꝫ ventu
rus est in nubibꝫ in potestate ma
gna ꝛ maiestate ad iudicandos
viuos ꝛ mortuos. Propter qđ
inquit oportet nos ammonitioni
eius celesti debito cum timore et
amore respondere. vt quotiens a
ere commoto manum quasi ad fe
riendum minitans erexerit. nec
adhuc tamen percutit mox iplo
remus eius misericordiam. vt dis
cussis penetralibus cordis nostri
atqꝫ purgatis viciorum ruderibꝫ
solliciti ne vnq̄ꝫ percuti mereamꝰ
agamus. iiij.

¶ Postq̄ꝫ religiosa virgo edil
frida primo marito defuncto cū
rege egfrido duodecim annis ma
trimonio iuncta in virginitatis i
tegritate sicut et cū primo fedissꝫ
habita mariti licentia contempto
regno se ad monasterium moni
alium cōtulit perpetue virgo mā
sura. In quo cum septem annis
abbatisse gradum tenuisset pesti
lētie morbo percussa in lignea tū
ba defuncta est. In qua cuꝫ per
sedecī annos sepulta iacuissꝫ pla
cuit sorori eius que ei in dignita
te successerat leuarē ossa eius et in
locello nouo posita in ecclesiam
transferre. Jussitqꝫ quosdam de
fratribus querere lapidem de quo
locellū facere potuisset. Qui ascē
sa naui venerant ad ciuitatulam
quondam desolatam non procul
inde sitam que lingua angiorum
grantacestir vocatur. et mox iue
nerūt iuxta muros ciuitatis locel
lum de marmore albo pulcherrīe
factum. operculo quoqꝫ similis
lapidis aptissime tectum. Vnde
intelligentes a dño suum iter eē
prosperatum gratias agentes re
tulerunt ad monasterium. Cun
qꝫ corpus sacre virginis ac spon
se xpi aperto sepulcro eēt prola
tum in lucem ita icorruptuꝫ inuē
tum est ac si eodem die fuisset de
functā siue humo condita. Eiꝰ
eñ sepulta caro corrumpi nō po
tuit. quia a virili contactu incor
rupta durauit. imo et vulnus qđ
moritura vlcere inciso accepit cū
quo etiā hiante sepulta erat. tenu
issime cicatrices vix insignia prete
debat. Sed ꝛ lintheamina oīa
quibꝫ inuolutū erat corpus integ̃
apparuerūt et ita noua vt ipso di
e viderentur eē castis eius mēbriꝭ
circūdata vult꞉ quoqꝫ eiꝰ velamī
to detracto speciē q̄si suauit dor

mentis ostendit.

Exemplū quintū.

11. In prelio egfridi regis cōtra edilredum regem merciorū i quo occisus ē rex elfwini q̄ddā mirabile factū cē ɔstat qđ neq̄q̄z silētio pretereundū arbitror. ẜ mltorum saluti si referat᷑ fore proficiendū. Occisus est ibi inter alios de milicia ei⁹ iuuenis vocabulo ymma. Qui cum die illa ⁊ nocte sequente inter cadauera occisoruz similis mortuo iaceret. tandē recepto spū reuixit. ac residens sua vulnera vt potuit ipse alligauit. Deinde modicum requietus leuauit se ⁊ cepit abire sicubi amicos qui sui curam agerent posset inuenire Quod dum faceret inuentus est atq̧ captus a viris hostilis exercitus. ⁊ ad dominuz ipsorum comitem videlicet edilredi regis adductus. A quo interrogatus quis esset timuit se militem regis fuisse confiteri rusticuz se potius ⁊ pauperem atq̧ vxorio vinculo colligatum respondit. ⁊ propter victum militibus afferendum in expeditionem se cum suis similibus venisse testatus est. At ille suscipiens curam vulneribus egit. et vt sanescere cepit nocte eum ne effugeret vinciri precepit. nec tamen vinciri potuit. Nam mox vt abiere qui vinxerant eadem hora eius sūt vincula soluta Habebat enī germanum fratrez presbiterū ⁊ abbatem monasterij. qui cum eum in pugna peremptum audiret. venit querere si forte corpus eius inuenire posset. inuentumq̧ alium simillimū illi per omnia putauit illum ipsum esse Quem ad monasterium suuz deferens honorifice sepeliuit ⁊ pro absolutione anime ei⁹ sepius missas facere curauit Quarum celebratione factū est vt nullus eū vincire posset q̄n continue solueret᷑ Interea comes qui eum tenebat mirari ⁊ interrogare cepit quare ligari non possz an litteras solutorias de qualib⁹ fabule ferunt apud se haberet. ꝑpter quas ligari non posset. At ille respondit nichil se talium artiuz nosse. sed habeo fratrem inquit ꝑsbiterum in mea prouincia. ⁊ scio quia ille me interfectuz putat esse. et pro me missas celebrari facit. Et si nunc in alia vita essem. ibi anima mea per eius intercessionem solueretur a penis. Dumq̧ aliquanto tempore apud comitē teneretur. animaduerterunt qui eum diligentius cōsiderabant ex vultu ⁊ habitu ⁊ sermonibus ei⁹ quia non erat de paupere vulgo vt dixerat sed de nobilibus Tūc secreto aduocans eum comes interrogauit intentius vnde esset ꝑmittens se ei nichil facturum pro eo si simpliciter sibi quid fuissz ꝑderet. Quod dum ille faceret ministrū regis se fuisse manifestā᷑ respondit comes. Et ego per singula tua responsa cognoueram. quia rusticanus non eras Et nūc quidem dignus es morte. quia omnes fratres et consanguinei et cognati mei vniuersi in illa sunt

pugna interempti· nec te tamen occidam ne fidem mei promissi ꝑdiderim· Ut ergo conualuit vendidit eum lūdoniam fresoni cuidam· sed nec ab illo nec cum illuc duceretur vllatenus alligari potuit· Verum cum alia vinculorum ei genera hostes imposuissent dissoluta sunt Cumqꝫ vidissꝫ qui emerat vinculis euꝫ non potuisse cohiberi· donauit ei facultatem se se redimendi si possꝫ· A tercia eñi hora quando misse fieri solebāt sepissime vincula soluebantur· At ille dato iureiurando vt rediret· vel pecuniaꝫ ei pro se mitteret venit cancia ad regem lotheri qui erat filius sororis edildrude regie quia ⁊ ipse quondam eiusdem regine minister erat· petijtqꝫ ⁊ accepit ab eo precium sue redemptionis· ac suo domino pro se vt promiserat misit Qui post ad hec patriā reuersus atqꝫ ad suum fratreꝫ perueniens· replicauit ex ordine cuncta que sibi aduersa que ve in aduersis solatia prouenissent· cognouitqꝫ referēte eo illis tꝑibus maxime fuisse vincula soluta quibus pro se missarum celebrata fuerant solemnia· vi·

Erat in monasterio v̄ginum quod celludi vrbem cognominat vir de genere scottorum adannanus nomine ducens vitam in continentia ⁊ orationibus multā deo deuotā· ita vt nihil vnq̄ꝫ cibi aut pot⁹ excepta die dñica ⁊ q̄nta sabbati acciperet ⁊ sepe etiā noctes integras peruigil in oratione trāsigerꝫ· Que q̄de illi districtio vite artioris primo ex necessitate emēdande sue prauitatis obuenerat· sed procedente tempore necessitatem in consuetudinē verterat· Siquideꝫ in adolescētia sua sceleris aliquid commiserat· Quod commissum dum ad cor suum redijt grauissime exhorruit ⁊ se puniendū pro illo a districto iudice exhorruit· Accedens ergo ad sacerdotem a quo sibi sperabat salutis iter posse demonstrari· confessus est reatum suum· petijtqꝫ vt consiliū sibi daret quo posset fugē a ventura ira· Qui audito eius commisso dixit· Grande vulnus grandioris curam medele desiderat· et ideo ieiunijs psalmis ⁊ oratioib⁹ quantum vales insiste· quo preoccupando faciem domini in confessione ꝓpicium eum inuenire possis· At ille quem nimius reē ɔsciētie tenebat dolor· et internis peccatorum vinculis quib⁹ grauabatur oñi⁹ desiderabat absolui Adolescētior sum inquit etate et vegetus corpore quicquid michi ipo fueris agendum dum salu⁹ fiam in die domini totum facile feram etiam si totam noctem stando in precibus peragē si integram septimanam iubea⁹ abstinendo transigere· Qui dixit· Multum est vt tota septimana absqꝫ alimento corporis perdures· sed biduanū et triduanum sat est obseruare ieiunium· Hoc facto donec ꝑ modicum tempus rediens ad te q̄d facere debeas et q̄ꝫdiu penitentie

insistē tibi plenius ondā. Quibꝰ
dās et descripta illi mēsura penie
abijt sacerdos. et ingruente causa
subita secessit hiberniā vnde origi
nem duxerat. neqꝫ vltra ad eum
iuxta suū condictū redijt. At il
le memor precepti eius simul et ꝓ
missi sui totū se lacrimis penitētie
vigilijs scis et continentie manci
pauit. ita vt quinta solū sabbati
et dn̄ica sicut prediximus reficerꝫ
ceteris septimane diebus ieiuniꝰ
permaneret. Cūqꝫ sacerdotē suū
hiberniā secessisse ibiqꝫ defunctū
esse audisset semꝑ ex eo tempore
iuxta condictum eiꝰ memoratū
cōtinētie modū obseruabat. Et
qd causa timoris diuini semel ob
reatū compunctus ceperat iā cau
sa diuini amoris delectatꝰ ꝓmijs
indefessus agebat. Qd dū mlto
tpe sedulus exequeret. cōtigit e
um die quadam de monasterio
illo egressum longius comitante
secū vno de fr̄ibus peracto itine
re redie. Qui cum monasterio ꝓ
pinquarent et edificia illius subli
miter erecta aspicerent solutus ē
in lacrimis vir dei. et tristiciā cor
dis vultu indice ꝓdebat. Quod
intuens comes quaē faceret inqui
siuit. ait ille. Cuncta hec que cer
nis edificia publica et priuata in
proximo est. vt ignis absumēs
in cinerē reuertat Quod ille audi
ens mox vt intrauerat monasteri
um matri congregationis vocabu
lo ebbe curauit indicare At illa me
rito turbata de tali presagio voca
uit ad se virum et diligentius rem
vel vnde hoc ipse nosset inquisiuit
Qui ait. Nuper occupatꝰ noctu
vigilijs et psalmis vidi astantem
michi quendam incogniti vultus
Cuius presentia cum essem exter
ritus dixit michi ne timerem et q̄
si familiari me voce alloquens be
nefacis inquit qui tpe isto noctur
ne quietis non somno indulgere
sed vigilijs et orationibꝰ insistē
maluisti. At ego. Noui inquam
multum me esse necesse vigilijs sa
lutaribus insistere. et pro meis er
ratibꝰ sedulo dn̄m deprecari Qui
adiciens verū inquit dicis. quia
et tibi et multis opus est pcā sua
bonis opibꝰ redimere. et cū cessāt
a laboribus rerum tpalium. tūc
ꝓ appetitu eternorum bonorū li
berꝰ laborare. sed hoc tamē pau
cissimi faciunt. Siquidem modo
hoc totū monasteriū ex ordine ꝑ
lustrans singulorum casas ac lec
tos inspexi. et neminem ex omni
bus preter te erga sanitatē anime
sue occupatum repperi. sed et om
nes prorsus viri et femine aut som
no torpent inerti. aut ad pcā vi
gilant. Nam et domuncule q̄ ad
orandum vel legendum erant fa
cte nunc in commessationū et po
tationum fabulationū et ceterarꝫ
illecebrarum cubilia sunt conuer
se. Virgines quoqꝫ deo dicate cō
tempta reuerentia sue professionis
quotienscūqꝫ vacant texēdis sub
tilioribꝰ indumētis operam dant.
quibus aut seipsas inuicē sponsa
rum instar in periculū sui status
adornent. aut exteriorum virorū

amiciciam comparent. vnde merito loco huic et habitatoribus eius grauis de celo vindicta flammis seuientibus preparata est. Dixit autem abbatissa. Et quare non citius hoc compertum michi reuelare voluisti? Qui respondit. Propter reuerentiam tuam timui ne forte nimium turbareris. et tamen hanc consolationem habeas quod in diebus tuis hec plaga non superueniet. Qua diuulgata visione aliquantulum loci accole paucis diebus timere. et seipsos intermissis facinoribus castigare ceperunt. Verum post obitum ipsius abbatisse redierunt ad pristinas sordes. immo sceleratiora fecerunt. Et cum dicerent pax et securitas extemplo prefate vlcionis sunt pena multati. vij.

Erat paterfamilias in regione northanimbriorum religiosam vitam cum domo sua gerens. qui infirmitate corporis tactus et hac crescente per dies ad extrema productus primo tempore noctis defunctus est. Sed diluculo requiescens ac repente residens. omnes qui corpori flentes assederant timore immenso perculsos in fugam vertit. Vxor tamen que amplius amabat quamuis multum tremens et pauida remansit. Quam ille consolatus noli inquit timere. quia iam vere resurrexi a morte qua tenebar. et apud homines sum iterum viuere permissus. Non tamen ea mihi qua ante consueueram conuersatione. sed multum dissimili ex hoc tempore viuendum est. Statim quod surgens abijt ad villule oratorium. et vsque ad diem in oratione persistens mox omnem quam possederat substantiam in tres diuisit portiones. E quibus vnam coniugi. alteram filijs tradidit. terciam sibi ipse retentans statim pauperibus distribuit. Nec multo post seculi curis absolutus ad monasterium mailros quod tumidi fluminis circumfluxu maxima ex parte clauditur peruenit. acceptaque tonsura locum secrete mansionis quam preuiderat abbas intrauit. et ibi vsque ad diem mortis in tanta mentis et corporis contritione durauit. vt multa illum que alios laterent vel horrenda vel desideranda vidisse etiam si lingua silet vita loqueretur. Narrauit enim hoc modo quod viderat. lucidus inquit aspectu et clarus erat indumento qui me ducebat. Incedebat autem tacens vt michi videbatur contra ortum solis solsticialem. Cumque ambularemus deuenimus ad vallem multe latitudinis et profunditatis infinite autem longitudinis. que ad leuam nobis sita vnum latus flammis feruentibus nimium terribile. alterum furenti grandine niuium omnia perflante atque verrente non minus intolerabile preferebat. Vtrumque enim erat animabus hominum plenum. que vicissim hinc ac inde videbantur quasi tempestatis impetu iactari Cum enim vim feruoris immensi tolerare non possent prosiliebant in miseri in medium frigoris infesti Et cum neque ibi quippiam requiei inuenire valerent resiliebant

rursus vrende in mediū flāmaruz
inextinguibilium · Cunqz infeli
ci vicissitudine longe lateqz ꝑut
aspicere poterā sine vlla quietis in
tercapedine innumerabilis spiritu
um deformium multitudo torquē
tur cogitarē cepi q̄ hic fortasse es
set infernus · de cuius tormentis
innumerabilib9 sepius narrare au
diui · Rn̄dit cogitationi mee du
ctor qui me precedebat Non hic
infernus est ille quem putas At
cum me hoc spectaculo tam hor
rendo perterritum paulatim in vl
teriora ꝑducerent · vidi subito an
te nos obscurari incipere loca ꝛ te
nebris omnia repleri · Quas cum
intraremus in tantum densate sūt
vt nichil preter ipsas aspicerem ·
excepta dūtaxat specie ꝛ veste e
ius qui me ducebat · Et cum pro
grederemur sola sub nocte ꝑ vm
bras ecce subito apparēt ante nos
crebri flāmarum globi ascēdētes
quasi de puteo magno rursumqz
decidentes in eundem · Quo cuz ꝑ
ductus essem repente ductor me
us disparuit · ac me solum in me
dio tenebrarū et horrēde visionis
reliquit · Et cum idem ignīu glo
bi sine intermissiōe modo alta pe
terent · modo rursus ad inferiora
laberentur · cerno omnia que ascē
debant vestigia flāmaruz plena
eē spiritibus hominuz · qui instar
fauillarum cum fumo ascendenti
um nunc ad sublimiora proicerē
tur · nunc retractis ignium vapo
ribus relaberentur in profundū ·
Sed ꝛ fetor intolerabilis cuz eis
dem vaporibus ebulliens · omīa
illa loca tenebrarum replebat Et
cum diutius ibi pauidus consiste
rem vtpote incertus quid agerem
quo verterē gressum qui me finis
manēt · audio subito post terga
sonituz immanissimi fletus ac mi
serrimi simul ꝛ cachinnum crepi
tantez quasi vulgi indocti captis
hostibus insultantis · Vt autē so
tus idem clarior redditus ad me
vsqz peruenit · considero turbam
malignorum spiritnum que qui
qz animas hominum merētes eiu
lantes qz ipsa multum exultās ꝛ
cachinnās medias illas trahebat
in tenebras · E quib9 videlicet ho
minibus vt dinoscere poteram q̄
dam erat attonsus vt clericus ·
quidam laycus · quedam femina
Trahentes qz eos maligni spirit9
descenderunt in medium baratri
illius ardentis Factumqz est vt
dum longius subeuntib9 eis fletū
hominum ꝛ risum demoniorū cla
re discernere nequirem · sonuz ta
men adhuc permiscuum in auri
bus haberem · Interea ascenderūt
quidam spirituum obscurorum
de abisso illa flammiuoma et ac
currētes circumdederunt me · atqz
oculis flammātibus ꝛ de ore ꝛ na
rib9 ignem putridum efflantes
augebant · forcipib9 quoqz ignē
is quas tenebant in manib9 mini
tabātur me comprehendere · nec
tamen vllatenus me contingere
tā et si terrere presumebant · Qui
cum vndiqz versum hostibus ꝛ ce
citate tenebrarum conclusus · huc

illucq; oculos circunferrem si for te aliunde quid auxilij quo saluarer veniret apparuit retro via qua veneram quasi fulgor stelle micātis inter tenebras· qui paulatiz crescens et ad me otius festinans· vt appropinquauit dispersi sunt et aufugerunt omnes qui me forcipibus querebant rapere spirit9 infesti· Ille eīn qui adueniens eos fugauit erat ipse qui ante me ducebat Qui mox conuersus ad dexterum iter quasi contra ortum solis brumalem me ducere cepit· nec mora exemptum tenebris inter auras me serene lucis eduxit· Cumq; in luce aperta me duceret vidi ante nos murum permaxim cuius neq; longitudini hinc vel inde· neq; altitudini vllus terminus videretur esse· Cepi autē mirari quare ad murum accederem9 cum in eo nullam ianuam vel fenestram vel ascensū alicubi aspicerem· Cum ergo venissemus ad murum statim nescio quo ordie fuimus in summitate eius · Et ecce ibi campus erat latissimus et letissimus tantaq; fragrantia vernātium flosculorū plenus · vt omēz mox fetorē tenebrose fornacis q me peruaserat effugaēt ammirādi huius suauitas odoris Tanta enim lux cuncta ea loca perfuderat vt omni splendore diei siue solis meridiani radijs videretur eē preclarior· Erant quoq; in hoc campo innumera albatorū conuēticula sedes q;plurime letantium agminum Cumq; inter choros feliciū incolarum medios me duceret cogitare cepi q; hoc fortasse esset regnum celorum de quo predicare sepius audiui Respondit ille cogitatui meo inquiens · hoc nō est regnum celorum quod autumas · Cumq; procedentes trāsissemus et has mansiones beatorum spirituum · aspicio ante nos multo maiorem luminis gratiam q̄z prius · in qua etiam vocem cātantium dulcissimam audiui · sed et odoris fragrantia miri tantā de loco effūdebatur · vt is quem antea degustans quasi maximuz rebar iam permodicus esse michi odor videretur · sicut etiam lux illa campi florentis eximia in comparatione eius que nunc apparet lucis tenuissima prorsus videbat9 ac parua · In cuius amenitatem loci cum nos intraturos sperarem repēte ductor substitit · et gressū retorquens ipsa me qua venimus via reduxit · Cūq; reuersi perueniremus ad mansiōes illas letas spirituum candidatorū dixit michi · Scis ōnia que sint ista que vidisti? Respondi ego · Nō · Et ait · Vallis illa quam aspexisti flāmis et frigoribus horrendam rigidis ipse est locus in qua examinande et castigande sunt anime eorum qui differentes confiteri et emendare scelera sua que fecerunt · in ipso tamen mortis articulo ad penitentiam confugiunt et sic de corpore exeunt Qui tamē quia cōfessionem penitentiam et firmum propositum emendandi

in morte habuerunt omnes in die iudicij ad regnū celorum perueniunt. Multe enī preces viuentium et elmosine et ieiunia et maxime celebratio missarū vt etiā ante diem iudicij liberent adiuuant. Porro puteus ille flāmiuomus ac putridus quē vidisti ipsum est os gehēne in quo qui semel inciderit nūq̄ inde liberabit in euū. Locus iste florifer in quo pulcherrimā hāc iuuentutē iocūdari ac fulgere cōspicis. ipse est in quo recipiunt anime eorū qui in bonis quidem operibus de corpe exeunt. nō sūt tamen perfectōnis tāte vt in regnū celorū statim mereant introduci. Qui tamē omēs in die iudicij ad visionē xp̄i et ad gaudia celestis regni intrabunt. Nam quicunq in omni verbo et opere et cogitatione perfecti sunt mox de corpē egressi ad regnum celeste perueniunt. Ad cuius vicina pertinet locus iste. vbi sonum cantilene dulcis cum odore suauitatis ac lucis splendore audisti. Tu autē quia nunc ad corpus reuerti et rursum inter hoies viuere debes. si actus tuos curiosius discutere et mores sermonesq tuos in rectitudie ac simplicitate seruare studueris accipies et ipse post mortē locū māsiōis inter hec que cernis agmina letabunda spūum beatorū. Nam q ego cum ad tempus abcessissē a te ad hoc feci. vt quid de te fieri deberet agnoscerem. Hec mihi cū dixisset multum detestatus sum reuerti ad corpus delectatus nimirum suauitate ac decore illius quē intuebar simul et consortio eorum quos in illo videbā. nec tn̄ aliq̄d ductorē meū rogare audebam. sed interim nescio quo ordine repēte me inter homies viuere cerno.

Hec et alia que viderat idem vir domini non omnibus passim desidiosis ac vite sue incuriosis referre volebat. sed illis solūmodo qui vel tormētorū metu pterriti. vel spe gaudiorū phennium delectati. profectū pietatis ex eius verbis haurire volebāt. Narrauit etiā visiões suas regi altfrido viro cūq doctissio et tā libēter tāq studiose ab illo auditus est. vt eius rogatu monasterio mailros inditus ac monachica sit tonsura coronatus atq ad eum audiendū sepissime cū illas in partes deuenisset accederet. Accepit autem in eodem monasterio locū mansionis secretiorē vbi liberius cotinuis in oratioibus famulatui sui conditoris vacaret. Et quia locus ille supra ripā fluminis erat situs. solebat hoc crebre ob magnum affectum castigandi corporis ingredi. ac sepius in eo super meātibus vndis immergi. Sicq ibidē q̄diu sustinē posse videbatur psalmis et precibus insistere fixus q manere ascēdēte aqua fluminis vsq ad lumbos. aliqñ vsq ad collum. atq inde egrediēs ad terrā. Nunq ipsa vestimēta vda atq algida deponere curabat donec ex suo corpore calefierent et siccarentur. Cunq tempore hyemali defluentibus circa eum semi

fractarum crustis glacierum quas et ipse aliquando contriuerat quo haberet locum standi siue immergi in fluuio dicerentque qui videbant. mirum frater drichelme. hoc enim viro nomen erat quod tantam frigoris asperitatem vlla ratione tolerare preuales. Respondit ille simpliciter. Erat enim homo simplicis ingenii ac moderate nature. Frigidiora ego vidi. Et cum dicerent mirum quod tam austeram tenere continentiam vales. Respondebat. Austeriora ego vidi. Sic quousque ad diem vocationis sue infatigabili celestium bonorum desiderio corpus senile inter quotidiana ieiunia domabat. multorumque et verbo et conuersatione saluti profuit. viii.

¶ At contra fuit quidam in prouincia merciorum cuius visiones ac verba necnon et conuersatio plurimis sed non sibimetipsi profuit. Fuit enim quidam vir temporibus conredi. qui post edilredum regnauit in layco habitu atque officio militari positus. quantum pro industria exteriori regi placens. tantum pro interna sui met negligentia displicens. Ammonebat ergo illum sedule rex vt confiteretur et emendaret ac relinqueret scelera priusquam subito mortis superuentu tempus omne penitendi et emendandi perderet. Verum ille frequenter licet ammonitus spernebat verba salutis. seseque tempore sequenti penitentiam acturum esse promittebat. Hec inter tactus infirmitate decidit in lectum. atque acri cepit dolore torqueri. Ad quem ingressus rex diligebat enim eum multum hortabatur vt vel tunc antequam moreretur penitentiam ageret commissorum. At ille respondit non se tunc velle confiteri peccata sua. sed cum ab infirmitate resurgeret ne forte exprobrarent sibi consodales quod timore mortis faceret ea que sospes facere nolebat. Fortiter quidem vt sibi videbatur locutus. sed miserabiliter vt post patuit demoniaca fraude seductus est. Cumque morbo ingrauescente denuo ad eum visitandum ac docendum rex intraret clamauit statim miserabili voce. Quid vis modo. quid huc venisti? Non enim michi aliquid vtilitatis aut salutis potes vltra conferre. At ille inquit. Noli ita loqui vide vt sapias sanum. Non inquit insanio. sed pessimam conscientiam michi certus pre oculis habeo. Et quid inquit hoc est? Paulo ante inquit intrauerunt domum hanc duo pulcherrimi iuuenes et resederunt circa me. vnus ad caput et vnus ad pedes. protulitque vnus libellum perpulchrum sed vehementer modicum ac michi legendum dedit in quo omnia que vnquam bona fecerim intuens scripta repperi. et hec nimium erant pauca et modica. Receperunt codicem neque aliquid michi dixerunt. Tunc multitudo subito superuenit malignorum et horridorum vultu spirituum. domumque hanc mox et exterius

obsedit. ꝛ intus maxima ex parte resistens impleuit. Tum ille qui ꝛ obscuritate tenebrose faciei et primatu sedis maior esse videbatur eorꝫ. pferēs codicē horrende visiōis ꝛ magnitudis enormis. ꝛ pōderis pene iportabilis. iussit vni ex satellitibꝰ suis michi ad legendū deferri. Que cū legissem inuenio oīa scelera nō solū q̄ opere vel vbo. ſ; etiā3 q̄ tenui ſima cogitatione peccaui. maifestissime in eo tetris esse lrīs scripta. Dicebat q3 ad illos qui michi assederāt viros albatos ꝛ preclaros. Quid hic sedetis scientes certissime quia noster est iste. R̄nderūt. Verū dicitis. accipite et in cumulū dānatiois vrē ducite. Quo dcō statim disparuerūt. Surgētes vero nequissimi spūs hūtes in manibꝰ cādens ferrū pcusserunt me vnus in capite ꝛ aliꝰ in pede. q̄ videlic3 in magno tormēto irrepūt intrari ora corpis mei. Moxq3 vt ad se inuicē peruenīūt moriar. ꝛ paratis ad rapiendū demonibꝰ in iferni claustra pertrahar. Sicq3 loquebat miser desperās. et nō multo post defunctꝰ. penitētiā3 quā ad breue tēpus cū fructu venire facere supersēdit i eternū sine fructu penis subditus facit. De quo constat quia sicut papa gregorius de quibusdā ait. nō p se ista cui non profuere. ſ; pro alijs viderit qui eius interitū cognoscētes differre tēpus penitentie dū vacat timerent. ne improuiso mortis articulo mortis preuenti ipenitentes perirent. Qd autē codices diuersos p bonos siue malos spūs sibi vidit offerri. ob id supna dispēsatione factum est. vt meminerimus facta ꝛ cogitationes nrās nō in ventū defluere. ſ; ad examē summi iudicis cuncta seruari. et siue p amicos bonos āgelos in fine nobis ostendenda siue per hostes. Qd vero prius candidū codicem protulerūt angeli. deinde atrum demones. illi paruū isti enormē animaduertendū est q in prima etate bona aliq̄ fecit. q̄ tn̄ vniuersa praue agendo iuuenis obnubilauit ix.

Noui etiam fratrem quendā quem vtinam non nouissem cuiꝰ nomen etiam si hoc aliquod prodesset dicere possum. positum i monasterio nobili q̄3uis vita ignobili sed ipsum ignobiliter viuētē. Corripiebatur quidem sedule a fratribus ac maioribus loci. atq3 ad castigatiorem vitam conuerti ammonebatur. Et q̄3uis eos audire noluisset tolerabatur tamen ab eis longanimiter ob necessitatem operum ipsius exteriorum. Erat eni fabrili arte singularis. Seruiebat autem multum ebrietati et ceteris vite remissioris illecebris. magisꝗ in officina sua die noctuq3 residere q̄3 ad psallendū atq3 orandum in ecclesia. audiēdumq3 cum fratribus verbum vite concurrere consueuerat. Vnde accidit illi quod solent dicere quidam. Quia qui non vult ecclesie ianuam sponte humiliatus ingre

di· necē habet ianuā inferni non sponte dānatus introduci· Percussus eīm languore atq; ad extrema pducte? vocauit frēs ꝛ multū merēs ac damnato fil'is cepit narrare quia videret inferos aptos· ꝛ sathan dimersū in pfundis tartari· cayphaz quoq; cū ceteris q̄ occiderūt dnm iuxta eum flāmis vltricibus traditum· In quorum vicino inquit heu misero michi locū conspicio eterne perdicōis esse prepatū· Audientes hec frēs ceperunt diligēter exhortari· vt vel tunc positus adhuc in corpe penitentiā ageret Rn̄debat ille desperans· Non est michi tempus mutandi vitam cum ipse viderim iudicium meum iam esse completū Talia dicens sine viatico salutis obijt· ꝛ corpus eius in vltimis ē monasterij locis humatum neq; aliqui p eo missas facere vel psalmos cantare vel saltem orare presumebāt· O q̄z grandi distantia diuisit deus lucem ꝛ tenebras· Beatus prothomartir stephanus passurus mortem pro veritate vidit celos apertos· vidit gloriam dei ihesum stantem a dextris dei· et vbi erat futurus ipse post mortez ibi oculos mentis ante mortem q̄ letior occumberet misit· At cōtra faber iste tenebrose mentis ꝛ actionis imminente morte vidit tartara· vidit damnationem diaboli ꝛ sequaciū eius· Vidit etiaz suum infelix inter tales carcerem q̄ miserabilius ipse desperata salute periret· sed viuētibus qui hec cognouissent causam salutis sua perditione relinqueret· Factum est hoc nuper in prouincia berniciorū ac longe lateq; diffamatum multos ad agendam ꝛ non differendam scelerum suorum penitudinem prouocauit· Quod vtinam ex hac etiam nostrarum lectioē litterarum fiat·

Ex libro de illustribus viris ordinis cisterciensis· Exemplū decimum·

Canon id est regula erat monasterij quatenus fratribus ad mensam sedentibus refectione peracta colligerent micas que de fragmentis panum decidérent ne vel in hoc negligentie rei coram deo inuenirentur Accidit autem quadam die vt vnus ex fratribus conscientie sue non incuriosus seruator cum ceteris ad mensam residens refectiōe peracta micas secunduz consuetudinem collectas replicatis in volaz digitis clausas teneret atq; cū multa cordis dulcedine lectioni intenderet sed priusq̄z eas sumēt repente ad nutum prioris lector lectionem finiuit· Frater autem in seipso reuersus obstupuit· negligētieq; sue reatum nō sine magno tiōre ac pauore recognouit·

Quid tamen ageret nec reicere e
as nec sumere iā licebat nimirū vtro
biqꝫ periculo preuaricationis oc
currente. Itaqꝫ clausas manu te
net cogitās hāc negligētie culpā
nō nisi p confessionis et penitētie
remediū aboleri posse. Dictis ve
ro gratijs signo confessiōis facto
priorē in ptem trahit. et cadens in
faciē veniā petit cum multa cord
simplicitate negligentiam suam
manifestās. Priore autē culpā
eius sicut dignum erat corripien
te et quid de micis fuisset inquiren
te. ecce inqt dn̄e hic in manu me
a sunt Cumqꝫ prior preciperet vt
eas ostenderet ille exerto brachi
o manū aperuit. et ecce in vola ip
sius p micas inuente sūt preciosissi
me margarite Sꝫ quid putam9
qre omnipotēs deus tam gloriosū
miraculum et sicut videbat' min9
necāriū in rebus quoqꝫ minimis
facere voluit. Vtiqꝫ ppterea vt pa
lam cunctis innotesceret quantū
sibi placeant fratres in congrega
tione spū feruētes qui non solum
maiora sed etiam minima māda
ta ppter timorē ipsius cum sollici
tudine custodiunt. xi.

Puer dn̄i bernard9 clareual
lensis ecclesie postmodum prim9
futurus abbas cum apud cisterci
um adhuc nouicius esset solitus e
rat diebus singulis pro aīa ma
tris sue septem penitentiales psal
mos in silentio dicere. Die vero q
dā cū supradictos psalmos post
completorium incohasset omisit e
os per obliuionē nescio an p som

nolentiā. Anteqꝫ autē perdixisset
veniēs ad stratū suū quiete sopo
rifera membra refecit et solitā re
fectionem pareti plene non impē
dit. Abbas vero stephanus cog
nita p spm̄ negligētia die poste
ra conuenit eū dicens. Frater ber
narde vbi iā queso illos psalmos
tuos hesterna die dimisisti. aut
cui eos commēdasti Quod audi
ens adolescens vt erat verecund9
et timoratus erubuit et cepit intra
se mirando cogitare dicens. Dn̄e
deus quomodo palam factū est
verbum istud de quo michi sol9
conscius eram. Et intelligens a
viro spiritali se esse deprehensum
procidit ad pedes eius negligen
tiā confitens et indulgētiā peten9
Qua facile impetrata curauit dein
ceps in huiusmodi tam priuatis
qꝫ publicis obseruationibus solli
citior inueniri et que consulta rati
one seruanda posuisset non facile
transgredi. xij.

Quodam tempore cū dom9
cisterciensis in magna fuisset pau
pertate constituta venerabilis ab
bas stephanus vocauit vnum ex
fribus suis et loquens ad eū i spi
ritu dei dixit. Vides carissime fra
ter quia magna coartati sumus
paupertate et prope est vt fratres
nr̄i fame et frigore ceterisqꝫ mole
stijs periclitentur. nisi eis conātē
subueniatur. Vade ergo ad nun
dinas vercellianas que proxime in
stant. et cōpares ibi quadrigas
tres et earum singulis trinos eqs
fortes quibus maxime indigem9

ad onera nostra cōportā da Cū
q3 quadrigas illas pānis et alim̄
tis alijsq3 rebus necessarijs onera
ueris adducens eos tecū cū gau
dio et prosperitate reuerteris ad
nos Rñs autē frater dixit Para
tus sum dñe pater vt tuis iussioi
bus obsequar si p̄cium deberis ad
illa subsidia cōparanda. Cui vene
randus abbas in paupertate sua
de mia dei magnifice p̄sumens rñ
dit. Vere frater scias qz cum sol
licitus et anxius quererē vnde ne
cessitatib9 fratrū nostrorū subue
nirē tres tātum denarij in tota do
mo ista reperti sunt Hos si volue
ris tolle. reliqua vero queecumq3
defuerint tibi dm̄ nr̄i ihesu christi
grā puidebit. Securus itaq3 va
de qz mittet angelū suū tecum et
psperū faciet iter tuum. pfect9
itaq3 frater cum vercelliacū puē
nisset a quodā viro fideli et timora
to hospitio susceptus ē Qui dum
itineris eius cās et fratrum idigē
tias agnouisset abijt i instāti ad
quēdam locupletissimū hominem
finitimū suum q desperate lāguēs
ac pene iā moriēs facultates suas
pauperibus erogabat Cumq3 ci
sterciēsiū monachorū q̄rū iam in
ptibus illis scitas celebris habeba
tur ei de infirmo penuriā indicas
set vocatus est ad domū eius p̄di
ctus frater tantāq3 pecunie sum
mā in elemosina ab ipō moriēte r
cepit vt cūcta q ei iniunxerat ab
bas sufficiēter ex ea cōparet. Ac
ceptis itaq3 tribus redis cū nouē
q̄drigarijs equis onerauit atq3 or
nauit eas cūctis que fratrū vsib9
oportuna eē cognouit et ita q va
cuus venerat scd̄m pphetiā abba
tis plenus et gaudēs ad suos reme
auit. Cumq3 cisterciō appinqua
ret nunciū misit qui abbati signifi
caret eius aduentū pariter et puē
tum. Quo audito venerabilis pat
exultauit in dño vehementer et cō
uocatis in vnum fratribus ait De
us miserationum dñs deus misera
tionū libere et liberaliter egit Ve
re liberaliter vere eleganter egisti
nobiscū dñe pcurator et pastor
noster. aperiens manū tuā et im
plēs benedictiōe tua penuriā no
stram. Tunc ordiata pcessione
occurrerūt obuiā fratri vsq3 ad
portā ita vt ipse abbas p̄cederet
indutus vestib9 sacris cū pasto
rali virga ministris precedētibus
eum cum cruce et aqua benedicta
Exceperūt ergo solemniter et mul
ta grārum actione elemosinā3 illā
non vt ab hoie p̄stitam et tanq3 ce
litus missā benedictionē a dño et
benedictionē a deo salutari suo.
Ab illo ergo die et deinceps sicut
in illa domo largiēte dño spirita
lia sēper habundāt. ita etiā non
defuerūt tpalia bona q̄3uis iuxta
ordinis instituta pcitas in oibus
obseruet. .xiij.

Fastrad9 quōdā cisterciēsis
abbas eximie scitatis nobilis qui
de genē sed nobilior morū elegā
tia fuit. Qui liberalibus studijs n
mediocriter inciat9. sacris tñ lrīs
ardēciori desiderio sēper inhesit ita
vt cum postmodū sapia et etate

ꝑficeret eas pre oculis ⁊ manib'
incessanter haberet et ne ad mēsaꝫ
quidem sine lectione dīna discū
bere vellet quod nō modo faciebat
in ꝓpria domo verū etiā i scolis pe
grinando Hic cuꝫ esset abbas car
barnēsis decedēte pie memorie do
mino roberto qui beato bernardo
successerat electus est ad regiem
clareuallis · Ad quam tamen ele
ctionem venire dissimulauit quā
uis ex nōie vocaret' timens vtiqꝫ
ne hoc sibi accideret quod semper
accidere verebat' Verūtamē anq̄ꝫ
legati clareuallensēs ad eum req
rendum peruenire potuissent gar
rula fama preuolante cognouit·
quia in eius personaꝫ omnes vna
nimiter conuenissent · Hoc itaqꝫ
rumore turbatus et anxius fugā
arripuit · veniens'qꝫ ad domum
vallis sancti petri quod est mōa
sterium cartusiensis ordinis per
dies aliquot ibidem latuit· Vbi
cum die noctuqꝫ in oratione per
sisteret factus est in menti' exces
su· Et ecce apparuit ei in magna
gloria vgo puerpera dña angelo
rū portās in manibus regē glorie
puulū suū ihesū· Quā cū vidisset
procidit ad pedes eius obsecrans
vt sui misereret' Cui beata virgo
respōdit Quid turbaris o homo?
Et imponēs in vlnas ipsius velut
alteri simeoni nobilem illam sarci
nam quam gestabat ait · Accipe
filium meum et serua michi illuꝫ
Quo facto sublata est visio ab o
culis eius et rediens ad seipsum i
tellexit qm̄ a dño egressus est ser
mo· ⁊ quia vere filij dei et mēbra
cristi eius prouidentie committe
bantur · Hac igitur tam leta visi
one premonitus iam non est au
sus vltra recalcitrare ne videretur ā
monitioni dei velle resistere · Su
scepto autem tam insignis ceno
bij regimine q̄ꝫ discretum q̄ꝫ solli
citum quanqꝫ benignissimum pa
storem exhibuit se non ē nostre
simplicitatis exponere Nam quē
admodū alios ꝑcellebat officio
dignitatis ita etiā precellebat re
ligionis exemplo et merito sancti
tatis · Castus pius humilis man
suetus atqꝫ modestus super ōnes
quos in diebꝫ meis vidisse me me
mi · Parsimoniaꝫ vero vt ait ille
seuerus de beato martino · non ē
necesse laudare i eo cum adhuc in
seculo positus ita frugaliter vixe
rit vt nō scolastic' sed monach'
putaretur · Nam sicut ipē quib'
dam intimis suis secreto inuit bien
nio ante cōuersionem suā licet eta
te nondū adult' ita abstinentie o
peram dedit vt nunq̄ꝫ voluerit pa
ne saltem et aqua saturari · Carni
um autem edulium quamuis in
ipso tempore pene vsqꝫ ad mor
tem egrotasset nunquaꝫ sumere
acquieuit · Jam vero monachus
factus quā sobrie viuendo immo
quaꝫ rigide abstinendo corpu' in
seruitutē redegerit supersedeo di
cere · quia vt verum fatear vehemē
tior extitit in hac parte · Satis e
tenim illum super huiusmodi no
taui q̄ppe qui pluribus ānis eideꝫ
in mensa sua ministraui · Nam cum

in seipso victa carnis sue sine mistione persequeret ipsi q̄ misere carni cui naturaliter insunt minus q̄z oportebat cōpati videbat. Ceterū in exteriori habitu et cultu et officij sui dignitate quaz humilis et q̄z temperans extiterit hoc vno qd dicturus sū facile aduertere erit. Quadā siqdem die vestiarius monachus in lectulo illius cucullā nescio an tunicā q̄ ipsū indui vellz solito meliorē apposuit Increpauit eum pater audiēte me et dixit Quid ē dilecte mi frater qd facere cupis vt a coitate fratrū nostrorū me separes et notabili habitu decoloēs. An q2 abbatis nomine censeor p̄pterea monachus eē nō debeo. Nunqd idcirco mister et seruus cōstitutus sū aliorū vt laucioribus epulis debeā saginari et culcioribus vestibus ornari. Si ergo me diligis si pacē meā queris et p̄ceptis meis obedire non despicis p̄cor atq3 p̄cipio ne id amplius facere velis Nam cum ego sim omniū minimus et apud deū indignus magnū michi ē si cōi oīz victu atq3 vestitu fuero honoratus Ex q̄ enī assumptus sum ad regimē aiarum vnum est quod pre ceteris timui et semper timeo ne occasione huius amministrationis pauperē vitam quam professus sum deserāz et monachi premium perdaz Sed quia eius sanctissima vita diucius frui digni nō fuimus preciśa est velut a texente dū adhuc ordiretur· ipse vero cōsummatus in breui expleuit tempa mlta· placita enim deo erat anima eius et angelico consortio digna De cuius felici trāsitu mox futuro cuidam de seniorib9 clareuallis viz beate memorie petro tholosano de q̄ in sequentib9 aliqua dicemus facta ē hmōi reuelatio· xiiij·

Apud coloniam agrippinaz que est insignis metropolis germanie fuit magister quidam alexander nomine canonicus doctor q3 famosissimus in eadem vrbe Accidit autem vt dei famulus beatus bernardus clareuallis abbas iubente sancto eugenio papa germaniam ingrederetur iherosolomitanuz iter domino conrado imperatori et populo terre predicaturus Cū q3 ibidem signis et virtutibus innumeris choruscaēt videns imperator mirabilia magna que dominus per eum ostendebat compūctus corde crucis signum de manu illius accepit iherosolimam p̄fecturus· Nec distulit hoc idem facere hominum infinita multitudo ita vt incredibili fidei ardore succensi scissuras et fimbrias de vestimentis famuli dei qui p̄pter hoc ipsum noua frequenter accipere cogebatur vndiq3 certatim diriperent· seq3 infelices arbitraban turquicumq3 de indumentis eius cruces habere non mererentur· Multi quoq3 ex eis nobiles et sapientes viri per manum illius sese domino reddiderunt qui in clareualle ab eo deducti et monachi facti maximum deinceps in ecclesia dei fructum deo attulerunt·

E quibus etiam erat vnus supra memoratus vir nobilis alexander qui eo tempore iuuenis et secularis scientie typo turgens. diuitiarū quoqꝫ ꝛ transitorij honoris insul' adornatus nihil minus q̄ȝ conuersionem cogitabat. sed deus qui comprehendit sapientes in astucia mirabili hoc ordine sicut sequentia declarabunt adimpleuit. Cuȝ enim beatissimus pater bernardꝰ ipsum de conuersione monuisset ille seculari scientia vel opulentia tumens respondit se ad p̄ns nil minus cogitare vel velle q̄ȝ habitum sumere monachalem Eadeȝ igitur nocte cum membra sopori dedisset apparuit ei in visione isꝺ homo dei erigens eum de grabato in quo grauiter languens iacere videbatur ac restituens sanitati deinde tulit habitum suuȝ quo erat ipse indutus ex quo contexit alexandrum. Qui cum eundem habitum semel ꝛ secundo reiectum ab humeris indignanter repulisset tercia tandem vice collo eius iniectum ꝛ corpori violenter astrictū cōpulsus est retinere Deinde pater sanctus baculum quem manu tenebat ipsiꝰ manui tradens futurē prelationis gratiam denotauit et ita abire precepit. Euigilans autem alexander nichil adhuc pro huiusmodi reuelatione mollescere potuit sed in eadem animi duricia persistebat. Eadem vero die cum ille beatissimus abbas ad mēsam recumberet oblatus est ei piscis qui parca nomiatur vt ex eo reficeretur. Quo viso vir dei erectis in celum oculis super eundeȝ piscem diutius orauit et benedicens illum prefato alexandro pro pitantia transmisit. non taȝ cupiens corpꝰ eius quod piturum et mortale ē pisce illo abaē q̄ȝ aiaȝ q̄ imortal' ē et iperpetuū victura sua oratione cōuertere. Quē cū ille gustare inciperet ad primum illico morsum meruit in semetipō fideliter experiri quante virtutis esset oratio famuli dei. Nam repente mutatus in alterum virum compunctus est valde et cepit vberti super eundem piscem lacrimas fūdere. Mirabatur vero seipsum nesciēs quid haberet vel cur fleret. tandem recordatus visionem quā nocte preterita viderat intellexit a domino gratuita eiꝰ miseratiōe se esse preuentum. Vnde superne vocationi ex intimo corde gratias agens beato dei famulo in inconti nenti se reddidit. A quo benigne susceptus et in clareualle monachus factus et deinde grandis filue pastor effectꝰ adeo feruēter i sāctitate vite profecit vt postmodū fieret cisterciensis cenobij abbas ac tocius ordinis pater vniuersalis. Hec nos sicut ab eodeȝ dei famulo alexandro audiuimus fideli relatione deprompsimus.

Vir vite .xv. venerabilis iohannes episcopus qui de ordine cisterciensi assumptus valentinam satis strennue rexit ecclesiam. Dum adhuc essꝫ secularis, proposuit in aīo suo vanitatē

seculi abicere et habitu religiōis accepto seruire dn̄o in ordine ca in domo cisterciensi. Cumq; hoc qđ salubriter ꝓposuerat per negligentiā differret. cepit paulatim i mēte ipsius feruor ille bone intentionis tepescere. Interim vero ꝓfectus est ad sctū iacobum orationis gratia. Qui cum ab illa peregrinatione regressus fuisset in domum suā eadē nocte apparuit ei per visionem dominus ihesus xp̄s cum beatis apostolis suis petro ⁊ iacobo. Porro beatus iacobo habebat librum quendaȝ pulcherrimum queȝ ⁊ apertum corā dn̄o tenebat in quo eiusdē nomen clerici erat conscriptum. Et ait dn̄s ad scm̄ petrū. dele nomē eius de libro meo quoniā resiliuit a ꝓposito suo. Accedens autem beatus iacobus ad dn̄m ait. Obsecro dn̄e pce illi qr peregrinus meus ē iāq; seipsuȝ corrigere festinabit. Cūq; predictus cleric9 pauēs ⁊ tremens hocipsum affirmādo ꝓmitteret dn̄s ait ⁊ q̄s me inde securū faciet? Rn̄dit beatus iacobus. Dn̄e ego fideiussor illius suȝ. Euigilās āt ide clericus dum secū ista miraretur iterū mox obdormiēs vidit eādem visionē. Cumq; beatus petrus supradictū librū teneret apertuȝ corā dn̄o in loco vbi fuerat nomē clerici exaratū apparuit hui9 mōi inscptio. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argēto. Trāsacta vero visione expgefactus ⁊ gratiā dei vocātēȝ se toto aīo secutus relictis vniuersis mūdi vanitatibus ad domū cistercīēsem festinanter accessit ibiq; ꝓbatus ⁊ fidelis iuent9 monachicū habitum suscepit. In qua etiaȝ domo religione et sapientia proficiens factus est postmodum abbas bonevallis. inde vero assūpt9 ē etiā ad epātum valentie vrbis quem ꝑ annos plurīos strēnue regens multas ibidē aduersitates pro defensiōe iustiċie tolerauit. Attendāt queso istud qui boi aliqđ facere ꝓponunt ⁊ ad effectum ꝓducere negligunt q̄ nullo se ratu cōstringi putant si bonum quod facere ꝓposuerūt non soluāt dum mō non voueant cum manifeste beatus gregorius doceat. qr si q̄s in minori bono constitut9 maius aliqđ bonum facere ꝓponat iaȝ sibi minus illđ bonum illiċitum fecit. Et si nō soluat qđ proposuit q̄ȝuis in oculis hoim̄ in minori bono stare videatur iā tamē in oculis oīa cernētis dei a maiori bono cecidit qui non solum opm̄ verum etiā cogitationū et intētionū cordis iudex venturus est. Certe iste seruus dei de q̄ loq̄mur nullū votū fecisse scit. sed tantuȝ qđ simpliter proposuerat per negligētiam distulisse. ei tamē subtilissim9 ille scrutator cordium hoc ita pēsauit vt eum de libro vite deleri precepisset nisi bonum quod mente ꝯceperat q̄ȝtocius affectui mancipare curasset. xvi

Defunctus est quadaȝ vice conuersus quidam in clareualle. Cumq; concurrētibus fratribus

cõmendatiõis officium ex more fieret monachus quidã senior magne religiois vir audiuit turbas demonum per centurias suas incedentium cum magni strepitus vociferatione clamare et dicere Eya modo bene. eya modo bene Solũ modo de hac mala valle vnam aiam in nrẽ sortis partem acquisiuimus. Cum vero idem senior q̃ hec audierat per noctis quietem sopori mẽbra dedisset frater defunctus ei in visu apparuit tristi et lugubri vultu dicens ad eum Quia audisti heri demones de meis supplicijs exultantes veni et vide quã terribili tormento dei omnipotentis iusto iudicio traditus sũ. Et duxit eum ad puteum quendã magne latitudinis et horrẽde profunditatis et dixit ei Ecce in hũc puteum frequenter a demonibus mittor quorũ tãta est crudelitas vt si optio daretur mallem cẽties ab hominibus q̃ semel a demonibus hic immergi Mane autem facto dum que audierat et viderat prefatus senior beato patri bernardo retulissẽ ipse quoq̃ per spiritũ ea cognouisset congemuit et ait. Scio quia nisi grauis causa existeret nunq̃ demones talem ausum presumpsisset. Itaq̃ capitulum fratrum ingressus coram omnibus calamitatem fratris defuncti exponit. dehinc salubri exhortatione singulorum conscientias conueniens monebat vt cautius in via sãcte religiois ambularent. multã esse malitiam demonum erga omnes cristianos precipue tamen cõtra monastice religionis professores affirmans Post hec fratris anime in supplicijs constitute subuenire eos attencius monens psalmis et orationibus. missarũ quoq̃ celebrationibus iram domini dei nostri placare hortatur. si forte pius pater pulsatus precibus eorum per singularis hostie immolationem tirannicam demonum superbiam debellare et ab eorum nequicia fratris animam dignaretur liberare. Quod cum fratres deuotissime facerent paucis euolutis diebus idem frater defunctus supradicto seniori iterato apparuit hilaritate vultus statum suum melioratum esse signans. Querente vero sene quomodo se haberet. respondit domino deo nostro gratias bene. Rursus requisitus quomodo liberatus fuisset ait veni et vide. Et continuo introduxit eũ in oratorium eiusdem loci vbi ad singula altaria sacerdotes stabãt hostie immolationem summa cũ deuotione celebrantes. Ecce inq̃t Hec sunt arma gratie dei nostri quibus ereptus sum. Hec est virtus misericordie dei que inuincibilis permanet. hec est hostia illa singularis que totius peccata mũdi tollit. Et vere dico tibi quia hijs armis gratie dei. huic virtuti misericordie dei. huic hostie salutaris non est quicq̃ quod resistere valeat nisi cor impenitens Euigilãs autẽ senex de liberatione aĩme fratris oppido gauisus est. modumq̃

visiõis ceteris fratribus expones tanto eos deuotiores ad immolatione hostie salutaris reddidit q̃z to certius eius efficaciam in frĩs ereptione meruerũt expiri xvij

¶ Intererat aliqñ nocturnis vigilijs pater sanctus bernardus ea puritate ꝛ deuotione qua solebat deo tãtum nota ꝛ sibi· Cũq3 morosa psalmodie modulatio vigilias ꝓtelaret aperuit dñs oculos eius ꝛ ecce respiciens vidit singulos ãgelos iuxta singulos monachos stãtes ꝛ qđ quisq3 eorũ psallebat in cedulis more notariorũ tam diligenter excipiẽtes vt nec minimã sillabã quãq3 negligenter prolatã omitterent Scribebãt vero diuerso modo Nam quidaz eoꝝ scribebant auro alij argẽto· nonnulli atramento· aliq etiã aq̃ quidaz vero penitus nichil scribebant· Spiritus aũt qui hec reuelabat itelligenciã q̃z diuersitatis scripture cordi eius inspirabat· Qui em̃ auro scribebant feruẽtissimũ in dei seruitio studiũ ꝛ absolutã cordis intẽtionẽ i hijs q̃ psallebãtur significabãt Qui autẽ argẽto minorẽ quidẽ feruorẽ purã tñ psallẽtiũ deuotionẽ declarabãt Qui vero atramẽto cõtinuũ quondam bone voluntatis vsum in psalmodia· licet non cum multa deuotiõe notabant· Sed qui aq̃ scribebãt exprimebant eos q̃ sompnolẽtia seu pigritia pressi vel vanis cogitationibus a se abducti videtur q̃de aliquid sonare sed cor eorum abstractum prorsus nõ cordabat voci Ceterũ illi qui nil scribebant lamentabilez quorũ dam cordis duriciam redarguebant· qui obliti professiõis sue timoris dei immemoẽs aut letali sompno prona se volũtate immergunt aut certe vigilantes clauso ore vanis et noxijs cogitationibus non ex infirmitate sed ex voluntaria intẽtione occupantur· in conspectu dñi contra legis preceptum apparere vacui nõ ꝑtimescunt· Pater itaq3 sanct9 qui hec videbat recordatus sentẽtie illi9 quoniam omnes ãministratorij spiritus sunt in misteriũ missi· ꝓpter eos qui hereditatem capiũt salutis sicut proficientium congratulabatur feruori· sic paterno pietatis affectũ deficientium miserebatur tepiditati

¶ Celebrabantur· xviij aliquando solemnes vigilie ꝛ vir dñi cum ceteris fratribus aderat· Cunq3 ymnus te deum laudam9 cantaretur vidit sanctos angelos multa claritate fulgentes· mira etiam vultus alacritate deuotos· qui vtrumq3 chorum percurrẽtes modo hunc modo illuz excitabãt Cantantibus aderãt· et quasi cõgratulantes astabãt Et vt videci9 ille ymnus cũ deuotione ꝑcantaretur modis õmibus elaborare satagebant Intellexit ergo vir sanct9 ymnum illũ vere esse familiarez ipsis quos tanta instãcia vidit operam dare quatinus a fratribus ad honorẽ dei cũ feruore deuotiõis cãtaret· Cuidã etiã fratri spiritali videre cõcessum ẽ dum idẽ ymnus

incipetur q ab ore incipientis flamma magna splendoris erumpebat et sursu conscendebat· ·xix·

Ns valde notabile

Quadā preterea vice cuz vir dñi bernardus cā exigente parisius adijsset rogatu clericorū ingressus est de more scholas eoruz Quibus ostendens formā vere pphecie monebat eos attencius de mundi contemptu et subeunda pro xpō dño voluntaria paupertate· Explicato vero sermōe cum nemo ex eis conuerteretur tristis egressus est eo q preter votum et pter solitum id ei accidisset· veniensq ad domum cuiusdā archidiaconi qui eum ad hospicium suum traxerat secessit in oratorium ibidez constitutum· Cumq cepisset orare i spiritu vehementi validissia compūctione totus in lacrimis resolutus est ita vt gemitus et singultus quos cohibere non poterat foris audiri contingeret Quo cōperto prefatus archidiaconus a socijs eius inquirere cepit que naz esset tanti causa meroris· Rñdens autē vnus ex eis vir religiosus quōdam abbas fusciniaci noīe reinaldus qui secretorū famuli dei magis conscius erat et eius etiā relatu ista cognouimus dixit ad eum Homo iste mirabilis totus igne caritatis accensus et totus in deo absortus nil aliud in mūdo desiderat nisi tm̄modo vt valeat errantes ad viā veritatis reducere et eorū aīas xpō cōquirere· Et quia mō verbū vite seīauit in scolis et de conuersione clericorū fructū vbi sui non recepit deum sibi putat iratū cuius hodie in sua pdicatiōe non presēsit respectuz Hinc ista procella gemituum· hinc effusio lacrimarū· proinde hinc certissime spero q hodiernā sterilitatez crastine satisfactionis vbertas grandi fenore compensabat Mane ita q facto cum scolas repetisset predicator egregius ad nutum dñi nauez cogitatiōis duxit in altum et sacre scripture recia laxauit in capturam· Finito vero sermone plurimi ex eisdem clericis per manum illius sese domino reddiderūt· Quos ille protinus de mundi periculo tāquā de marinis fluctibus extractos et vehiculis conductis impositos in saluatorium clareuallis inferre non distulit Tandem egressus de ciuitate cū comitatu suo vsq ad villam sancti dionisij venit ibiq pnoctauit Summo vero mane cum eum recto itinere profecturuz frēs illius estiarent dixit· Redeundum ē nobis oībus parisius quia sunt adhuc ibi aliqui ex nostris quos etiam oportet nos inde abducere et iūgere huic ouili domico vt sint vnus grex et vnus pastor· Cum ergo cepissent introire in ciuitatē vidit cleri cos tres a longe in occursum eius venientes dixitq ad socios suos· Expediuit nos dominus iā in viam nostram proficiscemur· En isti sunt clerici propter quos venimus· Illi vero accedentes cū eū adesse cognoscerent gauisi sūt gaudio magno et dixerunt· O q̄z desideratus aduenis beatissime

pater quia propositum nostrum erat adire te et vix putabamus abeuntem consequi posse Qui respondens dixit ad illos Et ego noueram dilectissimi propterea festinabam cum panibus occurrere fugienti huius · gradiamur itaque simul eroque per gratiam dei ductor itineris vestri· Adiunctis ergo ceteris supranominatis secuti sunt hominem sanctum adherentes ei et sub disciplina magisterii eius spiritalem miliciam exercentes cunctis diebus vite sue· xx·

Contigit aliquando eundem dei famulum bernardum pro quibusdam negociis adire comitem theobaldum Cumque appropinquaret oppido vbi ille tunc erat obuiam habuit turbam hominum copiosam qui iubente comite latronem quendam atque famosum ad supplicium pertrahebant· Quo viso clementissimus pater apprehendens manu sua lorum quo erat miser astrictus ait tortoribus eius · Dimittite michi sicarium istum ego enim volo manibus meis suspendere eum· Audiens autem comes aduentum hominis dei festinauit illico occurrere ei Miro namque deuotionis affectu semper eum dilexit atque eum honorauit Cumque videret funem in manu eius quo latronem post se trahebat exhorruit vehementer et dixit· Heu venerabilis pater quid est quod facere voluisti· vt quid enim furciferum istum milies condempnatum a porta inferi reuocasti? Numquid eum saluum facere poteris qui iam totus diabolus factus est? Desperata est penitus correptio illius nec vnquam bene facere poterit nisi moriendo Sine ergo domine pater sine perditionis hominem perditum ire quoniam de pestifera vita eius multorum vita periclitatur Melius enim est per eius mortem multorum vitam saluari quam per eius vitam multos vita priuari et in morte iacere Respondens autem pater sanctus dixit· Scio quidem virorum optime scio hunc latronem esse sceleratissimum omniumque tormentorum acerbitate dignissimum· non me ergo existimes huiuscemodi peccatorem impunitum velle relinquere · quin pocius cogito ipsum tortoribus tradere et dignam ex eo carpere vltionem que vtique tanto dignior erit quanto diuturnior· Tu enim illum decreueras breui supplicio et momentaneo interitu consummari sed ego eum faciam diuturno cruciatu et morte longissima mori· Tu furcis appensum per vnum aut per plurimos dies mortuum in patibulo manere permittes · ego cruci affixum per annos plurimos faciam in penis iugiter viuere et pendere· Quo audito princeps cristianissimus conticuit nec ausus est vltra contradicere sermonibus sanctis· Protinus ergo beatissimus pater exuta tunica sua ex ea induit captiuum suum · et attonsa coma capitis eius sociauit illum ouili dominico de lupo faciens agnum et de latrone conuersum Qui

veniens cum eo ad clareuallez fa
ctus est deinceps obediēs vsqz ad
morte pulchre nois sui et hmolo
giā exprimens in cōstantia ꝓpo
siti sui· constantinus eni vocabat
Itaqz triginta nisi fallor ꝛ eo am
plius ānos in ordine supuiuēs mi
grauit ad dn̄m q̄ eum per merita
beatissimi patris nostri a duplici
morte corpis viz ꝛ aīe misericordi
ter eripere dignatus ē ·xxi

Conuersus est vir nobilissi
mus ādreas virdunēsis archidia
conus q̄ cā oratiōis clareuallē ve
nerat· nec tamē aliquod ad pn̄s
cōuersiōis ꝓpositum habebat Sz
cū orationū suffragia petiturus ca
pitulum introisset videns sancte
illius multitudis ordinē ꝛ velut ā
gelicā cōuersatiōem cōpunctus ē
vehemēter· et insiliente in se spiri
tu dn̄i mutatus ē in virum alterū
Tāto namqz feruore mūdum de
seruit vt ne ad horā quidē vel pro
amicis salutādis vel ꝓ domo rebus
qz disponēdis ad suos remearit
sed in cōtinenti oīa rumpendo mo
ras reliq̄t vt cristo citius adhereret
Vt autē gemia crucis impressio e
uidentius appareret alius q̄dā cle
ricus gaufridus nōie cum eo se red
didit genere quidē humilior ſ ꝓ
bitate morū ꝛ generosa cōuersio
ne forsitan non inferior Ambo igi
tur intrantes ambo simul in ordie
perseuerantes bonā militiam mili
tauerunt· Iamqz consūmato cer
tamine benedictionis eterne par
ticipes existunt· Porro prefatus
andreas multa in nouitate cōuer
sionis sue temptamenta sustinuit
sed dextera celestis que benedicti
onez dederat eum in omnibus ille
sum conseruauit· Erat enim qua
si tenerrimus ligni vermiculus mol
lis ꝛ delicatus nimis vt tanto glo
riosius in eo dextra dn̄i triūpha
ret q̄zto infirmius erat vasculum
in quo virtutem operabatur Cuz
enim teneritudinem pristine con
uersatiois egre dedisceret ꝛ nouit
inchoatū laborem nimis arduum
reputaret cogitauit vt loth quia
egressus de zodomis non possz ani
mam suam in monte saluare vnde
et ꝓposuit ad aliquez remissioris
obseruātie ordinē declinare· Qd
cuz spiritali prī suo venerabili ro
berto iam sepius indicasset et eius
salutaribus monitis ab hac inten
tione pedem aliq̄zdiu cohibuissz
tandem vna die victus a pusilla
nimitate spiritus ꝛ tempestate de
nunciauit ei quia iā non poterat ā
plius sustinere Tunc abbas pre
cibus et blandicijs multis extorsit
ab eo vt sibiipsi vim faceret ꝛ vs
qz ad diez tercium paciētiam te
neret Quo tandem vix impetrato
capitulum fratrum ingressus orati
onem conuentui ad deum institu
it pro eo fieri· Ipse etiam pius
pater toto mentis āmisu cōuersus
ad dominum deuotissimis precibus
orabat vt ouiculam quam diabo
lus rapere conabatur dominus sua
misericōrdia conseruare dignare
tur· Eadem itaqz die cum iste̅m
nouicius ad mentem accederet pi
sorum edulium appositum r̄ppit

quod genus leguminis ita pre ce
teris omnibus fastidire solebat vt
etiam nauseam ei prouocaret iter
dum. Intuitus vero pulmentum
quod nimium abhorrebat contur
batus est et vix fame compellente
vt inde aliquid sumeret reluctan
ti stomacho persuadere poterat.
Et o deus bone q̄z diues es in mi
sericordia teneris et delicatis mo
rem gerens vt in omnibus consili
um voluntatis tue adimpleatur
et sanctum nomen tuū glorificet.
Prefatus vero nouicius cum cibū
illum vix tenuiter gustare cepis
set mirabilem quandam in eo sen
sit suauitatem ita vt carnium vel
pisciuin esum saporis illius p̄stā
cia vinceret. Quod vbi deprehen
dit arrepto protinus cocleari cati
num propius admouit oblitus
q̄z parsimonie coctionem legumi
nis vorauit vsq̄z ad fundum. In
ter edendum autem digitum fre
quenter in os mittebat existimās
se deprehendere posse cremia lardi
q̄ in legumen illud fixa esse puta
bat. Finita autem refectione fe
stinanter abbatem adijt sollicite
perquirens vtrumnam precepissz
pulmentuz illud saginie vel qua
uis alia pinguedine ꝓpter ipsum
ex industria condiri Illo vero ne
gante cōueti sunt etiam super hoc
pulmentarij. Tunc et ipsi prote
stati sunt in veritate nil in eo pre
ter sal et aquam apposuisse. Quo
audito neophitus ille diuine cir
ca se visitationis miraculum let?
aduertit et gratias agens deo dein

ceps a proposito ordinis moueri
non potuit. Cumq̄z magno dei
munere secunda et tercia die et
multo postea tempore predictaz
suauitatez in huiusmodi cibarijs
persentiret magistra tandem expe
rientia didicit quia potens est do
minus ihesus cum voluerit ad con
solationē suorū suorū eandē sapo
ris gratiam conferre leguminib?
et oleribus quam carnibus et pi
scibus indidit. Vnde et sepe dice
bat quia magis nunc delectaba
tur in comestione pisorum et ole
rum q̄z ante faciebat in comestio
ne altilium et venationum.

Quidam .xxij.
de spiritalibus filijs reuerendissi
mi patris roberti cum viam angu
stam et arduam que ducit ad vitā
indeclinabili studio cucurrisset
tandem placuit domino laborib?
eius finem imponere vt in pace in
idipsum dormiens requiesceret.
vnde nunquam esset recessurus.
Cumq̄z iam instaret hora in qua
de huius mundi stadio euocād?
et ad celeste brauium esset inuitā
dus. dominus abbas cuz ceteris
fratribus gratia quietis in lectulo
suo se collocauerat et ecce sopor do
mini irruit super eum. viditq̄z in
somnijs duos pulcherrimos ado
lescentes vultu et habitu insigni
ter relucentes qui quasi lilia rosas
et violas ac diuersi generis flores
in choro clareuallēsi copiose sper
gebant ita vt pauimentuz oē pi
ctū ac varijs colorib? venustatū
esse videretur Quo viso miratus

est valde. et quasi simplicitatem ordinis zelans dixit ad eos Quid vobis visum est o boni iuvenes contra consuetudinem nostram pavimentum hoc floribus sternere et mo nasterio huiusmodi novitatem inducere. Illi vero dixerunt ad eum Noli ista mirari neque molestus nobis sis in hac executione officij nostri quoniam modo iam in choro isto celebrabitur nova cuiusdam novi sancti festivitas de cuius solemnitate gaudebunt angeli et ymnus domino decantabitur in sion Adhuc loquebantur illi et animo videntis et audientis hec in admiratione rapiebant Tum ecce concitatus tabule strepitus excitat dormientem et ut festivitatem quam celebrandam intus in spiritu cognoverat foris secundum dignitatem officij sui exequeretur signo consuetudinario invitatur Accurrens ergo cum ceteris fratribus properanter venit ad eum et cum magna devotione commendavit animam eius certissime credens atque confidens quod hic erat novus ille sanctus de quo in requiem assumendo angeli sci novam festivitatem et novum gaudium essent illico celebraturi. .xxiij.

Frater quidam magne religionis in claravalle degebat nomine bernardus. hic in primordio conversionis sue dum peccatorum suorum enormitatem districtique iudicis equitatem attencius intueretur tanta formidine motus est ut in desperationem prope modum laberetur Quo comperto venerabilis abbas ipsius poncius exemplis et monitis multis ei persuadere conabatur. quia confessus et penitens quilibet quamlibet reus nunquam indulgentia privaretur. Et cum necdum ei hoc modo satisfacere posset adiecit et ait Ego saluti tue fideiussorem me constituo et anima mea pro tua requiratur dummodo obediens perseveres in ordine isto. Hac ergo promissione frater ille magnifice roboratus spiritum diffidentie a quo impugnabatur penitus expugnavit et exultans in domino cum tremore michi iam et iudicium deinceps cantare consuevit Qui cum esset nobilis genere nullam generositatem arbitrabatur nisi pro cristo pauperem fieri et servire pauperibus. Erat enim infirmarius pauperum in hospitio deputatus. Quibus officiosissime superintendens non sicut extraneis et mendicantibus serviebat sed tamquam dominis suis et tanquam membris filij dei. Si quem inter eos morbidum. si quem ulcerosum et vermibus scaturientem aspiceret huic omnem pietatis operam impendens abluendo tergendo atque refocillando quasi mater egrotanti filio iugiter assistebat Dum hec et hijs similia dei famulus agere non cessaret contigit ut mortalitas seviens quamplures fratrum invadens pertraheret ad mortem Cum autem videret socios suos cotidie subtrahi et ipse desiderabat desiderio magno dissolui et similiter esse cum cristo Pius vero dominus qui semper prope est corde contritis et spiritu contribulatis servulis suis decrevit adimplere desiderium eius Oborta

vero febricula parua cum tenuit egrotare cepisset lectulo decubuit. Cumq; dominus abbas introisset ad visitandum illum mirabatur q homo feruentissimus tam leui occasione lecto detineretur Vn̄ et subridens aiebat Ne timeas mi frater bernarde. quia modo nō morieris. sed adhuc comesurus es nobiscum de fabis et oleribus nostris. Ipse vero respondit Non timeo pater non timeo sed confido i domino quia minime iaz fraudabor a desiderio meo Quid mł ta. Post quatuor aut quinq; dies scintillula creuit in incendium magnum ꝛ facta est pemptoria febris que effimera putabatur. Tunc ꝓprium iudicium abbas reprehendit et fratris sententiā quā de seipso protulerat preualere cognouit Appinquante autem hora emigrationis inūctus est frater oleo sacramentali. Expleta autez vnctione factus est statim ī spiritu ꝛ raptus in contemplationem per multum temporis spacium iacuit sine sensu et sine motu ita vt pene mortuo similis videretur. Cumq; per multam horam velut exanimis iacens secreta celi non ꝑsumptione sed gratia duce rimaētur tandem ad se reuersus ipsa hilaritate vultus vbinam fuisset satis indicauit. Ad quem pius paſ accedens interrogauit quomodo haberet. Qui respondens bene michi inquit domine mi pater per indulgentiam dei. Et nunc karissime pater absoluo te a debito spōsionis tue multas gratias agens sollicitudini tue circa me peccatorem. Abbas autem pristine illi9 obligationis qua se pro eiusdem fratris salute responsalem fecerat oblitus. mirabatur vnde loqueretur. Tunc frater expressius cōmonefecit illum et ait Ergo ne excādit tibi quemadmodum oliz saluti mee responsalem te constituisti Ab illa ergo fideiussione securu z te facio quia iam de saluatiōe mea per misericordiā domi nostri ihesu cristi securus existo Tunc vero abbas sollicita inquisitione cepit ab eo indagare quonam mō id potuisti agnoscere Quod cū modis omnibus dicere recusaret cernens abbas nil se precibus proficere in nomine dnī per virtutez obedientie precepit quatinus ea que vid [illegible] ificationē ꝛ consolatio [illegible] poneret. Quo au [illegible] us ita effa t [illegible] i virt [illegible] tē me si [illegible] pbibet rē dic [illegible] fon tasse fidē dubiā [illegible] vt testi oiuz hoc c [illegible] tote q cū fine dicti eti [illegible] accipiā. Nouerit ergo di [illegible] me licet miserū ꝛ indignū di [illegible] isse presentatum cui9 beatissima [illegible] dulgentia remissionē n pccōrū a [illegible] cepi ꝛ spē felicitatis eterne p grāz ipi9 i sinu meo repositā habeo. Ex ipsi9 etiā scīssimo ore audiui qui [illegible] ōnes q obedientes i isto ordine vi [illegible] q; ad mortē pseuerabunt salutez eternā ab ipō ɔsecuturi sūt Fr̄es ãt nrōs q de sclo migrauerunt iā

magna beatitudine pausantes a
spexi et meum etiã locum que inter
eos miserante domino iã nunc sor
titurus sum preuidi. Cum ergo i
sta dixisset obticuit statimqz fe
licem aiam reddidit. ·xxviij

Vir dñi renaldus licet ante
cõuersionem suam per triginta ã
nos in habitu seculi degeret non
tamen seculariter vixit sed operi
bus pietatis sẽper insistens in cor
pore suo glorificare et portare deũ
sollicitus fuit. Nam inter cetera bo
na que corde integro faciebat etiã
corporis integritatem dño dedica
uit. Suscepto autem monastico
habitu in monasterio sci amãdi
viginti et eo amplius annos ibidẽ
in sancta cõuersatione transegit
vbi et sanctitatis sue non paruum
specimẽ oibus dedit. Inde maio
rũ virtutum ardore [illegible] s ad
domum clare [illegible] cõe
se cõtulit ã [illegible] s a
deo re [illegible] ultis [illegible] p
tu [illegible] ille illico ad [illegible]
[illegible] iriliter se accinxit
[illegible] rano fortissimum
[illegible] ronem exhibuit in labo
[illegible] n vigiliis i ieiuniis certisqz
[illegible] te discipline obsequiis seip
sum tota die mortificãs Habebat
autem incessanter orandi studium
et i oratiõe mirabilẽ affluentiã la
crimarũ. Quadã igit̃ die cũ in labo
bore messis triticee cũ ceteris exis
set segregat9 paululũ a cõuẽtu cũ
ai delectatiõe cepit intueri meten
tes secũ reputãs pie et admirãs qz
vix tot sapiẽtes. tot nobiles. tot

delicati ibidem viri propter amorem
cristi laboribus atqz erũpnis seip
sos exponerẽt et feruentissimũ sol
ardorẽ cũ tãta alacritate suscipe
rẽt ac si in orto deliciarũ suauissie
fragrãtie poma decerperẽt vel i im
sa laudiorib9 epulis plena delicio
sissie cõuiuarẽt vñ et ptẽsis in celum
oculis ac manib9 grates dño refe
rebat qz eum tã scẽ multitudi qz
ui9 idignũ et peccatorẽ adiunxẽat
Dũ hec et silia aio volueret et pre
imẽsitate letiẽ seipsũ vix capet
en subito apparuerũt ei quasi tres
matrõe venerabiles vultibus rose
is et cãdidis vestib9 nitẽtes Qua
rũ vna q̃ pcedebat veste fulgẽtior
forma venustior et statura pceri
or apparebat. Descẽdebãt vero
vero de mõte ppinquo et appro
pinquabãt cõuẽtui fratrũ in ipsi9
montis latere fruges metentium
Quas cum ille vidisset p̃ nimia ã
miratiõe turbatus et stupefact9
erupit in vocẽ hmõi Dñe de9 que
nã sũt iste femine tã formose. tã
reuerẽde q̃ preter aliarũ cõsuetudi
nem feminarũ cõuentui nrõ appi
ant? Et dum talia diceret. astitit
ei qdã venerãda caniẽ stola can
dida coopertus qui dixit ad eum
Maior illa q̃ cetẽas pcedit ipa est
virgo mater xpi ihu maria alie
q̃ sequũt̃ sũt scã elizabeth et scã
maria magdalẽa Ille vero cũ au
disset mrẽm denõiari cõmota sũt
õmia viscera ei9 sup pietate nomi
tatis illi9 quã vehemẽter amabat
iterũqz pcunctat9 ẽ dicẽs Et q̃ te
dit dñe mi dña nrã Cui ille rñdit.

Ad visitandū messores suos veit Hijs itaq3 dictis psona que loq̄batur repēte disparuit Quo viso vir dei pl9 magis intra se stupuit Et reductis ocul' ad scām dei genitricē ⁊ ad coites ei9 attōito visu intēdebat i eas Ille autē3 moderatis gressib3 incedētes venerūt vna p9 aliā vsq3 ad cōuētū Quem cū introisset sepati abinuicē ābulare ceperūt tāq3 gratia visitatiois huc atq3 illuc iter mōachos ⁊ ɔuersos. et dū ita facerēt tandē ab ocul' ituentis euanuerūt seseq3 in celos vnde venerūt rceperūt Porro vir dei herebat fixus et de loco moueri ñ poterat vsq3 quo miraculum finiretur. Quantum vero de hmōi visitatione profecerit quantumq3 in amorem dei et beatissime dei genitricis excreuerit emulādo cōuersatio eius et quotidiana v̄tutum incrementa monstrabāt In spe. histo. narrat' istud idē exemplū vt puto. Sed dicit' ibi q̄ remald9 iste p9 miles fuerit post cōuersiū cū quadā die exisset ad metēdu3 cū ceteris iussus ē sedere ⁊ q̄scē. eo q̄ delicatas man9 atq3 seniles labor tāte difficultatis ñ admittēt. Sedēs autē pcuciebat cor suū et egre ferēs q̄ non laboraret cum ceteris ita loquebat' apud se. O miser homūcio quāti sapientes et nobiles sm̄ carnem hic laborāt q̄ si in seculo pmāsissent grāde nomē habituri essent. tu aūt hic sedes tota die ociosus inueterate dierum malorum. cum āte te portēt pondus diei ⁊ estus delicati iuuenculi qui in gloria mundi conscie nō debērt maculā pcā̄ Dum sic miraret' fratrū instantiā vidit turbam candidatarum de colle descendere. cui preerat queđ forma procerior. et ante ea3 alie due manutergia gestantes in mānibus Hec domina veniens cum cuneo suo salutauit frēs in osculo sancto. amplexā' brachijs caritatis sue Duabus q̄3 coitibus lintheola pretendentib9 extergebat puluerem ⁊ sudorem de monachorū frontibus et diuius laborantes dulcius consolabat'

Post hec concordat quasi cu3 exemplo p̄cedēti. ·xxv·

Egregi9 q̄dā adolescētul9 de ptib9 germaie oriūdus comitāte mgrō suo studiorū grā parisius adibat Qui cū trāsitū herent p domū clareuallis mgr̄ illi9 vidēs locū cōuentū ⁊ ordinē nescio q̄ dei iudicio cōpūct9 ad horā petijt et obtinuit vt susciperet' ad ɔuersiōem Cūq3 rogaret adolescentulū vt secū remaneret peit9 nō acq̄euit Multū siq̄dē abhorrebat a ɔsortio sił ⁊ colloq̄o cisterciēsiū mōachorū sepi9 q̄3 rogabat deū nunq̄3 sibi dari volūtatē ad ordinē illū cū ɔuersiōis vel ēdi. S̄ rogāti mgrō frib9 q̄3 mōasterij adhortātib9 eū dura ceruice rsistēs null' p̄dicatio nū machis poterat expug̃ ri Ead itaq3 nocte dū p̄dcūs adolescē' mōita friū mēte ruoluēt fcā ē vox dimit9 ad eū dicēs. Si hic rcedēs parisi9 veneri' vsq3 ad pēthecostē morieri' ⁊ sñ dubio mōieri' Ad hāc vocē iuuēcul9 ille m'tū obstupuit

necdum tñ potuit duriciā cordis ei⁹ emolliri Porro sequēti nocte cum sopori mēbra dedisset videbatur sibi demersus eē in limo putei ꝓfundi· Cumq; ibi desperat⁹ iaceret subito apparuit ei desup ad os putei beatus iohānes euāgelista in vultu ⁊ habitu sci bernardi tūc adhuc in corpe viuētis cū alio quodā scō q̄ ⁊ ipē similim⁹ videbat̄ cuidā religioso mōacho nōie gerardo portario clareuallis⁹ Quos cum ille tremul⁹ ⁊ anxius vidisset rogauit attenciꝰ vt sui misereretur· Cui beatus iohānes rñdit Tu sano consilio acquiescere cōtēpnis et opē flagitas a nobis Cumq; ille ꝓmitteret se eē factu rū q̄cquid illi placeret tm̄ vt imminens piculū euadere mereret̄· vis⁹ inquit fieri monachus i monasterio clareuallis? Et ille etiaz dñe mi libentissime volo· Quod cū firmiter pollicitus fuisset eductum cōtinuo de ꝓfundo lacu liberū euz abire pmiserūt Mane igit̄ facto postulauit se quātocius pñtari beato bernardo· Quem cū ātea non vidisset mox illum in vultu ⁊ habitu dep̄hendit ipsuz ꝑ certo esse quē trāsacta nocte sub cōditiōe ꝯuertēdi se liberatorē habere meruerat Proinde mirat⁹ vehemēter atq; cōpunctus ꝓtinus eidē scō viro se reddidit a quo benigne suscept⁹ mox in etate teneriori g̃uitatis ⁊ sapie canos cūctis mirātib⁹ induit Porro p̄dictus magister eius a ꝓposito bono citi⁹ corruēs et eundē secuz euertere satagens fundatuz in cristi amorē tirunculum mouere nō potuit· Hic ergo delicat⁹ atq; tenerrim⁹ adolescēs cū eēt ānorū quatuordecī manuz suā misit ad forcia ⁊ letātibus angelis ⁊ hoīibus iugū christi suaue portādum aggredit̄ et quasi agn⁹ ad aratꝝ suscepti ordinis applicat̄· Miserāte vero dño ab ipsis rudimētis cōuersiōis sue inuīti fortitudiem idučs sed agni māsuetudinez retinens tāta carismatum eminentia a p̄mis ānis enituit vt cōuersatiōis ei⁹ elegātia atq; fragrātia cōtubernales eius vehementer affecti cōgratularētur sācteq; deuotiōis et humilitatis q̄ in ipō relucebāt exemplis cōformari certatim niteret̄· Hūc postea pi⁹ dñs in multis ⁊ mirabilib⁹ visionib⁹ et ꝯsolatioibus benigne dignatus ē visitare vt patet i libro origmali·   ·xxvi·

Dum reuerēdissim⁹ pater bernardus aliqñ prouinciā flādrie i trasset et recia vbi dei q̄qua vsum in captura aīaꝝ laxaret ⁊ nobiles⁹ et litātos viros multos de fluctib; seculi ad littus ꝯuersiōis attraheret iter ceteros illustris q̄dā vir arnulph⁹ nōie de maiorcā diues ⁊ delicat⁹ nimis i secrēto i manib⁹ ei⁹ se reddidit Fuit āt vt usq; ꝯsiliū rē silentio tegē ꝓpt̄ q̄dā ipedimenta seculi vsq; ad vltim diē q̄ egressur⁹ eēt de t̄ra ⁊ cog̃tiōe sua Erat ei magn⁹ pr̄familias ōīt⁹ filij⁹ ⁊ frib; ⁊ diuitijs irretit⁹ vt absq; suorū dāno ⁊ scādalo graui abrumpe se nō posset n̄ prius domū

sapienter et caute disponeret Interim vero dū archāi hui? negocij causam ipsi duo soluʒ in mūdo scirent factū est verbuʒ dn̄i ad quēdam rusticū armentariū cum boues minaret ad aratꝝ: dicēs Vade dic arnulpho de maiorta vt secum ducat te in clareuallē quo ꝓxime iturus est ad cōuersionēʒ et tu cum eo cōuertere· Audiuit vero vocē ꝗ nemine videbat Facta autē hac voce cepit paup ille attēcius orare vt si a dn̄o sermo fuissꝫ reuelaret iterum auriculam eius· Et adiecit dn̄s secundo loqui ad ipm repetēs eundē sermonē· Accepto itaqꝫ scd'a voce oraculo venit ad ꝑtaxatum virum et ait· Verbum mihi est ad te dominū meum A quo cū fuisset duct? in partem ꝓcidit ad genua eius dicēs· Obsecro te per xp̄m dominū nostruʒ: vt duces me ad clareuallēʒ vt salues tecū animā meaʒ· et si scire desideras domin? pius et misericors secreta tua causa salutis mee mihi reuelare dignat? est· Audiēs autem nobilis ille paterfamilias verba ista mirat? est et letatus valde acceptūqꝫ hominēʒ cōduxit ad seipsum quē etiam postmodū indiuiduū comitē itineris pariter et cōuersionis habēs· habitur? vt credimus cōsortē eterne retributiōis Explicitis itaqꝫ negocijs ꝓ quibus moram fecerat venit clareuallem tam submissus humilitate q̄ʒ sublimis diuitiaꝝ affluentia multaqꝫ eidēʒ mōasterio de suis facultatibus cōtulit: ꝗ et alijs nōnullis cenobijs dona etiaʒ largitus est· Sanct? vero bernardus de cōuersione eius multū exhilarat? taleʒ de eo in cōuentu fratrū sn̄iam ꝓtulit· De cōuersiōe fr̄is arnulphi nec min? admirādus: nec minus glorificādus est xp̄us q̄ʒ de resurrectiōe lazari q̄triduani· eo videlicet ꝙ in delicijs tātis clausus atqꝫ sepult? velut ī tumulo iacebat et quasi viuēs mortu? erat· Huic autem ꝯfitēti cum gemitu et lacrimis multis delicta vniuersa que ī mundo ꝯtraxerat beatu? bernard? intuen? cordis eius amarissimā cōtritiōem et ad omne opus bonum spōtaneā voluntatē iniūxit ei vt pater noster tribꝰ vicibus diceret atqꝫ in suo ꝓposito deinceps vsqꝫ ad morteʒ ꝑduraret· Quo ille audito ꝯtristatus respōdit· Ne q̄so irrideas famulū tuū beatissime pater· In quo te ait irrideo? At ille ait Ieiunia septē annorū vel decē non sufficerent mihi etiā humiliato in sacco et cinere et tu mihi precipis pater noster tercio dicere et in ordine pseuerare· Et sanctus ad eum· Ergo ne tu me meli? nosti quid te oporteat facere vt salueris? An tibi forte parū videt ordinem tenere et in ipso vꝫ ad mortē pseuerare? Ille vero respōdit· Absit ab aīa mea tā iniq̄ presūptō· sed ꝓpter deū obsecro ne mihi parcas: in p̄senti vt meli? parcas ī futuro et talē nūc impone pn̄iam q̄tinus p? mortē carrū? ad requiem sine pena pueniā· Cui beat? pat ait· Fac vt locut? sum et securū te facio· qꝫ

deposita mole corpis mox ad deũ
sine molestia puolabis. Hoc nã
q3 rñso q̃si diuinit⁹ accepto cõfor
tatus est nimis: adeo vt deinceps
nulla tẽptationũ violẽtia: nulla
infirmitatis molestia posset a cur
su desiderij sui q̃ totus in deũ pge
bat aliq̃tenus retardari. Erat au
tem circa obsuatões ordinis et cu
stodiã cordis sollicitus et timora
tus nimis ita vt neminem me vidis
se recolam tam studiosũ cõsciẽtie
pprie mũdatorẽ. mirabant̃ omes
pr̃tim cõfessionũ illius auditores
q̃tidianã instãtiã vel poti⁹ impor
tunitatẽ qua eos quiescẽ nõ sine
bat. sic nec ipse quiescere poterãt
cõfitẽdo. plangẽdo. plorãdo. nõ so
lu3 d̃ ociosō smõe aut signo siqñ
illi vel raro surrepet: ve3etiã sup
vana et leui aliq̃ cogitatiõe qd̃ ce
teri hoim exceptis paucis pfecti⁹
puipẽdere solẽt seipm scrupulosis
sime dijudicabat et q̃si de crimine
arguebat. Quia vo veraciter scri
ptũ est. Quẽ diligit dñs corripit
Flagellat aũt oẽm filiũ quem reci
pit: nũq̃3 huic venerabili viro pa
terne mie correctio defuit. sempi
ea carnis vitia resecans et virtutes
aie pullulare et fructificare faciẽs
Deniq3 per plures ãnos vsq3 ad
exitũ suũ grauibus et diuturnis in
cõmodis flagellat⁹ est. q̃ oia nõ
solũ eq̃nimiter tolerabat: ve3etiã
gloriabat̃ in illis sicut in omnibus
diuitijs. Factũ est quodam tem
pore du3 cõquassatus et delicatus
esset vsq3quaq3 ita vt nõ sine do
lore incliui⁹ stare posset. nec ppter
hoc vnq̃3 obmitteret vt nõ ad oẽ3
glorie decãtationẽ pfunde et deuo
te diuie maiestati inclinãdo reue
rẽtiã exhibẽt vt vespertie synaxis
i eccã celebraret. Ipso vo stante
in retro choro iuxta quẽdam mõa
chũ virũ eq̃ sanctissimũ. ecce ãge
lus dñi apparuit ibi in specie pul
cherrimi monachi adolescẽtis cu
culla indut⁹ niue cãdidiore quem
tñ iste arnulphus minime videbat
Cũq3 more solito ad gloriam psal
mi deuote inclinaret angelus dñi
stabat corã eo et suppliciãti⁹ caput
suppositis manibus sustentabat.
Quẽ cum pdict⁹ monach⁹ colla
teralis eius fr̃is arnulphi cerne
ret et ex fulgore vultus et habitu
angelũ esse deprehenderet letatus ẽ
valde sup ãgelico aspectu. acces
sitq3 vt teneret eũ et deuote ample
xaret. Cũq3 expãsis manibus vel
let tenere atq3 cõstringẽ ille subi
to euanescẽs recessit ab eo. s3 subi
to iterũ apparẽs stetit i alio loco.
Videns vo illũ mõach⁹ denuo cu
currit ad eũ et simili mõ nitebatur
apprehẽdere eũ. s3 mox angelo di
sparẽte et protin⁹ alibi reapparẽte
frustratus ẽ ho a conatu suo. Qd̃
cũ pluries factũ fuisset tande ãge
lus ex toto disparuit et qui se vide
dum obtulerat teneri omino non
ptulit. ¶ Laborabat aliqñ ath
leta dei arnulphus dolorib⁹ visce
ru3 q̃bus freq̃nt nimiũ artabat̃. et
erat lãguor fortissim⁹ ita vt deficiẽ
te vitali spũ q̃si vsq3 ad mortẽ ãgu
stiaret̃. Cũq3 aliq̃3 diu mutus et
isẽsibil̃ iacẽt d̃ vita ipi⁹ desperatũ

est et ob hoc oleo infirmorum inunctus est. At ibi primum respirare potuit erumpens in vocem confessionis et laudis ait. Vera sunt omnia que dixisti domine Jesu. Quod cum sepius iteraret stupentibus qui aderant et percunctantibus quomodo se habeat aut que re ista diceret. nihil aliud respondebat nisi quia vera sunt omnia que locutus est deus. Quidam autem ex ipsis dicebant quod pre acerbitate doloris cerebro turbatus esset et quasi aliena loqueretur. Quibus ille respondit. Non est ita fratres sed sano capite et mente sobria dico quia vera sunt omnia que locutus est dominus Jesus. At illi dixerunt. Et nos hoc verum esse fatemur sed tu cur nunc ista commemoras? Respondit. Dominus dicit in euangelio. quia si quis affectibus parentum et diuitijs mundi propter amorem ipsius renunciauerit centuplum accipiet in hoc seculo et vitam eternam in futuro Ego itaque vim sermonis huius in presenti experior et centuplum meum iam nunc in hac vita recipio. Siquidem immensa doloris istius acerbitas adeo mihi sapit propter spem diuine miserationis que in ea reposita est mihi vt hanc ipsa caruisse me nolim pro centuplicata mundi substantia quam reliqui. quod si ego peccator indignus adeo letificor etiam in angustijs meis quomodo putamus sancti et perfecti viri tripudiant et exultant in consolationibus suis. vere etenim spiritale gaudium quod nondum est in spe centies milies exuperat seculare gaudium quod nunc est in re. Si quis autem seculum relinquens et ad conuersionem veniens centuplum istud accipere non meretur. constat profecto quod adhuc perfecte omnia non reliquit sed ex propria voluntate que est mala proprietas secum retinet aliquid. Hoc illo dicente mirati sunt vniuersi ab homine laico et illiterato sententiam talem esse prolatam nisi quod manifeste dabatur intelligi. quia spiritussanctus qui eum flagellari in corpore grauiter permittebat intus suauiter in anima vngebat.

xxviij.

Frater quidam nomine petrus cum in adolescentia sua clareuallis postmodum futurus abbas in obseruantia sacri ordinis satageret quotidie se metipsum exhibere hostiam viuentem sanctam deo placentem. quoniam omnes pie in cristo viuere cupientes persecutiones inimici sustinent permittente deo qui omnia ad salutem electorum operatur grauissima capitis passione laborare cepit quam passionem fortis miles cristi patienter tolerabat studens semper in dolore gratias agere et viperam proprie voluntatis a murmure compescere. Et licet optaret cum propheta vt ingrederetur putredo in ossibus eius quatinus requiescere meretur in die tribulationis pro eo tamen magis animo grauabatur quod spiritum in eo promptissimum ad ardua queque virtutum caro infirma pro voto subsequi non valebunt. Quadam itaque nocte dominica cum sacris vigilijs interesset sentiens se prefato incommodo solito amplius stimulari cogitauit exire de choro et ire pausatum. Sed mox spirante deo recogitauit vt propter dominum vsque ad horam diei primam sustineret. quoniam ipsa die itemeratis misterijs pro co

si corpis et sanguinis xp̄i pticipa
re debebat. Prima v̄o trāsacta q̃z
uis doloris imensitas nō cessaret. p
potuit tn̄ tolerare nec ↄuetū desere
re vȝ p9missaz maiorē q̃tin9 sacrā
posset recipe cōionē Cūq3 iā coica
tur9 ad gdū altaris accederet et so
litā ibidē veniā flexis genibꝰ de
uotissima hūilitate peteret: ecce re
pētē de vtice ei9 lapsa ē q̃si ingēs
massa plūbi: q̄ illi p mediū frōtis
veniēs et i paumētū cadēs nō pua
collisionē fecit Ipse v̄o ei9 dē mo
lis ↄcussionē atq3 ruinā aptissime
sentiēs. ȝ nullā spēm vidēs de tā
ta nouitate miratus vehemēter ob
stupuit. Et o mira clemētia redē
ptoris nr̄i. qz aī frater iste grauissi
mos q̃dez dolores sentiēs. ȝ tn̄ ob
reuerentiā sacramēto ꝓipsi9 eāt q̃si
nō sentiēs. mox vt eadez sacramē
ta fideli deuotōe pcepit ab oī p̄sti
na infirmitate eadē hora ↄualuit:
et ita pfecte curatus ē vt nullā de
iceps molestiā ex ea sentiret Ipe
v̄o gratie dei neq̃q̃z igratus exn̄s
adeo ī scā religione pfecit vt pa
storale officiuz pmū igniaco post
modū i clareualle ↄsecut9 nomen
abbatis vita et moribꝰ decorauit.
subditosq3 suos p viā v̄e hūilita
tis pducēs xp̄i bon9 odor deo esset
in omni loco. .xxviii.

Nō

Fuit itē i clareualle mōach9
q̃dā. qui q̃zuis hō bone volūtatis
existeret. corpe tn̄ delicatus atq3
infirmus erat. et ꝓpterea i obsuati
one ciborū et pcuratiōe medicami
num curiosus atq3 supsticiosus.
Clemēs aūt dn̄s q̄ misericordiē
solet errātes corrigere ipm voluit
ad viaz veritatis reducere. taliq3
modo visitationem suam simpli
citer delinquēti prerogare digna
tus est. Aspiciebat isdez frater in
visu noctis. et ecce vniuersitas
fratruz quasi ad laudes diuini ser
uitij celebrandas ad eccliam festi
nabat. Porro ad ostiū ipsius ec
clesie stabat illa taz hūil' q̃m sub
limis mater mie pia v̄go Maria q̄
tanq̄m p̄ciosi electuarij pixidem
portans. singul' fribus oratoriū
intrātib9 singula ex eo cocelaria
dulcissima sua manu dignāter tri
buebat et mira dulcedie gustātes
reficiebat Quo viso frater ille gra
tulatus ē vehemēter reputans secū
q ipse celestis illius alimonie sine
obstaculo particeps fieri deberet.
Cūq3 ad manū pijssime pcuratri
cis accederet benignissima dissila
trix et v̄e mitis v̄go repulit eū di
cēs Nūquid meo medicamie op9
habes? Nōne tu sapiens medic9
es et tuimet curam sollicite geris?
Vade itaq3 vade et tuis medicami
tis sicut volueris vtere. quoniam
de his qui curam suam super domi
num et filium meum iactant cura
est mihi. Quod cum ille audisset
erubuit. et petens indulgentiā p
misit ei q se ampli9 de seipso nō
intromitteret: sed totam vite sue
curā deo et sibi cōmitteret Ad quā
sponsionem generale refugiū om
nium christianorū satisfactione
accepta benignissime penitenti ve
niam et gratiam indulsit et medica
mēti salutifere pietantie pabuluz

impartiuit ¶ Gustata ergo benedi
ctiōe celestis anthidoti ptin⁹ a sua
teneritudine ₇ infirmitate frater il
le ↄualuit· et abdicati⁹ omībꝫ me
dicamentis et delicacioribꝫ alimē
tis ad cōmunes cibos se trāstulit·
Ideoqꝫ cooꝑante grā dei in breui
decorem ₇ fortitudiem cum salute
corporis et anime pꝛiter induit·

¶ Cum adhuc nouic· ·xxix·
cius esset deuot⁹ frater acbardus
venerabil abbas bernard⁹ qdam
die itrauit ad cōsolādos nouicios
suos sicut freqnter facere solebat·
Terminato autem ſmōe pdictū
acbardū cum alijs duobꝫ nouici
is traxit in ptē ₇ pmonuit eos in
spū pphetico loqns ita· ¶ Futurum
est inqt vt nouici⁹ ille· Designa
uit āt vnū ex noīe· ante diem cra
stinū furtiue recedat· Vos itaqꝫ
vigilate ₇ estote pati et fugientē
cum rapinis eū fugere nō finati⁹·
Quo audito mirati sunt et cum si
lentio pstolati sūt exitū rei· Porro
funda vo nocte duo ex illis cuꝫ
fugitiuū in lecto firmit dormiēteꝫ
aspicerent tūc et ipsi dormire cepe
runt· Verūtamē acbard⁹ qꝛ certis
sime credidit vbuꝫ a scō patre p
latū haud posse irritum fieri: som
nolētie spm̄ q ei molestissim⁹ erat
virili ↄstātia repellebat· Nūc em̄
frontē nūc timpora fricando: mō
pilos capiti⁹ et barbe velliādo mō
man⁹ et faciem lotitās· nūc ad lo
cuꝫ de loco ābulādo se excitans·
tandē fallacie somnū quo pmeba
tur euicit· Cūqꝫ ppe essꝫ vt signū
ad vigilias pulsaret ecce duo qsi
gigātee magnitudinis ethiopes
nigerrimis cappis induti p ostiuꝫ
domu⁹ visibiliter ingrediunt Is
vo qui precedebat gallinā assataꝫ
in spico portabat· Porro in ipso
veru coluber ingēs p caput et cau
dā infix⁹ erat et eandem gallinā
binándo āgebat ¶ Cum tali itaqꝫ
pōpa accedunt ad lectuꝫ falsi no
uicij et gallinā fumantē naribus
applicāt dormientis· Quo statim
expgefacto demones egrediunt
et qd int⁹ in corde ei⁹ inuisibiliter
acitarent horrendo hoc visibili si
gno demonstrauerūt ¶ Cunqꝫ cui
gilasset miser ille ↄtinuo surrexit
et vestimentis onust⁹ post demo
nes exijt· vemensqꝫ ad ostiuꝫ ar
marij qd erat in claustro macbia
mentis suis moliebatur firmatuꝫ
effringere ac secuꝫ tollere libro⁹
Porro pdictus acbardus celerri
me socios excitat ₇ pphetatā apo
state fugā signi⁹ ac nutibꝫ insinu
at· Itaqꝫ recedentē parit inseqn
tes reperiūt illum pessulū ostij cō
cutientē· Quos vbi ille persensit
ilico datis saltibꝫ euolat et papi
ti cursu p ostia pomerij ruens mu
rorū tandē septis retinet atꝫ redu
citur· Die autē facto cuꝫ maloꝝ
impenitēs resipiscere nollet qꝛ iaꝫ
datus erat in repꝛobū sensū dimis
sus est tandē vt abiret i locuꝫ su
um· Eodē vero die arreptu⁹ a de
mone dementiā incurrit et vsꝫ ad
mortē furere nō cessauit· xxx·

¶ Cum i ptib⁹ germanie isdem
dei ſu⁹ acbardus p ↄstruendo ce
nobio qd in territorio treuerorūꝫ

situ claustru nomiat aliqn mora ret celitus dessuz e ei videre et allo qui boiez scm. boiez ve diuite. magnu queda solitariu q in ptibo il lis multo tpe p montes et siluas sine tecto et vestimeto p xpi nomie nudo oberras herb agrestibo et earu radicibo moriture carnis vitam sustetabat. et estatis ardores hyemisq asprios algores icredibili patietia tolerabat. Ita vt qda vice cu brumali tpe gelu solito amplio inhorruissz et nix multa valde de nubibo fluet et ipse no hns q a facie niuis et frigoris ho fuget. s i terra nudo iaces n modica spissitudine niuis toto opiret. nullaq in diqu corpio eio illic eet excepto q virgula fumatis abelito ab ore p cedes supiniecta niue aliqntuluz reliqbat. Huio beati viri admirandas vtutes et huane fragilitatis modu excedete patietia dns acbardus nouicys suis referebat quibus rudimeta tyrocinij ipsorum magnifice roborabat atz i amore vtutu no mediocriter accedebat.

Baldwino qda di .xxxi. ues i seclo doctrina reueredissimi pris bernardi secutus spreuit vniuersas mudi popas et voluptates i clareualle viue cepit. Cu at iaz no soli sibi viueret: s etia multis alijs vbo et exeplo pdesset in salute: vocante deo pisane ecce q e metropolis tuscie archiepatuz sortitus est. Cosecutus vo aple huio dignitatis eminetia tate spirital sapie luce refulsit. tataq auctoritate ac sps libertate officiu suuz exercuit. tata nihilomino masuetudine verum se monachu in pontificali culmie demonstrauit vt no solum cisterciesis ordo: veru etiaz vniuersi fideles intra italiaz gratularentur. gratias agentes deo qui splendidissima hanc columnaz et fulcimentuz inconcussum sancte ecclesie sue temporibus ipsorum cocessi set Sed quonia in rebus huanis nihil ex omni pte posse beatu esse plagimus cotigit instigante diabolo vt pter ipsum inter pisanos atq lucenses populos gnis et periculosa guerra oriret. que etiaz post obitu ipsius cotentoe partiu infla mata atq ptelata p aliqt annos durauit et vix tande ad pacis et cocordieq vinculu reuocari potuit Quis fuerit occasio huius dissensionis nihil interest hoc solu dicimo damnosaz et penalem tanti potificis aie guerra illa extitisse sic diuina reuelatioe declaratu est Post dormitione nempe huius beati psulis aliquato tempe elapso fuit in insula sardinie sacerdos quidaz honeste oversatiois qui etia sibi preerat et cuida ecclesie parochiali. Erat aute ecclesia extra villa edificata atq ab omni hominu habitatione remota. Quadam itaq die cu missaz celebraret hora perceptionis inuenit hostiam sacra supcorpale fracta atq i duas ptes a seipsa diuisaz qua an osecrauerat integra et sanaz. Qd vbi cospexit turbato et anxio cu metu et amiratone sacrificiu cosumauit. Expleto autem misterio ceterisq dimissis

sol9 ibi remāsit. Cūq3 tristis eēt p signo qd acciderat egressus foras venit ⁊ stetit ad orientalē plagā ei9 dez ecclīe dorso adherēs parieti tēpli ⁊ facie vsa ad orientez. Qui dum ita positus ibidē aliqm diu staret ⁊ de re q̄ sibi eueneāt timide ⁊ sollicite cogitaret ifremuit spū ⁊ inhorruerūt subito pili capitis eius. Tunc irruēte ī euz nescio q̄ virtute extna ita defigi atq3 artari cepit vt nullo mō posset se inde mouere. Et ecce apertis ocul9 vidit innumē multitudinis turbas eqstres et pedestres coram eo citatis gressibus trāseūtes. Erāt autē ī eis hoīes pmiscui sexus diuerse etatis et odicōis. ī qbus etiā multos dep̄hendebat qs viuētes ī carne ātea cognoueāt Vn9 ergo ex eis ipsi p̄sbīo qndā notu9 et car9 ad eū accessit ⁊ fixo gdu cepit familiariter cū eo loq̄. Percūctāte vo p̄sbīo q̄nam eēt aut qd agēt tāta turbarum infinitas rn̄dit. Aīe hoīm sunt carne solute q̄ omnes p varietate culparū3 variis subdite pēis ita semp discursu reciproco lōge lateq3 vagant ī mūdo. Quedā autē ex eis oci9. qdā tardi9 liberāde sunt. qrūdā vo pene insolubiles pmanent. Dū hec ille loqret respiciēs p̄sbiter vidit supradictū epm̄ demisso vultu corā se ptereuntē tanq3 districti iudicis sentēciā patiēter ferentē Viso ergo eo sacerdos vehemēter obstupuit ⁊ cū terroē magne admiratōis exclamauit dicēs Ve mihi misero pctōri quid est hoc qd videō. Nunqd iste est dn̄s noster balduin9 pisan9 qndā archieps de mōasterio clareualł assūmpt9 Rn̄dit is q̄ loqbat ad eū. Ipse ē vē. Et p̄sbiter ait. Dicāne ergo tātē pfessionis mōachus et tante pfectōis epūs deputatus ē penis quē nos sperabam9 iā in celo gaudere cum āgelis. Ille vō respondens ait. Pro certo scias et nulla ten9 dubites qz ipse est vē sanct9 celsiq3 meriti pontifex ⁊ mag erit glīa eius coraz deo. Sz qm̄ pter ipsū inter pisanos atq3 lucēses populos diuturna iā guerra versat̄ ppterea differt̄ a reqē donec inter illos ad pacē discordia reuocet̄. Post hec apparuit eidez p̄sbitero colūna qdā iubaris imensi. cui9 claritas vltra cōmunē sol valētiā choruscare videbat̄ de celo vs3 ad terrā porrecta per quā aīa qdam angelico ductu ad sidera cōtendebat Sciscitāte vō presbīo qdnā hoc esset. Respōdit alter. Ipsa ē aīa cōstātini qndā iudicis ⁊ dn̄i turritani. hec āt per nouez ānos vētis et pluuiis et algorib9 semp exposita a die exitus sui vs3 nūc in stilliciđio domus sue ōstitit ibi q3 suoꝝ excessuū penas luit. Sz qz misericors et liberalis in paupe res extitit et iudiciū iniuriā patientib9 fecit. insuper etiā de malis q̄ ōmisit cōfessa ⁊ penitēs a corpore exiuit. idcirco miam a deo cōsecuta hodierna die meretur ab oībus malis liberari ⁊ ab omnibus bonis satianda ad eternā beatitudinez ītroducī Hec et multa alia

sacerdos ille vidit et audiuit de se
cretis alterius vite. Inter que etiam di
ctum est ei quod eodem anno esset moritu
rus. quod etiam subsecuta mors eius ve
rum fuisse comprobauit. Sic omnipotens
deus innotescere voluit dilecti sui pontifi
cis animam quamuis sanctam. quantulacumque
tamen rubigine culpe fuscatam non potuis
se regnum puritatis intrare nec fulgo
rem meridiane lucis in qua celestis spon
sus cubat intueri donec ipsius gratia
expiata et pace inter dissidentes confir
mata esset. .xxxii.

Vir magnificus et cum omni reueren
tia nominandus eskillus quondam danorum
archiepiscopus: postea vero huius cisterciensis
ordinis monachus cum adhuc esset
adolescens annorum .xii. transmissus est
a parentibus causa studii in saxonie no
bilissimam ciuitatem bildesemensem.
vbi tandem in grauissimam incidit valitu
dinem. Cumque diu lecto decumberet:
tandem omnium membrorum et sensuum offi
cio destitutus est ita vt fere mortuus
putaretur. Exemptus ergo carnis sensi
bus ductus est in spiritu ad quandam man
sionem totam interius quasi clibanum arden
tem. Ad quam cum propius accedens cu
riosius inspicere vellet subito erum
pens vapor incendii apprehendit in
cautum. moxque in illam fornacem flam
miuomam traxit inuitum. Qui dum
protinus ardere cepisset iamque nihil ni
si mortem et ignem eternum sibi superesse
cogitaret. ecce miserante deo appa
ruit ei in vno diuersorii latere me
atus quidam quasi tramitis angu
sti de ostio ad ostium ducens. qui
etiam flammis vacuus esse videbatur
Quem cernens et spe euadendi ani

matus conatu quo potuit reptans
ad locum illum refrigerii peruenit. et
per illum ad ostium tendens celeriter
exiit et fugit palpitans et tremens
Moxque palacium quoddam regale
et amplum reperiens et illud ingredi
ens vidit reginam celorum in thro
no glorie residentem. Ad quam paui
dus accedens flagitabat obnixe
vt sui misereretur. Quem protinus il
la dedignanter aspiciens atque mina
citer alloquens quod ausus fuisset in con
spectu eius apparere: mandat quanto
cius egredi et cruciandum ad ignem
reuerti. Porro inter alios matri mi
sericordie assistentes apparebant
ibi tres viri venerabiles .s. episco
pus bildensemensis. decanus. et ali
us quidam nescio quid gerens offi
cii in eadem ecclesia. Hos itaque
intuens et recognoscens lacrimabi
liter deprecabatur quatenus piissime
domine pro ipso supplicare dignaren
tur Quod cum deuotissime facerent
misericordissima dissimulatrix re
spondit eis dicens. Quid est quod
rogare presumitis pro isto adolescen
te vanissimo meo conspectu indi
gno? Hic enim puerfus et lubricus
nunquam honorauit me. nunquam salu
tationem meam mihi vel vna vice
representauit. Cumque instaret vt
delicta iuuentutis et ignorantiam
eius solita pietate dimitteret et ipse
se de cetero emendaturum promitte
ret accessit iterum tremebundus ado
lescens eam: dicens. Miserere
mihi piissima domina quia paratus
sum amodo tibi vsque in sempiter
num seruire. et te super omnia post

deu3 venerari. q; si genitor meus istam calamitate meam agnosceret maxima auri pondera pro mea liberatione libenter impenderet. Talia itaq3 dum lametabili voce depromeret mater misericordie serenata facie respiciens eu dixit Quid igitur? Putas ne q; valeas teipsu3 apud me codigno precio redimere? In hoc enim fortassis placare me posses si congruu mihi precium pro tua redemptione persolueres. Tu3 ille non modice exhilaratus in verbo isto fiducialius accessit dicens. Etiam atq3 etia3 clementissima domina. ego me optime redimam. et quicqd mihi dignatio tua preceperit libentissime facia3. tantum modo esto mihi ppitia. nec me in ignem amplius cruciandum remittas Cui virgo beata respondit. Volo igitur vt de quinq3 generibus anone quinq3 modios michi non negligas reddere. Quo ille audito gratanter accepit. responderisq3 alacriter dixit. Caru3 est est mihi carissima domina quod imponis. et ego mensuram bonam et confertam et coagitata et superef fluentem dabo in horreum tuum. Quod cu3 in fide sua firmiter promisisset datis fideiussoribus predictis intercessoribus dimissus est: atq3 bte Marie vginis intercessione ab igne ereptus et ad penitentia3 agendam vite amisse institutus. Redditus itaq3 confestim sibi aperuit oculos. surrexit et sedit in lectulo. moxq3 in iubilum erumpens clamauit cu gaudio magno dicens. Benedictus deus ego liberatus sum et amplius no ardebo Gras ago tibi sancta Maria quia de incendio liberasti me et amplius non ardebo Videtes itaq3 qui ad erant illu3 de mortis ianua reuocatum cu gaudio gestientem atq3 clamantem sciscitabantur ab eo tante leticie causam. Ipse vero per multum temporis spacium dicere nil valebat nisi tantu3 Deo gratias quia amplius non ardebo. Et cum sepius illud repetisset conuersus tandem ad astantes quid vidisset per ordinem indicauit et c. Porro in predicta visione significatum est ei quia predicti tres venerabiles viri quos intercessores habuit dum adhuc in carne degeret eodem essent anno de corpore migraturi. qd et factum est. Processu vero temporis cum prefatus adolescens etate pariter et sapientia crescens cum assuumptus esset ad regimen lundensis ecclesie que est metropolis dacie. non immemor voti sui nactus oportunitatem de remotis galliarum partibus vbi fontem religionis esse cognouerat non solum quinq3 sed etiam plures spiritalis professionis conuentus euocare curauit. Inter quos etiam duos de ordine cisterciensi obtinuit vnum de cistercio alium de clareualle. Postqm autem audisset famam sancti bernardi non contentus ipsu3 videre in filijs. expositis periculis se et suis omnibus clareuallem venit persona humilis atq3 sublimis. vbi cu magna

deuotione faciens dies nō paucoꝝ
tūc quidē cum sancti bernardi be
nedictōe in priam reuersus est.
Sed post audita morte beati ber
nardi: relictis oib⁹ atq₃ alteri cō
misso epātus officio exul deuot⁹
clareualle venit atq₃ habitū ipm
religionis accepit. vbi q̄nto secre
tius ab oibus negocijs vacauit:
tāto deuoti⁹ diuinis obsequijs in
tendere curabat. orōnibꝫ vacare:
ꝓ peccatis p̄teritis mirrā ɔtriti cor
dis deo offerre. et grām supne be
nedictōnis sollicit⁹ implorare.

¶ Fuit in cenobio xxxiij.
clareuallēsi mōachus quidā pro
fessioni sue moꝝ integritate ɔcor
dans alquirin⁹ noīe. vir religio
sus atq₃ spiritalꝫ. sobrius i victu
humilꝫ in vestitu et durus admo
duz castigator corporis. Ita nā
q₃ circūcisus ac tēperat⁹ erat i his
q̄ ad vsum corporis ptinere vide
bant̄ vt oi voluptate et vanitate
depulsa ipsis necessarijs etiaz par
cissime vteret̄: licet occasio certuz
limitē excedendi se ei freq̄nter ige
reret. Erat enī perit⁹ in arte medi
cine. Et q̄zuis magnates et nobi
les terre operā eius incessanter ex
peterent et inuitū et renitentē ꝑ di
uersa loca distraherēt. ipē tñ sup
egenos et paupes itelligens ma
gis omnimodā eorū curationi soli
citudinē impēdebat. Nec mō ipo
rū egritudines liuoresq₃ curabat
s₃ et languentiū putridas carnes
et sanie defluētia mēbra ita dign
ter: ita diligent̄ ꝓprijs manib⁹ cō
trectabat vt xpi vulnera fouere
putaret̄. Et vere sic erat Vnde et
ipse dn̄s famulū suū secretis cōso
latōib⁹ sepi⁹ visitabat et ad op⁹
ministerij hui⁹ mirabilit̄ iuuabat.
Quadā igit̄ vice vidit huiōi visi
onem i clareualle. In p̄mis audi
uit q̄si q̄ndam p̄cursorem celestē
p̄conia voce clamātem et dicentē.
Ecce christus venit. surgite et oc
currite obuiā saluatori Cūq₃ om
nes certatiz ad videndū dn̄m ꝑpe
rarent: tūc et ipse cucurrit et stetit
in ostio claustri per qd̄ ventur⁹
eēt sperabat̄. Itaq₃ ingrediente
dn̄o accessit et adorauit eum flagi
tans vt acciperet benedictōem et
miam a deo salutari suo. Qua p
cepta cepit eū attentius intueri et
miro pietatis affectu cōpatieba
tur ei Sicq̄dē apparebat ei tanq̄z
dolens atq₃ infirm⁹ ɔfixus clauis
et lancea perforatus ac si eadē ho
ra de cruce deposit⁹ essz. ita vt san
guis vbertim de plagis recētibus
emanaret. Porro ipse domin⁹ lin
theolos mūdos q̄si corpalia tenēꝝ
eisdez vulnerib⁹ imprimebat et cru
ore deterso i terrā pijciebat Quoꝝ
frater ille cum sūma veneratōe re
colligens ac multa deuotione deo
sculās q̄si redemptiōem aie sue in
sinu suo repositos ɔseruabat. His
et huiōi reuelationib⁹ freq̄nter a
domino recreat⁹ nō cessauit vs₃ in fi
nez opari bonū ad oēs. maxime
āt ad pegrinos et pauperes egro
tātes. q̄m vo rigid⁹ i ppria ɔseruan
da q̄mq₃ district⁹ castigator cor
poris sui fuerit ex hoc satis appa
ret q⁹ cū indigētib⁹ cūctis cū fer

uore caritatis opa impederet se solū
i huiuoi cura excipiebat Licz ei va
litudiari? eet ꝛ debil' corpe: nūqz
tn acqeuit carnale sibi ipende me
diciā ꝫ totum se deo cmittebat.
qm ipsi cura e de nob. Dicebat m
mirū vtutes aie i corpis ifirmitate
pfici nec posse mōachū spiritales
a dn̄o csolatões pcipe q circa cso
latiūculas carnis sue tene sollicit?
gustare ꝛ videre negligit qm sua
uis e dn̄s Cursu itaqz vite sue lau
dabil'r pacto cū iaz tpus istaret
q p laboribꝰ ꝛ scē pietatis opibꝰ
eternā mercede acciperet ifirmitate
corrept? ad extrēa puenit. Cūqz
venerabil' abbas pdci? ad eū grā
visitatõis veissz qsiuit ab eo qd a
get vel quō se hret Jlle vo rn̄dit
Bn̄ kme pr. bn̄ oino mecū agit
qz vade vado ad dn̄z meū Quid
ergo iqt corpale molestiā egre n̄
toleras ꝛ mortis āgustias n̄ formi
das? Ego iqt oia trāqlla oia le
ta csidero. qz iā puctus sū a dn̄o i
bn̄dcõib? dulcedis q oez m mero
rem a corde ꝛ oez pene dolore a cor
pore tulit. Rn̄des itaqz abbas di
xit ei. Obsecro te dilce mi frat vt
ppt deū dicas nob ad edificatõem
nrāz si tibi dmit? e aliqd reuelatū
Tūc ait illi Nō anqz huc itrastis
apparuit mihi miso ꝛ idigno dn̄s
Jes? xp̄s qppicio ac sereno vultu
me ituēs ac sig btissie passiōis sue
ondens ait. Ecce pcā tua deleta
sūt a facie mea. veni ergo securus.
veni ꝛ vide ꝛ deosculare vulnera
mea q tm dilexisti ꝛ toties cfoui
sti Tali ego pmissiōe firmat? mo
ri nō timeo. qz reposita e hec sp̄s
mea i sinu meo Et scitote qz pxi
ma nocte an̄ vigiliaz bti martini
migtur? sū dū op? dei celebrabit' i
ecclā. Et tali hora defunct? e.

¶ Frater qdā dū p .xxxiiij.
pctis suis qb? deū nimis offēderat
pauid? ꝛ anxi? tota die ctristat?
igrederet' fletibꝰ ꝛ lamētis fine ipo
ne recusabat: sciēs nimirū cfessio
ne oris abs ctritōne cordis ad p
merēdā veniā min? sufficiēte corā
deo iudicari. Cūqz volumē tioris
dei i qscpte sūt lamitatões ꝛ ve sa
lubri amaritudie vētre cscie eius
aliqzdiu amaricasset dīna tāde a
spirāte grā mēbrana caritatis dei i
q sceptū e carme fcā e i duotõe cor
dis ei? tāqz mel dulcis Cepit nā
qz pmicias qsdā laborū suorū pgu
stare ꝛ expimēto discere qm sacri
ficiū sp̄us ctriti ꝛ hūiliati cordis de
us n̄ despicit. Nā cū i tāta amari
tudie quā pdixi? ctiue cuersaret'
nocte qdā vidit i visiōe dn̄m no
strū ihm xp̄m tāqz sacdotalibus
ornamētis idutū missaz celebrātē
Quoties vo iuxta ritū sacrificij se
ad ppl'z cuertebat tollēs i māib?
suis calice de altari cūctis q aderāt
videdū offerebat Porro i ipso ca
lice nihil aliud erat qm tmmō lac
me qb? btā maria magdalēa pe
des ei? i domo symōis flēdo ꝛ peni
tedo rigauerit. Cūqz pdcūs frat
sec? pedes dm̄ posit? ista videret p
cūctat? e eū dicēs. Obsecro dn̄e
vt qd ondis nob calice istuz cū la
crimis que in eo sunt. Vt videant
inquit ꝛ sciant vniuersi quātum

mihi placet cōtritio cordis et penitentie luctus q̄ ad exemplū penitentium tādiu suaui lacrimas bibi peccatricis ad pedes meos flentis et penitētis. Quāto ergo diuine maiestati acceptabiles esse lacrimas penitentie didicerat: tāto magis inatabat et inflāmabat spūs eius in ipso ita vt legēdo psallendo meditādo nihil aliud quereret, nihil aliud intēderet nisi vt mentē ad lamēta formaret et cōpunctiōis grām in se excitaret: sciens quō regnū celorum vim patitur et violēti talibus armis diripiūt illud. Addidit autē dn̄s adhuc cōsolari seruū suum q̄ malorum suorū penitudine in frixorio disciplinę cōtinue macerabatur. Vidit nāq̄ in visu noctis se q̄si in lacu profundissimo fluctuātē ac periclitantē. Cumq̄ iā euadēdi spes nulla eēt subito affuit adiutor in oportunitatibus dn̄s noster Jesus xp̄us nudis pedibus ābulans super aq̄s. Qui cū ad eum venisset extra actum de aq̄s dignāter leuauit miserū in sinū suum: ac posuit in prato iocūdissimo viriditate ameno. Considerās autē frater ille tante dignatiōis grām procidit ad pedes domini Jesu et p̄ imensitate letitie gestiens aīo cepit insatiabili pietatis desiderio sibi astringere ac deosculari pia vestigia salutatoris. Cumq̄ euigilasset sagaci discussione examinans lacum in q̄ summersus fuerat profundum vitiorū: sinū gratie in quē dignāter leuatus est remissiōem indulgētie: pratum floridum in q̄ trāspositus est eterne quietis viriditatē interp̄tatus est. Et propterea tota mēte cōuersus ad dominū tanq̄ p̄teriti labores ipsius pni fuissent in anteriora se extēdere cepit ieiuniis vigiliis orōnibus cōtinuis lacrimis et gemitibus inenarrabilibus a dn̄o postulās q̄tinus indulgētie ipsius largitatē in visionis imagine sibi ōstensam dulcē grā in rei veritate experiri mereretur et vt hoc ei aliq̄ntis indiciis diuina pietas insinuare dignaretur. Dominus vero virtutum oim distributor et earū moderator cum laborantē cōtinuo in gemitu suo et panem doloris assidue comedentē cōsolari decerneret quadā nocte de siderio q̄ super diximus valde affectus fratrū vigiliis interrat et ecce subito psallēs et orās venit in mentis excessum et vidit et ecce persona q̄dam nouaculā acutā et q̄si insensibilem leniter ac suauiter ducens per caput ipsius in momēto in ictu oculi veluti rasit ei barbā collum et coronā diuine bonitati indulgētie bonitatē signo hoc flēti et suspiranti declarās: verūtamē paucos pilos in vno timpore deferēs vt reor negligētiarū sine quibus ista vita nō ducitur nemini denotauit. His et huiusmodi cōsolationibus istē frater sepius releuatus inspirāte dn̄o didicit in spe venie respirare et de perceptis beneficiis grās agens ad ampliora suspirare. xxxv.

Frater quidā in sacre religiōis obseruātia feruēs et sollicitus dū aliquā dn̄ica die sm̄ cōsuetudinē ordinis corporis et sanguinis xp̄i participat

set visu est illi tunc et per totam deinceps diem quasi fauum mellis dulcissimum in ore teneret. Sequenti quoque dominica dum eucharistiam sibi percepisset per continuum triduum sibi eius experta est gratia. Tercia vero dominica dum diuinam nihilominus alimoniam reaccepisset tota iam ebdomada semel indultam suauitatem sentire promeruit. Ex tunc ergo et deinceps hanc panis vite dulcedinem multipliciter ex multo tempore sensit. Factum est autem vt aliquando quempiam de amicis suis pro culpa sua obiurgans iuste inuectionis mensuram super modum excederet. nec tamen antequam diuinorum sacramentorum munus ab altari sumeret exasperata fratris consciam per satisfactionem lenire curauit. Vnde factum est vt hostiam pacificam fratre necdum pacificato pariter presumens. pro mellea spiritualis dulcedine suauitatis quam antea reficit et recreari consueuerat super fel et absinthium amarissima amaritudine fauces suas infectas tremebundus horreret. Quocirca reatum suum ad memoriam quantocius reducens et pro culpa minus discrete inuectionis humilia satisfactione premiam ages aplicans illam sinam de cetero sollicitius obseruare curauit in quo ait Vos qui spiritales estis huiusmodi corripite in spiritu lenitatis. Attendant quoque isti exemplum quicumque emulatores ordinis sunt; quicumque zelo iusticie accensi feruent spiritu. ne verba forte iuste correptionis in arma vertant furoris et emendationis poculum quod fratribus propinare conantur tam sibi quam aliis per indiscretionem in perniciem trahant dum et seipsos per iram dilacerant. et quos emendare debuerant dum exasperant exulcerant et

ad excusandas excusationes in peccatis prorumpere compellant. .xxxvi.

Delicatus quidam adolescens aduertere nolens ideo ferias a clericis et sanctis patribus institutas vt vacaret et videret quoniam ipse dominus est deus non vt scaccis aleis aut quibuslibet diabolicis nugis intenderet solebat frequenter cum ceteris et sodalibus suis spectaculis et ludis variis diem perdere Quadam igitur vice cum ad aliquam domum in qua dici am multi confluerent vt theatricis plausibus et lusibus diem ipsum solito more consumerent accessit etiam illuc prefatus adolescens vt et ipse pasceret hedos suos de spectaculo vanitatis Erant autem illic aleatores quidam cum aleis ludentes. quos vt melius ex alto prospiceret super mensam ibi depositam pronus accubabat. Et ecce factum est super eum subito quasi manus hominis ipsum inuisibili flagello diutius cedens quasi caput illius et humeros et dorsum totum veluti pila desuper feriente crebris ictibus tundebat. ipse vero iacebat immobilis. quod faceret quia se verteret ignorans. Volebat ei pre nimia doloris angustia in vocem clamoris et planctus erumpere. sed pre pudore propter frequentiam circumstrepentium proloqui non ausus. ne velut insanus reputaretur molestiam verum egerrime ferebat In semetipso vero reuersus et morte quasi iam imminentem pro culpis suis arguebat se in conspectu domini gemens et in amaritudine anime sue dicens Ecce iam domine nunc inuenerit me peccata mea et ecce iam morior et ad inferos cum dolore descendo cares penitencie fructu. O pie miserator deus meus si respiciens videris afflictionem cordis mei in angustia constitutum et me licet indignum

de pñti periculo misericorditer ex pueris ꝓmitto: qm̄ nō ero ingt⁹ beneficijs tuis ꝗ ɔtinuo spretis cū ctis q̄ sunt mundi seruuz me tibi tradā sempiternū Duz hec ꝛ his similia in corde corā dn̄o loqueret᷑ facta est vox ad ipsum dicēs Si clareuallem ɔuersionis grā adire volueris: ꝛ in aïa ꝛ in corpore sal uus eris· Ad quā vocē respirās et a domio se visitatū intelligens ili co respōdit· En trado me seruum deo ꝛ domui clareuallis· Adhuc eadem verba in cord᷑ voluebat cū mox recedēte flagello tot⁹ etiā do lor euanuit· Sentiēs autē factaz in se miam ɔtinuo nō acqeuit car ni ꝛ sanguini etsi eqtatura ad ma num fuisset ne vni⁹ quidē hore mo rulam sustinuisset q̄n in cōtinenti votuz qd᷑ vouerat ꝑsolueret· neqꝫ eni carnalem illā cogitationē ad misit vt domū rediret· parentes ꝛ amicos cōsuleret· domū familiāqꝫ disponeret· redditus agros cēsusqꝫ locaret· ꝗ oïa hec abrūpens po tius q̄z solués· ꝛ cuncta hec pro pter xp̄m arbitratus vt stercora: eadem die ɔpata equitatūra i cra stinū sūmo māe iter arripiut a fa cie seculi tanq̄z a facie leoni⁹ fugi ens vt maneret in solitudie· Fer uentissimo itaqꝫ desiderio veniēs clareuallis q̄ pus vallis absinthe alis dicebat᷑· frīb⁹ quoqꝫ moduz ꝛ ordinē sue ɔuersionis exponēs tāto iocūdiori caritate susceptu⁹ est quāto per hec indicia domino vitā ɔuersionēqꝫ suā placere frē⁹ illi humiliter ꝑsumebant· Susce

ptus itaqꝫ ꝛ ꝓbatus dn̄o quoqꝫ donāte fidelis inuētus veterē hoiez cum suis actib⁹ exiuit ꝛ nouuz q̄ ꝗm deum creat⁹ est in iustiāa et sanctitate veritatis induēs tanta instātia cisterciēsis ordinis ardu os labores vꝫ in finē vite cōplex⁹ est vt cuncti⁹ sanctissimā ei⁹ con uersatiōem intuentib⁹ liquido pa teret primā illā ɔuersionis ei⁹ vo cationem vere ab illo fuisse q̄ eos quos amat arguit ꝛ castigat· om nemqꝫ filiū quem recipit paterna pietate flagellat· ·xxxvij·

¶ Instabat aliquādo sacratissi ma solēnitas assumptionis si rite memini itemerate ꝛ imaculate vir ginis dei genitricis Marie· ꝛ frē⁹ grangiarū clareuall᷑ ob reuerenti am tāte diei ad abbatiaz festina bāt· verū in vna ex his grāgijs q̄ viciniores erāt fuit ɔuersu⁹ quidā religiosus ac timens deū· qui ꝛ si ꝑ simplicitate sua ꝑfectiora que qꝫ sacre religionis apprehēdere ne quibat· bone tamē volūtatis ꝛ de uotionis existēs piissimaz dei ge nitricē dominā nr̄āz sincero venera batur affectu· Cum autez magi ster grāgie ordinaret quisnaz ad abbatiā ire deberet: vel qui ob tu telā domi remaneret Inter ceteros qui remāsuri erāt eidez frī cura cu stodiēdaꝝ ouiū ɔmissa est Quā cōmissiōem licet egerrime ferret: quoniā sperabat ꝛ multū desidera bāt diuinis ymnis ꝛ cātilenis spi ritalib⁹ iteresse q̄s in honorē regi ne celi a sancto illo cōuentu deuo tissime persoluendas fore sciebat·

nihil tñ ausus cōtradicere obedien tissime paruit impanti Vnde accā dit vt deuotio sancta quam mēte ɔcepat quāq̄z p inq̄etudinē terre ne occupatōnis quā obediētia in iūxerat pdere timebat eadē obedi entia ꝓmptā volūtate ipsi⁹ remu nerāte velut ignis scintillās ⁊ estu ans in p̄cordijs ei⁹ magis ac ma gis dilatata feruentior efficeret. Nocte itaq3 sāctissiē celebritatis dum sollicitas excubias sup gre gem suū in pascuis quiescētē ser uaret factū est vt sonit⁹ signi ma tutinalis q̄ frēs ad diuias laudes psoluēdas i cenobio excitabant q̄dq3 ob ɔticinij silentiū3 pcul au diri poterat aures ipsi⁹ reuerberaēt Tum vo cōcaluit cor eius i ipso ⁊ in meditatiōe ipsi⁹ exarsit ignis cogitantis sancte illius multitudi nis freq̄ntia3. sincero affectu pijs sime mrī mie celestis armonie lau des i cōmune psoluerēt seu q̄liter singuli q̄q3 apud se i secreto suo ei⁹dem beate v̄ginis pröciniu3 vo tis ⁊ suspirijs implorarēt. Proti nus ergo exurgēs tāteq3 deuotio ni⁹ ꝓ modulo suo particeps effici cupiēs v̄su⁹ illā plagā celi q̄ mōa steriū situ erat vultu ⁊ aīo intēt⁹ stabat debic ɔsuetudiarij⁹ p̄cib⁹ q̄ ɔuersis vice matutinaꝝ statute sunt q̄nto potuit deuoti⁹ expletis cū in paupe armariolo cordi⁹ sui enixiu⁹ q̄reret q̄d p̄cās seu q̄d lau dis dñe nrē offerrēt vnde protela tas ⁊ i longū valdē ꝓductas fra trū vigilias aliq̄ mō recōpēsare po tuisset nihil aliud p̄ter salutatōe3 ei⁹ dē pie dñe quā vtcūq3 didice rat se scire iuenit. Hāc itaq3 tāq̄3 v̄bū ɔsūmās ⁊ abbreuiatū i q̄ ple nitudo toti⁹ deuotōis iuenīri poss3 assumēs ⁊ oculos ad celū dirigēs venias venijs. suspiria suspirijs. salutatōes salutatiōibꝫ supaddit i tā religioso negocio reliquū no ctis ⁊ diluculi pte sine tedio trāse git Demiq3 q̄ nō frustra i gemitu suo laborauerit nec in cassū3 mia3 a matre mie q̄sierit dñs reuerēdissi mo abbi bernardo p spūm reuelaē dign⁹ ē. Qui diuis pmiris exple tis cū i ɔuētu fratrū ob tāte solēni tatis p̄rogatiuā ɔmēdandā s̄mo nē facēt spūssā grā vehemēter igtū int̄ cet̄a sic ait Et q̄de frēs mei di lāssimi dubitare fas nō ē vos dño ihu xp̄o v̄o regi necnō ⁊ gl̄ose v̄ gini mrī ipi⁹ sem bñplacēs ⁊ acce ptabile deuotōis nrē sacrificiū hac nocte obtulisse iōq3 frem laboris vrī mercedē eternā apd dñm ⁊ eā dē benignissimā ⁊ ptectricē nrā3 vob reposita ee c̄tissiā fide tenē debetis Verūtñ scire vos volo vnū ex mi noribꝫ ⁊ simplicioribꝫ nrīs ɔuers quē obedia hac nocte i mōtibꝫ ⁊ siluis istis sub diuo tāte festiuita tis gaudia celebrare coegerat ta3 iocundū tā deuotū tā festiuū do mie nrē matutiarū exoluisse s̄uiti um vt nulli⁹ q̄3 tacūq3 suspēsa cō teplatō seu itēsa deuotio ipi⁹ duo tōi quā n̄ alta ɔteplatiōis sublimi tas. s̄ submissa scē simplicitatis humilitas effiat preferre potue rit Quo audito mirati sūt vniuer si. precipue non solum mirati s̄ et

gratulati sunt ⁊ vehementer edifi
cati frēs laicī q̄s obedientia tam fe
stiuis q̄m p̄uatis diebꝫ frequēter
in diuersa opa trahebat certissime
sciētes qm̄ sic septa claustri ⁊ pa
riete⁹ templi sanctū non faciunt ti
morem dn̄i negligentē· sic etiam
negocia q̄ causa t'rene necessitatis
obedientia iniūxerit nil obesse po
terunt puras manu⁹ in oratione le
uāti· ·xxxviij·

Cōuersus quidā cum de do
mo clareuallis leuitate sua tercio
fuisset egressus terciocꝫ receptus
tandēqꝫ salutaribꝫ monitis ⁊ san
ctis p̄cibꝫ beati bernardi abbati⁹
cōpunctus cepit apostasie sue p̄
cipitium i quo iam tercio grauiter
periclitatu⁹ fuerat totis medulli⁹
cordis horrē quid penitētie vel sa
tisfactōnis dn̄o pro tam enormi
reatu suo offerre posset enixiu⁹ q̄
rere· Et inspirante dn̄o cogitauit
et intellexit ad p̄merendā veniā
delictorū et obtinendā grām vir
tutum nihil efficaciu⁹: nil in con
spectu dn̄i acceptabili⁹ esse sacri
ficio cordis ꝯtriti ⁊ spūs humilia
ti q̄d solū regnū celorū puiū face
re p̄ualet et formidabilē cuncti⁹
diuine iusticie districtionem ge
mitibus ienarrabilibꝫ flectere cō
sueuit· Hec itaqꝫ pietatis arma
corripiens· et seip̄m ꝯtra seipsuꝫ
erigens p̄mo quidē vniuersas or
dinis obſuātias sine dissimulatōi
ce negligētia q̄ntum potuit obſ
uare studuit· et insup̄ q̄tidianis
p̄cibus et lamētis p̄terita sua pec
cata diluere sollicit⁹ fuit· salubri
p̄sus exemplo stātes ne laberē
tur: lapsos vt erigerentur infor
mans· Ceterū disponēte qui for
tioribꝫ peccatis fortiora solet ad
hibere medicamēta quiqꝫ ineffa
bili pietate sua quādoqꝫ vasa cō
tumelie trāsfert in vasa honori⁹ ⁊
gratie ingressa est putredo in ossi
bus frīs p̄dicti et pcussus est cir
ca femora vlcē pessimo apostema
te canceroso· Et crescente indies
angustia doloris totus distabu
it ita vt carnibꝫ circa locū vlceris
vndiqꝫ corrosi⁹ ossa nudata pate
scerent et vulnera v̄mibus scatu
rirent· Annis itaqꝫ plurimis i gra
bato carceratus et diuie aiaduer
sionis flagellis humiliter subdit⁹
quot horis viuebat totidem pene
interitionibꝫ subiacebat· Erat er
go patiēti anime miserabil' dolor
et angor a facie putrescēti⁹ corpo
ris sui· simulqꝫ seruitoribꝫ ei⁹ an
gustia cordis imensa pre horrorē
et fetore quē tabiosum vlcus ꝯti
nue exalabat ſ; laboris et patien
tie huius nihilomin⁹ remuneratio
copiosa penes deum vtrisqꝫ reposi
ta· Satagebat autē frater isdem
infirm⁹ in dolorib⁹ et p̄lluris suis
semp̄ grās agere corde creden⁹ et
ore ꝯfitēs sese recipe lōge adhuc
inparia meritis· Cum autē iam
ad puruꝫ fuisset in eo scoria excoc
cta peccati vt ſm sapiētis dictuꝫ
ab alta rubignie de argēto egre
deretur vas purissimū tandē edu
cta est anima illa hēe cōflatorio
purgationis· et velut argentuꝫ
igne examinatū mūda et nitida

cũ ceteris misericordie vasis trãslata est ad palaciũ summi regis. Sz anteq̃z de lacu miserie ꝛ de luto fecis educeret ad consolationem oium vere penitentiũ meruit in hac vita ꝑlibare fructũ laboris ꝛ paciencie sue. ꝛ nescio quid de ineffabili illa supna dulcedie ad quã sine fine fruẽdã in proximo erat admittenda ꝑgustare. Qua gustata tãq̃z musto celesti inebriatus protinus erupit in iubiluz preconij celestis. Et serenata facie cepit idiota ꝛ qui nunq̃m cantare aut legere didicerit cũ suauissima melodia quosdã nouos multũzq̃z delectabiles hymnos ac modulos cãtare de canticis syon. Facta autẽ hac voce cõuenit multitudo fratrꝝ videre eum grandi miraculo hoiez tãtis miserijs et calamitatibus oppressum in ipso mortis accessu cãtando ac tripudiando morti insultantẽ ꝛ quodãmodo dicentẽ. vbi est mors victoria tua. Ita ergo precentor noster modulizans et all'a qd in plateis celestis ihrl'm frequẽtat' qnodãmodo preoccupãs quid post mortẽ carnis factu rus essz i carne adhuc corruptibili positus ꝑsagio miraculo declarauit. sicq̃z letabundus et laudãs in voce exultationis et confessionis beatam animam illam exalauit. de cuius felici consũmatiõe beatus bernardus hilaratus sermonez deuotissimũ ad frẽs in capl'o fecit. ꝯmendãs in eo digmũ penitentie fructũ ã mirabilẽ patientiam eius oibus ꝓponẽs exẽplũ. xxxix.

Conuersus quidã de fratribus clareuallis innocentis vite et ꝯuersationis honestẽ cũ grauiter aliq̃z diu egrotassz tãdem ad extrema deuenit Intrauit ad eũ grã visitationis beatus bernardus et confortans eum ait. Cõfide fili quia migraturus es iã nũc de morte ad vitã de laboẽ tꝑali ad requiẽ sempiternã. Ille vero cũ ingẽti fiducia rñdit. Quid ni pergã ad dñm et creatorẽ meũ? vere cõfido et quãtum de misericordia dni mei ibe sũ xpi ꝑsumẽ audeo certus sum qz cito visurus sũ bona dñi in terra viuentiũ. Porro beatus bernardus vt erat medicus sapiẽs pastorq̃z sollicitus timẽs hoi rusticano ne tã fida responsio de presũptionis magis temeritate q̃z cõsciẽ puritate procederet ait. Signa cor tuũ frater signa cor tuũ. qd ẽst qd locutus es. vñ tibi subrepere potuit tante presũpcõis audacia Enĩuero tu nõ es ille paupculus et miserabil' ho q̃ cũ nihil aut ꝓpe nil haberes in seculo ncãtate forsitan magis q̃z timore dei cogẽte ad nos cõfugisti. multis ꝑcibus tãdem adituz impetrãdo. Nos vero causa dei collegimus inopem et parẽ te fecimus victu atq̃z vestitu ceteris q̃z ꝯmunitatibus hijs qui nobiscũ sũt sapiẽtibus atqz nobilibus viris et factus es quasi vnus ex illis Quid igit' tribuisti dnõ ꝓ oibus istis? Et ecce nõ suffiãt nigtudi tue gratis accepisse te tot bnficia d' manu domini nisi et regnuz ipsius hereditario iure vendices tibi? Ad hec ille

rñdens blando vultu ⁊ tranquillo aio dixit. Dñe pater cariſſime bñ vtiqꝫ poraſti ⁊ vera ſunt oia que dixiſti. verūtñ ſi iubes loqr ad te dñm ⁊ prēm meū ⁊ paucās aperiā vñ michi paupi ⁊ miſero ſuggeri potuit tāte nō preſumptioīs ſed vt ego ſpero deuotionis occaſio ſi tñ vera eſt illa pdicatio vrā quā nobis ſepius inculcaſtis. q̄ ſcꝫ regnū dei nō carnis nobilitate nō terrenis diuitijs poſſidet̃. ſꝫ ſola obie ꝟtute acquirit̃. Hanc inquā ſententiā tāqꝫ verbū abbreuiatū a dño ſedula ꝯmemoratione apud me ꝯtinui ponēs illud quaſi ſignaculū ſup cor meū aſſidue meditādo ⁊ ſup brachiū meū ſollicite opando. Querite ſi placꝫ ab oibꝫ mgr̄is ⁊ ſocijs quibꝫ me obſequi ac ſeruire iuſſiſtis. ſi cuiq̄ꝫ illorū aliqñ inobediēs fui. ſi de frībus nrīs quēpiā vbo aut ſigno vel qlibet alio mō q̄ntū in me fuit cōtriſtaui. Q ꝰ ſi opam dedi oibus in xpō obedire. oibꝰ ſeruire. cunctos qꝫ p dei grāꝫ diligē. q̄s phibere me pt vt de mia ipſiꝰ nō cōfidā. Abbas itaqꝫ pr̄ cū tale rñſuꝫ ab hoie ruſticano accepiſſꝫ gauiſus ē gaudio magno ⁊ ait. Vere btūs es fili cariſſime. qꝛ caro ⁊ ſanguis nō reuelauit tibi ſapiam hāc ſꝫ pr̄ celeſtis ipē te docuit. ipſe poſuit aiam tuā ad vitā. rectiſſimoqꝫ tramite pduxit ad patriā. Jā ergo ſecurus egredere qm̄ pateſacta eſt tibi ianua vite. Defuncto itaqꝫ frē ⁊ exequijs celebratis venerabilis pater de conuerſacōne ⁊ cōſūmacōne eius ſermonē in capitulo luculentū ſua illa deuotione ⁊ facūdia porauit. oēs qꝫ illiꝰ exēplo ad amorꝫ obedie mirabilit̃ accēdit Vehemēt̃ nāqꝫ affectus fuit i rñſione illiꝰ ⁊ magis cōgtulabat̃ ei ſup obedie ꝟtute ⁊ ſup ipſiꝰ aie puritate q̄ꝫ ſi vidiſſꝫ eū ſignis ⁊ pdigijs coruſcantē. xl.

In cenobio clareuallis cōuerſus quidā extitit vir religioſus ⁊ magne māſuetudis q̄ p magiſteriū diuine grē didicerat eſſe mitis ⁊ huilis corde. Huic ceteri frēs teſtimoniū perhibebāt qꝫ nunq̄ꝫ viſus fuiſſet iraſci. ⁊ nūq̄ꝫ quibuſlibet iniurijs puocatus ad ipatiētiam erūpere Hic inſpirāte deo ſtatuerat firmiter in aio ſuo vt quotiens a quibuſlibet frībꝰ iuſte ſiue iniuſte pclamaret̃ totiēs pro illis oraret. ⁊ p ſingulis pater noſter ad minus vna vice diceret. Cuiꝰ etiā exēplo informati multi clareuallēſiū fratrū eādē ꝯſuetudinꝫ vſqꝫ nūc q̄ſi p lege cuſtodiunt. Verūtñ ſi accepta deo ⁊ grata homibꝫ erat deuotio videāt q̄ſo q̄d rñſuri ſint deo in die tremendi examinis eiꝰ qui ecōtrario intuēt̃. qui ſi forte ab aliquo proclamati vel correpti fuerint exaſperant̃ ⁊ ad ipatiētie vba prūpūt. ⁊ eos qui ſe clamauerāt vel corripuerāt cū q̄nta poſſūt exaggeratione culpe reclamēt. Predcūs āt frā q̄dā vice p negocijs ecāe clareuallēs i via directꝰ necē hūit p fauces cuiuſdā nemoris ſolꝰ trāſire Contigit āt eū ibidē in manus icidere latronū

qui etiam despoliantes eum iumen tum quoqꝫ quo vehebatur cū sarcinulis rapuerūt. et nil penitus ꝑter solā caritatem reliquerunt Recedentibꝰ vero latronibꝰ cum iaꝫ paululū ꝓcessissent. ipse ad orationem prosternitur. obsecrās dominū vt hāc eis impietatē remitteret. Quidā autē ex ipsis nutu dei reuersus a fratrē illuꝫ alonge subsecutus curiosius obseruabat volens scire quid ageret. Et videns eū orationi diutius insistentē celeri cursu reuertit᷑ ad socios percutiens pectus suū a dicens. Ve nobꝭ miseris a damnatis. En moriemꝰ omnes qui hūc tam sanctū hoīeꝫ a tam sancti monasterij fratrem malo nr̄o tam male tractauimus Siquidem ipso reuelāte cognouerunt q̄ de clareualle esseꝫ. Hic inquit ex quo recessit a nobꝭ n̄ cessat orare cuꝫ gemitu a lacrimis. nec dubiū est quin ipse dn̄m roget etiā pro suis inimicis. Que audientes latrunculi illi compuncti sunt animo. velociterqꝫ redeuntes inuenerūt illuꝫ adhuc in oratione flexis genibꝰ intentū Cui mox vniuersa que abstulerant restituunt veniā suppliciꝰ postulata in pace dimittunt Quo viso frater ille saluatori xp̄o immēsas grās referēs gauisus est gaudio mḡno valde de compunctōne predonū magis q̄ꝫ de receptione spolioꝝ. Iste ergo vir bonus cū in proposito suo vsqꝫ ad finem vite sue laudabilit᷑ ꝑseuerasseꝫ. tandem vocante se domino collect9 est ad patres suos visurus bona dn̄i in terra viuentiū a modo a vsqꝫ in sempiternuꝫ De cuius glorificatione visio talis apparuit eadem qua defunctus est die Erat in monasterio longius a clareualle remoto monachus q̄dam religiosus qui a ipse moriens ad extrema deuenit. Cumqꝫ iam morti proximus videret᷑ rapt9 ab humanis ita vt a mane vsqꝫ ad horam nonā iaceret immobilis. Tādē autem ad seipsum reuertitur vtuteqꝫ recepta lingua iterū in verba laxatur. Stupentes vero qui ad erāt causā ab eo repentine discessionis ac reuersionis flagitāt. quibus ipse rn̄dit. Hodie inueni me subito introductū velut i paradisum voluptatis in locū preclaruꝫ nimis cuius aptitudiēꝫ pulchritudinē ac amenitatem humani sensus angustia estimarē nō sufficit Videbatur illic preciosorum vasorum aliorūqꝫ ornamentorū gloria magna a diuersitas multa infinita quoqꝫ deliciaruꝫ preparatio quomodo fieri solet in aduētu cuiuspiā potentissimi regis aut imperatoris. Erāt etiam illic sancti innumerabiles immēsa claritate choruscantes. quoꝝ alij iam aduenerant. alij adhuc de cunctis ꝑtibꝰ veniebant quasi ad grande spectaculū certatiꝫ ꝓperantes. a velut ad diē solemnem vndiqꝫ cōfluentes. Audiebat᷑ preterea ibidē suauitas armonie celestis et resonabat vndiqꝫ gratiarū actio a vox laudis. Ego vero cum in hijs q̄ videbam et audiebam nimis ob

stupuissem sciscitatus sũ ab ãgelo ductore meo que nã esset tãte solemnitatis ꝛ letiãe occasio. Ipse vero rñdit. Hec est celebritas noua noui cuiusdã sãcti hodie de domo clareuall' assumpti ꝛ i gaudia ista mõ solemniter introducendi. Hoc itaq; dicto iussit me citius egredi atq; ad huãna reuerti. Qd cũ nimiũ detestarer obsecrabã medullitus vt ad miseriaſ corpis ãplius nõ remitterer. Ille vero rñdit Modis oĩbꝫ opꝫte ad fratres tuos regredi donec ãnunciẽs que vidisti. Quo facto ꝑtin⁹ reuerteris. Hui⁹ rei grã missus sũ ad vos vt ꝛ ipsi bñfaciẽtes ꝑficiatis ꝛ ꝑseueretis in bono scientes vtiq; quia nõ deerit merces operi vrõ. Et cũ hec dixisset obdormiuit in dñõ. Illi ergo sollicite tempuſ horãq; notãteſ cũ requisissent in clareualle cognouerũt frẽm sũ pradictũ eadẽ die fuisse defũctũ Btũs vero bernardus cũ quidaꝫ de frĩbus hanc visionẽ corã eo cũ grãdi ãmiratiõe referret ita respõdit. Et vos ita miramini. ego vero magis ãmiror icredulitatem ꝛ duriciã cordis vrĩ qui adhuc minime creditiſ aut minus forte aduertitis vocẽ illã veridicaꝫ qua de celo clamat' Beati mortui qui in dño moriunt'. amõ em̃ iam dicit spũs vt requiescant a laboribus suiſ. xli.

Alius quidã frater cũ instinctũ diabolico ita mẽte corrupt⁹ essꝫ. vt iã apostatare a deo ꝛ pactũ cũ inferno faceret. id est ad seculũ redire disponẽt vidit i visu noctis beatũ bernardũ sãctumq; malachiã reuerẽdissiõs ipsius locĩ patronos in dormitorio deãbulãtes ꝛ frẽs in lectis suis pausãteſ. singulatim visitãdo bñdicẽtes. q̃ cũ in ordĩe visitationis ad lectũ videntis hec deuenissent. nec tam benigne eũ respicere. nec bñdictionẽ qua ceteros firmauerũt voluerũt roborarẽ. ꝫ magis q̃si indignãtes aduersus eũ stabãt. sicq; beatus malachias ad beatũ bnardũ locutus est. Hõ iste prauus ꝛ inquietus michil õmino boni gerẽs ĩ aĩmo nõ timet iniquitatẽ meditari in cubili cordis sui. iãq; ꝑ prauo lũtate diabolice suasioni assensuꝫ dedit. vt ad vomitũ seculi q̃ꝫcĩti⁹ poterit reuertat'. Quo audito beat⁹ bnard⁹ dixit ei Tu de monasterio meo fugẽ q̃ris ꝛ ꝙ fugies Crede mihi qꝛ malo tuo talia cogitasti. Scio scio sola vexacõ intellcm̃ dabit auditui. ꝛ q̃ ꝑ tiorẽ dei te corrigẽ neglexisti dignis vberibꝫ castigat⁹ vlteri⁹ fugẽ nõ tẽptabis. Hijs dcĩs cepit euꝫ crebris ictibꝫ tundere baculo quẽ tenebat ꝛ ait Ecce stipendia q̃ mereris surge nũc ꝛ fuge si poteſ. Euigilãs frĩ iueĩt sẽ totũ quassatuꝫ ita vt lecto detinẽt'. Tremẽs ita q; priorẽ q̃ꝫcitius ad se fecit venire. Quo accersito cũ cordis cõtritione cõfess⁹ ẽ maliciã quã mente ɔcepat. Priorẽ quoq; desidiã et secordiã ei⁹ corripiẽte ꝛ ꝑ reatu pñiam iniũgẽte frĩ isdẽ ꝑfcẽ resipuit. ñ bñs vlt' desideriũ fugiendi,

C Certa relacõne xlij.
agnouimus qꝛ abbas quidam in
saxonia q̃dã cenobiũ cisterciẽ
se regẽs pãno terre illiꝰ nequaq̃m
vti dignabatᷣ. ſ; p̃ciosos de flan
dria pãnos ãnuatim sibi cõparari
faciebat Quo defuncto cũ mona
chi vestimẽta eius inter se partirẽ
tur prior domus vnã de tunicis eꝰ
sibi retinuit Quã cũ q̃dã solemni
nocte q̃si pro reuerẽtia indueret.
tãq̃; si ardẽtibꝰ lamiꝰ ardentis eriꝰ
vreretᷣ terribilitᷣ exclamauit. ꝛ de
testabilẽ vestẽ longius a se proie
cit. Que proiecta velut ardẽs fer
rũ scintillas ex se emittere visa ẽ.
Attoniti autẽ stupore miraculi ce
teri qui de anathemate illo aliq̃d
rapuerãt cũ omni velocitate ptes
singulas in mediũ proferũt ꝛ in
vnũ locũ ꝯponũt scintillis creber
rimis vndiq; quasi de clibano ardẽ
te micãtibus. Nec cessauit exicia
le prodigiũ quousq; vicini abba
tes in testimoniũ tã tremẽdi iudi
cij dei acciti sũt. xliij.
C Erat igitᷣ in ptibꝰ illis homo
q̃dã carnal. q̃ dum aleis aliq̃n lu
deret et tesseris sibi male cadẽtibuꝰ
pderet q̃cq̃d i buccã demẽtis venie
bat ore furibundo iurabat. Cun
q; iã pene oia amisisset aliꝰ nephã
dus q̃dã aleator accessit et tunicã
da illũ indignacõe amouẽs ait.
Cede miser cede ego ludã pro te.
qꝛ tu nescis ludẽ neq; iurare. Cũ
q; et ipse vt erat filius pdicõnis si
militᷣ pderet diabolico furore infla
tus cepit oia dni nri ihu xpi mẽ
bra tã exteriora q̃; interiora q̃si p
ordinẽ iurare nihil omnino miratũ
dimittere volẽs Proferebat igitᷣ
iurationẽs q̃sdã seu blasphemias
horribiles atq; inauditas que ad
modũ cordis et oris eius instruc
tor. imo vero destructor diabolꝰ
excogitabat. ast vbi dei et hois
dni nri oia mẽbra furioso et blas
phemo ore ꝯsũpsit adiecit ad cu
mulũ sue dãnationis etiã venerã
de matris eius scissima mẽbra iurarẽ
terribili nimis satagens temerita
te vniuersa singillatim atq; seriatim
venenato dẽte discerpere. ita vt
sane mentis oẽs qui aderãt a facie
blasphemãtis et obloquentis au
res obstruerẽt ꝛ pectora tũderent.
nec dũ iuramenta oia sacrilegꝰ
iurator expleuerat. et ecce repen
te vltio digna atq; diuina inuisi
bili et q̃si fulmineo ictu feriens et
pforãs sceleratũ maiestatis irate
terribile dedit experimentũ. pcus
sus itaq; blasphemus corruit et
putãs q aliq̃s eũ materiali gla
dio ꝯfodisset horrendo gemitu ex
clamãs ait. Heu heu miser q̃s es
qui me interfecisti. Cunq; diuti
us in terra palpitãs et mortiferos
gemitus efflãs volutaretᷣ. tãdem
vrgente maligno cui traditus fu
erat abhominabilẽ aiam tartare
is ignibꝰ ꝯcremãdã expuit. Nu
dato itaq; corpe ad lauãdũ inuẽ
ta est in dorso eiꝰ plaga recẽs ter
ribili aptura dehiscens. ac si aliq̃
securis ãplissima ibidẽ imersa fu
isset. ita vt penetralia cordis epa
tis et pulmonis funditꝰ appareret
Quo viso cõterriti sũt iuratores

videntes quia zelus dñi exercitũ
um tã graui aiaduersione multa
uit iuratorẽ ipũ atq; blasphemũ
Cũq; rumor velocius puolãs tre
mefactos vndiq; vicinos traheret
ad vidẽdũ quidã de vicinis eius
mestus accelerabat ad illũ Huic
ergo itinerãti appuit quidã mor
tu9 hõ quẽ viuẽtẽ ipse ɔgnouẽat
⁊ ait. Agnoscis ne me? Ego sũ
ille defunct9 olim tibi nõ ignot9
Noui ergo quo tẽdas ꝟ incassũ te
fatigas. iã eñ morte absort9 est
quẽ viuẽtẽ inuenire te putas Por
ro vnũ ẽ qd te latẽ nolo. qr dñs
ihesus xps a suis ɔtumeliosis mł
tas iniurias ⁊ patit patient. ⁊ ex
pectat tãq; patiẽs creditor. verũ
tamẽ imaculate genitricis sue lesio
nes atq; cõuicia nõ facile sustiet. ꝟ
aut pñti supplicio cit9 punit. aut
si forte reseruat i posterũ ceteris ma
lis acerbi9 ferit. Hijs ita q; pora
tis defunct9 ille q loqb a feuanu
it. Is vero ad locũ puemiẽs ami
cũ iã mortuũ iuxta mortui vatici
niũ repperit. ⁊ referẽs q audierat
terrorẽ terrori ⁊ miraculũ miracu
lo adiecit. xliiij.

Item aliũ quẽdã iuratorẽ ipu
dẽtẽ ⁊ execrabilẽ circa fines ciuita
tis carbocij fuisse affirmabat ve
nerabilis abbas gheraldus. q cũ
btẽ ⁊ intemerate dĩ genitricis ⁊ vir
gis marie sacrata ⁊ secreta mẽbra
ore spurcissiõ iurare pũmẽt mox
imũdo spũi tradit9 dirissiã passio
ne diu vexatus atq; distortus est
ita vt oculis euersis ⁊ facie tota e
normit itumescẽte linguã ardẽtẽ
atq; eiectã lõgius ab ore porrigẽt
Qui cũ ita fuiss; lõgo ⁊ horrẽdo
tormẽto excruciatus tãdẽ misera
bilẽ aiaq; demoniacis spiritibus red
didit. linguãq; effrenẽ quã exẽ
xerat nec i morte retraxit. xlv

Quidã cisterciẽs cũ ifirmita
te tact9 loquẽdi officiũ pdidiss;
vidit demonẽ tãq; simiã in ptica se
dẽtẽ vbi scapulare ipsi9 pẽdebat
Porro in ipsũ scapulare vetus at
q; diruptũ idẽ monachus scissurã
pãni modicã sine licẽtia nup assu
erat. quã ille imũdus spũs suauit
attrectãs ⁊ sepe deõsculãs etiaq;
lingua lingebat ⁊ manu tracta
bat. Qd cũ ille videret igemuit.
Et qr loqui nõ poterat ptẽsiõe di
giti vbis q; semirupris quo pote
rat innuebat vt derisorẽ pessimũ a
moueret. Fribus vero miratibus ⁊
pcũctãtibus qd diceret aut inten
deret diuia tãdẽ miseracõe recepit
officiũ lingue ⁊ ait. Nũqd nõ vi
detis demonẽ sedentẽ in nrõ scapu
lari ⁊ ore spurcissiõ lãbẽtẽ illã peci
am quã nup i eo sine licẽtia cõsue
re pũmpsi? Expellite ergo quã
tocitius sceleratũ ⁊ tollite de indu
mẽto peciã ne mihi in finẽ impi9 il
le derisor insultet. Fres ergo non
vidẽtes quẽ ille videbat amouerũt
scapulare de loco ⁊ ptinus recessit
demõ. Frat vero ifirmus accepta
pnia p pcõ suo rursus obmutuit
atq; post paululũ i bono fine decessit

Erat in territorio li xlvi.
moniceñ matrona quedã religio
se valde conuersationis. que licet
maritali vinculo teneretur tamẽ

ieiunijs et orationib⁹ atq₃ elemo
sini/ ceteri/ q₃ religiosis actibus i
sistens in habitu seculari vitam
regulare quodāmō duce videba
tur. Verūtñ in adolescētia sua pi
aculū quoddā grāde ɔmiserat. d
quo vehement erubescēs nūq̄m il
lud alicui hoi p nimia verecundia
cōfiteri volebat. Quotiens āt pre
sbitero suo cōfitebat palliatā de
ipso crimie mentionē faciebat ita
cōfessionē suā cōcludens. De om
nib⁹ pcc̄is meis q̄ mō ptuli et q̄
nō protuli culpabilē me fateor co
rā deo et vobis. Cunq₃ hunc in fi
ne et cōfessionis veluti sig illatim
ᵽmonē emitteret trahebat ex imo
cordis lōga suspiria. et tota pro
tinus in lacrimis soluebat. Hoc
igit cū p ānos plurios frequent
atq₃ vniformiter actitabat. sacer
dos vt erat prudēs et sollicitus ad
uertit aliq̄d pestiferū latere i cor
de ipsi⁹. Vñ etiā temptabat mul
tis argumēti/ idipsū ab ea p con
fessiōe₃ elicē. Sȝ dū nihil hac sol
licitudine proficeret monuit eam
viciñi monasterij calacēr adire p
orē et ei tāq̄₃ viro scissimo suā cō
scientia₃ totā exponē. Porro sa
cerdos eundē priorē sup huiusmo
di v̄bo secretius ᵽmunire curauit
Cu₃ ergo venissȝ ad eū mulier et
ipsi cōfiteret nihil ab ea potuit ex
torquere nisi quod presbiter sole
bat audire. Factum ē āt vt infir
mata et mime cōfessa moreretur.
Cūq₃ diutius mortua iacuissȝ tar
dante filia ei⁹ q̄ de alio remotiori
vico ad materni corpis exequia/
vocabat dilata est inferri sepultu
ra. Que cū tandem cōcito gradu
adueniens magnis eiulatib⁹ fle
ret. et oēs qui aderāt ad lamenta
cōuerteret. repente misericordissi
ma dei oipotētis v̄tute femia que
defuncta erat iā reuixit. et redeū
te in ꝓprium corp⁹ aīa post triste
mortis diuortium factum ē dulce
spūs et carnis cōsortium. Tunc q̄
si de gui somno euigilassȝ flenti et
lamentāti filie sic locuta est. No
li time filia cessent oculi tui quia
iā miserante deo reuixi. Discinge
velaminum īpedimenta quibus a
micior vt surgere queam. Solu
tis itaq₃ cu₃ ōni velocitate ligam
tis erecto capite feia resedit. Tūc
illa iubēte sacerdos ꝓperant asciscī
tur. et sedentib⁹ cunctis conta
giū venenosū protin⁹ p confessio
nem emittit atq₃ diluit. Postea
vero confluentib⁹ ꝓplis ad mira
culum intuendum ipsa mulier in
estiabilis grē dei in se facte testi/
et ꝓnunciatrix effecta rei geste
ordinem cunctis exposuit. et q̄li
ter p interuentionem pijssime dei
genitricis et v̄gini/ marie liberata
fuissȝ hoc mō dicēs. Ego misera
bil peccatrix du₃ in hac vita cū
hoibus conuersarer ꝓpt bona q̄ fa
ciebā et religiosā conuersationem
quā pretēdebā videbar quide₃ co
rā ocul hominū stare. ȝ corā ocu
lis oipotētis dei in ruina mortis ia
cebā. cui⁹ mādati puaricatrix eē
impia temeritate nō ptimui. Cō
stituit em̄ i scā ecc̄a sua neminē
absq₃ confessiōe posse saluari ego

aūt misera licet de ceteris pctīs me
is purā frequēter ɔfessionē facere.
tm̄ qđ dā graue pccm̄ qđ i adolescē
tia mea cōmisi p̄ nimia verecūdia
nulli vnq̄z hoim̄ ausa fui cōfiteri.
ꝓpterea opa bona q̄ faciebā infru
ctuosa ⁊ inutilia mihi reddebam.
Verūtn̄ eūdē lapsū meuz solebā
singulis fere diebꝰ btīssīe dei geni
tricī marie corā ipsi⁹ altari vł ima
gine seu vbicūq̄ʒ potuerā peniten
do lugēdo ⁊ flēdo ⁊ ipsi⁹ miam mi
serabili q̄rimonia iplorare. ne me
ꝓ hoc pcō meo patēt̄ eterne dā
nationis sētētiā subiacē. Postq̄z
aūt mortis debitū solui ꝓtinus a
malignis spiritibꝰ vndiq̄ʒ valla
ta crudeliter rapiebar. ipellebar
discutiebar ⁊ cū amarissiā expro
bracōe pcā mei ad inferni suppli
cia dānāda trahebar. Jtaq̄ʒ omni
ɔsilio ⁊ auxilio destituta r̄cordā
ta sum q̄ʒ hoc ipsum pccm̄ meū p̄
q̄ iustā dānatiōis sentētiā excipi
ebā btīssime dei genitricī marie
flēdo ⁊ eiulādo frequēt̄ cōfiteri so
lebā. ⁊ cōtinuo modicuz spei ali
q̄d cō cipiēs ipsā verā mrem̄ mie ⁊
vnicā spē miserorū ne me miserā
i summo necātatis articulo ɔstitu
tā derelinq̄ret votis magis atq̄ʒ su
spirijs q̄z vbis orabā. Nec mora e
adē cōsolatrix ⁊ ꝓtectio oīm ad
se cōfugientiū tāq̄z stella matuti
na ⁊ fulgor meridian⁹ aduenies
terruit ⁊ icrepauit demones q̄ mihi
illudebāt q̄ʒ suā ācillā iuadē p̄su
psissent. iussitq̄ʒ q̄ntocius depone
rē pdā ibiq̄ʒ dimittere eā donec a do
mino egredēt̄ snia qđ inde iubet

fieri. Cūq̄ʒ dcō cicius paruissent
neq̄ʒ spūs ipā mr̄ mie accedēs ad
bn̄dcm̄ filiū suū ait. Obsecro pi
etate tuā fili ne tradas bestijs ani
mā illā q̄ suā trāsgressionē coram
imagie mea totiens deplorauit.
Cui dn̄s. Nosti dilcā mat̄ q̄ʒ sine
ɔfessiōe saluari nō p̄t quisq̄ʒ. At
illa. Dn̄e tibi oīa possibilia sunt.
ne q̄so ɔfundas faciem paupcule
hui⁹ q̄ fiduciā hūit i me. ⁊ p mł
ta bona ⁊ iusta opa faciē tuā licz
nō scđm sciētiā placare curauit.
Ait dn̄s. Qm̄ fas nō ē vt ꝓ q̄uis
petitione repulsā a me paciaris.
⁊ qm̄ ext̄ carnē loc⁹ cōfitēdi ⁊ pe
nitēdi nō est. placet vt hec aia ꝓ
prio corpi r̄ddita qđ male deliq̄t
⁊ peius apud se retinuit hūilit̄ pe
nitēdo ɔfiteat̄. statimq̄ʒ reducta
debito tādē ordie misericordiam
cōsequat̄. Mox itaq̄ʒ dn̄o impe
rāte ⁊ pijssiā dn̄a nrā sollicite ꝓcu
rāte missus est ad me āgel⁹ bon⁹
q̄ me de oi expectatiōe maligno
rū spūuz eripiēs ꝓprio corpi sicut
cernitis restituit Nūc ergo cōfessi
one pacta tēp⁹ ē vt abeā minime
iā reditura. ſʒ in eternū miām dei
cantura qui me licet indignā tre
mendo suo iudicio eadem miseri
cordia p̄ueniēte ⁊ subseq̄ēte tā
dignant̄ subtraxit Cū hec illa di
xisset caput in feretro reclinauit.
⁊ signaculo crucis se muniēs spi
ritū exalauit. xlvij.

Monach⁹ q̄dā cistercien̄ or
dinis religiosa admodū cōuersati
one vitā sui ā cū summās tēptacōi
bus ⁊ erūnis hui⁹ miserabił vite

morte interueniente subtractus est. Quo defuncto sacrista illius domus nocte quadam imminente in tempore vigiliarum dum prestolaretur signum horologii vigilans sedebat in lecto suo. Tunc ecce spiritus eius de defuncti fratris tanquam solido et palpabili corpore vestitus repente astitit coram ipso sicque lamentabili voce allocutus est eum. Domine sacrista ego sum ille frater nuper defunctus. Sed cur ad te venerim queso vt pietatis intuitu pensare digneris. Ego enim dum adhuc essem in corpore licet per gratiam dei vigilanter satis in obseruantijs ordinis meipsum exercitare. in vno tamen grauiter deliqui quod scilicet sacrum diaconatus ordinem carnaliter concupiui. et vt ad huc honoris gradum ascenderem sine respectu timoris dei valde inquietus fui. Quodque adhuc grauius est absque condigna penitentia huius delicti de corpore exiui. quia nec tanti ponderis hoc fore putabam quanti post mortem inueni. Sed pius dominus mihi tibi apparere concessit quatenus qui iam per meipsum mereri nil possum fratrum nostrorum qui adhuc tam sibi quam alijs mirabiliter dei promereri possunt orationibus debeam adiuuari. Itaque obsecro per pietatem domini nostri ihesu christi quatenus calamitatem meam priori exponas ipsumque roges vt in capitulo me absoluens generalem orationem pro mea liberacione fratribus iniungere dignetur. Vt autem noueris hec que vides et audis fantasticam nequaquam esse illusionem in augmentum veritatis psalterium quod portarius ante aliquos dies in capitulo requisiuit et nondum inuenit in illo tali loco repositum inuenies. Verum cum sacrista hec audierat et viderat multum mirarentur tamen insolita nouitate rei. tamen cum esset homo maturi consilij ipso die nemini quicquam super hoc verbo locutus est. reputans ne forte tanquam sommiator aut a demonibus illusus derisui haberetur. Nocte vero sequenti dum sicut prius vigilans et sedens in lecto suo de hijs que sibi preterita nocte contigerant attentius cogitaret rursus iste defunctus sicut antea vigilanti et stupenti apparuit dixitque ei. Non recte agis domine sacrista non recte agis erga me quia iram domini porto quoniam peccaui ei. in cuius manus quam horrendum sit incidere vtinam tu non experiaris. O si scire posses quam grauis est etiam minima pena anime a carne solute pro fecto non tam negligenter ageres sed totis viribus succurrere satageres. Quapropter etiam atque etiam contestor te per deum ne vltra dissimules sed petitionem meam effectui mandapare festines. quia spero me per orationes fratrum nostrorum apud clementissimum iudicem deum misericordiam adepturum. Vt autem tocius dubietatis scrupulus de corde tuo tollatur et meipsum esse quem paulo ante viuentem in carne bene noueras non dubites ecce tolle de manibus meis psalterium quod portarius in capitulo quesiuit et necdum inuenit. Tulit itaque sacrista de manibus eius psalterium super tam inauditis mirabilibus dei vehementer obstupefactus. Porro cum iam ipse idem sacrista scire

volens vtrū nā solidū ⁊ palpabi
le esset corpus qđ videbat · vtruȝ
ne sic subiaceret tactui sic visui cū
breui q̄ ꝑe se virgam tulit eam · et
quasi tangendo experientie satis
facturus leui ictu vibrauit illā · ꝫ
mox nullo penit⁹ obstaculo r̄ful
tāte q̄si ꝑ vacuū aerē sic ꝑ corp⁹
qđ apparebat trāsducta ē Mane
āt fcō priori ⁊ frībus q̄ viderat et
audierat innotuit · psalteriū etiaȝ
qđ acceperat tanq̄ȝ veritatis pign⁹
ꝓtulit · Sicq; frīs illius aīa per
oēs fratrū orōes ⁊ missarū celebra
tiōes penis vt credim⁹ absoluta be
atitudinis eterne cōsortiuȝ deo mise
rāte promeruit xlviij ·

Conuersus quidā cisterciē
sis ordinis priori suo inobediēs qđ
sibi impabat superba mente facere
despiciēs nullo respectu diuini timō
ris nullis fratrū blādis amonitionī
b⁹ ad hoc poterat induci vt obedi
ret impanti quinimmo tumidis ⁊ in
disciplinatis responsionibus hoc se
nunq̄ȝ facturū garriebat · Interea
a sole ad occasū vergente clauditur
dies · ⁊ ipse rācoris ⁊ amaritudi
nis felle plen⁹ · ⁊ in cōtumacia su
a ꝑdurare nō ꝑtimescēs tanq̄ȝ pau
saturus in lecto suo se collocauit ·
Ecce āt primo cōticinio noctis cū
nec dū dormisset · ꝫ adhuc dire su
ꝑbie vicio corde machinādo ma
lū satisfaceret assūt duo neq̄ȝ spi
ritus fuligine tetriores · draconibus
crudeliores stātes an lectū ipsius
quorū vn⁹ sic alteri quasi interro
gādo locut⁹ ē · Quis nā ē iste qui
iacet hic? Rn̄dit alter · Cōuers⁹
quidā Rursus ille prior qui locu
tus fuerat q̄si substomachando ·
nequaq̄ȝ inquit · ꝫ inobediēs quidā
⁊ peruersus est · Et cōtinuo subie
cit alter · Ergo si inobediens ē tra
bam⁹ eū ad portā · Nec segnius
dicto qđ dixerāt exequuntur · nā
man⁹ misero inicientes ⁊ de lectu
lo min⁹ suauiter excutientes os etiā
ipsius ne clamare possit obturātes
de dormitorio ⁊ cetu fratrū obediē
tiū inobedientē et cōtumacē traxe
re crudeliter · Deinde ꝑ aera eū ferē
tes cū venissent extra septa mona
sterij ceperūt illudere ei ad alterū
trum eū iaculātes sicut solent ho
mines ludentes pilā iacere ⁊ cape
Cūq; diutius illusissent ei dimise
rūt eū ad horā recedentes ab eo · ꝫ
post paululū reuersi cū sicut pri⁹
cepissent illudē ei signū oīpotētis
seruicij subito insonuit · ad cuius
tinnitū tanq̄ȝ si tonitruū de celo cū
fragore sup eos ruēt territi fugerūt
Miserū vero cōuersū iā nō superbū
⁊ cōtumacē · ꝫ ad instar damule
pauidū ⁊ tremebundū in quādā
paludē q̄ ibi erat proiecerūt Qui
se inde prout poterat proripiēs ·
subtus quādā arborē cōsedit · to
t⁹ ex fuligine paludis denigrat⁹
⁊ fedat⁹ · Vbi cū merore et āgu
stia depss⁹ sederet · et tanq̄ȝ incōtinē
ti redituras laruales demonuȝ ef
figies formidaret · astitit ei repen
te ꝑsona quedā reuerenda dicēs ad il
lum · Confortare ⁊ noli timē · qm̄
maligni illi tenebrarū ministri su
ꝑbie et cōtumacie vltores tibi vl
terius nocere nequaq̄ȝ ꝑsument ·

Nec autē iusto dei iudicio tibi accidERūt q2 tā supbe inobediēs et rebellis eē seniori tuo non timuisti. Mane āt cū cōuersus isdem inter ceteros frēs non appareret et licet multum per officinas quesitus inueniri nō poss3. suspicati sunt omnes clamdestino eum discessu ad seculi vomitum redisse. Erat aūt situs loci talis vt coquinarios oporteret ad misteriū coquine mūdā aquā extra portā haurire. vñ fratres q̄ tūc coquine officio inseruiebāt summo mane ad hauriēdā aquā egressi viderūt cōuersum illū velut amentē sub arbore sedentē. festinatoq3 redeuntes priori et frībus qd viderāt indicarunt Prior itaq3 assumptis se cū aliquātis frībus exiuit foras ad eū. videns q3 eum sic miserabilit se habentē3 quesiuit quare ita seder3 illic. vel quid illi mali accidisset. Ipse vero caninis rictibus morsum intentās frībus ad se accedere volentibus et toruis oculis singulos respiciēs dicebat Vos tota nocte hac vidistis me ludibrio fuisse malignis spiritibus et nemo ex vobis auxilium mihi ferre curauit. Protinus itaq3 intellexerunt fratres eū p culpa inobedientie et contumacie sue aliquas penas soluisse. et precipiente priore ductus in infirmitoriū. didicit ex hijs q̄ passus est cōtumax et rebellis non esse. et sicut scriptum est. mō sola vexatio intellectū dedit auditui. xlix

In puincia q̄ dicit germania trans renū. que etiā saxonia vocatur generali nōmine. in territorio ciuitatis padeburnensis quam karolus magnus imperator cōdidit sibiq3 in ea palaciū edificauit extat cenobium sanctimonialium arosdissepum nuncupatum. qd sanctorum aplorum filiorum zebedei sacro nomine intitulatū magne antiquitus religiois et districtissime discipline fuisse dinoscitur. Huic monasterio quodam tempore prefuit vir vite venerabilis nomine petrus de ordine regularium canonicorum assumptus. qm et ipsius monasterij istituta scdm regulam beati augustini deposita sunt. Erat ergo hō ille mādatoru3 dei scrutator sedulus et executor deuotus clarus caritate huilitate submissus. castitate pcipuus. quiq3 tāq3 fidelis paranimphus et amicus spōsi spōsaz dñi sui sibi cōmissarū castitatē puigili sollicitudie zelabat. Cūq3 bonis polleret moribus hoc in cōuersacōne sua p̄cipuū velut p̄ciosam margaritā hēbat sacre sc3 veneracōni dei genitricis sincera cordis affectione insistē. hostiā salutarē et sacrificiū singulare p qd pcca mūdi tollūt in eius hōre mlta cū deuocōe frequenter imolaē ipsā sibi in cūctis necītatibus suis aduocatā eligē. ipsius q3 suffragia lacrimis et cōtinuis pcibus implorare Porro laudabilē cōsuetudinē talē effecerat vt q̄ties melliflum eiusdē btē virgis nomen nominari audiss3 si oportunitas pendende venie deesset. inclinato reuerent capite genibus etiā aliqntulū

incuruatis salutationē angelicam eidē mrī misericordie quāto deuo tius poterat repēsaret. Denicq; op timi agonis certamine feliciter cō sūmato aduersa valitudine febri bus cepit estuare. et quanto viciniorē esse mortē signa mortis erū pencia nunciabāt tanto specialiꝰ patrone sue dñe nrē auxiliū cepit enixius flagitare. consuetudinariam sibi salutationē ipsiꝰ frequentius iterare. et vt ad seruuli sui exitū occurrere. seq; a malignorum spūum nequissima crudelitate tueri dignaret̄ attentius orare. Ita q; paucis dieb; ante dormitionē suā vocauit ad se priorissam eiusdem loci noie gislam prudentē valde ac religiosā v̄ginē. quasdā etiā; de seniorib; sororib; dixitq; ad illas En ego ingrediar viam vniuerse carnis. et licet p modulo meo puram dño studuerim exhibere seruitutē. tñ quia nescit homo vtrum amore dignus sit an odio districti iudicis anicipitē; adhuc sententiaz reformido. Porro notū vobis facio q; beata dei genitrix virgo maria regina celi dña mundi me cras qualēcunq; seruulum suū circa horā sextam visitare atq; vt spero credo atq; cōfido de huius mūdi exilio eruere secū q; ad celestis patrie lucidas mansiones assumere dignabit̄. Quod enī meis meritis cōsequi posse nullatenus presumo hoc per ipsius sāctissima merita mihi fiducialiter vsurpo. Vos ergo domū totā mūdari q̄ntoti⁹ facite. sedilia ꝯpoite et ornate. ac circa horā quā predixi vniuersas sorores cum thimiamate et cereis adesse p̄cipite. Cūq; ego versiculū illū sequētie assumptionis beate virgis. Te celi regina incepero cuncte simul sorores in iubilo cordis et vocis sequentiā ab eodē versiculo vsq; ad finē alacri deuotione decātent. Verū priorissa ceteriꝰq; sororib; que aderant fidem cōtinuo dictis eius adhibentibus vtpote sanctitatis et innocentie ipsius consciis. cōuersꝰ quidā theodericus noie ad caput lectuli in q̄ homo dei iacebat stāsꝰ et incredulus hiis que dicebātur talia in corde suo loquebatur. O vere mobile et ifirmum oiq; verbo credēs pectꝰ femineū Ecce ei homo hic i articulo mortis ꝯstitutꝰ desipiēte. sēsu aliena loquit̄ et iste sorores verbā eiꝰ tāq̄; ex ratione procedētia vel veritate subnixa putāt ꝯtinuo effectui fore māci pāda. Talia eo cogitāte scūs sacerdos v̄tute q̄ poterat eleuās caput et ad p̄te illā vbi cōuersus stabat oclꝰos dirigēs. es ne inqt hic frater theoderice? Quo rñdente sū dñe. Accede ait huc ad me Illo quoq; ꝑtinꝰ accedēte. da inqt manū tuaz Obstupefactꝰ ꝯuersus et adhuc eū quasi minus cōpotē ꝯsiderās nō ausus tamē ꝯtradicere hoīb; sci dedit manū suā. Quā vir dī app̄hēdens et digitis suis digitos eiꝰ fortius strīgens sic ait. Sicut verū est q; ego manu mea manū tuam teneo. digitiꝰ q; meiꝰ digitos tuos strīgo. sic verū ē q; ego per

vtute grē dei locut? sum. Q8 aūt tu in secreto cordꝰ tui loqris falsuz eē scias. me scz delirare sēsuqꝫ turbato nesciē qd dicā. Sic itaqꝫ p viri? icreduli ꝓpheticaz ac vere diuinā correpcōne oī dubietatis nubilo a cordibꝫ ceterorū deterso tā tā grām spūitali pr̄i suo celit? fu isse collatā oēs i coi gtulabāt. Jā altera dies illuxerat ꝛ hora quam vir dī pdixerat sole ad cētꝛ festināte ꝓxiabat. vniuersitas qꝫ sororū cū fr̄ibꝫ laicꝰ adunata. pijssime regi e celi aduētū tāto certi? pstolabāt qnto eam is q pdixerat maifesto miraculo ꝯprobaret. Tāta vera reuerētia mētibꝫ cūctorū q aderāt circa ptaxatā horā ifusa ē vt diuinā aliquā aducisse virtutē nemi astantiū dubitare fas eēt. Ipse vero btūs sacerdos mirū in modū serenata facie eleuatis i celū ocłis manibꝫqꝫ sursum ꝓtensis vsiculū quē pdixerat cātādo iposuit dicēs. Te celi regia hec plebecula pijs ꝯcelebrat mētib?. Sz qꝰ digne effari queat qnta deuotione ꝛ ꝯpūctōne quātoqꝫ pietatis affcū eadē sequentia a sororibus pcātata sit. Jacebat interī seruus dei in agonia raptus qꝫ in extasim multa de secretis celestib? ꝛ de statu eiusdē cenobij p reuelationē ꝯgnouit. q postea priorisse senioribus qꝫ sororibus indicauit. Omniū vero ocułꝭ in euz defixis subito obnubilata ē facies eius ꝛ corrugata frōte meroris cuiusdā ꝛ āxietatis magne dedit indiciū erūpēs qꝫ in vocē miserabili lamētatione talia edidit verba. Cur dn̄a pijssiā ꝛ misericordissiā huc tuū paupculū in hac fece mortalitatis relinquis quē licet idignū tā benigna visitatiōe ꝯsolari dignata es? Dulcissimā presentiā tuam tantis desideratā votis. expetitā pcibus ꝛ lacrimis iā iāqꝫ morituro dignāt indulsisti ꝛ nūc ad patriā vite misero conntatus tui ꝯsortiū negas? Cūqꝫ frequent iterādo dn̄a pijssiā. dn̄a misericordissiā ne derelinqs me tecū volo te cū volo cūctos in fletū ꝛ lamēta ꝯuerteret repēte redit? sibi p? qz ꝓpē nimiā defatigationē corpusculū modicū cōquieuerat dimissis ceteris ꝛ priorissa cū paucis senioribus secū retēta sic locutus est. Refocillādi grā modicū aliquid liquoris afferte michi qtenus ariditate lingue delimita faucūmqꝫ reumate deterso expeditius ꝓferre valeā qd dicere debeo. Festinato itaqꝫ priorissa p semetipsā modicū vini i vasculo afferēte mox vt limē domus in q hō dei iacebat attigit ille cuz neqꝫ visu neqꝫ olefactu neqꝫ vllo corpis sensu pcipere possz qd illa gestaret exclamabat dicēs. Nō dn̄a priorissa ne qqz afferatis nob vinū quia vinū archana denudat ꝛ vinuz apostatare facit sapientes. Audiens illa tam euidenti spiritu prophetic se esse deprehensam adeo intremuit vt gradum vix reflectere posset. De hinc modica aqua refocillatus ita exorsꝰ est. Quanta sit pena iobediētie et culpa vtinā ego

miser anteq̃3 penã experirer subti lius intellexissem vt hoc mentibꝫ vr̃is sicut necc̃e est imprime̅ valu issem. Ecce em̃ pro reatu inobedi entie pꝫssima dñã mea in hac la crimarũ valle nũc me reliq̃t. nec dignũ censuit vt sub protectione ipsius aereas pertransiens ꝑtãtes celi secreta penetrarem. Qualis ãt ipsã inobediẽtia mea fuerit audi te. acc̃ĩdit aliq̃n vt plurimi dioce sis huiꝰ presbiteri improuida cal culatiõe decepti ieiuniũ quatuor tẽporũ mensis septẽbris illegittĩõ tp̃e cum prochianis suis celebra rẽt. in quo errore et ego canonũ3 scita minus vigilanter attendens ꝓlapsus sum. In proximo vero sinodo cũ hĳ qui ieiuniũ legitimo tp̃e celebrarunt hãc trãsgressione̅ accusarẽt p̃ceptum est in virtute obedientie vt quicunq̃3 huius de licti sibi conscius eẽt veniã3 pete ret ⁊ se culpabilem redderet. Cũ q̃3 ceteri quos accusabat cõscien tia malentes periclitari famã3 q̃3 cõscientiã quod iussum fuerat hu militer facerent. ego miser plus de ferẽs ordini ⁊ opinioni mee q̃3 ve ritati. quia et vnꝰ ex p̃latis ecc̃e erã ⁊ nõ nullius religionis eẽ pu tabar heu cõfusionis obprobriu3 nõ sustinẽs publice veniã3 petere erubui. Hoc est delictũ inobediẽ tie ꝓpter qd̃ hodie tanto bono pri uatus sum ⁊ repulsus ab introitu eterne vite ⁊ sempiterne gl̃e ad e rumnas mortalitatis huius reuo catus sum. Porro priorissa inqui rẽte vtrum nam peccati illius ma culã per cõfessionis et penitẽtie la uacrũ nõ diluisset. Illeq̃3 se hoc non semel ꝫ pluries cõfessũ fuisse asseruiss3. cum magno ammiracõ nis stupore priorissa subiunxit ve mihi peccatrici dñe pater quid er go dicemus de sacramẽto cõfessio nis si tibi non semel ꝫ pluries cõfi tenti indulgẽtia est negata. quis iam alius mediante cõfessione de lictorũ veniam sperare̅ poterit. At ille dignum memorie verbum re spondit dicens. Scire debetis qm̃ scd̃m intentione̅ vel cõtritione̅ pe nitẽtis siue cõfitentis intẽtio iudi cĳ siue remissio indulgentie dei re formatur. Quia em̃ ego miser pec catum meum scd̃m veram estima tionem ponderare̅ neglexi. nec q̃n ta oportuit cõtritione et compun ctione cordis cõfessus sum. ꝓpte rea necdum indulgentiam cõseq̃ merui. Cunq̃3 talia tristis et me rẽs locutus fuiss3 sororũ que pre sentes ãderant corda magno ter rore cõcussa sunt. et ad obediẽtie puritatẽ sectãdã non mediocriẽ accensa. Triduo si bene memini postea superuixit tãto amarius lugens peccatum suu3 quanto di uini iudicĳ districtione̅ euidenti us fuerat expertus. Moriẽs autẽ mortalitatẽ magnã in eadem do mo futuram esse p̃dixit que etiã morte3 eius e vestigio subsecuta est. Sicq̃3 in pace consummans dies suos plenꝰ operibꝫ bonis ap positus est ad patres suos. Verũ tamẽ festiuam illam et omnino gloriosam assumptionem qua cũ

btā vi geītrice maria ſcōꝝ qꝫ āgeloꝝ freqntia aſſumi meruiſſꝫ ſi culpa ñ ituēiſſꝫ merito iobie ꝑdidit

C Apd̄ prouinciam I.
germanie territorio ciuitatis vangionūꝫ que eſt wormacia extat cenobiū ciſtercienſis ordis de linea clareuallis. qd̄ germanica lingua ſchoenuangia vocat̄. quod qꝫ interpretatūꝫ latine pulchra inſula dicitur. In hoc monaſterio tp̄ibus bone memorie domini godefridi abbatis facta eſt aliqñ inſtigāte maligno grauiſſimi ſcandali occaſio talis. Superiori tp̄e ꝑ negligentiā ſeu potius indiſcretā beniuolentiā p̄latorū conſuetudo cōtra formā ordis preſumpta ī eadē domo ioleuerat. ſcilicꝫ vt cōuerſis ſicut ⁊ monachis ānuatim noue hoſe darent̄ Cū autē predictus vir ſtrenuus de altera domo aſſumptus inueniſſꝫ conuerſos temerario hoc faſtu delectari. Laudabili zelo accenſus preſumptionem peſſimā cenſuit eſſe corrigendam Itaqꝫ priuatim in conſilijs ⁊ publice in fratrū capl'is cepit ingenue de p̄ſumpta fratrū nouitate cauſari. monere. rogare. tandē etiā precipere vt praua cōſuetudo ordis rectitudi non conueniens abſqꝫ ſcandalo diſſenſionis ſi fieri poſſet āputaret̄. Sed quia viſcus dire preſumptionis carnaliū fratrū mētib' tenaciſſimo glutino miſere obſtinacōis ſic ihеſerat vt abſqꝫ ſcandalo auelli nequaq̄m poſſꝫ maluit vir prudens vt ſcd̄ꝫ beati gregorij ſententiā ſcandalū magis oriret̄ q̄ꝫ veritas relinqueret̄. Ceperūt itaqꝫ cōuerſi primo quidē in angulis ſuſurrātes murmurare. dehinc cōſpiratione paulatim inualeſcēte ſeditionē publicā effrenata inſania meditari Totius vero mali inuentor ⁊ conſpirationis auctor extitit cōuerſus q̄dam cui dormitorij fratrūꝫ ſeruādarum hoſarūꝫ cura commiſſa fuerat qui diabolico ſpū repletus in oī loco ſilentium proiciens nunc ſingulos nunc ſimul plures conueniebat. ſuadebat. hortabatur vt nūq̄ꝫ cōſuetudinem ſuā inſolētie fomitē ⁊ elacōnis incentiuū quacūqꝫ precū ſeu minarū occaſione ſibi paterentur auferri. Cū enī dominus abbas ſuſurria eorū primū deꝑhendiſſꝫ p̄cepit ꝑ virtutē obedientie vt quicunqꝫ ex eis ſilentium rūperet ſi ante cibū hoc faceret eodem die. ſin vero poſtea ſequēti die in pane et aqua ieiunaret.

Quod is cuius ſupra memoraui m' nō cōuerſus ſꝫ ꝑuerſus nequaq̄m v̄tutis amore ſꝫ vt inuidiā abbati ſuo ſuſcitaret tāq̄m celit' datā ſniam ſuare curabat Nā cū pene q̄tidie ꝯſpiracōem ꝯflādo ſilētium frāgeret ſingul' etiā fere dieb' in pane ⁊ aq̄ ieiunabat vt vel ſic aīos fratrū in odiū abbatis inflaret q̄ tā durā ⁊ inhūanā ſētētiā ꝓmulgaſſꝫ Interea ſāctiſſiā dnīcā aduēt' celebritas ſuꝑueit ⁊ cōſpiracōis ꝓcella clādeſtinis ſuſurrijs aucta ⁊ roborata vndiqꝫ intonabat iamqꝫ publicum ſcandalum et ipſum grauiſſimum imitabat̄.

Debebat namq; predict⁹ pseudo cōuersus cōsiliū pessimū. sc; vt vigilia natalis dñi cōgregatis fratribus de grangijs vnanimi cōsensu dormitoriū monachorū tpe laboris ascenderēt. atq; de singulorū lectis botas auferētes minutatim eas ferro secarent manibusq; discerperent. Licet vero prodigiosa hec et insanis eorū nequicia venerabilis abbatis cōscientiam non lateret dissimulauit. Ceterum q̄nto in tantis angustijs longius aberat humanū consilium pariter et auxiliū tanto enixius diuine pietatis viscera statuit interpellāda monachis q; generalē orōnem indicens monebat vt singuli scdm possibilitatē suam dñi misericordiam peterent quatenus de tanta insolentia carnaliū fratrū melius aliquid disponere de sua pietate dignaret. Instabat iam precipua et festiua natalis dñi solēnitas et ante paucos dies eiusdem solēnitatis dño abbate caplo conuersorū presidente predict⁹ signifer dissensionis et minister sathane de indiscreta abstinentia. et q: barbam suā nouacula penitus abrasisset quod quidem miser ille intentione commouendi scandali fecerat a quibusdā cōplicibus suis nequa q̄; zelo ordinis neq; fraterne caritatis intuitu s; studio exercende malicie pclamatus est. Cūq; dominus abbas blando affatu quereret ab eo cur hoc fecisset et ex tumidis inordinatis q; responsionibus eius intelligeret maliciā ipsius eē cōpletā laudabili quodā iusticie zelo accensus sic ad eum p̄sago spū coram omnibus locutus est. Debuerā quidē frater salutarib⁹ monitis aggredi contumacē animū tuum si forte resipisceres a laqueis diaboli a quo captiuus teneris ad ipsius volūtatē. s; trabes superbie oculū cordis tui adeo obnubilauit vt eā per humilitatē meam eicī nō posse presumā. et qm̄ sic te sensu alienatu; video vt monita nostra irrideas poti⁹ q̄; recipias. idcirco nūc omnibus hic sedentibus de te fiducialiter pronuncio quia nisi celerius et sine dilatione resipiscas. atq; humiliato spū ad satisfactionē venias omnipotentis dei terribile iudiciu; in breui senties Ecce iterū ac tercio dico omnibus hic sanū intellectū habentib⁹ qm̄ sicut pius et misericors dñs humilibus dat gratiā. sic terribilis de⁹ indeclinabili linea rectitudis sue supbis resistit. Ideoq; tu qui pacis et institutionis quam sancti patres sanxerunt public⁹ hostis es si in malicia perseueraueris durissimum infra paucos dies portabis iudicium. Confido enī in dño ihesu et in gloriosa virgine matre ipsi⁹ cui⁹ nos inutiles serui sumus quia domum istā ab ipsa sua fundatione fraterne caritatis glutino laudabiliumq; morū disciplina cōspicuam non patietur tua nimia improba peruicatia corrumpi. Iā p̄ces fratrū sup intestine discordie tabo gementium ad aures domini sabaoth ascenderant. et an

gelus dni accepta ab eo setentia miseru cospiratiois autore pcussit ac sine mora extinxit paritercz cu eo tocius scandali turbinem et psumptionis nebula dissipauit Vespera namcz diei vigilia natalis dni precedentis cuz post copleto rium de dormitorio descendisset et infirmarius couersoru qui quasi secundarius eiusdem cospiratiois esse videbat cuz quo etia venenata dissensionis cosilia frequencius tractabat ei occurrissz· subito vocem cum gemitu doloris valido cepit emittere· et pallente facie naribus contractis oculis etia de statu suo euersis morte incontinenti affutura tristia signa declarabat Turbatus alter cum iam nutantem cerneret ne forte repetino lapsu terre illideretur medium coplexus e Sed adeo subitanea mors fuit vt anteqz terram petere possz inter manus tenentis se funesti sodalis misera aiam exalaret· Tunc turbati sunt principes conspirationis· robustos in contumacia sua obtinuit tremor· obriguerut oes dissensionis et scismatis intetores Accurrerut vndicz ad signiferuz suuz couersi et que postero die ad inauditu scelus perpetradu quasi duce sequi decreuerat eius ihesu bone cadauer extinctuz miserabili tumultu i infirmatoriu deferentes in area vbi fratres vita excedere solent costernati metu et tremore collocarut Non eni passus es domine sacratissima solemnitate tua in qua pmuz ministerio angeloru pax terris anunciata e discordie et scismatis perturbatione fedari Cumcz tabula defunctoria signu dante vniuersoru aures pcellerentur maxime ppterea quia nemine illic sic pximum morti sciebant dns theobaldus tuc subcellerarius· postmodu vero eiusde loci abbas vehementer ammiratus iudiciu dei dnm abbatem qui tunc forte de dormitorio descendat ad comendationis officiu defuncto psoluendum qz tocius inuitauit· Illo qz celerius accurrete cuz remoto a pte capitis operimento quo corpus tegebatur faciem iacentis intuitus esset complosis manibus et ex intimo cordis suspiria trahens heu i qt miserrime ecce quomodo sine pna malitie tue diuio iudicio extinctus iaces Et hoc ipsu secundo et tercio ingeminas· vtinam inqt mortua mea cotumacia aio no spreuisses vtinam miam dei eternalit a te no excluseris Aliqzdiu ergo quid sibi faciendum eet deliberans tande consulcius ee credidit vt comedatiois officio ex more pacto corpecz in eccliam delato postero die fres omnes ta monachos qz couersos maturius reuocaret quatinus quid sibi in tali articulo faciendum eet in coe decerneret Conuetioe autem facta sic dns abbas in audietia cunctoru locutus est Nostis fres karissimi in qz puer soppposito praui cordis et malicios voluntatis sue homo iste deprehesus sit que nisi districta diuini iudicij censura quatocius de medio

tulisset domū istam optima pace et concordia bactenꝰ durātez grauissi scādali cauterio cū cōplicibꝰ suis quos ad hoc susurrijs iprobꝭ qꝫ psuasioibꝫ illexerat maculas non timuisset. Quapropter qm̄ per uersitate oīs scimꝰ cōfessione vero seu pnīaz ipsiꝰ nō nouimꝰ corpus eiꝰ inter corpa fratrū nrōruz nequaq̄z poni debere censeo. neqꝫ hoc temeritate aliq̄ ꝫ libramie iusti iudicij decernē cōfido. Quo audito cōtimuerūt et expalluerunt cōuersi vt qꝫ sibi cū seioribus monachis seorsū loquendi licētia daretur suppliciter postulabāt Hāc hoc per indulgentiā dn̄i abbatis cōsecuti cū in ptez diuertissent cō silij gratia post paululū reuersi ꝛ solotenus corā ipso pstrati tā monachi q̄z cōuersi vt mia defuncto nō negaret multa p̄cuz istātia pecierūt. Spondentibꝰ conuersꝭ atqꝫ sub attestatiōe dn̄i nominis asseuerantibꝰ. quia si dn̄s abbas districtionē sētētie tparz ac defuncto licet minus digno cōmunez sepulturā non negaret sese ab omi intentione cōcepte malitie cessaturos ꝛ super repetitiōe nouarū bo taruz verbū vlteriꝰ nullomodo sē moturos Dicebāt q̄dā p̄terea de seiorib. excepto sermōe hoc alias vix extitisse satis pbabilē. nec debere ab hoibꝰ iudiciū sine mia decerni in eū quē fortassis dīna mia idcirco tpaliter punisset ne cōceptā malitiā effcūi mācipare posset pro q̄ eternalit̄ dānari meruisset Cōsiderās itaqꝫ dn̄s abbas ita tpi expedire ꝛ neforte nouissīꝰ error peior fieret priore. si ꝯuersi q̄ hac occasiōe facile sedari poterāt i maius aliqd scādalū prumperēt. simulqꝫ metuēs sibi si pprope austeriorē q̄z oporterz sniaz daret. qm̄ sniaz cōspiratorū nec dū a caplo gnali pmulgata erat ānuit petiti ōi eorū Celebratisqꝫ ex moē missarū exeq̄arūqꝫ solēpnijs iter corpa frm̄ defunctꝰ frater terre cōmēdatꝰ ē Ceterū dn̄s theobaldꝰ cꝰ sup mēsionē fecimꝰ cū eēt cidē defuncto frater ex āntiq̄ itime familiaritatis amicitia cōiunctꝰ seqꝫ iuicē tam i vita q̄z i morte cū alterutrū eorū decedē cōtigisset oracionū suffragijs astrixisset. qm̄ idē cōuersus ante cōspiratiois turbinē nō ꝯtēpnēde rligionis extiterat. sciens sūma necessitate aicū pbari. dolensqꝫ valde de piculo aie ipsiꝰ quez in vita dilexerat statuit apud se ipsū ānuā p ipso facere orōnem. Indubitāter nāqꝫ credidit qꝫ ꝛ si exigentibꝰ meritis p̄cū ipēdia defuncto michil emolimenti ferrent sibi tamē beneuolūtatis suē frcm̄ pditū ire nō posse Cūqꝫ toto illo āno supplices p eo p̄ces ad dn̄m fudisset reuoluto āni circulo isdez defunctꝰ ei in visu apparuit lugubri vultu tristem sese subisse sententiam significās Interrogatus quō se haberet: Respōdit se ab hora exitus sui vsqꝫ ad tempꝰ illd in vltionem contumacie ꝛ rebellionis grauissimorū suppliciorum penas luisse. nō tamē de mia dī vsqꝫ quaqꝫ desperare.

¶ In saxonia extat monasteri uz a lodowico imperatore fundatū qd corbia noua appellat' In hoc monasterio tpibus pie memorie fredrici imperatoris erat abbas quidam nomine conradus qui scdm pompaticam consuetudinez imperialium ablatuz inter ceteras secularis glorie illecebras anulis aureis vtebatur longe aliter vt credo affectus q̄z ille vere pauper et humilis spiritu clareuallis p̄mus abbas quez sicut de eo scribitur pl9 delectabat rastrum et sarculus q̄z thiara et anulus Contigit vere vt quadam vice haberet anulum aureum qui erat illi preciosus Quem cum vna dieruz sedens ad mensā iuxta morem curie causa abluendarū manuū depo suisset nugis nescio an serijs interuenientibus aliquanto negligētius sic super mēsam relictus est Aduolans intere a domesticus ales coruus quez curiales abbatis in delitijs habebāt nullo penitus aduersante rapuit ore anulum nec furti sē reum esse intelligens puio volatu in nidulum suum asportauit Verū postq̄z exempta ē fames epulis mēsis q3 remotis surrexere oēs abbas damp nū suuz intelligens ministrorūq3 negligentiā culpās anulum qua qua versum queri ocius iubet Sz auctore sceleris conscientias omnium illudente minime reperitur. Itaq3 tam conuiuas q̄z ministros suspectos habēs abbas grauiq3 indignatiōe cōmotus mādauit plebanis opidi quod āplissimū et ditissimuz haud longe a muris cenobij situm abbatis subiacet ditiōi quatinus acerrimam excōicatiōis snīam publice intorquerent in eū qui se hoc scelere maculare non timuisset. Quo facto cepit iprobus quidē sed tamē culpe sue inscius fur paulatim languescere ābū fastidiē ludicras crocitatiōes ceteāsq3 irrationabilis creature ieptias per q̄s stultorū hoīm timorē dei negligētiū aīos oblectare solebat segnius exercere. De hinc etiam pēnas picere ad postremuz vero ipsis q3 plumis tabescentis carnis corruptionē fugiētibus miserabil' cunctis se cernentibus apparere. ¶ Factū ē autē quadam die domestics abbatis ipō pnte de tam prodigiosa alitis illius immutatiōe inter se querētibus remq3 taz insolitam nequaq̄z sine cā fieri posse asseuerātibus vt et vnus sic quasi iocando diceret Considerādum nob' est domine ne forte iste sit quem queritis et hec horrēda plaga quā cernitis vinculo anathematis quo inodat9 ē idiciū det Attonitis ad hoc verbum cunctis vni ex ministris precepit abbas arborē i qua cubile alitis illius erat festinato ascendere. stratum stipula et sarmentorū repugns subornatū diligentius reuersare. Qui mox vt ascēdit repertū anulū ob iniuriam sordidū rēdicauit nec sine stupore omniū qui aderāt maib9 abbatis restituit Ita misero fure qui atrotissimas furti penas luebat nec tñ furti se reū itelligebat dnō vt

credim⁹ nutu ꝓdito ad cōsiliū dis
cretorū virorū dn̄s abbas hꝰs q̄
excōicatiōis sn̄īa⁹ dederāt mādauit
q̄tin⁹ anathēa qd̄ reo intorserāt
restituto dāpno celeri⁹ relaxaret
Qd̄ postq̄ fcm̄ ē sicut p⁹ paula
tim defice pestiferoq; tabo de die
in diē lāguescē ꝑ dcu⁹ ales visu⁹
fuerat. ita postmodū p icremēta
reuiuiscē q̄dām ō atq; reuirescere
cepit q̄adusq; pstine forme sanita
tiq; aisse n̄ sine magno dei miracu
lo itegraliter restitut⁹ ē liij

Inueit' etiā i gestis bti pr̄is nr̄i
bnardi q: cū ad d'dicationē noue
basilice fusciacē cenobij iuitatu⁹
eēt taz inumerabil' multitudo mu
scarū ꝓpt' fetorē noue calcē⁹ i eccāaz
reces limite cōuenerāt tātāq; inq̄e
tudinē itn̄tibꝰ gn̄abat vt fr̄es val
de timerēt neforte dedicatiōis solē
nitas q̄ postera die celebrāda erat
earū iprobitate ipediret' Qd̄ cuz
pr̄i scō itimatū fuisset solita ɔfidē
tia quā i deū hēbat vsus excōico i
quit eas Māe aūt facto vniuerse
musce ille anathematis spiculo p
cusse et mortue ita pauimentum
ōne repleuerūt vt palis eas i ɔge
riē adunari gerul' q; exportari ne
cesse fuerit. liiij.

Sz et de milite q̄dā audiuim⁹
q̄ ob prauitatē suā publice excoi
cari meruerat q: sedēs ad mēsā pa
nē cu cibo ꝑciperet & canes solo odore
polluti pai⁹ exterriti retrocedebāt
et eū tāgē nullaten⁹ acq̄escebāt

In vno ex mōaste .lv.
rijs ordis ꝑmōstratēsis q̄dā de fr̄i
b⁹ aliqn̄ ifirmarij officiū sortit⁹
ē q̄ secundū ea q̄ in facie fūt cōpe
tētis religiōis et honeste cōuersa
tiōs eē videbat' & heu foris p ypo
crisiz sobriū ꝑsimoieq; amatorē se
eē sifi abat. it⁹ v̄o i secreto suo gu
le et voracitati laxās habēas obsoi
ū qd̄ forte suāuius ifirmis ꝑparas
set cibos q; delicatioēs fidei ei⁹ ob
ncātatē ifirmorū creditos nō veri
t⁹ iudiciū dī scelēatissīe isumebat
Cōtigit v̄o vt cū huic neq̄ssio vi
cio puiendo temē aliquādiu subia
cuisset nescio q̄ iudicio cōpunct⁹
ad horā cōfiteri deliberaret. Itaq;
in sacra vigilia penthecoste⁹ circa
horā nonā cū iam abbas eiusdem
loci ad celebrādū officiū ipsius dī
ei sacris vestibus ornādus eēt ac
cedēs ad eum signa confessiōis sic
moris est cōfiteri volentibꝰ fecit.
Abbas aūt putans eū de quotidi
anis negligentijs aliquid habere
dicē. renuit significan⁹ vt cōpeten
tiorē pc̄i⁹ horam ad cōfitendū q̄
rēt se ad celebrn̄da sacroscā miste
ria i cōtinēti eē processurū Repul
sus igit' abijt tristis eo q; scelus ō
ni cōfusiōe et ignominia plenū di
ctur⁹ effectū cōfessiōis habē nō
meruisset tiebatq; ne forte ignicu
l⁹ ille tioris dei q̄ ad pr̄is i eo accē
s⁹ fuerat hac dilatiōe tepescēt' Ta
li igit' merore affcū⁹ atz ad despe
ratiōnē procliu⁹ icedebat Deniq;
ab hora q̄ repulsā pass⁹ ē vsq; ad
horā vespe rā factiōe deōnū varijs
et ꝑnicios cogitatiōibꝰ fluctuās
fact⁹ ē insipiēs elōgatus a sapiē
tia dei et iudā proditorez qui celo
terreq; perosus inter vtrunq; pijt

infelicissima demētia statuit ꝑimi tari. Jam sacratissime solemnitā tis vespertina sinaxis a frib? age batur. et ille quasi pro ifirmātiū solatio remoraret̃ statione suā de serēs cetui fratrū se subtraxit nō in telligens miser tāto se malignoꝝ spirituū insidijs fagli? decipi pos se quanto se a cōsilio a cōgregati one iustorū deuz laudantium ma gis elōgare ꝑsumebat Quid plu ra? Victus tandem tedio a despe ratione ipsius q; vite sue odiuz in currēs iniit stultus pactum cum morte a fedus cū inferno pepigit atq; in ipsa sancta nocte pētbeco stes cultruz gutturi c? voluptati dedecoroso lenocinio satisfecerat i mergens eūdez in scelere tessia iter fectiōe sui itētorez babuit cuius instructu ciclopiam voracitatē se ctari non timuit Tunc vero apo state spūs nequissimo tripudian tes gaudio. quo speciali? a pro fusi? exultare solent. si qn̄ aliquē de numero religiosorū supplātare potuerit. ignorantesq; ꝑsumptio nē suā diuina censura celerius esse reprimēdam tamq̄z iam plena vi ctoria potiti cōsilium inire quati nus sic seminecē de medio tollen tes absentarēt ne forte anq̄z peni tus expiraret inuentus a fratrib; quacumq; pietatis arte ad confe ssiōis a pnīe subsidium reuocaret sicq; predā nephariā tartarij pn cipes amitterēt. Ceterū cū neq; in vesperis neq; in sacris vigilijs fra ter ille in ordine suo in choro ap pareret recordat? abbas signi cō fessiōis qd fecerat et repulse quaz sustinuerat totus intremuit a q̄si iam ꝑsagiente spiritu suo sibi ne forte fieret qd factum esse nescie bat grauissima cordis cōfusiōe ce pit vereri Velociter igitur quibus dā fratribus accitis ad inquirēdū eum pauid? et anxius misit Que situs itaq; in ifirmitorio ceteris q; locis in quibus inueniri posse spe rabatur mime reptus ē. sed tandē curiosius hijs q̄ missi fuerant etiaz obstrusos quoslibet angulos per scrutātibus in necessarijs ifirmoꝝ culter horrēdi sceleris mister cru ore infectus pauimētū q; multo sanguine rubens tristem euentū recenter admissi homicidij indubijs declarauerūt indicijs. Quo viso expauere a expalluere frēs ad in quirēdum destinati atq; illi? qui ab iīcio homicida ē crudelē maliti am aduersus fratrē pusillanimez ꝑualuisse ingemuerūt. Sed cum quidnā de cadauere vt putabāt extincto factū fuisset abdita a ob scura q̄q; loca plustrādo ꝑscrutā do diligentius explorarēt nec vl lū oino vestigiū viuētis vel defun cti reperire valerēt maiore stupo re ꝑcussi sunt celeriterq; regressi la mentabilē fraterni exicij euētum abbati a fratribus pandere matu rauerunt. Oritur mox meror a lu ctus omniū vox vna fratris ruinā ꝑ cōpassionis affectu plangenti uz. sed is pre ceteris impaciēti? luget qui pastoris nomē a officiū tenēs miserabili ouicule ꝑditiōis occasionē dedisse nōbat Illuxit i

terea festiua deuotione coled? di
es pẽthecostes ⁊ frẽs optate diei
reuerẽtia missaꝝ solẽpnia deuotis
sime celebrãtes oĩpotẽtis clemẽtiã
suppliciter postulabãt qtinus soli
ta pietate quidnã de frẽ illo fcm̃
fuisset ipsis maifestare dignaret̃
Et ecce dũ sacra misteia celebrare
tur quidã de frĩbus seorsũ stans
sub turre q̃ cãpanas sustentabat
sursũ forte respexit viditq; hoiez
illũ suppsi? ifelicitate vere miserũ
ꝫ plane magnifica dei grã beatuz
sup murũ quendã p̃ruptũ pronũ
iacere ita vt renib? deorsũ de ipso
muro pendẽs i cõtinẽti casur? esse
videret̃ Attonit? is q̃ viderat atz
ceteri curiosius cõsiderãtes ipsũ eẽ
dep̃hendũt quẽ fraudib? inimici
circũuentũ corpe ⁊ aia perisse re
putabãt Rati vero cadauer exti
ctũ sese solũmõ repturos allatis
scal̃ ascẽderũt Sed miseratione
illi? q̃ nemĩnẽ p̃destinatoruz suo
rum perire patit̃ spirãtẽ adhuc ho
minẽ iuenerũt Q8 postq̃z clãore
mixto gaudio ab hijs q̃ ascende
rãt ceteris inotuit exultãtib? oĩbz
p̃cipue tamẽ abbe q̃ flẽs ⁊ eiulã̃
mortis illi? eẽ se reũ clamitabat
gloria tibi xp̃e de? · gl̃a tibi spũ̃
deus a cũctis igeiatur · Dehic p̃
cipiẽte abbe sũma cũ cautela dili
gentiaq; depositꝰ i ifirmitoriũ de
latus est cũctis q; in gutture ipsi
us horẽdi vulneris hiatũ cernẽtibz
et mirãtib? p̃ gaudio q̃nã mõ sic
mutilat? viuẽ possz i lectulo collo
cat? ẽ Cũq; paululũ cõqeuissz ac
cedẽtes frẽs apturã hiãtis enormi
ter gutturis maib? ↄpressẽ ne fla
tus vital̃ cõtrario meatu erũpet
tẽptãtes si vel hoc modo qualit cũ
q; vba ẽdẽ posset Sed mioꝛs de?
ei quẽ de tirãnica hostis ãtiqui ma
litia potẽter eripuerat famis q̃; of
ficiũ ad laudẽ glorie sue cõtra vim
deficiẽtis nature cõfessiõis grãm
cõcedere dignat? ẽ Quod vbi pia
explorãtiũ fratrũ curiositas adũ
tit cõtra oẽm legẽ mortalis natu
re etiã frẽm illũ sanitati restitui ·
mox cedẽtib? cũctis abbas ↄfessi
onẽ icaute dilatã vere magno mu
nẽ dei stupẽdo miraculo tãdẽ rece
pit Cõfitẽti q; p̃niam cõgruaz in
iunxit vt plenũ ⁊ absolutũ eẽt do
nũ qd̃ spũs sãct? q̃ pietas dei dr
excellẽtissio solẽpnitatĩ sue die p̃
rogare digtus ẽ Qui tãto ↄpensi
us ⁊ deuoti? puritatẽ scẽ cõuersa
tiõis postmodũ emulat? ẽ quãto
i semetipõ certi? expt? fuerat leui
athã serpẽtis ãtiq̃ virulẽtis patẽ
morsibus eos qui scemate religi
onis insigniti conscientias suã
latebros̃ sceleib? maculare non
veret̃ ⁊c · lv ·

Sacerdos quidaz religiosus
dum pacez quã celi rege in terris
nato celi ciues terrigenis annũcia
uerũt in ↄximo suo violare nõ ti
muit ãmirãdã qn̄dã grãm spãl̃r
a dño sibi collatã perdiditq8 ad
cautelã torpẽtiũ describẽ nõ pige
bit Hic igit̃ laudabil̃ vite p̃sbi
ter ignauie nequaq̃z marcẽ ocio
satagebat q̃tin? ↄuersatiõis sue q̃
litas ab excellẽtia gd? sui nõ di
screparet Precipue g̃ i oblatione

hostie salutaris in qua filius immolatur patri vt tollat pccā mundi per sacrificiū cordis cōtriti et spūs humiliati semetipsū in pñtia summe diuinitatis mactare curauit. Habebat vero procbianū quēdā qui licet secularis vite negocijs īplicatus esset fidei tñ itegritate deuotiois qȝ sinceritate pastoris sui meritis fortassis ipar nō erat Eius namqȝ doctrina et exēplo religiose institutus ecc̄ie limina sine cessatione terebat. missarū celebrationi sedulus obseruator itererat scā rumqȝ pcū instātia celos pulsans in simplicitate cordis sui tpe diuini sacrificij cum dño loquebat Volens autē dñs vtrorūqȝ meritum ad laude et gloriā nōis sui manifestare laici illius tam spūales q̄ȝ corpales aperuit oculos cepitqȝ īfra sacri misterij actionē ihesum cristum beatis oculis videre sup altare stantem iuxta calicē sanctuȝ q̄ aborūȝ cōscias perūgebat mira suauitate pñtie sue misericorditer Consideratione vero diuinorū sacramentorū rite pacta cuȝ pacis osculum in populū esset diffundendum et sacerdos iuxta morē quorūdam sacrā hostiaȝ pmitus oscularetur in ipsa hora pius dñs accedēs eidem ministro suo pacis osculuȝ dignātissime porrigebat Is ergo qui ad diuine cōteplationis reuerendum archanum admissus fuerat iuxta xpbam secretum suuȝ sibi retinuit et cum frequenter speciosū forma pre filijs hoim videret nichil tamē presbitero indicare voluit. ne aut ipse vanitatis notaretur si tantum dei misteriū facile sine magno pondere ratiois propalaret. aut ille cui tāta grā a dño collata erat per elationis viciū eadem se gratia priuaret Accidit in terea vt ortuȝ prefati sacerdotis diuersis herbis et oleribus virentem cultoriqȝ suo ipsa viuacitate germinis quodāmō arridete paupis cuiusdā porcellus furtiuis irruptiombus intrare cōsuesceret et qȝ in domo dñi sui ob rei familiaris penuriam vnde vētriculū suuȝ replere posset non inueniebat aliūde hoc mendicare cōpellebatur Itaqȝ sacerdos egerrime ferens ortum suū vastari cum frequenter paupere illū āmonuisset. quatinus porcū suum domi teneret ipsumqȝ porcū teneras olerū plantas suffodiētē cū iniuria verberū extra septa orti sepius expulisset nec tñ quicq̄ȝ pficeret. ad extremū doloē stimulatus cuide porcū occidit Verū pauper ille aialis sui interituȝ cognoscēs āmiculū substātiole sue magna ex pte pdidisse igemuit. volēsqȝ agere cū presbitero quatinus dāpnū illatū sibi secundū leges restitueret illo ecōtrario orti sui iacturā exaggerāte. qm̄ paup vbi ꝯiacet cū detrimento cause sue despectus et sepultus ē Itaqȝ sacerdos irrecōsiliatus manēs paupi frī suo ad immolāduȝ vere recōsiliacōis hostiā temerarius accessit. Sȝ dñs ihesus qui factus ē nobis a deo patre iusticia redeptio et recōsiliatio discordie peste maculato pñtiaȝ

suam exhibere dignat? nō ē. Ec
ce nanq3 hō cui? supra meminim?
īfra sacri canonis actionē stās ⁊
deu otissime orans illum in quem
desiderant āgeli prospicere solito
more se visurū sperabat ꝫ frustra
tus a spe sua vehemēter turbat?
est considerās sacerdote grā sibi i col
lata prorsus nudatū et quasi nu
bilo quodā diuine indignatiois of
fuscatū. Q̃d igit̃ verecūda humili
tate sola testāte cōscia aliquādiu
celauerat causa exigente silentio
premē noluit sed assūpto seorsu3
presbitero qualē ⁊ quātā grām p
didiss3 secreti? suggessit. monēs
et obsecrās vt si in pccm̃ aliquod
lapsus fuisset per cōfessiōi⁹ ⁊ pnīe
remedium diluere illud quātocı?
festinaret si forte grām amissā lar
ga redeptoris nostri benignitate re
cipe mereret̃ Consternat? aio sa
cerdos nulli? q̃de criminal' delicti
se consciū sibi eē. sed nec in hijs q̄
i quotidiais excessib? euenire pos
sunt conscıam se pl? solito remor
dē rn̄dit. excepto dūtaxat q͡ꝫ or
tū suū pessūdari non sufferēs pau
pis illi? porcū occidisset ei q͡ꝫ p sa
tisfactiōis humilitatē necdū reo
siliat? fuisset. Intellexerūt igit̃ v
triq͡ꝫ paupum susceptore dn̄m in
iuriā paupis sui tāto seueriore q̄3
to occultiore vindicta punisse. fe
stinauitq͡ꝫ sacerdos pusillo dn̄i per
cōdignā illati dāpni recōpensatio
nē satisfacere sed vtrū sublimē illā
grā3 quā pdiderat recupauit nec
ne nō ↄstat nob. qm̄ seru? dei q̄ c
ante cū illo grām vel fortassis pre

illo pcīpiebat cēso rio semetipsu3
castigabat silētio. ne misteria dei
passi sine certe necessitatis articulo
reuelare p̄sumēt. lvi

Ꝑ In monasterio q̄dā scioniali
um p̄posit? eiusdē loci tractabat
aliquādo cū sororibꝰ quādā pos
sessionē ipsi? cēobij vendē volen⁹
et vt fieri sol3 ex studijs pciū suā
sententiā tanq̄3 saiori submixā cō
silio defende tū grauis inter ipsu3
et sorores discordie exorta ē Ve
rū p̄posito dicēte sibi creditā eē di
spensatiōem totūq͡ꝫ negociū pla
tiōis sorores ecōtrario nitebāt̃ et
grauiter scādalisate r̃ cesserūt Erat
aūt feia q̄dā layca i eodē mōaste
ria q̄ ab imundo spiritu vexabat̃
p c? liberatiōe cotidiana p̄cu3m
stātia sorores in cōe laborabant ⁊
vt pestiferū spm̄ validius vrgē
possēt dirīcis eā sacramēti⁹ frequē
ciūs pticipare faciebāt. Postero
itaq͡ꝫ die p̄positus puipendēs scā
dalū soroꝝ pturbatu⁹ ipē cū gra
ui? turbatis eisd̃ sororib3 vt pacifi
cā hostiā imolaēt igress? ē ad alta
re Peracta ex moē dīnorū mune
rū cōsecratiōe etiā paciente illā cā
pcīpiēde eucaristie sibi pn̄tari fe
cit Tū vero spūs nequā mirū i mo
dū recalcitrās truculētas ⁊ horriso
nas cepit edē voces ipsūq͡ꝫ p̄posi
tū amarissia iuectiōe redarguēs
dixit O miserrīe et ifelicissīe homū
cio q̄d facis ? Letale vir? racori⁹ ⁊
discordie toto pectore spirās isu
p etiā g̃uis scādali pusillorū dn̄i
corā ocul' sūme maiestatis re? ad
cōsecrādā tractandā et manducā

dã carnẽ altissimi ipudẽter sit et ir reuerẽter irrũpis ? Noueris ꝑ cer to quia cõsulci? fecisses si domũ dei hodie nõ itrasses q̃z tãte presũptio nis cauterio ɔsciaz tuã vstulasses Cũq; exorcismis et oratiõib? mul tis cogeret q̃tin? diuis sacramẽti? reuerẽtiã exhibẽs cederet quoadus q; mulier quã torq̄bat cõicasset p multas difficultates vix cogi po terat vt de maĩbus illi? q̃ dissensio nis et contentionis vicio sordebat eucaristie gratiam eam suscipe p mitteret .lvij

In mõasterio quodaz cister ciens? ordis cõtigit aliquãdo inter duos q̃sdã frẽs dissensiõis et odij seiaria cũ simultatis cui? dã pullu lare. verũ vno eorũ i malicia et di scordia pseuerãte alter p grãz dei i cito resipiscens? q̃d malũ i se pullu lare r cognouit rastro cõpũctiõis eradicare quãtocĩ? festinauit Q̃ũ toq; maliuol? ille clancul? seu a pertis isectatioib? irrisioibus. de tractionib? ve frĩs aim ad amari tudiem pducere nitebatur tanto iste in hũilitate tioris dei semetip sũ submittẽs liuoris ⁊ ipatientie stimulos q̃s i corde ipsi? aduersa ri? exacuẽ tẽptabat cõfitendo flẽ do et orãdo vigilanter retundebat Q̃uicq̃d autẽ patiẽs iste et hũil? frater cõscie sue pstabat dãdo lo cũ ire. hoc totũ puersus ⁊ tumid? ille sinistre iterp̄tando supbie cõ tẽptuiq; suo deputabat Q̃ũtoq; is efferos aios ei? pacia sua linie tẽptabat. tãto ille malitie sue fu rijs agitat?. ad persequẽdũ ino cẽtẽ misero liuore magis ac mag icẽdebat? Cernẽs nãq; iuictũz ro bur mẽtis colluctatoris sui de cun ctis neq̄cie sue adiuẽtiõib? subli mit? triũphare fortiq; pacie pede malitie sue collũ calcare. acriori se uiẽs iuidia abbatẽ suũ lupu? seuis sim? adijt inocẽtẽ illum cõficto m̃ dacio accusaturus. vt quẽ dec? in nocẽtie gloriosũ r̃ddebat pessimẽ dacij fermẽto cor rupta fama si fi eri posset hũiliaret Vbi vo frater falso accusat? in cãm vocat? ẽ sci ẽs sc̄ptũ eẽ Crudel? ẽ q̃ famã negli git se h? criminis sibi ɔsciũ nõ eẽ igenue ꝓtestat? ẽ seq; ad ɔ ꝓbã dã inocentiã suã examẽ q̃dcũq; placuiss; spõtanea volũtate sub iturũ. Ceterũ totã vi grassãtis in se doloris ad negociũ trãstulit pie tati? assidui? orõib? iugib? q; fle tibus tã ꝓ se q̃z ꝓ emulo suo diũ miam btissieq; dei geitricis pieta tẽ exorãs q̃tin? diua grã ⁊ se i ca ritate firmaret i emulo suo magni tudinẽ malitie sue compmẽt ⁊ ad tollẽdũ scãdali foitẽ vnctionem dulcedis sue ɔpũgẽt Nec frustra laborauit i geitu suo. ipletũ ei ẽ i eo q̃d sapiẽtissim? salomõ ait Cũ placuerint dño vie hois etiam ini micos eius conuertet ad pacem.

Cõtigit ei q̃dã nocte vt in choro stãs i ordie suo vigiliarũ solẽpni is itereẽt. ⁊ ecce ad mẽoriã calai tati? sue sit? ⁊ f̃ĩni piculi cepit ebu lire de itĩs cordis ei? medullis fõs lacrimarũ Inebriat? itaq; vino sin cerissime caritatis non se poterat in medio fratrũ pati ƀ cito secretũ

petens coram vno de altaribus ad orationem prosternitur. Ibiq; non tam verbis q̄z immenso rugitu cordis largissimoq; lacrimarū imbre ipsā mrē3mie que spes misero rū esse dinoscitur vt suā aduersarijq; sui cām suscipere dignaretur suppliciter postulabat. Nec fefellit simplititatē fidei eius magnificus euestigio subsecut9 pietatis effectus Ecce em̄ dum in multa cōtritione cordis sui frequentius iteraret pie dn̄e miserere pia dn̄a dei genitrix maria succurre. misero prorsus omi cōsilio et auxilio destituto ⁊ adhuc pij murmuris verba corde et ore voluenti adest illa specialr pauperū susceptrix et peculiare miserorū r fugiū dei geitrix virgo maria Vidit em̄ illam sublimem dn̄am angelorū spem miserorū quasi a dextero latere altaris gradientē ad se venire vultu et habitu reuerēdam immēsi q; luminis iubarē choruscantē Seq̄batur vero eā iuueīs splendidissim9 celesti ⁊ ipē gloria insigniter adornatus. Interī dum finito psalmo frēs gloriā sancte trīitati dicerent et sicut moris est ob reuerentiam sūme maiestatis oēs pariter inclinarēt subsistit beata v̄go illūq; tā humilē q̄z excelsū verticē reuerēter submisit ⁊ quousq; frēs gloria patri ⁊ filio ⁊ spūi sācto perdicerent tanq̄z vere humilis āclla dm̄ iclinis pmansit. Post hec erigens se vultū q; ad fratrē in angustia cōstitutū dirigēs mellifluis verbis cōsolata ē eum dicens. Mō dei cesset iā lacrīe ab oculis tuis ⁊ amaritudo meroris quo cor tuum vehementer affligitur recedat a te quia est merces opi tuo. Quapp ter noueris me ob fidei tue deuotionem tam tibi gloriam q̄z emulo tuo veniā a dn̄o impetrasse. Frater vero ille nl territus. neq; eniz turbari poterat qui suauitatis ⁊ securitatis matrē videbat fiducialiř dixit ad eam. Obsecro dn̄a que es tu que sic dignanter loqueris ad cor seruuli tui vel quis ē iuuenis iste qui tecum est: Ego suz ait maria mater filij dei Juuenis vero iste iohānes est euāgelista c9 castis obsequijs benignissim9 fili9 meus i cruce p nostra pendens salute me cōmisit Et frater ait Si ē go tu es illa per quam salus hūano generi veit quā reueretur ⁊ laudat vniuersitas creature cur queso tu tanquā vna de ceteris ipsis etiā āgelicis potestatibus honorandum caput tuū inclinas Pijssima dn̄a rn̄dit. Scire debes q2 quotiē scūmq; gloria sācte trītati cū me tu ⁊ reuerētia exhibetur i terris tociens oēs v̄tutes celorū cōmouenř et ad laudē sui creatoris excitanř Hijs dictis visio beata ab oculis videntis sublata est Porro tāz mirifica nectarij odoris suauitas eade hora apparitiōis beate virginis nō solū fris illius qui merore ⁊ anxietate tabescebat. verū etiā cunctorum tunc i choro deuote psallētiū penetralia cordis adeo ḡtiosā inspiratiōe refeāt vt facile daret intelligi nō materialiū aromatū

fragrantiam illam · sed diuine plane virtutis fuisse Tum ecce liuidus ille detractor innocentis fratris sui suauissimi illius odoris fragrantia que de virgineo corpore intemerate et immaculate dei genitricis erupit inter ceteros qui hac gratia digni habiti sunt attactus et mox vehementer compunctus cepit iam scelus suum veritatis lance trutinare · se reum se miserum seque omnibus tormentis dignum reputare · fratris quoque sui quem falso crimine infamauerat inocentiam consequenter beatificare ·
Mane autem facto fratribus non sine magna admiratione inter se querentibus quidnam tanti odoris suauitas quam nocte psallentes senserant portenderet is qui tanti misterii conscius erat abbati secretius adiit · que viderat queque audierat simpliciter pandens · ipsam horam apparitionis beate dei genitricis fuisse qua psallentium naribus suauitatis fragrantia infusa est asseuerans Abbate vero stupente difficilius que fidem dictis adhibente ecce in astipulatione veritatis maliciosus ille infamator innocentis fratris sui pallens et tremens aduenit detestandi criminis scenam inuidia cogente fictam potius a se quam veritate subnixam flens et eiulans confitetur · se que multis modis multo que tempore in persecutionem ipsius exarsisse cum magna cordis contritione deplorat Porro requisitus vnde illi tam repentina compunctio et peccati sui tam repentina cognitio acc[i]disset · respondit se licet indignum eadem gratia suauissimi odoris qua et ceteros fuisse perfusum · moxque vt domini celestis vnctio cordis eius intima penetrauit odium malitie et amorem innocentie mirum in modum respirasse ·
Abbas autem quibusdam spiritualibus senioribus referta super tantis mirabilibus diuine pietatis gratie domino in commune referuntur At vero frater ille patiens locum in quo celestia misteria cognouerat tota auiditate repetens cum deuotissime adoraret illic vbi sacros pedes regine celestis stetisse meminerat ad confirmandum visionis veritatem mellifluum suauitatis odorem quem in ipsa visione senserat lapides ipsos respirare letus deprehendit Quod vbi abbas ipso celerius nunciante comperit assumptis secum quibusdam religiosis fratribus designatum locum cum metu et reuerentia adiit quod verbis audierat rebus probans Suauitatem quippe mirifici odoris naribus hauriens communicato cum fratribus suis consilio eosdem lapides erui atque in sacrario loco competenti in memoriam tanti miraculi reponi precepit Ecce ad litteram et quodammodo manu palpantes probare possumus beatos esse pacificos quoniam filii dei vocabuntur · ·lviii·

Cum sanctus pater bernardus per orbem vniuersum diuersa sui ordinis fundasset monasteria · rogatu archiepiscopi maguntine vrbis euerbatense monasterium duarum leucarum spacio a menibus prefate vrbis iuxta ripam reni fluminis

fundauit. Sane vicini fideles nec non et remociores nonnulli bono odore virtutum sce congregationis illius attracti de plenitudine eius consilij grauitatem. orationum suffragia. periculorum tutamina querere et de habundantia sua pauperum cristi inopiam largiter supplere. precipuas etiam solemnitates quedam deuotionis intuitu illic agere consueuerunt De quorum numero miles quidam armis strennuus necnon natalibus clarus deuotione non infimus nomine conradus solemnem diem purificationis beate marie virginis et matris ibidem celebrare sacris que vigilijs ob reuerentiam tante diei in longum valde productis a principio vsque ad finem deuotius interesse solebat quatinus sce illius multitudinis precibus adiutus et exhortatione solemnis sermonis recreatus diuinis missarum sacramentis munitus lares proprios letior repetens benedictionem domini sue reportaret Licet enim secularis vite casibus irretitus et ea que mundi sunt cogitans vitam fructiferam se non habere humiliter recognosceret tamen velut vlmus proimptissima vitam spiritalem cum suis fructibus temporalia impendendo sustentare satagebat Accidit vero vt quadam vice vrgencioribus rei familiaris occupationibus prepeditus ad predictam festiuitatem minus tempestiue occurreret ideo quod profunda iam nocte cubitum vadens dum ex lassitudine itineris fatigatos artus in lectulo collocasset alto sopore depressus signum vigiliarum quo fratres ad diuinas laudes persoluendas excitabantur nequaquam audiuit. Post horam expergefactus dum concentus melodie in auribus eius resonaret celerius de lectulo exiliuit veniens que in ecclesiam in parte australi eiusdem ecclesie vbi hospites diuinis interesse solent coram vno de altaribus mestus consedit Sedens igitur negligentiamque suam recompensare volens nitebatur sancte deuotionis que per totam ecclesiam illam tam in cantibus quam in orationibus certatim feruebat aliquo modo particeps fieri. sed fallacia sompnolentie pressus ad vigilandum et orandum se minus expeditum esse dolebat Vnde sibimetipsi iratus dum in longum extenderetur vigilie nunc quidem stabat. nunc vero sedebat. interdum etiam frontem et timpora manu fricabat sicque quasi arte quadam sompni violentiam euincere conabatur Interim considerans cum quanta alacritate vocum et mentium fratres diuinis laudibus insisterent. simul etiam carnis sue imbecillitatem perhorrescens non sine magne admirationis stupore et quasi causando loquebatur ad dominum dicens Domine deus que est hec tolerantia vltra possibilitatem humane fragilitatis extensa quod fratres isti sibi velut metas corruptibilis nature excesserunt propter te mortem affliguntur tota die et tota nocte. Ecce enim cum in cotidianis vigilijs ieiunijs que exerceantur et insuper hac nocte vix aliquid sompni ceperint nihilominus tamen tota alacritate spiritus tibi domine creatori suo laudis vota impendere comprobantur. Ego vero miserabiliter peccator nec vnius saltem noctis aliquam

tulũ prolatas vigilias ꝓpter tuuz nomẽ sustiere valeo q̃s isti ↄtinu as ꝓpt p̃miũ vite eterne se suffer re gloriãt ita vt null' oio calaita tibus cedãt q̃ minus rursus ad eos dẽ agones subeũdos valeãt iardẽ scant Inter has pie q̃rele medita tiões parumper obductis palpe bis i sõpnum tenuẽ q̃dẽ sed felicez resolutus est. viditq; duas perso nas celestis pulchritudi' venusta te ↄspicuas mõasticoscemate fue rẽdas de choro psallenciũ ad se e grediẽtes quarũ vna q̃si cogitati onibus eius rñdens neq̃q̃z natura li militis illi' lingua hoc ẽ germa nica ꝫ vsu latino eleganter cõposi to lrãs penitus ignorãti locut' ẽ di cẽs Talia posse pati soli meruere beati Hijs dcãs cõfestim sõpno ex citat' aperuit oculos. magnoq; dei miraculo v̾ba q̃ audierat meo ria retinẽs grãs egit deo. Et licet vim dcõrũ nequaq̃z p itelligẽtie ca cumen discere posset tñ qz boni a liq̃d sibi eadẽ portẽdẽ certissie spe rabat reliquũ sibi noctis ꝓpulsata viriliter sõpnolẽtia q̃ñta potuit d' uotione vigilando ⁊ orãdo trãse git. magno desidẽio estuãs ⁊ op tãs diẽ fieri quatin' diuinũ oracu lũ sibi larga benignitate grẽ dei re uelatũ pus q̃z a mẽoria excideret lrãto alicui ꝓpalaret cui' ãmminicu lo ad itelligentiã q̃ dictorũ ptin gere valerz Mãe autẽ facto expe ctata oportunitate lcquẽdi prio rẽ eiusdẽ loci virũ valde religiosuz secreti' adijt quid vidisset vel q̃d audisset simpliciter pãdẽs. expo stulatus q̃ angelicum dicere ver suz absq; obstaculo lingue homo ydiota et sine lrĩs sõabat v̾ba la tia iterũq; repetebat quousq; pre cordijs poris tenacius ipressa labi lis memorie fugaci leuitate abole ri nõ possent Mirãdis pl' mirãda succedũt Mox nãq; vt verba que audierat ꝫ nõ itellexerat intelligẽ tis conscie coicauit. ipõq; iterpre tãte vim dictorũ cõprehẽdit r cur rẽs ad armariolũ mẽorie vacuuz illud prorsus iuenit nec vnq̃z po stea versus quẽ ad horã dedicerat ne mimã q̃dem sillabã expmẽ va luit Edificat' igitur multũ in grã dei et cõfortat' cõseruatorẽ loci il lius vere credidit esse dñm pensio neq; ãnui census in eadẽ ecciã pro fessus est quẽ etiã singulis ãnis q̃ advixit tpe fideliter soluẽ curauit

Erat autẽ i moãsterio lix cisterciensi euersabẽsi iuuẽcul' qui dã heretic' nõ ie argentinẽsis na tiõe robustus ⁊ veget' corpore ꝫ spiritali maciẽ fedus ⁊ debilis corde quales heu nostris tpibus multos videmus et dolem' pl' for midãtes tpalit̾ macerari q̃z gehẽ ne supplicijs deputari. Qui viz iuuenis licet in cunctis obseruan tijs ordinis segniciei et inefficaci e a ceteris fratribus notaretur gra uius tamen in executione diuini seruitij deliquebat quod modis omnibus negligebat cum vtiq; multis alijs validius id exequi potuisset. Et insuper sacrarum vigiliarum collectam quasi cau sa infirmitatis ⁊ doloris frequent

deserē solebat atq; ad repausandam miseram carnem cubitum ire non erubescebat. Diuius detestabilem negligentiam venerabil' p̄or paterna sollicitudine nunc quidem publice. nunc vero priuatim monendo. obsecrādo redarguēdo sanare cupiebat sed frustra. Ipō quippe pluri' estimāte carnis sue cōmodum q̄z anime requiē. Accidit interea vt isdem dissolut' frat laboris et discipline fugitans stationē vigiliarū sicut solebat deserens de choro exiret quatinus isfirmorū matutinis quāto breui' posset dictis voluptati carnis sue cubitū se collocādo satisfaceret Dn̄s aūt volens ostēdere sollicito p̄ori q̄z iusto zelo moueret̄ quantaq; eēt p̄nicies negligentie vel pocī' cōtempt' et supbie frīs illius aperuit oculos ei' viditq; fratre illo de stallo se mouēte et ante graduz altaris soluz capite modicū q̄d inclinā te ostiūq; chori egredi festinante teterrimū demonē collo ei' insiliente ipsūq; vsq; ad introitū infirmitorij miris modis gesticulādo atq; cachinādo vt v̄bo iusitato merdeq; digno loquar eq̄tantem. Post modicum vero de infirmitorio egrediētis humeris feru' agitator rursus insilijt et tanq̄z vere irrationabile iumentū capistro secordie tractum flagello turpissime mollicei vsq; ante spondaz lectuli i quo malo suo pausare gestiebat minauit. Deiq; quia nullus corrigere valet eum q̄ timorez dei neglexerit miser ille optimi p̄oris q̄ de eo vidisset intimātis monita spernens claustralis disciplinę vigorez nec saltē sup̄ficietenus tenere curauit sed sessoris sui mortifera cōsilia secutus ordinez deseruit fact' apostata vilis vt in falsis bonis vel pocī' corruptionib' huius mūdi duceret dies suos et in pūcto ad iferna descēderet xl

Monachus quidā in extremis agens añq̄z decederet raptus est i spiritu ductusq; ad loca penaruz infernalia. viditq; q̄d sine horrore referre non possumus aias scz multas verubus et contis acuminatis infixas ad rogum maximū in modū anserū torreri et assari. ipsosq; crudelissimos tortores cum sufflatorijs alijsq; igneis istrumētis miserorū tormēta totis nisib' aggregātes Alij vero patellas et sartagines ignitas de subtus iacētes ponebāt adipēq; qui de ardētibus iacētiū membris fluebat diligentissime colligētes eūde rursus bulliētem et nimis feruentē super eos a q̄b' fluebat refundebāt quā penam ceteris cruciatib' itolerabiliorē eis esse cōsiderabat Post hec ductus est ad quēdaz refrigerij locum vbi multitudinem aiarum quasi post grauem aliquem laborē q̄escentiū iuenit Interrogatusq; ab āgelo ductore suo si sciret q̄ hec essent se nescire rn̄dit. Sed ā ctus vero āgel' dixit ei Hij q̄s vidisti ad ignem illū p̄maxim assari hoies sūt ordis tui q̄ licet criminib' pcās se nequaq̄z fedauerint nō tn̄ sicut monet scriptura seruiē

dn̄o i timore ⁊ tremore curauerūt nō discipline censurā tenē. nō q̄etis et silentij patientes eē. nō demq̄ vigiliarū ⁊ orationū solēpnē deuotionē neq̄ laboris scē psalmodie excutionē strenue sicut oportet emulari studuerūt. ꝫ magis curiosi faceti vagi superflui desidiosi pegri sompnolēti signis iocis et leuitatibus idulgētes mōastice ꝓfessionis puritatē violare nō timuerūt Qui postq̄ȝ secunduȝ eq̄ssimam iusti iudicis dei sentētiā i sup vi pemis alij breui⁹ alij prolixi⁹ pro quātitate ⁊ qualitate excessuū suorum pūrgati fuerīt mediāte grā dei in hunc refrigerij locū itroducūt atq̄ȝ hic post horrēda supplicia illa pausātes pfectionē btitudis sue cum paciētia pstolantur.

¶ Dicebat abbas nori ·lxi mūdēsis fuisse mōachum quēdaȝ i vno de cenobijs cisterciēs ordis qui dono nobilissie vocis exultās vigorē ei⁹ in cōi labore seruitij dei expēdē dedignabat ꝫ magis ꝓpam gloriā captās festiua queq̄ȝ rīsoria que ꝓ singulari priuilegio vocis sue ipsi assignabātur let⁹ sed non timorat⁹ hilaris ꝫ mime deuotus solēpnisando cātabat. Factū ē aūt in quadā festitate dum in oibus q̄ a cōuentu fratꝝ ad laudē dei decātabātur velut mut⁹ et eliguis staret vt versū rīsorij sui nō plane in grauibꝰ ꝫ i acutis vel poti⁹ in acutissimis vocē quaciēdo tinnulos modulo⁹ flexibilitatē vocis formando solita lascivia decātaret. Quo finito vt a quo mercē ridiculosi cātu⁹ sperāda esset itelligeret tā ipsi q̄ȝ ceteris q̄ circa ipsuȝ erāt videtibus apparuit demōcul⁹ teter ⁊ fusc⁹ i modū pueruli q̄ manibus ipuris faciēs plausū ⁊ miro mō cachinnās exclamauit dicēs. Q o bn̄ bn̄ cātauit optie cātatū ē

¶ Qd etiā nr̄is tpib⁹ ·lxij· eximie r̄ligioīs aspeciat abstinētie scā vgo q̄d de hac lascivia cāt⁹ dīna reuelatiōe istructa ꝓdiderit nō tacebim⁹. Cū ei dn̄s abba cisterciēs q̄ ē pat prīarchal toci⁹ sacti ordis nr̄i ad eā grā visitationis aliq̄n veisset iter dulcia eterne vite colloq̄a cepit abba attēci⁹ rogare q̄tin⁹ eadē dei famula dīmit⁹ sibi reuelari deposcēt q̄d i ordine cisterciēsi puritati vē r̄ligiōis magis cōtrariū per negligentiā irrepsissȝ Ille vō p⁹ acceptas iducias fusa orōe ad dn̄m p̄ce ita r̄ndit Sciati dn̄e tria eē i ordie vrō q̄ spālit ocl'os sūme maiestatis offēdūt mltiplicatio s. agroꝝ superfluita edificiorū atȝ lascivia vocū ·lxiij

¶ Abba c⁹dā cenobij mōachū quēdā nepotē suū a puero enutrierat ⁊ vsq̄ȝ ad spectabiles moēs pucexeat. Cōtigit vō vt isdē abbas extreme sortis articulo sibi iminēte viā vniūse carnis igressur⁹ cēt Frībȝ itaq̄ȝ q̄s sub cura sua habuerat destitutionē suā lugētib⁹ fuerat ei vir prudēs cū de substitutioē alteri⁹ tractaēt diuī diūsa sētieb⁹ neforte ex studijs ptiū r i tētiōe veirȝ coi cōsēsu decretū ē q̄tin⁹ vota sua ipi vt pri spiritali ↄmittēnt q̄ ↄscias figuloꝝ pleni⁹ nosse

et quez ille sibi successorē deꝓmne ret hunc absq; refragatiōe vnani miter in abbatē eligeret. Cũz au tem predictus abbas in illa hora tremēda exit⁹ sui memorari debu isset iustitie dei solius et purē secũ dum deũz purã sibi exhibentibus obedietiã cõsulere. carnis et sãgui nis affectiōe male illectus ãtefa tum nepotē suum fratribꝰ illis de signauit dicens eum bene esse reli giosum ⁊ in exterioribus negoci is ꝓuidũ ⁊ cõsideratiuũ Quod li cet ex ꝑte verũ fuisset. quia tamē nequaq̃z sincera intētiōe fratrũ vi delicet vtilitatib⁹ cõsulēdo tale cõ silium dederat sed q̃ztum ex pena q̃ subsecuta ē intelligi datur ma gis eo intuitu vt parētela ipsius nepotis sui ꝓmotiōe illustrior red deretur. q̃z districte sine ꝓ hoc re atu suo moriēs addictus sit dñs eidē successori minus canoice adep te dignitatis demonstrare digna tus ē Erat nãq; in eodē monaste rio locus quidã amenus ⁊ ad re frigerãdum accõmodus atq; in ipso loco fons perspicuus fluenti murmure scaturiēs qui per crepi dinem alueoli sui luxuriantibus herbis iocundus tã vinacitate sui q̃z etiã herbarũ gratiosa viridita te aĩas et oculos accedētiũ mulce bat. Hunc locum defunctus ab bas duz vitales adhuc capet au ras refrigerãdi grã frequētare sole bat ibi aĩm oĩm morbentiũ curaꝝ estibꝰ defatigatũ relaxãs tãto li beri⁹ quãto secreci⁹ euoporare sine bat C⁹ relaxatiōis cõsuetudinez successor ipsi⁹ eod mō tenē decer nēs locũ frequētabat et ipē Vna ꝑra dierũ cũ solito more ad ꝑdi ctũ locũ accederet audiuit quasi de fundo fõtis vocē lacrĩabilit plã gētis ⁊ heu heu me miserũ ingemi nãtis Territ⁹ vero vehemēter ⁊ cõ sternat⁹ vbi ꝓpi⁹ accessit diligēti us auscultãs hanc eē ꝑdecessoris sui defuncti abbatis vocē ex olim nota sibi qualitate vocis recogno uit Tũc vero tremētib⁹ ꝑ stupore labijs q̃reti q̃s nam eēt q illic ita plãgeret eadē vox q̃si de sub aq̃s rñdit dicēs Ego sũ ille cõsãguine us tu⁹ quondã abbas. nũc ãt mi serabil spũs cui tu ad multã ↄfu sionē ⁊ ĩfelicitatē meã ad regiem mōastẽij h⁹ successisti Jnt̃rogat⁹ cur ita plãgēt q2 ardeo ĩq̃t Rur sus interrogat⁹ cur arderet cũ re ligiosa vita ipsi⁹ quã ĩ corꝑe ges serat reqem magis q̃z tormenta meruisse videret. Tu inq̃t incẽdij mei cã es Et ait abbas ego quaē vel quō. q2 ĩq̃t frĩb⁹ q̃b⁹ ĩdign⁹ ꝑerã ꝑsonã aiarũ suarũ saluti ꝓfi cuã querētibus. et mihi post deũ vota ⁊ cõsilia sua cõmittētib⁹ heu affinitatis qua michi cõiunct⁹ e ras lenocĩnio cecatus nõ sedm ti morez dei sed secundum proprie voluntatis insipientiam dedi con siliũ vt te ad apicē h⁹ dignitatis ꝓ ueherēt Jdcirco iusto dei iudicio i hoc aq̃ alimẽto cruciatibꝫ addict⁹ ardeo. liq̃sco deficio et in michilũ pene redact⁹ ad eadē tormẽta rur sus tolerãda restauror Q̃d si certi us ꝓbare vis friuola nõ eē q̃ aud

fac afferri candelabrū eneū ⁊ len
ta submissiōe in aquā mitti · Mox
p̄cipiente abbate allatum est can
delabrꝝ eneuȝ ⁊ sensim in aquam
missum stupendo miraculo ita a fa
cie frigide illius aq̄ liq̄factuȝ est
sic fluit cera a facie ignis ⁊c ·

¶ In ptibus mino -benīj·
ris britānie erat aliqn̄ homo secu
laris · qui licet secularibꝰ negoci
is dedit⁹ cureq̄ rei familiaris intē
tus essȝ · erat tam̄ fidel' ⁊ timorat⁹
atq̄ in obseruātia mādatorū dei
p modulo suo deuot⁹ · Inter cete
ra vero bona q̄ vel publice vel pri
uatiȝ solo deo testāte faciebat · ta
lem sibi fecerat cōsuetudinē vt ad
ecclesiā vadēs vel inde rediēs seu
q̄cūq̄ alia occasiōe cimiteriū trā
siens p animabꝰ fidelium ibidem
pausantiuȝ deuotā domino p̄cem
libaret · Cōtigit vero vt expleto
tēpe vite sue de hoc seculo nequā
migratur⁹ lecto decumbēt · cūq̄
iam morti se vicinū sentiret medi
is noctis tenebris misit ad p̄sbite
rum suum rogās vt ad visitandū
se cum dn̄ico sacramēto venire di
gnaret' · Presbiter vō segnitie p̄s
sus ⁊ deu plus diligēs carnis sue
cōmodum q̄m salutē anime paro
chiani sui pgere recusauit · diaco
nem tam̄ suum noie danielē bone
cōuersatiōis virū vice sua destina
uit · Qui libenter obediens ⁊ iussa
celeriter ꝯplens · Postq̄ȝ morien
ti viaticū tradidit ad ꝓpria redire
non distulit Mox ergo vt paup
culus ille ſ meritis diues infirm⁹
perpetue sanitatis nō periture di
uitiarum largitorē xp̄m dn̄m ad
munimē sui recepit · let⁹ hoiem ex
uit · ⁊ cū illo vt credim⁹ q̄ paupe
rum susceptor fieri dignatus est
paradisi portas ingressus : lucida'
beatoꝝ spirituū mānsiōes accepit

Diaconu' vero rediens vbi ostio
ecc̄e appropinquit inuenit illud
aptuȝ qd' clausū firmissimeq̄ ob
seratum dimiserat Vnde cuȝ mul
tum obstupuisset et ancipite' mē
te versaret cogitatiōes mox diui
na virtute in eodēȝ loco defix⁹ est
vt se inde mouere non posset · Et
ecce repente in cimiterio illo audi
ta est vox clamātis et dicentis ·
Surgite fideles vniuersi q̄ntoci⁹
et exite de tumul' vestris quotq̄t
in cimiterio estis vel requiescitis vt
ꝯuenientes in ecc̄a cōmendemus
animaȝ hui⁹ defuncti carissimi nr̄i
et rependam⁹ ei vicē beneficij sui ·
Quotiens eñ per hoc cimiterium
trāsire solebat totiēs p nobis ora
tionem speciālē facere ꝯsueuerat ·
Ad hāc vocē defūcti cepere veloci
ter exurgere mortui · factusq̄ est
fragor atq̄ tumult⁹ grādis cum
egrederent' de tumulis suis · Por
ro in ecc̄a videbantur cerei multi
hinc inde parietibꝰ affixi qui eaȝ
dem basilicam copioso lumine illu
strabāt Quā cū defūcti illi ingressi
fuissent ceperūt melodia suaui ibi
dn̄m in ꝯmuni laudare et cōmen
dationis officiū solēniter decāta
re ita vt vno dicente collectas et
orōnes alij subiūgerent amen · ce
terasq̄ responsiōes queadmodū
in choro psallentiuȝ fieri solet · Cō

mendatione vero cōpleta clamatū est denuo vt singuli reuerterentur ad loca sua Quibꝰ egressis de oratorio factus est iterū sonit⁹ et collisio tumulorꝝ quādo se i eis relocauerūt. Tūc paulatim ceperūt deficere lumiaria illa q̄ in ecclesia videbant̄ quꝰsqꝫ penit⁹ extinguerentur. His itaqꝫ cōpletis solut⁹ est clericus ille de loco illo in quo fixus herebat. ⁊ intrās oratoriuꝫ reposuit ibi sacramentalia vasa q̄ secū detulerat. Qui cuꝫ ad māsionem p̄sbiteri rediss ꝫ ille trutina inertie sue metiēs alios ⁊ neminē ꝑfunda nocte facile vigilare reputās ꝑ labore rogabat eū citi⁹ stratum repetē ac dormire. Cui ille respondit. Nō est mihi mō pausandum: ꝫ tibi potiꝰ surgendū atqꝫ laborandū. Jam eni defunct⁹ est eger ad cui⁹ obsequia procedere nos oportet Vix verba finierat ⁊ ecce nunciꝰ venit supradicti viri obitū nunciāꝰ: aduentūqꝫ p̄sbiteri flagitās Surgēs itaqꝫ licet inuitus sacerdos cū diacono sine mora prexit. ⁊ debitū pio funeri obsequiū impēdit Porro diaconus ille beneficio gratie dei taꝫ dignāter se visitātis nequaq̄ꝫ ingratus existēs. ꝫ de visione quā viderat affectus vehementer atqꝫ cōpunctus omia que vel in re vel in spe habere poterat reliquit. exiēsqꝫ de terra ⁊ de cognatione sua turoniꝰ in monasterio sancti martini religionis habitū suscepit. vbi etiaꝫ religiosam vitā agens. fideliūqꝫ defunctorꝝ memoriā agens ꝑficientibus meritis eiusdeꝫ ecclesie p⁹ modum prior constitutus est.

.lxv.

Miles quidā in actu vel habitu seculari secularē animuꝫ bonorum operū studijs reprimere satagebat. seqꝫ mortalē esse ⁊ tempꝰ suo moriturum fore crebro recogitanꝰ mortuorꝝ memoriā apud deum p̄ce ⁊ deuotiōe qua poterat frequētius faciebat. Decreuerat nāqꝫ vt nulla vnq̄m necessitate: nulla festinaciōe atriū ecclesie transiens ꝑpediret̄ vt nō stans facie ad orientē versa dn̄icā orōem ꝑ fidelium aīabus intēte diceret. dn̄mqꝫ defunctis misereri suppliciter exoraret. Cōtigit vero vt ab inimiciꝰ suis insidiātibꝰ sibi q̄dam vice ita repente circūueniretur vt aut imstanti periculuꝫ mortis incurrere aut vitaꝫ fuge presidio tutare necesse esset. Cursu itaqꝫ rapidissimo fugiēs casu accidit vt ad clausuram qua cimiteriuꝫ cingebatur currendo deueniret. Quia vero cōpetentiorem cōpendij semitaꝫ ad effugiendū quos fugiebat nō inueniebat citis saltibus clausure introitum per medium cimiteriū trāsiēs cepto cursu anhel⁹ instabat. verum inter currendum religiose consuetudinis sue quam longo tēpore illibataꝫ seruauerat recordatus concidit corde. ⁊ quid sibi in tanto rerum discrimine faciendū esset estuāti mente pensabat Aut enim debitum speciale etiā cum periculo vite fidelium animabus tunc ꝑsoluendum erāt. aut debiti

preuaricatorez coram iusto iudice deo qui i se confidentes in quantislibet necessitatis articul' seruare potest conscientia reū tenebat· Sz qr in tāta tempis 7 discrimis āgustia diu deliberādi spaciū nō habebat vicit cito pietas fidei metū corpo ree fragilitatis· decreuitq3 cōdem pta morte fidelibꝫ defunctis soli tum pcis subsidium nequaq3 sub trahere· s̄ si ita placet altissimo su pra tumulos eorū p quibꝫ orabat gladijs inimicoꝝ cōfossus occūbe re· Itaq3 suppresso cursu gradu3 sistit· turbatumq3 trāquillās ani mu3 facie sic solebat ad orientem versa dnica orōnē tanto sinceriori pietatis affectu dicē cepit quāto se hanc nouissimam ad deum fun dere precē 7 q̄si vltimū valde fideli b? defūctis offerre existimabat Interī vo crudelissimo letal' odij liuore exagitati rapidis passibus aduolāt inimici· cernētesq3 reuere ter stātē virū c? sanguinē sitiebāt metu mortis diriguisse putabāt 7 q̄si iam voti sui crudelē effectū habituri d' scelē incōtinēti vt spe rabāt ppetrādo impie quidē s̄ non impūe tripudiabāt· Nāq3 vbi p̄ cipitatiōe furibūda i insaniā versi septa cimiterij irrūpe· imunitatez ecclē dei violare· et hostiā submis sa ceruice iclinato capite stantē in tentione pmi fratricide imolare fe stinabāt· ecce repēte vidēt arma toꝝ multitudinē magnā totu3 ci miteriu3 replesse quā defunctoꝝ aīas fuisse p quibꝫ ille orabat nō improbabiliter credim? · q̄ etiam

intercessorē suum stipata corona ambientes vt orōem quā p eis in choauerat abs3 impedimēto pficē posset sancta sollicitudine obser uabāt· At vo deo odibiles illi so lo maligno desiderij voto homicide videntes tā subitā rerū mutatiōem 7 armatorū turbā sibi iminētem stupefacti 7 mente cōsternati fu gam velociter inierūt· et qui alie nam vitā crudeli occasiōe pimere venerant emolimēti maximi loco reputabāt si suā fuge p̄sidio sua re potuissent· Deuot? aūt ille ora tor nil tale videns aut sentiēs post q̄m orōem suā ɔpleuit cursū quē pietatis intuitu tante necessitatis articulo cōstrict? obmiserat repe tens pui a celeritate velut insequn tium inimicoꝝ se manus fugiens ppere aufugit· 7 q̄a gladios fu rentiū inimicorū 7 de tā pximo si bi iminentiū euadere potuisset mi rat? expauit· Ceterū post aliq̄n tulū tempis pacisq3 pulchritudi ne int' ptes stabiliter reintegrata cum familiariter inicez q̄rerent illi quidē quid cause extitisset q mor tis piculo sibi iminēte sic imobil' stās de loco mot? ñ fuisset ille cur vite ipsi? pepcissent cū oportūita te pdendi eū nacti fuissent Cogni ta ab alterutru3 misterij veritate dnm qui facit mirabilia mag̃ sol? magnifice collaudabant· 7 tam ipsi q̄m etiam plures alij qui tam grande miraculum percipere potu erunt ad orandum p fidelibus de functis non mediocriter accensi sunt·

¶ Apud prouinciã que germania trãs renum dicitur: que vulgo saxonia dicitur. in cenobio quod de cluniacẽsi ecclesia infra muros padeburnẽsis ciuitatis cõstructuz nomini sanctorum apostolorũ petri et pauli intitulatuz est: fuit priscis tempibus dum adhuc cluniacensis ordo in statu suo vigeret monachus quidam scdm nomen suum christuz amans: qui vamanio naturali nomine vocabatur. Hic cum esset sacerdotali honore preditus officium sanctum moribus sanctis adornare curabat et diuina misteria deuotõne qua spiritalem ministrum decebat celebrabat. Vt autem tanto deuotius q̃nto secretius incõtaminatuz sacrificiuz in archa contriti cordis offerre posset capellulaz quãdam in honore sancti allexij consecrataz et ab oratorio eiusdem loci cimiterio tantũ interiacente remotam causa dicende misse frequẽtare solebat. Vnde et ipsum cimiteriuz recipro cato itinere assidue terere necẽ habebat. Ad sacrã vero edem vadẽs aut inde rediens manũ deuote orationib⁹ absq; tedio idemptitatis porrigebat fidelib⁹ defunctis. et quo se transactis diebus suis inci nerandũ fore recogitabat eo inci neratoruz pericula pie pensans eorum supplicia mitigari suppliciter precabatur. Factum est autez in vna dierum dum celebratis sacris misterijs rediret et pignus sancte orationis his quibus cum debito rem pietatis effecerat sic solebat persolueret. completaq; oratione in conclusione subiũgeret Requiescãt in pace. audiuit manifeste multitudinis turbam respõdentẽ Amen. amen. Quod vbi audiuit tot⁹ intremuit et has voces esse animarum pro quib⁹ orabat putãs tam contiguas sibi visibiliter esse miratus expauit. honeq; cõsuetudinis vsum quem deuote eatenus seruarat tanto deinceps propensiori diligentia psecutus est quãto deuotionis sue obsequiũ acceptabile deo fidelibusq; animab⁹ gratuz et fructuosum existere tam inusitati miraculi nouitate letus agnouit. Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defũctis orare vt a peccatis soluãtur.

¶ Ex pma parte speculi historialis. Distinctio quarta.

Exemplum primum.

Clericus quidam supetente reruz copia seculo deditus matris domini amorem et reuerentiam eius animo sic omnino indixerat vt quãdocũq; ecclesie ingressus vel per ecclesiam ei contingeret transitus nulla seculi sollicitudo. nulla surrepere posset obliuio quin cum omni deuotione et humilitate genu flexo illa angelica salutatõe eam honoreret dicẽs. Aue Maria gratia plena domin⁹ tecuz 2c. Rursuz genu flexo Beat⁹ vẽter q̃ te portauit xp̃e et btã vbera q̃ te lactauerunt dñm deum

saluatorē nostrū. Hic aliqñ mo lestia corporis tact⁹ desperatus ē tantūq; dolor inualuit vt linguā suam ⁊ labia sua dentibus suis cō manducaret idipm de mēbris cete ris facturus si pmitteret. Cumq; iam lingua ⁊ labijs penitus ↄsum ptis: vehemēter a suis ne in alijs membris hec faceret teneret: iace retq; horrendus aspectu sensib⁹ corporis exemptu⁹ vidit iuxta le ctuli sui caput psonā ↄsistere pul chra facie ⁊ reuerēdo aspectu. qui q̄ntum dat intelligi angel⁹ eius erat. Hic egroti sui erūnas deplo rans in hunc modū lamētari vide batur. Quid o dña misericordie fons pietatis hec cāne est glorie ⁊ gratie tue salutatoriū? Hec cāne est lingua in beatificatiōē vētri⁹ ⁊ part⁹ tui longo vsu de ardenti affectu sic assuefacta vt pene ni hil aliud sonare nosset in ecclesia dei Dña dña si tu dees tuis q̄s ad erit suis? Non sic domina non sic. Ad inebiliū deueniet spe⁹ hominū si in te non incipiūt habere refugi ūm. Hec cū ille in aurib⁹ egri de clamaret apparuit vtriq; mat do mini ⁊ quasi satisfaciens de negli gentia i seruulū suum de qua insi mulabatur ad lectum ꝑpius acce dit. extractaq; vbera visa est ꝑti nus inmittere in os egri. ⁊ sancti la ctis sui rore infuso subito sue lin gue integritatē ⁊ labijs antiquū decorem ⁊ i toto eius corpore ꝑsti nam restaurauit sanitatē. Reddi tus igitur sensibus continuo surre xit sanus ⁊ incolumis. ⁊ factam

circa se misericordiā etiā si lingua taceret repentina vite ⁊ morū mu tatione oib⁹ cepit ꝑdicare. Etenī se ⁊ sua dei seruitio mācipans de cetero duxit vitā religiosam.

¶ Quidā pueri clerici .ij. ante qndam ecclesiā ludum pile exercebāt. Quoꝝ vnus qui habe bat in manu anulū quē ei puella quedā donauerat carnali amore ducta. timen⁹ ne forte assidua pi le percussione frangeret diuertit ad ecclesiā vt alicubi eū repone ret donec post ludū eum recipet. Ingressu⁹ itaq; ante imaginē vir ginis Marie intuit⁹ eam ⁊ āmirā⁹ eius pulcritudinem genu flexo deuote salutauit virginē. ⁊ addi dit. Vere in oīb⁹ formosior es ⁊ illa etiā que mihi hūc anulum amoris munere cōdonauit. Ideo q; ei renūcio teq; deinceps amare ⁊ tibi deseruire decerno. ita dum taxat vt ego vice reddita amore tuo dign⁹ inueniar. Sic igit pre fatus puer anulū suū digito ima ginis quē habebat sursū erectum indidit. Quo accepto q̄si cōdem cōprobās ⁊ fidem adhibē⁹ mirabi le dictu digitū suum imago con strinxit. Quo viso puer stupore ꝑmotus circumstātes aduocat. ⁊ rei nouitatē mirātibus salutati onis ordinē ⁊ voti cōditionē enar rat. Quod illi audiētes eum secu lo renūciare ⁊ votum ꝑsoluere hor tabātur quatin⁹ dei genitricis ser uus ⁊ amicus sicut dixerat habe retur. At ille spinis diuitiarū ob stantibu⁹ egre quod monebatur

audiens ingrat⁹ extitit ⁊ post mo
dicum imagini mentitus vxorez
ducere non expauit. Sed prima
nocte nuptiarū beata virgo Ma
ria quasi inter ipsum ⁊ vxorē ei⁹
media recumbens apparuit: anu
lum digito pretendens ⁊ infideli
tatis euz arguens. Excitatus il
le de sōno circa se palpitabat que
rens imaginem ⁊ non inueniens
eam credidit esse fantasma. Ite
rum a somno detentus vidit eam
sibi assistere non sicut prius blan
de alloquētem: sed cum indigna
tione vultum auertentem. et tor
menta durissima pro contemptu
sui ⁊ voto irrito cōminantem. Eui
gilans igitur ⁊ iterata ammoniti
one perterritus relictis omnibus
que habebat eadem nocte in here
mum clam secessit. vbi habitum
mōachi vitamq; professus domi
ne ⁊ amice sue cunctis diebus vi
te sue deuoto animo deseruiuit Ma
luit enim fidem seruare regine ce
lorum quam ei ante nuptias pro
miserat cum mūdicia anime ⁊ cor
pore impolluto q̄m sponse morta
li cuz integritatis iactura copula
ri ɔtra votū q̄ obligat⁹ erat. iiij.

Fuit quidam romanus im
perator cui prouidit dei clemētia
vxorem genere ⁊ moribus nobi
lissimam ac pulchritudine hone
stissimam. nec turpis aut carnal'
delectatio illos captiuabat sed in
uicem sobrie et iuste sub legali cō
iugio se non mediocriter dilige
bant. Venit autem in mentem im
peratoris vt pergeret longe late
q; per orbem visitare loca sancto
rum. Accepto itaq; assensu a con
iuge. et regnum et quendam fra
trem suum adolescentem attenti⁹
ei cōmendans digressus est Ipse
autem dictus adolescēs specie de
ceptus imperatricis: in amorē eius
vehementer exarsit. ⁊ tandem eti
az quo stimulo ille vrgeretur ei a
peruit. Cūq; imperatricī pluries
molestus esset ⁊ illa penitus renu
eret tandem iuueni cecato ad eius
amplexus se venturam simulare
pmisit. Interim vero turrim quē
daz parare nō distulit in qua du
os adolescentes ⁊ duas puellas
ad seruiendum iuueni mittere cu
rauit vt necessaria queq; illi sursū
cum funibus traherent. Determi
nato autem die quo imperatrix ⁊
iuuenis turrim illam priuatim cō
scenderēt vt ille quod desiderabat
expleret gauisus est. Sz illo pre
eunte ⁊ intrante pudica domina in
domum redijt retento iuuene ī tur
re. Sedit autem sub imperatrice
roma pacifica donec imperator re
diret ad propria Post quinq; an
nos audiens aduentum eius ga
uisa est valde. Jussitq; nobiles ⁊
maiores cleri in occursum eius se
cum exire ⁊ vicos ciuitatis ornari
decenter. Fratrem quoq; impera
toris inconsulte de turre emisit vt
fratri obui⁹ exiret. Qui in occur
sum illius reginam preuenit ⁊ ver
sa vice eā male infamauit. Requi
situs eni a fratre cur tā afflict⁹ ⁊
palid⁹ ac crine deformi⁹ eēt: rn̄dit
cum lacrimis. Mi frater carissime

pessima meretrix coniunx tua sicut cum multis fornicari cõsueuit ibi et me in scelus präcipitare secũ temptauit· null9 enĩ ab eius impudico amplexu ex quo recessisti phibitus est· Qd ego ferre nõ potui sed ab ea recedẽs in quãdam turre me nũcusq3 inclusi· Audiẽs9 impãtor qs non sperauerat de vxore cõtumelias nũciari: dolore cordis percussus: pene exanimis in terrã corruit· Post spaciũ vni9 hore surrexit et cõfortatus astantiũ cõsolatiõibus equũ ascẽdit· Incrastinũ autẽ impatrix cum comitatu multo ad virũ suum puenit· Que cũ illum vt dignũ erat amplecti vellet: pcussa ab eo in facie grauiter cõfusa recãdit· vocatis quoq3 duobus seruis impator dixit· Ite in siluã pfundã et ducite eam ad decollationẽ Qui cum ad locũ vbi decollanda erat puenissent: admirãtes eius pulchritudinẽ dixerũt adinuicẽ· Priu9 qm interficiat9 cognoscam9 eam· quia nõ est ĩ mũdo pulchrior illa Irruentib9 illis in eã: illa suspiciens in celum voce lacrimabili dei respectũ3 et virginis sancte Marie efflagitabat auxilium Quidã autẽ nobil9 hero9 non longe iter faciens cu3 comitatu multo3 qui limina apostolo3 et loca sancto3 rome visitauerũt audientes clamorib9 resonare siluam p̃mo putauerũt aliquam feram i retibus corruisse et velocĩ cursu illuc venerũt· Videntesq3 tam venerabilem personã seruo9 impudicos distrahere morti eos cõcitetradiderũt· Requirit9 mulier que esset et cur illi talia cõtingerent? At illa celata dignitatis altitudine supplici vultu et humili voce rogauit vt eam dominus eorum secu3 duceret et ab ea ancillare obsequium saluo honore pudicicie recipet Qui petitioni eius libenter ãnuẽs illam ad propria perduxit Quã vxor eius honorifice recipiẽs vni cum ei filium educandum cõmisit Paruulo autem suscepto illa maiorem adhibuit diligentia3 qm si ipsa eu3 genuisset· fugiebat lasciuiam· frequẽtabat ecclesia3: sed nec ibi malign9 spiritus temptare desiit vincere tamen eã non valuit· Erat quidam miles in curia qui ad amorem eius ptingere cupiens· blãdi9 sermonibu9 ac multis promissionibus eam vt sibi cõiugio copularet temptabat· Illa vero caste se eum diligere respondens amore domini sui cui9 frater erat nubere ei oino negauit· Quã obrem cepit miser tractare in animo quid mulieri que in tanta eũ vilitate habebat paraẽt vt occideretur vel fugaretur· Itaq3 intempesta noctis hora ductu diaboli eo venit vbi illa dormiebat et infans in sinũ eius sibi cõmendat9· gutturq3 pueri filij fratris sui cultro per medium secuit et gladiu3 in manu mulieri9 dormientis relinquẽs recessit· Cum ergo sanguis pueri per mediu3 lecti decurreret et lat9 mulieris inficeret excitata vehementer expauit· Et cum se miseram pclamasset solliciata ma

ter et pater de filio surgente et concito de lecto venerunt cum lumine ad filium quem iugulatum videntes et in manu mulieris cultrum. Quantus dolor eos inuasit et omnem familiam vix explicari potest. Venit denique sceleratissimus homicida fictas lacrimas fundens et voluit occidere tanti sceleris ignaram dicens fratri suo. Adduxisti huc meretricem pro multis criminibus in alia patria iudicatam interfici. iam vt igni tradatur dignam eam facit mors filij tui At heros ille nobilis et vxor eius eam interfici prohibentes mandauerunt nautis ad portum proximi maris vt eam in alienam terram ducerent. Venit ergo perfusa lacrimis faciem et comam discerpens cum seruis ad mare et intrauit nauem. Cumque naute per altum mare nauigassent considerata eius specie allocuti sunt eam vt eis assentiret. resistentique ob amorem pudicicie dixerunt. Vnum e duobus elige. aut nobis commisceri: aut in mari precipitari Respondit illa se libentius inter fluctus deficere quam eorum libidinosis petitionibus assentire. Qui mutato consilio in quadam alta rupe que ante eos in mari eminebat domino prouidente eam reliquerunt. vbi cum totam noctem duxisset insomnem: summo diluculo merore et triduano ieiunio afflicta parum obdormiuit. Apparuitque ei sancta virgo Maria regina glorie admirabili facie. stellante oculorum acie dicens ei. Quia multa propter casti coniugij seruandam fidem sustinuisti aduersa. omnis amodo temptatio impiorum a te expellenda est. et quas passa es iniurie manifestabuntur. Collige herbam que est sub capite tuo: et quibuscumque leprosis dederis hinc bibere in nomine Jesu christi sanabuntur. Excitata autem mulier et de visione letificata cum deuotis orationibus herbam collegit cui similem ante non viderat. et cyrothecas de manibus suis extrahens impleuit. Hora autem tercia naute a deo missi iter facientes iuxta rupem illam vocati ab ea applicuerunt. Qui videntes eam tam venerabilem esse personam condolentes ei receptam in nauim duxerunt ad portum. Egressa autem de naui inuenit leprosum vultu miserabilem. attritamque herbe porciunculam cum vino dedit ei bibere et confestim sanatus est. Exijt fama eius longe lateque. et venit ad ciuitatem illam in qua erat impius ille leprosus effectus qui fratris filium in sinu huius domine occiderat. Ad hunc multis precibus adducta. sed nec ab ipso nec ab vllo de familia domus cognita rogatur obnixe a fratre illius leprosi vt ei subueniat. et quicquid mercedis inde velit recipiat Illa se subuenire promittit si de omnibus peccatis suis coram ea et septem personis confessus fuerit. Et ille quidem confitens multa dixit. sed celabat scelus quod in eam commisit. Respondit ei mulier nihil ei proficere

re medicinaz suam abscondito vl lo criminali: sed oportet pri? animam purgari et sanari ab vniuersis egritudinibus anteqm medicina aliqua corpori prodesse posset Nec prodesse peccatorum omnium confessionem et detectionem si vnum ex eis consulto celetur. quoniam largitas diuine misericordie vnuz peccatum absqz aliis minime relaxat Tunc ait frater suus cui? filium interfecerat. Aperi cor tuum et emunda ab omni peccato. et si quid aduersum me male egisti totum tibi dimittetur. Resolutus itaqz in lachrymis qualiter egerat manifestauit. Audiens autem heros expauit vehementer. dicens se plus de amissione nobilissime mulieris qm de morte filij tristem esse. At illa respondit. Domine mi noli contristari. ego enim sum mulier illa que malum pro malo non reddam sed bonuz pro malo retribuam. Restitutoqz illo sanitati rogabant eam vt ibi maneret. et quem sanauerat in sponsum acciperet. Quibus non acquiescens recessit. et sanando leprosos nonullos romam incognita petijt. ibiqz plurimos a lepra mundauit. Sed et fratrem imperatoris vlciscente deo inuaserat lepra grauissima vsqz ad mortem. Ad quem curandum adducta sed a nullo agnita simili modo et hunc peccatum suuz quod in eam commiserat confiteri coram papa et senatu romano fecit. Quo audito imperator flens. et pugnis faciem pectusqz percutiens miserum se exclamauit. Flebant quoqz omnes qui aderant et audierant recordationem imperatricis egregie. At illa fletus eorum non sustinens sanato pri? iuuene dixit. Ego suz illa. Tunc quanta leticia romanum populum impleuerit non est facile dictu. Voluitqz eaz imperator quasi a deo resuscitatam in vxorem et populus in dominaz accipere. Sed illa intra se aliter agens dixit ad papam. Votum feci in tribulationibus meis domino me nulli vlterius viro coniungere sed in monachali veste castimoniam seruare. Requiritur ergo anima mea de manu tua si timens vel diligens hominem plus qz deum veste sancta non velaueris me. Tunc ille mox eam benedixit et induit.

¶ Fuit quidam diues rome cum vxore sua vterqz genere nobilis morib? laudabilis. iiij. sola eis proles deerat cum ad votuz cetera cederent vniuersa. Conuersiqz ad dominum postulabant filium. effusi in misericordijs pauperum commendantes se ad omnem continentiam secundum deum. Deus igitur videns afflictionem eoruz dedit mulieri conceptum. et peperit filium. Quo nato regales apparantur delicie. sonant organa. chori ordinantur. Interea duz de charo filio pater min? cauto amore gratulantur charitate a carnalitate aliquantisper suffocata non ita deuote vt prius in datoris gloriam assurgit vel gratiam querit.

Aliquotiens tamē ad se reuersus
cōpungebat . nec illius carnalita
tis impuritatez ferebat esse impu
nitam. Tandē pepigit fedus cū
deo vt sumptis pēnis columbe i pe
regrinam regionem vel in inuiaz
solitudinem auolaret vbi ignot⁹
viueret ⁊ puritatis atq; pacis int
ne solilitatem seruaret. Sz quia
alligatus erat vxori cor eius ad
suipositi inclinauit assensū Que
quidem querulos genit⁹ ingemi
nare cepit. et singultibus concus
so pectore cū lacrimis dixit. Quā
uis moleste dulcissimi vultus tui
sustineam absentiam. hoc solum
tamen amaricati cordis habeo so
latium ⁊ gloriādi priuilegiuz q
amori meo solum video spōni cri
stum. Et q2 votum hoc sanctissi
muz scio. liberum te dimitto tātū
vt amore casto me corde retineas
Illo exultante ⁊ i gaudio victri
cis conscientie exultante materfa
milias soluta a lege viri iam licē
cius que christi erāt cogitabat ⁊
liberalitatez i pauperes exercebat
Interea puulum suum a lacte su
spensum a cunis abstractuz pro
pensius nutriebat ⁊ delicijs reficie
bat omni die aut matris herebat
gremio aut pēdebat a collo. omi
nocte inter matris vbera moraba
tur. omni in loco in memoria ver
sabatur. Sic succedentibus infan
tie puericia ⁊ puericie adolescētia
etiam tunc mater non euz ab am
plexibus arcebat. non ab osculo
repellebat. nō etiā a lecto Quid
plura? Carnalis amor q2 non iui
gilauit cautelā se inclinauit corru
ptele. filius pro marito admittit
concepto fetu inter viscera corde. et
corpore angustiatur. ⁊ impellen
te binarde verecundie et doloris
estu pene in desperationem labit
Spe autem venie ducta ⁊ anima
ta non desistebat a ieiunijs. ora
tionib⁹. vigilijs. elemosinis In
terim veste ad hoc congrua ventris
celato tumore ⁊ per falsam hilari
tatē vultus cordis dissimulato do
lore. ventuz est ad diem partus
⁊ tunc magna velut mare contri
tio eius. Hinc eniz dolenti suade
bat silentiuz timor ⁊ verecundia.
hinc impellebāt ad planctum do
lor ⁊ angustia. sic nascit infelix
puer sumpturus de ortu occasum
de initio finem. Nam seua tigris
vix bene natum arripiens suffoca
uit ⁊ suffocatū i ima latrine pijci
ens propera sepultura damnauit.
Tūc quidem homines tam grāde
piaculum latuit. sed mundi prin
ceps cū in anima captiuam mulie
rez tenēt cogitauit vt comune tro
pheum de ipsa statueret volēs eti
am in eam seuire flagellis que si
bi seruierat i flagitijs. Sumpto
igit demon scolaris clerici scema
te romam venit. curiam intrauit.
proceres salutauit. Interrogat⁹
quis esset? Cleric⁹ inqt suz potēs
in scripturis. nullus mihi simili⁹
in questiōibus soluendis. in secre
tis educendis. Et vt pericie mee
certam habeatis experientiam di
cat quisq; quicqd perdidit ⁊ ego
illi manifestabo furti actorē Au

ditisq3 omnium causis certo verita
tis respōso singulis satisfaciebat
et furti reum fugam etiam si fur
aufugisset propalabat. Ad noui
famam coniectoris tam exteri q3
indigene cōueniebant. latrones
fugiebant. aut esse quales fuerāt
desinebant. Interea dum sic pla
cēs regi et optimatib9 ei9 plebi sua
damna reseraret rege ipso presen
te turbam circumstātem sic allo
cutus est. Si vos credulos et at
tentos polliceremini auditores mi
ra loquerer et quiddam vix credi
bile auditu. horribile dictu. cru
dele actu vobis enarrarem. Mise
ricordie domini q non estis con
sumpti q roma funditus non cor
ruit cum facinus pre omnibus de
testabile in ea patratum sit. Muli
er enī3 illa quam sanctissimam3 di
citis que in vrbis vestre plateis et
angulis sibi per ipocrisim fame ti
tulum erexit sceleratissima est et
omnium crudelissima feminaru3.
Cōmisit enī crimē qddā3 nō solū
horrēdū relatu: s3 etiā turpissimū
mēorat. Nā de pprio filio cōceptū
filium proprijs manibus trucida
uit et ne videretur in latrinam pro
iecit. Ad hanc vocem omnes con
sternati. Noli inquiunt blasphe
mare mundicie sacrariu3. pietatis
tēplū. Multe enī femine cōgrega
uerūt virtutū diuitias sed hec su
pergressa est vniuersas. Hoc est
inquit ille quod dixi. quia diffi
cile crederetis mihi. veniat vt exa
minetur et interi3 rogus in media
platea paretur. in quo si confessa

vel conuicta fuerit viuens incen
datur. Si autē. ego ligatis ma
nibus a tergo medijs inijciar flā
mis. Placuit regi et satrapis con
silium eius. et missis satellitibus
iussit eā honorifice introduci. Cui
intranti palacium omnes assurre
xerūt. Rex āt ipse sedem ei pari
fecit et sibi consedere iussit. Facto
q3 silentio ait ei. Non te latet no
ui fama vatis quem suscitauit de
us in salutem romane gentis. q
autem non paru3 dolemus in mul
tis te accusat. et non satis credibi
lia nobis contra te dicit testimōia
Confitere ergo siquid fecisti pec
catum et da gloriam deo. vel pur
ga te a crimine obiecto. Ipsa au
te3 a spiritu sancto edocta respō
dit. Quoniam grauis est causa et
nil sine cōsilio facere docet sapiēs.
nec ego tutum fore credo cora3 re
ge et proceribus eius sine consilij
patrocinio allegationem meam
exercere et sine deliberatione me de
obiectis mihi criminibus purgare
Acceptis igitur inducijs egressa
est. non confisa in homine sed to
to corde per penitentia3 confugit
ad christum. Vir autem vite ve
nerabilis lucianus vel lucius nomi
ne tunc temporis romanam orna
bat cathedra3 cuius pedibus pro
uoluta cum gemitu cordis et tor
rente lacrimarum calamitatis sue
recensuit historia3. ruptisq3 vesti
bus et euulsis crinibus requisiuit
ab eo vtrum per quodcunq3 ma
lagma pnīe curari posset vulnus
peccatricis cōsciētie. At ille vides

cōpunctionē in ea esse vehemen tem et totus sup eā pietatis visce rib⁹ affluēs cōfisus de dei mia rea tus veniā et vite remediū pmisit dicēs. Animequior esto filia qa maior est dei pietas q̄ queuis ini quitas. Nam et petrus p lacrimas nō solū reatus sui veniā sed et apo stolicū principat⁹ obtinuit digni tatē Sic maria magdalena per sanctificationem lacrimarū de va se cōtumelie meruit esse vas gl'ie Matrem vo Jesu Mariā cōsulo vt vt p̄ oibus inuoces. eāqꝫ assiduis p̄cibus freq̄ntes. Ipsa enī vnica spes hūane recōciliatōis. ipsa p̄ci pua causa eterne salutis. Nolo āt tibi multa iniūgere. qꝛ temp⁹ ha bes breue. ꝫ dnica oratō tibi sit ab solutio p peccato. His s̄monib⁹ aīata mulier man⁹ in celū. cor ad Mariā leuabat: orās eam in multo fletu vt eius liberaretur interuētu ab impetitōe aduersarij et a cōfusi one cōmuni. Statuta itaqꝫ die cū familiarib⁹ prexit ad curiā. et erat eius spes de celesti adiuto rio pendēs: et cor maxime in Ma ria fiduciā habēs Nec deesse potu it mater misericordie tam mirabili bus suspirijs penitētis. ꝫ inuisibili ter eam ptegens p̄sentia sue maie statis iudicante astitit ante tribu nal terreni iudicis Hac igī beata comite mulier intrauit cōsistoriū. et a rege et a populo reuerenter ex cepta cōsedit in medio oib⁹ facta spectaculū Tunc oim ore clauso et aure aperta rex ait clerico. En quā accusasti dnā p̄sens est nar

ra si quid habes. At ille intuitus mulierem mirabat⁹ que hec esset. Reuera enī non ipsa erat que pri us ꝫ altera. quia per grām spirit⁹ sancti alterata. Cūqꝫ oēs instā rent vt loqueret⁹. Non est inquit hec icestuosa et homicida illa quā accusaui. hec est enī sancta. hec speciosa inter filias hierusalē Quod enī dicere timeo et tacere non pos sū Maria mater Jesu ei assistit. eamqꝫ confouet et custodit. Ad hanc vocē oēs in stuporem ver si frōtes suas vexillo crucis arma uerunt. et diabolus virtutē signi salutaris non sustinens q̄si fum⁹ euanuit ex oculis eorū. omnisqꝫ concio gaudens Marie iura gratia rum persoluit Et mulier sic libera ta a macula conscientie et fame co ram populo inuenit nomen grāde iuxta nomen magnorū qui sunt in terra. .v.

Cuidā parochie p̄erat p̄sbi ter in seculo potens et gloriosus: sed non minus vitijs q̄m diuitijs plenus. hic sub cura sua habebat diuitē nobilē et paupercula vidu am. Qui vno tempe decumbētes responsum mortis acceperunt in se metipsis. Vocatus est p̄sbiter vt morientem diuitē visitaret. et ac cepta confessione data cōmuniōe exituram animā deo cōmendaret Qui de rapiēda solūmō lana non de oue curāda sollicit⁹ vt diuitis nunciū vidit ire festinauit Intra uit palacium. penetrauit cubicu lum vbi iacebat diues purpura et serico circūdatus. auro et gēmis

oneratus super plumarum molliciem resupinatus Ibi inuenit circũstantium multitudinem seductoria adulatione diuiti solacia psoluentem. cõiunx et filij atq; omnis familia dominum lamentabatur. Sed et q̃z plures ex ipsis ad rapiendã hereditatem suspensi. licet verbotenus mortem damnarent: eam tamen tacito cogitationum estu precabãtur citius venire et homine de medio tollere. Itaq; presbiter secretum petijt et qualecunq; confessionez extorsit. Deinde sessione firmata nummi captator charitatis affectum simulans cõpati cepit et cõdolere. querẽ quid vellet. que pars corporis grauius se haberet. Inter ancipites gladios securitatem et pacez falsus propheta pollicebatur verbisq; mendacibus liniebat parietem cui dominus ruinam minabatur. Interim superuenit quidam ex parte vidue qui diceret eaz in extremis agere et christiãe salutis remedia postulare. Sed presbiter duz se totum daret ad lactandum peccatorem nihil respondit At diaconus prope assistens pro muliere desolata ad cor eius loquens ait. Grande nobis piaculum et femine periculum si nostra negligentia sine cõfessionis et sacri misterij participatiõe eam migrare contigerit Requiretur enĩ mãib9 nr̃is sanguis ouiũ nostrarũ que nobis a deo iusto iudice credite sũt. nec minus pauperuz q̃z diuitũ curã hr̃e nos oportet. neq; minorem de illis q̃z bis rõnẽ sum9 reddituri. Propemus ergo ne nr̃a culpa sine viatico hinc paupcula illa recedẽ. Cõpellatus. Cui felle cõmeto psbr̃ ait. O sani capitis consiliuz pro vili vidua nobilem relinquere patronũ Ne turberis inquit diacon9. ego si iubes infirmam visitabo. His faciente presbitero diaconus discessit cito. sumptoq; salubri hostia ad vidue tuguriũ peruenit. Que rebus quidem vacua: sed bonis operibus plena super humum duram et paruo stramine constrataz collidebat membra ieiunijs exesa Ille itaq; interno lumine oculos leuans famule christi in ceno iacẽti vidit assistere excubias de celo Mater enĩ Iesu Maria assistebat cum choro virginali que preferebat lintheolum et vultum egrotãtis a sudoribus mundans satagebat circa frequens ministerium. His visis diaconus stupens stetit eminus Sed celi regina suo filio toto corpore in terram prostrata adorauit cum cuz suis virginib9. Quibus erectis data fiducia vir dei intrauit Maria etiam sedez parante ac ne timeret hortante sedit confessionez vidue accepit. communionem dedit et psalmis obitũ eius premuniuit. deinde cum gaudio ad domum diuitis properauit astans q; in limine vidit nigros cattos circũuallantes lectuz diuitis Quos miser ille vidẽs et minis infestos sẽtiẽs rugiebat clamãs Tollite cattos tollite. mihi subuenite Vn9 tãdẽ ethiops voce minax

vultũ terribilis vncũ quem mani bus gestabat faucibꝫ imersit pec catoris Infelix aĩa nullũ in tota ꝯuersatiõe sua refrigeriuꝫ ꝯscien tie repiẽs pauet ⁊ trepidat · mise ruꝫ mors paulatim occupat· De niqꝫ ethiops ille furens vncũ vio lenter de palpitãtibꝫ faucibus ex trahit: ⁊ ille horribilẽ dans voceꝫ infelicẽ spm̃ dedit· Irruerunt cete ri maliciẽ ꝯplices ⁊ peccatricẽ ani mã flagris ⁊ vulneribꝫ afficiẽtes imergunt in locuꝫ tenebrarũ ⁊ la cum mortis eterne· Cũ hoc aspice ret diaconꝰ tremor tenuit eum: ⁊ cadẽs factus est in mẽtis excessuꝫ Sed mox ei apparens mater regis glorie· Ne timeas inq̃t carissime· non te diabolica nocebit malignı tãs cui pata ẽ beatitudo celestis· His blãdicijs recreatꝰ postq̃ꝫ ad se redijt cõsolatriciẽ sue grãs repen dit· ⁊ ex his reuelatõibus nõ pa rum pfecit· ·vi·

Sanctus pſul bonitus aluer nensis· cum cor suũ pfecte dedis set vt pfecte Jesum ⁊ eius mrẽm diligeret: quadã die templũ bea ti michael cum turba intrauit et i angulo basilice licet iter multos solitudinẽ cordis sibi fecit· Cõsũ matis misterijs quiqꝫ i sua redie runt ⁊ ipse solꝰ in latibulo suo re mãsit· Et custodes ne quis remã sisset pscrutati sunt ecclãm· ꝫ dei nutu sancti viri nõ potuerũt inue nire latebrã· Qui obseratis iam ec clesie foribꝫ eo securius quo secre tius effudit in se animã suam· fa ctusqꝫ in agonia plixius ⁊ enixi us orans: vidit huiꝰmodi visio nem· Ecce repente de celo sonuit q̃si vox dulcis cãtilene· ⁊ micanti bus lũminaribus limen tẽpli cepit tremere tanq̃ꝫ intrante multitudi ne· Aspiciebat vir sanctꝰ ⁊ ecce virgo Maria itrabat cum cãdida to sanctoruꝫ angelorum ⁊ anima rũm cetu sicut regina circumstãte exercitu· Chorus ille celestis decã tabat dñe eiusqꝫ filio· Ipsa quo qꝫ vocem suaꝫ exercuit in christi pconio· Per medium chori facta est illa processio Cunqꝫ ventum fuisset ante altare quesitum est a quibꝰdam sanctorum quis habe ret missam celebrare· En inquit be ata virgo adest bonitus presul: vere bonus ⁊ satis dignus cui hoc officium debeat cõmitti· Audiẽs hoc ille pauebat ⁊ retrahebat se· cuius rei lapis qui ei cessit adhuc seruat indiciuꝫ· Tandem quesitꝰ et inuẽtus est· deductus et pſen tatus illi beate congregationi· et ministrãtibus sanctis veste nupti ali ornatꝰ est ac diuio altari ap plicitus· Et postq̃m dedit in cele bratõne sancti operis decus ac de center consũmauit beata virgo va lefaciens dilecto suo: pro munere celestem vesteꝫ ei dedit· Res est nota satis ⁊ apud aluernẽses ad modum celebris· maxime autem in ciuitate aluernie q̃ dicit mons clarus· Et vsqꝫ hodie monstra tur populo vestimentum illud ce leste· Cuius materies ⁊ cõtextu re modus a nullo hominũ dinosci põt· ⁊ est eximij candoris mireqꝫ

leuitatis ac lenitatis. .vij.
¶ Quidam pauperculus homū
cio in vicinia aquitincti babitās.
cum quadam die per villam deā
bularet lapidis offensione pedem
quem nudum babebat sibi lesit et
vi doloris substomachans diabo
lum nominauit: dicens lapidē illū
i nomine diaboli ibi fuisse positū
Et ecce vix adbuc sermōe finito
repente quasi violenta iniectione
aque feruentis faciem totam pfū
di sentiens statim substitit et se de
loco mouere non potuit. Ex ocu
lis eius multa aquarum abundā
tia guttatim defluere cepit ita q
nibil omnino videre potuit. sed ad
domum suam reductus cecitate o
culi dextri perdurante lumen sini
stri recepit Et ecce tota facies eius
in tumorem cōuersa. oculi nasus
os, ita tumore excrescente dissipa
ruerunt vt non nisi deforme mon
strum videretur Quattuor autē
diebus euolutis inflatio illa pau
lulum exinaniri cepit. sed tota fa
cies eius ita ignitis pusculis et ve
sicis turgētibus repleta est vt ab
omnibus elepbantico morbo per
cussus diceretur Post boc morbo
ad inferiora descendēs a renibus
vsq ad sūmos pedum articulos
tā miserabiliter occupauit vt cur
uatis poplitibus tali natibus ad
berēnt adeo vt borrēda contractō
ne totus quodāmodo in globum
vnum redigeretur. Sicq tota il
la inferior corporis pars insensibi
lis mansit. vt si quis igne adurere
tur ardere quidem posset. sed om

nino sentire non posset. Nunquā
de lecto per se surgere. nunqm se
ad sedendum erigere vel in quod
libet latus reclinare potuit. sed sem
per resupinus iacuit Per fenestrel
lā vero que lecto eius contigua
erat a transeūtibus sibi elemosinā
mitti miserabiliter vociferando im
plorabat vnde se suosq sustenta
bat. Quāuis autem eum et pau
pertatis inopia et infirmitatis an
gustia grauiter affligeret. stude
bat tamen in doloribus suis deo
semper gratias agere. et pro bene
factoribus suis assidue orare. ieiu
niis quoq operam dare. peccata
sua semp pre oculis babere. et pro
eis bumiliter deo supplicare. Ha
bebat enī illud i corde Quē diligo
castigo. Credebat ei quicqd sibi
aduersitatis euenerat esse pctōꝝ
suoꝝ medelā. Idcirco sine omni
murmuratione sed cum patientia
q sibi acciderant perferebat. Ap
propinquante autem tempore mi
serendi eius quo deus eum liberan
dum prouiderat. quadam die re
surrectionis dominice cum longa
fatigatus media peruigil iaceret
et apud aquitinctum ad noctur
nas laudes signa pulsari audiret
caput erigens et versus prefatū
locum protensis manibus reuerē
ter inclinans saluatoris clementi
am exorabat. Tum ecce subito
cernit sibi quādam in specie muli
erem pulcberrimā ac reuerendi
aspectus et babitus personam as
sistē. que cōmemorās ei patiētiā
quā in dolore babuerat et q bona

fecerat addidit. Noueris preces tuas esse exauditas a dño. fac ergo qd moneo et aquitinctũ te deferri facito atq; in ecclã beate virginis et mrīs dei Marie corã imagine ipsi⁹ p salute tua iteruem et virtute diuini senties auxilij. Qd cũ ille fecisset dei auxilio et eius mrīs pie suffragio ad plenũ curat⁹ est.

Itẽ notabile

¶ Erat miles quidã .viij. diues et in bellis famosus q matrimoniũ ociũ reputabat: licet in cõcupiscẽtijs feminarũ esset totus. Hic ad quoddã torneamẽtuz in normãnie ptibus celebrãdum cũ multo apparatu pgens cum p qddam castellũ tam ocul' qm corde vag⁹ trãsiret iuuenculã quãdam i itinẽ vidit cui⁹ pulchritudine captus cuidã famulo et familiari suo dixit. Vade curre: interroga patrem et mrẽm puelle si mihi eaz cõcesserint vna nocte dabo eis quinq; libras et vnã vestem ad opus et ornatũ filie sue. Qui cum iussa oplesset illa mutatorijs induta et ad prīs sui impiũ vt iuuenẽ seq̃retur inducta: ipso duce ad militis diuersoriũ venit. et post cibum et potum omunis lectus ambos recepit Cunq; ille ogressum cũ pudica virginitate pararet et illa suspirioso corde sue vginitatis captiuitatez expectaret. Erat autẽ nox sabbati qd deuotio fideliũ memorie vginis matris osecrauit. miles ait. Carissima qd nomẽ est tibi? cur tale sup me assumpsisti lamẽtum? Cur me accipis q̃si hostem et nõ amicum. an non diligis qui tradit te mihi patrem tuũ? Cui illa voce tremula respondit. Maria vocor: digneq; lacrimis afficior et planctũ facio. qr melius est mihi mori q̃z turpiter viuere cũ vginitatis detrimto. maxime cũ Marie otinentiã vouerĩ. voluerã quidẽ mores et habitũ sanctimonialiuz imitari nisi prīs mei paupertas reclamaret. nã et agnosco lrãs et de sancta Maria didici horas a quodam pauperculo clerico qui apud prem meũ diuersoriũ habet. Tũc spũs domini descẽdit in mentẽ militis et excussit de cogitatõe eius flammaz libidinis ita vt diceret. Quia nox sabbati est et qr tu vocaris Maria id est maris stella. pter noctis et nomis hui⁹ honorabile sacramentuz iam nũc cessauit et cor meuz a tua inquietudine et corpus a tua inquinatõe. nec operor i te opa tenebrarũ. s; nox hec quã dicã eterne mater sibi dicauit mihi sic dies illumiabit ad moz cõuersionẽ. Et qr vt dixisti volũtariuz tibi est xpo seruire in cetu sanctimonialiũ teste deo pmitto q; satisfaciaz desiderio tuo si veneris mecũ Tũc illa sub hac pactõnis et pacis forma dormiuit tota nocte secura. Quã mãe facto militis familiares eq̃ impositã furtim asportauerũt. milesq; eã in mõasterio qd iuxta torneamenti erat locum otubernio sanctimonialiũ tradidit: pmittẽs sub iureiurando q; p mercede eius locuz multis donarijs honoraret. et si vita comes esset eam singulis ãnis visitaret.

Sed postea inde digressus feria secunda in torneamenti cōgressu occisus est et in eodem loco sicut tūc moris erat glorie secularis ad titulū sui nois sepultus. Interea virgo xpi vgi matri xpi cui se pbauerat placere contendens et ad spūalis illius dilecti sui reditū pēdens cum gemitu et lacrimis illuz xpo et marie cōmendabat. Sed ceteris militibꝫ sine illo rdeuntibꝫ iamqꝫ spe reuersionis penitꝰ amissa cū abbatissa sub fallaci pmissiōe mercedis turpem virginis intrusionē accusaret. illa beatā mariā lacrimosis interpellabat precibꝰ. vt de militis statu reuelatiōez aliquā vel modicam tanto dolori procuraret. Cui ipsa beata virgo maria semetipsā pvisioēz exhibuit dicens Parce carissima parce fletibꝫ et suspirijs. ego sū mater ihu maria consolatrix tua. Scito qꝫ qzcito recessit a te ille tuus in xpō dilectꝰ in torneamenti congressū occubuit. eodemqꝫ in loco sepulturam accepit. Qui qm̄ michi detulit in terra bona tibi contulit ppter me veraciter in morte cōpunctus eternā meruit salutez. Ibis ergo ad abbatissam et annunciabis ei ex me quatenus illuc citius pgat et corpus huc translatum in cimiterio reponat. vt p ecclasticoruz suffragiorum cōmunionem adiuuet. Hoc autē erit signuz qꝫ tibi locuta sum Rosam sup sepulcrū vernātē reperies in superficie cuiꝰ radix de ore sepulti pullulat in visceribus terre. Illa igit gaudēs dñe celestis iperiuz abbatisse retulit. Sz ab ea ypocrisis et cōficte visionis improperium recipiēs cū lacrimis ad beatam virginem recurrit. Cui illa sicut prius mādatum ad abbatissam iniunxit et addidit de quodā pccō eiꝰ occulto quod ipsa cōfiteri et lacrimis deberet punirē. et sic cum suo cōuentu nudis pedibus ad faciendū quod iubebat puro corde et prompto gressu ire. Qd abbatissa audiens et signum recognoscens cōfessiōe data et satisfactione indicta ad locum pperauit et indicio rose corpus militis inuentū ad monasteriuz suū translatū honorifice ibidē sepeliuit. ix.

Pictor quidam pro vite sue merito dñe nrē familiaris in partibus flandrie fecerat sibi nomē de cte manus artificio. Hic quotiescunqꝫ pingere diabolū necesse habebat turpem turpit sicut ars ei suggerere poterat expressius figurabat Cui ille in visione noctis apparuit et cur eum sic irritaret cuz furore et ira qsiuit. Pictor rn̄dit Hoc ideo ago quia semp te passus sum omnium que feci malorū intentorē. et adhuc turpium cogitationuz moliris insidias. quibꝰ emollitaz anime mee demoliaris constantiam. Et sathan graues minas intentans monebat vt a sua lesione cessaret. Sed ille ex hoc ipso animatus est et magis qm ante paratus fuit suscitare leuiathan. Postmodum vero vna dieruz ipse in porticu cuiusdā ecclesie

btē marie virgis imaginē pinxit et iuxta possibilitatē artificij sicut decebat ope vario picture eidem gloriam et honorē dedit Sed et iuxta illd qd serpēnti dictū est ipsa cōteret caput tuū subtus pedes imagīs diabolū figurauit nigris coloribus turpem et tenebrosum sicut decebat amatorem turpitudinis et principem tenebrarū Quod ille non equis oculis aspiciēs malignandi a dō ptātem expetijt et accepit. sed sibi ad cōtumeliam. xpō et mri eius ad glaz. Adhuc em suspensis trocleis et supposito firmit tabulatu monstrum illud pingebat. et ecce turbo vehemēs omnes illas artis pictorie machinas cōcussit et in terram excussit. Qd vt psenāt homo stupidꝰ ad imaginez dm̄ leuauit cor pariter et manū que mirū dictu donec venirent et qui ei subuenirent manu iniecta ipsum retinuit et seruauit illesum. Tunc omnes qui aderant xp̄m in mrē sua glorificabāt. diabolū in fraudis sue frustratiōe cū risu et cachinno blasphemabant.

Ex secūda pte speculi histo.

Exemplū. x.

Hvit quidā scūs nomine fronto qui a prima etate deo deuotus et a petro apostolo rome ordinatus atq; in vrbē petragoricā in q̄ natus ē primus destinatus eps. lxx. monachos ibide ad seruiendū dn̄o congregauit. Dūq; cū eis habitās in ope dei crescēt a squinio ciuitatis illiꝰ p̄side psecutionē patiebatur. Nā quos eps pro xpi nomie baptisabat. ille gladio deputabat. Tāde relicta ciuitate cū nobilibus heremū decreuit petere nudus vocatis q; frībus omibus ait eis. Quid nobis cū mūdo quē crucifixim? nob. magnū gerimus anime detrimentū inter hoies habitātes. Cūq; placuisset. ccc. bisacutis et semibꝰ olerū acceptis exeuntes de ciuitate xpō duce p desertum venerūt ad quēdā locū sup fluuiū dordome vbi draco magnꝰ habitabat cū serpētū multitudine. Quos videtes hij qui epm secuti fuerāt metu ducti ceperūt retrocedere. At ille in dn̄o cōfidens orōi se pstrauit nō baculum terrestrē s; vtutē celestē inter eos ostēdens et nusq̄z cōparuerunt. Conuersantibus autē eis in eodez loco ab omni delectatione alieno ceperunt murmurare frēs dicentes Nū quid sola in heremo castitatis est custodia et in vrbibus non est? An in heremo sola deus exaudit orātes quem ferarū delectat sola ciūm? Cur itaq; non regressi i locū nostrū benedicimus deum Audiens vir sanctus eorum murmura estuabat et pro eis orabat Nunquā tamen inter eos diuinorum canticorum cessauit officium. nec i penuria lassescētes vigilijs defuerūt. Quadā igit die post vigilias vocauit eos ad se et ait. Filioli mei si regnum dei q̄rimus quid de

escis corporalibus cogitamus? Non oportet carnem fragilem pinguem vermibus exhibere. Onere ieiuniorum azellus grauandus est ne gestire incipiat qui ordeo pascitur. Comedat ergo paleas ne recalcitret. quid nos carnis cura torquet morituri post modicum? Curam ergo nostri deo dimittamus et eius testamentum teneamus dicentis. non derelinquam te. Orate igitur pro eo illis indefinenter dominus pacem serui sui non est oblitus. sed per angelum suum presidem squirium visitauit eidemque dixit. Epularis in diuitiis splendide et serui mei in deserto pereunt fame. festina ergo diluculo ex domis que tibi dedi seruis meis escas mittere quod si distuleris in te dei furorem excitabis. Hoc vt audiuit ille. cor eius consternatum est in se tota nocte. Mane autem consurgens mestus amicos suos et domesticos vocauit. visum exposuit. et si quis viam nosset vbi famuli xpi in heremo habitarent interrogauit. sed nullum qui se nosse diceret inueit Alia vero nocte a predicto angelo visitatus graui plagarum cede percussus mane iterum amicos adducat causam exponit plagas ostendit. et quid faciendum esset consilium requisiuit. Tandem vnus eorum cunctis sapientior respondit Multitudo tibi camelorum abundat. onera eorum hiis escis quibus heremite vtuntur. et dirige eos per viam onustos absque homine ductore. et si tibi a deo celi visitatio est ipse ad cuneum puerorum suorum eos deducet. et depositis oneribus animalia tua reuocabit illesa. Quod et factum est. Erant ergo septuaginta cameli cum oneribus directi. Factum est ergo dum hora nona fratres hymnos omnes in vnum celebrarent primus ante fores excubauit camelus. Que videns episcopus letus deum laudauit. et precepit dicens. Camelis nobis alimoniam ferentibus pedes lauate eisque cibaria date. Quod et fecerit En inquit omnipotens deus noster recordatus nobis alimoniam per gratiam suam direxit. nobisque sedentibus angelus eius camelos produxit Non omnia tollamus sed dimidiorum onerum elogias domino reuocemus. Quod cum placuisset omnibus triginta quinque saccos in horreum reducendos abstulit. aliorum vero camelorum triginta quinque onera in omnium saccos refudit. ne alii portare viderentur. alii leues abirent et benedicens eos dimisit absque indicio vie. Qui per viam qua venerant regressi sunt. Tunc squirius exultatione fretus quia camelos omnes suscepit illesos exclamauit Magnus es deus xpianorum rogo te vt ostendas michi viam qua ambulem vbi famuli tui habitant et michi baptismi gratiam prebeant. Tunc profectus ad locum peruenit et a sancto episcopo baptismum petens obtinuit. et vocauit nomen eius gregorius Et exinde qui pridem seruis dei pabula miserat anniuersario tempore onera eis dem

camelis imposita dirigebat.

xi.

Cum decius ad ad ciuitatem troadem perrexisset oblati sunt ei tres andreas paulus et nicomachus. Qui cum omnes xpianos se pfiterent ee. iussit nicomachu apprehensu pconsul torqueri Cu q nimiu torqueret et iam pe eet vt emitteret spm. exclamauit se nunqz fuisse xpianum. sz demonibus sacrificaturum. Tunc iussus deponi cum sacrificassz arreptus e a demonio et elisus in terra comedens linguam suam dentibus expirauit. Puella aute quedaz virgo dionisia annoru. xvij. exclamauit dicens. O te infidelissimuz hominu qui pter vnius hore spacium perpetuam et inenarrabile penaz tibi acquisisti. Interrogata ergo confessa est se christianam esse et ideo infelice illum plangere q non adhuc modicum tolerassz vt perpetuaz requiem inueniret. Proconsul iussit eam duobus iuuenibus corrumpenda. tradi andream vero et paulu recludi. Cu qz iuuenes virginem ad hospitiu suum duxissent. pugnantib9 eis vsqz ad noctem vt vim turpitudinis inferrent marcescebat eoz libido. Apparuit autem eis p totam nocte iuuenis splendidus domum illuminans. vnde timore pcussi ceciderunt ad pedes virginis rogabantqz vt pro eis intercederet ne quid mali eis contingeret. Videns autem proconsul q non posset pauli et andree perseuerantiam superare. flagellis cesos tradidit eos populo qui traxerunt eos pedibus extra ciuitatez vt lapidarentur. Quod audiens dionisia custodibus euadens cucurrit ad eos. iactauitqz se super eoz corpora dicens. Concidaz et ego vobiscu beati famuli dei nec ab hac colluctatione vestra inueniar aliena. Quod audiens proconsul. iussit eam gladio interfici. Paulus vero et andreas lapidibus obruti sunt.

xij.

Passa est rome sancta virgo lucepa. Que vrbica fuit natione sz rapta fuerat ab ancepa barbarorum rege Qui cum eam ductam in patriam suam vellet violare. videns illa libidinosam eius insaniam. habeo inquit sponsum qui statim vindicet iniuriam meam i te. At ille ira repletus ait. Et quis est sposus tuus vel cuius potestatis est vt iniuria tuam vindicet? Illa fiducialiter respondens. et vt ancilla christi nichil metues ait. Deum cui me deuoui habeo defensorez qui in celo est et habet potestatem vniuerse carnis. qui his qui eu cognoscunt petentibus omnia prestare potest. His ille auditis valde territus est. ita vt extunc eam vt deam honorare inciperet Iussitqz statim ei cubiculum separatim fieri vbi nullus virorum haberet ingressum. et lectum dignissimum poni in cubiculo illo. ac puellas ei honorifice obsequi. vbi illa ingressa cepit oronibus

et ieiuniis vacaē. deoq3 die ac no
cte grās agere eo q ancillā suam
dignū esset in captiuitate respice
re. tantumq3 ei prestitisset a rege
aliemigena inuenire. Pro quo eti
am frequent orabat deū vt nihil
mali ei cōtingeret vel domui eius
Sz et ipse ad bellū pcedens roga
bat eam vt deū suū peteret quate
nus deuictis hostibꝰ salu9 ad do
mū suam rediret. Qd cum semp
fieret eam magis vt matrem hora
re cepit intelligens q eius oratioi
b9 de9 illum in omnib9 adiuuiss3
Nam quotienscunq3 cōtra aduer
sarios siue sponte siue ab illis pro
uocat9 perrexit illis prostratis vic
tor ad domū rediit. Cōpletis au
te ibi viginti ānis scā lucepa pre
ceptū i somnis acceperat vt romā
rediret eo q eam ibidem complē
martirium oporteret. Qd cū illa
regi retulisset ille respōdit. Si tu
hinc subduas te michi non expe
dit hic remanē. Nam venient ad
uersarii mei quos de9 semper int
fecit te orante et occident me. Ad
hec illa. Si placet tibi veni. Cre
do enī i deo meo q et te sibi seruū
adoptabit et sociabit gregi suo sā
cto. Hec ille cum statim audiss3
domum suā3 et matronā ac filios
et omnia sua derelinquens cū ācil
la cristi cōmunicatus est. Non iā
vt barbarus sed vt ciuis. nō vt lu
p9 sed vt ouis. simulq3 romā ve
nerunt tēpore persecutionis Post
paucos dies cōprehēsa lucepa ad
ducit ad suppliciū Qd cū audiss3
ancepa sponte occurrit et ceruicē3
suam cū ea gladio supposuit pro
fitens se esse christianum. Et sic
ambo decollati pariter i paradiso
dei suscepti sunt. xiii.

¶ Temporibus dyoclesiani et
maximiani passus est rome mar
tir genesius. Qui cū esset in vrbe
magister artis mimice quadā die
voluit iperatori diocleciano ludū3
exhibere de misteriis obseruātie
christiane Huius rei gratia spec
tante imperatore et omni populo i
medio theatri quasi egrot9 decū
bens. se baptisari poposcit. et mi
mice in hec verba prorupit. Eya
nostri grauē3 me sentio. leuem fi
eri volo. Qui responderunt Quō
te leuem faciā9 nunquid fabri su
mus et ad runcinam te missuri su
mus? His verbis populo in risū
excitato genesius a domio visita
tus ait. vesani christia9 desidero
mori. Quarē inquiunt? Ne inqt
ille i illa die velut fugitiuus inue
niar Hoc dioclecian9 audiuit et ri
sum tenere nō potuit. Tunc sicut
fuerat ordinatū intrare faciunt ex
orcistam et presbiterū q iuxta lec
tum eius sedentes dixerūt. Quid
ad nos misisti filiole? At ille iam
non simulate et ficte sed ex puro
corde respondit. quia gratiā3 cri
sti cōsequi cupio per quā renat9
liberer a ruina iniquitatū3 mearū
Cumq3 sacramentorum misteria
complessent et vestibus albis esset
indutus quasi per ludum a militi
bus est rapt9. et ad similitudiem
sanctorum de christi nomine dis
cutiēdus imperatori est exhibit9

Sed cū ad falsam adducat̃ passi onē. ad verā accessit confessionē. Ascēdens namq; sup basim vbi statua fuerat veneris ita cōcionatus est. Audi impator et omnis exercitus sapientes et populi vrbis huius. Ego semp xpianū nomen exhorrui. et in cōfessione pmanē tibus insultaui. ac super eos accē debā furias ipsi. Parētes quoq; meos et affines execratus sū cau sa nois xpiani. et in tanta derisione xpianos habui. vt eorū secreta misteria diligēter pquirerem non vt crederem sed vt de dijs ludum ac risū vobis exhiberē. Mox autē vbi me nuduz in conspectu vrō aqua illa perfudit. et interrogatus credere me respondi. Vidi sup me manū de celo venientem. et angelos dei flammeo radiātes aspectu iuxta me stātes. q̄ oia facinora mea que a iuuētute mea commisi scripta libro recitantes dixerunt michi. Aqua hec delet omnia ista q̄ te fecisse cognoscis. Cuz ergo aqua baptisatus fuissē simul et liber ille perfusus niue candidior effectus est. ita etiam vt signum scripture preterite non demonstraret. Itaq; duz vobis terrenis imperatoribus placere cōcupiui celesti regi complacui. et dū omnibus risū extorquere studui angelis risum feci. Nunc ergo o impator et vos omēs populi sicut hijs sanctis misterijs per ignorātiam mecum restitistis increduli ita mecum ab hac irrisione cessate credentes verum deum esse ihm xp̄m dn̄m hunc esse verum lumē veritatem. pietatez. salutē. et per ipsum vos ad indulgentiaz posse contingere. Tunc imperator accē sus furorē iussit oēs qui cum eo lusus meditati fuerant āte se adduci et virgis fortiter cedi estimans eos similiter credere. At illi ceperūt nomen sanctū blasphemare cum exprobratione dicentes nos aliter meditati sumus. Iste autem insanus fact⁹ leticiā suā dimisit et plā ctū sibi xpianitatis assumpsit. ac p hoc solus experiat̃ quod solus fecit. Tunc impator seuiens ī genesiū in conspectu populi iussit eum cedi fustibus tradiditq; plusiano prefecto iubens eū tormētis ad sacrificia cogi. Cunq; diu in eculeo positus vngulis attractat⁹ lampadibus inflāmatus ī scā cō fessione persisteret dicebat iudici Si centuplicaueris cōtra me ista tormēta xp̄m michi de ore ipsum michi de corde non poteris auferre. Hec omnia relata sunt imperatori. Qui iussit eum occidi. Sicq; cum gaudio coronaz martirij capitis abtruncatione promeruit viij kl'as septembris.

xiiij.

Sub licinio passi sunt vij id⁹ marcij apud sebastem armenie minoris milites quadraginta sub agricolao preside quorū precipui erant quirion et candidus. qui cādidus ait agricolaō. Digne hoc nomē tibi impositum est agresti⁹ enim blanditor es. Sanctus autem quirion taliter ait ad socios.

sepe paucā multos in fugam ouer timus. nunc vero tres sunt q̄ nos impugnant. Sathanas ⁊ dux li sias ⁊ p̄ses agricolaus ⁊ hij tres vnum sunt. Absit autem vt hic v nus. xl. vincat. Jussi sunt deinde lapidibꝰ cedi. sed ministri leuan tes lapides alterutrum se cedebāt. Exardescens autem dux lisias ⁊ tollens lapidez vt aliquem scōꝝ percuteret in faciez presidis addu xit lapidem ⁊ comminuit faciem e ius. Stantibus autez sanctis an te faciem presidis apparuit eis di abolus tenēs dextera manu gladi um. sinistra vero draconez qui di cebat in aurem presidis. Meus es Erat autem in sebaste stagnum habens aquam multā quod tunc vehementer frigidum erat tempo re hiemis. Positi sunt sancti i me dio nudi ad vesperum. positum ē autē ⁊ balneum iuxta stagnū vt si quis vellz resipiscere fugeret ad balneū Et ibi positi sūt iuxta cu stodes milites ⁊ clauicularius. V nus aūt ex illis. xl. pusillanimis effectus refugit ad balneum Qui mox vt attigit calorem resolutus est. Quod videtes alij dixerunt quasi ex vno ore. Ne in flumibꝰ irascaris dn̄e. Clauicularius aūt vigilās ⁊ auscultās ceteris custo dibus dormientibus vidit de celo descēdentes coronas. xxxix. ex pergefaciens custodes proiecit ve stimenta in facies illorum ⁊ exili uit nudus in stagnum clamans. Et ego xpianus sum. Victus au tem sathanas ⁊ trāsfigurans se in virum ligatis manibꝰ dicit in con spectu omnium. Ve mihi victus sum ab istis ⁊ factus sum ridicu lum omnibus quia non habui v nanimes ministros. Vnius autē mater perdurat cum ipsis cuius fi lius ceteris erat iunior Que timēs pro filio semper confortabat euz cuius nomen erat melitus Jussuz est igitur omnium crura confringi ⁊ simul omēs preter illum iuuenē animas reddiderunt. Quoruz cor pora iussa sunt comburi. Junior autem relictus est ad oraz flumi nis. quem mater suscipiēs in hu meris portabat post ceteros qui dum portaretur letus emisit spiri tum. Cuius corpus mater proie cit sup scōs ⁊ omēs combusti sūt quorū cineres iactati sūt in amnē sed in loco precipiti ⁊ vadoso resti terunt ⁊ congregati sunt ⁊ nichil eorū imminuit fluuius. Post tres dies reuelati sunt episcopo ciuita tis ab ipsis sanctis Qui accipiēs clerum ⁊ populū perrexit illuc et viderunt reliquias in aqua fulgē tes tanq̄z luminaria super quas a qua decurrebat. illarum nil secuz trahens. et si quid alicubi relictū fuerat a splendore demonstraba tur. Jsti omnes martires milites fuerunt natione capadoces.

Quidā rex fuit xv. magnus ⁊ gloriosus ⁊ factum ē precedere illo in curru deaurato cū regali obsequio obuiasse illi du os viros attritis ⁊ sordidis indu tos vestibꝰ attenuatas macie et pallidas facies habentes vt er go

rex vidit illos desiliens ꝯfestim de curru et in terram procidens ado rauit ꝛ surgens amplexatus est e os ꝛ affectuose osculatus Magnates vero illi⁹ ac ꝓceres de hoc indignati sunt arbitrantes eum fecisse indigna regali glīa· nō tm̄ ausi i facie illū reprehendere germano frī eius suggesserūt vt ei loqueretur ne tāte excellētie diademati tātā inferat cōtumeliā Qui cū frī ista diceret ꝛ ei⁹ humiliationē reprehēderet ei rex respōsū dedit· qd̄ tm̄ ille nō intellexit· Consuetudo aūt erat illi regi qn̄ sentētiā mortis cōtra aliquē dictabat· preconē suū ante ianuā illius cū tuba huic officio deputata mittere· Cuius voce oēs cognoscebāt mortis reum illū esse Vespere igit̄ veniente misit rex buccinā mortis tubicinare an̄ ianuā frīs sui Quā cū audiss; ille de salute desperās tota nocte sua disposuit ac summo diluculo nigris ꝛ lugubrib⁹ īdut⁹ vestib⁹ cum vxore et filijs pergit ad fores palacij flens ꝛ lugens· Quē rex ad se ingredi fecit ꝛ videns eū lugentem ait· O stulte ꝛ insipiēs si tu sic timuisti preconem germani frī⁹ tui aduersus quem te nihil deliquisse cognoscis· quō michi rep̄hēsionē ītulisti· q: ī humilitate salutaui ꝛ osculat⁹ sum precones dei mei· sonorabilius tuba michi mortem significantes ꝛ terribilem dn̄i occursum cui mlt̄a ꝛ magna meipsum peccasse conscius sum· Ecce deniq; tuam arguens insipientiam isto vsus sum modo

Nunc vero ꝛ illorum q̄ te ad mei miserunt reprehensionem stulticiam arguere curabo· ꝛ ita fratrem instructū remisit domū· Precepit autē fieri de lignis quatuor arcellas· ꝛ duas quidez vndiq; auro coopertas ossaq; mortuorum putentia mittens in eis aureis obfirmauit seris Alias vero pice duas ꝛ bitumine liniens repleuit lapidibus preciosis ꝛ inestimabilib⁹ margaritis ꝛ omniū vnguentoꝝ odorib⁹ funiculis q; ūliciunis astrixit· deinde accersiri fecit reprehensores suos magnates sc; illos ꝛ ꝓceres · ꝛ posuit an̄ eos ipsas quatuor arcellas vt estimarēt quāto quidem iste· quanto vero ille p̄cio sint condigne Illi itaq; deauratas magni precij iudicauerunt · Expedit em̄ inquiunt in ipsis diademata regalia reponi· Que vero illinite pice ꝛ bitumine erant vili quodā ꝛ exili precio dignas dixerūt· Rex autem dixit ad illos Sciebā ꝛ ego talia vos dicturos exterioribus em̄ oculis exteriora cernitis· et tm̄ non ita opteret facere· ſ; interius oculis intrinsecus rē condita expedit videre siue bono rē siue cōtumeliaz· Et mox precepit vt aperirent̄ arcelle deaurate· ex quib⁹ reseratis dirus fetor exalauit ꝛ fetidissimus visus ē aspectus· Ait ergo rex· Iste tipus ē eorum qui splendidis quidem et gloriosis induunt̄ vestibus ꝛ potentia elati sunt· ſ; intrinsec⁹ mortuis et fetentibus malignis op̄erib⁹ referti sunt· Deinde picatas

bituminatas q3 pcipiēs dissolui et aperiri cūctos qui aderant letificauit eorū que intus erāt splendore et odore. Tunc ait ad illos Scitis quibus similia sunt ista? Qualibus illis qui vilibꝫ opti erāt vestimētis quorū vos exteriorē attēdentes habitū cōtumeliā putatis meā ante faciē eorū in terra adorationē. Ego vero intellectualibꝫ oculis reuerentiaz illorū et decorē considerās aīarum. glorificatus q̄dem horū tactu omni corona et regali vniuersa purpura pciosiores istos existimaui. Illos igit cōfundens docuit ne errarēt in hijs que foris apparerēt ꝫ interna attenderent.

xvi.

Quidā a facie furētis vnicornis nō ferēs sonū vocis illius et terribiliū mugituū fortit fugiebat ne deuoraret ab eo Dum ergo velociter curreret in magnum quoddam baratrum decid it. Dum autem caderet manib us extensis arbusculam quandam apprehēdit et fortiter tenuit. et base quadaz pedibus impressis visum est sibi ī pace de reliquo fore et stabilitate Respiciens ergo vidit duos mures vnum album et alterum nigrū corrodentes incessanter radicez arbuscule quā apprehenderat et iā prope erant vt eam absciderent. Considerans etiaz ipsius baratri fundum vidit draconem aspectu terribilem ignem spirantem et feralibus oculis aspicientem. os q3 terribiliter aperientez et deuorare eū cupientē. Intuēs vero rursus basem illā pedibꝫ eius suppositā cōtēplatus est q̄tuor aspidū capita de piete pdeūtia vbi cōsistebat Eleuās āt sursuz oculos vidit de ramis arbuscule modicum mel distillans. Dimittens ergo considerare q̄ circūdabāt eū mala. scilicz sursum vnicornē insanientē et eū querentē deuorare. deorsum vero draconem inhiantē et arbusculā cito excidendā. et q pedes sup lubricā basē et infidelem posuerat. tātorū ac talium maloꝝ oblitus seipsum illius mellis modicā dulcedini tradidit Hec similitudo eorū ē qui seductōi pn̄tis seculi addeserūt. Cuius expositionē tibi dicā. Vnicornis quidez mortis figurā tenet qui semp psequit et apprehendē vult genus hūanū. baratrū vero mūdus est iste malis plenus et laqueis mortiferis Arbuscula que a duobꝫ muribus incessant incidebat quā apprehendimus vite nostre mensura est que cōsumit et dirimitur per horas diei et noctis et ī̄asioī appropiat Quatuor vero aspides de quatuor fragilibus et instabilibus elemētis constitutionem humani corporis significant. Quibus inordinatis et cōturbatis corporis compago dissoluitur. Cum hijs crudelissimus draco terribilem inferni ventrem figurat cupiens suscipere eos qui presentes delectationes futuris preponunt bonis. Stilla vero mellis figt dulcedinē mūdi p quā seductor ille suos amicos nō sinit

propriā videre salutē. xvij.

Siles sūt amatores secularium delectationum et qui harū dulcedine illiciuntur atq; futuris et stabilibus fluida et fragilia preferūt homini qui tres amicos habuit. quorū quidē duos precordialiter et affectuose honorabat. ac vehementer eorū caritate afficiebatur. et vsq; ad mortē pro ipsis agonizans et periclitari desiderās aduersus tercium multo ferebatur despectu neq; honore neq; decenti eum aliquando gratificans dilectione nisi quandam modicā ad eū filans amiciciam. Venerūt ergo terribiles die quadā quidā milites accelerantes hūc ad imperatorē ducere rationē redditurū pro debito decem miliū talentorum Coartatus vero ille querebat adiutorē ad subueniendum sibi in terribili rationis positione apud regem. Currens igitur ad primū pre omibus eorū amicum dixit ei. Nosti o amice quō animam meam sēpe pro te posui. nunc autem indigo auxilio tuo in die ista detinenti me necessitate. Quomodo ergo promittis michi nunc auxiliari. et que apud te reposita est michi spes dilaciē Respondens ergo ille ait. Non sum amicus tuus o homo neq; scio quis sis. habeo enī alios amicos cum quibus oportz me hodie letari. et amicos istos amodo possidebo. Prebeo tamen tibi aliciola duo vt habeas ea in via qua ambulas. que tamen nichil tibi proderunt et nullam aliā spem a me prestoleris. Hoc audiens ille et diffidens de auxilio quod sperauerat ab eo. ad secundum perrexit amicum cui et ait. Recordare amice quantum accepisti a me honoris et gratie. hodie vero corruens in tribulationem et aduersitatem auxiliatore opus habeo. quantum vero vales subuenire nunc indica michi. Ille vero ait. Non vacat michi hodie vt tecum subeam agonem. Curis enim et solliciitudinibus circundor et in tribulatione sum. modicum tamē tecum pergam quāuis tibi non sit profuturum. Et statim domum reuersus proprijs vacabo negocijs. Vacuis ergo manibus inde reuersus vndiq; destitutus lamētabatur seipsum de vana spe ingratorum amicorum et de inutilibus laboribus quos sepe pro eorum sustinuit dilectione. Pergit ergo ad tercium amicum de quo nū quam curam habuit nec socium leticie sue hunc aduocauit et ait ad eū confuso et in terram vultu dimisso. Non habeo os loquendi ad te cognosco enī diligenter quia nū quam tibi benefeci nec amicabiliter circa te habui me. sed quoniam aduersitas apprehendit me durissima et nullam spem salutis in ceteris amicis meis reppi veni ad te. rogans si est tibi possibile quodlibz auxilium vel modicum impendere ne tardes memor ignorantie mee. Tunc ille respondit ei hilari et sereno vultu. Certe amicum meum carissimum te confiteor esse et modici illius tui beneficij non immemor

cum vsum retribuã tibi. Ne time as ergo neq; formides. Ego eni precedam te ego interueniã; pro te apud regem & nõ tradam te in manibus inimicorũ tuorũ. Confi de ergo dilectissi̅e & non tristeris. Tunc compunct9 ille dicebat cũ lacrimis. Heu michi quid prius lamentabor aut quid potius plã gam. vanũ affectũ meu; repre hendam quem falsis exhibui ami cis. an amentiam meam plangã quia huic vero & germano amico nullam ostendi familiaritatem. Primus amicus est diuitiarum possessio p quibus hoies multũ la borant. de quibus nichil accipiũt in morte nisi viles panniculos. Secundus vxor filij & amici qui non pergunt nisi cum mortuo ad sepulchrum. Tercius amicus bo na opa sunt & ṽtutes q̃ defendũt nos corã iudice. xviij.

Rursus ait barlaã ciuitatem quãdã didici fuisse magnã. cui9 ciues talẽ hebãt ↄsuetudinẽ ãtiq̃ tus vt assumerẽt extraneũ aliquẽ & ignotũ virũ nihil legum ciuita tis sue vel tradicionũ sciẽtẽ & hũc sibi regẽ ↄstituebãt qui oẽ; pote statẽ accipiebat. & suarũ volũta tum faciẽdarũ facultatẽ habebat vsq; ad ↄpletionẽ vnius ãni. De inde eo i oi securitate manẽte deli cijs ꝗat; suauitatib9 absq; formi dine & regnũ sibi pmãsurũ existi mãte. repẽte surgẽtes ciues illi ↄt eũ regali ablata stola nudu; tra hẽte9 p totã ciuitatẽ exulẽ trãsmit tebãt i magnã & lõgi9 remotã in sulã i q̃ neq; cibũ neq; vestimẽtũ inueniẽs in fame & nuditate male atterebat' preter spem ↄcessis sibi delicijs & gaudijs. in tristiciã rur sus pt spẽ oẽm & expectationem trãsmutat9 Interea ordiatus est quidã vir in regno q̃ nõ exiguo mẽtis intellectu vigebat Qui tã ta ex improuiso accedẽte sibi abun dãtia nõ ẽ dissolutus nec ab ea ra ptus neq; eorũ q̃ ãte eũ regnaue rũt & eiecti misere fuerãt incuriã secutus. ꝯ sollicitudinẽ gerebat & laborabat animo quõ se & sua di sponẽt Dũ ergo assidua medita tione diligẽtius ista tractaret co gnouit p quẽdã sapiẽtissimũ ↄsi liariũ suũ ↄsuetudiẽ; ciuiũ & locũ ppẽnis exilij. & quõ semetipsum opteret custodire sine errore edo ct9 ẽ Hoc ergo vt agnouit et q; optẽt illũ post paululũ ad insulã applicaẽ et regnũ caducũ aliem gemi9 dimittẽ apti9 thesauri9 sui9 q̃rũ tũc hẽbat liberã facultatẽ ex illis q͛d vell;facere accepit pecuni arũ; mltitudiẽ; auri vi; et argẽti et lapidũ pciosorũ aptissimũ po dus et fidelissimis ↄmittẽs famulis i illã pmisit ad quã ducẽd9 erat in sulam. Peracto igitur ãni termi nõ in sedicionem versi ciues nudũ sicut et illos qui ante eum fuerãt in exilium transmiserunt. Tunc ceteri stulti et temporales reges fame male cruciabantur. Ille ve ro prouidus in abundantia vi uens perpetua. delicias infinita9 at; diuitias habẽs. timoreq; ma gno prorsus incusso infidelib9 &

malignis quibus sapientissimo se ipsum beatificauit cōsilio. Ciuitatē ergo intellige vanū istum et deceptorē mundū. Ciues autē principes et potestates demonū mūdi rectores siue seculares hoīes sapiētes qui regem premonuit de cōsuetudine ciuitatis quemlibet sāctuʒ doctorē et predicatorē exiliū futuram vitam. vbi qui anno suo id est tempore huius vite delicijs seruierunt in perpetuas miserias detrudendi sūt. qui vero de futuris solliciti opa bona tāqȝ diuicias p̄miserūt eternis delicijs fruituri sūt

Quidam filius xix.

ditissimorum parentū. Cui pater suus desponsauit filiam cuiusdaȝ nobilissimi et pre omnibꝫ locupletissimi regis nimis pulcherrimam. Mouit ergo sermonē cum puero de nuptijs et quō facerē meditabatur ānūciauit. Qd ille quasi rem malā ac nephariā respuens relicto prē i fugā elapsus ē. Ambulās āt declinauit in domū cuiusdā senis paupis ꝓpt estū diei semetipsum repausaturus. Tunc filia senis virgo que erat ei vnigeita sedens ante ianuā opabatur manibꝫ ore autē suo deū laudabat assidue grās agēs ei de imo cordis. Dum ius āt laudes iuueīs auscultās ait. Qd est istud o mulier studiū tuum? Cuius auteȝ rei gratia cū ita sis pauper et tenuis quasi pro quibusdam magnis donis gratias referendo sic laudas dominuȝ. Que respondens ait. Nescis quia sicut exigua medicina de magnis languoribus sepius liberat hominem ita et in paruis dei donis gratiaruȝ actio magnoruȝ auctrix bonorū efficiatur. Ego quidem filia sum senis pauperis. gratias tamen refero deo pro modicis istis donis et benedico dominum. certa quoniam qui hec cōtulit et maiora valet dare. Et ista quidem de hijs q̄ extrinsec⁹ sunt et nostra nō sunt ex quibus nec multa possidentibꝫ lucrum aliquod peruenit ne dicā quia et sepius damnum sustinent neqȝ minora accipientib⁹ accidit detrimentum eandem vtrisqȝ viā pergentibus et ad eundem peruenientib⁹ finem. Eorum vero que magis sūt necessaria et perfectissima multa et maxima accepi dei bona que innumerabilia et inestiabilia sunt Nam secundum imaginem dei facta sum et ipsius noticiā habere merui. et ratione pre omnib⁹ animliabꝫ sum predita. et ab ipso deo inuitata sum ad vitaȝ p̄ viscera misericordie eius. cuius et misteriorum particeps esse merui. cui et paradisi ianua parata ē facile si voluero introitum michi p̄bitura. Pro tantis igitur et talibꝫ donis quē indifferenter diuites p̄ cipiunt et pauperes vt dignuȝ est gratias agere penitus est impossibile. Si autem et modicam laudationem largitorum bonorum non obtulero qualeȝ excusationeȝ habeo. Iuueīs itaqȝ eximiū illi⁹ stupens intellcm̄ ei⁹ prēm accersiuit. cui et dixit. Da mihi vxorē filiā tuā. adamaui em̄ illā ꝓpt intellec

tuā et pietatē. Tūc senex ait. Nō licet tibi accipe paupis filiā cum parentū diuitū sis filius. Rursus autē iuuenis ait. Etiā hāc accipiam si tū michi nō negaueris eam Nobiliū quippe et diuitū michi filia fuit despōsata. Sed hāc respuēs fugā arripui. filiā q₃ tuā ppt pietatē quā habet in deū et preclarū illius intellectuz adamans copulari michi pre omnibus cogitaui Senex autem dixit ad eum Nō possum tibi hanc dare vt ducas in domum pris tui et ab vlnis meis separes eā. vnica em̄ michi est. Sed ego inqt iuuenis apud vos manebo et vrām suscipiā cōuersatiōnē. Deinde et splēdidū deponēs vestimentum senis habitum postulās induit Tunc ille senex in multis temptans eum et varie ipsius examinās cogitatiōes postq₃ cognouit iuramēti illius stabilitatē et quia nō amore insipientie deceptus petijt ei⁹ filiā. sed pietatis amoē elegit pauprime viuē hāc preponens sue glīe et nobilitati tenēs eū manu introduxit in suum cubiculū et ondit ei diuitias multas ibi repositas et imēsū pondus pecuniarū quātū non viderat aliqn iuuenis ille et ait ad euz. Fili hec oīa tibi do eo q₃ elegisti mee fieri heres substātie quā tenēs hereditatē ille oēs supgressus ē gloriosos terre et diuites.

Ex tercia pte speculi histo. xx.

Mulier quedā theodosij impatoris vxor noie placcilla. claudorū atq₃ debiliū maximam habebat curā. nō seruis nō alijs vtēs ministris ad hec officia pagenda. sed p semetipsam hec agens ad eoꝝ habitacula veiebat vnicuiq₃ qd opus erat pbēs. Que p eccāaruz xenodochia discurrēs suis manibus infirmis mistrabat. ollas eorū extergēs ius gustās. offerēs coclearia. panē frāgēs. cibos ministrās. calices diluēs. et alia cūcta faciēs. q serius atq₃ mistris mos ē solēniter opari. Ijs āt q eā de rebꝫ intēbāt talibꝫ phibēē dicebat. Aurū distribuē iperij ē opus. ego āt p ipso iperio hoc opus offero bona mihi tribuenti. At viro suo sepe dicebat. Oportet te marite semp cogitaē qd dudū fueris et qd mō sis. nā si semp hec cogitaueris ingratus bñfactori nō eris. sed iperiū qd eo largiente suscepisti legalit gubernabis Itaq₃ hij⁹ et similibus optiā mulier pficere virū suū in virtutibus sedule hortabatur.

Ex floribus eraclidis qui dicitur paradisus. Exemplum. xxi

Quidā palestin⁹ noie valēs puenit ad heremum. in qua plurimis annis vixit cum alijs fratribus. Difficilis q₃ vite studiū assecutus ad tantum cacumen supbie ascendit vt diabolicis illusionibus falleretur. nescio quid magnum se esse putans tanquā angelorū bonorū visiōe misterioq₃

quotidie frueretur. Referebant
igitur eius notissimi q vno die dum
in tenebris opus faceret acus ei q
sportulam consuebat e manibus
cecidisset. et dum eam in obscuro
cernere non possz lampade sibi mi
nisterio demonis accensa eandez in
uenit. eo igitur ex ipsa iflatione re
fecto accidit vt quidam illuc pere
grini venirent variaqz leguminum
et fructuuz genera fratribus exhibe
rent. Que cum suscepissz sanctus
macharius fratrum presbiter sin
gulis fratribus pugilluz misit. in
ter quos et valenti fratri partem
suam destinauit. Qui latorem
ipsum iniurijs confecit dicens ei.
Vade et dic machario quia non
sum deterior illo vt benedictiones
ad me transmittat. Quo audito.
macharius ad eum veniens consilium
ei humilitatis dedit. sed psuadere
non valens de ruina eius tristis ab
cessit. Denique diabolus in effigie
saluatoris transfiguratus nocte ve
nit ad euz cum choro mille vt finxe
rat angelorum lampades accensas te
nentium. et cum flammea rota i
qua saluatorem sedere simulauit.
vno ex eis precedente eique dicente.
Placuit xpo conuersatio tua et p
babilis vite fiducia. et ecce venit
ad te. tantum egredere de cella tu
a et venientem eminus cernens ad
ora. Egressus igitur illum vt de
um adorauit. Et sequenti die co
gregatis ad ecclesiam fratribus
ait. Ego iam communione non in
digeo xpm enim ipsum hodie vidi
Tunc sci patres ferreis vinculis
eum illigatum secularis vite con
uersationi dederunt vt ex eo tumor
eius animi cessaret. q nihil comu
ne cum sanctis haberet. Et sic eum
per totum annum proprijs orationi
bus curauerunt. xxij.

Quidam vir nomine serapion
qui et syndonius vocatur. quia ves
te non alia qz syndone vtebatur.
Apathes etiam id est impassibilis
vocabatur. qui nulluz possidendi de
siderium patiebatur. et abstinentia
nimia omnium rerum et iugi medi
tatione diuinorum librorum vni
us cellule quiete non poterat esse co
tentus. sed per diuersa trahebatur
mens eius. De hoc referebant pa
tres sancti q in quodam opido
viginti solidorum precio se paga
nis nimis distraxerit. et in eoruz
seruitio permanserit. ita vt eorum pe
des quoqz lauaret donec eos xpia
nos efficeret et a ludis theatralibus
separaret. nullumqz cibuz nisi pa
nem et aquam sumere consueuerat
nec diuinas scripturas legere cessa
bat. Illis autem ad piaz et castam
vitam conuersis cum ei libertatez
offerrent dicentes. quia per ipsum
a turpi seruitio liberati essent vigi
ti solidos quos pro se acceperat et
apud se seruauerat reddidit eis
dicens. Quia per me deus in vobis
impleuit quod volebam nunc au
rum quod pro me dedistis recipi
te. vt alios quoqz quibus subue
nire possim reperiam. Cumqz roga
tus acquiescere nollet. vt cum e
is tanqz pater eorum et dominus
remaneret. dabis ergo inquiunt

aurũ illud pauperibus qđ nos ve lut arras quasdam pro salute nrã dedisse cognouimus At ille. Da te ait vos. Ego eñ alienas pecu nias non do. Saltẽ inquiunt hoc precamur. vt vel post anni circu lum nos athenis requiras. Itaqȝ seruus xpi peregrinando frequen ter ad elladam veit. ac per tridu um morat⁹ athenis a nullo panẽ quo vesceretur accepit. Neqȝ ve ro pecuniam habebat nec peram vel pellem vel aliud quicqȝ secuȝ preter syndoneȝ qua erat amict⁹ ferebat. Cum ergo ieiunus vsqȝ ad quartam diem peruenisset esu rire fortiter cepit. Nichil enim pe ius illo ieiunio quod extorquet̃ inuito. ex cuius necessitate sepe etiam perfidia procedit. Stetit ergo super colliculum vrbis vbi primates eiusdem opidi consiliuȝ habere ɔsueuerãt. ⁊ illic manus suas pcutiendo viri se maximam pati clamabat dicẽs Athenienses viri succurrite. Cõcurrẽtes itaqȝ simul oẽs pallijs ⁊ birris induti q̃ sierũt vñ venissȝ. vel quid pati se diceret. Ille rñdit Genere sũ egi ptius. cõuersatione monachus. Ex quo ãt de patria mea vera di scessi in triũ feneratorũ manus in curri. Quorũ duos quidẽ quocũ qȝ modo debitũ soluẽs potui eua dere. terci⁹ ãt adhuc retinet me. nec habeo vnde possum ei satisfa cẽ. Illis ãt q̃s eẽt vel vbi degerȝ req̃rẽtibꝰ q̃ ei molest⁹ eẽt. ⁊ i om nib⁹ adiutores se pollicẽtib⁹ si hoc eis idicaret ait. Cupiditas pecu nie. desideriũ voluptatis. ⁊ voraci tas vẽtris hij tres semp mihi mo lesti fuerũt a principio iuuẽtutis Ex q̃bus pmos duos euasisse iã videor. nec vlt̃ mihi molesti sũt. terciũ vero ferre nõ possũ. Cũ eñi quarto die iã ex ncc̃itate ieiuneȝ vrget me seuerissimus fenerator exigẽs debitum. ⁊ nisi reddidero mortẽ minat̃. Tũc quidã pꝫoꝝ obtulerũt ei solidũ vnũ Quo ille sumpto ⁊ cuidã qui panes vende bat dato vnoqȝ tãtũ ab eo pane suscepto mox ab vrbe pfectus est ⁊ nũq̃ȝ postea i eã reuersus. Vt ãt circa lacedemonis loca veni ens vnũ illic de primorib⁹ vrbis bonũ in ceteris reb⁹ virũ omẽs qȝ de domo manicheos esse ɔgnouit iuxta supius exẽplũ se vẽdidit. ⁊ intra duos ãnos ab execrabili secta tã ipsũ q̃ȝ ɔiugẽ ei⁹ totãqȝ failiã abstractos ecc̃e tradidit.

¶ Iohes damasce xxiij.

n⁹ floruit tpe theodosij Hic ab in fantia grecis lr̃is erudit⁹ ifra duo decim ãnos omnem liberaliũ arti um scientiaȝ cõprehẽdit. in amo re dei ac gloriose mr̃is eius se ex ercens monachalẽ habitum assũ psit virgo permanens regine vir ginum horas quotidie studiosissi me decantabat. Factus presbit̃ i eius hõre missas deuotissiẽ ac fre quẽtissime celebrabat. Insup etiã oracões antiphonas rñsoria pro sas qȝ facere ɔsueuerat. q̃s i ei⁹ so lẽnitatib⁹ ad ipsi⁹ laudeȝ dulcissi me decantabat Tradebãt ei nobi les viri ꝓprios filios erudiendos

quos ille non soluz lri's instruebat sed etiam ad timorem et amorem in omni morum honestate diligent informabat. Quadam die cuz egressus ciuitatis muros cu scholaribus suis paulisper spaciaret sarraceni subito irruentes more solito cum hominum et animalium multitudine ipsum quoqz rapuerunt ac secum in persidem detulerunt. Et cum inter predones prede fiet diuisio. cotigit vt cuida iter illos ditissimo iohannes in partem veniret qui ceteris ad seruitutis opa deputatis nutu diuino meritis beate virginis erga ipsum mitius ageret. Captiu' namqz seruitutis pensum solitum reddere non negligebat. sed et ieiunijs insistes orationes ad beatam virginem deuotissimas quotidie dirigebat. Qd ille gentilis aiaduertes eius bona couersatione conuictus ipsum ire ac redire liberum quo vellet infra palacij spacia permittebat. et die quodam sic est eum allocutus. Mi iohanes carissime miratus sum prudentiam tuam. dictandi curialitate. scribendi vtilitate. cantadi et organizadi suauitate. sactu quoqz ppositum et couersationem Habeo filiolu non minus meipso michi carum. quem precor vt i artibus erudias. et in dictado. scribendo. legendo. cantando sic eum tibi conformare studeas. vt si forte aliqn a nobis liber recesseris i ipso tamen apud nos quodamodo totus remaneas Qui puerum obedienter humiliterqz suscipiens et a primis elemetis erudire incipies infra paucos in omnibus artibus liberalibus anos instructuz adeo reddidit. vt si magistri ac discipuli rethoricum dictandi genus attenderes. si littere formam aspiceres. si vocis melodiam audires nullam esse differentia inter vtraqz clamares. Porro cum imperatori theodosio p vite merito et morum honestate. necnon pro eloquetie nitore in quibusdam causis necessarius videretur missa legatioe sub pena capitis dno madat vt ei quatotius mitteret Qui precepto imperiali contradicere non ausus iohannem constantinopolim ad ipsu honorifice deduci fecit. imperator eum cum honore suscepit. et ei monasterium in quo cuz fratribus deo quiete seruiret in vrbe dedit. vbi et ipsemet sepius veniebat. ac de statu regni et salute aie sue familiariter contrectabat Vt autem bonus iohanes ad meritorum augmentu probaretur. adhuc in camino tribulacois iuuenis quem in pside docuerat suum genus dictadi et ppriam manum scribedi nequicie spiritu exagitatus eplam ppriō sensu ingenioqz dictauit. scriptamqz constatinopolim furtiue direxit. et in palacij loco vbi citius a ministris inueniri posset iactari precepit. Erat qz talis. Dilectis amicis qui sut in pside damascenus iohannes monachorum minimus. Salute Noueritis imperatorem robur exercitu' ad diuersa bella in nacoes

extremas misisse. vrbemq; regiaz et finitimas domibus vacuas remansisse. Quoniã ergo sapiẽtes estis securi venite et victoriã vobis paratam absq; mora viriliter obtinete Inuẽta est igitur a ministris epistola et corã imperatore plecta. traditio ab oibus exclamatur. et quis huius proditionis actor esset inquiritur. forma littere igeminũq; scribẽdi respicitur. et iohãnes esse imperatori nunciatur Statim iohãnes qritur et cũ iniuria multa ad imperatoris presentiã trahitur ipso mirante vñ tam subito talis tumultus et contra se cõspiratio oriretur. Populus vniuersus intorquẽs conuitia mille. nõ sacerdotẽ sed proditorem. nõ monachum sed apostatã proclamabat. et furibũdus vix manus ab eius oculis cõtinebat. Tunc imperator facto silentio suspirãs ait. O nequissime iohãnes beneficijs meis ingrate: malum pro bono mihi reddidisti. sarabaica pessime qntuz est in te pñaz tradidisti. mihiq; ac meis auferẽs libertatẽ in captiuitatẽ nos retrusisti. Ostensaq; illa epistola respondit ita. Vere domine formã scribendi et dictandi genus meũ hoc esse cognoui. sed testis est mihi deus quod eam omnino non feci Cunq; omẽs in eum perstreperent eo quod veritatẽ occultare velle videretur vndiq; clamabãt vt absq; dilatione morte puniretur Judices facto consilio pari assensu dicunt ipsiuz quia specialis amicus imperatoris fuerat non debere occidi sed manum qua tantũ facinus perpetrauerat abscidi. Quo facto iohes de dolore vulneris ac diminutõne corporis gratias egit deo. sed quod in eius honorẽ amplius offerre sacrificiũ non posset paulisper condoluit Abscisa itaq; manus officio spiculatoris iussu imperatoris ad testimoniũ tanti sceleris suspensa est i monasterio ipsius iohãnis Ille mox ad imaginẽ specialis domine sue mãcus aduenieñs discooperto vulnere et extẽto brachio cum ea pie rixabatur: inquiẽs Hec cãne domina nrõrum premia meritoruz sunt. hec cãne tuorum beatitudo seruoruz? Esto dña mi digne pro meritis peccatorẽ me flagellari voluisti. sed vt quid instrumentũ officij tui permisisti perimi? abscidi? Hec quippe manus ymnorum laudis tue cantica sepius scribẽdo parabat et deo patri sacratissimuz corpus et sanguinem filij tui multotiens in honore tuo ad peccatorum salutẽ offerebat Cunq; talia sepius ibi lamentando poraret cõtigit nocte quadam vt post huiusmodi lamentationẽ in lectulo fessus. nec dormiẽs nec vigilãs ex toto pausaret Et ecce regina virginũ affuit cum ingẽti lumine. hilari facie. tali eum cõsolans affamine. Quid agis inquit puer meus? Heu inquit ille dña quid me interrogas? Quinimmo interrogo te ego. Cũ hec paterer vbi eras? Ecce ad meum imo ad tuũ dedecus in ecclesia pendet abscisa clientis tui manus. At illa. Confortare inquit fili in domino manum tuã tibi restaurare potest

qui totu3 hominē plasmauit ex nihilo· His dictis eo vidente ecclesiam illa petijt· delatāq3 inde manum eius brachio cū mira benignitate in momēto restituit Tūc ille grās ineffabiles agens· reddita diei luce surgit frībus cōuocatis manū ostēdit· eoꝝ q3 secū ad magnalia dei glorificandū animauit Mox solēniter indutus alta voce missa3 de beatissima v̄gine celebrauit· Imꝑator audito miraculo pedes ad eū venit ꝛ ore ꝓprio manu3 deosculās: post dei laude3 ꝛ gloriose virginis ab ipso diligent̄ inquirit si que3 alicubi cognosceret qui suū dictādi genus ac scribendi forma3 haberet· Quod ille quidem ei retulit· ꝛ sic rei veritas inq̄sita diligēti9 inotuit· ·xxiiij·

Quidā vir nomie theophil9 sub anno iustiniani nono fuit in vna ciuitate ciliciorū sancte ecclesie vicedomin9· morib9 ꝛ cōuersatione ꝑ̄cipuus quiete ꝛ moderate ad ecc̄a3 ꝑtinentia optime regēs Qui affectualiter a populo ꝛ clero dilectus mortuo eiusde3 ciuitatis ep̄o in epm̄ est electus· Sed cū plurimū renitereť cōtestans se indignu3 tanti honoris officio: vi ad metropolitanū epm̄ ꝑductu9 ab eo cu3 gaudio susceptus est· et vt voluntati plebis assensū preberet ꝯmonitus· videns eius nimiam in renitēdo constantiā dimisit eum ꝛ aliumin loco eius ꝓmouit ad ep̄atus officiū· Porro ordinato ep̄o cum ad ꝓpriam remeasset ciuitatē quidā de clero instigauerunt epm̄ vt amoto illo aliū ecc̄e ordinaret vicedominum· Quo facto callidus hostis ꝛ inuidus immittens ei vicedn̄atus zelū· ꝛ ambitionis emulatione3 intm̄ eum seduxit vt etia3 maleficoꝝ postularet auxiliū Itaq3 cū ingēti desiderio ambitionis vrereť ad quēdam accessit in ciuitate iudeū diabolice artis opatorē nequissimū: qui ia3 in infidelitatis ꝛ ꝑditiōi9 foueā multos imerserat ac genibus ei9 ꝓuolutus ait· Queso adiuua me quonīā ep̄ūs meus me ad opprobriu3 adduxit ꝛ hec ꝛ hec in me fecit· Respondit ille· Proxima nocte veni ad me ꝛ ducā te ad patronū meū qui subueniet tibi quō volueris· Quo facto duxit eū ad circū ciuitatis ꝛ ait· Q̄dcunq3 videris vel quecūq3 sonu3 audieris ne terrearis Signū q3 crucis nullo mō tibi imponas· Illo hoc ita spōdēte subito ōndit ei albos clamidarios cū multitudine candelabroru3 clamātes· ꝛ in medio principem sedentē· Erat em̄ diabolu9 ꝛ ministri eius· Tenēs aūt iude9 manū theophili duxit eū ad illud flagitiosum cōsiliū· Et ait ei diabolus Vtquid nobis hunc hoiem adduxisti? Respōdit ab ep̄o suo ꝑ̄iudicatū ꝛ vestrū auxiliū postolātē Cui diabolus· Quale adiutoriū dabo homini seruiēti deo suo· tn̄ si seruus meus esse cupit ego ei subuenio ita vt plus facere possit q̄m prius ꝛ imꝑare oibus: etiā ep̄o· Audiēs theophil9 spospōdit oia se factuꝝ q̄ dicēt· cepitq3 deoscu

lari pedes eius et rogare eũ. Qui ait ad iudeũ. Abneget filiũ Marie ꝛ ipsam qꝛ odio mihi sunt. et firmet scripto se ꝑ oĩa vtrũq; abnegare ꝛ post hec q̃cũq; voluerit a me impetrabit. Tũc rñdit theophilus. Abnego xp̃m ꝛ matrem eius. faciẽsq; cyrogꝛ̃phũ imposita cera figuit anulo ꝓprio. Et abscesserunt cũ nimio ꝑditõis gaudio. In crastino aũt epũs ꝓcuratiõe diaboli aut diuĩa vt reor ꝓuidẽtia motus remoto vicedño quẽ turpiter ꝓmouerat hũc cũ omĩ honore reuocauit ꝛ duplo q̃ȝ añ fuerat sublimauit: ita vt peccasse se clamaret q̃ tã ydoneã ꝑsonã aliorũ delatiõibꝫ eiecisset ꝛ illũ inutilẽ ꝓmouissȝ Restitutꝰ itaq; theophilus cepit sup omẽs eleuare se. omnibꝫ sibi obediẽtibus cum metu ꝛ tremore. Cũq; ꝑuũ tẽpus in huiusmodi iactãtia moraret̃ creator oĩm ꝛ redemptor q̃ nõ vult mortẽ peccatoris recordatꝰ q̃liter ꝑus ille fideliter ecc̃e sue ministrauerat ꝛ q̃ȝ pius ĩ ministrãdo egenis extiterat non despexit creatnrã suã. ꝫ dedit ei pñiam. Nã in se reuersus sobrietate recepta cepit affligi in his q̃ gesserat ꝛ seipm̃ acrit̃ arguere. Ve inquit mihi misero q̃ ibo. quẽ rogabo. cuius auxiliũ implorabo q̃ diuino meipm̃ defraudaui adminiculo⁊ Christũ ꝛ mrẽȝ eiꝰ negaui. ꝛ feci me seruũȝ diaboli ꝑ cyrogꝛ̃phũ nephãde cautõnis. Quis puta: illã abstrahere poterit de manu vastatoris⁊ Cũȝ hec ꝛ alia ꝑmocinaret̃ tandeȝ inspiratꝰ diuinitꝰ cum fletibꝫ ait. Licet sciaȝ xp̃m dei filium quẽ infelix infideliter negaui de v̄gine Maria natum. ibo tñ ad ipsam ꝛ toto corde ipsaȝ solã interpellabo donec misericordiã dñi ꝑ eiꝰ intercessionẽ obtineã. Tũc aĩatus fortiter cũ omĩ hũilitatis deuotiõe ꝓcidit coraȝ teplo btẽ virginis q̃dragita diebꝫ ꝛ noctibꝫ ꝑsistẽs in orõnibꝰ ꝛ ieiunijs eã incessant̃ deprecãdo vt a maligno dracone ꝛ ab illa quam gesserat abnegatiõe ꝑ ipsaȝ eriperatur. Quibus expletis apparuit gloriosa v̄go media nocte dicẽs ei. Confitere hõ xp̃m quẽ ego peperi ꝛ tu abnegasti. misericors ei est ꝛ suscipiet lachꝛymas penitẽtie tue. Ideo eñ ex me carnẽ sumere dignatus est vt p̃ctõres saluaret. Tũc ille cũ reuerẽtia submisso vultu cum magno vlulatu ꝓtestatꝰ est dicens. Credo in deuȝ prẽm ꝛ adoro filiũ dei ex prẽ añ secula et in nouissimis diebus ex te sancta Maria v̄gine natũ. ꝓ nobis peccatoribus pati dignatũ hoc c̄ofiteor. hũc colo ꝛ amplector. Cũ ergo hac p̃catoria cautiõe offer me sancta v̄go filio tuo. Q̃d sp̃odẽs beata virgo cũ dies illuxisset abscessit Ille v̄o enixiꝰ triduo dñm postulãte cũ lachꝛymis rursũ illa nebula clarifica apparuit ei hilari vultu ꝛ letis oculis dicẽs. Homo dei ecce ad petitõeȝ meã suscepit deus lachꝛymas tuas ꝛ precibus ãnuit. si tamẽ vsq; ad mortẽ ꝑseueraueris in his que filio meo me teste ꝓmisisti. Qui rñdit. Etiam

domina. obseruabo enim et nō preteribo sermones meos. Sed ego peccator et impius rogo perhennem fonte benignitatis tue qui in profundum ceni dimersus sum vt recipere valeā illā execrabilem abnegationis mee cartulā ab illo q̄ me cepit diabolo figtam. nā hoc est qđ supra modū titillat aiam meā. Cum i hac triduana postulatiōe perseuerasset iterū eadem v̄go Maria in visione ei apparuit et eandē cautōis cartulā habens in manu de causa sigillatā exhibuit atq; ei⁹ pectori dormienti supposuit. Quā ille a sōno surgēs inuenit. et letus effectus in crastinū cum esset dies dnīca pergens ad ecclām in q̄ cū pplo epi scopus aderat post lectōem euangelij prostrauit se pedibus epi. eiq; omnē impietatis sue historiā retexuit. post hoc etiā q̄liter ad fontē misericordie btām virginē confugi ens eius meritis et precib⁹ per pniam et lachrymas a deo veniā meruit necnō q̄liter cyrographum signatum pessime scriptiōis recepit adiunxit. Et obsecrās vt corā oib⁹ legeret epō porrexit. Omēs itaq; clerici et mulieres tāta dei miseratione pmoti diutissime deo gratias retulerūt. Epūs q; gaudio repletus clamabat ad pplm multis exhortationibus eos prouocā⁹ ad gratiarū actōem. et xpi ac sancte matris sue v̄ginis glorificationē. Jnterim autē theophil⁹ solo iacebat prostratus. Quē post orōnis laudē epūs surgere iussit et ei cartulam illam nephandissimā in conspectu omniū cōburere precepit. Quo facto ingressus epūs missarum solennia pegit. Cumq; percepisset theophilus sacre cōmuniōis misterium statim refulsit facies ei⁹ sic sol. Videntes autē oēs subitaniā viri trāsfigurationē magi⁹ glorificabāt deum qui facit mirabilia solus. et beate Marie diutissime laudes referebāt. Beatus autē theophilus in locū illū in quo btām viderat visionem declinās tāq̄ fixus pstitit in illo per triduū. Post triduum vero omnibus fratribus valedicens. osculū tribuēs. animāq; suā sancte trinitati et btē Marie liberatrici sue cōmendās: vitā hanc in eodem loco feliciter finiuit. vbi et corpus eius sepultū fuit. .xxv.

Mauricius augustus deum timēs: malebat i hoc seculo facinorum suorum corpali supplicio vindictam persoluere q̄ tormentis gehennalibus cruciari. Qđ cum iugiter in orationibus suis dominū depcaretur exaudiri meruit. Quadam igitur nocte dum in stratu suo quiesceret vidit per somniū āte se eneam stare saluatoris effigiem q̄ erat ante portā palacij. ex q̄ est emissa vox ad eum dicens. Date mauriciū. Et tenētes quidā iudiciarij ministri exhibuerūt ei. Tunc ait ad eū saluatoris imago. Vbi vis reddam tibi mala q̄ meruisti: hic an in futuro seculo? Et ille. O amator hominū domine hic potius q̄ in illo. Tunc iussit diuina vox tradi eum et constantiam eius vxorem et omnem eorum cognationē

foce militi. Expgefactus vero mi
sit ad accersiendum phillippicu gener
sui. Cui sibi assistenti dixit
mauricius. Scis inter agmina nra
aliquem militem nomie focam? Cui
ille. Scio vnu. Et impator. Cu
ius est qualitatis? Qui ait Juue
nis tumidus et temerarius. Tunc re
ferens augustus phillippico somni
um: glorificauit magnifice dnm p
huiusmodi reuelatione. Post hec
autem mauricius augustus in hosti
li terra positus. cum milites suos fer
ro et rapinis abstinere copelleret:
nec tamen eis cosueta stipedia lar
giretur foca rogare ceperunt vt impe
rij regnu super eos acciperet Qui
bus sepe dictus focas obaudiens
regalem purpura sumpsit Quod
audiens mauricius animo dissolu
tus rebus aduersum se fluentibus
cessit. et in quadam siluam mari co
tiguam fugit. in qua cu vxore et
quinque filijs iussu foce cesaris inter
emptus est. ·xxvi·

Quida nomine walericus bea
ti colubani discipulus de aluernica
quonda regioe ortus fuit: oues pa
tris sui puerulus adhuc pascebat.
Audiens aut qualiter pueri nobi
lium in scolis solebat erudiri. eo
dem desiderio puocatus tabella sibi
fecit. et cum suma veneratioe et in
stantissima prece impetrauit a ma
gistro infantiu vt sibi scriberet al
phabetu et prima elemeta mostra
ret. Quo facto letus ad opus sibi
iniuctum remeabat Sicque in bre
ui dei fultus auxilio pre suo ignora
te totum parauit psalterium. De
inde cepit ecclesia freqntare. No
multo post secutus auunculum su
um ad monasterium nomie autu
mo. Quem secutus pater suus mi
nis et terroribus atque blandicijs re
uocare non potuit quamuis abbas et
fratres eum deprecarentur vt cu pa
tre rediret et imponerent ei ieiunia
trium aut duorum dierum si hoc no
faceret. illo autem firmiter in proposi
to persistente ait abbas fratribus.
Non abijciamus quod nobis domi
nus misit. Post hec cepit semper
ad altiora festinare et peregrina
tionem pro amore dei appetere.
Tunc perrexit ad monasteriu ma
charij quodam altisidiorensis epi
scopi quod in suburbio ipsius ciuita
tis in quoda viridario erat constru
ctum. vbi a prefato pontifice beni
gne susceptus e. Ibi etiam districti
ctissime viuens cepit a multis pre
dicari. Ad quem dum visitandi
gratia quidam diues labo nomine
deuenisset audiens ab eo verbum
dei cum eo remansit. nec vltra ad
seculum e reuersus. Hi duo pari
ter luxouiu perrexerut ad sanctum
columbanu. Sub huius columba
ni magisterio factus e sanctus wa
lericus ortulanus. Quod officium
ei iniuctum e causa humilitatis p
bande. Huius olera nec a vermibus
nec a quoque aiali ledi potuerunt
cum alia olera circuquaque vasta
rentur. Quod walericus fratrum
meritis ascribebat. Tuc cepit san
ctus columbanus eum inter proba
tos monachos reputare iudicanti
bus alijs adhuc eum quasi noui

ciuz inter pulsantes ponendū· Cū autem ad audiendū verbuz dei a sancto colūbano fratres certatim ꝓperantes intrarent: intrāte sancto walerico cum ceteris in ipso limi ne· sentiebat sanctus columbanꝰ odorem magne fragrantie ꝛ suaui tatis ad se venire· Post hec q̄dā e fratribꝫ nomīe wandolenꝰ accē sus desiderio sancto petijt a sācto columbano vt ei licentiā predican di inter gentes cōcederet ꝛ pro so latio fouende religiōis walericuz secum abire pmitteret· Quod ꝛ il le permisit· Cumqꝫ pariter in neu stria venissent a rege clothario re motuz locū residendi poposcerūt Et cum ad quēdam locum ambi anensiū gualimago peruenissent contigit vt quidam ob reatus sui merituz in eculeo suspensus esset ꝛ defunctus· quez cum a lōge be atus walericus inspexisset: pmo tus pietatis visceribꝫ cursu conci to ad stipitem peruenit· Et ꝓhibē tibus eum carnificibus ne cadauer mortuū tangeret ille tamen intre pidus vinculū soluit ꝛ corpus de functi ꝓprijs manibus ad terrā de posuit· ꝛ super mēbra eius supina ta se cum lachrymis in oratiōe ꝓ strauit ita vt facie sua faciez illius imprimeret Sicqꝫ astantibus cun ctis immo stupētibus quasi ex ꝓ fundo somno paulatim calefactis membris mortuꝰ icolumis reuixit Prefatus autez rex cum ambianē sis pontificis consensu locuz eis se cretum vt petierāt qui leucanaꝰ di cebatur ꝯcessit· q̄ vno ex latē viaini tate maris estamenꝰ: ex alio cur rit piscifer somne fluuiꝰ· ibi se be atus walericus in quadam cellu la segregatus a fratribus reclusit vt omni cura mundi pꝰposita vel solito more tantū diuine medita tiōi insisteret· Ceteri vero fratres cōstruentes sibi cellulas de elemo sina regis iubebātur habē substā tiam· Cum autē quedam matro na panem ꝛ flascones aliquādo per quēdam puerum misisset: pu er auiditate potus ꝛ cibi circūuen tus partē sibi retinuit· partemqꝫ aliaz seruo dei p̄sentauit· Qui cū hoc factuz diuino numine cogno uisset ait· Quod nobis allatū est inde deo gratias referimus· sed ꝛ tu fili hoc p̄uide ne q̄d icaute sum pseris de illo pāe vel flascone q̄s tibi in quodā abscondisti vascu lo quia serpens iam est in illo va sculo ꝛ in pane illo venenū morti feruz Tunc puer illico terrore ob riguit· Moxqꝫ reuersus cū vascu lum aperuisset ꝛ inde anguem exi re vidisset illum panem cōtingere non audebat· sed tremefactus ꝛ cōfusus de hoc qđ gesserat ad ser uum dei rediens penitentiaz egit·

Idez amicus dei　·xxvij·

cum de quodā loco caldis ad sep ta monasterij tempore hyemis re pedaret contigit vt pro austerita te frigoris in domuz cuiusdaz pre sbiteri cum sodalibus suis ad cale faciendum se declinaret· At illi q̄ tantū hospitez eximio cultu vene rari debuerant vt huius sacro elo quio sicut ei mos erat instruerent

magis ei turpia et inhonesta vba
vna cuz iudice loci illi⁹ audacter
et otumaciter loquebātur· At ille
vt semp ꝯsueuerat putridis homi
nū cicatricibus salubria verbi dei
medicameta imponebat dicēs Fi
lij nunquid in euāgelio non audi
stis: De omi verbo ocioso ratōez
reddituri sum⁹ in die iudicij· Sz
illi ꝯtempto eius precepto magis
ac magis impurissimi⁹ ebulliebāt
sermonibus· Tūc ille· Volui inqt
ꝓpter rigorē frigoris corpusculuz
meuz ab igne paulisper refouē: s
vris ꝓhibeor scelerattissimis vbis
et nūc etiā exire a vobis nō calefa
ctus cōpellor· Egressus itaq; de
domo puluerē ibi de pedibus suis
excussit et ad locū destinatuz iter
direxit· Sed illos infelices et pca
tes vltio diuina mox subsecuta ē
Nam ille presbr̄ qui recte sibi vel
alijs puidere neglexerat: oculorū
subito lumen amisit· et iudici ipsi
us loci statim emarcuerūt virilia
Tunc sera penitētia ducti suppli
cabant humiliter vt iterū famulu⁹
domū illā vellet intrare· Sed ille
precibus eorū non assensit Itaq;
vnu⁹ in cecitate sua ꝑmansit· ali⁹
extracto corpe et putrescentibus
genitalib⁹ de hoc seculo migrauit·
¶ Instāte semel in ·xxviij·
die dedicationis ecclesie sancti di
onisij i parisi⁹ ·vi· kalend· mar
cij nocte que diem ipsuz puenie
bat populis ab ecclesia seclusis q
tin⁹ die crastia liberior episcopis
ꝑpararet' ingressus res cōtigit dig
memoratu que et temporū futuro
rum etatibus fideli inotescat rela
tu· An ianitoꝝ ignorātia incertū
habemus an industria cōtigerit·
leprosus quidā excubitoribu⁹ ta
men non incognitus i ecclesia pre
dictoꝝ martiruz fide plenus ꝓno
cteuit· secretūq; locū vigiliaruz
gratia solus occupauit· Reliqui
siquidē vt dictū est populi et ipsi
us ecclesie custodes forinsec⁹ ex
cubabāt· In ipso autē noctis cō
ticinio tantū iubar totā illā eccle
siam illustrauit vt multoruz cereo
ruz splendor illi iubari cederet· vt
pote quā sol diuin⁹ suo iubarē illu
strasset· Insomnē ducebat lepro
sus noctē illā et pre claritate inef
fabili obstupuit et siquid subseq
retur lucem illā solertissimus expe
ctare cepit· Ecce autez repente do
minus Iesus pontificuz pontifex
cum illis suis familiaribus beatis
apostolis petro et paulo affuit·
sanctūq; illud collegiū sibi adiū
xerat martires gloriosos· dionisi
um rusticū eleutheriū· Quam vi
sionez nequaq̄z sicuti ꝓuenire fre
quēter assolet sommianti⁹ more vi
debat· sed omnes et omia visibili
bus oculis perpēdebat· Videbat
nāq; ipsum dn̄m Iesum niueis ve
stibus indutū precedentē· et signa
sue dedicationis luculēter illis pa
rietibus imp̄mentē· et officiuz epi
scopale seriatim cōplentē· ipsuz
q; venerabilē fideliū suoꝝ ꝓcessio
nem subsequētem· Inter q̄s speci
aliter et ꝓdilectos apostolos et in
clitos martires ānotauit· Cōple
toq; de more dedicationis officio

ad leprosum saluator accessit: eiq3 voce q possz intelligi dixit. Intrepidus audi et foris expectantib9 nostris episcopis q vidisti et que tibi mandauero api. ne solliciten tur de cetero p dedicationis eccle sie officio. qm et nos ei manu con secratoris adhibuimus. et put vidisti totu consecrationis officium expleuim9. Leprosus autem et p ordine diu expectate visionis iaz securior et p saluatoris alloquio aliqntulu hilarior. Et quis inqt domine dictis meis aure credula accomodabit. ego omniu3 hoim miserrim9 et abiectio plebis factus apud hoies testadi locu no habeo qm sicut vides elephantina peste deformiter laboro. Quid multa? Ad elephatosu3 accedit saluator et leni tactu faciei eius manu3 suam admouit. eiusq3 caput circu3 tetigit. et miru i modu ablata cu ipsis horribilib9 pustulis cute ipa q3 cesarie leprosu sanitati potestatiu9 medic9 restituit. et ipa3 qua capiti eius carnea tunicam detraxerat lapidi qui pxim9 erat imposuit. eaq3 sicut heri et nudiustercius fuerat effigiata cu3 ipsis vlceribus manere fecit vt ipsam facie excoriatam faciem vera putares. et de leprosa effigie nihil dubitares Et adiecit. Vade inqt et si tibi no credent istis saltez signis nullatenus discredent. His dictis et lux illa q p sui magnitudine multoru3 luminariu iubar obfuscauerat recessit et beata visio inspectantis oculis disparuit. Dies illuxit et qda matriculario2 ecclesiam ingressi sunt et in gratiaru actone leprosu repiut. Rogat se ad impatorem coduci. rem siquidez inquit ad eu habeo secreta. Ad dagobertu adducit et diuini oraculi seriez ploqtur. Vere dedicatoem istius ecce a dno deo facta3 hac in nocte vidi et audiui. et ita demu redditus sum sospitati. Et extendens digitum Hec est inqt fenestra p qua dns hanc aula3 introiuit. si mihi no creditis salte venite et ipsis operibus credite. Et adduxit eos ad lapidez nobilibus exenijs insigne Rex admiratur qm adhuc de veritate ambigebat. videbat hoiem pegrinum et tanq3 mendicantem aspernabat et egenu. Tandez discreteti detracta satisfecit cesaries et sup lapidez posita index miraculi leprosa fuit effigies Indubitandum et euidens pbebat testimonium decoriati vultus supstes indicium. Vt enim veru fatear liniamenta membro2 capitis auriu dico et palpebraru: oris et nariu ita suis manebant in marcida qtinus omni ambiguitate pcul expulsa de miraculi veritate ceruicosi etiam et increduli si qui fuerat stuperent. co fitarent et crederent. Nam vt magis stupeas mollis cuticula licet intus inanis et vacua duras integra sic riguerat ac si geminis ossib9 sustentaretur et carnibus aleret. Albugines etiam et impetigines elephantine percussiois sic illo in pilleo dinoscebant vt adhuc ipe vl cerose cicatrices humore intercuta

neo sudare videretur· Aspersus rumor et certus ad admiratõez et gratiarū actionē inuitat epōs et cō globatos ad dedicationē· ad laudem cogit populos· visum ibant omnes certatī leprosi capitis formaz intuebātur· et admirabātur et congratulabantur· parietes diuinis insigniti manibus rei geste testimoniū perhibebant· Que et signa nec abolita nec abolenda vsqz hodie totum ita factuz proclamant· Alloquūtur seniores luculenter populos· et ostensa oibus cesarie tolluntur ambages de medio Recondītur cesaries illa compete ti in capsula quam vsqz hodie inter honorabiles reliquias et gazas celebriores illius ecclesie cōseruant scrinia· vtpote quam ipsa dei manus tetigerat· Cōuenerunt autez populi· et quoniā eum ignorauerunt extūc eum sanctū perigrinū vocitauerunt· letiores redeunt ad propria· et de diuinitus consecrata passim ɔtestātur ecclesia· Dagobertus super hoc non mediocriter letificatus de honoranda ecclesia cogitauit· et cui de cetero subijceretur nisi romano pontifici· priuilegio beati petri fecit eam muniri· Insuper etiam regalibus eam donarijs honorauit Cui quicquid de suis fiscis regalibus conferebat parum fuit· ·xxix·

Quidaz falsus testis nomine bernuinus in rebus ecclesie beati quintini martiris falsuz ferebat testimoniuz· volens quādam siluā de predio quodam penitus auferre· Quem sanctus martir in somnis redarguit· apprehēdensqz nasum eius falsatorem pclamauit· lesitqz eum ac deformē fecit in corpore quo eum a culpa sanaret et pulchrum faceret etiaz in mente· Ad quod dictuz ipse expergefactus· pedibus calciatus· cum faciem suā aqua linire deberet accersita cōiuge cepit ei explanare qd in somnis vidisset· Vt autem peruentum est ad hoc qualiter ipse martir nasum eius tenens falsatorem euz vocauit extensa manu nasum suuz cesum recepit· statimqz in vase quo aqua de manibus ei9 diffluebat cecidit· Qui nimiū territus ad placitum quo ipsa die pro prefata silua deberet ire distulit· Nec tamen hoc supplicio coherc itus: insuper ob superbie fastum aureum sibi nasum fabricare· catenulisqz aureis aptare conatus est Quem iterum idem sanctus visu admonuit dicens· Nonne tibi naturalem abstuli nasum vt te omnibus monstrarem falsuz testimonium dixisse· et nunc ob superbiam ausus es aureum supponere? Vade igitur nunc et proijce illuz abs te· et cunctis innotescere stude te falsum testimoniū protulisse· Ob indicium ergo fidei nasus ipse ex auro multis diebus ad memoriā futurorum ibidem seruatus mansit· ·xxx·

Sancta angadrisma illustris roberti filia· q generosa stirpe pdit? gerulus fuit anuli regis lotharij Hāc religiosissiāz vgiez

illustris finumus a p̄fato roberto expetijt volens eã ausberto filio suo sociari. Quo scꝫ roberto p̄ben te assensum casto iuueni casta de sponder̄ puella. Deniqꝫ ambo in tegritatē mentis ⁊ corpis caste ser uare cupiētes dep̄cabant̄ dn̄m vt voluptatū venena a cordibus eo rum dignaret̄ repellere. Deinde orāte beata angadrisma virgine vt speciositas illius i deformitatē verteret̄. illico dn̄s preces eius ex audiuit. Nam facies eius ita exul cerata est ac imūdissima lepra co operta mox apparuit vt a cōsortio hoim̄ quicunqꝫ eam vidissent ex timplo segregandaꝫ decerneret̄. Medicorū deinde cucurrit frequē tia. sed q̄nto instanti⁹ insistebāt tanto christi sponsa deformior vl cerosiorue apparebat. Tuꝫ pater diuinit⁹ hec fieri intelligens inqui rebat ab ea vtrū in v̄ginitatis vo to vitam elegisset finire. Opto id inquit mi genitor ⁊ totis nisibus exoro. Nam xp̄us quem cōcupi ui sponsuꝫ ip̄e mihi hāc corporis infert molestiā vt anime tribuat nitorem. Delectat hec vita pn̄s pater pie: sed decipit. quia omne qđ est in mūdo vanitas est. Hec audiens pater illustreꝫ accersiuit finumū. ⁊ que circa suā filiam ge sta erant lucide pandit. Ad hec fi numus respōdit. Voluntatē dn̄i in oībus sequi oportet neqꝫ ei⁹ nutui vllo modo cōtraire volo Vo catusqꝫ affuit ⁊ beat⁹ ausbert⁹ q̄ dissociabilē ꝯdidit libelluꝫ vt scā virgo angadrisma nō sua: ꝫ xp̄i dn̄i vocaret̄ sponsa Hoc facto ad rothomaguꝫ vrbē sancto antistiti dirigitur audoeno vt eius benedi ctione p̄cepta ⁊ velamie opta in virginitatis p̄posito ꝯsecrari mere ret̄ Quo patrato pristine pulchri tudini ⁊ speciei elegāti extimplo ē reddita ita vt cūcti auditorum dicerēt q꞉ xp̄us eam sibi sponsam ⁊ famulā elegisset p̄henne. Deni qꝫ efficit̄ gubernatrix cenobij qđ situꝫ est iuxta muros vrbis belua c̄i. Erat aūt sicut ceteris p̄lata ita cūctis humilior in vestitu vilis. in cibo mediocris. ab infantia iu gi orōi dedita. pudicicia exorna tissima. hilaritate cordis ⁊ corpo ris clara. patientie virtute. chari tatis obseq̄o. elēosinarūqꝫ largi tionib⁹ abundātissime cumulata His virtutuꝫ scāꝝ opib⁹ adorna ta in medio virginū veluti lāpas refulgebat accensa. xxxi.

¶ Vir quidā scelerat⁹ ⁊ auar⁹ solidum argenteuꝫ a cōpatre suo mutuauerat ⁊ postea fide frauda ta quod acceperat se nunq̄ꝫ ab eo accepisse iuramēto negauit. Cui ille respōdit qui cōmodatū requi rebat. Jura mihi sup corpus beati audomari p merita ⁊ virtutes ipi us sancti quia non acceperis a me quod a te requiro et ego negatio nis tue cause acquiesco Cūqꝫ ille audaci corde man⁹ ad iuramentū leuasset p̄tin⁹ vltio diuina est secu ta. Nā in loco q̄ stabat ambo ei⁹ oculi crepuerūt. ⁊ p⁹ hoc t̄cia die miseria morte defūct⁹ ē. xxxij.

¶ Quidā vir scūs noie herchar⁹

sub sancto miuardo remorū ponti
fice morib⁹ et sciētia imbut⁹ luxo
uiense mōasteriū petijt· vbi sub
abbate sancto eustasio monasti
cam vitā duxit· Cū autē in cura
pmptuarij rectoris nutu aliquā
do esset implicit⁹· q̄dam die subi
to iussu eius ē vocatus· Ipse eniz
tūc pmptuariū ingressus āte vas
steterat et sudem que vulgo duci
culuz a potu scz educendo dicit̄ in
manu tenēs cerealē amphora potū
infundebat· Mirū dictu ad vni⁹
iussiōis nutū relictis que habebat
in manibus cucurrit cōcitus ardo
re obediētie amphore obseruantiaz
oblitus Illocq̄ ante abbatē stan
te interim potus in vasculū suppo
situm defluere nō cessans· postq̄z
ad supficiem vasis venit in modū
colūne supne cōstipatū in girum
coronari cepit· Vltro cernēs illud
liquamē qd vix clausū valet con
tineri vt quōdā dei populo transe
unte absq̄ litoribꝫ iordanis fluē
ta i sublime tolli· vt liquido pate
sceret q̄nta esset virtus obediētie
cui⁹ fructus nullo mō potest i ter
ris depire· At ille qd acciderat nō
suo sꝫ abbatis merito deputauit·
Iam vō regularibꝫ disciplinis e
doctus ad scm̄ miuardū reuertit̄·
Quidaz rathbo   ·xxxiij·
dus nomie rex frisie quō a diabo
lo decept⁹ fuerit narrat ouo dicēs
quia apparuisset ei diabolus i an
gelū trāsfiguratus caput opertus
dyademate aureo cū gēmis· et in
veste auro texta· In quē cū rath
bod⁹ intēderet dixit ad eū diabo
lus· Virorū fortissime quis ita sē
duxit te vt a cultura deoꝝ velis re
cedere? Noli hoc facere sꝫ mãe i his
q̄ didicisti et venies ad domos au
reas q̄s tibi eternaliter in pximo
sum datur⁹· Cras igit̄ accersi wul
frannū doctorē xp̄ianoruz· et ab
eo quere q̄nam sit illa mãsio eter
ne claritatis quaz tibi pollicetur·
Quā cum mōstrare nequerit vtri
usq̄ partis mittant̄ legati et ego
ero dux itineris et demōstrabo do
mū aureā et mãsionē pulcherrimā
quā tibi pmitto· Euigilās rathbo
dus narrauit cuncta sancto wul
frāno· Qui dixit illusorē diabolū
sibi velle illudē· Rn̄dit dux sē fu
tuꝝ xp̄ianū si illa pulchra mãsio
non demonstraret̄ sibi a deo suo·
Mittit̄ ergo statiz quidā friso ex
pte ducis et quidā diacon⁹ ex pte
sancti wulfrāni· Qui cū paululū
ab opido pcessissent obuiū habu
erūt quēdaz itineris comitē qui di
xit eis Propate cito· naz mōstra
bo vob̄ pulcherrimā mãsionē rath
bodo duci pparatā· Illi autē pgē
tes viā latissimā et loca ignota· vi
derūt quādam viam diuersarum
generibus marmoꝝ polito opere
decorataz· videruntq̄ a longe do
mum quasi auream· et puenerūt
ad plateā que ante domuz erat q̄si
auro et gēmis stratā· Intrātesq̄
domum viderunt domuz mire pul
chritudinis et incredibilis splēdo
ris· et in ea thronum mire magni
tudinis Tunc ductor itineris ait
illis· Hec est mansio preparata
rathbodo duci· Ad hec diaconus

obstupescens ait·Si a deo facta
sunt ista ppetuo maneãt·si a dia
bolo cito dispereãt·Et cuz signet
se signo sancte crucis ductor ille
transijt in diabolũ et domus aurea
in lutũ·Remãsitqz diacon9 et fri
so in medio locoꝝ palustriũ que
plena erant longissimis virgultis
rãseis·Triduoqz imẽsi itineris cõ
ficiẽtes iter reuersi sunt ad opiduz
et ducẽ mortuũ inuenerũt·Narra
uerũtqz que viderãt sãcto wulfrã
no·Friso autẽ baptisat9 est q̃ di
cebat ingomarus vel conigus·q̃
et secutus est sanctũ wulfrannuz
ad monasteriũ fontenelle·

¶Ex q̃rta parte speculi histo
rialis· ·xxxiiij·

Ve sorores cui9daz ducis
francorũ venerũt ad regez
karolũ cõquerẽtes de fratre suo qꝫ
hereditatẽ ei9 auferret Cõuentus
super hoc a rege rñdit se nihil eis
auferre·Rex aũt fecit euz iurare
sup corpus sancti saluij qꝫ nihil so
roribꝫ suis deberet ex his que pete
bant·Qui cũ iurasset letus statiz
mediu9 crepuit et p secretum alui
stercora proruperũt·et exiuit san
guis ex oculis ei9 et auribꝫ et ore
et naribus·et post duas horas vi
tam finiuit· ·xxxv·

¶Quidaz vir nomie turpinus
erat apud wiennã in ecclia ante al
tare orãs·Et cum rapt9 in exta
sim psalmũ Deus in adiutoriũ cã
taret vidit tetrorũ spirituũ agmi
na pterire et tendere lotaringiaz·
Quos oẽs quidã sil'is ethiopi lõ
ge insequebat lento gdu Cui di
xit·Quo tendit9?Aquisgranuz
inquit ad mortẽ karoli vt ei9 spi
ritũ ad tartara rapiam9 Tũc ille
Adiuro te p nomẽ dñi nostri Je
su christi vt pacto itinere ad me
redeas·Vix expleto psalmo ad
eũ redierũt eodem ordine·Et di
xit nouissimo cui primũ locutus
fuerat·Quid egistis?Galician9
inquit sine capite sanctũ iacobũ si
gnãs tot et tãtos lapides et ligna
inumera basilicarũ suarum in sua
statera posuit qꝫ magi9 appẽderũt
bona q̃z mala·et idcirco aiam ei9
nobis abstulit Et his dictis eua
nuit. ·xxxvi·

¶Erat abbas stephan9 religio
nis paupertati9 et discipline regu
laris ardentissim9 amator et fidelis
simus emulator etiam anteq̃z ab
bas fieret·Memini eniz me audis
se magistrum petrũ cantorem pa
risiensem viruz iustissimũ atqz do
ctissimuz referentẽ de abbate isto
stephano cisterciẽsi·qꝫ cũ ei qua
dam die nunciatuz esset a suo cel
lerario nihil haberi in suo mõaste
rio vnde vel vna die illa fratrum
paucitas sustentari posset:respõ
dit·Sternite nobis duos asinos
Qui cum strati fuissent fecit secũ
ascendere cõuersum vnum et iussit
ei vt in quodã vico panez mendi
caret ostiatim ad op9 fratrũ et ipe
similiter in alio facet Et p9q̃z sic
fecissent ad vnũ locũ quẽ ei desig
uerat cõuenirẽt·Factũ ẽ ita et i lo
co pdcõ sibi iã redeũtes obuiabãt
Tũ ecce abba9 vidz sacculũ cõuer
si mlto pleiorẽ q̃z suũ et subridẽdo

ait · Vbi mendicastis vt video in crassiori palea collegistis q̄z ego Vbi obsecro collegistis ? Quis vobis plus donauit· R̄ndit cōuersus · Presbiter ille quē vos optime nostis sacculū meū impleuit fere solus totū · Qd̄ audiēs abbas ingemuit ⁊ ait Ve vob̄ q̄re ibi aliq̄d accepistis · nesciebatis ꝙ p̄sbiter ille ibi symoniace ordinat? fit· et q̄d accepit est lepra ⁊ rapina· Viuit dn̄s ꝙ de omi qd̄ dedit nobis nihil gustabim? · absit em̄ vt peccatū illi? comedam? ⁊ nobis icorporem? · Cōuocati? ꝗ pastorib? ouiū qui nō longe erāt totū ɔuersi sacculū i sinus eorū enacuauit·

¶ Tempe quo se ·xxxvij· uissima gens northmānoꝝ pictauoruz turonoꝝ fines vastabant duo frēs ordinis cluniacēsis turonis mittebant̄ · Qui dū iter carpēt ⁊ in quēdā locū gratia quiescēdi diuertissent ab eisdem northmannis nocte capti sunt Et cape quidem eos ac ligare manus eorū potuerūt deinde minari · ẜ eoꝝ silentiū corrūpe nequerūt· Mane autē cū ad locū ɔstitutū applicuissent frēs vt erant ligati se paululuz ab eis seq̄strātes i terra se p̄strauerūt vt pacto psalmoꝝ cursu silētio finez imponerēt· Nōduz vero orōe ɔpleta venit pars reliq̄ northmānorū multa preda capta· Quorū dux cernēs frēs i terra iacere: audito ꝙ illi nullo modo possent eos loqui face· barbarica imanitate turgidus inclinato velut ad feriēdū conto irruit super eos metuz mortis incutiēs · ceteris quoꝗ barbarico ritu manibus plausum dantibus · At illi vt erant animo cōstātes in corpore permanserunt imobiles · quod fiebat iure ⁊ obseruātia sancte regule· sub qua ⁊ mori cupiebant ⁊ viuere· Sed omipotentis manus eorum exhileratum spectaculum cōuertit in luctuz· Mox em̄ vt ille barbarus ad eoꝝ appropinquat equ? faleratus cui insidebat in obliquū resiliuit ⁊ sessorez eius in terrā strauit ⁊ collisit quaz collisionem statim febris letalis secuta est· Conticuerunt omnes ⁊ versi in stuporez ceperūt querē inter se quid ex eis deberēt facere· Tandem repto consilio dignū esse cēsuerūt vt p̄ vita sui ducis vnus ex eis cederetur· Deinde ceperūt sorte querere quē ex eiꝰ deberent interimere· Sed sup virtutum viros et sorte xp̄i cōnumeratos nullo mō diabolica cadē poterat sors · ita vt illi obstupescerēt dicentes eos vltra hoies esse super quos eoꝝ sors nō potuisset cadē· Tūc man? eoꝝ velociter dissoluerūt ⁊ abire fecerūt·

·xxxix·

¶ Quodam die dum sanctus odo cluniacensis abbas iuxta predonū fineꝰ iter hrēt quidā insignissim? latro iuuenis ituēs vultū sanctū ⁊ affabilitatē illico ɔpunctuꝰ ē corde ⁊ pedib? ei? aduolut? vt sibi misereret̄ hūil̄r depcabat̄ At ille Vade inq̄t ⁊ p̄us moēs tuoꝝ corrige ⁊ p?ea mōasticam vitaz appete· Cūꝗ ille instaret p̄cepit ei vt ad mōasteriū eū p̄cedēt· Qd̄ et

factū est. Factus ergo mōach9 cellerario ad obediendū subditus est. Et cū ydiota esset vtrūqꝫ ei imposuerūt. s. obediētie iugum et studiū lrāꝝ. qđ ita deuote pagebat vt vnā manū obediētie porrigeret. altera vero psalteriū ferret. Cuz autē in extrēo vite laboraret vocauit piū patrē singularē suppli cans locutionē. Cui cum veniam peteret iterrogauit eū si in aliquo post monachatū excessisset. At ille. Nudo cuidā te ignorante mea culpa tunicā nostraz tribui. et funez filis cōtextū de cellario abstuli. Quē cum iterrogasset quid ex eo fecisset. Refrenando inquit ingluuiem quā dudū male cōtraxi ventrem meuz ex eo circūligaui. Tunc stupefactus pater cū eum a visceribus eius soluere vellet cutis que ei adheserat vna cuz sanie secuta est. Post hec adiecit et ait Hac nocte pater in celis electus sum. et obuiauit mihi gloriosissima persona q̄ ait. Cognoscis ne me? At ego. Nequaq̄z dn̄a. Et illa Ego inq̄t sum mat misericordie. Cui ego. Quid iubes vt faciam dn̄a? At illa rn̄dit. Post triduuz veniēs huc tali hora. Qđ et factū est. Naz tercia die hora q̄ dixerat defunctus est. .xl.

Sanct9 odo cū discipulo9 suis regularibus disciplinis instrueret diuersoꝝ monachoꝝ miserabilem excessuz narrauit Dis inq̄t diebus duo fratres rapidissima rapti sunt morte: non in vno loco nec in vno die. Veniēs vnus ex eis i domū cuiusdā sue sororis vehemētissime se esurire dixit et refectiōez petiit. Cui ptin9 illa pisce9 abundanter se habere rn̄dit vt comederet qua hora et q̄les vellet. Ille q̄si indignatus pisces se fastidire respōdit. nec iam eos se posse videre dixit. Tūc armū cuiusdaz aialis sibi assari p̄cepit. Sꝫ non ferens assandi morā: porcūculaz inuadit et eam i prunas proiecit. Deinde vinū afferri sibi iussit et carni9 morsum auide sumpsit. Sꝫ hoc quod sūpsit nec insumere nec reiicere potuit. Sꝫ vitam cum cibo perdidit.

Alius frater veniēs ad domū cuiusdā parentis sui statim ad comedendū quesiuit. Cui cuz rn̄dissent qꝛ necdū hora comededi veit cum indignatiōe adiecit. Deu tota nocte eq̄tando post inūctam mihi obedientiā laboraui. et nunc vos ieiunaē me cogitis. afferte ergo mihi si quid habetis. Cui cuz dicerent pisces se habere indignatus. huc illucqꝫ oculoꝝ intuitu9 circūferens. Ibat aūt circa pedes eius gallinaꝝ grex: q̄si furēs baculuz arripuit et que ei placuit percussit ac furibūdo ore dixit. Dec est hodie mihi piscis. Qui autez circūstabāt cum q̄dam rubore dicebant. Licet tibi carnez comedere pater. At ille. Volatile inq̄t non est caro. volatilia enim et pisces vnā habēt originē. Apposita est ergo coraz eo gallina quā occiderat iā assata. ex qua offam abstulit et momordit. quem morsum nec euomere potuit nec glutire. Sꝫ

cum vita priuauit. ·xli·
Quidã alius frater ex p̄dicti patris odonis cõgregatiõe illicito tempe sibi flebothonnie curatiõez adhibuit. Sup quo facto cõmotus est anim⁹. q2 q̄zuis eũ necessitas coegisset tamẽ absq3 eius licẽcia hoc p̄sumere nõ debuit. Mox vena p quã sanguis pri⁹ effluxerat dirupta est. et q̄usq3 aiaz redderet a quocũq3 medicamie nõ fuit restricta. ·xlij·
Quodã tempe cũ dormiret idẽ pater odo vidit p somniũ sub capite suo cubare serpentiũ multitudinem et ferarũ Subito capitale excutiẽs et exquirẽs supposita inuenit librũ maronis forte ibi collocatuz. mox abiecto codice seculari i pace q̄euit. Cognouitq3 modũ materie libri visiõi cõgruẽ quẽ scematibus et gentiliũ ritibus plenũ indignũ erat cubiculo sancti sub sterni. ·xliij·
Quidã religiosus reuertens a hierosolimis dũ mare trãsiret. euz q3 cũ alijs multis ventoruz horror impelleret applicuerũt ad insulaz q̄ndaz vel rupẽ vbi quidã sanct⁹ manebat inclusus. Illic ergo aliq̄zdiu tranquillitatez maris expectãs. dum cũ illo incluso frequẽter colloquiũ haberet requisit⁹ est vtrũ cenobiũ qd cluniacũ dicitur et odilonẽ eius abbatẽ nosset. optime se nosse p̄hibuit. Quo sciscitante cur hoc ab eo seruus dei inq̄reret. Sũt inq̄t vicina loca nobis ex q̄b⁹ g̃uissima flãmarũ euomũtur incẽdia. in q̄bus etiã locis aie diuersã luũt p merito et qualitate tormẽta. ad q̄z semp exaggerãda supplicia sunt inumerabiles demões deputati q̄ intolerabiles eoruz penas q̄tidie renouãt et eos ad rediuiua supplicia idefinẽter istaurant. Quos ego frequẽter audiui q̄rulis lamẽtatõib⁹ eiulãtes q orationib et elemosinis q̄rũdã frequẽter ex eoz mãib eripent' aie dãnatoz. Inter cetera q̄3 p maximã de cluniacẽsi cetu et eorũ abbate q̄rimoniã faciunt. q2 q̄zsepe p eos sui iuris vinculo⁹ p̄dũt. Quãobrem te p dei nomẽ obtestor vt sanctis frĩb illis hec q̄ tibi dixi fideliter referas Ex nrã q̄3 pte denunciẽs vt orõibus et elemosinis magis ac magis insistãt. p̄sertiz huius intẽtiõis intuitu vt de manib demonũ eos q̄ ab illis cruciãt' educant. Ille ergo regressus in p̃riaz cuz hoc abbati odiliõi et frĩb ei⁹ retulisset. idẽ pat' odilo p oĩa monasteria sua generale decretũ cõstituit. vt sic p̄mo die nouẽbris oim scõz solẽnitas agit' ita seq̄nti die i psalmis et elemosinis et p̃cipue missaz solẽnijs oim i xp̄o quiescentiũ mẽoria celebret'. xliiij.
Dñs dcũs papa dũ viueret sanctuz odilonẽ affectuose dilexit. et ap̃loru limia freq̄ntãti necessarios sũpt⁹ sepe mĩstrauit Qui cũ decessisset iohi portuensi epo et aliis duob per spẽz nocturne visiõnis apparuit. eisq3 quia in penalibus tenebris constitutus esset indicauit. hoc insuper addens quia beati odilonis meritis euz supna

censura liberare decreuit a tormentis· Protin⁹ idem iohānes epus papiam venit ⁊ per monachos cenobiȷ̄ sancti maioli oēs sancto viro odiloni seriē visionis exponit Qui mox psalmodias ⁊ oratōes ab omnibus in monasterio cluniacensi fieri· elemosinas largiri· ⁊ sacrificium deo misteriȷ̄ salutaris offerri ꝓ illo pcepit· Per omnia q̄ regiminis sui monasteria eius sanctionis edicta mandauit· Cunqꝫ fratres instantissima deuotione hoc facerent edebertbus mōachus qui hoc obediētie fungeret̄ officiō scꝫ vt iopes aleret ⁊ necessaria ministraret ꝑ soporē vidit quēdam pulchrum ⁊ serenū aspectu· magno candidatorū agmie cōstipatū ingredi mōasterium qui capitulum vbi pater odilo cum fratribus residebat intrauit ⁊ ad ei⁹ genua caput humilit̄ flexit ⁊ ei gratias egit· Cūqꝫ frater ille scꝫ edebertb⁹ inquirēt quisnaꝫ ille esset· Responsum est illi ipm esse benedictū papā· qui idcirco viro dei gratias ageret qꝛ pȷ̄s eius sanctorūqꝫ fratrū precibus ⁊ tartari cruciatū euasisset· ⁊ cū beatis ciuib⁹ quieturus supne hierusalē ingressum meruisset·   ·xlv·

Discipuli quidā sancti elphei magistri monita spernētes: professionis imemores nihilqꝫ cōmunem vitā hn̄tes· medȷ̄s noctib⁹ ꝯsueuerāt furtiuos cibos edē ebrietati opā dare lasciuire· ⁊ prius inhonesta q̄ latens sinebat audacia perpetrare· Sꝫ ira dei illuꝫ q̄ in hoc scelere capitalis erat horrendo subitoqꝫ iudicio iuoluēs occidit· Nocte vō q̄ diei sepulture illius successerat elphego sacras de morte excubias celebrante ⁊ se dn̄o sacrificium offerēte ꝯtigit infra ambitū monasterȷ̄ validas voces audiri quasi vim inferētiū vel illatā sustinentiū· vir dei ignorās quid esset cōcite ad mōasteriū tendit· Attonitisqꝫ auribus sonū captās vba discernit: domuꝫ irrūpit· Et ecce q̄ nuꝑ obierat miser afflict⁹ solo iacebat· Suꝑ quem horrēdi aspectus homīes stabant q̄ thaureis ⁊ igneis serpētibus eū flagellabant· Illoqꝫ pre doloris angustia vlulāte hoc illi improꝑabant Nec tu deo nec nos tibi· Eadēqꝫ sepius repetētes e loco captiuū extraxerūt Tunc sanctus rediēs qđ reliquū erat noctis flens insomne duxit· Orto aūt sole discipulos insimul ꝯpulit· ⁊ que manifestāte deo viderat retulit Vidēs alios pallere· alios psallere· omnes trepidare· At hi quos mortui scel⁹ sodales habuerat medȷ̄ ꝓsiliunt· errorē fatētur· praue gesta postulant vlcisci ne diuine vltōni remaneāt obnoxȷ̄· Requisiti aūt vbi cōueniendi ⁊ cōuiuandi locuꝫ habuissent· illi eum locū designant quo defuncti animā spūs nequā cruciauerāt· Sic pius deus ꝓpter optima viri merita dum vni⁹ scelus noluit latere omniū mala voluit detegere· ⁊ duꝫ vni noluit parcere oim morbos voluit sanare·

Cōtigit in quadā   ·xlvi·

villa saxonie decimo heinrici secū di imperatoris anno: vbi erat ecclīa sancti magni martiris tale quid i vigilia natalis dm̄i Robert⁹ p̄sbi ter primā missam incohauerat de nocte· At in cimiterio othbertus quidā cum sodalibꝫ octodecī vi ris quindecī ꝛ mulieribꝫ tribus co reas ducēs ꝛ cantilenas seculares perstrepens· ita sacerdotem impe diebant vt ipse verba eorū inter sacra missaꝝ solēnia inuit⁹ resona ret· Ille mādauit eis vt tacerent Quo neglecto imp̄cat⁹ est dicēs Placeat deo ꝛ sancto magno vt ita cantātes p̄maneatis vsqꝫ ad an num· Verba pond⁹ habuerūt· fi lius p̄sbiteri iohannes sororem su am cantātem p brachiū arripuit ꝛ statim illud a corpe auulsit· ꝫ gutta sanguinis inde non exiuit· Illa vero toto anno cū ceteris p̄ mansit coreā ducens ꝛ cantitās· ꝛ pluuia nō cecidit super eos· nō frig⁹· non calor· non fames· non sitis· nō lassitudo eos affecit· idu menta vel calciamenta nō sunt at trita ꝫ q̄si vecordes cantabāt· pri mū vsqꝫ ad genua· deinde vꝫ ad femora terre demersi sunt· Euolu to anno herbert⁹ coloniēsis epūs eos absoluit a nodo quo man⁹ eo rum ligabātur· ꝛ ante altare san cti magni reconsiliauit· filia p̄sbi teri cū alijs duabꝫ cōtinuo exani mata est Ceteri cōtinui⁹ tribꝫ no ctib⁹ dormierūt· alij postea obie runt· ꝛ miraculis vt fertur choru scarūt· quia valde penituerūt Ce teri penam suā membrorū tremo re p̄diderunt.

·xlvij·

Anno heinrici secūdi impato ris decimonono echelred⁹ quidā nomie danoꝝ fugiēs venit normā niā ad richardū fratrē vxoris sue emme filiū richardi ducis· qui ce nobiū fiscanēse qd pater suus in chohauerat p̄fecit· Hic noctibuꝫ custodias famuloꝝ fallēs ad ma tutinas monachorū ibat· genua flectens i orōne vꝫ ad lucē· qua dam nocte sic faciēs ostiū mona sterij iuenit obseratū· q̄ excusso violenter pessulo soporē sacriste turbauit· qui surgens a somno ꝛ videns eū plebeio amictu vestitū in capillos inuolat ꝛ multos cola phos intulit Ille icredibili patia nec responsū dedit· Postero die in capitulo querelā deposuit ꝛ mo nachū illū ad vicū argēnas sibi p̄cepit occurrē· minitās se sic vin dicare ꝙ tota de hoc gallia loque retur· Die dicto monach⁹ a iudi cib⁹ adiudicat⁹ est· quē ille mox absoluit ꝛ vicū eundē qui optimi vini ferax ē officio sacriste addi xit· p̄nuncians eū optimū esse mo nachū qui bene custodiēs mun⁹ iniūctū· nec irat⁹ silentiū fregit·

Impator heinric⁹ ·xlviij·

terci⁹ habebat clericū satis littera tum ꝛ bone vocis· ꝫ vilē meretri culā amantē ardenti⁹· Cum qua nocte q̄dā solēni voluptat⁹ mane ad missā impatoris astabat· ipe rator dissimulata sciētia mandat ei vt se ad euāgeliū legendū pa raret· ꝙ scꝫ eius melodia delecta retur· Erat autem diaconus ille·

Abnuit ille vt male sibi conscius vrget imperator vt probaret eius constantiam. Ad extremum renuentem parere iubet a patria exulare. Quam sententiam amplexus continuo recessit. Mittitur post eum qui iam compilatis omnibus in sarcinulas que compositis iter maturauerat. Violenter ergo retractus ante imperatorem sistitur. qui letum subridens Probe inquit fecisti. Et ego probitati tue congratulor. quia timorem dei pluripenderis quam patriam. plus iram dei quam meam. Qua propter habeto episcopatum qui primus in imperio vacauerit. tantum indecenti amori renuncians

xlix.

Item henricus imperator celebrabat penthecosten apud maguntiam. Paulo ante missam cum sedilia pararentur in ecclesia ortum est iurgium inter cubicularios archiepiscopi et abbatis fuldensis cenobii vtrorum dominus iuxta imperatorem sedet. Nam fuldense cenobium in saxonia sancti galli corpore est insigne et prediis ditatum permagnificis. Cuius loci abbas sexgita milia armatorum prebet in hoste imperatori. et habet ex antiquo priuilegium vt in magnis festiuitatibus ad dexteram eius sedeat. Itaque ventum est ad pugnam. furoreque per ecclesiam grassante. pauimentum sanguine inundauit. Sed statim episcopis conuolantibus pace inter reliquos dissidentes statuta templum purgatum et missa festiuis clamoribus est acta. Sequentia autem cantata et vltimo eius versu dicto Hunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est Hunc diem bellicosum ego feci. Rigentibus omnibus pre timore. imperator diligenter

tendentes leticiam inimici. Tu inquit omnis malicie inuentor sed et inuentor diem bellicosum et arrogantibus luctuosum fecisti. Sed nos per dei gratiam quem illum gloriosum fecit pauperibus gratiosum reddemus. et mox recepta sequentia solemni imploratu spiritus sancti gratiam inuitabant. Intelligens illum aduentasse illis plorantibus. illis cantantibus. omnibus sibi pectora tundentibus. misse egenis per precones conclamatis omnes dapes quas sibi et curialibus parabantur in vsus eorum exhausit. ipse obsonia apponens. ipse iuxta disciplinam ministrorum de longe consistens. ipse superflua ciborum abstergens

.l.

Item henricus tempore conradi patris sui a quodam clerico fistulam attulerat argenteam. qua pueri ludentes aquam iaculantur. pactus ei episcopatum cum foret imperator. Adultus repetenti pollicitum impigre dedit. Non multo post aspero morbo correptus decubuit. et morbo crescente triduo mutus iacuit. Episcopi presentes triduano ieiunio indicto pro vita eius domino supplicabant. Conualescentes accitum episcopum quem pro fistula fecerat concilii sententia deposuit. confessus se toto illo triduo demones infestos sibi vidisse. flammam in se per fistulam iaculantes. flammam dico adeo pertinacem vt noster ignis respectu ignis illius iocus putetur Quemadmodum enim se habet pictus ignis ad ignem verum et ardentem. ita ignis infernalis ad hunc nostrum ignem qui est naturalis Interim vero iuuenem semiustulatum

aduentasse ferentē calicem aureū imense magnitudinis plenū aq̄· Cuius visiōe ⁊ latiās aspersiōe ex tinctos arbores euaserat· hic erat beatus laurētius martir gloriosus cuius ecclīe tectū longa icuria dissolutū ɔpagiari fecerat· ⁊ p̄ter alia munera calice aureo eandē ecclīam honorauerat· Eundez heinricū aliquādo inimicos fugitantē ceruā q̄dam vltra ineuadibilē fluuiū euexit. ·li·

Mulier quedā apud berheliā anglie villā tempe heinrici tercij imperatoris auguriatrix ⁊ malefica fuit· Que cū quadā die ɔuiuaretur cornicula quā habebat in delicijs vocalius solito nescio q̄d cornicata est Quo audito dn̄e cultellus de manu excidit simul ⁊ vultus palluit ingemiscēs diutissime ait Hodie ad vltimū sulcum puenit aratrū meū· hodie audiā ⁊ pcipiā grāde incōmodū· Adhuc ea loq̄nte venit ad eā nūcius dicens· Hodie mortuus est filius tuus ⁊ tota familia subita morte interijt· Quo audito ɔtinuo dolore saucia decubuit· vocariq3 p̄cepit superstites liberos· monachū ⁊ mōacham· quibus singultiēdo ait· Ego misera bili quodā fato meo demōiacis artibus semp inseruiui· ego vitiorum oim sentina ⁊ illecebrarū magistra fui ⁊ sperabā tm̄ in religiōe vestra a meipsa desperaui· Nūc ergo scio demones me habituram exactores i pena quos habui suasores in culpa· rogo vos p materna viscera vt mea tēptetis allleuiare tormenta· Naz de anima sentēciam damnatōis nō reuocabitis Corpus ergo meū insuite in corio ceruino ⁊ includite i lapideo sarcofago· ⁊ opculū ferro ⁊ plūbo cōstringite· ⁊ lapidem ipsū tribus magnis catenis circūdate· Si tribus noctibus ita secure iacuero q̄rta die infodietis me in humo· q̄z q̄z verear ne t'ra nolit me recipe p maleficijs meis Psalmicines sint quinq̄ginta noctibus· ⁊ misse cantentur p me tot diebus· Factum est vt pcepat ⁊ nihil valuit· Primis eni duabus noctibus cū chori clericorum psalmos canerēt circa corpus singuli demones ostiū ecclesie imani obice clausum leui negocio cōfringētes duas extremas catenas diruperūt· media que laborosius elaborata erat illibata durauit Tercia nocte circa gallicantū strepitu aduenientiū hostiū omne m: asteriū a fūdamēto visū ē moueri· Vnus autē ceteris vultu terribilior ⁊ statura celsior iāuas maiori vi cōcussas in fragmēta deiecit· ⁊ arrognati gestu accessit ad sarcofagū· iclamatoq3 nomie vt surgeret precepit· Qua respōdente· Neq̄o p vinculis Solueris inquit ⁊ malo tuo· Statiq3 catenā que ceterorum ferociaz eluserat nullo conamie vt stuppā dirupit opculū tumbe pede depulit· ⁊ apprehensa manu palā omnibus ab ecclesia traxit ad fores vbi paratus erat equus niger superbū hinnies vncis ferreis per totuz terguz plenus· sup quē misera illa imposita

ab oculis intuentiuz cum toto so dalicio disparuit. Audiebant tñ clamoēs p quattuor fere miliaria miserabiles. .liij.

Quidã rex anglie edwardꝰ nomie ex vxore edelgiva habuit filias multas. Quarũ vna edburga duz vix trima esset sic a prē pbata est. Posuerat ille ĩ triclinio diuersarum pfessionũ ornamēta hinc calicē ꝛ euãgelia: inde armillas ꝛ monilia Illuc puula virgo allata est a nutrice ꝛ genibꝫ parētis assedit. iussaqꝫ vtruz vellet eligeret. Que toruo aspectu secularia dspiciēs pmpte māibꝰ reptās euãgelia ꝛ calicez puellari inocentia adorauit Exclamat cetꝰ assidētiũ future sanctitatis auspiciũ. exosculatus eã puellaz pater arcioribus eã osculis dignã estimauit Vade inqt quo te vocat diuinitas Itaqꝫ sanctimonialiũ habitũ induta in vrbe vintonie sctate multa enituit ita vt singularuz sociarum suarũ soccos furtiz nocte subriperet ꝛ diligēter lotos ꝛ inũctos lectis earũ rursum apponeret.

Lanfrãcusˀ papia ciui .liiij. tate itale oriũdusˀ: omi sciētia seculari pfecte imbutusˀ. alpes trãsgressus in northmãniã venit et in ambricacensi ciuitate aliqz diu docuit. Deinde mortaliuz aurã captare vanitatē esse cõsiderans consiliuz salutis arripuit. ꝛ statuit vt pter euz omnia relinqret qui omnia fecit Cũqꝫ ire vellet rothomagum vespere in silua vltra fluuiuz rillã in latrones incidit qui cũcta que habebat tollentes: ligatis a tergo manibꝰ ꝛ capucio cappe ante oculos eiꝰ admoto adduxerũt eum in deuia. ꝛ inter ꝯdensã saltꝰ frutecta dimiserũt. Talibusˀ ãgustijs ꝯphensus nesciens qd ageret infortuniũ suũ lamētabatˀ. Tande nocturno silētio in se reuersus ꝛ ad deũ cõuersus ait. Dñe deusˀ tantũ tempꝰ in discēdo expēdi et corpꝰ aimqꝫ in studijs lrãꝝ attriui. ꝛ adhuc quō debeã oraē ꝛ laudare te nõ didici. libera me d hac tribulatiõe ꝛ ego sic vitã corrigē ꝛ instituē curabo vt tibi suire valam ꝛ sciã. Surgēte aurora audiuit viatores iter carpētes. ꝛ cepit ab eis vociferando auxiliũ petere. qui accedētes ꝛ eũ soluentes reduxerũt ad viã. Rogauit aũt vt viliusˀ ꝛ paupiusˀ cenobiũ qd in regione nosceret sibi demõstraret Nolebat adire locuz vbi lrãti essent q eũ honori ꝛ reuerētie haberēt Igitur de cõsilio eoꝝ beccũ adijt vbi venerabil abbas herluinꝰ eiusdez cenobij fundator ac nuper ex gn deuo milite in clericũ pmotus euz cuz gaudio suscepit. Qui monachus effectus in discendis officijs curã maximã impēdebat vt sciret laudes deo psoluere sicut vouerat. Sic p tres annosˀ vixit solitarius gaudēs qꝫ nesciebatˀ fere ab omnibus ignotꝰ omni vilitate et extremitate in cenobio cõtentus. Et vt fertur lectionez in ecclesia nolebat legere nisi priꝰ cantor eã audisset. Quadã etiã die duz ad mensam legeret quiddam inter le

gendu3 dixit sicut dicere debuit. qd presidenti nõ placuit ⁊ alit̄ di cere iussit. velut si dixit docere me dia pducta iussit ille eã breuiari Non em̄ prior ille iratus erat. sed vir sapiẽs sciẽs magis obedientiã xpo deberi q̄m donato dimisit qd bene pnũciauerat ⁊ dixit qd non recte videbat̄ dicere. Cũ autẽ ru mor ⁊ fama viri lõge lateq3 pcre buisset clerici accurrũt. illo de licẽ tia abbatis sui scolã tenẽte. laici q3 potẽtes et nobiles multa p ei9 amore eide3 ecc̃e ɔtulerũt. liiij.

¶ Frater quidã veteri odio plu rimũ infestus erat anselmo cuidã postea epõ tunc abbati. nec pote rat vllaten9 respicere simplici ocu lo Infirmitate est depressus ad ex trema est pduct9. Cũq3 frẽs me ridie in lectis ex more quiescerẽt ipse in domo infirmor̄ iacẽs cepit miserãdas voces emittere. ⁊ q̄si q̄ rũdam horrẽdor̄ aspcũs subterfu gere gestiret pallẽs ⁊ tremẽs vul tũ suũ delitescẽdo hinãde cõmuta re. territi frẽs qui aderãt q̄d hrẽt q̄ rebãt. At ille geminos imaues lu pos inter brachia sua me tenere cõ pressu3. ⁊ guttur meũ impssis dẽ tibus iamiãq3 suffocare videtis ⁊ quid mihi sit q̄ritis. Quo audito vn9 ex eis ad ãselmũ q̄ i claustro emũdandis libris intẽdebat ɔcit9 prexit ⁊ ei extra claustr̄ educto quid circa infirmũ fratrem ageret patefecit. Tunc ille i secretiorem locũ solus secedẽs. post modicũ domũ in q̄ iacebat infirm9 ingredi ens leuata manũ signũ crucis edi

dit dicens In nomie pr̃is ⁊ filij ⁊ spũssancti. Ad quod factum sta tim eger cõquieuit. et exhilerato vultu intimo cordis affectu deo grãs agere cepit. dicẽs q anselmo ostiũ ingrediẽte ⁊ mãu extenta si gnu3 sancte crucis edẽte vidit ex ore eius flãmã igni9 ad modũ lan cee pcedẽtem q̄ in lupos iaculata eos deterruit. et celeri fuga dilap sos pcul abegit Tũc frater ansel mus fratrem de salute anime secre cius alloq̄ns ad pniam et ɔfessio nem eius cor inclinauit. Paterna de hinc auctoritate absolutu3 di xit Hora q̄ fratres ad nonã surge rent pñti vita discessuru3. quod factũ est. lv.

¶ Cu3 abbas quidã qui admo dum religiosus habebat̄ cũ beato anselmo de hi9 q̄ mõastice religio nis erãt loq̄ret̄ et inter alia de pue ris in claustro nutritis vba cõfer ret adiecit. Quid obsecro fiet de istis nõ cessam9 die ac nocte vbe rãtes eos et semp fiũt deteriores ? Hebetes em̄ sunt et bestiales Ad quẽ iratus anselm9 ait. Quã bene nutrimentũ vestrũ expendistis q̄ de hoib9 bestias nutriuistis ? Dic mihi q̄so abba si plantã arboris i orto tuo plãtares ⁊ mox illã ex oi pte ɔcludẽs vt ramos suos nul latenus extẽderet posset q̄lis arbor inde pdiret. pfecto iutilis incur uis ramis ⁊ perplexis Certe hoc facitis de pueris vestris. Plãtati sunt p oblatione3 in orto ecc̃e vt crescant ⁊ fructificent deo. Vos aũt intantũ eos terroribus minis

a verberibus vndiq3 coartatis vt nulla eis pernit? liceat libertate potiri· vnde fit q2 michil amoris pietatis dulcedinis circa se in vob sentiunt· nec illi alicui? boni in vobi? postea fidez babeāt· ꝫ oia vestra ex odio a inuidia ɔtra se ꝓcedere credāt· Cōtigitq3 modo mirabili sicut deinceps corpe crescūt sic in eis odiū a suspicio ois mali crescat semp ꝓni a incurui ad vitia· Cūq3 ad nullū fuerint in vᵃ charitate nutriti: nullū nisi depssis supcilijs oculoꝝ obliquo valēt intueri· ·lvi·

In nannetis ciuitate tpe henrici quarti impatoris erāt duo clerici nondū patiētibus ānis p̄sbiteri sancti lrīs affatim instructi iter se multū amici· Hi pactū inierūt inter se vt vter eorū p̄or moreret̄ alij vigilāti vel dormiēti appareret infra triginta dies· Data accepta q3 corpali fide nō multū p? vnus obijt a tricesima die alteri vigilāti astitit: nescio quid opis moliēti a vultu exangui a pallido ad eū ait Agnoscis ne me? Agnosco ille ait· a miror quid tādiu morat? fueris Jlle p̄us morā excusans tādem ait· Et aduētus meus si volueris tibi fiet cōmōd? mibi oino infructuosus Nā sempiternis damnatus sum supplicijs· Ego ait alter iuuabo te p̄cib? · ieiunijs· a elemosinis multis· At ille r̄ndit· Sine pr̄na sunt iudicia dei i inferno Dum rotat astra pol? duz pulsat littora pont? p criminibus meis puniar· si totus mūd? mibi remedia exquireret eterna tn̄ a inumera penarū genera patiar Et vt aliquā ex meis irreuocabilib? pen̄ cognoscas· en vna· Protēditq3 manū saniosō vlcere stillantē· Videt̄ ne ait tibi leuis? Cuz ille leuē sibi referret videri ipse mortu? curuatis in volā digitis tres guttas defluētis tabi sup eū iaculatus est· q̄ ꝝ due tympora vna frontē ɔtingeutes cutez sicut ignito iaculo penetrauerūt foramē nucis capax efficientes· illo magnā penā eē doloris ꝓtestāte clamore· Hoc inq̄t mortuus erit tibi q̄3 diu vixeris a peccarum mearū graue documentū a mi si neglexeris salutis tue singulare monimentū· Vade ergo duz licet muta habituz simul a animuz· a esto monach? redonis apud scm̄ melaniū· Cūq3 viuu? ad hoc r̄ndere nollet: mortu? eum oculi vigore pstringē?· Si dubitas inquit conuerti miser lege lrās istas· Et hoc dicens manū ꝓtēdit tetris notis inscriptā q̄b? sathanas a omne satellitiū inferoꝝ oi ecclesiastico cetui gratias de tartaro emittebant· Q d cum ipsi i nullo suis voluptatib? deessent· tantū numerū subditaꝝ aiaꝝ paterent̄ ad inferna descendere p̄dicatōnis incuria q̄ntū nunq̄3 viderant retroacta secula· His dictis loq̄ntis aspect? disparuit· Audiēs hec oia vēdēs a dans paupib? sanctū melaniū adijt· a monach? ibi factus optime cōuersat? est· ·lvij·

Anno dm̄· M·c·iij· quidaz clericus de vendepa cum studeret

in scolis apud lugdunū: vidit in visione noctis quandam vallem sub quodam monte· super quem ciuitas quedaʒ pulcherrima sita erat· cuius aspectus nimium delectabat intuentes ita vt q̄squis eam videret de aspectu illius satiari non posset · ⁊ modis omnib⁹ laboraret quomodo ad eam peruenire valeret· Interea vidit fluuiū quēdam sub pede montis imo circa pedem currentem· Quem dum circuiret querens arteʒ quomodo illum transmearet· vidit sup ripā fluminis duodecim pauperes lauātes in flumine tunicas suas· Inter quos erat quidam veste candidissima indutus multuʒ alijs dissimilis qui adiuuabat illos in tunicarum suarum ablutiōe· qui postq̄ʒ adiuuerat vnum ibat postea adiuuare alium· Tunc clericus qui hoc videbat accessit ad illum qui ceteros adiuuabat ⁊ dixit· Que gens estis vos? Qui ait Isti pauperes homines sunt penitentiam agentes ⁊ se a peccatis suis lauantes· ⁊ ego fili⁹ dei Iesus christ⁹ sine cuius auxilio nec isti nec alij possunt benefacē Ciuitas hec pulchra quā vides paradisus est vbi ego maneo· ⁊ quando quis tunicam suam lauauerit·i· penitentiaʒ pegerit in illam intrabit Tuipse satis diu quesisti viā qua itur ad illaʒ· sed nulla alia via quā ista ducit ad eam· His dictis cleric⁹ a somno euigilauit ⁊ mirari cepit de visione· Cumq; non multo p⁹ redisset de scola in patriam suam narrauit episcopo cabilonensi visionē hanc cui familiaris erat Qua audita episcopus suasit ei vt seculum relinqueret ⁊ religioneʒ intraret· cōmendans ei super omēs ordines nouellum illum ordinem cisterciensem· Ille venit cisterciū ⁊ inuenit locum incultum ⁊ desertum· ⁊ fratres inter bestias cōuersantes· Ad portam vero mōasterij que de vimine facta erat pendebat malle⁹ ferreus · cuius sonitu ad portaʒ portariūs compellabatur ab intrare volentib⁹ Hoc vero sonitu portarius vocat⁹ venit ad eū foras· ⁊ inclinans se ad eū salutauit eum· Quem clericus intuens statim recognouit se eundem vidisse inter eos qui tunicas suas in flumine lauabant Rogauitq; eum vt adduceret ad se abbatē· Abbas igitur ⁊ totus etiā conuentus venit ad eū· ⁊ recognouit clericus omnes se vidisse tunicas suas in flumine lauantes· Statimq; cecidit ad abbis pedes rogans eum lachrymis vt susciperetur· Qui susceptus non multo post factus est prior· lviij·

Frater quidam aduann⁹ nomine de bredon prius ideota apparens postea mosiacēsis abbas nō incongruus· dehinc ad tholosanū episcopatuʒ sapientie prerogatiua promot⁹ inter operarios agricultSē dei merito sollicitudinis ⁊ industrie claruit· Hic circūspectus per cetera verba risum mouētia sepē incautius ꝓferebat Qua de re venerād⁹ pater hugo abbas

cuius monachus fuerat multotiens cum increpans. nec satis proficiens de futuro intermians prophetice sic commonuit Certe frater charissime nisi ludicra vera monacho prius inter dicta viuens dimiseris: post mortem enormiter apparebis. Quod sane vaticinium eo migrante constat fuisse completum. Nam siguino cuidam capellano pontis spumoso ore apparens postulauit flebiliter eius iuuamen cui noluit obedire dum viueret. Hoc vbi domino abbati siguinus retulit: precepit vt fratres vna ebdomada pro defuncto taciturnitatem proprii oris continuaret. ad hoc septem fratribus electis. ceteris obedientibus vnus eorum voti contemptor silentium interrupit. Rursus pontifex eidem denuo reuelatus est. valde conquestus super illo fratre perfido. quod dum non siluit sanitatem illius interpolauit Audiens ista piissimus hugo precepit vt fractura silentii quod per vnum contigerat alio per septem dierum silentio sarciretur Quo facto anima pontificis tercio reuelata in statu apostolico se exhibens purgatori suo memorato semperque memorando hugoni gratias sue integritatis reportauit. .lix.

Anno domini. M. c. xciii. Philippus rex exercitu collecto cepit gisortium et paulo post totum vulcasinum normanicum quod rex anglie iniuste possidebat Eo autem tempore saladinus obiit apud damascum. Cum autem sciret sibi mortem iminere vocauit signiferum suum dicens Tu qui soles ferre vexilla mea per bella fer vexillum mortis mee per totam damascum. s. vilem panniculum super lanceam clamitando. Ecce rex orientis moriens non fert secum nisi hoc palliuum vile. et sic mortuus est.

Ex sceptis helinandi. .lx.

Archidiaconus quidam noie burcardus cognomento de pinsato iturus erat romam. Rogauit autem iohannem quendam aurelianensem canonicum vt quendam clericum natalem nomine domus sue economum ei socium daret. qui tantalus erat in rei familiaris custodia. bonus dispensator et prudens et fidelis quod rarissime in dispensatoribus inuenitur. Volebat ergo idem burcardus hunc habere socium itineris sui non tam ideo quia eum diligeret quam quia pecunie vt auarissimus valde tieret Ille autem tam nobili persone et archidiacono suo non potuit negare Precepit ergo natali clerico vt cum eo iret et ei tanquam sibi obediret in omnibus. Quod ille inuitus annuit timens mores burcardi cuius auariciam non ignorabat. Inierant autem dominus et natalis fedus quoddam secretissimum quod vter ex illis duobus moreretur intra triginta dies si posset ad socium suum rediret nihil ei in apparitione terroris incutiens. sed blande illum commonefaciens et de statu suo certificans. Cum autem iam prope romam essent accidit quadam die vt prefatus burcardus cum natali clerico rationem ponere deberet de quotidianis expensis et de magna summa singulos nummos et obulos exigeret qui in quos vsus abis

sent Natalis autē qui tam minu tas ratiōes reddere dño suo nō cō sueuerāt· quippe cui ille tanq̄ȝ sibi credebat iratus aduersus virū no bilem sordidissime ꝓuidentie cuȝ in reddenda ratiōe deficeret se q̄d auditu quoq̄ȝ horrendū est demo nibus cōmendauit· Eodem autē die cum quādam aquā trāsuada rent burcardus ⁊ natalis idem na talis submersus est· Sequēti vero nocte ꝓxima cū in lecto suo p̄sti nus dñs natalis istius quiesceret vigilans ⁊ coram se lumē fulgeret in lampade· q̄ȝ semper noctis con sueuit tenebras horrescere: ecce na talis clericus eius ante ipsuȝ asti tit cappa indutꝰ pluuiali· ⁊ sicut sibi videbatᷣ pulcherrima coloris plumbei· Ipse autē nihil oīno ter ritus quasi ḡtulans cepit ad eum dicere· Natalis beneueneritis· nū quid iam rediȷ̄t archidiaconus? Non inq̄t domie ẜ ego solus rediȷ̄ iuxta cōstitutū· mortuꝰ enim suȝ Nolite ergo timere· ego nulluȝ ti morem vobis inferā sed precor vt succurratis mihi· Ego eniȝ in ma gnis tormentis sum· Cur inquit· satis enim honeste vixistis apud me· Domine inq̄t verum est Be ne quidē mihi esset nisi hodie sibi ta ꝓuentus ita me demonibꝰ com mendassem· Rogo autem vos vt quoscūq̄ȝ potueritis moneatis vt hoc nunq̄ȝ faciant· Qui eniȝ se cō mendat demonibus dat eis pote statē sup se· vnd̄ potestatē habu erunt vt me statim submergerent· ⁊ ꝓpter hoc solū torqueor· Naȝ be ne cōfessus eram de omnibus pecca tis meis ⁊ i nullū reciderā Tūc ille Quō tam pulchrā cappāȝ habetis si in tormētis estis? Domine inq̄t hec cappa que vobis tam pulchra videtur multo ponderosior ⁊ ḡui or est mihi q̄m turris pinariensis si mihi superposita esset· Pulchri tudo autēȝ ista spes est venie quā habeo ꝓpter confessionēȝ quam fe ci si mihi tamen succurratur· Cui ait· Certe inq̄t ego vobis succur ram quātum potero· lxi·

Referebat elebādꝰ heinricꝰ q̄n dā remēsis archiepi cubicularꝰ dicēs· Dñs meꝰ archiepus mitte bat me apud attrebatū· dū autē circa meridiē apd̄ q̄ddā nemꝰ ap ꝓpīq̄ssem ego ⁊ famulꝰ meꝰ q̄ me p̄cedebat celeriꝰ equitās vt mihi pararet hospiciū audiuit ille tumul tū magnū i nēore q̄si multiplices ⁊ varios eq̄ꝝ fremitꝰ armoꝝ sonitꝰ ⁊ velut voces multitudinis impetu ꝓruētis in bellū· Expauefactꝰ er go ipse ⁊ equꝰ eiꝰ ꝯtinuo regressꝰ ē ad me· A q̄ cū q̄rerē q̄re reuertē tur ait Equꝰ meꝰ nō fuste nec cal caribus cogi p̄t vt ꝓcedat· ⁊ ego etiā ipse adeo territꝰ sū vt oīno ꝓce dere nō audeā· mira ei vidi ⁊ audi ui· Nemꝰ ei istd̄ defūctoꝝ aīabꝰ ⁊ demōibꝰ ē plenū· audiui aūt il los clamare ⁊ dicē Jaȝ hēmꝰ ꝓpo situ de area· in ꝓxio āt hēbimꝰ ar chiepm̄ remēsē· Ad q̄d ego r̄ndi Signū crucis nr̄is frōtibꝰ imp̄ma mꝰ ⁊ securi ꝓcedamꝰ Cūq̄ȝ ergo ꝓcessissēȝ ⁊ ad nemus ꝓuenissem iam vmbre processerant ⁊ tamen

voces quasdam confusas audiui ⁊
fragores armorū ⁊ equorū fremi
tus. ꝫ nec vmbras vidē nec voces
intelligere potui. Cum autē redis
semus iam archiepm̄ inuenim⁹ in
extremis. nec post has voces q̄n
quaginta diebus supuixit. vnde
cōijcit̄ eum ab illis spiritib⁹ raptū
a quib⁹ auditū fuerat rapiendū.
Hinc apparet q̄les equi sint illi su
per quos aliqn̄ defunctorū anime
videntur equitare. Sunt enim de
mones se in equos transformātes
quorum sessores sunt anime miserri
me peccatis onerate tanq̄m armis
quib⁹dam ⁊ clipeis onustate. Sꝫ
reuera ꝓprijs sceleribus in formis ta
libus onustate. iuxta illud ꝓphe
ticū Descenderūt in infernū cum
armis suis .i. mēbris suis que fece
runt arma iniquitatis peccato. no
lentes ea facere arma iusticie deo.
Certū est autē equū aīal esse sup
bum ⁊ cōtumax. cōtentiōis et bel
li cupidū. feruentē ad coitū. ⁊ in
libidine īpotentem. Demones igi
tur ī equos trāsformari demōstrāt
sessores suos se huiōi sceleribus ob
lectasse. .lxij.

Huiusmodi equ⁹ erat ille quē
carbonari⁹ monstrauit comiti cui
dam niuernēsi. Erat enī carbonari
us iste vir paup in seculo: sed di
ues in deo religiosus ⁊ timēs deū
ob qđ etiā familiaris erat p̄fato co
miti. Huic nocte quadā cū vigi
laret ⁊ custodiret fossam suam car
bonificā incēsam acriter ecce q̄dam
femina nuda currens apparuit. ⁊
post eam eques quidam eq̄ nigro
insidēs euaginato gladio velocit̄
equitās vt fugientē apprehēderet
mulierē. Que dū fugiēs fossā cir
cuiret ꝯprehensa est ab eo. ⁊ per
fossa gladio ⁊ facta ē q̄si mortua
Quā ille piecit in ignē ⁊ exustā
rursus extraxit ⁊ posuit ante se su
per equū ⁊ abijt. Hec autē visio
pluribus noctibus illi ostēsa est. Cū
autē quadā die de huiōi visiōe tā
frequēti nimis anxius cogitaret sic
cogitabūdus ⁊ tristis obuiauit co
miti. miratus comes traxit eum in
ꝑtem ⁊ secrete requisiuit ab eo q̄d
haberet dicens. Si quis tibi fecit
iniuriā vel molestiā aliquā itulit
ne celaueris a me. ego enim te bn̄
vindicabo. si in egestate es ego ti
bi subueniā. Qui respōdit. Nihil
necesse habeo. de nullo cōqueror.
sed hec ⁊ hec toties vidi. ⁊ vtinam
vos vidissetis. Certe inq̄t comes
eius tecū vadā ⁊ videbo visionem
hanc magnā. Igitur comes confes
sus oīa peccata sua mutat habi
tum ⁊ assumit secū carbonariū ⁊
abijt cum eo solus in siluā. Et cū
vigilarēt circa mediā noctē audi
unt quēdā bucinantem fortiter
et signauit se per totum. Et ecce
misera mulier illa accurrēs nuda
sicut prius cepit fossā fugiens cir
cuire. quam eques ille insequēs
⁊ comprehēdens gladio peremit
⁊ in ignem proiecit. ⁊ iterū resū
psit. Qua super equū ante se po
sita cum fugere vellet comes ad
iurauit eum in nomine dn̄i vt sta
ret ⁊ diceret ei quis esset ⁊ cur hoc
faceret. Tunc ille subsistens an-

Ego sum vester ille miles et hec est illa mulier nobilis vxor illius militis quem pro amore meo interfecit vt licentius atque frequentius meo concubitu frueretur· et in hoc peccato ambo mortui sumus· nisi quod deum sero in hac ipsa morte penituimus· Nunc autem tale tormentum patitur quod singulis noctibus a me interficitur et comburitur Tantum enim dolorem patitur in ictu gladii quo eam ferio quantum vllus vnquam in morte passus est et multo maiorem in combustione Ad hec comes· Quis est ille equus super quem sedetis Diabolus inquit quidam est qui nos ineffabili vexatione torquet· Posset ne vobis ait aliquis succurrere Possumus inquit si vos faceretis in cunctis congregationibus que vobis subiecte sunt orare pro nobis· et a presbiteris celebrari missas et psalmos a clericis decantari· ·lxiii·

Talis equus erat super quem ascendit infelix ille mathisconensis comes· de quo refert petrus abbas cluniacensis in libro miraculorum· quod cum militem quendam iniuste occidisset et bona eius occupans heredes eius exheredasset apparuit ei miles occisus terribiliter semel et iterum admonens vt saltem ablata heredibus suis restitueret· Quod cum dixisset aliquibus de suis illi hoc somnium et friuolum reputauerunt Tunc tercia vice terribilius apparens occisus assignauit ei diem quo vellet nollet traheretur alibi mansurus Tunc territus vocauit magnam multitudinem armatorum visa exponens· et rogans vt si aliquam violentiam sibi viderent fieri subuenirent· Cum ergo assignata die in proprio palacio resideret multis militibus diuersi ordinis constipatus repente ignotus homo insidens equo per ostium palacii ingressus cunctis videntibus et admirantibus vsque ad ipsum peruenit· dicens se velle ei colloqui imperans ei vt surgeret et se sequeretur· Qui inuisibili potentie non valens resistere surrexit et vsque ad ostium domus processit vbi equum paratum inuenit· quem iussus statim ascendit· Cuius habenas ille accipiens qui propter illum venerat velocissimo cursu per aera cunctis videntibus ferri cepit· Ille autem miserabiliter clamans succurrite ciues succurrite· totamque ciuitatem commouit· Omnes autem currentem eum per aera conspexerunt quamdiu naturali oculorum acie potuerunt· Sicque tandem subtractus visibus hominum factus est eternus socius demonum· ·lxiiii·

Ad conseruandam sanitatem nihil efficacius facit quam et potus identitas conseruata· Varia enim fercula variarum sunt naturarum· Omnis autem talis varietas parit humorum repugnantiam· et omnis humorum repugnantia repugnat sanitati· Vnde elegantissime et prudentissime respondit quidam de nostris adolescentibus beluacensi episcopo eum interroganti· Vnde contigerat quod sanior et pulchrior esset in claustro quam solebat esse in seculo· quia inquit vniformiter viuo et decenter De quorum primo habeo vt sanus sim· de secundo vt pulcher sim·

In seculo enim viuebā tam defor miter q̄ʒ multiformiter. de quorum primo turpitudo nascit̄ etiā corpo ralis. de secundo egritudo. Perre xitq̄ʒ ep̄us q̄rere dicens. Quid er go comedisti hodie? Satis inq̄t. Quid heri? Similr satis Nō q̄ro in q̄t de q̄ntitate: sʒ de q̄litate. Quid comedisti heri q̄d hodie? Peri in quit comedi pisa ⁊ olera. ⁊ hodie olera ⁊ pisa. Cras aūt comedā pi sa cū oleribꝫ posteras olera cūʒ pi sis Vide ergo q̄ʒ pulchrō circuitu eandē sināʒ circūduxit vt varijs modis onēderet eadeʒ se semꝑ die ta vti q̄ p̄stat corpi sanitatē ⁊ pul chritudinem.

¶ Ex ecclesiastica ⁊ tripartita historijs. ¶ Exemplū. lxv.

Audi fabulā: nō fabulā sed rem gestā de iohāne ap̄lo ⁊ memorijs oim traditaʒ. Cū p⁹ domiciāi tyrāni obitum de pathmos insula ephesū rediret ro gabat̄ etiā vicinas lustrare ꝓuin cias q̄ vel ecc̄ias fūdaret in quib⁹ nō erāt locis. vel in q̄bꝫ erāt sacer dotib⁹ ac mistris instruēt f̄m q̄d ei de vnoq̄ʒ sp̄ūsscūs idicasset Cū ergo venisset ad q̄ndā vrbē haud lōge positā oib⁹ ecc̄iasticis solēni ter adimpletis vidit iuuenē q̄ndā validū corpe ⁊ vultu elegātē. sed ⁊ animis acrē nimis Respiciēs q̄ʒ ad epm̄ q̄ nuꝑ fueāt ordinatus. Hūc inq̄t tibi sūmo studio cōmē do sub testimōio xp̄i ⁊ toti⁹ ecc̄e. Tūc ille suscipiens omnē se adhi biturū sic precipiebat diligentiā pollicet̄. Sʒ iterū atq̄ʒ iterū eadē sepi⁹ repetens iuuenē cōmēdabat attētius. ⁊ p⁹ hec ephesū redijt. Tuʒ v̄o presbr̄ in domū suā adole scentē suscepit cōmēdatū. ⁊ cuʒ oī diligētia nutrit. amplectitur. fouet. ad vltimū etiā baptismi g̃ tiā tradit. Post hec iā velut confi dēs gr̄e q̄ fuerat cōmunit⁹ paulo indulgēti⁹ hr̄e iuuenē cepit. Sʒ il le imatura lib̄tate potit⁹ ⁊ ꝯtinuo ꝑ equos q̄bꝫ lux⁹ ⁊ desidia cordi ē amare vitia ⁊ corrupte vie icedē tramitē ꝑducet̄. Et p̄mo q̄deʒ ꝯui uioꝝ illecebris decipitur. inde no cturnis eū furtis sociū sibi ꝑticipē q̄ʒ ꝯstituūt. p⁹ hec iā ad maiora flagicia ꝑtrahūt Interea sensiʒ iu uenis formabat̄ ⁊ instituebat̄ ad scelera. ⁊ q̄ eēt acer ingenio sicut equ⁹ infrenis ⁊ valid⁹ duris mor sibꝫ obfirmatis. recti itineris line aʒ derelinq̄ns rectore cōtēpto rabi do cursu totus fert̄ inꝑceps. Ita succedētib⁹ t̄pibus perit. Dedig tur iā de ꝑuis sceleribꝫ cogitare. grādia molit̄ ⁊ ex itegro ꝑditiōi se tradēs nulli se inferiorē esse i fla gitijs patit̄ Deniq̄ʒ illos ipsos q̄ ꝑus mg̃ri criminū fuerāt discipu los facit ⁊ latronuʒ ex his turmas q̄b⁹ ipse rex ⁊ p̄nceps violēt⁹ p̄es set instituit ⁊ cuʒ his oī crudelita te grassat̄ Verū t̄pe elapso cuʒ rei ita poposcissʒ vtilitas iuitat̄ iterū ad illā vrbem iohēs Et cum cete ra quorum gratia venerat ordinas set. age inq̄t o episcope depositū repsenta q̄d tibi ego plane ⁊ chri stus cōmēdauim⁹ ecc̄ia teste quā regis At ille obstupuit. p̄mo pe

cuniã putãs a se reposci quã non acceperat. sed rursum cõsiderabat nec posse fallere iohannẽ. Quem iohãnes herentẽ videns. Juuenẽ illũ inqt repeto abs te & aiam fris. Tũc grauiter suspirãs senior & in lachrymis resolutus. ille ait mortuus est. Quõ ait aut qli morte? Deo ait mortuus est. qr pessimus & flagitiosus euasit. ad vltimũ etiam latrocinium aggressus est. Denique nũc montẽ quendam cũ multa latronum multitudine occupauit. Quibus auditis apls veste ptiuo q erat indutus scidit. & cũ ingenti gemitu feriens caput suũ. Bonũ te inqt custodẽ aie fris dereliqui. sz nũc iam mihi equus paret & dux itineris. Et cofestim equũ ascendens illuc pcitus pperabat. Cũque puenisset ad locũ tenetur ab his latronibus q custodias obseruabant. Sz ille neqz fugere neqz prius declinare vsqz nitens ingẽti tantuz voce pclamabat. qr ad hoc ipsum veni. adducite mihi pncipẽ vrm. Qui cũ veniret armatus eminus agnito iohãne aplo pudore actus in fugã vertitur. Ille eqs post eũ admisso pfestim insequitur fugientẽ etatis oblitus sue & clamãs. Quid fugis o fili prẽm tuũ? Quid fugis inermẽ senẽ. Miser here noli timere. habes adhuc spem vite. ego xpo rationẽ reddã p te. certe & mortẽ p te libẽter excipiã sic & dñs excepit p nobis & p tua aia dabo animam meã. Sta tantũ & crede mihi qr xpus me misit. At ille audiens restitit & vultũ dimisit i terrã post hoc arma pieciẽt. Tuz deinde tremefactus flebat amarissime et accedentis ad se senis pvoluitur genibus. gemitibus & vlulatibus q poterat satisfaciẽs & vberrimis lachrymarũ suarũ fontibus iterũ baptisabatur. occultans solũ manũ dexterã suã. Aplus vero sacramẽto se ei a saluatore impetraturũ veniam pollicẽs simulqz genibus eius pvolutus atqz ipsaz dexterã q tanqz ei cedis cõscia torqbatur tanqz iam p pniam purgatã deosculans ad ecclesiã reuocat & indefinenter p eo orõnes pfundẽs. & cũ ipso pariter ducẽs crebra ieiunia idulgẽtiam a deo quaz ei polliciẽs fuerat expetebat. Sz & varijs pfolationibus sermonũ qsi quibusdã precantationibus efferos & exterritos eius aios mitigabat. Nec prius abstitit qz eũ emendatũ in oibus etiam ecclie pficeret prelatis p hec magna exempla vere pnie. & documẽtum ingẽs noue gnatõnis atqz insignia quedã trophea visibilis i eo resurrectionis ondit. .lxvi.

In nrãz vsqz memoriã ab incolis locis phẽnis vtutũ potantiãe fama celebratur q innũsos et inumeros agões pmo p vginitate & pudicicia desudauerit. deinde etiã p martirio exqsita & iaudita tormẽta ptulerit atqz ad vltimũ vna cũ venerabili mrẽ marcella ignis supplicijs psũmata sit. Tradũt igitur aqlã. hoc eni erat iudicis nomen. pusqz crudelibus eaz supplicijs lacerauerit. ad vltimũ ob iniuriaz & nobilitatis eius et castitatis pminatũ

esse potamiane quia crudelissimis gladiatoribus vel impudicissimis lenonibus traderet· At illa cum ab ea quid mallet quidve eligeret quereretur· et protulisse dicitur adversus tyrannum voce libera que ob superstitionem romani ritus sacrilega videretur et ideo sine mora in eam latam esse sententiam· Cumque basilides unus ex his quibus implere speculatoris officium mos est susceptam eam duceret ad supplicium· ac multitudo impudicorum pariter et impiorum potamiane verbis et iniuriis conaretur illudere: basilides abigere impudentius irruentes ac deturbare cepit humanitatis et miserationis obtentu· At illa religiosum viri votum erga se adpositum humanitatis amplexa· Certus esto inquit quod cum abiero ad dominum meum sine mora boni huius tibi remunerationem parabo Post hec autem verba constanter suscepit statuta supplicia picis calide paulatim per artus et membra diffusam· et hoc modo beata virgo e terris migrauit ad celum· Non multis autem post diebus basilides cum inter collegas suos ob causam quandam iuramentum posceretur ait sibi non licere· tum deinde cum constantius affirmaret protrahitur ad tribunal· vbi cum perseveraret in confessione vinculis traditur· Cum vero visitantibus eum nostris et causam subite ac laudabilis huius permutationis inquirentibus: dixisse fertur quod potamiana post diem tercium martirii sui noctu assistens coronam capiti eius imposuerit dicens deprecatam se pro ipso dominum et impetrasse vt secundum quod scriptum est Qui recipit martirem mercedem martiris consequetur· Quibus auditis confestim fratres signum ei dominicum tradunt et die postero ob domini martirium capite punitur·   ·lxvii·

Narcissi virtus quanta fuerit in deo ato narcisso vno ex eius gestis opere declarabitur· Is namque cum inter ceteras virtutum suarum bona esset valde constantis animi· et iusti rectique indeclinabiliter tenax· quidam homunculi nequam male sibi conscii metuentes ne criminum suorum si arguerentur non possent effugere vindictam preveniunt factionibus et circumvenire parant eum cuius iudicium verebantur· Condemnant igitur adversus eum infame satis et noxium crimen· Conveniunt auditores· testes ex semetipsis producunt que sub sacramenti iuramento que obiiciebantur confirmaret· Quorum vnus testis ita vt igni consumeretur si non vera diceret precabatur· alius vt regio morbo corrumperetur· tercius vt luminibus orbaretur· Et quamuis ne iuramentis quidem istis quisquam fidelium et deum timentium crederet eo quod vita narcissi et institutio et pudicicia ab omnibus nosceretur· ipse tamen eorum que mota sunt indignitatem ac molestiam non ferens· sibi et secretam ac publicam vitam habere semper desiderans· subterfugit ecclesie multitudinem et in desertis locis atque angulis secretioribus delitescit annis quamplurimis At non ille magnus divine providentie oculus quiescit in longum· sed in impios vltionem per ea ipsa que sibi in periuriis statuerant maledicta molitur· Primus namque ille testis prima ignis scintilla no

ctis tpe domo sua succensa cum omni genere suo omniq; familia flammis vltricibus conflagrauit. alius repente ab imis pedibus vsq; ad summum capitis verticem morbo regio quem fuerat imprecatus repletus consumitur. Tercius aut priorum exitum videns et oculum diuinum non se latuisse perspiciens prorupit in medium et audientibus cunctis sera penitentia vniuersum conati sceleris ordinem pandit. Tantis aut lacrimis immanis commissi facinus defleuit. vt luminibus orbaretur. et sic figmenti sui huius cemoi penas exsoluit. lxviii.

Iter sco gregorio ponti epo fuisse quondam per alpes dicitur hiennis tpe. Et cum peruenisset ad summum alpium iugum niuibus repleta erant omnia nullum vsq; diuersorium. Fanum ibi tantum appolinis erat vbi illa nocte quieuit. Sacerdos vero erat quidam fani eius. cui consulere simulacrum appollinis mos erat et reddere responsa poscentibus. ex quo ei etiam alimonie questus esse videbatur. Igitur post digressum gregorii offerre consulta et responsa posce sacerdos accessit. ex more nihil inde responsi reiciebat. Reppit victias silentium pmanet. iterum atq; iterum litat. surdis igerit fabulam. Cumq; stupore noui silentij estuaret sacerdos. noctu ei assistens in somnis demonium dicit. Quid me illic inuocas quo iam venire non possum. Percunctanti causam adueniu se gregorij dicebat expulsum. Quid nunc remedij daretur cum perquireret ait non aliter sibi licere ingredi locum illum nisi gregorius permisisset. Quibus auditis sacerdos occupat viam multa apud semetipsum voluens atq; animo recusante pertractans venit ad gregorium. adortus q; eum rem pandit ex ordine. humanitatis sue atq; hospitalitatis admonuit. querelam depulsi numinis ponit. acceptam facultatem sui questus deplorat. ac restitui sibi omnia in pristinum statum deposcit. At nihil moratus scribit epistolam in hec verba. Gregorius apollini. Permitto tibi redire ad locum tuum et agere que consueuisti. Hanc epistolam sacerdos accepit et ad fanum defert. posita q; ea iuxta simulacrum. affuit demon et dedit responsa poscenti. Tum ille in semetipsum conuersus ait. Si gregorius iussit et deus iste discessit non potens redire nisi iussus. et rursum iubente gregorio restitutus est quo non multo melior isto gregorius cuius hic obtemperat iussis. Clausis ergo ianuis fani descendit ad gregorium epistolam secum quam acceperat deferens. omnemq; apud eum rei geste ordinem pandens. simulq; se ad pedes eius prosternens rogat vt illi se deo offerat cuius virtute dijs gentium gregorius imperabat. Cumq; enixius et pertinacius persisteret cathecuminus ab eo factus est. Et cum se vite castissime et abstinentissime derelictis omnibus non solum erroribus demonum sed et seculi actibus mancipasset etiam baptisma consecutus est. et in tantum vite merito ac fidei virtute profecit. vt ipse beato gregorio in episcopatu successor existeret. lxix.

Stagnum erat in ponti regionibus piscibus copiosum ex quorum captura prodiuites redditus dominis prestabatur. Ista possessio duobus fratribus sorte obuenerat hereditatis. Sed pecunie cupiditas fraternam necessitatem violauit.

Coibatur a fratribus tempore captionis nō tam ad capiēdos pisces q̄z ad hoies capiendos cedes ac bella mouebant. humanus sanguis pro piscibus fundebatur. Sed dei prouidētia affuit aliqn̄ auxiliū aduentus q3 gregorij. vidit prelia et mortes viroꝝ furentesq3 germanos. quid cause existeret pro qua in exidiū sui suorūq3 fres accederent inquirit. nullā nisi capturā pisciū comperit. Tum ille cū pro honore aduētus sui vtreq3 partes paululū siluissent. nolite inquit o filioli rationales aīas pro mutis aīalibus violare. fraternā pacē questus cupiditate dissoluere. dei leges et naturē iura presumit temerare. Sed vna mecum ad orā stagni exicialis accedite: ego iam vos per virtutem dn̄i omni certamie cruēte cōtentionis absoluā. Et cū hec dixisset in cōspectu omniū virgam quā in manu tenebat ad primas litoris vndas defigit. et ipse positis genibus palmā tendit ad celū atq3 his verbis excelso supplicat deo. Tu dn̄e deus patrū nostroꝝ qui dū tibi primus homo adā peccasset et mandatū tuum preterisset penā culpe illius moderatus ad terram maledictiōis detorsisti dicēs Maledicta terra in omnibus opibus tuis. tu nūc miseratus hoꝝ iuuenū fratrūq3 sanguis qui periclitatur precipue vt maledicte sint aq̄ iste i omnibus istorū pro quibus furore succēsi fraterne pietatis obliti sūt ita vt nunq̄z in hoc loco vel piscis appareat vel aq̄ resideat. Sed sit campus aratri patiens ac frugū ferax et custos in eternū fraterne concordie perseueret. Statim vt ille orandi finē fecit se vnda subducens et cursu velociori refugiēs a cōspectu superno iussa recedē abissis suis redditur. et arentē campū germanis iam concordibus dereliquit. Sed in hodiernū diem frugū ferax dicitur esse solū qd an̄ fuerat nauiū ferax

Ammirabilis quedā et venerāda femia: pulchritudine pariter et pudicicia formosa. genere nobilis et copiosa facultatibus. cui erant due filie virgines honeste satis et ad materne pudicicie regulā nutrite. specie simul et moribus emula sibi probitate certātes. quas religiosa mater scd̄m preceptū diuinū in timore dei educauerat. Sz pro his q̄ supra diximus vel nature vel institutionū bonis prauorū hoim multa erga virgines eaꝝq3 matrē cōtentio exagitabatur. et summo studio sūmaq3 diligētia perquirebātur Cumq3 declinādi turbinis gratia sui absentiam procurassent: agitur omni intentiōe vt earū presentia fieret. missi in hoc ipsū milites reptas eas venire antiochā cogunt. Sz cum pergentibus illis vehiculo imposite iter agerēt talibus religiosa et pudica mater ad filias vtitur verbis. Scitis dulcissime mihi filie quō i disciplina dei vos educaueri. scitis q3 a pueris nobis deus nutritor et institutor extiterit. et castitatis bonū ita mecū pariter dilexistis vt ne oculus q̄dē vester vnq̄z sicut vobis cōscia sum lasciuiore fuerit maculatus aspectu.

Quid ergo nūc agimus. videtis quia omnis ista vis aut a deo nos studet aut pudiciciā nos separare Prostituētur ergo publicis lupanaribus membra q̄ aer pene ipse publicus habuit incognita. Nūc queso filie quia nec tā pua nobi in deō fides est vt morte pertimescamus. Nec tam despecta pudiciciā a vt viuē etiā cum turpitudine cupiamus. Preueniamus carnifici cū impuras manus a impudicorum precipiamus incursus. mundum qz hunc qui nos ad impurā a impudicā compellit ac pertrahit vitam pura ac pudica morte dānemus. Cumqz talibus exhortacōnibus filias ad simile ꝯpositum videret accēsas. ad fluuium quēdā i itinere positū venerūt. vbi se humane ncītatis causa descendisse cū simulasset. a paulululum custodes cogente naturali reuerentia se cessissent. adductis diligentius hinc inde vestib9 minacis se fluuij rapidis iniecere fluentis. Sed a alie due virgines p omnia insignes sorores genē nobiles. vita mirabiles prime adhuc etatis specie pulchre satis. sꝫ anima pulchriores. ornatis morib9 magis q̄ʒ monilibꝫ studijs apprime probabiles non ferentes violari publicis edictis ac legibus castitatē marinis se fluctibus dimerserunt.

Silere equū non lxxi. puto nobilissime femine i vrbe roma mirabile factū suffronie. cuius vir prefectus vrbis rome sub maxentio tirāno agebat. Qui cū de supradicte femie pulchritudine cognouissꝫ vt ei mos erat misit stupratorū ministros duci ad se feminā iubet Illa rem ad maritū detulit. Qui cū cōperissꝫ multa secum voluens. ad vltimum altius ingemiscens. Et quid inquit faciemus quibus aut hec toleranda sunt aut anima ponenda Tū illa vt maritū vidit metu mortis perterritum prodidisse pudiciciam. paululū ait hijs qui missi fuerant expectate donec ꝯposita vt decet a ornata procedam. Dehinc ingressa cubiculum cum prius defixis genibus orasset tanq̄ʒ pudiciciam suam dō immolatura pect9 ac viscera correpto mucrone trās uerberat. extremos huiusmoi nūcios ad tirannū p assistētes famulos mittens Tales ait magis placeāt xpiane fines tiranno. lxxij.

In niceno illo solemni consilio cū ex omnib9 pene locis episcopi conuenissent. a vt fieri solet diuersis ex causis inter se quedā iurgia detulissent interpellebatur cōstantinus frequēter a singulis offerebantur libelli. culpe ꝓferebātur. a magis ad hec q̄ʒ ad id pro quo ventum fuerat animos dabāt. At ille vidēs qꝫ p hui9moi iurgia causa sūmi negocij frustraretur diē certā statuit qua vnusquisqꝫ episcoporū si qd querimonie habere videretur deferret Et cum resedissꝫ suscepit a singulis libellos quos simul oēs in sinu suo cōtinens nec in eis qd cōtineretur aperiēs ait ad epōs Deus vos constituit

sacerdotes ⁊ potestatē vobis dedit
de nob' ꝗ̃ iudicādi ⁊ idcirco nos
a vob' recte iudicamur. Vos aūt
nō potestis ab hoibꝰ iudicari ꝑpt
qd diuinū expectate iudiciū. et
vrā iurgia quecūqꝫ sunt ad illud
diuinū reseruent' examē. Vos et
enī nobis a deo dati estis dij ⁊ cō
ueniens non est vt homo iudicet
deos. sed ille solꝰ de quo scriptū
est. deus stetit in synagoga deo
rū in medio aūt deos discernit.
Et ideo hijs omissis illa que ad fi
de dei ꝑtinēt absqꝫ vlla aīorū cō
tentione distinguite. Cuꝫ hec di
xisset oēs simul querimoniaruꝫ li
bellos iussit exuri ne innotesceret
vlli hoi simultas sacerdotum.

¶ Cūqꝫ in niceno lxxiij
cōsilio esset cōfessorū magnus nu
merus sacerdotū oēs arrij nouita
tibus aduersabant'. Fauebāt ve
ro ei viri in questionibꝰ callidi.
⁊ ob id simplicitati fidei aduersi

¶ Quantam vero vtutē habeat
simplicitas fidei etiā ex hijs q̄ ibi
gesta referuntur agnoscimꝰ. Et
enī cū ꝑ studio religiosi impato
ris constantini ex omi terra sacer
dotes dei coissent. opinione cōmo
ti pbi ꝗ̃ ⁊ dialetiā vald' nobilesꝰ
⁊ opinatissimi cōuenerūt. In qui
bus quidā insignis in arte dialeti
ca ꝑ singulos dies cōflictꝰ summi
certamis cū epis nrīs viris eque ī
dialetica non improbabilit' erudi
tis mouebat. ⁊ fiebat ingēs spe
ctaculū cōuenientibꝰ ad audien
duꝫ doctis ⁊ litteratis viris. nec
tamen vllo genere pbus cōcludi
a quoqꝫ poterat. aut cōstringi.
Tanta etenī dicēdi arte obiectisꝰ
questioibus occurrebat. vt vbi
maxie putaret' astrictꝰ velut an
guis lubricus laberet'. Sed vt o
stenderet deusꝰ quia non in sermo
ne regnum dei sed in virtute con
sistit. quidā ex cōfessoribus sim
plicissime nature vir ⁊ nihil aliud
sciens nisi xp̄m ihesū ⁊ huuc cru
cifixum. inter ceteros auditores e
piscopos aderat. Qui cū vidisset
pbm insultantē nrīs ⁊ callida sē
disputationū arte iactātē poscit
ab omnibus locuꝫ dicens velle sē
paucis cū pbo sermocinari. Tū
vero nrī qui simplicitatē viri ⁊ im
peritiā s'moisꝰ dūtaxat nossēt pa
uere ceperūt ⁊ velut pudorem quē
dam pati ne forte apud callidos
homines risui efficeret' sancta sim
plicitas. Perstitit tamen senior
⁊ hinc mouit sermonis exordiū
In nomine inquit ihesu xp̄i phi
losophe audi que vera sunt. De
us vnus est qui fecit celuꝫ ⁊ terrā
quiqꝫ homini quem de limo terre
formauerat spiritū dedit. vniuer
sa quoqꝫ que videntur ⁊ que nō
videtur virtute verbi sui creauit.
⁊ spiritus sui sanctificacōe firma
uit Hic verbum ac sapientia quē
nos filiū dicimꝰ hūanos miseratꝰ
errores ex virgine nascitur. ⁊ ꝑ
passioneꝫ mortis a perpetua nosꝰ
morte liberauit. ac resurrectione
sua eternam nobis contulit vitā
quem expectamus iudiceꝫ omni
um que gerimus esse venturum.
Credis hec ita esse philosophe?

At ille velut si nunq̄ʒ vllū sermonem contradicendi didicisset. ita obstupefactus virtute dictorum mutus ad omnia hoc soluʒ potuit r̄spōdere. ita sibi videri nec aliud esse q̄ʒ quod dixerat. Tum senior si hec inquit ita credidisti surge ꝛ sequere me ad ouile dominicuʒ ꝛ huius fidei suscipe signaculum. Et philosophus conuersus ad discipulos suos vel ad eos qui audiendi gratia conuenerant. Audite inquit o eruditi viri. Donec verbis mecum res gesta est. verba verbis opposui. ꝛ que dicebantur dicendi arte subuerti. vbi vero pro verbis virtus processit ex ore dicētis. nō potuerunt resistere verba virtuti. nec homo aduersari potuit deo. ꝛ ideo si quis vestrum potuit in hijs que dicta sunt sentire que sensi. credat xp̄o ꝛ sequatur hunc seneʒ in quo locutus est deus. Ita philosophus xp̄ianus effectus tandem gratulatus est se victum. .lxxiij.

¶ Methodorus quidam philosophus inspiciendorum locorum et vrbes perscrutandi gratia vlteriorem dicitur indiam penetrasse. cuius exemplum imitatus metropius quidam tirius philosophus simili ex causa adire indiam voluit habens secum duos paruulos q̄s liberalibus litteris vtpote ꝓpinq̄s instituebat. Quorum vnus qui erat iunior edesius alter frumentius vocabatur. Igitur peruisis ꝛ in noticiam captis hijs quibus animus pascebatur. cū philosoph⁹ redire cepisset. aque vel ceteroruʒ necessarioruʒ causa ad portū quēdam nauis qua vehebatur applicuit. Moris est ibi barbaroruʒ vt si quando fedus sibi cuʒ romanis turbatū vicine gentes nunciauerint. omēs qui apud eos ex romanis inuenti fuerint iugulent̄. Inuadit̄ nauis philosophi. cuncti cum ipso pariter perimuntur. Pueruli reperti sub arbore meditantes ꝛ lectiones suas legentes barbarorum miseratione seruati ducuntur ad regem. Horum ille alterum id est edesium sibi pincernam fecit. frumentio vero quem quasi perspicatiorem deprehenderat ꝛ prudentiorem rationes suas scriniaq̄ʒ commisit. Ex quo ꝛ in honore magno apud regem habiti sunt ꝛ amore. At uero moriēs rex vxorem cum paruo filio regni reliquit heredem adolescentib⁹ aūt quid vellent agēdi liberam dedit facultatem. Quos tamen regina suppliciter exorat. tanq̄ʒ que nichil haberet in toto regno fideli⁹ vt secum vsq̄ʒ quo adolesceret filius regendi regni gubernaculo potirentur precipue frumentium cuius prudentia ad moderandum sufficeret regnum. Nam alius fidem puram ꝛ sobriam mētem simpliciter exhibebat. Idq̄ʒ cum ageret ꝛ regni gubernacula frumētius haberet in manibus deo mentem eius ꝛ animos instigante requirere sollicitius cepit si qui int̄ negociatores romanos christiani essent ꝛ ipsis potestatem maxi

mam dare ac monere vt co nuen
ticula p loca singula facerent. atq
romano ritu orationis causa ꝯflu
erent. Sed ꝛ ipse multo magis
eadem facere ꝛ ita ceteros cohorta
ri fauore ꝛ bñficijs inuitare. ꝑsta
re quicq̄d oportunum fuiss; . loca
edificijs aliaq; necessaria prebere
ꝛ ommimodis gestire vt xpiano
rum ibi semen exurgeret. Sed
cum adoleuiss; regius puer cui ꝑ
curationem regni gerebāt. exple
tis oībus ꝛ ex fide traditis. mul
tum licet detinentibus ꝛ roganti
bus vt manerēt regina ꝛ filio ad
orbem tamen denuo nostrū reuer
tuntur. Et edesio festinante tirū
parētes ꝓpinquos q; reuisere. fru
mentius alexandriam pergit di
cens equum non esse opus occul
tare diuinum. Igitur rem omnē
vt gesta est exponit epō. ac mo
net vt prouideat aliquem dignū
virum quem congregatis iā pluri
mis xpianis ꝛ ecclesijs construc
tis in barbarico solo episcopum
mittat. Tū vero athanasius nā
is nuper sacerdotiu; susceperat at
tentius ꝛ ꝓpensius frumentij dic
ta gestaq; considerans in consili
o sacerdotum ait. Et quem aliu;
inuenimus talem in quo sit spūs
dei in ipso sicut in te q̄ hec ita pos
sit implere? Et tradito ei sacerdoti
o redire eū cū dñi gratia iubet vn
de venerat. Qui cū epūs prexiss;
ad indiā tanta ei data esse a deo
virtutum grā dicitur. vt signa ꝑ
eum fierent apostolica ꝛ infinit?
numerus barbarorum conuertere

tur ad fidem. Ex quo ꝛ in indie
partibus ꝛ populi xpianorum ꝛ
ecclesie facte sunt ꝛ sacerdotiu; ce
pit. Que nos ita gesta nō opini
one vulgi. sed ipso edesio tiri pre
sbitero postmodu; facto qui fru
mentij comes prius fuerat referen
te cognouimus. lxxv

Per idem tempus etiam hibe
rorum gens que sub axe pontico
iacet verbi dei federa ꝛ fidem futu
ri suscepit regni. sed huius tanti
boni prestitit causa; mulier que
dam captiua que apud eos reper
ta cum fidelem satis ꝛ sobriam vi
tam duceret ac pudicam. totis q;
diebus ac noctibus obsecratioēs
deo peruigiles exhiberet admirati
oni esse ipsa rei nouitas barbaris
cepit ꝛ quid hoc sibi velit curiosi?
ꝑquirebant Illa simplicit̄ vt res
erat xp̄m deu; se hoc ritu colere fa
tebatur. nihil ex hoc barbari am
plius pret̄ nouitatē nois miraban
tur. Verū vt fieri solet ipsa persē
uerātia curiositatem quandā mu
lierculis inferebat si q̄d emolimē
ti ex tāta deuotione caperet. Mos
apud eos esse dicitur vt si paruu
lus egrotet a matre circumferat ꝑ
singulas. quo scilicet si aliquid
remedij nouerit ꝯferatur egrotā
ti Cuniq; mulier quedam paruu
lum suum per omnes circūtuliss;
ex more. nec aliquid remedij cū
ctas domos lustrando cepisset. ve
nit etiam ad captiuam vt si quid
sciret ostenderet. Illa se humani
quidem remedij nil sciē testatur.
deum tamen suum xp̄m quem co

lebat dare ei desperatam ab homi-
nibus salutē posse confirmat. Cū
q; aliquo suo paruulū supposuiss;
atq; ipsa desuper orationē fudiss;
ad dn̄m sanuz mr̄i reddidit infan
tem. Sermo defertur ad plures
factiq; fama m̄gnifica vsq; ad au
res regie plabit᷑. Que dolo͛e quod
dā grauissimo corpis afflicta in
desperacōe maxia erat. rogat ad
se captiuā deduci. Illa ire abnuit
ne presumē amplius aliquid q̄m
sexus sinēt videret᷑. Ipsa se regi
na ferri ad captiue cellulā iubet.
Quā similiter supra cilicium suum
positā inuocato xpi nomine conti
nuo post precem sanam ⁊ alacrē
fecit exurgere. xp̄mq; esse deum
dei sūmi filiū qui salutez hanc con
tulerat docet. eūq; qui sibi autor
fuiss; incolumitatis ⁊ vite commo
net inuocandū. ipsuz esse qui ⁊ re
gibus regna distribuit. ⁊ morta
libus vitā. At illa cum leticia do
mum regressa. marito percunctā
ti causaz tam subite sanitatis ape
ruit. Quiq; cum pro salute cōiu
gis let⁹ mulieri munera deferri iu
beret. illa horuz inquit o rex nihil
captiua dignatur. aurū despicit.
argentum respuit. in ieiunio q̄si
cibo pascit᷑. hoc solū muneris da
bimus si eum qui me illa inuocāte
sanauit xp̄m deum colamus Ad
hoc rex tunc segnior fuit ⁊ miteri
distulit. sepi⁹ licet ab vxore am
monit⁹. donec accidit quadā di
e venante eo in siluis cū comitib⁹
suis obscurari densissimis tenebri᷑
diem. ⁊ p tetre noctis horrorem
luce subducta cecis iter gressibus
denegari. Alius alio diuersi ex co
mitibus oberrant. ipse solus densis
sima obscuritate circūdat⁹ quid
ageret. quo se verteret nesciebat
Cuz repente anxios salutis despe
ratione animos cogitatio talis a
scendit Si vere deus est xp̄us ille
quem vxori sue captiua predixe
rat. nūc se de hijs tenebris liberet
vt ipsum ex hoc omissis omnibu᷑
coleret Ilico vt hec nondum ver
bo sed sola mēte deuouerat reddi
ta mundo dies regem ad vrbez p
ducit incolumem. Quiq; regine
rem protin⁹ vt gesta est pādit.
euocari iam iāq; captiuā ⁊ colēdi
ritū vt sibi traderet exposcit. nec
se vltra aliū dn̄m q̄z xp̄m venerā
dum esse confirmat. Adest capti
ua edocet xp̄m deum supplicandi
ritū venerādiq; modū in quantū
de hijs aperire fas erat femine pā
dit. fabricari ecclesiaz monet for
mamq; describit. Igitur rex to
tius gentis populo cōuocato rem
ab inicio que erga se ac reginam
gesta fuerat expoit. fidemq; edo
cet. ⁊ nondum iniciatus in sacri᷑
fit apostolus sue genti᷑. Credūt
viri p regē. femine per reginam
cunctis q; idem volentibus ecc̄ia
ↄstruitur instanter. ⁊ eleuato iā
perniciter murorum ambitu tem
p⁹ erat quo columne collocari de
berent. Cunq; erecta prima ⁊ se
cunda ventum fuisset ad tercia;.
consumptis omnibus machinis
⁊ boum hominumq; viribus. cū
media iam in obliquum fuisset e

tecta. et pars reliqua nullis ma
chinis erigetur. et repetitis secundo
et tercio ac sepius viribus nec lo
co quidem attritis omnibus moueri
potuit. admiratio erat totius populi.
regis animositas tabescebat. et
quid fieri deberet omnes simul la
tebat. Sed cum interuentu noc
tis oes abcessissent cunctique mor
tales et ipsa opa cessaret. captiua
sola in oratione pernoctans ma
sit intrinsecus. Tum ecce matuti
nus et anxius cum suis omnibus
ingredies rex vidit columna qua
tot machine ac tot populi moue
re non quiuerant erectam. et supra
basim suam librate suspensam. nec
tamen suppositam sed quantum vni
us pedis est spacium in aere rependen
tem. Tum vero omnes populi co
tuentes et magnificantes deum vera
esse regis fidem. et captiue religio
nem presentis miraculi testimoni
o phibebant. Ecce adhuc mirati
bus et stupentibus cunctis in ocu
lis eorum sensim supra basim suam
nullo contingente columna deposi
ta summa libratione consedit.
Post hoc reliquus numerus colu
narum tanta facilitate suspensus
est. vt omnes qui superfuerant ip
sa die locarentur. Postea vero quam
ecclesia magnifice constructa est
et populi dei fidem maiore ardore
sitiebant captiue monitis ad impe
ratorem constantinum totius gen
tis legatio mittitur. res gesta expo
nitur. sacerdotes mittere exoratur
qui ceptum erga se dei munus im
pleret. Quibus ille cum omni gau
dio et honore trasmissis multo am
plius ex hoc letatus est quam si inco
gnitas romano imperio gentes et
regna ignota iunxisset. lxxvi

Anthiochiam ciuitatem ro
manis subditam persarum exercitus
cum suo rege sapore obsidebat.
Et cum septuaginta dies iugiter ob
seruaret. et multa quidem circa hanc
molimina posuisset et vallos atque
fossata pro capienda vrbe fecisset
eam nequaquam valuit optinere. Po
stea vero perse impetum migdonii
fluminis per ciuitatem mediam p
perantis a longe retinentes et vtras
que ripas eius facientes celsiores vt
aqua in se collecta concresceret.
quo vi maiori posset irruere. cum
vidissent iam etiam illas quas fe
cerant sublimes ripas impleri subi
to anferentes quas fecerant catha
ractas dimiserunt impetum fluminis
contra murum. Qui vehementis aque
pondus non ferens est inclinatus
et cecidit. Quo facto ingrediens
aqua cum magno impetu etiam
aliam partem muri vnde fluuius
solebat exire cum magna ruina de
posuit. Hoc saporis inspiciens cre
didit se sine pugna capere ciuita
tem. Et illa quidem die quieuit.
vt fundus fluminis purgaretur.
et posset ambulari per fluuium. Al
tera vero die cum omni milicia cre
dens per loca ruinosa murorum ciui
tatem intrare vidit murum ex vtraque
parte fabricatum. sacratissimus namque ia
cobus ciuitatis episcopus orationibus mili
tes coarmauit et alios vrbis habi
tatores. Quo facto et murum resti

tuit ꝛ propugnacula fecit · qui bus repelleret accedentes Et hoc non ad murū veniens egit·sed in tra templū sacratuꝫ dn̄o supplicaꝰ adimpleuit·Porro saporeꝫ nō so lū muri fabrica terruit·sed etiam altera visio pturbauit·Vidit em̄ stantē sup murū quendā impiali scemate circūamictuꝫ ꝛ tam pur pura q̄ꝫ diademate resplendere· Arbitratus autē esse romanorum imperatorē mortem minatuꝰ est e is qui nunciauerant non eum illic esse presentem·Quibus affirmā tibus vera se dixisse ꝛ constantiū anthiochie commorari ex vultu quem videbat agnouit eorū v̄ba esse veracia·ꝛ ait deum bella gere re pro romanis·Cumqꝫ hoc gra uiter haberet infelix sagittam di misit in aerem·et cum vidisset qꝫ in corpe euꝫ iaculari non potuit· tamē a vesanie sue impetu non re cessit Tūc ergo vir quidā egregi uꝰ sacratissimo iacobo supplicabat vt veiret ad murū ꝛ vides barba ros maledictionis iacula emitte ret contra eos·Flexus ergo vene rabilis homo ascendit in quandā turrim·Et cū multa milia videt exercitus aliā maledictionē eis non petijt nisi cinifes ꝛ culices vt per parua aīalia supernam virtu tem potuissent agnoscere·Oracō nē vero secuti sūt nebule cinifum et culicum·Et elephantorū qui deꝫ pmuscidaꝰ cū sint caue·equo rum vero aliorumqꝫ iumentoruꝫ aures simul ꝛ nares impleuerunt· At illi ferre paruorum animaliū

iportunitatē nō valētes·sessores suos ductores qꝫ suos excussos dorsis proiecerunt·ꝛ disruptas acies ꝯfuderūt·Exercitūqꝫ relin quentes summo impetu fugiebāt· Per hoc territus miserrimꝰ impa tor pronaꝫ clementēqꝫ correptio nē in se cognoscens factaꝫ a deo habente prouidentiā aīarū eū pie colētiū suuꝫ exinde reduxit exer citū cōfusionē nō victoriā ex illa obsidione pcipiens· lxxvij·

¶ Interminabatꝰ impijssimꝰ im pator apostata iulianus p eccle sias demonum se statuere simula chra·Post has ergo minas ab v no viro in beroea debellatus est· Is em̄ nobilis erat eius qꝫ ciuita tis curie presidebat·quē zelus cri sti reddidit clariorem Videns nā qꝫ filium in impietatē que tūc vi gebat fuisse demersum expulit su a domo ꝛ coram omnibus abdica uit·Qui viciue ciuitatis itinē ag gressus i patrē suā volūtatē ꝛ ab dicationē pr̄is inotuit At ille qui escē iuuenī impauit placādum p mittēs prēm·Cūqꝫ venisset in be roam nobiles ꝛ honoratos ꝯuoca uit ad prādiū·Inter quos erat ꝛ huiꝰ patꝰ quē cū filio i suo prādē iussit accubitu·Tūc circa medias epu las dixit ad prēm·Nō mihi vide tur iustū vim facē volūtati ad a liud declinādi ꝛ aīm ad alia inui tare que nō vult·Noli itaqꝫ eē fi lio violētꝰ sequi tua dogmata re spuenti·neqꝫ em̄ ego tibi vim fa cio mea sequi licet cogere valde possim Ille causā diuie religionꝰ

mēte pápiēs De isto inquit o im pator erroneo dicis et deo odibili et veritati preponente mēdaciū. Cui ille rursus mãsuetudis indu ens vultū. Cessa inquit detrahere et declinans ab eo vultum adolescenti dixit Ego tui curam habebo. qm̄ pri tuo vt hoc faciat suadere nō possū. hec itaq; ñ frustra retuli. ꝫ volēs ondere nō solū illius mirabilis viri fiduciā. ꝫ qm̄ ɔtepta iuliani a pluribꝰ sit ptās.

Epiphanius ci -lxxviij- proꝝ eps ad cuiꝰ sepulcrū hactenus demones expellunt. is dum substātiā ꝓpriā ncātate sustinētibus erogassꝫ et multis ei q̄ꝫ offerētibꝰ pecuniaꝰ manu largissima dispensaret. ɔtigit vt pecunijs deficiētibꝰ economus ecc̄e murmuraret. Quo fc̄o assistēs q̄dā i domo q̄ manebat economuꝰ sacculum multarū pecuniarū dedit et ita disparuit. vt nec qui dedit nec qui misit agnosceret. qd̄ factum omnes diuinū esse iudicauerūt.

Quidā etiā pau lxxix. pes studētes epifaniū arte deludere vt eis aliquid daēt dū iter ageret vnus eorū supinū se ꝓstrauit in terra. alt̄ stabat q̄si mortuū deflēs nec hn̄s vn̄ eum sepeliē potuisset. Epiphaniuꝰ aūt supueniēꝰ orauit vt sub quiete dormiret. et sepulture nccia p̄buit. simulq; cō solatus est flētē dicēs Quiesce fili a lacrimis. nō em̄ fletu resuscitari poterit. Est em̄ ineuitabile qd̄ euenit. Cumq; discessissꝫ epiphanius cepit ille pulsare sociū vt resurgēt. Et cū hoc semel et secū do fecisset dicēs. Surge hodie tu is laboribus epulemur. et ille peitus nō sētiret cognoscēs vere mortuū cucurrit ad epiphaniū flenꝰ et petēs vt eius sociū suscitaēt At ille cōsolatꝰ est eū hortās ne ferret grauiter quod euenerat. nō tn̄ defunctū denuo suscitauit. Hoc em̄ credo ꝓuide gestū vt nō dei ministri facile deludant. lxxx.

Hormisda quidā valde nobilis apd̄ psāꝰ erat q̄ prēm prefectū habuerat. Hūc dū rex agnouissꝫ eē xpianū deduci fecit et impauit vt salutarē negaret deum. At ille nec iustū inquit. nec vtile p̄ápiꝰ impatoꝛ. Nā si summo supplicio dignꝰ ē q̄ tua sceptra ɔtēpserit ipatoꝛ multiplicibꝰ tormentis subdēdus ē q̄ cūctoꝝ negauerit creatorē. At impatoꝛ cū debuissꝫ mirari prudētiā fortissimū diuitijs et dignitate nudauit athletā. iussitq; vt nudus traheret camelorū exercitus Cūq; plurimi trāsissēt dies respiciēs de supioribꝰ impator vidit illū eminētissimū virū solis radijs inflāmatū. et pulueris squalore completum patrieq; nobilitatis memoꝛ eū ad se iussit adduci. et ex laneis vestibus operiri. Deinde putās q꜡ tā p̄cedēti afflictione q̄ꝫ eius miseratione molliētur Vel nunc inquit illa obstinatione priuatꝰ nega filiū fabri. At ille di ꝫelo ɔpletꝰ disrupit vestē et iactauit dicēs Si ꝓpt̄ hoc putas me a pietate recedere habe hāc cū ipietate quā possides. Hāc eius

fortitudię3 ɔtēplat9 nudū eū a su
o ꝑieāt imperio · lxxxi ·
¶ Beniamin diaconū idē persa
rū imꝑator ɔprehendens clausit i
carcere · Cunq3 duo transissent an
ni supueīt legatarius romanoru3
ꝑ aliis causis acturus · Et dū ag
nouiss3 postulauit a rge vt dimit
teret' diacon9 Porro rex iussit vt
ꝑmitter3 beniamin quia nulli ma
gorū doctrinā xpianā p̄dicare p̄
sumeret ⁊ dimitteret' exire · Tunc
legatarius quidē custodire benia
min q̄ rex p̄cepat ɔpromisit · ben
iamin āt audiēs monita legatarii
Impossibile ē inq̄t nō me ꝑticipa
re lumē aliis qd' ipē ꝑcepi Quāto
ei supplicio dignus sit q̄ talēta ab
scōdit sac̄ euāgelioru3 testat' hi
storia · Sꝫ rex tūc horū nihil ag
noscēs iussit eū absolui a vincul'
At ille predicare nullatenus quie
scebat · ⁊ capiēs eos qui ignoran
tie caligine tenebant' intelligibili
luci iugit' offerebat Cūq3 trāsiss3
annus regi gesta illius nunciant'
Tūc deductū ad se negare iussit
quē adoraret deū · Verum ille req̄
siuit a rege dicens · Quo dignus
honore est qui suū relinquens reg
num inuadere studuerit alienū ?
Cunq3 dixiss3 rex · morte · nouissi
moq3 supplicio · sapiētissim9 vir il
le rn̄dit · Quid ergo non iuste pa
tiatur homo qui factore3 mūdiq3
creatorē deserēs vnū conseruoru3
suorum deificare voluerit ⁊ debitū
illi cultum isti magis obtulerit ·
His sermonibus rex accensus vi
giti clauos acui ⁊ totidem vngui
b9 digitorum eius manuum atq3
pedū precepit infigi · Cunq3 hoc
suppliciū ab eo derideri conspice
ret · aliu3 rursus calamum acutū
in eius femore vnde humana ori
go descendit iussit immitti · Cun
q3 crebro eiiceretur ⁊ rursus indu
ceretur ineffabiles ei dolores ope
rabat' · Post hoc vero suppliciū
impius atq3 ferox v̄gam grossā
spinis vndiq3 plenā per eius me
atum iussit induci · ⁊ sic spiritum
fortissimus decertator emisit ·
lxxxii ·
¶ Quedam gen' vltra renū flu
uiū est borgondionum · Isti vi
tam quietam agunt ⁊ pene oēs
fabri lignorū sunt ex qua merce
de pascuntur · Quorū regionem
huni vastabāt crebra inuasione
⁊ plurimos occidebant · At illi li
cet anxietate constricti ad nullū
se tamen hominum contulerunt ·
Sꝫ alicui deo se cōmittere cogita
bāt · Tūc audiētes quia romano
rū deus fortiter adiuuat se timen
tes · omnes cōmuni cōsilio ad cre
dulitatem xpi confugiunt · veni
entes q3 in vnam ciuitatem galli
arum rogabant vt ab epo xpia
num baptisma mererētur · At ille
eos septem diebus faciens ieiunā
re et imbuēs fide baptisatos octa
ua die abiē p̄cepit · Qui supta fi
ducia ɔt' tirānos alacrit' festinan
tes spe sua puati n̄ sūt Nā rex hu
norū noīe subtar9 cū p noctē fuis
set ciborū nimia voracitate corrup
tus burgundiones gentem inimi
ca3 sine duce reperientes et pauci

pluribus resistentes facta ꝯgressione vicerūt. Nā cū essent isti tria milia circa decē milia pemerūt Et ex illo die cuncta gens feruētissime in xpianitate permansit.

¶ Finit distinctio quarta.

¶ Incipit distinctio quinta.

¶ Ex libro de proprietatibus apum. ¶ Exemplum primum.

Accidit ꝙ quidaꝫ canonici in electione pontificis conuenire concordiť non valentes ea conditione in prepositū ⁊ decanū vota sua singuli transtulerunt vt nullum extra gremiū ecclesie postularent. Illis autem in partem secedentibus vt de pontificis electōne liberius ordinarēt vnus canonicorum prandij horam differre recusans extra capituluꝫ in tabernam proximam decucurrit. precisus qꝫ ad tesseras ludere cōsedit. Erat autem iuuenis vite leuissime sed mirabili super moduꝫ callebat ingenio. affabilis omnibus bonis naturalibus insignit⁹. Facta ergo collatione inter sē p̄positus ⁊ decanus videntes quia ī suis omnibus spiritualeꝫ vel ydoneum neminem inuenirent. cōuenerunt in hoc ꝙ canonicum illum iuuenē qui tam mirabili callebat ingenio in pontificem eligerent. Facta ergo denunciatione capitulo ordinatur ꝓcessio. pergunt processionaliter in tabernā. inuenerūt iuuenem ludo nudatum. renitentem cuꝫ lacrimis in aera rapiunt portant ad ecclesiam oportuno reuertentes tempe consecratᷣ. Qui statim vt se vidit episcopū mutatu⁹ est in virū alterum. Omnia que erant digna officio adeo in se perfectissime ordinauit. vt nullum antique vite vestigiuꝫ remaneret. sed vt credi posset omi tempore prefuisse. Negocia auteꝫ episcopatus tali modo gubernabat extrinsecus vt nichil horum eum in exercitio spūaliuꝫ impediret. Quid miri? Donum superueniens virtutis gratuite naturalis boni conuenientiam informauit. Hinc seneca dicit. Si vis tibi omnia subicere subice te rationi. Multos regē poteris si te ratio rexerit.

¶ Exēplū secūdū.

¶ Iuuenis quidā in theutonie partibus ex sanguine principum pleissime generosus. sed morib⁹ ⁊ vita degener episcopatum male functus accepit Qui rapinis ⁊ luxurijs verecūde primo. sed iuerecundissime postmodum operaꝫ dedit. Castigauit autem eum dominus flagello multiplici. sed cū abuteretᷣ eo in superbiam dedit eum dn̄s in reprobam mortē Qua in hora venerabilis conradus deo dignus hildesemensis episcopus ad matutinas itempeste noctis silentio surrexerat. illis qꝫ dictis resedit ad studium. facturus in die sermonem. Nec mora raptu⁹ in spiritu videre se visus est epm quendam velata facie sed infuli⁹

insignitum ad tribunal iudicis ra pi. Mox assunt truci vultu satelli tes accusant episcopuz. vnus in rapina. alius in cede hominum at q3 alij in luxurijs lubricantē. Tūc iudex assessoribus suis ait. Accu sata discutite. librate iudiciū. fer te sententiam. Nec mora assessoēs parent iudici. ferūt in cōmune sē tentiam. iudex approbat latam. Accedunt ministri super fuligīez nigriores. et ablata mitra de capi te. anulum. casulam. dalmaticā. ac reliqua episcopalia vestimen ta detracta ad pedes iudicis po nunt. nudumq3 relictum cuz cla more rapiunt eiulantem. et a faci e iudicis trahūt ad tartara. nihil secum preter peccata portantem. Mox assessores iudicis surgunt et cum cantu sonoro subiungunt. Dum tempus habemus bonū ad omnes operemur. Hijs visis i spi ritu dictus hildemensis episcop9 in se reuersus cogitare cepit q̄sinā fuerit ille miserabilis presul. Tū ecce quidam ad ostium pulsans intromissus est cum lacrimis cla mans talem episcopum in proxi ma villa venisse de vespere. et sub eadem noctis hora repentina mor te subtractum. Quo audito. san ctus presul miserrimo illi defunc to condoluit. et licet inaniter quā tum ad subuentionez. pro pieta te tamē lacrimas amarissimas fu di. .iij.

Consimilis in malicia frater vt michi frater altioris ordinis et vite retulit. quidam archiepūs theutonie fuit q̄ infelicissima mor te defunctus. cuidam sanctissio i vita viro in visione ostensus est tali modo. Vidit q̄ anima illa cū miro cruciatu a corpore trahebat9 et in infernum demoniorum prin cipi in cathedra residenti presenta batur. Quem officiose salutans poculum ante se positum obtulit venienti dicens. Beneueniat be neueniat archipresul. Ecce bibas de poculo meo. quia mihi longo tempore fideliter et infatigabiliter deseruisti. Qd' quidem archiepi scopus acceptarē recusans. cōsci us enī erat nichil boni esse in po culo. tandem a ministris violent9 est cōpulsus accipere poculuz de manu principis et bibere qd' horre bat. Nec mora p aures oculos os et nares sulphurea flāma surrex it. et sic eternis incendijs ē addict9. Ecce q̄lis finis indigne suscipien tes pastoralē curā acceperit et in digne regētes q̄3 terribilis vindi cta damnauit. iiij.

Erāt in quodā monāsterio ni gri ordis tres monachi in oī lasci uia dissoluti. Cūq3 vna dierū seor sū i thalamo ad epulas 9sedissēt vnus buccella panis inuersa subi to strangulat9. Cui9 morte nec ve recūdiā saltem passi duo residui delicto loco eminus iuxta pādi um pfecerūt. et sic i claustro soci is euētū mortui nūciauerūt. Nec diu postea dū dā duo socij non recogitādo quid actuz sit ad bal neandum in fluuium iuxta ceno biuz nudati vestibus descēdissēt

vnus ad profundiora digressus submersus est extractus ⁊ sepultus Relictus post hec tercius cū vespere dormitū pergens discalciasset se. monachus submersus nudus apparuit ei dicens. Ecce quanta pena damnatus sum. tu autem quid facias nunc saltem recogita Ego quidem immundꝰ ⁊ lubricꝰ digne punitꝰ excrucior. sed illud multum adverecundiā damnationis accumulat. quia sine habitu nudus a demonibus irrideor. tu autem da michi in quo signum mee damnationis ostendam. Hec autem audiens turbatus monachꝰ ⁊ cito detrahens togam tibie femoralem roganti dedit. ⁊ sic defunctꝰ repente disparuit. Mira res vix dies illuxerat cum tantus fetor claustri ambitum occuparet. vt se omnes extingui horrore fetoris pre angustia conclamarent. Narrante autē monacho quod sibi vespere contigisset quesita est vndique dicta toga ⁊ tandem inventa est fetidior omni cadavere. ⁊ super fuliginē denigrata. qua humo celerius cooperta in admiracōnē cōversi monachi ploraverunt. Dictus vero socius defuncti ad ordinē fratrū minorum repente transivit. ⁊ vsque nunc tāte rei certus testis ⁊ felix vivit.

.v. Vidi abbatē cisterciensis ordinis virū eruditū sciētia atque probatum. Hic cum die quadam aquam manibus sumeret ⁊ manutergium coram eo magnates quidam ex vtraque parte tenerent. facta est vox huiuscemodi dicēs latine Quare pannus ante pāno sum? Quod vt venerabilis ille abbas audivit. cū timore ⁊ horrore manutergium dimisit repente.

.vi. Prope nostra tempora fuit mulier nobilissiā maria cāpanie comitissa. Hec nupta nobilissimo h. campanie comiti filia fuit lodewici regis. soror eque regis francorum quatuor reges frēs in anglia habuit filium in transmarinis. Hec multis annis mortuo marito cum pomposissima ambitione circuiens ⁊ moriens talem finem sortita. Laboravit hec in extremis ⁊ abbatē persanie sanctissimū ⁊ eloquētissimū virū ingratura venire mandavit. Qui vt venit intromissus non est ⁊ pre foribus expectavit Jam comitissa decesserat ⁊ distrahebantur a militibus ⁊ ministris ⁊ suis omnibus vtensilia. vasa aurea ⁊ argentea. vestes preciose. culcitre. purpure. ⁊ tandem lintheamina ipsa cū peplis Extremo vnus ex gartionibus mora nimia retardatus lectū per cornua comprehendit. ⁊ resupinatum corpus emortuum einꝰ in stramenta divolvit. Moras autem abbate cum tedio sustinēte quidam nobilis ex circumstātibus indignatꝰ ostium infregit violenter ⁊ virum venerabilem intromisit. Qui cum introisset ⁊ nobile illud corpꝰ nobilissime comitisse nudū in stramēto repperisset volēte quodā ex familia illud ex

stramnibus operire abbas exem pli prouidus non sinebat. sed li bera voce clamabat. O vos omēs cernite pompam nobilissime comi tisse marie. videte illud delicatissi mum corpus quanto decore pu doris obuoluit. videte quid ei p multiplici honore et gloria mūd⁹ exoluit. Ecce q̄3 stulta illi mun dus computatione conclusit. Si ergo honor secularis in tam nobi li persona damnatus est. quid si et cum monacho. quid fiet cum clerico. qui cum verecundia mun di etiā ambit glorias seculares?

vij.

¶ Vidimus venerabilem conra dum virum nobilissimum primo abbatem vilariensē postea cister ciensem demu3 romane curie epi scopū cardinalē. qui ī āministra tione prelatiōis sue mirabili saga citate vigebat nichilomin⁹ tamē deditum cōtēplationi diuine quo tienscunq3 vacare poterat sibi soli Hic cum legatus in alma niā vn de nobilissime natus erat a sede a postolica mitteretur. venit parisi us et videns fratres ordinis predi catoru3 qui de nouo illuc aduene rant visitauit eos. Dubium aūt quid gerens de eis in corde orauit dñm vt sibi ad quid ordo iste ad uenisset ostendere dignaretur. Nec mora oblato et aperto libro ad quid ordo predicatoru3 adue nisset. responsum est cogitationi eius dicens. Laudare. benedicē. et predicare. qui statim effusus ī laudem christi coram eis dixit. Licet alterius professionis sim ha bitu. frater tamen vester ero q̄m diu subsista3 in vita nec vlla vn q̄3 a vobis diuersitate diuellar. Proinde dictus cardinalis poste a verbum memorale respondisse fertur cuidam in colonia sacerdo ti. Illi enī in synodo presidenti q̄ dam sacerdos parrochialis conq̄ stus est dicens Ecce fratres ordi nis predicatorum qui in damnu3 nostrum colonia3 intrauerunt fal cem mittunt in messem alienam. Audiunt confessiones subditorū nostrorum et per hoc attrahunt si bi homines in fauorem. Cui mox cōradus legatus respōdit. Quis est numerus hominum tibi in par rochia subditorum? Et ille. No uem milia inquit Et consignan⁹ se cruce legatus dixit. Quis tu es miserrime qui tot milibus so lus sufficiās debitam gubernatiōis curam inpendere? Nescis hominū perditissime quia debes in tremen do iudicio ante tribunal christi de hijs omnibus respondere? Et tu quia tales habes vicarios que rularis qui onus tuu3 gratis rele uant. sub cuius onere nescius cō quassaris. Ergo ex hac querela indignum te cura omnimoda iu dicasti. et ideo priuo te omni offi cio pastorali. Hoc facto publica uit auctoritatem qua a sede apo stolica fratribus ordinis predica to rum specialibus priuilegijs p dicare populis et audire cōfessio nes per sanctissimos patres dñm innocentium tercīū. dñm honoriū

quartum dominum gregorium no-
num commissum et iniunctū est·
viij·
Vidi abbatissam cisterciens
ordinis in partibus brabantie in
monasterio quod vallis florida
nuncupatur Hec mulier genta no-
mine nobilis genere sed nobilior
virtute· pulchra facie sed mēte de-
centior· De hac femina veritate
testatissima referebant quia cum
ānis fere triginta in monasterio
prefuisset nūq̄z pro cibo vel potu
extra cōuentuz quinq̄ solidos ex-
pendisset· lectus ei in dormitorio
communis est· Refectoriū in cō-
uentu si hora prādij fessa itinere a
foris aduenisset cōuentū intrauit
et socias sodales ad infirmariam
mittebat· Ibi moiales suas ad so-
laciū educebat in medio omniuz
consedebat· et aliquid de deo vel
de scripturis vel etiā de moribꝰ p-
ponebat· Affectus vero moniā-
lium talis erat circa eam· vt vix
possent eius visione et colloquio
saciari· Hec ante mortem per lon-
gum tempus elāguit vt breui cō-
pendio in hoc corpe totaliter pur-
garetur· Cum autem ego ipse lā-
guidam visitarem eam super sta-
tu secretius requisiui· Que humi-
liter respondens dixit· Noueris
carissime intima cordis mei in pa-
ce locata per gratiam dei· et aiam
meam in omni tranquillitate spi-
ritus venientem dn̄m prestolari·
Nec frustrabor de eius misericor-
dissima pietate et desideratissiā fa-
cie eius solutis carnis vinculis saci-
ari qua me interdum viuentez di-
gnatus est consolari Hec dicens
de lectulo prout potuit surrexit·
videntibus monialibus que ei se-
dule ministrabant· locuz ante fe-
nestram cui incumbebat digito
demonstrauit et ait Hic coram no-
bis omnibus que astamus tribus
noctibus lucidissimi splendoris glo-
bus apparuit et per maximum no-
ctis spacium immobilis perdura-
uit· Cui ego nescio quid respon-
dens presagiuz futuri minime du-
bitaui· Nec mora cum valedicēs
omnibus recessissez audiui nō mul-
to post beatam mulierem ab hoc
seculo ad dominum transmigrasse
globumq̄ lucidissimum ignis eius
transitum precessisse quo foret ad
claritatem siderum ilico migratu-
ra·
ix·
Noui secretius canonicum in
ordine regulari qui assidue oracō-
nibus et meditatiōnibus deditus
et ordinis sui scrupulosissimus ob-
seruator vix poterat prelatos suos
erga se aliquatenus mitigare· E
contra obsequiosius in omnibus et
deuotius temptabat in bono vince-
re maliciam sed non poterat· Ve-
spere ergo quodā super id quod
ferre poterat tribulatus lacrimas
amarissimas fudit· et ad exoran-
dos sāctos martires quorum dies
solemnis instabat mauricij scili-
cet sociorumq̄ eius vt eorum me-
retur consolari precibus et iuuari
se prostrauit· Nec mora vbi post
lōgas vigilias itrauit cubiculū et
vix sōno leuissiō releuatus audiuit

choros angelorū cantantium in sublimi· Gaudent in celis anime sanctorum qui xpi vestigia sunt secuti· et quia pro eius amore sanguinem suum fuderunt ideo cum xpō regnant in eternum· Dixit autem michi q descensus notularum in ipso cantu· quos gallice aualees dicimus tante melodie et tante dulcedinis existebat· q nisi deus aliter ordinasset fere eius animam extra corpus sine reditu rapuissent· At quoniam illo in tēpore grauissima infirmitate detentus erat in sola delectatione ipsius cantus et corpe et spiritu ita integre sospitatus est vt vix eum postea vlla pturbatio quantumcū q magna ledere potuisset· x·

Refertur de nobilissimo quodam comite campanie qui in remotis orbis partibus recessurus virū quendam pauperem et languidū atq deuotum quem diu elemosinis pauerat suppliciter exorauit· vt pro se quotidie rogaret dominum vt eum sanū et sine periculo euntem duceret· reduceret redeuntem Cui pauper sine diligenti inquit sustentatione corpis orare non possum cum sim exinanitus cerebro corde debilis et viribus penitus destitutus Mox comes duobus dispensatoribus quos in custodiam sue domus relinquebat precepit dicēs· Languidum istū tibis et omnibus necessarijs corporis diligentissime procurate· Qd illi promiserunt se facturos et sic comes profectus est· Et primū quidem per dies quindecim dispēsatores illius pauperis recordati ei necessaria ministrauerunt· deinde minus ac minus ad vltimum pene eius obliti sunt· Quid plura? Neglectus pauper orare cessauit Comes autem in via non modice tribulatus· post moram multam ad patriam est reuersus Nec mora pauperis recordatus querit an viuus sit an defunctus· quem adhuc viuum intelligens visitauit dicens Mortuū inquit te putabā carissime secundum solitum orationū tuarum suffragia non expertus· exceptis enim quindecim diebus aut non multo plus postq̄ iter arripui vsq in diem qua ad propria sum reuersus· nunq̄ michi tribulationes et angustie defuerunt· Mox pauper obortis lacrimis dixit· quando tua beneficia cessauerūt a me adiutorium dei mei cessauit a te· Et comes posteriorum oblitus· qualia inquit in te beneficia mea defuerunt? Cui pauper· Recedens ait hinc duobus domus tue dispensatoribus precepisti· vt me debilem in omnibus necessarijs procurarent· qd parum plus q̄ diebus quindecim impleuerunt· ego autem viribus destitutus pro te orare non potui Stupefactus ergo comes dictos dispensatores precepit aduocari et eis coram omnibus dixit O cūctis seruientibus nequiores qui contra preceptum meum nequissime bonis meis peperçistis et pauperem hunc quem in patronum

salutis et pacis mee frequenter ex pertus fueram non paucis. Et nunc frustratus orationum eius suffragijs pericula et tribulacōes inueni quales nūq̄ꝫ ante in vita mea sustinui. quas quidem vt certus sum euitassem si pauperis suffragium habuissem. Vos ergo reos periculoruꝫ meorum bonis omnibus priuo et exules a terra mea constituo. Depulsi ergo a terra campanie exules per triennīū ex titerunt. Inde p interuentum nobiliu.n in conspectu principis fut admissi. Quibus ille dixit Nullā prorsus aliam gratiam vobis exhibeo nisi quam vobis dn̄s papa veritate narrata dare censuerit. Qui mox illic cuꝫ insperato gaudio iter rapientes cuꝫ lr̄is secretū comitis continentibus qui eos nō exheredare sed pro culpis vexare volebat ad summum pontificē puenerunt. cui narrata aduent9 sui causa litteras pape in hanc sētentiam retulerunt comiti. ꝙ quilibet nummum aureuꝫ solueret comiti. et sic adepti gratiam facultatibus redderentur. Tunc comes inquit latitudinem nūmi et spissitudinem ab ore pōtificis volo scire. et sic vos ad gratiaꝫ quam mādauit admittam Denuo ergo reuersi satellites dn̄o pape rn̄sionem comitis ostenderunt. Mox papa conscius quid responderet rescripsit comiti nūmū aureum debere hr̄e latitudīeꝫ terre. et secūdū spissitudinem eius extendi vsqꝫ ad altitudinem celi. eo ꝙ oratio iusti qua comitem frustrauerunt celos penetret et virtus eius corroboret vniuersa. Ad hoc mandatū comes satellitibus ait. Videte miserrimi q̄d michi dn̄s papa rescripsit. Hunc nummum aureum exsoluere quis sufficiet? Videte q̄nta vos pena dignos existimet q̄ vos debitores tante solutionis addixit. quam nec totus mundus soluere preualeret. Hinc ergo terdio redeatis ad papaꝫ et lr̄as absolutionis vr̄e qua in me peccastis enormiter apportate. et sic penis sufficienter exactis liberi ad propria redeatis. Sic inclit9 comes ille et in seruis quod deliquere puniuit et alijs post futuris dignam orationis fiduciam dereliquit.

xi.

Abbas sancti mathie monasterij treuerēsis vir nobilis et stirpis regie patrē et fratrē duces illustres habuit. Hic ab adolescentia in omni puritate innocentie et cōtemplatione vite fuerat educatus. Electꝰ ergo a suis omnibꝰ in abbatem annis pluribus adeo deditus fuit actibꝰ spiritualibꝰ et monasticis ordinis disciplinis vt cum difficultate non modica nisi maioribus vrgentibus causis ab ambitu claustri poterat euocari. Quod vidit et inuidit diabolꝰ et suos officiatos hostiliter instigauit. vt quasi importunis ipulsibus abbatem ab ipso secreto vite celestis detraherent. Quod ille quidem in primis grauiter ptulit sed paulatim exterioris vite dele

cramentis illectus totas tandem terrenis actib9 manus dedit Ipe tamē adhuc honestate seruata et spūales diligit et vtutis dec9 in a liis benedicit Qd itaq3 et si bonū in aliis ē melius tamē et optimū sibi et suis tam in tpalibus q3 in spiritualibus extitiss3 si gtioris vi te primordia tenuisset. .xij.

¶ Dilectū valde sociū in sco lis habui coeuū fere et pe parilium studiorū. hic a puero vsq3 ad fi nē vite a mulieribus icōmixtus oino sēper fuit In adolescentia sa cerdos factus in brabācie ptibus suscepit regimē animarū quibus tam diligenti tam sincera cura p fuit vt quos in bono vinc ē āmoi tione nō potuit multimodis puo care studebat exemplis Aliis cōe dentibus ieiun9 ipē manebat. ali is dormientibus manebat insom nis. atq3 aliis itentis ad aleas ip se orationibus icūbebat Quicqd in suos vsus deputatu3 ē cōe pau peribus faciebat. Si quā ex oui bus aberrare videbat importune et oportune ad reuocandū insta bat. hec foris preter illa que intrī secus maiora latebāt. Talibus a ctibus ferme viginti āns cūctis imitādus emicuit et cum altissio placuit tali fine defunct9 est fe bre acutissia per aliquot dies la borauit. Et ecce vbi sacramentis salutaribus premunitus et attenu ato spiritu aia3 felicē emisit mox sine vllo iterstitio choruscatio tā ti lumis resplenduit vt per vnam leucam circumquaq3 et eo ampli us quasi dies esset clarissima in lu cem sedula3 noctis tenebre verte rentur Quid mirum ē illum recede re sine luce non decuit qui multis illustratis exēplo altioris vite vo latus fe aliter vendicauit. Facta est in morte beati viri dicta choru scatio lucis diffusa p patriā prīa hora noctis adhuc vigilantibus plurimis. et ipsū lumē emissū mlˀ ta milia hoim vndecum q3 viderūt qui ad maioris et gratioris agni tionis et veritatis lucem in visio ē tanti miraculi profecerunt Btū9 ergo ille prelatus qui subditis su is viam vite exemplaris ostende rit et volatus altioris exercicii vē dicauerit principatū xiij.

¶ In monasterio nigri ordis puer quida3 nobilis a parentibꝫ tradit9 est disciplinis regularibꝫ educand9. Et quia erat decorus forma nature bonis. et cōtra talē etatem morū honorificentia graci osus seniores maxime et qui offi ciis preerant puero vltra q3 neces se erat habenas liberas relaxabāt Prior aūt q cōuentum sub abba te regebat discretiori regimie nec ipsi peroptime nature i tali etate credendum putabat. qz vt dicit pbus pueri non tantum monēdi sunt sed etiā artandi verbis. ag gressus ē iam aliquantulum isole scente3 puerum iterdum et verbe re ab illicitis refrenare. Qui puer ad omnem informationem boni q si mollis cera prioris correptione3 accipiens in adolescētem sanctū et perfectum creuit et circa vigiti

annos etate finita mortuus priori apparuit dicens · Tue correctioi gratias ago prior qui mecum tua prouidentia id egisti ne insolētia puerili paulatim defluerē et tandē prolaberer in dampnanda· Hec vt dixit beata anima tanto splē dore resplenduit vt vix in loco an gulus remaneret qui ab illo lumi ne expars fuit· ·xiiij·

In teutonie partibus circa an num dñi·M·cc·xlij·adolescens quidam nobilis cum in lubricita te corporis excessissz a fenibus cāo nicis et decano ab ingressu ecclesie artatus est infra septa monaste rij quasi pro agenda penitentia i hoc deputata reclusus Qui humi liter valde suscipiens flagellaba tur interim a decano et grauibus ɔ uicijs culpabatur Eo aūt adhuc in penitentia existente cōtigit eū a concanonico suo inocenter de no cte et latēter occidi Vna ergo no cte ex concanoicis sancto viro p9 matutinas orante suppliciter et se creto vidit subito totam ecc̄iam illustrari· et apparentez cū multo comitatu sc̄orū gloriosā virgi nem matrē cristi in medio oim ve lut magistram et dñam considere et diuersis negocijs vniuersalis ec clesie tractatū habere Hijs funda tis patronus ecclesie ipsius exor sus est dicens Et quis ex vobis mi serebitur mei canonici vt presentē domini nostri matrem pariter ro gitemus vt super piaculo eius so lita pietate flectatur· Et mox supplicātib9 scis allata est aia et oibus dicit Quia locus iste spēci aliter disciplina viguit· et adole scens iste mortuus disciplinaz li bens accepit et ex corde penituit p purgatorio cedat ei mors inocēs quā ipse sustinuit· tu autē aia pe te quod vis et fiat Et aia pro oc cisore meo peto qui me occiso sta tim valde penituit et ad dñm apo stolicū iter arripuit vt misericor diam consequatur Et mox rñsuz accepit ·sicut digne petisti aia fi et· Hec vt orans audiuit canoni c9 quod vidisset exposuit Intran tes qz locum occisum inueniūt et deplangunt·occisorez vero mox post factū de nocte iter arripuisse ad apostolicuz repererūt Sedu li ergo priores in cenobijs et deca ni in canonicis in corrigēdis et ex tirpādis vicijs semper sint ne etiā si p̄pas non habuerint subditorū negligentijs obruantur ·xv·

Erat cliēs quidam natus ru stic9 q̄ in ditissio monasterio pa truū habuit assumptū a mōachis i abbatem Vocat9 autē a patruo eques ire didicit qui pri9 iē pedes cōsueuerat· ad mensas seruire iep t9 ponitur et qui solū aratrū cōtor to collo regere et tenere didicerat e recta ceruice cibos inferre principi b9 cogebatur Quid plura ? ex ru stico paupere fact9 est diues et in clit9· domui domum cōiunxit red dit9 auxit redditib9· agro agruz distencī9 copulauit Hinc villas emit et predia· et qui olim fuit v nus ex rusticis fact9 ē dñs rustico rū· Tandem eum ad hoc fortuna

fallax leuauit vt spreto cōnubio mulierū simplicium. fact⁹ miles vxorem sibi nobilem copulauit. Nec diu post in hac eo gloria cō stituto pes ei succisus est cui im̄i xus stabat et recidit miser tanto deiectius quāto sublimius fuerat eleuatus Statim em̄ mortuo ab bate patruo eius spernitur eijcit᷑ fugatur ab ōmibus. ꝛ ab abbatē successore defūcti nimiū velut mo nasterij depredator impetit᷑. con uictus autē in plurimis minorat⁹ est. sed tamen diues in multis co pijs remansisset nisi euꝫ fortius in fortunium ad pauperiem ipulissꝫ Mox enī contagia pecorū. agro rum sterilitas. ruina edificiorūꝫ ingratitudo suorūꝫ subsecuta est vt nulli dubium esset iusto dei iu dicio tantam infelicitatem ex itu ꝑte congregatis diuitijs successis se. Extremo ad tantā calamitatē deueit miser ille vt nullus eius mi seretur. null⁹ ei in paruo succur rerꝫ Et digne quia ex minimo fe re indigne se extulerat super ma gnos. In se ergo tarde homo reū suis iustū in se dei iudiciū benedi xit. Misit vxorem cum paruul᷑ ad parentes laborare ꝓpis manibꝫ ipse cepit. et in sudore cōedere pa nem suum. Quod vt viderūt sui viderunt et monachi vel quibus abbas patruus suus bonus extite rat homini hūmiliato in pluribus beneficia extiterunt. Paulatim er go tam per laborem q̄ꝫ per alimo niam cepit resurgere et in paruo tempore satis habuit ꝓ statu suo

¶ Bruno in par .xvi. tibus theutonie in opido magno quod mons martis dicitur bonu⁹ presbiter ꝛ castus fuit. hic consob nuꝫ habebat presbiterū eq̄ ac bru nonem virum scientia et morib⁹ approbatum. Hunc auūculus ꝑ sbiter bruno sepi⁹ rogabat deuo te vt dicte parrochie curam suscī peret. et ipse iam senex religionē intraret. Annuit ille post multas preces inuitus tamen eo ꝙ regieꝫ tante parrochie formidaret Hoc vt obtinuit bruno presbiter religi onem intrauit et cito post hoc ab hac vita migrauit Differente bru none iuniore animarum regimen attēptare. eo ꝙ aliud beneficiuꝫ cappellanie viginti marcarū supe rius in castro teneret. vicarium ꝓ se presbiterū in parrochia colloca uit. Brunone ergo iuniore vna nocte in lectulo quiscente appa ruit ei in cappa nigra bruno seior iam defunct⁹ est et dixit ei i hijs versibus. In grege cōmisso male te regis et pede sciffo. Claudus prospicito que pēa futura redite Hec dicens eleuauit cappam qua videbatur indutus et se grauiter incendi demonstrauit Ad hec bru no iunior expergefactus recolit visionem ꝛ versus Et mox iterū resoluitur in soporem cui eodem sceemate defunct⁹ apparens dixit Tu pene causa requies per te mihi clausa. Aspice sic vri cibus ignis et esca futuri Et hec dicens iterū illi tormentum ostendit. Cui ite rū tercio soporato apparens dixit

Mundi delitijs interdum seria mi sce· Ex hijs principijs cape par tes aut resipisce· Ad cuius verba bruno surrexit ⁊ flexis genibus se impleturum quod auunculo vi uenti promiserat deo vouit· Nec mora· cuz splendore nimio maife ste defunctus apparens et viuen ti congaudens dixit Letatus sum in hijs que dicta sunt michi in do mum dñi ibimus· et hec dicens i sublimi conscēdit Vide ergo quā ti periculi sit curam animarum re cipere et in manu⁹ negligentis reli quere quod in brunone seiori po teris aduertere qui curaz negligē ter deseruit ⁊ in brunone minore q̄ susceptam alteri icurate commisit

¶ Volo vt quicun xvij qꝫ hec legerit sciat me anno ab i carnatione domi· millesimo· cc· xxxviij· fuisse parisius vbi vene rabilis wilhelmus parisiensis epi scopu⁹ qui in theologia iam rexe rat conuocationez fecerat in fratꝝ predicatorum capitulo oīm magi strorum Preposita ergo questio ne de pluralitate beneficioꝝ solerti et valde longa disputatiōe ꝓba tum est duo beneficia dummodo vnū valeret quindecī libras parisi ēses teneri cū salute nō posse Hoc determiauit predictus epūs· hoc frater hugo ordinis predicatoruz postmodum romane curie cardi nalis· hoc frater guerricus et frat ganfridus eiusdem ordinis· frat iohānes de rupella ordinis fratrū minorū et alij q̄z plure⁹ mgrī theo logie determinauerūt in scoli⁹ suc cessiue· Fuerat autem ante habita disputatio longa valde et multo solemnior ante tres annos in qua etiam oēs mgrī theologie excep tis duob⁹ determiasse probantur i dem per oīa quod et supra· quorū vnus fuit magister philippus can cellarius parisiensis et magister arnoldus postmoduz episcopus ambianensis· Quid autez de isto philippo contigerit audiamus A gonizantem in morte dictus wyl helmus parisiensis epūs paterna sollicitudine visitauit rogauit qꝫ eum vt singulari opinioni cederet de pluralitate beneficiorum· et om nia bñficia sua excepto vno in ma nus ecclesie resignaret hac condi tione media vt si conualesceret ei supplere vellet de suo ꝓprio quod dimisit Renuit ille experiri se vel le dicens vtrum esset damnabile beneficia plura tenere Mortu⁹ est ergo sic Post paucos dies cuz di ctus parisiensis epūs finitis matu tinis orare vellet vidit inter se ⁊ lu men quasi vmbram hōis tetraz ni mis Eleuata ergo manu consigīt se et si ex parte dei sit precipit vt loquatur· Cui rn̄dit apparens A lienus a deo sum sed tamen mise ra factura eius Et presul Tu qui⁹ es inquit? Ego sū cancellariu⁹ du dum miserrimus Rursū epūs ela to alcius gemitu Et quō inquit ti bi est sic dolenti? Male ait ꝑimmo q̄z pessie sicut q̄ dampnatus suz e terna morte Et epūs heu ait caris sime que causa dāpnationis tue? Tres sūt inquit cause quaꝝ morte

perpeti sũ dampnat9 Vna est ꝙ recrescentes fructus ãnuos cõtra paupes timide reseruaui. Scḋa est ꝙ cõtra sñiam plurimorum de pluralitate beneficiorũ quasi licite tenendorũ opinionẽ ꝓpriam defensã ui ⁊ in hoc me periculo mortalis culpe cõmisi Tercia est et illa gra uissima omniũ ꝙ abhoiabili car nis vicio i scãdalũ multoꝝ multo tempore laboraui. et ad episcopũ mox adiunxit Est ne inquit fini tus mũdus ? et epũs Miror ait lrã tissimũ virũ te quodam hoc querere cũ me adhuc viuum cernas. ⁊ õnes nos viuẽtes adhuc mori ne cesse sit añq3 mundus instãte iudicio finiatur. Et ille. Non mireris inquit quia nec scia. nec opus. nec ratio apud inferos venienti. Et hec dicẽs vmbra ab oculis mi rantis euanuit .xviij.

¶ Simili modo cum q̃dam clericus maxime lrãture michi ago nisans in morte mandaret et cõsiliu3 q̃reret quasi in proximo migra turus. reduxi ei ad memoria3 di sputationẽ illam solemnẽ et deter minacionem de pluralitate benefi ciorũ parisius cui ille interfuerat doctor magnus. cõsuluiq3 illi cũ magna instantia lacrimarũ vt vnã prebendarũ dimittẽt q2 duas cõtra aiam suam tenuerat q̃ru3 vna ad omnẽ vite copiam oi cleri co sufficere potuisset Tunc ille fa cie auersa dissimulãs hoc tãtu3 re spondit. Orate dñm vt inspiret. Nec diu cum recessissem et tenuis simo spiritu vix herente hoc idem quod consulueram ei quidam cõ sobrinus suus iuuenculus cu3 ma ximis lacrimis inclamaret cu3 vo ce non posset manu innuens expi rauit. Post cuius obitum cum q̃ da3 ex nostris stupefactus nimi um cogitaret cur tantus homo ⁊ tantus clericus si mortale peccatũ esset plura beneficia retinere in ta li statu mortuus extitisset. mox quasi semiuigilanti defunct9 ap parens dixit. Nec sola prebenda ru3 causa est pro qua infelix ego eternaliter sum dampnat9 xix

¶ Super hac eadem questiõe cum beate memorie iacobus de vi triaco. tunc quidem ãchonensis e piscopus. postea vero romane curie cardinalis magistrum quẽ dam theologie probatissimu3 ro bertum de corthon romani apiciis cardialem morientem ante primã damiate ciuitatis obsidionem in terrogaret respondit. Dico iam migraturus a vita ꝙ mortale est et damnabile dummodo vnum competens sit plura beneficia r̃tine re ¶ Hoc idem magister petr9 comestor sancte marie cantor pa risiensis dixit ⁊ scripsit. Hoc idẽ magister giuardus cameracensis episcopus verbo huiusmodi cõfir mauit Nolle3 inquit pro toto au ro arabie vna tantum nocte duo beneficia retinere. et certus tamẽ essem ꝙ de mane vnum illorum homi idoneo conferretur. et hoc ꝓpter vite incerte discrimen. Su per hoc etiam narrante fratre ber nardo quondam penitenciario do

mini pape et fratre ordinis predi catorum cum beatissim⁹ papa gregorius nonus interrogaretur si posset de pleitudie potestatis sue cum plurimorū beneficiorum detētoribus dispensare respondit Nō possum inquit nisi super vexatiōe tantum detinentium dispensare· Quis ergo erit sapiens et fallat se et sibi super dispensatione aliqua blandiatur? ·xx·

¶ Ego in quadam ciuitate episcopali annis vndecī adoleui· vbi lxij· canonica sub prebēdis pinguissimis ducentarū fere librarū parisiēsiū in matrici ecclesia seruiebāt quorum plures erant detentores pluriū beneficiorum· Vide ergo qualem vindictam vidi in ipsos turpes detentores ¶ Michi testis et iudex sit sancta trinitas vnus deus quod paucos eoruz vidi coi morte defungi sed omnes subito et reprobe mori Ita quod quidam eoruz audito quod vnus sociorum in nocte sanus mane mortuus inuentus eēt complosis manibus dixit Et quid vultis secundum vsum et consuetudinem ecclesie mortuus est vt videtis Vidi ego ipse i ecclesia eadem infra paucum tempus quatuor arcbidiaconos sic defungi· Vide ergo lector et mirare miraculum· Primus eorū de equo phalerato et grandi cecidit et fractis ceruicibus expirauit Secundus mane in cathedra sedens mortu⁹ ē repertus Tercius in choro stans cū ad missā eleuatio corpis fieret cecidit resupinus et subtracta loqla cum sensu quasi brutum aial die tercia sine sacramentis ecclesiasticis est defunctus Quartus cōfessionem peccatorum et sacramenta recusans mortuus est et extra cimiterium sepultus ·xxi

¶ Princeps apostoloruz petr⁹ cuidam prelato multis annis male regenti in īfirmitate vultu seuerus apparuit librūq; tenens aptū legere cōpulit refutantē· Erat autē hec scriptura i textu libri Mortificas aias que non moriuntur et viuificas que non viuunt Cumq; ille horreret nimium amplius legere vultuq; refugeret apostol⁹ petrus seuerius institit et vt glosam textus legeret que i margine videbatur precepit Legit ēgo coact⁹ Quando reduces animas de inferno quas pertuum destitutas exēplum eterno supplicio tradidisti? Et cum ille pre horrore et confusione respondere non posset de visione ad se rediens se sudantē et creticantem inuenit· Nec mora de cōsilio cuiusdā venerabilis viri seculum dereliquit et cristi deditus seruituti i monasterio hānoie cistercienssis ordinis quod taberonuz dicitur beatissiō fine qeuit xxij·

¶ Apud sanctū victorē parisius referentibus canoicis audiui quod quidam canonicus regularis erat vita genē et litteris pollēs Electus ergo in epm̄ renuit et pertinaci cōstantia contra plurimorū et maiorū consiliū se subtraxit· Moriturus autē post multos annos soci⁹ quidam eius q̄ eum multum dile

xerat adiurauit eum quatinus ad se si deus pmitteret resolutus morte rediret Et annuit ille statimq; defunct9 ē. Nec dies multi post mortē eius deflexurant. tum ecce aīa secundum quod promiserat rediens emin9 in pariete crucis signum impressit dicens. Ne dubites nec vacilles in visu sed quere quod vis et me sinas ad pociora transire Mox socius ad visionē exultās. solliciat9 inquit valde fuine grauissimam ad min9 penam in purgatorio sustinēs quia restitasti cōtra maiorū consilium tam pertinaciter presulatum ī quo ad salutem aīmarum tot et tanta bona facere potuisses Cui ania. In me inquit hec ordinauit clemētissima bonitas saluatoris. quia ex tunc timui et nunc scio si episcopatus cathedram ascendissez perpetue damnatiōis piculum incidissem. et hoc dicens quasi cum ingenti choruscationis lumīe pertransiuit. xxiij

Clericus quidā in sinodo epōrum p̄dicare cōpulsus āgustiabatur non modicū quidnaz digne posset corā tot prelatis ecclesie p̄dica. At vbi accessurus in oratiōe iaceret venit ad eū diabolu9 dixitq; ei quid angustiaris istis clericis predicare Dicas eis istud anō aliud Principes inferni a tenebrarū. pricipes ecclesiarū salutāt Letiōnes nos gratias referimus eis dez quia cū ipsis prelatis nobis eorū subditi deuoluuntur vel offerunt et per eorū negligentiam ad nos fere pariter deuoluit9 totus mūd9 Inuitus q̄dem tibi dico quod dico ꝗ altissimi iussione coact9 Respondit clericus. Michi quidē si narrauero nō credent Vbi diabolus tangens maxillam eius. ecce ait signum nigredo insolita faciei Hanc anteq̄z predices non contigas quia frustra. post predicationem vero aqua benedicta deleb Processit ergo clericu9 predicaturus in sinodo et admirātib9 cūcti9 in signo indito faciei. illa que sibi iussa sunt recitauit et ad horrorez maximum cūctorum corda pmouit. Hec eodē anno ab icarnatiōe dnī. M. cc. xlviij. fuerunt parisius corā omni populo et clero solēniter recitata xxiiij.

Venerabil9 fulco de gādauo nat9 canoicus apud insulas fuit Hic ergo vt ipse nobis narrauit a magistro iacobo d' vitria collega to et predicatore crucis contra albigenses rogat9 vt secū crucez p flandriam predicaret renuit. Cui cum insisteret per amicos vt eum adiuuaret in negotio ecclesie taz neccio a deuoto rennuit ille secūdo et nullomō se facturum asseruit. Tunc magister iacobus illū magis preceptū timere confidēs. a ego inquit precipio vobis auctoritate qua fungor vt in noīe dnī iber su cristi i remissionē oīm peccorū vrōrum illud negociū assumati9 Cui dictus fulco nullomō inqt assumā. Et ego rogo vos vt neq̄ q̄z me de hoc vlteri9 fatigeti9 Mox magister iacobus grauiter cōmo

tus in corde et fere vsque ad lacrimas fatigatus ait illi. Cum vtique digne possem vos excommunicare auctoritate commissa et omni beneficio iam priuare propter inobedientiam contumaciam: nolo tamen ne grauamen tantum ingerere videar tanto viro: Rogo tamen deum qui omnium cordium est inspector quatenus reddat vos non solum ad istud quod speritis sed prorsus inutilem ad omne opus. Mirares mox ad hec verba quartana febris eum cum fluxu ventris inuasit et vsque ad finem vite sue per viginti quinque annos irremediabiliter fatigauit. Et audi lector mirum dei iudicium de hoc viro cum talis et tantus esset vt ei dominus ihesus cristus sicut per egidium fratrem ordinis predicatorum in gandauo percepimus ante mortem quasi recenter extensus in cruce visibiliter appareret et eum ante finem mensis augusti predicaret moriturum nullo modo tamen dominus illi in hac vita parcere voluit quin eum pro inobedientia tanto spacio temporis flagellaret. .xxv.

Erant in flandria sicut a presbitero illius cognoui duo viri diuites qui contra se grauiter inimicicia oportunitatem querebant qualiter vnus alterum caperet vel necaret Erat autem quidam nequissimus qui vnius seruus fuerat et nunc alteri seruiebat Ad hunc ergo cui olim seruiebat veniens conquestus est de domino cuius ad presens erat seruus sibique fore perfacile vt eius manibus illum tradat. qui gauisus valde continuo pactus pecuniam illi dare et spopondit statim. Et exinde nocta oportunitate dominum tradidit in manus inimici Quo occiso statim exiit proditor ille ad amicos partis aduerse et sibi dolo tradendum illis optulit occisorem. Credebat enim scelus proditionis in primo omnibus nisi solis illis cum quibus pactum inierat latuisse sed non sic erat. Comprehensus ergo ab illis quibus tradere voluit occisorem oblatus est iudicio et suspensus turpi morte necatus est. Sed scelus eius facto turpiori priusmo modum claruit Amicorum eius precibus patibulo deponi permissus est et in terra sepultus Nec mora sequenti nocte cum sepultus fuisset ignoti canes sepultum multis videntibus extraxerunt et membratim inter se miserabiliter discerpserunt .xxvi

Filia fuit viri pauperrimi. et cum puella nondum septennis miro feruore spiritus interius traheretur rogauit patrem cum lacrimis vt sibi psalterium compararet Cui pater. vnde filia psalterium comparabo qui vix tibi quotidie panem lucrari sufficio. Mox illa conuersa ad matrem cristi orauit et dixit O mater christi da michi psalterium quod pater dare non potest et ero perpetua ancilla tua In hac simplicitatis prece perseuerauit illa per annum Et ecce in sompnis apparuit ei beata virgo ferens vt ei videbatur in manu duo psalteria dicens Accipe nunc filia mea quodcunque ex duobus elegeris Nec mora vbi cum maximo tripudio elegit vnum disparente beata virgine puella de sompnis euigilans nichil inuenit in manibus suis et illusam se con

querens a matre cristi flere cepit v
berrie· Quod cum audiuit pater
irrisit filiam et demum cosolat? e
eam· Vade inquit tatum diebus
dnicis ac festiuis ad magistra q
filias diuitu psalteriu docet primo
discens legere et postea beata vir
go psalteriu tibi forsitan procura
bit Mira res quod vbi puella sim
pliciter accepit et ad magistram
q filias diuitu docebat venit psalteri
um inspexit et legit· et sic beata
maria multo miraculosius pmissu
sue dignationis impleuit· Quod v
bi viderut honeste persone et diui
tes matrone procbie emerunt pu
elle psalteriu et sequenti tpe cu ea
in cristi seruitio alacrez cernerent
et deuota eide iuxta ecciam cellu
la pro reclusorio locauerit ·xxvij·
Cu3 quida nobilis adolesces
thomas de aqno noie de romano
ru ptib? vereret secularium sacerdo
tu ac prelatoru piculosu arripere
statu tucius eliges itrauit ordine
fratru predicatoru bonoie Qui cu
dno ibide i magno feruore et ala
critate spus deseruiret iuidit dya
bolus et instigauit pentes eius et
maxime duos fres ei? potetissios
ac feroces q obtinuerut a papa
vt ad curia p litteras apostolicas
citaretur ·qui cum coparuit iuss?
est habitu deponere et dignitati
bus ecclesiasticis isigniri · qd cu
sperneret mira constantia a suis
fratribus raptus est quos prediximus
et in carcerem clam detrusus
Vbi cum graui inedia frigore et
penuria affligeretur· nunq3 tam

tortores eius efficere potuerut vt
saltem habitum ordinis suscepti
vel cibos mutare vellet· Et hijs
oibus aliquid nequius cogitates
per quod possent auertere aim iu
uenilem secum mulieres in carcere
per tepus aliquod concluserunt·
Qui forcius q3 prius spretis illece
bris sic annis duobus vel tribus i
carcere pdurauit· Roma igit adi
ens magister ordis predicatoru3
pie et bte memorie iohanes sup
raptu et incarceratione fris ipatori
frederico coqst? e Qui re exaiata
et iuenta vt dcm e pfatos nobiles
qsiuit ad pena nec vllomo mortis
sma euasisset si dict? magister
i qrimoia pstitisset Sz verit? e iu
diciu saguinis et ipatoris aim miti
gauit Grauit ei audita tata ibu
manitate fim in frem cesar comot?
erat· Deterriti ergo dci fres solue
runt frez q trasmissus e parisius a
magistro ordinis eiusde nec diu
distulit sathanas isidias sperge ado
lescenti· Instinctu ei fratrum su
oru carnaliu3 et aicoru quos habe
bat i curia p litteras apostolicas
iteru mandatus e· Venienti igit
mox a papa pcipitur vt regimen
abbacie motis cassini susciperet q
vtiq3 maxia erat i apulie et capa
nie partib? platura Septe ei epa
tus subiacent abbati illi qui et ipe
pontificale officiu oibns amistrat
Renuit ergo preclarissim? adole
sces nec ordine vel habitu suu de
sere vlla coditioe cosensit Cui cu
papa cocederet vti ordie et i habi
tu suo pesse officio pdce abbacie

noluit ille et clam prolapsus a cu
ria fugit et in coloniam agrippinā
venit studuitq; i loco illo quousq;
preclar9 lector fratrū ibidē frater
albt9 parisi9 est translatus. et ꝑ
icōpabili sciā theologie cathedrā
sortitus est. Post quē et ibē frat
thomas cōsil'is solempnitati9 regi
mē et cathedrā adeptus ē et digno
remuneratiōis honore ad dec9 or
dis icolumis pseuerat xxviij

Circa annū dn̄i ab incarnati
one M.cc.xvi. quidam vir fide
lis et bon9 de opido dinātthea ma
re transiijt et ingressus terraȝ sanctā
loca singula in qbu9 pedes dn̄i ste
tisse quibus dā idiciȷs fatebantur
multa deuotione et lacrīs visita
uit. Cunq; venisset ad locū calua
rie vbi redēptoreȝ nostrū audiuit
mortis angustias et crucis suppli
cium ptulisse grauissime suspiriȷs
ingeiscens cūm clamore valido et
lacrīs dixit Quid tibi benignissie
dn̄e qd tibi criste retribuam pro
oibus q pi9 amator amabil' mibi
retribuisti? Vidi prius loca in qui
bus nat9 et inter hoies cōuersat9
doctrinaȝ euāgeliā pdicasti et di
uinitatis tue idicia p miracula de
monstrasti Hec qdē ob amorem
et reuerentiā tui sincero corde cō
plexus sum. hūc vero locum paſ
sionis et mortis tue equo aīmo vi
dere non possum vbi clauis crucifi
gi terebrari lancea et aīam pro no
bis tradere voluisti Hec vt beat9
ille porauit exclamās ruptis vita
lib9 cordis venis spm̄ exalauit.
Sed et de priore ordis xxix

predicatorū i argētina ciuitate theū
tonie rem miserabilissimā et deuo
tā ꝓpis ocul' vidi. Hic vt frēs mi
chi testatissija veritate narrauerūt
sēper fere siue gradiens siue sedēs
pollice signū crucis i pect ore depi
gebat. Contigit autē vt mag un
ciā venien9 infirmitate decumberet
et ingrauescente morbo cū mira a
lacritate spūs moreret' et apd frē9
minores sepeliret' ibidē. Nondūȝ
enī tunc fratres predicatores i ea
de ciuitate locū habebāt Quo audi
to fratres i argētina duos fratres
pro fratris defuncti corpore dire
xerūt. sed frustra quia frēs mino
res sepultū reddē noluerūt Cōti
git autē post paucos ānos vt frī
b9 minorib9 ad locū aliū transeū
tib9 frēs iterū de argentina duos
frēs in maguncia pro dicto prio
ris corpe destinarēt qui sine cōtra
dictiōe acceptis vel assumptis os
sibus in argentinam pspere redie
rūt Quid plura? Ossa diligenti9
frēs abluētes os pectoris cui ex v
traq; parte coherent coste superi9
insignitū cruce operosissima rppe
rerūt. et hoc quasi scutum cordis
interi9. Erat autē crux vt ipē ad
hoc videndū quadragita miliari
b9 laboraui et vidi oculis in ossis
medio ex substātia ossea spissitu
dine euidentissima eleuata trib9
supiorib9 brachiȷs crucis equal'
longitudinis et inferiori brachio
decētissime lōgiori. extremitates
vo triū brachiorū supiorū instar
repandi lilij rcuruatas et brachiū
inferi9 quasi trunco deberet ifigi

exacuatū habebat Quid igitur i signo corporee cruci⁹ i osse pectoris nisi mortis christi in mente pri⁹ habita stigmata passiois? Et quid in folijs repādi lilij i crucis extremitatibus nisi mūdissie castitatis insigne qd ad memoriā mortis cristi fundatissime fixum gerebat in carne? .xxx.

Ad idē de quodā martire ꝓpe nrā tpa veridica relatione suscepi Cū₃ capt⁹ cuidam gentili tirāno seruiēt. ⁊ ille eū hostissime tractaret. martir autē gemebund⁹ incederet. miratus causā tristicie quērit quare cum seruis alijs nō gauderet. Cui martir Cū alijs inquit gaudeo. ꝟ sēper tristis icedo quia dei mei memor morti⁹ continue in corde meo passionis ei⁹ stigmata porto. Hoc mox vt tirannus audiuit grauiter idignatus. et ego inquit experiar que dixisti. Nec mora exemptore vocato iubet apto pectore martiris cor eius euelli et per medium cultro secari. vbi statim mirante tiranno cū suis res mirāda cōspicitur et ꝓ sigillo ps vna cordis altera crucifixi christi imaginē continens repitur. Quo viso tirānus mox credidit. et cu₃ oibus suis sacru₃ baptisma suscepit.

Ex scdo li. de ꝓpetatibus apum xxxi.

Rigore niuiū terra brabrāciē respersā ꝑ totum mōachus qdā cistercienfis ꝑmisso in villa famulo solus i cāpi⁹ per deuia veniebat Et ecce iuenit puerū elegantissime forme quasi triennē magno fletu et eiulatu solū in niuis frigore residētem Compassus igit⁹ tali puéo equo descēdit et complexus flentem flere cepit cum eo ⁊ querere quid haberz Tacente autē puero ingemiscit q̄rens vbi ē mater tua? Nunq̄d ꝑdidisti matrē? Ad iterrogatiões illi⁹ puer forci⁹ eiulans tādem dixit. Heu me heu me quare nō flerem quare nō eiulare? Ecce vides ꝙ egens solus et in frigore sedeo et non est qui colligat me ⁊ hospiciū prestet. Mox monach⁹ surgens et puerū in brachijs eleuās osculat⁹ ē dicens. Cesses flere dilectissime q₂ ad hospicium portabo te et faciā enutriri. Hoc dicen⁹ cum puero equu₃ ascendere voluit sed puer de brachio tenētis exiliens dispirauit repente. q₂ crist⁹ fili⁹ virginis fuit. In terrā igitur cadēs monach⁹ flere et eiulare cepit acerrīe. et cum diu sic iacuiss₃ eiulans. tādem quesitus a seruo inuentus est. Eleuatu⁹ ē in equo et ad hospitiū ductus. quesitu⁹ cur fleret nichil aliud vna nocte dicere potuit q̄₃ heu me puer bone puer pulcherrīe quare me dereliquisti. cur abisti tam cito. cur te perdidi? Post hoc monachus consolationem recipiens euentu₃ cuidam retulit qui illis per quos sciui tante rei miraculū et piaculum stupēdu₃ patefecit. Quis enim hominum sine lacrimis audire potest piaculum tale et tantū ꝙ filius vnicus patri deo deus

existens hospitium in terra que rit· eget albo · algore contrahitur et pre abundantia iniquitatis refri gescēte caritate multorum · nō est q̄ euz recipiat cordis hospitio · resi ciat pri⁹ placiti volūtate · r̄uoluat et foueat deuotionis sinu veste cō tegat caritatis xxxij

¶ Ante q̄z in walacria sub rege wilhelmo moderatore romanorū a coite florencio et seelandensibus flamigorū exercitu⁹ feriret · orāti cuidā p dcā gente ·i· flamigis i o ratione respōsū est Dimc supbos humiliari · Quod tercia die post fa ctum inspexim⁹ · licet tamē multi cū eis et in eis ocāsi fuerīt q̄ nullo mō meruerāt talē morte Pz notā dū q acerba mors bonis nō obfu it ȝ pfuit ad salutē quia terrēo do mino obedire in bonis iustuz est · Qd patuit in quodā fidelissio vi ro de q̄ a matre dicti regis wilhel mi venerabili mechtilde didicim⁹ Cum ei ipsa regis mater hollādie memorabilis comitissa post factā cedem in walacria deuenisset ag gressa est cum duobus fratribus predicatoribus viuētes adhuc q̄ rere et colligere sauciates Inueit aūt et ad id opus pietatis matro nam diuitē et preclaram q̄ cū fle tibus matri regis comitisse narra uit · Transiens inquit hic vocauit me voce flebili quidaz saucius ex prostratis · ad quem cum venissē caput eius locaui in sinu meo ⁊ eū ad cognoscendum deū hortabar et vt poterat ille eleuatis in celū o culis cum manibus dixit Fateor me coactum in exercitum venisse et hoc eo animo q nullum lederē nec in corpe nec in rebus · Dic le sus sum et ecce iaȝ moriar Occisō ri meo prius idulgeo vt mei simi liter misereatur oipotens⁹ deus ⁊ cō tra eum michi indulgeat q̄cq̄d fe cit · Viaticum corpus xpi vehemē ter exopto qd licet ore non sumā in mēte tamē vtutis eius grā non frustrabor · et hoc dicens crūce si gnauit se et sic spiritū reddidit · Testor vobis ait matrona per sa lutē meam q statim vbi ad spm̄ reddendum os aperuit auicula tāte pulchritudinis vt ei michil in cre aturis cōparari possit de ore eius cū odore miro aromatico ad supe ros euolauit xxxiij·

¶ Circa illud tempus quo ān⁹ dm̄ · M · cc · iij volue baf expedici o peregrinorū validissia facta est in terrā scām ita vt sarracenos qui xpianorū fines iuaserant propul sarent Factis egressioibus pluris multi ex vtroq populo ceciderūt plurimi etiaȝ in captiuitatē dedu cti sunt · Int quos ex populo dei duo milites vnus ex gallia alius brabancia cum nobilissimo viro i terra gentiliuȝ sunt adducti e · t ɔ tra natales suos et consuetudini⁹ vsum grauissimi⁹ laboribu⁹ manu um annis trib⁹ addicti sunt Vt ergo michi vnus militum enarra uit die quodam sedebāt sub estu solis grauissime laboribus manuū fatigati · Cūq optarēt milites cū graui suspirio cordis eē i terra sua ille nobilissimus eorū i pena soci⁹

segniciē eorũ redarguit dicens. O miseri quid optatis Redibitis forsitan et eritis miseriores in iniuri is pauperũ q̃ȝ fuistis Hic autē si velletis possetis vtiq; finē vite feli cissimum expectare. et hoc dicens flexis genibus ad celũ manus ite dit et oculos dicens Nunq̃ȝ mihi deus oīpotens rediē cedat ad pa trios port9. sed hic sinat me mor tem pacta piña p̄stolari Mira re spondētis cōstātia nec min9 mira dispensatio saluatoris Ambos mi lites vidimus liberatos postea et forte malis pociorib9 q̃ȝ ante irre titos. Pro illo autē nobilissimo et beatissīo viro cum rex iherosolomi tan9 et alij multi nobiles laboras sent nūq̃ȝ tamen efficere potue runt vt eum a captiuitate gentili um liberarent Insup et hoc ipsum de eo miles socius eius q̄ mihi hoc retulit referebat q tantuȝ post co tidianos labores de nocte oratioī bus incumbebat q ei q̄si pellis ca meli calli in genibus accreuisset Ve ergo illis qui ducunt ī bonis dies suos et in puncto ad iferna descendūt et euge in laboribus di cetur isti vt introeat in gaudium dñi dei sui. xxxiiij.

In normādie partibus vir ad modum diues erat sed ignobilis hic habebat filiuȝ vnicū et dilcm̄ quē delicatum educauerat ad ro bur viri Cōueit ergo patrē miles quidā nobilis cum amicis dicens Filia ē decora nobis nimis et pru dēs per quā si tibi placuēit posteī tas tua exaltari poterit et iuuari Hanc filio tuo dabim9 ī vxorē hoc tamē modo vt cedas posses si oibus vniuersis et filius tibi et ma tri q̃ȝ diu vixeritis abundantissīe ministrabit. Casus eñ diuersi sūt ī quibus fili9 tuus posset te in pos sessiōe manēte hereditate frustra ri Hoc patre audiēte et herēte sub dubio ab aīcis tandē cōpulsus est et si mente pauidus cedē cunctis bonis Peractis ergo nupcijs fili9 et vxor ei9 anno quidē primo ho norant parentes victum copiosi9 ministrant sed scdo minus et tercio iuerecundius q̃ȝ decebat. quarto aūt āno suggerēte vxore fili9 pa rētibus suis domunculā puam ī op posito domus sue cōstituit. vt mi n9 eēt idecēs iuu eibo ibi eis neccia insufficiēter ministrare. ptulit er go senex pater ibidem cū vxore decrepita nō modicam egestateȝ et vix interdū domū filij audebat itrarē. sed p clientulū mādauit q̄ bus poterat non carere Vna auteȝ dierum accidit vt mater ex oppoſi to domus sue visa aūca infixa ve ru in domo filij diceret viro suo. Me feiam magis decet pauās eē cōtentaȝ. tu aūt vadas ad domū filij et saltē semel esurientem aiaȝ saciēs de auca quā ibidē vidi esui pparatā Hoc āt audito senex in mitēs baculo pperabat ad domū fi lij. Sed mox vt eū fili9 vidit au cā retraxit ab igne et clā abscōdit statimq; obuius patri quid que rēt inquisiuit. et mox factum pa ter notans dissimulauit. et redijt ad domum suam. Filius autem

puelle precepit vt mox aucaz rpo nat ad ignem · Nec mora vbi puella in thalamo aucaz vidit bufonem maximum auce pectori herētem inuenit Ea ergo clamante accurrit iunior dominus nisusq; bufonem excutere vt violenter insti tit bufo ab auca resiliēs faciem adeo conantis inuasit vt nulla arte vel consilio deponi possz aut excuti sed sic multis annis homi nis nequiciam inherendo puniuit · Et erat illud supremi stuporis miraculum vt si quando monstri illius pars aliqua tangebatur ac si percuteretur i corde ita homo sensibiliter ledebatur · Conterritus igit mirabiliter et contritus adijt dyocesanum epm · et cum omni doloē cōfessus pro pnīa recepit ab illo vt per omnes fines normandie et gallie ciuitates ruelata facie circuiret et vbiq; narraret populis euētum rei · vt per hoc exemplum fu merēt filij honorare parentes et discerent q̄z periculosum sit et nocíuum vicem nō rependere laboribz quos ipsi parentes filijs impenderūt · Nūc tamen post multam penitentiā audiuim? scōrū quorundam precibus liberatū et disparuisse subito fedū mōstrū xxxv

Mechtildis que nostro tpe obdormisse probatur filia regis scotie et vt pbali relatione didicim? quatuor fratres habuit · Ducē q̄ relicta vxore pro xpō pauperrim? exulauit · Itē aliū comitem q̄ vitam heremiticā duxit Itē archiepm q relicto regimie ordinem cistercīensē itrauit Quartus fuit alexāder iunior frater annorū sedecim quem cum pater rex regnare cogerz mechtildis soror ei? vgo viginti tm̄ ānorū dixit fratri Alexander frater carissime q̄d nunc ages Frēs tui maiores natu terraz vel mundum deseruerunt vt celū acquirerēt · regnū spreuerūt mortale vt regna ppetua possiderēt · tibi ergo soli regnum relictum ē pro quo es celestem gloriam pditurus ? Nec mora alexāder resolutus in fletus · Heu ait soror quid consulis facere · paratus ego sum q̄cq̄d iusseris adimplere Quo audito gauisa soror accepit frēz mutato habitu et ad remociora trāsduxit eū vbi euz et mulgere vaccas et lac ad coagulūz coaduna re et caseos optimos facē docuit Inde venerūt ad gallias ad fontē claustrū cistercīense vbi soror locauit fratrem p mulsore vaccarū et pbatus iuent? ē in optimis caseis faciendis Hic monasterij fratrē cōuersū fcm̄ soror alloquitur Multū iq̄t apud deū meritū acq̄rem? qz terrā et parētes dimisim? Sz i hoc specialissimā remūeratione hebim? si vsq; ad tēp? futurū q̄ nos iuicem in celo ad ɔsolatiōez ppetuā videamus ad pn̄s nos vt nrm̄ nullus āpli? alterū videat ab iuicē seq̄strem? · Hoc audito fleuit frat graui? istud ducēs oib? que amisit Et licet iuit? ipat aio et a sorore totalit sepat Illa aūt ad nouē miliaria i villa q̄ d'r ala pio ibid māsura secessit domūculā

parua͂ habens quasi aucaru͂ tugu riu͂ sol⁹ manuum labore viuebat Donu͂ vel elemosina͂ accipere͂ co gi no͂ poterat nec rogari Cum ce teris paupib⁹ in augusto spicas colligere recusabat · vixq̃ extre ma cum porcis que vix euaserant diripientiu͂ man⁹ rarissi͂a collige bat · vix aliquid substratum me͂ bris habebat et caput iacens eq̃ tum humeris · cibum et potum in cumbe͂⁹ callosi⁹ genibus capiebat Hoc idem in prolixissi͂s precibu⁹ faciebat In orationib⁹ multocie͂⁹ ita sensib⁹ abstracta erat vt nec choruscationes aduerteret nec to nitrua audiret Nec em͂ de fratre e iusdem alexandro quod grati⁹ e͂ pretermittam Cum monachus q̃ da͂ fistulatum ex vlcere pect⁹ ha beret oraretq̃ ad tumulum fratri⁹ ei⁹ ia͂ defuncti · apparuit frater ale xa͂der sole lucidior corona͂ gesta͂⁹ in ma͂ib⁹ et corona capite insigni t⁹ · Cu͂ ergo monach⁹ q̃reret q̃d corona duplicata signaret Coro na inquit quam gesto manib⁹ · corona extitit t͂palis qua͂ pro cri sto deserui Corona vero qua͂ ge sto i capite corona e͂ quam co͂mu nem cum sanctis accepi · et vt tibi fidelis in ista visione credatur se cundum fidem tuam san⁹ eris ab oi͂ incomodo quo torqueris Et no tandum q̃ incognitus mansit vs q̃ in diem mortis sue et tunc con strictus obedientia prioris sui se fratrem beate mechtildis de alapi on et filium regis scotie reuelauit. Fecerat autem eum in nobilitate suspectum factum quoddam q̃d multu͂ postea doluit euenisse · Vir nobilissimus dn͂s hugo de kirmen in aprum immanis magnitudinis venatu lassauerat et vt natura be stie e͂ stare coegerat ad resiste͂du͂ Equo aute͂ nobil' ille descenden⁹ aptato pugione cu͂ bestiam vellz impetere · et tamen eius truculenti am formidaret · frater alexanderq̃ vaccas in vicino pascebat arrep to pugione de manibus formida͂ tis bestiam audacter impeciit et occidit · Quo viso nobilis ille i o scula fratris alexandri ilico rue͂s vere inquit nunqua͂ vaccaru͂ cu stos · nunq̃ etia͂ rustic⁹ vnde cu͂ q̃ veneris icreuisti · Soror vero eius beata mechtildis vnde et que e͂et per quosdam milites q̃ eam in scocia viderant nouem annis ino tuerat ante mortem et tunc stati a terra fugisset nisi violenter reten ta ab hominibus extitissz · Miracu l' multis ivita claruit et post morte͂

Queda͂ cisterci͂en xxxvi sis ordinis laicum i mo͂asterio ac quirie in brabancia hermannu͂ noie egritudine co͂tinue labora͂tem vex atum co͂tumeliis fratru͂ falsoru͂ q̃ non prodesset domui sed obesset e lega͂t valde rudisse cognoui · Du͂ modo iq̃uit ordine͂ meum s'm q̃d la͂guor p͂mittit et dolor misiritorio tenea͂ et aiam meam i pacia salue͂ credo i ocul' summi dei melius grati us et sublimius monasteriu͂ p͂mo uisse q̃z si illud in mille marcaru͂ copiis augmentare͂ Vere digne iuste et optime dixit No͂ ei p͂pter

monasterium anime· Et propter animas monasterium istitutum est Sicut non propter locum gens sed propter gentem dns locum elegit·
Vidimus frem in xxxvij
ordine predicatoruz de domo brugensi in flandria remeru nomine iuuene sagace ingenio et secularibus lris institutum Hic statiz vt ordinem ingressus est acriter studio theologie cepit insistere Sed cum nondu illuminata mens nec oratioibus preparata stuperet ad lumen· et minus capax aimus vento inconstantie fluctuaret· cepit cogitare velle discutere que sectarum iudeorum· gentilium cristianorum pociori veritatis culmine fulciretur Videbat quidem iter gentiles phos qp naturali ratione regebantur· Videbat et iudeos legem a deo antiquitus accepisse· Videbat et cristianos euagelicas obseruationibus gloriari· Sed qd in hijs certius tenendum esset segnius fluctuabat Conuenit ergo iudeos discussionez legis proposuit· Et cum fratres ordinis vidissent ex frequenti collatione hominem fluctuare· arcendum euz a talibus censuerunt· At quoniam artatus ignis acrior cosurgit in flammas iuuenis in tantum diabolo stimulante grauatus e vt media nocte fugam omnimodaz attemptaret Statim ergo vbi ad exitum porte venit obuia illi fit maris stella maria ad portum salutis deuium reductura que dixit Fluctuas a via deuius et veritatem in fide filij mei te dubitas inuenisse Noueris certissime qp diuersis erroribus scatet per orbem gentilitas Iudei nichil solidi tenet diuersas vmbras sequuntur· neqe tenebris obfuscati· Euangeliuz vero noue gratie per hoc veritatez habere probatur qz caritate humilitate· castitate refulget que tria in ordine que intrasti purgato mentis oculo perrogatiue videbis· Ego aut sum mater christi patrona ordinis tui que non passa sum solita pietate tuam castam indolem decipi vel perire Hec dicens gloriosa virgo disparuit et iuuenem cofortatuz ac firmatum in fide in magna cordis iocunditate reliquit Hic idez in ordine tantu profecit vt lector in ordine fieret et consummatus in breui ad pociora transiret·
Erat duo senes xxxviij
monachi ab ipsis puerilibus annis pares in scelere dissolute vald in monastica obseruantia nutriti Hi sibi plures ex iuueibus i imundicia assidui cotidie copulabant· seorsu vacabant epulis· risibus et cantibus exultabant et innocentibus et simplicibus detrahebant· Cumqz de illoru insolentijs couetus cotidie no mediocriter turbaretur nec esset qui corrigeret delinquentes· vidit dns et ad iracudiam conatatus est Vix eni finit turbationem piorum claustralium i ultam· Accidit ergo vt vespere secundum consuetudinem suam esculento ore ad vorriginem ibiarent· vix ori cibis appositis qrtu

alit quintum morsellum manꝰ obtulerat tum ecce vnus predictorũ senũ subita igluuie strangulatꝰ euersis stati oculis expirauit Territi igitur oẽs qui consederant surrexerũt. Nec diu post superstes veteris socij animaduersione hac non fractus licet ad momentum horreret sicut occaso a carnifice porco resũpta audacia resedit ad mẽsam. et cum enormi crapula rplectus vt amens penitus portaretur ad lectum quasi brutum animal expirauit. Horrore ergo hoc oẽs exemplorum talium imitatoẽs pturbat vitam suam et mores i melius correxerunt. cõmunem vitã et cibum strictissime seruauerunt

Affligemiũ mona xxxix.
sterium ordis bti benedicti in brabancia religione probatissimũ ẽ et in caritate precipuũ In hoc cẽobio monachus erat ita silentio deditus q infra. xvi. annos ab ore nec ab vna verbi sillaba p tm̃ tẽporis audiretur. Contigit autem sicut a monachis ibidem audiuimus vt in claustro grauissimum ignis incendium grassaretꝰ. Tũc idem monachus vidẽs humanum auxilium non valere mox se contulit ad dñm. oransq paulilum in silentio linguã diu mutã in hec verba laxauit Stes ignisꝰ. hac hora flamma penitus cõquiescas. Mira res vim virtutis sue oblituꝰ est ignis stetitq in verbo viri sci et flamma penitus extincta est.

In partibus gallie .xl.
quedam iuuenẽ sub philippo rege nr̃is tpibus viro religioso referente fuisse cognouimus Hic ab iñute etate peruicacissime vite fuit ita vt illud qd de hismahele scrip tum est. Manus eius contra oẽs et manus oim contra eum. in eiꝰ vita videretur ipletum vt nec parentes ꝓprios quiescere sustineret sed ad amarissimum vite finem pduceret. Post quos et ipse miserabiliter infirmatus et in agone mortis positus sũptis eccãsticiꝰ sacramentis subito inter manus assistentium clamanꝰ horribiliter exiliuit dicens Surgite oẽs arma accipite. iuuate me cõtra ꝓprium patrem quia oim inimicorũ meorum ductor factus ẽ et me conatur occidere. Et hoc dicens quasi contra egredientem multitudinẽ ad ostium conabatur. Nec mora cadens euersis terribilit oculis clamauit expirans Heu me pater meꝰ mõ validissimo lapide frontem meã percutiendo contriuit. Hij autẽ q assistebant neminem quidẽ videbant. sed quasi turmas se cõpmẽtium et ingredientium audiebãt Vide ergo q nec patrẽ ꝓpriũ habere ꝓpicium potuit quãte diuine vindicte animaduersionibus dignus fuit. Nõ tamẽ absolute eũ qui apparuit illius prẽm dixerim sed quemcunq forte ex spiritibꝰ siue bonis siue malis. cũ dcm̃ sit Armabit creaturã ad vlcõeẽ inimicorũ cõtra insẽsatos .xli.

Apud sanctum victorẽ parisius in monasterio canonicorũ regularium magister hugo fuit

qui secundus augustin9 .i. ab augustino dictus est in sciētia Qui et si vite valde laudabilis fuerit ī hoc tamen minus perfecte fecit ꝙ disciplinas ī secreto vel capitulo cuz alijs pro cotidianis excessibꝰ non accepit. Habebat eñ carnez tenerrimaz et nimis a pueritia delicatam Quia ergo naturā vel cōsuetudinem pocius minus bonam in se virtutis exercitio non euiāt audi quid eum sustinere contigerit. Ad extrema veniēs a quodā cōcanonico suo qui eum ī vita sua valde dilexerat adiuratus ē. quatinus ei post obitum appareret Libenter inquit si hoc michi per vite et mortis dñm cōcedatur. Hijs cōditiombus appositis medijs. magister hugo defungitur Nec mlꝫ to post redijt ad sociū prestolātē dicēs Ecce ego. quere qđ vis morari non possum Tunc ille et si cū timore non tamē modice gratulatꝰ quō inquit dilectissime tibi ē? Bene ait nunc michi est. sed qa renuui accipere disciplinā vix vllus demonuz in inferno remansit qui michi non ictum validū dederit ad purgatoriū transeunti. Ecce nunc carissimi quanto leuins in vita q̄z post mortē vir ille doctissimus vapulasset? Videant nūc q̄ in capitulis nec arguere volūt nec argui Cessant accusationes et iō accrescunt excessus. defert vnus alteri vt sibi ab altero deferatur.

Erant in scola duo xlij.
insolentissimi scolaēs adolescētes qui non solum non pati volebant correctiones magistri. veruz etiā et ad insolentias et dissolutiones alios studere volentes sepissime cōpellebant. et hoc quidē magister emendare non poterat nec audebat. Contigit ergo magistrum mori et tercio die aut quarto ī media scola in effigie magistri diabolum cum virga ferrea corā omnibus apparere. Nec mora cum nigro vultu in adolescentes duos exurgens et cum virga illis mortez intemptans repente disparuit Mox q̄z illi pre pauore in furiam versi post dies aliquot obierunt. Ex hinc ergo scolares diuinum aduertant iudicium ⁊ magistrisꝰ suis subdi discant. nec vnq̄z refugiant corrigi ne eis contingat p9 modū sub virga ferrea vapulare

Vidimus in mona xliij.
sterio quodam monachum naturali ingenio et scientia preditum virtute castitatis et omni morum honestate clarum. In quo solus ille defectus erat ꝙ nullam contra peccata rigiditatez habebat. quē defectum in eo corrigendum sperantes monachi eum in abbatem vnanimiter elegerunt. At ille factus abbas vt ante ī pusillanimitate et ignauia perstitit. Et ex hoc ordo monasticus notam satisꝰ grauem dissolutionis incurrit Q d superioēs eiusꝰ ordinarij graue ducētes illum ab officio remouerūt. quod ille supra modum grauiter ferens ad tantam paulatim ipatientiam venit vt manus iniquitati totaliter daret et se impudetissi

me nequissimis i dilapidationem ecclesie sociaret Nec diu post cũ esset positus in agonia iportunos exactores sibi instare vidit seq; oportere reddere rationem non solum de suis excessibus verum etiã de illorũ excessibus quos quãdoq; corrigere debuit et non correxit. Exactores ergo cum declinare vellet nec posset clamans inter angustias expirauit. xliij.

Venerabilis iacobus de vitriaco crucez iberosolomitanam ob salutem multorũ in brabancia predicauit Contigit autẽ vt pacificaturus quadã die mortales inimicicias iniuriam passũ primo suppliciter deinde prostratus pedibus eius semel iterũ et tercio cũ multitudine populi presente rogaret nec proficeret in rebellem Conuersus autẽ ad populuz dixit palam omnibus. Cotestor vos q2 qui spernit nos spernit et eum qui mittit nos Rogate ergo dñm vt tale signum ostendat in obstinatũ hominẽ quo cunctis presentibus pateat eum hostiliter contra se in retẽtione odij contra proximũ hoc egisse. Nec mora vbi vir sanct9 orationẽm expleuit miser ille euersis ocul9 sel9 iterum et tercio in terram corruit. oreq; cruorez spumante et saniem horroris maximũ spectaculũ õmibus prebuit Tunc flente populo reuerendus vir fusa prece prostratuz erexit. q mox integerrime sospitatus vbi ante se inimicum vidit quasi aliqd rogatur9 cum lacrĩs veniã petiuit. rueñsq;

in oscula eius ad lacrĩas et laudẽ xpi õmium corda cõmouit xlv

Nobilis quidã in germaie parentibus fratrẽ vterinum a quodam valde plebeio et ignobili occisum perdiderat. Fugiente ergo de patria occisoẽ cõtigit vt nobilis ille cũ multo comitatu peregre pfect9 impremeditate soli agro occurreret occisori. Qui mox extracto gladio vbi inimicum expetijt in terrã prostratus occisor clamauit Miserere mei nobilissime vir pro illo qui tui misertus et õium atq; munduz istum sua morte redemit Repente nobilis aim9 in lacrĩas resolut9 illã quã extenderat manũ retraxit. Sz cũ hoc ignauie ascriberetur a suis et iterũ manũ extẽderet in prostratũ. iterato re9 ob remissionẽ peccatorũ eius veniã petẽs secũdo manũ deposuit Tercio increpat9 a suis cũ mortẽ certius inteptaret. et miser ille ob euasionẽ ãgustie quã õmis caro essz i extrẽo iudicio perpessura veniã pcaẽtur. rñdit nobilis genere sz nobilior mente. Et ego inquit tibi pr sus mortẽ fratris indulgeo. Nec mora eadem die vt audiret missaz ecclesiam ingressus. vbi coraz imagine crucifixi tercio flexit genua visus ẽ a quodã scõ viro ad singulas genuflexiões illi9 nobilis crucifixus caput suũ humiliter iclinare Deorsũ ergo vir sanctus ille q solus hoc viderat nobilẽ euocatum qs esset interrogat. Et ille miles inquit dicor in terra qua natus sum Et rursum ille. Dicas

inquit carissime michil celes · in quo cõfidis te magis diuinã miaz me ruisse Tunc miles · Peccõr inquit sum et seculo deditus in nullo pr sus nisi hodie forsitan veniaz pro merui· Et hoc dicens quid actuz sit retulit ·Mox ille et quid vidis set exponens ad actum vite grati oris et meriti nobilem exhortatur

¶ Erat vt memini parũ xlvi· ante nostra tpa iuuenis quidam sagax igenio diues valde qui nũ cios suos per diuersas mundi par tes causa mercatiõis mittebat· Vt autem venerunt quidã ex ipsis in partibus orientis reperiũt genti lem quendam in õmibus copijs et rebus mundi super omnẽ modum ditissimũ· liberalẽ in oibus et fidelẽ Quid plura? Nunciãt illi se habe re talem dñm· vadunt et redeunt munera ex parte dñi sui gẽtili de ferunt· Referuntqȝ maiora iuue ni cristiano Et vide tantũ amoẽ ammiratiõeqȝ succenditur qꝫ ꝑpe rat cum multo comitatu et mune ribus i oriente videre gentilẽ· quẽ ille cum magna gloria et exulta tione susceptũ expertus est hone stum hoiem moribus sagacẽ inge nio et pre oibus liberalem sẽcũqȝ tenet illum nõ paruo tpe nec par uis expensis Qui cũ redire delibe raret ad patriam eum ad thesau ros icomparabiles itroducãt· sed cum aliquid ille accipere recusaẽt constantissime tandẽ ostendit illi septem puellas virgines in sõcla ui nobilissimas genere et pulcher rimas in decore quas secundum ri tum suum ducere proponebat tẽ pore oportuno ⁊ dixit ei Ex hijs tibi vnam eligas in vxorem Nec mora· Juuenis super modum aio raptus et oculis vnam elegit pre stantiorez moribus et decore Cui gentilis Optionem inquit dedi ti bi et tu quidez michi pre oibus di lectissimam elegisti Et tu quidez sapiens experieris quid dederim ti bi et ego vt minus sapiens ꝓpter te quod dimiserim nõ causabor Nec dicens sponse tradidit condigna munuscula et eã tradidit cristia no· At ille ad ꝓpa veniens spon sam suam in magna gloria bapti satam accepit vxorem et mulierẽ mire virtutis inuenit ¶ Ipse au tem auctus gloria et diuitijs in vi rum profecit maximum ciuitatis Gentilis autez frequenter recolẽs quid in dicta iuuencula perdidis set grauari cepit aimo vltra qȝ cre di potest et paulatim pre tristicia cõtabuit in eo species atqȝ sẽsus De die autem in diem · de anno i annum· de tẽpe in tempus decre scens rebus cum michil curaret de omnibus que haberet tandẽ ad ex tremã miseriam deueniens · exul de patria quasi infatuatus pulsus est ab amicis Qui cum quid age ret ignoraret· incidit cordi eius a micuz suũ visitare debere pro quo ista pertulerat nequiens credere e um futurum collatorum immemo rẽ· et nunc tanti piaculi contẽpto rem· Aggressus ergo iter veit ad locum vbi ille manebat Pulsauit ad portaz amicũ sui dixit quis eẽt

Neglexit nuncius verbum non intromissus est Quo facto gentilis contristatus ad mortem vespere veniente sup vastum ecclesie atrium se proiecāt Intēpeste ergo noctis silentio q̄dam latrūculus insidiatus cuidā transeunti occidit eum clamq; discessit Mane aūt iuuētus est homo ocāsus iuxtā gētilem et ignotus capitur et ligatus nobilibus et populo c̄itatis offertur· et sibi factū impoitur Qui cū desperatiōe fractus homicidium nō negaret· ille quondam aīcus eius stans ciuicus stupefactus cōtēplatus est hominem et cognouit statim q; prosiliens cū; ille duceret ad mortē clamauit· Innocens iste ē ego sum q̄ factum feci Nec mora dū cum maximo clamore et mērore populi procūberet decollandus ille q̄ factū; fecerat prouidētia diuina veritus tā nobilem et innocētem hoiem decipiē in medium prosiliens exclamauit Innocentes ambo et primus et secundus Ego sū ille nequissimus q̄ homicidium ppetraui· Mox iudex et proceres c̄itatis mirabiliter stupefacti simul capiunt dictos tres viros et factū; diligentius pscrutātes cū veritatem p oia cognouissent innocētes absoluūt et ipsū reū pre āmiratiōe piaculi dimittūt Cristianus autē; ille obuijs manibus et oculis amicū suscepit et vt breuiter dicā inuitat ad fidē· ānuit ille· baptisatus est accepit vxorem nobilē consobrinā amici· et eo cogēte dimidia cum illo bona partitus ē que habebat.

Fuit i roma vir pius et bonus qui indifferēter hoies religiosos et paupes ad hospitiū iuitabat Cōtigit autē eum confectū; senio attenuari vel aporiari rebo tpalibus et angustiabat plus q; solitā hospitalitatē exercere non possz· q̄; q; ad vsus suos sufficientiaz non haberet Cūq; vna noctiū anxius pro talibus iaceret i lecto semiuigilās audiuit vocē dicentem sibi· Vidi caritatem tuā quam in exhibēda hospitalitate multo tpe infatigabilit habuisti· et per hāc ad vitam deuenisti pauperem Volo ergo non solū i futuro remunēare te verum etiam in pn̄ti Loquē illi diuiti· et de vinea tua que melior est cum vinea illius cambiū; faciē Ipse autē libēter ānuet verbis tuis· Habita ergo illius vinea in medio illius aceruū; fodies i profundum et sub eo reperies qd romanis copijs est inuisū; Ad hāc igitur vocē cum non homo ptinus obediret· secundo q; et tercio idē; quod vox diuina primo pcepit· Tunc ho ad diuitē veniens obtulit cōcābium vinearū· Cui diues Libenter inquit et quo melior tua vinea mea tibi soluaz Cui paup nolo ait ꝫ equo valoē cōcābiū; fiat et factum est sic Mox paup cōmunicato secrete consilio filio quē habebat et duabus pariter filiabus ad aceruū cum eis supradictū accedit in vineam· et incipiūt fodere cum spe magna Cumq; diu fodisset nec adhuc effectus sui fi

gnum aliquod inuenisset reperut patri suo filius cu sororibus insultare. Quibus pater Nullo ait modo possum credere q frustrabor Acer uo igitur pater cum filijs viriliter instentes tande in profundu inter i gentes lapides vas marmoreu ple num aqua. et in ore ipsius vasis olla vitream plena balsamo. et in orificio olle vas paruum fictile. et in oe tres lapides preciosos sma ragdum saphirum et carbunculu quatitatis no modice repperert. nichil ergo aqua in vase marmo reo reputantes ea effuderut. que mox vt est effusa istrumeta erea in quibus laborauerat perfusione contingens es ipsu in pulcherrimi auri specie comutauit. Erat em a qua ex sanguine et carnibus basi lisci in modu aque rosacee per ele uatione facta qua solet ab alchi mistis auru fieri sophisticatum. sed hac aqua de9 noluit dicti viri innocentiam maculare. et io effusa disparuit Balsamo vero cum di ctus homo debilitatus visu vsus fuisset nesciens quasi coi oleo p di es aliquot recuperauit integerrie visum. et post cognito p presbite rum suum q esset balsamum ve didit illud inestimabili precio. et pro lapidibus quos inuenerat pci osis pecunias copiosissias et mul tas accepit. Factusq dines et i clit9 glorificauit deu et post se fili os et nepotes suos cu multis copi is dereliquit. xlviij.

Contigit vt in porta frontis ecclesie cathedralis in gallia ima go vsurarij sculpta desuper de la pide quasi cu sacculo pecunie cui denarius preminneret Vt aut quida maximus et ditissimus vsurarius ci uitatis ecclesia debuit intrare per portam imago vsurarij desup ca des super caput itrare conantis illi sit et repente cotritus turpiter ex pirauit. xlix

Vidi et ego ipse in brabancie partibus vsurarium nequa valde qui multos nobiles et potentes ex heredauerat et ipsos pauperes spo liauerat supra modu Hic frequen ter occurrens religiosis rogabat quasi cum lacrimis pro se orari. sed in nullo se penitus correxit. Cuq super hoc eum frequencius arguissez. nec tamen in aliquo p fecissem accidit vt repentina infir mitate correptus ad exitum appi quaret. Et ecce subito duo inge tes tenebraru canes lectum iacetis circuitibus ambiebant Ipse vero protracta lingua pe ad longitu dine pedis dehiscens horribiliter expirauit. l.

Nostro tpe anno ab icarnati one dni. M. cc. xxij. abbas wil helmus noie monasterio valerien si i brabacie partibus prefuit. qui in pauperes largus valde et pius tali occasione miraculi extitit Cu ria erat cenobio vilariensi in lossen si comitatu que heir dicitur i qua hos conuersis fratrib9 fuit elegas forma pinguedine et virtute. de cu ius carnibus paupercula pregnas comedere irremediabili desiderio concupiuit Flebat autem cotidie

et quasi cum vite periculo torquē batur · Dabantur illi bovine car nes pulcherrime · sed ad restrin gendum eius concupiscentiā nō valebant Veniente ergo abbate wilhelmo ad curiam et narrante converso fratre periculū mulieris respondit abbas Melius est occī di bovem q̄ hominem · sed secrete hoc facias et comple desideriū mu lieris Introduxit ergo frater cō versus bovem vespere secretius in conclavi · et occisum excoriatum q̄ membratim divisit et reposuit Particulā vero quam mulier cō cupierat i bove mox trāsmisit qua comesta ea mulier ex toto conva luit · Mira res horrendum specta culum · Mane facto cum frater cō versus famulos suos ad aratrū se quereretur · vidit bovem occisum a rantē in aratro · et supra q̄ credi potest terribiliter stupefactus re currit ad domū · intrat thalamū requirit carnes repositas · nihil de bove prorsus invenit nec carnes nec pellem nec saltem sanguinem quem effudit · Huius rei tres fr̄s conversi in domo testes ydonei p̄ veritate fuerūt · sed ipse carnifex vir fidelis et bonus nec non super oēs ipsa mulier que in sola bovis occisi carne cōvaluit Familiā au tē curie res penitus latuit · quia e am divulgari abbas stricte pro hibuit · apud ipsū abbatem res adeo valuit · vt sicut ipse dicebat qui āte naturaliter parcus fuit lar gus super oēs abbates ordinis et pius in paupes extitit li·

¶ Anno ab īcarnatione domini M · c · xcv · multa per gallias et theutoie partes miracula contige runt · Ex quibus vnum referam quod cuidam matrone in brabā cie partibus contigerat quam op time novi · Erat in illo tempore cir ca mōtes alpium et anglicum ma re fames pervalida ita q̄ cōmunis multitudo populi permaxima mo reretur · Tunc illa quam dixim⁹ matrona genere clara et opbus · egenis cepit sine pondere mensura et numero liberaliter erogare Q̄d cernens vir eius miles artavit eā et eidē farine mensuram certam p̄ singulas ebdomadas dari fecit · Quam vbi die quadam totā ex penderat instante paupere et pete te precepit ancille domina vt dili genter scopata cista in qua farīa fuerat reposita pauperi si q̄d iveni ret afferret · et fecit ancilla vt ius sit domina Post hunc venit et al ter qui se nichil comedisse infra bi duum deplorabat · quod vbi au divit dn̄a fleuit et iterato iubet ā cille scopare cistam et pauperi a liquid imptiri Jurat ancilla nihil penitu⁹ in cista remansisse Sed in stante dn̄a cum lacrimis vt attēp taret · currens impaciencius et ci stam aperiens plenam florentissi ma simila mox invenit Ad cuius intuitum ancilla clamās horrifice cecidit in extasi resupina Clamo re audito occurrit dn̄a · occurrit dn̄s occurrerūt famuli et viso mira culo in cōe dn̄m benedicūt · Mox vir ipse horreum letus aperiens ō

nibus ex illa die cōuenientib⁹ de
dit · nec defuit annona cistarcijs
donec superueniente augusto ppi
ciaret dn̄s populo quem afflixit
Dixit autē mihi dictus miles ma
ritus dn̄e · q̄ nisi fuisset miraculū
nequaq̄ sibi tria vel quattuor rea
sufficissent · sed et ipsa venerabil
et nobilis femina sicut confessori suo
mihi sincero amico et cum gaudio
mentis dixit q̄ et nocte et die sep
tem horis que canonice nuncupāt
auis mire pulchritudis et decoris
eam dulcissis et ineffabilibus voci
bus ānis ante mortē pluris conso
laetur · elāguit ei multo tpe lecto
iacens Cumq̄ quesiuissē ab ea cu
ius auis voce ymitari illa volucris
videretur Nichil ait in terrenis est
quod illius posset vocibus cōpara
ri · Nec solis auribus delector in il
lis · verū etiam ad cor interius trāf
funditur modulamē · et ex eo spi
ritus me⁹ ad delitias eternales de
siderātius excitat · lij

Quod autē egei sunt hospit ijs
inducendi venerabili femie abe de
belomen tali miraculo demonstra
tur Recedente viro suo nobilissio
milite nec vt ipsa existiauit dieb⁹
pluribus redituro petēte leproso
hospicium recept⁹ē Illo ergo ge
mente et causante debilitatem cor
pis fatigati petit in lectum suauis
simum se deponi Nullū autem lecū
habēs dn̄i sui lecto meliorē · in eo
leprosū hominē mox deponit Nec
mora ex insperato dn̄s rediens pe
tit in thalamū itromitti Dissiīlās
ergo dn̄a · cōiecit ille aliquē eē in
thalamo et irruptione facta hic
mali tpe lectum suū rosis fragran
tissis cooptum iuenit Ammirat⁹ i
gitur querit quid factum sit · idi
cat vxor · nec mora i laude christi
ambo cū lacrimis resoluūt liij

Illustris dn̄a aleidis carnote
siū ac blesensiū comitissa mihi de
auo suo retulit dicēs Nobilissim⁹
ac potentissimus in baronibus gal
lie comes carnotensiū ac blesensiū
pariter theobaldus liberalissimus
oim suo tpe extitit i donādo Iste
hieme media q̄ tūc solito magis
ihorruit per viā cum multitudine
trāsiens obuiā habuit pauperē nu
dū · Quo clamāte respondit cōes
Quid petis ? Cui paup Da mihi
cappam quā habes idutā Nec mo
ra comes extractā cappā pauperi
dedit dicēs Si quid āpli⁹ petis ?
Et paup · Da et supertunicale qd
habes · quo habito statim tunicā
petiuit · quā vt comes dedit remā
sit i lineis Cui pauper · vides iqt
comes q̄ caput habeā rasum et nu
dum da et pilleum Tunc comes
paululum erubescens caluus eni e
rat · Nunc inquit carissie nimis insi
stis · quia hoc ipse carere non pos
sum · Hoc dicto relictis vestib⁹
paūp euanuit Comes vero de eq̄
cadēs fecit lamētabilē plāctū et oi
tpe postea tale q̄d cauen⁹ oi se pe
tenti tribuit · liiij ·

Accidit nr̄o tpe vt certissia re
latione didicim⁹ in quodam mo
nasterio vt cōgesta cuiusdā defū
cti feneratoris de attrebaco pecuī
a in ipso cenobio seruaretur · Igi

tur die quadam cum quidam sa
mosissime sanctitatis frater walte
rius monachus scilicet de beamōt
iuxta scriniuꝫ in quo pecunia ser
uabatur oraret desuper diabolum
sedere vidit Territ⁹ autē ad horā
sed signo crucis munitus interro
gat q̄d hic sedis Quid hic expe
ctas nequissime hūani generis ini
mice? Cui ille· Bene inquit et iu
ste hic sedeo· hoc quod meum ē
conseruando Nec mora monach⁹
ad abbatē currens q̄d vidisset ex
ponit· Abbas vero in attrebaco
pecuniam cum oi velocitate remi
sit· ·lv·

Sed et hinc ꝑ nostro fere tē
poē sub quodam religioso abba
te in vilariensi monasterio in bra
bancia contigerit audiam⁹ Max
ima pecunie summa librarū forte
mille sexcentarū mortuo quodā
vsurario in namurco in dictū mo
nasteriū est delata· Ex quo cuꝫ
multe possessiones ēpte essent qui
dā vir arte conscientie abbas mo
nasterij est elect⁹ Quod vbi cō
perit factū doluit et venditis oi
bus atqꝫ pecudibus rebusqꝫ mo
bilibus pecuniā i namurco remisit
vt spoliatis singulis redderetur·
sciēs sicut nephas ē paupes vsu
ris spoliare q̄d vsurarij facē solēt
sic etiā iniustū ē iuste pta retinē
Nemie autēꝫ assumē volente resti
tutionis negocia· pecunia iterum
ad monasterium est delata Pi⁹
ergo abbas reportantibus indig
tur· Jussit enim iterato referri et i
foro coram ciuibus et omni plebe

deponi dicens· Pecuniam qui ve
lit accipiat· nostram esse rennuo
quam iniuste acquisitam non du
bito· Quod vbi viderunt ciues
edificati non modicum in hoc fcō
cōmuni consilio per manus fideli
um virorum pecuniam ipsam in
iuriatis singulis reddiderunt Mo
nasterio autem deus non multo
post in decuplo plura restituit et
quod ante tenuissimum et mendi
cuꝫ fuisse probatur modo elegās
et multis copijs opulentū videm⁹
et ampliatum lvi·

Sub nostro tempore nuper
in thorouth opido flādrie puer a
chas annorum quinqꝫ honestis
valde parētibus oriūdus fuit Qui
primo visis minoribus fratribus
a parentibus suis lacrimis multis
obtinuit vt ipsorum habitu vesti
retur· Sed cum hoc illi primum
quasi puerile viderent crederentqꝫ
secundum quod in alijs pueris vi
deri solet obliuione temporis fa̅ci
ter in illo aboleri· animaduertūt
parentes et vicini eorum omnes
ꝙ seriose puer cepit cōsuetudies
ordis modis mirificis obseruare·
incedere nudipes et dura corda ꝑ
cingi· argentum et auruꝫ summo
pere vitabat attingere c̄ i hoc ar
ticulo casus accidit mirus valde·
Negociatores quidam ad hospi
cium patris eius hospitandi gra
tia declinarant· qui viso i tali pu
ero habitu mirati sunt· et cum in
tellexissent puerum omnem vita
re pecuniam nummū in vasis fū
do q̄ biberant latēter imittunt et

cū modico vini puero porrexerit Qui vbi exhausto vino pecuniā vidit· exclamās horrifice vas proiecit tentisq; in celum oculis et manibus cum lacrimis dixit Tu de? nosti omnipotens q; inscius meū ordinem violaui Hinc tremebundus expalluit· et quasi ad mortē tendens nigredo eius faciem occupauit Quod videns eius pater expauit· et currens ꝓpere sacerdotez adduxit qui puero absolute manum imponens eum a dolore et penitudine mitigauit In platea puer sedens pueros vicinorum diebus solemnibus conuocabat· et eos si distorti essent in moribus· si superbi· si ornati vestibus arguebat· penas inferni pro eorū excessibus ꝓponebat· bōis vero pueris celorum gloriam ꝓmittebat· Interdum eos docebat orationem dominicā· scʒ pater noster· et q̄ʒ bonum esset matri cristi in salutatione angelica et genuflexiōibus deseruire Ad has pueri cōuocatiōes et exhortatiōes senes etiā ipsi cū iunioribus cōcurrebāt· et miro mō delectabantur in prudētia ꝛ rūsi? eius Matrē ꝓpum iurātem vel leuē in gestibus aut ebriosū si quando videret ei cōpaciendo et q̄si cuʒ lacrimis arguebat dicens Pater carissīe· nunquid presbiter noster ī ecc̄ia dicit· quia qui talia agūt regnum dei non possidebunt Matrē q; cum in solēpnitate quadā optimis scarleticis et rubicundis vestibus vteretur cum graui merorē corripuit in ecclesia coram consistētibus dicēs digitoq; demonstrās imaginē crucifixi Intuere mater intuere et videās dominū ihesum in cruce nudum pendentem sanguine rubricatum· ꝛtute in contumeliaʒ eius vestibus scarleticis adornasti· Caue mater caue carissima ne pro rubore vestium penas eternalis ignis incurras Nec mora mater verbum filij non modicuʒ exhorrescens vestes deposuit et eis vel talibus vti vlterius penitus abnegauit· Sed quid moror· Impossibile quidem eēt verbis vnq̄ʒ attingere quanta dignitas morū eius quanta in oratiōe sedulitas quāta oculorū grauitas· quāta incedentis humilitas· quanta in loquente congruitas· Et hoc quidē mirabilius omnibꝫ excedebat q; etas tātum et vmbra exilis corporis puerū ostendebant· mores vō et gestus eius ꝑfectissimum virtutis virum in oībus predicabant Hic nondum septenneʒ impleuerat etatem et consummat? in breui expleuit tēpora multa· Placita enim erat deo anima eius rapt? est ne malitia mutaret intellectū eius· aut fictio deciperet animaʒ eius Appinquans enim morti confessus est sacerdoti sacramentum cristi corporis postulauit· Sed cum hoc propter generalis consilij vetitum ne in etate tali puerō conferretur sacerdos facere non auderet· puer cuʒ mira orationis gracia extensis in celum manibus dixit· Tu nosti domine ihesu christeq; summum desiderium meuʒ

est te habere. Petiui te feciq; qd debui et spero confidencius q tui pñtia non frustrabor. Hijs dictis perentes circumsedentes et flentes consolatus est et ad meliora prouocans inter verba exhortationis orationis et laudis spiritum deo reddidit impollutum. Nec mora sine vllo intersticio habitus ordinis fratrum minorum. tunica scilicz cuz assuto capucio que super eum extenta iacebat repente disparuit. et nunq̃z postea fuit visa. Igitur post mortem eius cum ad sepulchrum illius stãtes quidam de fratribus psalmum de profundis dicere voluissent. nullo conatu. nulla iteratione hunc finire vel dicere potuerunt. videlicet vt hoc daretur intelligi nullis illam sanctam animam orationuz suffragijs indigere. Credo q et idem mihi ad sepulchrum illius contigerit rogitanti. Parentes vero pueri post mortẽ eius in tantum exemplo filij pfecerunt vt oia oblectamẽta seculi deserentes. pater ordinem predicatoruz. mater autem cisterciensẽ ordinem simul eisdem tẽpibus intrauerunt. .lvij.

Simili deuotione etsi nõ sili etate quia adultus magis puer nobilissimus annoruz tredecim i theutonie ptibus fuit. Hic filius comitis de flankenberch a matre missus ẽ ad regem francie cognatum suuz cum eius filijs educandus. At quoniaz mos est maxime i alicis partibus compatriatos sibi inuicez cõgaudere accidit vt dictus puer albertus nomine beatissime memorie fratrem iordanum magistrum ordinis predicatorum natione theutoicum eo tempore parisius commorantem et alios fratres theutoicos visitaret. Cumq; id sepius et diucius faceret ex collacione sancti viri puero ceperunt terrena vilescere et placere celestia. concepit q; intrare ordinem. et apud magistrum iordanuz occulte pro ordine petere. Erat enim puer parũ per imbutus litteris. Sed magister inconstantem ducens affcũ pueri eum ad regimen comitatus sui cuius solus puer legitimus heres erat. vt mansuetudine subditos gubernaret pocius hortabatur. Factus ergo puer annorũ. xvi. per solemnes nuncios a matre mãdatus est quasi ducturus vxorez nobilissimã et comitatus gubernacula suscepturus. Pater enim eius iam longa etate senuerat. Dicit ergo puer militibus et seruis suis. Eamus videre compatriotas nostros fratres ordinis predicatorum parisius anteq̃z recedamus. Veniens ergo cum suis omnibus ad domum fratrum in conclaui seorsum magistrum vocauit et fr̃es quorum pedibus prouolutus dixit. Contestor deum coram vobis q hodie paratus sum mundum deserere et vobiscum in ordine christo domino nostro deseruire. Quod si volentẽ respuitis videat et iudicet ipse deus et non multum iri a vobis meũ sanguinẽ paciatur. Hec vt dixit puer mgr̃ fleuit. Et fratres

attoniti in verbis eius artati sunt spiritu et soli dño negocium cõmiserunt. Cõuocato cõuentu causaz et verba pueri diligenter exposuerunt et receptum statim habitũ ordis induerũt. Quod vbi suis innotuit planxerũt valde et ad patriam reuersi rumores tristissios parentibus detulerũt. Cuius pat senex assumpta copiosã multitudine venit parisius et cum filium violenter extrahere conaretur. fẽ a nouicijs fratribus laceratus mẽbratim ad patriã ĩfecto negocio est reuersus. Erat autẽ ea tẽpestate parisius archidiacon⁹ quidam theutonie speciosus forma p oibus clericis ẽtatis theodericus noie nec ab re pulcher theutoic⁹ cognomento. Hic quidẽ ex matre dicti adolescentis auũculus erat qui turbat⁹ grauiter de cõsobrino diu distulit videre illum. Tandez autem cum repatriare deberet mãdauit ei per clericum suum q ad videndũ eum sequenti die venirz. Qd vt audiuit puer frater albt⁹ cucurrit ad magistrũ. cucurrit etiam ad fratres magis spũales. supplicat oibus vt pro auunculi salute quem sincerius diligebat dominum exorarent. Quo facto veit archidiacon⁹ auunculus eius et in capella ad colloqum consedeĩt. Et mox obortis lacrĩs dixit puero. Quõ hoc carissĩe facere potuisti vt matrẽ tuã sororẽ meã que te solũ in filijs superstitẽ habuit et me auunculum tuũ q te pre oibus diligo deserere potuisti. Et nũc vt audio mater tua pre tristicia moritur. Ego autem post ĩgressum tuum fere moriturus elangui nec vnq̃z vllo solatio releuabor nisi videam te infra annum pbatiõis liciter ad seculum redeuntẽ. Cui puer cum mira oris gratia respondẽs quit. Ecce trium ymaginuz figure picte in fenestra vitrea coram nobis. quinaz sunt illi carissime quorũ memoriam representant. Nã cristi et matris sue et iohãnis consobrini eius in ceteris predilecti. Ex hijs vero cõsidicias q etsi crist⁹ dilexerat matrẽ. et in tantum ex passione cerneret cruciari vt aiaz eius doloris gladi⁹ pertrãsiret. cõsobrinum vero dilectum iohãnẽ euangelistam grauatũ vltra q̃z credi potest doloris anxietate. tamẽ cum potens esset de cruce descẽdere noluit pter illos sed in cruce perstitit moritur⁹. A simili me scias carissime huius religiois sãcte crucem cum cristo et pro ipso cristo domino conscendisse. Et licet matrem mori videam pre dolore et te carissime piclitari in cruce tamen vsq ad mortem imobilis pmanebo. Et hanc quidem si credis mihi ascendas et tu. ne te mũdi huius vt cepit dampnabilis labor intus inuoluat. Quid plura? Resolutus archidiaconus in maximas lacrimas corde compungitur. conscientie stimulis agitur. et non valebat resistere spiritui q̃ in puero loquebatur. Super hoc institit orationibus iuuenis et tandez in paucis dieb⁹ archidiaconũ

flexit ad ordinem mirante clero et populo ciuitatis q tam cito leo in unanimum ad tantam humilitatem verba pueri domuissent. Creuit autem puer frater albertus in virum perfectum et bonum et vsq hodie predicator nobilissimus declarat. Nunc dns papa epm maxie qta ti preficere voluit sed vir sanct? re stitit memorabili verbo dices Securior et letus moriar frater ordinis q3 vllo episcopi hore sublimat?

Erat quidam emerite militie veteranus qui seculo et si tarde renuncians sancti cisterciensem ordine intrauit Quesitus autem a magistro nouiciorum si sciret orationem dnicam sciz pater noster negauit· se nuq3 scire potuisse co testans Quid plura? Fit labor magnus vt discat· et cu no posset precepit abbas vt saltem illi breuem angelice salutationis versiculum inculcarent Quod et si multo atq diutino labore factu est tame Cum enim ad exhortatione magistri sui ipsum versiculum inter prandendum ad vnamquamq buccellam fere ne obliuioni traderet ruminaret ex frequenti et logo vsu tanta in ipsa salutatione metis dulcedine co cepit vt cordi eius et ori sola memoria matris christi indelebiliter adhereret· Contigit ergo vt p? aliquanta annoru curricula veteran? ille deuotissime moreretur et sepeliretur in cimiterio iter fratres Mirares De tumulo eius non multo post a parte capitis arbor nasci ignoti generis visa est· cui? folijs litteris aureis isignita aue maria gratia plena notabiliter singula continebant Quod vbi notuz fit diocesano potifici ad locum venit miraculi· radicez arboris per effossionem diligentem scrutatus est et eam de ore veterani illius ortuz habere probauit· Nec mora vbi diuine ostensionis arbuscula debitum officium executa est i oculis oim aruit et defecit Quicunq ergo matri cristi cupis esse deuotus salutatione istam frequens et deuotus ingemines Nec credo illi quicq3 gracius vocalis laudis offerri·

Iuuene fuisse xpe nostra tpa in germanie ptibus certa relatioe didiam? Hic mortuis parentibus prauoru consilio deprauatus herediate pclaram i ludo tesseraru et tabernis totaliter dissipauit Hic vagabundus et miser p patriaz ferebatur· qui et si alias stult? castitate tame corpis obseruabat· Quem quida miles patruus eius no modice miseratus obuiu die q dam alloquit dicens· Male te co petit consobrine carissie taliter oberrare· qui clarus genere pbum virum et magnum efficere potuisses nisi te talis insania rapuisset· Cuius vba cu quasi muliebria iuuenis derideret subiuxit miles Est ne aliqd care meus qd tu pro me facere curares ? Cui ille· Est vtiq3 Cui miles Volo ego vt gl'osa dei genitrice maria salutes quinquaginta vicibus oi die Cui cum cachinnado respoderet Hoc semel

faciā et non oi die Patru9 isistit dicens Hoc te facere oibus mois oportebit· si quādo te ocul9 mie sue gloriosa v̄go respiciat· et pro tua miseria filium suū iterpellat Ad huiusmōi v̄ba ānuit iuuenis et recessit inde Post annuz cōtigit patruū videre iuuenez· quē et si promissum seruasset interrogat Et ille· seruaui inquit et nollez me nō latenus non obseruasse Remissi9 enim michi est q̄z ante i vanitate mundana· Cui patruus cū gaudio dixit Ergo in consequenti āno seruitium tuū cristi matri in salutationibus duplicabis Et iuuenis· fiat iquit Exacto aūt secundo āno reuersus est ad patruū dicens Jam suffragante matre xp̄i ois vecordia miserrimi mei stat9 euanuit et firmo benefaciendi ꝓposito voluntatis mee cōstantia stabilitur· Cui patruus cum lacr̄is dixit Bn̄dicta sit pietatis mat et tibi q̄z carissie grās refero q2 salubri consilio credidisti· Nihil ergo restat nisi vt anno p̄nti ꝓpositū tuum fixum experiar· et si dignuz inuenero cōdignas tibi nupcias procurabo· tu autez medio tēpore auxiliatricē tuā in salutatioibus quinquagesime tercie sedul9 honorabis· Consentit iuucis stabilis inuentus ē· Et euolute āno patruus quod pronusit iuueni cōq̄siuit nuptias· Et istaurato cōuiuio ex vtraq3 p̄te cōuenīūt p̄ntele positisq3 mensis et lotis maibus cū iā sponsus et spōsa comesturi pariter cōsedissent ex inopinato memor sponsus nondum se sponsionis debite salutationes illa die gloriose virgini ocupatus alijs p soluisse Repente surgens susurrat patruo vt paululū inducet fercula ministranda· quo ānuente sol9 iuuenis intrat thalamū soluit mri cristi quod vouerat tanto deuocius quāto se clementi9 ꝓbauerat exauditum· Nec mora vbi extremā salutationez tercie quinquagesime iā cōpleuit apparuit illi gloriosa v̄go lucidior sole tres togas in sua tunica iuuei vnā anteriorez et duas laterales ostēdens Ecce iq̄t salutatiōes tue tr̄is aureis scripte q̄bus i trib9 q̄nquageis me sedul9 honorasti· et quomā in tuo corpe licet vanus et vag9 virgitatē conseruāsti· mox te febris lenta corripiet et ad me die tercia sine vlla carnis corruptione pueníes Hoc dicto gloriosa v̄go disparuit Juuenis aūt egressus hortatur oēs letari epulari et gaudere· se vero appetitu comedendi destitutū et ad p̄ns cum eis esse non posse· Singulis ergo ad mensā consedētibus et comedentibus iuueis interī lectum ascendit· et facto prandio spōsā suā patruū et aicos i thalamū cōuocauit et eis q̄d sibi cōtigerit vel dem̄ fuerit itimauit Mortuus est ergo iuuenis tercia die vt predixit· spōsa vero ei9 nulli postea nubere volens in scā virginitate ꝑmansit·   ·lx·

Vidi et cognoui iuuenē in brabancie partibus generosū qui q̄zuis esset seculo deditus totaliter

beate tamen virginis marie deuot9 quotidie tres dictas quinquagenas in salutati omibus exsoluebat. Infirmatus autem ad extrema pductus est. Cumq3 per horas diei pluri as mortuus iacuisset reuixit subito et sorori moiali que iuxta sedebat inclinauit dicens. Soror ecce r dij cito aduocari facias sacerdotem. Mirãtibus oibus presbiter aduocatur. et in maxima cordis leticia palam omnibus confitetur dicens. Ad tribunal christi iudicis raptus cum in tribus maxime a demoibus accusarer ferriq3 deberet sententia contra me. piissima mater cristi rogauit filium vt ad corpus reducerer locum penitentie susceptur9 Nec mora factum est vt rogauit. Unum de pcc̃is pro quo dãnãdus eram erat decĩe q̃s de bonis et agris meis subtraxerã sacerdoti. Scdm erat q̄ cum sodalib3 meis pisces quorũdam religiosorũ furtiue subtraxerã. Terciu3 erat q̄ segetes et fruges pauperũ cu3 canibus venaticis vagabund9 destruxeram. Hec cu3 corã oibus loqueretur quidã ex mansionarijs dixit. Et cur iquit p damno isto extrẽo damnãdus eratis cu3 nos illud vobis puro corde remisserib3. Et ille. Mihi quide vestra reserim9 o nequaq̃3 suffecerat ad salutem cum copiosior esse3 vobis i iuriis refundẽdis q̃3 vos michi in iniuriis dimittendis. Et hec dicens r sti tuenda damna ptinus assignauit. sicq3 disponens reb9 a domui i spe et pace mirabili spiritũ exalauit

Erat in partibus theu- ·lxi· tonie monasterium virginũ quo bellorũ euẽtu funditus destructo ad domos parentu3 puelle redire cõpulse sũt. quarũ vna pulcherrima agnes noie vbi ad patrẽ militem redijt ab eo violenter oppressa mox ipregnata fuit. Ad partũ ergo appinquans fugit anxia ad deuia et partu edito ad est diabolus in specie monachi q̃ se eius cõsobrinũ contestãs et consciũ fcĩ eius dixit ad eiulantem et q̃si p tristicia desperantẽ. Ne tu carissima per partũ editũ cũ prẽta parẽtib9 cõfundaris puulũ in stagnum pximũ pice. si ei vixerit latere nõ pt. Tunc mater miro certamis põdẽ fatigata tandem p9 lacrĩas. post dolorẽ vicit erubescentia maternũ pcc̃t9 a mox puulũ submersit i stagnũ et stati diabolus ad mire tabescentẽ dolore conicit. O inquit oim feiarũ miserrĩa quid nunc restat. Melius est vt sine scandalo tui et tuorũ in grauiori mortis piculo facta michi cõfessione i aq̃3 cũ filio te submergas. Hoc audito iclamãs mulier exhorrescit et gloriosã virgiẽm mrẽm cristi iuocat cõtra diabolũ adiutricẽ. Nec mora vidit deonẽ cũ fumo deterrimo dispareẽtem a mox effusa i laude mr̃is cristi ad spẽ meliorẽ in pce et lacrimis confortatur. Venit ergo in proximam ciuitatem a hospicio suscepta ab honesta matrona locata est ab ead cu3 q̃dã iudea sara noie vt eius puulũ enutriret. Mãsit ergo ãnis quinq3 cũ

ea de iudea in tātā cordis tristicia vt vix eam q̄s posset videre riden tē. bis in pane et aq̄ per ebdoma dā ieiunabat Interī dn̄e sue iudee de fide xp̄i et bonitate ac pietate matris ei⁹ vt erat feīa prudens ⁊ eloquēs predicabat. et sensi₃ cor illius verba edificācia et efficacia penetrabant. Cui⁹ hortatu orati onē dn̄icam et angelicā salutatio nē addiscens xp̄m et matrē eius quotidais precibꝫ iuocabat Hinc factū ē vt nutrix ipā cuidam fr̄i ordis predicatorū noīe cōrado con fessa mitteret̄ ad papam Obtēta ēgo absolutione ad patriam est reuersa ⁊ accelerauit vitare iudeā dudū dn̄a₃ suā Quā illa gratula būde valde suscipiēs rogauit fes sam quiescē super lectum At vbi vespere iude⁹ veit ⁊ cognouit hāc esse nutricē quasi in furiā raptus suspectā eā quasi puertricem sue vxoris habebat Certe inquit ma le venit huc isidiatrix ista. iā oc cidam eam ⁊ mox extracto capu lo iuadit dormientē ⁊ tria dedit ei vulnera circa et intra cor Hoc viso iudea horruit et intrans thalamu₃ obserauit. Hinc noctis medio fa cto signo iudeus sinogogā cum vicinis itrauit. iudea autē post lu ctum obdormiens in sōpnis vidit gloriosissimam dn̄am cu₃ duabꝫ puellis ad occisam mulierē itrātē et ex tribus pixidibus quas fere bat vnumq̄₃ qꝫ vnguine salutari in rediuiuū statū mortis vulnera reducentem Intuere lector mirāē miraculum. Iudeus mane rediēs

ōccisā feminā nō inueit. credebat qꝫ qꝫ vxor sua cadauer mortuum subterrasset. hoc idē de viro vxor illucescente die credebat. et super hac re nec q̄s alterū alterū r̄qsiuit Vix dies quadragita cōpleti sūt et ecce venit mulier peregrīa iude amqꝫ ⁊ virū ei⁹ ex parte agnetis officiosissīe salutauit et abijt Tūc iudeus vxori ait Quid est qd̄ illa viuit? Nunq̄d occidi eam? Cui vxor Potēs est inquit crist⁹ dn̄s eius mortuam suscitare Et iude⁹ hoc est inquit quod sēper timuiqꝫ te apostatam ducerit in errorem Nec mora hec dicēs comprehēdit vxorem ⁊ in thalamo duobus an nis reclusit obstrictā. Hinc acci dit vt ad remociora tendēte iudeo vxor euasit. et cū duob⁹ paruu lis terciū gerens i vtero ad eccīa₃ fugit. et cum gaudio fidelium q̄ eam ditissimā et honestissimā no uerāt baptisma suscepit Hāc po stea duo filij eius adolescētes ⁊ v na filiarū secuti sūt ⁊ fidem alacri ter susceperūt. Mansit autē post baptisma cū filijs dicta dudū iu dea in coloniensi dyocesi mutato nōie vocata gertrudis. et inueit agnem quondam nutricem sua₃ ibidem manentem et de conuersio ne eius valde gratulantem Quesi uit ēgo ab agnete gertrudis quō reuixisset. Et illa mirata subrisit dicens. quare nunq̄₃ mortua su scitarer? Ad hec stupefacta ger trudis Vere inquit vidi qꝫ te vir meus tribus vulneribus cultro confodit occidens Et illa ayt

Nouerit xp̄s omnipotens q̄ i som
nis tm̄ me vidisse et non sensisse vi
debar occidi. Mane vero offensā
viri tui si mansissem p̄cogitās om
nibus insalutatis recedere festina
ui. Nec mora gertrudis apprehē
sa veste circa colluz agnetis lacera
uit eā. simulq̄ cilicium quo indue
bat ad carnez vsq̄ ad pectus me
dium. et inuenit manifestissimas
triū vulnerū cicatrices. Maīfesta
ta sunt hec archiepo colonīēsi do
mino conrado. Mortua est eīn in
maxima penitētia et feruore spiri
tus Annus millesimus ducentesi⁹
sexagesimus quint⁹ eo tp̄e volue
batur quo ipsa agnes a iudeo oc
cisa est. et per gloriosā xpi matrē
et virginem suscitata Gertrudis
vero superstes est miro fidei calo
re succensa. lxij.

¶ Vidi in brabantie partibus ci
stercīēsis ordinis monialē in qua
conuersa de iudaismo opus mari
e matris xpi glorios⁹ excellebat
Annorum non plene quinq̄ i do
mo parentum iudeorum aduerte
re cepit animo. cur distinctio no
minum fieret iudeorū pariter et cri
stianorum cum vnius vultu atq̄
loquele homiēs essent vtriusq̄ gē
tis. Mira tali puelle discretio in
herebat. tamen vt postmoduz re
tulit auidius xpianū q̄z iudaicū
nomē et specialit̄ btē marie nomē
letabat̄ audire. cū cristiani aliq̄d
inuicē petere solebāt. Furabat̄ au
tē sub vtraq̄ ascella panē de men
sa parentum et pueris occulte mē
dicis partiebatur. vt regratiando
sibi marie nomē audiret. In hij⁹
ergo de tempore in temp⁹ mire p
ficiens ita sagaciter latitabat. vt
neuter parētū aliquid sup cogita
tu filie aduertere poterat vel audi
re. Contigit autem vt parentes e
ius a colonia in louanium brabā
tie opidū cū filia deuenirent. vbi
cum successu tempis in domuz cu
iusdam preclari presbiteri magi
stri reyneri nomine cum xpianis
pueris aduenisset. et eam ex noīe
nouisset presbiter. eamq̄ venire li
bentius ad se frequentius aduer
tisset interrogauit eā dicens Vis
ne rachel carissima. nā hoc sibi no
mē erat fieri xpiana? Et illa Vo
lo inquit dum modo erudias me
quid sit fieri cristianam. Tunc p
sbiter vt vir sanctus mire gauis⁹
in spiritu sētiebat de puella futu
rum nescio quid diuinum. Et in
cipiens a constitutione mundi ce
pit illi scripturas exponere p q̄s
fides xpi vel ipse xpūs significari
poterat vel ostendi. Quarum ex
positiones vt ipsamet dixit ita in
tegro sensu in illa etate sex anno
rū tunc et dimidij discretione spi
ritus intellexit vt raro oporteret
presbiterum rationē aliquaz itera
re. Hec eruditio fere per annum
dimidiuz pdurauit occulto audi
tu p quem furtiue et oportūe rap
tim puellā edocebat. Et vide am
miratiois insigne prodigium Nū
q̄z rachel auditu verbi dei saciari
poterat vel lassari. cuz tamen pre
sbiter et martha ministra ei⁹ mu
lier religiosa et prudēs valde ādo

frequēnter lassati sibiinuicē; succe
derent in docendo. Quid plura?
Mox vt parentes in filia ceperūt
aduertere cogitatum. conuenien
tibus iudeis pluribus conuenerūt
in hoc. vt missam filiam de louani
o vltra renum sponso traderent ar
tius conseruandā. Quod vbi pu
ella cognouit. presbitero cum la
crimis indicauit. vt si illam eadē;
nocte non raperet ꝛ christianam
efficeret perdita esset in perpetu
um et confusa. Quod audiens p̄
sbiť puelle precepit vt ad solituz
auditum summo mane veniret.
Quod cum incunctanter annue
ret de vespere mrī eius dixit. Per
me mater volo ista nocte iacere.
Quod dū simplex puella dixissꝫ
ꝛ diutius rennuisset mater cōsen
sit tandem eidē; super ceruical ad
pedes suos lectulum precipiens p̄
parari. Iacente ergo puella vsqꝫ
ad mane ꝛ obliuiscente penitus
quod presbitero precedenti nocte
ꝓmiserat. astitit illi gloriosa ma
ter maria in habitu candido sup
niuem ꝛ offerens illi virgam splē
didam quā gestabat dixit Sur
ge katherina ꝛ iter arripe grādius
enim tibi restat via Nec illa dicē
te rachel virgaz apprehendere cre
dēs de lecto cecidit ꝛ exclamauit.
cuius clamore excitata matre et
querente clamoris causam. filiaqꝫ
cautius dissimulante mater proti
nus obdormiuit. Et rachel surgēs
ad condictum locum presbiterū;
mox inuenit Qui letus assumpsit
eaꝫ et venit ad monasterium qd

pratum dominarū; dicitur quod
erat ad leucam dimidiam a dicta
villa. et gaudentibus cunctis bap
tisauit eam nomen katherine ipo
nens ei. quo vocata prius fuerat a
xpi matre. Statimqꝫ habituꝫ or
dinis induit baptisatam Nec mo
ra vt audiuit pater et amici eius
quod gestuꝫ est consternati sūt
Et per ducem dominuꝫ terre et p
episcopum leodiensem tandē; p
papam honoriuꝫ datis maximis
pecuniis laborabant. vt infra eta
tem legitimam filia ablata parē
tibus redderetur. Que si in domo
parētum vsqꝫ ad duodennem eta
tem perseueraret in fide suscepta
tunc iuste xpiano nomini reddi
posset. cogitātes nequissimi medi
o tempore infantilem animum fa
ciliter deflectere posse. vt ad nati
ua parentum vota rediret. Horū
fraudulenta conamina procbdo
lor mlti magni et litterati viri pe
cunia suscepta fouebant. ꝓ quo
presbiter supradictus nō modice
tribulatus solum christum et ma
trem eius que auctrix fuerat huius
facti multis lacrimis inuocabat.
Mira res et vsqꝫ in presēs cūctis
seculis inaudita. Petijt a presbi
tero ad omnem ĉitationem et iu
dicem se puella deduci. Forsā in
quit iudices flectētur etate et ad
mei piaculum mouebuntur. Et
factū est vt petiuit et dixit. Vt
enī quadam die apud leodiuꝫ ve
nit coram episcopo clericis et ma
gnatibus diuersis aduocatos et iu
dices tam constanti q̄ꝫ veridica ra

tione confudit et mouit. vt voces vlulantium et clamãtium cum lacrimis pre stupore in ecclesia sancti lamberti a locis distantissimis audirentur. ita vt omnes manifestissime discernentes viderent in tã exili etate diuini spũs sapientiam preualere. Hinc post ãnos duos cessatum est a lite iuris et aliud deceptionis tendiculum preparatum Juuenis elegantis forme iudeus conductus ad hoc venit ad monasterium supradictũ in quo erat puella et simulato animo baptisma suscepit. qui cum se fingeret miro modo vt puelle quasi cognate sue gratia crudicõnis loqui posset Dicebat enim. Plus super omniũ sermonibus mihi cognate verbũ salubrius imprimetur Jlla tamen vt michi retulit interius discernebat fictũ ad fidem iuuenem accessisse. et ideo nec prece nec precio. nec villa obediẽtia flecti potuit. vt solũ verbum iuueni loqueretur. Nec vt viderunt iudei miseri cessauerũt ab illa. Juuenis autẽ ad vomitum est reuersus. Hanc postea tanta gratia potiri vidimus vt nihil ea serenius videri posset Cumque nobilium parentes cum multa ambitione venirent videre filias et cognatas hec coram imagine beate marie virginis veniebat et gratioso vultu dicebat. Alie sorores nr̃e moniales a mr̃ibus et amicis solaciũ habent et gaudium. ego autem pauper cula pupilla et indigna ad te dnãm et cognatam meam fidens accedo. tu sola pre omnibus esto michi refugiũ et solamen. Et hec dicentem quis dubitet eam a misericordissima pietatis matre solatio defraudari. lxiij.

Quendam in normannie ptibus virum flagiciosũ valde et ipiũ fuisse audiuimus suis tpibus rapinis et cedibus hominũ debachantẽ quem inimici sui in decliuo mõtis cuiusdam deprehendentes ãputato capite peremerũt. Cuius caput abscisum trunco corporis in loco manente in vallem subiacentẽ deuolutũ est clamans horribiliter per hec vba. Virgo sancta maria da veram confessionem. hoc non paucis horis incessanter capite clamante. vnus inimicorum pro sacerdote cucurrit in villam. Venit ille. sed appropinquare non audebat nisi relatum caput suo corpi compaginaretur. Quod vbi factum est aduenit presbiter. sedit et loquente capite compaginato cõfessione illius audiuit. In fine ergo confessionis presbiter inquirit dicens. Miror in miraculo de te facto super omẽ miraculũ quod audiui. Et ille causa inquit miraculi hec est. Audiui adhuc iuuenis quod quicunque quartã feriam aut sabbatum in honore gloriose virginis marie ieiunaret. verã confessionẽ ãteqm ab hac vita disceberet matris xpi precibus obtineret. Hoc vt audiui in omni scelestissima vita mea dictum ieiunium obseruaui. alterius boni nichil aliud feci. Hoc sacerdos audito miratus est Et statim vbi hoc dicentem et cõ

fitentem absoluit spiritum defunctus effflauit Nota ergo lector me non credere esse vt vgo maria hoc omnibꝫ impetret qui predictis ferijs velint ieiunaē quanq̄ꝫ gloriosa virgo i isto pectore tale voluerit miraculum demōstrare vt seduos dilectores suos iuuandos a se ⁊ honorandos altius comprobaet ·lxiiij·

¶ Retulit quoqꝫ mihi frater ordinis predicatorum· de cuius veritate ⁊ sinceritate non dubito miraculum de gloriosa xpi matre maria plene pijssimum· Vir quidaꝫ longo tp̄e deuotus deo ordinem cisterciensē intrauit· in q̄ et si diu sancte vixit· tamen tandem diabolo temptāte deuictus ī peccatū cecidit· et multiꝰ ex hoc occasionē scādali dedit· Pro quo vt in illo ordine constitutuꝫ est grauissime tribulatus ē· ad cor tamē cum amarissiā penitentia redijt ⁊ se ad gloriosam xpi matrem in precibꝰ ⁊ lacrimis cōtulit· In magno igitur luctu per tempus nō modicū positus tandem die quadam orauit· ⁊ raptus in excessum mentis gloriosam virgiem vidit · ⁊ i brachio eius quasi lactentem puerū paruulum super omnem pulchritudinem speciosum· Cumqꝫ videret pro se matrem supplicanteꝫ instabat ille se a pccō ⁊ tribulatiōibus liberari· ⁊ ad gratiam prioriꝰ vite restitui· Sed cum puer quasi renitens vultuꝫ auerteret· ⁊ mater econtra puerū in altera brachij parte transferret· vt comodosius vultui eius vultū benignitatis ingereret· illeqꝫ iterum vultuꝫ auerteret· ⁊ auersum mater frequentius regirraret atqꝫ rogaret· tandem post mirā et piam supplicationeꝫ euicit mater in filio· ⁊ vultum eiꝰ ad piaculum serenauit· vt peccatum homini ad indulgētiam ⁊ statū prioris vite ad gratiam condonaret· Quid miri? Marie enī speciali priuilegio concessuꝫ est vt secundū ꝓphetam vtrumqꝫ arguere posset ⁊ manuꝫ ponere in ambobꝰ ·lxv·

¶ In roma quedaꝫ sanctissima virgo fuit nomie iackelina Hec soror nobilissimi et ditissimi comitis apulie sapientia ac decore prestantissima fuit· que cum a fratre comite tradi nuptijꝰ conaretur· assupto virili habitu clam aufugit Directis ergo nuncijs ꝑ omnes vias frater comes eam insequitur via qua fugiebat Nullum autem effugium soror videnꝰ ad obuiū mare se contulit· ⁊ crucīꝰ signo sē signans in mari se ex alta rupe ꝓiecit· Quod vbi frater vidit eiulatu magno sorori d̄ rupe clamauit Super omnia michi soror carissiā reuertaris ad me cōstruā tibi monasterium ditatum copijꝰ in quo libere seruias soli deo· In cuiꝰ clamores virgo sancta quasi surda aure pertransiens per āpla maris spacia procedebat Et vide quanta virtus diuini miraculi· Nimirū natādi artis ignara oculis ac manibus in celum extensis quasi per ariduꝫ ambularet maris ꝓfunda

transibat. Quo trāsito in desertissi
mis grecie siluis tribus annis sub
virili habitu sanctissimo cuidam
seni heremite seruiuit vt sibi spiri
tualem viuendi modum plenius
informaret. Inde verens astutias
inimici et nequicias ne se proderet
feminam quia heremitam erga se
affici solito amplius aduertebat.
fugit circa mare in ꝓpinquis sicilie
desertis. et ibi super arborem adiu
torio cuiusdā fidelis viri arto val
de constructo tugurio per nouen
nium latitauit. eodem sibi viro ita
elemosinam ministrante. vt nūꝗ̄
ꝓpter victum descendere cogeret.
Nec postea in romā spiritu cogē
te peruenit et innocentium papam
tercium cum omni clero et populo
ciuitatis seuera et audaci redargu
tione permouit. Hic victus eius
longissimo tempore fuit. ter in eb
domada nullo adiecto panem cū
aqua comedit. et super nudam pe
nitus terram equata ceruice pedibꝰ
requieuit. Talia et hiis similia de
virginibus facta et gesta meo tē
pore si referrem potius me tēpꝰ de
fereret ꝗ̄ exempla. lxvi.

Vidimꝰ enim plures filias co
mitum et baronū que spretis nup
tiis in monasterio vel congregati
onibus virginum vitam celebrem
elegerunt. quarum inter ceteras v
nam filiam vienuensis comitis vi
di. que ad predicationem cuiusdā
fratris ordinis predicatorum wal
teri nomine conuersa est. Nec enī
romanorum moderatoris neptis
et imperatoris grecie consobrina et
achaie principis soror a parētibꝰ
et amicis preparabatur nobilissimis
nuptiis copulari p quā possꝫ earū
sublimitas sublimari. Illa aūt ali
as intēdēs sollicitauit animo matrē
et sorores in valle marie in dyoce
si treuerensi ordinis predicatorum
inuisere. Quo vbi venit cum mili
tibus et familia matre aliis intēta
filia vt prius ordinauerat vocatis
in capitulum sororibus votum re
ligionis fecit habitum induit et im
positum respōsorium regnum mū
di ipsamet inchoauit. Quod con
uentum letissimis vocibꝰ prosequē
tem audit mater. miratur conuen
tus repentinam leticiam. mittit v
num ex suis videre quid esset. renū
ciat ille beatissimam yolendam.
hoc ei nomen erat. habitu sacri or
dinis insignitam. Quo audito ma
ter attonita accurrit rapere filiam
furibunda Nec cunctata emuni
tatem loci violenter infringē rap
tam secum abduxit et in palacio
viennēsi artissime custodie man
cipauit Et vide quali constantia
vicerit. Cibis tantum regularibꝰ
secundū ordinem contenta aliis
comedere nulla cogi violentia po
terat. alia quoque statuta ordinis
a quibus corpus vel animus arce
ri nō poterat vigilantius obserua
bat. Detracto tamen illi habitu
ordinis violenter coloratis eam ve
stibus induebant. Nuditatem ei
pati virginalem pudiciciam non
decebat Quid moror verbis ? Per
episcopos prelatos et per alteriꝰ
professionis moniales et religiosos

diuersi generis temptabatᵉ. nec tamen infra trienniuꝫ vel ad reditum seculi vel saltem ad laxioris vite ordinem animuꝫ eius conuertere potuerunt. Dicebat enī verbū innitens apostoli. In ea vocatioē qua vocata fuꝫ immobilis permanebo. Parentes igitur ⁊ amici a reuocatione illius finaliter desperati eam redire ad dictum locum ⁊ ordinem permiserunt. vbi tātis exemplis vite fulget vt nulla in ea deesse virtus dignitatis videatᵉ.

lxvij.

¶ Mihi per plures annos in episcopatu cameracensi vices gerenti episcopi in confessionibus audiēdis quedaꝫ mulier cum maximo merore et pudore est confessa sē assuefactam scelere zodomitico in lecto lasciuisse. demonēqꝫ intᵉ se ⁊ parietem cum cachinno clamātēꝫ audisse. phi. phi. phi. interiectionē signans indignātis. Qua voce cōfusa mulier eadem hora cucurrit ad me. ⁊ beneficio absolutionis accepto penitentiam etiaꝫ vltra q̄ꝫ statui amarissimam egit.

·lxviij·

¶ Sed et aliam per idem fere tēpus noui. que cū multis lacrimis michi confessa est fere se in cōsimili vicio polluentem audisse vocem demonis et dixisse. Age misera age quod agisᵉ. bene tibi soluetur ī proximo quod nūc facis Nec mltō post vbi mulier cōfessa ē nec ad pristina peccata resilijssꝫ ex timore maximo morteꝫ incurrit. ⁊ qd̄ hic per penitentiam non expleuit in purgatorio diris penisᵉ exoluit

lxix.

¶ Venerabilis bonifacius quondam lausanensis episcopus nunc rector in theologia parisius mihi tunc et multis alijs retulit quedā clericum se in confessione audisse qui malo assuefactus vsu se cōtrectationibus illicitis ad libidinem prouocabat proch nephas audi tu. Et vide quid sequitur. Vbi hoc semel vt erat solitꝰ attemptaret manu intᵉ crura loco virilis mēbri colubrum apprehendit. quo facto horrore percussus ad cōfessionem mox peruenit ⁊ in multis lacrimis penitentiaꝫ egit.

lxx.

¶ Adolescens adhuc sodalē habebam in scolis parilium studiorum caruꝫ valde pudicum ⁊ bonū sed heu postmodum a magistro quodam suo per huius crimen vicij deprauatum. Admonitus aūt per me et alios aīcos ⁊ familiares suoᵉ cur ipse tante nobilitatis vir talis turpitudinis infamiam pateretur. cessauit ille pluries. sed sē per iterum in pristinā labebatur. Ad hunc euentum damnabilem res miranda peruenit. Venerunt ad eum in ciuitateꝫ in qua erat canonicus viri nobiles cōsanguinei eius ⁊ apud euꝫ hospitati sunt cū multo seruientium comitatu. Facta autem cena cum se locatis hospitibꝰ iuuenis sopori dedissꝫ. clamare cepit et auxilium fortiter inuocare. Ad dnī ergo sui clamorē clientes turbati surgunt. ⁊ rationem nullam i eius clamoribus in

ueniunt. Aduertentes tamē cano nici eum morti proximum decanū accersiunt. Cōcitus ille venit ad lectulū resident clamitantis. cōfite ri iuuenē peccata adhortatur et diuinum non humanum cōsiliū inuocare Nec cum decanus ei ma gnis vocibus inclamaret. tandem post diutinam decani clamātis vo cem eum terribilibus oculis inspe xit dicens Ve illi qui seduxit me Ad quid super me diuinū auxili um inuocabo. Ecce iam video pa tulum infernū presentes demōes et ad rapiendū me terribiliter in hiantes Cunqꝫ omnes vt potius cruce se signaret cum lacrimis in clamarent. ille quasi nihil aduer tens clausis oculis auertit faciem et cum diris clamoribus animam exalauit. ·lxxi·

Similis in vicio quidam de e piscopatu cameracēsi cum sacerdo te suo accedēs ad me rogabat vt eum absoluerem. quem recidiuan tem per ānos plurimos absoluerā et penitentiam ei iniunxeram salu tarem. Quem cum ad diocesanū episcopū mittere vellem quasi g̃ uius affligendū a sacerdote roga tus sum vt tali conditiōe absolue rem penitentem vt flexis genib⁹ corā nobis rogaret dn̄m vt si post modum recidiuaret in scelere eū mox diuia vindicta puniret Cō sensi ergo conditioni. et heu mihi misero qꝫ cōsensi. Mox ille flexit genua et vindictam in se si recidi uaret imprecatus est. Absolui eū recessit gaudens Sed feria tercia aut qrta post pasca instigāte di abolo pass⁹ est recidiuū. moxqꝫ horrifice clamans. Vindicta dei super me vt mihi postea sacerdos retulit amarissima morte multa tus est. ·lxxij·

Richarda quedam huius vi cij nephādissima vetula fuit que multis annis i monasterio degēs nichil tamen religionis in eo fuit consecuta aut virtutis. immo tā to erat deterior quantomagis pro fessa fuerat sanctitatem. Mortua ergo in claustro sepulta est Nec mora sequenti nocte scropha ni gerrima cum porcellis septem co loris eiusdem visa est maifeste in trare claustrum. vetulamqꝫ sepul tam effodere. et mēbratim corp⁹ miserabile laniare. et viscera eius longo tractu per claustri ambitū dissipare. Quo facto cum porcell⁹ scropha disparuit. et post se fe da vestigia dereliquit. Et notan dum valde ac mirandū est qꝫ nō nulle ex monialib⁹ claustri scro pham cū porcellis videre non po terant. sed grunitum eorum clari us audierūt. ·lxxiij·

Vidi et quendam huius vicij nephandū virū de quo michi vir boni testioniꝫ presbit̃ referebat. quia cum ille per viride pratum p̄ iret et presbiter sequeretur inuenit vestigia preeūtis in gramine qua si igne contacta manifestissime palluisse. quē et nos postea percepi mus pro vita sceleratissima morte turpissima periisse. ·lxxiiij·

Scē marie magister petrus

quondam cātor parisiensis cuidā mihi noto narrauit se vidisse locū in gramine vbi de vespere quidā clerici hoc vicio infecti consederāt de mane oibꝫ circa locis abūdātissime rore infusis sine vllo rore q̄si sceleris ɔsciū siccāssimū iueisse lxxv

¶ Erat in villa bruxellensi brabātie sacerdos quidam vita ꝛ moribus plurimū inhonest⁹. Hic gule ꝛ luxurie dedit⁹ michil fere videbatur aliud meditari. Post finē ānorum paucorum postq̄ꝫ presbiter fuerat ordinatus iusto dei iudicio impmeditate defunctus est. Nec multo post quidam presbiter commensalis eius ꝛ socius cuꝫ crepusculo noctis viaꝫ ageret extra villam audiuit miserabilem vocēꝫ quasi sub terra clamātis ꝛ plāgētis. Consternatus autē presbiter quisnaꝫ esset cuius vocem audiēt cruce se signans inquirit Quis es tu? Et vox Ego inquit sum infelix socius tuus. Et rursus presbiter. Quō inquit tibi est. ꝛ quare de humo eloquiuꝫ tuum? Cui ille dato rugitu magno. immo maximo. Ve inquit mibi ve ve. quoniam clausit sup me puteus os suū. Et cū quasi pēnigero volatu vox plāgentis deferret̄ in longum audita est. Mirabilius tamen intelligas ipsū qui hoc audiuit presbiterum in nullo vitam miseram prorsus correxisse ꝫ obijsse morte turpissima. ꝛ feda nequissime cōuersationis vestigia dereliquisse.

¶ Presbiter quidam lxxvi nomine tātū sanctus ꝛ castus mo- maleꝫ quandā altioris ordinis iuuenculam sub religionis specie ꝓcurabat. Nacta ergo occasiōe cū socia seniore iuuencula monialis presbiterū visitauit Post lautos aūt cibos ꝛ potū immoderatū momales in loco vno ꝛ presbiter in altero quieuerūt. Mane facto vetula monialis sociā iuuenculam ad matutinorū executionē officij missa est excitare. quā cū strepitu ꝑmo quia silentiū tenebat. deinde pulsationibus vt attemptassꝫ excitare nec ꝓfecisset. surgens quesiuit sociā nec inuenit. Turbata ergo cum tota familia monialis cū factum pre cōfusione celare vellēt nec possent. cum horrore ꝛ scādalo mlto ꝛ sicut iuēta fuerāt ābo ꝛ simlr cadauera sūt seplta lxxvij

¶ In ptibus sueuie q̄s almania cōtinet sicut a fratre waltero nup audiui mulier quedā deuotissima erat vxor militis ꝛ nobilis pulcerrima etiā scd̄m carnē inter oēs patrie sue feias reputata. Ad hanc vidēdā cū multi nobiles ꝛ potētes sepius cōuenirēt. ꝛ illa ꝑ visitatione huiusmodi grauit sepius turbaret̄. ne scꝫ curiose videtibꝫ occasio scādali preberet̄. qꝛ scꝫ ꝓbm mgno vel malo periculo custodit̄ qd̄ multis placet Oratoriū sola suū semel intrās fusis ad deū lacrimis dixit. Video michi xpē ihesū ex carne qua induisti me alijs piculū imminere. Licet enī aīm meū fortiter fixeris vt nulla prorsus vanitate ɔmouear. tn̄ nō modicū ꝑtimesco dare me posse cām

debilibus vt tēptationuz cupidie aliq̄tenus agitent. Rogo ergo te misericordissiē pr̄ ⁊ dn̄e vt speciē meā i tāta feditate ɔmutes vt carnis misere turpitudo in horrore potius sit q̄z pulcritudo fuerit in hōre Hoc dicto. statiz fetidissiā lepra ɔtabuit vultus ei9. eruperunt pustule. oculi tumuerūt. os laceruz inepte patuit. nasus q3 gibbosa deformitate contortus alienaz penitus faciē demonstrauit. Nec mora Egrediēte illa occurrit marit9 Qui eā tm̄ p habitū agnoscēs q̄rit que ipsa sit. ⁊ ea dicēte ego sū Mox ⁊ ille tot9 inhorruit. ⁊ vt vidit familia oēs simul exclamāt in planctū. mirātes p̄cipue q̄d tā subito dn̄e ɔtigissz. Turbatis pn̄tibꝰ illi9 notis q3 oibꝰ et aīcis ɔsulitur pbisicus rn̄det incurabilē leprā michil aliud esse consilij nisi q extra habitationē hoīm collocet̄ Q̄d vt factū est et audiuit frater ordis p̄dicatorū q̄ ei9 ɔfessionē audire solebat venit ad illā ⁊ mire gaudētē inueniēs querit causā inopinati et subiti morbi Quā vt illa per ordinē enarrauit frater ipse turbatus et miratus nō modice increpauit eā dicēs. O miserrima ⁊ stultissiā mulierū q̄ in ɔtumeliā ⁊ in piculū viri tui opus dei in te precū instātia destruxisti. ⁊ pn̄tes ⁊ amicos tuos q̄ deū laudauerūt et venerati sunt in te ad blasphemādū nūc p tale infortuniū coegisti Age nūc carissima insiste p̄cibꝰ et ad cōtrariū rei geste diuinā misericordiā interpelles Hoc dicto recessit frater. Illa aūt totaliter in lacrimis resoluta orauit dn̄m dicens. Dn̄e pater et dn̄ator vt liberiori mente et puriori sp̄ū seruire tibi. hoc michi flagellum lepre a tua bonitate expetiui. Sz q2 audio a pr̄e meo sp̄uali cui tota deuocōne commisi me ɔtra salutē meaz a te ōniū dn̄o petiuisse. rogo te p tuā benignissimam caritatē vt me tuuz plasma restituas scdm̄ quod tue placuerit voluntati Mira res. vix verba compleuit et in tanta claritate cutis et elgantia forme subito sit saciēs restituta. vt nec in ea vni9 ruge vestigium. vel saltem tenuissiā macula remaneret Quo viso gaudet miles ⁊ vxorem reputat sibi q̄si redditam rediuiuam. Exultat familia. fama rei geste diffunditur. letantur amici. applaudit et patria. et inclita xp̄i pietas ore omniuz collaudatur. Et vix quidem miles anno dimidio superuixit. et inclita mulier eius non inmemor bonitatis xp̄i cum filia vnica quam habebat et possessionibus vniuersis ad monasteriuz sororum ordinis predicatorum trāsiit quod hemberch dicitur et i eo auctore deo religiosissime conuersatur Vide ergo lector. ɔsidera v̄tutē i feia q̄ in tātū horruit oculū ipudicū. vt i se p̄cū istātia lepre plagam acciperet.

.lxxviij.

Vidi scm̄ virum magistrum guidonem presbiteruz beghinarū in niuella de quo certissime audiui q cū in sonegio opido hannonie

v.

scolas regeret. adolescens incaute semel feminaȝ contemplatus per annos tres ipsa mortua in tantuȝ temptatus est. vt excepto eo qđ vigilans sustinebat omni nocte i sompnis crederet esse presentē Sentiens ergo diabolum non cessare. đ nocte clam tumulū mortue mulieris aperuit. ⁊ nares ⁊ faciē in ceno putrefacti corporis tam diu tenuit. vt pene nimio fetoē suffocatus quasi mortuus caderet resupinus Que res in tantum valuit sancto viro vt nullum postea stimulum in carne sentiret. .lxxix.

¶ Sanctus ludowicus cathalanensium episcopus fuit vir corpe venustissimus ⁊ pudicus Quem vt vidit quedam galliarum regina oculos conieciit in eum ⁊ oportuno loco vocatum ad concubitū inuitauit Quam ille toruo vultu ⁊ oculo indignāti despiciens verbis mirificis confutauit. Cuius oculus post mortem etiam in sicco cadauere extingui ⁊ caligari non poterat. vt mihi et multis alijs audientibus magister iohannes abbas quondam regularium qui ipsum oculum quasi cristallinuȝ lucidissimum vidit et postmodum enarrauit. Interfuit iste abbas eleuacōni dicti sancti corporis qđ annis plus q̄ȝ quadringentis i terra iacuerat. Et iuste quidem oculus etiam in mortuo corpoē extingui non poterat. qui contra mortificantem hosteȝ in fragili vasculo viuidus pmanebat. lxxx.

¶ Erat homo vt michi frater ordinis predicatorum retulit faber lignarius admodū tenuis vxorem habens pulchram et bonam. In hanc diues quidam pecunia sed inops corde oculos iniecerat impudicos. Missa ergo ab eo nephanda vetula intrat domuȝ iuuencule salutat eam quasi incognitam. residet ad ignem. Nec mora circumductis oculis fatigataȝ se plāgit Querit hinc iuuēcula anū cur veniat. aut quid querat. Et vetula si ipsa sis nescio. talis nominis talis qȝ matris filia quam habē me credo in ista vicinia consobrinam Cui iuuencula. Si sum nescio. tali quidem nomine censeor. ⁊ etiam habui talem matrem. Tunc vetula illa dolo ⁊ astucijs plena ruens in oscula iuuencule. bene inquit assimilaris optime matri tue Tu autem qualem virum habes Cui illa. Bonum inquit opere fabrum lignarium. Mox vetula altius elato gemitu Heu inquit optima matris filia quomō ad istaȝ miseriam venisti vt fabrum habeas virum. que tot in parentela tua magnos ⁊ diuites hūisti? Nec dicēs quasi mesta nil amplius locuta recessit. Inde quarta die reuersa inquit. Vere multum sollicitor vt post infortunium salteȝ copiosius rebus valeas abundare. Inueni ergo viam qua hoc fieri poterit si mihi ꝯsentis Est i ciuitate ista vir diues ⁊ potens valde. qui te vt heri michi dixit cū tuuȝ infortuniuȝ deplorarem sup oīa diligens concupiscit Cum isto qui

de habebis quicquid corpori pla cere poterit vel decere. Cui iuuēcu la. Bonum inquit virum et meli orem me habeo. Diuitias autem cum peccato augere non cupio. Cui vetula quasi blando vultu co gratulans Nunc inquit magis te diligo carissima Hec dicens abijt Et post triduum reuersa dixit. Veni mecum carissima et ecclesiā pariter gloriose virgis visitem⁹. Nichil ergo mali suspecta sim plex iuuencula paret illi ꝛ cū ve tula vadit. At vbi ante portā di uitis transeunt vt preordinauerat vetula. iuuencula rapitur et ꝓtra hitur in conclaui. Angustiata er go iuuencula et eminus ad aures vetule se incliuans ait. Mihi hac nocte contigit scdm consuetudi nem feminarum. Ad horā nunc li beres me cognata dulcissima. et si de data spondeo cras redire. An nuit vetula. cōsētit ꝛ diues Hinc ergo iuuencula domum rediens. quid fiat excogitat. preparat de vicinia tres fortes ꝛ validas femi nas. et eas cū scopis clam ī tha lamo collocauit. ꝛ quasi vellꝫ me lioribꝫ vestibus indui venientem vetulam velut ad suum auxilium introduxit. firmatoqꝫ ostio con currunt femine ꝛ nudatam vesti bus percutiūt scopis miserā vsqꝫ ad sanguinis effusioēꝫ. nec cessāt a verberib⁹ donec eluctuato cona mine vetula ostium exiliuit. ꝛ nu da penitus per plateas aufugit. Mirātibꝫ cūctis qd factū sit audi unt et constantē in castitate iuuē culam per totam ciuitatem extol lunt. Plus qꝫ lucrata est in hono re ꝛ gloria bone fame q̄ꝫ fuisset in omnibus copijs diuitijs adeptura.

lxxxi.

Quantum autem malum et q̄ꝫ deforme luxuria sit ꝛ super om nia adulterium deus omnipotens in quodā milite theutonie demon strauit. Hic de latere cōiugis intē peste noctis silentio exurgens cō pleto cum aliena flagicio domuꝫ luna lucente redibat. Cuius faciē per fenestram intrantis vxor emi nus cōtemplata clamat horrifice Ad cuius clamorem ancille dom⁹ ꝛ famuli cōcurrentes mox ad cō tuitum dn̄i pariter clamauerunt quasi a conspectu demonis detur pati. Qd vt miles vidit animad uertit faciem suam a ꝓpria forma recessisse ꝛ diuino iudicio scdm vi litatem peccati cōfusionis ignomi niam induisse. Ergo vbi delituit vsqꝫ mane ꝓperat versus ecclesiā vt cōfessus sacerdoti formam pro priam recipere mereretur. Cui cū vacce et pecudes ville procedētes ad pascua longi⁹ obuiarēt mox diros dedere mugit⁹ et quasi mox iminaci fulmine conterrite queqꝫ q̄ possunt diffugiunt. Idem pasto res et obuij quiqꝫ fecerunt Sacer dos autem in ostio ecclesie ad di cendas horas residēs. mox vt illū vidit signauit se et intrans ecc̄iāꝫ ostiū post se clausit Tūc miles ꝓ sternens se āte fores ecclesie mise rere inquit pater sācte miserere mi serrimo peccatori Nō em̄ sū ille q

vīdeoꝛ. ſed hoc michi peccātis mē is exigentibus accidit vt in me q̄ ſi laruata facies deformet᷑. ſed pe nitēti iniunge quod vis. ⁊ ſic de me quod de⁹ voluerit expectabo Nec mora vbi miles cum mira cō tritione ⁊ lacrimis eſt confeſſus. continuo illa cōfuſio deterſa eſt ⁊ propriam faciem cum ſua integri tate recepit. lxxxij

Venerabilis iohannis boſnen ſis epiſcopi ⁊ poſtea magiſtri oꝛ dinis predicatorum vt a fratre ip ſius oꝛdinis percepi factum cōmē datiſſimum audiam⁹. Fredericū nuper romanorum imperatorem luxu coꝛporis impudentiſſimū hic beat⁹ vir ſecretius arguebat. Q̄ḋ licet imperatoꝛ patiēter audire vi deretur exterius. in coꝛde tamē in dignantiſſime grauabatur. Precepit ergo cuidā ſue pulcherrīe int̄ ceteras cōcubine vt ſanctum virū ſecretius cōueniret. ⁊ eum ſi vllo modo poſſet inclinaret ad lapſum Quod vbi illa ſecretius conueniē tius et malicioſius attēptauit. clā in iſidijs imperatore cum pluribꝰ cōtuente vir beatus manū erigēs in ſublimi meretricem in maxillā cum virtute percuſſit ⁊ facietenus in terram eliſit. Quo in facto ſan ctum virū iperator in tanta poſt modum reuerētia habuit. vt vix vlli tantum in eccleſia ſancta cre diderit. lxxxiij

Predicator quidam ⁊ actioē et oꝛdie in hiſpania maximus fu it qui frater dominicus dictus cū beato dominico ibidem predicato rum oꝛdinem ampliauit Hic opi nione ſanctitatis et gratia accep tiſſimus erat regi caſtelle ⁊ nobili bus vniuerſis. Quod vbi quedā ſoldaria vt gallice vocātur tales ſed reuera ſolemnis mētrix vidit et inuidit dixitq̧ regi ⁊ ſuis Quid creditis de iſto homine quem ſan ctiſſimum reputati᷑? Oſtendam vobis quis ipſe ſit. et eum vobis vidētibus ad concubitum flectā Cumq̧ rex meretricē vt vir vrba nus et nobili᷑ increparet et illa in periculū vite ſue ſi non poſſet hoc inſtanter promitteret. reſpondit rex. Fiat vt ſpoſpondiſti. Nec mora vbi quodam die vir beat⁹ in predicatiōe ſtabat publica mē trix ad veſtigia ei⁹ cū miro eiula tu et lacrimis ſpectāte populo ſe proſtrauit Quod vt ille vidit ex hilaratus in ſe quaſi ſuper penitē tem cōpaſſionis lacrimas fudit. Tunc audita cōfeſſione eius per multos dies cōſolabat᷑ eam et ip ſam ſecundum quod decebat mu tare habituꝫ fecit. Humilitate er go et obediētia in omnibus ſimu lata poſt multos circuitus flexu oſos. quos antiquo ſerpente do cente temptauerat. ad iſtud tātē inauditi doli tendiculum conuer tit ingenium. Fleuit diebus mul tis nec vllam lacrimarum cauſam extoꝛquere potuit vir beat⁹. do nec ille promitteret vt erat innocē tiſſime ſimplex in ſubuentionem ſalutis illius totaliter ſe daturum Ad hāc vocem meretrix cum cla more valido et lacrīs exclamās

O deus inquit omipotens quomodo miserrima merui tantum virũ sciꝫ seruum tuum in salutẽ meam ad omne libituꝫ obtinere. Et ille audacter inquit pete quod vis ⁊ fiet. Et illa vere inquit nunc scio quia mei misertus est benign⁹ deus. vnum solũmõ restat quo peracto parata sum et in mortem et in penam ire et quecunqꝫ preceperis Cui ille. Quod ẽ inquit hoc? Et illa inclinato vultu suspirans quo nil minus qꝫ meretrix vilissimã putaretur. Verecundor inquit dicere. quod tamẽ vita comite vitare non possum. Nisi vice sola tuo fruar cõcubitu mee salutis aut vite spes esse nõ potest. Mox ille dolum vipere mentis intelligens. Nec hec iquit frustaberis esto certa. Et hec dicens assignauit ei locum quo eum solum sũmo mane post dies quatuor inueniret. In termedijs igitur diebus vir beat⁹ in oratione continuus pnoctabat Mulier vero regi et suis quod actum sit occulte indicat. iubẽs eos suum introituꝫ obseruare. Quid plura? Stupefacto rege cuꝫ suis quid fieri debeat prestolatur Sãct⁹ vero dei a media nocte ad instar lecti ex carbonibus igueꝫ in cella parauerat Mane ergo pulsãte ad ostium muliere intromisit eam vir beatus. Baculoqꝫ confricans ignem vt magis ignesceret mox se deposuit super ignẽ dicẽs Ecce lectus tali opere dign⁹ hic cuba mecum alium non habebis Hoc vt vidit mulier q̃si mortua cecidit. Milites vero ipsius regis ex insidijs irruentes beatum virũ sine adustione aliqua corpis aut amictus in medijs ignibus. mulierem autem irrigidatam ad parietem quasi mortuam inuenerũt Horrore igitur ⁊ ammiratione cõfusi flexis genibus rogant ab igne surgere sanctum virum ⁊ stultis femine presumptioib⁹. indulgere Quo facto extrahunt cũ furore miserrimam ⁊ nisi vir beatus instãtissime et cum difficultate ei fuisset presidio illam statiꝫ iubente rege ignibus concremassent In isto facto per totum regnum hyspanie predicatorum ordo recens adhuc ⁊ coaluit et conualuit sublimari. .lxxxiiij.

Quidam clericus a puericia celebs ⁊ castus post longum theologie studium in solemni conuentuali ecclesia canoniam est adeptus Animarum ergo zelo duct⁹ prebendaꝫ pro parrochiali ecclesia commutauit. In qua cum p septennium fructuose multum et fideliter laborassꝫ predicacione et exemplo animas lucratus est cristo quas diabolus conabatur auferre. Accidit ergo vt virgo sexagenaria que aliquꝫ ipsius sacerdotis lauare et mundare solebat sola sine teste vel socia thalamuꝫ ingrederetur. Quid plura? Ad tã nephãdum infortunium res deuenit. vt ãbo sacerdos et mulier anteq̃ꝫ separarentur diu seruato castitatis ⁊ vgitatis lilio frustrarẽt Equidem mulier in tantuꝫ doluit

vt pre nimia amaritudine mortē accelleraret in planctu. Sacerdos vero expt⁹ i cognitā delectacō eẑ i luxuria adhuc vt credim⁹ vilissimus perseuerat. lxxxv.

¶ Existēs in opido magno brabantie brucellensi venit ad me puella quedam reb⁹ tenuis et formosa cum multis lacrimis sibi postulās misereri. Quam cum hortarer dicere michi quid haberet illa cum eiulatu mḡno. heu iquit me miseram quia cum sacerdos quidam violēter me vellet opprimere et oscularetur me inuitam. illum auersa manu percussi i faciē. et per nares sanguinolentum reddidi. p̄ quo vt michi dicitur a clericis romam me adire modis omnibus oportebit. Tunc ego vix continens a cachinno et quasi seriose locut⁹ terrui illam tāq̄ȝ grauiter excessissȝ. Tandem iuramentū eius accipiēs q̄ staret mandato meo dixi illi. Sub prestito iuramēto p̄cipio tibi vt si ille vel alius presbiter violentiā tibi in osculis vel contrectacōnibus facere voluerit. contracto pugno valide oculum si potes excutias contrectanti. nec in hoc vlli ordini parcas. quia castitatem tueri licet sicut corporis vitaȝ verbere. Hoc vt dixi omnes qui aderant et ipsam puellam in risum magnum et leticiam commutaui. lxxxvi.

¶ Vidimus in gallie partibus virginem cuius virtuteȝ mirabilē nō expedit subticere. Hec vtroq̄ȝ orbata parēte in domo fr̄is militis loco pedisseque fuiebat. Que cū nulli⁹ viri iocos prorsus vellet admittere ea quadaȝ die in preparāda salsa manibus occupata. quidam ex satellitibus eam nisus est osculari. s; frustra. Nam pistillo quo salsam terebat eum capite percussit. Tunc ille lesus. O nequissima inquit quare me volētem ludere percussisti? Cui illa substomachans et ego inquit ludo. In tali ergo rigore virtutis virgo nobil' perseuerans adeo famosa effecta est. vt comitissa de encholisino eā cū filia sua regina anglie vt illi⁹ instrueretur obsequijs collocauit. Nec cuȝ nullo modo postea virū accipere consentiret cum multis regijs munerib⁹ et honorib⁹ ad gallias est reuersa. et i domo hospitalis apud prauinum humilis soror effecta est. quam nos vidimus eiusdem domus magistraȝ et in seruitute xpi labore et senectute confectam. lxxxvii

¶ Virum quendam fuisse percepimus qui tali vicio subiacebat. vt n⁹ ei sufficeret delectatio coit⁹ cū vxore quin etiā eā ɔtrectatioīb⁹ illicitis molestaret. Ergo vbi nocte q̄dā reclamāte vxore et īprecante vindictā dei. maritus violēter pp̄etrato scelē ad vētri⁹ officium surrexissȝ more solito vētre soluto p̄ secreta nature i cloacam viscera ei⁹ descēderūt Nec mora clamans reportat' ad lectū. et publica voce ɔfessus cū durissiō manuū cruciatu q̄s quasi ignib⁹ vreretur abscidi petijt in horam dici ter

ciam expirauit · lxxxviij

¶ Magister iohānes de niuella leodiensis ecclesie decanus diuiti as ɔtēpsit ⁊ gl'am · i monasterio de ognies ad regularem ordinem venit · de hoc beato viro quedam vidimus ⁊ quedam audita narra mus · Vix vnq̄ȝ indulsit ocio vel quieti quin semp indefesse i reuo catione aiarum pereuntiuȝ labora ret · Et vide zelū · Eo diutina ⁊ ḡ ui podagre molestia laborante q̄ dam nominatissim⁹ phisicus a su perioribus partibus gallie vt euȝ in ꝓprijs expensis curaret adueit · Cūq̄ȝ a medico quereret quantū se temporis expendere in morbi re megiū oporteret · respondit · Per fectissime inquit infra mēses qua tuor vos curabo · Mox ille tibiam manu percutiens clamose dixit · Heu me miserum tunc si pro ista carne cum deus voluerit in proxi mo putredine resoluenda · ⁊ a p̄ dicatione ⁊ salute hominum etiam tribus ebdomadibus cessem · ⁊ a nime quas xp̄s precio sui sangui nis emit per me interim liberande a demonibus distrahant᷑ Vos āt magister carissime ad patriā redi re poteritis cum placebit · bonam voluntatē vestram ac labores xp̄ꝰ vobis ipse restituet · Ipse quideȝ beatissimus homo adeo pius cū ze lo aiarum in pauperes fuit · vt cū quid daēt pauperibus obuijs nil haberet · speciali infirmitate semp pro defectu muneris torquebat᷑ ⁊ tunc ꝓ corporali elemosina spi ritualis beneficij orationem pro e

is suppliciter exoluebat · Prouide lector considera zelum quem habe bat · Agonizabat in morte eo ve spere quo nocte est defunctus · Et ecce vir vag⁹ ⁊ nud⁹ ex hijs quos ribaldos dicimus in exterio ri parte domus venit qua ille inte rius decūbebat · Rogauit ille va guꝰ de confessione colloqui sācto viro sed ei responsum est ꝙ nō posset · Mesto illo recedente quen dam ex circumsidētibus aduocat vir beatus · Reducite illum inq̄t ad me quem repulistis Hoc au dito mirati ⁊ confusi omnes homi nem reduxerunt · Qui cum omni diligentia facta confessione ⁊ ab solutione suscepta recessit · Et di xit omnibus vir beatus · Nollem pro mille marcis auri me homineȝ non audisse · Et vide quo fructu Vix enim per quartam partem leuce homo secessit a domo · tuȝ ec ce repētina morte percussus cecidit iam defunct⁹ · Nec mora in sequē ti nocte viro sancto migrante ad dn̄m accidit quod subiungo · In vlterioribus partibus anglie qui dam vir sanctus ⁊ bonus predica tionis officio preminebat Eo au tem in statione publica predicāte quedam peccatrix mulier amarisꝰ sime contrita vt patuit in populo cum lacrimisꝰ exclamauit · Misere re mei serue dei audi miseram ⁊ ab solue me a peccatis · Tunc ille vt potuit eam ɔpescuit · ⁊ vsq̄ȝ post finitū sermonē expectare p̄cepit · Quid plura? Iterū paululū cū cla moē surrexit ⁊ petiit mox audiri

Sed cum iam finiendum sermonem promitteret pdicator. et illa parum quiesceret. surgit iam tercio. clamat horrifice. cadit in faciem et expirat. Turbat⁹ ergo nō modice cū populo pdicator orat oēs presentes cum lacrimis orare dnm vt alicui quid sit factum de anima peccatricis ostēdere dignaretur. Interim per tres dies clausus in cellula predicator nil obdormiuit neq; gustauit. sed continuus in oratione pmansit. Tercia ergo nocte aīa defuncte lucidior super solem apparuit prestolanti Assum inquit anima pro qua oratis ab omi pena soluta sum. nihil restat nisi ad celum statim auolare. Tunc nimium illo interius hesitante rñdit aīa. Hoc signum tibi qd non decipieris Quidam magister iohānes in partibus brabantie i monasterio marie de ogmes leodiensis diocesis ista nunc hora obijt. et sicut i vita semper super afflictos et paupes pius fuit. ita et nunc cuz post mortē ante locū purgatorij in quo innumerabilis multitudo detinebatur eius felix anima ab āgelis deferretur. et ibidem multos recognosceret quorū auctor salutis extiterat pietate cō motus pro eis suppliciter dnm exorauit. vt a pena purgatorij soluerent Nec mora exauditus a domino et non tantum cum illis pro quibus orauerat. verum etiam cū alijs multis et ego pariter liberata ad celos in maxima gloria est susceptus Hec dicens anima ab oculis mirātis euanuit. Ipse vero in transmarinis partibus existēs statim directo cum lrīs nuncio sicut anima pro signo dederat diez horamq; beati viri migrantis inuenit. .lxxxix.

Monasteriuz sancti iacobi apud leodium notum multis est et acceptum. Istud quidam adolescens cōsobrin⁹ ecclesie maioris ppositi causa maioris deuotionis et religionis intrauit Quod vt audiuit prepositus indigne tulit et mādat abbati rmitti sibi consobrinū per clericos. Rennuit ille. Tunc prepositus forti manu collecta sātellitū intrat violenter cenobium. rapit iuuenē. et nudatū scō habitu induit seculari. Abbas ergo monasterij collectis primoribus ciuitatis episcopo conqueritur et totum clerū pro tantis iniurijs interpellat. Hoc cum indignanter audire vix vellet eps et abbatem potius impeteret duris verbis. abbas flexis genibus cuz moderamine dixit Iudicē cōtra te preposite in terra habere nō possum. et ideo cōtra te deū summū iudicē interpello. vt infra quadraginta dies vtq; nostrum cōpareat coram illo. sententiam pro meritis accepturus Ad hoc presul cachinnās cum suis irrisit hoiem atq; spreuit et repulit exprobratum. Quid plura? Quadragesimo die circa horā nonam mortuus est dictus abbas Et cum pro eo solemniter pulsaretur. sedens i balneo prepositus qsiuit a circumstantibus quid hoc

esset· Mox quidam ingrediens et requisitus de sonitu campanarum cum respondere abbatem sancti iacobi iam defunctum et pro eo pulsationem fieri tam solennem· illico recordatus propositus quadragesimum diem esse qua se citatum coram summo iudice audierat ab abbate: consternatus animo dixit suis· Cito videte quid faciam· Moriturus ego sum· comparere me hodie summi iudicis aspectibus oportebit· Nec mora· post hec verba cum balneum egredi festinaret in astantium manus cum diro eiulatu et vocibus expirauit· Illic proculdubio respondere compulsus vbi causarum strepitus cessat imperitorum aduocatio conticescit· vbi nec preces nec precium laborabunt· ·xc·

In machblinia opido brabantie percepimus puellam quandam sacro die dominico cum iuuenibus corisasse diu valde· Fatigata ergo domum redit· Nec mora· dormitum pergens demone fit repleta· Qua clamante surgit familia· ligant vinculis seuientem· Mane ad oratorium gloriose virginis extra opidum deportatur· Frequenter enim ibidem Maria virtutum operatrix miracula plurima demonstrauit Quod vbi scolares pueri perceperant ad locum vbi vexabatur puella in oratorium cucurrerunt· Quorum vnus annorum fere duodecim audacior ceteris atque sagacior cepit compellere et adiurare demonium vt corpus obsessum desereret et exiret· Nec mora· vbi demon circa vmbilicum per tumorem se esse monstrauit· Dictus puer cum pollice crucem in contrarium fixit· et sic paulatim per crucem versus os ascendere compulit donec in specie hirsuti vermis intra hiatum oris herentem vidit Quo miro conatu ad inferiora redire volente clamauit populus. Puer instanter signum salutis opposuit· et cum maxima violentia demonem exire coegit Eiectum ergo in modum hirsuti vermis puer audacter dextera comprehendit et in fossam puulam vbi aqua pluuialis consederat mox proiecit Qui instatim in oculis plebis totius disparens leticie et laudibus materiam dereliquit· Proinde manus pueri a contactu vermis nigredine infecta remansit· Sed protinus aqua benedicte lauamento discessit Sacrosancta ergo res est esse ab omni labe criminum innocentem· sed sic esse conuenit simplicem et prudentem· ·xci·

Puer quidam in confinio burgundie fuit qui in monasterio ordinis sancti benedicti apud cluniacum ab ipsis cunabulis inocentissimus ac simplicissimus adoleuit· Adultum ergo iuuenem abbas suus pro recreatione vel ioco secum proficisci extra precepit· Sufferrandorum ergo equorum causa abbate cum suis ante domum ferrariam descendente mirat9 ex simplicitate iuuenis ex eo quod nunquam tale quid viderat ferrum candens nuda illud manu sine adustione aliqua vel lesura eleuans contrectauit· Stupefactus ergo abbas et omnes qui presentes aderant innocentiam in iuuene venerati sunt· et rem iterato ac pluries probauerunt Post hoc abbe cum suis alias occu

pato iuuenis iteriora domicilij est ingressus vbi vxorē fabri cum pu ero sup genua miratus inueniens cum puulo cui nunq̄ simile vide rat iocabat. Ilico mulier iuuenē quasi inexptū malicia stimulata si talē habere vellet inquirit. Et il le. Libētissime inq̄t. Que mox ne sciū ad cōcubitū instrueē puerū sic fieri pmittebat Ergo vbi iuue nis post ɔcubitū innocētia spolia tus egressus est ferrū candens vt prius existimās contrectare adu stus grauiter exclamauit Qua in re abbas turbatus: nō modicum admirat9 animaduertit ex interio ri lesura aīe iuuenem foris lesū ⁊ priori innocētia q̄ eum ɔtra ignē ptexerat denudatū.. Reductū ergo ad monasteriū iuuenem ab bas sup gestis diligēter inquirit veritatem quā simplicissime ɔfite tur. Et sic cū multis lachrymis dānū suū tremebūdus expauit.

¶ Noui ordine nō re ·xcij· noīe non ex actib9 sacerdotē. hic in tantū vitio lingue deditus erat vt potius pessima mentiret q̄ non socios vel cohabitātes sibi crimini bus infamaret. Hic ante mortē ra ptus in furiā tanta in se debacha tus est cede vt pprijs dentibus lin guā maliloquā laniaret. ⁊ palā cūctis ostēderet q̄ q̄ lingua sua dolose egerat. ⁊ venū aspidū sub labijs eius. quasi sepulchrū pa tens guctur illius fetorem teterri mū exalaret. ·xciij·

¶ Narrāte mihi viro sancto ab bate quodā. Audiui hominē pau perem in suburbio ciuitatis cuius daz aluearia apū maxima habu isse. Cūq̄ frequētius paup apes sollicit9 visitaret primū aduertit eas sepius i die mira alacritate cō cinere. ⁊ postea cū curiosi9 inda garet sexies interpolare cōcentus nec vllis cōuehendis cibis operā dare Nec diu post hec cū casu me dia nocte surrexisset vidit super apes totū aerē illustrari ⁊ cōtra cō suetudinē omniū apū apes ipsas in nocte cantibus modulari. Stu pefact9 ergo vir ⁊ frequētius pro bās ad ciuitatis episcopū cū suo presbitero venit. narrat de apib9 quid agat. Nec mora. presul in ppria psona veritatē explorans si cut ei dictū fuerat inuenit Cōmu nicato ergo cōsilio probis viris ⁊ euocato populo ciuitatis quid i al uearī sit aggreditur expediri Et fracto vase inuenit in modū pixi dis eburnee vasculū ex cera candi dissima in fastigio aluearis. ⁊ in ea sacramentū corpis christi Cir ca ipsū vero apū choros in modū phalangarū celestiū excubias ce lebrantes. Sublato igit validissi mo clamore cū lachrymis corp9 christi in ecclesiā detulerūt. ⁊ i lo cum vbi inuentū fuit in remediū languentiū innumerabiliū orato rium cōstruxerūt. Cūq̄ iā narra ta vbiq̄ terrarū fama celebri vul garētur duo fures rei pterriti noui tate spōte ɔfessi sunt q̄ i vicina ec clesia corpus christi cū pixide ar gentea rapuissent ⁊ retenta pixide sacramentū corpis christi iuxta

transeuntes sub aluearí p̄dicto in fuga celeri p̄iecissent· ·xciiij·

¶ Prope villā in qua natus fui sacerdos lubricus atq; inmundus fuit· Et cū olim quidem imundis a mulieribus panez illum legalem sabbati significantē panem viuuz corpis christi edere non liceret· infelix ille p̄sbiter hūc quotidie polluto ore sumebat· Et vide vindictam dei· Os eius circa nasum et mentuz ⁊ lingua cōputruit ita vt vix pre fetore ab amicissimis sustineret· ¶ Sed ⁊ alius in gallia fuit vt quondaz puer audiui cuius manus in missa sup aram extēse igne celesti vsq; ad cubitos combuste sunt· ·xcv·

¶ Vidi suessionēsem ciuitatem in gallia excōmunicatoī subiacuisse diutius· ⁊ non nisi sub silētio diuina misteria clericos ministrare· In vigilia igit̄ assumptiōis beate Marie dominus iohannes prior canonicoꝝ regulariū sancti iohānis in vineis iuxta muros eiusdez ciuitatis assumptis secum tribus canonicis deuotissimis viris qui nūc omnes defuncti sunt in mōte p̄ximo ciuitati in loco vbi quondā heremita resederat ad celebrandā solennitatē virginis gloriose successerūt· Inclinato autē die cātatis vesperis panez ⁊ aquā ore sobrio libauerūt· ⁊ cōpletorio dicto post oratiōes deuotas ⁊ longas mēbra super nudā humū· desertus enim locus erat· vt quiescerent paululū p̄strauerūt· Nec mora detentior surgūt ad matutinas· cantāt sup pliciter ⁊ deuote· At vbi ante laudes prior nonā lectionez ex more finiuit subito cōcentus mirabilis insonuit angeloꝝ ⁊ respōsoriū Felix nāq; altissimis vocibus cantauerunt· Quo pacto tātū quattuor ex illa innumera multitudine vsū ⁊ gloria singularit̄ cecinerūt multitudine semp respondēte· Post repetitionē vero secundaz iterato Felix nāq; iuxta morē gallicuz inchoauerūt· ⁊ p̄sequētibus omnibus cōmuniter finierūt Finito autem responsorio factū est silentiū angelorū· Prior autem inchoato Te deuz laudamus matutinas cuz suis laudibus p̄fecerūt· Quibus dictis quot singultus· quot lacrymē· quot suspiria in recordatōne suauissimis modulaminis ab imo pectoris ediderunt illi q̄ttuor beatissimi non est nostre possibilitatis euoluere vel effari· ·xcvi·

¶ In gallia memorabile quod daz circa tēpus philippi regis filij lodowici regis canonizati accidisse refertur· In quadā ecclesia cōuentuali canonicoꝝ seculariū p̄cipua sancti cuiusdā festiuitas agebat̄ In cōpletorio iter pater nr̄ ⁊ credo responsoriū illud In pace in idipsum clericis cantātibus ⁊ discantibus statim vbi secundā repetitionez post gloria patri finierūt ⁊ simboluz fidei Credo sub silētio dicere debuerūt vox celestis omnibus audientibus dixit· Nullus exaudit̄ nisi raucus· Stupefacti ergo omnes aduerterūt despectuz quēdam cū voce lugubri ⁊ discor

dantí in angulo cōstitisse. nec ali quis ambigebat eum super quem vox descendeāt extitisse. xcvij.

Erat quidam nobilis adolescens qui valde sagax ingenio regi patri successit in regno. Huic accidit vt in regia ciuitate nundinis constitutis rex cum sodalib9 suis ad inspiciendos institores et res venales circuiret. Et vidēs hominez grandeuū etate sedentem in nundinis: querit quis sit si quid venale haberet. Cui ille Dico inquit philosophus sapientiaz venalem habeo. Ad hoc gauisus rex et subridens. Bene inquit vt iuuenem constitutuz in regimen mihi competit sapiētiam habere. tu autem videas quātum velis vendere pro centum marchis. Et senex. Vnuz inquit tibi pro statuto precio dicam. qd' si bene tenueris optime per illud regeris et reges. Temere nil loquaris Temere nil attēptes nisi prius cogites quid sequatur. Si pl9 volueris addas et precium. Ad hoc igitur oībus concitatis in risum rex considerantius verbi pondus aduertit et philosopho statim solui preciū ꝓmissū imperauit. Verbum autem qd' acceperat in superliminaribus palacij et in mensis et in ciphis aureis et manutergijs scribi fecit. Hic postea successu temporis rex in sapientia et virtute ꝓficiens instituit forti9 animū eripere populum humilem de manu potentiuz qui a nobilib9 terre grauiter ꝑmebātur. et regnū suum in omni iusticia gubernare. Pro quo nobiles sui in seditionē versi cum nequaq3 in manifesto propter fauorē populi contra euz auderent aliquid attemptare: occulte quēdam rasorem precio conduxerunt vt regez in cōclaui radē dum nouacula iugularet. Ergo vbi rex humectata barba se radēdum exhibuit dictus rasor in manutergio quod eāt circa collum regis scriptuz legit. Temere nil attemptes nisi prius cogites quid sequatur. Et super ꝓposito scelere pauefactus expalluit et manum tremulaz mox retraxit. Quo viso rex causam exegit: nec sine causa euentum cōsiderans dissimulātem rasorez quasi hoc sibi ex infirmitate contigisset extendit ad penaz et veritatem rei cuz tormenti9 extorsit. Hic ergo rex liberat9 a morte vere didicit quia melior est sapiētia cunctis opibus. et omnia que desiderātur huic non valeant comparari. xcviij.

Eo in tempore quo beatus augustinus librum de trinitate composuit illi tale miraculū deu9 ostēdit. Iponēsis ciuitas affrice nobilis in qua beatu9 augustinus episcopatuz administrauit super littore maris pulcherrime sita eāt Beatus autez augustinu9 in cōsuetudinē habebat vt post diurnū studiuz et laborem vespere super lit9 maris sequētibus a longe episcopis et clericis qui pro cōsilio et negocio vniuersalis ecclesie cuz frequētabant solus antecedēs deambulabat. ne scil3 eius contempla

tionem aut studiū colloquentium fabulatio impediret. Cū ergo sic solus incederet puerulū mire pulchritudinis super litus maris sedentem inuenit. qui facta in terra fossa puula sicut pueri i plateis ludentes solent cocleari argenteo aquā de mari hauriebat et in illā fossam puulam effundebat. Quem vt beatus augustinus ita seriose sedentem vidit pedē mox pressit et stetit. pcedens inde puerum salutat et inqrit quid agat. Et puer cuꝫ magno serio respondens. Volo inquit totum istud exhaurire mare et isti fosse si possuꝫ infundē. Quo responso quasi pueruli vir sanctus in risum decentissimū concitatus respondit. Et quomō inquit o bone puer hoc poteris. ingēs est mare et puū coclear quo hauris. fossa puula in quā fundis. Et mox puer. Possibilius inquit mihi est hoc facere quod intēdo q̄ꝫ te implere quod cogitas. Ad hoc beatus augustinus mirabiliter stupefactus quid hoc esset interrogat. Et puer Cogitatu ait voluis estimans volumie breui cōcludere quid sit illud indiuidue trinitatis inexplicabile sacramentum. Et hoc quideꝫ anteq̄ꝫ possis isti fosse puule pociꝰ maris vndas infundā. Hec dicens puer repente disparuit. Beatus vero augustinus christū in facto glorificans quā verꝫ puer dixerat mox aduertit. .xcix.

Magister symon de tornaco parisius in theologia regebat Et erat excellens doctor ille suo tempore: sed contra decentiā talis officij incōtinens et superbus. Hic cuꝫ super omnes doctores ciuitatis auditores haberet: et in scola coram omnibꝰ de humilitate altissime doctrine christi questionē disputatione prehibita termiaret. in fine tandem datus in reprobū sensuꝫ in execranda contra christuꝫ blasphemie verba prupit. Tres sunt inquit qui mundū sectis suis et dogmatibus subiugarūt. moyses. christus: et machometus. Moyses primo iudaicū populum infatuauit Secundo christꝰ a suo nomine christiāos. Tercio gentileꝫ populum machometꝰ Nec mora. euersis oculis pro humana voce mugituꝫ emisit. et epilentia stati elisus in terram. die tercio eiusdem morbi mortem accepit. Plaga ergo insanabili euꝫ pcussit omnipotens. et omni scientia vsq; ad prima litteraruꝫ elementa priuauit. sed grauiori in anima cū hac plaga percussus ē Tum vsq; in diem mortis sue quasi mutus compatꝰ est iumentis insipiētibus. et in luxurie feditate permāsit. Et vide summe āmirationis miraculū. Alepdeꝫ fornicariam cōcubinam suā nomiare poterat et sciebat. Boecium vero de trinitate qui iuxta eū ad spectaculū ponebat quē oliꝫ cordetenus scierat post inditā plagam nec nomiare noueāt nec valebat. Non trāsgrediaris ergo terminos constitutos. et piū modū semp habeas in scripturis. .c.

Anno circiter ab incarnatiōe

domini. M. cc. xliij. iuxta niusiaz super renū opidum nobile ad tor neamentū multi nobiles. duces. comites. barones ac milites ↄgre gati sunt. Supuenit quidam fra ter bernardus de ordine predica torum cum socio: rogauit suppli ter ⁊ quasi cum lachrymis vt sibi parcerent ⁊ desisterent ab inani p posito. compaterenturq͡ʒ cristiani tati et afflicte matri ecclesie que illo tēpore in vngaria. liuonia. ⁊ polonia a tartaris miserabilit va stabatur. At cum multi essent q̄ ad preces eius libenti⁹ destitissent quidam comes de castris alias de marka dictus subsānauit fratreʒ ⁊ consentientes eidem. Et congre gatis turmis militum ferale illud torneamentū infelix infelicissim⁹ inchoauit. Mane autem eiusdē di ei vt a plurib⁹ ferebat̄ quasi gle ba ingens et lata super aera vide batur. ⁊ circa glebaʒ ac supra q̄si coruini generis volucres crocitan do diutius volitare. Nec credo ali ud q̄ʒ demones hos fuisse qui futu ri mali prodigium hoc dederunt. Nec mora. cuʒ torneamentū hoc fieret milites ac satellites in tanta strage ⁊ in tāta multitudine plu rimi ad mortem. nōnulli in vesani am. pleriq͡ʒ etiā in languores per petuos ceciderūt. vt nullus ambi geret ludum hunc non tantuʒ ho minū sed verissime vltione diuina demonum extitisse. Omnes vero mortui vsq͡ʒ ad trecētos. lxiiij. cō putati sunt. Inter quos etiaʒ pri mus dicitur mortuu⁹ comes ille de castris qui dicto fratri predicato ri cōtumaciter ↄtradixit. Sub ea deʒ nocte quo die hec facta sunt in speciebus militum armatorum iuxta villam brabātie que ysk̄a maior dicitur cōgregationes fieri a demonibus p̄sbitero ville teste cognouim⁹. ⁊ hoc credo in signuʒ leticie tanti mali. .a.

¶ Fuit in theutonie partib⁹ sic a fratre ordinis predicatorū audi uim⁹ qui illius terre incola fuit mi les potens mire deditus torneamē tis. Mortuus est auteʒ miserabili ter sicut vixit. Reliquit aūt vxo rem valde deuotam ⁊ sanctā. que mortuo marito vt ipsamet magi stro alberto fratri ordinis predica torum cum fletu magno narrauit ⁊ ipe mihi narrauit. rapta est ad excessuʒ mentis ⁊ vidit circa aiam viri sui demones in magna multi tudine ↄgregatos. Dixitq͡ʒ vn⁹ eminentior ceteris ad consortes. Ponite caligas i pedib⁹ eius qua rum spicula penetrēt a plantis pe dum vsq͡ʒ ad cerebrum. Hinc euʒ lorica induite cuiu⁹ spicula ante ⁊ retro penetrēt totū corpu⁹. Hinc galeaʒ capiti eius imponite cuius similiter spicula descendēdo trāse ant vsq͡ʒ ad plāta⁹. Hinc scutuʒ collo eius imp̄nite cuius pondere mēbris omībus conquasset̄. Hec omnia cum ad iussuʒ principi⁹ de monuʒ in animā miseram comple rent̄ dixit iterato demonibus Cō suetūdo istius erat vt post tornea menta balnei⁹ foueret̄ ⁊ post bal nea deponeret̄ in lectuʒ. ⁊ iuxta

eum puella tenerior cuius amplexibus in coitu fruebatur. Vis omnibus aptate similia. Nec mora. flāmis balnearib⁹ anima cruciata in lectū candentē ferreū deponitur. ⁊ iuxta eum bufo terribilib⁹ oculis ad magnitudinē ⁊ longitudinem lecti. cui⁹ complexu ⁊ tactu ⁊ osculis adeo exhaustus est vt magis eū bufonis illi⁹ horribilis q̄ armoꝝ predictorū terribiliū balnei vel lecti vexatio cruciaret Heu q̄ digna sit pena taliū. Illa autem beata mulier que hec dispensante deo de anima mariti vidit omnibus diebus vite sue ex recordatōne visionis adeo afflicta fuit vt null⁹ posset ambigere qui eā antea cognouisset quin illa supra q̄ credi potest cordis incōmodo vexaretur. .cij.

Vidi cōsobrinam patris mei mulierem annorū centum. xxx. Hec in villa in qua nata erat iuxta brucellā in brabātia factū huiusmodi suo tēpe referebat. In hac villa. lx. milites arma portantes sparsim per parrochiā morabantur vbi nūc vix vnus est. Hi omnes cum alijs militibus circūiacentiū regionū sine vllo armorū presidio: exceptis lanceis scuto ⁊ galea induti. necnō ⁊ plicata linea tunica torneamēta frequētius faciebant. Et contigit hoc frequēter Vna autem dierū accidit vt in cōgressu operis miles male ꝓtectus clipeo in corde lancea feriret̄. Cū graui ergo luctu ad domū propriam corpus exanime sic delatū in locello componit̄. Excubias vero facientibus parentibus ⁊ amicis fit media nocte circa corpus mira confusio. ⁊ post horam egresso famulo ⁊ misso ꝓ negocio ꝓpe villā obuius ei in equo nigro fact⁹ est miles occisus. ⁊ dixit illi. Ascendas retro me ⁊ feram te ad locum quo mitteris ꝓpe villam. Territ⁹ autem famulus vt iussus est ascēdit. ⁊ cum brachijs teneret se ad latera sedentis i equo ⁊ nesci⁹ manu vulnus lateris tetigisset dixit miles. Fortius infige manū vulneri ⁊ extrahe ferrum lancee q̄ percussus fui. Tremebūdu⁹ igitur famulus fecit qd' est iussus. Ad locum autē vbi trāsmissus est famulo veniente dixit miles. Descēde nunc ⁊ occisori meo specialiter dicas ⁊ alijs omnibus quibus vis vt veniant ad talem locū ⁊ videant iudiciū dei factū de me ⁊ in signū hui⁹ q' me veraciter videris ferrū lancee ostendas eis. Mane autē facto famulus ea que iussus est fecit. Et cū ventū est ad locū vbi venire mandauerat occisor cū alis inuenit coruorū ⁊ miluorū multitudinem infinitā qui validis morsib⁹ cadauer miserabile discerpserunt. .ciij.

In brabantie partibus vrbe louanio ciuem vidim⁹ generosū ⁊ bonū. qui in nocte sancta parasceues ad matutinas surgens trāsibat ante cellarium in platea in q̄ perditissimi adolescētes ad ludū tesserarū sedētes blasphemijs ⁊ iuramentis ad inuicē contendebāt.

Transiens autem ciuis inuenit ho mines platee ante cellariū qui cū magno murmure plangebant ho minem quēdam ignotū plagatū miserabiliter et sanguie cruentatū Qui cum quereret auctorez lesio nis tante quis esset. responderūt. Isti inquiūt iuuenes qui hic i cel lario ad tesseras ludunt. Mox igi tur ingressus ciuis impropat lude tibus tali nocte et eos duris vbis verbis iterrogat cur hominē igno tum ingressuz ad eos tam crudeli ter verberassent. Attoniti autez iu uenes negāt aliquē ad eos intras se postq̄z ↄsederant asserentes nul lum ab eis verbo vel verbere lacessi tum. Et mox cum ciue surgētes omnes querūt hominē cruentatū nec inueniunt. Cōuersiq₃ singuli ad seipsos animaduertūt iuramē tis suis terribilibꝫ rursum christū dominū contumelijs affectuz: rur sum improprijs cruciari. Hec cuz mihi frater ordinis predicatorum sub dubio retulisset. ego ipse i di ctam vrbem pueniens interroga ui et quesiui veritatem rei. et is qui nouit sub prestito iuramento nar rauit vt scripsimꝰ. Addidit quo q₃ q₃ dominꝰ domus in cuius cella rio lusores sederant in dicto facto tanta contritiōe pmotꝰ est vt me diāte ciue illo qui hoc narrauit cū vxore omnia bona diuideret. et q̄ per vsurā rapuerat iniuriatis resti tueret. et vitam suā beatissime ter minaret. ·ciij·

Frater quidam ordinis predi catoruz bonus et veridicꝰ narrauit mihi. q₃ quidaz nudatus ludo tes serarum adeo desperatus est vt ar repto arcu sagittā in aere iaceret quasi ipsuz celi dominū pcussurus Et mox sagitta reuersa ante faciē iacentis sanguine recenti infecta reperta est. Qui mox in irremedi abilibus lachrymis resolutus est et cōfessus. vitaz suam cū mira pe nitentia et deuotiōe correxit.

In villa quadaz bra ·cv· bantie vt mihi frater ordinis pdi catoruz narrauit mulier procax et vana erat que in omni fere festo choreas iungere consueuit. Et fa ctum est vt iuuenibꝰ viris ad sal tum iuxta choreaz ludentibus vni earum pilā ferire conāti baculus de manu sambucalis euaderet et di ctam mulierez ducētem choream percussam in capite mox necaret. hec vt viderūt oēs confusi sunt. et corpus ad domū propriam detule rūt et in feretro posuerūt Presbite ro vero cū clericis dicturo vigili as veniente: ecce thaurus nigerri mus imo demon pessimus cuz mu gitu accurrens feretrū cum corpo re deicit. et cornibꝰ illud dissipās membratiz confodit ita vt visceri bus hinc inde dispesis fetor intole rabilis spargeret. Fugientibꝰ er go cunctis cadauer laceratuz vsq₃ ad crastinuz solum relinquit quo usq₃ euaporato fetore pximi eius intrare possent ad corpus. et subla tum extra cimiteriuz sepelire.

Fuit in theutonia no ·cvi· bilis quidam venationibꝰ in tātū deditus q₃ in nullo saltem domini

co vel festo die missam audiret. ꝭ semper venatiōibus intentus essꝫ. Corripiebat autē eum frequēti⁹ vxor sua deo deuota. ⁊ ille quasi muliebres monitus non curabat. Accīdit autem vt ipsa vxor post multos partus editos impgnata puerū pareret abortiuū habenteꝫ caput venatīci canis pendētib⁹ auribus ⁊ porrectis. Confusa ergo matre multis matronis nobilibus que astabant: consiliuꝫ fuit oīm vt terra cītius partus obrut⁹ tergeretur. Veniente ergo a venatōne marito eius quesiuit quis puer esset quem edituꝫ habuisset. Dissimulātib⁹ autem oīb⁹ cum pudore instat miles detracto gladio vt ei part⁹ ostendat̄. Et mox timore cōpulsa mater eiā de terra iubet prolem triste spectaculū ⁊ monstruosum dicens. Ecce q̄ꝫ manifesto ꝓdigio insipientiaꝫ tuam vindicauit oīpotēs. qui nullū honorem diebus sacris nullam reuerētiam sacramētis corporis christi prebuisti. ꝭ magis ludis venationū indiscretis temporibus instituisti. Hec vt vidit nobil' correxit se et egit penitentiam de cōmissis.

·cvij·

Erat vir multis notus ⁊ clarus in burgūdie partibꝫ Qui quidem aliquanto tempore in iuuētute sinceriter cōuersat⁹ postea a virtute tepescens cepit ad vitam malam declinare. Nec mora. squalēti mente tabescēs incidit in languorem. nec tamen dei manum castigātis agnouit. sed mala malis accumulans pallore vultus ⁊ macie quasi homo ad penā ignis eterni miserabilit̄ abilitabatur ad penam. Cūq꜡ nulla medicorum cura ꝓficeret. nec saltēꝫ languentis vite causā ei aliqs aperiret: tandem in se reuersus solā causam langorē anime diuina miseratōne ꝓuentus penitēs intellexit. Confessus ergo cū lachrymis cuidaꝫ sanctissimo sacerdoti. statiꝫ vbi beneficium absolutōnis accepit in similitudinem fere bufonuꝫ in facie sed diuersificata posterius animalia cute teterrima ⁊ praua quasi vitiorū septem demōia de ore simul eiecit. Mira res. vix modico spacio temporis iteriecto ī tādem animalibus resolutis reflorere cepit caro ꝓrsus ⁊ facies penitentis. menteq꜡ ⁊ corpore itegerrime sospitatus multis postea ꝓfuit ad exemplum.

·cviij·

Quidam canonic⁹ regularis in monasterio sancti iohannis in vineis apud suessionem in gallia vir mire sanctitatis ⁊ innocētie vt vidimus ante mortem infirmitate grauissima laborauit. Et ecce diabolus qui semper insidiatur calcaneo nostro immisit menti eius presumptuose exultationis tripudium ita ꝙ lingua ⁊ facies eius tanto iubilo resultaret ꝙ omnes circūstantes eum crederet iam celestē patriam et gloriam intueri. ⁊ ꝙ omnes sancti in magno deuotiōis ⁊ exultatiōis spiritu eius exitum expectabāt. Solus autē quidaꝫ walter⁹ cognomēto pu⁹. magn⁹ tamē merito sanctitatis de huius

trīpudio moriētis tacit⁹ tristaba
batur. Cūq3 moriens agonizare
incipet per spaciu3 tempi⁹ ab illa
exultatōe refract⁹ flere cepit vber
rime. Ad eum ergo quidā de fra
tribu⁹ querit causam tristicie post
exultatione3. Et ille. Facias mi
hi cōuentu3 fratrum totaliter ꝯue
nire. Nec mora. factum est vt ro
gauit. ⁊ mox omnib⁹ dixit Heu
charissimi vidistis in me suggerē
te diabolo vane ⁊ presumptuose
exultatiōis audaciā. sed non per
misit me piclitari mater misericor
die ⁊ domina que me redarguit ab
inepte vanitatis leticia. ⁊ admo
nuit potius cum spei moderamine
⁊ dei timore die3 vltimū expecta
re. Vos autem fratres charissimi
deu3 rogate vt mihi de ista noxa
⁊ alijs multis ignoscat. ⁊ iudic3
me non ƀm opera mea sed ƀm mi
sericordia3 suam saluet me. Mox
vt hec verba cōpleuit ⁊ omnes re
spōdissent Amen: solutis in fletū
oculis expirauit. .cix.

Quidam frater ordini⁹ predi
catoru3 in brugēsi flandrie domo
fuit. Hic grauiter infirmatus cu3
letissimo vultu approṗinq̄re vide
retur morti. quida3 frater cum la
chrymi⁹ flagitauit vt si quid con
solationis accepiss3 a domino sibi
dicere dignaret̄. Cui ille silere nō
valens pre gaudio. Vere inquit
accepi q2 domin⁹ ipse Jes⁹ se mor
ti mee p̄sentialiter adesse ꝓmisit.
Cui frater. Et ego inq̄t ꝑ eundē
dn̄m ꝯtestor te vt mihi digito vel
nutibus inuas cū eum videris pre
sente3. Cui ille. Faciam inq̄t libē
ter siquidē ꝓmiserit domin⁹. Hic
postmodū tercio morbo ingueścē
te tabula ꝑcussa est ⁊ frēs ad infir
mariā cucurrerūt Prestolātibu⁹
ergo ⁊ orātibus frībus frater mo
riens digitū cum manu ad certu3
locū extendit. ⁊ circūfusis oculi⁹
cū cantu lenissimo dicere cepit Jn
galilea Jesū videbimus sic dixit
nobis alleluia. Quo finito stati3
expirauit. .cx.

Jn germanie partibus quidā
nobilis comes sed ferus pauperū
spoliator ex misericordissima pi
etate diuina graui infirmitate est
correptus ⁊ amarissime contritu⁹
omnia ad restitutionē posuit que
habebat. et irremediabilibus la
chrymis quotidie lectu3 rigans
angelos ac sāctos dei ad impetrā
dam misericordiā inuocabat De
cumbens vero toto corpore suo tā
tum suppliciū ingerebat vt talos
pedum ⁊ crura fricaret ad lignum
⁊ cutem ⁊ carnem ac neruos vio
lēta assiduitate diuelleret. aquā
frigidam in hyeme tanq̄m ad bi
bendam acceptā clam pectori su
perfundebat vt in hoc glaciali fri
gore torqueret̄ Nec diu post hec
positu⁹ in agonia tanto spiritu re
pletus est vt sicut xp̄us de publi
cano euāgelistā ita de isto faceret
ꝓphetā De seipō ei p̄dixit ꝙ sine
purgatorio ad req̄e3 euolaret. ⁊
eo mortuo ac heinrico rege defun
cto tota turingia maximis calami
tatibus subiaceret. qđ ita etia3 fa
ctum vidimus. .cxi.

¶ Quidaz in theutonia multis rapinis ꝛ cedibus per patriam debacchat⁹. capt⁹. ad decollandũ positus. petiuit a iudice ꝛ obtinuit tempus ꝓlixius penitendi. Et mox astanti iuueni cõsobrino ait Si vere meus amicus es coopera tor esto mihi misero in salutẽ. Affer obsecro instrumentũ ferreum qd̕ dentrix diciť quo femine subtiliant linum suũ. Quod vt factuz est dixit iuueni. Successiue mihi manus vlnas brachia vsq̃ ad humeros. pedes vero ꝛ tibias ꝛ crura vsq̃ ad nates. postea genitalia aures. oculos. nasum. labia. caput autẽ ad vltimũ amputabis. Juuene igitur ꝛ si cum dolore qd̕ rogatus fuerat exequẽte penitẽs ipse vnũquodq̃ membrũ anteq̃z cruciaretur instrumẽti ferrei dentibus per inflexiones multiplices ꝛ ꝑualidas diutius affligebat dicens. Hic penam vestrã pro parte vilissima membra suscipite quibus actu nephario scelera ꝑpetraui ꝛ deum creatorem meũ offendi ꝛ redemptorez. Extrẽo igiť post omnem pẽnã trunco corporis cum solo capite superstite hilari vultu dixit O vtinam tormẽtum istud quod respectu sceleꝝ meorũ paruum sustinui reiterare semel iteruz ac tercio liceret mihi miserrimo et in eo diuti⁹ cruciari. Et hoc dicẽs orat cũ lachrymis populũ circumstantem se q̃tenus sibi misero i elemosinis pauperũ ꝛ oratiõib⁹ subueniret. His dictis extẽdit caput ꝛ mox a iuuene decollať. cxij.

¶ Ad venerabilem virum magistrum petrũ de corbuel senonẽsez archiepiscopũ quidam peccator qui ꝓpriam filiã oppresserat violenter: gratia confessionis venit. Cõfessus igitur in maxima ꝛ mirabili contritiõe ꝛ lachrymis quesiuit si vnq̃z posset vllo dolore vel pena a domino veniã impetrare. Cui presul Jta inquit indubitãter si penitentiam subire volueris tanti mali Et ille vehemẽter exclamãs Volo inquit ꝛ si mille morteʒ me sustinere volueris. Collachrymatus ergo ĩfelici imo iã felicissimo peccatori. Et ego inquit tibi septẽnẽ tantum penitentie penã impono. Tũc ille. Quid est ait ꝙ penitentiam tantuz mihi flagiciosissimo septennẽ iniũgis: qui si viuerẽ vsq̃ in finem mũdi tantũ facin⁹ penis inumerabilib⁹ diluere non valerem? Cui presul Vade inquit et tres tantũ in pane ꝛ aqua ieiuna dies. Tunc amplius ille plorãs ꝛ cõtundẽs se rogabat vt pñiam iniũgeret salutarẽ. Supra modũ ergo admirat⁹ ꝛ hilaratus episcopus tandẽ diffinitiue ꝑcepit homini vt abiret ꝛ tantũ vnũ pater noster diceret. sciretq̃ ꝓ certo peccatum iã esse dimissum. Nec mora. dixit ille eiulatũ emittẽs ꝛ i terrãz ꝓcidens expirauit. Nec dubia fides ẽ sic deo dign⁹ epus p⁹ea ꝑdicauit q̃n idez penit⁹ sine vlla alia purgatoriĳ pẽa tm̃ validissima cõtritõe purgat⁹ ad gl'az euolauit

¶ Venerabil' ꝛ deo dig cxiij.
mgri bonifaciĳ quondam lausenẽ

sis episcopi relatione cognoui ve ridica quod quidam nobilis sue dio cesis venatum circa montes alpium pergens familiam suam inclinata iam die cum canibus perdidit: so lusque in siluam est reuersus. Illo ergo horrente solitudine et si quid audiret diutius expectante. tan dem duos ex canibus auscultat quos venabulo insonante confortans re ptando cum manibus et pedibus ad locum conatur ascendere vbi la trantes caniculos audiuit. At cum illuc cum difficultate peruenit inue nit locum planum pulchrum valde at que gramineum intra montes In quo quasi hominem magnum et elegan tem forma facietenus prostratum vi dens duas clauas ferreas ad vtrum que latus iacentes: horrentibus ocu lis intuetur. hunc miris plagis et vulneribus cruentatum dicti duo canes venatici latratibus circuibant sed mox ad conspectum domini sui militis obmutescuunt. Post horro rem autem assumpto spiritu dixit prostrato. Si ex parte dei es loque ris: et si quis sis aut vnde veneris edicito. Cui ille. Ex parte dei sum et ordinatione diuina tibi talis ap pareeo vt in me misero penitentie sumas exemplum. Mortuus sum licet tibi corporalis appaream. mi les fui viues peccator immanissimus ea tempestate qua richardus rex anglie contra philippum regem fran cie prelia concitauit. In illa ergo expeditione que a brabantigenis in pictauia et gasconia facta est ego infelix luxuriis homicidiisque heba

ebabar. nec in his alicui conditio ni vel etiam sexui flexus miseratione peperci. Medio igitur tempore vali dissimam febrem acutam incurri. et tamen nec tunc contritus sum nec confessus nec christi corporis sacra menta suscepi. Instante autem ho ra mortis obmutui et ecce super spem misericordia diuina preuentus sum et valida contritione permotus. qui licet loqui non possem tamen lachry mas excussi et in his vitam deo pro piciante finiui. Nec mora. defun ctus sum et duobus demonibus tra ditus nequissimis. instar clauarum istarum ferrearum tormentis vsque in diem iudicii cruciandus. et ho die quidem per ascensum montium istorum meam miseram animam im pulerunt. et iterum per abrupta eo rum eam cum dictis clauis ferre is precipitem depulerunt. Scias ta men tormentum istud tam magnum et tam diuturnum spe venie quam in fi ne mundi habiturus sum mirabili ter releuari. Nec mora. vbi spiritus ille hec verba finiuit corpus quod videbatur aereum cum dictis cla uis ferreis quasi fumus euanuit. Miles autem qui hec viderat et au dierat a rapinis pauperum et mala vita conuersus correctius amodo vixit. et multos alios peccatores ad exempla penitentie sua narrati one permouit. cxxiii.

Contigit quod quidam magnus prepositus ciuitatem meydenburgen sem vespere quasi in crastinum re cessurus intrauit. Et ecce de nocte in primo somno subita infirmitate

compulsus priorem fratrũ predicatorũ cum festinatione mãdauit. Venientẽ ergo priorẽ rogauit quid posit? instãter cũ lachrymis vt eum reciperet ad ordinem et mox vestiret. Cui prior Cras inquit fiet quia in hoc fratrũ consensus est requirendus. Et quid posit? Scio inquit scio quid sentio Crastinũ vix habebo Si diligitis salutem anime mee festinate recipere penitentem. quia certus sum quod in seculo non saluabor Vt ergo instãtiã viri prior vidit qui rexit domũ excitauit cõuentum requirit consensum. allegat sufficientiam viri ad ordinẽ etiam si adhuc aduiuat. Annuit mox cõuentus. defertur infirmus in domum. receptus induitur. cõmunicatur. inungitur. et ante diem vita defungitur. Nec mora. in monasterio proximo ciuitati quedam monialis vidit in somnis quẽdam patremfamilias in loco cõmodo residere. Ad quẽ cum multi fratres ordinis predicatorum quasi post laborem pro denario diurno accedere viderentur. extremo quidam ignotus ultimo tarde tamẽ protendit manum vt denarium acciperet tanquam frater. Quem pater familias diligenter intuitus. Denarium inquit sed non modo accipies multis prius remediis expurgandus. Nec cũ dicta monialis presbitero monasterii recitasset que siuisset quod si quis fratrum predicatorum defunctus esset. tum presbiter se fuisse de vespere in domo fratrũ infirmum vel defunctum neminem meminisse respõderet. mane post primam venit supprior fratrũ predicatorum qui premiserat predicare cõuentui. Dixitque predicare se nõ posse quia defuncti talis fratris sepulture interesse deberet. .cxv.

Quãte autem prudentie sit penitentiam agere in hac vita exemplum subsequens demonstrabit. Erat vir fidelis et bonus sicut magister albertus frater ordinis predicatorũ sibi ab his qui rem familiariter nouerãt traditum referebat qui post diuturnã penitentiã quã sanus fecerat incidit in languorem grauissimũ. quo per annũ nõ modice tribulatus rogauit cũ lachrymis dominũ vt tanto dolori finem imponeret data morte. Nec mora missus ad eum angelus domini dixit ei. Exaudiuit dominus precem tuam vt eligas quod vis. aut tribus diebus purgatorii pena torquebe ris si nunc discedis. aut si adhuc per anuũ in languore manere volueris sine vllo purgatorio ad superos euolabis. Tunc ille presentem penam recolens. nec futuram aduertens respondit. Mori potius eligo et non tantũ tribus diebus sed quãtum domino placuerit in purgatorio tribulari. Fiat inquit angelus secundum verbum tuũ. Nec mora. languens morte solutus est et eius anima in purgatorio deportata Vno ergo exacto die venit angelus ad locum purgatorii vbi anima torquebatur et dixit. Quid nunc agis o anima que pro languore vnius anni tribus diebus elegisti in igne purgatorio detineri?

Notabile

Cui aīa· O seductor inquit nō angele qui me in penis multis annoruȝ circulis pro tribus dierum spacijs fefellisti· Et angel9 Nō mora inquit ꝫ ineffabili tortura decepta es· qꝛ non nisi vnū diem de trib9 in purgatorio exegisti Tamē adhuc si retractaꝛe volueris dominus misereꝛ vt ad corpus tuum qđ nondū sepultū est reporteris vt ꝑ annū vnū languoreȝ quē expertus es patiaris· Cui aīa· Annuo inquit vt non ꝑ vnū annū tātum ꝫ vsqȝ in finē mundi languore etiam detinear acriori· Hoc dicto anima reportaꝛ ad corpus et ꝑ ānū in languore detēta multos quibus hec retulit ad penitentiaȝ animauit· ⁊ post vnū annū iterato defuncta trāsijt ad supna·

Ho ¶ In vrbe germanie ·cxvi· treuerensi toti9 europe antiqssima ciuitate structura quedā mirabil9 erat que helene cōstantini matris palaciū dicebaꝛ Hoc ne ab inimicis ꝑoccupareꝛ in periculū ciuitatis a ciuibus est destructū· In cuius latere a ꝑte aquilonari oratorium ꝑuū inuentū est· i quo altare ex alabastro candidissimuȝ erat· ⁊ i latere dextro sepulchruȝ Scriptura vero sup sepulchꝝ in pariete legebaꝛ Sancte theodulphe nostri petimus miserere Ad sepulchrū igitur ciuibu9 pariter adunatis vocati sunt fratres ꝑdicatores· Et ego casualiter superueni Deposito ergo lapide corpus inuenim9 incorruptū ⁊ apto scemate ad cooperiendū nature secreta man9 superverenda dimissas· De permissione vero ciuiuȝ manū ei dexterā quā in sacrificio corpis christi viuens extēderat mox abscidi ⁊ fratribus ꝑdicatoribus dedi· Huiu9 reliquia9 capillorū ⁊ vnguiū in antiquissimo monasterio iam dicte ciuitatis qđ in horreum diciꝛ cum supscriptōne veteri ⁊ alijs reliquijs sanctorū inueni· De hoc beato viro ⁊ eius fratre beato theodrico qui in alia ꝑte structure supradicte manserat9 est· fama antiquissima ferebatur· Fuerūt ambo filij sororis cuiusdaȝ impatoris romanoruȝ· quorū beatus theodulph9 iussu auūculi filiā regis britannie desponsauerat adhuc puer· Cumqȝ adolescēs factus spe gratioris vite sponsaȝ nollet accipe in vxorem sed virgo in perpetuū remāere: cesar indignatiōe ꝑmotus illū de patria expulit· Qui treuerī veniens et habitum mōachalem suscipiens quasi in artissimo specu in loco quem diximus se reclusit· Erat autem ⁊ lectus eius lapide9 cum ceruicali lapideo iuxta oratorium quod ꝑdixi· Secutus vero creditur frater eius ⁊ vitam htāȝ in eodē loco duxisse· Decreto autem et consilio populi ciuitatis sacrū corpu9 in ecclīa frm̄ ꝑdicatoꝝ trāslatū est· ⁊ retro altare digna veneratōne locatum· Reuolui autem postea cronicam temporuȝ et de his duobus fratribus scriptuȝ legi· quia sub clodoneo rege francoruȝ hi viri sancti ⁊ deuoti floruerunt· Credo tamē saluo meliori

iudicio digne quidem beatū theodulphū p signo a incorruptōe virginitatis in carne: incorruptionis gloriā etiam in corpe suscepisse· Vn in libro sapiētie dicit· Incorruptio facit pximū esse deo·

¶ In theutonie ptibus miles quidaz ad deponēdam herbam de prato cōduxerat falcatores· Illis ergo falcātibus in vigilia cuiusdā sancti vbi vespertinū aduenit p villas in circuitu cōpulsabat Et mox vnus ad socios falcatores· Desistam9 ab ope quia iam vespere pulsant· Sz cum illi nollent: imo magis verbis euz cōfunderēt ipse mox ope derelicto iuit ad vesperas· Tercio aūt die ad opus impfectū cum ceteris rediit· viditqz antecedētib9 aliis se solum falcare posterius oportere· a propter hoc ab omibus est derisus· Patiēter tñ ferēs risus omnium a cachinnos vbi manū ad falcem posuit ante pendentē in sarculo gramis dragmā mire magnitudinis aureā mox inuenit· Curiatus ergo in genib9 lachrymis dominū benedixit· Quo clamāte cōcurrūt socii· cōcurrit a miles prato rū dñs· videt diuinū miraculū scripturāqz miles litterat9 in nummo voce patria legēs· Hoc vt interpretari potuim9 ōtinebat· Man9 dei me compegit a in donū me redegit paupi qui nō infregit diē sancto celebrem· Hanc dragmā vxor militis marcha erga pauperem emit· a multis postea i rei geste testimoniū oñdit· ·cxviii·

¶ Erat pſbiter quidā admoduz paup a tenuis a deuotus valde erga animas q̄ in purgatorio torq̄bant adeo vt omib9 dieb9 nullo excepto missam p fidelibus defunctis celebraret· Accusatu9 ergo p aliq re apud episcopū citat9 est a ōfessus veritatē simpliciter compellebat vt mādato stāet episcopi iuraret a fideiussorez poneret p emenda· Jurauit igit presbiter: s angustiabat vbi fideiussorē accipet qui p ipso rñderet· Nec mora· oculi epi cōpellētis sunt apti· a plu9 q̄z mille manu9 in aere quasi ad spōdendū p pſbitero vidit extēsas· Quo viso presul dixit· Sufficiētes habes qui spōdent p te· vade a de bñplacito dei a meo misse officiū p defūctis exerceas sicut pri9· ·cxix·

¶ Matris relatione didici quod narro· Auia mea filiuz primogenitum habuit indole insignē a decore precipuū· Quo mortuo incōsolabilit doluit· nec forte sine pſagio futuri mali· Nā p9 illum aliū habuit qui pompa vanitatis illectus dilapidator rerū fuit Matre ergo vt dictū est pmogenitū inconsolabiliter lamentāte apparuerunt ei iuuenes in via q̄daz vt visuz est ei cū ingēti gaudio g̃dientes Cūqz memor filii euz int illo9 nō eē videret a flēt· ecce p9 alios filium suū lento g̃du subsequentē agnouit· Cui mat cū g̃ui clamore dixit· Et qd est fili q solus et nō cuz aliis g̃deris retardatus? Cui ille in toga laterali magnum

aque pond⁹ ostendēs · Ecce inqt mat̄ lachrýme q̄s ꝑ me inanit̄ ef fudisti · quaꝝ pondere ab aliorū ꝓsecutiōe retardor · Ad deū ergo lachrymas cōmutabis ⁊ in p̄sen tia officij corpis christi cū elemo sinis pauperꝝ ꝑ me corpiū ⁊ deuo tuʒ effundas et tūc liberabor ab i cōmodo quō nūc grauor Nota ta men lector dispensatōe diuia vel ad cosolationeʒ vel ad correctōeʒ matris se dixisse mortuū iuueneʒ inamib⁹ lachrymis a comitatu so daliū retardatū · quia meriti⁹ qui dem viuentiū defunctorū anime adiuuari possunt · ꝫ ꝓpriis nō pos sunt de meriti⁹ impediri· ·cxx·

Ottone impatore mortuo que dam cognata eius in monasterio virginum p̄erat que ʒelo castimo nie circa subditas mire feruebat · Obseruans ergo die quadā fene stram locutorij sūmo mane queʒ daʒ leniter pulsantē audiuit Qua aperta ecce impator apparēs ma tertere dixit · Defunct⁹ ego sum ⁊ in purgatorio penis excrucior · Dirigas ergo nūcios ad diuersa ⁊ deuota cenobia et decies mille psalteria ꝑ me legi facias · ita vt ad singulos psalmos accipiat̄ de cem ictuū disciplina · ⁊ ad vnum quēq; versū addat̄ salutatio Aue maria ⁊ oratio dominica pater no ster · psalmus vero de profundi⁹ quādo accipitur disciplina dicat̄ Talibus remedijs post morteʒ vi uēs merui liberari · Et nota ꝙ idē otto benignissimus impator prece denti anno mortē suam infinitam ānonā tempe caristie diuersis mo nasterijs paupibus dimiserat lar ga manu · Nec mora · missis nūci is vt p̄ceperat matertere negociuʒ eius ab omnibus sūma cum deuo tione susceptū est ⁊ pfectū · Ap parēs ergo dicte matertere ad eū dem locū fenestre quē diximu⁹ in aurora · tanta claritate circumda tus est vt nullo modo cerneret eū sed audiuit · Gratias reddo tibi et ꝑ me misericordissimo dn̄o grās age qr iā a p̄eis erept⁹ sū ⁊ ad glo riam trāseo sempiternā · Nec mire ris lector · quia ab illis audiui q̄ interfuerūt diutino lāguori ei⁹ et morti ꝙ omni die sacerdotib⁹ chri sti suū tradidit corpus flagellan dum · ⁊ eius ꝯtritio tanta fuit vt ille vere dignus conradus hildēse mensis episcop⁹ testaretur vix se posse credere ꝙ otto impator post tantā contritiōis penitentiam vel ad horam post mortē purgatoriū sustineret · ·cxxi·

In gestis sā karoli magni re gis legim⁹ qd̄ subiungo · Eidem regi miles quidā in armi⁹ strēnu⁹ fuierat ānis multis Hic ad extre ma pduct⁹ ad se consobrinū suū clientē quē solū habebat supstitē euocauit dicēs In comitatu regi⁹ ānis iaʒ pstiti sexaginta nihil in mūdo ꝓprij possidē⁹ nisi qd̄ ad mili tiā ptinebat · ⁊ ecce solū equū op timū habeo ⁊ ex hoc statuo testa mentū · Me ergo mortuo vendes equū ⁊ pecuniā ꝑ aia mea totalr̄ erogabis · Pollicitus est cliēs vt ei preceperat auūculus · Mortuo

ergo milite satelles vidit equum validū ꝛ audacē. ꝛ eū nec vendidit nec pecuniā pro eo soluit sed eum retinuit statutū auūculi parvipendēs. Circa dimidij vero anni trāsactū spaciū anima defūcti apparuit satelliti manifeste dicēs Non curasti facere qꝺ pro anima mea statuerā liberāda. ꝛ ideo medio tempe quo ꝑ elemosinas liberari debuerā passus sū grues pēas Sed ecce nūc iudiciū dedit operꝝ ponderator omipotēs ꝛ omes ei⁹ assessores āgeli esse iustū decreuerunt vt aia mea ad requiez transeat ꝛ anima tua penas recipiat q̄s acturus adhuc fuerā in tormētis His dictis repente disparuit ꝛ mox satelles grauissimā infirmitatē incurrens. que gesta erāt confessus est sacerdoti. ꝛ mortuus penas quas merebatur exoluit. Vide ergo lector q̄nti peccati sit ꝛ delicti cunctorꝝ aut parentuz tardare vel negligere testamenta. quibꝫ si effectuz haberēt accelerarētur ad gloriam. aut si non habeant a gloria differant. ¶ Alibi legit̄ ꝙ anima defūcti post dies octo illi clienti apparuit ꝛ dixit ei. Quia de te cōfidebam res meas distribuendas fidei tue cōmisi. tu vero tāq̄z infidelis ꝛ ꝓditor res meas retinuisti. quapropter cōquestus sū de te sūmo iudici. qꝛ liberationē meam a purgatorio retardasti. At ego iam purgat⁹ ad regionē viuoruz gaudens vado. tu autē noueris ꝙ cras hac hora penas tante infidelitatis exolues. Cuz igit̄ ꝯfusus ꝛ stupefactus miser ille rei euentuz expectaret. ecce ea hora quam defunctus ꝓdixerat corui nigri ipm rapientes leuauerūt in aera. ꝛ eo demisso sup rupē cecidit. ꝛ fractis ceruicibus miserabiliter expirauit.

¶ Maria de ognies. .cxxij.

sanctissima mulier cuius vitaz venerabilis iacobus acbonēsis q̄ndā epūs postea romāe curie cardinalis discreto ſmone ꝯscripsit Hec ergo aiabus valde cōpatiens que in purgatorio torq̄bant̄. sup aia quoqꝫ matris sue defuncte sollicitabat̄ in spū. ſꝫ hoc frustra vt iaz patebit. Hanc itaqꝫ ꝓpter elemosinas ꝛ honeste vite modū quo inter mūdanos ipsa q̄z mūdana vixerat. sperabat quidē posse saluari: sic tū q̄si ꝑ ignem. Sup hoc tū dubio cum ipsa timeret qꝛ iudicia dn̄i abissus multa. rogauit dn̄m vt eā certā reddere dignaret̄. Cū qꝫ multas in hac lachrymas funderet accidit die q̄dam vt ad missaz in ecc̄a iuxta altare q̄si ad pedes dn̄i maria sedēt. ꝛ ipsa horrore ꝑcussa videret prope spirituz tenebrosuz astāe. q̄ mox signo crucis timore fugato audacter quis esset iterrogat. Et spūs. Ego inquit sum mater tua. Cui maria. Quō inquit tibi est mater. Tunc illa male inq̄t. Nihil me tue iuuare potuē preces cū me damnataz ꝑpetuo inferni claustra detineāt. Mox filio elatu gemitu. heu inq̄t mater que causā damnatōis tue? Cui illa Enutrita inquit fui ꝛ vixi in his que ꝑ iniusta mercimōia

et vsuras acquisita fuerunt. et con
scia mihi mali ablata nõ restitui.
nõ curaui aut aduertere volui qd
cõtra deũ in meo hospitio et mihi a
subditis agerer. Sed tortuosas mũ
di vias ingressa: indignũ mihi a iu
dicaui pgenitorũ meorũ vestigia
declinare. Spreui arguẽtem me su
per his et aliis malis meis. nec in
vllo penitui. et ideo infructuosaz
vitã morte cõmutans a futura se
culi vita decepi. Hec dicens mater
repente disparuit. Ancilla võ xpi
cõsideratis per ordinẽ omnibus etiã
in matre dãnata iustuz dei iudici
um benedixit. nec fleuit ãplius p
petue morti traditã p quã carnis
initia sumpserat. quia ratio itellectu
lis anime quã solus creauit omni
potẽs iudici vniuersorũ deo subdi
ta concordabat. .cxxiij.

Narrantẽ frẽm ordinis pdica
torũ his verbis audiui. Patre ait
meo contra cõmilitonẽ suũ virũ diui
tem et potentẽ inimicicias exercẽte
fabrũ habuit in vicino qui equos
suos et eorũ qui secũ erant multo
tẽpe sufferrabat. Post hec faber
cecidit in languorẽ et expensas per
obliuionẽ vel incuriã nullus fabro
soluit. Mortuus est autẽ post ãnos
fere triginta pater meus. et appa
ruit manifeste p diem cuidã fide
lissimo seruo suo gerẽs in manibus
flãmantia ferramẽta equoruz: di
cens. Dicas vxori mee vt soluat
tali homini tale debituz quo sic ve
xor. Post hec nõ multi dies efflu
xerant et ecce seruus ille cũ amaris
simis lachrymis venit ad me. et qd
vidisset exposuit. Collachrymina
tus seruo ambo ad mrẽm ingredi
mur. Audit illa qd actuz sit. ad
dit et lachrymas. Accessit ad fa
bruz diutina tabe, pe cõsũptũ. que
rit si pater meus ei in aliquo mori
ens tenebatur. Tũc ille cum lachry
mis suspirans dixit. Heu charissi
ma domina. imo etiam fere in vna
marcha. Sed affectus longo tedio
monendo postmodũ mãdi in ma
gnũ languorez et sic siluivsqz mo
do. Nec mora mater soluit paupe
ri integrũ debitum. et mox soluto
isto cuz aliis multis debitis vt mi
hi illa secrete narrauit: pater meus
in hunc modũ apparuit. Videba
tur ei videre illũ in balneo a sũmo
capitis vsqz ad ima pedum quasi
reste longa totaliter inuolutum.
Cui ille dixit. Apprehende funez
et soluas me. Mox illa initium fu
nis accipiẽs paulatiz exoluit. Et
statim illius solutione gratulans et
gratias agens. Sic inquit prius
fueraz obligatus in pena quo ad
usqz solueres quo tenebar. Veri
dica valde relatiõe didicimus quẽ
dam defunctuz subito ad purga
torium transeũtem cuiusdam san
ctissimi viri precibus reuocatũ ad
vitam. Hic tale quid visum et au
ditum in purgatorio referebat.
Anima cuiusdam quem prius in
vita cognouerat grauissime torque
batur. In mediis ergo ignibus
subito exultabunda clamauit.
Eya misericordissime deus nec in
finem oblitus es mei. Cui anima
anima cõsors in pena. Vnde inqt

tibi miserrima in tā horrendis sup
plicijs exultatio? Et illa Merito
inquit exultabūda tripudio. q̄a
mihi scire a domino datum est in
hoc instanti puerū natum qui lon
go post futurus est presbiter. in
cuius missa prima quā celebrabit
ab his penis ad requiez euolabo.

Contigit in par .cxxiiij.
tibus galliarum illo ordine noui
ter inchoato gradientib9 duobus
fratribus p̄dicatoribus ieiuniorū
tempore ante pascha. Cum iam
instaret temp9 prandij hora nona
et secum quererēt quis fideliū eo9
ad refectionez reciperet in terra ra
ra hominibus et ignota. subito af
fuit iuxta eos vir elegātis forme
et habitu9 peregrini dicēs. Quid
confertis inter vos fratres mei? Il
lis autem verecūdantibus dicere
q̄d dixissent ait eis. Modice fidei
de hoc inter vos dubij querebatis
quis vos ad refectionem recipet
in terra hominibus rara et ignota.
Christo credite veritati qui non
hesitantibus et in se confidentibu9
repromisit. dicens primū querite
regnum dei et hec omnia adijcien
tur vobis. Credidistis i hoc chri
sto vt tempalia ista p illo dimit
teretis et paupertate regnuz celeste
querētis et nūc de christo diffidi
tis ne vos sine refectōne dimittat
et non quasi filios pascat Et hoc
vobis signuz. transibiti9 cāpū istū
et in valle quadam villam paruu
lam inuenietis. illic intrātes eccle
siam inuitabit vos presbiter affe
ctu magno. superueniet miles qui
violēter vos auferet sacerdoti. Et
cuz vos deducet p̄sona locū q̄ alter
patronus dicit9 maximis precib9
obtinebit vos a milite. et ambos
inuitatores vestros militem scilz
et presbiteruz vobiscū largissimis
ferculis repabit. Confidite ergo
in deuz et fratre9 ordinis vestri ex
emplo isto cōfidere faciatis. Hec
vt dixit repente disparuit Illi au
tem per ordinez vt eis predixerat
omnia repererunt. et reuertentes9
parisius fratri heinrico de colonia
et fratribus quibusdam alijs que
sibi contigerant retulerunt.

Cum quidam no .cxxv.
bili9 adhuc gentil9 in exercitu tar
tarorum febre acutissima labora
ret. et materia ad cerebrum ascen
dente in furiam raptus esset. dor
mientibus omnibu9 qui circa illuz
erant aufugit nudus. et trib9 no
ctibus per heremū vastissimā ab
errauit Tercia igitur nocte dige
sta materia creticauit et ad se redi
it compos mētis. Qui in tenebri9
horrentis solitudinis quid faceret
quo se vteret nesciebat. Ecceq3
post instans modicum discussi9
tenebris vidit in montis cacumie
ingens lumen. Reptās ergo ma
nibus et pedibus ascendit in mō
tem. et ecce super omnem soli9 ful
gorem regez āmirabilem vidit in
throno aureo residentez. et ad ei9
dexteraz reginam incompabili de
core fulgentē. vidit etiam mixtiz
seniores et iuuenes in thronis au
reis assidentes. ministros ex om
ni parte vultib9 siderei9 rutilāte9.

Hec vt vidit gētilis sup id quod credi potest obstupuit Nec mora vnus ministrorū a rege missus cū vestib9 nudum induit et ad regem duxit. Cui rex. Nihil ait i rebus humanis simile quid vidisti? Et ille. Nihil inquit domine. Et rex ad eum. Ego sum inquit christianorum deus rex et dominus sempiternus. Tu autem redibis ad populum tuum. et perquirēs inuenies in gēte bulgarica que immixta est genti tue duos psbiteros christianos talis habitus et talis forme a quibus erudiens ad normā fidei christiane. Hec vt audiuit gentilis renuit bonorum societate frustrari. Et mox ad eum rex Impossibile est inquit talem te remanere nobiscum. sed si christianorum fidem susciperis vt precepi: societate ista iocundissima pfrueris. Hoc dicto miles sedens in equo albo suscepit illum. et in exercitu tartarorum populo mirante reduxit. fuitq3 apud eū diebus tribus et post repēte disparuit. Nobilis autem vt iussus erat psbiteros quesiuit et inuenit. et eruditus ad fidē cum multis militibus tartarorum sacrum baptisma suscepit. et christiane postmodum ac sancte vixit. Vestes autem quas vt diximus nudus acceperat precipui coloris et mollicie. opus vero earū pulmariū .i. ex acu factum aduerti poterat. nec textrinum sed super omne artificium hominis diuina virtute cōtextum. .cxxvi.

Ingluuiei iuramentis et maledictionibus in loquendo gallia pre ceteris fere terris studet auidius. In hac vt a fratre ordinis predicatorum audiui accidit qd subiungo. Sedebant quidam viri honesti quātum ad seculum in taberna et bibebant. Et cū incaluissent mero ceperunt cōferre de diuersis ad inuicem. et inuentus est sermo quid futurum sit post hanc vitā. Tunc vn9 Vanissime inquit a clericis istis decipimur qui dicūt animas sine corporibus viuere post hanc vitam. Hoc dicto in risum omnibus cōcitatis aduenit homo statura fortis et magn9. et residens cū illis vinū postulabat. bibit. querit qs sit sermo inter eos. De animabus inquit qui supra. Si quis esset qui meam vellet emere foro optimo darem eam. et de pcio ei9 in cōmuni omnibus ad bibendum Tunc omnibus cachinnantibus ille qui superuenerat talem inquit mercatorem quero. paratus sum eam emere dicito quāti dabis Et ille elato vultu Tanti inqt. Mox cōuenientibus eis in precio soluit emptor statim pecuniam. et letātibus omnibus biberunt pleno calice non curante ad primum illo qui animam vendidisset. Vespere autem facto Tempus est inquit emptor vt quisq3 nostrum ad ppria reuertatur. vos tamen anteq̄m separemur date iudicium. si quis equū emerit capistri vinculo alligatum nūquid cum equo in ius ementis cedet et capistrum? Cui omnes pariter responderunt. Vtiq3 cede

ret. Nec mora. venditorem questionis et responsionis horrore trementem. emptor cum anima et corpore videntibus omnibus sursum leuauit in aera. et secum vt certum est ad inferna protraxit. Diabolus enim erat in hominis specie. Quis enim alius se animarum diceret mercatorem nisi ille in cuius figura olim ad abraham dictum est Da mihi aias. cetera tolle tibi. cxxvij.

¶ Vinearum custos sub tugurio in campestribus imminentibus tempestatibus latitabat. et audiuit clamantium voces in aere Caue caue. Et alius respondebat. Quid cauebo? Et primus. Vineam petri richardi ne leseris Sopita ergo postmodum tempestate sola vinea petri richardi immunis est reperta a lesura. Erat autem petrus richardus sic enim binominis dicebatur vsurarius pessimus et obnoxius multis malis. Ex quo considerandum est quod in comitatu spirituum nephandorum amicos imo potius inimicos vt sanius loquar demones habuit qui ei bona sua et si ad vite solatium tamen ad perpetue damnationis cumulum conseruarunt. .cxxviij.

¶ In marchia flandrie atque brabantie villa populosissima est sita in qua dedicatio celebrata multos ad spectaculum traxerat et ad lusum. Inter quos quidam tibicen erat qui corizantes iuuenes et puellas saltationibus et gesticulationibus suis ad carmina obscena et turpia concitabat Hinc celo nubibus circa vesperas obscurato quique ad propria redierunt. Solo autem tibicine nondum lusibus satiato per viam ad solita remeante et canente tibia ac saltante. et posteriorum sonitibus turpiter insonante. duo pueri pastores vbi choruscationes et tonitrua imminere viderunt ad dumeta fugerunt. et eis videntibus in tibicinem fulmen cecidit. et extinxit et eius brachium amputauit. Nec mora. viderunt quod duo nigerrimi canes ex insperato venerunt et inter se pendulum extincti brachium deportauerunt. Venientes autem amici cadauer mortui ad propria detulerunt. Mane autem dicente presbitero quia in atrio fidelium sepeliendus non esset. quem in ludis turpibus tam notabiliter tonitruum occidisset. responderunt amici. Et si extinctus tonitruo tamen ad dedicationem ecclesie peregrinus cum alijs occurrisset. Permisit ergo presbiter et si dolens vt in atrio sit sepultus. Et vide rectitudinem diuini iudicij. Mane facto sepulchrum patens inuentum est. et loculus in quo iacuerat vacuus et eiectus. Cadauer vero vt optime credi potest sicut et eius brachium a demonibus asportatum Nota ergo lector quia tali vindicta digni sunt. et si eos parcente deo tales casus semper non puniat qui turpibus ludis et cantibus sacra fidelium atria et ecclesiam inhonorant. .cxxix.

¶ Anno ab incarnatione domini M.cc.xxxi. predicante in theuto

nia magistro conrado cōtra hereti cos et feliciā morte perempto. Hereticus quidam seductus a demoni bus fratrem quēdam ordinis pre dicatorum ad heresim inuitabat. Quem cum videret instantissime renitentē: dixit fratri. Pertinax valde es in fide tua: nec tamen de hac nisi p scripta quedam aliqd certius inspexisti. Credere autem si velles dictis meis christū tibi et matrē eius ac sanctos oculata fi de monstrarē. Mox ille illusionē demonū suspicatus volens tandē pbare quid esset. Non imerito in quit tibi tūc crederē si pmissa du ceres ad effectū. Gauisus hereti cus diem fratri statuit. Frater ve ro pixidē cū sacramēto corporis christi clam secū sub cappa porta uit. Duxit ergo fratrē hereticus in specu cuiusdā montis in amplū valde palaciū quod claritate mi rabili relucebat. Nec mora. vt i in feriorem partē palacij puenerūt viderūt thronos positos quasi ex auro purissimo. in quibus rex ful gore choruscо circūdatus erat. et ex vtraqz parte sedilia in quibus seniores quasi priarche vel velut apostoli residebāt astante maxi ma multitudine angelorum. et hi omnes luce siderea choruscabāt vt nihil minus q̃ demones putaren tur. Hos mox vt vidit hereticus cadens in faciem eius adorauit. Pi ctus autem frater imotus stetit. sed tanto spectaculo vehementer obstupuit. Et mox ad eum con uersus hereticus. Quare inquit fi lium dei intuēs non adoras? Pro nus accedens adora quem vides et ab ore eius fidei nostre secreta su scipies. Tūc frater accedens pro tinus extraxit pixidem et obtulit regine in solio residenti dicēs. Si regina es mater christi ecce filius tuus. quem si susceperis te mrēm dei recognoscā. Cum hac ptinus voce totū illud fantasticū conciliū euanescit. et annichilato fulgore tante tenebre densuerūt vt vix fra ter cū ductore suo ad montis ex itum regredi potuerit. Conuersus ergo hereticus ad fidē redit. et mi ram demonis astutiā stupefactus expauit. .cxxx.

Erat puella quedā in brabā tie partibus inter pceres generosa que in amorem cuiusdā iuuenis p multos annos miro demonū sti mulabatur instinctu. Hec cum mi hi frequēter lachrymis in confessi one diabolicas insidias apiret cō sului vt summopere caueret ne nutu aut verbo iuueni temptatōnis oc casio preberet. Et paruit illa dili genter vt monui. Cūqz adeo gra uiter temptaret vt somni et cibi p deret appetitum. accidit nocte q̃ dam vt tanto demonū agitaret impulsu q suppueniēte aurora surge rē cogitaret et clam adire iuuenē qui in viciniо manebat. Nec mo ra. vbi surgens oculos aperuit vi dit christum quasi plagis recenti bus crucifixū leni sermone dicen tem sibi lingua pria. Me diligas qui sū formosus. bonus. dulcis generosus Vnde versus. Dilige

formosum dulceq; bonu3 genero sum. Hec vt dixit repente dispa ruit et puella3 in omni pace et gau dio et gratiarum actione ab omni te ptatione liberrimā dereliquit.

¶ Simili ppe modo .cxxxi.

Cuida3 militi ad cisterciēse3 ordi nem transeūti christus in visione succurrit Nā cū ille grauissime a di abolo ad exitum temptaret et de nocte in noctem meditaret apo statare per fugā. semel parato ad exitum et quasi cōmodiorem horā noctis in lectulo prestolanti et se minuigilanti christ9 apparuit i for ma personatissimi viri. Et cu3 ab illo quereret quid sic iacens habe ret mali. respōdit ille. Dolorem cordis habeo et magnum defectū debilitatis in membri9. Cui domi nus grossum pane3 ordeaceum of ferēs dixit. Surge et comede pa nem istum. Quem ille turbat9 in tuitus quomō inquit panem istū grossum comederem qui panem si milagineū mādūcare nō possu3? Tunc dominus detecto latere vul neri pectoris sanguine et sanie p fluenti ordeaceū panem admouit et tali pfluuio madefactum iubet comedere languescentem. Mox il le cum horrore dissiliens. Heu in quit quomō taliter pollutū come derem quē impollutū recusaba3? Et domin9 quasi minaci vultu inu ens refutanti. Oportet inquit vt gustu saltem attempte9 quid sapi at panis iste. Cunq; ille diffugi um non haberet. et susceptu3 pa nem tremebūdus sūmis vix labi is attigisset sensit in pane sup om ne3 suauitatē dulcedine3 mirabilē Quem hianti quidē ore ɔtrectās totum subito cum mira auiditate comedit. Nec mora. domino dispa rente tēptatus ille ad reuersus est et quid vidisset et sensisset sincero corde retractans ab omni dolore mentis et carnis temptatione ɔua luit. et in magna trāquillitate spi ritus vsq; in finem vite pmansit. Quid miri? Ordeaceus em̄ panis austeri ordinis mellea christi la teris perfusione linitus est.

¶ Venerabilis domi .cxxxii. nus quōdam lausonēsis episco pus me audiente tale quid narra uit. Erat in villa quada3 cec9 qui dam qui vaccas totius ville in pa scuis cūstodiebat. repellebat a frugibus et ad certa loca pascuis vberiora ducebat Et qd maiori9 erat pdigij colores et statū singu larum vaccarū specialiter decerne bat. Verbi gratia. vt si vaccā ta lis coloris ab homine petiuisses si ne difficultate vaccam talem tibi apprehensa3 in cornibus obtulisse3 Ad locū autem cu3 quidā episco pus aduenisset et de ceco audisset talia et probasset quesiuit ab illo si confirmatōnis sacramentum ab episcopo suscepisset. At ille. Nō inquit. Nec mora. episcōp9 con fessim firmauit cecu3. et mox ab eo vaccarū discretio est sublata. quoniā demonu3 opere et ministe rio hoc fiebat. .cxxxiii

¶ Erat quida3 nobilis in west phalie partib9 vir armis strēnu9

et potens inter suos. Hic nocte quadam per siluam terribilem transiens audiuit vocem mulieris quasi in viciano cantantis. et dixit suis. Est ne quis vestrum qui mecum vadat mulierem videre cantantem? Omnibus ergo dissimulantibus et prohibentibus illum perrexit solus. et inuenit stantem sub arbore quasi nigram monialem extensis in celum manibus cantantem. Quam cum interrogasset quid ageret. respondit. Hic laudo deum meum. Credens autem ille aliquem sanctorum esse rogauit eam dicens. Dic mihi obsecro quid futurum est mihi? Et illa Multa inquit mala fecisti et adhuc facies. et deuictis inimicis tuis crucem transmarinam suscipies. transfretabis. et in christi seruitio morieris. Ad hec verba gauisus ille recessit. Et vt illi predictum est facta crede hominum inimicos deuicit. Qui cum prestolaretur crucis signationem vt transfretaret incidit in acutissimam febrem. Rogantibus ergo et consulentibus presbiteris et amicis vt confiteretur peccata et peniteret. communiretque se ecclesiasticis sacramentis quia ei periculum iminere videretur Noluit ille: nullo modo se reputans moriturum. Cumque super hoc presbiteri mirarentur: fratrem illius carnalem magne indolis clericum mandauerunt. Cui fratris periculum intimantes super salutem anime illius ad monendum instantius consulebant. Mox ad fratrem ingressus clericus arguit periculosius infirmantem. Cui miles ait. Et tu vt alij stultus instas michi qui optime scio quod nequaquam moriar. Cui clericus cum lachrymis dixit Et vnde hoc habes frater charissime? Et ille tandem. Sic et sic dictum est mihi quod crucem accepturus sum et in terra sancta moriturus in christi seruitio. Ad hec verba frater eius tactus dolore cordis intrinsecus. Vere inquit frater charissime ille antiquus hostis diabolus tuo nunc insidiatur calcaneo qui mendacio suo te nunc nititur decipere moriturum. Age ergo salutis causam et penitere et impleas quod rogaris. Nec mora. decumbens petit aduocari presbiterum. postulat veniam. crimina confitetur. statuit testamentum. recepit corpus christi. inungitur. exalat spiritum. et sicut credimus ab insidijs demonum liberatur. Nec diu postea defuncti frater clericus bonitatem christi in fratre mortuo recognoscens predicatorum ordinem intrans multa constantia seculum dereliquit.

¶ Comes gelrie ot cxxxiiij.
to cursorem cum litteris parisius miserat cursu properi rediturum. Quem redeuntem comes otto interrogans quesiuit si regem francie lodowicum vidisset. At ille vir more subsannantis contorsit collum. Vidi inquit. vidi illum miserum papillardum regem capucium habentem capitis super scapulas Hec dicens faciem contorsit ex aduerso. et sic facies contorta remansit toto tempore vite sue. .cxxxv.

¶ Vidi in brabantia mulierem

diuitem et honestam possessam a demonio· Quā cum rogante presbitero religioso visitarem inuenimus eā a vexatione demonis quiescentem et sensate loquentem vt sanaȝ Tunc occulte nullo aduertente versuȝ canticū moysi in deuteronomio scdm q̄ oliȝ a sancto quodam viro audieraȝ tercio repetiui ad prouocandum demonium in obsessa Deum qui te genuit dereliquisti et oblitus es domini creatoris tui· Nec mora· mulier pallere cepit labijs atqȝ vultu· et due vene in collo eius ad grossiciem pollicis intumescere· Tunc ego quare inquio pessime vexare feminam p̄sumpsisti? Mortuo inquit viro suo compassa in subsidiuȝ illius anime contulit quicquid boni fecerāt in hac vita· et ex hoc nacta occasione vas vacuum mox intraui· Cui ego· Mentiris miserrime· ex hoc enim quod dedit mediante charitate cumulatū est bonum eius· Et ille cum cachinno· Mendax inquit sum· nec mirum si mentior· Mox ego· Est ne illa taȝ pulchra vt dicitur celestis patria quam perdidisti? Et respondit· In infinituȝ pulchrior q̄ȝ dicatur· Et ego· Velles ne redire ad illam priaȝ si posses? Et ille· Vellem inquit q̄ possem vsqȝ ad dieȝ iudicij om̄ia excogitata supplicia sustinē· Cui dixi· Et ego promitto tibi in periculuȝ salutis mee promisse si mendax iuenìar· illam perditaȝ gloriam recuperare te posse si tantum hec dixeris· Domine deus meus peccaui ignosce mihi· Et mox ille cōtorto collo exclamat honorifice· Domine domine· Cumqȝ hoc sepius cum clamore valido personaret nec vltra in verbis p̄cederetur· Impossibile enim sciebam illi vt deuȝ suum dominum recognosceret et se fateret̄ peccasse atqȝ sibi precaret̄ ignosci: tandem subiunxit· Domine deus margarete· sic enim obsessa mulier vocabatur· deum recognoscere dominuȝ suum indignatus· Tūc ego ad illū· O infelicissime omnium creaturarum superbia elisit te et de celo depulit· te redire inexpiabilis supbia non permittit Nec mora· confusus obmutuit· Et post paucos dies non tamen tunc feminam dereliquit·

¶ Erat circa came ·cxxxxvi· racum ciuitatem quidam heretic⁹ astutus valde· qui metuēs inquiri et comburi a fratribus predicatoribus q̄ in dicta ciuitate eo tempore plurimos comburebant· finxit se arreptuȝ a demōe· et ob hoc ad sanctum apcharium in aspira obsessos curare potentem ligatus ab inimicis vel amicis deduct⁹ ē· vt in eo non heresim propalataȝ sed furiam putarent· Et vt audiuit quidam clericus obsessus a demone et ligatus quod eligius bo ogris· sic enim vocabatur ligat⁹ poneret̄ i locū· Subseqnti nocte idem obsessus clericus diuino nutu solutus ē· et aggregās mattas et stramina atqȝ ecclesie scamna super ligatuȝ hereticū cumulauit

Ludum autē ꝛ furiaꝫ credens ille dissimulat ꝗadusqꝫ clericus ignē de lampade sumens cōburere here ticum cepit. Et tūc hereticus cla mauit. Ad cuius vocem experge facti custodes cū igneꝫ extingue re niterent̄ clericꝰ arrepto gladio queꝫ casu iuxta lectū inuenit om nes violenter abegit ꝛ hereticū in igne combussit. Nec mora. diuio exacto iudicio clericuꝰ a demone liberatꝰ. ꝛ plene sospes apparuit.

Finit distinctio quinta.
Incipit distinctio sexta.

Ex libro exemplorum cesarij monachi. Exemplū primū.

Retulit mihi frater go defridus monachꝰ no ster quondaꝫ canoni cus sancti andree i co lonia cum essemuꝰ simul in proba tione rem dignam memoria. Asserebat sibi a quodam monacho clareuallis bene noto relatuꝫ quē dam clericuꝫ actu trutannū qua les per diuersas vagari solent ꝓ uincias venisse ad clareuallē. non quidem zelo ordinis sed vt aliq͆d mōasterio raperet sub pallio reli gionis. Factus itaqꝫ nouicꝰ cū per totum annū ꝓbationis sue in sidiaretur ornamentis ecclesie. ꝛ propter diligentem custodiaꝫ sa tisfacere cordis sui nequiuissꝫ ma licie hec intra se cogitabat. Cum factus fuero mōachus ꝛ licuerit ministrare sine nota ac labore ipsos calices subtraham. sicqꝫ recedaꝫ. Ecce tali intentōne elegit profes sionem. Promisit obedientiam. induit cucullam. Sed piuꝰ domi nus qui non vult mortem peccato ris sed vt cōuertatur ꝛ viuat: per uersam voluntateꝫ mirabiliter mu tauit ꝛ venenum in antidotum mi sericorditer cōuertit. Induto eīn habitu monachali contritus ꝛ cō uersus adeo profecit in sancta re ligione vt nō multo post propter meritum vite ad dignitatem prio ratuꝰ ascēderet in clareualle.

Accidit tempore quo .ij. dam vt heinricus germanꝰ regiꝰ francie veniret in clareuallēꝫ locu turus beato bernardo sup quodaꝫ seculari negocio. Totum etiaꝫ cō uentum visitans illius se orationi bus cōmendauit. Cui venerabiliꝰ abbas int̄ cetera vite salutaris mo nita respondit. Confido in domi no te non moriturum in eo in quo nunc es statu. sed velociter expē rimento ꝓbabis quātum tibi pro sit istorum oratio quos expetisti Quod eodem die probatum est Nam multis spiritualibꝰ viris ex ultantibus de eiꝰ ꝯuersiōe sui eum lugebāt ꝛ tanqꝫ mortuū cernerēt ita incōsolabilit̄ eiulabāt. Cū so cij ac tota familia heinricuꝫ vt iā dixi deplāgerēt: andreaꝰ q͆dā pa risień ex nimia impatiētia doloriꝰ ꝗsi i furorē v̄suꝰ dn̄m suū ebriū. in sanū. mētisqꝫ impotē vociferabat. neqꝫ conuitijs neqꝫ blasphemijs parcēs. Et cum heinricus virum sanctum deꝓcaretur vt pro illius ꝯuersione operā daret. respōdit.

Ne sis pro illo sollicitus. anima eius modo in amaritudine est. tuus est ille. Et cum repeteret audiente andrea hoc verbum. ille sanctam religionem plurimum abhorrens talia in corde suo tacitus voluebat sicut postea confessus est. In hoc te nuncio falsum esse prophetam. de hoc enim certus sum quod locutus es verbum et non fiet. hoc tibi coram rege et principibus et celebri conuentu improperabo vt falsitas tua omnibus innotescat. Et cum altera die recederet mala omnia monasterio imprecans. et vallem funditus subrui desiderans in ipsa nocte victus et quasi vinctus trahente se gratia et vim faciente spiritu dei vix diem expectare potuit. et ad monasterium reuertens cunctis mirantibus alterum se exhibendo saulum beato viro se dedit

Ante hoc triennium miles quidam lodowicus nomine acutis febribus laborabat. et vocatus est dominus abbas vt infirmum visitaret. Inardescente infirmitate cum miles idem iam omnino esset desperatus monitus est ab abbate vt se ordini redderet et votum conuersionis vt mos est verbis exprimeret Qui consilio acquiescens mox vt ex consensu vxoris inter manus abbatis se reddidisset facies eius cepit imutari et quodammodo alterari ita vt pallor verteretur in candorem. et color liuidus proficeret in ruborem. cunctis qui aderant stupentibus et dei donum in moribundo mirantibus. Et vt pius dominus adhuc manifestius ostenderet quod propter votum ordinis infirmum distulisset cepit miles sine sudore. sine sanguine. sine permutatione contra infirmitatis naturam conualescere Qui non ingratus beneficijs diuinis deportari se fecit ad monasterium nostrum in quo factus nouicius et monachus. non multum post migrauit ad dominum.

Ante annos viginti quattuor abbas quidam morimundis fuit quem talis necessitas ad ordinem traxit. Cum esset iuuenis cum ceteris scolaribus studebat parisius Qui cum esset duri ingenij labilisque memorie ita vt pene nihil posset capere vel retinere ab omnibus irridebatur. ab omnibus ideota iudicabatur Vnde cepit turbari multisque doloribus cor eius affligi. Contigit autem vt die quadam infirmaretur Et ecce sathan affuit qui diceret ei. Vis mihi facere homagium et ego tibi dabo scientiam omnium litterarum. Audiens hec iuuenis expauit. et diabolo talia suggerenti respondit. Redi post me sathanas quia nunquam eris dominus meus neque ego tuus. et cum ei non acquiesceret manum illius quasi violenter aperuit. lapidemque imponens dixit. Quamdiu clausum tenueris lapidem istum in manu tua scies omnia. Recedente inimico iuuenis surrexit. scolas intrauit. questiones proposuit. omnesque disputando superauit. Mirati sunt omnes vnde ideote tanta facundia nouitas tam insitata. Ille vero negocium celatum habuit: nec alicui hominum causam tante scientie exponere volu

it. Nō multo post infirmari cepit vsqȝ ad mortem. vocatus est sacerdos qui eius audiret confessionē. Qui inter cetera etiā confessus est quomodo a diabolo recepissȝ lapidem et cū lapide scientiā. Respōdit sacerdos. Proijce miser artem diaboli ne expers fias scientie dei Territus ille lapidem quē adhuc manu tenebat proiecit et cuȝ lapide fallacē scientiā deposuit. Quid plura? Defunctus est clericus et corpus eius positum in ecclesia. ordinatis circa feretruȝ scolaribꝰ qui more christiano psalmos decantarent. Demones autem animam tollentes et ad valleȝ ꝓfundam terribilem fumumqȝ sulphureum euaporantem illam portantes: ordinabant se ex vtraqȝ parte vallis Et qui stabant ex vna parte animaȝ miseram ad similitudinem ludi pile proijciebant. alij ex parte altera per aera volantem manibus suscipiebant. Quorum vngues ita erāt acutissimi vt omne acumē ferri incompabiliter superarent. A quibus ita torquebatur sicut postea dicebat cum euȝ iactarent vel exciperēt vt illi tormento nulluȝ genus tormenti posset equiparari. Misertus illius dominus misit nescio quam celesteȝ personam: virum magne reuerentie qui demonibus tale nunciū deferebat. Audite. precepit vobis dominus altissimus vt animam a vobis deceptam dimittatis Mox omnes simul animam dimiserunt nec eam amplius tangere p̄sumpserunt. Que reuersa ad corpus membra examinata viuificauit. viuificata erexit. scolares circum sedentes in fugam vertit. Descendens qȝ de feretro dicebat se viuere. et quid viderit quid ve audierit magis opere q̄ȝ sermone manifestauit. Nam statim conuersus in ordine cisterciensi tam rigidꝰ fuit sibi. tam durus castigator corporis sui vt omnibꝰ qui eum videre potuerant patenter daretur intelligi quia p̄nas senserit purgatorij vel potiꝰ inferni. .v.

Lantgrauius turingie lodowicus pessimus tyrannus. sibi cōmissum populum indebitis exactionibus deprimebat. possessiones etiam ecclesiaruȝ iniuste vsurpabat. et plura alia mala faciebat. Vnde frequēter a religiosis viris āmonitus respondebat. Celuȝ celi domino. terram autem dedit filiis hominum. Is cum in suis peccatis moreretur duos filios reliquit heredes. lodowicū scilȝ qui in prima expeditione hierosolimitana que facta est temporibus friderici imꝑatoris defunctꝰ est. et hermānum qui eidem in principatu successit q̄ nuper obijt Lodowicꝰ vero q̄ satis erat tractabilis et hūanꝰ. et vt veriꝰ dicā ceteris tyrānis minꝰ malus tale edictū ꝓposuit. Si aliq̄s esset inq̄t q̄ veris indicijs via mihi de aīa p̄ris mei dicē possȝ bonā curtim a me reciperet. Audiebat hec miles quidam pauper qui fratrē habebat clericuȝ in nigromancia quādoqȝ satis expedituȝ. Cui

cum verba principis indicasset re
spondit ille. Pone frater diabo
lum aliquādo per carmina vocare
consueui. sciscitabar ab illo que
volui. iaz diu est q̄ eius colloqui
is artibusq̄ renūciaui. instāte mi
lite oportune importune: ad me
moriam eius reducens propriam
paupertatem promissumq̄ bono
rem. Precibus eius tandez cleric⁹
victus demonem vocauit. Voca
tus quid vellet inquisiuit. R̄ndit
clericus. Penitet me tanto tēpo
re recessisse a te. Indica mihi obse
cro vbi sit anima domini mei lant
grauij. Ait demon Si vis mecuz
pergere ego illum tibi ostendam
Et ille. Libenter illum viderem si
sine periculo vite mee illum vide
re possem. Cui diabolus. Juro ti
bi per altissimum et per tremendū
eius iudicium quia si fidei mee te
cōmiseris incolumez te illuc ducaz
hucq̄ reducam. Ponit clericus
propter fratrem animam suam in
manibus suis collū demonis ascē
dit. quem infra breue tempus an
te portam inferi deposuit. Intro
spiciens clericus contemplat⁹ est
loca nimis horrenda. penarumq̄
diuersa genera. et demonem quen
dam aspectu terribilem super op
tum puteum residentem. Cleric⁹
vt hec vidit totus contremuit Et
clamauit demon ille ad demonez
baiulum. Quis est iste quē tene⁹
in collo? adduc eum huc. Qui re
spondit. Amicu⁹ noster est. et iu
raui ei per virtutes tuas magnas
quia eum non lederez. sed animā
lantgrauij domini sui ostenderem
vt omnibus tuam imensaz predi
cet virtutē. Ille vero statim oper
culum igneuz cui insedit amouit
et tuba enea puteo immissa tam va
lide bucinauit vt videretur cleri
co totus tremere mundus. Post
horaz vt ei videbatur nimis longā
puteo eructuante flāmas sulphu
reas lantgrauius inter scintillas
ascendētes simul ascēdens. vidē
dum se clerico collotenus p̄buit.
Ad quem ait Ecce presto suz mi
ser ille lantgrauius quondam do
minus tuus et vtinam nunq̄m na
tus. Cui clericus. Missus sum a
filio vestro vt ei renunciare possiz
de statu vestro. et si in aliquo po
testis iuuari mihi dicere debeti⁹.
Respondit ille. Statum meum
bene vide⁹. hoc tamē scias quia si
filij mei restituē vellent tales pos
sessiones talium ecclesiarum pro
prijs nominibus eas exprimens
quas mihi iniuste vsurpaui et sub
titulo hereditario ips̄ reliqui ma
gnū anime mee conferrent reme
dium. Cui cum clericu⁹ diceret.
domine nō credent mihi. respon
dit. Ego dicam tibi signuz quod
nemo nouit preter me et filios me
os Accepto signo et lātgrauio eo
vidente puteo immenso per demo
nez reduct⁹ est. Qui licet vitā nō
perdiderit. ita tam⁹ pallidu⁹ et lan
guidus rediit vt vix agnoscere
tur verba pr̄is filijs retulit. signa
ostendit sed modicuz illi profu
it. Non enim in hoc consentire vo
luerūt vt possessiōes restituerēt.

respondit tamen lodowicus lant
grauius clerico · Signa cognosco
patrem meum te vidisse non dubi
to · propositum tibi premium dare nō
renuo · Ad quem ille · Dñe curtis
vestra vobis maneat ego cogita
bo quid anime mee expediat Re
lictisq3 omnibus factus est mōa
chus in ordine cisterciensi: cōtem
nens omnē laborem sustinere tem
poralem dūmodo penam euaderet
eternam · ·vi·

Iuuenis quidam nobilis con
uersus est in quadam domo ordi
nis nostri · Habebat autem episco
pum quendam cognatum a quo
vnice amabatur Qui cognita eius
cōuersione ad monasterium venit
et vt rediret ad seculum verbis qui
bus poterat suasit · sed persuadere
non potuit · Anno probationis ex
pleto factus est mōachus · et nō
multo post gradatim ascendens
in sacerdotem est ordinatus · Qui
suadente diabolo a quo primus ho
mo eiectus est de paradiso oblitus
voti oblitus sacerdotij · et quod pes
simum est creatoris sui ordinem de
seruit · Et quia ad parentes redi
re erubuit predonibus se cōiunxit
Qui ita datus est in reprobū sen
sum vt qui prius bonis erat melior
postea malis fieret deterior · Acci
dit vt in obsidione cuiusdā castri
telo percussus et pfossus ad extre
ma deueniret · Deportatus est a
socijs i q̄ndā villā adbibitis qui
q̄busdā ei ministrarent Et cū nul
la spes esset euadendi mortem tem
poralem hortabātur ad confessio
nem vt saltem illius beneficio mor
tem euaderet eternam · Quibus re
spondit · Quid mihi prodesset confes
sio qui tanta et tam innumera feci
mala · qui tam enormia cōmisi sce
lera? Ad hec illi · Maior est dei mi
sericordia quam iniq̄tas tua · Vix
tandem importunitate victus illo
rum: ait · Vocate sacerdotem Qui
cum vocatus adesset et coram infir
mo sederet: pius dominus qui potēs
est auferre cor lapideū et dare cor
carneum tantam cordi eius contu
lit contritionem vt sepe confessio
nem inciperet et propter lachrymas
et singultus in voce deficeret · Tan
dem collecto spiritu in huiusmōi
verba prupit · Domine peccaui su
per arenam maris · monachus sum
ordinis cisterciensis · et in ordine
sacerdos factus · ordinem peccatis
meis exigentibus deserui · et non
mihi suffecit quod apostataui sed et
predonibus me cōiunxi quos in cru
delitate superaui · quibus illi tolle
bant substantiam ego abstuli vi
tam · Nemini parcebat oculus me
us · Si illi quādoq3 parcebāt hu
mana ducti miseratione ego cor
dis mei impellente malicia nemini
quātum in me fuit parcere potui ·
Multorum vxores et filias viola
ui · incēdijs plurima vastaui Enu
merauit et alia q̄3 plurima quodā
modo naturam humanam excedē
tia · Talibus sacerdos auditis pec
catorum eius enormitate territus sic stul
tus fuit ita et stulte respōdit · Ma
ior est inquit iniq̄tas vestra q̄3 vt
veniā mereamini · Respōdit ille ·

Domine litteratus sum · sepi9 au diui et legi q2 nulla sit cõpatio hu mane malicie ad diuinã bonitatẽ Ait enim p pphetam ezechielem Jn quacũq3 hora peccator igemu erit saluus erit Jtem · Nolo mortẽ peccatoris · sed vt conuertatr et vi uat · Rogo vos ergo intuitu diui ne misericordie vt aliquã mihi di gnemini penitẽtiã iniũgere · Et sa cerdos · Nescio quid tibi iniũgere debeã q2 homo pditus es · Respõ dit monachus · Dñe exquo non sum dignus a vobis recipe penitẽ tiam ego mihijpsi penitẽtiam iniũ gaz · Eligo enĩ3 duo milia anno rum esse in purgatorio vt post il los misericordiã inueniã corã deo Exquo ergo negatis mihi medi cinam satisfactionis peto vt non fraudetis me a viatico sacre cõmu nionis · Rñdit ei stolid9 sacerdo9 Si tibi ausu9 nõ fui iniũgere peni tentiam quõ psumo tibi dare xpi corp9 et sanguinẽ: Et cũ3 ad neu trum quiesceret vnicã tandem ro gauit petitõem dicens · Statum meũ in cedula scribere volo et vos deferre eaz debetis tali epõ cogna to meo ex nomie eum designans spero q2 pro me orabit · Et pmi sit sacerdos · Mortu9 est mõach9 et ad purgatoriũ deportat9 · Et venit sacerdos ad epm̃ defũcti lit teras ei deferẽs · Quos cũ legisset amarissime fleuit · dixitq3 sacerdo ti · Nũq3 tm̃ dilexi hominẽ3 · dolui de apostasia · doleo de morte · dile xi viuũ · diligo mortuu3 · q2 iuua ri potest et cõtritus obijt · oratiõi bus ecclesie mee non carebit · Et euocans prelatos episcopat9 sui abbates scil3 · decanos · priores · pastores ecclesiarum quibus cõ missa fuerat cura animarũ · et hoc ipsum demãdãs monasterijs san ctimonialiũ · rogans cum multa humilitate et constãtia viua voce psentes litteris absentes vt omẽ9 speciales oratiões quas ipse iniũ xit illo anno anime iam dicti de functi impenderent tam in missis q3 in psalmis Jpse vero preter mis sas et elemosinas ac orationes pe culiares quas pro eo fecit singul9 diebu9 hostiam salutarem pro ab solutioue anime eiu9 imolauit · q3 si forte in maxima necessitate vel infirmitate hoc per seipsum facere non potuit alter defectum illum suppleuit · Anno completo in fine misse post altare stan9 defunctu9 apparuit episcopo pallidus · exi lis · macilẽtu9 in veste pulla · vul tu habituq3 statum suum bene de clarans · Quem cum interrogasse3 quomodo haberet vel vnd' veniret respondit Jn penis fui3 et de penis venio · sed gratias ago charitati tue · quia annus iste propter ele mosinas et orationes tuas atq3 be neficia ecclesie tue mihi exhibita abstulit mihi mille annorũ pẽas quas sustinẽ habebam in purga torio · q3 si adhuc vno anno simi lem mihi impenderis opem omni no liberabor · Audiens hoc episco pus letus effectus deo grãs egit Missisq3 litteris ad ecclesias siue monasteria visionem omnibus

exposuit. et vt adhuc vno anno
iniunctas seruaret orationes obtinu
it. Episcopus vero annum sequentem pce
denti continuauit tanto in exbibiti
one feruentior quanto iam de liberatio
ne securior. Expleto anno cum epi
scopus missam pro eo celebraret iterum
affuit illic in cucullla niuea et fa
cie serenata dicens sibi omnia optate
succedere. et ait epo. Remuneret
deus omnipotens charitatem tuam sanctissi
me pater quia propter tuam sollicitu
dinem ereptus de penis iam ingredi
or gaudium domini mei. et ecce isti
duo anni reputati sunt mihi pro du
obus millibus annorum. Et non vidit
eum amplius. .vii.

VII Beatus bernardus monachum
quendam habuit. qui suadente ini
mico habitum deposuit. et parochi
am quandam eodem cooperante regen
dam suscepit Erat quippe sacerdos
Et quia sepe peccatum peccato punitur
desertor ordinis in vitium labitur li
bidinis. concubinam sicut multis con
suetudinis est ad sibi cohabitan
dum accepit de qua et liberos genuit
Accidit autem vt post annos pluri
mos miserante deo qui neminem vult
perire sanctus abbas villam in qua mona
chus babitauit transiret. et ad do
mum illius hospitandi gratia diuertet
Quem ille bene cognoscens et qua
si proprium patrem cum multa reueren
tia excipiens deuote ministrauit.
et tam ipsis quam socijs ac iumentis
necessaria copiose procurauit. non
tamen recognitus est ab abbate. Mane cum
vir sanctus dictis matutinis para
tus esset ad eundum. nec posset lo

qui sacerdoti eoque maturius surgens
isset ad ecclesiam ait filio ipsius sacer
dotis Vade defer nuncium istud do
mino tuo. Erat autem puer mutus
a natiuitate. Qui precepto obediens
et precipientis virtutem in se sentiens
ad patrem cucurrit et sancti patris
verba verbis valde absolute expres
sit dicens. Hec et hec mandat tibi
abbas. Pater primam vocem filij au
diens et pre gaudio lachrymans
vt secundo et tertio eadem verba repe
teret amonuit. et quid sibi abbas
fecerit diligenter inquisiuit Cui il
le Nihil aliud mihi fecit. sed solum
modo verbis dixit mihi. Vade dic
domino tuo verba hec. Ad tam euidens
miraculum sacerdos compunctus festinan
ter ad sanctum virum venit. seque cum la
chrymis ad pedes illius prostrauit
Domine pater inquit monachus vester
talis ac talis fui. et tali tempore a
monasterio recessi. Rogo igitur pa
ternitatem vestram vt liceat mihi re
dire vobiscum ad monasterium. quia
deus in aduentu vestro visitauit
cor meum. Cui sanctus. Expecta
me et ego pacto negocio ocius re
uertens ducam te mecum. Timens il
le mortem quam prius non timebat re
spondit. Domine timeo interim mori
Ad hec ille. Hoc pro certo scias quia
si in tali contritione ac proposito mor
tuus fueris coram deo monachus inue
nieris Recessit. rediit. illumque recen
ter mortuum ac sepultum audiens
sepulchrum aperire precepit. Dicen
tibus qui aderant quid facere vellet
respondit. Volo videre vtrum in se
pulchro iaceat monachus an clericus

Clerici inquiunt in habitu clericali sepeliuimus eum. Reiecta terra non i veste qua sepultus fuit. sed intonsura et habitu monachi cunctis apparuit Et magnificatus e ab oibus deus q voluntatem pro facto reputat. .viii

Ante paucos annos in regno francie erat sacerdos quidam. qui in ipsa nocte natalis dni transiredebebat per breuem campum de vna villa ad aliam. vt ibidem secundum consuetudine matutinas diceret. missasque celebraret. Opere dyaboli vt creditur iuxta villam soli sola mulier occurrit. et quia sine teste fuit solus cum sola peccauit. Perpetrata culpa tam nepharia. non eius retraxit a maiori contemptu accusatrix conscia. sed magis tiens humanam verecundiam qz diuinam vindictam ecclam intrauit Dictisque matutinis missam de nocte primo galli cautu secundum more solempniter inchoauit. Transubstantione facta panis viz in corpus et vini in sanguine cristi. columba niuea ipso sacerdote aspiciente super altare descendit. totumque ebibens qd erat in calice rostro suo hostiam tulit et auolauit. Videns ista sacerdos satis et si non salubriter est territus et quid faceret non paru pplexus canone propter populum circumstante quantum ad verba et signa compleuit. sed fructu canonis caruit Post missam decantatis laudibus. cum missam de mane diceret. eo quod non haberet qui vice sua suppleret. eadem columba hora qua prius iterum venit sacramentum abstulit et recessit. Presbiter non cessauit a presumptione sua. sed tercio accedens ad altare celebraturus missam de die per eandem columbam eo modo quo primo et secundo ei puer natus sacramentum corporis et sanguinis sibi subtraxit. Tandem in se reuersus et de culpa licet indignus dei cum gratia compunctus. venit ad quendam abbatem ordinis nostri confessionem faciens tanti peccati. Exposuit ei omnem ordinem rei cum multis lacrimis. Abbas vero sicut vir prudens et discretus contritum eum ex toto corde considerans. virtutem contritionis probare volens penitentiam suspendit. et vt continuaret celebrare precepit. Ille vero quasi deo obediens confessori suo. cum multo timore et lacrimis ad altare missam celebraturus accessit. quem prius dominus qui nihil horum odit que fecit. sed dissimulat peccata hoim propter penitentiaz mirabiliter letificauit. Ante horam sumptionis columba rediens tres hostias quas singillatim tulerat simul rostro deferens corporali imposuit. et trium missarum liquorem de gutture suo calici immisit ac recessit. Videns hec presbiter gaudio repletus est maximo. gratias agens deo qui facit mirabilia magna solus. reuersusque ad abbatem diuinam ei consolationem recitauit. et vt ab eo in monachum reciperetur humiliter supplicauit. Cui respondit abbas. Non te hoc tempore suscipiam. sed

volo vt mare transeas · et pro pec cato tuo tribus annis in hospitali infirmantibus seruias. Si tunc re uersus fueris · nullā a me repulsā paciēris Volebat enī vt per labo rem tāti itineris et pericula mariū penā peccati deleret · et pauperes infirmosq₃ ꝓpter opera misericor die sibi intercessores faceret ¶ Fecit ille quod abbas precepit · et post tres annos reuertens habitum reli giōis in eius domo suscepit ix·

¶ Hildebrandus habitans ī vil la quadā dioceš traiectē̄ que dici tur holten · Die quadā siluam cū alio quodam conciue suo ītrauit · quem suadente diabolo cū soli es sent occidit · Fuerant enī aliquā do inter eos īimicitie · sed tunc tem poris penitus erant sopite · Reuer so hildebrando in villā · interroga bant eū amici occisi vbi esset Cui respondit · Nescio · Expectanti bus die illo ⁊ altero cū non rediret qui iam redire non potuit · suspe ctum habētes iam dictū hildebrā dum ꝓpter antiquas inimicitias co rā iudice in causam traxerūt crimē q₃ homicidij imposuerūt Quo timi de negante cepit ipsa facies eius ꝓ dere · Et cum instantibꝰ illis iam negare non posset cōfessus est q₃ hoiem occidisset · stati data sup e um sententia pene rotali adiudica tus est Cumq₃ duceretur ad mor tē sacerdos eiusdē ville bertholphꝰ cum alio sacerdote qui vocabatᷣ io hānes traxerūt reum ī ptem · satis diligenter eū monentes de confes sione atq₃ contritione cordis · Et

q₃ miser homo per se surgere non potuit · nec manum se subleuātem sensit miserabiliter respondit Quid michi possent illa ꝓdesse? Homo enim dampnatus sum · reuera rñ dit · sicut homo īduratusᷣ ⁊ despe ratus Et ait illi sacerdos · Adiuro te per patrē et filium et spm̄ scm̄ vt infra dies · xxx · michi appare as et sine omni periculo vite mee de statu tuo me certifices Rñdit Si michi licuerit libenter hoc faciam Sic q₃ rotali pena plexus de tor mento corpis transiuit ad tormē tum eterne dampnationis Nocte quadā infra statutum tempꝰ ber tholpho dormiente in statu suo tā tus eē cepit circa domum fragor ar borū · tam vehemens flatus vento rum · vt ipsa aialia stuperēt · ⁊ vix suis loris infra claustra strabuli re tineri possent · · Expergefactus bertolphus rēspexit ad ostium do mus Et ecce ianue quasi ventorū ipulse apiebātᷣ · viditq₃ hildebrā dum in camino ardente residentem sibiq₃ celerius ꝓpinquantē · Terri tus autē supra modum se signauit et vt staret sub inuocatiōe diuini nois precepit · Ecce hic sum sicut promisi iquit · sciscitāte illo d̓ sta tu suo rñdit Eternaliter dampna tus sum · eternisq₃ incendijs ꝓpter desperationem maxime deputatꝰ Si secundum tuum consilium e gissem penitentiam · per penam tē poralem euasissem eternā Hoc au tem scito quia si non fuissem viuꝰ a te adiuratus ne tibi mortuus no cerem · malo tuo huc aduenissem ·

Consulo tibi vt vitam tuam emē
des ne post hanc vitam similem
penam recipias Erat autem idem
bertholphus sacerdos nomine sed
non re Namq3 vsq3 ad illud tēp9
sine ordie presbiterij celebrauit·
Qui cum adhuc miserum ampli
us interrogare vellet respondit·
Non licet michi hic diucius mo
rari · quia multi demones foris an
te ostium prestolantur reditum
meū · hoc dicto statim impulsus
et expulsus cu3 stridore et vlula
tu maximo ab eo discessit · transiēs
q3 secus stabulu3 animalia sicut
prius in stuporem et cōmotione3
cōuertit · Bertholphus vero tio
re tā horrēde visiōnis seculum de
seruit · et in domo quadam ordis
nostri religionis habitum susce
pit Abbas loci illius eo q intelle
xisset eum virum esse litteratum
et eloquentem · vt ei ad ordine9
liceret accedere satis apd dominū
papam innocentium laborauit · s3
obtinere non potuit Ante hoc bi
ennium sicut michi retulit pōr de
campo in manu quam extēderat
temere ad archam dei graui mor
bo punitus est Que cum ei quasi
p remedio eo q morb9 serpēs sit
absciderettur nihil illi profuit · im
mo dolori dolor additus mortem
ei pocius accelerauit · Voluit eu3
dn̄s vt spēo punire in presenti ne
puniret in futuro· x

Eo tempore quo magister
iohannes xantensis scholasticus
et magister olinerus coloniensis
scholasticus crucē ɔtra sarracenos
predicabāt in diocesi traiectensi·
erat ibi quidam rusticus · si bene
memini noie gotschalc9 opere vsu
rarius Iste cum ceteris non ex de
uotione vt postea patuit · sed ex
circumstantiū iportuna cōmoniti
one crucem suscepit Cūq3 dispē
satores ex mandato inocentij pa
pe pecuniam redemptiōis collige
rent a senibus pauperibus et ifir
mis · idē v surariu9 se pauperē men
ciens cuidam dispensatori circa
summam quinq3 talentorū dedit
taliq3 dolo sacerdotem circumuenit
Testati sunt postea vicini ei9 q
dedisse potuisset · xl · marcas · nec
tamen exheredasset liberos suos
quod ipse pretendebat Deus au
tem qui falli non potuit · eius falla
cia3 postea terribiliter conclusit ·
Sedebat miser in tabernis deū p
uocās eiusq3 peregrīs exprobrās
in hunc modum Vos stolidi ma
re transibitis substantiam vestra3
expendetis · vitamq3 vestrā mul
tis periculis exponetis Ego vero
cum vxore et liberis meis domi re
sidens pter quinq3 marcas quib9
redemi crucē mea3 sīlem vobis ha
bebo mercedē Sed iustus dn̄s vt
palam ostenderet quantum placeret
labor et expense peregrinancium
et quantum eius oculis displice
ret dolus ac blasphemia detrahen
tis · hominem miserrimū tradidit
sathane vt disceret non blasphe
mare · Nocte quadam dormiente
eo cum vxore sua in proprio mo
lendino domui sue cōtiguo motū
quasi rote molentis audiuit · Cla

mā⁹ q₃ puerum dixit ei Quis ad misit molēdinū? Vade vide quis ibi sit Iuit puer et rediit. nimio enim horore percussus procedere nō potuit. Cui dn̄s Dic q̄s ē ibi? Respondit. Tantus horror ad ostium molēdini me inuasit. vt compelleret redire. Et ille. Etiā si diabolus ibi sit ego vadam et videbo In iectaq₃ toga scapulis. eo q̄ nudus esset ad molendinū venit. ostiū aperuit itro spexit. i quo horrendam visionē vidit Stabant ibi duo equi nigerrimi et vir quidam deformis eiusdem coloris iuxta equos Qui dicebat ad rusticum. Festina. ascēde equū istum quia ppt te adductus ē Expalluit ille et contremuit quia iubentis vocem minus libenter audiuit. Cūq₃ ad talem obedientiā imparatus esset iterato clamat diabol⁹ Quid tardas Proice vestem et veni. Erat autem crux quā susceperat eidē vesti assuta. Quid plura? Virtutem diabolice vocis p desperationē in corde suo sentiens. et iam resisterē nō valens vestem reiecit i molēdinum itrauit. equū imo diabolum ascendit Ascēdit et diabol⁹ equū alterum. et sub multa celeritate simul et deducti sunt ad diuersa loca penar̄ In q̄bus homo miser patrē et matrem miserabiliter vidit alios q₃ plurimos quos defunctos ignorauit. Vidit ibi etiam quēdā honestum militē nuper mortuum heliam nōie de rumingē burgrauium in castro burst vacce furenti insidentem aduerso corpore. ita vt dorsum haberet ad cornua vacce. Que huc illucq₃ discurrebat. et crebris ictibus dorsum militis cruentabat. Cui cum vsurarius diceret. Domine quare sustinetis tantam penam? Respōdit Vaccam istam rapui sine mia cuidā vidue et iō sine mia oport₃ me ab illa penam hāc sustinere Ostensā est ei in eisdem locis ignea sedes in qua nulla potuit esse quies sed sessio penalis et pena interminabilis dictumq₃ est ei Nō reuerteris in domum tuā. post tres autē dies exuto corpore reuerteris in locū tuum et mercedem tuam accipies in sede ista Mox a demone reduct⁹. et i molendino depositus pene exanimis relict⁹ ē. Inuentus ibi ab vxore et familia atq₃ in lectū deportat⁹ cū requirētur vbi esset vn̄ veniret respondit. Ad loca infernalia ductus fui hec atq₃ hec ibidem vidi. ostendit michi in eisdem locis ductor meus sedem vnam et dixit. quia michi foret preparata. et qz post tres dies recepturus essē mercedē meam in ea Vocatus est sub celeritate sacerdos et rogatus ab vxore vt pusillanimem confortaret. desperatum erigeret et ad ea que sunt salutis hortaretur. Quem cum sacerdos moneret vt contritionem haberet de peccatis suis. et vt puram faciens confessionem dicē⁹ Neminem debere de dei mia desperaē. Respondit. Quid prosunt verba ista? Non possum conteri superfluum iudico confiteri Quod de me dispositum est. necesse est

impleri · Sedes mea parata ē p⁹ tercium diem illuc veniam et secū dum q̄ gessi in ea recipiam · Sic q₃ sine cōtritione · sine confessione sine viatico et sacra vnctione · ter cio die defunctus ī inferno sepul tus ē̄st · ·xi·

A viris religiosis et litteratis vt sunt abbates et scolastici cō tigisse parisius veraciter intellexi · Erat ibi iuuenis quidam in studio qui suggerente humani generis ī imico talia quedam peccata cōmi serat que obstante erubescētia nl̄ li hominū confiteri potuit · Cogi tans tamen que malis preparata sunt tormēta gehenne · et que bo nis abscōdita sunt gaudia ꝑhen nis vite · timens etiā quotidie iudi cium dei super se intus torqueba tur morsu consciētie et foris tabe scebat ī corpore Quid plura? Tā dem miserante deo timor ille serui lis verecundiam vicit Veniēs ad sanctum victorē ꝑorem vocauit · et quia cōfitēdi grā venisset īdica uit · Ille paratus ad tale officiū₃ sicut oēs sunt fratres eius dē mona sterij statim venit in loco ad hoc deputato · sedit ꝑmissaq₃ exhorta tione iuuenem confiteri volentem expectauit Mira res Tantā hora ea dē pius dn̄s cuius natura boni tas est · cuius voluntas ꝑtās est · cuius opus mia est · cordi eius cō tulit contritionem vt quotiens cō fessionem icipet totiens singul tibus intercepta vox deficeret · In oculis lacrīe suspiria in pectore · singultus erant in gutture Hec vt vidit prior dicebat scolari Vade et scribe peccata tua ī cedula et de fer ad me · Placuit consilium iu ueni · Abijt scrip̄sit die altera redi it · et si cōfiteri posset iterū temptās vt prius defecit Et cum nil profi ceret cedulaȝ ꝑori porrexit · legit prior et obstupuit Dixitq₃ iuue ni · Non sufficio tibi solus dare cō silium vis vt ostendam abbati · Et licentiauit ei · Venit prior ad abbatem et porrexit cedulā legē dam · rem ei per ordiem exponēs Quid deinde gestum sit audiant peccatores et consolentur despera ti et recreētur Mox eñ vt abbas cartulam ad legendum aperuit · totam eius continentiam deletam inuenit · Et ait abbas priori Quid legam in cedula ista · Nichil i ea scriptum ē · hec vt prior audiuit cedulaȝ simul cum abbate respex it dixitq₃ ad illum Sciat pro cer to paternitas vestra supradictuȝ iuuenem in hac sedula scripsisse peccata sua · et cuȝ a me fuissent le cta vobis etiam donaui legenda · Sed vt video misericors deus qui maximam iuuenis contritionem attendit culpam iā sufficiēter pu nitam iuste deleuit Deletio siqui dem totius scripti abolicionem si gnat totius delicti · Et aduocan tes scolarem ostenderūt cedulaȝ dicentes eius peccata diuinitus es se deleta · Quam cum perspexissȝ et ex signis bene cognouisset ī tā tū cor eius ex magnitudine gau dij est dilatatū in quantum prius ex magnitudine tristicie fuerat tā

gustiatum Et nullam ei iniungē tes satisfactionem monuerūt qua tin⁹ deo d̄ perceptis beneficijs ḡtias ageret atq3 de cetero cautius viue ret. ·xij

¶ Mulier quedam igne libidis succensa proprium adamauit fili um de quo concepit et peperit fili um alterum Terrore tam nepha rie commixtionis percussa quoli bet momento timēs se tradi satha ne vel morte subitanea iterire. deo miserante de satisfactione anxiari cepit. prehabito prius consilio sa cerdotis sui. infantulum secum tol lens romam venit. et cum multa importunitate dn̄i innocentij pa pe oculis se ingessit. cum tantis lacrimis et clamoribus cūctis au dientibus faciens confessionez vt omnes verteret in stuporē Gesta uit in brachijs infantem cōmissi fa cinoris testem. Videns dominus papa in muliere tantam contritio nem. et quia esset penitens miseri cordia motus super eaz sicut pru dens medicus volens infirmā ple ne et cito sanare contritionem etiā probare precepit vt in tali veste ibi appareret in quali venerat ad filium cum peccaret Jlla confusio nem eternam temporali āteponēs mox se exuit. vestes posuit. i ca misia redijt q3 patissima foret ad omnem satisfactionem in tali obe dientia satis ostendens. Conside rās vir litteratissimus tali obedien tie. tali verecundie. tali peitentie nullius peccati penaz posse resiste re coram omnibus dixit ad mulie rem Dimissum est peccatum tuū vade in pace Et nil amplius iniū xit ei. Audiuit hec quidaz ex car dinalibus et cum pharizeo cōtra papam murmurans iudicium ei⁹ reprehendit. dicens ad tātam cul pam tam breuem penitentiam mi nus sufficientem. Cui ille respon dit. Si ego iniuste egi cum muli ere ista et insufficiens est eius co rā deo peitentia. potestatē habeat diabol⁹ ingrediendi corpus meū et coram omnibus me vexet Si vo tu iniuste me reprehendis simile tibi fiat. Statim diabolus cardia lem eundem vexare cepit. per c⁹ vexationem perfectam mulieris penitentiaz deus palam ostendit Tandem omnium oratione purga tus cardinalis didicit in sua vexa tione diuine misericordie de cetēo non oblatrare. ·xiij·

¶ Jn diocesi leodiēsi adolescēs quidaz nobilis habitauit. cui pa ter moriens vtpote vir magnus et potens multas diuitias reliquit. factus miles idem iuuenis vt glori am sibi conquireret temporalem. in breui ad magnam deductus ē paupertatem Causa enim laudis humane torneamentis totus dedi tus erat. Histrionibus larga ma nu sua tribuebat. Et quia ad ta les effusiones redditus ānui min⁹ sufficiebant. hereditatez paternā vendere compellebatur Erat aūt in proximo manens miles quidā diues et honestus. ministerialis tantum. Huic iuuenis iam dict⁹ allodia siue feuda sua parti ven

debat partim in vadimonio expo nebat· Et cum iam non haberet quod venderet vel exponeret· cogi gitabat exulaē· tolerabilius iudi cans inter extraneos mendicare· q̄z inter notos et affines egesta tis confusionem sustinere· Habe bat autem villicum hominem qui dem malignum noie non re cristi anum· et demonum ministerio to tum mancipatum Videns hic do minū suum tristem et tristicie non ignorans causā· dicebat ei Domi ne vultis dives fieri? Respondit Libēter dives fierem· dūmodo ipe diuitie esse possent cuz deo Et vil licus Nolite timere sequimini tātuz me et bene erit vobis Statim secu tus est miserū tanq̄z serpentis vo ce eua· quasi sibilum aucupis aui cula in laqueum diaboli celerius deponendus Et duxit eum in ip sa nocte per quoddam nemus in locum palustrē· et cepit quasi cū aliquo habere sermonē Cui iuue nis· Cū quo loqueris? Respon dit dño suo villicus ille iniquita tis Tacete tantū vos nec sit vobis cura cum quo loquar· Cumq; se cundo loqueretur et iuueis iterato sciscitaretur respondit Cum dy abolo· Et cepit iuuenis nimis hor rere? Dicebatq; villicus diabolo Dñe ecce virum hunc nobilem do minū meū adduxi grē vestre· ma iestati vrē supplicās vt vrō auxili o pristis honoribus atq; diuitijs re stitui mereat· Ad quē diabol?· Si mihi voluerit esse deuotus ac fidelis dabo ei diuitias magnas

insuper addam gloriā et honoēs quales non habuerūt patres ei? Respondit villicus Libenter vo bis obsequiosus erit et fidelis· si talia fuerit consecutus· Et ille· Si voluerit ista a me cōsequi ab renunciare debet in instanti altissi mo· Quod cum iuuenis audiret et facere renuerat· dicebat ei hō ille perditionis Quid timetis ver bulū vnum· Dicite Abrenuncio· Tandez miser iuuenis a villico p suasus creatorem suum ore nega uit diabolo homagiū faciens Hoc scelere perpetrato· diabolus adie cit· Adhuc op? imperfectum ē· Etiā abrenunciare debet matri al tissimi· Illa est em̄ que maximū nobis infert damnuz Quos fili? p iusticiam abicit mater q2 nimis misericors est ad indulgentiaz re ducit· Sibilauit iterum serpens in aure adolescentis vt dño suo in hoc obediret· vt sicut filium· ita etiā et matrē abnegaret· Ad qd̄ ꝟbū iuueis nimis expauit· turba tus q; supra modū respōdit Hoc nunq̄z faciā· Quare inquit? Fecī stis quod maius est· Facite nūc quod min? ē· maior est creator q̄z creatura Et ille Nunq̄z ego ne gabo etiā si me oportuerit hostia ti mēdicare p ōnes dies vite mee· Et non acqeuit· Sicq; infecto negocio ābo reuersi sunt nichil q̄ de honoris cōsecuti· sed maxio pcā pōdere grauati· villicus suadēdo· iuuenis vero consentiendo· Per gentes vero sic venerunt ad quā dā ecc̄az c? ianuā cāpānari? exi

ēs reliquerat semiclausā. Mox iu uenis desiliēs de equo cōmisit euz villico dicens Expecta me hic do nec reuertar ad te. Et intrans ec clesiā añ ortū auroē ꝓstrauit se ā te altare ⁊ ex itimo corde ipsā ma trē mie cepit inuocare. Erat autez sup idem altare imago ipsius vir gis et matris puerum Jhesum in sinū tenēs. Et ecce meritis ipsius preclarissime stelle maris. verus lucifer oriri cepit ī corde sepe dicti adolescentis. Tantam enim do minus propter honorem matris quā non negauerat cōtritionē do naē dignatꝰ est vt pro fletu rugi ret. et pro plāctu nimijs clamori bus ecciam repleret Eadē hora su pradictꝰ miles q̄ oia eius hō habe bat diuino vt credit nutu ad eaz dē ecciam diuertit. ⁊ cū videret a ptaz putās ibi dīna celebrari ma xie ꝓpter clamores intrīsecꝰ soluꝰ itrauit. Jnueniensq; añ altare iu uenē sibi bene notū lacriantem. ⁊ putāꝰ quia suā solūmō deflēt cala mitatē retro quādā colūnam se cessit rei exitū expectās Cūq; ter ribilē illā maiestatē quā negaue rat noiare vel iuocare nō auderet. sed tantū pijssimā eius genitricez lacriosis vocibus pulsaret. vtroq; audiēte ꝑ os imagis sue btā et sin gularis xpianorū aduocata filio loq̄batur ī hec v̄ba. Dulcissīe fili miserere huic hoī. Puer vero mrī nil rn̄dit faciē ab ea auertēs Cūq; iterū rogaret hoiem seductū asse rēs. mrī dorsū vertit dicēs. hō iste negauit me q̄d ei faciā. Post hec

verba imago surrexit. puerum su per altare posuit. eiusq; pedibꝰ se prona ꝓstrauit Et ait Rogo fili vt ꝓpter me dimittas ei peccatum hoc. Moxq; ifans mrēm eleuās rn̄ dit illi Mater nunq̄z tibi aliq̄d ne gaē potui ecce ꝓpter te totū dimit te. prius dimiserat culpā ꝓpter con tritionē. deinde penā pcā ꝓpt ma tris intercessionē. Surgēs autē iu uenis exiuit ex eccia tristis q̄dem de culpa ħ hilaris de indulgētia. Exiuit post eū sepedcūs miles la tēter. ⁊ q̄si rē ignoraret q̄siuit qua re tā huīidos et tumidos hēret ocu los. rn̄dit De vēto ē Et ille Dn̄e nō me latet causa tristicie vrē Ha beo aūt filiaz vnicā si vultis illā in vxorē suscipē. oia vestra vob cū ipsa restituā. insup et hereditatū mearū successorē constituā. Con sentit iuuenis Reuersus miles ꝓpo nit vxori acq̄escit Nupcie celebrā tur. iuueni sub nōie dotis oia sua r̄ stituuntur. xiiij

Parisius in ecciā scē dei geni tricis marie canonicꝰ nuꝑ obijt q̄ multa habēs stipendia delicatissie vixerat Et quia ex delicijs maxi me ⁊ ex hijs q̄ ad gulaz ꝑtinēt li bido nascit. nata nutrit. et quo tidianis eius iñcitamentis augmēta tur. ide iuuenis valde tunicā carnis sue maculauit. et taz illo q̄z alijs suis pcās irā dei ī se ꝓuocauit Tā dē per ifirmitatē tactꝰ timoē mor tis confessionē faciēt pcā defleuit et emendacionem promisit. viati cum accepit inunctus est ⁊ hoiem deposuit Cuius corpus vtpote vi

ri nobilis diuitiisq3 cu3 magna pō
pa secularis glorie tumulatu3 est
Et erat in illa die tanta serenitas
vt ipse aer eius obsequijs famula
ri videretur· Dixerūtq3 hoīes ad
inuicem · Multa bona prestitit de
us homini isti· michil ei defuit bo
rum que hō cristianus habere de
buit · Omnibus sacramentis munit9
est· cum magna gloria sepultus
est· Sed hō videt in facie · Deus
autē intuetur cor · Post paucos
dies cuidā sibi valde familiari ap
parens dicebat se esse dāpnatum
Cūq3 miraretur ille et expauesce
ret· penitentiā eius et cōfessionem
sacrā etiam cōmunionē et inuncti
onem cōmemorās respondit defū
ctus Vnū bonum michi defuit si
ne quo nullum horum q̄ enumerata
ta sunt mihi pdesse potuit Quid
est illud inqt? Respondit mortu
us Vera contritio Licet ei deo pro
miserim consilio cōfessoris mei cō
tinentiā siue aliaq̄ salutis sunt· tū
dicebat mihi conscientia· quia si
cōualueris obseruare non poteris
Et quia cor magis declinabat ad
transgressionē q̄3 ad voti obseruā
tionem nulli9 peccati merui remis
sionē· Deus requirit fixum ppositum
tum penitendi ·xv·

¶ Contigit in remis quedā mi
litem infirmari vsq3 ad mortē In
stinctu diaboli idem miles si bene
memini habebat auunculi filia3 cō
cubina3· cui tāto conglutinatus
fuerat amore· vt non ammonitio
ne neq3 aliqua verecūdia hūana
posset vel vell3 ab ea separari Ti
more autē3 mortis vocauit sacerdo
tem satis pura3 et cum lacrimis de
oībus suis peccatis illi faciens con
fessionem Quē3 cum sacerdos mo
neret vt ta3 illicitam abiuraret cō
mixtionem· ipsāq3 personam co
gnatam suam relinqueret Rñdit
Domine non possum Et ille· Si
in tali voluntate mortuus fueris
gaudio celestis vite priuaberis et
eterna tormenta te suscipient Mi
lite in sua obstinacia perseuerante
recessit sacerdos cum corpe domi
quod secum detulerat ad cōmuni
candū ifirmum Nutu autem dñio
extra domū sacerdoti occurrit san
ctus bernard9 abbas clareuallis
Quem cū interrogasset quare ifir
mu3 non cōmunicasset· causamq3
que nota erat oibus intellexisset·
ait sacerdoti Reuertere mecu3 ad
infirmū· reuersi sunt Cū autem sā
ctus vir militi iā morituro q̄ salu
tis erāt suaderet· et ille preter istā
sola3 rē iam dictam in oibus obe
dictiā spōderet nouissie subiūxit
Nunqd non doles qr nō potes ha
bē voluntatem recedēdi ab illa?
Respondit· Dñe valde doleo me
de hoc non posse dolē Audito hoc
verbo abbas mox dt sacerdoti vt
corp9 dni daret ifirmo · Mira res
Stati vt saluator itrauit· fcā ē sa
l9 illi domui Ab illa ei hora tā p
fcē mutata ē volūtas ei9 puersā
vt āplius odiret q̄3 illicite amaue
rat· ita vt scō viro cū multis lacri
mis dicēt Grās deo q̄ me liberauit
q2 mō libencius viderem bufonu3
q̄3 illā· Sicq3 in bona cōfessiōe a

pfecta ɔtritiōe migrauit ad dn̄m
¶ Monachus quidā ·xvi·
magne opinioīs retulit mihi quā
do nouicius fui · de quodam mo
nacho ꝙ die quadā cum iaceret i
oratione ante quoddaʒ altare · et
dn̄s ei tantā contulisset gratiaʒ la
crimaruʒ vt etiā irrigaret terram ·
ex immissiōe diaboli vt postea pa
tuit cordi eius suborta ē ianis glo
ria ita vt diceret itra se · Vtinā vi
deret aliq̄s mō istā grām · Mox is
q̄ immisit affuit · et ad lacrimas e
ius stans a latē diligentissīe respe
xit · Transfigurauerat ei se in spe
cīē nigri monachi Leuās oculos
monachus tā ex horrore mentis
q̄ʒ nigredie vestis demonē tocius
supbie auctorē eē dephendit · et
quē p vicium inanis glorie inuita
uerat · p virtutem humilitatis ⁊ si
gnū crucis fugauit Ob hmōi peri
cula iubent a dn̄o oraturi intrare
cubiculū et claudere ostium hoc
ē vitaē laude hūanā xvij
¶ Miles quidā in villa habita
uit cuius vxorē eiusdē ville sacer
dos p adulteriū maculauit Dictū
est militi · qꝛ sacerdos agere habe
ret cū vxore sua Ille cum vir pru
dens esset nec verbis facile crederʒ
nullam mensionē facere voluit vx
ori siue sacerdoti · veritatem veri⁹
volēs expiri Non tamē sine suspi
cione fuit · Cōtigit vt i quadā vil
la non multum a militis villa rēo
ta quidam obsessus esset · in quo
demoniū tam neq̄ʒ erat · vt coraʒ a
stātibus ipperarʒ pccā que p ɔfes
sionem verā non fuissēt tecta Q̄d
cū miles ex multoruʒ didicisset re
latiōe rogauit suspectū sibi sacer
dotem vt ad colloquium quoddaʒ
secum ire nō recusaret Et acquie
uit sacerdos Cum venissent sil in
villā vbi erat obsess⁹ conscius ipē
sibi sacerdos suspectū cepit habē
militē · qꝛ nō latebat ꝙ obsess⁹ a
taʒ nequā demōe in eadē villa ha
bitaret · Timensq̄ʒ periculū vite
sue si a demone pdētur · necessita
tem nature simulans itrauit stabu
lum ad seruū militis pedibusq̄ʒ e
ius pstrat⁹ ait Rogo te pter do
minū vt audias cōfessionē meam
Quē seruus expauescēs leuauit ·
audiens q̄ ab illo dicebātur · Fc̄a
vero cōfessiōe cū sibi sacerdos iniū
gi peteret pniām seru⁹ satis prudē
ter rn̄dit illi dicēs Quātū alteri sa
cerdoti p tli crimie iniūgētis hoc
sit satisfactio vrā · Sicq̄ʒ exiens
iā securior cū milite ad ecc̄aʒ ve
nit · In q̄ demonio suʒ offendētes
req̄situs ē a milite i hec vba Nosti
aliq̄d de me Hoc em̄ ex idustria
factū ē · vt iā dcō sacerdoti tollēt
suspicionē · Cui cū demon nescio
q̄d rn̄derit adiecit Quid tibi vide
tur de isto dn̄o? Rn̄dit ille Nihil
de eo · Et cū hoc dixisset lingua
teuthoica · latine mox subiunxit
In stabulo iustificat⁹ ē Null⁹ tūc
aderat clericorū Nō ē pmissus loq̄
teuthonice ne miles scm̄ itelligēt ·
nec tamen tacere licuit · vt virtu
tem confessionis sacerdoti ostēdēt
¶ Fuit in brabancia xviij ·
puella quedam religiosa et voto
virginitatis gloriosa orta de niuel

lia Inuidens diabolus tante virtu
ti in specie viri admodū pulcri sa
tis decenter vestiti apparens vgini
cepit illam verbis amatorijs solli
citare. cleodia offerre. laudare cō
iugij fecunditatem. virginitatis
vituperare sterilitatem Cui vgo
nesciens quis esset respōdit. Vi
rū ducere non ppono. cristi amori
nuptias carnales postpono et cō
tempno. Cumq3 lasciuus spūs ni
mis esset ei importunus in diuers
locis ad illam veniens. sciens pu
ella multas esse virgīes se pulchri
ores nobiliores atq3 ditiores cepit
amatorem fantasticum habere su
spectum ita vt ei diceret. Bone
dn̄e quis vel vnde estis qr tanto
michi desiderio copulari affecta
tis. Cumq3 ille nollet se prodere.
et virgo tanto perpensius istaret
tandem demon necessitate compul
sus confessus est dicens Ego sum
diabol9 Ad quod verbum illa ex
pauescens respondit Vt quid er
go exigis carnale cōnubiū quod
nature tue dinoscitur contrariū.
At ille. tu tantum mihi consenti
nichil aliud a te nisi copule consē
sum requiro. Ad quod puella re
spondit Modo oīno tibi contradi
co. fugans illum sancte crucis sig
culo. Veniensq3 ad sacerdotem re
uelauit illi demonis insidias A q
satis edocta ne maligno consenti
ret reuersa est domum suam. De
mon vero post confessionē eā3 ō
mino nō deserēs de remoto tantu3
alloquēs in tantum illā vexauit.
vt quaslibet immundicias in eius
scutellam mitteret cum mādūca
ret. vnde et mulieru3 custodie ei
adhibite sunt In quacunq3 domo
illa fuit. illic demon responsa de
dit. Ab oībus q̄dem audiebatur
sed a sola puella videbatur Erat
q3 tam neq̄3 idem spūs vt pn̄cium
pcā detegeret. crimia imppperaret
nec aliquod peccatu3 eum lateret
nisi quod vera confessio tegeret.
Ostēdit et alia signa nequicie sue
Stercora ollasq3 confractas ple
nas super confluentes spargebat
Dixerūt ei quidā Nosti o diabo
lice dn̄icam orationē Respondete
illo optime scio. rogat9 ē illā di
cere. Et ait pater noster qui es in
celis nomen tuū fiat voluntas et ī
terra. panem nostrū quotidianes
da nobis hodie. & libera nos a ma
lo. Et cū plures in eadē oratiōe fe
cisset salt9 atq3 barbarismos cachi
nando subiūxit. Ecce sic vos laici
dicere soletis orationē vrām. Req̄
situs etiā de simbolo dixit se bene
et optie scire sic incipiēs Credo de
um patrē oīpotentem Cui cum q̄
dā diceret. dicere debes Credo i de
ū. illieq3 subiungēt. credo deo. vi
ri litterati q̄ tunc erāt presentes di
abolivbum notantes et vim accu
satiui intelligētes instēterūt vt di
ceret credo in deum. Et non pote
rāt eū ad hoc inducere Salutatio
nem vero angelicam idem demon
incipere non potuit. Cum se ta
men illam scire profiteretur.
Interrogatus idem demon. curi
ta raucam haberet vocem. Respō
dit quia semper ardeo Fuit in vi

cinio vir quidã q̃ supradictum de monem audire nimis desideran9 ꝓpter turpia quedam que cõmiserat peccata appinquare non audebat timens sibi illa corã oibus impro perari · et veniens ad sacerdotem confessus est vniuersa · voluntate tamen peccandi retenta · factusq̃ ex eadem confessione securior ad domum venit · Mira res · Mox vt limẽ attigit et itrospexit · Demõ in aere clamauit Amice veni huc veni · certe te bene dealbasti et sta tim coram oibus oĩa eius peccata turpia licet confessa prodidit · ve hementer illum confundens · Tri stis effectus · et cõsciẽtia accu sante in se reuersus ad sacerdotem rediit que gesta sunt retulit cõfes sionẽ iterauit · et quia de reliquo emendacius viuere vellet de cor de pollicitus est deo et sacerdoti · Tunc sacerdos modo inquit reuer tere securus non te confundet am plius Et fecit sic Intrante eo do mum q̃dam ex circunsedẽtibus d mõi dixerũt · Ecce amicus tuus iterum veit Quibus ipẽ respõdit Quis est · Ille inquiunt cui pau lo ante tã turpia peccata impꝓpera sti · Respondit demon · Ego m chil ipsi improperaui neq̃ aliq̃d de eo noui mali Et estimauerunt demonem mentitũ fuisse hij q̃ bo minis ignorauerunt cõfessionem · Sicq̃ per virtutẽ cõfessionis ipẽ euasit notã maxie ɔfusiõis xix

Hunne ciuitatis diocesis colo niensis sacerdos quidam fuit noĩe petrus eiusdem ecclesie vicarius Iste nescio quo dei iudicio in ca mere sue ostio se suspendit Cui9 cõcubina albeidis nomine tã hor renda eius morte territa seculum deseruit · et in cenobio quodaʒ sã ctimonialiuʒ quod lãcwade dr religionis habitum suscepit Die quadam cum stan9 in dormitorio de fenestra prospiceret cõtẽpla ta est iuuenem immo in iuuene demonem stãtem iuxta puteum muro dormitorij contiguuʒ · q̃ ea vidẽte vnũ pedem super lignuʒ q̃ ambiebat pute9 posuit · et alterũ quasi volitãdo ad ipsã in fenestrã deposuit Quã cũ extensã manu ꝑ caput rape conaret · territa retror sũ cecidit et clamauit pene exani mis facta Audito ei9 clamore ac currẽ sorores in lectulũ suũ illã re clinantes · Recedentib9 illis cum paululũ respirasset solaq̃ iaceret · demõ iterũ affuit et verbis q̃bus amatorijs eã sollicitare cepit Que cũ cõtradicẽt intelligẽs spm̃ eum eẽ malignum Rñdit illa · Bona albeidis noli sic dicẽ cõsenti mihi et ego te habẽ faciã virũ honestũ ꝓbum nobilẽ diuitẽq̃ · Quare sic me crucias te i hoc loco paupe vi gilijs alijs q̃ multis incommodis añ tẽp9 te interficiẽdo · Reuerte re ad seculũ vtere delitijs quas deus tibi creauit nichil tibi me du ce deeẽ poteit Tũc illa Doleo q̃ tãdiu te secuta sum Recede quia non acquiescam tibi · Post hec verba demon nasum emungens contra eaʒ ipsam immundiciam ad pariete tam fortiter ꝓiecit · vt ꝑs

aliqua r silienѕ vestimento eius adhereret. sicqz disparuit. Eratqz emunctio ipsa sicut pix nigerrima et tanti fetoris vt tolerari nō posset. Deinde cū spiritus ille nequissimus die noctuqz esset ei infestissimus. suaserunt quedā ex sororibus vt aquā benedictā sēp paratā haberet qua veniente asperge ret. Alie vero vt eunde si aquā nō timeret thurificaret Omnia quidē hec temptauit. sed modicuz ei pfuit. Nam quotiēs cōtra se signuz crucis factum vidit. aspersionem etiam siue thurificationez. ad modicum quidē cessit sed statim rediit Tunc vna ceteris sororibus etate maturior atqz prudentior suasit ei quatenus demonē pprius accedere sineret. et tunc alta voce salutatione angelicā in eius faciem iacularet Qd cū fecisset diabolus ac si sagitta esset percussus vel turbine impulsus aufugit nec vnqz prius ei ex illa hora accedere psūpsit dicens vt alibi habetur. Malus diabolus in buccam eius qui te hoc docuit Sanctimonialis vero tali iaculo munita demonē ab illa vidit sine terrore. et audiuit sine timoē Die quadam de hijs loquens cū viro quodam religioso. suasit ei ille dicens. Fac priori tuo confessionem generalez pure plene ac deuote. in quātum occurrit memorie tue liberaberis ōnino a demonis huius infestatione. Cui cum consilium tale placuisset mox accedens ad priorem rogauit sibi prefigi locum et horam audiende confessionis Mane dictis matutinis illa se preparans festinauit ad locum prefixum. capellam scz monasterio adherētem vbi prior expectabat. Et ecce demon occurrens in via festinanti dixit Aleidis quo vadis? Et illa Vado confundere me et te. Tūc demon. O aleidis Noli noli. Reuertere reuertere. Respondit illa. Sepius confudisti me. ego modo confundam te. Non reuertar. Quam cum nō posset blandicijs siue minis retrahere sequebatur eam vsqz ad locum confessionis. sicut miluus in aere super ipsam volitans. Que mox vt genua corā priore flecteret ad cōfessionem os aperuit ille clamās euanuit. nec vnqz ab illa hora ab ea visus vel auditus ē. Ecce hic habes maīfestū exēplū qz teutis sit cōfessio pura. xx

Erat quidam sacerdos admodum religiosus et ob vite meritu multis dilectus i partibus nrīs prochiaz regens Inuidens gratie eius mille artifex diabolus. nolebat eū apertis tēptationibus molestare. sperans illū sub specie boni ad suum consiliū efficacius iclinare. In angelū lucis se trāsfigurans minister ille tenebrarum. ondit se sacerdoti et ait Amice dei. missus sum ad te nunciare que vētura sūt tibi. Prepa te quia hoc anno morieris Sacerdos vero nullaz habens de angelo malo suspicionem sed ita credēs esse futurū vt predixerat cepit se diligenter quasi ad mortē preparare conscientiā p con

fessione mundare· corpus ieiuni is vigilijs· assiduisqꝫ orationib⁹ castigare· annonā suā cuꝫ supelle ctili egentibus erogare Cumqꝫ multi ab eo quereret· cur tam in discrete sua distraheret· vni illo rum sub tipo confessionis causam aperuit dicens Angelus dn̄i reue lauit michi· ꝙ hoc anno moritu rus sum· Ille vero cum hoc nimi me posset celare· alteri cuidam si bi familiari dixit· sicqꝫ per eū ad noticiam toci⁹ puenit Anno cōple to sacerdos non est mortuus et in uentus est falsus ꝓpheta diabol⁹ Et q2 electis ōnia coopantur in bonū· in eo in quo vir sanctus vi debat a diabolo deceptus ē ꝓmo tus Nimis enim de tam dolosa cir cumuencione erubescens ꝓpter ho mines ad quos verbū puenerat· nec habēs vnde viueret seculū cū procbia deseruit· et in quadā do mo ordis nostri cui⁹ nomē excī dit se cōuertit ¶ Fc̄o eo nouicio ite rū diabol⁹ affuit· et huiusmōi v̄ bi⁹ p̄dcm̄ dolū palliauit Ne turbe ris inq̄t homo ꝙ mortuus nō es vt predixi· q2 deus sua ꝓuidenti a vitā tuā distulit ad multorū e dificationeꝫ· Missus sū ab illo vt tibi assistā instruā et custodiaꝫ· et credidit ei ille Circa quem dia bolus frequēter v̄sabat̄ ꝛ semper sicut postea notauit ad ea q̄ ad cōmodū carnis sunt eum hortaba tur· Cuꝫ eum feruor quādoqꝫ im pelleret amplius orare· vigilare· siue manibus laborare arguit eū dicēs Discretio mater virtutū ē· diu adhuc poteris viuere· Et ideo tibi debes pcere vt possis deo diu seruire· Quādo lapidem leuare vo lebat maiorē iterū dicebat Nimis ē magnus Leua istū· Cū fact⁹ es set monachus ait· Roga p̄orem vt concedat tibi ire ad singulares labores quatenus liberius vti pos sis colloq̄o meo ꝛ ego tuo Et licē tiauit ei prior vt causā cognouit· Nocte quadā volēs diabolus do lum diu pertractū ꝓducere ad ef fectū· intēpesta nocte ad lectuꝫ monachi accessit· Dn̄s inquiens vult remunerare labores tuos ma gnos· vade ad camerā p̄uatā· ꝛ ī tali trabe ꝫona tua suspēdas te vt sic martirē r̄cipiat te Audito hoc v̄ bo monach⁹ expauit· et ꝯtra dia bolum crebrius spuēs clamauit· Recede iniq̄ a me recede· mō noui q̄s sis Et signās se fugauit illum Statim surgēs ad lectū prioris a c cessit ꝛ dormiētē excitauit· signuꝫ ei faciē̄ ꝯfessiōis Illo inuētē vt ex pectaret vsqꝫ mane· cū nō acq̄e scēt surrexit· atqꝫ cū eo capitulū itrauit· Mox se monach⁹ ꝓster nēs ad pedes p̄oris confess⁹ ē· q̄li ter a diabolo sub āgeli spē sit mł to tpe decept⁹ et ꝑ ꝯsiliū suspēdij a se dep̄hensus· Cōfess⁹ ē ꝛ alia pccā sua Cui cū prior aliquā pei tentiā iniūxisset ꝛ vt de cetero cau tior foret monuisset ad lectū suū redijt· Mōach⁹ vero ob ncātatē nature p̄uatā ascēdēs· dū in vna sediū sedēt· demonē per cōfessio nem exacerbatuꝫ cū arcu extēto sagittaqꝫ imposita contra se vi

dit stantem et clara voce dicentem Malo tuo confudisti me ecce ideo nunc occidam te· Cui cum ille respondere Vade maledicte iā nō timeo te ·ad signū crucis euanuit·sicq; per virtutem confessionis liberatus amplius demonē nō vidit.

·xxi

Peregrini quidam sicut magister iohannes xantensis populo recitauit sub stationibus crucē predicans ·cum tempore quodā transfretarent in succursum terre sancte orta est in mari tempestas tam valida vt nauis ipsa operiretur fluctibus Fremebant venti · excitabantur fluctus turbulenti nutabant viri fortissimi·spes omnis nautarum deficit Videntes āte oculos mortem ceperunt singuli vnusquisq; sibi vicino de peccatis suis facere confessionem · Et merito·Nam propter vnius hominis peccata dominus eandem excitauerat tempestatem· Erat enim in naui illa hō quidam miserrimus homo fetidissimus ·cuius peccata fuere tā grauia·tam turpia tam horrenda · tam in quantitate q̄ in qualitate vt nec ipsum mare pondus illorū posset portare Cum ei natura eius sit eicere imundicias q̄slibet corporales · quō equanimiter sustinēt tātas imundicias spūales .i. peccā creatori suo contraria·Timens hō ille peccator vite sue simul et anime et propter se oēs alios periclitari cōsiderās surrexit et ait· Audite frēs audite Si propter peccata tēpestas hec orta ē·ego occasio sum tāti piculi Rogo vt audiatis cōfessionem meam ·Tacentibus omnibus cepit voce valida tantum venenum peccatorum euomere · vt aures humane etiam horrerēt audire Mira clemētia dei· mox vt massam iniquitatis per confessionem eiecit· mare furēs siluit· et facta est tranquillitas magna·ita vt oēs mirarent̄· Miris miranda succedunt· statim vt nauis ad litus peruenit audita peccata de memorijs singulorū deleuit·Dn̄s permisit vt q̄diu erant i naui conclusi confunderetur in aspectu illorū·sed ne euntes forte eius peccata propalarent vel iproperarēt induxit eis obliuionē· Bene retinuerūt se i mari fuisse periclitatos hominem aliquid fuisse cōfessū sed quid dixisset prorsus ignorauerunt·

xxij

In quodā monasterio sacerdos quidā nuper defunctus ē cui abbas suus ob meritū vite iniūxerat q̄tūs fratrū suorū confessiones audiret Erat in eadē domo adolescens quidā qui ad eum confitēdi causa venit·cū quo diabolo istigāte et humāna fragilitate cōsētiente idem confessor semel tantūmodo peccauit ·Statim ope perpetrato cepit dolere et flere amarissime·dicebatq; iuueni·Male fecimus ·alijs hoc peccatū confiteri ob verecundiam non possumus sed consulo vt tu michi cōfitearis et ego tibi alterq; ab alterō suscipiat pniām Quid plura? Placuit iuueni consilium·confessi sūt pec

catum inuicem · et tam diuz vn⁹ ab altero suscepit penitentiam q̃lem nec abbas siue aliquis cōfessorum illis iniunxisset · Paruo p⁹ tempore sacerdos idem infirmatu⁹ est vsq; ad mortem · et cum iam ī extremis ageret et ad exitum festinaret · timore gehenne peccatū vtriusq; abbati dixit personam vero peccati consortez non expressit · Defuncto eo abbas vehemēter doluit · q scire non potuit cum quo peccasset · Ait tum intra se · Ad confessionem tibi veniet qui s quis est ille Interim mortuus clara die apparuit adolescenti cum esset solus facie lurida et veste trista · Quem cum ille vidit mox agnouit timuit et exhorruit · Cui mortuus sta ne timeas quia ꝓpter te veni vt idicem tibi de statu meo · Confortatus iuuenis verbis eius et animatus · cum interrogaret vnde veniret vel quid quereret · respondit ille · In maximis peni⁹ sum ꝓpter illud peccatum quod tecum commisi · Ignea enim cathena genitalia mea astringit · qua suspensus torqueor · Confessio illa quam fecimus inuicem nihil michi profuit quia nichil fuit Et nisi ī extremis quoquomodo peccatū expressissez · eternaliter damp nat⁹ fuissem · Cui cū iuuenis dixisset · est aliquid quod possit vobi⁹ prodesse? Respondit ille · Si tu pure et plene confessus fueris peccatum nostrum · michi multuz ꝓderit sin autez eterna pena te suscipiet · sicq; disparuit · Territ⁹ iuuenis recenti visione cū facere vellz confessionem abbati · nec posset ꝓpter abbatis absentiā · interiz distulit Intercedente vero tp̄is dilatione timor ↄceptus cepit tepescē et verecundia crescere · intātū est erubescētia victus · vt cū abbas venisset nichil ei confiteretur · Abbas vero non inmemor culpe sibi confesse · cum ad confessionez nō veniret quē quotidie expectauit cogitauit diligentissīe qualit̄ malelatentem salubriter deprehenderet Precepitq; toti cōuētui sacerdotib⁹ et ordis īferioris · sais · infirmi⁹ · vt oēs nescio in qua solemnitate ad maius altare cōicarent Visum enī est ei q nequaq̄z accedē auderet reus de culpa illa · Sedens q; cōtra altare respexit ad ora singulorum Adolescens vero hoc ꝓpter se factum putans · et si se subtraheret notari timens cuz ceteris accessit Qui cuz ꝓpinquasset altari tantus eum horror īuasit tātus timor ꝑculit · vt a ꝑsumptuosius vetaretur ꝓcedere · et ocius compelleretur redire · Veniensq; ad abbatem fecit ei signum cōfessionis · Qui gaudēs et exultās dicebat intra se · Eia certe cepim⁹ bestiā inuenimus p̄dā iste enī ē · Et surgens itrauit cū eo capitulū · c⁹ iuueīs pedibus ꝓstratus fecit de pccō ↄfessionē · et retulit visionē · suscepit pn̄iam · Sic p prudētiaz mediā denudatū ac sanatū ē vulnus stolidi egroti xxiij ·

Sacerdos quidā cū tp̄e q̄dragesimali in ecclesia sua sederet

et sibi cōmissorū confessiones audi ret aliis recedentibus atq; aliis ac cedentibus. inter expectātes qui dam stabat quantum ad apparē tiā corporis iuuenis ꝛ robustus con fitendi tempus expectans. omni bus expeditis ipse nouissimus ac cessit. corā sacerdote genua flexit. ꝛ ad confessionem os aperuit. q̄ tāta ꝛ enormia cōfessus est crimi na. tam multa homicidia. furta. blasphemias. periuria. discordi e semiaria ꝛ alia hiis similia. quo rum se auctorē inuentorē siue sug gestorē eē dicebat. vt sacerdos tā horrore q̄z tedio eoruz grauatus diceret ad illum Si mille esses an norū nimis esset tam grauia ꝛ tā multa te cōmisisse pccā. Ad quod verbum ille respondit. Amplius sum q̄z mille annorum. Tūc āpli us territus sacerdos ait Quis ergo es? Respōdit ille Demō ego sū vnus ex hiis qui cum lucifero ceci derunt. peccata mea ex minima ti bi parte confessus sum si velles au dire residua que sunt innumerabi lia. paratus tibi cōfiteri essem Scī ens sacerdos peccatuz diaboli fore insanabile dixit. Quid tibi cōmu ne cum confessione o diabole? Re spondit demon. Stabam ex op posito tui vidiq; peccatores te ac cedere ꝛ iustos redire. auscultans valde diligenter quid illi dixerūt quid ve eis responsuz sit a te. ꝛ q̄ post grauia peccata promittitur eis indulgentia vitaq; eterna. E go vero sperans idem cōsequi ve ni peccata mea cōfiteri. Sacerdos vero exemplo sancti martini dia bolo fiducialiter respondit Si vo lueris vti consilio meo ꝛ agere pe nitentiam de peccatis tuis pure sic hii quos hinc exire vidisti. simile indulgentiā consequeris. Respō dit demon. Si tolerabilem michi iniunxeris satisfactionem parebo tibi. Ego inq̄t sacerdos valde mo dicam ꝛ minorē hiis qui ante te cō fessi sunt tibi iniungam penitenti am. Vade ꝛ tribus vicibus in die iacta te in terram. sicq; prostratus dicas. Dn̄e deus creator meus pec caui tibi ignosce michi. hoc solum modo sit penitentia tua. Cumq; di abolus diceret. non possum hoc fa cere nimis est michi graue Respō dit sacerdos. Quare in tam modi co grauaris? Non possum inquit me in tantum humiliare ei. aliud quicquid iniunxeris libens susci piam. Tunc indignatus sacerdos subiunxit. O diabole si tanta est cordis tui superbia vt nec velis nec possis te in tam modico humiliare creatori tuo recede a me. quia ne q; hic neq; in futuro misericordi am ab illo consequeris. Ad quā vocem mox ille euanuit. xxiiii

In monasterio sancti pāthaleonis in colonia abbas quidā fu it fratrem habēs eiusdem ciuitatis ciuē. quē carnaliter diligens. sepe pecuniam monasterii illi oc culte largiebatur. Quā proprie sub stantie admiscens ꝛ in ea negoci ans quocunq; perrexit semper cū damno rediit Factaq; est ei licz non aduerteret monasterii pecu

nia tanq̄z ignis et substantia pro pria quasi stipula. Et cum esset i mercationibus satis gnarus atq₃ circumspectior ceteris suis sodali bus illorum prosperitatē suumq₃ dispendiū mirari non sufficiebat. Cōpassus eius infelicitati abbas cū semper ei daret et illi non pro ficeret. immo semper minus habe ret. tandem ad paupertatez deue nit. Cui abbas. Quid est frater quod agis? Quare tam vilit con sumis substantiam tuam ad cōfu sionem tuam atq₃ meam? Rn̄dit ille. Valde parce viuo. mercatuz meuz diligentissime custodio. et quid sit qd circa me agit penitus ignoro Tandem in se reuersus ve nit ad sacerdotem ei omnia circa se gesta aperiens per confessionem Cui dixit sacerdos. Vtere consili is meis et cito diues eris. Pecuni a fratris tui furtuz est. et ipsa sub stantiam tuam deuorauit. De ce tero michil recipias ab eo. et de mo dico quod adhuc superest nego ciare. videbis q₃ manuz domini su per te bonam. Quicquid lucrat⁹ fueris medietatem fratri tuo red des. de reliquo tu viues. et hoc tā diu facies donec omnem pecuniā monasterij tibi datam illi restitu as. Mira clementia dei. Obediēs homo confessoris sui consilio. i bre ui adeo ditatus est vt et ipse abū daret et fratri recepta restitueret. Cui cū abbas dicerz Vn̄ tibi iste diuitie frater? Respondit. Quā diu substantiam fratrum tuorum recepi semper paup et miser fui. et tu grauiter peccasti non tua mi chi largiendo. et ego aliena recipi endo. Ex quo enim de hijs peni tui et furtum abhorrui. benedicē te domino nostro abundaui.

xxv.

Duo ciues colonienses inter cetera sua peccata ɔfessi sunt duo peccatorum genera. que quidem in se valde sunt magna. licet ꝓpt vsum mercatoribus maxime par ua videantur. et quasi nulla mē dacium scilicet atq₃ periurium. Domine inquiunt pene nihil pos sumus emere. michil vendere. nisi oporteat nos mentiri. iurare. et se pe periurare. Quibus cum dicerz plebanus. peccata ista sunt val de grauia et a saluatore probibita ipso dicente. Sit sermo vester. ē est. non non. Responderunt Nō possumus hoc preceptum in nego ciationibus nostris custodire. Ait sacerdos. Vtamini consilio me o et bene cedet vobis. Nolite men tiri. nolite iurare. sicut mercatum vestrum dare vultis sic ipsum lau date. Et promiserunt ei quia tēp tare vellent vno anno. hoc enim petiuit Impediente eos sathana qui semper saluti humane aduer satur. pene michil anno illo vende re potuerunt. Reuersiq₃ āno euo luto ad suum plebanum dixerūt Obedientia huius anni multuz fu it nobis damnosa. homines a nob defluunt. nec aliquid sine iuramē to vendere possumus. Tunc sacer dos. Nolite timere quia temptati o est. fixuz tenete in corde vestro

q nulla aduersitas nulla vos paupertas a tali proposito auertat. et dns vobis benedicet. Promiserunt q ei dno inspirante qz custodire vellent eius consilium et dni preceptu per omes dies vite sue. etiam si oporteret eos mendicare. Mira res Statim dns immissa z copescuit temptatione et ceperunt eos homines plus qz ceteros mercatores frequentare. Factiq sunt in breui diuites ita vt mirarent. Et reuersi ad suu z confessorem gratias egerunt. eo q per eius salubre consilium a tam grauibus peccatis forent exonerati. et foris in rebus ditati. xxvi.

Hermannus decanus bunnensis quando plebanus fuit ad sanctum martinu in colonia venit ad eu z mulier quoda tpe quadragesimali peccata sua confiteri. Flectens coram eo genua quicquid se boni meminerat comisisse. cepit enumerare et cum pharizeo euangelico iustificare se dicens. Dne tot sextis feriis soleo per annu in pane et aqua ieiunare. elemosinas dare. ecclesias frequentare. et multa in hunc modum Cui plebanus dixit. Ad quid dna veistis? Nu quid pro istis opibus vultis suscipere penitentiam? Quare non dicitis peccata vestra. Respondente illa nichil michi conscia sum. ait plebanus Cuius estis officii? Respondit mulier. Ferrum vendere soleo. Ad quod ille. Soletis aliquando minores ferri particulas in ligaturis maioribus intermiscere. vt sic totum simul vendatis? Dicente illa soleo. respondit. Ecce hoc mortale peccatum est quia dolus. Et adiecit Soletis aliqua do mentiri. iurare periurare. emulis vestris maledicere. Respondit illa. Quia in talibus sepe excedo. Plebanus dixit. Et ista omnia peccata sunt mortalia. et nisi penitentiam egeritis condignam omnes ibitis in gehennam. Territa illa in verbis eius peccasse se recognouit. et quid de cetero confiteri deberet didicit. .xxvii.

In hemmenrode conuersus quidam fuit natione coloniensis nomine liffardus vir satis humilis ac mansuetus. huius erat officii sues monasterii custodire. Circa fine z vite eius sicut michi retulit dns hermannus tunc abbas illius tali ordine temptatus est a spiritu superbie. Cu esset senex et diu porcos pauisset. talia cepit in cogitationibus suis tractare. Quid est quod ago. homo sum bene natus. et propter hoc vile officium omnibus meis amicis despectus. non ero diutius in hoc loco subulcus ad illoru confusionem. Ex quo autem michi non paratur hic recedam hic Qui cum fixum teneret in animo q mane recederet de monasterio. temptationes diutius non valens sustinere. Nocte eadem cum in lecto suo sederet et vigilaret. psona quedam reuerenda illi apparuit. et vt se sequeretur manu signauit Mox ille surgens calciamenta induit. et precedente secutus ad ostiu

dormitorij venit quo celitus pate facto simul ad ianuā accesserunt ecclesie. quam eadem potentia cō siderās apertam simul ingressi sūt Ita enī ei signis erat importun⁹ vt non posset non sequi precedētē Cumq; duceretur per mediū chorum conuersorum et coram altari sancti iohannis baptiste transiēs profunde inclinaret. more ordi⁹ inclinauit ⁊ ille dicens. Bene fecisti sic profunde inclinādo Venientes q; ad meridionale ostiū ecclesie. per quod itur in claustrum viderunt illud apertum. similit̄ ostium quod ducit ad cimiterium. Vniuersa hec ostia noctibus etiam clauibus firmant̄. Hijs visis frater liffardus mirat⁹ est valde. nec tamen ausus fuit illū interrogare. tu q̄s es. vel quo me ducis Jngressis eis cimiterium statim aperta sunt sepulchra omīa mortuorum. ⁊ cum conuersum duxiss; ad hominem recenter sepultū dicebat illi. Vides hunc hominem? Cito talis eris Quo vis ire? Que cum adhuc ducere vellet ad alia corpora putrida multumq; fetentia cepit conuersus remiti ⁊ clamare. Parce michi dn̄e parce. non enim illa possū videre. Cui ductor respondit. Si non potes hoc qd̄ cito eris videre. vt quid ꝓpter modicam superbiam vis de portu salutis recedere? Si ergo vis vt parcā tibi promitte michi ꝙ nō recedas ab hoc loco. Et promisit ei. Que cum reduceret mox clausa sunt sepulchra. clausa sūt post eo⁹ ostia singula. Et cum transiret ante altare conuersorū. ibiq; inclinaēt. denuo de hoc eum commendauit. satis ostendens ꝙ deo placeret inclinatio profunda Jngressis eis dormitoriū statim post eos clausum est ostium. Mox vero vt cōuersus in suum lectum se reclinauit. persona ducentis disparuit. ⁊ ab illa hora temptatio immissa cessauit. xxviij

Obsessum quendā amici sui ad quoddam cenobium ordinis nostri spe liberationis traxerunt. Ad quem egressus prior assumpto secum monacho magne opinionis adolescente. quē nouerat virginem corpore ait demoni. Si p̄ceperit tibi monachus iste vt exeas. quomodo audebis manere? Respondit demon. Non eum timeo. Supb⁹ est enī. xxix

Die quadam humilitati⁹ causa sanctus abbas bernardus sibi iussit vngētū dari. ⁊ in calefactorio ignem fieri. Qui super se ostium claude⁹ ne ex opere despecto laudem querere videretur. calceo⁹ suos inungere cepit. Jnuidens tāte humilitati superbie spiritus officinam humilitatis in forma honesti hospitis intrauit. et vbi esset abbas clara voce req̄siuit Ad quē cū vir scūs oculos leuasset. demō clamauit. Vach. qualis abbas Certe magis deceret illi⁹ honestatem hospitib⁹ occurrere. q̄; ad cōfusionē fratrum suorū in calceis inungendis occupari. Statim vir sanctus per sanctum spiritū illū

intelligens spiritum esse imūdum; rursum ad opus humilitatis ocu los reflexit. et spiritus ille vento sus in aerem resolutus nūq̄ȝ com paruit. .xxx.

¶ Monachus quidam erat in mō te cassino vocem habēs suauissimā Hic cuȝ in vigilia pasce leuita ce reum benediceret. et voce dulcissi ma eiusdem benedictōnis melodi am resonaret in auribus omniū tā q̄ȝ musica i cōuiuio vini. bn̄dicto cereo aliorsum translatus nūq̄ȝ cō paruit. Et nescitur vsq̄ȝ in hodi ernum diem a quo sit translatus vel in quem locum depositus. Pu to tamen q̄ angelus dn̄i eum nō trāstulit. quia qui vitam eius no uerāt tale sibi testimoniuȝ non de derūt. Magis timetur q̄ causa rap tus eius fuerit vicium suborte ela tionis. non autem meritū deuocō nis. .xxxi.

¶ Tempore quodā clericis qui busdam in ecclesia quadam secu lari fortiter et clamose non deuo te cantantibꝰ. et voces tumultuo sas in sublime tollentibus. vidit homo quidaȝ religiosus qui forte tunc affuit quendam demonem ī loco eminentiori stantem. saccuȝ magnum et lōgum in sinistra ma nu tenere. qui cantantiū voces dex tera latius extensa capiebat. atq̄ȝ in eundē saccū mittebat. Illis ex pleto cantu inter se gloriantibꝰ tā q̄ȝ qui bene et fortiter deuȝ laudas sent. Respondit ille qui vidit vi sionē. Bene quidem cantastis. sȝ saccum plenum cantastis. Miran tibus illis et interrogantibus cur hoc diceret. visionem eis exposuit .xxxij.

¶ Cūm esset quidam arnoldꝰ pastor cuiusdam ville. et in die apl'oruȝ petri et pauli eius parro chiani quendam ludū ānuum in choreis et musicis instrumētis reco lerent. ipse habens predicandi au toritatem cum cruce ad chorea ac cessit. et vt a ludo diaboli recederēt omnes monuit rogauit et precepit Qui cum in eodē loco predicare ce pisset. quidam obedientes ad pre dicationē eius venerunt. Alij cuȝ indignatione recedentes cōtra cho ream steterūt. nō nulli in sua per tinacia remanserunt. Inter quos erat vetula vna stulta ac superba que quotiens ad sacerdoteȝ dn̄i in chorea circueundo venisset. contra eum respiciens cantando subsāna uit. Que infra triduū subito defū cta est. quam vir sāctus sic defle uit ac si manibus suis illam extin xisset. .xxxiij.

¶ Nobilis quidā monasteriuȝ quoddā in frācia spoliauit. Erat enī de ordine nigrorum monacho rum. Placuit abbati et frībus vt vnus ex monachis ad regem phi lippum qui tunc regnabat mittere tur per quē ei violentia militis ex poneretur. Missus est iuuenis san guine nobilis tanq̄ȝ qui apud re gem ꝓpter cognatos aliquid āpli us posset impetrare q̄ȝ ceteri. Veni ens ad regē ait. Dn̄e vir ille nobi lis multum indebite monasteriuȝ nostrū damnis et iniurijs vexat.

sepe fratres ac familiã nrãm minis ac contumeliis molestat. Rogat maiestatẽ vrãm humilis cõuent9 noster quaten9 intuitu diuine remunerationis eun dẽ nobilẽ ab iniuriis tãtis cõpescatis. et ad satisfactionem condignam de ablatis compellatis. Considerans rex gestus et habitũ monachi ait. Dñe quis vel vnde estis? Cui cum iuuenis diceret. Dñe filius sũ illius patrẽ suum nominãs. Rñdit rex. Bene nobilis estis. Cũq3 rex post hec nescio quid diceret monach9 subiunxit. Vere dñe omnia que habemus rapuit. et iã pene nichil nobis dimisit. Ad quod respõdit rex. Vere dñe hoc bene apparet in calceis vestris. si aliquid dimisisset vobis corii calcei vri nõ essẽt tã stricti. Quanto estis ceteris nobilior tanto esse debetis humilior. Tunc volẽs post correptionẽ illum placare adiecit. Nõ vos grauare debet correctio mea. quia ad bonũ vestrũ factum est. Reuertimini ad claustrum vestrũ et dẽ cetero non molestãbit vos nobilis ille.

.xxxiiii.

Philippus rex romanorũ simile verbũ. nescio si habuerit a iã dicto rege francorũ in quendã abbatẽ ordinis nri iaculauit. Ad quem cum abbas in equo accessisset de necessitate domus sue cũ illo locuturus. rex eius calciamẽta que nimis erant stricta cõsiderauit. Quẽ cũ iterrogasset vnde esset. rñdit ille. Dñe dẽ paupe domo. Et rex. Nõ apparet i calceis vris q domus vrã pauper sit. Nã coriũ ibi carum est. De quo verbo valde cõfusus abbas recessit.

.xxxv.

Frater wilhelmus aliqñ camerarius nr ãte conuersionem canonicus fuerat apud traiectũ inferius. Hic tpe adolescẽtie sue signatus cruce grã dñici sepulchri transfretauit. Anteq3 nauis in q erat portum achonis attigisset. ignẽ facularũ ante ortũ aurore circa ciuitatẽ in diuersis locis tã ipse q3 ceteri viderũt. Qui cũ interrogassent nautas causã ignis rñderunt. Temp9 est estiuũ. et ciues pter calorez tẽtoria sua ob refrigeriũ circa ciuitatẽ metati sũt. Hoc ita esse putantes in portũ achonis deuenerunt. et tũc primum quia sarraceni obtinuissent ciuitatẽ cognouerũt. Eo dẽ tempe peccatis nrĩs exigentibus data fuerat terra sancta in manus saladini regis sirie. regnãte frederico romanorũ imperatore. Horadinus autẽ filius saladini vir naturaliter pius et bñficus tunc erat in ciuitate. Hic cũ nauim xpianoruz in portu vidisset et eũ causa aduẽtus eius eo q esset sola non latẽt misertus xpianorũ quendã nobilẽ paganũ in lingua gallica satis expeditũ ad nauẽ cũ galea misit p quẽ ne timerẽt mãdauit. Vsq3 ad illã horã ignorabant vtrũ eẽnt occidendi vel capiendi. Interĩ nobilis quidã xpianus de almania oriundus in extremis laborãs oia sua arma valde decẽtia cum trib9 dextrariis p eundẽ paganuz noradino misit p vita fratrum illi sup

plicans Ego inquit tribus annis voueram xpo in hijs armis seruire. Sed vt video nō est eius voluntas. Destinati sunt et nuncij xpiani. ex quibus vnus erat frater wilhelmus propter scientiam lingue gallice qui munera principi presentarent Noradinus vero vt vidit xenia trāsmissa cū multa deuocōe suscepit. et singula idest loricā. clipeum. galeam. gladiū. necnon et dextrarios deosculās. quia per semetipsū visitare vellet infirmū remādauit Interim milite mortuo et caute appenso lapide in mare proiecto ac demerso. alioqȝ milite egroto eque nobili viro in loco infirmantis reposito. rex mane cū multis diuersi coloris galeis egressus aduenit. nauem intrauit. et de transmissis grātias referens ante infirmum sedit. atqȝ cū medico quem secum addu xerat de conualescentia illius condisputauit Obtulit et quedā nobilissimi generis poma q̄ creuisse dicebāt in orto patris sui apud damascum. Deinde ait infirmo. propter te omnibus xpianis bñfaciā. A quo cum peteret cōductū ad ciuitatē scām iherusalē quā adhuc tenebant cristiani rñdit. Nō esset vobis tutum neqȝ michi honestum si latrunculi qui modo per omnes vias illius vagantur vos lederent et cōductū meū violarent. Egressus vero de naui tam egroto q̄m ceteris valedixit dans ei licentiam repatriandi contra impetus sarracenorū signo deli regalis illos muniens. Tunc supradictus nobilis paganus reducens secum in ciuitatē frēm wilhelmum interrogauit eum dicens. Dic o iuuenis quomodo seruant xpiani legem xpianā i terra sua? Ille dicere nolens qd verum fuit respondit. Satis bene Ad quod admiraldus. Ego dicam legē cristianorū terre huius. Pater meus erat vir nobilis et magnus et misit me ad regē iherosolimitanorū vt gallicum discerem apud illū. ipse vero versa vice misit patri meo suum filiū ad discendum ydeoma sarracenicū. Vnde omnis vita cristianorū bene et optime michi nota est. Nō fuit aliquis ciuis adeo diues i iherosolima qui pro pecunia sororem. filiam. vel quod execrabilius erat luxurie peregrinorū vxorē propriā nō exponeret. sic qȝ illos mercedibus laborū suorum euacuaret. Ita omnes gule et carnis illecebris dediti erant vt nichil omnino a pecoribus differrent. Superbia vero sic in eis regnauit vt cogitare non sufficerent qualimodo vestimenta sua inciderent. stringerent atqȝ cultellarent Idē dico de calciamentis. Et adiecit de seipso. Considera vestimenta menta mea. calciamenta mea q̄m sint rotūda. q̄m ampla. q̄m simpliciter et humiliter formata. Sicut nobis retulit idem wilhelmus manicas habebat laxas et amplas sicut monachus. Nulla erat in vestibus plicarū multiplicitas. nulla curiositas. licet ipsa vestiū materia foret satis p̄ciosa. Ecce inquit ista sunt vicia propter que eiecit deus

xpianos superbos & luxuriosos de terra ista Non enim diutius potuit tantas illorũ iniquitates sustiere. Putas quia nostris viribꝰ obtineremus illã· Nequaq̃ȝ Nouissime etiam hoc adiecit· Nouimꝰ qr ex regibus vr̃is xpianus impator quidã surget otto nomine qui terram hanc cum ciuitate iherusalem cultui xpiano restituet Nos ista audientes sperabamus quia ꝓphetia illa iplenda esset in ottone imperatore saxonie qui ante aliquot annos defunctus est· Eode tẽpore saladinus hũanitatem exhibuit christianis satis magnã· Cum esset exercitus xpianorũ ꝑtim ab eius exercitu occisus· ꝑtim captꝰ & dissipatus reliquias ciuitatum que se vltro reddiderunt in ciuitatibus eisdem esse ꝑmisit· sub bona tamen custodia Diebus aliquot elapsis cũ requisisset a suis quõ se haberent xpiani· responderunt illi Dñe non aliter viuunt q̃ȝ pecora· ludis tãtũ gule & illecebris seruientes· Tũc iratus iussit eos de ciuitatibus expelli· ·xxxvi·

Frater aliquis quendam ex fratribus suis ita exosum habuit vt sine cordis sui cruciatu illum respicere non posset· Quod ille sentiens & vulnus cordis eius sanare cupiens· fratrẽ tam periculose tẽptatũ· imo in ipsa tẽptatione omnino superatũ obsequijs caritatis ad suũ amorem quantũ potuit inclinauit· Capitale eius vertit et mollificauit· vestes excussit· calciamenta circa lectũ cõposuit· & q̃d quid ad illiꝰ cõmodũ esse nouerat in quantũ licuit & potuit exhibuit· Sic ille inuidus obsequijs eiꝰ victus & ad cor reductus conceptuȝ inuidie venenũ expuit· & quẽ priꝰ equo oculo respicere non potuit plus postea ceteris dilexit· xxxvij·

Loquente me die quadaȝ cũ viro valde religioso ex conuersis nr̃is de hijs qui frequent̃ in choro nr̃o dormiũt· ipse michi rñdit Sciatis pro certo ꝙ somnolentia illa ex diabolo est· Die quadã tẽpe estiuo cũ laudes decantarent̃ vidi in dorso fr̃is wilhelmi conuersi cuiusdaȝ qui libent̃ ibi dormit clara die serpentẽ serpere· & statiȝ intellexi quia diabolus esset qui in eiꝰ somnolentia pacabat̃· huiusmoi visionẽ teste frẽ richardo dicebat se de eodem cõuerso sepius vidisse ·xxxviij·

Miles quidam bunnensis henricus noĩe tpe quodã quadragesimali carenã fecit apud nos Post q̃ȝ reuersus est in domũ suã die q̃dã occurrens dño abbati bernardo ait ad illũ Dñe abbas vendite michi lapidem illũ qui iuxta talẽ columnam oratorij vestri iacet· & ego dabo ꝓ illo quicquid postulaueritis· Cui cũ diceret· Ad q̃d vobis est necessariusꝰ Respõdit Ego illũ ponere volo ad lectũ meum· quia talis est natura eius vt qui dormire nõ potuerit & caput super illũ posuerit statim dormiat· Illã cõfusionẽ fecerat ei diabolꝰ tpe penitentie· vt quotiens veni

tus ad ecctiam se super eundem lapide causa oracois reclinaret mox ei somnus surreperet. Simile verbum nobilis quidã qui ob similez penitentiã fuerat in hemmenrode fert dixisse. Molliores inquit sũt lapides oratorij claustri omibꝫ lectisterniis castri mei. Nõ poterat eiñ se continẽ. quin tpe oracõnis in illis dormiret. xxxix.

¶ Abbas philippꝰ de ottirbrug retulit abbati nrõ de quodaz suo nouicio temptacõnẽ satis grauem ⁊ sola dei reuelatione sedatã. Cũ eñi idẽ nouitius tã grauiter essz tẽptatus vt a nullo hoim possz cõsolari. ⁊ firmũ cepissz ꝓpositũ recedẽdi. eadez nocte qua de mane ad seculũ redire voluit tale sompnium vidit. Visũ est ei quia staret ãte ostiũ porte de qua duas hincinde cõsiderauit vias exire. Vna ex illis vergebat ad dexterã. altera ad sinistrã. vtraqꝫ tñ ducebat i siluã oppositã. Stãte nouitio in biuio cũ dubitaret quã illarũ eligeret. senẽ quendã cominus stare ꝯspexit. Cui sic ait Bone vir si nosti ostẽde mihi que ex hijs duabus viis sit rectior ⁊ ad ambulandũ cõmodior. Ad qd ille rñdit. Ego plene ⁊ bñ te expediam Via hec que est a dextris in nemore ꝑ breue spaciũ spinosa est. inequalis. lutosa ⁊ aspera. postea sequitr cãpus amenissimus. lõgus. planꝰ. varijs qꝫ floribꝫ decoratꝰ. Via vero q̃ est a sinistris in silua quidem cõmoda est. plana. sicca lata. ⁊ bñ trita. satis qꝫ deliciosa. ꝫ nõ lõga. Cui campus mox cõtinuatr lõgus. scopulosus. lutosus. asperrimus. etiã ipsi visui horrẽdus. Ecce totũ predixi tibi quodcũqꝫ volueris elige. Hoc dicto nouitius expergefactꝰ est nõ dubitãs visionẽ ꝓpter se factaz. vtpote bene sue temptationi cõgruentem.

xl.

¶ Abbas quidã nigri ordinis sic retulit mihi Quidã abbas de ordie nrõ venit ad abbatẽ quendam clareuallis dicens illi. Domine abba date mihi falcẽ ⁊ ego dabo curuũ vobis baculũ Ille quid facere vellet statim intelligens virum suscepit. habitũ mutauit. ⁊ quia hoiem prudentẽ eundem esse cõsiderauit. nõ multo post domui cuidã ordis nrĩ abbatẽ eũ p̃fecit. Eodẽ tpe illiꝰ frẽs ꝑ quibusdam possessionibꝫ cũ quibusdã psõis secularibus ꝯtẽderũt. ventilata ẽ causa corã iudicibꝫ. ⁊ data ẽ sentẽtia ꝑ abbate et frĩbus Postea cellerariꝰ abbati secrete dicebat Domine bñ hodie placitauimus Sciatis tñ causã nrãm nõ ex oĩ ꝑte fuisse iustã Audito hoc vbo abbas satis turbatus est. tacuit tamẽ. Sequenti die capitulũ intrauit. cellerariuz proclamauit et deposuit eo qꝫ auaricie sue cõsulẽs suppsisset veritatẽ Et misso ꝑ aduersarijs nũcio ait illis. Boni hoies hona vrã vrã sint. ego a die hodierna ñ repetã illa Qui cũ gaudio recedentes ita in abbatis simplicitate et iusticia edificati sunt vt ꝯpũcti ocius redirent et bona ꝑ quibꝫ

diu cõtenderant grato animo ĩmo nasterio libere cõferrent · Que cũ nõ cõsentiret abbas recipere respõ derũt Dñe quicquid nostri iuris fuit in hijs bonis remittimus · qd ad nos ptinebat dõ in elemosinã cõferimus · Tunc primũ abbas acquieuit sua recipere magis clau strum suum edificans sua simplici iusticia q̃z cellerarius sua astuta a uaricia · ·xli·

Apud monasterium sancti crisantij scolasticus quidam fuit vir magne prudentie atq̃ sciẽtie natione gallicus nomine vlricus Cui cum redditus scolastrie nõ sufficeret necesse erat vt debitis ob ligaretur Quidã autẽ ex fratribꝯ steynueldensis monasterij ordis premonstratensis · eo q̃ virũ ma gne litterature illum conspiceret · frequenter monuit vt ad domũ su am gratia cõuersionis se transfer ret · Tandem ille diuinitus inspi ratus in hec verba respondit · Pe cuniam aliquantulã debeo solui te illam et veniam ad vos · Quod cum intellexissꝫ prepositus predi cti monasterij pecuniã libentissi me soluit · et scolasticꝰ statim ha bitũ suscepit · Qui nõ multo post eiusdem cenobij factus est prepo si tus · Nondũ enĩ in ordine premõ stratẽsi erant abbates Sciens ille cum officio animas se regendas suscepisse · nõ pecora vel possessio nes · operaz dabat extirpãdis vi cijs · nõ pecunijs congregãdis · sciens auariciã radicem esse omni um malorũ et viciorũ Habebat ãt vnũ ꝯuersũ in admistracõne exte riorũ ita sciolũ et circũspectũ · ita solliciatũ et pfectũ · vt oia p manꝰ eius trãsiret · et curtibus ecclie que neccia erant tã in aratris q̃z in peco ribus siue expensis ipẽ quasi solꝰ vniuersa prouideret · Omnia ipse erat oia disponẽs · nihil negligẽs agrũ agro copulãs · et vineam vi nee cõiungẽs Prepositus ista cõsi derãs et in scriptis legẽs nihil aua ro esse scelestius Die quadã con uersuz eũde ad se vocãsait · Nosti barbate q̃re venerim ad ordinẽ? Quia nõ bene exprimẽ potuit teu tonicũ ydeoma habẽ non potuit vba õrta · et ideo quicquid loque batꝰ ꝯuersis videbatꝰ esse puersum atq̃ distortũ · Rñdit cõuersus · Nõ noui dñe · Tũc ille · Ego di cã tibi · Ad hoc enim veni vt pcã mea in hoc loco defleam Quare er go tu venisti? Respondente eo · Dñe simili de causa · ait prepositꝰ Si venisti pcã deflere formaz de bueras penitẽtis tenẽ · hoc ẽ vt fre quenꝰ sis in oratorio · vt vigiles · vt ieiunes · deũq̃ p pcãs tuis iu gis exores · Nõ enĩ penitẽtis est qd tu facis · vicinos exheredare · et densum lutũ contra se cõgrega re Ad hec ꝯuersus rñdit Dñe boã illa q̃ cõpo agris vel vineis ecclie nrẽ cõtinuãtꝰ Et pposꝰtꝰ · bñ · Cũ illa fuerit empta necce ẽ vt emas e tiã illa q̃ ẽptis cõiũgũtꝰ Nosti qd dicat ysaias? Ve iquit q̃ iũgitis domũ ad domũ et agrũ agro copu latis Nunq̃d hitabitis vos soli in medio terre Tu vero auaricie tue

nullum terminum ponis. Cū om
nia que in hac ꝓuincia sūt a te fu
erint cōpata flumen reni ptransi
bis pede. Deīde procedes vsqȝ ad
montana. nec sic quiesces donec
ꝑuenias ad mare. Puto quia ibi
gradum sistes eo ꝙ pelagus sit la
tū ꝛ spaciosū gressus autē tu⁹ stri
ctus Mane ergo in claustro tuo
frequenta oratoriū vt die noctu
qȝ possis pccā tua deplangere Ex
pecta paulisper ꝛ habebis satis
terre subtus te. ꝛ supra te. ꝛ intra
te. quia puluis es ꝛ in puluerē re
uerteris. Hec audientes quidam
ex fratribꝰ senioribus dixerunt.
Dñe si ↄuersus iste fuerit amot⁹
domus nrā subsistere non poterit.
Ad qđ ille respondit Melius est
vt domus pereat q̄ȝ aīa. ꝛ non ac
quieuit petitioni eorū Tpe illo q̄
reynoldus factus est archieps ꝛ
essent epī redditꝰ obligati curtes
qȝ desolate. suasū est ei vt ex di
uersis domib⁹ ordinis cisterciēsis
diocesis sue cōuersos fideles atqȝ
ꝓuidos accommodaret qui ꝛ cur
tibꝰ preessent. ꝛ ānuos redditus
sua industria reformarēt Qui cū
cōsilio tali acquieuissȝ et tam ex
cāpo q̄ȝ ex mōte domibꝰ rligiosis
cōuersos aliquos collegisset suasū
est ei vt etiā predictū conuersum
assumeret. Pro quo cū honestuȝ
misisset nuncium et ille ex pte epī
salutasset prepositum adiecit Do
minus meus modicā petitionē pe
tit a vobis quā ei negaē non debe
tis Cui cū ꝑposit⁹ respōdissȝ Nō
est dn̄i mei rogare me. ȝ p̄cipere

Subiunxit ille. Petit obnixe vt
talē ↄuersuȝ ad tales vsus ei accō
modetis. Ad qđ v̄bū ꝑpositus sa
tis humilit̄ ↄstāter ac māsuete re
spōdit. Habeo ducētas oues i ta
li grāgia. in aliis vero tot ꝛ tot. si
milit̄ boues ꝛ equos domin⁹ me
us tollat ex illis quātū voluerit.
cōuersum vero aīe mee ↄmissū ad
tales vsus non habebit.. Ego āt
nō de ouibꝰ ꝛ bob⁹ ȝ de ↄmissis mi
chi aīab⁹ summo pastori i die iu
dicii ratione redditurus sum. Et
nō ↄcessit ei. Reliquit et aliud sui
e liberalitatis indiciū. cōtra auari
ciā religiosorū vtile satis exēplū.
Die quadā āteq̄ȝ amotus esset ꝑ
fato modo supradict⁹ ↄuersus ab
administratione sua ꝑposit⁹ ad v
nā grāgiarū suarūȝ venit. in qua
pullū equinū pulcrū satis vidit.
de quo iam dictū frēm cui⁹ esset
vel vnđ veniret interrogauit. Cui
cū ↄuersus respōderet. talis hō bo
nus ꝛ fidelis aīcus noster moriēs
eū nobis legauit. Ait ꝑpositus.
Vtrū ex deuocōne vel ex aliquo
iure legauit eū? Rn̄dit ↄuersus.
Ex decessu illi⁹ emersit Nā vxor
ei⁹ eo ꝙ eēt de familia nrā iure cur
merdie illū obtulit. Tūc ille mo
uēs caput rn̄dit piū v̄bū Quia bo
nus hō ꝛ aīcus nr̄ fidel⁹ erat. idcir
co vxorem eius spoliasti? Red
de ergo feīe destitute equū qꝛ rapi
na ē aliena rape vel retinē. tu⁹ eīn
antea nō fuit. ·xlii·

C Quia ide ꝑposit⁹ steynueldēs
vir prudens erat pro negociis mo
nasterii egrediens secū iuuenes

minus libenter ducebat· Nouerat enim hoc eis non expedire propter temptationes diabolicas· Die quadam cum vnum ex adolescentibus secum adduxisset et simul equitantes nescio quid vel vnde conferrent· obuiam habuerunt iuuenculam formosam Quam cum ex industria equum suum retrahendo prepositus salutasset officiosissime stetit illa· et inclinato capite resalutauit eum· Cum paululum processissent volens prepositus temptare iuuenem ait· Puella ista videbatur mihi multum formosa fuisse· Cui cum ille diceret· credite michi domine et hoc ipsum visum est michi· Respondit prepositus Vnum tantum deformat eam scilicet quod monocula est· Respondit iuuenis· Vere domine vtrumque oculum habet· ego enim satis diligenter consideraui eam Tunc motus prepositus ait· Et ego bene considerabo dorsum tuum· Tante debueras esse simplicitatis· vt vtrum esset mas vel femina scire non posses· Reuersus vero ad monasterium dixit senioribus· Vos domini quandoque arguitis me quod mecum non educam iuniores· Et exponens eis causam· predictum iuuenem durius arguit atque castigauit· Tante erat litterature· vt tempore quodam pro negocio ordinis sui cisterciensium pregentibus in capitulo generali faceret sermonem· xliij·

Abbas quidam vt puto de ordine nigro sicut ex relatione cuiusdam abbatis ordinis nostri didici hospitalis erat valde et circa pauperes multum misericors· et quia in opibus misericordie feruens fuit tales dispensatores domui sue ordinare studuit· qui non eius feruorem impedirent· sed magis incenderent· Quanto plures hospites suscepit· quanto plus caritatis pauperibus exhibuit· tanto illi et domui eius dominus amplius benedixit· Post cuius mortem successor eius stimulatus auaricia pietatis officialibus amotis et eis quos tenaciores nouerat institutis ait Predecessor meus nimis erat daphilis et indiscretus· eius officiales nimis prodigi· sic ordinare debemus expensas monasterij atque temperare· vt si forte seges nostra grandinata fuerit et tempora cara emerserint habeamus vnde pauperibus subueniamus· Huiusmodi verbis auariciam suam palliatus hospitalitatem prorsus exclusit· et consueta beneficia pauperibus subtraxit Caritate subtracta proficere non potuit monasterij substantia imo in breui ad tantam deuenerunt paupertatem vt vix haberent quod fratres manducarent· Die quadam vir quidam venerande canicei venit ad portarium quesiuit hospitium· Quem ille quidem clanculo et cum timore collegit· atque hospitalitatis officia pro posse et tempore illi exhibere adiecit· Non te scandalisare debet bone vir quod tam negligenter te procuro quia necessitas in causa est· Aliquando vidi talem statum huius monasterij vt si venisset episcopus cum magna caritate et abundantia fuisset susceptus Et ille Duo fratres expulsi sunt de isto monasterio nisi illi fuerint reuersi numquam bonus erit status eius· Vnus eorum vocatur date· et dabitur vobis

vocatur alter. sicq3 ab oculis eius recessit. Portari9 autē cū esset clericus nomina eadē retinuit. abbati et fratrib9 audita recitauit. Resumpta est hospitalitas et cepit mox domin9 eis bn̄dicere vt pri9

xliiij.

Quidā paterfamilias seruu3 habebat fidelem et vtilem omniu3 rerum suarum dispensatorē. Contigit autē vt die quadā sermo eēt de inobedientia ade inter eos de esu pomi contra preceptum domini et seruus indignando illius incōstantie diceret. Vt taceam de deo si michi tam districte aliquod a vobis preciperetur. nunq̄3 trāgressor efficerer. Tacuit tunc dn̄s. et post dies aliquot cum ille minus sibi caueret. nec sermonem contra adam prolatum in memoria haberet pixidem ei clausam sed non firmatam porrexit dicēs Pixidē istam custodie tue commendo. q2 si aperueris illa3 totius laboris tui mercede priuaberis. et gratie mee perpetuo carebis. Hoc cum crebrius ei inculcasset. et ille in cōclaui suo se recepiss3. stati3 diuersis cogitationibus cepit fluctuare temptationibus estuaē. quid eēt in pixide scire desiderans Et sepius illa3 vertēs atq3 circumspiciēs ait itra se. Quid si aperuero illā? solus sum nemo videt Interrogatus negabo. nō est testis q̄ me cōuincē possit. Vict9 tādē temptatione pixdē apuit. et auicula que intus erat clausa euolauit. Tunc tristis effectus valde misteriū intellexit. et ad dn̄i pedes pixidem requirētis se psternēs veniā postulauit. q̄ nō inuenit. Ad quē dn̄s Serue neq̄3 et cōtumax tu primū parētē nostrū de inobediētia iudicās tuāq3 cōstātiā apud me cōmendans teipsū cōdemnasti Recede ergo a me fa ciē meā de cetero nō videbis.

xlv.

Henricus de wida miles fuit diues valde. Habebat aute3 vxorem nobilem ac dilectam. Die q̄dā cū sermo inter eos haberet de culpa eue cepit illa vt mos ē mulieribus eidē maledicere et de incōstantia iudicaē aīmi eo q2 pro modico pomo gule sue satisfaciēs tātis penis ac miserijs oē genus humanum subdidisset. Cui marit9 rn̄dit. Noli illā iudicaē. Tu forte i tali tēptatioē fecisses sic. Ego volo tibi aliqd̄ p̄cipē qd̄ min9 ē. et ꝑpt amorē meū minime poteris cu stodire illd̄ Rn̄dēte illa qd̄ ē mādatū? subiūxit miles Vt die illa q̄ balneata fueris paludem curie nr̄e nudis pedib9 nō ingrediaris alijs dieb9 si libet intres. Erat eni aq̄ putens et fumosa ex toti9 curie sordib9 collecta. Illa subridente et p̄cepti transgressionē abhorrescēte subiūxit henricus. Volo vt penā addamus si tu obediēs fueris q̄dragita marcas a me recipias sin autē totidē mihi soluas Et bn̄ placuit ei. Ille vero ipsa ignorante secretos custodes paludi adhibuit. Mira res Ab illa hora matrona tā honesta et verecūda nūq̄3 p curiā trāsiē poterat nisi ad p̄dcām

paludem respiceret· Et quotiens balneabatur· totiens de eadē palude temptabatur· Die quadam exiēs de balneo dixit pedisseque sue· Nisi ingressa fuero paludem illā moriar Statimq; succinge(n)s se cum circūspexisset et neminē videre putaret· comitante ancilla a quam illam fetidaz vsq; ad genu intrauit· et huc illucq; deambulādo bene cōcupiscentie sue satisfecit· Quod statim nūciatū est marito eius· Ille gaudens mox vt eam vidit ait· Quid est domina· fuistis ne hodie bñ balneata? Respondente illa· fui· Adiecit· in doleo vel palude· Ad quod verbuz confusa tacuit· sciens euz suū excessum non latere· Tunc ille Vbi est domina mea constātia vestra· obedientia vestra· iactantia vrā· Qua vilius tentata fuistis· tepidius restitistis· turpius cecidistis Reddite ergo quod debetis· Et cū nō haberet illa q(uo)d solueret omnia vestimenta eius preciosa tulit et p diuersas personas distribuit sinens eaz per aliquod tempus bene torqueri· xlvi·

¶ Miles quidam sicut audiui a quodaz viro religioso multa scelera cōmiserat· Tandez ductus penitentia venit ad sacerdotē de commissis facta cōfessione penitentiā suscepit· sed susceptā seruare nō potuit· Cumq; hoc sepius actitasset die quadā dixit illi sacerdos· Nihil sic proficimus· dic ergo michi· Est ne aliquod quod p peccatis tuis possis custodiē· Respōdit ille· Est pomus in possessione mea tali· cuius fructus tam amarus et pessimus est vt nunq̄z ex eo comedere possum Si videtur vobis bonū penitētia mea sit· vt quoad usq; viuam de eisdez pomis nō gustem· Audiēs sacerdos maxie post probibitionem excitante carne atq; diabolo consurgere temptatione respondit· Pro omnibus peccatis tuis tibi iniungo· vt nunq̄m de fructu eiusdem arboris scienter comedas· Abijt miles· penitentiam iniunctam quasi pro nichilo reputans Hic sita erat ipsa arbor vt quotiens curiam suā exiret vel intraret· eandē arborē respicere posset· Respiciendo semper probibitionis recordabatur· et recordādo mox grauissime tentabatur· Die quadam ante arborem eandē trāsiens et poma in eo considerans ab eo qui primum hominem per lignum probibituz temptauit et prostrauit tā valide temptatus est· vt ad arborē quidē veiret et ad pomū nunc manū extendendo· nūc extensaz retrahendo totū pene diem contrarijs nisibus continuaret Tādem adiuuāte grā triumphās in tantum cōcupiscentie restitit· vt corde coangustato sub arbore iacens spiritum exalaret·

· xlvij·

¶ Sancte recordacōis dñs henricus albanensis episcopus et cardinalis āno · M· c· lxxxviij· missus a clemente papa temporibus frederici imperatoris predicare crucem in almania contra sarracenos

quosdam sibi terre nostre mona-
chos ordinis cisterciensis assump-
sit. Die quadam cum simul equi-
tarent et ipse diceret in generali.
quis vestrum dicit nobis aliquid
boni. Respondit vnus. Ille. de-
monstrato quodam conuerso mo-
nacho laico. cuius nomen excidit.
Et preceptum est ei statim a car-
dinale vt verbum proponeret ex-
hortationis. Ille primum se excu-
sans dicens laicu3 non debere litte-
ratis aliquid loqui. tandem sic ex-
orsus est. Quando mortui fueri-
mus et deducti ad paradisum oc-
curret nobis sanct? pater noster
benedictus. Visis nob monachi?
cucullatis cum gaudio introdu-
cet. Viso vero henrico episcopo et
cardinali mirabitur inflatum eu3
et dicet. Quis enim es tu? Et ille
Pater ego sum monachus cister-
ciensis. Respondebit sanctus Ne-
quaq3. monachus cornicolatus
non est. Tūc henrico satis pro se
allegāte. tādem huiusmodi data
sentētia dicet ostiarijs sanctus be-
nedictus. Ponite eum supinum
et stomachum eius scindētes ape-
rite. Si inueneritis olera incondi-
ta. fabam. pisam. lentē. pultes.
cibos q3 regulares cū3 monachis
intromittatur. Sin autem sed pi-
sces grossos et cibos seculares at3
delicato? foris? maneat. Deinde cō-
uersus ad cardialē subiecit. Quid
illa hora dicturu? es pauper henri-
ce. Ad quod verbum cardinalis
subridens sermonem commendā-
uit.   xlviij.

Retulit mihi bone memorie
monachus noster godesc alc? de
volmēsteyn quod silere non debe-
o. Cum die quada3 rogaret phi-
lippum quendam nigramauticu3
vt aliqua sibi recitaret de arte sua
mirabilia. Respondit ille. Dicā
vobis rem satis mirabilem tempori-
bus meis apud toletum veraciter
gestam. Cum plures ex diuersis
regionibus scolares in eadem ciui-
tate studerent in arte nigromanti-
e. iuuenes aliqui de sueuia at3 ba-
uaria stupenda quedam et incre-
dibilia a magistro suo audiētes
et vtrum nam vera essent proba-
re volente? dixerūt illi. Magister
volumus vt ea que nos doces ocu-
lotenus ostendas quaten? aliquē
ex studio nostro fructum capia-
mus. Quos cum auerteret et non
acquiesceret eo q? natio illa gēs
sit mirabilis. Hora ydonea in cā-
pu3 illos duxit. gladio circa illo?
circulū fecit. monēs sub intermina-
tione mortis vt infra circulū se co-
hiberent. et ne aliquid rogantib?
darent. vel ab offerētibus recipe-
rēt precepit. Secedens ab eis pau-
lulū. demōnes carminib? suis aduo-
cauit. Mox assunt illi in formis mi-
litū decenter armatorū. miliciē lu-
dos circa iuuenes exercentes. Nūc
lapsū simulabāt. nūc lāceas et ense?
cōtra eos extēdebāt oib? mois sa-
tagētes. vt illos extra circulū ex-
traherent. Qui cum sic nihil profi-
cerent in puellas speciosissimas
se transformantes choreas circa
illos scolares ducebant varijs q3

cū fractib⁹ iuuenes inuitantes Ex quibus vnus forma ceteris prestā tior vnū ex scolaribus elegit Ad quem quotiens venisset chorisādo totiens anulum aureum porrigebat. intus suggerēdo. et foris motu corporis ad amorem suuz illū inflammando. Que cum per multas vices hoc actitasset victus iuuenis digitū contra anulum extra circuluz porrexit. quem illa mox per eundem extrahens nusq̄z cōparuit Capta preda conuentus malignantium in turbinez resoluit. fit clamor et strepit⁹ discipulorū accurrit magister de raptu consocij omnes conqueruntur. Quib⁹ ille rn̄dit. Ego sine causa sū. vos me coegistis. ego vobis predixeram quia non eum amodo videbitis Ad quod illi. Nisi restituas eum nobis interficiemus te Timēs ille vite sue sciens bauaros esse furiosos. respondit. Ego temptabo si spes aliqua sit de illo Vocā⁹ qz principem demoniorū fidele suum ministerium illi ad memoriā reuocans dixit discipline ei⁹ multum esse derogādum. seqz a discipulis occidēdum nisi iuuenis restitueretur. Cui diabolus compass⁹ respondit. Cras cōsiliū ꝓpter te in tali loco celebrabo. tu esto presē⁹ Et si aliquo modo illum ꝑ sententiam obtinere poteris gratuz habebo. Quid plura? Ad imperiū principis consilium malignantium cogitur. de violentia in discipulum facta a magistro cōqueritur. ab aduersario respondetur Domine inquit non illi feci iniuriam. non violentiam. magistro suo inobediens fuit. legez circuli nō custodiuit. In hunc modum illis cōtēdentibus diabolus demonem quendam sibi collateralem de sententia interrogauit dicens. Oliuere semper curialis fuisti. contra iusticiā personam non accipis. solue questionē huius litis. Respōdit ille Ego iuuenem restituendum esse iudico magistro suo. Moxqz ad aduersarium conuersus ait. Redde illum quia nimis ei importun⁹ fuisti. Ceteris sententie ei⁹ assensum prebentibus ad mandatuz iudicis eadem hora scolaris ab inferis reducit̄. magistro suo restituitur. cōsiliuz soluitur. ad discipulos reducta preda magister let⁹ reuertitur. Cuius vultus ita erat macer et pallidus. color tam imutatus. vt hora eadem de sepulcro videretur resuscitat⁹. Qui socijs apud inferos visa recitans q̄z deo cōtraria et execrabilis foret illa disciplina. magis exemplo q̄z verbo ostēdit. et a loco recedens in q̄dam ordinis nostri monasterio monachum se fecit. xlix

In hemmerode sacerdos quidam venerabilis ad conuersionez venit nomine et opere christian⁹ Huic demones multum importuni fuerunt. et sepe illos vidit tam ante conuersionem q̄z post. Qui⁹ tempore alter quidā sacerdos nomine karolu⁹ in eodem cenobio factus est nouicius. et erat eius i ꝓbatiōe socius prior nī ꝑsenbrād⁹

Hic instinctu diaboli cuius con silio vtebatur gule et carnis sue com modis nimis ↄsentiens. infirmita tes sepius simulauit. Qui cū posi tus in infirmitorio tm̄ carnē nutri ret et spiritū negligeret. vadens et rediens de priuata cū claudica ret. et in coquinā respiciendo que ibi prepararētur ifirmis cōsideraret. predictus xpianus diabolū eū se qui vidit. qui eo mō q̄ ille claudi cauerat et ipē claudicauit. et sicut introspexerat introspexit. in nul lo ab eius gestibus discrepans. Tandē infra annū ꝓbationis sue defi ciens reuersus est ad ollas egipti et secuta est caro carnē .l.

Retulit michi quidā ciuis ho nestus asserēs suis tpibus magun tie si bene memini hoc qđ dictur⁹ sum ↄtigisse veraciter Die quadā dnīca cum sacerdos in ecc̄ia cuius erat pleban⁹ circuiret. et aqua be nedicta populū aspergēt. ad o stium ecc̄e veniens matronā quā dam pompatice venientem. et ad similitudinē pauonis varijs orna mētis pictū obuiā habuit. i cui⁹ cauda vestimentorū quā habebat post se lōgissimā multitudinez de monū residere conspexit Erāt enī pui vt glires. nigri vt ethiopes. ore cachinnātes. manibꝫ plaudē tes. et sicut pisces intra sagenam cōclusi saltātes. Reuera ornatus muliebris sagena diaboli ē Quos vt vidit demonum quadrigaz fo ris expectare fecit. plebem aduo cauit. demoēs ne fugerent adiura uit. Territa illa stetit. et vt visio nes popul⁹ videre mereretur quia vir bonus ac iustus fuit oratiōibꝫ obtinuit. Intelligens mulier ob vestimentorum superbiaz sic se a demonibus esse derisam domum re dijt vestimenta mutauit. et tam ipsi q̄z ceteris feminis eadem visio occasio facta est humilitatis. li.

In quodam sanctimonialiū monasterio quod in opido hūnē si situm est. sacerdos quidā defun ctus est adolphus nomine vir val de secularis et lubricus iam dicti monasterij plebanus. Hic sicut michi retulit quidam sacerdos qui fuerat bunnensis canonicus. cum die quadam cū suo cognato quo dam luderet in aleis. quidam ex parochianis eius flens superuenit et vt matris sue confessionem au dire eamq; communicare dignare tur humiliter et cum lacrimis sup plicauit. Respondente sacerdote. Non nisi expleto ludo. Et ille in staret asserens infirmam expecta re non posse. commotus sacerdos. secum ludenti dixit. Cognate ego cōqueror vobis de homie isto qui me quiescere non sinit. Videns se ille nichil ꝓficere tristis ac gemēs discessit. et infirma sine confessio ne atq; viatico ab hac luce migra uit. Die autem tercio is qui cuz sā cerdote luserat defūcte filio occur rit. et sacerdotis querimonie recor datus illum sine causa occidit. Post hec et alia peccata plurima sacerdos idem peremptoriam incī dit infirmitatem. Qui cum essz in desperatione. quedā cognata ei⁹

sedens corã illo cũ signũ contritio nis videt in eo nullũ tristis sic ait Domine debilis estis valde. ppa rate vos propter deuz. inuocate de um vt peccata vestra vobis dimit tat. et spacium adhuc fructuose penitentie concedat Ad quod ille desperatus respondit. Vides hor reum illud magnum ex opposito nostro? Nõ sunt in eius tecto tot calami quot sunt circa me demonẽs congregati. Et hoc dicto mox a gonisans expirauit. eos vides ad esse moriturus quorum consilio vi xerat sanus. .lij.

Demon quidaz cum homine a se obsessum horribiliter torque ret. et diuersis per os eius garrien do diuersa responderet. dictum ẽ ei a quodam ex circumstantibus Dic diabole si posses ad gratiam i qua fuisti redire quid velles ꝓpt hoc laboris sustinere? Respondit ille Si hoc esset in meo arbitrio. Mallem cum vna anima decepta descendere in infernum q̃z redire i celum. Mirantibus omnibus cur ita diceret. iterum hoc verbum re spondit. Quid de hoc miramini? Tanta est malicia mea et tam ob stinatus sum in illa vt non possim aliquid velle boni. Huic verbo al terius cuiusdaz demonis sermo di scordat liij.

In ecclesia beati petri in colo nia cum femina quedam a demo ne obsessa miserabiliter tormenta retur. contigit vt alia obsessa su perueniret Idem spiritus malignus de reditu ad gloriam sicut superi de interrogatus verbum sermonis eius valde contrarium audiente me respondit. Si esset inquit colum na ferrea et ignita rasorijs et cala mis acutissimis armata a terra vs que ad celum erecta. vsque ad diem iudicij etiam si carnem haberem i qua pati possem me per illam tra here vellem. nunc ascẽdendo. nũc descẽdendo. dũmodo redirẽ possẽ ad gloriam in qua fui. .liiij.

In campo domo ordinis cister ciensis que sita est in episcopatu coloniensi sicut audiui a quodam sacerdote ordinis nostri homine ve ridico. quem res non latuit. Con uersus quidam fuit qui a mona chis cum quibus loquebatur i tã tum litteras didicerat vt textum a lexandri legere sciret. Huiusmo di occasione illectus et deceptus. libellos sibi ad hoc ydoneos occl te fecit cõscribi cepitque in vicio p prietatis delectari. Cumque huius modi studium eidez conuerso ad hoc nimis conuerso prohiberetur. amore discendi apostasiam incur rit. modicum tamen propter eta tem profecit Deinde ad monaste rium penitentia ductus rediens. et hoc vsque tercio actitans. nunc ad scolas seculares exeundo. nũc reuertendo diabolo copiosam in se prebuit materiam decipiendi. Vi sibiliter enim illi apparens in spe cie angeli ait. Disce fortiter quia futurum est et a deo diffinitũ vt baluerstadensis fias episcopus. Stultus ille diaboli dolos nõ ob seruans. sperabat in se antiqua

renouanda fore miracula. Quid plura? Die quadam seductor cõuerso se ingerens clara voce et hilari facie dicebat. Hodie episcop? haluerstadensis defunctus est. festina venire ad ciuitatem cui a deo antistes destinat? es Ipsiu? em̄ consilium mutari non potest Statim miser de monasterio silent exiens nocte eadez in domo cuiusdā honesti sacerdotis iuxta opidum xantense hospitatus est. Vt autē gloriose ad sedem suam veniret. nocte ante lucem surgeus equum hospitis valde bonum strauit. cappam eius dē induit ascēdit et abijt Mane familia domus damno cognito apostatam insequens apprehendit. ad iudicium seculare cuz furto tractus et per sentētiā damnatus. non cathedram vt eps. sed sicut fur patibulum ascendit.

lv.

Narrauit nobis anno preterito beate memorie theobaldus abbas euerbacensis q quidam conuersus cum nescio quo tēderet et auē que cuculus dicitur a voce nomen habens crebrius cantantem audiret. vices interruptionis enumerauit. et viginti duas inueniēs eas q3 quasi pro omine accipien? pro annis totidem vices easdem sibi cōputauit. Eya inquit certe viginti duobus annis adhuc viuam. Vt quid tanto tempore mortificer me in ordine? Redibo ad seculū et seculo deditus viginti ānis fruar delicijs eius. duobus ānis qui supersunt penitebo Haud dubiuz quin diabolus qui supradictū3 cōuersum vt episcop? fieret ad credendum induxerat aperto sermone. et huic suaserit vt tali augurio fidem adhiberet occulta suggestione. Sed dominus qui augurium odit aliter q3 ille ordinaue rat disposuit Nam duos quos penitentie deputauerat anno? eu3 in seculo viuere permisit. et annos vigiti delicijs ordinatos iusto suo iudicio subtraxit Ecce tales sūt promissiones diabolice.

.lvi.

In susato que ciuitas est diocesis coloniensis miles quidam thiemo nomiē habitabat. qui sic totus deditus erat ludo tesserum. vt non die. nō nocte quiesceret semper sacculum cum nūmis secū portabat vt secum ludere volentibu? obuiaret. Ita in ludis expeditu? et fortunat? erat. vt vix aliquis ab illo sine damno recederet. Vt autem posteris ostenderetur quātum deo tales ludi in quibus ire. inuidia. rixe et damna suscitant peccatiq3 verba rotantur. contrarij forent permissum est diabolo. vt cū eo ludēt q̄ multis illuserat. atq3 euisceraēt q̄ mlto? marsubia euacuarat Nocte quadā domū eius in specie cuiusdam ludere volentis intrās saccellumq3 nummi? refertum sub ascella portans ad tabulam sedit. denarios liberalit apposuit. tesseris iāctauit et acq̄siuit. Cui cum prospere succederet et militi iam pecunia quam apponeret defuisset iratus ait. Nūquid

non diabolus tu es? Et ille· Nūc satis est· Appropinquat enim tēpus matutinale oportet nos ire· Tollens q̄ȝ illum per tectū traxit cuius viscera tegulis retrahentib⁹ miserabiliter excussit· et quid de eius corpore factum sit· vel in quē locum illud proiecerit· vsq̄ȝ hodie tam a filio eius q̄ȝ a ceteris qui illum nouerant ignoratur· Mane vero viscerum eius reliquie tegulis inherentes reperte sunt ⁊ in cimiterio sepulte·

lvij·

Demon quidam adolescētis venusti speciem induens ad quēdam militem venit obsequium suum illi offerens· Cui cum multū placeret tam in decore q̄ȝ in sermone· gratanter ab eo susceptus est Qui mox militi seruire cepit tam diligenter et tam timide· tam fideliter et tam iocunde vt satis ille miraretur Nunq̄ȝ equum suum ascēdit· nunq̄ȝ descēdit quin ille esset preparatus ⁊ genu flexo strepaȝ teneret· Discretum prouidum hilarē semper se exhibuit· Die quadam dum simul equitarent ⁊ venissent ad fluuium quendam magnum miles respiciēs ⁊ plures ex inimicis suis mortalibus post eos venire considerans ait seruo· Mortui sumus· ecce inimici mei post me festinant· fluuius ex opposito est· nullus superest locus refugij· Aut occident me· aut capiēt· Tunc ille· Ne timeas domine· vadum fluminis huius bene noui· sequere tantum me bene euademus Respōdente milite· Nunq̄ȝ homo fluuium istum in hoc loco transuadauit· Spe tamen euasionis seruum ducem secutus sine periculo venit ad litus· Et ecce eis trāspositis· hostes ex opposito litore cōsistentes mirati sunt dicētes Quis vnq̄ȝ audiuit vadum in flumine isto? Non alius nisi diabolus illū transuexit· Timētes q̄ȝ reuersi sūt Processu vero temporis accidit· vt militis vxor infirmaretur vsq̄ȝ ad mortem· In qua dum omēs medicoruȝ artes defecissent ait iterum demon domino suo· Si domina mea inūgeretur lacte leonino statim sanaretur· Dicente milite vnde haberetur lac tale· Respondit ille· Ego afferā· Qui vadens ⁊ post spacium vnius hore rediēs vas plenum secū attulit· A quo cum fuisset peruncta mox meliorata pristinuȝ recuperauit vigorē Cui cū diceret miles· vnde habuisti taȝ cito lac istud? Respōdit De montibus attuli arabie· Recedens a te in arabiam iui· leene speluncam intraui· catulos abegi ⁊ ipsam mulsi· sicq̄ȝ reuersus sum ad te· Stupente milite ad verba ista ⁊ dicente· Quis ergo es tu? Respondit ille· Nō sollicite ris de hoc seruus enim tuus sum ego Instāte milite tandē confessus est dicēs Demon ego sum vnus ex illis q̄ cum lucifero ceciderunt· Tūc magis milite stupente subiunxit· Si natura diabol⁹ es· quid est q̄ȝ tā fideliter seruis homini· Respōdit demon· Magna est mihi consola

tio esse cum filijs hominum. Dicē te milite nō audeo de cetero vti ser uitio tuo. Iterum ille respondit. Hoc pro certo scias quia si me te nueris nūq̄z a me vel propter me aliquid mali tibi eueniet. Nō au deo inquit. sed quicquid ꝓ mer cede tua postulaueris. licet dimi dium bonorum meoruz libens tra dam tibi Nunq̄z homo homini ser uiuit tā fideliter ꝛ tā vtiliter. Per tuam prouidentiam iuxta fluuiū mortem euasi. per te vox mea rece pit sanitatem. Tunc demon. Ex quo tecuz esse non potero nil pro seruitio meo nisi quinqꝫ solidos re quiro. Quos cum recepisset militi illi reddidit dicens. Peto vt ex e is nolaz compares. ꝛ super tectū pauperis illi⁹ ecclesie ac desolate suspendas. vt per eam saltem do minicis diebus fideles ad diuinuz conuocentur officium. Sicqꝫ ab oculis eius disparuit. Et hoc id circo demō petijt vt hij qui hacte nus debitam horam diuini officij preuenientes cum summa deuotio ne expectabant eo ꝙ timeret tar dius ad diuina misteria concurrē re. de cetero non nisi post audituz nole sonum conuenirent.

lviij.

Ante hoc triennium d'functo abbate sancti dyonisij gentis frā corum apostoli cum ditissima illa abbatia vacaret. ꝛ ad eam plurēs aspirarent. venit ad regez philip pum is qui in congregatione vide batur esse potior prepositus vide licet pro abbatia supplicans ꝛ di cens. Domine ecce quingentas offero vobis libras vt propicius michi sitis i hac abbatia. Cui rex nichil promittens sed simoniacū muneris recepcōne q̄si in arce spei ponens respondit. Date pecuniā camerario meo secrete. Recedente igitur preposito ꝛ quasi de regio fauore certificato cellerari⁹ de hijs nichil sciens eundem regem adijt. ꝛ preposito similia petens similem pecunie quantitatem obtulit. ac ꝙ simile responsum accepit. Nouissi me venit thesaurorum infidus cu stos. et ipse pro abbatia regi q̄n gentas libras offerens Cui sicut superioribus responsum est Et li cet rex sicut homo prudēs dissimu laret. plurimum tamen ei displice bat trium illoruz monachorū am bitio ꝛ proprietatis viciuz. immo tam execrabile furtum. sciēs ob latam pecuniam monasterio fuis se subtractā. Prefixit tamen con uentui diem in qua eis abbatē cō stitueret. eo ꝙ abbatia in man⁹ eius deuoluta fuisset. Sedente re gē in capitulo verbis ad hoc ydo neis premissis cum diligēter circū spiceret ꝛ personas ꝯsideraret tres predicti monachi preposit⁹ vide licet. cellerarius. et sacrista in sū ma expectacōne erāt positi singu li per momenta singula abbatiā sibi sperantes esse porrigendam. Et licet spes sancta nō confūdat omnes tamen in sua expectatiōe sunt confusi. Nam rex videns mo nachum quendam simplicē in an gulo capituli residentem. ꝛ nichil

minus q̄ de abbatia sperantem in spiratione diuina vt surgeret precepit. Stante illo cum verecundia coram principe dictuz est ei ab eodem rege. Domine en committo vobis abbatiam sancti dionisij Quo audito hō ille simplex cū regi non assentiret. immo fortiter reclamaret. asserens se personam eē humilem priuatam et despectam atq; ad tantam dignitatē nimis indignam nimis q; insufficientē. se vituperando apud regem cōmēdauit. Et coegit eū. Postea subiecit. Domine ecclesia ista plurimis debitis est obligata. nec est vnde soluantur Cui rex subridendo respondit En in instanti mille quingentas libras vobis dabo. et cuz necesse fuerit vobis accommodabo pecuniam. insuper auxiliuz et consilium impendam. precepit q; camerario supradictam pecuniam ei afferri. Adbuc puto viuit et forte per eum domus illa melius regitur q̄z per illos esset regenda qui ad eius regimen aspirauerūt

lix.

Ante tempora cum sub imperatorē frederico huius frederici auo vna ex iperialibus abbatijs vacaret. duoq; electi essent nec cōcordare possent. vnus illorum magnam summam argenti quā in monasterio cōgregauerat eidez frederico obtulit quatenus sibi assistēt Et promisit pecunia recepta. Postea intelligens aduersarium eius virum esse bonum simplicem et ordinatum cepit cum suis habere cō filium qualiter indignum amoueret. et ob virtutes suas electum cōfirmaret. Et dixit ei quidaz Domine sicut audiui monachi omēs ex regula tenentur acus portare Sedente vobis in capitulo dicite illi inordinato vt ad punctionez digitorum vestrorum acum suaz vobis accommodet. et cum nō habuerit inuenietis contra eum occasionē quasi de irregularitate. Quod cum factum fuisset et ille non haberet. Ait alteri. Domine presta te vos michi acum vestram. Quā cum ille mox extraberet. forte p̄munitus respondit iperator Vos estis monachus in ordine iustus et ideo tanto honoē dignus Ego decreueram honorare aduersariuz vestrum. sed ille irregularitate sua se reddidit indignuz. Bene apparet in hijs minimis q̄z negligēs et dissolutus sit in maximis. Tali q; sophismate monachuz astutum imperator amouit et simplicē in abbatem promouit.

lx.

In regno francie villa que quido dicitur virgo quedam fuit nobilis et religiosa sed paralitica Huic pater suus vtpote vir magnus et diues sacerdotes qui ei diuina celebrarēt instituit. ministros annuosus q; redditus sufficienter ordinauit Que cum orationibus ieiunijs et diuine contemplationi operam daret. ita illarum dulcedine est pasta vt omnis cibus corporalis ei in nauseam verteretur. nec aliquid ex eo sumere posset. nisi

succum modicum vuarum. Ho spitalis erat valde per quam et spi ritum meruit prophetie. Ordinē nostrum summo honore reuereba tur. et hoc ei sepissime contigisse fertur. vt cū aliqui monachorū siue abbatum ad eius hospitium diuertere proponerēt. illorum ad uētum ipsā presciret. atq admo dum hilaris familie pdiceret. Ta li ac tali die illi et illi abbates siue monachi ad nos venturi sunt. p parate necessaria. Alio tempore cum die purificationis domine no stre clericis alijs q ministris diui no nutu absentibus sola iaceret in tra se tristis dicebat. Modo hic so la iaces. nec aliqd obsequij mod ecclesie vniuersalis hodie beate vi genitrici impendis. Dum talia in mente volueret spiritus eius mira bili dei virtute de corpore eductus ab angelo intra celestem iherusā lem est deductus. In qua maxi mam vidit processionez ex diuer sis eiusdem beate ciuitatis ordib9. patriarchis videlicet. prophetis. apostolis. martiribus. confessori bus. ceteris q fidelibus. Ex qui bus bini ac bini simul incedebant. et candelas ardentes in manib9 ge stabant. Antiphonas siue respon soria ad diez pertinentia more ec clesie militantis omnes decātabāt stationes debitas obseruabant. Angelus vero virginis ductor al teri cuidaz virgini quam nouerat esse consimilis meriti illaz sociauit candelam porrigens ardentē. Tā tus erat decor omnium. tanta glo ria. in dispari tamen claritate sin gulorum. vt nulla lingua fari suf ficeret. Saluator vero qui caput est omnium sanctorum splendor glorie et sol iusticie indutus ponti ficalibus mitram gestans in capi te suo. cum baculo cirotecis et anu lo. et reliquis episcopalibus orna mentis nouissimum locum cū ma tre tenebat. Cuius pulchritudiez omnis celestis exercitus mirabat. Qui cum post terciam stationem inchoasset antiphonam Hodie be ata virgo maria puerum ihesum et c. ingressi sunt templuz ex auro gemmis q constructum. Deinde inceptus est misse introitus et ab omnibus simul decantatus. Inte rim christo introeunte ad altare postq̄ expletum est kyrieleyson per chorum alternatim post Glo ria in excelsis deo et c. quod ipe in choauit beatus prothomartir ste phanus epistolam legit de libro malachie prophete. Sanctus ve ro iohannes euangelista dalma tica indutus legit euangelium se cundum lucam scilicet. Postq̄m impleti sunt dies purgationis et c. Quo perlecto dominus secundū morem ordinis nostri ad graduz redijt. et ab offerētibus candelas suscepit. Predicta autem virgo per spiritum sentiens se ad corp9 reuersuram. candelam suam offer re noluit. etiam angelo suo preci piente. volens illam secum ad ter ras portare. Quod angelus consi derans candelam in manu eius fre git. superiorem partem auferens

et inferiorem illi relinquens Sic q ad corpus reuersa partem eandem manu conclusam se retinuisse inuenit· de qua plurime fiebant et forte vsq hodie fiunt virtutes Nam aquam superfusaz infirmi bibunt et conualescunt· Tam manifesta et sublimis erat visio vt modum eius minime intelligeret· dicens illud apostoli cum de ea interrogaret Siue in corpore siue extra corpus nescit deus nescit dominus · Eustachius abbas de claustro visitator noster audiens hanc visionem quibusdaz abbatibus referentibus nobis illud desiderio veritatis cognoscende virginem principaliter adijt· et ab eius ore que dicta sunt audiuit·

lxi·

Ante hos annos cum catholici contra albienses hereticos fuissent signati· et cum iam non modicuz ab eisdez hereticis essent exacerbati· duo honesti clerici per terram illorum transeuntes cum ecclesiam vidissent i via desolatam ait vnus alteri· Sabbatum est intremus ecclesiam hanc et dicamus missaz in honore domine nostre · Portabant enim secum librum · calicem et indumenta sacerdotalia· Antequam esset missa completa heretici perditi sunt Qui armata manu intrantes et sacerdotem de ecclesia trahentes linguaz eius radicitus absciderunt· Quem socius multo labore cluniacum deducens monachis commendauit · Illi vero sicut viri catholici et religiosi sacerdotem catholicum et notum propter fidem cristi et genitricis eius honorem tam crudeliter mutilatum deuote suscipientes · omnem ei humanitatez exhibuerunt · In nocte vero epiphanie cum solennes decantarentur vigilie baculo parietem pulsans ministros aduocauit · Qui cum quererent quid vellet · et ille se in oratorium deportari signaret· volentes ei parcere non acquieuerunt Tandem importunitate eius tediati in ecclesia eum ducentes ante altare quoddam deposuerunt· Qui cum matrez misericordie tota mentis deuotione inuocasset· illa ei apparens et carnez lingue formam habentem in manu tenens respondit oranti · Quia propter fidem filij mei et honorem michi exhibitum lingua tua priuatus es · aperi os tuuz · Quod cum ipse fecisset digitis ori eius immissis radici lingue precise eandem carnem coniunxit et viuiuit· sicq disparuit· Qui mox cum angelo in vocem laudationis erumpens clara voce clamauit· Aue maria gratia plena vsq ad finem · Quam salutationez cum crebrius repeteret stupentes accurrere ministri· accurrerunt et de choro monachi· de tam puro et tam iocundo miraculo deum et eiusdez genitricem glorificantes · Non immemor collati sibi beneficij clericus in eodem cenobio factus est monachus · Cum iohannes scolasticus xantensis circa idem tempus esset in prouincia albiensium cum exercitu domini audiens de

tāto miraculo in reditu cluniacū venit iam dictum monachum si bi ostendi petiuit. Quo viso lau dauit dominum de tāto miraculo hominibus inaudito. qui matris sue honorem augere volens. homi ni non solum muto loquelā resti tuit. sed processus elingui linguaz reddidit. Noluit enim matris sue honoratorem mutilatum relinque re. sciens non decere celi reginam mutilatum habere ministrum. eru diens nos suis operibꝰ. vt et nos parentes nostros omni honore ꝓ sequamur. et eorum voluntatem dūmō ad malū nos nō ipellāt q̄n tū possim⁹ studē ipleam⁹

lxiij.

Adam sacerdos et monachꝰ in lucka monasterio ordinis no stri considerans me in huiusmodi miraculis delectari. ex multa cari tate michi de seipso retulit quod dicturus sum. Cum inquit essem puer ita caput habebaz scabiosū vt pre fetore putredinis eius me cum sedere vel legere scolares re cusarent. Prima oratio quam di dici salutatio erat angelica adhuc puerulus satis eam frequentans. Cum apud monasterium weest falie positus fuissem ad litteras et eundo ad scolas siue ad matuti nas quotidie transirem ad quādā ecclesiam conuentualem ex neces sitate vie sine intermissione ante o ratorium in honore dei genitricis dedicatum cum tribus venijs toti dem feci salutationes Nocte qua dam putans ad matutinas fuisse compulsatum surrexi tremens. et cum venissem ad iam dictum mo nasterium. essetq; oratoriuz clau sum tribus vicibus secundum con suetudinem genua flectendo do minam nostram angelico versicu lo salutaui. Surgens vero inueni ostium apertum et tāta erat in ec clesia claritas vt fulgori meridia no assimilaretur. Quam cum stu pidus intrassem. vidi ante maius altare septem matronas pulcher rimas residentes. vnam in medio q̄ ceteris clarior erat et sex hicide id est tres a dextris et tres a sini stris. Media vero me vocans cuz propius accessissem ait Done pu er quare non adhibetur cura capi ti tuo? Respondente me. Domina satis circa me laborauerunt amici mei sed michil profecerunt. Sub iunxit illa. Nosti que sum? Cui cum dicerem. non domina. respō dit. Ego sum mater christi et do mina huius oratorij Quia mei me moriam solitus es habere. ego ti bi curam adhibeo. Accipe fructꝰ ligni fusilis et fac tibi hodie ex eo lauari caput tribus vicibus ante missam. in nomine patris et filij et spiritus sancti. statimq; curabit Et dixit domina nostra mat cri sti ad eum. Ad me accede adam Et feci secundum mandatum eꝰ flectente me coram ea genua me et. manum suam benedictam sup caput meum ponens ait. Ab hac hora vsq; ad diem mortis tue non dolebis caput. Mane vero cuidā femine que me nutriuit oīa retuli

Qui invallem proximam descendens et ostensos fructus colligens predicto modo caput meum lauit statimque conualui. Dolorem vero capitis nunquam ab illa hora passus sum. cum tamen hoc in ordine satis sit miraculosum.

lxiij.

Miles quidam etate adolescens cum quodam milite diuite domino suo a quo beneficiatus erat habitabat. Et licet etate floreret amplius tamen florebat virtute virginitatis. Inuidia operante diaboli. ad vxorem domini sui grauissime cepit temptari. Qui cum per annum eadem incessanter temptatione laboraret. iamque ei intolerabilis esset. submota verecundia domine sue quid pateretur aperuit. A qua repulsam passus amplius affligebatur. Casta enim erat matrona et viro suo fidelis Veniens ad quendam heremitam de cuius consilio totus pendebat passionem suam illi cum lacrimis confessus est Cui vir sanctus fiducialiter respondit. O nichil aliud nocet tibi. Ego tibi dabo consilium vt desiderium tuum consequatur effectum. Per annum istum singulis diebus dei genitricem mariam centies cum totidem venijs angelico versiculo salutabis et quicquid volueris per illam impetrabis Sciebat enim quod castitatis amatrix iuuenem castum licet in errore positum non desereret Ipsa enim tante pietatis est vt neminem se inuocantem et sibi fideliter seruientem periclitari sinat. Cumque iuuenis in multa simplicitate domine nostre iniunctum obsequium impenderet. die quadam sedens in mensa domini sui recordatus est quia dies eadem terminus esset anni Et statim surgens ascendit equum suum. vicinamque intrans ecclesiam orationes solitas expleuit. Qui cum exiret de ecclesia vidit matronam pulcherrimam omnem decorem humanum transcendentem. equum suum per frenum tenentem. Miranti quenam esset illa respondit. Placet ne tibi species mea? Dicente milite. nunquam pulchriorem te vidi. Illa subiunxit Sufficeret ne tibi si me posses habere vxorem? Qui cum responderet. cuilibet regi bene sufficeret species tua. et beatus iudicaretur tuo consortio. subiecit illa. Ego ero vxor tua. accede ad me et da michi osculum. Et coegit eum. dixitque. Modo iniciate sunt nuptie. et in tali die coram filio meo perficientur Ex quo verbo cognouit eam esse matrem domini. Apprehendens que strepam equi eius vt ascenderet precepit. cuius auctoritate miles pressus obediuit Ab illa hora tam plene a libidinis temptatione predicta miles liberatus est. vt etiam vxor domini sui miraretur Hec cum heremite recitasset per ordinem ille genitricis dei pietatem simul et humilitatem admiratus respondit Ego interesse volo diei nuptiarum tuarum. Interim de rebus tuis disponas Quod cum fecisset et heremita venisset ad diem prefixum dixit iuueni.

spentis aliquid doloris. Respon dente illo non. cum secundo post horā idipsū ab eo sciscitaret. re spondit. Modo sentio. Qui post paululuz agonisans spiritum ex alauit. et celestem thalamum pro missas nuptias celebraturus intra uit.

.lxiiij.

In monasterio quodam san ctimonialium cuius nomen igno ro ante nonnullos annos quedā virgo degebat nomine beatrix. Erat enim corpore speciosa. men te deuota. et in obsequio dei geni tricis feruentissima. Quotiens illi speciales orationes siue venias se cretius offerre potuit pro maxīs delicijs reputauit. Facta vero cu stos hec egit tanto deuotius quā to liberius. Quam clericus quidā videns et concupiscens procari ce pit. Jlla verba luxurie spernente isto importunius instante serpēs antiquus tam vehementer pectus eius succendit vt flammam amo ris ferre non posset. Accedens ve ro ad altare beate virginis patro ne oratorij sic ait. Domina quan to deuotius potui seruiui tibi. ecce claues tuas tibi resigno. tempta tiones carnis sustinere diucius nō valeo. Positis qz super altare cla uibus. clam secuta est clericum. Quam cum miser ille corrupisset post dies paucos abiecit. Jlla cū nō haberet vn̄ viueret et ad clau strum redire erubesceret facta est meretrix. Jn quo vicio cū publice quindecim annos transegisset. die quadam i habitu seculari ad por tam venit monasterij. Que cum dixisset portario. nosti beatricez quādoqz huius oratorij custodē? Respōdit Optime noui. Est eni domina proba ac sancta. et sine querela ab infantia vsqz ad hanc diem in hoc monasterio conuersa ta. Jlla verba hominis notans s non intelligens. dum abire vellz mater misericordie in effigie nota ei apparens ait. Ego per quinde cim annos absentie tue officiuz tu um suppleui. Reuertere nunc in locum tuum et penitentiam age quia nullus hominum nouit exces sum tuum. Jn forma siquidem et habitu illius dei genitrix vices e gerat custodie. Que mox ingres sa q̄zdiu vixit gratias egit per cō fessionē circa se gesta maifestās.

.lxv.

In vicina ciuitate tridentine sicut mihi retulit quidam abbas latro famosus versabatur. a quo multi depredabantur. et qui se de fendere voluerunt nec potuerunt occidebantur. Hic cum die qua dam monachum quendam ordi nis nostri obuiuz haberet. sperās qz pecuniam portaret ait Nisi vo luntarie sequaris me occidam te. Quem cum monachus sequeret et quereret i via quis esset. vel q̄d operis haberet. respondit ille. Ego sum latro ille famosus. no men suum exprimens. Cui cum monachus diceret Jā incipitis cane scere et non timetis anime vestre

Respondit ille. Non plus q̃z pe cus. Et tacuit monachus. Ve niens in speluncam illius ait intra se. Si posses hoīez hunc conuer tere magnū deo p̄stares obsequiū Dixitq; ad latronem Si licet mi chi aliquid vos interrogare? Re spōdēte illo. licet. monach9 sub iunxit. Qualis extitit vita vestra a principio? Respōdit ille. pessi ma. Quando puer erā cū ōmibus meis coetaneis contendebā. fact9 adolescens furtis operam dedi. de inde in viruz proficiens latrocinia exercui. in quibus adeo profeci. vt hodie caput et magister sim om niū latronū hui9 p̄uincie. Ad qd monachus. Nūquid non timetis penas eternas huiusmōi operib9 preparatas? Dicente illo. de ani ma nulla michi questio est. eo q perdita sit. Monachus respōdit Quid si possem vobis ostendere vi am salutis. velletis michi acquie scere nec ne? Ait latro. Etiaz vo bis consentire. Et ille Jeiunate v nū diē in ebdomada in honore san cte marie genitricis dei. et nulluz in illa die ledatis. et sciatis pro certo quia gratiā apud filiuz vob obtinebit. Respōdit latro. Hec reuera faciā et iā voueo. Nichil ea die comedā. nulluz depredabor. nullū ledā. Elegitq; diē sabbati nichil in illo mali operans. immo plurimos a sociorū manibus dep dandos siue occidendos ob honorē beate virginis eripiens. Eodez tē pore tridentuz ab hostibus per cir cuitū vastabatur. et exeuntes sa tellites ciuitatis cū hostes die sab bati insequerētur. iā dictū latro nē inermē propter sabbatuz cū ce teris ceperunt. Et cū esset fortissi9 non se defendebat cū caperetur. nō se excusabat. nec loqui voluit interrogatus cū duceretur. Veni ens in ciuitatē mox vt cognitus ē patibulo adiudicatus est. Nutū tamen vt creditur beate virginis super pulchritudinē corporis ei9 iudices moti in hoc conuenerunt. vt p̄uincia abiurata viueret. Qd cū ille abnueret et diceret. Non fa ciam. melius est enim vt hic pec cata luam q̃z in futuro. Respōde runt. Sine tunc vt decolleris Nō curo inquit qualis sit pena dūmo do occidar. Et illi. Vis vt voce͏̄t tibi sacerdos. Respondit. Non ē necesse Oēs enim christiani estis ōmibus vobis peccata mea confite or. Quod cū fecisset cuz multa cō tritione nichil se boni vnq̃z fecisse testabatur preter illud ieiunium quod a monacho didicerat. Sic q extra ciuitatē decollatus est. et in eodem loco sepultus Nocte ea dem vigiles portarum circa eius tumulū luminaria viderunt Quin q; enim matrone corpus effodiē tes. et caput corpori adaptantes posuerunt in feretro. mire texture purpura superiecta. Ex quibus quatuor singulares candelas ardē tes in manibus habentes per qua tuor partes feretrum tollentes. quinta que clarissima omnium e rat cū candela sequēte ad portā vs q; venerūt ibi corpus deponentes

Custodes ista videntes timuerunt putantes esse fantasma · Quibus illa dicebat · Dicite episcopo vrō vt capellanum meum a vobis decollatum in tali loco ecclesie honorifice sepeliat · minas addens si negligeret ꝛ nominauit se Mane cū episcopo nunciata essent cum clero et populo exiens purpuram deposuit · caput precisuȝ corpori vnitum videns expauit · texturamqꝫ purpure humanum artificium excedentē admirat⁹ relatis credidit · hominemqꝫ cum timore ꝛ honore maximo · non vt latronem sed sicut christi martirem in loco designato sepeliuit · Ab illo tēpe vsqꝫ hodie aliqs vix adultus in illa ꝓuincia inueitur qui eius exemplo diem sabbati in honorom domine nostre non ieiunet ·

lxvi·

In francia virgo queda christum in etate trium annoruȝ quādo iam loqui per naturam poterat videre desiderans · hoc vt fieret precibus instabat · Erat enim tam ꝑfecte vite · vt non immerito talia presumeret · ꝛ se exaudiri speraret a deo · iuxta vaticinium ꝓphete · Voluntatem timentium se faciet · Die quadam cum dicta missa ipsa populo omni egresso sola in ecclesia morā faceret ꝛ oraret · infantem quasi triennem circa altare deambulantem conspexit · putans a matre illum ibidem neglectuȝ · Erit enim speciosissimus ꝛ tanta gratia vultus eius resplenduit · vt in illius aspectu delectata ad se eum vocaret et manibus demulcēt sic dicens · Dic michi bone puerule vbi est mater tua · Qui dum michil ei responderet · estimans illa vtpote infantem nondum posse fari subiūxit · Nosti dicere pater noster tuum · Ad quod dum non responderet vt prius · Adiecit Dic post me · Aue maria gratia plena dominus tecū · Et dixit post eā infātulus eadeȝ verba tam hilariter ꝛ tam distincte vt verba miraretur Similiter factum est de clausula secūda scilicet Benedicta tu in mulieribus · Cum vero ei prediceret Et benedictus fructus vētris tui · tocius humilitatis magister sua inspiratione sciens scriptuȝ · Nō te laudet os tuum sed alienuȝ eādē clausulā dicē noluit · ꝫ mox illa intuente per ostensā formam celos penetrauit · Tunc primū virgo venerabilis se exauditā intelligens gratias egit christo qui taȝ celeriter impleuit desideriū suū ex semetipso ·

·lxvii·

Erat in regno francorū episcopus quidā etate iuuenis sed magne religionis · nominis eius siue diocesis eius non memini · Hic tāte fuit pietatis · misericordie · ac humilitatis · vt equitans in via neminem leprosorum sibi occurētiuȝ sine elemosina preteriret · Sepe etiam de equo descendit ꝛ petentes preueniens nummis manibus illorum tanq̄m christi gasophilatio immissis atqꝫ deosculatis iterū ascēdit et processit · Die

quadam dum per stratam publicam inceederet leprosus quidam secus viam stans in agro voce raucissima vt sui misereretur clamauit. Erat enim aspectus eius tam horridus et quasi a lepra tam corrosus. vt oculus humanus nō sine cruciatu illum inspicere posset Quem vt sanctus episcopus vidit misericordia motus mox de equo ruit. et ante illum currens obtulit elemosinam Ad quem leprosus. Non sunt michi necessarij numi tui. Cui cum episcopus respōderet. quid ergo vis vt faciam tibi. Ille subiunxit Vt putredinē huius infirmitatis mee abstergas digito ostendens saniem de naribus profluentē magni horroris atq; fetoris. Quam cum vir beatus xpi amore succensus manu tergeret. Clamauit ille dicens. Cessa cessa asperitatem digitorum tuorum tolerare non valeo. Cumq; adhiberet partē camisie sue que de pāno fuerat satis subtili. simili clamore probibitus est Tunc episcopus. Si pati nō potes manum. si non pannum delicatum. vnde vis vt abstergatur? Respondit leprosus. nihil aliud patiar preter linctionem lingue tue. Mox ad illud verbum lucta nō modica oriri cepit in corde pontificis inter gratiam et naturam Illa vt fieret volente. ista contradicēte. Sed gratia dei cooperante et nature vim faciente. linguam apposuit et promuscidem elephantinā linxit. Mira res. Mox de naribus eius qui leprosus videbatur gemma preciosissima lapsa est in os episcopi. Et vt ostenderet se esse christum. qui ad probandā; episcopi virtutē finxerat se leprosū. in oculis eius gloriose celos ascendit. et quia eiusdem glorie particeps futurus esset episcopus ascēdens repromisit.

lxviij.

Mulier quedam cū apes multas nutriret. et ille non proficeret immo passim morerentur. cum contra hoc remediū circunquaq; quereret dictum est ei. quia si corpus domini inter illas locaret. mox lues ipsa cessaret. Que ecclesiam adiens et se cōmunicare velle simulās corpus domini sumpsit quod statim a sacerdote recedens extraxit. et ex vno ex alueolis illd locauit Mira dei potentia. Vermiculi creatorem agnoscentes de fauis suis dulcissimis hospiti dulcissimo capellulam mire structure fecerunt. in q altare eiusdem materiei erigentes sacratissimum corpus super illud posuerunt. Et benedixit dominus operibus eorum. Processu temporis cum femina idem vasculum aperuisset. et iam dictum oratorium cōspexisset expauit. currensq; ad sacerdotem confessa est ei omnia et que egit et que vidit. Tunc ille assumptis parrochianis suis. ad vasculum venerunt. apes circumuolantes et in laudem creatoris resonantes abegerunt. capellule parietes. fenestras. tectum. campanile. ostium. et altare admirātes corpus domini cū laude et gloria

retulerunt: licet autem mirabilis sit deus in sanctis suis · mirabilior tamen in hijs minimis predicatur ·lxix·

Tempore illo quando mani festari ceperunt hereses albienses quidam maligni virtute diaboli ca suffulti quedaz signa atq3 por tenta ostederunt quibus et easde hereses roborauerunt · et multos fidelium in fide subuerterunt · Su per aquas ambulauerunt et non sunt submersi · Cernens hoc sacer dos quidaz fide catholicus et vita religiosus · sciens vera signa cum falsa doctrina esse non posse · cor pus domini cuz pixide ad flume vbi illi populis suas ostensuri erat virtutes deportauit · Dixitq3 in audientia omnium · Adiuro te di abole per eum quem in manibus porto · ne in hoc flumine ad hui9 populi subuersionez per hos homi nes tantas exerceas fantasias · Post hec verba illis super vndas fluminis ambulantibus vt prius sacerdos turbatus corp9 domini cum in flumen iactabat Mira cri sti potentia · Mox enim vt eleme tum tetigit sacramentum fantasia cessit veritati · et pseudo illi facti quasi plumbum descendetes in p fundum sunt submersi · Pixis ve ro cum sacramento statim ab an gelis sublata e · Videns sacerdos hec omia · de miraculo quidem ex ultauit · sed de iactura sacramenti doluit · Totam vero noctem i la crimis et gemitu transiens · mane pixidem cuz sacramento repperit super altare · ·lxx·

Erkenbaldus de burbay vir nobilis erat et potens · tantus ama tor iusticie vt nullam in iudicijs respiceret personam Hic cum gra uiter infirmaretur · lectoq3 decum beret in proxima camera tumultu clamores q3 femineos audiuit · Qui cuz de causa sciscitaretur nl lus ei circumstantium veritate di cere presumpsit · Tunc mittens v num ex pueris ait · Precipio tibi sub interminatione oculorum tu orum vt dicas mihi meram verita tem · Cui ille pauens respondit · Domine domicellus meus filius sororis vestre feminā vi opprime re voluit et hec fuit causa clamoris Ad qd verbum valde commotus dixit militibus · Ite et suspendite illum · Milites obedientiam simu lantes · Postq3 egressi dixerunt adinuicem · Si occiderimus iuue nem hunc nobilem et dns noster sicut opinabile est mortu9 fuerit vel morte mulctabimur vel erim9 extorres · Omia tamen iuuem in timantes et vt presentie auunculi se subtraheret commonetes · post horas aliquas ad dominuz suuz in gressi · se eius implesse mandatuz affirmauerunt · Quinto vero die iuuenis estimans auunculum de culpa esse placatum · vel immemo rem apto ostio introspexit Que vt infirmus conspexit verbis bla dis iuxta se sedere precepit · vno brachio collum eius stringens et manu altera cultellum suum clam extrahens gutturi eius infixit · et

occidit. Qui cum planctu et dolo re multorum elatus est et toti pro uincie incussit horrorem. Sed et erkenbaldo additus est dolor do lori adeo vt inualescēte infirmita te pro episcopo mitteret petens sa crum sibi corpus deferri. Qui cuz venissz ille cum multis lacrimis et contritione cordis omnia peccata sua cōfessus est. tacita tamē iuue nis interfectiōe. Super quo eps iratus respondit. Quare subticetis parricidium quod cōmisistis in co gnatum vestrum? Dicente illo. fu it ne hoc peccatum? subiecit eps. Etiam crudele nimis. Et ille. E go neq peccatum iudico. neq a deo mihi remitti deposco. Respō dente episcopo Ego vob xpi cor pus non tradam nisi parricidium idem confiteamini. Subiūxit vir nobilis. Sciatis domine me non illum occidisse ex aliquo rancore. siue motu ire. sed solummodo ex dei timore zeloq iusticie. Nunq̄z aliquis filium sororis plus dilige re potuit q̄z ego illum dilexi. Si mihi corpus dn̄i mei negaueritis ego illi corpus et animam meam committo. Hec enī egit et dixit propter exemplum ne iusticie et iudicio derogare videretur. Vix pōtifex limē domus egressus fuerat et ecce egrotus eū reuocauit dicēs Reuertimini dn̄e episcope reuer timini. Videte si in pixide habea tis corpus xpi. Quod cum fecissz nec aliquid in ea repperisset. sub iūxit ille. Ecce quem michi nega stis ipse se michi nō negauit. ap paruitq hostia in ore eius Et im pletum est in eo quod per sapien tem dictum est. Diligite iusticiā qui iudicatis terram. Sētite de do mino in bonitate et in simplicitate cordis querite illū. qm̄ inuenitur ab hijs qui non temptant illum. apparet autem eis qui fidem habēt in illum. Episcopus vero pauēs tantum miraculuz vbiq diuulgā uit. .lxxi.

Magister mauritius parisien sis episcopus ante mortem suā tā grauiter infirmatus est. vt materi a rapta in cerebrum sensum ei sub traxerit. In tali defectu positus cum corpus domini cum instanti a postulasset. et hij qui circa eum erāt propter sensus inopiam illd ei dare non auderent. pcurauerūt cum sacerdote vt hostiam non be nedictam apportaret. Qui cum venisset cum multa reuerentia q̄li ter decebat episcopum communi care. mox vt limen domus sacer dos attigit. episcopus clara voce clamauit Tolle tolle. non est do minus deus Reuelauerat deus au riculam eius vt intelligeret quid circa se ageret Stupente sacerdo te. necnon et alijs qui aderant re uersus est. verum christi corpus deferens. Quod cum verbis ca tholicis valde atq compunctis adorans deuote suscepit cuz quo et sensum ad dei gloriam subtrac tum perfecte recepit. Sicq i bo na confessione plenus fide et cari tate migrauit ad dominū nostrū christum. lxxij.

¶ Tēpore scismatis inter philip
pum et ottonem dominus guido
cardinalis aliquādo abbas cister
ciensis cum missus fuisset coloniam
ad confirmandam electionem ot
tonis bonam illic consuetudinem
instituit. Precepit enim vt ad ele
uationem hostie omnis populus i
ecclesia ad sonitum nole veniam
peteret. sicq; vsq; ad calicis bene
dictionem prostratus iaceret. Pre
cepit etiam vt quotiēs deferendū
esset ad infirmum. scholaris siue
campanarius sacerdotem precedēs
per nolam illud proderet. Sicq;
omnis populus tam in stratis q̄z
in domibus cristum adoraret. Re
tulit eis eodem tempore casum sa
tis miraculosum. ¶ Miles quidā
in frācia fuit tante deuotiōis vt q̊
tienscumq; christi corpus eleuari
siue deferri videret prostratus il
lud adoraret. Cōtigit vt die qua
dam vestibus suis preciosis indu
tus intraret ciuitatem. Cumq; pla
tea in qua equitabat nimis esset
lutosa ex improuiso obuium ha
buit corpus domini. Quo viso mo
dicum intra se deliberans ait. Quid
facies modo? Si in tanta profun
ditate te prostraueris perdita sūt
vestimenta tua hec delicata. Si
vero non descenderis saluberrime
consuetudinis transgressorem te se
per accusabit conscientia. Quid
plura? Preualescente deuotione
de equo prosiliens in lutum se mi
sit. in quo flexis genibus eleuatis
manibus christi corpus adorauit.
Et quia dulcissimus dominus ho
norantes se non solum in futuro re
munerat immo etiam in presenti
nōnunq̄z rehonorat. hoc egit sua
potentia vt tocius luti nec vna q̄
dem guttula vestimentis eius ad
hereret. Tunc equum cum mul
ta ammiratione reascendit et am
plius in fide confortatus deum glo
rificauit. lxxiiij.

¶ In diocesi leodiēsi i villa que
elselo dicitur laycus quidam ha
bitabat religiosus nomine domā
dus monachi nostri domandi a
quo nomē traxerat auunculus.
Hic tempore quoddam peregri
nationis gratia cum quibusdam
prouincie sue hominibus iheroso
limam profectus est. In die pa
sche cum post solemnia missarum
se ad reditum illi prepararent. eis
q; predictus domandus vt homo
deuotus suaderet dicens. Conue
niens est fratres vt in hac sacratis
sima die quiescentes omnes eius
horas peraudiamus. persuadere nō
potuit. Festinantibus eis ad por
tum ipse remāsit. omniaq; diei of
ficia illius peraudiens solus post
eos die sequenti iter arripuit. Cui
persona magne reuerentie i equo
occurrens atq; salutans ait. Cur
sic bone homo solus incedis vel vn
de venis? Respondente eo ab ihe
rosolimis venio et sic atq; sic mi
chi contigit. Ille protinus sic sub
iungit. Ascende et sede post tergū
meum bene sequemur socios tuos.
Quod cum fecisset eadem die iux
ta predictam villam eum depo
suit dicens. Cognoscis vbi sis?

Dicente illo. Prouinciam quidez cognosco. sed quid circa me agatur ignoro. eques adiecit Quia christum ihesuz honorasti idcirco missus sum vt te reducerem. Ecce domus tua Vade et enarra mirabilia que circa te gesta sunt Quem cum noti eius vidissent dixissent q vbi sunt socij tui. respondit. Hodie fui in iherusalez et reliquerunt me ibidem precedentes me. Et non crediderunt ei dicentes. Senex iste delirat. Qui statim conciuiū subsannationes declinās cuz pecunia que ei superat ex gratia celestis cōuectoris limina beati iacobi apostoli petiuit et anteq̄z socij eius redirent ipse redijt Duplici ergo testimonio ille glorificat9. peregrinoruz videlicet q in pascha in iherusalem sit relictus. et conciuium q die sequenti in else lo sit visus ab vtrisqz magnificat9 est dominus ihesus cristus tanta mirabilia vbiqz diuulgantibꝫ.

¶ Retulit .lxxiiij.
nobis nuper abbas quidam ordinis nostri de quodam monacho cui tāta a domino concessa est gratia vt virtute vestimētorum eius multi sanarentur. Sepe si tamen adhuc viuit dum fratres vestes eius induūt vel cingulo se cingūt sanantur. Quod cum quodam tempore eius abbas considerasset. nec aliquid specialitatis in illo vidisset. in hijs verbis eum secrecius allocutus est. Dic michi fili. Que est causa tantorum miraculorum? Respondit ille. Nescio domine. Non plus ceteris fratribus oro. non plus vigilo. non plus ieiuno. non plus laboro. s; vnum scio q me non potest extollere prosperitas neqz frangere aduersitas siue de persona mea siue sit aliorum. Cui cum dixisset abbas. Non te turbauit q miles talis nuper grāgiam nostram incendit. respondit. Non. Totum eniz domino deo commisi. Si modicum habeo cum gratiaruz actione accipio. Si multum iterum gratias ago domino Et cognouit abbas q causa tante virtutis essz amor dei et contemptus rerum terrenarum. .lxxv

¶ Miles quidam religiosus albertus nomine cognomento scothart ante conuersionem in armis erat tam strennuus in militia tam nominatus vt pene omnes nobiles terre nostre certatim ei sua munuscula dextrarios videlicet et vestimēta preciosa dirigerent. quatinus illum sibi associarent. Die quadāz dum quedam obsessa puella duodecim annorum cuiusdā militis filia in quadam sedens ecclesia a religiosis exorcizaretur in risum resoluta clamauit Ecce amicus meus venit. ecce amicus me9 venit Requirentibus illis de quo diceret Respondit illa. bene videbitis eum. dicebat enim de predicto milite qui eadem hora satis remotus fuerat ab ecclesia Qui quāto plus propinquauit tanto pl9 illa exultauit Qui cum ecclesiaz intraret illa ei assurgens et mani

bus plaudens salutauit eũ3 dicẽs Ecce iste est amicus meus cedite cedite finite illum appropinquare Erat enim indut⁹ vestib⁹ purpureis atq3 cultellatis. Qui cum accessisset ad eam et dixisset sum ego amicus tuus? Respondit per os puelle diabolus. Etiam amicus meus optimus. omnem eni3 voluntatem meam facis. De quo verbo miles satis turbatus est lic3 dissimularet. Subridens tamen sic ait. Tu demon stultus es et fatuus. Si prudens esses nobiscu3 ad torneamenta pergeres in quibus homines capiuntur et occidũtur. Vt quid sine causa vexas puellam hanc innocuam. que non peccauit? Dicente diabolo. si vis vt tecum pergam sine vt intrem in corpus tuum. respondit miles Certe non intrabis in me Et diabolus. Concede vt sedeam in sella tua. Quod cũ negasset petiuit locũ in aliqua parte equi vl' freni què omnia negata sunt ei. Ad quem rursus diabolus. Non possum pedes currere. Si vis vt tecum vadam aliquem michi saltẽ locum concedas circa te. Miles vero puelle compassus ayt demoni Si villam volueris deserere concedam tibi vnam lingulam pallij mei. tali conditione vt in nullo me ledas et tam diu michi adhereas quamdiu torneamenta quero. Quando tibi precepero bona tua voluntate sine contradictione recedes. Et iurauit ei diabolus dicens. Non te ledam sed promouebo. Exiensq3 de puella lingule pallij eius insilijt mirabili motu se prodens. Ab illa hora tantũ glorie in torneamentis militi accessit. vt quos lancea deicere vell3 deiceret. quos capere caperet Cũ eunte ibat. et cum loquẽte loquebatur. Quando prolixius in ecclesia orabat dicebat. Modo murmuras nimis. Quando aqua bene dicta se aspersit iterum aiebat. Vide ne me tangas. Cui miles. Si vna gutta te tetigerit non michi placebit. Tempore illo quo crux predicabatur cum miles intraret ecclesiam gratia signatiõis diabolus eum retrahere nisus est dicens. Quid hic agis? Respõdit miles. Deo propono seruire et tibi renunciare. Recede ergo a me. Hec dicente milite. Respondit sathan. Quid tibi in me displicuit? Nunquã te lesi sed ditaui. p me gloriosis factus es nimis Attamen tecum manere nisi consentias non potero quia hoc tibi promissi et iuraui dum puella3 reliqueram quia te in nullo lèdere3 sed semper promouerẽ. Tunc dixit miles. Ecce crucem iam suscipio et vt ilico nunquã reuersurus recedas a me in nomine crucifixi te adiuro. Et reliquit eum diabolus. Qui mox cruce signatus mare transijt. vbi duobus annis christo domino militans reuersus hospitale magnum atq3 ditissimum peregrinis et pauperibus edificauit. Habebat enim annuatim pl⁹ q̃3 trecentas libras argenti in red

ditibus. In quo hospitali vsqz ho die cum vxore sua in habitu religionis membris Christi seruit. religiosoruz omnium maxime ordinis nostri susceptor deuotus. Quibus in loco dicere solet. Vos domini abbates et vos mōachi nō estis sancti. Nos milites tornea mentis operam dātes sancti sumus quia demones nobis obediunt et absqz vlla lesione nos sequuntur illos qz ab hominibus eicimus.

Scholasticus lxxvi
bunnensis nuper veniēs de studio parisiensi. historiam retulit satis mirabilem recenciori tempore illam asserens gestam. Familiam inquit cuiusdam viri nobilis atz potentis de francia meretrix speciosa sequebatur. Cum qua cum multi indifferenter peccarent clericus quidam religiosus eiusdez nobilis capellanus de subuersione familie dolens dominum hijs verbis allocutus est dicens. Omnis pene familia vestra meretricis huius contuberio corrumpitur. quorum peccata omnia deus de manu vestra requiret. Et sciat nobilitas vestra qz meo seruitio carebitis. si non fuerit amota. Mox illa vocatur. verba ei sacerdotis intimantur. ad que sic respondit. Domine ex inuidia loquitur hec. Quia voluptati eius consentire nolui idcirco me persequitur. Illō respondente mentiris. vir enī castus est. illa mox subiunxit Ego celerius faciam vos experiri veritatez. Statim accedens ad clericum sub forma penitentis lacrimis perfusa post fictam confessionem adiecit Domine tam vehementer de persona vestra temptata suz. nisi mihi cōsentiendo ignem a vobis succensum extinguatis viuere non potero. Ad quod verbum cum se vir iustus signasset. eamqz illa hora verbis quibus poterat submouissz sequenti die iterum venit. verba iam dicta repetiuit. hoc eciaz addiciens. Si non feceritis quod postulo. ecce meipsam interficio. Quo audito cuz plurimum timēt nec tamen aliquo modo libidini consentire proponeret. Respondit Ecce tali die. tali in loco si volueris tecum dormiam. dummodo te non interfeceris Hic illa leto animo recedens dominum suū mox adijt et quia capellanus suus sibi talia ac talia promisisset procacibus verbis indicauit Interim clericus scholari suo precepit vt in designato loco lectum ex lignis planis componeret. ligna ārida cuz stramine subijceret. deinde lintheamen decenter subextenderet Quod et factum est. Die vero statuto venit clericus venit et mulier. sed clericus stipula prius succensa lectum ascendit. illam vt simul ascenderet vocauit Que flammas ex omni parte cernens exsurgere retrocessit. crebriusqz vocata ad tam horrendos amplexus venire recusauit. Clericus vero dei adiutus gratia non aliter sensit illum ignem q̄z ventum roris flantem. nec est adustus capillus eius ne

q3 vestimenta eius in aliquo fuit lesa Quod vt misera illa vidit ter rita et ad horam de tam grandi miraculo compuncta tam domino suo q̃3 ceteris publice confessa est q3 sanctum virum sine causa ex solo rancore et inuidia ob vindictā premisse accusationis infamasset Ipse vero vir venerabilis non ingratus domio deo nostro ad ordinem se transtulit predicatorum ·

Retulit mihi lxxvij abbas theodericus monachus quondam comes in wieda rez satis mirabilem · Noui inquit in confluencia carnificem quendam hominem in officio suo probum satis nomē illius exprimēs · hic cū tempore quodam tercia feria ante cineres totam pene noctem in commessationibus expendisset · mane quasi ad abluendas carnes cum quodam suo collega tabernam intrauit · Cumq3 ad officiū3 misse pulsaretur · et fideles ad ecclesiam confluerent nec non ex eadem taberna · iamq3 soli hij duo illic remanentes potarent ait alter carnificī · Certe modo diu nimis expectauimus · eamus ergo ad ecclesiam propter sacros cineres Cui ille misterium cinerum irridēdo · respondit · Sede ego tibi dabo cineres et tu michi · Tollensq3 cineres de lare iactauit super caput eius · Et ecce mox pena irrisioīs subsecuta ēst · Nam statim circa caput et faciem tantum sensit puluerem ac si follibus ei insufflaret Cumq3 territus clamaret · tantū ore cineris hausit · vt pene suffocatus fuisset · Accurrerunt multi plagam tam mirabilem videntes Ductus est in proximam insulā in qua non puluis sed gramē erat sed nichil ei profuit · In pomerio in solario neq3 ī aliquo loco a turbine cinerum se defendere potuit · a quibus tandem suffocatus penā irrisionis soluit ·

lxxviij · Egrotabat in hemmerode cenobio sacerdos ysenbarus nomine custos ecclesie plus q̃3 tricesimu3 annum agens in ordine et ad extrema perductus est · Media nocte cum super eum ministrorum vigilaret diligentia · audierunt eum leni susurro verba sonare · Timentes q3 ne morti proximus aliena loqueretur · ori loquentis aure adhibita intellexerunt verba sublimia edificationis plena de gloria celestium et inenarrabili leticia sāctorum Dignum ergo iudicantes teste3 hijs ydoneum adhiberi nunciauerunt hec abbati · qui et ipse graui laborabat īfirmitate · Vocatus abbas affuit Interim cecidit horologium et occasione sumpta sic fari cepit · Ach q̃3 suauem noctem exegi · q̃3 delectabili horologio temperando operaz dedi · q̃3 dulces et q̃3 suaues cōcentus audiui · choris ī celo psallentium interfui · Ach q̃3 concorditer q̃3 delectabiliter psallebant In nostro cantu solet esse dissonancia tedium lassitudo ibi longe aliter est In vnāo6 conueniunt melodiam super omne quod dele

ciat dulciorem In fatigabiles lau dare non cessant· et quanto plus laudant tanto plus crescit amor laudandi· et mirabili atque ineffa bili modo hoc prouenit· in vsum gratissime quietis quod nunquam vacat a laude creatoris· Ibi vidi homi nes nostri ordinis super omnes a lios eminere claritate et dignita te et gratia precellere· Qui enim magis hic humiliati sunt medio cribus pro christo contenti glori osius ibi exultant· abundantiorem accipientes consolationem· faciem splendidissimam· statura celsi· veste gloriosi· Cum hiis familia riter conuersatus sum et amico re fectus colloquio· Apparuerunt etiam michi fratres nostri· domi nus wernerus prior· et dominus· M· et dominus A· et dominus cu no· et dominus dauid honore cel si candidissimis indutiores cucul lis quorum nitor oculis meis tam erat impenetrabilis quam radius ful guris chorruscantis· Tanta glo ria vestium delectatus sollicite querebam· si talem ego habitu rus essem· et dixerunt Qui viuit irreprehensibiliter· talem vestem sperare potest· Si vero vicium la tuerit in conuersatione· macula apparebit in veste· Culpa enim vite maculam facit in veste· Im maculatam ergo merebitur ha bere vestem· qui se a maculis ser uat immunem· Et dixi· que sunt macule? Et illi· Murmuratio· de tractio· inuidia· negligentia et quic quid sinceritatem cordis maculat·

et confundit· Qui talia agunt in gloria vestis maculam ponunt· Tu vero pro multis laboribus et vite honestate similem sortieris ve stem· Hiis dictis faucibus arefa ctis viribus que exhaustis defecit loquens· Post modicum instil lata refocillatus aqua resumpto que spiritu ad loquendum se parans spem fecit auditoribus et ait· V tinam differret me dominus vsque dum completo opere dei domini nostris loqui possem· ach quam leti nuncii baiulus essem quam leta· quam stupenda narrarem que vidi que audiui et sensi· que parata sunt di ligentibus deum· et in laude eius vi gilantibus Et abbas Frater quo modo hec vidisti? Et ille· Quan ter hac nocte raptus sum ante de um pectus meum apertum est· et anima mea educta est et statim fui inter choros angelorum et vi di dominam nostram in inmensa claritate cum suis sacris virgini bus que se michi promisit in neces sitate affuturam· et sanctum mi chaelem cum multo exercitu an gelorum preparatum in auxilium michi· Nam altari et memorie sue honorem solebam semper im pendere et inenumerabilem multi dinem sanctorum· et quos antea non videram statim agnoui Rur sum spiritu et viribus deficiens lo qui cessauit Compulsus itaque de sorbicula pauxillum accepit· et gustans ait· O quam dulcis est do minus gustantibus O quanta est suauitatis eius abundancia? quam

larga q̃z indeficiens et omnium delitiarum copijs afflues qua me i hac nocte reficere dignatus est? O dulcedo illa. dulcedo gratissima optabilis et prestantissima O q̃z singularis q̃z excellens et ineffabilis Intus eram . in corde vtrum qz teneo . verbis autem explicare non valeo. Quam sentire potui . non possum effari . rei nimietate victus Tam felici refectione pastus hanc refectionem superaddere superfluum duco Hec breue et modicum nutrimentū prestat. illa in perpetuuz reficit et saginat. O q̃z beati sunt qui illa fine fine fruituri sunt. Jubente abbate vocati sunt quidam nouicij viri quondam in seculo clari virtute militari insignes quos ita consolatus est . Vere felices estis et ter quater qz beati . qui de vana vestra cōuersatione atqz mundana vanitate per diuinam misericordiam vocati estis partem in celis cū iustis habituri . Constat enim de salute vestra si tamen perseueraueritis . Nam dominus dauid indefinenter pro vobis preces ad dominum fundit quatinus quod salubriter incboastis feliciter compleatis . Vnum autem eorum nomine exprimens de eo dicebat nisi portas claustri ingressus fuisset mortis eterne portas non euasisset . Aderant et hospites conuertendi gratia de sedibus suis euocati . sed nimio adhuc rerum temporalium amore detenti rem arduam aggredi dubitabant. Qui fiducialiter accedentes ad virum dei mentisqz fluctuationem confessi sunt . qz videlicet velle adiaceret eis . perficere autem bonuz non inueniret. supplicabant vt orationibus eius adiuti mererentur in bono stabiliri. Et ille. Quamdiu mente adheretis seculo non potestis perfecte placere deo nec firmari in bono . habentes voluntatem fixam in malo. Quapropter recedite ōmino ab hijs que iutiliter amatis et non deerit vobis gratia saluatoris . Si vidissetis que ego vidi omnem gloriam mundi vilem reputaretis Deide multa querebāt ille de patre . ille de fratre . ille de suo statu futuro . ille de presenti . Sed vir dei ita singulis responsum temperauit . vt secretorum reuelator et conscientiarum inspector esse probaretur Mox vocante domino sācta illa anima carne soluta est . ad dolores corporis vltra non reditura . sed vt credimus immortalitatis luce vestienda . et perhenni gaudiorum suauitate reficienda. lxxix.

Erat in eadem domo simul laicus conuersus nomine obertus . vir moribus ornatus ꝛ actione circumspectus a primis adolescētie annis deseruiens in ordine ad omne iubentis imperium hylaris et promptus . Hic cum annis circiter triginta fratribus infirmis tā deuotum q̃z sedulum exhibuisset obsequium . ipse quoqz diuersa corporis inequalitate corruptus est . et in magnis laboribus super

uiuens annis quasi viginti longū trahebat martirium·veruʒ tamē licet corpore inualidus animi pro uidencia non deerat fratrum ne cessitatibus·prudenter disponēs omnia· Tandem mortalitatis vrgente procella·et languore in ualscente diem suum functus vi ta simul et doloribus ereptus est Nocte beati stephani que proxi ma est natali domini pulsata est tabula defunctorū pro eo·et sur gentes festinanter aduenerunt fratres·orationibus munientes fra tris exitū·Iacebat autem vt mo ris est positus supra mattaʒ extre mum trahens spiritum·Dicta le thania cum adhuc aliquid spira menti superesse videretur·incepti sunt septem psalmi· Inter dicen duʒ tanq̄ʒ de leui sompno reuixit circumferēs oculos·et iubente ab bate repositus est in lectum suuʒ et reuersi sumus·Quidam auteʒ rei nouitate perculsi manserūt cir ca eum·expectantes donec conua lesceret spiritus eius·cupientes audire ab eo quid hoc esset mira culi·Postq̄ʒ autem sibi reddit? est ita dicere exorsus est·hic ego quid facio? certe hic esse nolo Erā inter āgelos·celestis armonie sua uitate demulcebar·deputatus erā beato prothomartiri glorie ipsi? consors et collega futurus Hic e go quid facio certe redire volo· Post modicū iterum tabula pul sata est et feliciter obdormiens in domino vt credimus non est frau datus a desiderio suo partem ha biturus in sorte sanctorū·

·lxxx·

Cuno magnus dominus ca stri de malburch vir potens et di ues in seculo·tam valēs in militi a ne dicam in malicia q̄ʒ vigens in prudentia seculari·ante finem vite in sepe fato claustro habituʒ suscepit regularem·Et quia tem poris longinquitate non poterat morum probitate dies suos dimi diare satagebat Vbi adeo profe cit q̄ cōsummatus in breui exple uit tempora multa·placita enim erat deo anima illius· Vnde et qui vocauerat eum ad suum serui tium nō solum prestitit ei veniaʒ delictorum·sed et in tali ordine precognitum ei fecit finem suum Habebat conuentus prothdolariū pulcherrimum quem equicie sue propter fetum nobileʒ deputaue rat·Quem cum vir nobilis henri cus de isenburg concupisceret ne cʒ precio habere posset·hoc actū est vt absconse subtractus ei trās mitteretur·Quem cum minime red deret missus est predictus cuno q̄ eideʒ henrico fuerat in seculo ami cissimus· Et cum nichil profice ret videns hominem obstinatum irruente in se vt post patuit spū dei ad diuinum eum iudiciuʒ ap pellauit dieʒ ei prefigens·Quid plura Henricus appellationem cō tempsit et cuno domum rediens ō nibus modis quibus potuit ad e undem diem se preparauit·Dice bat igitur abbati Domine sexta feria crucem accepi·sexta feria

transfretaui ·feria sexta in capel
la mea me vobis tradidi·sexta fe
ria habitum indui regularem ·de
us sexta feria laborum meorum mi
chi restituet mercedem Expletis
vero iam tribus annis in sancta
conuersatione febre correptus est
Visitatus ab amicis se dixit terci
a die moriturum· Illi autem rece
dere volebant eo quod leuis esset ei9
infirmitas et nulla adhuc signa
mortis apparerent·sed ipse roga
bat ne solempnitati sue deessent·
Et factum est vt moreretur die
tercio hoc est in vigilia sancti ia
cobi sicut ipse predixerat·Eo sa
ne tempore erat mulier obsessa in
villa proxima que hora mortis e
iusdem cunonis liberata e·et veit
ad sacerdotem suum dicens demo
nem exisse·Post paululum vero
rediens diabolus grauius vexare
miseram cepit Adducta est igit
ad sacerdotem qui quasi condona
do cum diabolo cepit interrogare
eum et dicere·Miser tu exieras:
ita est inquit·Et vbi ait fuisti in
felix: Ad quod diabolus Cuno
ibi super mattam iacebat et debe
bat mori·ad cuius transitum fe
stinantes pene quindecim socio
rum meorum cum maximo tripu
dio illuc transibant Et videbar mi
chi nunquam gaudium aliquod
habiturus nisi iuissem cum eis·
Sciens autem vas istud michi
traditum me amittere non posse·
reliqui illud ad tempus et iui cum
eis·dixitque sacerdos Quid actum
est ibi·Respondit diabolus Su

peruenerunt maledicti tonsurati
illi·et circumstantes cadauer ita
valide populare ceperunt quod
nullus nostrum propius accedere
ausus fuit·Dixit iterum sacerdos
Et vbi deuenit aia: Respondit
diabolus·Ad pedes altissimi Et
videte boni homines quanta nob
iniuria fit illata·Homo iste nob
seruierat plus quam quadraginta a
nis ad omnem voluntatem nostram
nocte ac die paratissimus·et mo
do tribus annis tantum alteri ser
uiuit domino·et ille nobis abstu
lit eum Cum igitur nobis anima
auferret furore commoti in nos in
uicem tota debacchatione grassa
ti sumus Et ego modo non habeo
vbi me vindicem nisi in hoc va
sculo quod michi traditum est·
ex cuius occupatione doloris reme
dium aliquantulum recipio·

·lxxxi

Erat quidam miles in saxo
nia ludolphus nomine·sed tiran
nus actione· Hic cum die qua
dam vestibus nouis atque scarla
ticis indutus in via equitaret ru
sticum cum curru obuiam habu
it·Cuius cum vestimenta ex ro
tarum impulsu luto aspergeren
tur ipse vtpote miles superbus co
motus valde extracto gladio ho
mini pedem amputauit·Qui po
stea deo miserante de peccatis suis do
lens in domo ordinis nostri que
porta vocatur factus e monach9
Non multo post in grauem infir
mitatem incidens cum quotidie a
se mala commissa deplangeret et

maxime abscisionem iam dicti pedis infirmario se consolanti respondit. Non potero consolari nisi videro signa iob in corpore meo. Et ecce post dies paucos cicatricem instar fili coccinei contemplatus est circa talum suum in eodem pede et in eodem loco vbi rustico pedem truncauerat Qui paulatim cepit computrescere ita vt vermes de eo scaturirent. Tunc repletus gaudio ait. Modo de venia spero quia iam video signa iob in corpore meo. Sicque in multa cordis contritione atque gratiarum actione inualescente morbo spiritum reddidit.

.lxxxii.

¶ Conuersus quidam cum die quadam missus ab abbate suo nauigio transiret per fluuium albeam qui fluit per saxoniam nauta ab eo naulum requisiuit. Qui cum diceret nichil se ad manum habere pecunie. respondit ille. Date michi pro pignore cingulum vel cultellum vestrum. Non possum inquit carere hijs Et mox adiecit Ego promitto vobis cum ordine meo quod dimidium denarium vobis remittam. Et dimisit eum nauta Recedens ab eo conuersus eo quod res modica videretur promissum paruipendit nichil remittens Non multo post infirmatus. cum omnibus qui aderant mortuus videretur. anima egressa cum ad requiem ascendere vellet predictum dimidium denarium cuius in confessione non meminit ante oculos habebat Qui adeo creuit vt mundo maior videretur. Cumque sursum intenti obsisteret neque aliud esset quod impediret ad angelorum peticionem permissa est redire ad corpus Mirantibus cunctis visionem retulit. et missus est ab abbate naute integer denarius sub omni celeritate. Quem vt ille recepit eadem hora conuersus expirauit.

.lxxxiii.

¶ Magister thomas theologus cum in presenti expeditione in castro peregrinorum in camera quadam lecto decumbens esset moriturus. vidit diabolum in angulo stantem. Quem cum cognouisset voce martini allocutus est eum dicens Quid hic astas cruenta bestia? Dic michi quid est quod maxime vobis noceat? Cumque ille nichil responderet subiunxit Adiuro te per deum viuum qui iudicaturus est mortuos et viuos et seculum per ignem vt dicas michi huius interrogationis veritatem Ad quod demon respondit. Nichil est in ecclesia quod tantum nobis noceat. quod sic virtutes nostras eneruet. quomodo frequens confessio. Quando enim homo in peccatis est. peccatis dico mortalibus omnia eius membra ligata sunt. neque tunc potest se mouere Cum vero peccata eadem confitetur statim liber est et mobilis ad omne bonum Quo audito doctor ille bonus et crucis Cristi fidelis predicator letus expirauit.

.lxxxiiii.

¶ In ciuitate metensi sicut michi

narrauit abbas quidam ordinis nostri vsurarius quidam defunctus est auarus nimis· Qui cum moriturus esset supplicauit vxori sue vt crumenam denariorum refertam iuxta se poneret i sepulchrum Quod cum illa fecisset quantumcunque se credidit potuisset tamen latere non potuit Accedentes aliqui sepulchrum latenter aperuerunt et ecce duos ibi conspicantur bufones vnum i ore crumene alterum in pectore Ille denarios ore de crumena extrahebat iste suscipiens extractos cordi eius immittebat· ac si diceret Nos pecunia saciabimus cor tuum insaciabile Quibus visis illi timore perculsi terram reicientes fugerunt· Quid putas animam huius pati in inferno a vermibus immortalibus· si tam horrenda in eius corpore demonstrata sunt in sepulchro ?

Fuit in bacheim lxxxv· villa proxima famosa quedam vsuraria hec cum moritura esset campum totum coruis ac cornicibus vidit repletum· Et clamauit fortiter Ecce modo appiquant foris ad me· Et adiecit o wi o wi modo sunt in tecto modo i domo· modo pectus meum laniant· modo aiam meam extrahunt· Sicque cum vlulatu efflauit spiritum a demonibus ad inferos educendum Qui eadem nocte corpus de feretro multis qui aderant videntibus tollentes vsque ad tectum leuauerunt et cum trabe impingerent iuxta limen ostij illud cadere sinentes confregerunt Extincta sunt luminaria sugerunt homines mane iam indicto loco corpus reperientes Quod bestiali sepulture tradiderunt lxxxvi·

Narrauit michi ante paucos menses aliquis sacerdos de saxonia dicens· Nuper in terra nostra quidam decretista nominatus mortuus est· Qui cum hiaret lingua in ore eius defuncti non est inuenta· Et merito linguam perdidit moriens· qui illam sepe vendiderat viuens· Licet in illo diuino examine vbi aperti erunt libri· et hierusalem scrutabitur in lucernis nullus aduocatorum neque pro se neque pro alijs assignare poterit aliqua falsa loca ex legibus siue decretis· iusto tamen dei iudicio ad tribunal christi iturus· linguam qua multos vel iniuste accusarat vel temere defensarat amisit·

·lxxxvij

In villa quadam diocesis coloniensis· Puella quedam cuiusdam honeste matrone ancilla ante aliquos annos defuncta est Satis enim erat luxuriosa· satis vaga et valde secularis· Nocte quadam in sompnis ante christi tribunal rapta est i cuius circuitu vidit angelos et apostolos martires et reliquorum ordinum sanctos infinitos Animabus in medio deductis ille ad gloriam iste ad supplicia iudicabantur· Cumque hec ancilla videret et tremeret accusante conscientia manus suppliciter ad iudicem tetendit Cuius ille misertus ayt Quid me oras ? Da mihi minimum digitum tuum et ego da

do tibi manus meas. Ac si diceret Da michi modicam fidem qꝫ te de tuis vicijs emendes · et ego tibi dabo gratiam meam · Sicqꝫ eui gilauit · Que cum visum retulissꝫ cuidam religiose matrone nomine aleidi que adhuc superest de villa binzenních Respondit illa Misera emendavitam tuam satis commonita es · Illa primum quidem timuit sed timor idem citius cessauit · Cumqꝫ vt prius vicijs pristinis subiaceret · admonitioni flagella adduntur · Nam cum post acerrimas infirmitates expirasset et nudata super areaꝫ tecta tantum lintheamine posita fuissꝫ duo canes ante domum in curia se momorderunt · superuenerũt tercius et quartus · deinde omnes canes ville · qui se inuiceꝫ mordendo domum intrantes lintheamen suppositum abstrahentes dentibus suis comminuerũt · Qui vix a rusticis fustibus expulsi sunt · Cadauere vero sepulto canes fugati redeuntes super eius tumulum interrupta bella renouauerunt Timeo enim qꝫ anima modicum habuerit pacis sicut nonnulli interpretati sunt · lxxxviij ·

Lodowicus lantgrauius maximus tirannus fuit de quo dictum est in principio · hic cuꝫ moriturus esset precepit amicis suis dicens · Mox vt mortuus fuero cucullaꝫ ordinis cisterciensis mihi induite sed ne hoc fiat me viuente diligentissime cauete Obedierũt illi · mortuus est atqꝫ cucullatus · Quod

vbi miles quidam vidit commilitones pro[n]ice allocutus est dicens Vere non est similis domino meo in omni virtute · Quando miles erat non habuit parem in actibus milicie · Factus vero monachus omnibus factus ẽ forma discipline · Videte qꝫ diligenter custodit silencium suum nec vnum quideꝫ verbũ loquitur · Anima vero eius cum educta fuisset de corpore principi demoniorum presentata ẽ sicuti cuidam manifestissime reuelatum ẽ Sedente eodem tartarico super puteum et ciphum manu tenente huiusmodi verbis lantgrauiũ salutauit Bene veniat dilectus amicus noster ostẽdite illi triclinia nostra · apothecas nostras · cellaria nostra · sicqꝫ euꝫ huc reducite · Deducto misero ad loca penarum in quibus nichil aliud erat nisi planctus et fletus et stridor dencium et reducto sic princeps principem affatur Bibe amice de cipho meo Illo valde reluctãte cuꝫ nihil proficeret inmo coactus biberet · flamma sulphurea de oculis naribus qꝫ eius erupit · Post hoc sic infit · Modo considerabis puteum meum cuius profunditas sine fundo est Amoto qꝫ operimento eum in illuꝫ misit et remouit · Ecce iste est puteus in quo eum clericus vidit sicut p̃dictum est · lxxxix ·

In villa que in territorio bunnensi est sita miles quidam nobilis et deuotus walterus nomine habitans erat tam domine nostre qꝫ ordini satis obsequiosus ·

Hic cum tpe quodam grauiter i
firmaretur solus qz iaceret. diabo
lus illi ad pedes lectuli visibiliter
apparuit. Erat autem sicut ipse
nobis rtulit facies eius ad instar
simee disposita cornua habens ca
prina. In cuius aspectu cuz ter
reretur postea confortatus ayt.
Quis vel quid es vnde venis vel
quid queris? Respondit monstrum
Diabolus sum animam tuam tol
lere veni. dicente milite. Recede
leccator animam meam non tol
les. cristo me commendo. subiun
xit ille. waltere si michi consense
ris homagiumqz feceris non soluz
incolumitati te restituam. quin e
tiaz super omnem tuam progeni
em te ditabo. Respondit miles.
Satis habeo de diuitiis tuis falla
cibus non curo. ¶ Vnde ergo tibi
thesauri Infra terminos inquit cu
rie tue infiniti occultantur Cum
quo cum miles iam loqui delecta
retur ait. Dic michi vbi est ani
ma domini mei wilhelmi comitis
iuliacensis nuper defuncti? Re
spondit diabolus. Nosti castra
vicina wolkenburch et drachin
uelt. Noui inquit Et ille. per fidem
meam tibi dico si ferrea essent tā
castra q̄z eorum montana. et in il
lo loco mitterētur vbi anima wil
helmi est anteq̄z superalium supe
rius inferiori iungi posset liquefie
rent. Quo dicto mox cachinnan
nando subiunxit Ardor iste balne
um lacteum est ei In futuro quā
do corpus suum anima resumet.
tunc primum penam debitam re
cipiet. Requisitus de anima hen
rici comitis seinensis. respondit.
Certe illam habemus. De pena
tamen illius nichil expressit. Ad
iecit etiam interrogare illuz de pā
tre suo. Ad quod respondit ille
Viginti annis et vno illum habu
imus. sed monocula illa et caluus
ille atqz pediculosus qui in solari
o iacet nobis eum abstulerunt.
Monoculam vocauit vxorem eius
que pro anima eius iugiter lacri
mando oculum vnum perdiderat
Caluum dixit filiuz eius theode
ricuz monachum nostrum qui
ad videndum germanum eodem
tempore aduenerat Interrogatus
vero de predicta matrona. Re
spondit. Nunq̄z potestati nostre
addita est eo qz mulier eēt bona
ac sancta. Fratrem autem tuum
lambertum sic sellauimus vt no
strum ius euadere non possit. qui
ante paucos annos defunctus est
vir auarus et pecuniosus. Dicen
te iterum milite Dic nichi de quo
loco venisti nunc ad me. Respō
dit demō Ego et socii mei eramus
in exequiis cuiusdam abbatisse
nigri ordinis egressum anime eius
prestolantes. Tunc miles quot e
ratis ibi? Respondit demon. No
sti nemus in Cottinforst. Optie
inquit noui. Et ille Non sunt tot
folia i arboribus quot illic fuimus
congregati. non est tam grādis
silua in prouincia nostra Et quid
obtinuistis ibi. Rn̄dit. Nichil ni
hil. feia fuit religiosa s̄z michael
archāgelus supueniēs cū fuste fer

reo sic nos cecidit et cedendo fu gauit · vt dispergeremur quem admodum puluis qui a turbine impellitur · Requisitus etiam si esset i obitu domini gerardi abbatis nostri tunc recenter mortui · Respondit · Non est tantum harene in littore maris quot ibi fuimus · Sed modicum ibi obtinuimus quia pediculosi illi more porcorum in humo iacendo grunnientes nō sinebant propius nos accedere · Habent preterea domum quandam susurrij capitulum notans i qua omnia nobis quecūqz delinquunt subtrahuntur · Et dixit miles · Quomodo stultissime ausus fuisti ad obitum viri tam iusti venire? Ausus inquit · Ego presens fui vbi dei filius expirauit sedens super brachiuz crucis Hoc verbum a demone prolatum et a laico recitatum maxime michi fidem facit dictorum eo q in glosa legatur super thobiam · Dicente waltero Que fuit porcio vestra in cristi morte? Respondit · Nulla Malo nostro illuc venim? quia virtute morientis turbati et exagitati detrusi sumus in infernum · Multa alia cum demone quociens solus erat conferebat · que postqz conualuit multis recitauit · Vis nunc audire qualis p.edicti comitis wilhelmi finis fuerit et pena ·

¶ Infirmatus in castro suo nithiecke pro quadaz contumelia sibi illata venit coloniam · Qui cum rediret in via defectum cordis incurrit et ait · Oh numquaz de cetero videbo coloniam Cui in terram deposito cum medicus ei? diceret mortem esse in ianuis subiecit · Consulo tibi vt vxorem tuam recipias · Respondente illo · non faciaz · supplicauit ei pro quodam milite quem diu incarcerauerat · Nequaqz inquit egredietur me viuente · Tunc medicus · Ergo ante diem crastinum egredietur · Quod ita factum est · Cum vero moriturus esset in sinu cuiusdam matrone quam viro proprio tulerat iacebat Cui cum illa diceret · Domine quid faciam post mortem vestram · Iuueni inquit nubere debes militi · Hec ei verba vltima fuere · Eadem nocte sicut michi retulit abbas quidam ordinis nostri sanctimonialis quedā sancti mauricij colonie in loca penarum transposita est · in quibus puteum magni horroris igneo tectum operculo inter flammas vidit sulphureas De quo cum suuz ductorem interrogasset · respondit ille Due tantum anime in illo sunt anima videlicet maxencij imperatoris et anima wilhelmi comitis iuliacensis · Mane visum recitans cum eadem die rumor isonuisset colonie de morte eiusdez comitis visionem fuisse veraz intellexit Propter similem culpam iustum fuit vt qui pares erant in culpa cōformes fierent i pena · vtriusqz vitam noui Maxencij ex lectione · wilhelmi ex multorum relatione Vterqz tirān? · vterqz supra modū luxuriosis Sicut legitur i croicis

nulla fuit in vrbe romana siue extra vrbem matrona tam nobilis taz pudica. dummodo oculis ma entij placeret. quin de domo mariti sublatam corrumperet Similia faciebat de virginibꝰ ꝛ viduis Viderunt ista viri ꝛ ingemuerūt. parentes et tacuerunt Tanta erat illius crudelitas vt cum nimio dolore cordis afficeretur tristiciam tamen dissimularet. Tanta eius extitit tirannis vt passim senatores ciues milites occideret. de quibus aliqua habebatur suspicio. wylhelmus vero non dissimilia operabatur hijs. et si non pari potestate non tamen impari voluntate. sicut audiui ita deditus erat luxurie et incestui vt vix aliquem haberet ministerialium cuiuus vxorem aut filiaz non attemptaret violare. nullam habens differenciā inter matrem et filiam. inter legitimam et absolutam Quante fuerit circa subiectos siue cōprouinciales crudelitatis ōnis nouit epatꝰ coloniensis. Maxencius vxorem ꝓpriam occidit. iste inclusit. Ille persecutus est ecclesiam multos per fidem occidendo Iste tempore scismatis imperij romani persecutus est sedi apostolice obediētes sacerdotes de suis sedibus eiciendo quosdaz mutilando et bona ecclesiarum diripiendo. Hec acta sūt in temporibus Innocentij pape

¶ Anno preterito .xc.

canonicus quidam aquensis retulit michi de eodem wilhelmo visionem satis terribilem Post mortē inquit suam cuidam icluse cui benefecerat visibiliter apparens vultu lurido ac macilento ait. Ego sum miser ille wilhelmus quando qꝫ comes iuliacensis Quem dum illa interrogasset de statu suo. respondit. Totus ardeo Et cuz leuasset vestem vilissimam qua indutus videbatꝰ mox flāma erupit. et sic cuz eiulatu disparuit Huic adhuc viuēti deus qui misericors est vt eum a peccatis reuocaret aliquid glorie sue ostendit In die quadam natalis sui in canone ꝑoris misse voces suauissimas cum melodia dulcissima quasi in celo eum audire premisit Qui mox interrogans dominum eugbertum tunc maioris ecclesie in colonia ꝑpositum nunc archiepiscopum. si voces easdē audiret. et ille se audiuisse negaret. amplius mirabatur In canone vero secunde misse necnon et tercie easdem voces que diuerse erant etatis audiuit Cuz hec recitata fuissent domino hermanno abbati loci sancte marie comitez adijt. ex ore eius que dicta sunt audiens. Inuocauit ibi comes testem deum nichil se mentiri. hec addens cum iuramento quia si adhuc semel mihi talia cōcederentur audire omnibus meis paratus essem abrenunciare. Modicuz tamen celestis hec consolatio illi profuit peccatis eius maximis impedientibus .xci.

¶ Erat in quadam villa sacerdos quidā miserrimꝰ luxurie ꝛ cōmessationibus vacans animas qꝫ

sibi commissas omnino negligēs
Qui cū mortuus fuiss3 parrochi
ani sub eo defuncti saxis compre
hensis in locis infernalibus illum
artare ceperunt et dicere Tibi cō
missi fuimus · tu nos neglexisti ·
et cum peccaremus neq3 verbo ne
q3 exemplo nos reuocasti Tu oc
casio nostre damnationis fuisti ·
Quem cum agitarent lapides p⁹
eum mittendo ille in puteu3 cadēs
nusq̄3 cōparuit Hec cuid religio
so de illo sunt ostensa. ·xcij·

Miles quidam moriens hom̄
de vsura conquisitis filium suum
hereditauit Nocte quadam ad o
stium fortiter pulsans cum puer
occurreret et quid ibi pulsaret in
terrogaret Respōdit Intromitte
me · ego sum dominus huius pos
sessionis nomen suum exprimēs
Puer per foramen sepis prospici
ens eumq3 cognoscens respondit
Certe dominus meus mortuus ē
non vos intromittam Cūq3 mor
tuus pulsando perseueraret nec p
ficeret nouissi̅e dixit · defer pisces
istos quibus ego vescor filio meo
ecce ad portam illos suspendo ·
Mane exeuntes repperierunt in q̄
dam ligamine multitudinem bu
fonum atq3 serpentium · Reuera
iste est cibus infernalis qui igne
sulphureo decoquitur ·xciij·

115 Non multi anni sunt elapsi q̄
quidam ditissimus ministerialis
ducis bauarie defunctus est · No
cte quadam castrum in quo vxor
eius dormiebat sic concussum est
vt terremotus fuisse videretur Et
ecce ostio camere in qua illa iace
bat aperto · quodam gigante ni
gerrimo cum capillis impellente
maritus eius ingressus est Que3
cum vidisset et nouisset ad se illū
vocans super sedile lecti sui reside
re fecit nichil vero territa · Cumq3
frigus esset et ille sola camisia in
dutus fuisset parte operimenti sui
scapulis eius superposuit · Que3
cum de statu suo interrogasset tri
stis respondit · Penis eternis de
putatus est Ad quod verbū illa
territa nimis respondit Quid est
quod dicitis nōne elemosinas ma
gnas fecistis · ostium vestru3 pe
regrinis omnibus patuit · Non p
sunt vobis beneficia ista? Respō
dit · Nichil mihi prosunt ad vitā
eterna3 · eo q̄ ex vana gloria nō
ex caritate a me facta sunt Que3
cum de alijs interrogare vellet ite
rum respondit Concessum est mi
hi tibi apparere sed non licet mo
rari Ecce ductor meus diabolus
foris stat expectans me Si enim
ōnia folia arboris verterētur in li
guas · tormenta mea exprimere
non possent · Post hec euocatus
et impulsus · meius abscessū totū
castrum vt prius concutit⁹ · voces
eiulatus eius diucius audiuntur ·

115 Concubina cuius xciiij
dam sacerdotis cum esset moritura
sicut a quodam religioso didici
cum multa instantia calceos sibi
nouos et bene rostratos fieri peti
uit dicens Sepelite me in eis · val
de enim erunt mihi necessarij Qd
cum factum fuisset nocte sequēti

longe ante lucē luna splendēte mi les quidā cū seruo suo viā p equitans femineos eiulatus audiuit. Mirantibꝰ illis quidnā hoc esset. ecce mulier rapidissimo cursu ad eos properans clamauit. Adiuuate me. adiuuate Mox miles de eq̄ descendens et gladio circulū sibi circūducēs feminā bene notaz infra illū recepit. Sola em̄ camisia et calceis pdictis induta erat. Et ecce ex remoto vox q̄si venatoris terribiliter bucinātis. necnon et latratus canū venaticorū pcedentiū audiūtur. Quibus auditis illa dum nimis tremēt miles cognita ab ea causa: equuz seruo cōmittēs tricas capillorū eius brachio suo sinistro circūligauit. Dextera gladiuz tenēs extentū. Appropinq̄nte infernali illo venatoē ait mulier militi Sine me currere. sine me currere ecce appropinq̄t. Illo fortiꝰ illaz retinēte misera diuersis conatibꝰ militē pulsans. tandē ruptiꝰ capillis effugit. Quā diabolꝰ insecutꝰ cepit equo suo eā iniiciēs ita vt caput cū brachiis pendēt ex vno latere. crura vero ex altero Post paululū militi sic obuiās captā predā deportauit. Qui mane ad villā rediens quid videāt exposuit. capillos ostēdit. Et cū minus referēti crederēt apto sepulchro femiam capillos suos pdidisse repperērūt. Hec ꝯtigerant in archiepātu maguntinēsi. .xcv.

Ante ānos paucos rome quidam cardinal' defūctus est noie iordanꝰ. qui de ordine q̄ndam cisterciēsi assumptꝰ. ꝫ vita ordini in eo minime cōcordabat. Erat em̄ auarꝰ valde sicut a q̄dam abbate audiui. Habebat aūt notariū nomine pandolphū. Hūc cuz pro q̄dam negocio nescio q̄ misissz interim expirauit. Eadez hora cū ille expleto negocio rediēt mane ante lucē cateruā miserabilē in agro ꝯtēplatꝰ est. Sedebāt hoies in iumētis in ore caudas habētes versiꝰ dorsis ad capita illorū. Quos iordanus cuculla indutꝰ nudis pedibꝰ sequebat' duobꝰ demōibus se deducētibꝰ. In quorū aspectu diu notariꝰ nimis horrēt clamauit cardinalis. Pandolphe pandolphe. Subsistēte clerico et dicēte. Quis es aut quid clamas? R̄ndit ille. Ego sū iordanꝰ dn̄s tuus et mortuus suz. Dicēte illo quo ducimi. r̄ndit. Ante tribunal xp̄i. Et ille Nostis q̄d de vobiꝰ sit futurū. Nō noui inq̄t: deꝰ scit. ꝫ cū illuc venero btūs petrus de cardinalia mea pro me redditurꝰ est rationē. scūs vero benedictꝰ de cuculla. q̄ si illā mihi optinere poterit saluabor. sin aūt damnabor. Sicq̄ oculis eius subtractꝰ est. .xcvi.

Theodricuꝰ traiectēsis epūs seruū quēdā habebat euerwach nomine puidū satis. qui i diuersis locis bona illiꝰ dispēsauit. Erat i ꝯmisso fidelis. in administratoē vtilis. diligēs ac circūspcūs. propter qd a dn̄o suo amabat' Vnde quidaz ex officialibꝰ ei detrahētes ex inuidia. accusabūt illū apud episcopū dicētes. Dn̄e non fideliter

vt estimatis euerwach bona vīa dispensat· ꝯsulim⁹ vt cū eo cōputetis· Q̄d cuȝ factū fuisset taȝ rationabiliter cōputauit vt oēȝ episcopo tolleret suspicioneȝ· Habebat enīȝ oia notata i cartula· Sc̄scitātibus accusatoribꝯ de ꝯputatione cū epūs respōdisset optime cōputauit: dixirūt illi· Nequaq̄ȝ sꝫ cōputet nobis audiētib⁹ ꞇ ꝯuincetur maximū vobis damnū intulisse· Q̄d cum ei intimatū fuisset ab epō· ille timens emuloꝝ insidias maxime quia cartulā ꝑdiderat ait itra se· Si aliqd mō in cōputatiōe titubauero necesse erit me vel i corpe torqueri: vel carceris squalore vsqꝫ ad morteȝ cruciari· Immissiōe igit̄ diaboli cui⁹ instinctu ab inuidis indebite vexabat̄ campū solus intrauit: ipsūqꝫ diabolū aduocās sic affatur dicēs· Dn̄e si mihi succurreris in tāta necessitate posito homagiū tibi faciā ꞇ in oib⁹ tibi parebo· Cui diabol⁹ respōdit· Si abrenūciaueris altissimo matriqꝫ illi⁹ ego te suscipiā· ꞇ de oīibus piculis cū multa tuoꝝ cōfusiōe emulatorū a me liberaberis Quid pl'a· abrenūciat miser xpō homagiū facit diabolo· ꝓspere ei succedit ꝯputatio· Ab illo tempore cepit diaboli v̄tutes magnificare· christū blasphemare adeo vt dicēt Qui seruiūt deo miseri sunt ꞇ egēt· qui autē sperāt in diabolo ꝓsperis successibus gaudet· Ita totus deditus erat artibꝯ magicis vt si aliquē nosset scolarē eiusdeȝ discipline nūmis eū redimeret vt aliquid ab illo discē posset· Qui cū vndeā anno⁹ in hac blasphēia ꝑseuerassȝ accidit vt magister oliuerus scolastic⁹ coloniēsis in epatu traiectēsi crucē predicaret· Cuius p̄dicatiōi ille in tātū restitit vt die q̄dam ꝯmot⁹ oliuerus diceret ei in audiētia totius ꝑpl'i· Tace infelix· vas ei diaboli es· ꞇ diabolus loquit̄ ꝑ os tuū cum tamē statū ei⁹ ignoraret· Euerwach nullum arbitrās gratius obsequiuȝ se p̄stare domio suo q̄m vt inimicuȝ eius occideret tribꝯ diebus ad diuersas statiōes secutus est mgr̄m lōgo ad hoc cultello ꝑparato trāsfodē illū ꝑponēs si forte sine t̄bis iueniret· Et ecce tercia die subita infirmitate p̄occupat⁹ post paucos dies impenitēs defūct⁹ est· ꞇ ab eo cui se reddiderat ad loca penarū deduct⁹ est· Primo loco sic ipse resurgēs a mortuis cōfessus ē iohāni scolastico xanctēsi a quo ego q̄ dictur⁹ sum audiui missus est i ignē taȝ intolerabil' ardoris vt diceret Si ex oībus mūdi lignis vnus ignis esset cōfect⁹ malleȝ in eo vsqꝫ ad diē iudicij ardē q̄ȝ ꝑ spaciū vni⁹ hore huc ignē sustinere Ex quo extract⁹ iactat⁹ est in locū taȝ frigidissimū vt optaret redire in ignē· Deinde deductus est i tenebras palpabiles tāti horroris vt diceret itra se Si seruiuisses centū ānis deo bn̄ te remunerasset dūmodo licēt te redire ad frigus· In hūc modū sex reliq̄s penas quas sc̄ptura enumerat pertransiuit· Quo in extrema pēa po

sito dñs opa eius priora ɔsiderãs et vt passa vel visa viuẽtibus reci taret misertus illius angelũ suum misit ad eũ qui diceret. Ecce talẽ mercedez recipiũt qui seruiũt dia bolo. Subiũxitqȝ. Si tibi liceret ad vitaz redire velles ꝑ peccatis tui⁹ satisfacere deo? Ad qd verbũ ille suspirãs respõdit. Domine si hoc esset possibile nullã abnuerem satisfactionẽ. Tũc angelus Do mino placȝ vt ad corp⁹ redeas. et qr in cruce peccasti ꝑ crucẽ satisfa cias. Mox se in feretro erigẽ⁹ om nes exceptis duob⁹ iuuenib⁹ qui ɔstantiores erãt in fugã cõuertit Quib⁹ et ait. Ne timeatis qr ego sũ Statiqȝ sacerdotẽ accersiẽs pecca ta sua ɔfessus ẽ. crucẽ suscepit. et cũ domino ottone epõ predcã theo dorici successore transfretauit. In via singulis dieb⁹ in pane et aqua ieiunauit. iuxta equũ suũ in quo veste⁹ eius et arma portabant nu dis pedibus cucurrit. Et cuȝ pe tris secantib⁹ sanguis pfluens vi am cruẽtaret satis a cõfratrib⁹ ar guebaẗ. Quibus respondit. Ma iora horuȝ sustinui. Qui cuȝ pene omnia sua in christi ſuitio expen disseȝ cũ predicto magistro iohã ne rediens mare trãsiuit. De quo cum nauta nauluȝ requireret nec haberet ait. Ego vobis seruiaȝ q adusqȝ volueritis. Ad petitionem tamẽ predictorũ virorũ dimissus est a nauclero. Qui cuȝ reuersus fuisset ad vxorẽ suam sacro igne tactus est. Cui ardẽti quadã no cte i sommis dictũ est Quia si ad ecclesiã sancti nicolai accederet sta tim cõualesceret. vbi dum orans quattuor decẽ oratiões dixisseȝ nec cõ ualuisset desperatus est. dixitqȝ. sancte nicolae qd moraris? Mox vt qntãdecimã incepit ꝑfecte cõ ualuit. et est vsȝ hodie calor ignis in eius corꝑe sine dolore. Quã ec clesiam q in villa quadã sita ẽ de suo primonio reedificã⁹ in habitu religioso cuȝ vxore sua deo et san cto nicolao in ea deseruit.

¶ In diocesi coloniẽsi xcvij. non ꝑcul a colonia miles quidam erat nomĩe rudinger⁹ sic totus de ditus vino vt diuersarũ villaruȝ dedicatiões tãtuȝ ꝑpter bona vina frequẽtaret. Hic cum infirmat⁹ mortu⁹ esset filia eũ rogauit vt in fra trigita dies sibi appareẽt Quo respõdẽte hoc faciaȝ si potero expi rauit Post mortẽ vero filie per vi sum apparẽs ait. Ecce psens suȝ si cut postulasti. portabat enĩ va⁹ paruũ et fictile qd vulgo cruseli num diciẗ seu notaẗ in manu sua in quali i tabernis potare solebat Dicente filia pater quid est in va se illo? respõdit. Potus meus ex pice et sulphure confectus. semꝑ ex illo bibo. nec eũ epotare valeo Sicqȝ disparuit. Et statim intel lexit puella tã ex precedẽti vita qȝ ex pena modicã vel nullaȝ esse spem saluationis eius. Vinũ qui dem hic blande ingrediẗ. ȝ nouis sime mordebit vt coluber. xcviij

¶ Ante illud temp⁹ quo occisus est conradus epũs hildẽsemensis peregrin⁹ quidã in villa quadaȝ

moriens sclauiniā suā sacerdoti le gauit: animā suaȝ illi ꝯmēdans· Quā vestem sacerdos quidē susce pit ꝙ de anima modicuȝ curauit· Serui vero siue pueri noctib⁹ se illa tegebāt· Non multo post ideȝ sacerdos⁹ in ordine nostro factus ē nouici⁹ Nocte quadā in dormito rio iacens ⁊ dormiēs ꝑ visioneȝ ra ptus est ad loca penaꝝ in quibus maxim⁹ erat demonū cōcursus et occursus Alij aīas adducebant· alij adductas⁹ suscipiebāt· alij su sceptas tormētis debitis imittebāt Magnus⁹ illic erāt clamor ⁊ tumul tus· gemit⁹ ⁊ plāctus· Interim ꝑdictus epūs claustris infernali bus presentat᷑· ꝙ pricep⁹ tenebra rum voce lugubri ꝑsentātes sic af fatur· Reducite reducite illū· non eñ noster est· innocēter ocāsus ē Sacerdos talia videns ⁊ pauens post ostiuȝ se occultauit· videns diabolus ꝑdictā in angulo ꝗdaȝ sclauiniā dixit· Cui⁹ est vestis il la? Respōderūt· sacerdotis illi⁹ q̄ stat post ostiuȝ Quā cum a quo daȝ ꝑegrino in elemosina recepis set nihil bñficij aīe illius impēdit Ad qđ diabolus· Valde occupa ti sum⁹· expediam⁹ nos statiȝ ab illo· Tollēsq; vestē q̄si in fetiduȝ atq; bulliēs lixiuiū intinxit· De q̄ cū faciē ⁊ collū sacerdotis percus sissȝ ille excitat⁹ fortiter clamauit Adiuuate adiuuate· Quē cum si gno voċs cōpescerent· respōdit· En morior· en incēdor· Tunc sur gentes inuenerūt caput eius totū inustuȝ· Sicq; in infirmitoriū de portauerūt semiuiuū· Nullā eniȝ fecerat de eadē negligētia cōfessio nem· ·xcix·

In ciuitate būnensi quedam inclusa erāt habitās religiosa sati⁹ atq; deuota· Hec cū nocte q̄daȝ riuuli⁹ celle sue splēdoreȝ imitti cer neret ⁊ diē esse putaret: territa ꝑ pter horas nondū dictas surrexit fenestraȝ versus cimiteriū apuit· ⁊ ecce iuxta caput sepulchri cui⁹ daȝ scolari⁹ recēter illic sepulti mi ri decoris feminā stare cōspexit· Gloria corpi⁹ eius eandē lucē cre auerat Stabat ⁊ columba niuea sup tumulū· quā illa rapiēs misit in sinū suū· Inclusa vo licet iaȝ in telligeret q̄ essȝ· tamē cum reuerē tia quenā foret requisiuit Cui illa Ego sum mater xpi ⁊ animā sco laris hui⁹ qui vere martir est tolle re veni· Reuera scolares⁹ si inocen ter viuūt ⁊ libēter discūt martires⁹ sunt· ꝙ si p⁹ea artes doctas i cha ritate maxime i dei ꝟuitio exercu erint magnā ex hoc mercedē cōse quētur· ·c·

In arinsbergk monasterio ordinis ꝑmonstratēsis sicut audi ui a quodā sacerdote ei⁹dem ꝯgre gationis· scriptor quidaȝ erat ri chardus noīe anglic⁹ natiōe· hic plurimos libros in eodeȝ cenobio manuꝓpria cōscripserat merceđeȝ sui laboris ꝑstolans in celis· Hic cū fuisset defunct⁹ ⁊ i loco notabi li sepult⁹· Post viginti ānos tū ba eius apta· manus⁹ eius dextera tam integra ⁊ tā viuida est reperta ac si recēter de corpe aīato fuisset

predicā. Reliqua caro in puluerē redacta fuit. In testimoniū tāti miraculi man⁹ eadē vsqȝ hodie in mōasterio reseruat᷑. .ci.

¶ Ciuis quidā coloniēsis habebat illaȝ cōsuetudinē vt quotiēs solus esset semp oraret. eundo ad ecclesiā siue redeūdo. vel in curia sua deambulādo angelicam maxime rumiabat salutationē Qui cū mortu⁹ esset cuidaȝ nepti sue i habitu splēdido apparebat. i q̄ maxime in caligis ꝛ i calceis scriptuȝ erat p totuȝ versicul⁹ Aue Maria gratia plena dn̄s tecū ꝛc. Qui q̄a vt dixi eundeȝ versiculū deambulando frequētauerat crurib⁹ eius ꝛ pedib⁹ crebri⁹ inscript⁹ apparebat. Ex his que dicta sūt colligitur ꝙ sicut deus ƀm qualitateȝ et moduȝ punit peccatū ita remunerat ꝛ meritū. maxime in illi⁹ membris ostēdens signa glorie ꝑ q̄ illa merentur. .cii.

¶ Ante hoc q̄driennū cū prior q̄dam de ordie regulariū in q̄daȝ curte monasterij sui hospites collegisset ꝛ iam mēsa essȝ ꝑparata ipe tāto sopore cepit affici vt nisi ocius dormiret moreret᷑. Qui cū in lecto se reclinasset mox quidaȝ ei⁹ cōuersus q̄ alteri grāgie ꝑerat dormitanti affuit dicēs. Domie cū licēcia vestra vado. Et ille. Quo vadis? Respōdit cōuersus. Ad deū vado. q̄ȝ mortu⁹ sum i hac hora. Et prior Cū multi ꝑfecti viri transeāt per purgatoriū quid est ꝙ tu tam absolute dicis te statim iturū ad deuȝ? Ad qd̄ ille respondit. Habebā ɔsuetudinē vt quotiens transire coram crucifixo hanc dicere orationē. Domie per illam amaritudinē quā sustinuisti ꝑpt mei i cruce. maxime quādo anima tua egressa est de corpe tuo. miserere aie mee in egressu suo. Et exaudiuit orationē meā dnīn⁹ mei qȝ mihi tu⁹ est. Et dixit prior Quō fuit tibi morienti? Respōdit. Videbat᷑ mihi in agōia ꝙ totus mūdus esset lapis vnus ꝛ ꝑmeret pectus meū. .ciij.

Oratio bona.

¶ Circa hoc bienniuȝ sacerdos q̄dam mortu⁹ est in villa diocesis coloniēsis de ordine tēplariorū nomine eynolph⁹ vir satis religios⁹. Que de illo dictur⁹ sum ipe mihi ore suo nō semel ʒ sepi⁹ recitauit Cū adhuc puer esset i domo matertere sue infirmatus sacrā cōmunionem suscepit. Et cū se iugi peteret quibusdā dissuadētibus dilatum est. sicqȝ sine eode sacramēto expirauit. Affuit ꝛ angelus dn̄i qui dixit. Male actū est cum puero isto eo ꝙ sine sacra iunctione obierit. Et inūxit eum iā tamen aia egrediēte. Egressam v̄o diuino vultui ꝑsentauit. Quē vultū puer q̄si ꝑ velamen ɔtemplabat᷑ eiqȝ seuerus valde videbat᷑ Et ecce mox diabolus affuit. Qui cuȝ puerū accusare vellet nec causam vllā iueniret ait ad deū Domine puer iste obulū germāo suo furabatur nec vnq̄m inde egit penitētiam. Iustus es ꝛ iuste iudicare debes. Non dimittes reatū q̄ȝ nō restituit ablatū. Cui dn̄s respon

dit· Velles vt p tantillo pueruz hūc damnare? Mea iustitia non est absq; misericordia· Supplicātibus p aīa vigintiqttuor seniori bus qui in circuitu sedis erāt: cul pa remittit· moxq; ad pceptum dei deducta in puteū igneum pie cta est· in quo tantā penā pertu lit vt postea vbis explicare nequi ret· Post horā ab angelo a q̄ mis sa fuerāt extracta iudici psentata est· Cuius facie tunc amoto vela mine pspicue vidit· tātā familia ritatē iocunditatē atq; dulcedinez puero exhibens vt eā deosculari potuisset si voluisset· Et cuz ante culpā in hūana forma xp̄m vidis set post purgatoriū in diuinitate eundē meruit ɔtemplari· Juxta quē vidit gloriosaz ei9 genitricez in solio splēdido residentē· ⁊ in cir cuitu eoꝝ mltitudinē angeloꝝ· prīarcharū· pphetaruz· apostolo rum· martirū· ɔfessorū· virginū· aliorūq; iustoꝝ· Diabolus vero timēs animā pdere ait ad deū Bo num est vt reducat ad corpus vt ampli9 adhuc tibi suiat· Cui do min9 respōdit Hoc non dicis pro pter eius salutē· s; propter tuā ne quiciā· Speras eīn q; per corpus peccato cedere possit in partē tuā· data tamē sentētia aīa corpori re stituit· Mirātibus cūctis qui ade rant· qr per signa q̄ in puero vide rūt verbis eius credere cōpulsi sūt Puer vero tum amore glorie· tuz timore pene prīam suā deserens: cōuersionis gratia ad q̄ndam do muz ordinis nostri venit· Cuius desideriū cū ɔuersus homo nequā ac supbus q̄ hospicio perat cogno uisset eo audiente sic ait· Videte quādo tales garsiones mōachi fu erint effecti statim volūt esse dn̄i nostri· Jn cui9 verbis puer adeo scādalizat9 est vt a pposito resili ret ⁊ ad ordinem templarioruz se transferret ⁊c·

Finit distinctio sexta·
Incipit distinctio septima·

Ex vita ⁊ actibus sancti fran cisci· Distinctio septima Exem plum primū·

Quodam tēpore duo ex fr̄ibus sancti pri9 frācisci florentie per ciuitatē mendicantes hospiciū non poterāt inuenire· Venietes autē ad q̄ndā domū habentē porticū ⁊ i porticu clibanū dixerūt adinuicē Hic po terim9 hospitari· Rogātes aūt do minā domu9 vt eos reciperet itra do muz· ⁊ illa hoc facere recusante di xerūt humiliter vt saltez iuxta cli banū pmitteret eos quiescere illa nocte· Hoc aūt cōcesso per illam venit vir eius ⁊ dixit illi· Quare istis ribaldis hospiciū in nr̄o porti cu cōtulisti? Respōdit illa q; no luerat eos in domo recipe s; eis cō cesserat extra in porticu iacerē vbi non poterāt nisi ligna furari Nolu it ergo vir q; daret eis aliqd tegu mentū licet eēt tūc magnū frig9 quia putabat eos esse ribaldos et fures· Jlla aūt nocte cū vsq; ad

matutinū satis sobrio sōno iuxta clibanū quieuissent calefacti solo calore diuino ⁊ coopti tegumēto dñe pauptatis iuerūt ad vicinio rem ecclesiā ꝑ matutinali officio audiendo· Et māe facto iuit illa mulier ad eandē ecclām· ⁊ vidēs ibidē fratres illos in orōne deuote ꝑsistere· dixit intra se Si homies isti eēnt ribaldi ⁊ fures vt vir meus dicebat nō sic in oratōe ꝑsisterent reuerēter Cūq; hoc cogitaret ecce vir quidā guido noīe pauperibus in ipsa ecclesia manētib⁹ elemosinā tribuebat· Qui cū venissꝫ ad fratres et vellet dare cuilibet eoꝝ pecuniā sicut dabat alijs recusauerūt illi pecuniā ⁊ accipe noluerūt· At ille dixit eis · Quare vos cū sitis paupes nō accipitis denarios sicut alij? Respōdit frat bernardus · Veruꝫ est q paupes sumus · ꝫ nobis nō est grauis paupertas sicut alijs paupib⁹ · etiā ꝑ dei gratiā cui⁹ cōsiliū cōpleuim⁹ volūtarie paupes facti sumus · Admirat⁹ vir ille sup his et interrogās eos si nunq̄m aliq̄d possedissent· audiensq; ab eis q multa possederant · ꝫ amore dei oia paupib⁹ dederant · Hic nāq; qui sic respōdit fuit ille frater bernard⁹ a beato frāncisco secūdus · quem sanctissimū prēm hodie veraciter credim⁹ Qui pmo pacis et penitētie legationeꝫ amplectēs p⁹ sāctū dei cucurrit venditis oibus que habebat et erogatis paupib⁹ ꝫm ꝑfectiōis euāgelice cōsiliū: ꝑseuerans vsq; in finem i sanctissima puritate· Cōsiderās ergo dicta mulier q fratres denarios noluissent accedens ad eos dixit q libēter eos reciperet itra domuꝫ suā si vellent illuc accedere gratia hospitādi· Cui fratres hūiliter respondeiūt· Domin⁹ tibi retribuat ꝑ bona voluntate· Predictus autē vir audiēs q fratres nō potuerāt inuenisse hospiciū duxit eos in domū suaꝫ dicens · Ecce hospiciū a domio vobis ꝑparatū· Manete in eo ꝫm beneplacitū vestruꝫ At illi gratias deo agētes māserūt apud illuꝫ diebus aliquib⁹ edificando tā exemplo q̄ꝫ verbo i timore domi itaq; postea multa paupe rib⁹ erogauerit· Licet autē sic benigne tractarētur ab isto · apud alios tamē i tantū vilissimi habebant q multi parui et magni exprobrarēt ⁊ iniuriarēt eis · auferentes quādoq; etiaꝫ vestimēta q̄ habebāt· Cūq; serui dei manerēt nudi· qꝛ ꝫm formā euāgelij vnaꝫ tantū tunicā portabāt· nō repetebāt ablata sibi restitui Siqui vo pietate moti reddere volebant eis ablata libēter recipiebāt· Quidā autē lutū sup eos iactabant· alij vero ponētes taxillos in manib⁹ eorū inuitabant eos si ludere volebāt· alij capientes capucia eorū a tergo post dorsum suuꝫ sic suspensus eos portabāt· Hec ⁊ similia faciebant illis reputātes eos tā viles q audacter affligebāt ipsos sic volebāt· Insup i fame· siti· frigore· ⁊ nuditate imensās tribulationes ⁊ angustias tolerabāt· Que omnia cōstanter ⁊ patienter vt a

beato frācisco fuerāt moniti susti
nentes nō tristabant᷑· nec turba
bātur· nec maledicebāt inferenti
bus eis mala· sed sicut viri perfe
cti ⁊ euāgelici ⁊ in magno lucro
positi exultabāt vehemēter i dn̄o·
omne gaudiū existimātes cuȝ in
temptatiōes ⁊ tribulatōes huius
modi incidebāt: atq; iuxta v̄buȝ
euāgelij p suis psecutoribus ora
bant sollicite ⁊ feruēter· Videntes
igit᷑ hoīes q fratres in suis tribula
tionibus exultabant: oratiōi ⁊ de
uotiōi sollicite ⁊ deuote instabāt·
nō recipiebāt pecuniaȝ nec porta
bāt· ⁊ maximā charitatē ad inui
cem habebāt p quā noscebant᷑ ve
re esse discipuli domini: multi cor
de ɔpuncti veniebāt ad eos de of
fensis quas fecerāt eis veniā postu
lantes· Ipsi vero ex corde remitte
bāt: dicētes dn̄s parcat vobis· at
q; eos d̄ salute sua salubrit᷑ admo
nebāt· Quidā autē ipsos fratres
rogabāt vt recipent eos i societa
tem suā· Propter paucitatē autē
fratrū in societateȝ suā aliquos re
ceperūt· cū quibus sic recepti sta
tuto termio omēs ad sanctā Ma
riā de porciūcula sunt reuersi· Qn̄
aūt seinuicē reuidebāt tanta iocū
ditate replebātur ⁊ gaudio ac si
nihil recordaretur eoruȝ que passi
erāt ab iniquis· Solliciti erāt q̄ti
die orare ⁊ laborare manibus suis
vt omnē occasionē aīe inimicaȝ a
se penitus effugarēt· Surgebāt
in media nocte solliciti· ⁊ orabāt
deuotissime cuȝ imēsis lacrymis
⁊ suspirijs· amore intimo seinuicē

diligebant· et seruiebat vnus al
teri ac nutriebat sicut mat᷑ filiuȝ·

·ij·

Tanta charitas ardebat i eis
q facile ipsis videbat᷑ tradē corpo
ra sua morti· nō solū p xp̄i amore
ȝ etiā p salute aīe vel corpoꝝ suo
rum ɔfratrū· Vn̄ q̄dā die cū duo
ex ipsis frib; sil᷑ irēt iuenerūt q̄n
dam fatuū q̄ cepit lapides iactare
in eos Vidēs ergo vnus eoꝝ lapi
des iactari i alteꝝ opposuit se sta
tim ictib; lapidū volēs poti9 se p
cuti q̄ȝ frēm suā ppt᷑ charitatē mu
tuam q̄ flagbat· Sicq; pati erāt
vn9 p altero ponē vitā suā· Erāt
eīm in hūilitate ⁊ charitate fūda
ti· ⁊ radicati in tātū vt vn9 reuerē
tur alteꝝ q̄si preȝ ⁊ dn̄m· atȝ illi q̄
officio p̄latōis vel aliq̄ grā precel
lebāt hūiliores ⁊ viliores ceteris
viderent᷑· Oēs quoq; se totos ad
obediendū prebebāt ad p̄cipiētis
volūtatē se cōtinuo p̄parātes· non
discernebāt iter iustū ⁊ iniustū p
ceptum· quia quicq̄d precipieba
tur putabāt esse ŝm domini volū
tatem·

·iij·

Quadā aūt die venit quidaȝ
paup ad eccl̄aȝ scē Marie de por
ciūcula apd̄ quā frēs aliqn̄ mora
bant᷑ ⁊ elemosinā petijt· Erat aūt
ibi q̄daȝ clamis quā quidā frater
habuerat secularis· Cui cū dixis
set btūs frācisc9 vt eā illi pauperi
daret libenter ⁊ velociter dedit ei·
Statim ppter reuerētiaȝ ⁊ deuotio
nē quā habuerat clamide illi pau
peri dādo visū est ei q elemosina
illa i celū ascēdisset ⁊ sensit nouo

gaudio se pfundi· Qñ vero decli nabãt diuites hui⁹ mundi ad eos recipiebãt eos alacriter ꝛ benigne studẽtes eos reuocare a malo ꝛ ad piñam puocare· Sollicite etiã pe tebãt ne mitterent i terras vñ erãt oriũdi vt fugerẽt familiaritatẽ et cõuersationẽ ꝯsãguineorũ suorũ· verbũq; suarent pheticũ Extra neus fact⁹ sũ fribus meis ꝛ pegri nus filijs mrĩs mee· In pauptate plurimũ letabãtur· q2 nõ cõcupi scebant diuitias· ꝫ oĩa trãsitoria spernebãt q̃ possunt a mũdi hui⁹ amatoribus cõcupisci· Precipue ṽo pecuniã q̃si puluerẽ pedibꝰ cõ culcabãt· ꝛ sic a beato francisco e docti ipsaz cũ stercore asini equa li p̃cio ꝛ põdere põderabãt· Gau debãt in dño ꝯtinue nõ hñtes itra se vñ possent aliquid contristari· Quãto em̃ a mũdo magis erãt di uisi tãto magis erãt dño ꝯiũcti· p viaz crucis ꝛ semitas iusticie ince dentes de arta via pñie· ꝛ obsua tionis euãgelice offẽdicula remo uebãt vt posteris iter planũ fieret ꝛ securũ· ·iiij·

¶ Cũ quidã minister fratrũ ve nissz ad btm̃ frãciscũ causa celebrã di festũ natiuitatis dñi cũ eo i lo cũ fratrũ de reate frẽs occasiõe mi nistri ꝛ festi parauerũt mẽsas ali q̃liter honorifice ꝛ curiose ipo die natiuitatis supponẽtes tobaleas pulchras ꝛ albas et vasa vitrea· Descendẽs btũs franciscꝰ de cella ad comedẽdũ vidit mẽsas in alto positas ꝛ ita curiose patas Tũc stati iuit secrete ꝛ tulit baculuz ꝛ capellũ cui⁹daz paupis q̃ illuc ve nerat ipso die· ꝛ aduocãs vnũ de socijs suis submissa voce exiuit fo ras ostiũ loci ignorãtibꝰ fribꝰ de domo· Soci⁹ aũt remãsit intus iu xta ostiũ· Fratres ṽo interĩ intra uerũt ad mensaz· Nã btũs francis cus ordinauerat vt frẽs nõ expe ctarent eũ qñ non veneret statiz hora comestiõis Cũq; stetisset ali q̃ntulũ foris pulsauit ostiũ· ꝛ soci us ei⁹ statim apuit ei· ꝛ veniẽs cũ capello post dorsũ ꝛ baculũ in ma nibus iuit ad ostiuz dom⁹ in q̃ fra tres comedebãt sicut pegrinus et paup· ꝛ clamauit dicẽs· Amore dñi mei facite elemosinaz isti pau peri ꝛ infirmo· Minister aũt ꝛ alij frẽs statim cognouerũt eũ· Et re spõdit illi minister· Frat̃ nos eti am sum⁹ paupes· ꝛ cũ sim⁹ mul ti necessarie sũt nob elemosine q̃s habemus· sed amore illius domi quem nomiasti intres domũ ꝛ da bimus tibi de elemosinis quas de us dedit nobis· Et cum intrasset et staret ante mẽsam fratruz mini ster dedit ei scutellã in q̃ comede bat· et de pãe similiter· Et accipi ens humiliter sedit iuxta ignem coram fratribꝰ sedẽtibus ad men sam· ꝛ suspirãs dixit ad fratres· Cum viderem mẽsam honorifice ꝛ curiose preparataz consideraui ꝙ non erat mensa pauperum religio soruz q̃ quotidie vadunt ostiatiz pro elemosinis· Nobis em̃ charis simi magis ꝯuenit sequi exemplũ humilitatis ꝛ pauptatis xp̃i q̃m alijs religiosis· quia ad hoc voca

ti sum? ⁊ ꝓfessi sum? corā deo ⁊ ho
minib? vnde modo videt̃ ꝙ sedeaꝫ
sicut frater minor. Nam festiuita
tes dn̄i ⁊ aliorū sanctoruꝫ magis
honorātur cū inopia ⁊ pauptate
p quā ipsi sancti lucrati sunt celū
q̄ꝫ cuꝫ curiositate ⁊ supfluitate p
quā elongat̃ a celo. Ex hoc auteꝫ
verecūdati sunt frēs cōsiderāte? ꝙ
ipse purā veritatē dicebat Et qui
dā ex eis iceperūt fortiter lachry
mari attendētes quō sedebat i ter
ra. ⁊ ꝙ ita sācte ⁊ pure voluit eos
corrigere ⁊ docē. Ammonebat ei
fratres vt ita humiles ⁊ honestas
mensas haberēt ꝙ inde seculares
possent edificari Et si aliq̄s paup
supuenerit vt inuitaret̃ a frīb? et
posset sedere eq̄liter iuxta eos. et
nō paup in terra ⁊ fratres in alto.

In p̄mordio religio .v.
nis cū fratres manerēt apud tigū
cortū ꝓpe assisiuꝫ erat inter eos qui
dam frater q̄ parū orabat ⁊ nō la
borabat. nec ꝓ elemosina ire vole
bat. ⁊ bene comedebat. Conside
rans hec beat? frāciscus cognouit
p spiritū sanctū ꝙ erat carnal̃ ho
mo. ⁊ ait illi. Vade viā tuam fra
ter musca quoniā vi? comedere la
borem fratrū tuorū. ⁊ esse ociosus
in omi ope dei sicut apis ociosus
⁊ sterilis q̄ non lucrat̃ ⁊ non labo
rat ⁊ comedit laborē ⁊ lucrū bono
rum apū. Et sic iuit viam suam.
Et q̄r carnal̃ erat nō petijt miam
nec inuenit. .vi.

Cum btūs franciscus causa p
dicationis iuisset ad quēdā locuꝫ
fratrū accidit vt ipa die qua debe
bat p̄dicare quidā pauper ⁊ infir
mus veniret ad eum. cui multū cō
patiēs cepit dicē socio suo de pau
pertate ⁊ infirmitate ipsi? Et ait
illi socius eius. Frater verū est ꝙ
iste sati? paup videt̃. ꝟ forte i to
ta ꝓuincia nō est aliquis volunta
te dicior illo. Et statiꝫ rep̄hensu?
dure a beato frācisco dixit culpā
suam. Et ait ei btūs franciscus.
Vis de hoc facere penitētiam quaꝫ
dicā tibi? Qui respōdit. Libenter
faciā. Et dixit ei Vade ⁊ exue tu
nicam tuā ⁊ ꝓijce te nudum ad pe
des paupis. ⁊ dices ei quō pecca
sti in ipso detrahendo sibi. ⁊ dic ei
vt oret ꝓ te. Juit ergo ille ⁊ fecit
oīa que dixerat illi btūs franci
cus. Quo facto surrexit ⁊ induit
tunicam suā ⁊ reuersus est ad bea
tum franciscū. Et ait illi btūs frā
ciscus. Vis scire quō peccasti in il
lo imo in xp̄o? Cuꝫ vides paupe
rem debes cōsiderare illū in cui? no
mine venit .i. xp̄m qui nrāꝫ paup
tateꝫ ⁊ infirmitatē assumpsit. Nā
infirmitas ⁊ pauptas isti? est q̄d
dam speculū nobis p qđ specula
ri ⁊ ꝯsiderare debem? cū pietate in
firmitatē ⁊ pauptatē dn̄i nr̄i Jesu
christi. .vij.

Cū scūs pr̄ iuissꝫ ad q̄ndā ec
clesiā vni? ville ciuitatis assisij ce
pit eā scobare humil̃r ⁊ mūdare. ⁊
stati exiuit rumor de ipso p totā
villā. Videbat̃ em̄ libēter ab illis
hominibꝫ ⁊ libenti? audiebatur.
Vt autem audiuit hoc quidaꝫ ru
stic? mire simplicitatis qui arabat
in agro suo iohannes nomine sta

tim ad ipsũ venit ꝛ inuenit eũ sco
bantẽ ecclãz hũilr ꝛ deuote·ꝛ ait il
li·Frater da mihi scobaz qꝛ volo
te adiuuare·Et accipiẽs scobam
de mãib⁹ eius scobauit residuuz·
Et sedentibꝰ illis simul ait ille be
ato frãcisco·Frater iaz est diu ꝙ
habui volũtatem seruiẽdi deo·et
maxime postq̃z de te ꝛ tuis fratri
bus rumorẽ audiui ꝫ nesciebam
q̃liter ad te venirẽ·Nũc autẽ post
q̃z placuit domino vt te viderez vo
lo facẽ quicq̃d tibi placuerit Be
atus frãciscus cõsiderãs eius feruo
rez exultauit i domino·maxime qꝛ
tũc paucos fratres habebat·ꝛ vi
debat̃ sibi ꝙ propter simplitatez
ꝛ puritatẽ ipsi⁹ deberet esse bonus
religiosus·Dixit autẽ ei·Frater
si vis eẽ de vita ꝛ societate nostra
oportet ꝙ expropẽs te de omibꝰ
tuis q̃ sine scãdalo habere possis·
ꝛ des ea paupibus ꝫm cõsiliũ san
cti euãgelij·qꝛ illud idem fecerũt
omes frẽs mei qui potuerũt·Quo
audito statim iuit ad agꝛ vbi di
misit boues ꝛ soluit illos·ꝛ duxit
vnũ corã beato frãcisco ꝛ dixit ei·
Frater tot ãnis seruiui patri meo
ꝛ omibus de domo mea·ꝛ licz sit
parua hec portio hereditatis mee
volo hũc bouẽ recipe pro pte mea
ꝛ ipsũ dare paupibus sic tibi me
lius videbit̃·Videntes autez parẽ
tes eius ꝛ frẽs sui qui erãt adhuc
pui ꝙ volebat eos dimittere cepe
runt omes de domo sua tam fortit̃
lacbrymari·ꝛ tã dolorosas voces
cũ plãctu emittere ꝙ inde motus
est beatus frãciscus ad pietatez·

qꝛ magna familia ꝛ imbecillis erat
Et ait illis beatus franciscus·Pa
rate comestionẽ pro omibus nobꝭ
ꝛ comedamꝰ omnes simul·ꝛ no
lite plangere quia vos faciã valde
letos·Illi autem statĩ parauerũt
ꝛ omes simul cũ magna leticia co
mederũt·Post comestionẽ vero
dixit beatus francisc⁹·Iste fili⁹
vester vult seruire deo ꝛ ꝺ hoc nõ
debetis ꝯtristari sed plurimũ gau
dere Vobis enĩz non tantũ ꝫm de
um sed etiã ꝫm istꝺ seculũ impu
tatur ad magnũ honorez ꝛ profe
ctũ animarũ ꝛ corporum·quia de
carne vestra honorat̃ deus·ꝛ om
nes fratres nostri erũt vestri filij
ꝛ fratres·Et qꝛ creatura dei est·
deo suo creatori suo vult ꝫuire cui
seruire regnare est·nõ possuz nec
debeo ipsuz credere vobis sed vt de
ipso habeatis cõsolationẽ volo ꝙ
ipse expropet se vobꝭ ꝺ isto boue
tãq̃z paupib⁹ licz deberet ipsũ da
re alijs pauperibus ꝫm euangeliũ
Et ꝯsolati sunt omes i verbis san
cti francisci·et maxime sunt leta
ti sunt de boue quia redditus fuit
eis·quia paupes erant valde Et
qꝛ beato frãcisco nimis placebat
pura ꝛ sancta simplicitas i se ꝛ in
alijs statĩz idũit eũ pãnis religio
nis·et ducebat ipsũ secũ hũiliter
ꝓ socio suo·Erat enĩ ille tãte sim
plicitatis ꝙ ad oia q̃ faciebat bea
tus franciscus credebat se teneri·
Vñ quãdo beat⁹ frãciscus stabat
i aliq̃ eccĩa vel aliq̃ loco ad orãdũ
ꝛ iste volebat eũ videre vt oibus
actibꝰ ꝛ gestib⁹ eius se penitus

cōformaret ita q̄ si beatꝰ franciscꝰ flectebat genua vel leuabat manus ad celū. vel spuabat. vel suspirabat. ⁊ ipse oia silr faciebat. Cū aūt perpēdisset de hoc beatus franciscꝰ cepit ipsū de huiusmodi simplicitatibꝰ cū magna leticia reprehēdere. Cui ille respōdit. Frater ergo pmisi facere oīa que tu facis ⁊ ideo oportet me tibi in omnibꝰ cōformari. Et de hoc mirabatur ⁊ letabatꝰ mirabiliter beatꝰ frāciscus videns ipsū in tāta puritate ⁊ simplicitate Ipse vero postea cepit in tantū pficere q̄ beatuꝰ frāciscus ⁊ alij fratres oēs de ipsiꝰ pfectōne plurimū mirabātur Et post modicū tempꝰ mortuꝰ est in illo sancto pfectu virtutū. Vnde postea beatꝰ frāciscus cū leticia mētis ⁊ corpis inter fratres narrabat de eius cōuersatiōe. nomiando ipsū non fratrē sed sanctū iohannem. .viij.

Quodā tempe beatꝰ frāciscꝰ iuit romā ⁊ visitauit dīm hostiēsem. Et cū stetisset aliquibꝰ diebus cū eo visitauit etiā dominū leonē cardinalē qui erat beato frācisco valde deuotus. Et quia tūc erat tempꝰ hyemale ⁊ omino ieptū ad ābulandū ppter frigꝰ ⁊ ventos ⁊ pluuias. rogauit eū vt diebus aliquot maneret cū ipso ⁊ vice vnīꝰ pauperis victū ab eo reciperet cū alijs paupibus qui in domo sua quotidie comedebāt Hoc autē dixit qꝛ sciebat beatū frāciscū semp velle recipi tanq̄ paupculū vbicūq̄ hospitaretꝰ: licet dominꝰ papa ⁊ cardinales cū maxima deuotione ⁊ reuerētia ipsū reciperent ⁊ venerarētur vt sanctū Et adiecit. Dabo tibi bonā domū remotā vbi poteris orare ⁊ comedere si volueris. Tūc frater angeluꝰ tācredi qui erat vnus de duodecī primis frībus qui etiā morabatꝰ cū dicto cardinali dixit beato frācisco. Frater est hic pe quedam turris spaciosa valde ⁊ remota vbi poteriꝰ tanq̄ in heremitorio pmanere. Quā cum vidisset beatꝰ frāciscus placuit sibi. ⁊ reuersus ad dominū cardinalē dixit ei. Domine forsitan mācebo apud vos p aliquos dies. Et gauisus est valde dīs cardinalis. Iuit ergo frater angelus ⁊ parauit in turri locū p beato francisco ⁊ socio eiꝰ. Et qꝛ beatus frāciscꝰ nolebat inde descēdere q̄diu maneret apud cardinalē. nec volebat aliquē intrare ad ipsū: pmisit ⁊ ordinauit fratꝰ angelꝰ q̄tidie portare sibi ⁊ socio victum. Cunq̄ iuisset illuc beatus franciscꝰ cum socio suo in pma nocte quādo volebat ibi dormire venerūt demones ⁊ ipsū fortiter vberauerūt. Et aduocās sociū suū dixit ei. Frater verberauerūt me demones valde fortiter. ⁊ ideo volo vt maneaꝰ iuxta me qꝛ timeo stare solꝰ Et nocte illa mansit iuxta eū sociꝰ eius. Nā totuꝰ tremebat beatus franciscus sicut homo qui patitur febrē. Vnde p totā noctem vigilauerūt ambo Interī dicebat btūs frāciscꝰ socio suo Quare vberauerunt me demones ⁊ cur data

est illis ptās a dño nocēdi mihi: Et ait. Demōes sunt castalli dñi nri. Sicut eniz potestas mittit castallū suum ad puniendū illum qui peccauit. sic dñs p castallos id est per demōes qui in hoc mundo sunt eius ministri quecūqz diligit corrigit et castigat. Multotiēs eñ ignorāter peccat etiā pfectus religiosus. vnde cū nō cognoscit peccatū suū castigatur per diabolū vt diligēter videat et cōsideret iterius et exterius ea i quibus offendit qz quos diligit dominus de vo amore in hac vita nihil eis relinqt iultum. Ego vero p misericordiaz et gratiā dei nō cognosco me in aliq offendisse qd per cōfessionē et satisfactionē non emēdaueriz: imo p misericordiā suā hoc donū cōtulit mihi deus qp de omibus in qbus placere vel displicere sibi valeo in oratiōe claraz cognitionē recipio. Sed pōt esse qp p castallos suos nūc me castigauerit. qz licz dominus cardinalis libēter mihi misericordiā faciat et corpi meo sicut necesse recipere habet recreationem frēs mei qui vadunt p mundū sustinēdo famē et multas tribulationes: et alij fratres qui morātur in heremitorijs et paupculis domibus cū audierint qp mãeo apud cardinalē poterūt habere occasiōez murmurādi aduersuz me dicētes Nos sustinemus tot aduersa et ipe hz cōsolationes suas. Ego aūt teneor illis semp dare exemplū. quia ad hoc datus suz eis. Nā magis edificatur fratres cū maneo in paupculis locis int ipsos qz in alijs. et magis patiēt portāt tribulatōes suas cū audiūt me idem tolerare. Hoc itaqz fuit summū et cōtinuū studiuz patris nostri vt in oibus pberet semp bonuz exemplū et aliis fratribus tolleret occasionē murmurādi de se. Et pter hoc sanus et infirmus tot et tanta passus est qp quicūqz fratres sciret sicut nos q cum eo fuimus vsqz ad diē mortis eius quotiēscūqz ea legeret vel ad memoriaz reduceret nō posset se a lachrymis cōtinere. et omes tribulationes et necessitates cū maiori patiētia et gaudio sustineret. Descendit ergo beatus frãcisc9 summo mãe d turri et iuit ad dñm cardinalem narrãs ei oia que sibi acciderant et que cōtulerat cum socio suo. imo etiaz dixit ei. Homines putãt me esse sanctū hominē et ecce demones me de carcere eiecerūt. Et plurimū letatus est dominus cardinalis cum eo. Verūtamē qz sciebat et venerabatur eū tanqz sanctū noluit cōtradicere sibi postqz ibi noluit pmanere Et sic beatus franciscus valefaciēs ei reuersus est ad heremitoriū de fonte colūbarū iuxta reate. .ix.

Cōuocauit semel beatus frãciscus multos fratres et ait illis Rogaui dñm vt mihi dignaretur ostēdere quãdo suz seruus eius et quãdo non. Nã nihil aliud vellez qz existere seruus eius. Ipse autem benignissimus dominus sua dignatione michi respondit. Seruum meum veraciter te esse cognosco cum

sancta cogitas loqris et operaris. Ideo vocaui vos fratres et hoc vobis insinuaui vt corã vobis possim verecũdari quãdo videbitis me deficere i õnibo his vel in aliquo predictorum. .x.

Inter alias virtutes quas diligebat et desiderabat esse in fribus p? fundamẽtum sancte humilitatis diligebat p̃ papue pulchritudinez et mũdiciã honestatis. vñ volens docere fratres habere oculos pudicos solebat tali enigmate cõfingere oculos impudicos. Rex pius et potens misit ad reginã duos nũcios successiue Reuertit̃ prim? et verbis tantũ verba reportat. et nihil loquit̃ de regina. siquidez oculos suos tenuerat i capite sapiẽter nec aliqualit̃ prosiluerũt i reginã Redit alius et post pauca verba longã de regine pulchritudine texit historiã. Vere inqt domine vidi pulcherrimã mulierẽ. felix qui fruitur illa. Et rex ad illum. Tu serue nequã in spõsaz meã iecisti oculos impudicos: patet q rez p spectã subtiliter emẽ voluisti Iubet ergo reuocare primũ et ait illi. Quid tibi de regina videt̃. Optime inquit mihi videt̃ quia libẽter et patiẽter audiuit. ipsa respõdit sagaciter. Et ait illi rex. Nũquid formositas quidẽ inest ei? Respõdit ille. Domine mi tuuz sit hoc inspicere. meũ autẽ fuit verba pferre. Fert̃ a rege sentẽcia. Tu inqt habẽs oculos castos esto in camera mea corpe castior et fruere delicijs meis. hic vero impudic? exc

at domũ ne polluat thalamũ. Dicebat ergo quis nõ deberet timere respicere spõsam xpi zc. .xi.

Quodã tẽpore paulo post cõuersionẽ suam cũ ambularet sol? per viã non multũ longe ab ecclesia sãcte Marie de porcũcula ibat alta voce plangẽdo. Quidã autẽ spiritualis homo obuiauit illi et timens ne haberet aliquẽ dolorez infirmitatis dixit ei. Quid habes frater? At ille respõdit. Ita deberez ire per totũ mũdũ sine verecũdia plangẽdo passiõez dñi mei. Tũc ille simul cum eo cepit flere et fortiter lachrymari. .xij.

Fuit quidã frater honeste et sancte cõuersatiõis exterioris. qui die noctuq videbat̃ sollicit? circa oratione. et silentiũ sic obseruabat cõtinuũ q aliquãdo cum sacerdoti cõfiteret̃ solis signis quibusdaz et non verbis cõfitebat̃. Ita enim videbat̃ esse deuot? et feruẽs in dilectiõe dei q sedens aliquãdo cuz fribus licet nõ loqueret̃ audiendo tamẽ bona verba iterius et exterius mirabiliter letabatur. ita q ex hoc sepe ad deuotionez fratres alios attrahebat. Cũ autẽ pluribus annis in cõuersatione huiusmõi p stitisset accidit vt beatus frãcisc? veniret ad locũ vbi ille manebat. Qui cũ audisset cõuersationez illius dixit eis. Scitatis in veritate quia diabolica tẽptatio est. quia nõ vult cõfiteri. Interim generalis minister venit illuc visitare beatũ franciscũ et cepit illũ cõmendare coram beato francisco. Et ait illi

btūs franciscus. Crede mihi frater quoniam a maligno spiritu ducitur et decipitur iste frater. Dixit generalis minister. Mirū mihi videtur et quasi incredibile quod possit hoc esse de homine qui habet tot signa et opa sanctitatis. Et dixit ei beatus franciscus. Proba ipsū dicens illi fratri. Frater volo penitus quod bis vel semel ad minus cōfitearis in ebdomada. Ille autem posuit digitū sup os suū ducens caput. et ostēdens per signa quod nullatenus hoc faceret amore silentij. Minister vero timēs illū scandalizare dimisit eū. Et nō post multos dies egressus est ordinē frater ille ppria volūtate et redijt ad seculum portans habitū secularē. Factū est autem dū quādam die duo ex socijs beati frācisci ambularēt per quandā viā obuiauerūt illi qui ambulabat solus tanquam pegrinus pauprimus cui cōpatiētes dixerūt. O miser vbi est honesta et sācta cōuersatio tua Nolebas ei loqui et ostēdere te fratribus tuis et mō vadis discurrendo per mundū tanquam homo ignorās deum. Ille autē cepit eis loqui iurādo sepe in sua fide sicut homines seculares. Et dixerūt ei Miser homo cur in fide tua iuras vt seculares qui nō tantū a verbis ociosis sed etiā ab omnibus silebas. et dimiserunt eū. Et parum post mortuus est. et valde ammirati fuimus videntes sic ad literam esse verū sicut pdixerat de illo beatus frāciscus tempe quo reputabatur sanctus ille miser. xiij.

Cum sanctus frāciscus adhuc esset in habitu seculari tamē totus despectus a spe seculi desperatus et propter penitētiam totus deformis et squalidus ita vt a multis putaretur insanus per magnū tempus sic eū de per assiniū luto. et lampadibus tā a suis quam ab extraneis innumeris afficiebatur iniurijs. Ipse vero patientissime vt surdus et mutus in omnibus ptransibat hilari facie. Dominus autē bernardus de assisio qui erat de nobilioribus et diciorbus et sapiētioribus de tota ciuitate. cuius cōsilijs omnes acquiescebant cōsiderare sapienter incepit tam altum mūdi cōtemptū in sancto frāncisco. et tantam cōstantiam in iniurijs et tantam longanimitatē in tolerādo ita quod quasi per duos annos sic abhomiatus et despectus ab omnibus semp constantior videbatur. dixit in corde suo dictus dominus bernardus nullo modo posset esse quod iste franciscus non haberet gratiam dei Et inspiratus a domino inuitauit sanctū franciscum vt mānducaret cum eo de sero. Cui sanctus franciscus humiliter assentiens mānducauit cum eo illo sero. Dominus autem bernardus proposuit in corde suo velle expirē sanctitatem sancti francisci vnde inuitauit eum vt illa nocte in domo sua quiesceret. et sancto francisco humiliter annuēte dominus bernardus fecit parari lectum in sua camera ppria in qua iugiter de nocte lampas ardebat. Sanctus autē franciscus vt intrauit cameram vt absconderet diuinam gratiam quam habebat statim proiecit se in lectum

ostēdēs se velle dormire. dñs autē bernardus posuit in corde suo illum latenter obseruare de nocte. Unde vsus est tali cautela q cū aliqntulum i suo lecto qeuiss; finxit se alte dormire et pfundissime stertere. Sanctus autē fracisc9 secreto pdei fidel abscōditor cū estimaret dominū bernardū pfunde dormire in pfundo noctis surgit de lecto. et eleuata facie i celū. et eleuatis etiā maībus et oculis ad deū tot9 intentus et feruēter ignitus deuotissime orās dicebat. Deus me9 et oīa. Et hec vba cum tātis lacrymis ingemiabat ad deum. et cū tanta morositate deuota eade frequētabat q vsq ad matutinū aliud non dicebat nisi De9 me9 et oia. Hec autē dicebat scūs fracisc9 ammirās diuine maiestatis excellentiā que piclitāti mūdo cōdescēdere videbatur et p ipsū suū filiū de salute pauperū disponebat remedio puidere Spiritu enim pphetico illumiat9 puidēdo magnalia q p ipsū suū ordinē deus erat factur9. et eodē docēte spiritu suā insufficiētiam et puitatē virtutis csiderās iuocabat dñm. vt qd ipse nō poterat ipe deus pficeret sine q nihil pōt hūana fragilitas. ppterea dicebat de9 meus et oia. Dñs autē bernardus lampade ibi lucēte cūcta videns. et p dicta vba diligēter et sancti deuotionē vigili obseruatiōe ppendens a spū sancto accēsus in medullis cordis intrisec9. statī mäe facto aduocat sanctū franciscū et ait. Frater fracisce ego penit9 pposui relinqre mundū et seq ad qcunq mandaueris. Sanct9 autē fracīscus hec audiēs exultauit in spū. et cū gaudio magno ait. Domine bernarde istud est op9 tā arduū q de hoc est dñi nri Jesu xpi csilium requirēdū vt ipse dignet bñplacitū suū nobis ostēdere qliter illud pficere debeam9. et ideo pergam9 simul ad epātū vbi est vicinus bonus sacerdos et faciem9 dici missā. qua audita orabim9 ibi vsq ad terciā. Jn oratiōe aūt nostra petemus a dño nrō Jesu christo vt digneē nobis ostēdere i terna aptiōe missal viam sibi bñplacitā quā debeam9 eligere. Dñs autem bernardus dixit. Placet qd dicis. Jnerūt ergo ad epātū. et audita missa et oratiōe vsq ad terciam pelata sumpsit sacerdos pdictus missale ad rogatiōem sancti fracisci et domi bernardi. et signo crucis se muniēs apuit euāgeliū in nomie domi nostri Jesu xpi. in q aptiōe primo occurrit. Si vis pfect9 esse vade et vēde omia que habes et da paupibus. Jn secūda aptione occurrit Qui vult venire post me abneget semetipsū et tollat crucē suam. Jn tercia occurrit Nihil tuleritis i via. Et his visis dixit sanct9 fracīscus dño bernardo. Ecce signū domi qd habem9. vade et pfice q audisti. Et benedictus sit deus noster Jesus xpus q dignat9 est viā suā euāgelicā demonstrare. Stati aūt dñs bernardus cūcta bōa sua distraxit que erant valde magni valoris. et oia

pauperib⁹ tribuebat · portās ple
nium gremiuꝫ pecunia ⁊ viduis ⁊
orphanis ꝑegrinātibus ⁊ deo ſui
entibꝫ affluēter ⁊ liberaliter diſp
gebat ſancto frāciſco ad omīa ſu
pradicta ipm ſociāte ⁊ fideliṫ ad
iuuante · Dn̄s autē ſilueſter dum
diſpergi videret hec oīa auaricia
ductus dixit ſancto frāciſco Tu
de quibuſdā lapidibꝫ ꝓ eccleſijs
repandis nō plene ſoluiſti · San
ctus autēꝫ frāciſcus admirās eius
auariciā ⁊ nolēs cum ipſo cōtēde
re vt verus euāgelij obſuator om
ni peteti ſe tribuēs miſit manuꝫ ſu
am i ſinū dn̄i bernardi ⁊ plenaꝫ pe
cunia poſuit in ſinū domi ſilueſtri
⁊ ait · Si adhuc plus petas pl⁹
darem · Ille autē cōtent⁹ receſſit ·
Poſt hec dn̄s ſilueſter cū rediſſꝫ
domū ⁊ de ſero cogitaſſꝫ q̄ fecerat
in die · redarguēs auariciā ſuaꝫ ⁊
recogitās feruorē dn̄i bernardi et
ſanctitatē ſancti frāciſci · i prima
ſecūda ⁊ tercia nocte oſtenſa ſuit
ſibi crux aurea ꝓcedens ex ore frā
ciſci cui⁹ ſūmitas celos tangebat ·
⁊ brachia ꝓtēſa in latum vſqꝫ ad
mūdi fines videbant̄ extēdi · pro
pter qd̄ tact⁹ a dn̄o cūcta bona
ſua diſtraxit ⁊ paupib⁹ dedit · ⁊
fact⁹ poſtmodū frater minor tā
te fuit ſanctitatis ⁊ grē ꝙ loq̄ba
tur cū deo ſicut amicus cū amico ·
ſicut ſanct⁹ franciſcus pluries eſt
exꝑtus · Dn̄s vero bernard⁹ omi
bus ſuis diſperſis ꝓ deo ⁊ omīno
paupꝫ euāgelicus factus tātā gra
tiā a deo ꝓmeruit ꝙ ſepe rapieba
tur ad dn̄m · Et ſanctus frāciſc⁹
ꝓdicabat eum reuerētia dignū · ⁊
dicebat ꝙ ipſe ordinē iſtū funda
uerat pro eo ꝙ euāgelicā pauper
tatem oīa paupibus diſtribuēdo
ipſe prim⁹ incepit · nihil penitus ſi
bi reſeruās ſꝫ nuduꝫ ſe offerēs bra
chijs crucifixi qui eſt benedict⁹ i
ſecula ſeculoꝝ · amen · ·xiiij·

¶ In principio ordinis qn̄ erant
pauci fres ⁊ adhuc n̄ eſſent capta
loca ſanct⁹ frāciſcus iuit ad viſitā
dum ſanctū iacobū ducēs ſecum
aliquos ſocios quorū vn⁹ erat fra
ter bernard⁹ · Cū autē irent ꝑiter
inuenerūt in q̄dam terra vnū infir
mū · cui cōpatiēs ſanct⁹ frāciſcus
dixit fratri bernardo · Volo fili ꝙ
remācas ad ſeruiēdū iſti infirmo
Qui ſtatim flexis genibꝫ ⁊ capite
inclinato ſuſcepit reuerēter obedi
entiā ſancti prīs · Sanct⁹ autem
frāciſc⁹ relicto fratre bernardo cū
dicto infirmo iuit ad ſanctū iaco
bum cū alijs ſocijs · Et cū ſtaret
⁊ adoraret in ſancto iacobo fuit ſi
bi reuelatū a deo ꝙ capet loca per
mundū eo ꝙ deberet eius ordo in
magna multitudine dilatari Vn̄
ex tūc ex diuino impio cepit loca
cape circūquaqꝫ · Rediēs autem
ſanct⁹ franciſcus ꝑ viaꝫ primā in
uenit fratrē bernardū ⁊ infirmuꝫ ſi
bi ꝯmiſſuꝫ ꝑfecte ſanatū · vnde ſe
quēti anno cōceſſit ſibi ſanct⁹ fran
ciſc⁹ ꝙ frater bernard⁹ iret ad ſan
ctum iacobum · Interiꝫ ſanctus
franciſc⁹ redijt in vallē ſpoletanā
Et cū ſtaret in q̄daꝫ loco deſerto
ipſe ⁊ frater maſſeus ⁊ frater hely
as ⁊ quidā alij · et quadā die ſan

ctus franciscus iuit in silua ad oran dum. socij vero eius habentes eum in magna reuerentia timebant eius orationem aliqualiter impediri propter magnalia que sibi deus in omnibus fa ciebat. accidit quod quidam valde pul cher iuuenis accinctus vestes quasi ad ambulandum paratus venit ad portam et pulsauit tam festinanter et diu quod fuit insolitum. Accedens autem frater masseus ad portam ait illi iu ueni. Fili nondum te credo ad por tam fratrum fuisse quia nescis modera te pulsare. Et iuuenis respondit. Quomodo debet fieri? Cui dixit frater masseus Pulsa ter et raro vnam pul sationem post aliam. postea expe cta donec compleat pater noster et veniat ad te. et si in hoc interuallo non venit tu iterum pulsa Iuuenis au tem respondit. Ego magnam festi nantiam habeo ideo sic pulso. nam habeo facere magnum iter. veni autem huc vt loquerer fratri francisco. sed ipse modo est in contemplatione in silua ideo nolo eum impedire. sed va de mitte mihi fratrem helyam. audiui quod ipse est valde sapiens et ideo vo lo sibi facere vnam questionem. Fra ter autem masseus cum dixisset fratri helye vt iret ad eum tulit moleste et noluit ire superbiens et irascens. Frater autem masseus nesciebat quid faceret. quia si dicebat quod non poterat ire mentiebatur. si vero dicebat quod erat turbatus timebat ne haberet ma lum exemplum. Et quia interim tarda bat venire iste iuuenis iterum pulsa uit vt prius. Tunc venit frater ad portam et ait iuueni. Tu non serua sti doctrinam meam in pulsando Ille autem iuuenis erat angelus dei qui an ticipans responsionem fratris massei dixit. Frater helyas non vult veni re ad me: sed vade ad fratrem fran ciscum et dices quod ego veni ad loquen dum cum eo. quia vero nolo impedire ipsum dicas quod mihi mittat fratrem he lyam. Tunc frater masseus iuit ad fratrem franciscum stantem et orantem fa cie eleuata in celum et dixit ei totam ambasiatam dicti iuuenis et respo sionem fratris helye. Tunc sanctus franciscus nec se mutando de loco nec faciem declinando a celo dixit. Vade et dic fratri helye quod per obe dientiam statim vadat ad eum. Fra ter vero helyas iuit ita turbatus ad portam quod in apiendo ostium cum impetu fecit validum strepitum et ru more dicens iuueni. Quid vis tu? Ille autem iuuenis ait. Caue cha rissime quia videris turbatus: cum ira impedit animum ne possit cernere ve rum Tunc frater helyas ait. dicas quid vis Et ille. Quero a te inquit vtrum obseruatoribus sancti euangelij li cet de omnibus que apponuntur prout christus tradidit manducare. et vtrum alicui homini liceat obseruatoribus san cti euangelij contraria imponere euan gelice libertati? Frater helye respo dit superbe. Bene scio ista. nolo ti bi dicere. vade pro factis tuis Iuue nis respondit. Ego scirem melius ad istam questionem respondere quam tu. Frater vero helyas clausit ostium cum impetu et recessit. Et cum cogi taret intra se de dicta questione he sitauit nec enodare sciebat. Ipse

eiū cuȝ eēt vicarius ordinis ꝑfum pferat vltra euāgelia ⁊ regulā ordinare . ⁊ cōstitutionē iaȝ fecerat ꝙ nullus frater in ordine carnes manducaret ita ꝙ dicta questio erat totaliter ɔtra eum. Unde cuȝ nesciret declarare cōsiderās predicti iuuenis modestiā. ⁊ ꝙ etiam dixerit questiōem ꝑdictā eo melius enodare rediit ad portā. aperiens ostiuȝ vt ab ipso iuuene dictaȝ q̄stionē sibi peteret enodari Sed apta porta nullus apparuit nec circūquaqȝ quesitus poterat reperiri. Ille autē iuuenis erat angelus dei quiꝓpterea ipsuȝ non expectando recessit. quia supba mens non fuit digna habere colloquiū angelicū. Quibus pactis sanctus franciscus cui oīa fuerāt reuelata rediēs de silua acrius redarguit cū clamore valido fratrē belpā dicens. Male facis frater belpa et supbe. quia repellis sanctos angelos qui veniūt ad nos visitandos ⁊ instruēdos. Dico autem tibi ꝙ timeo vehemēter ne tua supbia extra istū ordineȝ faciat te fieri. Et ita sibi i posterū accidit sicut sanctus franciscus spiritu ꝓphetico ante dixit. In eodem autē die ⁊ hora q̄ iste angelus a fratre ꝑdicto recessit apparuit in eadem spē cie fratri bernardo redeūti de sancto iacobo ⁊ stanti iuxta quēdam magnuȝ fluuiū quē transire nō poterat. ⁊ salutans fratrē bernardū ydiomate ꝓprio dixit. Deus det tibi pacem o bone frater. Et frater bernardus admirās de pulchritudine eius et de lingua sibi nota ⁊ de salutatiōe pacifica ⁊ de facie leta iterrogauit eum. Unde te habeo o bone iuuenis? Et ille respondit. Venio de tali loco vbi morat̄ sanctus franciscus ⁊ iui ad colloquēdum cuȝ eo ꝫ non potui. quia stabat in silua ad ɔtemplandū diuina. ⁊ stabat cū eo in illo loco frater masseus ⁊ frater egidius ⁊ frater belpas Et frater masseus docuit me sonare ad portaȝ vrām. Frater vō belpas quia de questiōe quaȝ sibi feci me audire cōtempsit quādo post ea sibi penituit ⁊ voluit me audire et videre non potuit. Et his dictis ait angelus fratri bernardo. Quare charissime differs vltra fluuiū trāsire. respōdit. Quia piculuȝ timeo ꝓpter pfunditatē aquaꝝ q̄s video. Et angelus dixit. Trāseamus simul nō dubites Et apprehensa manu eius in ictu oculi fratrem bernardū in alterā parteȝ fluminis incolumē posuit. Cernens hec frater bernardus ꝙ iste eēt angelus domi cū magna deuotiōe ac reuerētia ac gaudio dixit. O angele benedicte dei dicas mihi qđ est nomen tuūȝ? Qui respondit. Quid queris nomen meuȝ quod est mirabile Et hoc dicto dispa ruit ⁊ reliquit fratrē bernardū valde consolatuȝ. ita vt totam viam illam cū gaudio ambulauit Ipse vero frater bernardus diem ⁊ horā notauit quādo angelus sibi apparuit. Et postq̄m puenit ad locuȝ vbi sanctus frācīscus cū socijs predictis morabat̄ omnia illis per ordinem

dinem recitauit· Vn certissime ad uerterunt q iste idem angelus et ipsis et illi eadem die et hora apparuit· ·xv·

¶ Accidit semel in principio ordinis q sanctus franciscus misit fratrem bernardum bononiam vt ibi fructificaret deo scdm gratiaz a deo sibi datam · Frater autem bernardus cruce christi se muniens et obedientie sociatus virtute bononiaz adijt· Quem cuz viderent pueri insolito habitu et despecto multas illi iniurias irrogare ceperunt· quas iniurias frater bernardus vere sanctus non solum patienter sed etiaz letissime sustinebat· Nam qr christi vere esset discipulus qui factus est abiectio plebis et opprobriuz hominum pro eius amore in platea dicte ciuitatis se studiose posuit vbi melius illuderetur ab hominibus Vnde cum sederet ibi congregati sunt multi homines circa eum· Et quidam trahebant capuciuz retro· quidam ante· quidaz puluerem· quidam vero lapides iactabant in eum· quidam ipsuz hinc inde gra uiter impingebant· Ad cuncta vero opprobria frater bernardus gaudens et patiens permanebat· in nullo penitus renitens aut murmurans· imo quod maius est ad similia opprobria sustinenda per plures dies in dictam plateam studiose redibat· Et quantumcunq iniurijs afficeretur ab illis semper tamen imperturbatum animum leta facies ostendebat· Et quia patientia opus perfectuz habet et approbatum: ideo quidam iudex sapiens attendens et diligenter examinans virtuosam constantiaz tot diebus in nullo penitus perturbatam: dixit in corde suo· Impossibile est q iste non sit sanctus homo· Et accedens ad sanctum bernardum ait· Quis es tu et ad quid huc venisti? Frater vero bernardus misit manum suam in sinuz et protulit regulam euangelicam sancti francisci quam in corde portabat et opere ostendebat· Ille vero iudex cum ipsius regule statum altissimum perlegisset vehementer obstupuit: cuz esset homo intelligens· et vertens se ad socios cum admiratione maxima dixit· Iste est altior status quam ego vnquam viderim· et propterea iste homo est cum socijs suis de sanctioribus hominibus istius mundi· Vnde magnuz peccatum faciunt qui sibi iniurias irrogant· quia non iniurijs sed maximis honoribus extollendus est cum vere sit amicus altissimi· Et ait illi· Charissime si locuz vobis aptum exhiberem vbi commode deo seruiretis et velletis accipere ego pro salute anime mee libentissime vobis darem· Frater bernardus respondit· Domine charissime credo q hoc inspirauit dominus Iesus christus· Tunc dictus iudex fratrem bernardum ad domum suam adducens cum gaudio et charitate magna suscepit· et postea locuz promissuz sibi exhibuit· et ad suas expensas totuz perfecte et deuote compleuit· et factus est defensor et pater precipuus fratris bernardi et socio

orũ eius. Frater vero bernard⁹ ꝓpter sanctã cõuersatõnem eius cepit honorari ab hõibus in tãtũ vt sanctos se putabant qꝫ ipsum tangere poterant vel videre. At vero bernardus sicut vere humili⁹ ⁊ christi discipulus timens ne sibi honor qui exhibebatur ibidem impediret quietem ⁊ salutem recessit. ⁊ ad sanctum franciscũ rediens dixit. Locus captus est in ciuitate bonõie vnde mittas pater fratres qui morẽtur ibidẽ. quia ego ibi lucrum amplius non facio. imo ꝓpter magnũ honorẽ qui mihi ibidẽ exhibetur timeo plus perdere q̃ lucrari. Beatus autem francisc⁹ audiens tanta per ordinem que domin⁹ per fratrem bernardum fuerat opatus. gaudens ⁊ exultã⁹ in spiritu cepit laudare altissimũ qui paupculos crucis discipulo⁹ sic in salutẽ populi dilatauit. Et ex tũc assumẽs de socijs misit eo⁹ in lumbardiã. ⁊ crescente deuotione fideliũ ceperũt loca plurima circũquaqꝫ ad laudẽ dei. xvi.

Accidit autem quodã tempore anteq̃ haberet stigmata saluatoris qꝫ de valle spoletana recede⁹ in romãdiolam pergeret. In ipo autem itinere cum ad quoddã castrum mõtis feretri puenisset celebrabatur tũc ibidem militie noue magna solennitas. Quod cũ didicisset pater sanct⁹ ab incol⁹ fratri leoni socio suo dixit. Eamu⁹ ad istos. quia cũ adiutorio dei inter eos aliquem fratrẽ faciem⁹. In dicta autem solẽnitate erant multi nobiles de diuersis partib⁹ congregati. Inter quos erat quidam de tuscia domin⁹ orlãdu⁹ nomine valde diues et nobilis. qui ꝓpter miranda que de sancto frãcisco audierat magnã deuotionem ad ipsum cõceperat. eumqꝫ audire ⁊ videre cupiebat. Sanct⁹ autem franciscus cũ predictũ castrũ intrasset vt cõmodius a multitudine audiretur super quẽdam murũ ascendit ⁊ ibidẽ astanti multitudini predicauit. Et pro themate ꝓposuit in vulgari suo .i. gallico qd sic sonat in latino. Tantũ est bonũ qd expecto qꝫ omnis pena me delectat. Et super hec verba tã deuote diuina eloquia per linguam eius eructauit spiritus sanctus. probãdo scilꝫ illa per penas martirũ et apostolorũ martiria. ⁊ duras penitẽtias cõfessorũ. multasqꝫ tribulationes sanctorum ⁊ sanctarũ qꝫ oẽs stabãt suspensa mente quasi angelũ attẽdente⁹. Inter quos orlãdus pdictus gãuisus valde de optata sancti frãcisci psentia. ⁊ tactus intus de illius predicatõe mirifica ꝓposuit omnino cum sancto patre de aie sue salute tractare. vnde predicatiõe finita dixit sancto francisco. Pater ego aliqua vellem tecũ de salute anime mee tractare. Sanct⁹ vero franciscus totus discretiõis sale conditus dixit ad eum. Domine vade hoc mãe ⁊ honora amicos tuos cum te iuitauerint ad festum ⁊ post prandiũ loquemur quãtumcũqꝫ volueris. Ille autẽ

assentiens post prandiuꝫ cum san
cto francisco de salute anime sue
plenius ordinauit. ⁊ in fine dixit
Frater francisce ego habeo vnuꝫ
montem in tuscia deuotissimuꝫ et
solitariuꝫ valde. ⁊ vocatur mons
aluernie multū aptus his qui soli
tariam vitam desiderāt. si tibi ⁊ so
ciis tuis mons ille placeret libētis
sime pro anime mee salute eum vo
bis donarem. Sanctus vero fran
ciscus affectuosissime desiderabat
loca solitaria inuenire vbi possꝫ cō
modius diuine cōtemplationi va
care: ita ꝙ audita oblatiōe prefa
ta primo referens laudem deo qui
per suos fideles ꝓuidet suis ouicu
lis. deinde gratias agēs dicto do
mino orlando ita respōdit. Domi
ne cū redieritis ad partes vestras
ego mittam vobis duos de sociis
meis ⁊ vos monteꝫ illum eis mon
strabitis. ⁊ si aptus videbit' liben
tissime vestram charitatiuā obla
tionem accepto. Predict⁹ autem
domin⁹ habitabat in quodā suo
castro prope montē aluernie Cō
pleta igitur solennitate predicta
⁊ domio ad propria redeunte san
ctus francisc⁹ misit ad eum duos
de sociis suis qui ab eo tanq̄m an
geli dei charitatiue ⁊ libentissime
sunt recepti. ⁊ quasi cū quinq̄gin
ta armatis forte propter feras as
sociati ad dictū monteꝫ aluernie
adducti sunt. Qui ꝑquirētes vbi
possent pro habitaculo ꝑparare.
inuenerūt tandem ibidem paruaꝫ
planiciem vbi in nomie domini de
liberauerunt cōmorari. Illi vero
seculares qui fratres cōduxerunt
cum spatis ramos arboruꝫ incidē
tes: de ipsis ramis quoddaꝫ tugu
rium construxerūt. Et capto ibi
loco iuuerūt pro sancto francisco
annūciantes dictū locum esse val
de remotū ⁊ aptum cōtemplatiōi
diuine. Sanct⁹ vero franciscus
hoc audiens ⁊ laudes deo referens
assumpto fratre leōe fratre masseo
⁊ fratre angelo quondaꝫ milite si
mul cū ipsis ad dictū montem ac
cessit. Cum autem ascēderet mon
tem cū illis sociis benedictis ⁊ ali
quātulū quiescerent ad pedeꝫ cu
iusdam querc⁹ multitudo diuersa
rum auiū confluit ad beatū franci
scum cū hilaritate ⁊ cantib⁹ ⁊ ala
rum ioco. ⁊ alique ponebāt se su
per caput ei⁹. alique super scapu
las. alique sup genua. alique in
manibus sancti patris. Qd mira
bile nouū cernēs sanct⁹ franciscus
dixit sociis suis Credo charissimi
fratres mei ꝙ domio nostro Jesu
christo placeat vt locū in hoc mō
te solitarie capiamus vbi tantam
de aduentu nostro p̄tendūt letici
am sorores nostre auicule Et sur
gens totus letus in spiritu ꝑrexit
ad dictuꝫ locū vbi adhuc nichil
erat nisi pauperrimū illud tuguri
um de ramis arborum. Et ꝓuiso
solitario loco vbi ab aliis seq̄stra
tus oraret. fecit inibi pauperculā
cellam i latere dicti montis. ⁊ pre
cepit ꝙ nullus ad eum iret de soci
is suis. nec aliquem alium ꝑmitte
rent ire nisi fratrem leonē. quia in
tendebat ibi facere quadragesimā

ad honorẽ archangeli michaelis Ipse autem fratri leoni imposuit vt nõ nisi semel in die iret ad eum cum pane ꝛ aqua · ꝛ semel in nocte hora matutinali · i qua hora nihil loquendo accederet · sed solum proferret scilꝫ Domine labia mea aperies · Et si ipse respõderet Et os meum annũciabit laudem tuã simul dicerent matutinum · Si vero nõ respondet statim frater leo recederet · Et hoc ideo precepit q̃a eãt aliquãdo in tanta extasi mentis ꝙ per nocteꝫ ꝛ diem loqui nõ poterat · ita erat absortus in deuꝫ · Quod preceptum frater leo attentissime obseruabat · nihilominꝰ tamen silenter quãtum poterat quid sanctus faceret explorabat · ꝛ aliquãdo inueniebat eum extra cellã eleuatum in aere per tantuꝫ spaciũ ꝙ poterat tangẽ pedeꝰ eius · ꝛ tunc amplexabatꝰ eos ꝛ deoscula batur cum lachrymis dicẽs · Deus ꝓpicius esto mihi peccatori · et per merita huius sanctissimi viri fac me tuam misericordiã inuenire · Aliquãdo vero inueniebat euꝫ vsqꝫ ad medias fagos eleuatuꝫ a terra · Erant auteꝫ ibi de dictis arboribus ꝑcere altitudinis valde · Aliquãdo inuenit eum in tanta altitudine aeris eleuatum a terra ꝙ vix eum videre valebat · Et tunc frater leo genuflectebat ꝛ totum se extendebat in terram in loco scilicet vnde sanctꝰ pater orãdo erat in altum assumptus · Et idem frater leo orans per merita sancti patris vt prius se deo recõmendanꝰ maximas visiones diuine gratie sentiebat Et propter ista que frater leo sepe de facto aduerterat tã tam deuotionem ad ipsum habebat ꝙ multum sepe cuꝫ sancta calliditate per noctem ꝛ diem occultã sancti frãcisci studia scrutabatur · Vnde accidit vt frater leo semel ad matutinuꝫ ad sanctuꝫ frãciscum sicut solebat iret requirere Et cum statim introisset ꝛ dixisset Domine labia mea aperies ꝛc· vt a sancto fuerat ordinatum ꝛ sanctus non responderet · lucẽte luna aduertit ꝙ sanctus non stabat i cella ꝛ cogitans vt oraret · ꝛ per siluaꝫ hincinde respiciens audiuit eum loquẽtem · ꝛ appropinquãs vt audiret quid diceret lune lumine indicante · vidit sanctuꝫ franciscum stantem genibus flexis et facie eleuata in celum ac manibꝰ extensis ad deum ꝛ dicentem hec verba · Quid es tu dulcissime deꝰ meus ꝛ quid sum ego vermiculꝰ ꝛ paruus seruus tuus ? Et hoc sepe replicanꝰ ꝛ aliud non dicebat · Et respiciens vidit vnaꝫ flammã ignis pulcherrimaꝫ ꝛ valde splendentem ꝛ delectabilem oculis descendentem a summis celorum vsqꝫ ad caput sancti frãcisci Et de illa flãma vox egrediebatur et loquebatur cuꝫ sancto francisco · et sanctus franciscus respõdebat loquẽti · Sed frater leo timẽs celauit se retro ne impediret sanctuꝫ in taꝫ sanctis secretis ita ꝙ intelligẽ nõ poterat que verba tũc diceret · vidit tamen ꝙ sanctus franciscus

extendit manū suaꝫ ter ad predi
ctam flammaꝫ· Flāma vero rece
dente frater leo incepit recedē pla
ne ne sentiret a sācto· sed audies
sanctꝰ franciscus sonitū pedū eiꝰ
dixit· Precipio q̄squis es in virtu
te dn̄i nostri Jesu christi ꝙ stes
fixus ne te moueas de loco? Cui
frater leo dixit· Ego sum pater·
Et dixit postea frater leo ꝙ tunc
fuit tanto terrore ꝑterritꝰ ꝙ si ter
ra se apuisset ibi se libēter abscon
disset· timebat enim ne si sanctuꝫ
offenderet gratiosaꝫ societatē eiꝰ
amitteret· Nam tantꝰ erat amor ⁊
fides quā habebat ad sanctū ꝙ si
ne ipso nullo modo viuere confide
bat· Et ꝓpter hoc quādocunqꝫ ali
qui loquebantur de sanctis frater
leo dicebat Charissimi magni sūt
oēs sancti· sed sanctꝰ franciscꝰ
etiā est de magnis ꝓpter miracula
que deus opatur per ipsū· Queꝫ
sanctus recognoscens· Frater in
quit pecorelle ad q̄d huc venisti?
Nonne dixi tibi multotiēs ꝙ pro
me explorādo nō vadas? Dicas
mihi ꝑ obedientiā si aliq̄d vidisti?
Respondit Pater audiui te loq̄n
tem ⁊ dicentē ⁊ cū multa āmiratio
ne frequēter orantem Quid es tu
dulcissime deus meus ⁊ quid sum
ego vermiculꝰ ⁊ puulus seruus tu
us· Et tūc vidi flammā ignis de
scendentē de celo tecū loquētem ⁊
te illi pluries respōdentē ⁊ manuꝫ
illi tercio extēdentem· sed quid di
xeritis ignoro· Et genuflectens
frater leo cuꝫ magna reuerētia ro
gauit sanctū dicens· Rogo te pa
ter vt exponas mihi verba que au
diui ⁊ doceas illa que nō audiui·
Et sanctus frāciscus quia multū
diligebat fratrē leoneꝫ ꝓpter puri
tatem ⁊ māsuetudinē quam habe
bat dixit ei· O frater pecorella Je
su christi in his q̄ audisti et vidi
sti erant mihi aperta duo lumia·
vnū de cognitiōe creatoris· ⁊ ali
ud de cognitiōe mei ipsiꝰ· Quādo
ergo dicebaꝫ Quid es tu domine
deus meꝰ ⁊ quis sum ego· tūc erā
in quodaꝫ lumie cōtemplatiōis in
quo videbā abyssum infinite boni
tatis diuine ⁊ ꝓfundū lachrymo
sum vilitatis mee· ꝓpterea dicebā
Quid es domie sūme sapiens ⁊ sū
me bone ⁊ sūme clemēs vt visites
me qui sum sūme vilis ⁊ vermicu
lus vnus modicus abomiabilis ⁊
despectus· Illa vero flāma fuit
deus qui in specie illa mihi sic mo
ꝑsi in flāma loquebatur Et inter
alia que mihi deꝰ tūc dixit petijt
a me ꝙ ego sibi oblationes tres fa
cerem· Cui ego respōdi· Domie
ego sum totꝰ tuus· ⁊ nihil habeo
nisi tunicā ⁊ cordam ⁊ femoralia
⁊ ista tua similit sunt· quid ergo
potero donatōis magnitudini tue
offerre Nam celū ⁊ terra· ignis et
aqua ⁊ omnia que in eis sunt tua
sunt domie· quis eñ habꝫ quicq̄ꝫ
nisi tuū? Que ego tua sunt reddi
mus tibi cum aliquid tibi offerri
mus Quid ergo potero tibi offer
re domine deus rex celi ⁊ terre ⁊ vni
uerse creature? Et tunc deꝰ dixit
mihi· Mitte manū in sinū tuum et
offer mihi quicq̄d inueneris Q d

cum fecissem inueni vnā monetaz de auro tam magnā et tam fulgentem et tam pulchraz q̄m nunq̄z videram in hoc mūdo. et tunc obtuli illam deo. Dixit vero iterū deus. Offer mihi iterū sicut prius. Ego autē dixi deo. Domine ego nō habeo nec amo nec volo nisi te. et propter amorem tuū despexi aurū et omnia. vnde si aliquid amplius inuenis in sinu tu posuisti illud et tibi domiatori omniū reddo Et hoc feci ter. Et facta trina oblatōe ego genuflexi et benedixi deuz qui mihi dedit qd offerre valerē. Et statim fuit mihi datū intelligere q illa trina oblatio figurabat aureaz obediētiaz. paupertatē altissimā. et splendidissimā castitatē. quas deus per grām suaz dedit mihi ita pfecte seruare q in nullo me conscietia reprehendit. Et sicut quādo mittebaz manū in sinum pferebā illas monetas ipsi deo qui illas ibidem posuerat. ita dedit mihi deus potētiam i anima q de omnibus bonis mihi ab ipso per suam sanctissimā bonitatē concessis semper euz ore et corde laudo et magnifico. Hec ergo fuerunt verba que et audisti et manuū extēsio quam vidisti. Sz caue tibi frater pecorelle ne vadas post me deinde explorādo. et reuertere ad cellam tuā cum benedictione dei et habeas de me curaz sollicitam. Nam ad paucos dies faciet deus tam stupēda et mirabilia in hoc mōte q admirabitur totus mundus. Faciet enim noua quedam que nunq̄z in hoc mūdo

fecit alicui creature Q̄ d et postea effectus subsecutione manifeste apparuit. Nunq̄z enī deus ante id tēporis q̄zuis multis sāctis multas gratias et amicicie pignora ostenderit alicui eorū stigmata suoruz benedictōrū vulnerū impressit. Aliis enim dedit virtutē morbos curādi q nullorū medicaminū ope curari potuerūt. Aliis grām expellēdi malignos spiritus ex hominū obsessorum corporibus in amicicie pignus cōtulit Aliis futurorū pscientiam que sibi ppria est impartire dignatus est. Sed beato prī frācisco vt sibi peculiarit dilecto cōtulit vt sibi cōfiguraret p stigmatum susceptionē quod amoris et amicicie certissimū testimoniuz est Tunc frater leo recessit valde cōsolatus. In illa vero eadez quadragesima apparuit in ipso monte circa festum exaltatōis sancte crucis christus in specie seraph alatus et veluti crucifixus imprimens tam clauos q̄z stigmata in manibus et pedibus ac latere sancti francisci put dicit legēda. et apparuit cuz tāto splendore de nocte q illūmauit mōtes et valles circūquaq dilictos āplius q̄z si solis claritas affuisset. de q testes fuerūt pastores q p ptes illas cū gregibus vigilabāt. Quare vo impssa fuerīt et stigmata illa sāc scō frācisco nōduz p oia inotuit. s sic ipse socijs referebat hoc pferret magnū misteriū in futurū. Hanc historiā habuit frater iacobus de massa ab ore fratris leonis et frater vgolinus de

v

monte sancte Marie ab ore dicti fratris iacobi. Et ego qui scripsi ab ore fratris vgolini viri per omnia fidedigni ad laudem dei.

¶ Sanctissimus pa- .xvij. ter noster franciscus qui totum cogitatum suum in christo benedicto iactauerat. et totum suuz studium et desideriuz et orandi et legendi ad eius beneplacitum in se et socijs suis ordinabat. cuz in principio sue conuersionis quadam vice sederet pius pater cum filijs tam benedictis in feruore spiritus vni eorum precepit vt in nomine domini os apiret et loqueretur de deo quicquid ei spiritus sanctus suggerebat. Cum autem ille sine mora et obedienter inciperet et stupenda docente spiritu sancto eructaret beatus pater imposuit sibi silentium Et alteri precepit vt similiter de deo loqueretur secundum gratiaz a sancto spiritu sibi ministratam Et illo obediente et dei magnalia per dei gratiam diffundente sanctus franciscus huic sicut primo silentium imperauit. et tercio imposuit vt ad laudem domini nostri Iesu christi absque premeditatione aliquid eructaret Et iste tercius aliorum exemplum et humiliter obedientiam adimplendo tam miranda et archana de diuinis occultis producebat in lucem quod nulli dubium erat quod per ipsum et alios spiritus sanctus loquebatur. Cum igitur sic sigillatim vasa illa sanctorum simpliciuz balsamuz diuine gratie funderent ad imperium sancti patris loquendo melliflue de diuinis. ecce in medio eorum dominus Iesus christus apparuit in specie speciosissimi iuuenis cum tanta dulcedine gratie omnibus benedicens quod tam sanctus pater quam ceteri omnes fuerunt rapti et iacebant in terra sicut mortui de mundo isto nihil penitus sentientes. Cum vero ad seipsos rediret dicebat sanctus pater. Fratres mei dilectissimi gratias agite domino Iesu christo quia placuit ei per ora simplicium thesauros dissemminare celestes. et ipse aperit os infantium. et linguas simplicium facit sapientissimas et disertas.

¶ Franciscus seruus .xviij. dei altissimi viuente beatissima clara cum frequenter illam sacris suis exhortationibus consolaretur. illa rogauit beatum patrem franciscum quod faceret ei hanc consolationez. vt scilz semel insimul manducarent. Beatus autem franciscus semper hoc facere renuebat Vnde accidit quod socij sancti patris sancte clare desiderium perpendentes beato francisco dixerunt. Pater nobis videtur quod rigor iste non sit secundum diuinam charitatez videlz quod sororem claram tam sanctam et deo dilectam non exaudis. presertiz cum ipsa ad tuam predicationem pompas seculi dereliquit. propter quod nedum semel sumere cibum tecum. sed si cum tanta instantia maiorem gratiam postulasset ipsi plantule tue facere debuisses. Respondit sanctus pater franciscus. Videtur vobis quod de hoc desiderio illaz exaudiam?

Dixerũt. Ita pater. nam digna est ꝙ hãc consolatõez sibi faciaſ. rñdit sanct⁹ frãcisc⁹. Ex q̃ vobis videtur mihi etiam placet. sed vt pleni⁹ consolet̃ volo ꝙ fiat ad sanctam Mariam de angelis. Ipsa enim diu stetit in sancto damião reclusa. vnde letificabit̃ aliquãtulum reuidẽdo locum sancte Marie vbi fuit tonsa ⁊ facta sponsa christi domini Iesu. et ibi comedem⁹ simul in nomie domini Ordinauit ergo diem qua cum vna socia veniret beatissima clara. Et veniens et adorata primo reuerenter ⁊ humiliter beatissima virgine Maria matre domini ac loco circũquaqꝫ ex deuotõne lustrato. hora facta comedendi humiliſ ⁊ diuinus frãciscus fecit mensam sicut cõsueuerat in plana terra parari. Et sedit ipse ⁊ beata clara ⁊ vnuſ de socijs sancti patriſ cum socia sancte clare. ⁊ omẽs alij socij in mensa illa humili sunt locati. Pro primo autem ferculo incepit sanctus franciscus loqui de deo tam suauiter et sancte ⁊ tam altissime ⁊ diuine ꝙ ipse sanctus franciscus et sancta clara ⁊ socij ⁊ omẽs alij qui erant in mensa illa paupercula fuerunt rapti tanta abundãtia gratie altissimi. Superuenerũt autem ipsis sedentibus sic raptis ⁊ oculis ac manibus in celuz directis homineſ de assisio ⁊ de bictonio. quia vndiqꝫ per totam viam videbatur eis ꝙ ecclesia sancte Marie de angelis ⁊ totus locus ⁊ silua que tunc circa locum erant omĩa comburerentur Propterea vt loco succurrerent homines de assisio cum festinatione cucurrerũt credẽtes firmiter ꝙ oĩa ab igne comburerent̃ Quãdo vero venerunt ad locum viderunt cuncta pariter illesa et intacta. Intranteſ autez locum inuenerũt beatum franciscum cũ sancta clara ⁊ cum omĩbus socijs raptos ad dominuz. et ad mensam illam humillimã omnes sedentes ⁊ virtute indutos ex alto. Et tũc certitudinalit̃ aduerterũt ꝙ ille erat igniſ diuinus qui predictos sanctos et sanctas diuini amoris copiosis cõsolatõibus inflãmabat. vnde recesserunt valde edificati ⁊ cõsolati. Beatus autem francisc⁹ ⁊ sancta clara ⁊ ceteri refecti sunt tam copiosa diuina cõsolatione in anima ꝙ de cibo corporali parũ aut nihil tetigerunt aut curauerunt. Post hec sãcta clara redijt ad sãctum damianũ. Videntes autem eã sorores fuerunt valde gauise. timuerunt enim ne sanctus franciscus vellet eam mittere ad aliud monasterium gubernanduz sicut iam miserat germanã suam agnetem florentiam pro abbatissa. et etiam ipe sancte clare aliquãdo dixerat Para te si oportebit ad eundum quocũqꝫ te misero. Et illa sicut vere obedientie filia rñdebat Parata sum pater ire quocũqꝫ tibi placuerit. Et remansit scã clara multum in domino cõsolata.

¶ Quidã iuuenis valde .xix. nobil̃ ⁊ delicat⁹ venit ad ordinez sancti francisci qui indut⁹ habitu

fratrū. Post aliquos dies diabolo instigante cepit habere in tāta abominatiōe habitū quē gerebat ꝙ videbat sibi portare saccuȝ vilissimū. ⁊ ꝓpterea horrebat manicas. abominabat᷑ capucium ⁊ ipsaȝ lōgitudinem tunice ⁊ eius asperitate tanq̄m importabilē estimabat. Vnde factum est ꝙ crescente religionis fastidio deliberauit penitꝰ reijcere habitū ⁊ redire ad seculū. Magister autem eiꝰ docuerat eū ꝙ quādo ante altare cōuentus trāsiret in quo seruabat᷑ sanctissimuȝ christi corpus cuȝ magna reuerētia genibus flexiꝰ ⁊ discoopto capite ⁊ cōcellatis manibus se deuotissime inclinaret. Dictus autē iuuenis hoc semꝑ sollicite obſeruauit. Accidit autem illa nocte qua deliberauerat dimittere habituȝ ⁊ redire ad seculū ꝙ oportebat eum ante altare transire vbi sicut ꝯsueuerat genuflexit. ⁊ statim fuit raptus in spiritu ⁊ ostensa fuit sibi mirabilis visio. Nam vidit quasi multitudineȝ infinitam coram eo ꝓcessionaliter transeūtem. oīes vero q̄ in illa ꝓcessione beata erāt bini incedebāt Et erant vestiti ornatissimis ⁊ preciosissimis diasperis. Facies autem eorū ⁊ manus ⁊ quicq̄d apparebat de corpore sole splendidius radiabat. ⁊ ibāt cum cantu ⁊ iubilo angelorū solēnissime ⁊ dulcissime decantando. Inter quos duo nobilioēs ceteriꝰ incedebant tanta claritate velati ꝙ mirāduȝ stuporem aspicientibus ingerebant. Et quasi circa finem processiōis predicte vidit etiam quēdam tanta gloria decoratum ꝙ videbatur quasi nouus miles ab oībꝰ singulariter honorari. Dictus autem iuuenis hoc videns mirabat᷑ valde. ⁊ nesciebat quid hoc essȝ. nec interrogare trāseuntes audebat nec poterat nimia dulcedine stupefactuꝰ. Sed cuȝ ꝓcessio pertransisset ⁊ ipse adhuc videns extremos resumēs audaciam cucurrit ⁊ illos interrogās dixit. O charissimi rogo vos ꝙ dicere placeat qui sunt isti taȝ admirabiles quos cōtinet hec veneranda ꝓcessio? Illi vero cōuertentes ad eum splendidissimas facies dixerunt. Nos oēs sumus fratreꝰ minores qui modo venimꝰ de paradiso. Et ille rursum interrogans ait. Qui sunt illi duo qui tam excellenter inter alios rutilant? Responderūt. Illi duo ceteriꝰ clariores sunt frater franciscuꝰ ⁊ sanctꝰ anthoniꝰ. Ille autem vltimus tātū honoratꝰ est quidā scūs frater nouiter mortuꝰ. quem quia valēter contra temptatiōes pugnauit ⁊ vsq; in finem ꝑseuerauit in sancto ꝓposito ad gaudia eterni regni cum gloria ⁊ triumpho ꝑduximuꝰ. nō solum comitātibus sanctis sed etiam letantibꝰ angelis Ista vero vestimenta diasperi q̄ nos tam decora portamuꝰ data sunt nobis ꝓpter asperas tunicaꝰ quas in religione patienter detulimus. et glorie claritas quam tu vides data est nobis a deo ꝓpter humilem patiētiam quā fecimus

⁊ propter sanctā paupertatem ⁊ obedientiam et castitatem mūdissimā quam vsq; in finem hilari mēte seruauimꝰ· Vnde fili non sit tibi durum saccum religionis tam fructiferū deferre· quia si in sacco beati francisci amore domi nostri Iesu xpi mūdū spernendo· carnē mortificādo· ⁊ contra diabolū dimicādo viriliꝫ te habueris nobiscū similiveste fulgebis· Et his dictis iuuenis ad se rediit· ⁊ cōfortatus ex ipsa visione omnez temptationem abiecit· culpam coraz gardiano ⁊ aliis fratribus recognouit· asperitatem penitētie ⁊ indumenti vt diuitias de cetero cōcupiuit· Et sic mutatus in melius in sācta vita finiuit· ·xx·

Accidit quoddā mirabile ⁊ celebri memoria dignuz apud ciuitatem engubi· Nam cum adhuc viueret sanctus pater franciscus erat in territorio ciuitatis eiusdez quidaz lupus terribilis magnitudine corporis ⁊ ferocissimꝰ rabie famis· qui non solum animalia ſ; homines ⁊ feminas deuorabat ita ꝙ omnes ciues in tanto terrore tenebat ꝙ oīes ibant muniti cum egrediebātur terram ac si deberēt ad bella funesta procedere· Nec tamen sic armati valebant dicti lupi mordaces dentes aut truculentam rabiem euadere quin eidē per infortuniū obuiabant· Vnde tantus terror oīes inuasit ꝙ vix aliquis extra portam ciuitatis audebat securus exire· Volens autem deus notificare sanctitatē beati francisci ciuibꝰ supradictis· Cū ipse beatꝰ pater tūc temporis esset ibidem cōpatiens illis disposuit exire obuiam dicto lupo· Cui ciues dicebant· Caue pater frācisce ne portam exeas quia lupus q̄ iam multos deuorauit penitus te occidet· Sanctus autē franciscus sperans in domino Iesu christo q̄ vniuerse carnis spiritibus dominatur nō clipeo ꝓtectus vel galea sed signo sancte crucis se muniēs exiuit portam cum socio totā fiduciam suaz iactans in domio· Et sic fidelissimꝰ pater franciscus intrepidꝰ exiuit ad lupum· Et ecce multis cernētibus de locis in quibꝰ ad spectanduz ascenderāt lupus ille terribilis contra sanctū franciscum ⁊ socium aperto ore cucurrit· Contra quem beatus pater opposuit signū crucis· et tam a se q̄z a socio virtute diuina lupum cōpescuit· ⁊ cursuz retinuit· ⁊ os truculēter apertum cōclusit· ⁊ demuz aduocās eū ait Veni ad me frater lupe ⁊ ex parte christi tibi precipio ꝙ nec michi nec alteri noceas· Mirabile dictu· statim facta cruce conclusit os illud terribile· Et facto mandato statim se ad pedes sancti iaz factꝰ quasi agnꝰ ex lupo capite inclinato ꝓstrauit· Sic autē ꝓstrato an̄ se dixit sāctꝰ frāciscꝰ Frater lupe tu facis mlta damna in ꝑtibꝰ istis ⁊ horrēda maleficia perpetrasti· creaturas dei sine misericordia destruēdo· Non solū āt irratioabilia aialia destruis ſ; qđ detestatiorꝰ audacie est occidis

et deuoras homines ad imaginez
dei factos. vnde tu es dignus hor
renda morte mutilari tanq̃m pdo
et pessimus homicida. ꝓpter qd oẽs
cõtra te iuste clamãt et murmurãt
et tota ista ciuitas tibi est inimica
Sed frater lupe ego volo iter te et
istos facere pacẽ ita q a te ipsi nõ
ledãtur amplius et ipsi tibi omnez
offensã preteritã dimittẽtes. nec
homies nec canes te amplius perse
quẽtur. Et lupus gestibus corpis
et caude et auriũ ac capitis inclina
tione mõstrabat illa q̃ sanctus di
cebat omĩmode acceptare Et ait
iterũ sanctus frãciscus Frater lupe
exquo tibi placet facere pacẽ istã
ego ꝓmitto tibi q faciaz tibi dari
expẽsas quotidie donec vixeris p
homies istius ciuitatis ita q nũq̃z
famem amplius patieris. qr ego
scio q quicq̃d mali facis ꝓpter ra
biez famis facis. Sed frater mi lu
pe exquo acquirã tibi talẽ gratiã
volo q tu ꝓmittas mihi q nunq̃z
aliqd aĩal vel hominẽ ledas. Pro
mittas mihi ista? Et lupus signũ
euidens inclinato capite fecit q ꝓ
mittebat facere illa que sibi impo
nebantur a sancto. Et sanctus frãci
scus ait. Frater lupe ego volo q
tu des mihi fidez vt possim cõfiden
ter credere qd ꝓmittis Et cũ extẽ
disset sanctus frãciscus manuz ꝓ
recipiẽda fide lupus etiaz leuauit
pedem anteriorẽ dextrũ et blande
et leniter posuit sup manuz sancti
frãcisci signo q̃ poterat fidem dan
do. Tũc sanctus franciscus ait Fra
ter lupe p̃cipio tibi in nomie domi
ni nri Jesu christi q venias amo
do mecũ nil dubitãs in ciuitatẽ ad
faciendã pacem istã. Et lupus obe
diẽs statiz cepit iter cũ sancto frã
cisco tanq̃z mansuetissimus agnus
Quod videntes illi de ciuitate cepe
runt vehemẽter mirari. et nouitas
hec statim p ciuitatẽ totã insonu
it ita q omes tam viri q̃z muliẽs
magni et parui ad plateã simul cõue
nerũt. quia sanctus frãciscus ibi erat
cum lupo. Cõgregata igitur popu
li maxima multitudie surgẽs san
ctus franciscus fecit illis mirabilem
p̃dicationẽ. dicens inter alia quõ
ꝓpter peccata tales pestilẽtie pmit
tuntur. et q̃ntum sit periculosior vo
rax flãma gehẽne que habz i eter
num deuorare dãnatos q̃z rabies
lupi que nõ potest occidẽ nisi cor
pus. et q̃z sit pauendũ in baratrũ
infernale demergi quãdo tantaz
multitudinẽ vnuz paruũ animal i
tanto pauore et piculo detinebat
Reuertimini igitur charissimi ad do
minũ et facite penitentiã dignã et a
lupo liberabit vos deus in p̃senti.
et in futuro ab ignis baratro deuo
rantis. Et his dictis ait. Audite
charissimi. frater lupus qui hic co
ram vobis astat ꝓmisit mihi. et d
ꝓmissiõe fidez exhibuit facere pa
cem vobiscuz et nunq̃z vos in aliq
ledere. si tamen vos ꝓmittitis sibi
quotidie expensas dare. et ego ꝓ
fratre lupo fidem iubeo q pactuz
pacis firmiter obseruabit Tũc oẽs
ibi cõgregati cuz clamore valido
ꝓmiserũt lupum nutrire cõtinue.
Et sanctus franciscus corã omnibus

dixit lupo· Et tu frater lupe pro
mittis seruare pactū istis· scilꝫ ꝙ
nec aial aliqḋ nec psonā alicui⁹
ledas· Et lupus se igeniculās cū
inclinatōne capitis ⁊ gestib⁹ cor
poris ⁊ caude ⁊ auriū blandimētis
se seruaturū pacta pmissa oibus
euidēter mōstrauit· Et sanct⁹ frā
ciscu⁹ ait Frater lupe ego volo ꝙ
sic tu de hoc mihi dedisti fidē cum
essem⁹ extra portā ita et hic corā
toto populo isto des mihi fidē ꝙ
ista obſuabis ⁊ me in fideiussiōe
pro te facta minime derelinqs Tūc
lupus leuato pede dextro dedit fi
dem in manu sancti frācīscī fideius
soris sui corā cūctis astātib⁹· ⁊ fa
cta est tanta admiratio ⁊ gaudiū
omniū tam p deuotiōe sancti q̄m
pro nouitate miraculi q̄ꝫ insup p
pace lupi ⁊ populi vt omnes cla
marent ad sidera: laudāte⁹ ⁊ bene
dicentes dominū Jesum christū q̄
eos meritis illi⁹ sancti de ore fere
pessime liberarit· ⁊ de tam horren
da peste in pace posuit ⁊ quiete·
Ex illo igit̄ die lup⁹ populo ⁊ po
pulus lupo pacta p sanctū franci
scū ordinata seruauit· ⁊ lupus p
duos annos viuēs ⁊ per ciuitateꝫ
ostiatiꝫ victitās neminem ledens
nec ipse lesus ab aliquo fuit curi
aliter nutritus· Et mirum est val
de ꝙ nunq̄ꝫ latrabat canis aliqui⁹
ꝯtra eū Tandeꝫ frater lup⁹ seniēs
mortuus est· de cui⁹ morte ciues
plurimū doluerūt· quia dicti lupi
pacifica ⁊ benigna patiētia quādo
cūqꝫ per ciuitatem pgebat sancti
frācīscī virtutem ⁊ sanctitatem mi

rificam in memoriā reuocabat·

Cum sanctus frācī　　·xxi·
scus in loco porciūcule quadā vi
ce vt sibi moris erat deuote oratio
ni vacaret vidit totū locuꝫ tanq̄ꝫ
a magno exercitu a demonib⁹ ob
sessuꝫ ⁊ circūdatum· Nullus intra
re locum valebat eo ꝙ fratres illi
tante sanctitatis existerent ꝙ ad
quem intrarent aditum non habe
bant· Interim vero quidā de fra
tribus ad iram ⁊ impatiētiam cō
motus accusationes ⁊ vindictas
cōtra quēdaꝫ de socijs fabricabat
Propter quod ostio virtutis ab
iecto ⁊ apta nequicie ianua viaꝫ
intrādi diabolo prebuit· ⁊ statim
vidente sancto frācīsco vnus illoꝝ
demonū intrauit illuꝫ locum ⁊ di
ctum fratrem tanq̄m vinctum vi
ctor aggreditur· Pius autem pa
ter ⁊ pastor qui sup curaꝫ sui gre
gis fidelissime vigilabat aduertēs
intrasse lupū ad vnam de suis oui
culis deuorādam· ⁊ sciens per spi
ritum oueꝫ in tanto periculo posi
tam fecit fratrem pdictuꝫ celerri
me ad se vocari· Et cum ille obe
diēter ad pastorē taꝫ sollicitū cu
currisset pcepit btūs frī vt statiꝫ
detegēt venenū fabricatū qḋ ꝯtra
pximuꝫ in corde ſuabat ꝑpter qḋ
erat tradit⁹ in manus inimici Jlle
vō territ⁹ vuln⁹ detexit· culpā re
cognouit· ⁊ veniā cū pniā hūilit̄
requisiuit· Quo facto absolutus
a culpa ⁊ imposita penitentia sta
tim vidente sancto francisco diabo
lus aufugit· Ouis vero erepta de
faucibus bestie truculente deo et

beato francisco gratias retulit ꝛ in sancta vita vsq; in finem meritis pastoris sui pseuerauit. .xxij

Ordinauit btūs pater franciscus ꝙ fratres sui ordinis ob amorem xpi qui vt leprosus p nobis voluit reputari vbicūq; essent leprosi eis sollicite deseruirēt. Fratres aūt sic vere obediētie filij hoc pmptissime faciebāt. Accidit autē ꝙ in quodā loco vbi fratribus leprosis seruiebat erat quidā leprosus ita pestilēs. impatiēs. et pteruus ꝙ nulli dubiū erat ipsū per maligνū spiritū agitari. Nam fratres sibi seruiētes non solū horrendis impropertijs impetebat ꝛ sagittabat iniurijs. ꝫ qđ peius erat eos flagellis et plagis multimodis vulnerabat. et insup qđ horrendū valde erat ꝛ pessimū christū benedictū ꝛ matrē eius sanctissimā ꝛ alios scōs blasphemabat. Vnde q̄uis de iniurijs ꝛ plagis suis fratres illi studerent p posse patiētie meritū cumulare. tamē nullo modo christi blasphemias et sue matris sanctissime ipso ꝯ cōsciētia poterat sustinere ne tāti sceleris pticipes eē viderent. Quapropter decreuerūt dictū leprosū derelinqre ne forēt blasphematores dei ꝛ vasis diaboli nutritoēs viderent. Sed hoc facere noluerūt nisi prius sancto frāncisco qui i alio loco morabat oia p ordinē indicassent. Quibus auditis sanctus franciscus ad leprosū accessit. ꝛ ingressus ad eū dixit. Deus det tibi pacē frater charissime. Cui ille. Et qualis mihi pax est. imo deus accepit mihi pacem qui totus sum inqt marcidus? Et sanctus franciscus ait. Charissime habe patiētiā. qꝛ mala q̄ hic corporibus inferūtur ad aīe salutē proueniūt si eq̄nimiter tolerent. Et ille respondit. Quō possū tolerare patiēter cū mea pēa die noctuq; pseueret? Nā nō solū ab infirmitate cōburor ꝛ crucior. ꝫ ꝛ a fratribus quos dedisti mihi seruitoēs vehemēter affligor. qꝛ nullus est q̄ mihi seruiat vt oportet. Beatus autē franciscus cognoscens p spiritum sanctū ꝙ ille a maligno spū vexabat iuit et p ipso deuote deū orauit. Et facta orōne rediit ad ipsū dicēs. Charissime ego volo seruire tibi ex quo nō es cōtentus de alijs Et rñdit et dixit. Placet mihi. ꝫ quid poteris facere plus q̄m ceteri? Et sanctus franciscus ait. Quicqd volueris ego faciā. Et ille. Volo inquit ꝙ me laues. totus feteo in tantū ꝙ memetipsū ferre non possū. Sanctus autem franciscus fecit calefieri aquā cum multis herbis odoriferis. et expoliās illū incepit suis sanctis manibus lauare leprosū. ꝛ alius frater aquā superius infundebat. Et sicut corpus aqua lauabat exterius. sic a lepra totū mūdabat. ꝛ anima ipsius interius sanabat ꝛ mundabat Vnde cū sanari exterius se videret statim ex cōpunctiōe nimia cepit amarissime flere. Et sicut corpus aqua lauabat et a lepra mūdabatur. ita cōsciētia lachrymis baptizabat ꝛ mūdabat ab oi iniquitate.

Cum vero totus esset lotus et sa
natus exterius. perfecte fuit vn
ctus et sanatus interius. et ideo in
tantā cōpunctionē et lacrimas pro
rupit q altissima voce plorabat et
clamabat dicens. dignum se eē
inferno ꝓpter iniurias illatas fra
tribus et pro plagis et flagellis
que fecerat in eosdem. et ꝓpter im
patientiā et blasphemiam contra
deuz Vnde bene per. xv. dies du
rauit sibi ille planctus mirabilis q̄
ab intimis p̄cordijs erumpebat et
continue nichil aliud q̄3 miaz dei
inuocabat. Et cum hac compū
ctione et lacrimis oia peccata sua
confessus est sacerdoti. beatus aūt
franciscus vides tam notū miracu
lum gratias agens deo recessit illic
et ad partes multum remotas ac
cessit. ne dū dictum miraculuz fi
eret notum populo. oēs ad ipsūz
cōcurrerēt quod ꝓpter humilitatē
toto posse vitabat. Studebat ei
tanq̄3 fidelis et prudens seruus deo
gloriā et honorem reddē. et sibi i
ter homines dedecus et ignominiā
ꝓcurare. Dictus vero leprosus pꝰ
illā sāctitatē et cōpunctionez mi
rabilē ad paucum tēpus infirma
tus est et bn̄ armatus ecclesiasti
cis sacramētis de hac vita decessit
Scō autē francisco orāte in quodā
loco rmoto i silua apparuit sibi di
ctus leprosus defunctus. splēdo
sior sole. subleuatus i aere. dicēs
ei Recognoscis me? Cui sanctꝰ
franciscus Quis inqt es tu? Et il
le. Ego sum leprosus ille quē cri
stus benedictus te ꝓmerēte sana
uit. et hodie vado ad paradisum
et ad rgnū beatū de quo deo oipo
tenti et tibi grās ago. Benedcā sit
aia tua et corpus tuū. et benedcā
sint verba tua et opa tua. quia p
te multe aie saluātur et saluabūt
Et scias q non ē dies in quo sci
angeli et oēs alij sci et sancte nō
referant magnas grās deo de san
ctis fructibus q̄ p te et tuuz ordi
nem vndiq3 p orbē patrantur Et
ꝓpterea confortare et gratias red
de deo et ista facito cū benedictio
ne dei. Et hijs dictis disparuit
et sāctus franciscus remansit val
de consolatus. .xxiij.

Cum semel transiret p montez
casalem castrū qd est in districtu
burgi sci sepulchri rcepit ibi vnū
iuuenē nobilem de burgo dicto.
qui cū venisset ad beatum frāciscū
dixit ei. Pater ego vellē libentis
sime effici frater vester Scūs vo
frāciscus rn̄dit ei Fili tu es vnus
iuuenis delicatus et nobil et aspe
ritatē nrām et pauptatem nō pote
ris sustinere. Ille vero ait Pater
nonne vos estis hoies sicut ego.
Sicut ergo vos q̄ estis mei sil es
sustietis. sic et ego cū adiutorio
dei potero sustinere Que rn̄sio mlt
tū placuit scō francisco. et statī3
recepit eū et bn̄dixit. et fratrē āge
lū appellauit. Qui ita graciose se
habuit q paulo post ipsū in p̄di
cto mōte casali gardianū istituit
In illis aūt diebꝰ erāt tres famo
si latrōes i ptibus illis. q̄ vndiq3
multa maleficia ppetrabant Isti
latrones quadā die ad p̄dcm lo

cūm vēnerūt·rogātes frēm ange lum guardianū vt eis de comesti bilibus prouideret Ipē vero guar dianus rigida reprehensiōe eos redarguens dixit eis Vos fures ⁊ seuissimi homicide non solum nō erū hescitis labores aliorū pdari· ꝫ insup psumitis vt effrōtes eleo sinas suis dei exhibita⁊ deuorarē· cū nō sitis digni ꝙ vos terra susti neat· quia ⁊ nullū hoiem reuēmi et deū q̄ vos creauit contēpnitis· Ite ergo pro factis vr̄is·et huc āpli⁊ nunq̄ȝ accedatis Illi v̄o t̄ bati valde cuȝ idignatiōe maxi a recesserūt· Et ecce eodeȝ die scūs frāciscus ad locū redijt portās de questa quā cū socio fecerat vnaȝ tastā panis et vnū vasculū vini· Cum autē guardian⁊ q̄liter illo⁊ latrōe⁊ repulerat retulisset· sāct⁊ frāciscus dure redarguit ipm· di cēs ꝙ ipie gessit quia pccōres me lius reducūtur cū dulcedie pieta tis q̄ȝ increpatiōe crudeli· Naȝ et cristus magister noster cui⁊ euā geliū seruare promisimus Nō in quit op⁊ est valentib⁊ medic⁊·ꝫ male habentibus Et nō veni voca re iustos sed pccōres· et ideo fre quēter cū pccōribus mādūcabat Quia ergo cōtra caritatē et cōtra exemplū cristi fecisti ·p scāȝ ob edientiā pcipio tibi·ꝙ stati acci pias tastā istā panis ⁊ vasculuȝ vini qđ acq̄sierā·et solliciter p mō tes ⁊ valles dcōs latrones q̄ras do nec iueias·et panes istos oēs et vinū pn̄tabi⁊ eis ex pte mea·⁊ po stea corā illis genuflectas de icu

rialitatē et crudelitate tua·dicas ꝙ hūiliter tuā culpā ⁊ roga illo⁊ ex pte mea ꝙ āpli⁊ mala ista nō faciāt·sed deū timeāt et proxios non offendāt· Et si hec fecerint ego promitto eis de necessarijs p eorū corpibus cōtinue prouidere Et cū hijs hec hūiliter dixeris ré uertaris· Interim tūc scūs franci sc⁊ rogabat dn̄m vt illorū corda ad pniam emolliret· Vn̄ factuȝ ē ꝙ cū elemosinas illas a scō franci sco transmissas latrones illi come derēt ad inuicē cōferre ceperūt ⁊ di cere Heu nos miseros et infelices q̄ȝ durus et infernalis cruciatus nos expectat q̄ pgimus non solū predando hoies et vulnerādo·sed etiaȝ occidendo· et tamē de tā hor rēdis sceleribus et hoicidijs nullo dei timore et compūctione cōscie stimulamur⸮ Et ecce iste sāctus frater q̄ venit mō ad nos ꝓpter ali qua v̄ba valde iusta ꝓpter nr̄am malitiam i nos irrogata se coraȝ nobis tā hūiliter accusauit Et insu per tā sci patris liberale promissū retulit·et panis et vini beneficiuȝ attulit caritatis Vere isti sunt sci dei q̄ celestē patriā ꝓmerēt̄·no⁊ filij pditionis eterne p flāmas vl trices q̄tidie nobis nr̄i⁊ nephādi⁊ sceleribus cumulamus Nescio v trum de patratis facinoribus et cō missis flagicijs possimus a deo mi sericordiā iueire Vno vero illorū pdicta v̄ba dicēte reliq̄ duo dixe rūt Quid ergo faciendū est nob⸮ Et ille Eamus ad scm̄ franciscū inq̄t et si ipē nobis cōfidētiā tribu

at ꝙ possim⁹ de magnis pc̄cis nri᷑ miaȝ inuenire a deo· q̄cq̄d ipse mā dauerit faciamus· vt possimus a nias nr̄as de inferni baratro libera re In q̄ cōsilio oēs tres cōcorditer cōsenserūt et venerūt festinanter ad scm̄ frācīscum dicētes Pr̄ nos ꝓpter multa et pessīa pc̄cā nr̄a nō cōfidim⁹ posse miam dei iuenire· ꝫ si tu cōfidis ꝙ de⁹ ad suaȝ miam nos recipiat· ecce pati sum⁹ tecū pñiaȝ facere· et in oibus que nob̄ p̄cepis obedire· Quos scūs franci scus benigne ⁊ caritatiue suscipi ens exēplis eos multiplicibus ex hortādo certos eo᷑ de inueniēda dei mīa reddidit· et insup se illis acq̄siturū a dn̄o ipam miam et g̃ tiā repromisit· istruens illos etiaȝ quō diuine mie imensurabil᷑ magni tudo cūcta pc̄cā nr̄a etiā si ifinita eēnt precellit Et quō testāte euā gelio et apostolo paulo xp̄us bn̄ dcūs in hūc mūdū pro pc̄cōrib⁹ veit redimēdis Propter q̄ saluba hortamēta tres dc̄i latrones abre nūtiauerūt mūdo· et recepti a scō prē sibi tā habitu q̄ȝ aio adhese rūt Duo aūt illorū parū viuētes post mutationē laudabilē de pn̄ ti seculo dn̄o vocāte migrauerunt· Tercī⁹ vo supuiuens cōsiderans multa ⁊ magna pc̄cā q̄ fecerat tali pñie se subegit· ꝙ per·xv·āno᷑ exceptis coib⁹ quadragesimis q̄s sicut alij faciebat cōtinue ter i sep timana panē tm̄mō et aquā mā ducabat· ⁊ cōtentus vna tunica in cedebat discalciat⁹ cōtinue· ⁊ p⁹ matutinū nūq̄ȝ dormiebat Infra illd·xv ānorū tēp⁹ scūs frācīsc⁹ trāsiuit de hoc mūdo ad prēm cele stem Cū aūt dictus frater distri ctionē hāc pnie āni᷑ plurī᷑ tenuis set quadā nocte post matutinuȝ tāta sōpnolencia sibi supuenit ꝙ nullis argumentis poterat sōpno resistē· nec ꝓut cōsueuerat vigila re Qui cū reluctari neq̄ret nec va leret orare tēptationi succumbēs i uit ad lectū vt dormiret· stati āt vt posuit caput i lecto fuit duct⁹ in spiritu in montē excelsū valde in q̄ erat profundissīa ripa· et hic ibi saxa ꝑrupta· ⁊ diuersi scopu li ineq̄liter p̄minētes· Ille vero a quo ducebatur ipulit eū de cacu mie dicte ripe· q̄ in preceps ruen do p saxa collisiōes de rupibus in rupibus sustinēdo· qñ ad fundū ripe ꝑuenit· oia videbāt᷑ sua mē bra dirupta et ossa cōfracta Qui duȝ iaceret sic male collisus a suo ductore vocatur vt surgeret· q̄ magnū adhuc iter illū facē opor teret Cui frater rn̄dit Dur⁹ homo et idiscret⁹ videris· qꝛ cuȝ me vi deas vsq̄ȝ ad mortē cōtritū· tn̄ di cis ꝙ surgā· Qui ductor accedēs et tangēs eū stati ab oi mēbrorū collisiōe ꝑfecte sanauit· Et tunc ondit ei magnā planiciē acutis la pidib⁹ et spinis et tribul᷑ plenaȝ vn̄ illū oportebat discalciatū ice dere ⁊ ad finē illius planiciei acce dē vbi erat quedā fornax ignita q̄ a longe videbat᷑ i quā debebat itrare· Cū autē planiciē illā cum multa āgustia ꝑtrāsissȝ et ad for nacē illaȝ ꝑuenisset dixit angel⁹

ad illũ. Ingredere fornacẽ istam qꝛ sic ẽ necessariũ Jlle frater respõdit Heu q̃ʒ durus ductoꝛ es. qui cũ videas me ꝑ istã angustissiaʒ planiciẽ tã penaliter tribulatũ ꝙ maxia q̃ete indigeã et tu dicis in tra i fornacẽ Cũ autẽ aspiceret cir ca foꝛnaceʒ vidit vndiqꝫ demones cũ furcis ignitis astãtes. quẽ dif ferentẽ intrare cũ ipsis furcis eum subito impulerũt. Qui cũ ipsum ignẽ intrasset et ad spaciũ aliq̃d ibi stetisset. angelus expulit euʒ ext̃ fornacẽ dicẽs. ꝓpara te ad eũ dũ qꝛ adhuc habes horribile ꝑicu lum ꝑtransire Cui ille dicebat O durissie ductoꝛ q̃ nulla cõpassiõe moueris. vides ꝙ sum q̃si tot9 cõ bustus. et dicis. veni adhuc ad horribile periculũ Angelus võ tã gens eũ perfecte sanauit ⁊ duxit eũ ad quẽdã põtẽ q̃ transuadari nõ poterat absqꝫ ingenti ꝑiculõ. qꝛ erat nimis exigu9 ⁊ excessiue pollitus Sub ponte vero fluuius terribilis defluebat. serpentibꝫ ⁊ draconibus scoꝛpionibus et bu fonibus et horrendis fetoribꝫ ple nus Dixit angelus Trãsi pontem istum qꝛ penitus cõuenit te trãsire Jlle aũt rñdit. Et quõ pertrãsire potero quin cadã in tã ꝑiculosũ fluuiũ? Rñdit angelus Venias post me ⁊ pone pedẽ tuũ vbi vide ris poni meũ ⁊ bene transibis Qui incedẽs p9 angelũ pedẽ suũ ponẽ do vbi p̃cedẽs ponebat ꝑuenit vsqꝫ ad mediũ põtis cũ salute Cum essꝫ in medio põtis. angelus volã do recessit. ⁊ ascẽdit in altũ ad q̃d dam habitaculũ valde mirabile in altissimis collocatum. ⁊ bene nota uit quõ angelus aduolauit Sed cũ remansisset absqꝫ duce in põte etiã illa terribilia aialia flumis iã capita eleuarẽt ad deuorãdũ illũ si caderet. stabat in tãto terroꝛe ꝙ nullomõ sciebat q̃d facẽt. qꝛ nec poterat retro nec ãte ꝓcedere Vñ in tãta tribulatiõe et ꝑiculo posi tus inclinauit se et amplexat9 ẽ põtem. Et videns ꝙ non erat refu giũ nisi dei. cepit ex itimis coꝛdis iuocare dñm ihesum. vt ꝑ suã san ctissimã ac pijssimã miaʒ sibi sub uenire dignaret Et facta oratiõe visũʒ est illi vt ipẽ emittẽt alas. de quo gauisus valde expectauit donec crescẽnt ale. sperans extra fluuiũ ad locũ quo volauerat ãge lus trãsuolare Sed cũ nimis festi nasset volare qꝛ ale non plene cre uerant a volatu deficiens cecidit su per põtem et oẽs pẽne insuper ceci derũt. Qui territ9 valde iterũ pon tẽ ãplectẽs xpi miam lacrĩabilit̃ implorabat. Et iteruʒ visus ẽ sibi vt emittẽt alas. sed sicut pri9 ãñ ꝑfectiõnẽ alarũ ad volandum fe stinãs secundo cecidit sup põteʒ. et pẽne vt pri9 sil̃it ceciderũt Qui attẽdens ꝙ per festinãdã ꝑfecte volare non poterat. dixit in coꝛde suo Si alas tercio emisero tãdiu expectabo donec ampli9 non defi ciam a volatu. Et visum est sibi ꝙ inter primam et sc̃dam et terci am missionẽ alarũ ꝑ annos centuʒ quinquaginta ⁊ ãplius expectas set. Cũ autẽ videretur sibi ꝙ alas

optime compleuisset hac tercia vice leuauit se valenter i altū. et vsq; ad predcm̄ habitaculuz quo volauerat angel? ipse aduolauit Cum vero ad illius admirabilis habitationnis ianuā puenitet. dixit illi portari? Quis es tu q̄ huc venisti? Qui rn̄dit Ego sū frater minor. Expecta inq̄t vt ducaz sā ctum franciscū si te recognoscit. Cum aūt ille iret pro scō frāciſco iste cepit muros illius ciuitatis mirabiles r̄spicere. et ecce muri illi tā ta erant claritate pspicui. q cuncta que intus fiebant et choros sā ctorum mirabiles qui intus erant clare cernebat. Et cum respiceret ecce beatus franciscus et sanct? frater bernardus et frater egidius et post sanctū franciscū tāta multitudo scorum et sanctaruz dei qui secuti fuerāt illius vestigia. q q̄i innumerabil? videbatur. Et cum sāctus frāciscus venisset ad eum. dixit portario pmittas eū ingredi q2 de fratribus meis ē. Et tūc scūs franciscus duxit eū interius multa ei mirabilia ondendo. Statim aūt vt illud ingressus est tantam cōsolatiōem et dulcedinez sēsit. q oblitus est oim tribulationum q̄ āte pcesserant. ac si nunq̄z in mundo fuisset. Post hec dixit sanctus franciscus. oz te fili rediē ad mundū et septē dieb9 morari in quib? pparate oi preparatione qua vales. quia post septē dies ego pro te veniam et tunc mecuz venies ad locum istum mirabilez beatorum. Sanctus franciscus erat clamide toto stellis pulcherrimis decoratu?. et quinq; stigmata eius erant sicut quinq; splendidissime stelle. que tanta luce fulgebant q videbātur totaz ciuitatem illam radijs illustrare Frater vero bernardus habebat in capite coronam stellarū pulcherrimaz. frater etiam egidius tot? erat mirando lumine decorat?. et multos alios sanctos frēs minores ibidez cum sancto frāciſco gloriosos q̄s nunq̄z viderat recognouit Licentiatus dilectus frater quāuis cū tedio ad mūdum redijt. et cum redijsz fratres pulsauerūt ad primā Nō plus tēporis fluxerat nisi a p? matutinū vsq; ad eius dez noctis aurorā. q̄zuis sibi videretur eē per plurimos annos abfuisse Ipē autem predictus frater predcām visionem et terminū septem dierum guardiano suo per ordinē recitauit Et statim febricitare cepit In septimo vero die veniēs scūs frā ciscus cum gloriosa comitiua scōrum. aiām illius fratris in visione predcā angelo deducente purgatam. duxit ad gaudia beatoruz

.xxiiij.

Frater rufinus de nobilioribz de assisio so ciu? beati francisci quodam tempore viuente beato frāciſco grauiter a demone de predestinatione vexabatur in anima Nā suggerebat cordi eius hostis antiquus q ipse non erat de predestiatis ad vitam et perderet quicquid in religionis seruicio faceret Propter hanc vexationem per multe?

dies durantē totus erat melancolicus et tristis effectus et suam pugnam sancto francisco dicē vere cundabatur. michilominꝰ tamen oratiōes consuetas mīme dimittebat. Sed hostis antiquꝰ volens sibi tristiciam super tristiciā addē que grauiter vulnerat seruos dei. ad pugnā interiōrem addidit etiam exteriꝰ impugnare. Vn̄ apparens sibi ī spēcie crucifixi dixit O frater rufine quare in oratioībuꝰ ꝛ in pnīa te affligis cum tu non sis de predestiatis ad vitam? Et hoc credas michi quia ego scio quos elegeriꝫ. et non credas filio petri bernardonis si cōtrarium tibi dixerit. nec etiam ipsuꝫ interroges de ista materia. quia ipse vel alius hoc ignorat. sed ego qui sū dei filius bene scio ideo credas mihi pro certo ꝙ tū es de numero dampnatorū. Et ipse frater franciscus tu et pater eius est dampnatus et q̄cumqꝫ seqtur eum decipitur Frater autē rufinꝰ erat ita obtenebratus a princīpe tenebrarū. ꝙ iam fidem et amorē in sācto frācisco pérdiderat. ꝛ hoc sibi dicere non curabat. Sed qd sancto patri frater rufinus non dixit. spūs dn̄i reuelauit Vnde ipē pius pater videns in spiritu tantum dicti frīs rufini periculū. misit fratrē masseuꝫ pro ipso vt ād eū oīno veniret. Nam frater rufinus et sāctus franciscus stabāt ī loco mōtiꝰ subal ꝑpe assisium Frater autē rufinus rn̄dit fratri masseo. Quid habeo ego facē cū frē frācisco? Et tūc frater masseus hō totuꝰ spiritu sancto plenꝰ clarē cognoscens maligni hostis fallaciā ait O frater rufine nescis tu ꝙ sāctus frācīscus est sicut angelꝰ dnī qui tot aīas illuminauit ī mundo. et a quo etiam nōs tot diuine gratie recepimus dona Vnde ego volo oīno ꝙ tu venias ad euꝫ quia ego clare video a diabolo te deceptum. Statim aūt frater rufinus venit ad sanctuꝫ franciscum. Et cum sanctus frācīscꝰ vidit eū a longe cepit clamare. O frater rufine catielle cui credidisti? Et dixit totam sibi per ordinē temptationē quam habuerat intus et extra. Et docuit eū ꝙ ille qui predicta suggesserat erat diabolꝰ et nō cristꝰ. iō nullomō eius suggestionibus assentiret Sed quando dicet tibi tu es dampnatus. tu secu cure rn̄deas. Aperi os tuuꝫ. et ibi ponam stercus Et sit tibi signuꝫ ꝙ ipse est diabolus. ꝙ dicto verbo hoc statim fugiet Adhuc recognoscē debes ipm fuisse diaboluꝫ quia cor tuū indurauerat ad oē bonum qd ꝓpūm eius offiūū est Sꝫ cristus benedictꝰ nunq̄ꝫ cor hoīs fidelis indurat immo dicit Auferā tibi cor lapideū ꝛ dabo tibi carneum Frater vero rufinus videns ꝙ sanctus frācīscus dicebat ita totā ꝑ ordinem seriē temptatiōis qua intus et extra vexatꝰ fuerat. cepit fortissīe lacrīari Et adorās sanctū ac cupā humiliter recognoscēs de hoc ꝙ ab ipō celauerat. ac totus cōfortatꝰ ē in dn̄o et ꝑmonita sācti patris totus mutatꝰ in meliꝰ

Dixit ei scūs franciscus · Vade fi li et confitearis · et orationis con suetū studiū non dimittas · et sci as pro certo q temptatio ista erit tibi ad magnam vtilitatem et con solationē · sicut experiēis in breui Frater autē rufin⁹ rediit ad cellā suam ad orandū in siluam Et dū staret cū multis lacrimis ad oran dum · Ecce venit hostis antiqu⁹ in psona cristi dicens Frater rufi ne · Nonne dixi tibi q tu filio pe tri bernardonis nō crederes · et qz es dampnatus et in orationib⁹ et lacrīs non labores · Quid eñ pro dest tibi si dum viuis affligeris et cū morieris es dampnat⁹ Cui statim dixit frater rufin⁹ Api os tuum et ibi ponā stercus Tūc di abolus indignat⁹ recessit cum tan ta tēpestate et cōmotione lapidū montis subasii et p magnū spaciū fluxit lapidum multitudo vbi ad huc appaēt lapidū horrēda ruina Nam per vallē etiam dicti mōtis saxa se inuicē collidēdo ignez pluri mum emittebant · vnde ad tā ter ribilē strepitum lapidum sanct⁹ franciscus et socii admirātes exē dictū locum vt nouitatē illam a spicerent exierunt Et tunc frater rufin⁹ manifeste aduertit q ipm hostis malignus deceperat Unde secundo ad scm̄ franciscum rediit et prosternens se in terrā iterū cul pam dixit · Qui confortatus a sā cto francisco tot⁹ pacificat⁹ remā sit · Et cum post hec staēt cū mlt tis lacrimis orans · ecce cristus be nedictus sibi apparuit et totuz a nimam suam diuino liquefecit a more dicens · Benefecisti fili qui credidisti fratri frāacisco quia ille qui te contristauerat fuit diabol⁹ ego aūt sum cristus magister tu us · et vt de hoc te reddā certissim hoc sit tibi signuz qui donec i isto mundo eris nnnq̄z de cetero eris tri stis · Et benedixit cristus frēz ru finum et dimisit eum i tanto gau dio et dulcedie sp ūs et eleuatiōe mētis · q die noctuqz erat absor tus in dño Et cōfirmatus est ex tunc in tanta gratia et benedictio ne et securitate salutis eterne · q totus in virum alterū renouatus ē Ad tantā eleuationem mētis et p seuerantiam oratiōis confirmatu⁹ est q stetisset cōtinue infra puulū circulū die noctuqz cōtemplari di uina · si eum aliqs non impedisset Vñ dicebat sāctus francisc⁹ de eo q frater rufinus erat canonisatus in celo dum adhuc viueret a dño ihesu cristo · et q ipse nō dubita ret in absentia sua dicere scm̄ rufi num adhuc existentē in terra esse canonisatū in celo · Predictus fra ter rufinus pꝓter magnā cordis at tentionē ad deum et angelicā men tis quietē · quādocunqz ab aliquo vocabatur cum tāta grauitate et dulcedine et vocis morositate ip sis inuocātibus rñdebat q videba tur de alio mundo rediē · vñ semel vocatus a sociis vt iret pro pane Ille sicut vere diuinus respondit Frater mi multū libenter Cum ve ro apud assisiuz panē quereret ec ce ducebatur vnus demoniacus

fortiter ligatus et a multis hoībꝫ sociatus qui ducebatur ad sanctum franciscum vt eū a demonio liberaret· Qui alonge cum vidisset frēz rufinum statim cepit clamare et fugere fortiter· et confractis oībꝰ vinculis de manibuꝰ oīm exiliuit Illi autē de tanta nouitate mirantesꝰ cōiurauerūt euz vt diceret cur modo plꝰ solito torqueretur· Qui rn̄dit Quia ille frater pauperculus ille obediens hūilis et sanctus frater rufinus qui incedit cum casta· suis sanctis virtutibus et humilibꝰ orationibuꝰ me incendit et cruciat· et ꝓpterea nō possum plus sustinē in isto hoīe cōmorari Et hijs dictis statim demon exiuit Quod audiens frater rufinus quia illi homines et etiam infirmus sanatus illi magnam reuerentiam exhibebāt ipē statim dedit laudem et honorē deo et dn̄o ihesu cristo et hortatus est illos vt i hijs oībus glorificarent deum et saluatorez nostrū qui ē benedictus in secula amē xxv

Accidit quadaz die ꝙ frater masseus vnꝰ de electis socijs sācti prīs cū de deo socij loquerentur vnꝰ eorū dixit ꝙ erat quidā dei aīcuꝰ qui magnā actiue vite et cōtēplatiue gratiam possidebat· et cū his habebat ꝓfundum hūilitatiꝰ abissum· qua se peccōrez maximū estimabat· q̄ hūilitas illū sctificabat et cōfirmabat et crescē in dōis dei cōtinue faciebat· et qđ melius est nūq̄z a deo cadere ꝑmittebat Que miranda vt frater masseꝰ audiuit et aduerteret illum thesaurum eē vite eterne in tantuz exarsit amore ad habendā virtutē dicte hūilitatis dei amplexu dignissimā· ꝙ in feruore magno ad celū eleuās faciem voto se strinxit firmissimo nūq̄z velle in isto mundo letari· donec hūilitatem illā ꝑclarissimā i aīa sua sentiret adeē· et hoc voto in ꝓposito scō facto stabat ɔtinue cella reclusus· et interi deo gemitibus inenarrabilibꝰ cōtinue se affligebat· quia videbatur sibi se eē hoīem penituꝰ dignū inferno· nisi ad illā hūilitatem sctissimam pueniret· qua ille amicus dei quez audierat plenuz virtutibꝫ inferiorē se oībus reputabat· imo se ꝑitꝰ dignū estiabat inferno· Et duz sic tristis frater masseus per dies plurimos ꝑmansisset· in fame et siti et multis lacrīs se mactādo· accidit ꝙ quadam die intrauit in siluam et eundo ꝑ ipsā pro dicto desiderio vehementi emittebat luctꝰ clāores et lacrīosa suspiria postulando virtutē dictā a dn̄o sibi dari· Et quia dn̄s sanat cōtritos corde et exaudit voces hūiliūz facta est sibi vox de celo bis clamans· frater massee· frater massee Qui ꝑ spm̄ sanctū recognoscens rn̄dit· Dn̄e mi Et dn̄s ad eū Quid vis dare· q̄d vis dare ad hāc gratiaz possidendā? Et frater masseus rn̄dit Oculos capitis mei Et dn̄s ad eum Et ego volo ꝙ oculos et gratiā habeas Frater aūt masseus remāsit in tanta grā optate hūilitatis et lumie dei ꝙ cōtinue erat i iubilo· Et sepe quando orabat facie

bat quedā iubilū vniforme ꝛ voce obtusā faciebat q̄si colūb⁹ v. v. v ac facile hilari ac iocūda cōtepla tiōi vacabat. et super hoc humili m⁹ factus pre cūctis hoībus se mi nimum reputabat Interrogauit eū frater iacobus de fallereno scē me morie quare versū non mutabat in iubilo. Qui rn̄dit cū magna le titia. Quia cū in vna re iuenitur oē bonum. non oportet q̄ variet versum ad laudem domini nostri ihesu cristi. xxvi.

Quodā tpe hiemali scūs frā cisc⁹ veniebat de perusio ad scām mariā de āgelis et erat cū eo frat̄ leo ꝛ frigus ipōs acerrīe cruciabat Vocauit aūt scūs franciscus frēm leo nē q̄ aliquātulū ipm p̄cedebat dicēs O fr̄ le o quāuis frēs minores dent magnū exēplum scītatis et honestatis ꝛ bone edificatiōis. tn̄ scribe ꝛ diligenter nota q̄ ibi nō ē pfecta letitia Et cū aliquātulū āmbulasset vocauit eū iterū dicens. O frater leo q̄zuis frat̄ minoꝛ illuīet cecos. cōtractos extēdat. demones pellat. surdis auditū claudis gres sum et mutus restituat verbū. et qd̄ pl⁹ ē et quatriduanū restitu at mortuū. scribe q̄ nō ē ibi perfe cta letitia. Et rursuz clamās dice bat. O frater leo si frater minoꝛ sci ret oīm gentiū linguā. et oēs sciē tias et scripturas. ita vt sciret eti am ꝓphetare ꝛ reuelare nō soluz fu tura sed etiā consciās aliorū. scri be quia nō ē pfecta leticia Et ad huc ipsis āmbulantibus iterum cla mabat. O frater le o pecorella dei q̄zuis frater minoꝛ loquatur ligua angelica. et sciat stellarū cursus et virtutes herbarū. et sciat reue latiōes thesauri terrarū. ꝛ si cogno sceret virtutes ꝛ ꝓprietates auiuz et piscīū. aīatium hominum radi cum arborū ꝛ aquarū. scribe bene et nota diligenter quia nō ē ibi p fecta letitia Et post paululuz ite rū clamauit O frater leo q̄zuis fra ter minoꝛ sciēt tā solēpniter predi care vt conuerteret omnes īfideles ad fidez. scribe quia ibi non est p fecta leticia. Durauit autem iste modus loquēdi bn̄ per duo milia ria. Frater autē leo de hijs oīb⁹ ve hemēter ammirās dixit Pater ro go te ex parte dei vt dicas mihi v bi est perfecta leticia. Cui scūs franciscus rn̄dit dicēs. Quādo ve niemus ad scām mariā de āgelis ita balneati pluuia ꝛ frigore ꝯge lati luto etiā deturpati et fame af flicti. et ad portaz loci sonabim⁹ et portari⁹ veiret dicēs Qui estis vos? Et nos dicem⁹. nos sumus duo de fratribus vestris. et ille e cōtrario dicet. immo estis duo ri baldi quiitis circumquaq; p mū dum elemosinas pauperum rapiē do. et non aperiret nobis. sed fa ceret nos stare ad niuem et aquā in frigore et fame vsq; ad noctez Tunc si nos tot iniurias et repul sas sine murmuratione et turbatio ne tolerauerimus patienter. et co gitauerimus hūiliter ꝛ caritatiue q̄ ille portari⁹ vaciter nos cogno scat. et q̄ de⁹ liguā suā excitauit ꝯtra nos O frater leo scribe q̄ ibi

est perfecta leticia Et si nos pse uerauerimus pulsando · et ille por tari? tanq̃ contra importunos t̃batus exeat et durissime nos affi ciat alapis dicens · Recedite hinc pultrões vilissimi · et ite ad hospi tale · qui enim estis vos ? Uenit? hic non manducabitis Et si nos patienter hec portauerim? et iniu rias cū amore pceperim? toto cor de o frater leo scribe · quia ibi est perfecta leticia · Et si nos hic vn diq; afflictos fame vrgente · fri gore affligente · nocte insuper ap pinquante pulsabimus clamabi m? et fletu instabim? vt aperiat nobis · et ille deinde stimulat? di xerit Isti sunt homines pcacissimi et proterui et ego pacabo eos · Et exiens cum vno fuste nodoso capiens nos per capucium et ad t̃ ram super lutum et niues proiciet et taliter nos verberabit cuz fuste q; vndiq; nos plagis implebit · Si tot mala · si tot iniurias et ver bera cum gaudio toleremus cogi tantes · q; penas cristi benedicti pacientissie nos tolerare et portaē debemus O frater leo inter omnia carismata sācti spiritus q̃ amicis suis cristus concessit et concedit ē vincere semetipsos · et libenter ppt cristum et caritatez dei obprobri a sustinere · Nam in oibus mirabi libus supradc̄is nos gloriari non possumus · quia non sunt nrā sed dei · Quid enim habes qđ non ac cepisti ? Si autem accepisti q̃d gloriaris quasi nō acceperis ? sed in cruce tribulationis et afflictio

nis possum? gloriari quia illud ē nostrum Ideo dixit apostolus · Mihi autē absit gloriari nisi i cru ce · ·xxvij

Beatissim? pater frāciscu? vo lens humiliaē fratrē masseū · vt mł tiplicia dona que illi pstabat altis simus de v̄tute cresceret in virtu tem · Cum eēt sāctus pater cuz il lis primis socijs suis vere sāctis in quodam solitario loco · iter quo? etiam frater masseus morabat̃ di xit quadā vice sāctus franciscus oib? in simul congregatis O frat̃ massee oēs isti tui socij habēt gra tiam orandi et contēplandi · tu au te habes gratiā v̄bi dei ad satisfaci ēdū psonis aduenientib? · et ptēa ego volo q; ad hoc vt possint me lius oratiōi et contēplatiōi vacare tu facias portā et elēosinaz et coq̃ nam qñ frēs mādu cabūt tu extra portā māducabis · ita q; anq̃z ve nītes pulsēt ad portā tu satisfaci as illis de aliq̄bus v̄bis · ita q; nō oporteat exire nisi te et hoc facias i meritu3 obediētie salutaris · Qui stati inclinato capite et extracto capucio humiliter obediuit · et per plures dies fecit portā elemosinā et coq̃nam Socij v̄o eius sicut ho mines illūiati a deo ceperūt sentiē in cordib? suis intus multam pu gnaz · eo q; frater masseus eēt hō magne pfectiōis et oratiōis sicut ipsi et ampli? · et tamē erat illi to tū ipositū loci pōdus Propt̃ qđ rogauerunt sanctum patrem · q; dcā officia it̃ eos distribuere digna r̄ · q2 nullomō ɔscie corū poterat

fuſtinē· ꝙ dictus frater tot oneri
bꝰ ſubiaceret· Nā ꝑterea ſētiebāt
ſe in ſuis oratiōib⁹ crudos· et in cō
ſcientia diſſipatos niſi frater maſ
ſeus a dictis reueletur oneribꝰ·
Beatus autem frāciſcus hec audi
ens acq̄euit caritatiuis eorū conſi
lijs· et fratrē maſſeum vocans ait
Frater maſſee iſti ſocij tui volūt
ꝑtē de officijs que tibi impoſui·
et iō volo ꝙ dicta officia iter eo⁹
diuidantur Qui hūiliter et paciē
ter rñdens dixit· Pater quicquid
michi in partem vel totū impoitis
totum a deo eſtio eſſe factum Et
tunc ſāctus frāciſcus vidēs carita
tem illorū et frīs maſſei humilita
tē· quia abſq; illa nulla virt⁹ eſt
acceptabilis corā deo gauiſus eſt
Et poſt hoc officia diſtribuit ⁊ ō
nes cū ſpūs gr̄a bñdixit ad lau
dem dei· xxviij

Cum ꝑueniſſet ad quaſdam
habitatiōes vbi ꝓ neceſſitate cor
poris ꝑut regula dicit eos mēdi
caē oportebat frāciſcus ⁊ maſſe⁹ f
ſāct⁹ frāciſc⁹ qz erat hō deſpect⁹
et ꝑuus et ꝓpterea iter ignotos de
ſpiciebatur· quaſi ab oibu⁹ q̄ſdā
bolos vilis panis ⁊ fruſta ꝑuula
cōq̄ſiuit· Sed fratri maſſeo qz e
rat pulcher hō ⁊ magnus in perſo
na dati fuerūt ei pluēs et pulchri
ores Cum autē ambo ſil⁹ in quod
loco ꝯueniſſēt· et ibi iueniſſent v
nuz fontē in cui⁹ margine erat la
pis latus ⁊ pulcher de q̄ valde ga
uiſi ſūnt ſuper lapidem illuz acq̄ſi
ta panis fragmentula poſuerūt·
Et cū vidiſſet ſāctus frāciſcus ꝙ
fruſtula pāis frīs maſſei eēnt plu
ra et pulchriora q̄z ſua· exultās
in ſpū ꝓ deſiderio paupertatis ait
O frater maſſee nos nō ſum⁹ dig
de tā magno theſauro· et hoc gra
datim eleuando vocē pluries repli
cauit· Rñdit frater maſſe⁹· Paẗ
kmie quō pt dici theſaurus vbi ē
tāta penuria· ꝙ non ē ibi tabella
neq; cultellus· neq; ſcutella· nec
inciſoriū nec dom⁹ nec mēſa nec ſ
uus nec ācilla Rñdit ſāctus frāci
ſc⁹ Et hoc reputo magnū theſau
rum vbi nichil ē de hijs que ꝑpa
rat hūana induſtria· ſʒ q̄cq̄d ali
quid ē totuz a ꝓuidentia dīna mī
ſtratur· ſicut maniſeſte apparet
in pane acquiſito ⁊ lapide tā pul
chro in fonte tā limpido Vñ volo
ꝙ rogemus deū ꝙ theſaurū ſācte
pauptatis tā nobilē q̄ habet ad
miſtrare faciat nos toto corde di
ligē Et de illis fruſtulis panis ⁊
fonte cibo ⁊ potu gaudēt cuz hym
nis dinis ſūpto ſurrexērt vt vſus
fraciam ꝑgerent· Et cum ꝑueniſ
ſent ad quandā ecc̄iaz intrātes in
eam ſāctus frāciſcus abſcōdit ſe
poſt altare ad orāduz· et ibi rece
pit diuine viſioni⁹ tam exceſſiuū
feruorē aīam eius paupertatis cō
cupiſcentiam totaliter inflāman
tem· ꝙ videbatur ex facie ⁊ oris
hiatu quaſi flāmas amoris emit
tere· Et egrediens ad ſocium ſic
ignitus ore vehemēter dicebat a·
a· a· frater maſſee prebe michi te
ipſū Et hoc fecit ter· Frater maſ
ſeus ſtupēs de tā vehemēti feruo
rē cum tercia vice ſcūs frāciſc⁹ di

xisse prebe michi teipsū immisit se totum in brachia sancti patris· Tunc scūs frāciscus cū hiatu magno et spūs sci feruore ac clamore valido reboando· a· a· a· leuauit fratrem masseum cum ipso flatu in aere et impulit illum ante se q̄ztum posset esse vnius longe lancee mensura· Quod videns frater masseus stupuit valde de tā mirādo sci patris feruore ⁊ retulit postea socijs ꝙ in illo sci frācisci impulsu tantā dulcedinem et spūs sci consolationē psensit· ꝙ nunq̄z i vita sua cōsolationē tā magnaz meminerat se habuisse· Post dixit scūs frāciscus fratri masseo· karme eamus romam ad scm̄ petrū apostolū ⁊ ad scm̄ paulū ⁊ rogem⁹ eos vt doceant nos · et adiuuent possidere thesaurū inenerrabilez sanctissime pauptatis· Et addidit scūs frāciscus dicēs· karme ⁊ dilectissime frater mi thesaurus btifice pauptatis ē tā dignissim⁹ et taz diuin⁹ ꝙ nos digni non sumus illā in vasis nris tā vilissis possidere cū paupertas sit illa vtus celesti⁹ p quā cūcta terrena et trāsitoria cūcta calcātur p quā oēs obices tollūt̄ e medio· et libere dño deo eterno mēs humana iūgatur·

Cum scūs pater frā	xxix
ciscus grauiter pateret̄ in oculis et venisset ad scm̄ damianū prima nocte tam g̃uiter ē in oculis infirmatus ꝙ lucē aliquā videre nō poterat Cuz ergo stetisset i cella q̄nquaginta dieb⁹ in tanto dolore oculorū ⁊ vexatione multipliciū murium a diabolo excitata · ꝙ die noctuq3 quiescere non valebat· tunc scūs pater hoc esse flagellū domini recognoscens cepit deo g̃cias agē et illum toto corde et ore laudare · et ex intimis precordijs clamaē ꝙ illis et multo maiorib⁹ angustijs dignus esset Et cum hoc rogabat dñm dicēs Domine ihesu criste pastor bone concede mihi ouicule tue grām et virtutez vt in nulla tribulatione angustia vel dolore a te recedam Et cum hec dixisset· facta ē ad eū vox de celo dicens Francisce rñde michi· Si tota terra esset aurum · et maē et flumina et fontes esset balsamū et oēs montes et colles et lapides essent lapides p̄ciosi · et tu inuenires aliū thesaurum tāto nobiliorē hijs oibus quātoē nobilius aurū quā terra · ⁊ balsamū q̄3 aqua ⁊ lapides preciosi quā saxa · et esset tibi datus pro infirmitate tua ille thesaurus tam carus non deberes multum gaudere: Respōdit sanctus franciscus Domine non sum dignus taz precioso thesauro Et dominus ad eum ait Gaude nunc frater frācisce quia ille est thesaurus vite eterne quem tibi reposui Et ex nunc te inuestio et ista infirmitas et afflictio tua est arra illius beati thesauri· Tunc sanct⁹ franciscus est valde letus effect⁹

· xxx

Quidaz frater minor scz frater iohānes de sciactia tpe beati frācisci minister erat bononie et valde litteratus q̄ absq3 licentia bti

fráciści ordinauit studiū bononie
Beato autē fráncisco absenti fuit
nunciatum tale studiū ordinatū
esse bonoie · btūs aūt fráciscus im
mediate iuit bononiā et dure rep
hendit illū mistrū dicens Tu vis
destruere ordinē meū Desiderabā
et volebā exemplo dni mei fr̄es
meos magis orare q̄ȝ legere Recce
dens de bononia scūs fráciscus ma
ledixit ei dura maledictiōe statī
q̄ cepit ifirmari · Et infirmus per
fr̄es misit rogādo beatū franciscū
vt retractaret maledictionē · R̄n
dit btūs franciscus · Illā maledi
ctionē qua illi maledixi cōfirma
uit ī celo dn̄s ihēsus bn̄dcūs ⁊ ma
ledictus est · Infirm⁹ itaq̄ mini
ster tristis iacebat sup lectū male
consolat⁹ Et ecce subito descēdit
de alto q̄dā gutta ignea ⁊ sulphu
rea super corpus ei⁹ pforās ipsū ⁊
lectum in q̄ iacebat · ⁊ cū maxīo
fetore ipē miser expirauit · ⁊ dya
bol⁹ accepit aīam ipsius xxxi

¶ Fuit q̄dā miles fortis et mul
tas habuit victorias q̄ postea sā
ctus ē frater minor · Et cum deride
rent eū milites q: ītrauit talē ordi
nē quin poci⁹ intrasset ad tēplari
os et hmōi vbi posset plura bō fa
cere et cōtinue esse in bello R̄ndit
Dico vob̄ quādo habeo sitiȝ · famē
frigus et hmōi · ad huc cū hoc im
pugnat me motus supbie concu
pie et hmōi · q̄ȝtomagis si videre
pedes meos ferreos et essē super e
quum pulchrū et hmōi · Et addi
dit Hactenus iq̄t fui fortis alio⁹
impugnādo de cete ro volo esse for
tis meipsū impugnādo xxxij

¶ Tpe quo viuebat scūs frater
egidi⁹ de ordie minorū erat q̄daȝ
magn⁹ magister de ordie fratruȝ
predicatorū q̄ p multos ānos pas
sus ē dubitationē maximā de vir
gitate matris cristi · Nā sibi vide
bat̄ ipossibile q̄ mater posset eē
et virgo Veruntamē tanq̄ȝ vere
fidelis de tali sua dubitatiōe mul
tū dolebat ⁊ cupiebat ab aliquo
viro illuminato de tali dubio libe
rari · Audiens autē q̄ scūs frater
egidius erat multū illūinatus ac
cessit ad eum · Sctūs autē frater e
gidi⁹ aduentum et ꝓpositū et pu
gnā eius psciens in spū illi obuia
uit · et anteq̄ȝ puenisset ad euȝ cū
baculo quē habebat in manu per
cutiēs terrā dixit O frater predica
tor v̄go āte partū Et statim vbi
percussit cū baculo ortuȝ ē vnum
lilium pulcherrimū · Et secundo
pcuciēs dixit O frater predicator
virgo in ptu ⁊ ortum ē aliud lili
um · Et tercio percutiēs dixit · O
frater predicator v̄go post partū
Et cōfestim ortum ē terciū liliuȝ
Et hoc facto frater egidius aufu
git Frater vero ille predicator ili
co liberatus est a temptatiōe sua ·
et ex tunc magnā deuotioneȝ in
scō fratre egidio semper habuit
xxxiij ·

¶ Sanctus āthoni⁹ de padua
vnus de electis discipulis beati frāci
sci quē sanctus frāciscus suū epȝ
appellabat · cū pdicabat ī cōsilio
coram papa et cardinalib⁹ vbi e
rant greci et latī francigene ⁊ theu

tonici sclaui et āglici et multi alij diuersarū linguarū spū sācto af flatus lingua apostolica iflāma tus eructās melliflū v̄bum oēs illos tā diuersarū linguarū i dcō cōcilio cōgregatos luculentissie et clare ipsū audientes et distincte itelligentes redidit tāta āmirati one suspensos·vt videret̄ renoua tum illud antiquū apostolorū mi rabile āmirātiū et dicentiū·Nōne iste spān? ē? Et quō nos oēs au dim? per eū linguā nrām in qua nati sum? greci et latini frācigene et theutonici·sclaui et āglici·lom bardi et barbari Papa etiā stu pēs ad tā profunda de scpturis diuis a sācto anthonio plata di xit Vere iste archa testamēti et diuinarū scripturarū armariū est·

Cupiēs vero volēs dñs xxxxiiij iesus benedictus quāta sāctitas esset fidelissimi sui āthonij et q̄z de uote audienda eēt eius p̄dicatio ac sana doctrina per aīalia irratio nabilia scz per pisces redarguit infidelium et insipientiū hēticorūq; stulticiā·sicut asina redarguit in sipientiā balaā Nā cū esset beat? āthoni? arinū vbi hereticorū ma gna copia morabat̄ volens illos ad lucē vere fidei et in viā reducere veritatis ipsis de scpturis catholi cis p multos dies p̄dicabat Jlli vero facti lapidei p obstinaciā ipsi us sāctis eloqis non solum nō ac quiescē sed insup auditū p̄bere cōtempserūt Scūs vero anthoni us dño inspirāte accessit quodam die ad os fluis iuxta mare et stās in ripa q̄ mari appinquabat et flu mi·incepit mō p̄dicatiōis pisces ex parte dñi aduocare dicens Au dite verbū dni pisces maris et flu minis·ex q̄ infideles hēticī audi re cōtēpnūt· Et ecce statim acces sit an sanctum anthoniū tāta ma gnorū et puerorū pisciū multitudo q̄ nunq̄z similis in illis ptib? fuit visa·et oēs tenebāt caput aliquā tulū extra aquam Vidisses ibi pi sces magnos adherē minoribus· minores sub alis maiorū pacifice pertrāsire et pmanere Vidisses eti az diuersas pisciū spēs quoslibet ad sibi siles currere·et quasi quē dam cāpū pictū varietate colorū mirabiliter decoratū ad sci faciem ordiari·vidisses ibi turmas pisci um magnorū et grandiū quasi ca strorū acies ordiatas loca ad pre dicatiōem prercipe·vidisses ibi pi sces mediocres loca mediocria ca pere et quasi doctos a dño absq; truculēcia in suis locis ɔsistere·vi disses ibi pisciū puulorū multitu dinē copiosā atz populosā vsque quaq; tanq̄z pegrinos ad indul gentiā pperare·et ad scm̄ prēm tā q̄z sub tuto ē ppiquiores accedere Jtaq; in sācta p̄dicatiōe celitus ordinata pmitus pisces minores secundo mediocres et tercio vbi e rat aq̄ profundior pisces maxi sā cto anthonio assistebāt Dijs vo taliter ordiatis·icepit scūs āthoi us solēnit̄ p̄dicaē di·Fres mei pi sces multū tenemi p vrō modulo referre grās creatori nrō·q̄ i vrm habitaculū dedit elemētū tāz no

bilissimū ita vt aquas dulces et sal sas prout expedit habeatis Refu gia insuper multiplicia cōtulit vt euitetis icōmoda tēpestatis. exhi buit insuper vobis elementū dya fanum et limpidum. et vias qui bꝫ icedatis et escas quas sumatis vt viuere possitis Escas qꝫ vobis necessarias pparat creator benign⁹ etiam in profundis abissi. Vos in creatione mūdi benedictione mł tiplicatiōis pceptum habuistis a dño. vos in diluuio ceteris aialibꝫ pereūtibus absqꝫ lesiōe reseruati fuistis. vos pēnulis ornati ac ro borati vndiqꝫ prout libet discurri tis. vobis datū fuit ex iperio reser uare ionā pphetā dn̄i. et p⁹ terciū diem illū absqꝫ lesione in terrā re ponē. vos censum dño ihesu cū tā q̄ꝫ paup nō haberet vnde staterē solueret obtulistis. vos in cibū re gis eterni dni benedicti āte resur rectionē singularit̄ fuistis Prop ter que oia multū tenemi laudare et bn̄dicere dn̄m q̄ tot bona singu laria iam pre ceteris aialibꝫ recepi stis. Ad hec v̄ba et similia horta mēta aliq̄ pisces voces emittebāt aliqui aperiebāt ora et oēs capita iclinabāt. signis q̄b⁹ poterāt lau dabant altissimum. Ad hāc reue rentiā pisciū exhilaratur i spiritu scūs anthonius et voce altissia cla mans dicebat Benedict⁹ deus e ternus qꝛ magis deum honorāt pi sces aq̄tici q̄ꝫ hoies heretici. et meli⁹ audiūt belue irrationabiles q̄ꝫ ho mines ifideles Quāto aūt scūs an thonius pdicabat tāto pisciū mł titudo crescebat. Ad quod mira culum cōcurrēs popul⁹ ciuitatis et cōcurrētes etiā heretici supradcī et videntes tā insolitū miraculū et me rito admirandū q bruta sancto anthonio prebebant auditū. com puncti corde oēs ad pedes sci an thonij vt pdicationē illis facēt cō sederūt Tunc scūs anthonius ape riens os suū tā mirabiliter de fide catholica pdicauit q oēs hereticos ibi existentes cōuertit. et fideles roboratos i fide cū gaudio et bene dictione remisit. Pisces etiam li centiati a scō anthonio cūcti letā tes et gaudentes cū mirādis lusibꝫ et circuitibus i varias prouincias abierūt Post hec post multos di es factus anthoni⁹ arimi predicā do magnum fructū fecit in cōuer sione hereticorū et deuotione clei

Zelator euange xxxv. lice regule bti patris nostri sci fra cisci sanctus frater conradus de of fida fuit religiose vite et meriti tā ti apud deū. q taꝫ in vita ipsius q̄ꝫ i morte dn̄s ihesus eū multipli citer honorauit. Nā cū adhuc vi ueret et vt forensis ad locū offide venisset. frēs eum rogauerunt q amore dei cuidā frī iuuēculo pdi caret q̄ tā iordinate et tā puerilit̄ se agebat q senes et iuuenes de illa faīlia plurimū ꝯturbabat Et de horis canōicis et alijs regule di sciplinis aut parū aut nihil cura bat Vnde frater conradus cōpati ēs illi iuuēculo et alijs fratribꝫ ppter illū mł tipliciter t̄bulatis ad p ces illorū hūiliter iclinat⁹ vocauit

illum seorsū· et in visceribus ca
ritatis dixit sibi verba tā efficacia
et diuina· q stati facta ē manū
dñi super eum iuuēculū· et muta
tus ē i virū alterū· ita q factus ē
de puero senex· ita obediēs· ita
solliātus et deuotus· ita pacific⁹
et obseqosus et ad oia vtuosa o
pera ita studiosus· q sicut antea
per ipsum tota failia turbabatur
ita oēs postea p⁹ plenā couersio
nē quā i virtutibus fecerat exulta
bāt· et dilectionē ad eū quasi ad
angelū ferebant Post hāc vo cō
uersionē paucās dieb⁹ elapsis ifir
matus ē et migrauit a seculo· de q
frēs multū doluerūt· Post morte
vero illi⁹ cū frater cōradus qui cō
uerterat eū staret in oratiōe de no
cte añ altare dcī cōuentus· ecce
venit aia ante fratrē cōradum tāq
patrē eum deuote salutās Qui ait
Quisnā es tu? Respondit· Ego
sum aia iuueīs nup defuncti Cui
ille· O fili kmie qd ē de te· rñdit·
Pater kmie gratia dei et doctrīe
vrē bene mihi est quia nō sum dā
natus· tñ pter aliquas meas cul
pas nō plene purgatas pter mo
dicū tpis quod habui magnis
sustieo purgatorias penas· sed
rogo te pater vt sicut tua pietate
michi dum viuerē succurristi· ita
nunc i meis cruciatibus digneris
succurrere vt dicas p me aliqua
pater noster· q2 oratio tua valde
acceptabil' corā deo· Frater vero
conradus libēter assentiēs dixit se
mel paternoster cū r quiē eternā·
quo dcō aia illa dixit O pater sā

cte quātum profuit michi· rogo
q iterum mihi dicas Et cū dixis
set iterū aia illa ait Pater sancte
sicut oras tota alleuior· et rogo
q orare nō cesses Frater vo conra
dus sentiēs q aia illa suis oratioi
bus iuuabat' dixit sibi cētum pa
ter nr· quibus dcīs aia illa dixit
Ex parte dñi nrī gratias tibi ago
vt ipē de hac caritate tibi mercedē
eternā tribuat· q2 pter orationē
tuā ego sū a penis oib⁹ liberata·
et pgā nunc ad gloriā padisi Et
hijs dcīs prexit ad dñm· Frater
vo cōradus vt letificaret frēs totū
recitauit p ordinem· qd in nocte
pcesserat· vñ ipse et alij fuerūt plu
rimum cōsolati·   xxxvi·

Cū quadā vice iohānes de al
uerna ad altare accessisss ad cele
brādū missam quā cātare debebat
āpliata ē sibi grā· et creuit i eo a
mor dīn⁹· et datus ē sibi quidā
sensus de deo ieffabilis et inestia
bilis quē suis vbis nullomō pote
rat explicare· et timēs ne crescēt
tm sensus ille et feruor mirabilis
q oportēt eū dimittere missa3 ne
sciebat quā ptē3 eligeret vtrū sic
pcedēt l' expectaēt· tñ q2 aliqñ
senserat sil'e et dñs tātum tpaue
rat q ob hoc nō dimiserat missā vt
eū q osi debebat posse pcedē· nihilo
minus timebat qd euenit· q2 ta
les ifusiones dīne nō sunt in homi
nis ptāte Cū ergo pcessisset vsq
ad pfationē btē vginis creuit tm
illa illuīatio et gāosa suauitas q
veiēs ad· pdie q3 patēt· vix illā
suauitatē et dulcedinē potēat su

stim͂e Peruẽto ãt ad·hoc ẽ corp⁹ meum ·igeminan⁹ hoc est hoc est et multum frequenter ita ꝙ qua si deficiebat pre magnitudie corũ que iam sentiebat in anima ·Vn de guardianus loci succurrens an xianti stabat iuxta eum ⁊ frater etiam cum cereo accenso post eũ· stantibus ⁊ timentibus ceteris fra tribus cum alijs hominibus ⁊ mu lieribus multis cum quibus erant alique maiores de prouincia que omnes expectantes ⁊ timẽtes mo re mulierum plangebant Ipse ve ro frater iohannes quasi alienat⁹ beatissima et suauissima leticia sta bat improcedens in consecratio ne sanctissima complenda·quia scie bat dominum ihesuȝ christũ quia nõ intrabat hostiam·vel potiu⁹ ho stia non trãsubstanciatur in ipsũ donec adiũgeret·corpus meum · Et non valens ferre tantam ma iestatem xpi clamauit dicens cor pus meuȝ·Et statim euanuit for ma pañis ⁊ appruit dñs ihesu⁹ chri stus dei filius benedictus incarna tus ⁊ clarificat⁹ et ostendit ei hu militatem que eum fecit incarnari ⁊ facit ipsum venire quotidie i ma nus sacerdoti⁹·Dicto ãt hoc ẽ cor pus meũ mox mirabilit̃ post se ce cidit retro·ẞ a guardiano qui sta bat iuxta eum ne rueret in terram sustentatus est·et concurrentibꝫ fratribus ⁊ alijs hominibus et mu lieribu⁹ qui in ecclesia morabant̃ tanq̃ȝ mortuus in sacristia depor tatur Erat enim corpus ei⁹ frige factuȝ sicut corpu⁹ hoi⁹ mortui·⁊ digiti manuũ erãt contracti tã for titer ꝙ vix valebãt distendi vel moueri· et sic iacuit q̃si exanimis a mãe vsq; ad terciã magnã Ro gat⁹ ãt ꝙ per caritateȝ dei que se serit dignaẽtur dicere·dixit ꝙ in conficiendo tantũ cor suum erat li quefactũ ad moduȝ cere valde di stempate·⁊ caro sua videbat̃ eẽ sine ossibus taliter ꝙ nec membra nec man⁹ poterat quasi leuare ad faciendũ crucem super hostiã·ad dens ꝙ anteq̃ȝ fieret sacerdos fuit sibi ostensũ ꝙ debebat sic deficere i missa·sed quia multas missas le gerat sed non euenerat quod fue rat ante predictum putabat se in hoc fore deceptum Sed fere quin quaginta diebus ante assumptio nem beate marie virginis in q̃ hoc iterũ habuit fuit sibi ostensum ꝙ hoc debebat sibi cõtingere circa as sumptionem sed erat oblitus isti us promissionis· xxxvij

Tempore fratris petri vere sã cti frater conrard⁹ de offida cum isti duo cuȝ alijs fratribus starẽt de familia in loco foranni de custo dia anconitana frater conrardus accessit in siluam ad meditanduȝ diuina·Frater aũt petrus clancu lo perrexit post illũ vt videret q̃d illi accideret·Frater vero cõrard⁹ incepit beatissimã virginem deuo tissime lacrimis exorare vt sibi hãc gratiam a suo benedicto filio ĩpe traret·vt de illa dulcedine quã sã ctu⁹ symeon in die purificationi⁹ persensit·cum xp̃m saluatoẽm be nedictum gestaret in vlnis aliq̃n

tulum sentire valeret Qui exaudi
tus ab illa misericordissima dña·
ecce regina glorie cũ filio suo be
nedicto affuit cum luminis clari
tate qd nõ solum tenebras effuga
bat sed etiam cũcta lumina supa
bat· et appropinquans ad fratrẽ
conrardũ puerum illum speciosissi
mum pre filijs hominũ posuit in vl
nis eius Quem frater cõrardus de
uotissime accipiẽs et labia labijs
imprimens· et pectori pectus astrĩ
gẽs totus liquefiebat in amplexi
bus et osculis caritatis Frater ve
ro petrus hec omnia clara luce cer
nebat· et inde consolationem mira
bilem sentiebat qui latẽter mane
bat in silua· Beata vero virgine
cum filio recedẽtibus· et frater pe
trus festinanter repedauit ad lo
cum· Frater vero cõrardus cũ re
disset totus festiuus et gaudens
vocabat a frẽ petro· O celi hecose
multã cõsolationẽ habuisti hodie
Dicebat frater conrardus · Quid
est quod dicis frater petre? Quid
scis tu quid ego habuerim? Re
spondebat frater· Bene scio celi
hecose qualiter te virgo beatissima
et eius filius benedictus visitauit
Quod audiẽs frater cõrardus qr
sicut vere humilis optabat secre
tum rogauit q nemini diceret· E
rat enĩ tãtus amor inter hos duos
q quasi cor vnũ et anima vna vi
debant· Etiam frater cõrardus in
loco forãni orãdo liberauit obsessã
a demone· et statĩ de dicto loco
aufugit· ne mater puelle liberate
ipsum inueniret· et concursus po
puli fieret· Nam frater conrardus
tota nocte illa orauerat et matri
puelle predicte apparuerat et ap
parendo filiam liberauerat·

xxxviij·

Sanctus iohãnes de aluerna
supradictus in loco ordinis tãq̃
stella mirabilis splẽdore gratie ru
tilauit· Hic namq cum in iuueni
li etate gereret per sapientiam cor
senile penitentie viam que custo
dit corporis et mentis mundiciam
totis visceribus cupiebat· Vnde
cum adhuc esset puerulus loricã
et circulum ferreum portabat ad
carnem et abstinentie crucem quo
tidie baiulabat· ita q dum in san
cto petro de firmo cum canonicis
moraretur ãteq̃ sancti patris ha
bitum assumpsisset· illis splẽdide
viuentibus ipse se abstinentia et
miro rigore frenabat· et inter deli
cias martirium abstinẽtie celebra
bat· sed cum ad suum studiũ an
gelicum obices socios multiplicit
pateretur in tãtũ vt loricam exue
rent et abstinentiam impedirent·
ipe inspiratus a deo cogitauit mũ
dum cum amatoribus relinquere
et florem sue angelice iuuentutis
brachijs crucifixi offerre· i ordie
videlicet beati francisci in quo au
dierat crucis stigmata renouari·
Cum ergo in nomine dñi habitũ
fratrum minorũ puerulus assump
sisset· et vni magistro commissus
fuisset pro spiritualium discipli
na· cũ verba audiret diuina ali
quãdo cũ mgrõ cor eius vt cera li
quescens tanta suauitatis gratia

in interiori homine replebatur · vt exterior homo discurreret coact⁹ aliqñ p ortũ · aliqñ per eccãam · aliqñ p siluã · vndiq; currebat vel circuibat queãdmodũ flãma interior impellebat · Successu vero temporis hũc angelicũ virũ in diuersis statibus ordinatis actõibus gratia diuina subuexit · · qñq; ad splendores cherubeo⁹ · qñq; ad ignem seraphicũ · qñq; ad angelica gaudia hũc angelicũ viruz rapiebat gratia diuina · e qd plus est · qñq; ad diuina oscula et excessiuos amoris xpi amplexus · nõ solũ internis gustibꝫ · ꝟ et signis exterioribus tanq; amicũ intimum assumebat · Vnd' accidit sibi quodã tpe q bene per spacium trium annorũ amoris xpi igne succens⁹ recipiebat cõsolacões mirabiles et frequenter in tali ardoẽ rapiebat ad deuz · Sed quia deus curã specialẽ de suis filijs gerit · nunc cõsolando prosperis · nunc exercẽdo aduersis · Dum frater iohannes predictus staret in quodam loco subtract⁹ est sibi ille radius ꝛ status ignitus · et remansit sine amore et lumine ꝛ fuit in merore pmaximo · Propter quod cuz anima ipsius dilecti presentiam non sentiret · anxiabatur ꝛ cruciabatur · currens ꝛ querens per siluam merens et anxius dilectũ · qui se modicũ dispensatiue absconderat · ꝟ nullo mõ nulloq; loco xpi ihesu benedicti dulcissimos amplexus ꝛ suauia ꝛ beata oscula sicut consueuerat inuenirẽ valebat · ꝛ hãc tribulationem p dies plurimo⁹ sustinuit · eiulans · suspirans · ꝛ lacrimans · Cũ autẽ ambularet die quadã p dictam siluaz in qua ipsemet semitã fecerat ad pgendũ · ꝛ sic afflictus et desolatus incederet · adherens vni fago faciez lacrimosã in celo erexit · Et ecce qui sanat contritos corde et alligat contritiones eorũ dñs ihs xps bñdictus apparuit in eadẽ semita · nihil tamẽ dicẽdo Quẽ cũ sic iohãnes recognosceret statim se pieciit ad pedes ipsius · ꝛ gemitibꝫ inenarrabilibꝫ exorabat ꝛ huilime supplicabat · vt succurrere dignaretur · qr sine te saluator dulcissiẽ maneo in tenebris et merore · sine te agne mitissime maneo in ãgustijs ꝛ terrore Illumina me ergo magister gratiosissime ꝛ pastor pijssime · qr sũ tua ouicula indigna · Et quia desiderium quod differtur ad maiorẽ accẽdit amorẽ · christ us benedictus adhuc recedẽs p semitã sũ pradictã nihil penitus sibi loquebat' · Frater vero iohãnes viden⁹ q xps bñdictus recedebat et euz nõ exaudiebat · surgẽs iterũ cuz sancta iportunitate sicut egenu⁹ ꝛ paup iterũ cucurrit ad xpm · ꝛ ad pedes humiliter se psternẽs cum lacrimis deuotioni⁹ exorauit O ihesu dulcissime miserere mei q̃ niam tribulor · exaudi me in multitudine misericordie tue ꝛ in veritate salutis tue · et redde michi leticiam salutaris tui · quia misericordia tua plẽa est terra · tu scis quoniam vehementer tribulor · rogo

supplicit̃er q aie mee obtenebra te succurras velocit̃er· Et iterũ sal uator recessit nichil loquens fratri iohanni · et in nullo ipsũ cõsolãs videbat̃ velle recedere· vadẽs per viam antedictã faciens sicut mat̃ cum puerulo vt desideriũ eius am plius iflammaret· Vnde frater io hannes tercio insecutus ihesuz cri stum benedictũ lacrimando vehe ment̃ pergebat sicut lactens post matrem· et paruulus post patrẽ· et humilis discipulus post magi strum misericordem· Cum autem peruenisset ad eum xp̃s benedict⁹ faciẽ suã graciosam ad frẽm iohan nem conuertit · et expandit vene rabiles manus suas sicut sacerdos qñ se vertit ad populũ · Tunc fra ter iohãnes vidit radios lucis mira biles de sacratissimo pectore xpi e gredientes · non solũ totam siluã illuminantes exterius · sed etiam corpus et animam interius replen tes diuinis splendorib⁹· Vnđ sta tim frater iohãnes fuit doct⁹ quẽ admodũ humilem et reuerendum actũ deberet tenere cum xp̃o bñdi cto Nã statim pꝓiecit se ad pedes xpi· Xp̃s vero bñdictus pedes il los sanctissimos clementer sibi ex hibuit· vbi tot lacrimas frater io hanneꝰ effudit· q quasi videbat̃ alia mg̃dalena· rogãs q ad pec cata eius nõ respiceret· ꝫ per suaz sanctissimã passionem ac asp̃ersi onem sanguinis gloriosi aĩmam e ius resuscitare in gratiam diuini a moris dignaretur· Dum autẽ fra ter iohannes sic instanter oraret et ad pedes xpi iaceret· tãtã inde re cepit gratiaz q totus ibi extitit re nouatus et sicut magdalena paci ficat⁹ et consolatus · Et tunc frat̃ iohannes sentiens tante gratie do nũ cepit gratias agere deo et pedeꝰ eius humiliter osculari erigendo se vt saluatorẽ cum gratiarũ actiõ ne respiceret· et xp̃us benedictuꝰ manus suas sanctissimas ad oscu landum eidem exhibuit et expan dit in ipsa apertiõe manuũ· Frat̃ iohannes se erigenꝰ accessit ad pe ctus dñi ihesu et amplexatus est ihesũ· et xp̃s benedict⁹ amplexa tus est ipsum · Et inde osculans frater sanctissimum pectuꝰ christi sensit tantum odorem diuinum q si omnia mũdi aromata congre gaẽtur in vnum respectu illiuꝰ diuini odoris fetor putrid⁹ puta retur· Et super hoc de ipso pectõ re saluatoris ingrediebãtur radij supradicti illuminantes mentẽ in terius et exterius et omnia circum quaqꝫ· et ĩ hoc amplexu odore ac luminibuꝰ ĩ ipso beato pectore do mini ihesu christi fuit rapt⁹ frater iohannes et totaliter consolatus et mirabiliter illustratus Nam ex tũc quia de sacro dominico pecto re potauerat dono sapientie et gra tia diuini verbi repletus est· v̾ba miranda et sup̃enarrabilia frequẽ tius eructabat· Et quia de vẽtre eius fluebant flumina aque viue quaꝰ potauẽrat de abisso pectoriꝰ domini ihesu christi· ideo menteꝰ audientium immutabat et fruct⁹ mirabileꝰ faciebat· Ille isup odor

predictus et splendor quem ibi p
senserat p plures dies in eius aīa
perdurauerunt· et qđ plus est· in
dicta semita vnde dominici pedes
perrexerunt· et per amplum spa
cium circūquaqȝ eundem splendo
rem ⁊ odorem permulta tempora
sentiebat· Rediens ad se frater io
hānes post raptum predictuȝ cri
stus benedictus disparuit· ⁊ ipē
postmodum semper consolatus·
et illuminatus remansit· Nam co
ram romana curia ⁊ coram regibꝰ
et baronibus ⁊ coram magistris
⁊ doctoribus tam profunda ⁊ al
ta lumina eructabat· ꝙ omnes in
stuporem mirabilem sermōe suo cō
uertebat· Cum ipse frater ioban
nes esset homo quasi sine litteris·
tamen questioēs subtilissimas et
altissimas de trinitate ⁊ aliȷs scrip
ture misterȷs mirabilit̄ declarabat
·xxxix

Cum dictus frater iohānes de
aluerna celebraret missam in cōme
moratione omnium defunctorum
obtulit cum tanto caritatis affec
tu et compassione pietatis illđ al
tissimum sacramentum· cuius effi
caciam super omnia suffragia desi
derant anime defunctorum· ꝙ li
quefiebat totus in dulcedie pieta
tis ⁊ melliflua dilectione supna
Quādo ergo in dicta deuota miſ
sa corpus domini sanctissimum le
uaret in altum offerens illud deo
patri· vt amore illius qui in cruce
pependit animas illas ab ipso cre
atas ⁊ redemptas de carcere miseri
corditer liberaret· vidit quasi infi
nitas animas de purgatorio egre
di quasi multitudinem scintillarū
de ignita fornace prodeuntiuȝ Et
vidit illas ad celestem patriam
aduolantes propter merita cristi
qui pro humana salute ī cruce pe
pendit ·xl·

Quodam tempore dum san
ctus franciscus esset grauiter infir
mus frater leo sibi cum multa de
uotione et diligentia seruiebat·
Cum aute quadaȝ vice frater leo
staret prope beatum franciscum
et daret se oratioi· factus in exta
si ductus est ad maximum quod
dam flumen et impetuosum ⁊ la
tum· vbi cuȝ aspiceret transeūtes
vidit aliquos fratres oneratos in
gredi dictum flumen qui statim
ab impetuositate fluminis subuer
tebātur· et absorbebat eos vorax
profunditas· Aliqui ibant vsqȝ
ad terciam partē fluminis ⁊ peri
bant· Aliqui vsqȝ ad medium· a
liȷ quasi vsqȝ ad finem qui omēs
propter sarcinas et onera que por
tabant diuersimode secunduȝ di
uersas sarcinas a flumie mergebā
tur· et peribāt crudelissime absqȝ
omni remedio· Frater autem leo
videns tantum periculum compa
tiebatur illis Et ecce subito appa
ruerunt aliqui fratres sine aliquo
onere vel sarcina omnis rei in qui
bus sola paupertas sancta reluce
bat· Et intrantes flumen trāsibāt
sine aliqua lesione· Sanctus ve
ro franciscus per spiritum sciens
ꝙ frater leo viderat aliquam visi
onem postq̄ȝ rediȷt ad se vocauit

eum sanctus frãcíscus et ait. Dic mihi que vidisti. Et ille recitauit per ordinem cuncta que viderat Cui sanctus francíscus ait. Vera sunt que vidisti Nam flumen est mundus. Isti fratres qui sorbent a flumine sũt illi qui professionẽ euangelicã et paupertatem voluntariam non sequuntur. Illi vero qui sine periculo trãsibãt sunt fratres spiritum dei habentes. qui nichil terrenuz nihilq; carnale amãt aut querunt aut possident. sed habentes alimenta et quibus tegant hijs contenti sunt sequentes xp̃m in cruce nudatum et onus crucis eius. et iugum obedientie eius leuissimuz et suaue quotidie amplexantur. ideo faciliter et sine periculo de temporalibus transeunt ad eterna. .xli.

¶ Frater leo habuit hanc visionem. Videbat namq; in sommis et ecce iudicium parabatur. et angeli canebant tubas. et gens congregabatur in quodam prato magno. Et ecce due scale posite erãt vna ex vna parte. et alia ex alia parte Vna erat rubea et alia alba et ambe attingebant a terra vsq; ad celum. Apparuit autem xp̃s in summitate rubee scale quasi iratus et offensus. et beat' francisc' prope ipsum inferius et descẽdẽs aliquantulum clamabat ad frẽs suos fortissime dicens. Venite fratres venite ascendite ad dominum qui vocat vos. confidite ne timeatis venite. Fratres autem multi cõueniebant ad iudicium. confisi de clamore patris currebant et incipiebant ascendere scalam rubeã valenter. Cum ascenderent alius cadebat de tercio gradu. alius de q̃rto. ali' de decimo. alij de medietate scale. et alij quasi de summitate scale. Beatus vero francíscus vidẽs hoc motus compassione ad tãtam ruinam rogabat christuz iudicem pro filijs suis. Christus vero ostendebat manus suas et lat' beato francisco. in quibus videbãtur renouate plage eius. de quib' etiam stillabat sanguis recentissiẽ et dicebat. Ecce ista fecerunt mihi fratres tui. Dum beatus francíscus perseueraret postulãs misericordiam pro fratribus post breuem morulam iteruz aliquantulũ descendebat et clamabat. Non desperetis sed confidite. Currite ad scalam albam. currite et ascendite ibi suscipiemini. per eã intrabitis Currentibus autem fratribus ad scalam albam ex ammonitiõe paterna. Ecce beata v̓go maria mater xpi apparuit in sũmitate scale et recipiebat eos. et ingrediebantur regnum sine labore.

Ex vitis Fratrum ordinis predicatorum. ¶ Exemplum. xlij.

FArcilie fuit mulier multũ deuota nomine et natiõe lumbarda. Que cuz quadã die stans ad completoriũ frm fuisset singulari deuotiõe affecta in incepcõne dulcis antiphone sec-

Salue regia. fuit rapta in spiritu Viditq; quatuor admiranda. et nobis amanda. et cum multa de uotione omibus recolenda Vidit quippe ipsam reginã misericordie cum fratres dicerent. spes nostra salue. ipsos dulciter resalutantẽ. Et cum dicerent Eya ergo aduocata nostra. ipsam ante filiuz pro fratribus procidentem et orantem Et cũ dicerẽt. illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte. vidit illam leto et columbino vultu i fratres respicientem. Post cum cãtarent. Et ihesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. vidit ipsam in etate tenera gestantem filium. et omnibus et singulis cum multo gaudio protẽdentem. Hec autem mulier omia dicta suo confessori maturo et discreto distincte et cũ mltis lacrimis enarrauit. xliij.

¶ In territorio amonensi super fluuium rodanum situm est claustruz nobile tarasclonis. vbi beata martha xpi hospita venerabiliter requiescit. In hoc claustro hospita fratrum mater dñi olsani militis deuotissima deo et ordini fuit Cui quod sequitur reuelatum ẽ. sicut ex lrĩs venerabil viri et honesti dñi guidonis fulcodij qui post podiẽsis epũs factus est clare patet in hunc modum Viris religiosis patribus et dñis priori et fratribus predicatoribus i monte pẽssulano Guido fulcodij salutez et pacem. Instante nuper festo pẽthecostes cuz ordinis vrĩ generale capitulũ apud nos celebrandum occurreret soror mea quondaz dña maria de tarasclona sanctoruz cõgregationem tam celebrem q̃z iocundã videre desiderans p quindecim dies ãte festũ in villaz sancti egidij notos et proximos visitatura descẽdit. Cũq; a pluribus matronis visitaret que suis edificabãtur alloquijs et exemplis. cepit a nonnullis earũ anxie sciscitari q̃tiens orationem dñicam dicerent. mrẽm vel dñi salutarẽt Et vt fribus in caplo congregatis suũ dñs mitteret spũm. materq; misericordie eos sua grã visitaret a singulis earum qd poterat orationũ extorsit Laudanda certe sancte mulieris deuotio. s magis admiranda prudentia. Minus quippe sibi sufficere iudicãs q iuxta patrimonij vires fratrum plurimoruz ncẽtatibus tpale subsidiũ porrigebat. nouo s laudabili questus genẽ satis vt arbitror honeste mẽdicãs spũalis alimonie bñficia corrogabat Impossibile reputãs ab eo pces plurimorũ nõ exandiri. qui fidel in oibus verbis suis se suorũ cõgregationi fideliũ affuturũ pmittit. et mltiplicatis intercessioibus thesauros euiscerat sue pietatis. Sane ad montẽ pessulanũ veniẽs cũ sorore cũ in die festo tante solemnitatis officiũ celebraret in ecc̃a vrã. et ipsa pstrata oracõni tota icumberet iuxta morẽ cepit instantissime dominũ deprecari. vt tot fratres in suo nomine cõgregatos respiciens. quorum multi p tot terrarz spacia

laborauerat eos sui spūs lumine p lustraret· et si merita deerant aliq rum·ipse de sue gratie plenitudie necnō et aliorū meritis defectum illorū misericordit' supplet·Cuz igit' hec in aīo volueret importūe petēs ⁊ nichil hesitās hymnū Veni creator spūs inchoante cantore vidit flāmā magnā descendere d' supnis·que chorū vsq3 ad cōsummationē inuolueret·Cūq3 rem visam cōsiderasset cū gaudio nemini suā visionē dicens·nec suis asseri tēs meritis grās egit deo·qui sicut primos hoim visitauerat piscatores·sic etiā sue bñficia largitatis ad nrī tpis pdicatores extendit· Porro cū ad eandē ecclesiā audiendi cōpletorij causa redisset ⁊ fratres illam dulcē antiphonā Salue regina cantarent regina virginuz apparuit visibilit' monēs vt ab eius pedibus nō recederet Vidit ergo ipsā chori vtrāq3 ptē lustrantē singulis inclinare cātātibꝰ· ⁊ iuxta ceroferarios gradū sistere vsq3 ad finē orationis·De hinc in celū rediēs eam affectibꝰ secū duxit· Que sibi reddita tāte gustu dl'cedinis recreata grās humiliter retulit in corde suo ↄferēs vniuersa·Nāz et p triduū in singulis cōpletorijs hanc habuit visionē·Ceterū nec sorori·nec alij seriē facti aperiēs tāq3 mulier sensata et tacita clausa tenuit omnia que vidit· donec egritudine vehementi cōfracta· mortē quā diu saluo diuino consilio dispositioīs optauerat imminere psensit Nūc vero mihi primū·de hinc sorori et filio· post priori nrō arelatēsi ⁊ trib9 fribus cūcta per ordinē enarrauit·Eodez tēpe dicta dña defuncta est·et in cimiterio fratrū arelati sepulta· qz fratres cōuentū in tarascone nondū habebant· xliiij·

Cū circa quādā domū sororū grādo et tempestas sata contereret sorores pterrite choruscationibus ecclesiā intrātes· salue regina cuz multa deuotione cantauerunt matrem misericordie rogātes vt eas ⁊ terras suas quibus sustentabantur sua pietate seruaret·Mira res sed ab eo facta qui impat ventis ⁊ fulgura in pluuiam facit·Cum eni nō solū in circuitu sed fere ad iactum baliste omnia sata grādine cōtrita fuissent vineeq3 destructe oia q̄ sororū erāt p dei gratiaz ⁊ beate marie adiutoriuz salua et integra remanserunt· ·xlv·

Quidā fr magne auctoritatis in ordine vite ⁊ fame preclarus in prouincia lumbardie narrauit qꝑ cū esset nouitius tpe beati dnici et post cōfessionem quadam nocte post matutinas ante altare paululū obdormiuisset audiuit vocez dicentē sibi Vade et iterū rade caput tuū·Qui euigilās interpretatus est qꝑ iterū moneret' cōfiteri ⁊ melius dicere circūstātias oēs·Vnd' ad beatū dnicū se prosternens cōfessus est oia cū ↄtritione ⁊ maiori attētione q̄z prius fecisset·Qui cū postmodū paululuz recepisset quietis·vidit angelū descendētē de celo·⁊ in manu portantē coro

nā aūreā miro mō ornataꝫ· ⁊ ap
propinquās posuit in capite eius
Euigilās ergo frater se multū cō
solatū iuenit ⁊ grās egit deo xlvi

¶ Cū magister rolādꝰ cermo
nēsis in festo quodā de scarletico
panno brēt nouas ⁊ preciosas ve
stes ⁊ solemnibus epulis interfu
isset cū socijs ⁊ totā illā diē in lu
sibus ⁊ vanitatibus ⁊ huiꝰmodi
vana glīa trāsegisset· in sero ad
se reuersus tacite intra se ait· Vbi
est festū qđ fecimꝰ ⁊ tota illa le
ticia q̄ abijt· Videns ergo ꝙ om
nis mūdi leticia trāsit cito ⁊ ad do
lorē cōuertitꝰ· sequēti die ordinē
est ingressus ·in quo multis ānis
deseruiuit dño scitate· fama· scia
⁊ doctrīa p̄clarꝰ· xlvij·

¶ Cū sancte memorie frater rey
naldꝰ quondā aurelianēsis deca
nꝰ bonomie frequentꝰ p̄dicatioi in
sistēt· ⁊ plures magnos clericos
et magistros attrahēt· magister
moneta q̄ tūc in artibꝰ legēs i to
ta lūbardia famosior erat visa cō
uersiōe tātorū cepit timē mltum
ꝙ caperetꝰ in sermone illiꝰ· Vnde
cū in quātū poterat declinabat·
⁊ oēs scolares suos v̄bo ⁊ exēplo
suo auertebat a p̄dicatione eius·
In festo āt sācti stephai cū sco
lares predictū magistrū ad ꝑmo
nē attraherēt· nec ipse ꝓpt scola
res ·vel ꝓpter honorē se absentare
posset dixit eis· Eamꝰ prius ad
missā· Fuerūt ergo ⁊ nō tm̄ vnā
ꝫ tres audiuerūt· Tūc instātibꝰ
illis ait· Eamꝰ nūc ad sermoneꝫ
Veniēs ergo inueit eū p̄dicātē et
maiorē ecc̄iam ita plenā ꝙ intra
re non potuit· Vnde stans ad fo
res ecclesie ⁊ auscultans in primo
v̄bo captus est· qđ tale erat· Ec
ce inquit video celos aptos Ecce
inquit i presenti apti sunt celi ad
introeundū Quilibet qui vult po
test ianuas aptas intrare· videāt
⁊ timeant miseri negligētes· ne e
is qui claudūt deo cor suū· ⁊ os ⁊
manus regnū celorū claudatꝰ· et
introire non possint· Quid ergo
tardatis carissimi? Ecce apti sunt
celi· Finita ergo predicatione ve
nit ad eum magister moneta cō
punctus v̄bo dei ⁊ ei statuꝫ suum
et occupationes exponens in ma
nibus eius professus est Et quia
erat multipliciter impeditꝰ de licē
tia ipsius fratris reynaldi per ānū
⁊ amplius remansit in habitu se
culari· nō tñ inutilitꝰ Sicut enim
multos prius ab eius predicatiōe
auerterat· sic postea q̄ꝫplures nō
solum ad p̄dicationē· ꝫ etiam ad
ordinem adduxit Trahebat eos
ad sermonem· ⁊ mō hunc· et mō
illum ad ordinem inducebat· et
cum singulisꝰ quasi de nouo profi
tebatur· Ingressusꝰ aūtē ordinem
qualis in omni sanctitate fuerit·
quantum in verbo ⁊ doctrina ⁊ he
resū confutacōne profecerit· non
de facili posset scribi· xlviij·

¶ Frater quidam qui magnuꝫ
locum diu tenuit in ordine cū mis
sus fuisset satis iuuenculus parisi
us ad scolas et vidisset ordinem
predicatorum tunc exurgere ⁊ fa
miliaris eēt ordini cisterciēsi cuiꝰ

ordis fratres solebant reperiri i do mo patris sui. frequēter in oratio nibꝯ suis petebat a dño vt cōcede ret sibi mori in ordine cisterciensi vel fratrū p̄dicatorū. Licet autē ex dono grē diuīe caueret se a multis pccīs. ⁊ ꝓpt̄ spem salutis interdū portaret ciliciū occulte ⁊ aliqs ele mosinas faceret. ⁊ ad officium di uinū nō in festis tantū. sed quasi ōni die ad ecclesiā btē marie et ad sermones quasi semꝑ et libent̄ veniret. tñ nec ad predicationem magistri iordani qui tūc multos ꝯmouebat. nec alicuius alterius mouebatur ad ingressuꝫ ordinis. Cum autem postq̄ꝫ rexerat in ar tibꝰ audiret iura canonica interdū in mane socijs suis nescientibus ibat ad scolas theologie. Cōtigit auteꝫ in quodā die festo auditis vesperis in ecclesia sancti petri in cuius ꝓchia tunc morabatur. redeuntibꝯ alijs scolaribꝯ ipsuꝫ re manere in vigilijs defunctorum. Cum autem ventuꝫ esset ad lecti ones legēdas incepit cappellanꝰ dicte ecclesie qui satis simplex vi debatur ⁊ bonus ipsi loqui in hūc modum. Carissime estis vos par rochianus meus? At ille rñdit. Dñe moror in tali domo. Et sacer dos. Bene. ergo estis parrochi anꝰ meus. Et ideo volo liberare a nimā meā de vobis. Et post. Sci tis quid vos ꝓmisistis domino in baptismo? At ille Et quid ꝓmisi ego. Et sacerdos. Vos inquit ꝓ misistis vos abrenūciaē sathane ⁊ omnibꝯ pompis eiꝰ. Ille qui vos portabat loquebat̄ ꝓ vobis ⁊ respō debat Abrenūcio. At ille. Quaē dicitis vos hec. Et sacerdos Caris sime ꝓpt̄ hoc q2 mlti sunt scolaēs qui mltū se cruciāt ⁊ multa susti nēt lōgo tp̄e parisius in studendo qd nihil est nisi pompa sathane. Dicūt eni in corde suo. qñ studu eris parisius ⁊ fueris magister in illa et in illa facultate. rediēs ad terrā tuā eris famosus ⁊ reputabe ris magnus clericus. honoraberis ab hominibus. dabunt̄ tibi bñfi cia. ascendes ad dignitates ⁊ hu iusmodi. Et quid est hoc nisi pō pa sathane. Carissīe caueatis vob a tali intentione in studio vestro ⁊ videte quō mlti mgr̄i magistri ⁊ clerici relinquūt mundū. aduer tētes nūc ꝙ fere oīa que sequunt̄ hoīes in mundo pertinent ad pom pā sathane. Cū auteꝫ hec diceret sacerdos. ecce finita lectōne vna. clericus incipit respōsorium Heu mihi dñe quia peccaui nimis in vi ta mea quid faciam miser. vbi fu giam nisi ad te deus meus. Et sic v̄ba sacerdotis ex vna p̄te. ⁊ cātꝰ p̄dc̄i clerici ex altera. q̄si due tube intrātes ad cor eiꝰ ꝯmouerūt eū in quādā insitatā ꝯpūctōnē ⁊ abū dātiā lacr̄iarū. Recedēs ergo ind q̄cūqꝫ ibat. vbicunqꝫ stabat. ge stabat v̄ba p̄dc̄a ī visceribꝯ ⁊ p̄ci pue illd v̄bū rñsorij p̄dci. Quid faciā miser vbi fugiaꝫ nisi ad te de us meus. Cum autem hec reuol uit quasi cōtinue in corde. videba tur sibi quasi quedam vox in ani ma sua rñdere Quo fugies nisi ad

sactu̅ iacobu̅ ad fr̄es p̄dicatoe̅s ꝰ
In illis autem dieb⁹ cum more so lito iret ad beatam virginem ado randam · tanta data fuit ei mł'to tiens gratia compunctioīs ꝛ deuo tio lacrimarum ꝛ affectio cordis inconsueta · ꝙ vltro desipie̅te sibi mu̅do post paucoꝜ dieꝜ iuit ad fra tres sibi notos ad sanctuꝫ iacobu̅ et ordinauit cu̅ eis de ingressu suo post solutioneꝫ debitorum quoru̅ dam · Interim autem locutus est dn̄o hugoni qui fact⁹ est postea cardinalis qui fuit magister su⁹ et reuelauit ei propositum suum · confidens quia eum non impedie̅t quia bonuꝜ homo fuit ꝛ baccalari us in theologia · Quo audito · ip se grās age̅s deo ↄfortabat euꝫ di ce̅s · Sciatis magister ꝙ ego hoc ibi ꝑposui · sed non possum statim itrare quia habeo expedie̅ q̄da̅ ne gocia dn̄i mei wilhelmi de sabau dia cum quo nunc sum sicut satiꝜ Sed intrate secure ꝛ sitis securus ꝙ ego vos sequar i festo beati an dree · Ipse et dominus hugo in se quenti quadragesima in cathedra beati petri ordiniem sunt ingressi ·

xlix ·

❡ Fuit etiam parisiuꝜ aliuꝜ ma gnus clericus ꝛ in iure peritus · Qui audiens ingressum quoru̅da̅ scolarium amicorum suorum obli tus sui · oblitus librorum suorum quos ante se tenebat apertos · q̄Ꝝ etiam non clausit · oblitus etiam que in domo sua habebat · solus q̄ si amens factus cursu festinabat ad fratres · Cum autem obuiasseꝫ cuidam noto sibi ꝛ quereret quo modo sic solus curreret · non siste̅Ꝝ gradu̅ hoc solum respondebat · E go vado ad deu̅ · Venie̅s auteꝫ ad locum vbi se receperant fratres q̄ nondum ibi domum habebant · ꝛ inueniens magistrum iordanum et fratres congregatos · proiecto quodam mantello serico prostra uit se ī medium quasi ebrius nihil aliud dice̅s nisi hoc · Ego sum dei ego sum dei · Magister autem ior danus nulla facta alia examina tione vel responsiōe premissa · hec solum respōdit · Ex quo estis dei ꝛ nos in eius nomine consignam⁹ vos ei · Et surgens induit eum · Hec auteꝫ duo narrauit qui inter fuit illis ꝛ hec vidit ꝛ audiuit · et vnus ex illis fuit ❡ Frater guer ricus qui diu in diuersis locis sec tās studia in logicalib⁹ ꝛ quadru uialibus ꝛ in naturalib⁹ ꝛ in me dicina · ꝛ excelle̅ter post rexit ī or dine ī theologia parisius r̄tulit in troitus sui hāc fuisse causam · Se mel eni̅ dum audiret legi in eccle sia · Factum est omne temp⁹ q̄d vixit adam nongenti triginta an ni ꝛ mortuus est · Facti su̅t dies seth nongentiduodeci̅ anni ꝛ mor tuus est Facti sunt dies enos nō genti quinqꝫ anni ꝛ mortuus est · ꝛ cetera que sequuntur d̄ mortibꝫ eorum · qui tam diu ꝛ tantu̅ vixe runt · stupefactus ꝛ compunctuꝜ ait · Deus meus omnes moriunt̄ etiam illi qui tam diu ꝛ tantuꝫ vi xerunt · quid faciem⁹ ꝛ nos etiam moriemur ꝰ Hac ergo vtili et san

cta cogitatione compunctus ordi nem intrauit · Cuius vita q̃3 sancta · doctrina q̃3 vtilis ⁊ clara fuerit notũ est toti ordini ⁊ ecclesie dei ·

Quinquagesimũ

¶ Erat quidã scolaris bononie nimiũ delicat⁹ · de quo semel secũ do ⁊ tercio visum est cuidam fratri q̄ si moneretur ordinẽ intraret · Venit ergo ad suppriorẽ frẽm q̃ eius cõpatriota erat · et quod ter viderat reuelauit · Ille autẽ respõ dit Diuitijs ⁊ delicijs plenus vix poterit deserere vicia adolescentie sue Cum frater deo omnia possibi lia asserẽt cogitãs supprior q̄ res a dño fieret cõsẽsit ⁊ iuit ad domũ illius · Sed cũ intraret camerã et eius delicationem in lecto ⁊ vesti mẽtis attenderet expauit · nec vo luit aliquid sibi loqui Sz ⁊ scola ris timens q̄ ipsũ ad ordinẽ duce re vellet ait Frater si vultis aliq̃d michi loqui nolo audire · nisi ꝑmit tatis michi q̄ nichil de deo michi dicatis Tunc supprior rñdit · Lo quamur de patria et de parentibꝫ nostris · ⁊ in fine tantũ duo v̾ba dicã vobis de d̾o Qui ait · Bene · ȝ cauete ne plura dicatis · Cũ igit̾ diutius fuissent familiarit̾ locuti · surgens supprior ait · Recedo · re dibo · ȝ illa duo verba q̃ ꝑmiserã dicã · Scitis vos dñe reynalde qua lẽ lectũ habebũt ĩ alio seculo qui hic nõ penitẽt in isto seculo ? Re spõdit · Nõ · At ille · Isayas ꝓphe ta oñdit dicẽs · Subtus te sterne tur tinea · et operimentũ tuũ erũt vermes · Exponens ei hec verba licẽciatus ab eo rediȷt ad cõuẽtũ Ille autẽ in tanta meditatione re mãsit istarũ tinearũ · et vermiũ · q̄ nichil aliud poterat cogitare · Quã cogitationẽ volẽs ꝑ risus et ludos ⁊ solacia sociorũ remouere a corde non poterat · ȝ magis ac ma gis ei illabebatur Sicq3 amaritu dinẽ quam ex hoc sentiebat ferre nõ sustinens · post dies aliquos ordinem intrauit · eligẽs in lecto duro ⁊ paupe residuũ vite petrãsi re · vt post mortẽ in celũ portaret̾ ab ãgelis · magis q̃3 hic lasciuire in stratu suo ⁊ postea sepeliri in in ferno cũ tinearũ et vermiũ corro sione ꝑhenni Quorũ hic nec ꝑ di es aliquos cogitacõnẽ potuit tole rare · li ·

¶ Narrauit beate memorie magi ster iordan⁹ de quodã iuuene no bili pulchro ⁊ delicato q̄ cũ intras set ordinez predicatorũ suadebat̾ sibi a quodã magno et litterato ⁊ amico parẽtũ suorũ vt ordinẽ exi ret ⁊ dicebat · Melius est vt modo sine peccato exeas ⁊ sine nota q̃3 postea · Tu tenerrimus es · tã du rũ ordinẽ nõ poteris tolerare · Cui iuuenis ille rñdit · Causã quã vos michi assignatis ad exitũ hãc scio michi fuisse motiuã ad ingressũ · Co gitaui ei apd̾ me dicẽs Si nullaz asperitatẽ possũ pati ĩ sc̾lo quõ il las penas ĩtolerabiles ⁊ inumerabi les sufferre potero ĩ iferno · Ideo decreui ĩ pñti istã sustinẽ asperita tẽ · vt ĩ alio sc̾lo eternã ñ patiar · ȝ hic cũ paupibꝫ paup sim · ⁊ vi uẽs ĩ regno celorũ efficiar · lij ·

Cum quidā novitius laboraret in extremis in cōuentu argentinensi in teutonia. et frēs iam recōmendarent animam ipsius creatori. ex insperato aperuit oculos suos et ait. Audite fratres carissimi. Michi accidit sicut alicui eūti ad forum. et pro paruo precio magnas merces emēti. Ecce em̄ regnū accipio et causas nescio meritoruȝ Et hoc dicto requievit in pace.

.liij.

Frater ꝑuo natione brito q̄ndam prior provincialis in terra sancta humilis. gratiosus. devotus semel post matutinas erat i ecclesia orans. Cumqȝ elevasset oculū versus lāpadē chori. vidit vmbrā quasi fratris stantis in habitu sordido et peregrino Cūqȝ quereret quis essȝ rn̄dit. Ego sum frater talis qui nuper obiȷ. et vivens speciali tibi fui amore astrictus. Et querente fratre ꝑuone quomodo sibi esset. respondit. Male et dure et in durissima pena debeo esse per quindecim annos. Cūqȝ quereret ab eo. quare tā diu et tā dure deberet puniri. qui tā religiose et devote et feruēter vixisset? Rn̄dit Nō queras quare. quia scd̄m iudiciū dei quod equissimum est bene merui tantam penā. Ꝫ rogo te vt michi subuenias. Qd̄ se libenter ꝓ viribus facturum ꝓmisit. Cunqȝ dies illuxisset. cepit dictus frater ꝑuo pro predicto d̄functo offerre deo hostiam salutarem. Cunqȝ iā consecratam hostiā teneret i manibus cepit rogare dn̄m quasi sub his verbis Dn̄e ihesu xp̄e si soldanus babilonie tenerȝ vnū captiuū in vinculis et camerarius eius qui annis viginti seruiuisset ei qn̄ surgeret. quando intraret lectum ꝓ seruitio suo dictū captiuū peteret dari soldanus ei de facili nō negaret. Dn̄e nō es durior soldano sarracenorum Camerarius tu⁹ sum. astiti tibi iam per multos annos et devote seruiui Tenes quasi captiuum illum dilectū frēm meum. Igitur pro seruicio meo peto illū michi dari a clementia tua. Cun qȝ verba ista cum mltis lacrimis iam nō semel tantum vel bis. sed pluries inculcasset. post multas lacrimas missam finiuit. Sequenti vero nocte stans in oracōne post matutinas dictū frēm vidit stātē ante se in habitu candido et ꝑclaro. quesiuitqȝ ab eo q̄s essȝ. Qui rn̄dit. Ego sum frater qui apparui tibi heri. Cūqȝ quereret ab eo quō ei esset respondit. Bene per grām dei. petisti em̄ me a dn̄o. et dedit me tibi. et iā liberatus a purgatorio vado ad societatē spūuȝ beatoꝝ Et hoc dicto statiȝ disparuit.

.liiij.

In anglia rector cuiusdā ecclesie pecuniosus et lucrosus infirmat⁹ grauiter timore mortis habitū fratrū predicatorū suscepit Et cū aliq̄ntulū conualuissȝ ricciat. et cū se mltis exposuissȝ criminib⁹ a deo pio prē correctus est hui⁹mōi visiōe Videbat̄ em̄ sibi soporato in hora matutinali qȝ videret xpūm dominum in aere sedentem ad

iudicādū. et oīa pcā sua sup ca put suum esse scripta. et infernū subtus biantē ad se recipiendum Cumq; territus ad xp̄m respiceret clamaret. faciem ei⁹ vidit terribilem et sibi plus intolerabilē q̄3 infernum ipsum Post hec apparuit ei quidā in habitu fratris predicatoris dicens xp̄o Domine quid vis de isto. Et domin⁹ Vt soluat precium pro peccatis. aut ī infernū vadat. Euigilans ergo et hec secū reuoluēs pcā sua cū multis lacrimis confessus est frī martino lectori fratrū et habitum cum multa deuotione resumpsit. Et post mēsem iterū infirmat⁹ est. Frater autē confessor eius cū videret eū morti ꝓpinquum turbari ꝓpt pcā sua. dixit. Noli timē carissime. ꝫ audacter p̄sume de misericordia dei. Ego quicq̄d boni in ordie feci tibi ī do. dūmō firmiter speres. Et infirm⁹ hec audiēs cōfortat⁹ grās egit. Et ꝑceptis sacramētis cū mł̄ta deuotiōe migrauit Post ei⁹obitū videbat dictus frater visionē. q̄ dictus rector sordidissimis vestib⁹ spoliabat̄ et cādidissimis induebat̄. Et rogabat eū ↄfessor suus frater ille vt vestes sibi ↄsimiles īpetraēt a xp̄o. Tūc respōdebat defūct⁹ Carissiē p̄ ī iste sufficiūt mihi et tibi Hoc āt dixit quia sibi cōcesserat bona sua q̄ data nō minuūt̄ ꝫ magis accrescūt

lv.

Frat̄ quidā ad p̄dicādū miss⁹ villā quādā intrauerat et ascēderat vespere solariū ad pausandū Et ecce in opposita domo perditi adolescētes ad funus defuncti cōuenerant et obscenis vacantes lusibus vigilabant. Hec vt audiuit frater flere cepit vberrīe predictorū insanias miseratus. Nec mora vt se deposuit super lectū quidā astitit ei vt sibi visum est dicens Legatione fungor aīarum in purgatorio purgandarum. Hec eīn mandāt suis in derelictis possessionibus ↄstitutis. Miseremi mei. miseremi mei saltē vos amici mei. quia manus domini tetigit me Et ait frī Ex hiis verbis cras tibi sermonis thema accipies et repelles ludos execrabiles quos vidisti et induces homines vt defunctorum amicorum pie subueniant animabus Nec distulit frater in crastino sepulto corpore iniunctam legationē cōuenientib⁹ populis indicarē Tātūq; in illo sermone ꝑfecit vt omnes a minimo vsq; ad maiorē ad tantam lacrimarum abundātiam commoueret vt feruor mir⁹ excitaret̄ in populo defuncti⁹ proximis subuenire. Et ludos execrabiles quos prediximus remouerunt.

lvi.

Fuit in conuentu metensi frater quidam qui multum seipsum abnegauerat et quasi totaliter cōtempserat. et in lingua gallica et teutonia feruenter predicabat Et maxime in villulis et inter pauperes libenter conuersabatur. ad siluam pro domibus construendis libenter ibat. et ↄuentus negocia comminnia fideliter faciebat. Ita

vt posset dicere cū apl'o· plus omnibus laboraui· In choro ita erectus stabat sine appodiatione aliqua· vt nec sedes nec asseres tangere videretur· Hic in amore beate virginis totaliter effluebat et laudes eius deuotissime soluebat· et in omni sermone de ea predicabat· et in fine sermōis aliquod miraculū de ea narrabat ad faciendū bonum os eius vt dicebat in suo vulgari Cum autem ad quendaz locum peruenisset contigit eū grauiter infirmari· Et cum quidam sacerdos honestus qui vice episcopi fratres in expensis recipiebat eum vellet in domum suam recipere noluit· sed ad hospitale pauperum humiliter declinauit· Et cuz super hoc alij mirarent᷑· alij indignarentur dixit· Valde cōueniens est pauperem fratrez inter pauperes cōuersari viuere et mori· Frēs autem de hospitali eum deuote susceperut· et honestum ei locum ꝓcurauerunt· In illa aūt infirmitate per aliquantulū temporis tātā tristiciam habuit· vt creditur ex memoria et recordatione peccatorum suorum ꝙ gemitus inenarrabiles et alta suspiria et planctus āxios emittebat· Cuz autē morti appropinquaret circa mediā noctem frē qui cum eo erat euigilāte tāta leticia cordi eius infunditur· os eius nimio iubilo impletur· et plausus manuū attollit᷑· ꝙ videretur cor eius laguncŭlam corporis velle sed nō valere disrumpere Et suppressa voce beate virgini q̄ sibi apparēs loquebat᷑ rn̄debat· Bene veniatis carissima dn̄a· Et nō semel sed pluries· Item dicebat· Quare non sedetis mi carissiā dn̄a? Itē dicebat· Dn̄a ego sum cappellanus et pauꝑ p̄dicator vester Et hoc frequent᷑ iterabat suppressa voce· et post modicū interuallum incepit clara voce cantaē· Tu theophilū desperantē apostatā reduxisti et reuocasti ad grām Istud dulcit᷑ cātādo aliquotiens iterauit in tātū· ꝙ frater qui cum eo erat et nunq̄z aliā audierat vel legerat ab eo didicit Post hec alta voce cepit cantare Congaudet angelorū chori gloriose virgini· Frater aūt qui cū eo erat timens ne aliq̄ audiētes sic alta voce cātātē minus bn̄ edificarentur dixit ei Est ne bonū frat᷑ hoc ꝙ ita facitis vos audiri? Qui rn̄dit· Carissime frater nō credatis ꝙ ꝓpter ypocrisim hoc faciā· Ypocrita malus intrinsecus· bonus extrinsecus abhoīabilis ē deo· Talis nō sū ego· ȝ a laude gloriose virgīs non valeo me cōtinere· Instāte vero hora mortis cū quasi iā obmutescēt frater dicebat corā eo matutinas solus· Et cū frater diceret illū vltimū versū psalterij· Omnis sp̄us laudet dn̄m· erigēs se aliquātulū et manus eleuans fratri vt potuit silentiū indixit Et assumens in ore illā clausulā Omis sp̄us laudet dn̄m migrauit ad xp̄m· lvij·

Vir dei die aīarū de mãe i roma teutonicis p̄dicauit· superueniētes ꝗ due mētrices vna alteri dixit·

Audiamus hic verbuz dei ab isto. Altera vero rennuente et abscedente prima ad pedes fratris predicantis se locauit. Modico ergo facto interuallo alta voce clamare cepit. Obsecro vos dñe per misericordiam xpi cuius gloriam predicatis quatenus confessionē meam quā totius audiatis misere peccatricis. Qui eidem respondens ait. Modicum sustine filia statim veniam et te audiā. Illa parum quiescēte eadez que prius cum clamore repetijt. Illeq; vt prius supplicauit. Tercia vero vice post modicum silētium validius q̄z prius p̄missa verba pferēs corā omnibꝫ presentibus spiritū exalauit. Quod vir sanctus frater vlricus videns accurrit. et eam mortuā inueniens precibus supplicibꝫ cum populo presente a deo reditum vite illius impetrauit. Que resuscitata respirans fratri vlrico dixit. Nosciś fratrem wichmannum priorē rupinēsem. Qui ait. Noui. Et illa. Hac hora qua ego spiritum exalaui anima sancta illius a corpore egressa ad celum deo vocante est perducta. Cuius meritis clementia saluatoris omnipotentis triginta tres animas de purgatorio secuz transmittens a penis liberauit. Insup et triginta tres peccatores publicos cōuertendos iustificandos q; meritis eiusdem condonauit. quoruz ego vna sum. Sicq; peccata sua fratri vlrico confitens et vitam laudabiliter finiens in breui post in dño feliciter requieuit. .lviij.

¶ Duo erant fratres quorum vnus erat nouicius alter predicator erat antiquus. qui in conuentu coloniensi eodem die defuncti sunt. Tercia vero die post hec nouitius apparuit infirmario gaudens vt ipse retulit dicens q; propter feruorem conuersionis quem habuit ita cito purgatus est erat. Post mensem autez dictus predicator eidem infirmario apparuit pulcerrimum monile habens in pectore et mltos lapides p̄ciosos in veste et auream coronam in capite. Cū q; frater quereret ab eo cur nouitius tā cito et hic tam tarde purgatus fuerit et quid illa isignia figurabant. Respondit. Ego propt familiaritates secularium et verba solacij diutius in purgatorio fui sed maiorem gloriam sum adeptus. Monile significat rectam itētionem in deum. Lapides preciosi aīmas quas cōuerti. Corona ineffabilem gloriam quam sum adeptus. .lix.

Nō ¶ Erat quidam deuotꝰ iuuenis qui domo cognatis patria patre q; relictis se ad monasterium cristo militaturus recepit. Vbi cum secundum cōsuetudinē monasterij generalem de tota sua vita abbati cōfessionem fecisset atq; arbitraretur se integre cōfessum letꝰ et alacer vesperi lectum ingreditur dicens apud se O si iam mori cōtingeret q̄m celeriter anima mea integra iam et sincera cōfessione candidata in pulchri pre milibꝫ sponsi sui xpi euolaret āplexus

Talibus similibusq3 affectibus in flãmatus obdormiuit· Dormiẽte igit adolescentulo· venit ad eum quidã teter spũs qui terribilem p̄ ferẽs vultũ ⁊ cartulã quandã in manu tenens hijs iuuenẽ v̄bis affatur· O monache monache noli nimiũ quasi bene confessus laxare frena leticie· Falleris· nõ tã mũdus es vti errore deceptus arbitraris Et manu cartulã ostentans· En inqt i hac cartula adhuc plura scelera scripta retineo· q̃ tu nulla aut ɔtritione lauisti· aut ɔfessione delesti· quibꝰ in extremo dei examine te habebo accusare· Ad hec iuuenis primũ pterritus confidentia tñ capta eo q͛ nihil scient in cõfessione celauerat Peto inqt ad spiritũ vt modicũ videã cartulam quã ostentas· vt experiẽtia discã te vera locutũ· Alioquin arbitrabor te ad me terrendum huiꝰ modi cõmẽtisare mẽdacia· qr mẽdax es ⁊ pater mẽdacij· Ad qd̾ demõ· Nũc inquit tibi cartulã meam nõ pandã· Sꝫ in iudicio p eã sup te mortis pcurabo sentẽtiam· tũc eni videbis an mentitus sum tibi· cũ te duxeõ ad tormẽta captiuũ Noui fraudẽ tuã· statim vt ea nosceres queadmodũ ⁊ cetera peccata tua ita ⁊ ista ɔfessione delẽs atq3 mihi illudẽs· Interim adolescẽs zelo ꝓprie salutis instigatus se incipit erigere ⁊ vim velle inferre spũi· atq3 violent extorquere qd̾ p̄cibꝰ obtinẽ non potuit· Qd̾ demon vt intellexit incipit artius manu cartulã ɔstringẽ p dormitorium monasterij fugẽ manꝰ iuuenis velle euadere· Sꝫ iuuenis velocius insequit fugiẽtẽ· Cũq3 sic vterq3 p preceps curreret· et demõ dormitorio descenso cũ ipetu p valuas ecclesie fugẽ festiaret· dño sic ordinante ad cõseruatoriũ aque bñdicte ipetuosius ipingens pꝓna solo psternit· carta manibꝰ tẽta viruine excutit· ⁊ voti sui obtinẽdi iuuenĩ p̄bet accessus· Nam cũ demonẽ hic cartulã illic collapsã cerneret· rapido cursu recurrit ad cellulã· quã signo crucis muitã clausit· legitq3 qd̾ scriptũ erat in cedula Vbi cũ nõnulla pcã inuenissꝫ q̃ ipse ɔfiteri neglexerat lacrimis cõpunctionis totus infusus abbate suscitat· ⁊ in cartula deõmꝰ iuẽta cõfitet· atq3 sic tãdẽ cartulã demoni legẽdã restituit Qui vt oĩa vidit deleta confusus disparuit· Sꝫ iuuenis securior factꝰ p ɔfessionẽ acquisitã puritatẽ sollicitꝰ in posterũ nitebat custodiẽ· lx·

Ipe bti dñici patriarche predicatorũ erat in monasterio suo q̃dã ɔuersus· q̃ q̃dã vice sine licentia in ciuitate extracõuẽtũ et bñdictiõe nulla p̄missa nec vlla crucẽ ɔsignãs potauit· Quo fcõ repẽte cepit pallẽ vultu3· spumare ora· ad terrã pruere· ⁊ oĩbꝰ membris palpitaẽ Intimãt hec btõ dñico· q̃ celerius accurrit· iussitq3 deõne fatigatũ ad eccãm deportari· vbi cũ vix a decẽ fortissimis viris esset adductꝰ· vnico flatu oim inibi lãpadũ lumẽ extinxit· euidẽs dans signũ se principem tenebrarũ lim

pidi luis radios ferre nō posse ¶ Ceterū adiurat eū scūs p ihm nazarenū. vt qre frēm suū cepit lacessere fateat. Quid me frustra inquit de mō tuis adiuracōibus fatigas? Hic hō quem teneo vinū sine licētia bibit. et nulla cruce ɔsignās me ptīcū vio potauit Desiste ergo a violētia tua et noli me meis qso sedibus pellē Quid enī ad te est si iuicē pacis federa pepigimus et mutua sum cohabitacōe cōtēti. Nec ipsis sic loquētibus fit signū ad matutinas. Quod vbi demō audiuit. Heu miseruz inqt. si capuciati ad diuinā laude cōueniūt diutius hic pmanere nō possū. Sicqz cū eiulatu frēm exiēs semiuiuū reliquit Quē btūs dnicus suis precibus pristine reddidit sanitati. nūqz in posterū sine cruce et bndictōe bibiturū.

¶ Ex vitis fratrū ordis heremitarū. ¶ Exemplū. lxi.

Quidā fr solitus sepe discurrere ad ciuitatē restrictus ē a priore suo. ita q nō nisi in casu ncāitatis deberet exire ɔuētū Sz iste tot causās ncāitatis finxit nūc ptēdēdo se vocatū ad infirmū. nūc ire ad emendū pgamenū. nūc ad cādelas. nūc hec. nūc illa q videbāt nccia et pficua. et sub clamide tal licentie iuit. Hic fr qdā die trāsiēs p locū vbi erat hō arreptus a demōe q guit torqbat. rogatus ab icolis loci vt accederet. et p cōiuratiōes et orōnes suas demōnē expellēt. nō valēs resistere petētibus veit ad illū. Et cuz legisset iniciū sci euāgelij scdz iohānē et alia q sibi legēda videbāt subiūxit Precipio tibi in vtute sācte obediētie vt exeas vasculum istud. Tūc demō rndit. Quid tu mihi habes pcipe in vtute scē obediētie q nūqz verus obediēs fuisti Qd ille audiēs verecūdatus et cōfusus abscessit. lxij.

¶ Itē de beato frē nicolao de tolētino fert. q cū semel grauit infirmatus esset. ita vt frēs de vita eius dubitarent. vocatus medicus iussit eū carnes comedere. qd ipsē rcusauit donec prior qui erat in loco hoc sibi pcepit. Tūc angustiatus vir scūs vocato pore loci dicit ei. Generali ōmnio est obediēdū. hoc est ei qd pmisi. hoc est quod saluatori meo sue scissime genitrici et btō augustio prīo obtuli. et vsqz ad morte seruare cupiui ¶ Cū ergo prior et infirmarius carnes sibi offerrēt comedendas. ipse omnino obedire volēs accepta pua particula semel tātū gustauit de carnibus dicēs Ecce obediui. Nolite me āplius de cibo gule molestare. qz melioris medici adhesi cōsilio. Et tūc celerit est sanatus Quod certe nō esui tantille carnis. s celestis medici medicami. et merito obediētie ascribebat. ¶ Itez fert de eodē q cū quadā vice in infirmitate sua vna perdix assata ad manducandū sibi fuisset apposita et ipse de ea comedere recusasset. pceptū fuit sibi a priore p obediētiā vt manū poneret ad māducandū. At ille volēs obedire igemuit

et eleuatis oculis in celū facto cru
cis signo manum ad perdicem po
suit· ⁊ ecce perdix reuiuiscens ꝓ
tinus auolauit·　　　　lxiij·

¶ Item audiui de fratre alio val
de prompto ad singulas obedien
tias superiorum suorum· qui cum
esset preparatus ad dicendū mis
sam· rane que multe erant in loco il
lo tantū vociferabantur quod ꝑ
eas fratres in deuotione sua nō pa
rū impediebant᷑· Dixit ergo pri
or isti quasi ilocaliter Vade dic
illis bestijs ꝙ seruent silentium·
At frater iste vadens ad lacū flu
uialē vbi rane erant· facto signo
crucis dixit hec verba· In nomie
dnī nrī ihesu xpi precipio vobis vt
taceatis Et extunc non est audi
tus clamor huiusmodi ranarū in il
lo loco　　　　lxiiij·

¶ Itē audiui de alio frē in omi
obedientia bene ⁊ diu exercitato·
qui quendā hominē a pluribus de
monibus obsessum liberauit corā
vniuerso populo in ecclesia ꝓpter
hoc congregato· Cum enī lectis
sanctis euangelijs ⁊ alijs orōib9
factis preciperet eis ꝑ sanctā obe
dientiā dnī nrī ihesu xpi vt exirēt
corpus illud· ⁊ nunq̄ alicui homi
ni nocerent· Demones ꝯtremiscē
tes ad fratris obedientis obediētiā
cū magno strepitu exiuerūt· ⁊ fe
torē intolerabilē post se reliquerūt
Propter qd̄ populus frēm illū mul
tum venerari cepit· sed ipse manē
gloriā fugiens de terra illa recessit

¶ Fuit quidā prior　　　lxv
in ordine vt a senioribus meis acce
pi a pueritia castus· religiosus·
et deuotus· ⁊ valde rigorosus in
regimine· ⁊ sub ipso viguit maxi
ma disciplina· Nā regularis ob
seruantia ⁊ diuinū officiū optime
fiebat· ⁊ delinquētes strēnue cor
rigebat· Erat autē inter cōuentu
ales suos quidā frater in beatū io
hānem baptistā singularē deuoti
onem habens· qui ꝓpter rigorem
prioris ꝓcurauit mitti ad aliū cō
uentū· Cui apparēs sanctus iohā
nes baptista in visione dixit ei·
Noli recedere a priore tuo· quia v
tile ⁊ salubre est tibi sub ipso esse
vsq̄ ad mortē· Et sic idem frater
sub illius mansit prioris regimine vo
luntarie vsq̄ ad mortē· ⁊ tādē de
uote obijt in die natiuitatis sācti
iohānis baptiste· Prior autē diu
infirmatus diē claudens extremū
magnā gloriā ⁊ multa premia ꝑ
cepit a dnō sicut reuelatū fuit cui
dam sancte sorori·　　　lxvi·

¶ Erat etiā quidā frater iuuenis
in reatina ciuitate noīe iohānes·
simplex· humilis ⁊ semꝑ iocūdus
in cibo ⁊ potu ⁊ alijs ad cōmunē cō
uersationem spectātibus irreprehē
sibiliter socialis· sed in abscondi
to erat multū specialis· Hic mul
te dilectōis ⁊ caritatis fuit ad om
nes frēs· nec vnq̄m auditū ē vbū
de ore suo· nec visū aliq̄d factum
quod a frīna dilectōe discrepaēt
Quibus obsequiosus fuit· pcipue in
firmis ⁊ hospitibus quorū pedes la
uit· vestimēta excussit· ⁊ sua eis
accōmodauit· ⁊ oēm caritatē quā
potuit eis hilariter impendit· Da

cerdotibus insup omnibus indiffe renter quibuscunqz potuit ad mis sam cũ sũma diligẽtia libentissime ministrauit Hic frater solitus erat ingredi ortũ cõuent? · a dũ exiret visus ẽ sepius lacrĩas fudisse · Et interrogat? quadã vice cur fleret rñdit· Quia video herbas ·arbo res a arbusta· volucres a terrã cũ suis fructib? obedire deo· a hoies quib? p obedientia pmissa est vi ta eterna transgredi precepta cre atoris sui Hec gemo a defleo Hu ic frĩ feliciis memorie p aliquot di es ante obitũ suũ philomena veni ens singulis dieb? ante fenestram suã dulcit cãtabat· De quo miran tib? frĩbus a interrogãtibus quid nã hoc esset· rñdit subridendo qua si iocu lariter· sponsã suam esse in uitantem eũ ad paradisum· Qua dã autem die ministrante ipso ad missam vidit super altare lucem ce licam· et eadẽ die cepit decumbere a cum magna deuotione spiritũ reddidit ei qui fecit illum· Et in fra eundẽ annum deus per ipsũ sã ctum frẽm fecit circiter centũ quin quaginta signa gl'osa· lxvij

Augustinus de iterano cũ eẽt de nobili genere ort? · et vtriusqz iuris famosus pfessor· a nihilomi nus i curia dñi mãfridi regis val de potens a omnibus carus· deo di sponente incidit in egritudinẽ va lidã· Cũqz timeret se moriturum petiuit a deo spaciũ penitentie · p mittẽs se religionẽ ingressurum a statim est liberatus · Restitutus ergo pristine sanitati diuina voca tione ordinem fratrũ heremitaruz sãcti augustini in insula sicilie in gress? · voluit vir dei in ipso sue cõ uersionis primordio humilitatis iacere fundamentuz · vnde sancte religionis habitum assumẽs occl tauit sue scientie claritatez · gene ris nobilitatẽ · a prioris stat? sub limitatem· ne quis ex aliquo pre dictorũ eum consiãerans venerare tur· a ne ex hoc in cor eius aliqua superbia irrepere posset· Factus est ergo inter fratres stultus vt a deo instrueref · factus est paup vt diuitijs celestibus ditaretur· factus est vilis mũdo vt apud de um exaltaref Cõuersabaf eñi in ter fratres cunctis vilior a despec tior· sciens se tanto maioris meri ti esse apud deum· q̃nto pro amo re eius magis despectus essz i mũ do a inter homines · Jactantie ãt verbum prioris status nunq̃z ex ore eius audiebatur· Questas a humiliora seruitia dom? a quecũ qz viliora incognitus manens de uotione a humilitate et diligenti a nimia adimpleuit· In ipsa vero sua humilitate gaudens plorabat qz tantum distulerat suã cõuersio nem ad deũ Liquefiebat aĩma ei? amore supne patrie· p cui? amo re oĩa pñtia pro nihilo reputabat Si qd verbũ aliqñ causa fraterne correptionis laberetur ex eius ore quod aliquando ex zelo boni a de testatiõe mali frña caritate solit? erat facere· statiz seipsũ odemnãs ad pedes fratris prostratus veniã postulabat Postq̃z autem vir dei

in insula sicilie aliquāto tpe fuissz cū frībus in magna humilitate cō uersatus. cōtigit quosqȝ frēs de se nis ex obediētia ordis ad ɔuentū eiusdez insule venire. a quibus cū interrogasset vir dī de locis senen sis puincie. ⁊ didicisset ꝙ ibidem essent loca heremitica ab hominuz habitatione semota. ⁊ ad vacan dū dō plurimuz apta. obtenta li centia a superiore suo. ad senensē prouinciam venit. panciꝰ ⁊ vilibꝫ pānis indutus. ⁊ fribꝫ puincie il lius penitus ignotus. Positus est ergo in quodā heremitario sācte barbaē quod non lōge distabat a castro sancte flore. vbi soli deo vacabat. tātaqȝ dulcedine deuo tiōis cor eius affluebat. vt plerū qȝ videretur beatorū agminibꝰ int esse. ⁊ beate quietis premiū pregu stare. Quia vero non agnoscebā tur qualis ⁊ quantus essz impone bantur ei humilia officia domusꝰ. que ipse cum humilitate ⁊ alacri tate libens adimplebat. faciebat questas. purgabat domum. pa rapsides ⁊ alia domus vtensilia ab luebat. Fratres autem consideran tes eius sānctam conuersationem ac verborum edificationez que nō nunq̄z quasi cum quadam simpli citate ex ore eius prodibant liben ter eum audiebant. Erat autē ibi tunc prior frater quidam de seniꝰ vocatus frater bonus. vir satis ve nerabilis ⁊ prudens. qui ɔsiderās eius bonitatē ⁊ cōsilia saluberrima eū multū diligebat. delectabatꝰ qȝ de eiꝰ huilitate. moꝝ grauitate ⁊ eloquiorū suorū suauitate. Cū ergo iste fr̄ bonus a ɔuentu sācte barbare ad locū sancti āthonij ꝑ obedientiam ordinis transferretꝰ. ipsum fratrē augustinum secū ad duxit. quem ⁊ sequenti anno fac tus prior rosie secum retinuit. In quo loco seruus dei omibus igno tus diuina dispositiōe factus est cognituꝰ hac occasione. Cum enī frēs ɔuētus rosie quādā haberēt ī curia questionē. ī qua iā frēs suc cūberēt ⁊ de hoc nimiū tristarentꝰ. cū ex hoc q̄ndā possessionē pderēt de qua ɔuentꝰ multū sustentaba tur. voluit deuꝰ lucernā q̄ diu sub modio erat sup cādelabrū religio nis ponē vt luceret oībꝫ qui in ea erāt. Vidēs ergo vir sāctus fratrū aīos turbatos ⁊ ɔgnoscens fratri bus magnā iniuriaȝ fieri procura torē adijt. petēs sibi licētiā occul te dari nccia ad scribenduȝ. Pro curator vero deridebat eū ignorāꝰ ꝙ sciret scribere vel legē. Ipso tñ perseuerante in petēdo porrexit ei calamū. cartā ⁊ atramentūȝ. Qui secedens ad partez scripsit verba pauca. licet sententia multa. quā scripturā reddidit procuratori ad uersario exhibendā. Qd ⁊ factū est. Cū āt aduersarius scȝ dn̄s ia cobus de pagliaresis hāc scriptu ram legeret. verborum breuitatē. ⁊ sententie virtutem pregnantem considerans ait. Diabolus vel an gelꝰ vel dn̄s mathēꝰ de iterano cuȝ quo ego fui studens bonomie qui mortuꝰ est in ɔflictu dn̄i māfredi regis hanc scripturam condidit.

Ipse quippe ante ingressum ordinis matheus vocabatur. sed in ingressu accepit nomē augustinus Et audiēs a ꝓcuratoē ꝙ quidam frat̄ rusticus ꝯ ignarus eā scripsit ait. Nō inquit est ita. Et statim accessit ad locū fratrū in senis. interrogauit q̄s esset huiusmodi frater. et cuius patrie. et qualiter accesserit huc. Et responsionibꝫ cognitis suis conditionibꝫ suspicatꝰ est esse illū qui erat. Et statim rosiam ꝑgens ꝯ inueniens quē mortuū estimabat admirans eius huilitatē ruit in amplexus eius. ꝯ oscula. lacrimas ꝯtinere non valēs Cumq̄ rogaret eū vir dei ne eum ꝓdendo pacem suā ꝑturbaēt. illē nullatenus acquiescens ad frēs ait. Frēs habetis thesaurū occultū Hic est eñ melior homo mundi. teneatis ergo eū vt decet. ꝯ questio vestra terminata est ꝓ vob. Ceperūt ergo eū frēs honorare et sibi reuerentiā exhibere. Sed vir dī vera huilitate fundatus ꝯ honores ꝯ oēm reuerētiā respuens priora opa seruilia nō dimittens om nino sicut prius manebat.

.lxviij.

Quidā aliuꝯ frater bonus predicator hñs multos filios ꝯ filias cōfessionis hanc virtutē habuit. ꝙ paupcularū ꝯ deuotarum ꝑsonarū ꝯfessiones libenter audiebat Quo iacēte in extremis quedā deuota mulier vidit ī excessu mētis ꝙ idem frater erat filiuꝯ perditioīs vsq̄ dū iā spm̄ exalare debuit. ꝯ tunc dñs misertꝰ saluauit ipsum. Cuius aīa tūc egressa descendit ī grauissimas incendij penas. ꝯ ipā die mortis sue vidit lacrimas ꝯ orationes deuotas deuotarū filiarū suarū magnā ꝑtem incendij eius extinxisse. Hora autē liberationis eiusdē frīs de purgatorio venit vox ad eandē sororem dicens. Propera ante altare scē katherine. quia ibi hodie dedicatio erit In illo eñ altari idē frater solitus erat celebrare. Que iussa cōplens vidit fratrē illū duci de purgatorio ꝯ veniē ꝑ idem altare. ꝯ ꝓtinus multi filij ꝯ filie eius que ante obierant ꝯ ad patriam transierant descendebant de celo ad idē altare. ꝯ statim idē frater cū eis solemnit̄ ascēdit. Ex quo exēplo apparet q̄ꝫ bonū ꝯ salubre sit paupibꝰ ꝯ despectisꝯ ꝯ deuotis benefacere. ꝯ ꝯfessiones multorū audire ꝓpter deum. quia talium fletibꝰ ꝯ precibꝰ iste frat̄ fuit cito de purgatorio liberatus.

.lxix.

Fuit quidā frat̄ laicꝰ ꝯ castꝰ et zelator ordinis vt apparebat. ꝯ valde supbus ꝯ appetens dñari in cōuentu. ꝯ in officio potens eē Fuerat eñ procurator ꝯ non poterat sustinē aliquē priorē nisi ad voluntatē suā esset. nec ꝓcuratorem nisi seipsum. ꝯ interdū petiuit calide absolui a procuratiōe. ꝯ si obtinuit sic fecit vt cito redire Sacerdotes ꝯ frēs clericos nō plus curabat q̄ꝫ coquinarios. ꝯ sciuit sic se exhibere prelatis zelotipuꝫ pro ordine et cōuentu ꝙ omnia alia de ipso tolerabant Iste in vltima in

firmitate sua tribus diebus iacuit sine loquela. Et cum i nocte mo reretur. quidaz frater senex vidit et audiuit in sompnis terribilia. et excitatus suspicatus est fratrem il lum esse mortuum. et accensa cande la pre horrore q̃ inerat ei. nesciuit quid ageret. Sed conversus ad de um dixit. O dn̄e deus an ne vicit frater iste an est victus. Et audi uit vocē dicentē sibi. Si vis iaz re spondebit tibi. Et ipse expaue scens dicebat Nō dn̄e. timens q̄ si horridū quid audiuissz de illo a sensu defecisset. Quod ergo vigi lans non potuit sustinē sustinuit dormiens. nam ei dormiēti poste a idem frater in sompnis apparuit dicens se damnatum esse. Et isto querente an ei possit in aliquo suf fragari. ille rn̄dit. Non. Interro gauit ergo iste frater p quid dā nationem meruisset. Fecit ille sicē qui erubescit plene confiteri cōfessi onē suā. Attamen parump rn̄dit Per ista quibus priores et fratres volebāt michi bene facere. fecerūt mihi male. Et hoc dicto disparu it. Frater āt euigilās et reuoluēs verba illa et reuoluens mēte cōuer sationē et vitā illius. inuenit q̄ ista responsio p oīa cōcordauit cuz vi ta quā ille duxerat in ordie. quia in oībus dimittebatur sibi volūtas et ipē nulluz curauit. nec priorē. nec lectorem. nec superiorez. nec aliquem alium. sed omnia in con uentu disponebat ad libitum su um. et hoc tolerabatur in eo pp̄ter zelum quem pretendebat. Atten dant ergo fratres et non appetāt dimitti sue proprie voluntati.

lxx.

Item fertur q̄ cum dno frēs quadam nocte sedendo in lectis suis sic quasi cubando dicerent pa riter matutinas affuit dyabolus cum fetore intolerabili dicēs. Ad talem orationem tale debetur incē sum.

lxxi.

Beatus nicolaus de tolentino cum staret conuentualiter in q̄dā heremitorio quod vallemanes di citur prope ciuitatem pesaurensē. ex magno deuotionis feruore q̄ti die multum tempestiue missaz su it solitus celebrare. Cum autem q̄ dam vice fuissz scriptus pro ebdo madario ad missam conuentualē nocte die dnīco eo in stratu suo q̄ escente. ecce anima quedam voce magna et eiulatu miserabili vocat eum dicens. Frater nicolae vir dī respice in me. Qui in ipsam respi ciens et recognoscere satagēs sed nō valens quis esset conatus req̄ siuit. Que respondit dicens Ego sum anima fratris peregrini de an sino. quem viuentem seruum tuū nosti. nunc autem crucior in hac flāma. in qua me deus non ad pe nam eternam quā merui. sed ad temporalem penam de sua miseri cordia deputauit. Te ergo humi liter deprecor. vt hodie digneris missam pro mortuis celebrare vt e ripiar ab hijs flammis Qui respō dit Iuuet te frater mi saluator me us cuius sanguine es redemptus. ego autem quia ad conuentualez

missam celebrandam sum deputa tus ·presertim die dnica cuius of ficiu mutari non decet missam pro mortuis celebrare no possum· At illa ait· Veni venerande pater· vei et respice vtrum te decet acquiesce re tante multitudini miserrie que me misit tuam misericordiam pro pulsare· Ipsum igitur ad alteram partem heremitorij ducens quandam planiciem iuxta pesaurum ei osten dit· vbi erat promiscui sexus mil tarum etatum·statuum· ac etiam or dinum diuersorum innumerabilis multitudo ·Miserere inquit pater miserere turbe tam misere vtile tu um auxiliu expectanti Nam si p nobis dignatus fueris celebrare· maxima pars ab hijs atrocissimis penis eruetur· Euigilans ergo vir sanctus magna horum pietate mo tus cum maxima lacrimarum effu sione cepit pro eis omnibus salua torem omnium exorare Mane au tem ante priorem suum reuerenter prostratus et euitans iactantiam non plene vt viderat sed aliquali ter cum oportunitate oraculum re serauit· supplicans vt ipsum p mor tuis illa ebdomada permitteret ce lebrare· Qui deuotis eius precibus annuens alium substituit vice eius Ipse vero per totam ebdomadam pro mortuis celebrans die ac noc te pro ostensa sibi multitudine cum precordialibus lacrimis affectuo sissime exorabat Et ecce transacta ebdomada illa eidem dictus frater peregrinus apparuit · et de iam im petrata misericordia gratias egit·

asserens se cum magna parte predicte multitudinis a penis atrocissimis dei misericordia et ipsius sacrificijs li beratos esse· et ad celestem gloriam euolasse· Liberasti inquit nos de affligentibus nos et odientes nos confudisti·   lxxij

¶ Fuit quidam frater magne de uotionis ad deum et sanctos eius· hic tam deuotus erat ad festa xpi quod quodli bet eius festum habebat sigillatim in carta depictum· et quamdiu quodli bet festum durabat· tam diu cartam illius festi depictam quam in incho atione festi in pariete celle sue pen diderat pendere dimisit· ante illam sedendo et deuote inspiciendo ora bat· gemebat· et plorabat· Tam deuotus etiam erat ad festa beate virginis · quod quodlibet eius festum aliquibus diebus ante suscipiendo dicebat mille aue maria· Tam de uotus precipue ad festum omnium sanc torum quod antea per vnam septimanam ieiunijs et castigationibus se ad sus cipiendum festum ipsum preparabat et per octo dies ad honorem omnium sanctorum festum deuotione sedula pa gebat Tam deuotus insuper extitit in suis missis quod multum grauabatur si minister vel alia persona staret v bi faciem eius videre poterat· quia de oculis eius fluebant lacrime· quibus genas suas vbertim irrigabat quod hominibus celatum esse cupiebat· Iste vero tam deuotus in sanctos in die omnium sanctorum migrauit ad dnm·
Qui post aliquas septimanas ap paruit cuidam deuoto fratri in sompnis pulcher et iocundus indicans se sanc

torū collegijs feliciꝫ ſociatum.

·lxxiij·

¶ Audiui a quodaꝫ valente frē nrō prouinciali tunc in prouincia ſua. q̄ cū ipſe quadā vice per lumbardiam trāſiens vidiſſet latroēs īſequētes ſe nō hñs refugiū aliud piecit ſe ad segetes. erat eñ ꝓpe tempus meſſis. Latrones aūt hoc videntes ad locū vbi ſe abſconderat deuenerunt. Ipſe autēꝫ dei genitricem ꝓ ꝓtectione vocans verſum Monſtra te eſſe mrēm ⁊c. deuota mente recitauit. Audierat ei iste frater quoddā miraculū de beata virgine prout retulit quō quidā puer ſubmerſus ⁊ mortu9 āte imaginē beate virginis in quodā cenobio deportatu9 ⁊ cātātibꝫ monachis hymnū Aue maris ſtella ⁊c. puentoqꝫ ad illū verſū Monſtra te eē mrēm. reuiuiſcens puer ille ſurrexit Ad efficaciā ergo verborū intētionē ſuā referēs iſte frat̄ verſū eundē in corde ⁊ ore ſepe r̄petiuit. Querebāt āt eū diligēter latrones in ſegetib9 vndiqꝫ. et licꝫ nōnūqꝫ loco vbi iaceret approxiarēt. ipſū tamē mime videbāt. Et nō inuenietes domū vacui abſceſſerūt. ⁊ ſic frater man9 eorū ſalu9 euaſit ꝓtectōne v̄gis gl'oſe.

·lxxiiij·

¶ Narrauit michi quidā eps magn9 in q̄dā familiari collocutione q̄mō ipſe olim in minoribꝫ ↄſtitut9 ad quēdā ſcm̄ cui9 nō recolo deuotionē hūit ſingularē. cui9 etiā reliquias ſemꝑ apd' ſe ex deuotione portare ↄſueuit Cū āt q̄dā die familia emiſſa ipſe ſolus forte cauſa ſtudij in hoſpicio dom9 ſue remanſiſſet audiuit fortit̄ pulſari ad oſtium. ⁊ ipſe putās aliquē eſſe de familia ſua iuit ⁊ apiens oſtiū iuenit ibi pulcrā mulierē q̄ dicebat ſe habē ſibi loqui. Qua intromiſſa eis ↄſedētibꝫ int̄ loquēdū iſte ↄcupiſcētia carnis ſtimulat9 eā ad ↄ̄cubitū ꝓuocauit nec illa recuſauit. Cūqꝫ iſte iā ad actū carnalē procubuiſſet. recordatus reliquias deuoti ſibi ſci hrē apd' ſe. ↄtinuit donec reliquias ponēt extra cameraꝫ in q̄ erāt exhorrēs facin9 ſi in p̄ſentia illaꝝ act9 illi9 turpitudi9 exerceret. Cūqꝫ ergo ſic occuparetur in diſſoluēdo burſā reliquiarū cuꝫ ſuis nodulis ⁊ ligaturis. ⁊ in deportādo eas ad locū ſeq̄ſtratum. Ecce q̄daꝫ cū rumoroſa iportūitate ad oſtiū dom9 pulſauit. At iſte depoſitis reliquijs ad locū ſuuꝫ cogitabat p̄mit9 illū pulſantē amouē. vt ſic cū bona oportuitate valēt volūtatē ſuā explē. Cū oſtiū aperuiſſet. vidit q̄ erat vnus magnus dominus amicus ſu9 qui ad videndum eum caſu ſuperuenit. Ille vero domin9 perpendens iſtū in facie atqꝫ oculis totum inflammatum. ait ad eum. Certe aliq̄d nequicie apparet in te. dic michi quid ſit Iſte autem amico michil celare volens. indicauit mulierem adeſſe. ad cuius concubitus iam diſpoſitus fuerat. et iā expleuiſſꝫ niſi cum reliquijs alicuius ſancti occupatus fuiſſet. Quod ille audiens ſicut vir prudens ait. Vere

bonus est sanctus iste cui⁹ reliq̄e te a peccato preseruauerunt. Di mitte ergo eam et ad alia solacia ꝓperemus. sicq; factū est. Et ex inde iste reliquias suas maiori de uotione venerabat᷑. lxxv

¶ Audiui de quodā iuuene fratre nrō nobili quidē genere. quia de prosapia comitum anglie. sed animi virtute nobiliori. Hic diuino afflatus spiritu pompis seculi renuncians ordinem heremitaruꝫ sancti augustini ē ingressus. quē amici eius scd̄m seculū. ꝫ inimici scd̄m deū. q̄ valde de hoc dolebāt retrahē nitebāt᷑ ad sclꝫ. pollicētes ei magnos honores ꝛ diuitias et potentias in regno. sed iuuenis in dei amore fixus hec omnia vilipēdebat. ꝛ sic in bonis principijs religionis permanīt inflexibilis ꝑ totum annum probationis. Termino igitur professionis aduenīēte aīā fortius insistunt mutaē molientes iuuenis animum. ꝛ nunc blandicijs eum alliciunt. nunc minis. nunc terroribus concutiunt. Rex quippe preceperat eum non violentanduꝫ. sed suo arbitrio relinquendum. Sed xp̄i miles nec blandimentis seducit᷑. nec terroribus concutit᷑. Demum vero cum nimium sic essent infesti. ipse intēdens vexationem redimere. dixit se deliberare velle. ꝛ quid deus sibi daret eligendum apparere debēt hora ꝓfitendi. Leti efficiūtur satellites diaboli sperantes iuuenem a suo proposito resiliturum. Cōstituto ergo tempore ꝛ hora profitendi confluunt multi proceres ꝛ nobiles regni. afferētes secum precōsarum vestium apparatum quib⁹ idem iuuenis indueretur Stabāt autem consanguinei sui ꝛ amici secūdum seculum ad vnam partē. ꝛ ad aliam partem cōstitutus fuit prior cum fribus suis. positaq; erant vestimenta secularia preciosa ad vnam partem. ad aliam iacebat habitus ordinis Ipse vero xp̄i athleta constituitur in medio dimicaturus contra diabolum et pompas eius. Cumq; prior ꝓponeret vt in talibus moris est quō oportet eum vnum eligere e duobus. vel ire ad amicos ꝛ indui vestibus illis pulchris. vel manē in ordine et indui veste despicabili ꝓpter deum. confestim iuueīs spretis consanguineis ꝛ amicis mūdanis ꝛ illorum vestimentoruꝫ pompa ꝛ gloria hilaris ad cappam cucurrit. ipsamq; brachijs astrīgēs coram priore se prostrauit. ꝛ professionem suam recipi postulauit O quantus fletus multorum Flebant autem fratres pre amore cōgratulantes saluti iuuenis ꝛ tam eleganti exemplo prestito in hoc facto. flebant amici seculaēs pre dolore. Nonnulli vero flebant ex pia quadam compassione ꝛ deuotione. eo ꝙ tam nobilis iuuenis tam ardēter ꝛ alacriter ad xp̄i miliciam conuolaret. Videntes aūt amici sui ꝙ aliud non restaēt. pietate moti ipsū priori ꝯmēdabāt et fratribus. Ipse vero iuueīs ꝓfessione fcā sicut i nouiciatu cepat

actib? deuotiois insistere. sic nūc
pfessus studuit semper de bono i
melius proficere. lxxvi.

¶ Erāt duo boni socij de ordine vagorū qui diu histrionica libta te per mundū fuerant diuagati. q rum vnus demū compūct? latenter se a socio suo abstraxit. et in quodam inclusorio qd erat in nemore se recepit. Vbi p aliquot ānos penitentiā agens deuotiōe sedula domino seruiebat. Atuero socius e? vehemēter āmirans quonā iste deuenerit. totā illā circuiēs regionē sollicit? ipsum requirebat Qui tā de audien? quō quidā homo ignotus in tali nemoē in quadā spelūca inclusus habitaret. cogitare cepit an forte ilic socius su? esset. et gradu concito illo pperauit. Cognito ergo q ipse eēt. nō modico exhilaratus gaudio cepit velle eū allicere vt exiret. et ad pristinam societatē rediret. asserens quomō mundus mō multo floridior et delectablior foret q3 pri?. et multa talia oblectamenta ei indicauit. Jlle vero iam in dei timore fundatus nullaten? acquieuit. Sed cū ille ppulsare aures illius nō cessaēt ille tandem antique artis ingenio vel forte diuino nutu cogitans q liter vexationem suā redimeret et artem arte falleret. ait ei. Si tu poteris lapidē ab ore spelūce remouē et me extrahere tecū ibo. Erat em̄ spelūca illa vndiq3 clausa. et non nisi desuper p vnū foramen introitus et exitus patebat. qd tā foramē grādi lapide claudebat. Qd iste audiēs letus efficit quasi iam cari socij adepto cōsensu. Nec mora ascēdit superi? lapidē amouit. et sociū ingenio quo potuit extraxit. Cūq3 simul p nem? pgerent dixerat ille qui fuerat inclusus ad sociū suū. Ach quid sum oblitus remāsit in cella facc? pecunie. vis vt reuertamur et tollam? eū? Qui rūdit. Omnino tollamus eum nobiscum. Redeūtes ergo cū venisset ad cellā. dixit ille q intus fuerat. Ego lōga sessione debilitatus nō bn̄ valeo ascendere. ascende ergo tu et intra. et pecuniā ad caput lectuli queras. Et cū ille intrasset. ille post eū ascendens lapidē ad os spelūce aduoluit. sociūq3 int? inclusit. et descendens ad fenestrā ait. Care socie ego spero in misericordia dei q iam emendauerim peccata mea. sede tu hic per tantumdē tpis et emenda peccata tua et serui deo. qr satis diu diabolo seruiuisti. Sed iste putans esse iocum rogauit vt se exire permitteret. ille autem fortius obseruās spelūcā dixit ei. q animum suum ad hoc applicaēt quia inde nullatenus esset exiturus. Portabatur āt eū quotidie vbis scis et sedule ministrauit ei. Jpse āt pmit? cū magna ipaciētia et idignacōe audiuit eū. Sz illo crebri? orāte p eo et salubrib? monitis et exēplis scōrū patrū eū ɔtinuo exhortāte. paulatim vbis exhortātis animū adhibē cepit. Et tādē accedēte di grā ncāitatē in volūtatē vtit. et sic ambo in sancto proposito pdurantes

vitam suã feliciter terminauerũt.

Ex vita sancti hieronimi. Exẽplum .lxxvij.

Aduenĩete die quo venerabilis eusebius migraturũ se sciebat. tercio die preuẽte languore febriũ ɔcussus valide sup terrã nudam mgr̃i scz hieronimi nõ immemor se nudum fecit deferri a frĩb9. admonẽs frẽs singulos in ꝓposito ꝑmanere. Demum saccũ quo gloriosus induebatur hieronimus deferri fecit ⁊ super se poni. Ordinauitq; se nudũ instar gloriosi mgr̃i extra ecc̃am in qua iacebat sãctũ hieronimi cadauer sepeliri. Post hec cõmuniõe accepta. se dño ⁊ glorioso hieronimo cõmendauit. ⁊ sic ꝑ triduũ locutione corpaliq; visione priuatus circumstãtibus frĩbus psalterium passiones dñi ⁊ alia legentibꝫ iacuit. Die autẽ mortis duabus fere horis ante btẽ aĩe exitũ cepit venerabilis eusebius tã horribiles actus agẽ. vt circũstãtes monachi velut amentes iacerẽt in terra. Nã qñq; transuersis oculis iũctis manib9 facie terribili diraq; voce clamabat. Nõ faciã non faciã Mentiris mentiris. Post hec faciẽ in terrã quãtũ poterat firmãs clamabat Adiuuate me frẽs ne pereã. Monachi ãt flentes ac trementes interrogabant eum Quid habes pater? Quibꝫ ille. Nõ videtis demonum agmina q̃ me debellare cupiũt? At illi. Quid te facturũ volebant cũ diceres. nõ faciã nõ faciã. Et ille. Conãt ait vt blasphem9 inueiar ⁊ ideo sic clamabã Tũc illi Quare faciẽ abscõdebas i terra. Ne ait aspectũ eorũ viderẽ tã terribilem q̃ oẽs pene nihil sũt respectu illi9 Inter hec v̄ba actus priores reiterãs sic ad extrema deuenit. Frẽs ãt pauidi ⁊ stupẽtes stabãt velut mortui nesciẽtes quid facerẽt. Ad extremã ãt horã venĩeti glosus ei de hieronim9 appuit ɔfortãs eũ. Ad cui9 aduentũ pterrita demonũ turba illa euanuit Et viderũt hieronimũ monachi quidã. Alij aũt has voces ab eusebio audiebant. Vñ venis pr̃. Quare tm̃ moratus es. Cui vox illa audiẽtibꝫ frĩb9 Expecta fili ne formides. qz te ñ deserã quẽ tãtũ diligo. Qua voce audita breui discursu tp̄e venerabilis eusebius expirauit. Ad cui9 corp9 fiebãt miracula preterite vite sãctitatẽ insinuãtia. Inter que quidã monachus sui monasterij ꝑ lacrimis ⁊ vigilijs oculorũ luie priuatus. statim vt ei9 corpus venerandũ facie tetigit oculorũ lumẽ recepit. Quidã demoniacus etiã obuius sepeliendo corpori liberat9 est. lxxviij.

Beatus siluan9 archieps nazareth tãta beatum hieronimũ affectione et deuotiõe colebat. vt q̃cq̃d faceret dei nomen ⁊ bti hieronimi p̄missũ iuocaret. vñ ⁊ q̃si ab omib9 hiero9noiabat. Serpẽs ãt ãtiqu9 sup viri sci siluani nimia sãctitate graui ardescit inuidia. vt igitur eum infamem redderet. quatenus q̃s bono exemplo subuexerat

malo ꝯiuius deicerent᷑ · nocte qua
dã formã sci sumẽs nobilissiẽ mu
lieri cuidaꝫ iã in lecto quiescenti
apparuit · querẽs vt sibi ad turpẽ
cõmixtionem cõsentiret Ad qđ cõ
territa mulier quid faceret cũ hec
videret ignorãs · diras cepit emit
tere voces cũctos excitãs dormien
tes · nõ soluꝫ sue domus ſ ꝛ viciña
rũ · qui oẽs ad mulieris thalamuꝫ
ꝯcurrẽtes qđ hrẽt pauidã interro
gãt · Interea callid⁹ serpẽs sub le
cto cepit delitescẽ Re ãt cognita
ꝑueniũt vbiqꝫ querẽtes ad locuꝫ
vbi latebat · Et accẽsis cãdelis eũ
dem intuẽtes siluanũ epm credide
rũt Cũcti igit᷑ in stuporẽ versi sũt
sciebãt eñ famã scitatis ei⁹ Per
quirũt tãdẽ cur tãtũ velit facinus
perpetrare? At ille · Quid feci ma
le · qm̃ hec me ad hoc inuitauit ·
Qđ audiẽs illa mẽdacẽ illũ lacri
mis ꝓclamabat Qui vt eos ad vi
ri dei odiũ acrius inflãmaret tali
a ꝛ tã horrenda cepit verba ꝓferi
vt illi audiẽ renuẽtes eũ dure exa
cerbãtes extra domũ violent᷑ eice
rẽt · Mane ãt fcõ oẽs siluanũ epm
ypocritã ꝯclamãt ꝛ dignũ incẽdi
o · totaqꝫ ciuitas nazareth adeo cõ
tra eũ ꝯmota est · vt audito eius
noĩe quilibet blasphemãret · Mira
patientia ꝛ magne scitatis indici
um · Volat ad innoxij presul᷑ au
res tãti fama discriminis · os tñ e
ius nõ mouet᷑ ad iniurias · cor ma
net imobile · ad nullaꝫ vertens sẽ
impatientiam · ſ grãs deo semper
agẽs · suo se fatet᷑ hoc crimine me
ruisse · gaudens qꝫ dicere cõsueuit

Nũqꝫ tã se felicẽ qꝫ cũ se ab om̃i
bus despici ꝛ cõculcari cõspiceret ·
Creuit tñ eius ĩfamia vt ꝑ ciuita
tes vicinas vsqꝫ alexandriam ore
omniũ delata sit Ad limẽ innoxij
presulis nemo iã audebat accedẽ
Reuoluto itaqꝫ ãno post incboa
taꝫ infamiã vt subditorũ paululũ
scãdalũ mitigaret · ciuitatẽ nazareth
vir dei deserẽs in ecclãm vbi gl'osi
hieronimi corpus quiescit huma
tũ · tãqꝫ in refugij portũ veniens
in locũ sepl'turẽ se posuit oratur⁹
Quo duabus horis sic manente ·
vir quidã nequicie spũ accẽsus ·
ecclãm intrãs sãctũqꝫ reperiens o
rantẽ · ad eũ velut leo cucurrit · im
ꝓperãs ꝙ honestas muliẽs ad con
sensũ sue libidis q̃tidie ꝓuocaret ·
Cui agnus innocẽs gaudẽs se de
spici vt hec sepe sibi diceret inuita
uit · Qđ latro ille audiens extrac
tũ gladiũ eleuat vt in ei⁹ guttur
imergat · Cui cũ hoc vbũ · succur
re hieronime scẽs antistes oppo
nẽt · in ꝓpriũ guttur gladiũ imer
sit manu retrouersa · Casu igit᷑ ali
us supueniẽs vir neqm hoc qđ di
uina vltiõe fcm̃ fuerat vt vidit · a
viro dei illũ estimãs interẽptũ · ex
tracto gladio siluanũ iterficere co
nabat᷑ · breuit qđ prĩo ꝯtigerat ac
cidit etiã huic · Vix secũd⁹ i terrã
ceciderat · ꝛ ecce duo viri egredien
tes viderũt qđ fcm̃ fuerat dim̃ ig
nari ꝯsilij · vn⁹ eorũ furie vesania
agitat⁹ exclamauit Vsqꝫ q̃ vigꝫ
tua malicia? Et muliẽs honestas
ad tuaꝫ ꝓuocas libidinẽ · ꝛ hoies
occidis i occulto · certe tue neqcie

hodie finis erit. Et subito furens vibrato ense accurrit vt illū extin gueret. At vt siluanꝰ iā tercio glo riose hieroime succurre clamasset vir ille vt primū dixit manu ꝓpria se interfecit. Vir aūt qui cū ipso ve nerat ob visionē tremebundꝰ cū hoc maleficijs iputaret. ad fores currēs ecclē q̄ntū potuit exclama uit. Huc oēs accurrite Ecce silua nus maleficꝰ nō solū feias vitupe rat. ꝫ ⁊ hoieꝰ suis incātationibꝰ ne cat. Fit virorū atq₃ mulierū copi osus ꝯcursus. oēs clamāt eū incē dio dignū. Hec vt ego cirillꝰ au diui ꝑgo flens ad spectaculum. Stabat agnꝰ int lupos seuictesꝰ. canes rabidos mitissimꝰ ⁊ letꝰ aspe xit. nil dicens aliud nisi iuste hec patior. q₂ i deū meū ḡuit peccaui. Verberat innocēs capit ab oibꝰ vt ad supplicia deducat Cūq₃ iā ca ptus siluanꝰ extra ecclīam duceret subito de loco i q̄ iacebat glosus hieroꝰ surgit. tāto circūfusus luie vt n̄ possꝫ ītueri. cūctis q₃ visus ē suo iā deuotissimo veniēs ꝑmia do naturus. Extēsaq₃ manu dextrā siluai apphēdēs hijs q̄ eū tenebāt terribilit ipat vt dimittāt. tāteq₃ ꝟtutis vox extitit vt omēs p̄ntes vix voce finita in terrā toto corpis vigoē destituti sternerēt Int hec demoniaca q̄dā cathenis ferreis al ligata plurimorū maibꝰ ad eccle siā deportat At vbi mulieris pes limē tāgit ecclie. diros clamores miserere miserere hieronie nā ꝑ te crutior diabolꝰ ꝑ eā nō cessauit e mittē Cui hieroꝰ Nephāde spūs ab hac exi dei famula ⁊ tuas detege q̄s erga siluanū egisti fallacias. i siluani forma oibꝰ te demōstrās. Tūc diabolꝰ vt iussꝰ ē i siluani for ma ita vt ab oibꝰ siluanꝰ putaret apparuit. ⁊ rē quā fecerat ad dif famandū siluanū enarrauit. Hijs dictis diris clamoribꝰ de tēplo di sparuit Q̄d vbi tā mirabile actū est glosusꝰ hieroniꝰ dextrā siluani adhuc tenēs Quid optas siluane carissime tibi placitū me facturū. At ille mi dn̄e inq̄t. vt me hic am plius nō relinquas Ad quē hiero nimꝰ Q̄d postulasti ita fiat Post me ergo velocit veni. Hec dicensꝰ disparuit. Interuallo āt hore vni usꝰ sc̄s siluanꝰ exspirauit. Stupēt cūcti vndiq₃ ꝯcurrētes lamētat quilibꝫ se reū q̄d in siluanū cōmi sissent veniā fletibꝰ depcātes Per manēt ꝑ nocte in eccīa gemētes Mane āt sc̄o ꝓcessiōe ordinata de portat corpꝰ epi ad nazareth. tā illiꝰ ciuitatis pplo q̄₃ istius cōmi tatū. atq₃ sic ibidē in eccīa digno honoē sepelit. lxxix.

Fuit apud thebaidā supiorē monasteriū q̄ddā fere ducētarū do minarū diues bn̄q₃ reclusū. ac oī honestate decoratū. ꝫ tn̄ vnū q̄ ruit pessimū viciū simonie retiēbat. Nā hec huabat ab eis abusio. vt nulla possit ad eas hitādi grā ac cedē nisi certa pecunie q̄ntitas se cū iret Nec affcū caritatis. ꝫ desi derio pecunie recipiebat. In hoc mōasterio fuit moial q̄dā grāde ua ab infātia deo deuota. q̄ viciū hoc horrebat Cui nocte q̄dam in

orone posite apparuit scus hiero nimus locu copioso luie illustras. pcepitqz ei vt mae ad abbatissaz ceteras qz sorores pgeret dices. qp nisi a pcco ia inolito desisteret vl tione diuina subito sup se videret. Hijs dcis disparuit. Perterrita de visioe et qs hic fuerit cogitas. tota nocte in oroe trasegit puigi le. Mane at pulsata nola oes in ca pitulu cogregauit. Surgit illa e medio que viderat cuctis manife stas. Fit illa cuctis irrisio clamat ea fatua et hoc sommiasse. Accepta cotuelia leta quide de se. dolestn sororu obstinaciaz. ad solita oro nu reuertit auxilia. oras ne qd vi derat sororibus eueniret. Post dece dies media nocte hac causa orati iteru adest hieronimus. iubes vt q se mel ia scdo sororibus insinuaret. Cui illa. Quis es dne mi q iubes talia? Hieronimus inqt sum et ab ocu lis eius euanuit. Illa et si sciret earu duricie. maluit tn ab eis qsi fatua derideri qz pceptis diuicis cotraire. Cogregatis ergo eisde cu surges e medio que viderat vellet intiare ate smone inchoatu surgetes ille cu cachinno domu exierut. solam illa relinquetes. Trasactis insup diebus tribus. dormieti pdicte sac timoniali gloriosus hieronimus ineffabi li vallatus agelorum csortio appa res ea excitauit. eiqz pcepit. vt ci to de moasterio exies futura vidi cta no expectaret. Cuqz lacrimis illa oraret ne fieret. rndit hieronimus. Ad abbatissaz ait pgito et ceteras dices qz eis qp nisi penitetia egerit hac nocte diuina sentient vlcoez. Qd si contempserint exire ne mo reris. Hijs dictis disparuit. Hijs anxia facta caplm adijt. vehem tius capana trahens vt alie couemi ret. Quod abbatissa audies sciret qz ab ista pulsari iracuda ad capi tuluz pperat. nulluqz volens ab ea audie verbu. minatur qp nisi cessa ret eam a monasterio expelleret. Cui illa. Rogo facias qd minaris. Na amplius hoc in loco no manebo. Gloriosus hieronimus mihi appa rens diuinu iudicium monasterio mox futuru mihi patefecit. Hec audies abbatissa deridere cepit. e stimas eaz vesano capite ista fari. couocas qz ostiaria. iussit vt hac de moasterio mox fugaret. iussit qz vt aliquali hora extra sic dimis sam faceret iterum introire. vt sic cessaret. Hac de re leta sanctimoni alis citius egressa est lacrimis per fusa pro hijs que monasterio no uerat euenire. Et quid accidit? Pene time ostij sanctiomialis ex cesserat. et subito totum corruens monasterium omes oppressit. vt ne vna quidem remaneret. Sanc timonialis autem illa ad aliud do minarum monasteriuz se transtu lit apd thebayde iferiore vbi ha ctenus pcipua scitate viua ma net.

lxxx.

Nepos qda meus inqt cirillus ru fus noie. vtroqz priuatus pnte ami culus ad meas deuenit manus: Que tata diligetia suo ifortunio enutriui. vt plures eu a me geitu

credidissent· Cresceñs itaq₃ puer etate· nō sapia· igenti pulcritudi ne corpis ꝫ nō aie· ꝓbis morib⁹ elegantia mł'te sapientie decorat⁹ a cunctis amabatur· Is igit' decī mo octauo etatis sue āno mortu us ē flētibꝫ eū cūctis· At ego īn mis eū diligens rogaui gl'osū ibe ronimū vt q̄d sibi cōtigerit michi reuelarat· Orāti itaq₃ michi die q̄ dā hora nona tāt⁹ fetor affuit vt ōmino tolerare nō possē· Cogitās vñ tātus hic fetor· cōspicio supra me īfelicē meū nepotē q̄si cathēis igneis religatū fornacis īstar flā mas fetidissiās emittētē Cū itaq₃ tremebūd⁹ iterrogare sepe dispo nerē nec possē· resūpto tādē spū in q̄siui tremēs si ipse me⁹ nepos esset Heu iqt ille· vtinā nūq₃ fuissem· ne tā diris pēis affligerer· nā etēr nis me scias pēis deputatū Post lōgā igit' collationē inq̄siui q̄ cau sa sue dānatiōis eēt· cū tñ ī mūdo tot v̄tutibꝫ sic pollēt Pro nulla a lia inq̄t causa nisi q₂ ludis delecta bar· At q₂ in morte accepta peni tētia q̄si stulta ignorantia vt debe bā nolui ɔfiteri· diuinā nō merui veniā adipisci Et hec dicēs dispa ruit· Post quē tał' fetor remāsit ꝙ null⁹ locū illū audeat introire·

CVeit q̄dā moāch⁹ lxxxi in ptib⁹ egipti ānis q̄dē iuuenis· ꝫ morū ḡuitate matur⁹ pudicus et cūctis monasterij sui speculū sāc titatis amator specialł' sc̄i ieronimi Hic duodecī ānis manēs in mona sterio cōtinuis orōib⁹ vacabat· lectōiq₃ scripturaru₃· amore q₃ ca stitatis oīm mulierū abhorrebat a spect⁹ Huic inuidens diabol⁹ cū ḡuissimis carnis temptatioib⁹ ferē trib⁹ mēsib⁹ ñ cessauit molestaē· ipse vero se dei ⁊ gl'osi iheronimi custodie q̄tidie deuote cōmenda bat Sic vict⁹ diabol⁹ ad callidio ra ɔuertit' Interea genitoris ei⁹ a gonisātis causa vt eū dē visitet ex monasterio ī c̄tatē ad paternam domū veire ɔpulsus ē· Clamabat eñ pr̄ se dolore moriturū si ei⁹ vi sitatiōe frustraret' Ob hoc dolens monach⁹ ⁊ castitatis verēs piculū volebat magis ī mōasterio manē do prēm mori q̄₃ cōualere ext' mo nasteriū recedēdo· Sꝫ frm induc tus pāb⁹ ꝑgit ad prē₃ Ad tres di ēs itaq₃ ibi remanēs tāto tedio af ficiat' vt carceri se credēt mācipatū Post terciū diē cū cōtigissꝫ eū cu₃ sorore mire pulcītudis prīs crura refrigerij causa ɔfricare· cōtigit vt māu sua sororis dextrā attigeret· ⁊ mox tā diris libidis stimul' ī eā cor e⁹ iflāmauit· vt nisi verecūdia obstitissꝫ pene eā stati ad illicitū actū ꝓstrauisset· sicq₃ eueit egre diēti qd̄ tiēbat Interī ardore libi dis iflāmat⁹ nil aliud q̄₃ sororis faciē ea scel⁹ ignorante īprobis o culorū visib⁹ cōspicere aut cogita re laborat· moāsterij ⁊ ei⁹ discipli ne iā tot⁹ oblit⁹· Sanat' interim pater ꝫ monachus occasionibus coleratis retardat de die in diē ad monasteriū remeare· manēte eo i pr̄na domo iā trib⁹ mēsib⁹· tam monachi q̄₃ pat' subitā in eo non sufficiunt mutationem ammirari·

Ad monasterium tandem cũ du ob⁹ pro se missis monachis reuer titur. illud referens tedium redeũ do quod prius detulerat exeundo Cepit igitur iã ĩ monasterio cor pus degere. cor vero non recedit a sorore. Hoc sibi studium scrip turarum. hoc contemplatio diuio rum vt peccatorum iueniat mod explendorum. Obliuiscitur in to to misericordiam diuinã exorare Cogitanti itaq; quõ posset affe ctum effectui mancipare. diabo lus actor sceleris statim hoc fatu um fatuo immittit consilium. vt in nocte dormientibus cũctis mu tato habitu monachali in laicalẽ fugiat clam ad domuz patris. la teatq; sub thoro sororis. donec e a dormiente in eaz irruat libidinẽ completurus Placet stulto consi liuz. iamq; studet opere adimple re. Nocte sequenti ferens claues currit vt mõasterij fores reseret. sed errans tota nocte eas non in uenit. mirante eo donec aurora ve niente ad cellaz reuerti cõpellitur Miratur factuz per diem cogitat q; sequenti nocte quod iam non poterat cõplere. Sequenti nocte ꝓpositum vt prius implere non po tuit. ac per vnum fere mensem co tidie hoc eidem euenit. glorioso e um ieronimo semper impediente Habebat enim in cella eiusdem i maginem. cui antiqua consuetu dine duct⁹ per diem sepe adhuc genua flectens se eidem pluries cõmendabat. Post mensez appa ruit idẽ glorio sus i ieronimus cui dam sancto illius monasterij mo nacho ei que per eum fiebant ino tescens. mandauitq; vt ei dicerz q; propter impensam ei reuerenti am hucusq; ostium diu quesituz inuenire non posset. sed tamen ni si cito resipisceret sese de ipsius cu stodia remoueret. et sic disparu it. Mane autem facto cuz hec mo nachus alteri diceret iurat falsum esse. et sibi hec ꝓpter cerebri vacu itatem sompnia euenisse. Tacet monachus et recedit. Hic vero gaudens ꝓponit nullam amplius ieronimo reuerentiam exhibere. vt sic possz quod diu optarat adi pisci. Subtracto igitur ieroni mo honore consueto. et per conse quẽs sibi custodia solita. sicut vo luit sic effecit Fugiens q; de ceno bio mutato habitu per totum di em domuz paternam occulte que rit intrare. intrans q; sero tamdiu latuit sub lecto sororis quousq; eam estimaret obdormire. Tunc exuens se nudum sese ad sororis nudum latus applicauit. Ad hec soror sompno rupto euigilans ⁊ viruz iuxta se sentiens. diris cla moribus ad se oẽs pariter euoca uit Currunt ad puelle thalamuz cuncti cum lumie. et in lecto iue niunt hunc iacentem Mirãtur pa rentes et stupent. ceteri etiam cõ dolent. Interrogat a filio pater tanti causam discriminis. ille cau sam ⁊ reatum tacitus confitetur. voluit enim eum adhuc defendẽs ieronimus hanc suam stulticiã experiri. vt in posterum astucior

et humilior ad cauendū redderet̃ Cernens itaq; monachus sic se a diabolo illusum · confusū atq; iaz in scelere captiuatū · protinus suf fragijs gloriosi hieronimi cui sēp deuotus extiterat suam culpam re cognoscens i seipsum redijt · et de eadem paterna domo egress9 sine mora lugens ac dolens ad prīe fō tem ꝑperauit · Deinde in suo mōa sterio rceptus per duos annos in tāta se pnīa afflixit · vt foret cor dis insufficiens cogitare · et com pleto ānorum duorum spacio ex hoc seculo feliciter migrauit ·

In supioribus ·lxxxij· egipti partibus quidā magne sā ctitatis monachus degebat heli as noie beato hieronio adhuc vi uo multuz familiaris · hic q̄dā vice raptus vidit se in quodā mire ꝯ in audite pulchritudis palacio · vbi per horā gradiēs et eius pulchritu die saciari non valens · vidit a q̄ busdā iuueibus pulcherrīs quod dā p̄parari tribunal · stratis tape tibus vestibꝯ auro et gemmis et multa artificij varietate decorati9 circumquaq; pariete iuoluto In quo rex q̄dam decorus tantuz vt nichil aliud cuperet quis habere magna virorū sole lucidiorū comi tatus societate veniēs se posuit vt iudicia exerceret Inter hec cuiul9 aia quē fuisse āchonitanū presulē ab ibidē existentibus postea intel lexit · a neq̄z spiritibz catheis igne is q; vinculis vincta istar forna cis flāmas erumpēs sulphureas de portata maiestati regie pn̄tatur

Que priusq̄z de aliquo iterrogaē tur cepit diris vocibꝯ eternis igni bus se dignissiaz acclamare · hāc inter ceteras asserēs causā principa lem · quoniā vanis mūdi pompi9 itentus in cōuiuijs et vestib9 et h9 modi mundi stulticijs delābatur Quibus finitis lata est per iudicē sententia vt penis infernalib9 tra deretur donec corpi iuncta dupli ces penas i ꝑpetuū sustierz · mox illam secuz ferens ois illa nequā spirituū turba inde diris clamori bus recesserunt · ·lxxxiij·

Virgo quedā monialis oim feminarū pulcherrīa · etate iuuen cula · moribus cana · tātam sue v̄ ginitati adhibuit custodiā vt se dens in cella sua cotidie aut legēs aut orans aut aliquid aliud boni exercens sūmis etiaz causis exigē tibus cellā exire nō acquiesceret · Huic inuidēs ois boni inimic9 quē dam iuuenē nobilē in huius caste monialis amorē inātauit Qui q̄ de tantis amorū vrebatur incēdijs vt nec quiescere possz · die noctu q; quō eā habere posset cogitās · Sepe igit̃ sua amoris icendia in tebatur auribus monial' hui9 isū dere · sed ꝑpter eius pudiciciam nō audebat Tanta igitur amoris cō stringebatur vehemētia · vt sepe de ipsā volūtatis adipletiōe despe rans seipsum aquis tradere vellet suffocandum Qui igit̃ auxilio de stitutus magum quendam iuue nem aduocat · eiq; magnaz pecu nie quantitatem ꝑmittit · si ad vo tum posset eam habere suorūz car

minum auxilio. Hic igit' suis icã tationib' demonẽ aduocat. eum q; mediã nocte ad cellã monial' trãsmisit Ad cellam itaq; accedẽs demon timore ymagis hieronimi i cella depicte limen celle pertrãsi re nequit Desperans igitur de ne gocio ad mittentẽ redit demõ eiq; cur fugerit a cella patefecit Quẽ magus derisu; d imittens aliũ ad uocat eumq; ad excenplendũ citi citius hoc opus mittit. fit secundo qd primo. Manẽs tamẽ hic p ho ra;m circa cellã coactus clamare ce pit. Si me hieronime hinc finis recedere. huc vlterius nõ reuertar Ad hanc vocẽ que sedebat i cella moialis orationi vacãs fortassis. cum sic demon clamare non cessa ret. et cetere moniales excitate pre eunte cruce ad locu; clamoris tre mule puenerũt. Hunc igitur deo nem agnoscentes eundẽ cõiurant vt debeat qua de causa venerit inti mare Rem itaq; pandens asserit vlulando se miserũ cathedris igneis teneri constrictũ a beato hieroni mo rogans vt suis precibus nũq; rediturus posset abire Quibus p eo orantibus a hieronimũ glorifi cantibus. mox demõ magno stri dore recedens magum tãtis vberi bus afficit. vt multarũ horarũ spacio vix i eo spũs appareret. mei inquiens causa cruciat' fuisti. ad illam me mittens monialem Cer te nunc hijs in te verberibus vidi cabor Tanto igitur magus astri ctus periculo. videns artib' suis se sibi subuenire non posse. glori osum inuocat hieronimum dicens promitto tibi si tuo adiutus auxi lio nunc a demone non occidar. quia cũctis magicis abnegans a tuo seruitio non recedã Quo dcõ statim demon vt fumus euanuit. Per annũ aũt idem iacuit ex ver beribus destitutus. vt nõ nisi ali eno surgere poss; auxilio. p' quẽ annum cunctis magicis ꝯbustis codicibus. oĩbus suis pauperib' erogatis. in speluncã illam in q̃ per quadrienniũ gloriosus habi tauit hieronimus se iclusit. ibiq; penitens de preteritis multa fulg; sanctitate. Insanus itaq; iuuenis tantis luxurie cõstrict' ardorib' oĩno se videns miserrime volupta tis sue defraudari desiderio q̃dam nocte laqueo se suspendit. et sic infelix tpali se vita piter et etna priuauit. Ecce quot maloru; cau sam turpissimũ luxurie viciũ fore liquet Nil eĩm ta; ruine corpis pa riter a aie contiguum. quãtum il lud turpissimum scelus arbitramĩ

.lxxxiij

In ciuitate candia quidã pul cherrimus extitit iuuenis titus no mine honestis moribus lucu lẽt' carnali non ignobiliori nat' pge nie. prediues valde. totam pene deuotionem et fiduciã habens in beato hieronimo Hic siq̃de; iuue nis virgineo nitẽs candore in eius dem scẽ virginitatis ꝓposito vsq; ad vicesimũ annũ ꝓbis vite mori bus pdurauit. Quo itaq; tpe c' dam sui frĩs nephando consilio in citatus. spretis tã nobilissimis v

gīnitatis gēmis auri preciosissimū
metallū calcās · ad carnis spurcīti
as/ alutū ac fetorē luxurie vehemē
ter declinās · puellā quādā omni
pulchritudie corpis renitētē sibi
i matrimonio copulauit · in cuius
amoris retibus ita se capiens · q
aliud preter ipā poterat mīme co
gitare Vn̄ de die i diem cepit diui
na obseq̄a obliuisci At qz miser
dereliquit iustiā et oblitus fuit de
ū se alentē · oblitus fuit de⁹ sibi mi
sereri Cōpleto nāqz āno q̄ cū pu
ella iuuenis isensatus steterat · nō
vt i matrimonio · sz causa explēde
libidis copulatus · suggerēte dia
bolica astucia frater iuueis puelle
amore illaqueatus auide diu que
rēs eiusdem amplexibus frui · tan
dem q̄ optauerat ē adeptus Huc
accurrant iuuenes et exemplo iu
uenis sint astuti Fiunt nota iuue
ni puelle viro iā pacta Tacēs idē
cogitat auide quo valeat mō cer
titudiē repire Expectat dieb⁹ a
quot se simulās hec nescire · Ast
die q̄dā ordinat · vrbē deserēs pe
gre pficisci Et latēs per diē i cita
te nocte media domū veiens rese
ratis ostijs a puella seruitrice clā
vt pri⁹ simul ordiauerāt ābo vsqz
ad thalamū in q̄ eius frater et vx
or i lecto stabāt pcedens postulat si
bi apiri Mirāt illi et tiore pterriti
vehemēti pulsāti negligūt thalai
ostiū reserare Tādē zfractis seris
thalami iuuenis ira et furore nimi
o fornacis ardētis istar vndiqz in
flāmatus · vxorē primo euagina
to gladio iterfecit · deide sub tho

ro ipsum latētē frēm iuēniens itere
mit Hijs itaqz gestis ex ciuitate ex
iens · multo tpe p mundū huc il
lucqz errās · cū q̄busdā alijs cepit
quosdā trāseuntes itinē depdari ·
ac etiā iugulaē Permanēti itaqz
eidē tito p vigīti ānos talibus ne
gocijs iplicato · gloriosus hieroni
mus salubre refugiū et vitale die
quodā aduesperascēte luce in mo
dū mercatoris se mōstrauit · ne il
le solūmō habite deuotiōis pmij⁹
priuaret · Nā ille q̄zq̄z tot et tāta
vicia abhorrēda continue exercēt
tamē in beato hieronimo deuotio
nē aliquā retinebat · ita vt eidē co
tidie se cōmendans hoī aliq̄d die
bꝫ singul⁹ ad ei⁹ honorē facē nul
latenus postponebat Cernēs igi
tur tit⁹ mercatorē nephandis soci
is ad solita neq̄cie opa zuocatis ·
cocito cū eisdem pgēs · cōcito cur
su vibratis lacei⁹ hieronimo merca
toris istar obuiat veiēti Moxqz
i eum īsurgens a socijs eūdē precī
pit teneri · donec eius lateri gladi
us ifigat Deide manū eleuat inf
ficiendi gladiū retinentē · vt scel⁹
tātū iā valeat explē · Ad hec hie
ronimus gloriosus · Amore iquit
hieronimi quē tu diligis loquēdi
aliq̄ breuis licentia det michi P⁹
modū si volueris facito id q̄d op
tas Ad hec titus Amore eius iq̄t
quē noiasti · et loquēdi et viuēdi
licētia tibi vt postulas concedat
Tātū q̄ portas mercīonia iā depo
ne At hieronim⁹ gloriosus Ego
ipse sū hieronim⁹ · hic pter tuaz
liberationē veni · ne michi a te ipē

sa obsequia iuuacuū pteriret Tc tot q̄ gessisti pcāminū iaz peniteat ad teipsum redeas ne formides Hucusq; me noueris pter tuā salutez et aie a corpis supplicē apud deū erga iratā diuinā iusticiā extitisse ne in te dignas tibi exerceret seuicias Ad piāe igit̄ q̄zcitius pge callem et peccatorū onera iā depone alioquin me tuū custodē et supplicē non habebis Hijs dās hieronimus gloriosus ab illorū oculis disparuit Ad hec stupefact⁹ titus a q̄ cuz illo erāt tiore a āmiratiōe tā ingenti ad terrā padens per horā nō potuit eleuari Tunc subito inmitum et qui cū illo erant spūs sci grā ē effusa et lux eos celitus illustrauit q̄ protinus iviros alios iā mutati spretis cūctis spurcitijs viciorū ad piāe tramitē redierē Deide ad heremorū antra deuia a ignota pperātes in magnis se corpm asperitatib⁹ et vita scissīa tradiderūt. lxxxv.

¶ Juxta meā iqt ciuill⁹ i q̄ bito hierusalē ede nobilissim⁹ qdā fuit miles triifitorijs nimiū locuples q̄ vnicū habēs filiū eiusdem stultissi amoris cecitate pcussus nō solum a prauis nō est corrigē et etiā eū ipsemet praua istruere conabat̄ Parētes fatui et isti sibi mētis q̄ so oculos huc iclinēt vt q̄s fin⁹ eueniat nō ignorēt Multi ei hoies magnas et corpis icidērūt ruinas ob prauorū parētum isipientiam Crescēs n āquillius militis fili⁹ cū ctis boni⁹ moribo destitut⁹ de die i diē peierādo totū suū temp⁹ anūt tens in ludis et blasphemijs cunctis imūdicijs prē causāte ānū attigit duodecimū Qui quodā ad uesperascente die solitis cū prē ludis isistens ludū eodē vt gliscebat nō habēte primo prupit i hec verba Si quid ille potest hieroimus qui ludos phibet iā exerceat nā se inuito hinc nisi victor nō exurgā Verum hoc duntaxat psequente neq̄z spūs i teterrimi hois specie cunctis videntibus locuz i q̄ ludebāt veloci gradu adiens eundem puerū ifelicē rapuit sed quo eum dtulit nulli hoīm hactenus est copertum Verū vt puto eū detulit in infernū lxxxvi.

¶ Sacerdos quidam impudic⁹ ebrietati et luxurie deditus miserrime de hoc seculo migrauit C⁹ corpore i ceterorū sepulto baratro sacerdotū vt eius punicio cūctis inotesceret ad exēplū subsequēti nocte tātus in ecclā eiusq; cimiterio fuit strepitus q rumore nimio i illa omorātes excitati pauore ingenti velut amētes ad ecclaz cucurrerūt Stāt itaq; oēs circa ecclesiā strepitus vehemētes cāpanarūq; sonitus audiētes timme q̄d videntes diuinā exorāt clementiā quatinus cur ista fiāt dedeat reuelare sed nullū exauditi ois sentiūt adiuuamē Diluculo hoc cessante cūcta que fuerāt i ecclesia repiūt reuoluta a quasi vndiq; flāmis ignium violata Ad hec eiusdē ciuitatis sczcādie pōtifex orōes idicens populo q̄d sequēti nocte eueniat precepit expectari

Ne nimijs succūbam vobis sequēti nocte duplex strepitus ⁊ pauoris tribulatio ē secuta Qua de re repletus ꝑplexus amaritudine ⁊ dolore· cernēs nullū sibi a domino adiutorium euenire sicut vulnerati qui i monumētis ꝓiecti dormiūt existebat Die aūt elucescēte oibus i ecclīa pro oratioibus congregatis gloriosus hieronimus subito sepcies sole splendidior in ecclesiā veniens· ad altareq; gradiēs cūctis videntibus et mirātib⁹ per horā forte sub silencio ꝑmanēs obstupēti populo· hec ꝓpter sacerdotis illius miserrimi cadauer sacris idigne locis cōditum ad terrorē ꝓpeccācium cōtigisse itimauit· mandās vt cadauer miserum tartareis p⁹ resurrectionē oim mansioibus deputādū dissepultum flāmis traderēt ꝓtinus cōcremādum· alioqui icepta pestilencia nō abiret ⁊ sic ab intuētiū oculis est iuisus Qđ vt ordiarat· letabūdus popul⁹ ꝓtin⁹ adipleuit· deo et beato hieronio laudes ꝓpicuas ꝓsoluēdo Et sic pestis postea cessauit

Ex vita sācti pachomij· ·lxxxvij

Morabant̄ palemon et pachomi⁹ simul abstinentie atq; ꝑcibus operam dātes Si qn aūt cum nocturnas orōes celebrarēt· senior palemon pachomiū sōpno ꝑmi vidisset· educēs eum foras arenā portare de loco ad locum precipiebat· et tali exercitio mēte eius grauatā sōpni podē sbleuabat dicēs ei Labora pachomi ⁊ vigila· ne quādo quod absit ab icepto ꝓposito moueat is qui tēptat· et ianis fiat labor noster· Cūcta vero obediēter ac sollicite pachomius suscipiens et in scē cōtinētie ꝑfectibus crescēs venerabilē senē nimis alacrē letūq; reddebat· ·lxxxviij·

Aduenerat aliqn sacratissim⁹ dies pasche et ait ad pachomiū senior palemō· Qm cūctorū xpianorū vniuersalis ē ista festiuitas nobis q̄; para que nrō vsui sūt cōgrua· Tunc ꝓmptus ad obtpandum id qđ sibi ꝑceptū ē ipleuit· et ꝑter solitū parūp accipiēs olei cū salibus tritis admiscuit· Consueuerat aūt edē agrestia olera· et alias herbas preter oleū Cū ergo ꝑparasset ait ad senem· Fecī qđ paternitas tua ipauit· Cūq; post oratiōes btūs palemon accessisset ad mensā· vidissetq; apparatū cū salibus· fricās maib⁹ caput et vbertim lacrīas fundēs ait Domin⁹ me⁹ crucifixus ē· ⁊ ego nūc oleum comedā? Cūq; rogaret eum pachomius vt modicuꝫ quid ex eo ꝑcipet· nullatenus acqeuit

Cumq; q̄dā die ·lxxxix palemon et pachomi⁹ ignē accēdissēt· frater quidā dixit ad eos· Si q̄s ē fidelis ex vobis stet super hos carbones· ⁊ oratiōnē dnīcam sensim pronunciet Quē beat⁹ palemon itelligens superbie tumore deceptū cōmonuit dicens Desine frater ab hac insania· nec tale q̄d vlterius loquaris Qui correptiōe senis nō solum nō ꝓfecit i melius

sed plus elatione mētis inflatus stare cepit super ignē audacter. nullo sibi ipante. et cooperante diabolo et dño pmittēte nullatenus ignis attactu adustus ē. Hoc ita qꝫ cū factū esset postero die idem frater matutē pficiscēs ac velut exprobrans eis ait Ubi ē fides vrā? Post nō multū aūt tpis. cernēs diabolus hūc sibi p oia mancipatū. trāsfigurat se ī specie pulchre mulieris. et cepit ostiū cellule vehemēter extundere Qui cū aperuisset ei ait ad euꝫ diabolus ī forma mulieris Obsecro te qꝛ nimis a creditoribus vrgeor et metuo ne mala me comprehendāt. recipias me ī cellā tuā qm̄ debitū soluē neqo. deus enī me direxit ad te Qui cecitate mētis penitus obscuratus. nec intelligēs quis eēt q̄ talia sibi loqret. diabolū mihi ī suū recepit exiciū. Tunc hostis vidēs eū ad oē scelus pclivē immisit in eū turpē cōcupiscentiā Qui mox cedens suggestioi eius q̄si mulieris āplexus petiuit. Quē spūs imundus iuadens elisit atrociter. ⁊ reuolutus sup pauimētū velut mortuus diu pmāsit Post aliq̄t aūt dies tāde in se reuersus. et demētie sue sero penitēs ad scm̄ palemonē venit. et cū magno fletu q̄d sibi acciderit exposuit dicens Agnosco pater agnosco qꝫ ego causa mee pditiois existā Et subito correptus ab immūdo spū de cōspectu illorū psiliuit. ⁊ per deserta discurrēs agebat ifrenis Peruenit aūt ad ciuitatē panos et ibi in fornacē sese p̄cipitās ptinus icendio iterijt

xc

Ibidē venerabilis palemō dolore splenis q̄ ex nimia abstinentia illi puenerat. toto corpe graui cepit egtudīs icōmodo laborare Rogatus igit a fribus aliqbus q̄ ad eū grā visitatiois aduenerāt ne pemitteret corpus debile frangēt. sed ei q̄tulumcūqꝫ solacij patētur ipē di. tande cessit oratioibus vt victu cōgruo attenuata mēbra refouēt Sed hec diuci nō ptulit Nā grauiores solito dolores spleīs expertus relicta ciborū isolentia ad ātiquū victū sine dilatiōe reuertit dicēs Si martires xpi alij p frusta lacerati. alij capite cesi. nōnulli etiā sūt ignibus cōcremati. et tamē vsqꝫ ad finē fortiter tolerarūt p fide cur ego pacie premia puis cedes doloribus ipatienter abiciā. et desiderio vite pn̄tis afflictiones momētaneas iaiter expauescā? Denicꝫ suadentibus acqeui cibos isolitos sumē. q̄ michi dolores auxerīt pocius q̄ꝫ vllā requiē prestiterūt Recurrā ego ad pristia remedia et cōtinētie subsidia nō relinquā. ī qbus ē vt ego sum certus ois pre deū requies et vā leticia Nō eī pter hoies hec arma suscepi ꝫ ob amorē dei hijs certare pposui. Sic itaqꝫ viriliter agēs itra mensē dierū valido lāguore cōsūptus ē

xci

Post hec āgelica āmonitiōe pachomius edoctus ad locuꝫ cui tabenēse vocabulū ē se cōtulit atqꝫ multiplicatis ibi aliqbus cellulis cepit adunare discipulos Tal igit et tāta sci pris cōuersatio longe late

q₃ crebresceẽ⁹· alios quidẽ ad agẽ
das dño grãtias excitabat· plures
q₃ ad amorẽ monachice cõuersati
onis feruẽter accẽdit Inter quos
et theodorus adolescẽs ãnorū fere
xiiij· christianis atq₃ secundū se
culū preclaris ortu⁹ parẽtib⁹ hoc
mõ cõuersus ẽ Octauo yd⁹ ianu
arias quadam apud egiptū celebra
batur ex moẽ festiuitas Cernẽ⁹
itaq₃ theodorus domū suam ãplã
splendidam et bonis oibus abun
dantẽ· per gratiam dei cõpunct⁹
corde talia secum cepit euoluere·
Quid tibi proderit ifelix theodorẽ
si totum mūdum lucrat⁹ fueris·
et tpalibus vtẽs vsq₃ quaq₃ diui
tijs ab illis eternis bonis ⁊ imm or
talibus excludaris ? Null⁹ enī po
test et presentibus delitijs pfrui ⁊
phennis glorie pmia pmereri Su
per hijs ergo fortiter igemiscens
penetralia sue dom⁹ igressus est·
et procidens in faciẽ suã cū lacr̃is
ait Ops de⁹ q occultorū es cogni
tor· tu scis quia nichil horū q̃ sūt
i hoc seculo amori tuo ppono· ppter
ter quod obsecro te vt illuminãs
aiam meã dirigas· ne in eternã
mortem obtenebrata pcãs obdor
miat· sed rdempta tuo munẽ per
oia te collaudet atq₃ glorificẽ Hec
eo orante venit mater illius· et vi
dens oculos eius plenos lacr̃is ait
Quis te kmie cõtristauit vt seque
streris a nobis ? Sollicitj ac dolẽ
tes vbiq₃ te querebamus vt nob
cū pariter epuleris Qui rñdit· Per
ge queso mater et cibum sume· q₃
nunc ego mãducaẽ non possū Et

cū₃ ad scholas ãbularet vt lr̃as di
sceret· ieiunabat vsq₃ ad vespe
rū· frequenter et biduana ieiunia
trãsigebat· per duos annos oib⁹
preciosis et delicatioribus cibis ab
stinẽs· seq₃ ad perfectã cõtinen
tiam q̃ntum etas illa patiebatᷣ ex
tendens Cepit itaq₃ itra se tracta
re q̃tinus mõasteriū peteret· se q₃
scẽ regule mãciparet Et deserẽs õ
mia q̃ habebat quosdã religiosos
viros rpperit optia istitutione vi
uentes habitauitq₃ cum eis i dñi
amore proficiẽs· ¶ Hic post at
tract⁹ fama bone cõuersatiõis pa
chomij et fratrū ipsius puenit tan
dẽ ad eos· vbi receptu⁹ intra mõa
sterium q₃ perfecte atq₃ sollicite
dño seruierit· atq₃ parẽtes cū õni
bus que mūdi sunt cõtẽpserit Re
q̃re supra distĩn· ij· exẽplo· xliij
· xcij

¶ Postmodū scũs pachomiu⁹
factus ẽ pater fere quinquaginta
miliū monachorū· et cū solẽnitas
ex more deposceret vt misteriorū
celestiū participes fierent e pxis
viculi⁹ presbiteros conuocabant
q̃ eis festum leticie spiritualis im
pleret Nõ ei patiebatur ide senex
inter eos esse quẽpiã q̃ clericatus
officio fūgẽtur· Dicebat ei mul
to meli⁹ atq₃ cõmodi⁹ mõachis
non solū nullum prsus honorẽ q̃
rẽ pmat⁹ ⁊ glorie· vmeciã occasi
ones h⁹ cemõi de cenobij⁹ ãputari
q₃ frequẽter hic iter fr̃es cõtentio
nes et emulatiões iutiles nascerẽ
tur· Sicut enī scintilla ignis cū i
messẽ ceciderit nõ cito extinguitᷣ·

et iterdū toci? āni frcūs exurit· ita cogitatio ferat̄ ābit? si in mentes irrepserit monachorū vt vel p̄mi cupiāt eē vel clerici nisi cito suggestiōis h? ardorē d̄ suo corde expellāt· illico pdent cōtinentiā mlt̄is laborib? acqsitā Oz ergo cū ōmi māsuetudie ⁊ puritate coicātes xpi ecclās clericos venerari· qz hoc expedit monachis· nullas aūt religiosas appetere digtates· xciij·

¶ Quidā iuuēis noīe siluan? de scena .i. d̄ ludis sceiāc? ɔuersus ad scm̄ pachomiū veīt volēs in mōasterio cōmorari· Qui cū suscept? esset ifectus puersa cōsuetudie seculi nullis discipline regulis poterat coherceri· saluteq̧ ppam negligēs suis vāitatib? pristis atq̧ regul̄ se occupabat· adeo vt nōnl̄los ex frīb? euerteret ⁊ ad studiū sil̄e cōmoueret Q d̄ plurimi nō ferētes scō pachoīo suggerūt· vt eum de mōasterio pelli p̄cipet Ad quā rē nō eis ānuit· ꝫ eq̄nimit' frēs āmōnuit p̄fatū frēz vt se corrigēt ⁊ ab ātiq ɔuersatiōe reuocarz Pro q̄ etiā dñz iugiter exorabat vt ei cōpūctionē cordis solita pietatis abūdātia largiret̄· Cūq̧ mēoratus iuuēis in ppa p̄sisteret p̄uitate· et alijs exēplum pditiois ondetet· ad postremū visū ē oibꝫ vt a scā cōgregatioē velut idignis sim? arceret̄ Sz beat? pachomi? hoc ide credidit differēdū Quez etiā mitissia atq̧ sapiētissia correptioē ɔueniēs ⁊ celestib? erudiēs istitutis· ita d̄mo tiore succedit· et sic anima eius fut urorūz de fide cōpuncta ē· vt se deīceps a lacr̄is cōtinere nō posset Emēdatus itaq̧ p oia magnū ceteris documentū exhibuit· qz ī oī loco et oī operatioē flebat iugiter· et ne tūc q̄dem cū cibū iter frēs capet a lamētatioē cessabat Que res pmouit etiā multos ex mōachis q̄ et dixerūt ei Tandem te a plāctu cohibe nec tāta q̄sumus afflictiōe deiciās· Qui rn̄dit Conor quidē sicut iubetis a lacr̄is tpare nec possum Pectus eīn meū veluti q̄dā flamma ɔburēs quietū me eē nō sinit· Rursus ipi dixerūt· Apud te ī secreto tuo vel certe in orōibus plāgito· cū vero ɔuenimus ad mēsā cibū sumere debes a fletu sustiere· qz plures e frībus videntes te plāgere mādncare nō possūt· Et illis cogebātēū fatēi· cur ita se suis diluerct fletibus Tunc ait ad illos Non vultis vt plagā cū videā me multis foueri obsequijs scōruz patrum· quorum et puluis peduz michi venerandus est Nec eis me cōferre obsequia dignū prorsus exīstio· Nō ego plāgam qꝫ homo de scena multis peccatis obnoxius officia tāta percipiam ꝯ· Timeo valde ne sicut dathan ⁊ abirō me quoq̧ prophanum hiatu suo terra degluciat Illi nāq̧ impijs aufibus maibus qꝫ pollutis p̄matum sibimet vsurpare temptarunt· ego vero post tantam cognitionē dīuini muneris anime mee salutē desidiosa conuersatione neglexi· Ideo quippe huiusmodi recolēs non erubesco flere coram ōmibus

q2 facinora mea multa esse cogno
sco· q̃ iugibus lacrimarũ fontibꝫ
debeo expiare· q̄ si ipsã miseram
animam per lamenta diffũderem
nichil facere magnum· q2 nullũ ꝓ
factis meis in pñti dignũ possũ re
perire suppliciũ· Cũq3 ꝑ dies sin
gulos idẽ frater ad meliora ꝓficε
ret· oẽs q3 ꝓpemodũ in hũilitate
superaret· ita de eo scũs pachomi
us cepit oibus dicẽ· Testor frẽs
ac filij corã deo et ãgelis eius· q2
ex quo cenobiũ hoc fundatum ẽ
nullũ de frĩbus q̃ mecũ sunt vel fu
erũt hũilitatẽ meam secutũ eẽ co
gnosco nisi vnum tñm̃ õ Quo fra
tres audito nõnulli putabãt hũc
theodorũ· alij petroniũ· alij orsisi
um· Cũq3 rogaret eũ theodorus
vt q̃s esset deꝓmẽtã scũs idicare
differret· rursus eũ theodorus ve
hemẽter vrgebat Alij ex frĩbus
maiores plurimũ p̃cabãtur vt di
ceret· q̃s esset cui tale testiomum
ꝓhiberet· Tunc rñdit pachomi⁹
Si scirẽ eum denuo vane glorie
stimulis icitari nec prorsus oñde
rem· ꝫ q2 proculdubio credo q̄ ꝑ
grãz cristi q̃ztũ ei laudes accreue
rĩt· tãtũ ipẽ munus hũilitatis ac
q̃ret Jdarco vt eũ possitis imitari
palã btificare non desino Tu q̃dẽ
theodore ã q̃cumq3 tui sũt filꝫ es i
monastẽio certãtes· diabolũ for
titer vicistis vt passerẽ· et sub ve
stris pedibus allisistis eũ ꝑ dei g̃
tiã cõculãtes vt puluerẽ· Sed si
qꝺ absit neglexeritis i aliq̃ cõsur
gẽs is q̃ sub vestigijs vr̃is ẽ adũ
sũ vos graui furore debachabit·

Juueis autẽ siluan⁹ quẽ dudũ de
mõasterio pellẽ volebamus· ita
ꝓstrauit inimicũ et a sensibus suis
effugauit vt nusq̃3 corã eo appaẽ
at· altaq3 eu3 hũilitate superauit
ꝑ oia Et vos quidẽ frẽs hñtes ope
ra iustiae i hijs q̃ gessistis glorio
se confiditis· hic aũt q̃zto forci⁹
pugnat tãto se iferiorẽ iudicat·
ex tcta mẽte totaq3 v̄tute iutilez
se repr obũq3 ꝓnunciãs Jõ deiq3
et lacrĩas habet i promptu· q2 se
metipm̃ i inis hũiliat et inclinat
nec alic⁹ momenti qꝺ gẽit existi
mat· Diabolum ãt nil reddit ita
iualidũ sicut hũilitas de corde pu
ro cui tñ correctionis opa probã
tur adiuncta Sic itaq3 viriliter
ãte fatus siluan⁹ ꝑ octo ãuoꝝ cur
ricula deo militãs cursũ vite sue
finiuit i pace De cui⁹ exitu testa
tus ẽ beatus pachomius q̄ multi
tudo scõrũ angelorũ cu3 magna
leticia sumẽntes eius aiam velut e
lectam hostiã cristi cõspectib⁹
obtulerũt· xciiij·

Zacheus quidã mõachus
post lõga cõtinẽtie tp̃a regio mor
bo correptus sequestratus a frĩbꝫ
habuit cellulã tota vita sua pane
tãtu3 et sale cõtentus Semp aũt
ꝓhiatas operabatur tãtaq3 cõtri
tionẽ ꝓpter dñm sustinebat vt se
pe funiculos itorquens cõpũgerẽ
tur man⁹ eius vt sãguis gutte ef
flueret in tãtum vt ex ipso opere
magna viri tolerantia monstrare
tur· Jn tanta igitur infirmitate
corporis ꝯstitutus nũq̃3 frĩn colle
ctã deseruit· ꝫ ad exẽplẽdas oẽs

diurnas orões sollicite cõuolauit nūq̄z q̄ dormiuit iterdiu Cõsueue rat aūt p singulas noctes plus q̄z sõpnū capet quedaz de scripturis scis meditari ·totaq̄z mēbra sua xpi signaculo muniens glorifica bat dñm· ⁊ ita paululū q̄escebat Dem̄ cca noctis mediū surgēs vs q̄z ad matutīas oratiões alacer p manebat· huī9 aliqñ manus qui dā frater inspiciēs opis nimietate atq̄z violēcia fortiter sauciatas et respersas sanguine dicit ei Quid ita pater durissio te laboē discruci as maxīe tlī iifirmitate depress9: An forte metuis ne apud deū con trahas offensā vel ocij crimē icur ras si non fueris sedulo operatus Scit dñs quid pateris ·et q̄z nēo tātis tribulationibus afflict9 vllū valet opus attingē p̄ pue tu qui nulla ncc̄itate cõstringeris Naz si peregrīs pauperibus p deo vsq̄z ad sufficientiā largimur· q̄ztoma gis tibi tanto prī cū deuotiõe ma xima seruiem9: Ad quod ille rñ dit· Jmpossibile ē me non opari Et frater ait Si tibi hoc placet sal tē man9 tuas oleo pūge ne tm̄ sā guinem pfluētes ī labore deficiāt Qui õsilio eius acq̄escēs fecit qd hortatus est eū ·et in tātū vulne rate man9 eius grauate sūt· vt ne quaq̄z sufferre poss3 cruciat9 Ad quē visendū btūs pachomi9 veni ens ait ei Putabas frater q̄ te pos set iuuare oleū: Quis ergo te coe git ita sedule laborāe· et vt sub p̄ textu opis in hoc visibili oleo ma gis q̄z ī deo spē tuā poneres Aut nūq̄d ipossibile ē deo sanare te Aut ignorat egtudies singulorū: Sz vtilitatē cõsiderās aiarū nrārum si nit ad momētū nos pati tristiciā vt tolerātie ppetua premia largi giat· Super ipm igit curā sollici tudinē q̄ iactemus · ⁊ qñ voluerit vel quō iudicauerit ipē terminū do lorib9 nr̄is benign9 iponet Qui re spondēs ait· Jgnosce michi vene rabil' pater et ora pro me ad dñz vt et hoc delictū michi dimittere pro sua pietate digne' ·Afferebāt aū plurimi de hoc ipso sene q̄ p ā num ītegrū se defleuit ·p9 bidua nū ieiunium parūp cibi pcipiēs · Hūc scūs pachomi9 mōachis p ponebat· velut exēplū beatorū o pm firmamētūq̄z vtutū Ad quē quē etiā eos q̄ erāt ī merore positi dirigebat· quia hēbat ⁊ cõsolato riū verbū sicuti nullus ali9 · Qui vsq̄z ad finē fortiter ⁊ legitiē decer tās in senectute scā pro dolorib9 tātis eterna solacia recepturus ad celestia reg̃ trāsiuit·

xcv

Cū scūs pachomius mōasterīa quorū curā gerebat q̄dā vice iuiserit· õtigit vt cū vni ex ipsis appinquasset q̄ cuiusdaz frīs exe quijs occurrit q̄ vitā suā negligē ter consūpserat· Frēs autē mona sterij funus honorifice proseq̄bā tur psalmos solito cõcinētes ·pñti bus defuncti pntibus ac ppinq̄is Qui cum vidissent pachomiū fe retrū deponūt vt p mortuo necnō et p se dño supplicaret Qui mox vt orõez debitā psoluit õsus ad frēs ait Desinite psallē· p̄cepitq̄z

defuncti vestimẽta splẽdida q̄bꝰ indutus erat auferri. et corã oibꝰ exuri. et ita cadauer efferri iussit preter aliquã psalmodiaz atq; se peliri. Frẽs igitur cũ parentibus et vniuersis qui tũc aderãt pcabã tur senem vt cõsuetam sup eum psalmodiã celebrari pmitteret. q̄ bus cum non acquiesceret ceperũt parẽtes dicere Quid ẽ hoc specta culũ nouũ? Noli quesumꝰ iferre mortũo quod nec tuam penitus cõdecet scitatem Nam a nobis hinc maxio notamur obprobrio Qui bus rñdens pacbomiꝰ Vere frẽs ac filij plus vobis pñtis mortui mi sereor. quia vobis de visibili re ac tpali curãtibus. ego de inuisibili eius substãtia sollicitudinẽ gerã. et idcirco hec erga eũ fieri iubeaz Et vos q̄dem maiores illi dolceẽs per hunc honorẽ quã putatis ac q̄ritis Ego aũt quãtulãcumq; re quiem ei vel satisfactionẽ p hac i iuriã pparabo Sepelite ergo euz sine psalmis vt dixi Potẽs ẽ deus benignꝰ p supplicatiõe nrã puitatis eũ i eternã suam requiẽ colloca re. hec cũ dixissz abierũt. et sicut venerabilis pater pcepat fecerũt.

Alia q; vice scũs .xcvi. pater cum ad quoddã monaste rium suũ pperassent. occurrerũt ei frẽs ɔgregatiõis illius vt summa illum veneratiõe susciperent. Inter quos etiã infantulꝰ quidam illiꝰ mõasterij occurrẽs clamaẽ cepit ac dicere. Vere pater ex quo hic ãbulasti nullꝰ olera aut legumẽ adhuc coxit. Ad quẽ scũs grata mente rñdit Non contristeris fili mi ego iã coquam. Et ingressus monasteriũ post orationez coqui nam intrauit. et iueniẽs fratrẽ qui coquine perat psiatos .i. mattas operantem ait ad eum Dic michi frater q̃ztũ tpis habes ex quo nõ coxisti fratribus olera vel legumi na? Qui rñdit. Sũt fere duo mẽ ses Et scũs Quaẽ cõtra preceptũ facere voluisti vt tanta fratruz ne gligeretur vtilitas? Qui humili ter respondit. Optauerã quidem venerabilis pater cotidie implere ministeriũ meum. sed q; quicq̄d coquebaz nõ cõsumebaẽ a fribz q; oẽs abstinẽt. soli quippe pue ri coctum pcipiũt. ne tãto labore pate pdereãtur expense pterea nõ coxi pulmẽtuz Ac ne ociosus eẽz psiatos elegi cũ fratribus texerẽ. sciẽs vnum de hijs qui mihi depu tati sũt ad opus huiuscemõi pos se sufficere vt paruas escas .i. oli uas vel herbulas ad refectionem fribus appararet Hec pachomiꝰ audiens iussit afferri psiatos qui gentos quos fecerat frater ille. a oẽs fecit cõburi dicẽs eis. Sicut vos traditã vobis erga dispensati onẽ fratrum regulam despexistis sic ego laboẽs vrõs passꝰ ɔcremaui. quatinus cognoscatis q; pnicio sum sit patrũ instituta conuellẽ q̄ pro aiaruz salute puisa sũt. An ignoratis q; gloriosum sit semper abstinere a presentibus? Nam si quis ab ea r. que in eius ptãte ẽst diuina consideratiõe se continet. magnũ consequitur a dño pmiũ

Ab ea vero re cuius vtēdi licentiā nō habz q̄dā noscit̄ ncc̄itate cohibéi. et iō ꝓpt̄ ncc̄itatez coactā frustra videt̄ expectare mercedē De niqꝫ cū plures esce apposite fuerīt si frēs parci9 hijs vtūtur ꝓpter deum sibi maximā spem reponūt. De ċibis autē quos non videt nec facultas eis ad pcipiendū vlla tribuitur. quomō ꝓ pcimonia p̄mi ū ɔcedit̄: Ideoqꝫ ꝓpter eixguos sumpt9 tāta fratrū nō debuit iter mitti cōmoditas. .xcvij.

Ingress9 aliqñ pachomi9 qδdā monasteriū. venit post orationē ad frēs q̄ pfiatos opabant̄. sedens qꝫ cū eis cepit et ipse texere. Trāsiens autē puerul9 q̄ ɔstitut9 erat ad obsequiuz eius q̄ septimanam faciebat. intēdit texentē beatuz pachomium et dicit ei. Nō bñ pater oparis Aliomō abbas theodorus itexit Et mox cōsurgēs ait ad puerū. Ostēde mihi quō texere debeā Et cū didicisset ab eo sedit rurs9 ad op9 suū mēte trāquill9. et in hoc fcō superbie spm̄ comprimēs Nam si scdm carnem quātulumcūqꝫ sapet. neq̄quā pueri monitis acq̄escēt. sed pocius icrepasset eū. q̄ vltra etatē suā loqui presumpsisset xcviij

Theodoro autē grauis passio capitis acerrios dolores excitabat Qui cū rogaret pachomiū vt euz suis rleuaret oratiōibus ait ad eū Putas fili q̄ alicui cōtigat dolor aut passio. aut aliq̄d h9cemodi sine pmissiōe dei: Idcirco i dolore sustiē et in hūilitate paciam habe et qñ voluerit dñs tibi cōferet sanitatem. Qδ si te diuci9 pbare dignetur grat9 esto. vt pfectissim9 iob q̄ i multis tribulationibus bñdicebat dño Et tu q̄ꝫ sicut ille ꝓ doloribus tuis maiorē req̄em a dño percipies Bona q̄dē est abstinētia et i oratiōe perseuerātia. tamē ifirm9 maius premiū adipiscit̄. cū lōganimis et patiēs iuenitur.

Ex dialogo seueri de vita sancti martini.

Exemplū. xcix.

Postumianus Virum vidi in9 paruo tugurio qδ nō nisi vnū recipere posset habitantē. De hoc illud ferebat̄ q̄ ei lupa solita erat astare cenanti. nec facile vnq̄z bestia falleret̄ quin illi ad legitimaz horā refectionis occurreret. et tā diu pro foribus expectaret. donec illi panez q̄ cenule supfuissz offerret Illa manū eius lābere solita erat atqꝫ ita q̄si ipleto officio et p̄stita cōsolatiōe discedē Sed forte accidit vt sanctus ille dū fratrē q̄ ad eū venēat deducit abeuntē diuci9 abessz Et non nisi sub nocte remearet Interim bestia ad cōsuetudinariū illδ cene tēpus occurrit Vacua cellula cum familiarē patronū abesse sētiēt ingressa curiosius explorās vbinā esset hitator casu contigua cū paib9 q̄nqꝫ palmicia sportula pēdebat Ex hijs vnū p̄sumit et deuoāt Dein ppet̄ to scelē discessit Regressus heremita vidit sportu

iam dissolutã non cõstante panũ numero. Dãpnium rei familiaris itelligit. ac prope lumen pais ab sumpti fragmenta cognoscit Sz non erat icerta suspicio que furtũ persona fecisset. Ergo cũ sequẽtibus diebus ꝑm consuetudinem bestia non venisset. nimirũ audacis facti conscia ad eum venire dissimulans cui fecisset iniuriã. egre paciebatur heremita se alumpne solacio destitutum Postremo illius oratione reuocata. septimum post diem affuit vt solebat ãte cenanti. Sed vt facile cerneres verecundiam penitentis non ausa ꝓpius accedẽ deiectis in terram ꝓfũdo rubore lumib9. qđ palã licebat intelligi quãdã veniã precabatꝰ. Quam illi9 cõfusionẽ miserat9 heremita. iubet eam ꝓpius accedere et manu blanda caput triste mulcet Deinde pane duplicato ream suam reficit Ita indulgentiam cõsecuta officij consuetudinem deposito merore reparauit. .c.

Alter quidaz anachorita cui nomen illustre erat in parte deserti que fiem iũgitꝰ habitabat Hic cum se pmũ ad heremũ cõtulisset et herbis herbarũqꝫ radicibus q̃ꝰ ꝑdulces interdũ et saporis eximij fert harena victurus ignarus germinis eligendi. noxia plerumqꝫ carpebat. Nec erat facile vim radicum sapore discernere. quia õnia eque dulcia sed pleraqꝫ occultatione nature virus letale habebãt. Cumqꝫ ergo edentem vis iterna torqueret et immensis doloribus vitalia vniuersa quaterentur. ac frequens vomitus cruciatibus nõ ferendis ipsam aĩe sedem stomachi iaz fatiscente dissolueret. oia iam penitus que essent edenda formidans. septimũ in ieiunijs diez spiritu iam deficiente ducebat Tũ ad eum fera cui ibicis nomen est accessit. huic propius astanti fasciculum herbarum quem collectũz pridie attingẽ non audebat obiecit. Sed fera que virulenta erant ore discutiẽs. q̃ innoxia nouerat eligebat Ita vir factus ei9 exẽplo quid edere quid respuẽ deberet edoctuꝰ ꝑiculũ famis euasit. et herbarum venena vitauit.

No

Cum quidam se .ci. culi actibus abdicatis moãsterij magne dispositionis igressum cepisset rogare. abbas ei cepit multa ꝑponere graues esse istius discipline labores. suauero dura imperia que null9 facile valeret implere paciencia. aliud pocius monasterium vbi facilioribus legibus viueretur expeteret potiuꝰ. non tẽptaret aggredi quod implere non posset. Ille vero michil hijs terroribus potuit ꝑmoueri. sed magiꝰ ita omnem obediẽtiam polliceri. vt si eum abbas in ignem ire preciperet non recusaret intrare. Quaz illius professionem vbi magister accepit non cunctatus probare profitentez. casu clibanus prope ardebat. qui multo igne succẽsuꝰ coquendis panibus parabatur. Exũdabat abruptis flamma fornacibus. et intra camini illius con

aula totis babenis regnabat incē diū Hoc igit̄ aduenam illum iu bet magister intrare Nec distulit parere precepto. medias flāmas nichil contactus ingreditur Que mox tam audaci fide victe velut illis quondam hebreis pueris ces sere venienti Supata natura est fugit incendiū. Et qui putabat̄ arsurus velut frigido rore pfusus se ipse mirat⁹ est. .cij.

Quidam scūs fugandoruz de corporibus obsessis demonū icre dibili pditus ptāte iaudita p sin gulos dies signa faciebat Non so lum enim pñs neq; v̄bo tantum. sed absens q̄z interdū aliciꝫ sui fi briꝫ aut epistol̄ missis corpa ob sessa curabat Hic ergo mirū i mo dum frequentabatur a populis ex toto ad eum orbe venientibus Taceo de minoribus. p̄fecti coi tes q; ac diūsaruz iudices potesta tum pro foribus illius sepe iacue runt. episcopi q̄z sanctissimi sacer dotali auctoritate deposita conti gi se ab eo atq; benedici hūiliter postulantes. scificatos se atq; di uino munere illustratos quotiens manus illius vesteq; contigerent nō immerito crediderūt. Hic fere batur ab oi potu in perpetuū pei tus abstinere. p cibo tibi sulpiti i aurem loquar ne gallus hoc audi at. septē tantum carīcas sustētari Intēa scō viro vt ex v̄tute honor ita ex honore vaītas cepit obrepē Qd malū ille vbi pmū potuit in se sētire grassari diu multumq; di scutē conatus ē. ꝫ repelli penitus vel tacita conscia vaītas pseuerā te virtute nō potuit Vbiq; nomē eius demones fatebātur Excludē a se cōfluentium populos nō va lebat. Virt⁹ interī iacēs serpebat in pectore. et cuius nutu ex alio rū corporibus demōes fugabātur seipsū occultis cogitatiōibus vaī tatis purgare non potuit Totus igitur precibus cōuersus ad deuz fertur orasse. vt permissa in se mē sibus quinq; dyaboli ptāte sil'is hiꝫ fiēt quos ipē curauerat Quid multis moror? Ille qui prepotēs ille qui signis atq; virtutib⁹ toto oriēte vulgatus. ille ad cuius li mina populi ante cōfluxerāt. ad cui⁹ fores summe isti⁹ seculi se p strauerūt potestates. correpti⁹ a demone ē tent⁹ i viculis. oia illa que energumī solent ferre perpes sus Quinto demuz mēse purgat⁹ est non tātum deone ꝫ quod illi erat vtilius atq; optacius vaītate

Adolescēs quidā i asia .ciij. pdiues opibus gn̄e clarus habes vxorē et filiū puuz. cū i egipto t̄ bun⁹ esset. et frequētibus aduer sum blembos expeditiōib⁹ q̄daz hēmi cōtigisset. scōrū etiā tab'na cula cōplura vidissꝫ. a beato viro iohāne verbū salutis accepit Nec moratus iutilē militiā cuz vano il lo honore contēpnē heremū cōstā ter igressus breui tpe in oi genere v̄tutū pfcūs emicuit. potēs ieiui is hūilitate cōspicuus fide firmus facile se āntiquis monachis studio v̄tutis equerat Tū iterū subiꝫt euz cogitatio inuecta per dyabolum

ꝙ rectius esset vt rideret ad patri
am filiumq3 vnicum ac domum
totam cum vxorē saluaret. quod
vtiq3 esset acceptius deo q̄3 si solū
se seculo eripere contentus salutē3
suorum non sine ipietate neglige
ret. Istiusmodi ergo false iustiā
e colorē superatus post quadrien
nium fere cellulam suam atq3 pro
positum heremita deseruit. Sed
vbi ad proximum monasterium
quod a multis fratribus habita
batur accessit causam discessiōis
atq3 consilium querentibus confi
tetur. Renitentibus cunctis at3
precipue loci illius abbate. male
animo fixa sententia non potuit
euelli. Igitur infelici se obstina
tione proripiens cum dolore om
nium digressus a fratribus vix
ex conspectu abscesserat implet⁹
a demone cruentasq3 spumas oē
prouoluēs dentibus seipsum lace
rabat. Deinde ad idem monaste
rium fratrum humeris reportat⁹
cum in eo coherceri immund⁹ spi
ritus non valeret necessitate cogē
te ferreis nexibus alligat⁹. pedes
cum manibus vinciuntur. Non i
merita pena fugitiuo. vt quē3 nō
cohibuerat fides cathene cohibe
rent. Post biennium demum ora
tione sanctorum ab immundo spi
ritu liberatus. ad heremum vnde
discesserat mox regressus. et ipē
correct⁹ est alijs post futurus ex
emplo. ne quem aut false iustitie
vmbra decipiat. aut incerta mobi
litas inutili leuitate compellat se
mel cepta deserere.

Illud vero sulpiti meminisse
te credo quo affectu nobis cu3 a
tu coram adesses illam virginem
sanctus martinus predicaēt. que
ita se penitus ab omnium virorū
oculis remouisset. vt ne ipsum q̄
dem ad se martinum cū3 eam ille
officij causa visitare vell3 admise
rit. Nam cum prope agellum il
lius preteriret in q̄uo se ante com
plures annos pudica cohibebat.
audita fide illius atq3 virtute di
uertit vt tam illustris meriti puel
lam religioso officio episcopus
honoraret. Nos consequentes ga
uisuram illam virginem putaba
mu⁹. siquidem hoc in testimoniu3
virtutis sue habituram ad quam
tanti nominis sacerdos deposito ꝓ
positi rigore venisset. Verum ipsa
fortissimi vincula ꝓpositi ne mar
tini quidem contemplatione lax
auit. Ita vir beatus accepta per
illam feminam excusatiōe lauda
bili. ab illius foribus que videdā
se salutandāq3 non deberat letus
abscessit. O virginem gloriosam
que ne a martino quidem passa
est se videri. O martinum beatu3
qui illam repulsam non ad contu
meliam suam duxit. sed magni
ficans illius cum exultatione v̄tu
tem. inusitatum in hijs dūtaxat
regionibus gaudebat exemplu3
Ergo cum haud lōge ab illa vil
lula nos manere nox imminēs co
egisset xenium beato viro eadem
illa virgo transmisit. fecitq3 mar
tinus quod antea nō fecerat. nul
lius enim ille vnq̄3 xeniu3 nulli⁹

munus accepit. nihil ex his q̄ vir go venerabilis miserat refutauit: dicens benedictōem illius a sacer dote minime respuēdā q̄ esset mul tis sacerdotibꝫ p̄ferenda. Audiāt queso virgines istud exemplum vt fores suas si eas mali obsidere voluerint etiā bonis claudāt. et ne ad se improbis liber fit accessus: non vereātur etiā excludere sacer dotes. Totus hoc mūdus exaudi at. videri se a martio v̄go nō pas sa est. .cv.

¶ Quodā die dum sanctus mar tinus in area q̄ parua admodū ta bernaculū ambiebat in suo sedili ligneo resedissꝫ vidit duos demo nes in excelsa rupe consistere. inde alacres ac letos vocem istiusmodi adhortatiōis emittere. Eya te bri ctio. eya te brictio. Credo cerne bant miserrimi eminus ꝓpinquātē cōscij q̄ntam illi rabiē spiritus su scitassent Nec mora. brictio furi bundus irrupit ibi plenus insanie euo mit in martinū mille cōuitia. Ob iurgatus enī pridie ab eo fuerat cur qui nihil vnq̄ʒ ante clericatuʒ quippe qui in monasterio ab ipso martino nutritus erat habuissꝫ equos aleret mācipia compararet. Nam il lo tempe arguebatur a multis q̄ nō solum pueros ſ etiam puellas sci tis vultibus coemisset. Quibus re bus infelicissimus insano felle ꝯmo tus. et vt credo precipue demonū illorū agitatus instinctu martinū ita aggressus est vt vix manibus temparet. Cū quidē sanctus vul tu placido mēte trāquilla infelicis amentiā p mitia verba cohiberet ſ ita in eo nequā spiritus redūda bat vt ne sua quidē illi q̄ʒuis va na admodū mens subesset tremen tibus labijs incertoqꝫ vultu d coloē pre furore rotabat verba peccati. se asserēs sanctiorem quippe qui a primis annis in mōasterio inter sa cras ecclesie disciplinas ipso mar tino educāte creuisset. Martinū ve ro et a principio qd ipse diffiteri non posset militie actibus sorduis se. et nūc p inanes supstitiōes et fantasmata visionū ridicula pror sus inter delirāmēta senuisse. Hec duʒ multa atqꝫ alia q̄ reticere me lius est acerbiora vomuisset egres sus tandē furore satiato q̄si qui se penitus vindicasset rabidus ea par te qua venerat recurrebat. Tū in terea credo p martini orōnes fuga tis ab illius corde demonibꝫ redu ctus in penitētiam mox reuertit. atꝫ ad martini se genua ꝓstrauit veniā poscens. fatet errorē. nec sine demōe se fuisse tandem sanior cōfitetur. Nec erat apud martinū labor iste difficilis vt ignosceret supplicāti. Tūc et ipsi et nobis om nibus sanctus exposuit q̄liter illuʒ a demonibꝫ vidisset agitari. se cō uitijs nō moueri que magis illi a quo eēnt effusa nocuissent. Exin de cū idem brictius multis apud eū magnisqꝫ criminibus p̄sepe pre meretur cogi non potuit vt euʒ a p̄sbiterio submonēt ne suā perse qui videret iniuriā. illud cōmemo rans Si xp̄s iudā passus est cur ego nō patiar brictionē. cvi.

Quadam autem die dum quidam infirmus medicinam expeteret bricciu adhuc diaconu in platea repertum conuenit. cui simpliciter ait Ecce ego prestolor viru beatum et nescio vbi sit vel quid operis agat. Cui briccius. Si inquit delirum illu queris respice eminus ecce celu solito sicut amens respicit. Cumque pauper ille occursu reddito quod pe tierat impetrasset bricciu diaconu vir beatus martinus alloquitur. Ecce ego o bricci delirus tibi videor Cumque ille confusus hec audiens dixisse se denegaret sanctus martinus ait. Nonne aures mee ad os tuum erant cum hec eminus loquebaris? Amen dico tibi. quia iam obtinui apud deum vt post me ad pontificatus honore succederes. sed noueris te in episcopatu multa passuru aduersa. Briccius hec audiens irridebat eum dicens. Nonne veru dixi istum deliria verba proferre? Sic presbiterij honore proditus sepius beatu martinu conuitijs lacessiuit.

Finit distinctio septima.
Incipit distinctio octaua.

Ex vita sancti dunstanni. Exemplu primu.

Profectus est sanctus dunstanus ad elphegu cognatu suu wentanie ecclesie pontificem. A quo cum frequenter rogaretur vt monachatu indueret quatenus qui angelice vite initia haberet perseuerantia in habitu monstraret. Respondit ille excellentioris esse gratie quam in seculo consenuerit et tamen que digna sunt monacho fecerit eo qui se monasterio dedit nec quicquam aliud preterquam quod sibi statutu est post hoc facere potuit. alterum necessitatis. alteru libertatis. Ad hoc episcopus ait. Omnibus communis necessitas est vt qui igne iehenne voluerit effugere igne concupiscentie studeat extinguere. qui non multu extinguitur si fomentia eius humanis sensibus non subtrahuntur. At hoc quod in mundo precipue appetitur libertas hominis est. hac enim amissa cetera nequeunt possideri. Vt ergo deo des quod maxime diligis illa desinat haberi. Cumque huiusmodi verbis episcopus insisteret illu in ambiguo positum grauissima febris inuasit atque ad desperatione vite perduxit. tandem ex insperato recalescens hec ait Legibus voluptatis renuncio. virginem me virginis filius hucusque seruauit. virgine me regina virginu habebit Mox accito episcopo postulat sibi indilate religionis benedictione dari. Tunc episcopus leticia perfusus monachali eum et sacerdotali gratia promouit. ecclesie beate virginis Marie attitulans cui eum ab initio parentum suoru sponsio dicauit. Cumque eum contra diaboli insidias instruxisset dimisit eu pergente ad generationis sue principium. ibi in ecclesia beate virginis mansitabat operans ea que pie norma religionis exigebat. Cui etiam adherente cellam siue speleum proprijs laboribus edificauit. que non

tam hūanī habitaculi q̄ʒ formaʒ gerebat sepulchri. Ut enim ego qui vidi estimo lōgitudo eius nō amplius quinqʒ pedū. latitudo vero duos et semipedeʒ habet. Porro altitudo staturā hominis exprimit si quis i defossa terra cōstiterit. Aliter enī neqʒ satis ad pectus porrigitur. medium ostioli fenestellā apit per quā lumen opanti irradiauit. Verū diabolus nūc sanctū q̄ʒ depellere nitit' tugurio. Fallax ergo fallaceʒ adoptus hominis imaginē sub obscuro vespere cellam adolescentis petit. inmisso capite fenestre incūbit cernēs illum fabrili opere occupatū: postulabat sibi quippiā operis fabricari. Cuius ille calliditatē non aduertēs operi qd postulabat' animū intendit. Interim cepit hostis verba puersa cōpositione facere. mulierū nomia inserere. luxurias cōmemorare. deinde religionē ostēdere. et denuo eadē repetere. Tūc adletha christi q̄s esset intelligēs tenacula q̄bus ferrum tenebat cepit fortiter ignire. et suppressis labijs iuocare christū. Deinde sancto furore actus celeriter ea cādentia de igne rapit. laruale faciē includit. et totis viribus renitēs monstrū introrsus trahit. iamqʒ stando vires sumebat. Cū igitur is qui tenebat' auulso parte tenētis se manibus aufugerat tales imani rugitu fremens vlulat. O quid fecit caluus iste. tenui nā q̄ʒ ꝑ formosa cesarie erat. et ideo de eo talia clamitabat. Mane auteʒ cōgregata est ad eū ꝓpinqui ꝓplī multitudo sciscitās quis ille clamor fuisset qui tanta eos vehementia terruisset. Demonis ait furor ille fuit. Caute vos ab illo agite. q̄a si vocē irati ferre nō potuistis societatem dānati quo pacto sustinebitis? .ij.

¶ Anno ottonis tercij q̄rto mortuus est sanctus dūstannus. cuius vitam descripsit osbernus cantuariē cātor. nulli nostro tempe stilo secūdus. in musica omniū primus. hic osbernus de morte eiusdeʒ sancti sic scribit. Instabat inq̄t dies ascensiōis dn̄ice et pactis vigilijs remāsit in orōne solus in ecclesia dūstannus. et vidit. Et ecce innumera canditatorū multitudo coronas aureas in capitibus gestantiū inestimabili fulgore micantiū per ecclesie ianuā irrumpēs ante ipsū cōglobata cōstitit vna voce eū salutans hoc modo. Salue dūstanne noster salue. Mandat tibi quē pie desideras filius dei q̄tinus si paratus es venias. et dieʒ hāc ad cuius gaudiū suspiras nobiscuʒ celebres. Ad qd ille impterritus manens sciscitatus est q̄ essent. Cherubin ac seraphin inquiūt sumus. et respōde quid velis. Tūc respōdit ille. Hodie dies solēnissimus est et incūbit mihi pane verbi dei plebeʒ reficere. et ostēdere illi quo modo ad hoc gaudiū possit puenire ꝓpter quod et multi cōuenerūt. nec debeo decipe illos. et ideo hodie venire non possum. Qui dixerūt. Ergo paratus esto i die sabbati. ꝑsto sis hinc nobiscuʒ romam

venire et coram summo pontifice san ctus sanctus sanctus eternaliter ca nere. Annuit ille. et illi recedunt. Lecto igitur die ad missam euange lio locutus est ad plebem qualiter nun quam locutus fuerat. Et reuersus ad altare celebrauit misteria. Vbi au tem ventum est ad benedictionem su per populum iterum ab altari predica turus regreditur vt non hominem sed an gelum loqui putares. Iterum ad al tare reuertitur et data benedictione iterum ad populum redit cunctis stu pentibus. et mox vt ad loquendum os aperuit tanta claritate vultus eius resplenduit vt nemo in eum inten dere posset. obitumque suum illis insta re predixit. promittens se illis nunquam defuturum. et tunc ad mensam domi ni regressus est. Eadem die cum a men sa sumpto cibo surrexisset oratori um petijt. et designauit locum in quo se voluit sepeliri Mox languor eum inuasit. sexta feria lecto decubu it. omnesque aduentantes ad sequen da vestigia domini incitabat. Sab bato iterum comunicatus est. et cum horam suam expectaret subito cum lecto in quo iacebat vsque ad supe riora leuatus est. et trabibus obsi stentibus leniter dimissus est ad terram. Hoc vsque tercio factum est Tunc ait ad circumstantes. Vos vi detis quo vocor. si vultis mecum ire ite via qua incessi. deus qui me vocat ipse dirigat corda et corpa vestra ad suam voluntatem in pace Et responso omnibus amen transijt.

¶ Quidam archidiaco iij. nus lundonie conuersus est in mona sterio sancti dunstanni literarum scien tissimus. et cepit religiose conuersari. Post annum quo monachus factus est secretarij officio functus est. et cepit paulatim a religione tepe scere dum maiori libertate ceteris potiretur. Tandem fugam parabat cum quodam iuuene sibi conscio. tamen adhuc animo fluctuabat de hoc quod facturus erat. Statuit autem apud se se non discessurum a mona sterio sine licentia sancti dunstan ni. Venit itaque ad tumbam eius querelam faciens de illis et suam be nedictionem petens. et vt iter suum prosequeretur dixit se ipsius seruum fu turum quocunque pergeret. Veniens post chorum inuenit monachum quen dam reuerendissimum virgam tenen tem et ei immixum stantem et se iuridis oculis intuentem. Quo viso expa uit et ab eo diuertere voluit. Qui virga opposita ait. Quo vadis? Innuit ille non esse loquendum. At ille Sibi loquar nihil ad te dic quo vadis? Quo inquit mea interest Ac sanctus. Nichil est. reuertere ad sepulchrum vbi modo fuisti. et mutata voluntate intentius ora. Re uersus ille orauit sicut prius ora uerat Rediens obuium habuit quem prius in eodem loco. Qui quo ten deret requisiuit. Cui ille. Quid hoc ad te? Multum inquit. quod et tu si te non correxeris in proximo experie ris. nunc ergo redi iterum et muta mentem et muta precem. Cumque ille transire potius conaretur quam redire ille vibrata contra eum virga redire illum coegit. Qui rediens multum pa

uid? orauit ter cio eundē sermōez Et rediens nō inuenit eū quē prius inuenerat. putāsq; se bene orasse ꝯperauit ad ostiuz claustri vbi offendit quē priu? offendeāt turbato vultu cōtra se stantez et interrogātem quo ꝑgeret. Qui respōdit. Quis es tu q̄ me tanta auctoritate constringis? Ait. Queris quis: audi. Ego sum dūstann? possessor et archiepūs huius loci. amator illoꝝ et adiutor qui vere sunt filij hui? ecclesie. Et tu quo modo suffragiū meuz q̄ris qui me et locum istū vis deserere? Mea licentia hinc nunq̄z exibis. ꝟ velis nolis hic remāebis. hic morieris Et quia me audire ꝯtempsisti ecce in pena tua ꝓbabis ꝙ non bene fecisti. Et leuās virgam ꝑcussit eum tercio acriter. et in terraz prostrauit. et disparuit. Ille iacens illic inuectus est et portat? in infirmitoriū. et cepit quotidie augmētari infirmitas. nec poterat dimo sci qualis esset Ille autem reuelare nolebat. tandez positu? est sup ciliciū et cepit letania pro eo dici. Cūq; diceret̄ bis sancte dūstāne ora pro eo. rogauit se sup lectuz poni dicens se modo nō moriturū Et accersito heinrico priore cōfessus est ei oīa. et ꝙ mori nō poterat anteq̄z hoc cōfessus fuisset. Et accepta penitētia et benedictiōe a priore reddidit spiritū.

¶ Ex vita sancti edmūdi. Exemplum quartū.

Cum mitteret sanctum edmundū vna cū fratre suo mater parisi? vt liberalib? imbueretur studijs seu artibus modicā pecunie summā dedit eisdē mater dicēs illis. Si maternā vt bonos decet filios iussionez seruaueritis confido in domino ꝙ in oībus ipse ꝓuisor munificus erit vob. Duo quoq; dedit eis cilicia p̄cipiens vt illis super nudo se vestirēt bis aut ter in ebdomada. Timebat enim ne postq̄z discretionis ānos attingerent per deuexa vitiorū et abrupta voluptatis incederent Ideoq; rudes in arte bellandi familiariter informauit. et prius exercitās q̄z in belli discrimine necessario traherent̄. Ipsa etiam edmūdo quē velut sanctitatis eius p̄scia ceteris filijs plus dilexit. dum studeret parisius cū indumētis lineis ciliciū mittere cōsueuit. Meritoq; eū pre ceteris dilexit qui nusq̄z piaz matrē pius videlicet filius verbis aut operibus offendit. Ita nāq; deo et pie matri sue placere studuit ꝙ omnē a se leuitatem resecans omino choreis alijsq; ludicris seu spectaculis se subtraxit. Diebus q̄z dominicis et festiui? iuxta monitū matris anteq̄z comederet psalterium ex integro psallere consueuit Et quia amantissimus domi totis visceribus studuit auctorez vite diligere ipsuz in forma puerili eidem puero voluit demōstrare. Cū eniz pratuz quoddā spaciādi causa coetanei? inuitātib? cōsensisset ingredi. ab ipso ꝯtamē comitatu se celeriu? sepauit ne ꝯscientie puritatez vel nugis puerilib? vel oci-

osis sermonibus cõtingeret macu
lari. Dum igit incederet solitari⁹
sacris insistens meditationib⁹ ap
paruit ei puer ille cādore niueo ni
tidus ⁊ colore roseo rubicūdus.
qui velut a summo celi cardine elap
su⁹ subito: sic eum prior allocut⁹
est officiosissime salutādo. Salue
dilecte mi. Qd cum audisset pu
er in ignoto sermone pueri mira
tus est. Quem cū ille pauefactū
⁊ hesitantem cōspiceret ipsum de
nuo alloquens quesiuit an ipse si
bi vel tenuiter not⁹ esset. Ille sim
plicitatis columbine respondens
sermōe simplici. Nullaȝ inquit te
neo noticiam tui. nec sum vt esti
mo not⁹ tibi. Adiecit puer. Quo
modo ita tibi sum incognitus p̄ser
tim cuȝ ⁊ in scolis ad latus tuum
sedeam. ⁊ tibi quocūq; fueris in
sepabiliter fuerim sociatus? Dein
de subdit. In faciem meaȝ respice
⁊ quid in fronte mea scriptuȝ sit
aduerte sedulus toto corde. Qd
cuȝ fecisset scriptum in ea legit li
teris celestibus Jesus nazarenus.
Qui statim qd videat ei retulit ⁊
ab ipso protin⁹ audiuit. Hoc est
nomen meuȝ quod tibi memoria
le sit i desiderio aīe. ⁊ hoc diligē
ter ⁊ articulatim noctibus impri
me singulis fronti tue. per hoc
enim poteris contra mortem muni
ri subitam ⁊ quisquis eadem scri
ptura munierit modo cōsimili frō
tem suam. His dictis puer ille in
quem desiderāt angeli pspicere di
sparuit. S; i pectore pueri sui quē
visitare dignatus est non parum
dulcedinis reliquit. .v.

¶ Et cū iā ēēt ēdmūd⁹ singul⁹ i cor
de virtutibus gratū parasset hospi
cium castitatem singulariter habe
re studuit. sciēs q; icorruptio deo
pximū eē facit. carnē suā nulla vn
q̄ȝ polluit imundicia. sed i eo per
mansit vsq; ad obitū virginitas
incorrupta. Nam de cōsilio cuius
dam sacerdotis perpetuaȝ virgini
tatem coram beate virginis vouēs
imagine eidem se virgini velut do
mine cōmendauit ⁊ copulauit per
benter velut spōse. atq; in signū
irrefragabilis federis eam anulo
suo subarrauit nouo more. Anulo
inq̄ȝ quem ad hoc fecit digitū ip
sius imaginis insigniuit. Et vt ei
dem domine amice sue charissime
iugiter impēderet salutatōis obse
quiuȝ in eodem anulo literaliter in
sculptū est illud aue angelicum
Ex tūc ergo sicut ipse confessus
est in obitu quotiēs eiusdeȝ clemē
tissime virginis presidiū inuocauit
ipsa in temptatione puentum. in
persecutione solaciū. in tribulatō
ne remediuȝ. in dolore gaudium
sibi celeriter impetrauit. Vt auteȝ
eadeȝ sponsa sua federis inter eos
initi recordaret̄ ⁊ sponsuȝ digna
retur agnoscere qui eaȝ in sua de
sponsarat imagine: in anulo cū q
post mortem more pontificali exti
tit sepultus inuentum fuit inscul
ptum cunctis videntibus atq; mi
rantibus istud aue. ac per hoc in
manu pontificis atȝ in digito ima
ginis precipuū prelucet testimoni
um per quod euidatius apparet

geſte rei veritas et exemplū. At hoſtis antiquus quo magis eū vi dit in virtute pficere. eo magis a gitatus inuidia pectoris eius pa cem ſtuduit perturbare. Vnd᷑ q̄n dā puellam hoſpite ſue filiam in e ius exciātauit excidiū vt ipudicos oclos in eum iaciens eius commo uere temptaret animum ſignis et nutibus ac ſuſpirijs quaſi dicens tacite dormi mecū. Sed cū per ta lia michil proficeret. apertis cū eo verbis cepit agere. et multis mod᷒ ad amplexus illicitos puocare. Quam ille vt peſtem fugiens ſe pius corripuit. ſed illa nec a viru lento propoſito quod mente cōce perat ſe retraxit. Illa velut altera egiptia pro illicit᷒ inſtitit. ille ve lut alter ioſeph illicita recuſauit. Tandem de illius inportunitate ptēſus quid ſup hoc eſſet agendū melius mente contulit. et habito ſecum conſilio puelle tempus aſſi gnat veniendi ad locum quo va cāe ſtudio conſueuit. Illa ſperā᷒ voti ſe compotem fieri aſſignato tē pore audacter venit. Quā ingreſ ſam et quibuſdam ſuperioribu᷒ ve ſtibus ad eius preceptū ſpoliatā arripuit. virgis qȝ flexibilib᷒ q̄s ad hoc aptauerat ī dorſo peroptiē flagellauit. vt ſic cui colligata e rat in corde ſtulticia ipſam diſci pline diſſolueret dura virga. Fu git illa que dudum fuerat inſecu ta. et vexatio intellectuȝ dedit au ditui. et gratiaȝ appoſuit ita ꝙ ip ſa puella vt aſſeruit huiuſmodi tē ptationē nūq̄ȝ poſtea taliter tole rauit. Sicqȝ dū reſtitit perſequē ti diabolo. ipſe diabolus a puella receſſit ocius et ab ipſo. .vi.

Factus autem edmundus magi ſter artium preter morem tunc le gētium miſſam et horas canonicas quotidie priuſq̄ȝ legeret audiē cō ſueuit. que ſcilicet religioſā cōſue tudo etiam ſuis ſcolaribu᷒ pſuit. quos vt ſecuȝ audire miſſas aſſue ſcerent ſic induxit. Et vt hoc libe rius exequeret᷑ in parrochia qua degebat fecit capellam conſtrui ī honore ſcilicet beate virginis quā ſemper dilectōne coluit ſpeciali.

¶ Die quadam in ſtu .vij. dio occupatus oblitus eſt oratio nem illam O intemerata. dicere. quam in honore beate virginis et beati iohannis euangeliſte dicere conſueuerat diligunter ac deuote Sequenti ei nocte beatus iohan ne᷒ apparuit. et vt ei manum ſuā extenderet imperauit Gerebat ſiq̄ dem in manu ferulam qua veluti eum ſeuiens minabatur eius pcu tere palmam. Viſum eſt ei per cō minationis magnitudinem ꝙ ſi e um percuſſiſſet ex ictu incurriſſet mortem. At ille mox clementior fact᷒ erectaȝ manum mox ſuſpē ſam tenuit. et vt dictam orationē extunc dicere non omitteret fami liarit᷑ pſuaſit. .viij.

¶ Sacre ſcripture edmundus doctor effectus erat tāq̄ȝ lucerna ſup cādelabrū poſitus. Erat enim pdicator egregius. diſputator a cutiſſimus. lector piu᷒. Et ī hi᷒ omnibus effundebat alijs qd᷑ ips

hauserat de fontibus saluatoris. Frequenter multi et magni viri qui ad eum in scolis audiendum confluebant inter legendum a lacrimis se continere non valentes librorum claudebant. Mel siquidem et lac sub lingua habebat. Ideoque dulcedinem non modicam discipulorum mentibus instillabat. Unde multi de scolis suis exierunt doctores eximij vestigia sanctitatis eius pro viribus secuti. Nonnulli etiam ecclesiasticis honorati vel potius onerati beneficijs exonerantes seipsos religioni se dederunt eius succensi facibus lectionis. Nimirum ignis in altari cordis eius ardens iugiter alijs ostendebat lucis iter. Hinc et quadam nocte vidit per sompnium in scolis suis ignem fieri copiosum. de quo septem ardentes extrahebantur facule continentes misterium rei secuture. In crastino enim illius diei dum legeret intrauit scolas abbas quidam ordinis cisterciensis. qui completis lectionibus abduxit secum septem de scolaribus suis. quos ignis septiformis accenderat caritatis. Unde spretis temporalibus et mundo valefacientes viam vite feliciter arripuerunt in dicti abbatis monasterio. ix.

Habuit etiam sanctus edmundus pro consuetudine qualibet die vel nocte dominice passionis insignia meditando recolere. et in eius suauissime delectando illius medullitus inherere. Quadam itaque festiua die multis occupationibus et curis fatigatus cum preuidere non posset lectionem crastinam sequente nocte in vigilijs expendit fere totam. unde circa auroram irrumpente sompno eius occurrit memorie quod in nulla illius diei hora meditatus fuisset iuxta morem de dominica passione. Timens vero ne grauem capitis dolorem incurreret. si antequam iret ad ecclesiam et scolas non dormiret. elegit aliquantum quiescere ac solitam contemplacionem in spe gratie dei tunc irrumpere. Cum ergo se inclinasset ad lectulum apparuit ei hostis antiquus tetrum vultum exhibens et horrendum. Unde territus dextram manum leuauit vt signum crucis faceret quam demon apprehensam tenuit ne leuaret. Ipse vero confisus in domino quasi ambidexter sinistram erexit vt idem faceret signaculum sed diabolus ipsa similiter apprehensa quasi saccus grauissimus cecidit super eum. Tunc deficientibus sibi viribus corporis orauit in spiritu dominum. vt sua virtute seuiente contereret inimicum. Sicque demon ab eo auulsus subito cecidit inter lectum et parietem proximum in momento. Surgens igitur celeriter et sic prostratum inueniens demonem confortatus in fide ipsum cepit aggredi velut hostem. eumque per horribile guttur eius arripuit. et illud stringendo fortiter ita dixit. Adiuro te per aspersionem sanguinis xpi vt michi non omittas dicere quid sit illud per quod tibi valeam plus nocere. et te a meis infestationibus cohercere. Et diabolus ait. Per illud quod nunc nominasti. Et sic diabolus victus disparuit. se victum dolens ab eo quem suis vincendum viribus estimauit. x.

Passa est sub diocleciano apud cesaream palestine theodosia virgo

de eadē ciuitate nobiliſſiō genē or ta āno. xviij. pntibꝫ vnica deo cō ſecrata elegātis ſpeciei Dignum q̄ppe erat in tali fabrica xpi pala ciū fabricari. Hec igit̃ neſciētibꝰ pntibꝫ ad martires in carcere reclu ſos ↄfugit eis qꝫ ſe ↄiūxit ⁊ vt ora rēt p ea rogauit Quod cū faceret facta eſt vox de celo dicēs. Ego eā oleo athlete pūgo. meoqꝫ ſpi ritu cōfirmo ad vincēdas oēs cru ciationes. Deinde interrogata a p̄ſide vrbano libere ac prudēt̃ ad oīa rn̄debat. pſalmoꝝ qꝫ frequent̃ ruminabat Poſt hoc ſtipite capil lis ſuſpēſa eſt. i q̄ cū nuda ſtaret nubeꝝ niuea apparuit q̄ illam vela uit. Vrbano āt mināte ſe acriora ſupplicia illaturū. Rn̄dit. Exur ge vrbane nullū de parato michi prandio ferculū fraudes. In omi bus itaqꝫ tormētis ſuis q̄ſi dolorē nō ſentiebat. quia aīa eiꝰ in coro na tota pēdebat. Amator inq̄t ca ſtitatis i honeſtiꝝ vultibꝫ habitat fruſtra qꝫ mihi minaris corruptio nē. qꝛ nō p̄t caro corrūpi niſi mēs fuerit ante corrupta Poſt hec ait preſes rebellē virginē in anguſtū heronē coartate. ⁊ eiꝰ collo g̃uiſſi mū ſaxū alligate. eāqꝫ in mari p̄ cipitate. Qꝺ cū factū fuiſſꝫ ab an gelꝭ ad terrā r̄ducta eſt. ſaxū qꝺ ei ad collū pependerat manibus re portāꝝ Poſt hec dimiſſi ſūt ad eā leopꝺus ⁊ togala lenitatis ſue ſi gna demōſtrātes ⁊ nihil eā leſert Tādē dū decollaret̃ viſa eſt de o re eiꝰ exire columba auri ſplēdore pulchrior ad celū cōſcēdens. Ea

dēꝫ vero nocte pntibꝫ ſuis cū ma gno choro virginū apparuit idu ta ciclade niuea crucē aurā in ma nibꝫ ⁊ coronā in capite geſtās et dicēs. Ecce q̄lis ē glꝰa vn̄ me pri uare volebatis

Ex vita ſci dn̄ici. ·xi·

Sciēs dei famulus dn̄icus ſecu lariū corda plus exēplis q̄ꝫ v̄bis moueri. ideoqꝫ q̄mplurimos ſub dola hereticorū ſupſtitiōe illectoꝝ ptrahi ad errorē excogitauit exē plis exēpla retūdere ⁊ veris v̄tuti bꝰ ſophiſticas expugnare. Quaſ dā eīn nobiles dn̄as icredulorum familiares adijt. ⁊ apud eaꝝ hoſpi tio receptus ē. ⁊ p totaꝫ q̄dragesi mā ibi māſit. Igit̃ vt ⁊ ipſe eaꝝ o ſtētiōe ſcitatis alliceret. tāta ſeip ſū cū ſocietate ſua cepit auſterita te afficere q̄nta ſine auxilio diuie grē ſuſtinere neq̄q̄m iſirmitas hu mana potuiſſet. Eteni cū ſibi ābi moē ſolito pati ab ipſis hoſpitibꝰ p̄ferret̃ Nos inq̄t huiꝰ cemoi nūc alimētis nō vtim̄. panē nob tātū ⁊ aquā exhibete Et ſic in pane ⁊ aq̄ vir di cū ſocio ſuo p totā qua drageſimaꝫ ieiunauit vſqꝫ ad pa ſca. Stratꝰ qꝫ cū ſibi paret̃ ad q̄ eſcendū idoneꝰ Nō inquit in hac mollicie ſꝫ ſup tabulas q̄eſcemꝰ. Stratis itaqꝫ ſibi nudis tabulis accubuerūt quotidie nudo dormi entes in ligno exemplo eius qui ſomnuꝫ mortis ſuſcepit in crucis patibulo. Somnus autem beati dominici et ſui ſocij breuis erat. Surgebāt eīn q̄mcitius ⁊ āticipa bant vigilias orōnibus inſiſtētes

Allocut9 est āt beatus dn̄icus ali quas ex dn̄ab9 illis & rogauit vt sibi et socio suo alicia quererent. Addiditq̄3. Nemo sciat seruetur secretū. Hec autē faciebat vir spi ritu dei repletus. nō vt sibi fauorē laudis humane acquireret. sed vt mentes infideliū ad amorē catholi ce religionis alliceret. Hinc nōnū q̄3 pater ille scōs admonebat fra tres suos. vt cum apd seculares essent ad p̄ximorū edificationē a liquā ostenderēt i seipsis virtutis apparētiā in abstinentijs & vigili is. verborū q̄3 ac gestū discipli na. & sic eos quadā sācta ypocri si ad fidei reuerētiā & virtutis amo rem perpensius inuitarēt. Vn̄ & a postol9 sumpt9 recusabat accipe ne qd offendiculū prestaret euā gelio xp̄i. virtutes etiā suas & la bores necnō & dei reuelationes e numerat. vt plurēs lucrifaciat.

Quedā mulier mūdo xij. dedita carnis illecebris vacabat. Sȝ culpa tātē pena nō caruit. Naȝ hāc malign9 sp̄us p̄ interualla tē porū grauit vexaē cepit. Erat āt vi cina ecc̄a in qua tūc t̄pis p̄dicato res frēs florētie morabāt. Quo ad ueniens vir dei dn̄icus ipsā primi tus ad penitētiā exhortādo p̄dux it. postmodū etiā vexationi ipsi9 ɔpatiens. suis orōnib9 vt ab ea malign9 discedēt scūs ip̄etrauit. ita vt q̄ vix interpolatis dieb9 q̄e tē modicā brē poterat. vltra ānum vexationis sue solite molestiā nō sentiret. Verū a vexatione carnis libera vexari se deterius in aīo dep̄ hendit. & i inediāna corpis fact9 est p̄tin9 mentis morb9. tanto q̄3 negligentius a dei seruitio cepit te pescē. q̄nto a carnis illecebra redi uiuis tēptatiōib9 fortius trahe ba tur. Qd vbi viro dī exposuit. ille q̄3 bn̄ficiū prestitū in ruine scāda lū versū vidit. blāde eā an reduci vellet ad statū pristinū r̄quisiuit. Que cū volūtati dei sueq̄3 discreti oni cōmitteret. rogabo inq̄t dn̄m filia vt tibi fiat qd iā saluti tue ma gis viderit expedire. Vn̄ factū ē vt nō post multos dies malign9 sp̄us sup corp9 anālle xp̄i iterato p̄tātē accipet. quatenus aīa salua p̄manēt. & vexatio que prius pe na culpe extitit postmoduȝ fieret conuersationis remēdiū & cumul9 meritorū. xiij.

Quadā vice dū dn̄icus apd bo noniā ɔstitut9 in ecc̄a p̄noctaēt diabol9 in spēcie frīs eidē appuit Quē vir dī frēȝ estimās eidē inue bat vt cū ceteris frīb9 ad q̄escēdū pgēt Jlle q̄si deridēdo eisdē sibi nu tib9 rn̄debat. Tūc dn̄ic9 q̄s nā eēt q̄ sic e9 mādatū ɔtēnēt scire volēs cādelā accēdit. & respiciēs i eū ag nouit q̄ eēt diabol9. Quē cū icre paret. mox demō de fractōne silē tij isultare cepit. Dn̄ic9 āt vt pote fr̄m mgrō sibi loq̄ licē asserēs. co egit ipsū vt sibi dicēt de q̄ frēs in choro tēptaret. rn̄dit. Facio eos tarde veire & cito exire. Deindē du xit eū ad dormitoriū de q̄ ibidem fratres temptaret inquirens. Qui ait. Facio eos minus dormire tar de surrgere. sicq̄3 eos aliq̄n a diui

no officio remanere. ꝛ interduꝫ im mundas cogitationes habere. De inde ad refectorium duxit eum ꝛ de quo ibi fratres temptaret quesiuit. Tunc demon per mensas saliens plus ꝛ minus sepius repetēdo dicebat. Quem cuꝫ sanctus dominicus quid sibi hoc vellet interrogaret ait. Quosdaꝫ fratres tēpto vt plus comedant ꝛ sic nimia absumptione delinquant. quosdam vt minus sumant. ꝛ sic in dei seruitio ꝛ ordinis sui obseruatiōe debiles fiant. Inde duxit euꝫ ad locutorium de quo ibidem fratres temptaret inquirens. Tūc ille crebro linguam reuoluēs mirabilis cōfusionis sonuꝫ promebat. Quē cuꝫ sanctus dominicus quid hoc vellet interrōgaret. ait. Hic locus totus meus est. Cum eniꝫ ad loquēdū fratres cōueniūt eos temptare studeo vt confuse loquātur. ꝛ multū sese inutilibus verbis inmisceant ꝛ vnus aliud non expectet. Postremo duxit eum ad capituluꝫ. sed cum ante ostiuꝫ capituli fuisset demon nullatenus intrare voluit. sed ait. Hunc locū nunq̄ꝫ ingrediar quia locus maledictōnis est ꝛ ibi amitto qd i alijs locis lucror. Nā cum aliquē fratrem per aliquam negligentiā delinquē fecero mox in loco hoc maledictionis de ipsā negligentia se purgat ꝛ coraꝫ omnibus se pclamat. ꝛ sic totuꝫ amisisse me doleo qd alibi me lucratū gaudebā. Et his dictis euanuit.

Cum aliquādiu .xiiij. apud castrum quod dicitur phanū iouis in predicatōne quadam sanctus dominicus fidem probās catholicam hereticorum perfidiam multipliciter improbasset. post predicatione in ecclesia more solito remāsit ad orandum. ꝛ ecce nouē matrone nobiles ex eodem castro ecclesiam intrantes ad pedes eius pciderunt dicentes. Serue dei adiuua nos si vera sunt hec que hodie predicasti. iam diu mentes nrās erroris spiritus excecauit. Nam quos hereticos tu vocas nos bonos homines appellamus. vsq; in hodiernū diem credidimus ꝛ adhesimus toto corde. nunc autem in medio fluctuamus. Serue dei adiuua nos ꝛ ora dominū deum tuum vt notam nobis faciat fidem suam in qua viuamus. moriamur. ꝛ saluemur. Tūc autēꝫ vir dei stans aliquādiu intra seipsum orans. Post aliquātulū dixit eis. Constātes estote. expectate intrepide. Cōfido in domino deo meoq; ipse qui neminem vult perire. iam ostēdet vobis quali domino hactenus adhesistis. Statimq; viderunt i medio sui cattum vnū teterrimū prosilire qui magni canis preferēs q̄ntitatem habebat grossos oculos et flammātes. linguam longam latamq; atq; sanguinolētam ꝛ ptractam vsq; ad vmbilicum. caudam vero habens curtaꝫ sursūq; ptēsam. posteriorē turpitudineꝫ q̄cunq; se verteret ostendebat. de qua fetor intolerabilis exhalabat. Cunq; circa matronas illas se per horam aliquā huc illucq; vertisset

ad cordaz ex qua campana pende
bat exiliens · et per eam vsq ad
superiora conscendens · tandez per
campanile lapsus disparuit feda
post se vestigia relinques · Con
uersus autem ad matronas illas
vir dei dominic⁹ et consolans eas ·
Ecce inquit per hoc qd coraz ocu
lis faciente deo figuratiue coparu
it · potestis aduertere qualis est il
le cui hacten⁹ sequetes hereticos
seruistis · Jlle vero deo gratias re
ferentes ab illa hora ad fidē catho
licaz pfectissime sunt couerse ·

Ex vita sancti vincētij predi
catoris · Exemplū · xv ·

Qvodam tempe duz circa
quartā horaz noctis lege
ret in cellula sua beat⁹ vin
centius ordine predicatoris dudū
ingressus librū illum quez edidit
beatus hieronim⁹ de Marie virgi
nitate perpetua · et iter suauitatez
lectionis ipsaz virginē obsecrasset
vt eius virginitatē custodiret · fa
cta est ad eū huiusmodi vox Nō
omes possumus esse virgines · Nā
q tamet si vsq nūc te virginē ap
pellare potuisti · non tamē vlteri⁹
patiar vt tam honorato noie gau
deas · Vir dei ad hec verba pluri
muz attendēs · intra se tacitus sol
licitusq voluebat quid sibi vellet
sermo quē audiuerat · Non eni in
duā poterat vt crederet verba illa
ex ore Marie virginis emanasse ·
quippe que vginitatis custodes
semp amauit · cofortauit · iuuit ·
magnificauit · Jtaq genua flectēs
ab ipsa virgine petijt vt qd signi
ficare vellent illa verba terrifica di
gnaret ostēdere · Nec multo post
ei beata virgo multa cū luce appa
ruit · Et postq̄ sui visione euz co
fortauit letumq reddidit hoc pa
cto locuta est · Verba illa ad te
pauloāte facta diaboli fuert · qui
tibi pposuit bonoz operū difficul
tatez vt territ⁹ ab incepta virtute
desistas · Tu tamē cautus esto vt
constanti animo pseueres · Et q̄z
q̄z crebras tibi parabit insidias ac
frequēter conabit vt piclitet vgi
nitas tua atq cetere virtutes q̄ in
te sunt corruāt · tamē ne diffidas
semp spera in domio · quoniā ipe
erit clipeus tuus quo nō solum ar
ma diaboli poteris facile cotemne
re · sed et ipsū cunctasq artes ver
sutie eius magnanime supabis ·
Hec verba a virgine dicta sunt ·
eiq a vincētio gratie referūtur · et
illa disparuit · Ex eo autem tēpo
re christi militi tantū feruoris ac
creuit vt nō terrestris homo sed an
gelus celestis videretur · xvi ·

Erat btūs vincēti⁹ nō solū vir
tutib⁹ pdit⁹ sed etiā corpe pulcher
et aspcu venust⁹ · Quo fiebat vt
ei⁹ vtutes eent gtioēs faceretq vt
ab oibo vehemēter amaret · Fuit
igit valētie mulier qdā tā nobili
tate generis clara q̄z forma corpo
ris pstans · que suggerēte diabo
lo capta est amore ipsius vincētij
tā ardēter q nullā aut animi aut
corpis quietē habere poterat · sed sin
gulis diebus frequētabat loca in
quib⁹ eum vel audire vel alloqui
posset · Vincentius licet eam ad

se venire frequēter videret tamē ni
hil tale suspicabat᷑· ꝗ arbitrabat᷑
eam aliqua deuotiōe ꝓmoueri vt
a mulieribus fieri consuetuꝫ est q̄
seruos dei quadā naturali pietate
affectuosius q̄ꝫ faciūt maēs pijs
obsequijs venerātur· Illa autem
in dies vehemētissimo feruoē amo
ris agitabat᷑· Que tandem quid
faceret nesciens: deliberauit ḡueꝫ
corporis egritudinē fingere vt sic
haberet oportunitateꝫ alloquēdi
eum ⁊ eidem manifestandi flam
mas ardentis amoris quibꝰ intrī
secus vrgebat᷑ Itaqꝫ lecto egro
tātiū more decubuit· cepitqꝫ mul
to cum clamore magnos dolores
oñdere· ac demū in ipso lecto hac
⁊ illac tam miserabiliter versaba
tur ꝙ cūctos qui astabāt ad sui
cōmiseratione mirum in moduꝫ ꝓ
uocabat· Aduocantur medici qui
nullū egritudinis signū in ea esse
cognoscentes varia iudicia confe
rebant· aliqua tamē in ea egritu
do arbitrabat᷑ esse· Tandem vidē
tes ꝙ nimio dolore torquebat᷑: cō
sulūt accersiri sacerdoteꝫ cui illa cō
fiteretur· ne videlꝫ inter tanti dolo
ris vehementiaꝫ sine sacra confessi
one decederet· Eligit᷑ itaqꝫ ab ea
vir dei vincentiꝰ· qui celeriter veni
ens cameraqꝫ in qua decūbebat in
gressus ac cunctis qui aderant ex
more exclusis cepit puellā exhor
tari ad penitētiam· Mulier in ini
tio nō audet manifestare feruorē
amoris quo occupata tenebat᷑·
sed dicit fecitqꝫ ea que pro cōsue
tudine xp̄iane religionis ad rituꝫ
ꝑtinent ꝯfessiōis· Verūtamen in
ter loquēdum sepe ꝓposuit amorē
quo vrebatur exp̄mere· sed q̄ndo
dicere incipiebat pudor verba labi
is herentia detinebat· ⁊ sic ꝓtrahe
ba vlterius verbat· respondebat
ꝙ ad ea de quibus sanctꝰ vir con
fessor interrogabat eaꝫ· Et post
multa verba vltro citroqꝫ habita
tandem occultū ignem mulier ce
lare nō potuit· ac omni formidine
pudoreqꝫ depositis· scito inquit
o frater vincenti nō me quideꝫ cor
pore sed mente egrā detineri· ⁊ ni
si tu mihi pro tua in me miseratōe
occurreris scito me illico moritu
ram· iam enī ānus est ꝙ tuo amo
re adeo ardenter capta suꝫ vt non
solum ignis ardentis flammis cor
meum quasi exuri sentiaꝫ· sed fre
quētissime meipam proprijs māi
bus necare decreuerīꝫ· Volui tibi
sepissime cordis mei feruorē māi
festare· sed me partiꝫ pudor tenu
it feminceꝰ· partim nomen sancti
tatis ⁊ innocētie tue que me formi
dare fecerunt· ne tam execrabile
facinus aperuissem· Itaqꝫ tanq̄ꝫ
desperans nemini meum ignem in
dicare volui· tacitūqꝫ vsqꝫ ad hoc
tempus reseruaui· Mihi vero sup
hac re iterum atqꝫ iterū cogitanti
potius visum est vt debuisseꝫ hāc
corporis egritudineꝫ fingere quo
loca tempusqꝫ oportunū haberē·
quibus huiusmodi ignē potuisseꝫ
extinguere ⁊ optata voluptate po
tiri· Quāobrem meum corpꝰ qđ
cernis esse pulcherrimum expono
potestati tue· Sume ergo nūc de

me voluptatē & principiū faciam? vt deinceps sim? ambo indissolubili ac ꝑpetuo amore iuncti. Hec dicens linteū quo tegebat̄ amouit & sese totā nudam exhibuit. Beatus vero cōfessor admiratus impudētis femine audaciā ac scelus abomiabile execrās in primis eam cōmonefecit vt nudatuꝫ corpus tegeret. deinde eaꝫ de tam nephādo opere abducere multa cuꝫ seueritate conat? est. Postremo ei dixit ꝙ Jesu xp̄o a tenerrimis annis suum corpus animūqꝫ deuouerat. ꝙqꝫ se perpetuā castitateꝫ seruaturū ꝓmiserat & ob id omnē terrenū amoreꝫ abdicauerat. oēmqꝫ libidinē execrauerat. Quibus dictis ab ea ꝓtinus discessit Illa tali respōso dedignata mox cogitauit in virū innocētem obiectare infamiā. & tanq̄m altera putifaris vxor voluit clamare ac dicere contra sanctuꝫ dei ꝙ eam violēter opprimere voluisset. Sꝫ sūma dei ꝓuidētia nequaq̄ꝫ passa est vt innocenti homini tam execrabilis facinoris infamia opponeret̄. Et q̄m primū impudens femia voluit vocem emittere ille idem diabol? qui ei nephandū amoreꝫ suggesserat eius corpus g̃uissime vexare cepit Accurrūt igitur cuncti qui extra camerā expectabāt. & tāti clamoris causam diligenter sciscitātur. Tandeꝫ visis multis signis mulierem a demōe vexari perpēderunt. Aduocātur itaqꝫ multi q̄ sciebāt demōes adiurare. Adhibētur preterea ml'ta remedia que huiusmodi vexatis adhiberi consueuerunt que nihil ꝓficiebāt vt diabol? pelleretur. verū diabolus ipse eis qui eum adiurabāt hoc pacto respondebat. Ex hoc corpore nunq̄ꝫ me pellē poteritis nisi huc venerit vir ille qui i medio ignis positus non potuit igne cōburi. Querūt igit̄ omnes quid velint sibi verba q̄ diabolus ꝓferebat. Post longā vero hui? rei sciscitationē quidā ex eis qui aderāt in mediū surgens. Aduocet̄ inquit frater vincētius. nāqꝫ ipse mulieris huius cōfessionem audiuit. est eñ vir & sciētia & sāctitate insignis. ꝓpter que certum nobis esse debet ꝙ nemo sit q̄ possit nobis verius illoꝝ verboruꝫ significantiā apire Cōsentiūt omnes ac mox ad beatū vincentiū sese cōtulerunt. & rem q̄ ei acciderat aperiūt. Precāturqꝫ vt dignetur visitare feminā que duꝫ valebat erga eum magnā beniuolentiam sese habere demōstrauerat. Ipse tam&si plurimū se difficileꝫ ostēdit. tamē ne rem insuetā facere videret̄ quoniā quidē ante infirmos visitare cōsueuerat fecit qđ illi voluerūt Sꝫ tñ secū multa cogitās sese Jesu xp̄o cōmēdauit. eūqꝫ ꝓcatus est vt ꝓ imēsa clemētia sua dignaret̄ misereri mulieris q̄ a demōe nō solū in corpe ꝫ etiā in aīo vexabat̄. Postq̄ꝫ igit̄ deuētuꝫ ē ad locuꝫ vbi illa vexata tenebat̄ demō vlulatū teterrimū emittēs. En adest inquit vir ille qui i medio ignis positus nō fuit ab igne combustus nec deuoratus. Nunc

ergo hinc discedendū est. Hec di
cens protinus abijt et corpus semi
mortuū dereliquit. Illi vero q̄ ad
erant videntes tam grāde miraculū
obstupuerūt. eiusq; sanctitatem
in maiori veneratōe habuerūt.

¶ Predicāte beato vin xvij.
centio in quadaz villa ꝑpe carthu
siam que cathelanorū lingua dicit
trayguera cōtigit ab eo narrari ge
stum illud quo fert sanctaz mar
garetam diabolū ei in hūana spe
cie apparētem ꝓstrasse. victumq;
sub pedibus tenuisse Inter eos au
tem qui virū dei sequebātur erat
adolescens quidā lumbardus cu
ius erat tanta simplicitas q̄ nullā
terrenarū rerūz vtilitatem ꝫ solum
anime salutē affectabat. Qui au
diens q̄nte fuerit beate margarete
triumphꝰ contra diaboli versutias
cepit intra se multa cogitare. et in
ter cetera hoc pacto dicebat. O si
deus aliquādo ꝑmiserit vt diabo
lus voluerit inuisibili specie mecū
dimicare: eum certe simili mō pro
sternā. secumq; pugnabo quousq;
victoriā reportauero. Igit circa
vicesimā et primā horam villam
egressꝰ. captatoq; sibi oportuno
loco vbi secretius oraēt genua fle
xit. cepitq; inter alia deū depreca
ri vt ꝑmitteret diabolū ei visibili
forma apparere. vt videlicz exem
plo virginis margarete cuz posset
dimicando superare. Duz talia pre
caretur superuenit in ipsuz locū mu
lier quedam que falcē manu defe
rebat missa ad metēdum herbas
q̄bus ibidez locus abūdabat. Erat
hec a natiuitate muta. Que cū ve
nisset ad locū vidissetq; adolescē
tem inter herbas genuflexū vehe
menter expauit. et retrocedens ce
pit vocem sine expositōe sermōis
emittere et adolescenti quibusdaz
signis manuū et capitis quasi mia
batur. Adolescēs cernēs feminaz
deformissimā. vtpote que erat eta
te decrepita. corpe oblōga. facie
macilenta. colore squalida. lacera
tas vestes induta. que et altissiās
voces sine verborū expressiōe emit
tebat. eiq; falce quā portabat ma
nu minari videbatur. eam non fe
minaz sed diabolū in specie femie
apparētem existimauit. credidit
q; preces suas a deo exauditas.
Quas obres in eam irruit et in ter
ram ꝓtinus deiecit. Venisti inqui
ens maledicte diabole venisti. nō
certe me visibili certamie supabis
quem inuisibili temptatōne sepissi
me superasti. Hec dicens crinibus
eam arripuit huc et illuc trahens.
modo manibus. modo calcibus.
modo falce tamdiu verberauit tot
q; vulneribus affecit quousq; se
mimortuā reliquit. Ad voces aūt
vtriusq; magna multitudo cucur
rit. et videntes quod factuz fuerat
adolescentez captum diro carceri
detruserūt. Reuelata sunt hec be
ato vincentio qui corpus qd fere
extinctuz videbatur ad se porta
ri fecit. super illd more suo manū
imposuit. Quo facto mulier sta
tim respirauit. Ipse autem accer
siuit quēdā ex sacerdotibꝰ q̄ cōfes
sionē audiret mulieris. Illi aūt q̄

aderāt audientes dixerūt viro dei hoc frustra fieri quoniā esset a natiuitate muta ac nec audire nec itelligere sacerdotē nec posset vbis peccata sua ꝯfiteri. Quiꝰ nō obstātibus iterū beatus vincentius sacerdoti iubet vt eius cōfessionē audiat asserēs eā distinctissime omia locuturā. Itaqꝫ quicq̄d vir dei ꝑceperat sacerdos ꝯfidēter exequit̄. q̄ꝫ primū autē mulieri ꝑ audiēda eius cōfessione appropinquit illa quā omnis cathalonia mutā a natiuitate cognouerat locuta est. cepitqꝫ diligēter cōfiteri ita distincte singula verba ꝓnūciando. nō minꝰ q̄ꝫ si nunq̄ꝫ muta fuissꝫ. Pꝰ factā cōfessionē petijt sibi eucharistiam ac extremā vnctionē ministrari. Postremo tandē sese domino cōmendauit ⁊ audiētibꝰ ac spectātibꝯ cūctis qui ad miraculum videndū ꝯuenerāt nunq̄ꝫ loq̄ desijt quousqꝫ spiritū exalauit. Adolescēs autem qui eā necaueāt beati vincētij precibꝯ a suspēdio liberatus in italiā remeauit.

¶ Aderat solēnitas .xviij. sancti iohānis baptiste ⁊ ꝑdicante beato vincētio in vrbe valētie ꝑ mediam multitudinē ad eum ducta est mulier quedā que erat a natiuitate muta. Ipse itaqꝫ ꝑp̄endens magnā esse fidem illorū materiā intermittēs oculos ad celum erexit. ⁊ ad mulierē ꝯuersus corā multitudine eam alloquēs hoc pacto iterrogauit. Quid vis filia? Illa respōdit. Panē volo ⁊ officium lingue. Et vincētius ad eā. Panem quidē quotidianū q̄ꝫdiu vixeris habebis. officiū vero lingue non poteris impetrare. ꝑ futura em̄ vtilitate tua deꝰ voluit te tali officio priuare. Si em̄ loquēdi vsū habuisses tāta fuisset lingue tue mordacitas ꝙ vitā corporis ⁊ anime ꝑdidisses. Mente igit̄ deū magnificare non cesses. ⁊ caue ne ab eo vlteriꝰ petas qd̄ non imerito denegabit. Mulier respondit. Pater sancte faciā qd̄ hortaris. Confestim obmutuit ⁊ viri a quibus ducta fuerat talis rei admirationis stupefacti inde discedētes eā reduxerūt. Supuixitqꝫ septē ānis ⁊ ex vita religiose migrauit

¶ Dum die dn̄ica pal xix. marū beatus vincētius predicaret apud murciā ciuitatem vlterioris hispanie. ⁊ specialiter ꝯtra iudeorum ꝑfidiam ⁊ sectā sarracenorū ecce eq̄ aduersus multitudinē venientes cōparuerūt. vnus niger. alter pallidus terciꝰ rubeus videbat̄ Qui erigētes fremitū ac emisso ex auribus fumo teterrimo. pedibꝰ vero puluere ꝯcitato. datoqꝫ mugitu terribili. ꝯtra multitudinem predicationē audientē morsibꝰ et calcibus irruerūt. tantū impetū facientes vt multitudo ꝯterrita fugā arripe cogeretur. Vincētiꝰ deo reuelāte eos diabolos esse cognouit Populū igit̄ voce ⁊ manu silere faciens Si homies inquit estis xp̄iani qui ī Iesu xp̄o ꝯfiditis demones nō metuatis. ꝫ omnes crucis armate vos signaculo ⁊ ꝓcul a vobis abire facietis. Qd̄ vt ab oibꝯ

factũ ẽ eos adiurauit Ex pte ihe su xpi vobis precipio vt ex vrbe discedatis. nec alicui noceatis. Post verba hec terga verterũt. ac totam fere vrbẽ pcurrẽtes ex porta q̃ spectat ad meridiẽ ab ierũt nec vsq̃z cõparuerũt. Vicẽ cius aũt populum cõmonuit verb hijs Estote filij constantes. nec vos a demonibus seducã pmittatis Demones isti quos in equorum horribili spẽcie mõ vidistis hanc ciuitatem longo tpe possederũt. nunc autem egre ferẽtes ꝙ mlta vicia a vobis eradicaui. mltumq̃z fructũ in vobis seiaui. tẽptauerũt vt alicui ex vobis nocẽ potuisset sed detis laudẽ dño ihesu qui fecit ne qui eorũ insidijs lederetur Volo tamẽ vos reddere cerciores ꝙ sine ppetratione mali ex vrbe non recedẽt. Nam est inter vos mulier quedam que filiã vgine3 domi so la3 reliq̃t. et huc ad audiendã pdicationẽ ducere formidauit. et si nunc domũ reuerteret filiã et stupratorẽ i eodẽ lecto cõpiret Hijs dictis r̃dijt ad materiã de qua dicere cepat. Interea mulier q̃dam auditis hijs que a beato vincẽcio dicebantur. domum pergẽs. repperit filiam in lecto cum adolescẽte coeũtem. que tam nephaaria visione stupefacta. cucurrit ad virum dei. et coram multitudie ꝯfessa se rei veritatẽ ꝯpisse sicut ab eo fuerat dictum.

Ex vita sci abrahã heremite Exemplum. xx.

Cum vir scũs abrahã here mita fortissimus athleta cristi in oĩ virtute ⁊ sancti tate senuisset. res apud eũ gesta est h⁹cemodi. Habuit vir beat⁹ carnis ꝓpiquitate germanũ Quo defuncto vnica eius filia ãnorum septẽ relinquitur. Quam cũ pntibus orbatã anniciã noticq̃z eius patris intueret̃. ad patruũ pducũt Cumq̃z eã senior cerneret i cella exteriori cõclusit. Erat autẽ inter medium eorum fenestra modica p quã docebat eam psalteriũ. nec nõ et reliquas scripturas Cu3 eo itaq̃z i dei laudibus vigilabat cõcinebat psalmos. et in oĩbus vtutibus eũ emulabat̃. Atz sic viginti ãnis i diuino seruitio sedulo deuote pficiẽs. diaboli cõtra se prouocauit inuidiã Erat ei quidã pfessionẽ tãtũ monachi habẽs qui sub obtẽtu vtilitatis ad beatu3 senẽ se pgere sil'auit. re ãt vera illã beatã cõtẽplatri⁊ in sui amorẽ trahere nitebat̃. Ardor quippe libidinis cor eius vehement̃ accẽderat. Qđ cũ per integrũ ãnu3 facẽ tẽptauisset tãdem apien⁹ fenestrã mi sera feia descẽdit ad eũ nepharie cõstrupãda Monach⁹ aũt ꝓtin⁹ vt eã polluisset solã et pcã cõfusione desolatã reliq̃t et discessit Videns igitur se cõfusam et cõtaiatã gemuit. et dilacerãs ciliciũ quo induta erat ꝓpam faciẽ vberauit. et cepit eiulãs dicere. Heu me miserã q̃d feci. heu me quid mali perpessa sum ifelicissia feiarum Quo modo obscurata ẽ mens mea i illa

hora quãdo deũ meum exacerbaui patruũ meum tristiciã et acutissio ense trãsfodi memetipsã iterfeci· quãdo obprobrio operui aiã me amici et demones oẽs letificaui· Quid agã? Quo ibo Quo me vertã? Non audebo iam celũ inspicẽ·cũ apud deum et hoies me mortuam sciã· nec ad fenestrã illam ppinq̃re ãplius valebo· neforte ignis exiens ex ea me peccatricem exurat Melius ergo mihi ẽ abire ad aliã patriã vbi null⁹ est qui me possit agnoscere· vt ibi mutato habitu meipsã amatorib⁹ multis prostituam p eua morituram quoniam semel mortua sum· nec remansit michi spes future salutis Et ↄsurgens ptinus pgit in aliam ciuitatẽ· vbi in publico hospicio se pro stituens de fornicatiõe sumptum lucrabatur· Verũ cum hec ruina memorate feie ↄtigiss3· talis visio viro scõ ostensa ẽ Videbat draconem terribilẽ at3 imanem valde· aspectu ferocissio i fortitudie sibilantem· exeuntẽ de loco quodam et vsq3 ad cellam sua3 venientem· repperisse vero ibidem colũbam et deglutisse eam· et iterũ in foueam suã remeasse Expergefactus aũt contristatus ẽ nimis et fleuit amare· existimans ne forte persecutionẽ ecclesie futuram hec visio desigret Cumq3 hec dubia mente reuolueret· post duos dies vidit eundẽ draconem eode3 modo in suam cellam adueisse· et posuisse caput sub pedibus suis atq3 illico diruptũ· columbã q3 illa3 quã deuorauerat viuam in ventre eius esse repertã et extendisse manum suam et recepisse eam viuã nullam in se maculã habentem Expergefact⁹ aũt ille vocauit eam semel atq3 iterum· putans eam esse in cella sua· sed cu3 sibi non responderet· aiaduertit visionem suam certissie ad eam ptinere Tunc igemuit et fleuit et amare profundẽs lacrĩa⁹ ait Deu me quia agnã meam crudelissim⁹ lupus diripuit· et filia mea captiua effecta ẽ· atq3 sic attentissime rogans dñm vt ad se suam agnã cõuerteret p duos itegros ãnos in dolore et tristicia pmansit· nichil pcipiens quona3 abisset hec feia Post duos vero ãno⁹ quãdo ista predã cõtigerãt quibus hec colũba in ventre draconis absorta tenebatur vbi esset et queadmodũ se gereret vir scũs cõperit· et protinus exiens cellam mutauit habitum· ciliciũ exuit· militare3 vestẽ reinduit· velauit faciem quãtum potuit· et equum conscendens ad locum vbi erat femina ista peruenit Ingrediens igitur domu3 vbi erat sollicitos oculos huc illucq3 rotauit· cupiens eam videre· Sed cum multa hora pertransisset et videndi ea3 minime daretur occasio subriden⁹ ait ad stabularium siue dñm dominum domus· Audiui o amice q3 habes hic puellam pulcherrimam· quam si iuberes libenter viderem Qui cum etatis sue caniciem intueretur senectute fessa3 q3 ob luxuriam eam cuperet non sperans· sic dedit responsum Est

inquit vt tibi compertum est ad modum speciosa· et pene super id qđ natura exigit forma pulchritudinis decorata · Cumq; senior nomen requireret mariam vocari ille respondit Tunc hilari vultu inquit Queso vt eius presentiam michi exhibeas vt cum ea hodie valeaz epulari· Que cū vocata adesset· et in habitu meretricio sanct9 eius patruus eaz vidisset·pene totum eius corpus pre dolore solutū est amaritudinemq; leto vultu celauit· et lacrimas erumpētes9 virili sexu retinuit· ne forte si eum feia cognouissz refugeret ·et proferēs denarium hospiti siue dño domus tribuit dicens ·Facito nobis queso o amice optimaz cenam vt epulari possim cum puella hac · Per longum enim iter causa eius amoris adueni Paratur igitur cena et cum inter epulas femina beatum virum fuisset amplexata nescio quo spiritu tacta vehementer ingemuit ·et quasi vim perpessa intrinsecus in hec verba prorupit · Ve michi inquit misere soli Tunc qui preerat domui obstupefactus ait· Quid domina mi maria subito in tam grauissimo suspirio prorupisti? Hodie duobus ānis hic permanes ·et nunq̄z ex te gemit9 vel tristior sermo audit9 est Beata inquit illa essem ·si ante hoc triennium defuncta fuissem· Et beatus senior ne agnosceretur · quasi cum quadam seueritate ait ad eam·Modo cum leticia intersum9 tu peccata tua veisti cōmemorare?

Cohibe hos intempestiuos singultus et serena frontem tuam q̊usq; abiero· et tunc si libet lacrimis made· Tunc ipsa quietior facta reliquum cene cuz gaudio celebrauit Postq̄z igitur epulati fuissent ꝑuocabat euz puella vt ad cubitādum cubiculum introirent ·At ille cum intrassz cernit lectum ī sublime constructum·in quo alacri9 confestim consedit dicens femine Obsera diligenter et veni accipiāte Quod cuz ille fecisset Domina inquit maria appinqua mihi Cūq; appinquassz tenuit firmiter manum eius quasi qui vellet deosculari eam ·et auferens velamētum quo se ne facile agnosceretur operuerat erupit in lacrimas et cum eiulatu sic ait ad eā Filia mea maria nō me agnoscis? Viscera mea nonne ego sum qui te nutriui · Quis te filia mea interfecit? Vbi queso est habitus angelic9 Vbi continentia tua vbi fletus vbi vigilie· Quo modo sic a celsissimo celo vsq; ad infernum collapsa es · Quare dulcissima filia cum peccasti nō michi illico retulisti·et ego pro te penitentiam pegissē· Quis sine peccato est nisi solus de9? Cūq; hec illa audisset et patruū suū abraham agnouisset quasi lapis effecta iter manus se tenentis obriguit· et in terram corruens nihil respondit· At vir sanctus totus ī lacrimas resolutus adiecit Non loqueris michi filia mea maria· Nō loqueris michi ꝑs viscerū meorū Nonne ꝑpter te filia mea huc veni

Super me sit hoc peccatum tuũz Ego pro eo satisfaciaz · ego i die iudicij pro te filia mea rationem reddam Vsqz in mediũ itaqz noctis huiuscemodi sermonibus cõsolabatur eam · et cuz lacrĩs vberrimis ammonebat Tunc cuz paululum respirasset et redisset ad se· velut torrentem lacrimas effũdes ait· Non valeo in te ꝓpter confusionem vultus mei intendere et quõ possum orationem deo fundere et sponsum meum quem deliqui inspicere: Magna nimis est iiq̃tas mea· nõ potest michi spes eẽ salutis · At ille ad eaz Sup me sit inquit iiquitas tua filia mea ex meis manibus deus hoc peccatuz req̃rat· tãtum veni mecum et redi in locuztuũ Que ait ad eũ· Si scis qꝫ possim penitẽtiã agere et satisfactionem meã suscipiat deus ecce vt iubes adueniam Et hec dicẽs ponẽs caput ad pedes eius · tota nocte deflebat ⁊ dixit Quid tibi pro omnibus beneficijs tuis retribuam q: sic mei misertus es · ⁊ venisti hucvt me ex vorugine immũdicie hui9 educeres: Diluculo facto ait ad eam Surge filia et eamus hinc ad cellam nostrã· et iponens eaz super equũ trahebat precedens et vehementer exultabat i cedens Et cum puenisset ad ꝓpriũ locum illam quidẽ vbi ipse fuerat in interiori cella conclusit· ipse vero in exteriori permansit Nec ita qꝫ aliqo reinduta i humiliatione cordis et oculorũ pdurabat vigilijs atqꝫ strictissimis abstinẽtijs semetipsã cõficiens · lacrimabat etiã peccatum suũ ⁊ ita vehementer suam ruinaz lamentabatur · vt si quis vel saxeũ pectus habens ei9 lamentationẽ audisset in lacrĩas soluebatur · Quo factũ est vt dominus in signuz acceptate pñie ⁊ venie impetrate multas sãitates p eam perficeret Beat9 autez abrahã post hec adhuc decem ãnos in hac vita pdurans et cernẽs optimam pñiaz eius · glorificans deum septuagesimo vite sue ãno q̃euit in pace· Vixit autẽ beata virgo maria alios quinqꝫ ãnos post obitum patrui sui dieb9 ac noctibus in lamentatione maxia et lacrimis perseuerans Hora autẽ dormitionis eius oẽs presentes ꝓpter splendorẽ in eius vultum intendẽ non valentes gloriam deo retulerunt

Ex vita epictici et astionis

Exemplũ · xxi ·

Cum aliqñ ad hauriẽduz aquã ex flumie btissim9 astion sine iussione vel cõmẽdatione senis epictici prexisset turpis quedã cogitatio in via eũ te illo mentem eius subito iuasit · et cũ per triduũ hic talis ac tãt9 vir nõ potuisset de suo eã corde extrudere · nimis tristis effcũs ẽ · et vultus eius pro hac valde manebat confusus Quem ituens senior ait ad eum Quid est fili qd sic tristem te intueor et insolito meroẽ aspicio confectuz: Tunc ille Ante hoc triduũ quãdo tua venerabi

litas cuz hoibus illis loquebatur pudore vetante. ego te nesciente ad hauriendũ aq̃z ad fluuiũ per rexi. Eũte vero me in via turpis quedã et satis sordida cogitatio i mentẽ ascendit Et nunc itaq; iã per triduum quãtũ valeo cum la crimis. oratione. meditatiõe scp turarũ laboro ad expellendũ eã et nullomõ valeo superare Tũc epi ctetus Et quae absq; mea licẽtia ostiuz cellule egressus es. vel sine oratiõe sacerdotis cristi perrexisti ad fluuium. An ignoras qz cõmẽ dacio prepositi sẽper murus inex pugnabilis iunioribus. et lorica fidei ad expugnãdũ diaboluz ex istit. Et hec dicens. iubet eum se cum piter i oratione ad dñm pro sternere. Cumq; diu multũq; sal uatoris miaz precati fuissent. et fi nita oratione ex solo surrexissent. vidit beatus astiõ puerũ quẽdaz nigrum cũ ignea facula de sinu su o egrediente ac talia sibi dicentez Confessio tua astiõ magnas me as cõtriuit hodie vires. et vna o ratio vrã me iermẽ in oibus reddit ac dissolutũ

Ex vita sãcti bernardi. Exemplum. xxij.

Cum scũs bernardus ad huc puerul? graui dolore capitis vexaret̃ decidit in lcm. Adducta ẽ ad eũ muliercu la forte ignorãte matre quasi dolo rẽ mitigatura carminibus Quã cũ ille appinquantẽ sentiret cũ carmi nalibus instrumẽti? q̃bu? hoibu? de vulgo illudere cõsueuerat. cuz indignatione magna exclamã? a se reppulit et abiecit. Nec defuit diuina grã zelo sãcti pueri. ꝫ con tinuo sẽsit virtutẽ. et in ipso ipetu surgens ab oi dolore liberatuz se es se cognouit. xxiij.

Quadã vice cum curiosi? aspi ciendo defixos i quãdã feiam ocu los aliquãdiu tenuissz. cõtinuo ad se reuersus. et de seipso erubescẽs apud semetipsũ. in seipsuz vltor seuerissimus exarsit Stagnũ q̃p pe gelidarũ aquarũ qd in proximo erat collotenus isiliens. tãdiu ibi permãsit donec pene exanguis ef fectus per vtutẽ grẽ cooperãtis e tiã a calore carnalis cõcupiscẽcie to t? refriguit. induẽs illi? castitatis affectũ q̃ dicebat. pepigi fed? cuz oculis meis. xxiiij.

Contigit itẽ vt cuz socijs ali quãtis apud matronã quãdã ho spitaret̃ Cõsiderãs autem mulier adolescentẽ decorũ aspectu capta est laqueo oculorũ suorum et i cõ cupiscentiã eius exarsit. Cumq; tãq; honoratiori oim seorsũ lcm ei fecisset preparari. surgẽs ipsa d nocte ipudẽnt accessit ad eũ Quã bernardus sentiẽs. nec cõsilij iops clamare cepit. latrones latrones Ad quã vocẽ fugit mulier familia o mis exurgit. lucerna accẽditur la tro querit̃. ꝫ minime inuenitur Ad lectulos singuli redeũt. fit silẽciũ fiũt tenebre sicut prius pausãt ce teri nõ illa misera Exurgit denu o et bernardi lcũlum petit Sed de nuo ille proclamat. latrones la trones. Queritur iterũ et latet ite

rum· nec ab eo q̃ sol⁹ nouerat pu blicatur Vsq3 tercio iproba muli er sic repulsa vix tãdẽ metu seu de speratione victa cessauit Cũ aũt die sequẽti iter ageret arguentes bernardu3 socij q̃d nã tociens ea nocte latrones sompniauerit p̄q̃ rebãt· Quib⁹ ille veraciter iq̃t ade rat latro· et q̄d michi preciosius ẽ in hac vita castitate3 vi3 hospita intebatur auferre· xxv·

¶ Habebat ãt bernard⁹ cũ frib3 suis sororẽ que p⁹ eorũ igressum ad monasteriũ mãebat i seculo· erat ei in seculo nupta ꝛ seculo de dita· Que cũ i diuitijs et delitijs seculi piclitaret̃· tãdẽ aliq̃n inspi rauit ei deus vt frẽs suos visitaret Cũq3 venisset quasi visura venera bilẽ frẽm suũ· et adeẽt cũ comita tu ꝛ apparatu supbo· ille detestã⁹ et execrans eã tq̃3 rete diaboli ad capiendas aĩas· nullatenus acq̃e scẽ voluit exire ad videndũ eam Q̄d audiẽs illa cõfusa ꝛ cõpũcta vehementer cũ null⁹ ei frm̃ suorũ occũrrẽ digret̃· ꝛ a frẽ suo ãdrea publice ob vestiũ apparatu3 ster cus iuolutũ argueret̃· tota i lacri mas resoluta· ꝛ si peccatrix sũ iq̃t p̄ talib3 xp̄s mortuus ẽ· Quia ei peccatrix sũ· cõsiliũ ꝛ colloq̃u3 bo norũ req̄ro· et si despiciat frater me us carnẽ meã non despiciat seru⁹ dei aĩam meã Veiat ꝛ precipiat ꝛ q̄cq̄d p̄cepit facẽ pata sũ Hac ẽ go promissionẽ tenens exijt ad e am cũ frib3 suis frater eius Et q2 eã separe a viro suo non poterat· primo vbo oẽm ei mũdi gloriã in cultu vestiũ· et in oibus seculi põ pis et curiositatib⁹ interdixit· et formã vite mr̃is sue in qua multo tp̄e vixit cũ viro ei idixit· et sic eã a se dimisit· Illa vero obedien tissĩe parẽs p̄cepto redijt ad p̄pria Stupebãt autẽ oẽs adolescẽtulã nobilẽ delicatã subita mutatione et habitu et victu in medio secu li vitã ducẽ heremiticã· instare vi gilijs et ieiunijs et cõtinuis oratio nibus· et ab oi seculo prorsus se se facẽ alienã Biennio sic cum vi ro suo vixit· et tandẽ a viro suo licentiam nacta monasteriũ scio nialiũ itroiuit· et multũ in grã dei profecit· xxvi·

¶ Diuertit aliq̃n nobiliũ cohors militum ad claraualle3 vt scm̃ vi deret abbate3· Prope autẽ erat sa crũ quadragesime tẽpus· et illi õ nes fere iuuenes d̄diti militie secu lari· circuibãt q̃rẽtes execrabiles illas nũdinas q̃s vulgo tornetas vocãt· Cepit itaq3 ab illis petere paucos illos q̄ añ quadragesima3 supẽant dies· ne armis iterũ vtere tur· Quibus obstinato aĩo eius acq̃escere monitis rẽnuentibus cõ fido ait i dño qm̃ ipse dabit mihi inducias q̃s negatis Et accersito fratre iubet eis ceruisiam p̄pinari· benedicẽs eã et dicens vt pocionẽ biberẽt aĩarum· Biberũt ergo pa riter q̄dã inuiti pre amore seculi· metuẽtes eũ quē3 postea fuit exp̄ ti diuine virtutis effcm̃· Vt enĩ e gressi sunt monasterij fore⁹ mutu is sese cepẽrũt inflãmaẽ s̄monib⁹ q2 cor eorũ ardẽs erat in eis Inspi

rantẽ ergo deo et velociter currẽtẽ verbo eius· eadem hora reuersi et cõuersi a vijs suis spiritali militie dextras dederũt· Quorũ q̃dam ad huc militãt deo· quidã autẽ cum eo regnãt carnis vinculis absoluti

¶ Comes quidã aqui xxvij
tanie noĩe wilhelmus erat prope tro leonis cõtra inocentiũ· et epõs de suis sedibus expulerat· Quem cum btũs vir bernardus cũ multis episcopis vocasset pro cõcordia faciẽda· et ille tãdem innocẽtio cedere se velle diceret· sed nunq̃ epi scopos expulsos admittẽ se posse fateret· q eum iplacabiliter offenderũt· vir dei efficaciora arma arripiens ad altare sãctum oblaturus accedit· Intrauerũt autem ec ãam quibus licebat diuinis iterecẽ miste rijs ꝯ comes sustinebat pre foribus Peractis ergo cõsecratioĩbus ꝯ pace data ꝯ diffusa per populũ· vir dei iã non se agens vt hoiem corpus dñi super patenã ponens ignea facie et flãmeis oculis non suppliçãs sed minax foras egredit et verbis terribilibus aggredit ducẽ dicẽs Rogauimus te et spreuisti nos· Ecce ad te processit filius virginis qui ẽ caput et dñs ecclesie quã tu psequeris Adest iudex tuus in cuius noĩe õne genu curuatur· in cuius manu illa aĩa tua deueniet Nunq̃d et ipsũ spernes ꝯ sicut seruos eius cõtempnes ? Lacrĩabãt vniuersi qui aderãt· et orationibus interim prestolabãtur exitũ rei· ꝯ oim suspensa exspectacio nescio quid diuinum fieri celitus expectabat Videns comes abbatem i spiritu vehementi procedẽtem· ꝯ sacratissim corpus dñi ferentem i manibus expauit et diriguit· membris q trmebundus solo prouoluit Eleuatus a militibus rursũ in faciẽ ruit· nec quippiã alicui loquens nec intendẽs in aliquẽ saliuis per barbã defluentibus cũ profũdis efflãs gemitibus epilenticus videbatũr· Tunc vir dei ad eum ppius accessit· ꝯ pede pulsãs surgerẽ iubet· ꝯ stare super pedes et aũdire dei sẽtẽtentiã Dñs est inquit pictauẽsis episcopus· quẽ ab ecclesia sua expulisti· vade et recõsiliare ei et in osculo sãcte pacis cum eo iugito federa· et ipsum ad sede suã reducito· et satisfaciẽs deo redde pro cõtumelia gloriã· et i vniuerso prĩcipatu tuo discordes ad caritatis reuoca vnitatẽ· Subdere inocentio pape Audiens hec comes auctoritate spũs sãcti ꝯ sacramentorũ pñtia victus nec audebat rñdere· nec poterat· sed stati accurrit ꝯ in pacis osculo recepit episcopũ· ꝯ ea dẽ qua eũ abiurauerat manu· cum tocius exultatione ãtatis ad ppriam reduxit sedẽ· Hic primodum diciẽ mirabilẽ egisse pñam et primus pater extitisse wilhelmitarum monachorũ ·xxviij

¶ Cum famulus dei bernardus vice quadã plures nobiles et sapientes de seculi vana ꝯuersatione post se traxisset· erat inter eos primus q̃dem et precipuus gãfridus nomie qui post i claraualle prioris officio functus· btẽ defũctus est i eodẽ

Hic igitũr cuz dei famulũ ad mo nasterium sequeretur grauissĩa ce pit tẽptatione pulsari Intuit? ãt illũ vnus e frĩbus q̃d ẽ inq̃t q̃ꝺ fa cies tua tristicie quodã nubilo g̃ uiter obuoluta videtur ꝰ Cui ille Scio inq̃t scio ꝙ nunq̃z ãplius le tus ero Qꝺ ṽbum cũ ad dei famu luz idẽ frater satis anxius retulissz vidẽs ille basilicã xpe viã per quã gradiebatur diuertit ad eaz et in gressus orabat· Ceteris autẽ defo ris prestolantibus gãfrid? graua tu? tedio super lapidẽ obdormiuit Demũ cũ ãlꝺ pariter surrexissent ille de oratiõe iste de sompno· ap paruit idem ganfridus tãtũ iocũ dior et hilarior ceteris ·q̃ztum tri stior prius· Cũq; ei predict? fra ter verbũ mesticie qꝺ locutus fue rat aĩcabiliter iproperaret· Tũc in quit dixi Nũq̃z ãplius letus ero· sed nunc dico · Nunq̃z ãplius tri stis ero· ·xxix·

Narratur de beatissimo bernar do clareuallẽ abbate ꝙ aliqñ in messiõe segetum frẽm conuersum viderit deuote quidẽ et vltra vie? i agro cũ monachis laborãtẽ Spi ritu autẽ sãcto attactus itrĩsec? beatus bernardus dixit coram om nibus laborãtibus Eia frater age qꝺ agis ·nulluz aliud post hanc vitam purgatorium sustinebis·

Ex vita beati iohãnis elẽosina rij Exẽplum·xxx·

Loquebatur sãctus iohã nes elemosinari? hij? qui ei cõsedebãt Cum eẽm in quiens i cipro adhuc iuueis q̃si ã norũ quindecĩ· vidi vna noctiuz in sompnis puellã quãdam cui? species super solem splẽdebat· or natã super oẽm humanũ sensũ· q̃ venit et stetit ante lectum suuz et pulsauit me in latẽ· Expgefct? vidi eam et estiaui eam eẽ mulie rẽ Figura ergo crucis signatus di xi ei· Que es tu· et quõ ausa es in trare ad me dum dormirẽ ꝰ Hẽbat et coronã de oliuarũ ramis sup ca put suum· Tunc illa hilari vultu et subridendo dicit mihi Ego suz prima filiarũ r̃gis Cũq; hec audi uissẽ stati adoraui eã· Tunc dicit micbi· Si me possideres aĩcaz ego te ducerẽ i cõspectu ipatoris Et ei nẽo hz ptãtez apud eũ· sicut ego Ego q̃ppe feci eũ in terris hoiem fieri et saluare hoies Et hec dicẽ? disparuit· Ego itaq; in me reuer sus intellexi visionẽ et dixi Crede q? cõpassio ⁊ elemosina ẽ· et iõ hẽ bat i capite ex oliuẽ folijs coronã Etenĩ veraciter cõpassio et beigni tas erga hoies dñm carne vestiri fecit· Statim ergo vestiui me et nullum dom? mee excitãs i ecclãz abij Erat ei iã aurora Et cũ irẽ ob uiaui frĩ frigore vexato et expoli aui me indumento cap̃rio ⁊ dedi ei· dixiq; itra me Ecce i hoc sciaz si vtiq; vera sit visio quã vidi ·an demoiaca· Et veritate attestante nondũ ecclãm intrauerã· ⁊ subito obuiat michi q̃dã albis idutus ve stibus · dã? michi ligaturã centũ numismatũ dicẽs Accipe hec frat̃ et dispẽsa vt vis Ego aũt p̃ gau

dio stati hec suscipiens reuersus sũ volẽs ei reddere ligaturã illã q̃i michil indigẽs · et ãplius nõ vidi aliquẽ Tunc dixi · veraciter non erat fãtasia Ex illa ergo hora sepẽ dabã cõfratri aliq̃d dicẽs Videbo si mittat mihi deus vt dixit centupla · Et cũ tẽptassẽ deum malefaciens · et satisfactũ eẽt mihi diuersis modis dixi · Cessa misera aia tẽptando deum · Thesaurus enim diuitiarum dei immẽsus est · plus q̃ deus potest daẽ q̃ztu distribuere.

xxxi·

Quidã pegrinorũ vidẽs tãtã eius cõpassionẽ voluit tẽptare eũ Et indut⁹ vestimẽto veteri adijt eũ eũtẽ ad visitãdos q̃ i hospitali iacebãt · Qui ei p ebdomodã vel ter ibat illuc Et dicit ad eũ Miserere mei qm̃ captiuus sũ · Dicit iohãnes datori suo Da ei sex numismata · Qui cũ hec accepisset vadit et mutat habitũ · et obuiat ei aliunde · et procidit ei dicẽs Miserẽ mei q2 coartor Dicit denuo priarcha datori · Da ei sex aureos nũmos · Cum ergo iisset dicit ille distributor ad aurẽ priarche illi⁹ Per orõẽs tuas dñe id ipse accepit scd̃o · fecit vo seip̃z priarcha tq̃z nesciret Veit itaq̃z tercio idez accipe · Et tetigit priarchã q̃ aurũ ferebat significans q̃ ipẽ esset · Tunc rñdet ei dei aicus ille vacat mio2s Da ei duodecĩ numismata neforte xp̃s me⁹ sit q tẽmptet me

·xxxij·

Nauclerus q̃dã pegrinus dãna ptulit · et accedẽs priarchã rogabat eũ multis lacrĩs · vt cõpatẽtur ei sicut et oĩb⁹ Precepit ergo euz accipe quinq̃z libras auri Cũ accepisset has abiens emit euthecã et misit in nauim · Mox accidit vt extra portum naufragium ptulisset nauem vero non perdidit · Accessit ergo ad eum et de bona eius voluntate presumens dixit · Miserere mei vt deus mũdi misertus est · Cui ille patriarcha dicit Crede frater nisi miscuisses pecunis eccñe illas pecunias q̃ tibi remãserãt nullatenus naufragiũ ptulisses · De malis ei habuisti eas et pdite sũt cũ eis q̃ fuerunt ex bois · Verũ precepit denuo dari ei decez libras auri denũciãs ei ne cõmisceret eis alias pecunias Emens preterea euthecã et nauigãs vna die vento valido flãte proiectus ẽ in terrã et oĩa perdidit et ipsam nauiz · et non sunt saluate nisi anime tãtum · Voluit ergo pre confusione et angustia isdez nauclerus necare seipsũ · sed deus q̃ sẽper saluti hominum prouidet reuelauit hoc beato priarche · Et cum audisset q̃d acciderat ei · nũciauit ei vt veniret ad se michil oĩno dubitans · Tũc aspersit se puluẽ et accedit eum Cumq̃z vidisset eum in tali habitu · ille sactus redarguit euz et dixit ei Misereatur tui domin⁹ Credo ei q̃ ab hodierna die neq̃quam naufragium incidas vsq̃z quo moriaris · Hoc vero tibi contigit eo q̃ et ipsa nauis tua ex iniusticia esset possessa · Mox ergo patriarcha iussit tradi ei vnaz

magnam nauim plenã frumẽto viginti milium modiorũ de illis nauibus q̃ ecclesie ministrabant· Quã recipiẽs exiit ab alexandria Et affirmabat ipse nauclerus as seuerans q̃m viginti diebus ac no ctibus nauigauim⁹ vehementi vẽ to non valentes oĩno scire quõ esse m⁹ neq₃ p stellas aut locũ· excep to q̃ gubnator videbat p̃riarchã illum secum tenentẽ gubernaculũ dicentem sibi Ne timeas bene naui gas Igit᷑ post vicesimũ diem ap paruimus in insulis britannie· et descendentib⁹ nobis in terrã iueni mus illic famẽ magnã Cũ ergo dixissemus primo ciuitatis q̃ fru mentum ĩ naui portaremus dixit Bene de⁹ adduxit vos· q̃ cquid vultis eligite aut p̃ singulos modi os numisma vnũ et eiusdẽ ponde ris accipite stãnũ Elegimus ita q₃ dimidium sic· et dimidium sic Naui preterea cũ gaudio alexan driã reuersa q̃euimus et asporta uit naucler⁹ de illo stãno vt venũ daret illud· Habebat ei illic anti quum socium ĩ negocijs petẽte ex eodem stãno et dat ei in sacco q̃si quiquagita libras Ac ille proba re volens speciẽ si bona esset soluit illud in ignẽ et iuenit argentũ pu rũ Putauit se eẽ tẽptatũ ꝛ tulit ei saccum dicẽs Deus ĩdulgeat tibi Nunq̃d iuenisti me ĩpostorẽ ẽga te· q̃ꝛ argentum pro stãno temp tãdo dedisti michi·ꝰ Expauescẽs ergo de sermone illo naucler⁹ di cit Crede· ego pro stãno illud ha beo Si vero q̃ fecit de aqua vinũ ipse per oratiões patriarche fecit et stãnum argentũ nichil mirum Et vt satisfiat tibi veni ad nauim et vide· Accedẽtes itaq₃ iuenerũt stãnum argentũ optimũ factum

Descendente aliq̃n　xxxiij

scissimo isto in ecc̃lã dñica die ac cessit ad eũ homo q̃ multas posse derat facultates· et fures igressi do mũ eius dispoliauerũt eũ vsq₃ ad stramentũ· Et cũ multa iquisitio facta esset et non inuenisset q̃ hec perpetrauerãt· cõpulsu⁹ est multa nimis paupertate dep̃cari scissimũ illum patriarchã dicens ei calami tatem suam Misertus ergo illius multum· fuerat em̃ ex clarissimis et magnis p̃ncipib⁹· dicit ad au rem illi⁹ cui aurũ creditum erat vt daret ei quindecĩ libras auri· Cũ autẽ has daturu⁹ abiẽt· et ex dia bolica opatione iuidens non dedit ei nisi quinq₃ libras· Cũ ergo re uerteretur de collecta isdem hono rabilissim⁹ archiepiscop⁹· dedit ei mulier vidua q̃nq₃ cẽtenariorũ auri· cũ cedula q̃dã q̃ãtitatẽ hoi cõtinẽtẽ Cũ ãt suscepisset uocauit dispẽsatores· et dixit eis Quot li bras dedistis illi q̃ ad me accessit· Cui dixerũt Dñe vt iussit sactissia scitas vestra quindecĩ libras Cum aũt cognouisset p̃ inhabitãtem in se grãm illos esse mentito⁹· addu cit eũ qui acceperat· ꝛ interrogat e um quid accepisset Ille vero dicẽ te quinq₃ libras· proferẽs de hono rãda manu ille sanctus scriptum q̃d sibi traditũ fuerat dixit dispẽ satoribus suis A vob̃ exq̃rat deus

quoniã si dedisseti quidẽ libras vt dixit hũilitas mea mulier q̃ at tulit q̃nq; cẽtenaria quidẽ daret Et vt certos faciaz vos mittẽs ad duxit viduã q̃ attulit scriptũ q̃n q; centenariorũ et dixit ei · Obse cro te tãtum quigenta talẽta vo luisti dare xpõ an aliud aliquid? Cum aũt sensisset dei fe illum co gnouisse qđ fecerat tremore ↄpres sa dixit · Per scãs dñi mei oratio nes quidẽm centenaria scripserã manu mea i pictatio · et añ vnam horã cum stare in sinaxi vt darem tibi hoc dño meo dissoluens illud iportune legi · ⁊ inueni decẽ deleta a seipso Tunc stupefacta itra me metipsã dixi · Vtiq; est voluntas dei vt dem nisi quinq; · Dimittẽte autẽ patriarcha reuerẽdã illaz fe minam ceciderunt ad pedes ei? di spensatores qui trãsgressi sunt vo luntatẽ eius petẽtes indulgentiaz et affirmantes nihil tale se vlteri us facturos ·xxxxiiij

Inestiabili multitudie fugiẽ tium a psis aduemente alexandri am et sterilitate multa existente in alexãdria · eo q; nõ subiret flu uius nilus secundũ cõsuetudinez · ⁊ auro cuncto erogato quod pos sederat patriarcha misit ⁊ accepit mutua a multis fidelib? circa decez centenaria · Hijs autẽ iterũ consũp tis et adhuc fame manente nullo q; de cetero mutuũ dare ei volente sed oibus ptinaciam famis timen tibus cuz cõprimeretur priarcha ncãtate eorũ q̃ ab eo alebant · et in multa cura et oratione pseuera ret · sẽsit q̃dã ciuitatis habitator eã que circumdederat scissimum illuz oimodam egestatem · Qui biga mus existens desiderat diacon? sã cte ecclesie fieri · et per ncãtatem que sanctum vndiq; priarcham circumdederat volebat suadere ei vt eum cõsecraret Fecit itaq; ei đ precationem p lrãs continentẽ ita In facie quippe ei nõ audebat ta le aliq̃d dicere Sanctissio ⁊ ter be ato patri patrum iohãni · vicario cristi · deprecatio ⁊ postulatio a cos ma idigno seruo seruorũ scitatis vrẽ Ediscens sanctissime dñe q̃ op tinet honorandũ caput tuum fm pmissionem · imo pro pcãs nrĩs e scaꝝ penuriaz · non iustũ existia ut seruus tuus in refectione cõuer sari dño meo manente in defectu Sunt igit̃ indigno seruo tuo fru menti ducenta milia modiorum · ⁊ auri libre centũ octogita · quas ego rogo dari cristo per te domi num meum · tãtum ego indign? ministerio vestri diaconatu pfrui merear · vt per talem cum te domi no sancti altari? ministrationem e mundera peccatorum meorum lu xuria · Dicitur enim vere per san ctum apostolum · Quoniam ex necessitate et legis translatio fit · Hec suscipiens patriarcha ⁊ vi rum aduocans ait ad eum Tu es qui preces nobis per notariũ tuuz et filium misisti? Quo dicente · E tiam domine · misit omnes foras nolens coram omnibus confunde re hunc · et cepit dicere ad eum · Oblatio quidem tua et multa ⁊ tẽ

pi necessaria sed maculosa est Et
nosti q̄ in lege oms siue pua siue
magna nisi imaculata esset ī sacri
ficium non offerebatur · Et ideo
ad sacrificium cayn non respexit
deus · Quoniam vero dixisti fra
ter q̄ ex necessitate ⁊ legis transla
tio fiat · de lege veteri hoc dicit A
postolus · Nam ait frater domini
iacobus q̄ quicumq̄ obseruaue
rit totam legem · offendat autez
in vno factus est omnium reus ·
De fratribus vero meis egenis et
de sancta ecclesia · de9 qui eos nu
triuit anteq̄ȝ ego ⁊ tu nasceremur
ipse et nunc nutrit eos · tantum
si sermones eius illesos custodie ī
mus · Ille enim qui tunc quinq̄
panes multiplicauit potest et dece
horrei mei modijs bn̄dicere Qua
propter illud dico ad te fili quod
in actibus apostolorum dictum
est · Non est tibi porcio neq̄ here
ditas in parte hac Cumq̄ hunc
tristem ⁊ sine effectu dimisisset ·
nunciatur ei dua9 magnarum na
uium ecclesie ad terram esse sum
missas · quas miserat in siciliaz p
ter frumentum · Hoc autem audi
ens beatus ille cadens in terram g̃
tias agit omnipotenti deo dicens
Grās tibi refero tibi domine · quoi
am non permisisti seruo tuo pecu
nijs vendere gratiam tuam ·

·xxxv·

Iste memorabilis patriarcha
sanctus iohannes habebat quen
dam nepotem nomine georgium
Vna itaq̄ dierum faciens cū quo
dam ciuitatis tabernario rixam ·
conuicijs ab eo seuere affectus ē
Qui dolens non solum quia publi
ce · verum etiam quia a viliori iho
noratus esset · maxime vero quia
erat nepos patriarche · subijt ad
eum in conclaui flens vehementer
Cum autem huc estuantez ita ⁊
lacrimātez vidisset mitissimus pri
archa · iterrogat causā tante anxi
etatis Cumq̄ ille pre amaritudi
ne nō posset exprimere sermonē ·
hij qui presto fuerūt quādo eum
exhonorari a tabernario contige
rat ceperūt recitare archiepiscopo
causam · et q̄ non debuerat iquiūt
ita sanctitas vestra contempni · vt
proprios suos et propiquos a despe
ctis exhonorari pateretur homini
bus Ille autē verus vtiq̄ medic9
volens primo veluti emplastro
quodam curare nepotis sui furiaz
talib9 verbis cepit extinguē mor
bum et dicere Et omnino ausus ē
aliquis aperire os et cōtradicere ti
bi? Crede mi fili patri tuo · qm̄ fa
ciā in eū hodie rē · vt tota alexan
dria miretur Cumq̄ vidisset euz
remediū recepisse et tristiciam cū
ctam proiecisse · putantez videlz
q̄ faceret eum flagellari et varij9
pōpis dehonestari · dicit ei et oscu
lās pectus ipsi9 Fili si ex veritate
nepos mee existis humilitatis · p̄
para teipsū ⁊ flagellari et cōuicia
pati ab oī homine Vera enī cogna
tio non ex sanguine ⁊ carne · s̄ ex
virtute mentis agnoscitur · Con
festim igitur pro homine illo mi
sit · et ab omni pensione ⁊ tributo
illuz liberū fecit · et oēs audientes

mirati sunt et intellexerunt hoc es
se id quod dixit· quoniam faciaz
in eum rem · vt tota alexandria
miretur· videlicet quia non solum
vicissitudinem non reddidit · ve
rum etiam pro vltione adiutoriu
impendit xxxvi

Airipuit scus ille et hoc bonu
vt in infimo stratu recumberet · et
vilibus operimentis in cella sua v
teretur Quod cum vidisset qdaz
possessoruz ciuitatis quia optorio
scisso et laneo tegebatur trasmisit
ei coopertoriu numismatum trigi
ta sex ·rogans eum multu vt eo
cooperiretur ad memoria mittetis
Ille vero hoc suscipiens pter mle
tam viri postulationem coopertus
hoc vna nocte per totam pene no
cte dicebat ad semetipsuz vt reci
tabant cubicularij eius Quis di
cet q humilis iohanes · habebat ei
semper in ore vbum istud ·pallio
triginta sex numismatu tegatur
et fratres cristi frigore necet Qua
ti sunt mo qui detibus strident pre
glacie quati sunt matta vel alicu
habentes subtus et non possut ex
tendere pedes suos ? Quati dormie
runt incenati habentes duplu cru
ciatum · ta ex frigore qz ex ieiuni
o· Quati desiderant saturari de fo
lijs oleru que proiciunt de coqna
mea · quati sunt in ciuitate ista in
hora hac peregrini no habentes v
bi hospitent · et in foro iacent for
tasse et pluuia madefacti ·Tu ve
ro expectans etiam eternam io
cunditatem assequet v inum bibis
et pisces immanes deuoras · et in
cubiculis demoraris Modo autem
cum oibus malis et i coopertorio
triginta sex numismatum te cale
facis Vere benedictus deus qz hui
lis iohanes alia nocte sic non coo
perietur · Justum est em et bene
acceptum deo vt tegatur centum
quadraginta fratres et dni tui qz
tu infelix Mox ergo transmisit il
lud in crastinum vt venundaretur
Et vides is qui hoc obtulit · emit
illud triginta sex numismatibus
et rursus obtulit priarche · Cum
vero in crastinum vidisset illud e
mit hoc similiter et obtulit priar
che deposcens vt tegeret eo Cuz
autem tercio id fecisset dicit ei gra
tulabundus sanctus Videbimus
quis deficiet ego an tu Erat em o
pulentus valde · et suauiter quasi
vindemiabat eum sanctus paula
tiz ab eo multa auferens · et dice
bat semper q posset aliquis cu in
tentione dandi pauperibus expo
liare diuites · et ipsam etiam cami
siam ab eis beniuole auferre et no
peccat · et maxime si sunt aliq im
misericordes et auari · Duo enim
lucratur talis · vnuz quidem quia
animas illorum saluat · alteruz au
tem quoniam et ipse ex hoc merce
dem non modicam habebit ·

xxxvij

Vt sactus patriarcha alios
ad elemosinas largiendas prouo
caret solebat dicere q erat in afri
ca quida thelonearius diues val
de immisericors vehem eter Sed e
go pauperib9 i hieme sedetibz ad
sole seq calefacietibz ceperut sigli

domos eleosinariorū collaudare et pro eis orare per singulos eorū similiter et domos elemosinā nō faci entium vituperare Inter que venit in medium eorū nomen thelonea rij· et ceperūt singuli interrogare proximū Vere tu frater aliquādo accepisti de domo illa benedictio nez? Et omnibus inuicem interro gantibus· nullus inuentūs est ac cepisse aliquādo de domo eius ali qd· Dicit ergo vnus ex eis Quid dabitis mihi et ego accipiā hodie ex eo benedictionē· Et facientibꝰ cum eo pactuz· venit ⁊ stat foris portaz domus expectans quādo ad domum suā reuerteretur· Ex dispensatione aūt dei peruenerūt simul ipse ingrediens portam et a nimal portās siligines causa pran dij illius Videns ergo egenuz nō inueniens lapidem· p furorē acce pit siligmez de clitella ⁊ iactauit in faciez eius· Ille ergo suscepit eaz et abijt vt satisfaceret cōfratri bz suis qꝫ ex manibus eius accepis set eam· Itaqꝫ post duos dies e grotauit īfirmitate vsqꝫ ad mor tem et vidit in sompnis se raptuz ad iudicium et suos actus oēs su per stateram appendi In vna q̄de acie cōgregabantur mauri quidā deformes· altera autem acies alio rum quorundā erat candidatorū et terribilium specie· qui nichil in uenientes boni vt ipsi appenderēt cōtra mala opa que collecta erāt a mauris nimis tribulabātur ⁊ tri stabantur et mēte ↄsternabātur et ad alterutrū dicebant Ergo ne nichil habemus hic· Tunc dicit v nus eorum Vere nichil habemus nisi vnam siliginem quā dedit an te duos dies cristo et ipsā nō volū tarie Et mittentibus eis siliginez equalitas facta est· Tunc dicūt thelonario hij qui apparuerant ei candidati Vade auge ad siliginē hanc· alioquin mauri isti te app hendent· Euigilans ergo agnouit que visa sunt ab eo nō esse mēda cia sed veracia Oia enim que a iu uētute sua fecerat· et quorū ipse e rat oblitꝰ· videbat ethiopes illos cōgregare ⁊ deportare ad libraz ⁊ dicebat Si vna siligo quā iacta ui per furorē ita ꝓfuit a q̄ztis ma lis liberat se qui dat in simplicita te sua bona indigentibus· Et de cetero ita modestus ⁊ prudens at qꝫ summus elemosinator factꝰ est vt etiam corpori xp̄o non pce ret Cōtigit eīm aliquādo secūdū consuetudinē ꝓcedere euz di lucu lo ad teloneuz· et obuiauit ei nau ta qui a naufragio nudꝰ vt natꝰ est euaserat· et cecidit āte eum ro gās vt tegumētum ab eo acciperet Ille ergo putās qꝫ egenus esset expoliauit se esophorio·i· veste i teriori suo qd illi melius erat ⁊ de dit ei· rogauitqꝫ eū vt hoc vesti retꝰ Pergēs vero ille et erubescēs hoc vestiri· dedit illud venditori vt venundaretur Quod cum ad vendendum thelonarius vidisset suspensū tristatus est vehementꝰ Et ascēdens domū suā nihil gusta uit p̄ tristicia ꝫ claudēs ostiū cōcla ui sui sedebat plorans ⁊ cogitās

quiã nõ fui inquit dignus vt mei memoriaȝ haberet egenus Cũ ergo anxiaretur obdormiuit Et ecce vidit quendam speciosum tanquam solem ferentem crucem sup caput suum et esophorium qđ dederat naute assistẽtẽ sibi et dicentẽ Quid ploras dñe petre? Hoc enĩ erat ei nomen· Ille vero dixit ad eum· Quia dñe ex quibus largiris nobis damus alicui· et i tur pe lucrum accipiunt accipientes· Tunc dicit ei Cognoscis hoc? et ondit ei quia indutus esset vestit⁹ esophorio eius Dicit ei Ecce ego illo vestior et grãs ago voluntati tue bone· quoniã frigore affligebar ꝛ cooperuisti me· Ad se ergo reuersus cepit beatificaẽ egenos ꝛ dicere Viuit dñs et si inopes xps meus sunt non moriar donec fiaȝ vnus ex eis· Accersito ergo vno de seruis suis dicit ei· Secretum volo credere tibi et si publicaueris aut non audieris me barbaris vẽdam te· Dat itaqȝ ei decem libras auri et dicit ei Vade et eme negocium tibi et sume me ꝛ duc in sanctam ciuitatẽ· et vende me alicui cristiano et precium da pauperibus Seruo autȩ recusante ·dicit ei iterum Quoniã si me non vẽdideis· ego vendaȝ te barbaris vt predixi tibi Obediuit ergo ei seruus Et peruenientibus eis ad loca sancta vendidit eum sordidis vestimentis indutum pro numismatibus triginta· Relinquens ergo eum seruus abijt constantionpoli ꝓmittens ꝙ nulli hoc manifestaret· et ꝙ de precio nequaq̃ȝ sibi retinendo aliquid defraudaret· sed totum hoc pauperibus daret Ergo aliquãdo quidȩȝ coq̃nabat dño suo· aliquãdo ãt lauabat pãnos eius q̃ȝq̃ȝ nunq̃ȝ prius in quolibet horum assuetus fuisset· Afflixit autem seipsum ieiunio multo Cum vero vidisset se benedicã dominus eius dicit ei compatiens humilitati ipsius· Volo humilis petre liberare te· vt sis de rliquo quasi frater meus· Ille vero noluit· Viderat autem eum frequenter cõuicia ferre· ꝛ percuti a conseruis suis Habebãt enim eum tanquaȝ amentem· ita vt et nomen ei imponerent amentis Quociensꝗcum ꝙȝ ergo tribulabãt eum conserui eius et dormiebat in tribulatione apparebat ei qui in affrica illi apparuerat vestitus esophorio ei⁹· tenens illa triginta numismata in manu ꝛ dicit ei· Noli mestus esse frater petre Ego suscepi precium tui· sed sustine vsqȝ dum cognoscaris Post aliquod vero tpis venerũt a patria eius quidam argẽti vẽditores vt orarent ad loca sancta ꝛ inuitauit eos ad prandium dominus domini petri· Et cuȝ mimi straret petrus statiȝ recognouit eos· Ipsi autem cum pranderent ceperunt inuicem ad aures dicere· Quam sil' est puer iste domino petro theloneario? Ille vero occultabat quantum poterat vultũ suum· et non potuerunt eum cognoscere· Erat enim ꝑpt labores atqȝ ieiunium imitata facies eius

Diu ergo considerantibus eis · di
cit vnus ex eis Vere dominus pe
trus est surgam et tenebo eum ·
Valde enim imperator audiens tristat⁹
est de eo · quia non cõparuit Foris
itaqꝫ stans audiuit hec · et ponens
catbmū a se non ē ingressus · sed
recto cursu cucurrit ad portam ·
Erat itaqꝫ vir ante ostium mut⁹
et surdus a natiuitate Festinans
ergo seruus dei exire dicit surdo et
muto · Tibi dico in nomine cristi
Ille vero audiuit statim et dixit
Etiam domine Iterū vero ille ad
eum · Aperi · Respondit surd⁹ et
mutus secundo · Ego dñe Surre
xit ergo stati et aperuit ei Et ex
eunte eo clamauit hō ille corā omi
bus gaudens et exultās · qꝛ audi
uit et locutus ē Porro oibus q̄ ex
ead domo erāt perterriti⁹ · qm̄ au
diebāt eū loquētē · iterū dixit ille
quondā mutus Ille q̄ coq̄nabat
exijt currēs · ꝫ videte ne forte fu
ga lapsus sit · Magnus enim dei ser
uus ē Qn̄ enim discedebat dicit mi
chi · tibi dico in noie dn̄i · et mox
vidi ex ore eius exeuntē flāmam
et tangentē aures meas et linguā
et stati audiui et locutus sū · Et
resilientes et persequētes eū cūcti
vlterius nō viderūt eum Tunc pe
nitētiam agebāt oēs q̄ in domo il
la erāt · et ipē dn̄s eius qꝫ i tali ex
honorantia habuisset eum · et ma
xime hij qui eum vocabant amētē

Valde diligebat ·xxxviij
eloqui Iohā · pr̄iarcha de actibꝫ
scōrum patrū et eorū qui eleosine
cultores fuerūt · Vn̄ vna dierum
recitat de vita sci serapiois · quia
iuenitur aictūꝫ suū dedisse egeo ·
et iterum paululū pcessisse et illic
cuidā frigus pacienti obuiasse ·
et illi tunicā pbuisse · et qꝛ nudu⁹
sedebat tenēs sāctum euāgelium
iterrogatus a quodā · Quis te ex
poliauit abba? Demonstrās san
ctuꝫ euangeliū ait Iste · Et alio
tēpore hoc ipsuꝫ euangeliū vendi
dit et dedit elemosinā Discipulo
aūt suo dicēte · abba euangeliū v
bi ē? Rn̄dit · Crede fili hoc qd̄ di
cit michi vende q̄ habes et da pau
peribꝫ · ipsū vendidi et dedi eis ·
vt i die iudicij habeamus fiduciā
abundātiorē ad deū · Alio autem
tpe vidua q̄dā ab eodem scō sera
piōe eleosinā pecijt qꝛ esuriebāt
filij eius · et nō aliud habēte eo se
rapione trādidit ei se vt venderet e
ūꝫ nimis · quos et xpianos fecit
in paucis dieb⁹ · Hec legēs scūs
de scō serapiōe · et miratus sci idu
striā · totus lacrīs infectus vocās
oēs xpos dispensatores legit eis
oia de scō serapione · et dicit ad e
os Ve ve o xpiani Quid prodest
hoi colloquēti de actiōibus sācto
rū patrū? Credite michi qꝛ vsqꝫ
hodie putabā qꝫ vel aliquid face
rē · dans quas habere possū pecu
nias · nesciebam autem qꝫ et seip
sos venderent quidam compassiōe
superati · ·xxxix

Superhonorabat quidem se
per monachicum scema sanctus
iohānes et colebat · et cōpatieba
tur vbi maxie respiciebat mōachū
corpalibu⁹ vtilitatibꝫ coāgustatū

Habebat autē ⁊ hoc super mltos precipuū quia accusationem qualemcūqꝫ siue mendacem siue veracem non suscipiebat cōtra aliquē circumamictuꝫ monachico habitu. Semel eñ euenit eum ex inmissione quorundā criminatorum ꝑtulisse aliquid tale. Quodaꝫ monacho circueunte in ciuitate cuꝫ vna puella iuuencula ⁊ petente elemosinā per dies aliquot. quidam qui hoc viderant scandalizati sūt existimantes qꝫ ꝙ mulier eius eēt attulerunt patriarche contra eum querelas dicentes. Propter quid girouagus iste angelico habitui monachorū derogat circūducēs secum istam mulierem? Mox ergo dei famulus volens ꝓhibere contra deum commissa pccā. tāqꝫ qui ad hoc officiū a deo esset ꝓuectus p̄cepit mulierem quidē flagellis cedi ⁊ separari ab eo. ipsum autem verberari ⁊ i carcerē secrete retrudi Dū vero cū omni celeritate iussio sancti in opus prodiret. nō pcentes ei ceciderunt eum grauiter ecclie defensores. Apparuit autē ei nocte per visum monachus ostēdens ei dorsum suū putrefactum dicēs ei Ita placet tibi dñe patriarcha? Crede michi hac vna vice errasti vt homo. Et hec dicens discessit ab eo. Mane vero scō recordās visionis noctis sedebat sup lectum suū mestus Mittit itaqꝫ statim ⁊ ꝯuocat p̄ cācellariū suū monachū de loco in q̄ erat reclusus. cogitās intra se ille btūs si filius esset ei qui noctu sibi appuerat. Cū ergo venisset cū labore multo. neqꝫ enīꝫ ꝓpt plagas moueri poterat vultū eius vidēs patriarcha ꝑmansit sine voce immobilis nō valēs loqui Solū autē manu sua innuit vt sederet ꝓpe se in lectulo suo. In sēmetipsum ergo reuersus rogauit monachū precinctū lintheo vt sine verecundia dispoliaret se quatenus videret dorsū eius si ita esset sicut in somnis viderat. Vix ergo suasus vt id agēt dispoliauit se. Cū ergo dispoliaretur vt mōstraret dorsum suū scō ꝑ admirandū dei ꝯsiliū solutus est quo erat indutus amictus ⁊ cecidit in terrā. ⁊ viderūt eū omnes esse eunuchuꝫ. Ꝭ quia reclusus erat nulli existebat hoc manifestum Videntibus ergo eū omnibus ⁊ scō pontifice ⁊ maxie dorsi eius perniciosā verbera mittēs mox abiecit qui hunc inconsiderate tractauerunt. Venerabilissimo autem monacho dixit cuꝫ ignorātia se in eum peccasse et in deum verum. Et āmonens eum Non inqt fili ita sine custodia in ciuitatibꝫ cōuersari eos oportet. qui sancto angelico vrō indumento circumamicti sunt. maxime ⁊ feminaꝫ circumducere ad scandalum videntium. Tunc monachus cum magna humilitate rationem reddebat sancto dicens. Crede domine non mentior. Gaꝫe eram ante paucos dies hoc. et exeunte me de ciuitate vt venirem et salutarem sanctū abbam cirum. obuiauit mihi hec bene visā puella foris portam vespere iain incumbēte. ⁊ occurrēs

ad pedes meos rogabat vt mecū ambularet. Dicebat enim se hebream esse et velle fieri christianam. et cepit adiurare me verbis horribilibus vt non dimitterem perire eā. Timens itaq3 ego iudicium dei. sumpsi eā estimans q non mitteret temptacōnem sathanas spadonibus. Nesciebam vero q nemini parcat. Igitur venientibus nobis sanctissime et orationem perficientibus baptisaui eam ad sanctum abbam cirum. et circuiui cum ea in simplicitate modicum exposcēs sumptum quatenus inducerem eā in monasterium. Cum hec audisset patriarcha dixit. Pape quot absconsos seruos habet deus et nescimus nos humiles. Et narrauit hijs qui presto erant visionem quā viderat noctu de eo. et protulit patriarcha centum nūmismata de manu daturus ei. Dei autem amicus ille vere monachus non passus aliquid accipere ex eis. dignum memoria locutus est verbum ad patriarcham dicēs. Ego non postulo domine hoc. Monachus enim si fidem habet horum non indiget. si autem horum eget fidem non habet. Quod maxime amplius satisfecit omibus qui audierant q seruus dei esset. Genu ergo flexit patriarche et exijt in pace. Extunc igitur plus honorabat et hospicio recipiebat monachos et bonos amicos xpi et estimatos malos. et edificauit mox xenodochium seorsū. et appellauit hoc receptaculū omnium monachorum. ·xl·

Mortalitate aliquādo ciuitatem comprehendente ibat et ipse sanctus vt videret funerum obsequia. Valde enim dicebat esse proficuam sepulchrorum consideratio nem. Multotiens considerabat eos qui morituri vexationem in exitu anime patiebantur. et eorum oculos proprijs manibus claudebat memoriam habere ex hoc volens sempiternam et curam proprij exitus. Precipiebat autem et collectiones pro defunctis impigre perfici. Et enim dicebat quia ante paucum tempus captiuus ductus est quidam ad persas. et descēdens in persidā retrusus est in carcerem qui appellatur lethcba. hoc est obliuio. Quidam ergo fugientes illinc et venientes in ciprum interrogati a parentibus illius si forte vidissent eum. Respōdentes dixerunt eis. quia nos proprijs maibus sepeliuimus eum. Non autem erat iste de quo interrogabant eos. sed alius ei similis. Dixerunt ergo eis et mensem et diem ipsius obitus. Illi vero tanq3 pro mortuo faciebant ei tres collectas per singulos ānos. Post quatuor annos itaq3 venit in ciprum fuga lapsus a persis. Dixerunt ergo ei sui. Vere frater nos audiuimus q mortuus esses et memoriam tui faciebamus ter in anno. Cum ergo audisset q in anno facerent pro eo memoriam interrogauit eos in quo die. et in quo mense hec celebrarent. Et illis dicentibus sanctis theophanijs. et dominica sancta atq3 penthecostes

sten. Dixit ille quia tribus istis temporibus anni veniebat quidā candidatus vt sol. et dissoluebat me inuisibiliter a vinculis ferreis et custodia et mouebar deambulā do tota die et nemo recognoscebat me. et in crastinū inueniebar vincula ferrea portans Dicebat igitur sanctus quia ex hoc discimus habere defunctos requiem quādo pro eis collectas facimus.

.xli.

Eunte aliquādo beato hoc patriarcha ad visitandos paupes in locum qui dicitur cesariū cū quodam episcopo amatore pecunie. dixit beatus patriarcha ad euz. Ama ac honora frater troyle frēs christi. hoc enī erat ei nomen Nūciauerat enim quidaz patriarche qꝫ triginta libras auri portaret in ipsa hora. Episcopus tanq̄z verītus sermonem patriarche. immo ad horaz calefactus singula num mismata dari omnibus sedentibus fratribus precepit ei qui triginta libras illas portabat Celerit ergo huiusmodi quantitas erogata ē. Recedentibus ergo vtrisqꝫ patriarcha scilicet et qui inuitaz vt ita dicam elemosinaz fecerat irruit in troylū ꝓpter pecuniarum dationē febris inaturalis. ꝓpter quod i lectū egrotus statim decidit. inuitatus a patriarcha per nuncium vt secum pranderet venire recusauit. Frigore eni et febre se vexari pro causā quadaz dicebat Igitur cū hoc audisset patriarcha mox agnouit causaz quia porpter elemosinam triginta librarum infirmatus est ille inuitus elemosinator. Erat enim vt predictū est valde immisericors et amator pecunie. Non sufferens ergo beatus se quidem supra mensam reficere. illum autē super lectum grauiter cruciari peruenit celeriter ad eum. et dixit ad eum hilari vultu Fac caritatez fili troyle. Estimabas qꝫ in veritate tibi dixerim dare fratribus huiusmodi donuz Ego enī volui prestare eis singula numismata propter sācta festiuitatem. sed quia non habebat distributor meus sufficientem quantitatē huius rei gratia mutuā dedisti michi eam. Et ecce attuli tibi illas trigita libras Vt vero vidit quantitatem epūs i honorabili manu patriarche medici et pastoris subito febris quidem disparebat. frigus autem recedebat. fortitudinis quoqꝫ et corporis eius color ad eum reuertebātur. vt ex hoc nō posset latere hāc esse causam repente comprehenden tis eum infirmitatis. Suscipiens ergo aurum ab honorandis manibus patriarche. et michil omnino contradicēs expectabat ab eo cōscriptionem abrenūciationis Fecit hoc autem cum gaudio scribēs proprijs manibus ita. Deus dño meo iohāni beatissimo patriarche da mercedem triginta librarum q̄ date sūt tibi. quoniam ego recepi mea. Hec itaqꝫ accipiens sanctus sumpsit secum episcopuz ad prandium. vt eni iam dictum est statim sanatus factus ē. Volens igitur

mercedis redditor deus corripere e um. simul autem et ad miseratione͞ et compassionem erigere. ostēdit ei eadē die dormienti post prandi nm i sompnis qua mercede priuatꝰ esset. Vidit enī vt ait domuʒ cuiꝰ pulcritudinē atqꝫ magnitudineʒ non potest ars hominū imitari. et ianuā huius totā auream et supra ianuā titulū conscriptū. Mansio eterna et requies trophi episcopi Cuʒ ergo hoc inquit legissem ga uisus sum eo qꝫ legeram. sciebaʒ enī donandam michi ab imperato re talis domus epulationem. Non dum autem huiusmodi tituli sup scriptionē cum gaudio perlegerā et ecce quidam regius cubiculari us habens secuʒ aliquos obsequij diuini. Et cū peruenisset ad talē nitētis domꝰ ianuā dixit ad suos officiales. Deponite titulum Et cum deposuissent iterū dicit eis. Mutate eū et ponite quem misit rex orbis terrarū. Et attulerunt et affi xerunt aliud me aspiciente super scriptū ita. Mansio eterna ac req̄ es iohannis archiepiscopi alexā drie empta libris triginta. Et cū hoc inquit vidissem surrexi a som no et magno summoqꝫ pastori pa triarche que visa sunt in sompnis ei enarraui. Proficiēs et ipse hac de causa. Factꝰ est enī extūc elemo sinarius ·xlij·

Si vero aliqn̄ audiebat sapi entissimꝰ patriarcha qm̄ elemosinā tor est talis adducebat eū in hila ritate seorsū et dicebat ei Quomo do factꝰ es elemosinator. naturali ter an ipsum te violēter cogens & Vnde quidam qui ab eo interro gabant verecūdati occultabāt. quidam autē dicebant. Propter qd̄ vnus interrogatꝰ a scō rn̄dit ita. Crede mihi dn̄e quia nihil do aut facio boni. verūtamē hoc ipsū quod facio et prebeo ex quibus de us et orationes tue largiunt ita fa cere assueui Eram prius valde imi sericors et crudelꝰ et semel damna pertuli et in paupertatem deueni Cepit cogitatio mea dicere mihi Vere si esses elemosinator non te linqueret te deus. Statui ergo p singulos dies dare quinqꝫ ereos nūmos pauperibus. et cū cepisseʒ dare. statim sathanas phibebat me dicens Vere quinqꝫ nūmi isti sufficiunt domui ad olera. aut ad balneū percipiendum. Et statim tanq̄ʒ si de faucibꝰ natoruʒ meorū priuarem eos nihil dabam. Cuʒ ergo vidissem qꝫ superarer avicio dico puero meo. Per singulos di es furare me nesciente quinqꝫ nū mos et da elemosinā. Ille vero be ne faciens cepit furari decem Erat autem quando et siliquā. Cum vi disset autem quia benedicebamur et diuitijs abundabamus cepit et tremisses furari et dare. Semel ita qꝫ admirans benedictionem dixi ei. Vere multuʒ profuerūt fili q̄n qꝫ nūmi illi. volo ergo vt des decē Tunc dicit mihi et puer subridēdo Vade et ora pro furtis meis. Naʒ vere hodie nō haberemꝰ quē man ducassemꝰ panem. Sed si est fur iustus ego sum. Tunc ergo dixit

qui tremissia dabat et siliquas eti am et ex fide illius assuevi dñe de a nimo dare. Edificatus ergo sanc tus valde dixit ad eum. Crede mi chi multas conversationes patrũ legi tale aliquid non audivi.

.xliij.

Libenter habuit patriarcha ut populus in ecclesia perseveraret. Una enim dierum volens multos re frenare ut non egrederentur post solutionem sancti evangelij de ec clesia et ociosis sermonibus pro o ratione vacarent. Quid fecit. Re liquit mox postquam lectum est san ctum evangelium ecclesiam et ip se exijt et sedit cum turba. Omni bus vero obstupescentibus dixit ad eos. Filij ubi oves illic et pa stor. Aut intrate intro et ingredi ar. aut manete hic et hic manebo Ego propter vos descendo ad sã ctam ecclesiam. nam poteram face re mihimet missas in episcopio. Semel ergo et bis fecit hoc ipsum et erudivit in hoc plebem magnifi ce et emendavit. Timebant enim ne iterum idem faceret eis ille. Lo qui autem in sacrario neminem p mittebat. sed in conspectu omni um foras mittebat eum qui loque batur dicens. Si quidem ut ora res venisti huc. in hoc mentem tu am et os tuum vacare exopta. Si vero propter locutionem. scriptũ est. domus mea domus orationis vocabitur Noli ergo eã facere spe luncam latronũ.

.xliiij.

Cũ omnibus bonis suis et hoc beatus possidebat quod non condem naret proximum. nec condemnã tem reciperet. Dicam vero eius et doctrinam omnibus proficuam de hoc. Juvenis quidam rapiens mo nacham fugit cõstantinopolim. hoc discens iustus tristis factus est usque ad mortem. Tempore vero transacto consedente eo una dierũ cum quibusdam clericis et sermo nem animae utilem movẽte venit i medium et memoria iuvenis qui ancillam dei rapuerat. et ceperũt qui sancto assidebant anathematisare talem iuvenem tanquam qui duas a nimas perdidit suã scilicet et sacri monialis. Compescuit ergo et re secavit eos beatus dicens. Ne filij ne sic. Nam ostẽdam vobis quia et vos duo peccata facitis. unum quidem quia transgredimini manda tum dicentis. nolite iudicare ut nõ iudicemini. Deinde quia nescitis certius si usque hodie peccẽt et se nõ peniteant. Legi enim vitam patris aliquid tale habentem. quia in ci vitate quadam duo monachi ab ierunt in monasterium. et cũ trãsi ret unus per locum clamabat ei una fornicaria. Salva me pater. ut xps meretricem. Ille vero ho minũ confusionẽ omnino non curãs dicit ei. Sequere me. Et tenens eã p manũ exijt publice de civita te omnibus aspicientibus. Facta est ergo fama quia abbas accepit mulierẽ dominã porphiriã. ita enim vocabatur. Pergẽtibus ergo eis ut mittẽt eã in monasterium inve nit mulier puerum in terra proiectum

et ſuſtulit euꝫ vt nutriret illū Ita
ꝙ quidā poſt annuꝫ venerunt in
patriam vbi erat abbas ⁊ porphi
ria que fuerat de meretricibus ·et
videntes eā habentē puerū dicunt
ei· Veraciter bonum abbatis pullū
genuiſti·nō dū enī ſanctū ſcema
acceperant· Euntes ergo tirum q̄
viderant eaꝫ· inde enī abbas tule
rat illam· diffamauerunt quia ge
nuit de abbate porphiria ⁊ nos vi
dim⁹ puerulū oculis noſtris ſimi
lem ei· Quando ergo ↄgnouit ex
deo abbas obitum ſuū dicit nōne
pelagie·ſic enī mutauit nomen e
ius qñ tradidit ei ſanctum ſcema
Eamus tirum quia habeo illic re
ſponſum ⁊ volo vt venias mecū·
Illa vero non volens contradicere
ei ſecuta eſt eum· ⁊ venerunt am
bo habentes ⁊ puerulū ſeptē anno
rū exiſtentē· Cū ergo egrotaſſet
abbas in īfirmitate ad mortē aſcē
derūt ad viſitationē eius de ciuita
te vſqꝫ ad centuꝫ animas ⁊ dicit·
Afferte prunas· Itaqꝫ cū veniſſet
thuribulum plenum prunis tulit
eas in veſtimentū ſuuꝫ ⁊ ait· Cre
dite fratres quia ſicut cuſtodiuit
deus rubum icombuſtuꝫ ab igne·
⁊ ſicut nec hanc tunicam meā ac
cenderunt prune iſte·ita nec ego
ↄgnoui peccatū mulieris hui⁹ Et
oēs mirati ſunt quō nō ardebat ve
ſtimentū ab igne· ⁊ glorificauerūt
deū habenteꝫ occultos ſeruos Ex
occaſione aūt nōne pelagie quon
daꝫ meretricis ⁊ alie fornicatrices
ſecute ſunt eaꝫ abrenunciātes mū
do cum ea pergentes in monaſte
rium eius· Seruus eni dei mona
chus qui toto uderat eam· poſtq̄ꝫ
ſatiſfecit omibus tradidit deo ſpi
ritum in pace Ideo inquit dico vo
bis o filij ne precipites ſitis ad con
demnanda ⁊ iudicanda aliena·

xlv·

Duobꝰ calciamēta facientib⁹
⁊ iuxta ſe laborantibꝰ vnus quidē
habebat filios multos ⁊ vxorem
⁊ patrem ⁊ matrē· vacabat vero
eccleſie ſine intermiſſiōe· ⁊ oēs ꝓp
ter deū alebat de arte ſua· Alter āt
q̄muis doctior illo ēet· eo ꝙ non
permaneret in eccleſia·ſed etiam
dominicis diebus laboraēt·nec ſe
ipſum tātum nutrire valebat· In
uidebat ergo iſte vicino ſuo ⁊ vna
vice non ſufferens inuidiam dicit
ei cum ira· Vñ tu ſic diues fact⁹
es ·ego vero vacās plus q̄m tu ar
ti mee in paupertatem deueni Di
cit vero ei volens facere eum vacaē
eccleſie· Inuenio precium in terra
⁊ inde paulatim diues fact⁹ ſum·
ſed ſi vis ſemper voco te vei mecū
⁊ quicquid inuenerimus accipies
dimidiū· Cū ergo ille acquieſce
ret ⁊ ſequeretur eum eūdem ad ec
cleſiā ſine intermiſſione benedixit
ei deus ⁊ diuitem fecit· Hoc ergo
diſcens ſanctus patriarcha fecit
illum bonum conſiliarium preſbi
terum tanq̄m dignum· erat enim
lector·

Ex vita ſancti malachie epi
ſcopi· Exemplum·xlvi·

Habebat ſanctiſſimus mala
chias ſororem que tanq̄ꝫ carnalis

et ignara eorum que spiritus dei sunt spiritum salutis atque feruoris omnimodis in fratre laborabat extinguere. Sed triumphabat virilis malachias de femina. atque pro animi virtutibus primum quidem ad diaconatus. deinde ad sacerdotalis culminis apicem eleuatus est. Mortua est interim soror eius illa quam prefati sumus. Nec pretereunde visiones quas vidit de ea. Viuius si quidem sanctus carnalem exhorruerat vitam. et tanto zelo vt se vouerat non visurum eam in carne viuentem. At illa carne soluta solutum est votum. et cepit videre in spiritu quam in corpore noluit. Quadam nocte audit per sompnium vocem sibi dicentis sororem eius stare foris in atrio. et ecce per totos triginta dies nichil gustasse. Et euigilans cito intellexit. cuius esce media marceret. et diligenter discusso numero dierum quem audierat ipsum esse reperit ex quo pro ea panem de celo viuum non obtulisset Tum ille qui sororis non animam oderat sed peccatum. beneficientiam quam intermiserat rursum adordit. Neque id frustra. Non multo post et ecce visa est illi peruenisse ad limen ecclesie. necdum tamen posse intrare. etiam in veste pulla. Cum que ille perseueraret curans ne qua die fraudaretur solita stipe. Secundo vidit eam in veste subcandida ad missam quidem itrare ecclesiam. sed altare contingere non permitti. Tercio tandem visa est aggregari cetui candidatorum in veste candida. Vides quantum valet deprecatio iusti assidua Vere regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud. xlvij.

¶ Fuit quedam mulier cui spiritus iracundie et furoris in tantum dominaretur vt non solum vicini et cognati fugerent consortium eius. sed ipsi filij quoque vix sustinerent habitare cum ea. Clamor et rancor et tempestas valida vbicunque fuisset audax et ardens et preceps metuenda lingua. et manu importabilis et inuisa. Dolentes filij tum pro illa tum pro seipsis trahunt illam ad presentiam malachie lacrimabilem cum fletu querimoniam deponentes. Vir autem sanctus et periculum matris et incommodum miserans filiorum seorsum aduocat illam. fuerit ne confessa aliquando peccata sua sollicite percunctatur Respondit. Nequaquam. Confitere inquit. Paret. Et ille iniungens penitentiam confitenti. orans que super eam vt deus omnipotens det ei spiritum mansuetudis in nomine domini ihesu xpi ne vltra irascatur iubet. Sequitur tanta mansuetudo vt pateat omnibus non esse aliud quam admirabilem mutacionem dextre excelsi. Fertur adhuc hodie viuere et tante esse patientie et lenitatis. vt que omnes exasperare solebat. nullis modo exasperari dampnis. contumelijs. afflictionibus queat. Sed licet et me iuxta apostolum abundare in sensu meo accipiat quisque vt volet ego istud mortui suscitatione censeo preferendum

 exterior quidez ibi. hic vero in
terior vixerit homo. xlviij.

¶ Cum sacramēta offerret ma
lachias et appropiassz ei diacon⁹
facturus aliquid pro officio suo.
intuitus euz sacerdos ingemuit
sensisset penes illum latere qđ nō
conueniret. Peracto sacrificio secre
to percunctatus de conscientia su
a confessus est et non negauit illu
sum sibi per sommium nocte ipsā.
Coniungens penitentiam non de
bueras inquit hodie ministrasse.
verecunde te subtrahere sacris et de
ferre honorem tantis tamq diuin
misterijs. vt hac humilitate pur
gatus dignius exinde ministrares

Ex vita sancte marie de oegnies
Exemplum. xlix.

¶ In vastatione leodiensis ciui
tatis satis compertum est quant⁹
fuerit i deuotis matronis atq vir
ginibus zelus atq amor tuēde ca
stitatis. Que em̄ ad eccīas confu
gere non poterant in fluuium sese
proiciebant. magis eligentes mo
ri q̄z damnum incurrere castitatis
Quidam vero in stercorias senti
nas prosilientes. malebant extin
gui fetore q̄z spoliari virginitate
Jta tamen clemens sponsus spō
sis suis dignatus est prouidere
intanta mltitudine non est inuē
ta aliqua que mortez corporis vel
detrimentū castitatis incurreret.
Cū autē vna sanctarū mulierum
periculose laboraret in flumine.
duo ex hostibus cū nauicula ad
eam venientes eā in naui traxerūt
vt ei turpiter commisceretur. Sz
quid egit casta inter lenones. ag
na inter lupos. columba inter accī
pitres Maluit iterū fluuio submer
gi q̄z corrumpi A naui prosilijt in
ter vndas dūq navis ex impetu
salientis mergeretur simł illi duo
submersi perierunt. Jlla vero per
gratiam dei sine damno corporis
et anime obsequente fluuio ad ri
pam peruenit. l.

¶ Quadam vice cum religiosa
quedam vidua que diu in sancta
viduitate deo seruierat. et filias su
as in sancta virginitate sponso ce
lesti integras custodiebat i extre
mis apud villenbroec iuxta niuel
lam laboraret. vidit maria de oeg
nies beatā virginem sancte vidu
e assistentē. que quasi quodā fla
bello euentando eā. feruorez calo
ris quo torquebat misericorditer
temperabat. Cum autem eius ani
ma de corpore iam egredi vellet.
turba demonum insidiantiū nulla
orationū instātia discedere voluit
donec clauiger ethereus cū vexil
lo crucifixi confusos illos eiecit.
Cum autē vidua illa iam defunc
ta esset. vidit ancilla xpī beatam
virginez cum multitudine celesti
um puellarum psallentium et lau
dantium deum circa corpus quasi
in duos choros diuisarum. Cū āt
sacerdos more debito exequias de
functe persolueret. tunc summus
sacerdos cū sanctorum multitudie
officiū vt videbat ei complebat.
et mirabiliter ecclesie militanti ec
clesia triumphans respondebat.

¶ Cum autē sepulture corpus eius traditū eēt·vidit xpi ancilla animam eius que nōdum in hoc seculo plene purgata fuerat in purgatorio quod ei deerat consummaē· Nam marit⁹ eius mercator fuerat ꝛ quedā more mercatorum ꝑ fraudem acquisierat· Quosdam etiā de familia ducis louanij in hospicio receperat· qui de iniuste acquisitis mlta in domo sua expendebāt Et quia de huiusmodi nōdū ꝑfecte restitutionē fecerant dicebat se adhuc in purgatorio detineri· Quod cū nunciatū eēt filie sue deuote virgini margarete de villenbroec ꝛ eius sororib⁹· multas ei orationes acquisierunt· ꝛ pro posse suo restitutionem fecerunt Vnde non multū post aīma vidue vitro purior· niue candidior· sole splendidior apparuit ancille xpi cū iam ad eternas epulas gaudens ꝛ gratias agens inuitata ascenderet· ꝛ quasi librum vite vt videbatur in manibus tenens summi magistri facta scolaris legebat·Videant ꝛ attendant diligent̄ qui aleatores ꝛ taxillatores ī domos suas recipiunt vt ex eis possint questum aliquē habere·quiq3 domos suas lenonib⁹ ꝛ meretricib⁹ locāt ad inhabitādum·qm̄ de eis ꝓcul dubio graue suppliciū sumetur·si honesta illa vidua ꝓpt̄ familiā ducis hospitatā ī tāta tormēta missa ē·

·li·

¶ Accidit autē aliquādo ꝙ quidam cisterciensis ordis monach⁹ tantū zelū innocentie ꝛ puritatis licet non scd'm scientiam haberet ꝙ quasi ad statū primi parentis ex feruore spūs peruenire nitebatur· Cunq3 diu labore plurimo ꝯ castro sese affligendo in abstinentia ꝛ vigilijs ꝛ orationibus primū statum innocentie recuperare non valeret·primo cecidit in tediū et accidiam Volebat cū cibaria sumere sed nullam sensibilem delectationem dum manducaret sentiē Studebat p̄mos sēsualitatis motus non solū reprimere· sed penitus extinguere· Studebat etiam sine aliquo veniali vitam suam in perfecta puritate custodire· Cū autē demonio meridiano instigāte aspiraēt ad impossibile·nec ad id ad quod tēdebat poss3 aliquomodo peruenire· etiam quantumcunq3 laboraret·tandem in foueam desperationis pre tristicia delapsus est· adeo ꝙ se in statu corruptionis in quo erat nullo modo salutē adipisci sperabat· vtpote qui venialia quibus omnino carere nō possumus in hac vita ꝑputabat mortalia·vnd' nec corpus xpi aliquo modo etiam diebus illis quibus institutum est in ordine volebat sumere Frater autem iste dum se supra se extollē voluit infra se miserabiliter per desperationē corruit ¶ Cum autem morbum anime eius quidam pius ꝛ omnium bonorū amic⁹ abbas cognouisset· licet ipse multiq3 alij ad dominum ꝓ monacho preces effudissent·preualuit tamen inimic⁹ ꝛ hostis antiqu⁹ qui eum quem laqueo fortissimo

ↄſtrinxerat ſine ceſſatione torq̄ue
bat Tunc abbas ſancte mulieris
ſciȝ ſancte marie de oegnies aic⁹
vtpote qui virtutem ei⁹ minime ig
norabat q̄m in ſe aliq̄n per experi
entiam ſenſerat· ad ancillam xpi
monachum fecit adduci· Cunq;
illa p̄ monacho lacrimoſis ſuſpiri
is dn̄o ſupplicaret·mirū in moduȝ
duȝ ante miſſe introitū monach⁹
cōfiteor diceret· et illa inſtantius
pro ipſo p̄ces funderet quaſi nigri
lapilli ad ſingula verba ↄfeſſiōis
ex ore monachi videbātur cadere
Tūc illa percipiens in hoc viſu q;
obſtinatio deſperationis ⁊ nigre
do triſticie et doloris monachū r̄li
quiſſet dn̄o grās retulit q̄ nō vult
morte̅ peccatoris ſed vt magis cō
uertat̄ ⁊ viuat· Monachus vero
poſt miſſam quaſi de lōginqua re
gione ad ſe reuerſus xpi corp⁹ re
cepit· ⁊ ſumpta ſalutari medicina
p̄fecte ↄualuit· ·lij·

Quidam inter amicos ſuos tā
to bt̄e marie de oegnies carior q̄n
to humilior· cū haberet prebendā
vnam ſibi mediocriter ſufficiente̅
multis deuictis precibus recepit a
liam que ⁊ dignitate maior· ⁊ red
ditib⁹ abūdātior erat· Cunq; ille
prout deuotus ſatis ⁊ timoratus
erat xpi ancillam mariam de oeg
nies cōſuluiſſȝ vtrum deū in hoc fa
cto offendiſſet· illa modicas mo
re ſuo reſpondendi querens inducī
as ·tandem diuinitus inſpirata ⁊
diuinis reuelationibus abſq; vllo
dubietatis ſcrupulo certificata·
Videbam inquit hominē veſtib⁹
albis indutum ⁊ ſatis ad curſū ex
peditū· nigro pallio ſuperindui
⁊ ſarcina inutili onerari Cum hec
⁊ hijs ſimilia alia dixiſſet· ille q̄
iam in ſe a dn̄o preſenſerat id q̄d
illa diuinitus proferebat ·primā
ſibi ſufficientem retinuit· ⁊ aliam
ſine mora ne locum alterius ambi
cioſe occuparet vir prudens ⁊ de
um timens ⁊ ſalubri conſilio acq̄
eſcens reſignauit·

Narrat qui conſcribit vitam
rogerij fratris minorū· liij·

Oculos q̄nta ſollicitudine ſā
ct⁹ rogerius cuſtodiebat po
teſt ſatis perpendi ex hoc quod di
xit quadam vice cum iremus am
bo ſimul· Inuenimus eñ iuxta do
mum fratrum quandam dominaȝ
que multum erat familiaris fratrū
⁊ benefactrix Propter quod ⁊ ip
ſe pluries eaȝ in propria domo vi
ſitauerat· et ego ſecuȝ ter vel qua
ter· ⁊ cum qua pluries ad portaȝ
eccleſie locutus fuerat Cum ergo
dominam obuiantem ſalutaſſet di
cendo· Deus det vobis pacem· et
ſic tranſiſſȝ · queſiuit a me ſi illa do
mina erat talis Cui ego dixi· Nō
cognoſcitis eam? Non inquit· qr
nunq̄ȝ vidi eam in facie· Et ego·
Quomodo ergo cognouiſtis eā·
In veſtimentis inquit monialib⁹
ſocie ſue cogitaui eam eſſe· Forte
inquit tres anni ſunt q; non vidi
mulierem in facie· etiam matrem
meā quādo iui ad eam ·cuȝ tame̅
mater ſua eſſet ſancta mulier ⁊ ſe

nex· Tunc ego miratus valde· tū quia pluries videram eum loquentem cū multis· et pluries predicātem eis· tū etiam quia sciebā cuz adeo in illo periculo securū q̄ nō credo aliquem in mūdo vix ei similem suo tempe fuisse· tum quia cōfirmatus erat vt nec potuit vltra mortaliter peccare· tuz quia sicut ipse dixerat mihi stando cum mulieribus castior efficiebatur Adeo eñ abhominabat eas q̄ nullomō poterat cū eis diu stare· immo aliquando ex nimia abhominatione cum consulebant eum prescindēs morã earuz recedebat ab eis· dolens multum q̄ non poterat sustiere eo q̄ oportebat eum pro eil dez verb iterū ad eas redire sicut ego oculis meis vidi· Preterea in duodecim annis quibus in ordine steterat non potui perpendere per cōfessionem vnū motū mentis inordinatū de facto mulierū· licet pluries generaliter fuerit mihi confessus· Dixi ergo sibi tunc· Cū sciatis vos esse in facto mulierū sic securū vnde est q̄ tantū timetis eas aspicere? Et ipse respondit· Frater inquit i ptāte hominis est vitare occasionē peccati· et ideo q̄z diu facit hō qd' i se ē et dn̄s facit qd' i se ē tuēdo hoiez a pccō Impossibile ē enim q̄ dn̄s vnq̄z deserat mentem quam possidet nisi habeat culpaz· et dum vitat omnem occasionem peccati· Ex quo autē tu exponis te periculo per occasionem quam poteras vitare· et maxime ad talē temptationē ad quā multuz decli

nat homo ex corruptione nature· confidens de viribus tuis cū tamē non posses resistere per te· iam tūc dn̄s non obligatur te defendere· sz potest sine omi iniusticia te dimittere in tuis viribus quibus confidisti· ·iiij·

Legit in vita scti remigij q̄ genebandū nobilē atq̄z eruditū qui relicta vxore sciz nepte sci remigij vitā religiosā expetierat laudum epm ordiauit· Qui genebādus plus q̄z necē fuit de anteacta vita et grad9 sublimitate cōfidens i caute vxorē suā quā relinquēs mutauerat in sororē q̄si p instructōe salutari frequētius se visitare pmisit· vn̄ factū ē vt cor virile blāda colloquia mulieris molliret· et tā de op9 iā sibi illicitū cū ea pperaret atq̄z illa filiū ab eo cōceptū generaret· Sz quia culpa hoibȝ nō innotuit ne suspecta mulier habēt cepit vt ātea domū epi frequētare Sicq̄z factū ē vt tecta hoibȝ culpa occasio fieret iterū relabēdi Cōcepit iterato illa et mādat epō se feminā peperisse· Tūc ille in se reuersus amarissiē defleuit cōmissū· Et mittēs ad scm remigiū rogauit vt laudunū quātoti9 veniret· Quo cū puenisset genebād9 ei cū multis lacrimis ordinē nephādē rei cōfessus ē· et penitētiā sibi debitā iponi postulauit· Audiēs āt remigi9 lamētabilē historiā eius collacrimat9 est· Et facta māsiūcula in modū sepulcri iuxta ecclesiam sancti iuliani genebandum in ea reclusit· Parrochiā autem illius cum sua

simul per ānos quatuor guberna uit ⁊ vnā diem dūicam remis. al teram apud laudunum celebrauit Septimo autem anno reclusiois cum idem genebandus in vigilia et neim oratione pernoctaret. vidit angelus dūi ad se dicens. Exaudite sunt orationes patris tui remigij. suscepit deus penitentiam tuā et dimissum est peccatum tuum. surge et egredere hinc. Tunc genebandus in modum crucis se iactans in limine dixit. Etiam si ipse dūs meus ihesus christus dignatus fuerit ad me venire peccatorez hic non egredior nisi venerit qui me ī eius nomine in hac reclusione constituit Et statim discedens angelus dūi hec eadem sancto remigio remis constituto in visione narrauit. iubens vt q̄ntotius laudunuz peteret ⁊ genebandum episcopali sedi restitueret. Moxq; sanctus remigius nichil dubitās laudunū petijt. ⁊ in limine aperto ostio saluo tamē sigillo ⁊ reserata sera genebandum iacentez reperit. quē confestim eleuans sedi ⁊ officio episcopali restituit. ⁊ ita remis cū gaudio repedauit. Genebandus autem in sanctitate ⁊ iusticia post ea omnes dies vite sue peregit dei gratia predicans cunctis quanta sibi fecerit dominus. lv.

Legitur in vita sancti willibrordi q; ipse quodam tempore perrexit moē solito euangelizandi gratia fresiam. ⁊ propter laborez vie in pratis cuiusdam diuitis paululum lassos refocillare equos quos tunc forte sedebant voluit Quod ille diues cernens egre ferebat. et eos inde abire precepit Quem vir dei ne hoc faceret placidissimis alloquitur verbis dicens. Desine nobis frater iniuriam facere Non enī propter lesionez tui sed vt moris est itinerantibus in hijs pascuis paululum quiescere volumus Instat nobis opus euangelice predicationis peragendum cuius tu mercedis particeps esse poteris si nos quantuz ad te pertinet benigno adiuueris animo. Vnde magis mente pacifica nobiscum de donis dei te refice nobis q; cepto itinere pergētibus tu in domum tuam reuertere Ille autem in malicia pertinax noluit deprecatorijs eius acquiescere verbis. ⁊ insuper cōuicia ɔgeminās obprobrioruz iaculatur venena. ⁊ detestatus cum eo participare conuiuium domum redire disposuit. Sed prosequente crudelē vltione diuina pro sacerdotis sui iniuria mori subito inualescēte nimia siti se putauit. Cupiens q; ardentem stomachum refrigerare ore q̄ viro dei conuicia ingessit potum recipere non valuit. Anhelabant viscera. sed non fuit qui ferre huic languori medelam potuisset. Sed tandem penitentia ductus ī seipsū reuersus ē. ⁊ sui dī reditū sedula expectatiōe prestolabat Post peractū autez pij operis negocium cum beatus pater eadem reuerteretur via. obuius ei homo egrotus venire festinabat. ⁊ meritam penam quam ob culpaz su

am patiebat᷑ cōfessus pro amore xpi sibi orabat misereri. Que vir dei misericordia mot⁹ mox absol uit a pena dās illi cum benedictō ne de suo calice bibere. monuitq̨ pauperibus christi omnino non esse derogandum. sed pro virib⁹ eorum necessitatibu᷑ benignissime communicandum. Sicq̨ factuȝ est vt de patera qua pri⁹ nolebat bibere. postea se confiteretur hau sisse salutis remedium.

Ex vita sancti ludgeri monaste riensis episcopi. lvi.

Imperator karolus ludgerū ad se pro quadā rei publice vtili tate euocari fecit. Qui cum scd̓m eiusdem preceptum venisset. et iu xta palacium mansioneȝ accepis set. primo statim mane misso ad eum rex cubiculario ipsum ad se venire precepit. Ea ipsa hora psol uendis more solite cursibus cum suis īsistebat Cum hijs expletis se venturuȝ nuncio respondisset. ꝛ hoc regi ille retulisset. secunda q̨ vice et tercia ad eū accersiendū misit. Sed ille diuinum sacrificiū cunctis alijs rebus anteponendū esse non ignorans omnino venire distulit donec ceptam psalmodiā cōsummaret. Qua finita in ꝯspe ctu regis dum venisset. ꝛ cur ad imperiū suū venire contempsissȝ in terrogaret Ad hec ille vultu itre pido mente constantiori Ego im perator inquit tuum semper ita i omnibus preceptum exeqnendū putaui. vt tamen deuȝ tibi vbiq̨ preferenduȝ non dubitarem quē omnibus anteponendum omnes norunt. omnes fatentur. Hoc mi chi precepisti quādo pastoralis cure soliciudinem mhi cōmendā bas vt deo primum seruiendum scirem Post hec tuis cōsequenter imperijs cognoscerem esse obtem perandū Hanc tui mandati au ctoritatem. hāc iustissime discre tionis regulam secutus deum tibi ꝛ cunctis in terra mortalibus pre ponendum non ambigo. neq̨ tu tuȝ esse credidi qd̓ huic iussioni ꝛ perspicacissime rationi contrarium eēt. Ideo non ad regie ptātis in honoracionem ꝛ contemptum vt maliuoli criminantur. sed potiu᷑ ꝓpter tuam salutem que deo debeā excolere curaui Et ita consequen ter ad tuū expeditior seruitiuȝ ve ni. Hāc eius responsionē rex op timus amplexus. Gratias inquit tibi habeto episcope. quia qualē te eē credidi semper taleȝ te nunc fore expertus sum. Nam aliqui q̄ de fuerūt qui hoc tuū factū aliter interpretādū ꝛ ad meā iniuriā re torquendū putarunt Sed hos vt pote tue sanctitatis inuidos nun⁹ deinceps g̃tos habebo. ꝛ nullius de cetero cōtra te accusationeȝ me auditurū deo volēte repromitto. Tu vt hactenꝰ fecisti dei semper operare voluntatem ꝛ simul nobis deuot⁹ ꝛ fidelis ꝓ nr̄i imperij sta tu orare memēto. ita inuidia quaȝ liuidi scō viro apd̓ regē facere pa bāt ad ei⁹ magis apud eū gr̄āȝ ꝛ gloriā ꝓfecit. lvij.

¶ Aliquādo dum in itinere eſſet l ectu⁹ illi ad vicinum focum con ſtruebatur· vnde du3 nocte ſtās iuxta lectū matutinas laudes cū clericis caneret eiecti⁹ cinere prunis fumus euaporans in faciem exala uit. Jlle quaſi nichil ſentiens imo tus mente ſtabat ⁊ corpore· At v nus ex clericis auferre volēs incō modum hoc curuato genu carbo nes detexit· et inſufflans ſopitos ſuſcitat ignes Mane autē3 vocās clericum ſtricte ſciſcitatus eſt q̄ re hui⁹ mētis fuerit vt ſacris hym nis dimiſſis ſe poti⁹ incuruauit ad cōſtruendum focum· et penitenti am aliquot dierum illi indicēs do cuit clericos dū ad opus diuinu3 aſſiſtit̄ omnes accurrētes cogita tiones amouēdas quantum hūa ni cordis fugacitas patitur et pri mitus diuina clemētia ſuppetit nil aliud cogitandum· nil aliud agē dum· ¶ Cū vir ſanctus ad locum verdena dictū veniſſet vt ibi mo naſterium conſtrueret· videntes hij qui cum eo erant locu3 ſiluārū dēſitate vnq3 ↄcluſū epm ab iten tione reuocare ſtudebāt dicentes incredibile videri illu3 locum poſ ſe habitabilē fieri· quo arborum denſitate ⁊ ramorū obductione ip ſum q3 celum abſcōderetur· At ip ſe ſpem ſuam in domino ponens que inquit hominib⁹ impoſſibilia ſunt deo poſſibilia ſunt· Proin̄ in ipſum ſperemus i ipſū credam⁹ q̄ credēti oīa poſſibilia eē ꝓmittit Nocte igit̄ iſecuta dictis matuti nis tētoriū clā exiuit· ⁊ q̄dā fratrē q̄ eū latenē obſeruabat vidēte in oratione ſub quadā arbore ſe ꝓ iecit· Erat enim nox luna ⁊ ſtell lucentibus admodum clara· Qui cu3 diutius oraſſet· et ſe a deo ex auditum per ſpiritū cognouiſſ3· tentorium cūctis vt putabat ig norantibus repetunt· Et ecce ob ſcurata luna ⁊ aſtris obductis te peſtas nimia facta eſt· ⁊ ventiva tidi extiterūt· Cūq3 diluculo ſur rexiſſent. vidēt ſiluā hinc inde erutā fundādo monaſterio locū ſatis ā plū dediſſe· ⁊ arbores paſſim iacē tes ꝓ edificio ſufficiētē lignorum copiā ꝑbuiſſe· Vn̄ ſanct⁹ ludge r⁹ eos ꝓcontari gratulabūdus ce pit· an adhuc celū ex eo loco cōn ſpecturos ſe crederet Vna tamen arborum ſub qua ſ cilicet vir ſanc tus nocte orauerat inconcuſſa per manſit· ſub qua ei cella poſita eſt vbi aliquādo cum quodam cleri co odelgrimo nomine conferens · inter alia ſpū ꝓphetico ſibi pre dixit · Jllud te noſſe volo· qđ ta men me viuente publicari interdi co· in hoc loco me diem iudicij ex pectaturū · ⁊ vbi nunc ſedeo mo numētū habiturū Jta cleric⁹ ille arborē quādiu ibi ſtetit diligēter obſeruauit· ꝫ cū poſtea in vſū ec cleſie q̄ ad occidētalē ei⁹ ꝑtem cō ſtruebat̄ ꝑcīſa fuiſſet ·lapidē i eo dē loco nullo alio ſciēte ꝓ ſigno i fodit · q̄ poſtea cū ibidē ſcō viro ſepl̄chrū paret̄ iuēt⁹ ⁊ effoſſus ē

¶ Finit diſtinctio octaua·

Legitur de purificatione btẽ virginis· ·lviij·

Tẽpibus beati bonifacij pape q̃ vt in ecclesiasticis historijs legit̃ a foca imꝑatore precibus eximijs obtinuit·q̃tinus tẽpluz romuli qđ ab ãtiq̃s romanorũ grece pãthe on vocabatur scẽ dĩ ecc̃e quasi ad supplementum religionis addẽt· et ĩ honore beate semper virgĩs ac simul omnium scõrũ dedicãdo con secraret· facta est in vrbe roma se dicio inter iudeos atq; catholicos non modica Impugnabant q̃ppe iudei toto vesanie ĩpetu fidẽ icarna tionis cristi·asserẽtes etiã virgĩez mariam de semĩe ioseph cui despõ sata erat non de spiritu sãcto cõce pisse cristum ⁊ generasse·adiciẽn tes iuxta ipĳssimã heresiz grecorũ oĩmodis impossibile fore virginẽ cõtra naturã parere posse Cumq; diuci⁹ apud romaz hec altercacio haberetur·et iã cristiani feruentis simo fidei zelo profanos iudeos ni si cito resipiscerent et ad baptismi gratiam conuolarent ex vrbe pro pellere vellent·erat quidã eiusdez romane vrbis ciuis cecus nat⁹·ꝫ tamen cristianis lr̃is adprime im butus Is namq; quodã die eodẽ cristianitatis feruore succensus v̾ bo veritatis cõflicturus aggressu⁹ est iudeos·et tãta illos cõstantia redarguit vt pene omnes inuenirẽ tur vt falsos testes decuit eligues Ad vltimuz vero iudei ad probra cõuersi ⁊ cõuicia·stomachãdo val de ceperũt imꝑerare dicentes·Tu cũ sis homo peccator ⁊ in peccatis totus nat⁹ quõ ausus es fidẽ cristi anorũ defendere ⁊ nos ad pugnaz lacessere? Nonne liquido patet cri stum tuũ adeo impotentem esse vt nõ possit etiã tibi lumina reforma re? Ad hec cecus Expectate inq̃t triduo et videbitis ĩ me magnalia dei·Erat autẽ post triduum vene randa solemnitas purificationis sã cte marie quã greci ypapãti vocãt que ẽ quarto nonas februarij·⁊ necesse erat vt eadem sacrosancta festiuitas apud prefatã ecclesiaz sãcte marie virginis ab oĩ clero romano eodem ãno celebrari debu isset que tãtummõ singulis ãnis apud sãctã mariã maiorẽ fit Quo audito iudei ĩdigne tulerũt·⁊ sub ridendo dixerũt Certe cristus tu⁹ quem patres nostri crucifixerunt non potest tibi oculos reddẽ qui non potuit semetipsũ de mortis pe riculo liberare·Attñ si in presentia nostra te illũiabit pro certo nos õ nes credere habemus in illũ·⁊ tũc liquide cõstabit q2 ipse est vere fi lius dei ⁊ non sit alius saluator mũ di·Eo autẽ pacto hoc affirmare placet·vt si quis in cristũ non cre diderit hoc viso miraculo·oĩm re rum suarũ prescriptionem patiat̃ et iniurijs maxĩs vtpote maiesta tis reus de vrbe eiciatur His dc̃is recesserũt iudei vnusq̃sq; in suã Ce cus vero clanculo se perducẽ fecit ad dñm suum bonifacium·et indi cauit ei pactũ et cõdicionez iudeo orũ super fide cristianoruz Quibꝰ papa auditis plus solito letus effi citur·atq; sub eodẽ momento om

tribus mandauit iudeis quatinus sine dubio prefate solemnitati vnanimiter occurrerent. Aduenit autem festiuitas illa magna totusq; romanorū clerus apud prefatā ecclesiaȝ ex more puigiles celebraturus excubias cōgregatus est. filiter iudeorū coturruus nō modicꝰ habebatꝰ immixtꝰ Ductus est autem cecus ille in mediū plenusꝰ fide et spiritu sapientie michil hesitās de ꝓpositis Dumq; ab ōnibus fidelibus nocturni ibidē caneretur hymni ꝛ iā octaua lectio ꝛ cātata fuissȝ cecus ante altaꝛ matris dn̄i pduci se rogauit. ibidemq; baculo sustentatus canere cepit quoddaȝ respōsorium viȝ. Gaude maria. quod sibi āte biduum quia musice artis gnarus fuit composuerat. i quo tā viuaciter iudeoruȝ errorē confutauit. vt sub oculis oīm q̄ aderāt cō pleto versu eiusdē responsorij. vera lux q̄ cristus est genitricis sue i teruentu cꝰ virginitatis itegritas eodem cantu defensa est lumē ei oculorū clarissimum reddidit q̄ eiꝰ mentē primitus fide catholica illuminauit Quo viso cunctis miraculo ab oībus cristianis illico gloria in excelsis deo canitꝰ ꝛ exultatio spiritualis habetur. Iudei q; ad quingentos viros statim ad baptismi cōuolarūt grāȝ. reliq̄ fuga lapsi in vrbe roma visi vltra non sunt. vn̄ placuit sācte romane ecclesie vt i dem responsoriū in eadē festiuitate octauū locum perpetualiter obtinē debuissȝ. quatenus mēorabile miraculum fidelium cordibus ōni tpe ad laudem xp̄i feruenciꝰ sēp iterere potuisset Ipso prestāte q̄ regnat in secula amen lix

Cōtigit post multa tpa circa hoc idē responsorium Gaude maria. aliō quoddā mirabile miraculū Nā habitabat i cōfinio cꝰdam capellule iudeus q̄dam incarnationis dn̄ice sed precipue sicut ꝛ fuit ōnes iudei virginitatis marie extremus inimicus. Erat autē eo tēpe in eadem parrochia scolaris q̄dā eidem virgini gloriose valde deuotus. q̄ ad honoreȝ beate dei genitricis sed precipue in cōfusionē et opprobrium illiꝰ improbi iudei integritatē virginis neq̄ter impugnātis hoc duxit in cōsuetudinē. vt inter cetera deuotionis exercitia q̄bꝰ eam venerabatꝰ singulis diebus in capellā illaȝ igressus corā ipsiꝰ imagine hoc responsoriū flexis genibus decātaret deuote. Audiebat hoc iudeus quotidie. ꝛ quoniam clericus erat verba intelligens in sui derisum cōposita ingenti tabescebat inuidia Stridensq; in illū dentibus suis obseruabat. si quādo solum illum posset inuenire q̄tinus hoc suum obprobriū ipsius occasione terminaret Et ecce die q̄dam iuuenē hunc igressū capellulam iudeus psecutus est et solū illum consideraus Nunc inquit tāte tue insolencie michiq; diu iniurie exhibite finem iponā Arripiēs q; iuueneȝ discidit in frustra. sicq; p singula membra discisū sub ipsius capelle gradibus sepeliuit Sȝ virgo beata que mie sue officiuȝ

ingratis atq; peccatorib⁹ exhibere cõsueuit huic fideli suo famulo et martiri in tribulatione nõ defuit· sed corpus ꝓ sibi impẽso obseqo i frusta discisũ recolligens rursum inioꝛditer viuificauit ·pcepitq; iã viuo vt solitum obsequium exhiberet ei tanto deuocius q̃zto ꝓ exhibito famulatu copiosius se sẽsisset adiutum · Mox iuueis ad altare redijt·⁊ idem responsoriũ solito multo deuocius decãtauit Cum aute ad verba illa peruenisset Erubescat iudeus infelix · cũ multa cordis fiducia secundũ altitudinem notarũ voce alci⁹ plus solito eleuabat ·vt sc; altitudie vocis exprimeret magnitudinẽ grãruz actiois · et iude⁹ q̃ ad delendũ marie obsequium ⁊ in sue inuidie remedium eũ occiderat audiens rursũ canentem quẽ credebat occisũ ampli⁹ veretur· Q̃d ⁊ factum est Nã iude⁹ audiens illum canentẽ aliũ quẽdã hunc esse suspicatus Veruntamẽ venit vt videret atq; si ali⁹ eẽt rursus illũ occideret· Sed videt ⁊ stupet ·quia quẽ ipse se sciebat sepelisse iam resurrexisse videbat·atq; ideo se frustra tãtum facinus cõmisisse Tunc iuuenis ne tã gloriosũ miraculum suo silẽcio celaretur vadens ad pastorẽ parrochianũ singula illi per ordinẽ enarrauit · ostẽdẽs eidem cicatrices tanquã signa quedã in singulis icionum locis pro cõfirmatiõe miraculi derelicta Pastoꝛ autẽ pro mirabili hoc diuulgãdo miraculo populũ cõuocauit eis q; de dei genitricis mia egregiũ sermonem faceret· Pro ci⁹ cõfirmatione sermonis iuuenẽ ꝓduxit in medium·⁊ q̃d circa eũ contigisset per singula patefaceret· Quod õmis plebs vt vidit dedit gloriã deo et laudem gloriose virgini matri ei⁹ que sibi deuotos in sui tribulatione non deserit ·Verũ cum iudici ciuitatis hoc ide esset recitatũ miraculũ cõprehendẽs iudeu; ꝓ cõmisso latrocinio cõdemnauit in moꝛtem Sed iudeus cristianum se fieri toto corde desiderauit·⁊ sic vitã obtinẽs eius virginitatem studuit conatu toto defendere · quam noscebatur prius impie ⁊ ꝑtinaciter impugnasse　Legit̃ i historia ãnunciationis beate virginis ·

Quidã miles quod　lx·

dam in via coi habebat castrum· et õnes transeuntes sine miseratioẽ aliqua spoliabat ·virgine; tamẽ mariam cotidie salutabat·nec ꝓ aliquo impedimẽto emergenti ab ipsa salutatione aliqua die cessaẽ volebat Accidit autem vt quida; religiosus vir sanctus ibe transitũ faceret ⁊ ipsum predictus miles cõtinuo expoliari iuberet Vir autem sanct⁹ rogauit predones vt ipsum ad dominũ suum deducant · q; ad ipsu; haberet secreta q̃ perferret· Adductus autẽ rogauit militẽ vt oẽs de familia sua ⁊ castro congregari faceret vt eis v̾bum dñi predicaret· Cum autẽ cõgregati fuissẽt ille ait· Nequaq; hic oẽs estis ·ꝫ aliquis adhuc deest· Cui cum se omnes adesse assereret aiebat· Diligenter per q̃rite ⁊ aliquã iueietis

abesse · Tunc vn⁹ exclamãs dixit quoniã solus camerarius nõ venisset Ille autẽ dixit Vere ipse est q̃ solus deest · Pro eo ergo cito mittitur et in mediũ deducatur Cum autem viruz dei vidisset reuolutis terribiliter oculis caput instar insani agitabat · nec xpi⁹ accedere audebat · Vir autem sanctus dixit ei · Adiuro te per nomen dñi nostri ihesu cristi vt q̃s sis nob edisseras et quã ob causam huc veneris palam pãdas · Cui ille Heu adiuratus prodere cogor iuit⁹ · Ego eniz non sum hõ sed demon q̃ formam hõis accepi · et quatuordecim ãnis cũ hoc milite pmansi · Nã princeps noster me huc misit · vt diez qua ipse sue marie salutationem non dicet diligentius obseruarẽ vt in eum ptãte accepta ipsum cõtinuo strangularẽ · et sic i malis operibꝫ vitã finiendo noster esset · Quacũq; eñi die ille salutationẽ dicebat in ipsum ptãtem hrẽ non poteram Ecce autẽ de die in diem diligẽti⁹ obseruaui et nullũ diem quin eaz salutauerit pretermisit Hec miles audiens vehementer obstupuit et ad pedes viri dei se proiciẽs veniã postulauit · et i melī⁹ deinceps vitã mutauit · Vir autẽ sanctus dixit demoni · Precipio tibi demon i nomine dni vt hic statim abscedas et talez bacten⁹ locum possideas vbi nulli gloriosã dei genitricez inuocanti nocẽ presumas · Hec vbi iussa dñt · demõ abscedẽs euanuit · ¶ Legit in legẽda de assumptione btẽ virgis lxi ·

¶ Miles quidam potens valde ac diues dũ omnia sua bona indiscreta liberalitate disperger; ad tãtã inopiam deuenit vt q̃ consueuerat magna tribuere · iam incipet minimis indigẽ · Habebat autẽ vxorẽ pudicissimã et beate marie deuotã Appinquante autẽ quadam solẽpnitate in qua predictus miles multa donaria cõsueuerat elargiri cuz iaz quid tribueret non haberet · nimia confusione et verecundia ductus queusq; predicta solempnitas transisset desertum locuz meroris amicũ expetijt vt fortune sue icõmoda plãgeret et verecundiam euitaret · Et ecce subito quidaz equus valde terribilis terribiliorẽ habens sessorem accessit · Cui⁹ assessor eum alloquit̃ et cãm tãte sue tristicie sciscitatur · Cui cum oia que sibi cõtigerãt per ordinẽ enarrasset ille ait · Si michi in modico obtpare volueris magis q̃z antea gloria et diuicias abũdabis Sp̃odet principi tenebrarũ se quicquid iusserit libenter facturũ dũmodo ipse sibi impleat q̃d promittit Et ille · Ecce pges in domũ tuã et in tali loco reqres et ibide tot auri et argenti pondera et tot lapides preciosos inuenies Mihi autẽ hoc facias vt i tali die vxorem tuam huc ad me adducas Sub tali promissiõe miles ad domum reuertitur et in loco de quo sibi dixerat querẽs õnia repperit q̃ sibi predixerat Que inueniens mox emit palacia largit̃ dona redimit fundos comparat seruos Appinquãte vero die statuta

vxorē suā vocauit et dixit· Equū cōscende quia aliquo lōgi⁹ mecū pergere te oportet· At illa tremēs et pauens viri imperio cōtradicere non presumēs beate marie se deuote cōmendauit ꝛ p⁹ virū ire cepit· Cum autē longius processissent ꝛ in via quandā ecclesiā inuenissēt illa de equo descendēs ecclesiā intrauit viro exterius expectāte Dū vero beate marie sē deuote cōmendaret illa subito obdormiuit· ꝛ virgo gloriosa predicte matrone habitu ꝛ qualitate per oīa sil'is de altari processit ꝛ foras exiens equuꝫ cōscendit matrona illa in ecc̃a remanente· Vir autē suā vxorē esse arbitrās profectus est Cū autem ad locū statutum venisset ecce princeps tenebrarū cū impetu nimio veniebat ꝛ ad locū festinabat Sed cū appiquasset stati ille infremuit et tremēs ac pauē⁹ accedere non p̄sumpsit· dixitqꝫ militi· Infidelissime hoīm cur mihi talit̄ illusisti ꝛ pro tātis beneficijs mihi talia contulisti: Ego eni tibi dixerā vt ad me adduceres tuam cōiugem ꝛ tu michi adduxisti dnī genitricem· Volebā vxorē tuam ꝛ adduxisti michi mariā Nā cum vxor tua michi multas inferat iiurias de ea volebam expetere vlcionē· Et tu ad me istaꝫ adduxisti vt me torqueat ꝛ in infernum mittat· Audiens hec vir vehementer stupebat ꝛ p̄ timore ꝛ ammiratione nimia loqui non poterat Scā autē maria dixit Qua temeritate neq̄ꝫ sp̄us deuote mee nocē p̄sūpsisti: Nō hoc tibi i pune cedet· et nunc te hac plecto sentētia vt in infernū descendas· et alicui me cū deuotione iuocanti nocere de cetero nō presumas Ille autē cum multo eiulatu recessit ꝛ vir de equo exiliens se ad pedes eius prostrauit· Quem virgo increpans ad suā vxorē q̄ adhuc in ecclesia dormiebat iubet redire ꝛ omnes diuicias demonis abicē Rediens ergo cū adhuc vxorē suā dormientē inueniret eā excitauit et sibi que acciderant enarrauit· Cum autē domū redissent ꝛ oēs demoīs diuicias abiecissent in laudē virginis deuotissime ꝑmanserunt ꝛ multas postmodū diuicias ipsa largiente virgine receperūt Legit̄ in historia de natitate beate marie virginis· ·lxij·

Quedā mulier solacio viri sui destituta vnicū filiū habebat quē tenerrīe diligebat Quadā autē vice fili⁹ eius ab inimicis capit̄ ꝛ in custodia vinculat̄ Qd illa audiens incōsolabiliter flebat· ꝛ btām virginē cui multū deuota erat pro liberatione filij importunis p̄cibus exorabat Tādē vidēs qꝫ sic nichil proficēt ecc̃am in q̄ erat sculpta imago btē marie virgis sola intrauit· ꝛ corā imagine stās ipsā sic alloq̄t̄· Virgo beata pro liberatiōe filij mei te sepe rogaui ꝛ adhuc nequaq̄ꝫ mrī misere subuenisti· Tuum pro filio meo iploro patrocinium ꝛ adhuc nullū sentio fructū· Igit̄ sicut fili⁹ me⁹ michi ablat⁹ est· sic ꝛ ego filiū tuū tibi auferaꝫ et obsidē pro filio meo i custodia

ponã· Et hec dicẽs ꝓpius accessit et imaginẽ pueri quã virgo baiulabat auferẽs domũ abijt· Accipiensq; imaginẽ pueri ipsã ĩ lintheo purissimo inuoluit ⁊ in archa recõdens ipsã cũ claue diligenti⁹ obfirmauit· bonũ obsidẽ pro filio suo hñe se gaudẽs· et ipsũ diligent̃ custodiens Et ecce sequẽti nocte beata virgo iuueni apparuit· et ianuã carceris aperiẽs inde vt exeat ꝑcepit eiq; dixit· Mrĩ tue fili dices vt meum reddat filiũ ex quo reddidi sibi suũ Qui exiens ad mrẽm venit· et qualit̃ beata v̉go eũ liberauerit enarrauit Illa aũt plurĩm exultãs imaginẽ pueri accepit et ad ecc̃iam vadẽs btẽ marie reddidit dicẽs· Grãs vob dñã refero q̃ michi meũ vnicum filiũ reddidistis· ⁊ nunc vobis filiũ vestrũ r̃do· q̃ meũ me recepisse profiteor·

Legit̃ in historia de oĩbus scĩs lxiij

Cum in die oĩm scõrũ ecc̃ie sci petri custos ex deuotione oĩa altaria circuisset ⁊ oĩm scõrũ suffragia iplorasset· ⁊ demũ ad altare sci petri redisset ibi paululũ cõquiescens extra se rapit̃ Et ecce vidit regẽ regũ in solio sublimi consistẽtem et oẽs angeli in e⁹ circuitu cõmorãtes Tunc virgo v̉ginũ in diademate presulgẽti aduenit quã innumerabil̃ multitudo virginũ ⁊ cõtinenciũ sequebat̃ Huic rex protin⁹ assurrexit· ⁊ posito solio iuxta se sedẽ fecit· P⁹ hoc aduenit q̃dã vestitus pilis camelorũ quẽ sequebat̃ multitudo venerabilium seniorum Deinde aduenit a li⁹ pontificali habitu decorat⁹ quẽ alia cohors in habitu cõsil̃i sequebatur· Postea vero processit innumerabilis militie multitudo· Post quos aduenit turba diuersarũ gẽtium infinita· Oẽs igit̃ ante regis solium aduenerũt et ipsũ flexis genibus adorauerũt· Js aũt q̃ in pontificali habitu erat matutias ceteris prosequentib⁹ inchoauit Angel⁹ aũt qui predictum custodẽ ducebat eidẽ visionẽ exposuit· asserẽs virginẽ in pr̃ia acie mrẽm dei eẽ· vestitum de pilis camelorũ iohãnẽ baptistã cũ pr̃iarchis piter ⁊ prophetis· põtificali ornatũ habitũ petrũ cũ ceteris apostol̃· milites martires turbã reliquã cõfessores Qui iõ oẽs ante regem venerũt vt pro hõre sibi hac die a mortalib⁹ exhibito grãs ageret· ⁊ ꝓ orbe vniuerso orarent Deinde ad locum aliũ ipsũ duxit ⁊ vtriusq; sex⁹ homines alios in stratis aureis alios in mensis gaudẽtes diuersis deliciis· alios nudos ⁊ inopes auxiliũ mendicãtes ostẽdit· Dixit aũt hũc purgatorij locũ eẽ· Abundãtes vero aĩas illas esse q̃bus ab aĩab ꝑ multa suffragia copiose subueniebatur Egentes vero esse quorũ cura nullatenus habebat̃ Jussit ergo vt õnia sũmo põtifici intimaret vt p⁹ festum oĩm sanctorũ diem statueret animarũ vt saltẽ gñalia suffragia pro illis illa die fierẽt q̃ specialia hñe neq̃rent·

Legit̃ in historia de cõmemoratione aĩarum· lxiiij·

Legitur q̃ quidã piscatores

sācti theobaldi i autūpno frustū magnū glaciei ꝓ pisce prendide rūt de quo magis quā de pisce ga uisi sunt · maxie qꝛ epūs dolore la borabat ipsā glaciē ei⁹ pedib⁹ sup posuerūt ⁊ magnū ei refrigerium prestabat Quadā vero vice de gla cie hois vocem audiuit Qui ab ipō adiurat⁹ q̄s esset dixit Sū q̄dam aīa que in hoc geliadio ꝓ pcās mei⁹ affligor · et liberari posse si tri ginta missas sine iteruallo trigita diebus cōtinue diceres Qui cū mis sarū medietatē dixisset ⁊ se iaȝ ad missā aliā ꝑparasset dyabolica sug gestione cōtigit ꝙ fere oēs hoies illi⁹ ciuitatis inter se bella mouerent Vñ vocat⁹ epūs ad sedādā discor diā sacras deponēs vestes missaȝ il la die intermisit Itē reincipiēs ⁊ iā duas ptes cōplēs exercit⁹ magn⁹ vt videbat ciuitatē illā obsedit ⁊ cō pulsus misse officiū intermisit De inde reicipiens · ⁊ cuȝ oēs vltia ex cepta dixisset · et vltiam incohoa re vellet tota villa ⁊ domus epi ac censa ē Cui cum serui dicerent vt missā intermitteret ille dixit · Et si tota villa creari deberet missā non dimitterē · Qua celebrata glacies protin⁹ resoluta ē · ⁊ ignis quē se vidisse credebāt tāq̄ȝ fantasma re cessit ⁊ nullū dānū intulit · lxv

Magister silo quedā suū scho larē egrotātē obnixe rogauit vt p⁹ mortē ad se rediret ⁊ statū suū sibi renunciaret · P⁹ aliquot igit dies sibi apparuit cū cappa de pga meno tota sophismatib⁹ descpta · et intus flāma ignis tota tecta Qui req̄situs a magistro q̄s nā esset ait Ille vtiqȝ sū q̄ ad te redire pmisi Qui de statu suo req̄sit⁹ ait · Hec cappa plus sup me ponderat ⁊ plus me pmit quā si vnaȝ turrim supra me ferrē Et ē mihi data vt eā por tē pro gloria quā in sophismatibȝ habui Porro flāma ignis q̄ opta ē pelles sunt delicate ⁊ varie quas ferebā · que flāma me cruciat ⁊ ex urit · Sed cū magister illā penaȝ facilē iudicaret dixit eidē defunct⁹ vt manū extēderet ⁊ sic facilitateȝ sue pene sētire posset · Cūqȝ manū extēdisset ille guttā sui sudoris di misit q̄ predā magistri manum sa gitta citi⁹ pforauit ita ꝙ cruciatū mirabilē sēsit Et ait Talis totus ē ille ignis Ille igit magister ex ip si⁹ pene acerbitate pterrit⁹ seculuȝ deliberauit deserere ⁊ religionē itra re · Vñ mane scholarib⁹ cōgrega tis hos versus exposuit Linquo co ax ranis cras coruis vauaqȝ vais Ad logicā pgo que mortis nō tiet ergo · Et sic seculū deserēs ad reli gionē cōfugit ·lxvi·

Cum q̄dā in quadaȝ rupe ar gentū foderet subito rupis cecidit et fundit⁹ cunctos extixit · Vn⁹ aūt eorū subtus in quodā sinu ip sius rupis mortē euasit · inde tū exi re nō valuit · Vxor aūt illi⁹ defun ctum existians oi die pro ipō mis sam celebrari faciat · et panē vnū vr ceum vini cuȝ cādela cotidie offere bat · Cui diabolus inuidēs ꝑ tres dies ꝯtinuos eid in forma hūana apparuit ⁊ q̄ tenderet req̄siuit · Cui cum illa sui itineris causā exponēt

ille aiebat Noli frustra vexari qꝛ iā missa celebrata ē· ⁊ sic illa tribꝫ diebꝰ missā intermisit nec missam celebrari fecit · Quidā aūt pꝰ hec in predcā rupe argētū fodiēs quā dā vocē audiuit de subter dicētē· plane percutias · qꝛ capiti meo imminet magnꝰ lapis Cū aūt ille tremeret ⁊ ad hāc vocē audiendam plurios cōuocasset · iterū fodit ⁊ similē vocē audiuit· Tūc oēs ꝓpiꝰ accedētes dixerūt· Quis ei es tu? Qui rn̄dens dixit Plāe ꝑcutiatiꝰ qꝛ magnꝰ lapis q̄si sup me cadit Qui a latē fodientes · ⁊ ad eū vsqꝫ ꝑuenientes eū sanū ⁊ incolumem extraxerūt Et sciscitātes quō ibi tā diu vixisset dixit qꝫ q̄libet die panis vnꝰ et vrcens vini cū cādela accēsa misi tātū in tribꝰ diebꝰ sibi oblatus fuit Qd' vxor eiꝰ audiēs et vehementer exultās agnouitqꝫ de oblatione sua fuerat sustētatꝰ et qꝫ diabolꝰ eā decepat ne illis tribꝰ diebꝰ missā cātari faceret·

lxvii

Dū q̄dam miles in lecto cum vxore sua esset ⁊ luna valde lucēs p rimas intraret· mirabat' quō hō rationalis creatori suo non pareret cū eidē creature irrationales parent· Et dū cuidā militi defuncto qui sibi fuerat familiaris detrahēt subito ille q̄ mortuus fuerat thalamū itroiuit dixitqꝫ illi · Amice noli male suspicari de aliquo ⁊ cōdona michi si q̄d in te peccaui· Cūqꝫ super statu suo interrogaret' dixit· Varijs penis affligor precipue qꝛ tale cimiterium violaui· ⁊ ibi quē dā vulnerās eum cappa suā expoliaui· que mihi superponit' ⁊ vno monte magis me premit · Rogauitqꝫ vt pro se orationes fieri faceret· Cum autem ille sibi diceret an velletqꝫ a tali sacerdote ipsas orationes facēt fieri · ille ad hoc nil rn̄dens caput more trementiꝰ ꝯcussit Deinde dixit si vellꝫ qꝫ talis heremita pro se oraret Cui ille · vtinā ille ꝓ me oraret Qd' cum se facturū promittēt ille Et ego dico tibi qꝫ ab hac die vsqꝫ ad duos ānos tu etiā morieris · Sic ille disparuit· ⁊ miles vita sua in melius mutata i dn̄o obdormiuit

lxviii·

Tēpibus karoli regis frācorū clericꝰ q̄dā ordine leuita sagarie regis germanꝰ di geitricē toto corde diligēs eius horas solitus cātaē parētum cōsilio nubere volēs cū q̄dā puella valde pulchra ꝯtraxit· accepta aūt a presbitero nupciali benedictiōe die quodā missa celebrata· recordatus qꝫ eiusdē btē marie virgis horas iuxta morē suum nō cātauerat illa die· oēs ab ecclīa exire coegit sponsā domū mittenꝰ ipse solus iuxta altare remāsit Cū qꝫ solus dn̄ice mr̄is horas decātarꝫ et hanc antiphonā Pulchra es et decora filia hierusalē dicēt· subito apparuit ei dn̄a ⁊ ꝑpetua dei genitrix virgo maria cū duobꝰ āgel dexterā et leuā eius tenētibꝰ dicēs Si ego pulchra suꝫ ⁊ decora quid est qꝫ me dimittis et sponsā aliam accipis? Nōne ego pulchrior suꝫ illa· Nonne ego optie formsa?

Vidisti ne tam pulchram? Cui il le Dña mea inquit claritas tua õ nem mūdi pulchritudinē excellit Tu es sup choros angelorū eleuata. tu es super celos celorū exaltata. Quid ergo vis vt ipē faciam? At illa. Si sponsā carnalē cui adherere vis amore mei dimiseris me sponsam in celesti regno habebis Et si oceptionis mee festū annuatim sexto yd? decēbris solempniter celebraueris et celebrādū predicaueris mecum in regno vnigeniti mei laureatus eris. His itaq; dcī? domina nostra ab oculi? eiu? dispa ruit. Cleric? vero domū redire renuēs absq; pntum cōsilio illico ad abbaciā quādā extra patriā pfectus monachali habitu decorat?. Et p? exiguū tpis meritis beate marie virginis que diligētes se sēper decorat et beatificat vitā btām finiuit in hoc exilio et eternā accepit in seculo futuro. Sz pri? tamē aqieie patriarcha fcūs festū conceptionis ei? dez die predcō q̃zdiu vixit pprijs octauis celebrauit et celebrandum cunctis predicauit

Attendant hoc omnes virgines qui amore beate virginis coniugio sponte se fraudant quantam mercedem precibus beate marie virginis in celo sint recepturi.

De visitatione gloriose virgīs marie ·lxix

Clericus q̃daz beate marie deuotissim? crebris eā pcībus fideliter exorabat. vt sibi suā pulchritudinem ondere dignaret q̄ in scripturis sacris sepi? cōmendat?. vt ē illud cāticorū quarto Tota pulchra es amica mea et macula non est in te et cetera. Item cantico. vij. Quā pulchra es et q̃z decora karissima in delitijs tuis etc. Cuius pie petitioni mater mie annuens per angelum ei mandauit q; tali hora sibi appareret. sed tamē sciret ī conueniens et indignū esse oculis q̄bus eā videret postea terrenū aliquod cernere. Cum autez responderet clericus se non curare si post eius visionem fieret cecus. tamen angelo disparente cepit anxie cogitare. q: si visū penitus amitteret eū mēdicare de cetero oporteret Excogitauit ergo consiliuz q; vno oculo clauso alterū tātum ad eā vidēdā tātum aperiret. Apparēte aūt sibi beata vgie tpe assignato ie stiabilē claritatē et pulchritudinē vidit. et cupiens plenius eā videre eciaz oculum quem tenuerat clausum aperuit. sed visio tunc repēte dispa ruit. Cum ergo oculo quo eam viderat eēt orbat? altero saluo manēte. ipse lacrimans eo q; oculo pepcisset. se cepit vehementer arguē dicens Vtinā tot? fuissem ocul? vt eam vidissem plenius Cuz autem denuo dominā nostram instātissime exoraret vt se adhuc semel ei ostenderet. quia propterea etiam residuum oculuz libenter amitteret. iterato pijssima virgo maria ei apparuit. et sua visione ineffabiliter consolata et residuum oculum sibi seruauit et prius amissuz restituit. ·lxx·

Legit̃ i vita sci adree q senex q̃dam noie nicolaus adijt apostolum dicẽs. Dñe ecce iã septuaginta ãni sunt vite mee in q̃bus sẽper luxurie deseruiui. Accepi autẽ aliqñ euangeliũ orãs dñm vt michi amodo cõtinentiã largiat̃ Sed ipõ pecco iueteratus et a mala concupiscentia illectus statim ad opus solitũ reuertebar. Quadã igitur vice cõcupiscẽtia inflãmatus oblitus euangelium qd super me posuerã ad lupanar iui. Statiq meretrix dixit michi egredẽ senex egredẽ qr ãgelus dei es tu. Ne me cõtigas neq huc accedere psumas. video em̃ super te mirabilia Stupefcũs ad verba mẽtricis recolui q mecũ euangeliũ detulissẽ Nunc igit̃ sancte dei pro salute mea tua orõ intercedat. Audiens hoc btũs ãdreas flere cepit. et a tercia vsq ad horã nonã orauit. et surgens noluit cõedere sed ait. Non cõedã donec sciam si dñs miserebit̃ huius senis Cũ q diebz q̃nq ieiunasset venit vox ad andreã dicẽs Obtineas andrea pro sene. Sed sicut ieiunijs maceãsti te. sic et ipẽ se affligat ieiunijs vt saluet̃. Sicq fecit et sex mensibz in pane et aqua ieiunauit. et post modũ plenus bonis opibz i pace q̃euit. Venit igit̃ vox ad andreã dicens. Per orationẽ tuã nicolaum quẽ pdiderã acq̃siui. lxxi

Quidã iuuenis secrete scõ andree dixit Mater mea pulchrũ mẽ vidẽs de ope illicito me attẽptauit Cui dũ nullatenus assẽtire iudicẽ adijt. volẽs in me crimen tãte nequicie retorquere. Sed ora p me ne moriar tã iniuste Nã accusatus penitus reticebo malens vitam perdere quã matrẽ tã turpiter ifamare Juuenis igit̃ vocatur ad iudiciũ et illico eũ andreas psequtur. Accusat mater instãt̃ filiũ q se voluerit violare Interrogatus pluries iuuenis an res taliter se haberet. nihil penitus rñdebat Tunc ãdreas mrĩ dixit. Crudelissima feiarũ que per tuã libidinẽ filiũ vnicũ vis pire. Tũc mulier pposito dixit Domine huic homi filius meus adhesit postq̃z hec agere voluit Iratus itaq iudex iussit puerũ in saccũ linitũ pice et bitumine mitti et i flumine pici Andreã autem in carcerẽ reseruari. donec excogitaret suppliciũ quo periret Sed orãte ãdrea toitruuz horribile oẽs terruit et terremotus igẽs oẽs pstrauit. et mulier a fulmine pcussa et arefcã corruit Orãtibus aũt cõctis aplm ne perirẽt orauit p eis et oĩa cessauerũt. Tũc ppositus credidit. et domus eius tota lxxij

Epũs quidã religiosã agens vitã beatũ ãdreã inter ceteros et supra ceteros scõs in veneratiõe hẽbat ita q in suis opibus hũc sẽp titulũ pponebat ad honorẽ dei et bti ãdree Inuidẽs igit̃ viro scõ hostis ãtiquus ad eũ decipiẽdũ tota callidiate se cõtulit sẽ q i formã pulcherrie mulieris trãsformauit Venit igitur ad palaciũ epi asserẽs velle cõfiteri eidẽ Mãdat eps vt suo pñario confiteat̃ cui plenitudinẽ tradiderat potestatis Renũciat illa q nulli hoim nisi sibi secreta sue conscie

reueíabit·Sicq; victus epūs eā ad se venire precepit Cui illa·Ob secro dn̄e miserere mei·Ego em̄ i āms puerilibus vt cernitis ɔstitu ta ⁊ a pueria delicate nutrita nec non a regia stirpe progenita huc in peregrino habitu sola veni Nā pater meus rex ⁊ potens valde cui dā magno principi me volebat in cōiugiū sociare Cui rn̄di q̄ omnē thorū materialē abhorrerem·q2 vir ginitatē meaȝ cristo dedicaui iper petuum·et iō nunq̄ȝ possem in car nalem copulā cōsentire Demiq; sic artata q̄ oportebat me aut ei9 vo luntati obedirē ā certe diuersa subi re supplicia·latenter fugaȝ mihi ma gis eligens exulare q̄ȝ spōso meo fidem infringē·Audiens vero ve stre sanctitatis precomiū sub alas vestre protectionis cōfugi sperās me apud vos reperire locū quietis vbi possum contēplationis cape se creta silencia·pn̄tis q̄ȝ vite vitare naufragia et perturbatioēs mūdi perstrepentis fugē·Admirās i ea epūs nobilitatem generis pulchri tudinē corporis·tā immensū fer uorē ⁊ tāte eloquencie venustatē placida ⁊ bēigna voce rn̄dit Esto secura o filia nec formides·q2 ille ob cuius amorē te ⁊ tuos ⁊ tua tā viriliter ɔtempsisti tibi ob hoc ⁊ in pn̄ti cumulū grē ⁊ in futuro pleni tudineȝ glorie largiet·Sȝ ⁊ ego seruus eius me ⁊ mea tibi offero eligas q̄ȝ tibi vbi placuerit mansi oneȝ·volo aūt vt mecū hodie prā dere debeas Cui illa Noli iquit pa ter noli de hac re me rogaē·ne for te ex hoc aliqua suspicionis causa proueniat ⁊ minor fame nr̄e denigra tionē aliquā paciat Ad quā epūs dixit·Plures erim9 ⁊ nō soli·⁊ iō nullus male suspiciois scrupul9 po terit gn̄ari Venientes itaq; ad mē sā epūs ⁊ illa ex opposito consede runt ceteris residentib9 hinc ⁊ inde· Intēdit i eā epūs crebro eiusq; fa ciē itueri nō desinit ⁊ pulchritudi nē āmirari·Sicq; dū ocul9 figit aīmus sauciat·⁊ dū eius faciē nō desinit intueri antiquus hostis cor ei9 graui iaculo vulnerauit Perpē dit ipse diabol9 hoc ⁊ pulcritudi nē suam cepit magis ac magis au gē·Iāq; epūs proxim9 erat cōsē sui vt eā de illicito ope attēptaret qn̄ possibilitas se offerrȝ Tūc subi to q̄dā pegrin9 venit ad ostiū cre bris ictib9 ⁊ magnis claōrib9 sibi postulās aperiri·Cūq; sibi apire nollent·⁊ ille claōrib9 ⁊ ictib9 ni mis eis fieret iportun9 interrogat epūs mulierē si ingressū illi9 hois pegrini acceptarȝ Cui illa dixit· Proponat sibi aliq̄ q̄stio satis g̃ uis quā si enodare sciuerit aditta t Si aūt nescierit tq̄ȝ inscius ⁊ in dign9 epi pn̄cia repellat Fauent oēs e9 sn̄ie·⁊ q̄s sufficiēs eēt hāc q̄ stionē ꝓponē sciscitāt Cūq; null9 sufficiēs iueit epūs dixit Quis nīȝ ad hoc tā sufficiēs ē q̄ȝ vos o dn̄a q̄ ceteos nos ⁊ eloquēcia p̄cedītis ⁊ sapia pl9 nob oib9 rutilatis Vos g̃ hāc ꝓponite q̄stionem Tūc illa di xit·Interroget quod est maius miraculuȝ q̄d deus vnq̄ȝ in parua re fecerit Interrogat9 de hoc pegrīn9

per nuncium dixit Diuersitas et excellencia facierum. Inter tot enim homines qui fuerunt ab inicio mundi et vsque ad finem futuri sunt duo reperiri non possent quorum facies per omnia similes essent In ipsa quantum minima facie deus omnipotens omnes sensus corporis collocauit Audientes omnes eius responsionem admirantes dixerunt. Vera et optima solutio questionis Tunc mulier ait. Proponatur ei questio secunda grauior in qua melius possimus eius sapientiam experiri Queratur ab eo vbi terra sit altior omni celo? Percunctatus de hoc peregrinus respondit In celo empyreo vbi residet corpus cristi Corpus enim cristi quod est altius omni celo est de nostra carne formatum. porro caro nostra quedam terrea substantia est. Cum igitur corpus christi super omnes celos sit et de nostra carne originem duxerit. caro autem nostra de terra sit condita constat quod vbi corpus cristi residet ibi procul dubio terra altior celo manet. Refert nuncius quid respondeat peregrinus Et ecce omnes responsionem eius mirabiliter approbant et magnifice eius sapientiam laudant Tunc iterum illa dixit Fiat ei tercia questio grauissima et occulta et ad soluendum difficilis et obscura. vt si eius sapientia tercio comprobetur. dignus sit quod ad mensam epi merito admittatur. Queratur igitur sic ab eo Quantum spacii sit a terra vsque ad celum. Requisitus de hoc peregrinus nuncio dixit Vade ad eum qui te misit ad me et de hoc eum diligenter percunctare. Ipse enim melius me nouit hoc. et ideo tibi de hoc melius respondebit Nam ipse illud spacium mensuravit quando de celo in abissum cecidit. Ego nunquam de celo cecidi et ideo illud spacium nunquam mensuraui Non est enim mulier sed diabolus qui se posuit in similitudine mulieris Audiens hec nuncius vehementer expauit. et ea que audierat coram omnibus recitauit. Mirantibus itaque omnibus et stupentibus. antiquus hostis de medio eorum euanuit Episcopus autem rediens ad se amare redarguit semetipsum. et de perpetrata culpa veniam lamentabiliter precabatur. Misitque nuncium vt introduceretur peregrinus sed nequaquam amplius inuenitur Episcopus vero tunc populum conuocauit et ei euidenter exposuit ordinem geste rei Precepitque vt omnes ieiuniis et orationibus insisterent. si forte dominus alicui reuelare dignaretur. quis nam ille peregrinus fuerit qui eum a tanto periculo liberauit Reuelatum est illa nocte epo quod beatus andreas fuerit qui pro liberatione episcopi se posuerit in habitu peregrini Cepit igitur episcopus in deuotione beati andree magis crescere et eum exinde in reuerentia plus habere. lxxiiij

Cum prepositus cuiusdam ciuitatis agrum sancti andree abstulisset et ob hoc grauissimis febribus orante epo fuisset arreptus. ille epm rogauit vt pro se oraret et agrum sibi redderet. Sed cum orante episcopo sanitatem recepisset agrum iterum vsurpauit Tunc epus orationi se dedit et omnes lampades ecclesie fregit dicens Dic

linum non accedatur donec domi
nus se de suo inimico vindicet et ec
clesia rem quam amisit recuperet Et
ecce prepositus iterum grauissimis fe
bribus laborauit Misitque nuncios
epo vt pro se oraret et agrum suum et
alium similem sibi reddet Cui cum
epus rnderet · iam oraui et audiuit
me dns Ipse ad epm se portari fe
cit · et vt ecclesiam intraret ad oradum
episcopum coegit · Et dum episco
pus ecclesiam ingreditur ille subito mo
ritur · et ager ecclesie restituitur

¶ Legitur in vita · lxxiiij ·
sancti nicolai quod vir quidam ab vno
iudeo quandam summam pecunie mu
tuo accepit iurans super altare sci
nicholai cum alium fideiussorem bre
nequiret quanto citius posset sibi red
deret Tenente illo diu illam pecu
niam iudeus eam expostulat · sed
ipse eam sibi reddidisse affirmat
Trahit ergo eum ad iudicium et iu
dicium et iuramentum iudicitur debito
ri Ille baculum cauatum quem auro
minuto impleuerat secum tulerat ac
si eius amminiculo indigeret Volens
igitur iuramentum facere · iudeo ba
culum tradidit reseruandum · Jura
uit ille quod plus sibi reddidit quam debe
ret · Facto autem iuramento bacu
lum suum repoposcit et iudeus ignarus
astucie eum sibi reddidit Rediens
autem qui fraudem fecerat in quodam
biuio oppressus somno corruit · cur
rusque cum impetu veniens eum necauit
et plenum baculum auro fregit et au
rum effudit · Audiens hoc iudeus con
citus illuc venit Cumque dolum vidisset
et a multis ei suggereretur vt aurum re

ciperet omnino renuit nisi qui defun
ctus fuerat ad vitam beati nicholai
meritis rediret asserens se si hoc fi
erat baptisma suscepturum et xpi
anum futurum · Continuo igitur qui de
functus fuerat suscitatur et iudeus in
cristi nomine baptisatur · lxxv

¶ Legitur in historia sancti iohan
nis apostoli quod cum auis que perdix di
citur viua beato iohanni a quodam
oblata fuisset · et ille eam quasi de
mulcendo tangeret et contrectaret
quidam adolescens hoc videns ad co
euos suos ridendo dixit · Videte quo
modo ille senex cum auicula sicut
puer ludit · Quod beatus iohan
nes per spiritum recognosces iuuenem
ad se vocauit · et quid in manu tene
ret inquisiuit · Qui cum se arcum tene
re diceret ait Quid inde facis ? Et
iuuenis aues inde ac bestias sagit
tamus Cui apostolus Qualiter Tunc
iuuenis arcum cepit tendere et tensum
in manu tenere · Sed cum ei apostolus
nil diceret arcum distendit · Cui apo
stolus Quare fili arcum distendisti ?
Et ille · quia si diucius tensus tene
tur ad iaciendum infirmior reddetur
Et apostolus ad hec · Sic et hu
mana fragilitas ad contemplatio
nem minus valida fieret si semper
in suo rigore consistens fragilitati
sue interdum condescendere recusa
ret · Nam et aquila cunctis auibus
celsius volat · et solem clarius conspi
cit · et tamen necessitate nature ad ima
descendit · Sic et humanus animus
cum se modicum a contemplatione retra
hit crebra renouatione ad celestia
tendit · ·lxxvi

¶ Beatus iohānes vt testat᷑ hie ronimus cū vsq₃ ad suam vltimā senectutem ephesi moraret᷑ ⁊ vix inter discipulorū man⁹ ad ecc̄az deferretur nec plura verba dicere posset ad quālibet paulā hec dice bat Filioli mei diligite alterutrū Tandem fratres qui cum eo erant admirantes ꝙ semper eadem dice ret. dixerūt ei Magister quare sē per eadem loqueris ? Qui rn̄dit. Quia preceptum dn̄i est ⁊ si soluz hoc fiat sufficit ·lxxvij·

¶ Legitur in historia sci thome cantuarien̄ epi ꝙ sacerdos quidaz missam de beata maria virgīe quo tidie celebrabat Qui archiepō ac cusatus ab eo accersitur ⁊ tanq̄z idiota ⁊ īsci⁹ ab officio suo suspē ditur atq₃ reijcitur. Cum aūt bea tus thomas ciliciū suū suē debēt et sub lecto ipsum abscondisset vt ad suendū horaz. captaret btā maria sacerdoti apparuit dicens Vade ad archiepiscopuz eiq₃ di cas ꝙ illa ob cuius amorez missas dicebas eius ciliciū qđ est in ta li loco cōsuit et setā rubeam de q̄ il lud cōsuit ibidem reliq̄t. Illa igit᷑ sibi mittit ꝙ interdictuz qđ tibi fe cerat debeat relaxare Qđ ille audi ens et ita inueniens stupuit ⁊ int᷑ dictuz relaxans sacerdotē hoc brē secretum precepit lxxviij

¶ Quedā dn̄a de āglia varios oculos habere ob lasciuiā ⁊ maio rem pulchritudinem affectabat super hoc votū vouens nudis pedi bus sepulchrū beati thome visitaē Que cum in oratione prostrata ia ceret surgens inueīt se penitus exce cataz Statimq₃ penitens cepit ro gare sāctum thomam vt iam non varios sed saltem suos sibi reddēt Qđ tandez cū multa difficultate vix potuit obtinere. ·lxxix·

¶ Quidaz quem sāctus thōas valde diligebat cum grauiter īfir maretur iuit ad eius tumbaz pro sanitate rogauit ⁊ ad libitum īpe trauit. Sed dum sanatus rediret cogitare cepit ꝙ illa sāitas aīe sue forsitan non expediret. vnde iterū rediens ad sepulchrum orauit vt si non esset vtile anīe sue continuo ipsa infirmitas rediret Statimq₃ infirmitas redijt sicut prius.

·lxxx·

¶ Legitur in vita sancti basilij ce sariensis epi ꝙ vir quidā venerabi lis nomine eradi⁹ filiā vnicaz habe bat quā ↄsecrare dn̄o disponebat Sed diabol⁹ hūani gn̄is īimicus hoc aduertēs vnuz de seruis p̄dcī eradij in amorē puelle plurimū in flāmauit. Verū cum īpossibile cer neret vt ipse q̄ seruus erat in āple xus tā nobili⁹ puelle accedere pos set ad vnū de maleficis accessit. ꝓ mittens ei multā pecunie quātita tem si ad hoc eum iuuare vellet. Cui dixit malefic⁹ Hoc ego age re non possum. Sed si vis mittam te ad dn̄m meum. ⁊ si feceris q̄ ip se tibi dixerit desideriū tuū obtīe bis. Et dixit iuuenis. Quecum q₃ dixeris michi faciam Ille ergo maleficus epistolaz ad diaboluz fecit. ⁊ eam per predcm̄ iuuenem ī hec v̄ba trāsmisit Qm̄ q̄de mi dn̄e

oportet me festinanter et sollicite quosque a cristianorum religione abstrahere et tue adducere voluntati vt pars tua cotidie multiplicetur michi si tibi hunc iuuenem cupiditate in talem puellam exarsum. Et postulo vt suum desiderium assequatur. vt et in isto glorier. et alios tibi de cetero fidelius valeam aggregare Et dans ei epistolam dixit. Vade et tali hora noctis sta super monumentum gentilis et ibidem demones acclama et hanc cartam in aere exalta et aderunt tibi statim. Qui vades demones inuocabat et cartam per aerem eiciebat Et ecce adest princeps tenebrarum vallatus multitudine demoniorum. Qui cum epistolam plegisset ait ad iuuenem Credis in me et tuam compleam voluntatem? Qui ait. Credo domine Cui diabolus Et abnegas cristum tuum. Qui ait. Abnego. Dixit ei diabolus Perfidi estis vos cristiani. quia quando quidem me opus habetis ad me venitis. quando autem desiderium vestrum assecuti estis statim me negatis et ad cristum vestrum acceditis Ille autem quia clementissimus est suscipit vos Sed si vis vt compleam tuam voluntatem fac michi manu tua scriptum in quo te confitearis abrenunciare cristo et baptismati et cristiane professioni. vt mecum sis seruus mecum in iudicio condempnandus Qui statim manu propria scriptum fecit qualiter xpo abrenunciaret et se seruituti diaboli manciparet. Continuo igitur accersiuit spiritus qui erant super fornicationem ab ipso ad temptandum homines deputati. iubens eis vt predictam puellam accederent et cor eius in amorem iuuenis inflammarent. Qui accedentes cor eius adeo succenderunt vt puella se ad terram proiceret et ad patrem lamentabiliter exclamaret. Miserere mihi pater miserere michi quia dure torqueor propter amorem talis pueri nostri. Miserere pater visceribus tuis et paternum michi amorem ostende et puerum quem amo et pro quo crucior michi coniunge. Sin autem post modicum mortuam me videbis. et pro me in die iudicii rationem reddes Pater autem eiulans dicebat Heu me miserum quod contigit misere filie mee. Quis meum thesaurum furatus est Quis dulce lumen oculorum meorum extinxit Ego te volebam celesti sponso coniungere et per te saluari putabam et tu in amore lasciuie incidisti. Sine filia vt te sicut disposui deo coniungam. ne ducas senectutem meam cum dolore ad inferos Illa autem acclamabat dicens Pater mi aut cito desiderium meum comple aut post mortuam me videbis. Cum autem illa amarissime fleret et quasi insaniret pater eius in magna desolatione positus et amicorum consiliis deceptus suam voluntatem compleuit et eam puero in vxorem dedit ac vniuersam substantiam sibi tribuit dicens vade filia vere misera. Cum ergo insimul permanerent iuuenis ille ecclesiam non intrabat nec sibi crucis signaculum faciebat nec deo se recommendabat Vnde de hoc a nonnullis notatus est quod vxori sue dixerunt. Scias quia vir tuus quem tibi elegisti xpianus non est nec ecclesiam ingreditur

Quod illa audiens vehemẽter ex timuit ꝛ humo sẽ prosternens vn gulis seipsã discerpere cepit et pe ctus suum tundere ac dicere. Heu me miserã cur nata suz. ꝛ nata cõ tinuo rapta non sum. Cum ergo viro suo q̄ audierat retulisset. ꝛ il le nequaq̄z rem sic esse assereret. s; omnino falsuz quod ipsa audierat affirmaret illa ait Si vis vt credã tibi ego ꝛ tu cras ecclesiã ingredi amur Videns ille q̄ latere non pos set narrauit ei totuz ordinẽ geste rei. Quod illa audiens vehemen ter ingemuit ꝛ ad beatum basiliuz ꝑperauit. eiq̄z omnia que viro suo et sibi cõtigerant enarrauit Basili us aũt puerũ vocans et omnia ab eo audiens dixit ei Vis fili reuer ti ad dñm? Qui ait. Vtiq̄z domine sed no n valeo quia diabolo sũ ꝓ fessus et cristũ abnegaui ꝛ abne gationis mee scriptum feci ꝛ dya bolo ipsũ dedi Cui basilius. Non sit tibi cure Benignus ẽ autẽ dñs et te penitentem suscipiet. Et cõti nuo apprehẽdens puerũ signũ cru cis in eius fronte fecit ꝛ ipsum per tres dies reclusit. Postea eum vi sitauit ꝛ dixit Quomodo te hẽs fi li. Qui ait. In magna sum domine defectione. nec sufferre clamoẽs eorum ꝛ terrores seu lapidatio nes possuz. tenentes eñ manuscp̄ tum meũ causantur dicentes. Tu venisti ad nos. non nos ad te Di xit sanctus basilius Noli timere fi li tãtũmodo crede. Et dans ei mo dicam escãm faciens q̄z signũ cru cis iterum eum reclusit et pro eo o rauit Post aliquot dies eũ visita tauit et dixit Quomodo te habes fili? Qui ait Pater a longe clamo res eorum audio ꝛ minas sed eos non video Et dans iterum ei escã et signãs ꝛ claudens ostium abijt et ꝓ eo orauit Et quadragesima die rediens ait. Quomodo te hẽs Qui respondens bene me habeo sã cte dei Vidi enim te hodie in visu pugnantem pro me et dyabolum vincentem Post hoc eum educẽs omnem clerum et religiosos ꝛ po pulum cõuocauit ꝛ omnes pro eo orare admonuit Tenens q̄z manuz pueri ducebat eum ad ecclesiaz. Et ecce diabolus cuz multitudine demonum ad eum venit ꝛ inuisibi liter apprehendens puerum cona batur euz rapere de manu eius Et cepit clamare puer Sancte dei ad iuua me. Et tanta eum improb⁹ constantia aggress⁹ ẽ. vt etiam se impelleret trahens puerum. Qui ayt ad eum. Improbissime non sufficiat tibi perdicio tua. nisi ꝛ dei mei temptes plasma. Diabol⁹ au tem dixit ad eum multis audienti bus Preiudicas mihi o basili Tũc omnes clamauerunt kyrieleison. Dixitq̄z ad eum basilius. Increpet te dominus dyabole. Qui ayt Preiudicas michi basili Non abij ego ad eum sed ipse venit ad me Abnegauit cristum suũ et profes sus michi. ecce scriptum eius i ma nu habeo Qui ait Non cessabim⁹ orare donec reddas scriptum. Et orante beato basilio ꝛ tendente in celum manus ecce carta ꝑ aerem

delata ꝛ ab omnibus visa venit. et et iposita est in manꝰ basilij. Quā ille suscipiēs dixit puero Cognoscis has litteras fratꝰ Et ille Etiā dn̄e. Manu enim mea scripte sūt Et frangens basilius scriptum ꝑduxit eum ad ecc̄am et dignum fecit eum sacto ministerio. Et bene instruens eum ꝛ regulā ei dās eum reddidit mulieri. lxxxi.

In illo tempore iulianus pergens ad persicum bellum venit cesaream. Basilius autem cum suis obuiauit ei. et obtulit ei pro benedictiōe tres ordeaceos panes Imperator autem iussit suos quidem accipere pane ꝛ reddere ei fenum dicens. Ordeum cibus est iumentorum quod obtulit nobis. recipiat et ipse fenum. Quod suscipiens dixit ei Nos quidē o īpator ex quibus comedimuſ obtulimuſ tibi. Tu vero ex quibus nutris irrationabilitatez nature reddidisti nobis Julianus autem i insaniam versus dixit ei Pastio feni istius sine ablatione dabitꝰ tibi. quādo autem persas subigens reuersus fuero desolabo ciuitatem tuam ꝛ arabo eaz. vt fiat farrifera magis quā homifera. Non enim ignoro audaciam populo a te suasā vt a me adorata deā. postq̄ȝ eam statuerim cōfringeret vsq; in finem Et hec dicens ꝑgebat ad persarum regionē Rediens autem basilius in ciuitatem ꝛ conuocans omnem multitudinem narrauit ei imparatoris verba. Et consolans populum atȝ cōsilium dans dicit Pecuniā fratreſ ad nihil vtilem reputantes salutis vestre prouidēciam facite. vt si datum fuerit tempus tiranno imperatori muneribus eū placemus Qui abeuntes in domos suas que habebat vnusquisq; cum tota alacritate attulit ad eum. auri scȝ ꝛ argēti lapidumq; pretiosorum infinitā multitudinem. Qui videns alacritatem eorum posuit ea in thesaurario suo. super scribens vniuscuisq; nomen dicens. quia potens est deus ꝛ illius furorem a nobis auferre et vobis vestra restituꝰ Statim ergo precepit clero ꝛ omni populo cum mulieribus ꝛ infantuliſ ascendere in monteȝ didimi ī quo honoratur dei genitricis memorabile templum. et tribus diebus ieiuni sustinentes postulauerūt deū dissipari iniquum īpatoris ꝓpositum. Et ecce adhuc postulantibus ꝛ vigilantibus illis in oratione vidit basilius in visu multitudinem militie celestis hinc inde ī mōte. et in medio eorū super thronū gloriosum sedentem quandam in muliebri habitu et dicentem ad ꝓxime sibi astantes. Vocate michi mercurium ꝛ abibit interficere nobis iulianum in filium meum ꝛ me tumide blasphemantem Sanctꝰ autem cum armatura aduenìens iussus ab ea velocius abijt. Et aduocans que erat in muliebri habitu magnum basiliuȝ dedit ei librū habentem in historia omneȝ mundi facturam. dextrorsum vero hominem formatum a deo In principio autȝ libri scriptuȝ erat Dic

tt :

In fine autẽ eius vbi plasmatur homo parce. Suscipiẽs autẽ librũ in p̃ntia eius legit vsq₃ ad subscp̃tionem parce. Et continuo absq₃ sompno f̃cũs est sub timoꝛe ⁊ gaudio cõuentus. Similem vero visionem moꝛtis iuliani vidit etiam eadẽ nocte libani⁹ sophista cũ eẽt cũ eo in p̃side. Expauens vero visionem basilius cũ eubolo scõ euigilans venit in ciuitatẽ. ad ecclesiã q₃ martiriũ sancti mercurij in quo ⁊ iacebat ⁊ arma eius conseruabantur querẽs ea et non inueniens vocauit custodẽ. ⁊ sciscitabat̃ ab eo vbi illa fuissent. Qui cũ sacramento dicebat illa ibi vesperi fuisse vbi ppetuo conseruabãt̃ Credidit ergo indubitanter basili⁹ q₂ vera est visio. ⁊ glorificans deũ q̃ non despiciat cõfidẽtes in se. festinatione multã et gaudio inenarrabili r̃currit in montẽ adhuc oĩbus doꝛmientib⁹. Quos excitãs ad oratiõnẽ hortatus est. ⁊ gaudẽs euangelisauit ex deo reuelationẽ sibi factã q₂ ista nocte interfectus est tirãnus. Et grãs agẽs reuersus ẽ i ciuitatẽ. Et veniens rursus ad martirium sancti iuliani inuenit lanceã illi⁹ sanguine madidã Et iterũ cũ oĩbus grãs agens deo ipauit cunctos venire in magnã ecclesiam ⁊ participare diuine ãministratioi Et hortatus est oẽm populũ ibidẽ septẽ diebus in oꝛõe manere. Populo aũt cum oi clero festiuitatẽ agente vsq₃ in finẽ septẽ dierũ. oĩbus i ecclesia cõgregatis ecce libani⁹ iuliani q̃stoꝛ fuga vsus venit in ciuitatẽ et discens populi cõgregationem in ecclesia totius adueit ãnunciãs im piã moꝛtẽ iuliani ⁊ dicens. Quia cũ secus fluuium eẽt eufraten ⁊ r̃licta nocte septima excubia milites custodirẽt eum venit quidam ignotus miles in armi⁹ ⁊ lancea valido et terribili ipetu pfodit eu₃ et subito nusq₃ cõparuit Ipse autem miserrimã vocem emittens cũ blasphemie clamoꝛe expirauit. Procedẽs autẽ libanius genibus basilij postulabat sibi dari christi signaculũ Crastina die p̃cepit oĩb⁹ basilius recipere pecuniã Qui vna voce dixerũt ad eũ. Si moꝛtali ipatori hec tribuere voluimus vt non desolaret nr̃ã ciuitatẽ. multo mag̃ cristo inmoꝛtali ipatori o₂ offerri ea q̃ a tanto iteritu nos liberauit Ecce in maibus tuis oĩa sunt. fac de eis vt tibi de⁹ iusserit facere Qui ammirãs populi magnanimitatẽ etiam nolentibus terciam ptem r̃ddidit. Et de reliquis vestiuit õne presbiteriũ cu₃ ciborio Altare aũt auro puro et gemmis preciosis decorauit. lxxxij

Sanctus q₃ basili⁹ quodam die splendoꝛe diuino illustrat⁹ exiuit de ciuitate sua dicẽs aliq̃b⁹ discipulis. Filij sequimini me vt videatis mecu₃ gloriã dei ⁊ admiremur de discipul̃ magistrũ Cognouit autẽ hoc virtute sp̃us sancti presbit̃ anastasius q̃ hẽbat vxoꝛẽ. xl. annis secum in virgitate manentẽ. et ipẽ cotidie in pane ⁊ aq̃ ieiunabat excepta die dñica. Dixitq₃ verbotenus mulieri vsu aũt soroꝛi sue

Ego vado agricolari tu surge et or na domū· et circa horā nonaʒ thuri bulū et cereos accipiēs vade obuiā scō basilio q̄ venit diuertē i domū nrām pccōꝝ Qd' dū illa multa cū veneratiōe et tiore fecissʒ scūs basili us data ei benedcōne ait Quō ha bes dña theogeia? Que expauēs in vocatiōe nois sui dixit Bene sā cte pater Qui ait· Vbi ē dñs ana stasius frater tu? Qui rñt ·Dñe vir me? ē et abijt agricolari ·Qui dixit· In domo tua ē noli turbari Expauēs mulier hijs v̄bis· qꝛ vi dit eū oia sua secreta cognoscere stupefacta cecidit in terrā clamās Scē dei ora p me pccātrice qꝛ mira biles res video circa te Et faciens ei oratione cora oibus ait Extēde pā nuʒ inter brachia tua· Et cū extē disset iussit ifundi carbones de thu ribulo in pānū· et suppones incen sū ābulabat p̄cedēs eos Venienti bus autē in domū presbiteri obuia uit et ipē· et osculat? sci pedes ait Vñ hoc mihi vt veniat scūs dei ad me· Cūqꝫ abissent in eccām iussu basilij presbiter stetit ad sācū mi nisteriū Et vidit scūs cū q̄busdā dignis tpe eleuationis corpis dn̄i cū spū sācū in specie ignis circun dantē presbiterū et altare· Cūqꝫ coicasset et ad domū redisset cōeden tibus illis dixit ei scūs basili? · E narra michi vnde tibi thesaur? iste et q̄ est vita tua? Qui respondit Ego pccōr sū subdit? tributis pu blicis habēs iuga boū duo· vnum ad ministrationē pegrīoꝝ· alteꝝ ad mistrationē vectigaliū· et ista mulier ē ancilla mea mistrās pau peribus et mihi· Dicit ei scūs Vo ca eā sororē tuā sicut et est et enarra mihi cōuersatione tuā Qui ait Nō habeo q̄cq̄ʒ boni et alienus sū ab oī v̄tute Tunc dixit ei basili? · Sur ge eamus fil' · et duxit eū ad vnā de cellulis domus dixitqꝫ ei Aperi michi ostium Respōdit p̄sbiter· Non introeas pater qꝛ necessaria dom? sūt· Dicit ei basili? Et ego in ista necessaria veni Nolēte ergo presbitero aperire scūs apuit illō sermone· Et ingrediē? inuenit ibi leprosuʒ plurib? mēbris defluxū quē nēo sciebat ibi esse nisi presbi ter et eius soror· Dixit ergo p̄sbi tero Cur voluisti michi occultare thesauꝝ tuū istuʒ Qui respondit Furiosus ē pater· et iō timui ne la beret̄ i sermonē· Dicit ei scūs Be ne certasti in illo ꝫ sine me nocte hac ministraē ei· vt et ego merce dē accipiā Tunc reliq̄runt scm̄ dei in cella cū leproso clauserūtqꝫ osti um· At illa tota nocte sup eū faci ens orationē sanauit illū · et sic cū suis reuersus ē in ciuitatē lxxxiij

☞ Scūs abbas effrē cū esset in heremo audiēs opa sācti basilij si ne iternmissione postulabat sibi q̄l' esset reuelari In extasi ergo scūs vidit colūpnā ignis cui? caput p tingebat in celum et audiuit voceʒ desuper dicētem Tal' ē magn? ba silius· Et accipiens interpretē ne sciebat eniʒ grece loqui venit cesa reā Infesto āt theophanie intra? clā eccām vidit pcedente basiliuʒ i stola cādida cū clero cādidifero

Et ait interpreti suo. In vanum laborauim⁹ vt suspicor frater Iste eni i tali ordie cũ sit non ẽ queãd modũ vidi. Et stãs dicebat secũ Nos q̃ portauim⁹ põd⁹ diei et est⁹ michil cõsecuti sumus. et hic cuz sit in t'ki hõre colũna ignis ẽ? Hec eo dicẽte misit scũs archidiaconũ suum dicẽs Vade circa portã ocá dẽtalẽ et inueniẽs in ãgulo abbatẽ cũ altero quodã. voca eum ad me Respõdit effrẽ per interpretẽ Errasti frater. nos pegrini sum⁹. Et abiens archidiaconus rttulit hec archiepõ Quo sacros libros legẽte vidit scũs effrẽ igneã linguaz loquentẽ p os eius Et dicit scũs archidiacono. Vade dic ei. Dñe effrẽ itra i presbiteriũ Obstupuit ergo effrẽ et genuflexit dicẽs Vẽ magn⁹ basilius vere colũna ignis basilius. vere spũs scũs loq̈tur p os ei⁹ Intrãs itaq; post ipletiõnẽ ministerij secretariũ basili⁹ salutauit eũ dicẽs Bene venisti o pater filiorũ hẽmi q̃ multiplicasti in ea discipulos xpi et dẽones elimiasti Veisti videre hoiem pctõrẽ? deus retribuat tibi. Et cũ ei oia q̃ i corde suo erãt pdixisset cõicauit ipse et interpres eius de maibus sci Et faciente eo caritatẽ rogauit vt a domino postularet q̃tin⁹ grece loq̈retur. Qui ait. Sup v̇tutẽ meã postulasti. veĩ postulemus deũ q̃ voluntatẽ timenciũ se faciet et cẽ Cũq; facta oratione surrexissẽt dixit ei basilius Cur non accipis ordinationẽ presbiterij qr decet te Rñdit effrẽ Quia pctõr sum. Et iacentibus eis in terra posuit basilius manũ i effrẽ dicẽs Que sunt diacois? Tunc scũs effrẽ greca lingua rñt Suscipe salua miserere et custodi nos de⁹ tua grã. Et spiritaliter letãtes per triduũ. eo q̈ grece loq̈retur glorificauerit deũ Et ordians scũs basilius interpretẽ diaconẽ. ipsum vero presbiterũ dimisit eos in pace. lxxxiij

No

Ioseph q̃dã iudeus egregi⁹ in arte medicinalis discipline summã sciam hẽbat in tactu vene prescire ãte tres vel q̃nq; dies si q̃s deberet de hac vita trãsire. Scũs autẽ pater basili⁹ frequẽter eũ vocãs ad colloquiũ docebat eũ viã salutis ãbulare. rogabatq; eũ vt p baptismũ induẽt cristũ. Qui nõ acq̈escebat dicẽs qr in fide qua natus sum in ipsa et finiã Quãdo aũt sanctus basilius deberet de hijs trãsferri tumultib⁹ vocauit eũ ad se occasiõe medicinalis disciplie et dicit ei Quõ vides q̃ erga me sunt? Ille aũt ad tactũ vene sentiẽs ei⁹ mortẽ iminere dixit ad domesticos eius Que ad sepulturã sunt ei vestimẽta necessaria preparate ei. ipse eni iã morit' Dicit ei magnus basili⁹ Nescis q̃d dicis. Dicit ad eum ioseph hebreus Crede dñe. sol cuz sole occidet hodie. Dicit ei sanctus. Et si non moriar vsq; ad matutinum q̃d? Dixit ei hebreus Non ẽ possibile dñe hoc fieri. Vix eniz vna hora erit aia tua in te. Sed dispone iam ecclesiam tuam et res tuas omnes. Nõ eniz obscurabit' dies hodie in te. Dicit ei sanctus.

Et si vixero in crastinū vsq3 horā sextā qd facies? Qui ait Ego moriar· Dicit ei scūs Etiā moriaris peccato viuas aūt christo tuo Dicit ei hebre? Scio qd dicis Facio iussionē tuā si sicut dicis sit cū iuramentis pmittēs q2 si vixerit dei discipul? oīno accipe se spūs sci gratiā· Dei cultor ergo pater noster postulauit deū addicioēm vite dari sibi vt illū saluaret Misit ergo sāct? māe ꝛ vocat hebreū Qui diffidēs aducit putās eū oīno mortuū Et vidēs illum viuētē in stuporez fcūs et proiciens se ad pedes eius dixit· In vero corde dico nō ē de? magn? sicut de? xpianorū· ꝛ nō ē de? āpli? eo Iube ergo sine oī dilatiōe dari michi in xpō signaculum ꝛ scm̄ baptisma ꝛ toti domui mee Dicit ei scūs xpi· Ego maib? meis baptisabo te ꝛ oēz domū tuā Procedēs ergo iterū medic? ꝛ tāgens manū dexterā eius dixit Lasse fcē sūt vtutes tue dñe ꝛ natura deficit Dicit ei scūs Habem? nature creatorē cōfortātē nos Et surgēs veit in ecctiaz ꝛ corā oī populo baptisauit eū cum tota domo eius vocan? nomē ei? iohānes adijcēs eū omi li suo· Et p? hoc iterū recūbēs lcō grās egit dño i peregrīatiōe a corpe ꝛ side medici· Et cū adhuc grē essent in ore eiu? reddidit spm̄·

Legit̄ in legēda ·lxxxv· sci Ambrosij· Quadaz vice cum btūs ābrosius romā pgēt ꝛ i quadā villa tuscie apd̄ quēdā nimis locupletē hospitatus fuisset illum hoiem sup statu suo sollicite requisiuit Cui ille rn̄t Status me? dñe semp felix extitit et gloriosu? Ecce eñi infinitis diuicijs abundo seruos ꝛ famulos infinitos hēo· copiosā filiorū ꝛ nepotū turbam possideo ꝛ oīa semp ad vota habui nec vnq̄3 michi aliqd aduersū accidit nec qd cōtristaēt aduenit Qd audiēs ābrosi? vehementer obstupuit· ꝛ hijs q̄ secū erāt i comitatu dixit· Surgite et hinc q̄3 toci? fugiam? q2 dñs non ē in loco isto· Festinate filij festinate nec i festinā de morā facite ne nos h vlcio dīna apprehēdāt ꝛ in pcās istorū nos piter inuoluat Cum ergo fugerēt et aliquātulū processisset subito se terra apuit ꝛ hoiem illū cu3 vniuersis q̄ ad se ptinebāt ita absorbuit vt nullū inde vestiū remāeret Qd cernēs ābrosi? dixit· Ecce fratre? q̄3 misordite de? pāt cū hic aduersa tribuit ꝛ q̄3 seuere irascit̄ cū semper prospera elargit̄ In eo dēāt loco fouea profundissia r māsisse dicitur q̄ vsq3 hodie in h? testimonium pseuerat· Ex vita bti gregorij pape· lxxxvi·

Quadā vice beatus gregori? adhuc abbas duos frēs d suo monasterio misit vt aliqd emē pro eiusdez mōasterij necessitate debuissent· vnu? iunior qui prudencior videbat̄ alter seior qui custos iunioris esset Perrexerūt vtriq3 ꝛ d pcio quod accepāt ipse q̄ custos missus fuerat nesciente altero furtum fecit· Qui mox vt in mōasteriū sūt reuersi atq3 āñ oratorij limē venerūt arrept? a demonio is qui

furtū fecerat cecidit Dimissus demū a demonio currētibus fribus abbatis iussu rq̄situs ē ne forte de eo qđ acceperant furtū fecisset. negauit. Iterū vexatus ē atq3 dimiss9 Rursus reqsitus negauit atq3 vexat9 est. Octo itaq3 vicib9 negauit. et octo vicibus vexat9 ē Post octauā vero negationē gregorio interrogāte cōfessus ē q numos furto abstulerit eiq3 ꝓstratus se peccasse testatus ē. Perceptaq3 pnīa vlterius ad eū demoniū non accessit

Alio q3 tpe dū ·lxxxvij·
in die natalicij ādree apl'i meridianis horis frēs qescerent subito qdā frater aptis oculis cepit tremē voces ingentes emittē. qb9 vocib3 testabat' ferre se non posse qđ pacieba'. Cōcurrētes fratres viderūt cecū ocul' aptis trementē et clamātē et a sensib9 alienū nihilq3 quod foris agi poterat sentientē. Hunc in manus leuauerūt atq3 ante altare sācti ādree apl'i iussu bti gregorij proiecerūt: ipsiq3 pro eo ī oratione prostrati sunt Qui stati ad se reuersus cōfess9 ē. q2 senex quidā ei apparuerit et canē nigrū ad eum dilacerādū dimisit dicēs Quare fugere voluisti de monasterio isto? Cūq3 euadē de canis morsibu' nullomō valuissē venerūt qdā monachi et eundē senē pro me rogauerīt Qui statim iussit canē3 abcedē. et sic ipse ad me reuersus sū. Hic āt frater sepe confessus est postea q eo die quo ista ptulerat cōsilium habuerit de monasterio fugiendi.

Ali9 q3 mōach9 lxxxviij

discedē de monasterio bti gregorij latēter voluit Cunq3 hoc mente tractasset voluit oratoriū3 ingredi sed demone corripiente nequit Relinquebat' a demonio q3diu extra oratoriū stabat. si vero ingredi conabatur stati maligno spūi tradit9 vexabat'. Hoc dū iā sepi9 fieret tandē gregorio disqrente se de monasterio fugere voluisse confessus est. Eius q3 p triduū cū fratrū3 pcibus ita pietate dei curat9 ē vt ad eū postmodum malign9 spūs nequaq3 accedē tēptauiss3 Dicebat aūt se beatum andreā dū3 vexaretur vidisse seq3 ab eo increpatum esse cur de monasterio vell3 abcedere. ·lxxxix

Alij q duo frēs de eodē mōasterio fugerūt atq3 aliqua prius fribus colloquēdo signa dederūt q per viā appiā3 dūdentes bierosolimā tēderēt. Qui exeuntes diuertetunt de itinere et vt a sequētibu' sēmime inueniri potuissent retrusas criptas iuxta flāmea3 portā iacēntes in eis se occultauerūt Cū vero vespertinis horis reqsiti mime in cōgregatione essent inuenti ascēsis caballis eos qdā fratrū secuti sūt per metronij portā exeuntes vt eos in latinā vel appiā viā se querētur. Subito eis cōsiliū ortū est vt eo' in salaria reqrerent extra cītatē Igit' pgentes deflexerūt in salariam Eos vero mime inueniētes per portā flāmea3 decreuerūt reuerti. Cūq3 reuerterētur mox vt eq eo℞ ancriptas illas venerūt in qb9 sē abscondērāt fixeēt gradū Pulsati

et cōpulsi passū mouere noluerūt
cōsiderauerunt monachi rē talē sn
misterio eē non posse. Attēderunt
ad criptas et viderunt eas adit⁹
maceria eē dampnatos q̄ caballi⁹
suis nusq̄ euntib⁹ dnderunt Depo
suerūt lapides q̄ in ore cripta posi
ti erāt ⁊ ingressi sūt. eosq̄ i tenebro
sis eisdē latibul⁹ terre cōsternatos
iuenerūt. Qui ad mōasteriū redu
cti ex eodē miraculo ita meliorati
sūt vt eis multū postea profuerit
ad parptis de mōasterio defuisse
¶ Quadā vice dū in mo xc
nasterio suo gregori⁹ cui abbas p
crat q̄ddā sc̄ptitaret āgel⁹ dni in
spē naufragi sibi affuit sibiq̄ mise
reri lacrīabiliter postulauit. Cum
igit̄ gregori⁹ sex argēteos sibi da
ri fecisset ⁊ abisset eadē die iterū re
dijt seq̄ multa pdidisse pauca ve
ro recepisse phibuit Qui cū ab eo
totidē argēteos recepisset. iterū ter
cia die reuersus misereri sibi impor
tunis clāorib⁹ postulauit. Sz gre
gori⁹ cū a pcuratore sui mōastēij
didicisset nihil dādū p̄ter scutellā
argētea quā mater sua cū leguini
b⁹ mittē solebat i mōasterio rmā
sisse illā stati dari p̄cepit Quā ille
libēter accipiēs letu⁹ abscessit Hic
aūt āgelus dni fuit sicut ipē eidem
p⁹ modū reuelauit Nā cū iā papa
eēt eff cūs q̄daz die p̄cepit cācella
lario suo vt. xij pegrinos vel pau
pes ad prādiū iuitaret Qui pgēs
iussa cōpleuit. Dū aūt sit discūbe
rent iuēs papa nūerauit Et accer
sito cācellario cur cōtra iussionē su
am terciūdecimuz iuitare presūpse
rat iq̄siuit Quos cācellarius nūerās
et tātū. xij. inueniēs ait Crede mi
chi pater non sūt nisi. xij. Aduer
tit ergo gregori⁹ vi⁹ ppius discū
bētē vultū crebro mutare. ⁊ nūc se
adolescētē. nunc vero vetulū sub q̄
dā venerāda canicie simulare Fini
to cōuiuio illū in cubiculū induxit
vehementer adiurās vt ei se nomē
q̄ suū prodē dignaret. Qui rn̄s
ait Et cur interrogas de noīe meo
q̄d ē mirabile? Veruntn̄ scito q̄ e
go sū naufrag⁹ ille cui scutellā ar
gēteā tribuisti quā tibi miserat cū
legumibus mater tua Et hoc tibi
pro certo sit cognitū q̄ ab illo die
quo mihi hoc dedisti destiauit te
de⁹ eccīe sue presulē fieri et petri a
postoli successorē Cui grego. Et
tu quō hoc nosti q̄ tunc me dn̄s
eccīe sue p̄sulē fieri destiauit? At
ille. Qm̄ āgelus iquit eius sū. Et
nunc remisit me tibi dn̄s vt te sēp
debeā protegere. ⁊ oē q̄d pecieris
p me apud ipsū valeas impetrare
Statiq̄ ab eo disparuit xci
¶ Matrona q̄daz btō gregorio
singulis dieb⁹ dnicis panes offere
bat. Qui cū p⁹ missaruz solēpnia
corpus dni sibi offerret ⁊ diceret.
Corp⁹ dni nr̄i ihesu cr̄i custodi
at te in vitā eternā lasciue subrisit
Ille cōtinuo dexterā ab eius ore cō
uertēs ptē illaz dnica corpis sup al
tare posuit Postmodū vō corā po
pulo interrogauit eā quā ob cām
ridere p̄sumpserit At illa Quia pa
nem inquit quē ppriis manib⁹ fece
ram tu corpus dnicuz appellabas
Tunc gregorius pro icredulitate

mulieris se in orōem prostrauit et surgēs pticulam illā panis instar digiti carnem factā reperit. et sic matronā ad fidē ɔuertit Orauit iterū et carnem illā in speciē panis cōuersā vidit et matrone sumēdā tradidit. xcij.

¶ Eo tpe fuit qdā heremita vir magne vtutis q oia ꝑpter deuz reliqrat et nichil nisi vnā cattam possidebat. quā blandiens sepe qsi cohabitatricē in suis gremijs cōfouebat Orauit igit deū vt sibi dignaretur ondere cū quo future remūerationis mansionē speraret q illi amore nil ex seculi diuitijs possideret. Quadā igit nocte sibi reuelatū vt cū gregorio romano pōtifice mansionē sibi sperare deberet. At ille fortiter ingemiscens parū sibi voluntariā pauptatē profuisse putabat. si cū eo remūerationē acciperet q tātis mundialibꝰ ditijs abundaret. Cuz ergo gregorij ditias sue pauptati die noctuqz suspirando cōferret alia nocte audiuit dnz dicētē sibi Cū diuitē non possessio diuiciarū ꝫ cupido faciat cur audes tuā paupertatē gregorij diuitijs cōpare. q magis illā cattā quā habes cotidie palpādo diligē cōprobaris qz ille tantas diuitias quas non amādo sed cōtempnēdo. et cūctis liberaliter largiēdo dispergit. Itaqz solitarius deo grās rettulit et q meritū suū decreuisse putauerat si gregorio ɔferret. orare cepit vt cū eo mansionez qnqz ꝑpere mereret. xciij

¶ Legitur in vita beati ignacij qꝫ inter omnia sibi tempore passionis sue illata tormenta nunqz ab inuocatiōe nois ihesu xpi cessabat Quē cū tortores reqrerent cur hoc nomē tociens replicaret respōdit. Hoc nomē cordi meo inscriptum habeo. et ideo ab eius inuocatiōe cessare non valeo. Postqz a leonibus suffocatus ē. non tamen dilaceratus. tortores volētes curiosiꝰ que sāctꝰ dixerat experiri cor eiꝰ a corpore ipsiꝰ euellunt et illud scindētes per medium totum cor eiꝰ inscriptum hoc nomine ihesus xps litteris aureis inueniūt Vn̄ ex hoc miraculo pluri crediderūt xciiij

¶ Legitur in vita sancti thōe de aquino qꝫ cum ipse inuitis parētibus et fribus ordinem pdicatoruz introisset non valentibus eū a ꝓposito retrahē diabolo instigante per multas persecutiōes furtim a suis fratribꝰ raptus ē et in quodam castro custodie mancipatus Prouidus autē adolescens breuiariū et biblia a fratribus ordis petijt et dn̄o ordinante suscepit In qua biblia tā profunde ꝓfecit vt postea exiens de paterno carcere in paucis biblie punctis dubitaret Cū aūt a suis graui iedia frigore et penuria affligeretur nunqz tamē efficē potuerūt. vt saltem habituz suscepti ordinis vel cibos vellet mutaē Et hijs oibus neqꝰ cogitātes per qꝺ possent euertere aim iuuenilem miserūt ad eum quādā iuuenculam pulcherrimā que eū induceret ad peccandū. Cūqz in se sensisset carnis stimuluz excitari mox de igne

ticionem ardentē arripiens puellā extra cameram effugauit Et acce dēs ad angulū camere signū crucis cū summitate ticiōis parieti ipressit. et corā illa cruce ad orationem procumbēs deum cū lacrimis exorauit vt nunq̄ stimulū carnis sentiret q̄ integritatē mentis vel corporis violaret Cūq; sic orans diuci obdormiuisset apparuerūt ei duo angeli dicentes ipsum a deo exauditū et a pugna quā habuerat obtinuisse triumphū. Qui etiā ipsū circa renes stringentes dixerūt. Ex parte dei accingim⁹ te cingulo castitatis qui nulla possit tēptatiōe dissolui. Ipē aūt in illa strictuā sensibilem passus dolorē excitatus clamauit Cuius diui muneris fuit adeo efficax grā. vt extunc nullū sensērit stiulū illicite voluptatis xcv

Legit q; in vita sua de hūili cōuersatione ei⁹. Cum semel in cōuentu bononie esset et more solito per claustrū cōtemplaturus incederet frater quidam alterius cōuent⁹ q̄ eū doctorē esse non nouerat veit ad eum petita licentia a priore q; cum fratre q̄ primo sibi occurreret in ciuitatem ad sua negocia ire liceret et dixit ei Dñe frater prior mādat vt veniatis mecū Qui statim inclinās caput secutus est eū. Post quem cum non posset sic festinanter incedere sepe argutus a socio sē humiliter excusauit Ciues vero q̄ nouerant eū mirati q; tāt⁹ doctor post frēm modice cōditionis icederet qui dignus erat vt preiret. Cogitātes ergo hoc ex errore aliquo contigisse indicauerūt fratri q̄s ille esset quē post se duceret. Qui cōuersus et stupid⁹ factus petiuit veniam vt eius ignorātie indulgeret Et cōuersis predictis ciuibus ad magistrū cū reuerētia et interrogātib⁹ de tante humilitatis exemplo benigne respondit In obedientia omnis religio pficit qua homo hoi pter deū se subijcit. sicut se deus hoibus pter hominem inclinauit.

Legitur in vita sci re xcvi. guli siluanectēsis epi qui fuit a scto clemente cum scō dionisio in gallias destinatus q; cum iste vir factus a visitatione et informatione vicinarū ciuitatū rediret ad siluanectū et adhuc i villa extra ciuitatē cōstitut⁹ eēt. erat i pdcā ciuitate matrōa qdā calliicia noie hñs vnicū filiū quē sbito diabol⁹ grauissima cepit vexatiōe torqre Audiens āt q; in tali villa esset sāctus regul⁹ cucurrit ad eū multū dsiderās q̄ten⁹ q̄tocius ad ciuitatē pperaret vnicūq; suū filiū a demonis obsessiōe liberū sibi redderet Qui lacris ei⁹ cōdolēs prexit. et domū igress⁹ icrepato demone orōē dnicā et simbolū sup caputpueri legē cepit. Mox vo demō hac orōe territ⁹ dimoq; vbere tort⁹ i vespertilionē mutat⁹ egredit Et qr immūdissim⁹ sordidū iduerat aīal immūdū n̄ imerito q̄rē volebat hospiciū Asinū nāq; q̄ scūs pful lōgi labore itineris fess⁹ leuari solebat videtib⁹ cūctis q̄ aderāt cū assūptive vespertiliois forma igredi voluit Sed q̄ quōdā qd natura negauerat asinā hūais vti coegit loq̄ hūc asinū

sci rguli meritis salutis vexillū qd nunqȝ cognouerat cōponē docuit. Nā pede crucis signū in terra figuauit. et q̄si deū adiutorē sibi īuocarȝ erecto in celū capite pl9 solito rudire cepit. Sicqȝ diuina potēcia sci p sul asinū ab iniquo hoste liberauit. Tūc magna ps infidel adhuc populi credidit eosqȝ oēs cū puero a q̄ demoniū eiecerāt baptisauit. Ex vita sci māmetis pueri xcvij.

Tpibus aureliani erat i ciuitate cesaria capadocie puer .vij. ānorū māmes noie. Hic mortuis pntib9 decretū aureliani de cultu idolorū abhorrēs in mōte c9 silua densissima erat secessit ibiqȝ viuebat lcōi tm̄ et oratiōi vacās et lacte gregis sui se pascēs. Audita āt voce celesti vt i cāpū descēderet descēdit. ibiqȝ vgā et euāgeliū iueniēs ea tulit et i mōte ascēdit. Legēte aūt eo librū quē iuenerat i cāpo cōuenerūt illuc diuersa ferarū gnā. q̄ pstrate ipm adorabāt et p9fixa genua sursū ad eū respiciebāt. Tāde egressis feris masculinis remāebāt ibi feie cū gregibus mansuetis vberibus lacte plenis. Quas puer dei cū suis mulgens et coagulans et caseos faciēs cuȝ sibi abūdare vidisset. q̄res a dno qd i de faceret rn̄su accepit vt ad portā cesaree descēderet et pauperib9 distribuēt. Hoc videtes qdā presidi alexandro rettulerūt. qȝ in illo loco magus eēt q oēs feras siluarȝ malefiaret. Tūc iudex eqtes duos misit ad eū. Quib9 ille obuiās in hitaculū suū duxit eisqȝ caseū et aquaȝ apposuit. Quib9 māducātib9 fcā ē cōgregatio aialiū sedēte eo et legēte euāgeliū. Q8 videtes illi cōfugerūt ad eū. Cōfortauit āt eos puer scūs ne timerēt. Et dimissi ab eo visa presidi retulerūt. Puer āt scūs eos spōte secut9 corā pside xpianū se pfitēs cū sacrificare respuēt suspēsus torqt. Cūqȝ grās agēs in celū intēdēt audita ē vox dicēs. Cōfortare māmes et viriliť age. Tūc depositus et in carcerē miss9 pl9 q̄ȝ .xl. viros fame pene deficiētes ibideȝ iuenit. Orāte autē eo columba celitus missa portans lac et mel per fenestrā intrauit. Accipiens āt illud māmes sil cū eis māducauit. P9 hec puer in fornacē mittit q statim ignis extinguit. Deīn locato eo in āphiteatro vt a bestijs laceraret. ab eis illesus relinqt. Deide alius qdā leo de mōte descēdens p ciuitatem nullū lesit. q festinās ad āphiteatrū scō martiri dixit. O natura hominis spū scō coopata. ecce tui cā cogor ab āgel cōtra naturā loq. Hec eo dicēte āphiteatri ostia ab āgelis clausa sūt vt nēo egredi posset. Et ascendēs leo multitudiēȝ paganorū et iudeorū laniauit sol9 qȝ preses cū suo officio illesus remansit. iubēte scō ne eū lederet. Tāde scūs puer ab āgel euocat9 lapidib9 obrutus emisit spiritū. Ex vita sācti babilli epi .xcviij.

Numerian9 ipator cū apud āthiochiā immolasset demonijs et vellet ingredi ecclīam dei phibuit eū babill9 epūs. Altero vero die p̄sentato sibi in cōsistorio epō dixit. Quid mihi hoc fecisti? Nescis qȝ

rex ẽ q̃ tibi loquebatᷣ? Rñt epũs Me seruũ humilẽ placuit deo vt cõstitueret pastorẽ plebis sue Ideo cuȝ vidi te lupũ venientẽ ad oues ei⁹ timẽs ne aliquaȝ pderẽ phibui te ab ingressu ouilis · Ad quem cesar. Ergo tibi lupus visus suȝ ⁊ nõ rex? Rñdit epũs Secũdũ indulgentiaȝ dei rex es ꝓpter peccata nostra vt vel sic verberati ruertamur ad ipm At ille Quis ẽ deus quẽ colis? Rñdit epũs Virt⁹ ⁊ sapia et vbũ pris Ad hec nũcian⁹ Quid ergo est hoc? Ait· Cõstantia vite· fruicio eorũ q̃ sunt a dño· Tũc iussit collo ei⁹ ipoĩ torquẽ ferreã ⁊ cõ pedib⁹ pedes eius cõstringi Et ait p deos decet te torq̃s talis · Rñdit sãctus Tu q̃de irridẽs dicis · sed p filiũ pl⁹ me decorãt ista q̃ȝ te dyadea Si ãt vis scire q̃ȝ magna ẽ doctrina mã hẽo sub me tres puulos q̃s grã dei erudiui· Iube eos adduci et videb in eis sapiam ⁊ cõstãtiaȝ dei· Et educto epõ iducti puuli iterrogãtᷣ si mrẽm hẽant Illis rñdẽtib⁹ q̃ȝ habem⁹ adducta ẽ · Ait ei rex · Que vocaris · et si isti filij tui sunt? Rñt theodola vocor ⁊ ego q̃ de eo⁹ genui · ꝟ deo obtuli per pastorẽ bonũ babillũ q̃ erudiuit eos in doctrĩa dei Tũc iussit eã rex ex alaphari· Qd videntes pueri clamabãt Tirãne noli cedẽ mrẽȝ nrãȝ honesta enĩ mulier ẽ et vera dicit· Tunc etiã pueros i cathasta leuatos iussit pcutivm quide dari xij · plagas ·scdo ·ix· tcio· vij · Tũc pueris deũ bñdicẽtibu⁹ ait mater Grãs tibi ago dñe q̃ȝ singuli ꝟm nũerũ ãnorũ cesi sunt Tũc rex educ tis eis dixit epõ Magister isipiẽtiũ puulorũ · iuenta ẽ falsa pmissio tua · nã pueri sacrificare cõsẽserũt Ad hec eps Mẽtiris Magister suȝ sapientiũ puerorũ ⁊ scio q̃ȝ nõ ɔsẽserunt · nõ ãt insipiẽtiũ queãdmo dũ vos Tũc iussit eũ rex cũ pueri⁹ suspẽdi · Et suspẽsis eis dixit ep⁹ Ecce ego ⁊ pueri mei q̃s dedit michi de⁹ Ecce ego tormẽtoꝝ nihil sencio· nã xp̃s pro me patitᷣ Infãtes q̃ȝ suspẽsi clamabãt · Tiranne crudel⁹ q̃re tã bonũ pastorẽ tã crudeliter torq̃s? Sed hec faciẽs maiorẽ illi gloriã accumulas · tu aũt nõ effugies iudiciũ dei · ꝟ eterno igne cremaberis Tũc iussit eos ampli⁹ torq̃ri · Ipsi ãt clamabãt Miserrĩe nõ erubescis q̃ȝ cõuiceris a tã pusillis puul⁹ corã oĩ populo isto? Nõ sẽtimus pẽas istas deo iuuãte nos · tu vo magis cruciaris q̃ȝ no⁹ Tũc deposito epõ ⁊ educto rex singularitᷣ pueros iterrogauit Sȝ ipsi eq̃ vt terrẽtẽ promittentẽ pitẽr cõtẽpseẽt Tũc rursus itroducto epõ dixit rex Nũ filij tui sunt Respõdit scũs · Voti mei ẽ vt mei i oĩb⁹ sil⁹ es sint exceptis pcc̃is meis Tũc iussus ẽ cũ ifãtibȝ pitᷣ decollari Et amplexans eos dextera leuaq̃ȝ dixit · Ecce ego ⁊ pueri mei ⁊ cetera · Infantes vero manus ei⁹ osculãtes dixerũt · Dñe patᷣ ⁊ magister noster pariter consummemur Ait epũs Bñdcũs es dñe q̃ vere ex ore infantiũ ⁊ lactenciũ pfecisti laudẽ tuaȝ Et osculatus singulo⁹ tradidit q̃stionarijs vt in eius p̃ñtia

pcuteretur. Quib9 pcussis tradi
dit etiā seipsū. Et sic parit educa
ti pariter coronati ad celestia mig
uerūt. .xcix.
Legit in vita sci ascle q cuz
post mortē eius philemō choraula
ad sacrificia inuitaret a iudice ar
riano dixit ei. Si vis vt audiā te
audi me p9 τ iube vas eneū exhi
beri τ infantulū ipoi et operiri Quo
fcō iussit doliū illd eneū a militib3
sagittari donec ōnes sagitte defice
rēt. Post hec aūt infantē eductū il
lesū ostēdens dixit presidi. Sicut
vas illud eneū ictib9 sagittarū cō
cussū ē. ꝫ qd intus latebat ledi nō
potuit. sic τ corp9 nostrū p fide cri
sti suppliciorꝝ iaculis stimulatū in
nocentiā aie deo ptegente vulnea
ri non patit. Tūc iratus preses ius
sit eū suspendi. τ sagittis qb9 doli
um sagittatū fuerat corp9 phileō
nis a pedib9 vsq3 ad verticē sagit
tari. Et cū totis viribus tela cōtra
eum intorsissent nulluz in eo iacu
lum infigi potuit nec vllū in terrā
ruebāt. sed oia in aere depēdebāt
Cū aūt adhuc pses vidisset eū vi
uē vehemēter stupuit. τ volēs rez
plenī9 agnoscē accedēs oculos le
uauit vt vidēt. τ statī vna de gut
tis cadēs eius oculū extinxit. Tūc
iussit eū deponi τ ait. Redde mihi
oculū arte magica quā nosti τ dit
tā te. Qui rñt Vt nō esties dñz me
um curare nō posse cū mortu9 fue
ro lutum fac de terra sepulchri mei
et supūge oculo tuo statiq3 sana
beris Quo audito iussit eū decolla
ri Altera autē die arrian9 fcō sicut
ei dixerat philemon ait. In noie
ihesu cristi p quo iste martiriū cō
pleuit vngo oculos meos vt videā
et credā Et stati vidit clamās se
cristianū esse Cui9 9uersio diocle
cianū nō latuit misitq3 quatuor p
tectores q̄ eū capent A qb9 correp
tus pri9uit ad sepulchra sci ascle
philemois et appollonij τ ait Ora
te pro me dñm cōsortes lumis sem
piterni vt cōfortet me τ cōsummet
in noie suo martiriū meum. Tunc
vox de sepulchro philemois. con
fortare iqt arriane ihesus in quem
credis opabit pro te. Vade ergo
cū hijs q̄ venerūt ad te et ora pro
eorū 9uersiōe. hoc autē audiēs p
tectores mirati sūt Abijt ergo cuz
illis τ octauo seruis τ failiarib9 su
is Quibus cū alexandriā venisset
precepit eis vt corpus eius ibi ex
pectarent dicēs Octaua die mar
cij dioclecian9 iubebit me in mare
precipitari cū sacco harēa pleno.
Sollicite ergo p9 tres dies .i. xi.
die marcij egrediami supra mare
circa horā sextā τ inuenietis corp9
meū supra dorsū delphini qd tollē
tes sepelite iuxta corpus phileois
Cū igit cū quatuor protectorib3
puenisset ad dioclecianū ille iussit
cāpo foueā profundā fieri eūq3 ca
theis ereis oneratū et ferro cōpedi
tū ac maib9 colligatis cū ingenti
circa collū lapide depressū in foueā
depoi totāq3 terrā sup eū q̄ 9gesta
fuerat remitti τ desup milites ludē
blasphēo q̄oē dicē Videam9 si ve
niat ihs τ liberet eū Dijs patriatis
impator equū ascendēs abijt i do

inum suā Et ingressus cubiculū q̄
eti corpus dare post irā· vidit vin
cula ⁊ cōpedes supra reclinatoriū
pendē ⁊ arrianū i lecto iacē Qui
dixit sibi· Noli turbari ego suz ar
rianus quē fodisti grauatū ferro
et ere ⁊ mole barene· et vidit is quē
preualere nō credebat ibs q̄ liberat
credētes in se Cū aūt iussisset dyo
clecianus eū in sacco cū barēa mer
gi q̄tuor ptectores predicti tiran
nide eius arguentes ⁊ cristū verū
deuz cōfitētes in q̄tuor alijs saccis
pariter in mare proiecti sunt Sta
tim aūt dei nutu pati. delphini cor
pa eorū susceperūt ⁊ alexandriaz
deportauerūt Serui āt arriani q̄n
cp corpa vidētes dicebāt· qz arria
nus se solū deferēdum pdixerat·
vñ non credebāt eū ibi esse· Vox
ergo hūana q̄si de ore vni9 delphi
ni audita ē Nolite dubitare· hic ē
dñs vester arrian9 tollite eū ⁊ hos
quatuor q̄ eadē martirij gloria co
ronati sunt ⁊ sepelite oēs iuxta se
pulchrū sci ascle· Et ita fecerūt·

¶ Legit̄ in vita scāru· ·c·
agapis chione ⁊ hirene· Qd cum
īpator dioclecianus audisset rūo
res scitatis agapis ⁊ chione virgi
num· presentatis eis sibi promisit
eis maritos de palacio suo p quos
illustres esse possēt· si xp̄m negan
tes idola colerēt· Cumqz nullaten9
a cristiaītate flecti possent· iussit
p̄sidi dulatio diuersis tormentis e
as affligere· Cū aūt p̄sētate eēnt
vidēs eas· captu oculoꝝ astrict9
turpissīo sp̄u agebat· et fecit eas
apud talē officialē tradi custodiē
das· qui eis libertatē pmitteret· si
captiue eius aie consensuz prebuis
sent· Sed cuz nec pmissionibus
nec terrorib9 aīm cōmutarent· au
sus ē ipē p̄sēs cellulā ingredi· vbi
ille orātes nocte cristo puigilē ex
hibebāt· in quo loco oīa coq̄ne v
tensilia reposita erāt· Ingress9 aūt
cū vellet pficere ad qd eum ardor
libidinis ipellebat· alienatus men
te cepit ollas āplecti ⁊ sartagines
osculari· In quib9 diu ludificat9
totus niger ⁊ cacabat9 talis cepit
eē in vestibus· et in facie q̄lis a di
abolo possidebat̄ in mēte Tādē cū
suis egress9 ē qui eū cū lumiaribus
expectabāt· visoqz eo oēs fugeēt
vidētes eū talē· nullā hñtem corpo
ris ptē q non esset inquinata ⁊ i p
tib9 scissa· Stātib9 eiū āclllis dei
et psallentibus· nullū peitus p eū
potuit diabol9 ipedimentū afferre
Vidēs ergo presēs se ab officio su
o esse contemptuz nesciēs quid de
se factum esset non ē reuersus i do
muz suā· sed cepit cōcito cursu ire
ad palaciū dicēs Prosternā me i
uictissimis impatorib3 ⁊ dicam me
ita ab officio meo ludibrio hitum
ac cū irrisione ⁊ claōrib3 derelictū
Cumqz māe aptum esset palaciū
et ille totus cacabatus intrare vellz
ad regem· alij virgis alij pugnis
alij in eius faciē exsufflantes e ūm
pingebant· alij quoqz ridētes alij
irascentes eum expellebāt· et vix
potuerūt eum serui ad domū suaz
pducē dicētes Recipe te ⁊ respice
Clauserat aūt diabol9 oculos ei9
nec poterat seipsū attendē· s3 vide

bat ei q totus mūdus esset niueis
vestimentis indutꝰ· mēs tn̄ sana i
eo erat· ⁊ soli oculi tenebātur a sa
thana q̄bꝰ dei martirēs obscēo mē
tis conamie respexerat Interea pu
tās ancillarū dei maleficiis euenis
se corā publico tribunali iussit eas ex
spoliari· vt corpa eorū nuda aspi
cēt· ſꝫ ita fixe inuēte sūt vestes ea
rū vt q̄si coria corpibus iūcta pu
tarētur· Hec attēdens dulcitiꝰ ⁊ cō
sternatus ita obdormire cepit i tri
bunali vt nec a pulsantibꝰ posset
excitari· ſꝫ sic dormiens sublatꝰ ē i
domū suā· et ibi euigilauit· Hec
audiēs dioclecianꝰ tradidit eas si
sinnio· q̄ sacrificare nolētes iussit vi
uas incēdi· Cū ergo in ignē misse
nec vestimēta earū arderet dixerūt
Dn̄e ihu ne ab hac hora paciaris
nos loq̄ cū hiis q̄ te verū deū nega
uerūt Hiis dictis prostrauerūt se in
oratiōe· ⁊ imaculatis corpibꝰ inta
ctis crinibꝰ integrisq vestibꝰ· di
gesto igne repte sūt Incrastino eti
ā iussit hirenā locari i pstibulo· ſꝫ
apparuerūt ducētibꝰ eā duo mili
tes dicētes Misit nos dn̄s vt duca
tis eā vbi ego dico· Et duxit eam
in supcilio montis Tunc vidēs se
delusū sisinniꝰ eq̄s prexit ad mōtē
Et vidēt eā orātē tota die girauit
eā· nec tn̄ potuit ad eā puenire Te
tēdit aūt vnꝰ seruorū eiꝰ arcū ⁊ ia
culo pforauit eā· ⁊ sic cū gloria p
uenit ad dn̄m· Quarū corpa ana
stasia cū gaudio sepeliuit orās do
minū vt earū pticeps fieri mereret·
¶ Legitur in vita sci iuliai c̄a·
et basilisse· Qd cū ide iulianꝰ mul
tū hortaret a pntibꝰ vt vxorē du
cēt· p quā ⁊ genꝰ suū cōseruaret ⁊
adolescentie lapsus euadēt· orōi
se dedit auxiliū petēs a dn̄o· ne v̄
ginitatē pmissā aliq̄ occasiōe vio
laret Apparuit āt ei āgelꝰ dn̄i di·
Iuliane surge ⁊ parētū voluntatē
pfice· accipies q̄dē cōiugē nō que
te polluendo a dn̄o separet· ſꝫ p te
v̄go tecū pseueret· Letificās ergo
parentes sicut inq̄t desiderastis ec
ce sic facio· Querit ergo puella di
uiciis nobilitate atq decore pstātis
sima noīe basilissa· q̄ et ipsa paren
tū vnica fuit· Venit ergo dies q̄ vi
cini iuitant ad nupcias· platee seri
cis ornant· ⁊ aures oiū sonis musico
rū et cātileis v̄ginū oblectabant ita vt
si hō etiā ferreꝰ esset luxuria soluer
Producit iter hec onerata gēmis
et auro spōsa de thalāo Ingredit
iuueis cum v̄gie letus cubiculum·
factaq ab eo oratiōe tali odore cel
la repleta ē· vt videret sibi v̄go in
t'li loco ɔstituta eē· vbi vnāt lilia
et rose· et ait ad iuuenē Mirā rē sē
cio· cū ei hiemis tempꝰ sit ita mihi
oim rosarū ⁊ liliorū odor fauilat vt
hiis sociata iā horreā thori ɔiūcti
onē· Cui iulianꝰ Odor q̄ tibi appa
ruit dn̄s ē amator castitatis q̄ inte
gritatē corpis suātibꝰ vitā rep
misit etnā Ait igit illa Que melior
salus ē q̄ integritatē custodiēdo
vitā eternam acquirē· Opto igit
vt pariti i eo v̄gitatis ppositō pse
uēmꝰ Tūc pcādēs iulianꝰ ait Cōfir
ma hoc dꝰ qd opatꝰ ē i nobis Qd ⁊
v̄go fit fecit Et sbito fūdamen
ta cubiculi ɔmota sūt ⁊ lux imēsa

emicuit fitq; ibi spectaculum ma gnum Nã ex vna pte sedebat rex etern⁹ cũ multitudie cãdidatorũ. et ex alia pte multitudo virginum q̃rũ gloriosa virgo tenebat princi patũ. A pte regis clamabat͛ Vici sti iuliane vicisti A pte rgis Btã es basilissa q̃ salutaribu⁹ moniti⁹ cõ sensisti Et oñsus est iuliano liber aureis lr̃is script⁹ vt legẽt et legit sic. Julianus qui pro amore meo mundũ contẽpsit. deputet͛ in eorũ numero q̃ cũ mulierib⁹ non sunt coinq̃nati. basilissa vero que ei inte gro corde sociata ẽ deputet͛ ĩ nume ro virginũ q̃rũ virgo maria tenet pricipatũ. Et dicebãt oẽs Amen Reliquũ ẽgo noctis in laude tñsi gentes. ceperũt spũ non carne fru ctificaẽ. nec dimĩuerari pñt aĩe que p iulianũ pmittebãt͛ ad dñm sili ter ⁊ agmina virginũ p basilissa; mittebãtur ad cristũ Tpe aũt di ocleciani furore psecutiõis incũbẽ te orauerũt deũ vt oẽs p eos cõuer si anteq̃; ipsi migrarẽt trãsirent ad dñm. Et transierũt in breui mille aĩe ad deu;. Deinde ipsa basilissa ab ipsis iam mortuis iuitata etiã ipsa defuncta est. cij.

Vi ãt psecutiõis ĩgrauescẽte p̃ses marciañ⁹ scm̃ iulianũ p⁹ dira tormẽta. et diuersis peñs afflictũ et vincul͛ ferreis p oẽ corp⁹ onera tũ. iussit sub voce p̃conis ãtatẽ cir cuire dicens Dec meret͛ deorũ rbel les ⁊ principũ ɔtẽptores Et cũ ve niret ad locũ vbi celsus vnic⁹ fili⁹ p̃sid̃ studebat. ait puer ad ɔdisci pulos suos Rẽ inauditã video. il lũ sc; xpianum quẽ ducũt cũ mul titudine albatorũ colloquentẽ. et coronã sup caput ei⁹ ex gẽmis et auro. c⁹ fulgor excecat h⁹ aeris lu cẽ. et alios tres viros albescentib; comis alarũq; volatu in siñitudinẽ aq̃larũ sup eum excubias celebrã tes. Et hoc mihi videt͛ q2 dignu; est tali deo seruire. q̃ suos sic tuet͛ et tali decore circũdat Doc audiẽ tes discipuli et magister ei⁹ blan de corripientes eu; ab intẽtione re uocare conati sunt At ille doctorũ volumia abiciens etiã vestes qua⁹ indut⁹ erat abiecit dicens Nudu; me mater fudit huic seculo quod mundi ẽ mũdo reliq̃. Dec dicẽs p plateas ãtatis cursum arripuit do nec vbi scũs iulian⁹ torq̃bat͛ veni ens pedib⁹ eius pstrat⁹ ait Te se cũde natitatis quã michi xps oñ͛ prẽm agnosco. marciañ vo gei torẽ meũ ṽitatis inimicũ despicio Tota aũt ãtas ɔcurrebat. et filiũ p̃sidis sic vulnera martiris osculã tẽ mirabat͛ Si q̃s aũt voluiss; ex p̃ cepto presidi⁹ puerũ a iuliani ɔple xu auellẽ. statim man⁹ ei⁹ ⁊ bra chia cõtrahebãtur Pñtatis ergo eis p̃sidi ait iuliãо p̃se⁹ Spei mee frem magicis artib⁹ auferre cõten dis. ⁊ ipm pñtũ amorẽ negare ɔ pell͛ Doc eo dicẽte adueĩt ⁊ mr̃ cũ multiplicata familia. criẽ soluto ⁊ nudatis vberib⁹ clamãs. Q ð vi des p̃ses clamauit scissis vestibu⁹ ad iulianũ Juliãe crudel͛ aspice do lorẽ pr̃is ⁊ mr̃is. ⁊ plãctũ tãte fai lie. ⁊ a magicis artib⁹ innocente; solue. ⁊ ego ĩpatoribus suggera;

vt illesus abscedas Cui ille respon dit Suffragijs tuis opus non habeo nec dimitti desidero· Ecce adest qui a te natus· modo credendo mecum renatus est· ipse tibi et matri respondeat· Respondit puer· De spinis rose nascuntur nec rosa nata de spinis odorem suauissimum nec frutex qui rosas genuit amittit aculeos suarum penarum· Vt ergo consuestis pungite et me odore suauitatis credentibus propinare permittite· Vobis obediant qui perire pati sunt· me imitentur qui de tenebris ad lucem venire contendunt Ego pro cristo vos parentes nego· et per vitam temporalem vitam eternam acquiro· Non possum in vos pius esse et in me crudelis Quid moraris? Quasi incredulus et crudelis· non quasi abraham paternis manibus apprehende gladium· et victimam offer filium Vani sunt vultus vestri false lacrime· ab hac confessione pietatis nemo me valebit disiungere Mox ergo iubentur in tenebrosum carcerem vermibus scaturientem includi· Quem ingressi statim tenebre vertuntur in lucem et ebulliens pena disparuit· Hoc videntes milites ·xx conuersi sunt· ·ciij

Erant autem septem filij relicti ex gente karini imperatoris defuncti· quos dioclecianus et maximianus amore patris eorum retinentes permiserant sine aliqua persecutione cristo deseruire Et habebant secum presbiterum qui eis sancta misteria celebrabat· Hijs ergo iubetur diuinitus vt cum presbitero carceret peterent quatenus puer et milites ·xx· baptisma susciperent Statimque angelo preeunte ad carcerem veniunt et angeli tactu claustra patescunt Hoc audiens mercianus contremuit et eductis eis de custodia dixit Cur o infantuli adeo optatis mori· quibus permissum est arbitrio vestro deum colere? Respondit senior· Massa auri naturam sue claritatis obtinet· sed nisi igne et mallies et limis dissipetur dignum capite regis diadema non perficitur· Ita et nos quidem cristiani sumus· sed nisi iuliani vestigia secuti fuerimus diadema regis eterni esse non possumus Tunc de consensu imperatoris iubentur cupe cum pice et sulphure etc. preparari· et singuli singulis imponi· Interim autem defertur circa eos corpus mortui Tunc dixit preses iuliano Cristus vester mortuos dicitur suscitasse In hoc ergo patebit quod verus deus sit si istum suscitaueritis Respondit ille Licet hoc infidelitas vestra non mereatur· ne tamen impotentie deum meum arguatis statim mira videbitis· Tunc oratione facta coram omnibus ait ad corpus Tibi dico in nomine cristi qui lasarum quatriduanum suscitauit surge· Statim autem surgens ille clamabat O acceptabilis oratio· vbi ducebar· Vnde reductus sum· Preses irridens ait· Vnde redisti· At ille· Ducebar inquit a quibus nescio ethiopibus quorum statura erat vt gigantum ·aspectus horrendus· oculi vt fornaces ignis

dentes vt leonū · brachia sicut tra bes · vngues vt aquilarū qui letā tes ducebant me in infernū · Sed cum iā in oē putei abissi essem · be ato iuliano orante omnis infern⁹ cōtremuit Tunc venientes duo al bati ꝛ auferētes me de dñatiōe im piorū huic loco reddiderunt · vt ꝑ eum qui suscitauit me illuȝ agno scam quē nimis negabā · Hoc eo dicēte iussit preses · xxxi · cupas parari ꝛ sanctos immitti · Pri⁹ ta men ait celsus ad patrē iudicē · ꝑ ipsā vanitatē quā colis te obtestor vt cum post ignem me viderī⁹ ille sū ꝑmittas me cum matre triduo habere consiliū · Qd si feceris nec me nec ipsam amitte⁹ · Rñdit pre ses Si ex igne exieri⁹ qd tamen nō credo faciā quod petisti · Tūc nō ferens incendium filij scissis ve stibus vlulans cū vxore domuȝ re uertitur · Immissis ergo sāctis sin gulis cupis igni⁹ supponit̄ · ꝛ pl⁹ q̄m triginta cubitis flāma leuat̄ · Fleuit oīs ciuitas quē conuene rat · Ꝥ d medio igni⁹ melodia psal lentiū resonabat · Trāsiuimus per ignē ꝛ aquam ꝛ induxisti nos in refrigeriū · Tunc sancti rursus in cludunt̄ in custodia · ꝛ mater cel si secundū ꝑmissum cum eis · Orā tibus auteȝ eis subito locus mot⁹ est · splendor enicuit · odor consue tu⁹ affuit · ꝛ vox psallentium inso nuit · Hec videns ꝛ audiens muli er clamauit · Nunq̄m hec comperi Nam ita refecta sum vt omniū do lorū oblita · illū solum deū credo ꝑ quo filius meus agonisatur · Cui

puer Vē nunc te matrē meā confi teor · nec tu me amittes · nec ego te · si ad illud donū mecum conten das pro quo sancti tāta sustinēt Illa autē iam diuinitu⁹ illustrata scia⁹ ait fili nichil me ei⁹ amori ꝑ ponere quem tu diligis · ꝓ quare q̄cquid saluti mee necessariū cog noscis exerce · Nā ꝛ presenti vita carebo libenter vt ad illā eternam possim vobiscū ꝑtingere · Tunc sā ctus presbiter anthonius baptisa uit eā · Cui celsus ei⁹ filius in bap tismi grā pater factus est Audiēs hec mercianus iussit vxorē suā ap prehensam domi seruari · Ꝥ appro pinquātes ei ministri ceci facti sūt Iussit autem mercianus in crastio viginti milites decollari septē ger manos cōburi · Julianū vero cuȝ anthonio presbitero · matrē ꝛ filiū ꝛ illuȝ quem infernus reddiderat suo iudicio reseruari · Dixit ergo sacerdotib⁹ templorū · Ornate tem plum iouis qd semel in āno aperi tur · Quo adductis sāctis ait Ec ce tempus salutis vestre si in hoc tē plo venerando numibus offeratis Rñdit iulianus · Tempe ergo sa lutis nrē fac omnes sacerdotes eē ꝑ sentes · videāt magnitudieȝ sacri ficij nri · Gaudens ergo preses ius sit omnia eorū vincula auferri di cens · Turpe est eos cathenis tene ri quibus dij ceperunt esse ꝓpicij · Congregatis ergo omnibꝫ · iulia nus ꝛ anthonius cū omnibus ora uerūt dicētes Deus eterne qui nō in manufactis · sed mundis cordi bus habitas respice i subuersionē

templi huius cultorumque eius ut crederent solo nomini sancto tuo. Statim autem sanctis amen respondentibus templum subversum est. sculptilia ceciderunt. sacerdotes fere mille cum templo dimersi sunt. et alia magna pars paganorum interijt. Tunc ait preses. O virtus magica. iam non miserebor nec parcam Et retrusis eis in carcerem apparuit multitudo sanctorum. etiam predicti viginti milites et septem germani et sancta basilissa cum choro virginum omnes in magna gloria dicentes Regna celorum patent facta sunt vobis venite. Altera die iussit preses iuliano et puero cutem capitis auferri. anthonio presbitero et anastasio a morte revocato oculos unanimis erui. matrem vero quam credebat penas tolerare non posse eculeo applicari. Sed statim ut volebant eam ministri punire excecati sunt. Singulis autem dominus sanitatem subito retribuit Tunc clamavit preses heu heu vincimur. Quid nunc amplius eis faciam. Iubet ergo omnes feras ad sanctos in amphiteatro dimitti. que statim omnes pedes eorum lingebant. Post hec iubet eos decollari. Quo facto subito pre terre motu media pars civitatis corruit. multitudo infidelis populi a fulgure et tonitruo extinguitur. omnia templa ydolorum corruerunt Ipse autem iudex semivivus evadens non multo post vermibus ebulliens expiravit Passi sunt. viij. ydus ianuarij. ciiij.

¶ Legitur in vita sancte fidis virginis quod ipsa a cunabulis christum diligens cum pre fama sancte vite latere non posset comprehenditur et daciano presentata christianam se constanter esse respondit. Cumque deos gentium demonia esse asserens nec blandimentis nec minis ut christum negaret posset induci iussu presidis super cratem ferream divaricatis membris substratis carbonibus extensa est. Dumque sic pro christo coqueretur multos exemplo suo convertit ad christum Tunc quoque sanctus caprasius qui pre timore presidis iuxta urbem in rupis cuiusdam foramine iacebat cuncta que intra murorum ambitum fiebant aperte videbat Hic dum virginem tam crudeliter cerneret. oravit primo deum ut eam victricem in certamine faceret. deinde ut sibi premium martirij illius demonstraret. Et ecce vidit protinus columbam niveam de celo descendentem. que coronam auro gemmisque lucentem super caput virginis quam angelus vestibus speciosis induerat posuit. Et ut circa virginem dei virtus clarior appareret. ipsa columba volatu alarum et rore celesti sic ignem extinxit. ut nichil de incendio remaneret. Hec ergo cernens caprasius quasi iam de victoria securus rupem sub qua manserat dextera percussit. et fons protinus erumpens meritis sancti caprasii omnibus infirmis usque nunc remedium salutis impendit. Exiliens igitur caprasius ad locum certaminis properavit. et daciano christianum se offerens tanta iubentis crudelitate laniatus est ut inter ceteros circumstantes primus et felicianus

fres ꝓpter ei⁹ patientiã ad xp̄m cõuersi cũ ipso caprasio ⁊ fide virgīe plecterentur. .cv.

¶ Legit̃ in vita sci petri alexandrini epi. ꝙ ibeꝫ scũs tẽpe episcopatus sui nũq̃m in cathedra sua voluit sedere. sed sup scabellũ ipsius cathedre residebat Propter quod frequẽter clerus ⁊ populus cõquerebat̃. ꝗ nequaq̃m acquiescebat Nã quotiens ascẽdere volebat ipsam cathedrã splẽdor igneus de ipsa sede egrediẽs ei apparebat. cuius aspectu vir dei ita accendebatur. vt interdũ se nesciret esse ĩ corpore. Cũ autẽ quadã solemnitate clerus ⁊ epi qui aderãt de tam humili eius sessiõe quererẽtur. ille coactus ⁊ rem celare nõ valẽs Cur inquit affligitis cor meũ? An nõ videtis virtutẽ igneã que emicat ĩ ipso solio. ⁊ sp̄m choruscare non cernitis? Cũq; oẽs demisso capite nihil responderẽt tantã rem audientes subiunxit. Credite mihi filioli si videretis que video cognoscetis q̃d est virt⁹ sacerdotalis ⁊ q̃ grã in ipsis habitat. ad cui⁹ maiestatis presentiã ego territus in ea de cathedra sedere nõ audeo cvi

¶ In gestis sci maurilij epi andegauens̃ ĩ cui⁹ cõsecratione sicut referre solebat sanct⁹ martin⁹ nõ solũ affuit sp̄us scũs ĩ specie colũbe. ꝗ etiã ãgelorũ excercitus copiosus. legit̃ ꝙ cũ in basilica beati petri ap̄li celebraret aduenit matrona cũ moriẽte puero quẽ ibẽ vir sãctus eidem ãte episcopatũ vt nasceret̃ pcibꝫ obtinuerat apd̃ dñm. postulãs vt filio suo quem dño deuouerat manuum suarum impositione spiritũ sanctũ daret ãteq; obiret. Sed remorãte paululũ epo in celebratione puer excessit. Beatissimus igit̃ mauril⁹ expleto misse officio obituq; pueri q̃ absq; crismatis dono excesserat pcognito totũ id sue negligentie deputauit. lacrimis multo tempoẽ irremediabilibꝫ culpã suã deflens. Cui cuꝫ nec ista sufficerẽt diu multũq; q̃d ageret secũ tractãs tandem repperit ꝙ inter cõciues tante negligentie piaculũ plene expiaẽ nequiẽt nisi singularis elapsus patriaꝫ ꝓpriam ciues q; relinqueret. Tali igitur reperto cõsilio occulte recessit ex sanctorũ reliquijs ecc̃e ãdegauensis secũ claues exportans. Cũ autem peruenisset ad mare diuina ꝓuidente clementia manens in litore diem transit⁹ sui exarauit in lapide. sicq; ascẽsa puppi ichoati itineris cepit maturatoꝛ existẽ Cũq; ꝓcessissꝫ ĩ altũ et reliquiarũ claues q̃re secũ detulerit cogitaẽt insidiãte hũani generis inimico vt dolorẽ sup dolorẽ scõ viro iponeret repente claues de maibꝫ lapse submergũt̃ in equoꝛe Tũc cũ lacr̃is clamauit maurilius. Nisi has iterũ claues videre meruero patriã ⁊ vrbẽ nũq̃m repetaꝫ quã effugio. Trãsmisso igit̃ mari quo q̃s eẽt abscondere potuisset mutato habitu vni pricipũ regionis adhesit pro fess⁹ se oꝛtulanũ foꝛe. Qui cũ tali pficeret misterio tãtã copiã dñs oleribꝫ dabat. vt oĩbꝫ quibꝫ nec̃

fuerat ex eisdem daret sufficienter
et tñ nūqm olera defecerūt. vñ plu
ribꝰ placebat et ab oibꝰ amabat.
Interea plebs andegauorū pauo
re nimiū pcellit crebris qꝫ visioibꝰ
admonet vt ꝓpriū pastorē circūq
qꝫ pqreret nisiqꝫ mauriliꝰ iuētuꝰ
sue ecc̃e reddēt vrbē ādegauoruꝫ
fore celeriꝰ subuertendā. Vñ eiusdē
regiōis nobiles et vulgares collacō
ne facta in vnū ꝯuenerūt decretū
eligētes ex cōctis qtuor diffuse
ꝟtutis ac fidei viros. qbꝰ q necc̃ia
erāt ad tāti itineris supplenda ne
gocia sumptibꝰ ex toto collatis p
cipiunt ne vnq̃m reuertant donec
pastorē suū inuenissent. Qui sun
cti legatione et deuotius iussa exe
quētes oēm fere europaꝫ circuitu
ambierūt. Septimo tādē anno in
ptes gallie reuertētes et nime quē
querebāt iuento. diuio ductu ad
portū occeani maris q in britānia
minore manet puenerūt. quatenꝰ
quē cis mare inuenire nō poterant
trās mare querere niterēt. Presto
lātes igit nauim cū q trāsiret dum
resiterēt in litore scriptū qd supra
diximꝰ inuenerūt i silice. Hic trāsi
it mauriliꝰ ādegauorū epꝰ. De tā
cuidēti igitur alacres facti indicio
trās pontū abiere securi. Cūqꝫ iā
in medio maris eēnt scꝫ repēte im
manis emersus egurgite piscis p
siliit in nauim. de q cū deo grās re
tulissēt ipsūqꝫ piscē exenterare ce
pissēt reliquiarū claues quas mau
rilius in mari pdiderat in piscis ie
core reperiūt. Quas recognoscen
tes nimiūqꝫ mirātes turbabāt atto

niti metuētes ne cū ipsis mauriliꝰ
naufragiū passꝰ submersus esset.
Demissis igit nauis anchoris i hoc
stātes vt de mari reuerterēt asserē
tibꝰ nautis mauriliū esse defunctū
singuli sequēti nocte vnū eundem
qꝫ visū dño tribuēte habuerūt. no
lite in qt metuere nec reuertamini de
itinē ceptū maturate negociū pcl
dubio diu quesitū inuenietis. Ma
ne reddito qd singuli viderāt retu
lerūt. Vñ factū ē vt āgelico duc
tu ad domū principis cū q mauri
liꝰ habitabat recto itinē ducerēt
Ingressi āt illico mauriliuꝫ vocari
vt cū oleribꝰ quibus rex vti cōsue
uerat accurreret audierūt. Oculo
rū igit aciē in ptē q illū audierūt i
clamaē dirigētes cū oleribꝰ accur
rere statim mauriliū pspexerunt.
Quē cū recognouissēt pstrati pedi
bus illiꝰ cū magno fletu rogabāt
vt ꝓprie subueniret ecc̃e atqꝫ ciuita
ti q eius absētia nihil iā aliud nisi
supmū pstolaretur exiciuꝫ. Ad q
rū fletū cū se negare nō posset ob
stupefactꝰ cū lacrimis repugnare
cepit obnixius dicēs. Voto me ac
iuramēto ꝯstrinxi nūqꝫ me ad pa
triā reuersurū nisi claues videre me
rear iterū qs amisi. Quibꝰ statim
exhibitis quicqd in mari viderāt
et pertulerāt ex ordine referebāt.
Interea istius moi circū quaqꝫ ne
gocij fama puolitat ipsiqꝫ sollici
tat regē. Mirantur cūcti et quē vt
ortulanū habuerāt nūc vt scissim
psulē adorāt. multis eū muneribus
et donarijs honorare cōcertātes. Te
maurilius tot pcibus vt regredēt

et miraculis vict9 dum sollicitior de reuersione cunctaret. & vigili is & orationib9 insomnem ducere sequentē disponeret noctē. tandē fatigat9 ieiunio paululū obdormi ens angelū dn̄i vidit dicentē sibi. Surge maurili & populorū te que rentiū exequere votū. Ecce em̄ tu is precibus atq3 meritis tibi cōmis sas seruauit dn̄s oues p quib9 ro gasti. & insuper reddidit tibi pue rum quē diutius plorās quesisti. Quid multis? Reddito mane cō currētibus vndiq3 populis cū ho noē magno deducitur ad nauem et traducto ponte cu3 non minori gl'a ad p̄riā3 excipit patriā. Ta literq3 regressus ad vrbem spectā tibus turbis de dn̄i p̄missione secu rus venit ad tumulū pueri. Quem rastris discoopertū inuocat planc tibus diutissime xp̄m. Tandē ex pleta cu3 lacrimis oratione vtriq3 cōsurgunt. maurilius de oratione & puer de morte. Quo septiformis sp̄us grā consecrato ex euentu vo cauit eum renatū. Qui ab eodem beato viro diligentius educat9 tā tis florere virtutibus p̄meruit vt post maurilium pontificalē ecc̄e ca thedrā sortiretur. cvij.

Legit' in vita sancti eugenij carthaginēsis epi. q3 i affrica rex genseric9 obijt circa ānū domini. cccc. lxxiij. qui quidem fuit rex wandalorū & carthaginensem cū tota affrica dolosē occupauerat. Quo mortuo successit honoric9 fi lius eius ānis octo. Sub hoc bea tus eugenius cum omni clero car thagin̄esi contra arrianā heresim pro xp̄o fortiter agonisāt. Hic quidem honoricus i primordio re gni vt hab3 subtilitas barbaro2 cepit mitius & moderatius agē et maxime circa religionē xpiana3. & vt se religiosum ostender3 solli citus requirebat hereticos maiche os ex quibus multos incēdit & va rijs modis perdidit. & p̄cipue pre sbiteros & diacones arriane herese os. Destinauit autē edictū p no tariū suum qd̄ publice legeret. iu bēs vt iuxta petitionē zenonis im peratoris. ecc̄a carthaginensis re ligiōis sue p̄priū haberet ep̄m que iam per. xxiiij. ānos tali ornamē to fuerat destituta. Quod dū edi ctū nobis presentib9 ecclesie lege ret' gemere cepimus eo q3 median tibus dolis maloru3 eēt futura p̄se cutio p̄parata. & ita legato respō dim9. Si ita est iterpositis hijs cō ditionib9 piculosis ecc̄a nō vult hrē ep̄m. gubernet ea3 xp̄s q̄ sem p dignat9 ē gubernare. Quā sug gestionē legat9 accipe neglexit sic et popul9 vt tūc fieret quasi ig nis exarsit cuius erat clamor into lerabilis q̄ nulla poss3 racōne seda ri. Ordiato itaq3 epo eugenio vi ro scō deo q̄3 accepto sublimis na ta est leticia. & gaudiū cumulatū ē ecc̄e dei. exultans multitudo ca tholica sub barbara dn̄acōne ð or dinacōe pōtificis repati. Cepit ei ille vir dei p cōuersacōnē bonā ve nerabilis & reuerēd9 haberi hijs e tiā q̄ foris erāt & ita eē oib9 g̃tus vt si fas eēt aiām suā p eode ponē

vniuerso delectaret. Sz cū fama ei⁹ eēt vbiq₃ celebris atq₃ manifesta. ceperūt exinde arrianorū episcopi inuidia graui torqueri. quotidianis eū calumnijs insectātes. Quid plura? Suggerūt regi de illo qui precepit vt suū nequaq̄m sederet thronū. nec ad dei populū verbū faceret cōsuetū. deinde q₃ mares et feīas in habitu barbaro incedētes in ecclīa cōspicere prohibēt. Ille āt rn̄dit vt decuit. domus dei oībꝫ patet intrātes null⁹ potest repellē. Et maxie quia ingens erat multitudo nostrorū catholicorū in habitu illorū icedētiū ob hoc q₃ domui regie seruiebāt. At vbi ab hoie di tale responsum accepit. statuit i portis ecclē collocari tortores. Qui videtes feminā vel virū i specie sue gētis incedētē. illico palis minoribus dentatis iactis in capite. criminibus q₃ in eisdē collocatis vehemētius stringētes simul cū capillis oēz pelliculā capitis auferebāt. Nō nulli dū hoc eis fieret statim oculos amiserunt. alij ipso dolore defuncti sunt. Mulieres vero post hanc penā capitibꝫ pelle nudatis p̄cone p̄eunte p plateas ciuitatis ad ostēsionē ducebant. S; ipse hoc sibi lucrū maximuz cōputabāt. Nec scimus tūc aliquē eorū etiā penis vrgētibꝫ a recto itinere declinasse. At vbi isto mō fidei firmitate ifringere nō valuit illū. cogitat vt nr̄e religionis hoies in aula ei⁹ cōstituti neq₃ ānonas neq₃ stipendia solita potirent. Addidit q₃ et laboribꝫ eos cōterere rusticanis. et dirigit viros ingenuos et admodū delicatos ad cāpū vticensez. vt sub ardētis solis incēdio cespites messuz desecarēt. Vbi oēs cū gaudio pgentes in dn̄o letabant. In quorū cōtubernio quidā fuit aridā hn̄s manū q̄ p ānos q̄mplurimos nullum ei p̄stiterat obsequiū. Qui cuz veraciter excusaret se opari nō posse magis violēter iussus ē pgē. Sed vbi ad locū ventū est et presertim p eo orādo ingemuerūt oēs pietate diuina illa arida incolumis confessoris restituta est man⁹. Hinc iā honoriā psecutio doloris ac perturitionis nr̄e sumpsit iniciū. Ipse aūt qui sese iā dudū oibꝫ hn̄ ostēderat desiderat post obitū suū filijs qd nō cōtigit regnū statuere theodericum fratrē filios q₃ eius guntinis q₃ fr̄is nihilomin⁹ filios crudelit cepit insequi. Quorū nullū dimittēt nisi eis mors desiderij sui voluntatē auferret. .cviij.

Amputatis igit in breui oibꝫ quos timebat et solidās sibi vt putabat regnū quod breue fuerat et caducuz ex pte odiosius atq₃ securus vniuersa tela furoris in psecutiones ecclīe catholice rugiēs sicut leo cōuertit. Ante psecutionis tn̄ tēpestatē multis p̄euntibꝫ visioibꝫ et signis inminēs demōstratū fuerat malū. Nā ferme āte biennium q̄m fieret vidit quidā fausti eeclesiā solito in ornatu fulgētē. et duz letaret candore tāti fulgoris cereis q₃ fulgētib⁹ pallij q₃ velamēto ac lampadib⁹ rutilāte subito ait luis illius cōcupiscibilis extinctus est

fulgor· ac tenebris succedētib⁹ ad uersarius narib⁹ natus est fetor· ⁊ oīs illa albatorū turba expellentib⁹ quibusdā ethiopib⁹ minata est foras · Ob hoc lamētādū q eā in claritate pristina nequaq̄z viderit iterū restitutā · Nā visionē istā nobis p̄ntib⁹ scō retulit eugenio· Vidit ⁊ quidā p̄sbiter istā fausti basilicā refertā turba innumerabiliū p̄pl'orū ⁊ post paululū euacuatā ⁊ repletā multitudie porco⁊ atq̄ caprarū· Iterū alius vidit areā triticeā ventilationi patā · granis ventilatoris iudicio nec dū a pale a sepatis Et dū ingentis masse cōfuse magnitudinē miraēt· subito ecce turbo veniens tēpestatis som uago flatu cepit aduentū suū surgēte pulue demōstraē Cui⁹ impetu palea illa oīs ōnino volauit· remanētibus granis · Post hoc veit quidā p̄cerus splendido vultu habituq̄ nitido fulgēs · ⁊ cepit g̃na vacua macilenta atq̄ simulagini reproba purgādo p̄icere Que diu examinās vix magnitudinē illi⁹ masse licet p̄bate· ad aceruū tñ p̄duxit exiguū· Quid vltra? Ceēz p̄rio tirānus iussiōe terribili vt nemo in eius palatio militaret neq̄ publicas ageret actōnes nisi se arrianū fecisset· Quorū ingē⁹ numerus ne fidē p̄deret vigore inuicto miliciā tp̄alez abiecit· quo⁹ postea domib⁹ proiectos oiq̄ substantia expoliatos in isulis sicilia ⁊ sardinia relegauit· Qd etiā statuere p̄ totā affricā festiauit · vt nrōrū epō⁊ defuncto⁊ fisci sibi substātiā vendicasset · Qui āt defuncto succedere poterat nō ante ordinaētur nisi fisco regali quingento⁹ solidos obtulisset Sed hoc edificiuz vnde construere visus est diabol⁹ statim illd destruere dignatu⁹ ē xp̄s Suggerūt ei domestici sui dicētes · Si istd seruauerit p̄ceptio vrā nrī epi in p̄tibus cracie ⁊ alijs regionibus cōstituti peiora icipiēt pati· Precepit deinde sacras virgines congregari dirigēs wādalos cū sue gētis obstetricib⁹ ad inspiciendū ⁊ cōtrectandū cōtra ius verecūdie ⁊ pudoris vbi nec mr̄es ad erant· nec aliqua catholica matronarū · alit cruciātes g̃ui suspēdio atq̄ ingētia pondera pedibus colligātes · lamias q̄ ferri ignitas dorso vētri mamillis ⁊ laterib⁹ apponebat· Quibus inter supplicia dicebat' · Dicite q epi vobiscū cōcūbunt ⁊ clerici vrī · Qua⁊ acerbitate penarum plurimas scim⁹ tūc extinctas Alie que remanserunt cutibus arescētibus facte sūt curue· Nitebat' eī semitā inueire per cuius aditū publicā sicut fecit facerz persecutionem · Et ita faciens nullo mō inuestigare potuit quō cristi ecc̄am macularet· cix·

¶ Quibus āt prosequar fluib⁹ lacrimarum qñ epōs presbiteros diaconos ⁊ alia ecc̄e mēbra id ē quatuor milia nōgētos septuaginta sex ad exiliū herenni destinauit in quibus erāt podagri q̄zplurimi alij p̄ etatē ānosā luie tp̄ali priuati· In quorum numero erat btūs felix abirritanus episcopus hn̄s

iam in episcopatu. xliiij. ãnos. Qui paralisi morbo pcussus nec se tiebat quicq̃ȝ nec penit⁹ loquebatur. De quo nos maxime cogitãtes q̄ nõ possȝ iumẽto portari sug gessim⁹ vt a suis rex peteret vt saltẽ eũ ꝑpere morituꝝ carthagini eẽ iussisset q̄ ad exiliũ nulla ratione posset adduci. Qui ita fertur tirãnus cũ furore dixisse. Si animali sedere nõ potest iũgant̃ boues idõ miti qui eũ colligatũ funib⁹ trahẽdo perducãt vbi ego precepi Quẽ ex trãsuerso sup burdonẽ vinctuȝ quasi quendã ligni truncũ toto itinere portabamus. Cõgregant̃ vniuersi in succensem ⁊ larẽsem ciuitatẽ. vt illuc occurrentes mauri sibi tradito⁹ ad heremũ pducerent. Supueniẽtes igitur comites duo subtilitate damnabili blandis sermonib⁹ cũ dei ↄfessorib⁹ agere ceperũt. Quid vobis inquiunt videtur vt ita ptinaces sitis ⁊ dñi nr̄i preceptis mime obtẽperetis qui eẽ poteritis in cõspectu regis honorabiles si eius festinetis facere voluntatẽ. Statim illi⁹ ingẽti vociferatione clamãtib⁹ ⁊ dicentib⁹ xpiani sumus. trinitatẽ in vnũ deũ inuiolabilẽ cõfitemur. includunt̃ grauiori quidẽ ꝫ adhuc latiori custodia Vbi nob̄ copie dabant̃ ⁊ intro ire ac verbũ admonitionis frĩbu⁹ facere ⁊ diuina ministeria celebrarẽ ibi ⁊ infantuli fuere q̃mplurimi q̄⁹ genitrices materno sequebantur affectu. alie gaudẽtes. alie retrahentes. alie gaudebãt se martiẽs peperisse. alie moliendo diluuio rebaptisationis nitebantur a confessione fidei reuocare. Nullum tamẽ tunc blandimẽta vicerũt. nec carnalis pietas aliquẽ inclinauit ad terram Nam quedam tunc que fecerit anu⁹ breuiter delectat referre Dum eni iter agerem⁹ cum dei exercitu comitãtes ⁊ forte magis noctibus pmouim⁹ ꝑpter solis ardorem conspicimus mulierculam sacculum ⁊ alia vestimenta portãtẽ manu infantulum vnum tenenteȝ atq̄ in hijs sermonibus consolãtẽ Curre dñe meus vides vniuersos sanctos quomodo pergunt ⁊ festinant hilares ad coronam. Quam nos cuȝ increparemus q̄ importuna videretur aut viris pro sexu iũgi. aut exercitui xp̄i sociari rñdit Benedicite benedicite ⁊ orate pro me ⁊ isto nepote paruulo meo cũ quo ad exilium pergo ne inueiat eum soluȝ inimicus ⁊ a via veritati⁹ reuocet ad mortẽ. Ad hec v̄ba repleti lacrimi⁹ nichil dicere valuimus nisi vt fieret voluntas dei Sȝ vbi aduersarius qui iaȝ forte dicebat. Partiboꝛ spolia replebo animam meaȝ interficiam gladio meo dominabitur manus mea nullũ potuit occupare. requirit ãgusta ⁊ tenerrima loca in quorum cõclauibu⁹ dei exercitũ coartaret. Tũc eis etiam visitationis humane negata est consolatio Numiuntur ⁊ fustibus grauiter affliguntur. Jactantur confessore⁹ xpi angustia coartante vnus super alium vt agmina locustarum. ⁊ vt ꝑprie dicitur vt preciosissima grana frumen

torum In qua constipatione sec dendi ad naturale officium nulla ratio sinebat loci. sed stercoris a v rine vrgente necessitate ibidem fa ciebant. vt ille tūc fetor a horror vniuersa penarū genera superaret. ad quos aliquando datis ingenti bus muneribus mauris dormienti bus wandalis vix clam permissi sumus intrare. Qui introeuntes ve luti in gurgite luti vsq; ad genuā cepimus mergi. illud hieremie vi dentes completum fuisse. Qui nu triti sunt in croceis amplexati sūt stercora sua. Quid mlta precepti sunt vndiq; perstrepentibus mau ris ad iter vbi destinati fuerāt pre parari Exeūtes igitur die domini ca limita habentes stercoribus vesti menta. et facies simul a capita. a mauris tamen crudeliter minabā tur hymnum cum exultatione do mino decantantes. Hec est glori a in omnibus sanctis eius cx

¶ Quante a tunc multitudines de diuersis regioibus a ciuitatibus ad visendos dei martires concurre rint populorum testantur vie vel semite que agmina visentium neq̄ q̄z capiebāt. per vertices montiuz et vallium concurrētes turba fide lium inestimabilis descendebat ce reos maibus. gestantes suos q; in fantulos vestigijs martirum proi cientes ita voce clamabāt. Quibus nos miseros relinquitis duz pergi tis ad coronaz? qui hos baptisatu ri sunt paruulos fonte aque perhē nis? Qui nobis penitentie mūnus collaturi sunt a reconsiliationis in dulgentiam obstrictis peccatorū vinculis soluturi. quia vobis dictū est. quemcunq; solueritis sup ter ram erit solutus a in celis. Qui so lemnibus orationibus sepulturi sūt morientes. quibus diuini sacrificij ritus exhibendus est consuetus? Heu nos miseros a desolatos ho mines qui tanq̄m oues suo pasto re destitute relinquimur crudelibus et immanibus feris deuorandi at q; dentibus luporum discerpendi Quādiu vos nobis p̄fuistis nrīq; curaz gessistis nemo in nos seuire atq; a via veritatis auertē potuit Vobiscum a nos libebat pergere si liceret vt tali modo filios a patri bus nulla necessitas separaret. In his vocibus a laudibus nullus iā pergere admissus est consolator. sed artabatur multitudo ad currē dum. vt vbi tūc nauis erat prepa rata laboriosam caperent māsionē Qui cum senes deficerent a alij for te a si iuuenes delicati ceperunt pri mo hastilium cuspidibus ad cur rendum a lapidibus tundi. vnde magis deficiētes amplius lassabā tur. Post vero imperatum ē mau ris vt qui ambulare non poterant ligatis pedibus velut cadauer ani malis mortui traherentur per dura a aspera loca. vbi prio vestimēta postea mēbra singula carpebātur. quia per gladios acutos petraruz hic caput conterebatur alibi latera scindebantur. a ita inter trahentiuz manus spm̄ exalabāt. quorū nu merum colligere nequaq̄m valui mus multitudie coherēte. extat tū

p totū aggere publicū vilis sepl
tura sanctorū loquētibꝰ tumulis.
Reliqui habilioēs ad solitudinis
loca pueniūt. in quib9 collocati or
deuz ad vescendū vt iumenta ac
ápiūt. vbi etiā venenatoruz aīali
um atqꝫ scorpionū tanta esse dici
tur multitudo vt ignorātibꝰ incre
dibilis videat. Que solo flatu eti
am pcul positis veneni virus infun
dant. Scorpione āt percussū nul
lū dicūt aliqñ euasisse. Quorū fe
ritas virulēta vsqꝫ ad pñs xpo de
fendente nulli seruoruz eius nocu
isse docet. Sed cū illi aluntur or
deaceis granis postea ⁊ hoc ablatū
est quasi non posset deus qui plue
rat pr̄ibus māna pascere ⁊ nūc ta
li exilio mācipatos. cxi.

Cogitat acriora aduersus ec
clesiā dei. vt qui mēbra aliq̄ absci
derat totū laniando pderet corpus
Naz ⁊ eugenio epō ⁊ vniuerse af
frice preceptū direxit in hec v̄ba.
Rex honoric9 wādalorū ⁊ alano
rū vniuersis epis omousianis. Nō
semel ꝫ sepius ꝯstat esse phibituz
vt in sortibꝰ wādalorū sacerdotes
vr̄i ꝯuentus mīme celebrarēt ne su
a seditione aīas subuerterēt xpia
nas. Quā rem spernētes plurimi
nunc reperti sūt cotra interdictum
missas in sortibꝰ wandaloruz face
re asserētes se integrā regulā recte
fidei tenere. Et quia in puincijs a
deo nobis concessis scandaluz esse
nolumus. ideo dei prouidentia cū
cōsensu scōrū epōrū nos statuisse
cognoscite vt ad diē klarū ianu
ariarū pxime futurā omissa omni
excusatiōe formidis oēs carthagi
nez veniatis. vt de ratione fidei cū
nr̄is venerabilibus episcopis possi
tis inīre conflictū ⁊ de fide omousia
norū quā defēditis de diuersis scri
pturis pprie approbetis quo possit
agnosci si integrā fidem teneatis.
Huius autē edicti tenorē audiētes
sancti ingemuerūt eo ꝙ future p
secutionis furorē indicaret. Cōue
nerūt ergo cōstituto die nr̄i carta
ginē. Tande venit ad disputatio
nis conflictū ad locuz scꝫ quē ele
gerāt aduersarij. Vitātes igit nr̄i
vociferationis tumult9 ne forte p9
arriani diceret ꝙ eos aliquis nrō
rum oppresserit delegūt de se nr̄i de
cem qui pro omnibꝰ rn̄derent Cō
uersi āt nr̄i girille epo arriano in
sublime sedēti dixerūt. Propone
qd dispoīs Girilla dixit. Nescio
latīe. Nr̄i dixerūt. Sēp te latine
ēe locutū maīfeste nouimus. mō
excusaē n̄ debes maxie q2 tu hui9
rei incēdiū suscitasti Si autē nrāz
fidē cognoscē desideratis hec ē veri
tas quā tenemus. Regali eni ipe
rio fidei catholice quā tenem9 cogi
mur reddere ratione. Prēm ⁊ filiū
⁊ spm̄ scm̄ ita in vnitate deitatis
pfitemur. vt ⁊ prēm i sua pprieta
te psone subsistere ⁊ filiuz nichilo
minus in ppria extare psona atqꝫ
spm̄ scm̄ psone sue pprietatē retīe
re fidei ꝯfessione fateamur Nō eni
eūdē asserētes prēm quē filiū neqꝫ
filiū ꝯfitētes q̄ pr̄ sit aut spūs scūs
neqꝫ spiritum sanctum accipim9
vt aut pater sit aut fili9. ꝫ ingenitū
patrem ⁊ de patre genitum filiū.

et de patre et filio procedentem spiritū sanctū vnius credimus eē substā tie vel vnius essentie quia ingeniti patris et geniti filij et procedentis spūs sancti vna est deitas. tres vero psonarū pprietates etc. Huius igit fidei sancti epi longo tracta tu de scripturis reddentes rationē dixerūt ad epos arrianos Hec ē fides nrā euangelicās et aplicās tra ditionibus et omnium que in mū do sunt catholicarū ecclesiarū socie tate fundata. in qua nos per grāz dei omnipotentis pmanere vsqz in finē terre huius cōfidimus et spera mus. Qui cū noster libellus legē tur oblatus veritatis lumē nequa qz sufferre cecis oculis potuerunt insanientes vocibus inferētes grauit qz ferētes quare nos nomie nrō ca tholicos dixerimus. statimqz mē tientes suggerunt regi de nobis qz strepitū fecerimus audientiā fugi entes Qui eadē hora accēsus et cre dens mēdacio festinauit facere qd volebat. Iāqz cōscriptū decretuz habens et occulte cum eodez decre to per diuersas prouincias suos ho mines dirigēs epis carthagine po sitis vna die vniuerse fabrice eccle sias clausit vniuersāqz substātiaz eporū et ecclesiarū suis epis munē cōdonauit Nesciēs quoqz quid lo queret neqz de quib affirmabat legē quā xpiani iperatoēs nri con tra eos et contra alios hereticos per honorificentiam ecclesie catholice dederant aduersū nos pponere non erubuerūt illi addētes multa de su is sicut placuit tirānice potestati.

Post hec dcā feralia veneno toxi cato trāsuersa iubet cūctos epos q carthagini fuerant cōgregati quo ruz iam ecclesias domos et substā tiam ceperat in hospicijs quibus erāt expoliari. et expoliatos foris muros pelli. Nō aīal non seruus non mutanda que ferebant vesti menta penitus dimittūt Addidit adhuc vt nullus quempiā eorum hospicio reciperet aut alimoniam prestaret. qui autē miseratiois cau sa facere temptasset cū vniuersa do mo sua incenderetur. Sapienter tunc etiā proiecti episcopi fecerūt vt licet mendicātes exinde nō abi rent. Quia si recederent nō tantuz violenter omnino reuocarent sed et mentiēnt eos sicut mentiti sunt fugisse conflictū maximeqz quia vbi reuerterent iam nequaqm fue rat ecclesie substantia vel domib occupatis. Dum ergo gementes i circuitu murorū nudo sub aere ia cerēt factū est vt rex impius ad pi scinas exisset. Cui vniuersi occur rere maluerūt dicētes Vt quid ta lit affligimur p quibus malis for te ɔmissis ista ppetimur Si ad di sputationē sumus cōgregati quare expoliati. Quare traducimur. qre deferimur a fine ecclesiis et domib nrīs foris ciuitatē fame et nuditate laborantes mediis stercorib volu tamur. Quos ille toruis oculis as piciens priusqz suggestionem e orum audisset iussit super eos eqs cum sessoribus superpositis dimit ti. vt tali violentia possent non so lum conteri verum etiam enecari.

Quorum tunc multi cõtriti sunt et precipue series. cxij.

Tunc deinde iubentur ad quendam locum qui dicitur edes memorie illi viri dei occurrere nesciẽtes fraudem sibi aptatam. Ubi cum venissent carta ei⁹ ostenditur inuoluta. Diciturq; illis ita subtilitate serpentis. Dñs noster rex honori eius licet doleat q fueritis cõtemptores vt adhuc eius voluntati obedire nõ tardetis. et eius efficaciam religionis cui⁹ est ipse nunc tñ de vobis bonum cogitauit. Si iurauerits ita vt qđ ista carta cõtinet faciatis. dimittet vos ecclesiis et domibus vrĩs. Ad qđ vniuersi episcopi responderũt. Semper diximus et diximus et dicturi sum⁹. epi sumus. xpiani sumus. aplicã fidem et vnã et verã tenemus. Acceleraverũt quoq; illi a rege destinati scripture eius palaẽ tenorẽ qui hui⁹ modi sermonibus fuerat coloratus. Hic enĩ calumniosa series continebat. Iurate si post obitum dñi nostri regis eius filium hilderith desideratis esse regem. vel si nullus vestrum ad regiones transmarinas eplas dirigat. Qui si sacramentũ huius rei dederitis restituet vos ecclesiis vestris. Cogitauit tũc mltorũ pia simplicitas etiam contra prohibicõnem diuinã sacramentũ dare. ne dei plus in posterũ diceret q vicio sacerdotũ qui iurare noluerunt non fuerint ecclesie restitute. Alij quoq; astutiores episcopi sentientes dolum fraudis nequaq̃ iurare voluerunt dicentes prohibitum fuisse euangelica auctoritate ipso dño dicente. Non iurabi⁹ in toto. Quibus ministri regis. In parte secedant inquiũt qui iurare disponunt. Qui cum secederent notarijs scribentibus quis quid diceret. et ex qua ciuitate fuisset. similiter factũ est illis q̃ non iurauerũt. Statimq; pars vtraq; custodie mancipatur. Post vero fraus que celabatur apparuit. Iurantib⁹ dictũ est. Quare contra preceptum euãgelij iurare voluistis. Iussit rex vt ciuitates atq; ecclesias vrãs nũq̃ videatis. sed relegati colonias ut ad colendum agrũ accipietis. ita tamen vt nõ psallatis neq; oretis aut ad legendum codicem maibus gestetis. non baptisetis. neq; ordinetis. aut reconsiliare presumatis. Similiter non iurantibus ait. Quia regnum dñi nostri non optatis idcirco iurare noluistis. Ob quam causam iussi estis in corsicanam insulam relegari vt ligna pro futura nauibus dñis incidati⁹. Addidit itaq; bestia illa sanguinem sitiens innocentum episcopis necdum in exilia directis per vniuersas affricane prouincias terre vno tempore tortores crudelissimos destinare vt nulla remansisset dom⁹ et locus vbi non fuisset vlulatus et luct⁹. vt nulli etati nulli pareretur sexui nisi illis qui eorum succumberent voluntati. hos fustib⁹ illos suspendio alios ignibus concremabant. mulieres etiam precipue nobiles contra iura nature nudas omnino in spectaculo publico

cruciabāt. ex quibus vnā nostrā diomisiā cursim ac breuiť noiabo.
¶ Cum videret eā nō cxiij.
solū audacē esse. ꝫ etiā matronis ceteris pulcriorē. ipsā p̄rio misi sūt fustibus expoliatā aptare. Que cum pateretur diceretq; de deo sū me secura. q̄liť libet cruciate vere cūda tn̄ mēbra nolite nudare. am pli9 illi magis furētes celsiori loco vestimētis exutā ꝯsistunť specta culū eā oib9 faciētes. Que inter ic tus virgarū duꝫ riuuli sanguis to to iā corpore fluitarent libera voce dicebat. Mistri diaboli qd ad ob ꝓbriū meum facere ꝯputatis ipa laus mea est. Et quia esset scrip turarū diuinarū plena scientia ap tatis artata penis ⁊ ita iā martir alios ad martiriū ꝯfortabat Que suo scō exemplo pene vniuersam suam patriā liberauit Hec quoq; cum filium suum vnicū admodū adhuc tenere etatis ⁊ delicatū no mine maioricum tiōre penarū for midulosum ꝯspiceret. verberās e um nutibus oculorū. ⁊ increpās auctoritate materna ita ꝯforta uit vt matre ml'to fortior reddere tur. Memento fili nr̄i q; in noīe tri nitatis i matre catholica baptisati sumus. Nō ꝑdamus indumentū nr̄e salutis ne veniens inuitator ve stē nō inueniat nuptialē. ⁊ dicat ministris Mittite in tenebras extē rioēs vbi erit fletus oculorū ⁊ stri dor dentium. Illa pena timenda ē que nunq̄ꝫ finitur. illa desiderāda vita que semꝑ habetur Talibus itaq; solidans filium verbis velo citer martirem fecit. Amplexans q; illa hostiā suā quantum potuit vocibus dn̄o gratias agēs ad gau dium spei future in sua maluit do mo sepelire. vt quotiēs suꝑ sepul chrū eius trinitati preces effunde ret. alienā se a filio nunq̄m esse cō fideret. Quanti ergo per eā in illa ciuitate vt fati sumus acquisiti sūt deo longū est enarrare. cxiiij.
¶ In ciuitate vero culusitana nō valeo que gesta sunt nunciare. ⁊ ipsam quantitatē martirū vel etiā cōfessorū hoī inpossibile est suppu tare. Vbi quedā matrona auctrix sui nominis victoria. dū in ꝯsp e ctu vulgi continuato suspēdio cō cremaretur a marito iā perdito fi lijs presentibus taliť rogabatur. Quid pateris coniunx. Si me de spicis vel horū quos genuisti mise rere. Impia puulorum q̄re obliui sceris vteri tui ⁊ ꝓ nihilo duci9 q̄s cuꝫ gemitu pepisti. vbi sunt fede ra coniugalis amoris. vbi societa tis vincula que inter nos dudū ho nestatis iure tabule fuerūt ꝯscrip te. Respice q̄so filios ac maritum ⁊ regie iussionis iplere festina pre ceptuꝫ. vt iminētia adhuc tormē ta lucreris simul ⁊ mihi doneris et liberis nr̄is. Sꝫ illa nec filiorū fle tus nec serpentis audiēs blādimē ta affectuꝫ oc'loꝝ altius eleuans a terra munduꝫ cuꝫ suis desiderijs ꝯtemnebat. Quā cuꝫ ꝯtinuato su spēdio ꝯspiceret mortuā deposue rūt prorsus omi parte graminatā Que postea retulit quandaꝫ sibi virginē astitisse atq; tetigisse mē

bra singula et illico fuisse saluatā·
¶ Qualit aūt adrumi cxv·
tane ciuitatis ciuē victorianū tūc
proconsulem carthaginis predicem
nescio deficientibꝫ verbis quo in
affrice partibus nullus ditior fuit
Qui etiā apud impiū regē pro re
bus sibi commissis fidelissim⁹ habeba
tur· mandat ei a rege familiariter
dicit qꝫ qꝫ eū habiturus esset p̄ om
nibus si eius precepto facilē cōmo
dasset assensum· Sed ille vir dei
missis ad se tale dedit cum fiducia
magna respōsū· Securus sum de
xp̄o deo et dn̄o meo et hec regi di
catis· Surrigat ignibus· adigat
bestijs excruciet omniū tormento
rū genere· si consensero frustra sū
in ecclesia baptisatus Nā si hec so
la presens vita fuisset· et aliā que
vera est non speraremus eternā·
nec ita fecissem ad modicū tempo
raliter gloriari· et ingratus existe
rem qui suā michi fidem ɔtulit cre
atori Ad quod tirānus excitatus
quātorū tormentorū et quātis euz
afflixerit penis humanus sermo n̄
poterit explicaē· Qui tripudians
feliciterqꝫ consummās martirialē
coronā accepit· cxvi·
¶ Apud tambadensē quoqꝫ ci
uitatē gesta quis queat et certami
na martirū explicaē· vbi duo ger
mani aquisregiēsis ciuitatis sibi se
curi de dn̄o inuicē iurauerūt vt ro
garēt tortoēs vt vna pena pariqꝫ
supplicio torquerent Et dum pri
mo suspendio molibꝫ lapidiꝫ pe
dibus alligati toto die penderet,
vn⁹ illoꝝ petiuit se depoi et sibi in
ducias dari· Cui⁹ frater alius me
tuens ne fidē negaret de suspēdio
clamabat· Noli noli frater nō ita
iurauimus xp̄o· accusabo te cū an
te thronū ei⁹ terribilē venerimus·
quia super corpus et sanguinē ei⁹
iurauim⁹ vt p eo inuicē patiamur
Ista dicens et alia ɔfortauit ger
manū ad preliū passioīs· Qui cla
mans ingenti voce dicebat· Addi
cite supplicijs quecūqꝫ vultis et pe
nis xpianos artate crudelibus qd
frater meus facturus est hoc etiā
et ego Quantis iā laminis adusti
sunt ignitis qualibꝫ singuli exara
ti quibus cruciatibꝫ torti ipsa res
docet qꝫ eos ipsi tortores a sua faci
e piecerūt dicētes· Istos imitatur
vniuersus popul⁹ vt null⁹ ad nrām
religionē penit⁹ cōuertat· Et p̄ci
pue qꝛ nulli liuores nulla penaruꝫ
vestigia in eis penit⁹ videbātur·
¶ In typacēsi vero qd cxvij
gestū ē maritanie maioris ciuita
te ad laudē dei dicere festinē· Dū
sue citati arrianū ep̄m ex notario
cirille ad pdēdas aias ordiatū vi
dissent· oīs simul ciuitas euectiōe
valide pxio ad hispaniā ɔfugit·
relictis paucissimis q̄ aditū nō iue
nerāt nauigādi Quos arrianoruꝫ
ep̄s prio blādimētis postea mini
compellē cepit vt eos faceret arria
nos Sꝫ fortes i dn̄o nō solū suadē
tis insaniā irriserūt· verū etiā pub
lice misteria diuia in domo vna cō
gregati celebraīe ceperūt· Qd cog
noscēs occulte carthagi relatioēꝫ
aduersus eos direxit· Que cuꝫ re
gi innotuissent comitem quendaꝫ

cū iracundia diriges precepit vt i medio foro cōgregata illuc omni pūincia linguas ei⁹ et manus dexteras radicitu⁹ abscinderet. Et spiritu sancto prestāte ita locuti sūt et loquunt quō antea loquebant. Sed si quis incredul⁹ voluerit eē pergat nunc constātinopolim. et ibi reperiet vnum de illi⁹ subdiaconū reparatum. ob quā causā venerabilis nimiū i palacio zenonis imperatoris habet. et precipue regia mira eū reuerētia venerat. Sz qs ꝯgruo sermone possit assequi aut coaceruare diuersitate⁹ penarū q⁹ ex iussu regis sui etiā ipsi wandali in suos hoie⁹ exercuerunt.

In ipsa quoqz q̄ gesta sūnt carthagensi ciuitat scriptor sigillatim astruē. etiā sine ornatu sermōis nec ipsā nomina tormentorū poterit dicere. Que res hodie posita in promptu demōstrat alios sine manib⁹. alios sine oculis. alios absqz pedib⁹. alios truncates auribus. alios nimio suspēdio auulsis scapulis caput eoruz qd eminē solebat i medio scapularū fuisse demersuz. dum iugiter in altis edibus suspendio cruciātes impulsione manuū funib⁹ agitatis p vacuū aerem huc atqz illuc faciebant vagari pendentes. qui nō nūq̄z diruptis funib⁹ de illa altitudine suspensionis ictu valido corruentes. plurimi arcem cerebri cū oculis amiserūt. alij cōfractis ossibus spm̄ reddiderūt. alij post paululū exalauerūt. Sz qui hoc fabulosum putat aniū zenonis legatū interrogēt. cui⁹ presentia precipue gesta sūt. illa sciz causa quia veniens carthaginē sese pro defēsiōe ecclesiarū catholicarū venisse iactabat. et vt illi ostenderet tirānu⁹ se neminē formidare illis plateis vel vicis plures tortores et crudeliores statuit in quibus legatis moris ē ascendendo ad palaciū et descēdēdo trāsire ad obprobriū viz ipsiu⁹ publice et nr̄i iam deficientis tpis fecē. Tunc igitur et quedā vxor cuiusdā celarite regis noīe dagili qui tpibus genserici multociēs iā cōfessor extiterat matrona nobil ac delicata flagellis et fustib⁹ omnino debilitata exilio arido et inuio relegatur. vbi nullus hominum forte consolationis gratia veniēdi habēt accessū relinquēs cū gaudio domū maritum simul et filiū. Cui postea oblatū esse dicit vt mitiori heremo trāslata frueret si vellet solatio sociorū. Illa vero ingens sibi adesse gaudiū vbi null⁹ humanus esset cōsolationis affectus ne fieret supplicauit. Tūc etiā eugenio pastoē iam in exilio constituto et vniuersus clerus carthaginis ecclesie cede inediaqz maceratus fere quingenti vel amplius inter quos q̄mplurimi erant lectores infantuli gaudētes in dn̄o pcul exilio crudeli traduntur.

Sz tūc dū i media vrbe cederet muritā diaconū ceteri⁹ liberiorē nō tacē debeo. Fuit q̄dā eps noīe minimū crudel. cui fuerat delegatum mēbra ꝯfessoris xpi supplicijs crutiātib⁹ lamarē. Hic ei fuerat apd nos

in ecclesia fausti baptizatus. quē venerabilis murita diaconus de al ueo fontis susceperat generatum Post vero duz apostataret tante extitit feritatis aduersus ecclesiam dei vt superior omnibus executor p secutionis fuisset inuent9. Quid multa? Dum primo ptesbiteri in suppliciis macerādi ordine citaren tur. post archidiaconē salutarem aptat' pcis memoratis murita. fu it em̄ secūdus in officio mistrorū Qui cū elpido foro sedēte et freme te honorabilis senior cepisset exten di. priusq3 exueret' clam forte ne scientibus cunctis. illa quib9 eū suscipiens de fonte dudu3 texerat sabana baiulabat. Quibus venti lati9 simulq3 in ostensione cūcto rum extentis in hiis verbis totam ad fletu3 et lacrimas cōmouisse di cit' ciuitatē. Hec sunt lintheamia elpido fere minister erroris que te accusabunt dū maiestas venerit iudicantis. custodient' diligentia mea ad testimoniū tue perditiois ad demergēdū te in abissum putei sulphurantis. hec te immaculatū cinxerunt de fonte surgētem. hec te acrius persequentur flammāte3 iehennā cum ceperis possidere. q3 induisti te maledictionē sicut ve stimentū. scindens atq3 amittens veri baptismatis et fidei sacramētū Quid factur9 es miser cū serui pa trisfamilias ad cenā regiam cōgre gare ceperint inuitatos. Tunc te aliqñ vocatū terribiliter idignat9 exutū stola3 rex conspiciens nup tialem dicet tibi. Amice quō huc

venisti veste3 non hñs nuptialē? Nō video qd cōtuli. nō cognosco quod dedi. pdidisti miliciē clami dem quā in tela virgineoru3 mem brorū gesto decē mensibus texi et tendicule crucis extendens aq̄ mū daui et purpura mei sāguinis deco raui. si cōspicio vultum signaculi mei caracterē nō video trinitatis. Talis interesse non poterit epulis meis. Ligate eū manibus et pedi bus suis funiculis qui se ipse sepa rari voluit volūtarie a catholicis fr̄i bus suis. Ipse funes extendit cō tinuatos in laqueū quib9 et semet ipsum vinciat. et alios ne ad istud venirent conuiuium impediuit. Iu xta semitā scādalū3 posuit quem tunc cum rubore perpetuo et dede core sempiterno de conuiuio meo pieci. Hec et alia murita dicente igne conscientie ante ignem eternū obmutescēs elpidoforus torqbat' ¶ Parantes igit' vni ·cxx· uersi dorsa sua verberibus alacres ad exiliū pergunt. quibo adhuc in itinere longioris vie constituti9 destinant' episcopis arrianorum suggerētibo hoies misericordes ac violenti vt illud qd eis forte mise ratio xpiana victui cōtulerat pro futurū crudeliter auferret'. quibo vnusquisq3 eorū libentius forte cā tabat. Nudus exiui de vtero ma tris mee. nudū etiam me oportet ad exiliu3 per gē. quia dñs nouit esurientibo cibū porrigere et in deb to vestire. Nam et vandali duo sub genserico sepius cōfessores co mitante matre contemptis omibo

diuitijs suis · cum eis decienas ad exilium perrexerunt De multitudine autem pergentium confessorum · i · ecclesie carthaginis clericorum sugge rete quodam ex lectore theucatio perdito · quos ille nouerat vocales strenuos atque aptos modulis cantilene · designatione sua debere dicit xij · infantulos separari · quos ille dum catholicus esset · tunc discipulos habuit Statim illo suggerente sub festinatione dimittuntur · et vi barbarici furoris bis senus numerus puerorum de itinere vocatur Segregantur corpore non spiritu a grege sanctorum · Qui timentes precipicium cum suspirijs lacrimarum ne diuellerentur constringebant manibus genua sanctorum · Quos violentia tamen heretica minacibus separans gladijs carthagini reuocauit Sed dum cum eis quasi cum tali etate non blandicijs ageretur superiores suis inuenti sunt annis Et ne obdormirent i mortem lucernam sibi euangelici luminis accenderunt · Indignatur ad hoc grauiter arriani et se superatos a pueris erubescunt Vnde accensi subdi iterum fustibus iubent · quos iam ante paucissimos dies varijs verberibus dissipaverant Imprimunt vulneribus vulnera et rursum pena restaurata crudescit · Factum est domino confortante vt nec etas iunior deficeret in dolore · et magis animus cresceret roboratus in fide Quos nunc carthago miro colit affectu et quasi duodecim apostolorum chorum conspicit puerorum Vna degunt simul vescuntur · pariter psallunt · simul in domino gloriantur · cxxi ·

Erat generalis quidem ista violentia tirannorum · Nam wandali pro hac re vbique fuerant destinati vt transeuntes itinera sacerdotibus suis adducerent iugulandos Non licebat siue priuatis siue negociatoribus alicubi transire · nec aliquid emere vel vendere nisi haberet caracterem bestie in fronte sua et manu sua · Nam episcopi atque presbiteri illorum cum armatorum manu nocturnis temporibus vicos vel oppida circuibant · et despicatis postibus ianuarum aquam gladiumque gestantes animarum predones intrabant · Et quos domi repererant alios forte i lectis soporatos · igne o imbre atque flumineo respergentes demoniaca vociferatione cristianos suos ipsi pariter vocitabant · vt ludum potius seu hereseos · quam aliquam religionem ostenderent In quo minus capaces et ignaui impietatem in se pollucionis sacrilegium imputabant · prudentiores vero nihil sibi quod nolentibus atque dormientibus ingestum est obesse gaudebant · Nam et multi eadem hora cinerem suis capitibus miecerunt · alij sese vel quia factum est cilicio lugubri texerunt · nonnulli ceno fetido linierunt et lintheamina violenter imposita pfida conciderunt · atque i lacrimis fetidisque loacis manu fidei proiecerunt Tali violentia nobis videntibus ibi carthagine filius cuiusdam nobilis annorum circiter septem iussu circumille a parentibus separatus est sine ve

recundia matronali matre solutis crinib⁹ post raptores tota vrbe cur rente clamãs vt poterat xpian⁹ sũ per sanctũ stephanũ xpianus sũ Cui ꝛ os obturantes insontez infã ciam in suum gurgitez demerserũt

·cxxij·

Ita de mediá filijs venerabil' liberati factum esse probat'· Nam iussu regis cum vxore et liberis ad exiliuz mitti iubetur· cogitauit im pietas arriana a parentib⁹ paruu los suos separari· ꝛ per pietatis af fectum virtutem prosternere gei torum· Disiungunt' tenera pigno ra filiorum ·Qui cum vellet libera tus lacrimas mittere ·auctoritate vxoria increpatus in ipso meatu exitus sui ilico lacrime siccauerũt Ait em̃ et coniunx· Et ꝓpter filio⁹ liberate perditurus es animaz tuã computa eos non fuisse natos Nã et ipso⁹ iudicaturu⁹ dñno ẽ crist⁹ Nonne vides eos clamãtes ꝛ dicẽ tes cristiani sumus· Sed hec mu lier que in conspectu iudicuz ege rit tacendum non ẽ· Nã cum ipsa vel maritus licet seorsũ carceris cu stodia tenerentur ita vt se penit⁹ non viderent mãdatur mulieri di citur qꝫ illi· Solue iã duritiam tu am et vir tu⁹ paruit iperio regis· et noster factus est cristianus At illa videam illũ faciam et ego qđ voluerit deus· Educta igit' de car cere inuenit virum suum stantem cum ingenti multitudie pro tribu nalibus connexum· ꝛ verum esti mans quod finxerant inimicá mie cta manũ apprehenden⁹ vestimen torum eius gutturi proxima vide tibus omnibus suffocabat cum di cens· Perdite ꝛ reprobe gratie dei et mia eius indigne quare voluisti ad modicum gloriari ꝛ imeternum perire? Quid tibi auruz proderit· quid argentum Nunq̃d liberabũt te de camio iehẽne? dixit ꝛ alia mľ ta Cui maritus respondit· Quid pateris mulier Quid tibi videtur· aut quid de me audire forte potui sti? Ego in noie cristi catholicus permaneo· nec aliquãdo amittere potero quod teneo Vbi heretiá mẽ dacij sui conscij ꝛ detecti fallaciaz suam colorare minime poterũt Tã dez hunericus iudicio dei percuss⁹ scatens vermibus miserabiliter ex pirauit·

Sequitur de persecutionibus diuersorũ sanctorũ tempore antho nini veri· cxxiij·

Alliarũ nobilissime vrbes sunt lugdunensium viz ꝛ vienẽsiũ in hijs q̃ ꝛ quãta erga dei martires gesta sint tpib⁹ anthonini veri descripta ꝑ ordinẽ ab eis ad ecc̃as transmissa sũt Tri bulationis aũt nrẽ magnitudinez et gẽtiliũ furorez quẽ sanis martiri bus intẽderũt sicut est enumerare nec pñtes q̃d ipsi sufficimus ne dũ scriptura comprehendere· Oibus etei viribus cõgressus est inimic⁹ ita vt prima nobis domorũ prohi beretur habitatio ·tum deide vsus balneoruz pt⁹ etiã ꝓcessus ad pu blicum· ad vltimũ ne oino in quo libet loco domi foris qꝫ publico pri uato qꝫ videremͣ Ferebãt ergo dei

martires fortiter acclamatiōes ad uersum se sē ꝛ opprobria atq; iniurias populi ꝛ cōtumelias eorū laudes suas ducebāt· Sed ꝛ verberari sē ab eis ac lapidari ꝛ ɔcludi pacīēt acapiebāt· Ē hoc fere ipis ꝛ pacie v̄tute clamātes· q2 nō sūt cōdigne passiones huiꝰ tpis ad futurā glo riā que reuelabit̄ in nobiꝰ Deniq3 quodā tpe astante tribuno ꝛ prīo ribus ciuitatis ꝑ solis acclamatio nibus populi correpti ꝛ in carcerem trusi sūt fratres Accidit aūt etiam seruos ɔprehēdi q̄rūdā ex nr̄is pa ganos qm̄ q̄dem publice iussū fu erat reqri oēs et teneri· Quiq3 de o nis instinctu cū tormenta ꝑtime sceret· monentibus se in hoc ipsū militibus cōmentati sūt aduersū nos velut athreꝰ fr̄s sui tiestis oc cidit duos filios ꝛ nescienti appo suit epulādoꝰ ꝛ ille comedit igna rus· edipus aūt cum mr̄e cōcubu it· et alia que ꝑloqui aut cogita re nobis fas non est ꝛ qualia nec credere q̄dē possumꝰ aliquādo apd̄ hoies gesta Que cū de nobis dif famata fuissent in volgus· horrori maximo ꝛ execratiōi apd̄ oēs ho mines esse cepimꝰ etiā apud eos q̄ priꝰ aliq̄d moderatiōis erga nos seruādum esse censebāt· ꝛ omnes simul fremere aduersū cristianos atq; insatiabili odio furere ceperūt Tūc vidimus ipleri illud q̄d a do mino dcm̄ est q2 veit tēpus i quo ois q̄ occiderit vos putz se obsequū ferrē deo· cxxiiij

C Post hec iā supra ōne narra tionis genꝰ est et suppliciorū ꝛ cru ciatuum modus in quo ōnesꝰ pari atq3 eodē furore ꝑsistebāt· vulgꝰ iudex officiū milites· purgenteꝰ p̄ cipue sāctum noie quendā diaco nem ꝛ blandinā feiam que tanta tolerantia virtutis firmata ē· vt re soluerentur priꝰ carnificū manus q̄ sibi inuicē succedebāt· Deniq3 a prima luce vsq3 ad vesperā torm̄ ta semper innouātes ad vltimū vi ctos se cōfitētur stupētes quō i ea spūs ꝑmaneret cum michil iā in il la ex corpe ꝑ supplicia residisset· Sed illa vere beata vt postmodū vel ipsa disseruit quociēs vocem cō fessionis emisit ꝛ xp̄iana sū ꝑcla mauit tociens noue vires corpori reddebātur· ex q̄ intellexit ꝙ vox pia sensum doloris extingueret sē pius ꝛ alacrius cristiana sū ꝛ nihil apud nos mali gerit̄ ꝑclamabat Diaconꝰ q̄ꝙ scūs nomine ꝛ ipē no ua penarū genera ꝑtulit· et q̄ lon ge substātiā hūane cōditionis ex cederent· At ille vir deo plenus in tātū crudelitates eorū risit vt nun q̄ dignatus sit vel q̄s esset genere aut domum vel patriā vel nomen saltē suū eis fateri Sed de hijs sin gulis interrogatus michil aliud in omnibus tormentis nisi xp̄ianum se esse respondit Hoc mihi nomē hoc genus ꝛ patria ē· alid̄ iquit oino michil sū q̄ cristianus Vnde ꝛ icredibili eos agitabat insaia ꝙ tātis penarū generibꝰ cōsumptis extorqueri ei nec professionem q̄ dem ꝑprij vocabuli potuissent· Ad vltimum cādentes laminas eris et ferri erga iguis loca adhibent Ex

quo carnes eius aduste ignib⁹ de fluebant· ipse vero pmanebat im mobilis incõcuss⁹ intrepidus cele stibus fontibus hũanas in se tẽpe rans flammas · Membris õmibus martir erat· et toto corpore vnum vulnus horrebat· Perit in eo hũa ne forme agnitio et non solũ q̃s esset tormentorum crudelitas ne agnosci possit abstulerat xp̃c tñ i eo solus recognoscebat̃· oñdens oĩbus q2 nichil terribile vbi diligi tũr pater nihil doloris ẽ vbi fides xp̃s est· cxxv·

Verũ beati fotini epi lugdunẽ sis gloriosã cõfessionez fas non est preterire· Qui quidem cũ nonage naria maior esset etate et corpe pe ne mortuus solo martirij amoẽ vi uebat Statuit̃ pro tribunalib⁹· impie plebis vndiq3 clamor attol litur· hunc ipsũ eẽ intonãt cristũ Tũ vero a preside interrogatus q̃s nam eẽt cristianorũ deus· rñt Si dignus fueris scies· hinc vero cũ ctos velut rabies imensi cuiusdã furoris inuasit ita vt q̃ ppe asta bant pugnis alij calcib3 subigerẽt senẽ nec etati nec grauitati aliq̃d reuerentie tribuentes Illi vero qui longi⁹ erãt q̃cq̃d furentib⁹ teli ve nisset in man⁹ eminn⁹ iaciebãt· ita vt vn⁹q̃sq3 summi sibi delicti esse duceret nisi aliq̃d in senẽ sceleris i tulisset· Que cum semineceẽ proie cisset in carcerẽ incõtaminatũ pau lo reddidit spiritum ·cxxvi·

Per idẽ tps immensa q̃dẽ dei dispensatione procurat̃ q nunq̃3 fere prius a persecutorib⁹ gestũ meminim⁹ Oẽs hij q̃ primo cõpre hensi negauerãt fid correpti tradũ tur in carcerẽ Et non quasi cristia ni iã sed tanq̃3 homicide ꝛ incesti de tinebãt̃ habentes miseri duplicem penã· qm q̃d ceteroꝝ supplicia mi tigabat spes ꝛ corona martirij cri sti q3 caritas et sci spiritus gratia releuabat afflictos· istos aũt ip sis penalibus cathenis et pondere carceris grauior ↄsciẽtia cruciabat ita vt vultu ipso ꝛ aspectu discer nerẽtur a ceteris· q2 illi pducebã tur de supplicijs leti ꝛ diuinum ne scio quid in ipsis vultibus pferen tes vincula sua monilia preciosa ducebãt· per squalorẽ carceris xp̃i bonus odor effecti ita vt viderẽt̃ sibi non in ergastulo sed in miro theca cõclusi· At illi alij tristes di mersi· ipsis q̃3 cõspectibus horri di ꝛ õni turpitudine fetidiores· sed et ipsis gentilib⁹ in multo opp brio expositi erãt tanq̃3 degenere⁹ et ignaui q̃ fidẽ pdiderint ꝛ crimẽ inuenerint· ·cxxvij

Attalus q̃3 populi vocib⁹ po stulat̃· Erat eñ valde nobilis vir optime conscie· Cũq3 circũact⁹ fuiss3 i ãphiteatro titulo se pcedẽ te in quo scriptũ erat· attalus xpi anus· fremere in eũ vulgi furor ce pit At cum prunis subteriectis in sella ferrea torret̃· cũq3 nidor ad uste carni⁹ ad naẽ⁹ ꝛ oẽ exspectã tis populi pferẽt̃· voce magẽ excla mabat ad plebẽ Ecce hoc est ho mines cõedẽ q̃d facitis Q̃d a nob velut occultũ iq̃ritis facin⁹ hoc vos aptã luce cõmittitis Nos eñ neq3

comedim⁹ hoies · neq₃ aliud q̃d mali agim⁹ cxxviij·

¶ Non⁹ deám⁹ agebat̃ ãn⁹ ipe riȷ̇ diocleáãi nr̃is sc₃ tp̃ibꝫ cũ edi cta principis p̃ oẽ₃ terrã ꝓponebã tur · vt oẽs q̃ vsq₃ fũt ecc̃e ad solũ destruerẽt̃ · scriptuẽ sacre igne ex urerẽt̃ · si q̃s alic⁹ hõri⁹ prerogatiua muniret̃ · sublata hac cãreret infa mis · si q̃s seruorũ mãsiss₃ xp̃ian⁹ libertatẽ cõseq̃ nõ posset Jubet̃ vt oẽs q̃ p̃ loca singula ecc̃ai⁹ presũt· p̃rio q̃dẽ iniciãt̃ in vincula · tũ deĩn oĩbus supplicȷ̇s simulachris imo lare cogãt̃ Hic vero ingẽs specta culum sacerdotes dei effcã sũt huic mũdo ⁊ ãgelis et hoĩbus cũ ad sup plicia rapent̃ Cũ vero inde flãma sumens iniciũ · tota p̃ populos ad sacerdotes exaggerass₃ icẽdia pos sibile nõ ẽ nũero cõprehendi q̃₃ti cotidie pena p̃ singula⁹ q̃sq₃ vrbe⁹ et prouincias martires affiaebãt̃

¶ Etẽĩ apud nicome cxxix diã vir q̃dã de nobilib⁹ hõre ⁊ di gnitate seculi illustris sic̃ vt vidit in foro crudelia edcã p̃cdẽ · calore nimio fideiignit⁹ · publice populo ĩspectãte iiecta mãu librũ iniq̃ le gis dec̃xit ac minutati discerpsit augusto ĩ eadẽ vrbe sic̃ cũ cesare ↄ stituto Ad quos cũ relatũ esset cõ tinuo in eũ omi crudelitatis genẽ deseuiẽtes · ne solũ q̃dẽ efficere q̃e rũt · ne eũ mestũ aliq̃s videret ĩ pe nis · ʒ leto at₃ hilari vultu cũ iam viscera ĩ supplicȷ̇s defecisset sp̃us tñ letabat̃ ĩ vultu Ex q̃ tortores sui graui⁹ cruciabãt̃ · q₉ oĩm suppli ciorũ gñ̃a cõsũebãt in eũ que₃ nec tristẽ q̃dẽ ex hȷ̇s redderẽ poterãt· Antim⁹ ãt ipsius vrb̃ ep̃us in ibu cõfessiõe p̃durãs martirȷ̇ gloriã ca pitis obtrũcatiõe ꝓmeruit · hũc ãt tãq₃ vere bonũ pastorẽ vniũsa pe ne greg̃ sui multitudo p̃seq̃t̃ ·

¶ Accidit nãq₃ apud cxxx nicomediã ipsis dieb⁹ p̃tẽ aliquã palacȷ̇ incendio cõflagrare · Hoc ip̃ator a nr̃is fcm̃ falsa suspicione p̃sũpsit Ex quo inestiabili furore succẽsus · iubet oẽs nr̃os aceruati₃ collcõs · alios q̃ndẽ gladio obtrũ cari · alios ignib⁹ cõflagrari Sed ĩ illis p̃ dĩnã grãm maior fidei ig̃s ardebat · Deniq₃ cũ assistẽtes mi stri iterrogarẽt singulos si forte sa crificaturi vellẽt dimitti tã viri q₃ mulieẽs · Ne interrogari quidẽ se paciebãt̃ ʒ vltro vel flãmis irruere vel cedẽtibus gladȷ̇s certati₃ obie ctare ceruicẽs · Cũq₃ iã illis ip̃is spectãtorib⁹ nimieta⁹ crudlitati⁹ horrescer₃ mĩstri scelerũ p̃tẽ popu li nauiculis iniectã in mediũ pela gus abducũt ibiq₃ in s̃nia fidei p̃si stẽtes p̃cipitãt in profundũ Jn tã tũ apud eos rabies crudelitatis ex arsit vt egregios pueros martires effectos · cũ f̃m hũanitatis ordi nẽ fuissent sepulture mãdati effũ derẽt denuo et corpa eorũ p̃iecerĩt in mare · hoc dicẽtes neforte dȷ̇ ef ficiãtur cristianorũ · ⁊ illi qui dos adorare nolũt seruos nr̃os incipiãt adorare Putãt eñ q₉ dĩnus apud nos hõr martirib₃ deferat̃ · cxxxi

¶ Cũ hec apud nicomediã age rẽt̃ vir cruent⁹ diocleciã⁹ inhia bat piorũ carnib⁹ · haud segnius

etiã apd' militẽ ne ꝓuĩcĩa firia q̃ꝫ õ
nes ecc̃arũ prĩcipes carceribꝫ retru
di e dñs prĩcipalibꝫ vrgebãt · sil
q̃ꝫ cũ hijs ex plebe viri ac mulieꝰ
nobiles q̃ꝫ et ignobiles rapiebãt
et fiebat vbiq̃ꝫ spectaculũ misera
bile ac fedũ · Subito nãq̃ꝫ iuenie
bat in vrbe silentiũ · i carcerib' va
cuus loc' nullus vt nõ tã rei ad er
gastulũ duci q̃ꝫ ciuitas tota migrasse
videret ad carcerẽ Catene q̃ hõicid'
adulteris veneficijs ⁊ sepulchroꝝ
violatorib' fuerãt fabricate · nunc
episcoporũ ⁊ presbiterorũ ⁊ diaco
norum et lectorũ atq̃ꝫ omniũ reli
gionum hoim colla constrigunt ·
ita vt ne criminosis vincula super
essent · nec locuꝰ ergustuli residẽt
Verũ cũ venisset ad prĩcipẽ estua
re carceres ⁊ per inocentiũ penas lo
ca deesse criminosis noua rursum de
creta mittũtur · vt q̃ imolare vellet
liber abcederet · q̃ vero abnueret di
uersis penarum generib' interiret
Tũ iaz quante per singulas ꝓuin
cias multitudines martiꝝ et preci
pue in affrice ac mauritaie thebai
dis q̃ꝫ et egipti regionib' extiterĩt
numero cõprehendẽ quis valeat ·

Sed ne illorum cxxxij ·
q̃dem quoꝝ agones apud pale
stinã vel tirum que ẽ vrbs maxia
fenicis pñtes ispeximus vt dignũ
est memorare sufficiamus Tãta ei
virtute perseuerãtie aduersum illa
ta supplicia ꝓ pietate certatũ est
vt nisi q̃s prius dño ⁊ saluatori no
stro credat dicẽti · q̃ꝫ ecce ego vo
biscum sum oibus diebus vsq̃ꝫ ad
cõsummationẽ seculi · ⁊ ei' virtu
tem martiribus sciat eẽ pñtem · re
bus gestis deroget fidẽ At nos vt
diximus nõ audita vt oculis ispe
cta narramus Exq̃rebãtur diuer
sa tormentoꝝ gña sibi inuicẽ succẽ
dentia · Flagris primo per oẽ cor
pus carpebãt · post hec trahebãt
ad bestias · adhibebant leões vrsi
pardi atq̃ꝫ omne feraꝝ gen' · apri
q̃ꝫ sed ⁊ tauri · quibus ferro ⁊ igni
feritas addebatur Ad hec dei cul
tores denudati statuunt in medio
arene loco · Additur adhuc arte i
ꝰ caueas bestijs furor · ⁊ ita semet
ipsis seueriores effcẽ proruũt clau
stris Replent subito stadiũ circũ
dantes ecc̃am martiꝝ in medio si
tã · Circueunt sepi' ⁊ oblustrant
et õĩe virtutis adẽe eis custodi
am sentientes procul ab eoꝝ cor
pibus abscedunt Mittũt illico q̃
bus artis est instigare bestias ad
uersum eos · Verũ vt ondereꝰ õĩ
bus nõ feritatẽ deesse bestijs · ꝫ di
uinã adesse custodiã · illos ipsos i
credibili velocitate discerpũt Et
cuz iã nullus ex h'modi artificibꝫ
auderet accedere · iubẽtur ipi sãcti
martires cõmotis manibus ⁊ velut
prouocãtib' incitare aduersum se
beluas · ꝫ nec sic q̃d pati aliq̃d po
terãt · Verũ et si forte fuisset ex be
luis aliqua cõcitata · cũ venissꝫ ad
proximũ protin' in semetipsã cõ
uersa repedabat · Cũ igiꝰ nec sic
q̃dem aliud aliquid egisset hũana
seuicia iubentꝰ mutari fere · que cũ
et ipẽ similiter vt priores nihil triste
dei cultorib' intulissẽt ãotis etiam
hijs seuiores feras martirib' hoies

mittunt· qui soli posset crudelitatẽ feras supare Gladijs igit̃ pagunt qđ bestijs nequerunt· probidebãt etiã cadauera mãdari terre· ꝫ iube bant fluctibꝫ dari Hec apud tiꝝ venerãdi dei martires desudarũt·

¶ Apud thebaidẽ cxxxiij· vero oẽꝫ narrationẽ supat agitata crudelitas Pro vngul̃ testas ficti lium vasculorum adhibebãt q̃b⁹ oẽ corpus eousqꝫ lacerabãt· donec totã carnis eraderẽt cutẽ Mulieres q̃ꝫ nudas ita vt ne pudẽda quidẽ cõtegeretur arte q̃dã ɔpositis ma chinis vno pede in excelsum suspẽ sas et capite in terraꝫ diuersas indi gnissio speculo expositas pendẽꝑ diẽ cõtinue sinebãt Alias sicubi vi cine sibi due arbores iueniebãt̃ vi q̃dã ab vtraqꝫ inflexis cõtra seiui cẽ ramis· eis qꝫ singul̃ singulos pe des martirum obligãtes subito ra mos q̃s vi inflexerãt relaxabant· Qui cũ ad sitũ suũ nãli ipetu refer rẽt̃ discerptis displicatisqꝫ viscẽi bus auulsa secũ mẽbra rapiebant Verum ⁊ nosipsi p ide temp⁹ cũ in egipti partib⁹ iter ageremus ocu lis nr̃is inspexim⁹ vt sedẽti pro tri bunali seuissimo iudici offerebãt̃ innumeri fideliũ populi· quos ille singulos p ordinẽ ɔfessos se eẽ cri stianos capite plecti iubebat Cun cqꝫ hij certati se ⁊ spõte gladio sub icerent ·ille ibũan⁹ nec multitudi nis cõteplatione pmot⁹ ẽ Egredi unt̃ cuncti piter ad cõtiguũ mem b⁹ cãpũ· non carnificũ nexib⁹ tra cti· sed fidei vincul̃ colligati· Ne mo defuit cũ neo seruaret· Spõte oẽs imo et alter alteꝝ pueniẽtes ceruices cedentibus obiectabant Defecerunt carnificũ man⁹ ⁊ sic cedentes sibi inuiceꝫ fatigati sunt· hebetata ẽ acies gladij Videbam fessos resideẽ carnifices viẽs resumẽ et aĩos reparare· mutare gladios diẽ q̃ꝫ ipsum nõ sufficẽ ad penaꝫ Null⁹ tñ ex oibus ne puulus q̃dã infans deterreri potuit a morte· ꝫ hoc solũ singuli pauescebant· ne forte dũ pcerũ sol vergẽs claudẽt diẽ sepat⁹ a cõsortio martirũ rẽa nerẽt· Sic ɔsidẽtia fidei cõstãt et fortiter cũ leticia ⁊ exultatiõe mor tẽ pñtẽ velut eterne vite priñcipia ra piebãt· Deniqꝫ cũ priores q̃ qꝫ iu gularẽt̃· reliq̃ nõ desidie aut torpi aĩos indulgebãt· ꝫ psallẽtes ⁊ hy̅ nos deo dicentes locũ q̃sqꝫ sui mar tirij expectabat· vt hec agẽtes e ciam extrẽos spũs i dei laudib⁹ ex alarẽt· O vere mirabilis ⁊ oi vene ratiõe dign⁹ grex ille beato ꝝ tur ma viro ꝝ fortiũ corona splẽdoris glorie xp̃i· cxxxiiij·

¶ Erãt ei expositi sci martires oi b⁹ volentib⁹ pro libidine inferre supplicia· et si qđ ars p ociũ exco gitãs nouũ penaꝝ gen⁹ detulissꝫ licebat iferri Iã vo vngulis exara ri vet⁹ ⁊ leue suppliciũ ducebat̃· Qđ et si forte gen⁹ supplicij cuiq̃ꝫ fuissꝫ adhibitũ nõ vt latrõibꝫ ⁊ hoi cidis solꝫ latera tãtũ fodiebãt̃ sed et vẽtẽ ⁊ fẽora ac tibie ⁊ vsqꝫ ad vn gues vngula pueiebat Sꝫ faciẽs qđ ⁊ vult⁹ ac frõs a tormẽtis ñ ma nebat imũis· q̃sđ eẽ colũnis liga tos ⁊ p⁹ t̃gũ distortis brachijs vi

ctos reliquebāt· Jā vero hij q̄ an presidē suspendebāt·non id soluz tpis quo ab eo vel discuciebāt vel cruciabātur· s̄ totum pene diē cū alij actus agerētur i eculeis exigebant si forte aliq̄ ex hijs magis pene cōtinuatione a ꝓpositi firmitate descenderent Tāta vero in hijs crudelitas erat et in tātū ab eis oīs penitus hūanitatis sēsus abfugerat vt post ea q̄z oē corpus vel tormētis vel verberibus fuisset absūptuz trahi nudū pedib⁹ sursū iuberet ad carcerē· atq̄ ibi neruo pedib⁹ ꝯclusis recentib⁹ adhuc terga vulneribus reicerētur in solū testarū fragmentis subter īstratū Interea plurimi vsq̄ ad mortē cōstanter ⁊ fortiter ꝑdurātes Alij vero rcepta corporis sanitate ad repandū denuo agones dispensatores penarū spō te ꝓuocabāt· quos illi erubescētes rursū ad tormenta reuocare ipā eorū audacia pterriti capite eoꝝ cedi· iubebant· cxxxv

Jam vero q̄d apud frigiā gestum ē q̄s audeat pterire in quo ⁊ oīa hūanitatis ⁊ ꝓpa romanī regni iura violata sūt Vbi vrbem quandā cristianorū ciuiū· i qua cū ⁊ populus oīs ⁊ honorati viri ⁊ magistrat⁹ cristianos se eē nec acq̄escere ad sacrificādū faterētur circūdari militibus iubet· cūctos q̄ simul cū mulieribus viros · cū paruulis senes cuz ciuib; ciuitatē ingenti igne cōcremari· ita vt nullus penitus ex illa vrbe etiā cū optio volentib⁹ daret abcederet Et hoc i ciues ꝑpetratū ē q̄d in hostes egisse notā crudelita

tis habuisset· ·cxxxvi·

Quis eni possit vel illa repetē q̄bus apud arabiā sācti martires securibus cesi sūt· Aut quō quis retaxat que in capadocia gesta sūt vbi crura frāgi dei cultorib⁹ iubentur· Quis mesopotāie referat cruciat⁹· vbi cristiāos sumi tergoris more singulis maibuꝫ pedib⁹ q̄ suspensos amarissio fumo subter iiecto indignis cruciatib⁹ enecabāt· alii vero lento igne ꝑpe adhibito tormētis lōgiorib⁹ absumebātur Illa āt quō replicē que apud alexādriam gesta etiā veterū poetarū fabulaꝫ vincūt vbi obtruncatiꝫ auribus atq̄ īhonesto vulnē narib⁹· manuum q̄ ceterorūq̄ mēbrorū summitatibus āputatis truncū sinebāt abire derisū· Apud anthiochiā vo quō rcordabor craticulas pruis oppositas q̄b⁹ xp̄iai supiposti torrebātur ·cxxxvij·

Sed inter hec nobilium duorū iuuenū factum mēorabile silere equum nō puto Qui cū cōprehēsi simulachris imolare cogerēt aiūt Ducite nos ad aras· Et cū fuissēt adducti man⁹ suas ardēti igni supponētes si subtraxerim⁹ īquīt sacrificasse nos credite Et q̄ adusq̄ caro oīs in igne desluēt immobilit ꝑdurarūt cxxxviij·

In regiōib⁹ vero pōti crudelia gēbāt Arūdies acute q̄busdā sub vnguib⁹ digitoꝝ īfigebāt· alijs plūbū igni liq̄fctū ⁊ dorso diffusū vsq̄ ad loca prudētia q̄b⁹ nāle egestio ꝓcurāri solz īfūdebāt Veuaq̄ cādēcia ⁊ rueste ardētes absq̄ vllo

hũanitatis miseratiõis q̃z respcũ in
gẽbantur p pudẽd a viscerũ ⁊ na
turaliũ secreta mẽbrorũ· Sed q̄d
faciã q̄z appellatiões ipẽ michi i ad
nuſſis facinorib⁹ desũt ⁊ gestorũ sce
lerũ nec vocabula q̄b⁹ enũerari q̄
ant inueniri possunt Sustiebãt tñ
oĩa fortissimi martires si aliq̄d cru
delitatis iuenissẽt· Sʒ cũ aliq̄n iã
nõ rõe aut hũatanite· crudlitatis
tñ nimietate saciati respicẽ ad ima
nitatẽ sceleris sui exissẽt· desolata⁹
vrbe⁹ ciuibʒ ⁊ optimis ruã nudata
cultorib⁹ orbatos filijs pr̄es ⁊ pn
tes liberis ad clemẽtiã se boitatẽq̄z
cõuertũt Edictũ pricipale pponũt
vt hoc genus hominum nequaq̄z
quidem subiret iteritum omnes ta
mẽ q̄ hãc spẽm cõfessiõis tenerent
dexteris oculis ferro effossis eisdẽ
q̄z cauterio adustis sinistro etiam
pollice cauterio michilominus debili
tato p singulas puincias i eris fer
riq̄z metalla vel opis vel pene grã
deportãdos Nec fuit clemẽtia pri
cipalis q̄ optis ciuib⁹ cõsultum est
¶ Edissa nãq̄z meso cxxxix·
potamie vrbs fideliũ populorũ est
thome ap̃li reliquijs decorata Vbi
cũ ipator valens vidissʒ ecc̃ais eie
ctos i cãpo hr̃e cõuenticulũ· tanta
diciẽ iracũdia accẽsus vt p̃fcm su
um pugno pcutẽt· cur nõ fuissẽt
iñ q̄z sicut iusserat cõturbati At il
le licet essẽt paganus ⁊ iurijs ab
ipatore fuissʒ affcũs tamẽ ↄsidera
tione hũanitatis altera die ad va
stãdũ populũ processur⁹ facit hoc
ipsũ ciuibꝫ p occulta indicia clãe
scẽ· quo si cauere se possent ne iuei
rentũr in loco Mane processurus e
rorẽ solito maiorẽ p officiũ monꝫ
agit õmia quo q̄z minimivls si fieri
possẽt nulli piclitarẽt Vidit tñ fre
quẽciorẽ solito populũ ad locũ tẽ
dere· currere p̃cipites et festinãtes
tãq̄z verẽt ne quis deessẽt ad mor
tẽ Interea vidit quãdã muliercu
lã ita festinã et pperã domo sua p
rũpẽ vt nec claudẽ ostiũ nec ope
riri vt mulierũ habitũ decꝫ diligẽ
tius potuissʒ· infantẽ q̄z puulũ secũ
trahentẽ cursũq̄z rapido irrupto eti
ã officij agmine festinãtẽ Tum il
le vltra non ferẽs apprehendite in
quit mulierẽ et huc deduãte Cũq̄z
fuisset adducta · Quo inquit ife
lix mulier pperas tã festina ? Ad
cãpuꝫ ait quo catholicorũ popul⁹
cõuenit · et nõ audisti iquit q̄z p̄
fect⁹ illuc pgit vt oẽs interficiat
quos iuenerit ? Audiui inquit ⁊ iõ
festino· vt ibi inueniar ? Et quo i
q̄t puulũ istũ trahi⁹ ? Vt ⁊ ipẽ ait
martiriũ cõsequi mẽat· Que cum
audisset moderatissim⁹ redire offi
ciũ et cõuerti vehiculũ ad palaciũ
iubet· Et ingressus ait· Impator
subire mortẽ si mihi iubeas pat⁹ sũ
opus vero q̄d p̃cipis implere non
possũ Cũq̄z edocuissʒ cũcta de mu
liere rep̃ssit impatoris isaniã cxl
Legit̃ i vita sci karilephi q̄z r gia
altrogodi⁹ dñi d̃uotiõe nobilissia
viri dei vite q̄litatẽ audiẽs cibi scꝫ
p̃com͞iã ⁊ nocturñ isõnitatẽ · vestiũ
q̄z vilitatẽ· cãt ei ei ↄsuetudo ciñẽ ⁊
cilicio corp⁹ obuoluẽ ⁊ q̄n sũma ex
igebat lassitudo q̄eti idulgẽ nuda
hũo corp⁹ substernẽ misit ad euꝫ

apparitoēs dsiderans ei⁹ pñtia per frui et animaꝫ suā deo cōmendare per eius interuentionem· Quod si inquit precib⁹ mei⁹ ānuerit omnia fisci illius ī cuius parte residet pre dia ei tribuā Quibus auditis vir sāctus parūp deliberās cogitabat Vnde talia regine ·vt tātope me videre desideret diutinis sudoribus incultū ieiuniorū squaloē horridū rurali exercitio rusticū ꝯ Noui cer te noui virulentā veterni hostis cal liditatē· quia in paradisi amenita te per feineā imbecillitatem fregit viri vigorē· Ideoqꝫ equū est mihi cauere muliebrē aspectum ne capi ar laquei⁹ inimici ego incolēs squa lida heremi loca Ite inquit optimi iuuenuꝫ ⁊ dñe vestre hec verba re ferte Si q̄d preualuero pro ea ex orabo· certum tamē habeat q̄ꝫ diu in corpore superfuero· faciē me mu lieris nequaq̄ꝫ visurū· neqꝫ hoc de nobioluꝫ quod dño precipiente cō struxi ingressui mulieris vnq̄ꝫ pa tebit· Neqꝫ enī decet nos q̄ de xp̄i sumus familia vendere nostruꝫ mu lieribus aspectum· aut pro cape ssēda terra inimico humani gene ris aiam nrām prostituere Ideo qꝫ animū suuꝫ ab hac intentione sub moueat· ⁊ fisci sui partē cuilibue rit attribuat Que cōsuetudo in eo dē monasterio dño fauente hacte nus manet incōuulsa· ·cxli·

Legitur in vita sancti launo mari carnotensis· qꝫ eidē vir nobi lis ermoadus in angustia consti tutus misit quadraginta solidos obnixe petens vt intercessionis ei⁹ meritis spes ei salutis a deo presta retur· Qui accipere recusās tandēꝫ tamen latore perurgente suscepit Ingressus qꝫ oratorium orationeꝫ fudit vt oblatio viri acceptabilis fieret ī conspectu dei ⁊ super altaē pecuniam deposuit· Grandiqꝫ stu dio vnumquemqꝫ nummuꝫ appre hendens manu reuoluebat· et ge nu sepius flectens orabat Tandē qꝫ vnum solidum quem in spiritu mundū ⁊ non ex rapina acq̄situꝫ cognouit vsibus suis retinuit· Re liquos aūt gerulo tradit ⁊ ait· O homo pecunia ista iniqua est ⁊ di uinā non potest mutare sententiā sed nec peccatorum remissionem ī petrare· Nam victime impiorū ab hominabiles sunt dño· Sic ille re uersus ad dñm suum adhuc eum viuentē repperit Sed morbo inua lescente ab hac luce est abstract⁹

Legit̄ in vita sācti cxlij machutis quod duꝫ ipē puer a ma tre iam decrepita miraculose nat⁹ esset· sanctus brādanus abba⁹ eū baptisans in filium spiritualē spi ritualiter educandum deinceps ac cepit et in litteris erudiuit· Qui li cet etate tener aīo tamē fortis erat et stabili grauitate fundatus· I gneum q̄ꝫ vigorem corpusculi in se validum feruere testabat̄ Ita vt duꝫ eius condiscipuli pre nimi o frigore striderent dentibus ille iam spiritu feruens omnibus ho ris calescebat in corpore ita vt sim plo vestimento contētus continue guttas sudoris emitteret Itaqꝫ mo re puerorū ipē ⁊ ꝯdiscipuli ad lit⁹

maris perrexerunt vt laborē disci pline iocādi licentia releuarent Sꝫ cuꝫ ceteri ante inundationē maris cōtinue estuātis fugerent. ⁊ ludū relinquētes ad scolas redirēt. pu er sanctus dormiens super fascem alge remansit in litore. Cūqꝫ appi quaret maē minime eum tangens circūdedit. nutuqꝫ diuino q̄ꝫtum circa eum crescebat tātum locus litoris super queꝫ ille iacebat exal tabatur Tādē puer pre horroē so nitus maris fluctuū euigilans dū circumspiciēs neminē videret cōdi scipulos nominati iclamare cepit. Cui cum nemo responderet ait sē cum. Deus oīpotens vbi nunc po situs suꝫ ego? Ne derelinquas me sed adiuua me ⁊ salua Interea ma gister solliciᵗe querebat a discipu lis vbi esset alumn⁹ ei⁹ karissim⁹ Quibus respōdētibus eum vna cū illis ad litus isse seqꝫ illum dormiē tem in litore vidisse. sed vtruꝫ p⁹ ibi remanserit nescire. igemuit et iā imminente vespere cum schola sticulis suis ad litus maris perrex it Et ecce insula nunq̄ꝫ antea visa in ipso mari apparuit Quā cum in ter se mirati fuissēt. ceperunt circū quaqꝫ per litus ⁊ p vndas maris intueri. si forte cadauer pueri con tingeret videre. Quo facto nocte iam instante ad monasteriū redi erūt. et intrantes ecclesiam exeq̄ as pueri quasi iā mortui celebraīt Nec multo post parētes pueri ad brādanum miserūt. vt filiuꝫ eorū sibi sanum ⁊ incolumē reddēt qua lem sibi commiserūt Tunc sancto brandano instant ea nocte vigili is et orationibus insistenti. astitit angelus dnī ⁊ ait. Noli timere ser ue dei. quia pueruꝫ de cuius interi tu angebaris deus omnipotēs in ter vndas illesū cōseruauit. Ecce enim pro eius cōseruatione facta est ibi perpetua insula vbi q̄escen do remanserat Et vt hoc pmuꝫ di uine virtutis in eo declaratum mira culum ppetuo testimonio cōmen detur. mare qđ cotidianis prius il lic accessibus adesse vel recessibus abesse solituꝫ erat. nunc iussu dei tā stabili profunditate eā insulam circumanget. vt nunq̄ꝫ ide redeat nec quisq̄ꝫ absqꝫ nauigio illuc p ueīre queat Tunc sāctus gratias agens. mane cum fratribus ad li tus abijt. Ibiqꝫ puerū in superio ri loco insule odas dño cōcinentem cōspexit. gaudēs qꝫ euꝫ salutauit Qui oēs ad benedicēdum deum in uitabat. ·cxliij·

Post hec rogabat dicēs Nūc saltem vna die hic pmittite pma nere vbi dei pietas saluatoris mira culo me dignata est illustraē Sꝫ psalterium meum vt mecum habe am efficite. et nō est efficacia quo ad me perferatur in mari illud poi te. Tunc magistro illud in manu tenente ⁊ in mari mittēte fascis al ge super quē ipē dormiebat accur rit ⁊ super se psalteriuꝫ excepit. ⁊ ad ripaꝫ super quā puer stabat a quis minime infectuꝫ sustulit In crastino aūt nauiculā p puero mi serunt ⁊ eū ad monasteriū duxeīt Tūc eius parētibus ait brādan⁹

Nunc filium vestrū mia dei saluum et incolumē sicut stō achati māda stis recipite Qd audiēs puer lacri mabiliter ait Magister scē a mihi venerāde pre parētibȝ nōne cū euā gēliuȝ legeret audiui te dicenteȝ. Nolite vobis vocare prēm super ter ram. Parentes itaqȝ penitētes de le gatione dure directa. a veniā fla gitātes euȝ cū magistro dimittūt et ad sua redeunt. cxliij.

Erat autem mos vt vnus pue rorum in ebdomoda sua ferret lan ternā ante magistrū adeūtē noctu basilicam matutialis officij causa Adueniente ergo septimana feli cis pueri. alij cōpares sui instigāte inuidia extinxerūt focū. quo accē sa lucerna ire debebat. cupiētes eū ob hoc a magistro verbera ppeti. Tunc puer quid ageret ābigens abijt ad officinaȝ vbi ferra fiebat petens a confectore sibi ignē pberi Jllo aūt nolente immo pigritante lumen accendē. tandē ab anxiātē puero impositi sunt carbones gremio illius. a quibȝ nil lesū est vestimē tum illius. Reuersus qȝ ad magi strū. repperit candelā ab angelo iā diuinitus illuminatā Jtaqȝ oī vita sua virgo i seculo pmanēs mona sticum habitum induit a celibem vitam duxit. cxlv.

Post hec multis miraculis cla rus episcopus ordinatus ē. Audiēs vero de quadā insula in qua vt di cebatur celi ciues angeli habitabāt eam cuȝ magistro brādāo nauali itinere inqrere statuit Sed cū diu longeqȝ in mari vagātes ad opta tam insulā puenire non possent in patriā redire deiudicāt. Deniqȝ ca rinaȝ a statione submouentes illu cescente sacratissima die pasche cir cumspicientes quasi modicā isulā viderūt ad quā applicuerūt Jlluc sāctus machutes suggerentibus fra tribus missarū solemnia celebrare cepit. Cumqȝ frēs psallendo missā caneret puentum ē missali ordine vsqȝ ad orationē dnīcaȝ Tūc subi to tota illa q̄ videbatur insula cō mota est. Erat aūt belua ex hijs que cete dicūtur abissi incola. tāte te enormitatis a magnitudis. vt crederetur paulo ante ab epō et so cijs eius insula esse vel terre spaciū aliquod Aduerterūt igit supstā tes viuum aīal esse. et exterritus oī bus seqȝ iam mergēdos et degluci endos clamātibus. vir dei fidēs in dnō interritus pstitit. donec imple ta missa fratrū cateruā cōfortare ce pit. pponens eis iam ionā pphetaȝ triduo in ventre ceti incolumem ser uatuȝ. diuinaqȝ adesse suffragia v bi desunt prorsus humana. Tunc diffugientibus cūctis ad nauiȝ sā ctus vir in oratione se ibidem pro strauit. inuocans deum vt cetum il lum cui supstabat immobilem fa ceret. donec illa cōgregatio fratrū illesa transeundo euaderet Qua o ratione completa belua vtute dīna quasi rupes vel mons facta est im mobilis. donec sanctus machutes libero post omnes de naui gressu de scenderet. Sicqȝ laudantes deum prospero cursu ad patriā redierūt incolumes cxlvi.

¶ Die autē quadā idē scūs epi scopus cum aliquot monachis su is in agrū cā putādi vineā iuit· & vt posset melius ac leui⁹ opari cap pā in quodaz loco vinee deposuit pactoq₃ labore cū vellet cappam iterum induere inuentuz ē in ea c⁹ dam ouū auicule· Quo cōpto vir dei illius cōdescensionis non exp⁹ sine cui⁹ prouidētia nec vn⁹ pass⁹ perit sup terrā· probibuit indumē tum de loco amoueri donec suos a uicula fotos pullos excluderet In terī tamen nulla aeris itēperies vel pluuia ipsū sacri presulis vestimē tum inficere vel attaminare vi di na ibibita presūpsit vel temerauit

¶ Huic cōtulerūt pa   cxlvij
genses de reb⁹ suis multa donaria Inter quos qdam rustic⁹ cōtulit ei asellu₃· ligna de silua vsibus ne cessarijs allaturū Hunc asellū pre sul mancipio cōmendauit Qui cū vna dierū ligna asello iponēda de cideret· lupus rapaci auiditate eū inuadēs occidit et absumpsit Q8 egre ferens famul⁹ ·ptem lignorū bumeris iposuit et presuli deporta uit· narrās que de asino acciderant Qui dixit ei· Dirigito me preui⁹ ad siluā Quā ingressus epūs preci bus facillime obtinuit· presto ibi adesse lupum Quē iussit sterni mo re iumenti struēq₃ lignorū ei super perpoi & onustū domū minari Qui lupus postea extitit sicut canis do mesticus pergēs cū famulis semp & rerū custodib⁹· custodiāpuigi lem et instātē sagacissio depēdens astu· Obijt bic sanct⁹ decimo & sep timo kalendarū decembrium

¶ Legitur in vita san   cxlviij
cti columbani q̄ quadā die dū bo ra refectionis appinquaret et mini ster r̄fectorij ceruisiaz administra re conaret· vas q8 tiprū vocāt ad cellariū apportauit & āte vas quo ceruisia condita erat apposuit ·tra ctoq₃ seraculo meatū in tiprū cur rere sinit· Quē beati columbani im perio ali⁹ e fratribus vocauit At il le obedientia feruens oblitus me atum obserare cucurrit ad patrez seraculū q8 duciculū vocāt manu deferēs· Postq̄₃ sibi vir dei q8 vo luerat deprompsit oblit⁹ neglige tie celer ad cellarium redijt· cerni ēs nichil i vase de quo currebat cer uisie remansisse· Intuitus ē āt su pra tiprū ceruisiā creuisse· nec mini mā qdē stillā foris cecidisse· vt cre deres i lōgitudie tiprū geiatū eē vt qlis & quāta rotūditas infra tipri coronā inerat talis in altū creuiss₃ vrna· Sic apparuit et impantis meritum & obia obsequentis

¶ Legitur in vita   cxlix
sampsonis q̄ sanctus papa dubri cius quadā die veniens ad domuz eltuti mgrī sci sampsonis cū q i pē babitabat sāpsonem diaconuz or dinabat· in quo facto grāde mira culū interfuit· Tres fratres ibidē₃ ordinati sunt· duo in presbiterij & tercius in diaconatus officio· Sz dum ad genua flectenda iuxta morem fratres inuitarentur· vidit papa sanctus vna cū mgrō eltuto columbā celit⁹ missā per fenestraz sursū aptā dnidere· ac sup sanctū

sampsonez non vt est moris aufu gitare vel volitaē· sed semper sine vllo penniculę motu immobiliter stare Epō etiam manum ad cōfirmandum eū diaconem sup euz leuante· illa quod est mirabilius in scapula dextere eiꝰ descendit· Ibiqꝫ constanter mansit tādiu do nec officium ab epō cōsummaret totum· Nec longe post ab eodē episcopo ordinē presbiterij dignꝰ accepit· et quale signuz celitus visum est quādo diaconus factꝰ est tale etiā factū est quādo presbiteratus ordinem suscepit Quanto autē in maiori gradu ibe serat· tāto et in arctioris abstinētie tramite se in serebat Qui etiaz libidinosā incentiua adolescētie sue flore vicens· voluntariā carnis mundiciā pro natura habebat· nec vnq̄z aliquid alicuius animaliꝰ in sua tota vita gustabat At duo fratres diabolicis impleti venenis et maxime quidam maius presbiter ei inuidebāt· ꝗ nullā in eo cām reatus inueniebant· Vnde quasi ebrij ⁊ amentes huc et illuc vertebātur· Frater autem illius presbiteri pistor factus est monasterij· Qui accepto mali fratris consilio venenum sācti sāpsonis miscuit poculo Tillum quoddam friās ei ꝑpinauit ⁊ vt fieret probabiliter mortiferū parū de eo priuꝰ animali dedit· Quod sciz animal vt bibit· saltuz precipitē dedit· ⁊ statim mortuum est Sancto vero sampsoni oranti spūs dn̄i monstrauit malū sibi nuper preparatum· At ille de

dei promissione confidēs vbi ait· et si mortiferum quid biberint nō eis nocebit letus refectorium est ingressus· eo ꝙ ipse monasterij fuit iconomus· pocula fratribus benedicens· et sancte crucis signaculum imponens absqꝫ hesitatiōe totū bibit· nec vllum vel paruissimum cordis dolorē vnq̄z ex eo sensit Tunc pistor mali cōmissi penituit· et fratrē de liuoris malicia increpauit· sed in obstinatione perdurans nullum assensū bono consilio prebuit· Sed vindicta dei velox affuit Nā dn̄ica die proxima de manu sācti sampsonis co icans cum buccella in os eius intrasſz eadez hora a demonio est arreptꝰ· ita vt pallēs tremēs ac discerpēꝰ se ꝗꝫ impudēter denudās labia sua dentibus morderet· ⁊ alios fratreꝰ absqꝫ verecundia degarriret· Sz scō sampsone ei condolente ⁊ pro eo cum lacrimis orante sanitatem recepit· maliqꝫ commissi penitudinem agens coram omnibus fratribus culpā suā agnouit cl

Legitꝰ de eodē ꝙ cum q̄dam hieme pater eꝰ egrotaret ad mortez affirmabat se nunq̄z vel mortem gustaturū vel sanitatem r̄ceptu rum vel sacrificium oratiōis percepturū nisi sampsonem primogenitū suū videret per quē pite ⁊ corporis et anime saītatem se percepturum dicebat Q8 btūs sampson vt a nūcijs ad se directiꝰ audiuit· apud se ingemuit ⁊ ait Iā nisi fallor egiptum reliqui non est opuꝰ me in ipsam redire Potens est au

tē deus egrotātē sanare. Scūs āt pius mia mot? dixit ei. Quare sic dicis electe dei. Curā te optȝ hrē de aiarū profectu. tuaq; merces grādis erit cū deo. dū vbi carnali a creuerit spūalia senuerint. Qui rn̄dit. Vtinā volūtas dei fiat. Nā ꝓpter deū ⁊ aiarū lucra oibꝫ pat? sum. Itaq; faciēs nūcios ꝓgredi. ipse subsecut? est cū quodā iuuene diacono sibi ab abbate associato. Pergētes q; venerūt ad amonē patrē sancti sāpsonis ipsūq; egrotantē in lecto iuenerūt. Qui in aduētu eorū gauisus capitale qddaȝ crimē ad mortē qd in se celauerat in mediū publicauit. deoq; se seruiturū vsq; i finē suū deuouit. Et caput suū eadē hora tonderi fecit. vxore sua maxie suggerēte ⁊ dicēte. Nō solū ego ⁊ tu vt decet ⁊ conuenit seruiam? deo. Sȝ ⁊ ꝓlē nrām totā in dei seruitute iungamus. ⁊ oia nrā dei tota fiāt. Quo assentiēte p̄ntatis quinq; frībꝫ suis sācto sampsōi vna cū sorore valde puulla paululū silēs rn̄dit. Frēs quidē mei boni sūt ⁊ dō donati. Sȝ hec puella ad mundanas voluptates data ē. tn̄ nutrite eā qz bō est. Cōfirmatis itaq; suis in bonis opibꝫ et ad monasteria fundanda sugge stis scūs sampson vna cū prē suo ⁊ auunculo ⁊ diacono in pace perrexit. .cli.

Legitur i vita sācte pbare virginis cū apud villā papinensium dei cultor eustasius a genitore sancte pbare officiosissime susceptus esset. atq; cognouissȝ pbarā beati columbani bn̄dictōe sacratā ȝ graui oculorum fatigari cecitate q̄m contraxerat continui fletus merore eo q̄ disponeret a prē nuptiali opi inseruire. ⁊ sanctimonie vota frustrari nup deliberata. prēm asperitate verborū obiurgat dicens hoc sui esse opis q̄ vgo afficeret tāto discrimine piculi. Ad hec siquidē pater sil'atione verboruȝ filie se dixit post hrē nuptiarū cōiunctōnē tātū vt ipsi? mereret iocūdari corpali sospitate. Itaq; vir dei horū credul? verborū ad locuȝ in quo egra decubabat puella accessit. et vtrū in sanctimnoiali habitu viuē vellet sciscitat. At illa suspirans ait se pudiciciā angelis sociaȝ desiderare. potius q̄ supnū spōsū ocupiscē q̄z terreno flebilit inherere. Mane vero vis? ē ei astitisse vir reuereti vultu ocul' ardētibꝫ dicēs. Certa esto famula dei meis q̄ ꝓmissis firma hodie tibi virū aduenire q̄ te sospitati restituet. Hac expleta visiōe p? modicū itrāte ad eaȝ eustasio visiōis ordinem pbara enarrauit. Tūc eustasius orōe fcā ꝓmissū diuinit? adiutoriū vgi ac celerāte saītate ꝯtulit. Qd videns pr̄ volūtatē cordis sui aperit sponsū aduocat. spōsalia firmat. tēp? nupciarū statuit. at illa fugā arripuit. ⁊ pauitāti cursu ecclīam bti petri ingressa atq; in terrā prostrata pugnis tenerum pectus quassabat. lacrimis q; terram vbertim irrigans ⁊ beatum petrum inuocās hys verbis orabat. O petre qui iustis regna reseras celestia obseras

iniustis huc ad tua confugi limi na tua volens esse virguncula Et tu o criste q̄ semper flecteris pre cibus humiliū remittendo sordes· serua virginitatē meam oblataȝ tibi per eterna secula· Quo pater cognito pueros illico dirigit mā dans eā in loco interfici· Sed pu eri prouido consilio aliquātulum in eundo cōsistunt· vt ipso mora rum spacio patris mitigaretur se uicia· Demiqȝ eo veniente atqȝ a criter seuiente· ministri ꝯminatio nem mortis artificiose intentabāt Ad quos illa· Non inqt a genitorē talia munera debentur filie· Sed iocundius est mihi in loco hoc pul cbram mortem appetere q̄ȝ virgi nitatis florem perdere Hoc auteȝ certissime genitor nouerit meus· quia nunq̄ȝ copule nuptiali in vi ta ista subdi consentiā Referenti bus ergo famulis hec dn̄o suo ille furorem animi nequaq̄ȝ sine lesio ne filie mitigare voluit· sed custo die deputans seruabat eaȝ ad ea que facere disponebat· Dumqȝ ista geruntur dei misericordia cō tigit beatum eustasium per ipsuȝ baguericuȝ reuerti ab hac exple tione legatioīs regis lotharij Qui cognoscēs tam diram regis animi aduersionem in filia irreuocabili ter deseuire· studuit ipsius animi seuiciam duris verborum aculeis terebrare et ad penitenduȝ compū gere· Neqȝ vero inde redijt quousqȝ et puellaȝ desiderato sanctimoni ali habitu per gondoessenuȝ mel densem episcopum ornaret· et vt idem baguericus monasterium in ppo solo famularum dei cōgruū habitatioī cōstrueret clii

Legitur in vita sancti attali qȝ idem sanctus attalus btō colū bano de hac luce migrāti succedēs cum egregie bobiense cenobium regeret· diabolus cōtra eū ali quorum subditoruȝ corda suscitauit· qui se dicebāt tāti feruoris auste ritatem et ardue discipline ponde ra ferre non posse At ille sagaciter pia fomenta prebere et mollire cor da tumentia nitebatur· suadens reminisci pr̄es per mortificationeȝ et contemptum presentis vite reḡ celorum possidere Cumqȝ se nihil proficere iam cerneret per tinaces ire permisit· Qui postq̄ȝ ab eo se gregati sunt· cum virum dei suis detractionibus laniarent· vnus e orum subito igne febrium accēsus inter penas incendij clamare cepit se si posset ad beatum attalū veni nire velle· et admissi criminis dā na pn̄e medicamento lenire Vix hec ei dicere licuit obmutuit et ex tremum anhelitum dimisit· At il li qui aderant videntes iniuriam vi ri dei a deo vindicari quidā ad eū cum penitentia redeunt Quos ille miro gaudio suscipiēs suis locis suas recognoscentes culpas resti tuit· Alij vero qui datū penitētie locum contempserunt non redeū do diuersis mortibus dirnpti sunt Nam vnus eorum securi percussus interijt· alius dum parui fluminis alueum transinearet irretitis po plitibus parua vnda necatus est

Tercius cum se in mari carine tra didisset dimersus est cliij·

¶ Legitur i vita sancti magno bodi antegauẽsis episcopi· qꝫ cũ idem vir sanctus diocesiz sibi com missaz illustrando circuiens ad pre dium quod quartimacus dicitur peruenisset ·pueri garruli nepbã da conuicia iudendo iactabant· Quos illo intuente subito vn⁹ ex eis pulueri mixtũs cum omni per nicitate raptus ꝑ aeris vasta mo re globi hac illacqꝫ ferebatur· Tunc sodales cum parentibus ĩ stes ac territi per deuia queqꝫ ac rupium et valliũ anfractus sectã tes nichil profecerũnt· Jamqꝫ de speratione adacti tandẽ per deuia ac dumosos traites fatiscẽtes pue rum reppererũt iter cõdensa vepriũ seianimẽ· et vix exilẽ ãbelitũ tra bentem Quem parentes cum ma gno gemitu pallio inuolutum et pene cunctis artubus discerptuz in presentia sãcti viri optulerunt Qui apprehensa manu eum leua uita vite prepotem ac valentẽ ꝑn tibus reddidit· cliiij·

¶ Legitur in vita sãcti piecti qꝫ die quodam pascb e cum ipẽ ad mensã in solario cum multis aliis resideret tres inter eos aderãt qui a carnibus abstinebant· Quos cuz alij deriderẽt· sãctus preiect⁹ eos admonuit vt quos venerari debe bant irridendo non increparent· Sed cum illi non se corrigerent· subito pauimentuz solarij cũ irri soribus cecidit Tãtumqꝫ piect⁹ cum abstinentibus remanserũt·

¶ Legitur in vita ·lv· sãcti arnulphi qꝫ quodã tꝑe cum in grãgia cui certum nomẽ ẽ mo raretur id officium ipositũz fuit ei vt famulo sibi adiũcto quociẽscũ qꝫ necesse esset fruges saccis iposi tas ad monasterium carrucaret J terumqꝫ in eisdẽ saccis panes q̃ frĩ bus grangie certis ꝑ ebdomadam dieb⁹ sufficere possent reportaret Contigit autẽ die quadã cũ cum curru frugibu⁹ oneãto ad mona sterium deuenisse Cũqꝫ añ molen dinum saccis a frugibus euacua tis currum suũ exonerasset ·cũ eo dẽ curru ad proximã grangiaz q̃ noua curia dicit̃ ꝓfectus est· V bi cuz negociũ pro quo illuc iẽat explesset etiaz duos porcos quos a prelato suo licenciatu⁹ darẽ pau peribus proposuerat in duobus saccis icludens ora saccorũ ligauit eisqꝫ in curru locatis ad monaste rium remeauit Cumqꝫ iaz porte monasterij appiquaret ·ideqꝫ por ci tãq̃z animalia inquieta iportu ne grũnirẽt timens vir dei ne forte quisq̃z huiusmodi occasione in su spicionem laberetur·brutis aiali bus tãq̃z ratione vtentib⁹ locut⁹ est dicens· Audite porci audite v̾ ba mea Si displicet in oculis dei ne sicut ꝓposui in vsus pauperum vos expendã licentiaz habete grũ niendi sicut et facitis Si vero gra tuz est et acceptabile deo meo vt per me de carnibus vestris auida pauperum refiaatur esuries· pre cipio vobis i nomine domini vt pe nitus ab hoc importuno grũnitu

cessetis · Res mira · Continuo porci illi qui diu multumq; intra saccos clamitauerant · precipientis obediente adiurationi atq; imperio grunnire cessauerunt · Tunc vir dei silentibus porcis monasterium ingressus ad pistrinum vsq; perexit vbi saccos suos panibus ipleuit · Quod dū factū fuisset et idē sacci super porcos iactarētur q̄ in duobus saccis iclusi habebātur · miro modo ac si mortui essēt icitari ad grunnituz minime potuerūt · quoniam dominus noster omnipotēs qui precib⁹ famuli sui eos quodā modo obmutescere fecit · non nisi permissione eiusdē naturalem eis grūnitum reddidit · Igitur panibus onerato curru in viā suam ꝓfectus ē · Cunq; iam longe remotus esset a muro monasterij · porcis suis licentiam grunniendi sicut ante consueuerāt verbo reddidit · Qui statim inq̄etudine solita clamore emittētes donec ad grāgiam ventū est grunnire et clamoribus insanire non cessauerunt Eosdem autem porcos sicut ꝓposuerat pauperibus dedit · clvi·

Idē estatis tp̄e cum fratres grāgie regulā imitātes monachorum post prādium pausarent in lectis suis dn̄icis dieb⁹ et festiuitatibus sanctoruz · vir dn̄i querēs sibi aliquod diuersoriū vbi orationes suas secretius ad dn̄z fundēt et inter vlnas sancti amoris interius i spiritu suo suauiter obdormiret · dormire exterius corpore recusabat · Factum est autem vt quidam frater pro hac re reprehenderet eum coram magistro conuersoruz · Qui statim precepit ei vt alijs ea hora dormientibus ipē q̄q; dormiret ne si forte vigilaret ceteri fratres qui cōpaciebātur corpori ei⁹ magnis fatigato cruciatibus id moleste ferrent · Paruit ille p̄cepto magistri sui sicut ad oia pat⁹ et obediens erat Cum autem post prandium intrasset dormitoriuz et calciamenta sua extraheret · et in lectulo suo se collocare deberet · astitit ei subito demon q̄ ridendo et irridendo eum in hec verba prorupit · Eia frater eia quid est quod agis vbi est nunc sancta religio tua et vbi sunt vigilie tue quas hora ista obseruare cōsueuisti ? Certe feruor tuus pro nichilo reputādus est · q̄niam membra tua torpere sinens perseuerare negligis i opere quod cepisti · Surge ergo velociter et vigilijs atq; orationibus intende sicut iam pridem fecisti · Cunq; vir beatus demonem sibi astare cōspiceret · verba eius seductoria cōtemnens · qui eum contra preceptuz magistri sui ad vigilandum prouocabat cum indignatiōe ait Recede a me miser recede a me · Modo enim velis nolis dormiam · vt confundaris et somno meo torquearis · Et cum hec dixisset antiquus hostis i fugam versus est clvij

Rursum die quadam dum intra cellaz suā vir dei solus esset · et secundum consuetudinez flagello se attereret demon i forma que

similis homunculo videbatur sibi apparens. vt de penitentialibus eius disciplinis se contristari ꝛ tor queri ostenderet. flagellum illd quo ille se percuciebat cum quod impetu de manu eius excussit Vir autem domini demonē esse agnoscens. statī signo crucis se muniuit. exertisq; brachijs eum arripiens adiutus ab angelo magni cōsilij luctatus est cum angelo mali consilij. donec tandem eum ī terrā prostrauit pugnoq; malignū percutere cepit. Cumq; ille insaniens et quodammodo submurmurans diceret. Heu heu frater tu ledis me. vir dei constanter respondit Quare o pessime a lesione tua abstinerem si mihi te ledere cōcederetur. Ad q̄dē quod verbum malignus hostis non ferens eius constantiā multis cesus alaphis vix tandem de manibus eius merens et confusus euasit. clviij

¶ Legitur in vita sancti pharaonis q ipse vxorem suā castitatis amore mutauit in sororem Et cum hec sanctimonialis deo īseruiret sanctimonie studijs in villa residendo quā vulgo dicunt pineūdo. presul pharo recordatus ipsi⁹ amoris simul ꝛ pulchritudinis ad hoc vsq; perductus est vt eā ad se venire mandaret. Quod famulā dei cū prima auditione rennuissē agere non distulit antistes si mandatum ingeminare At illa secundo huic primam negligentiā cōiunxit. Cumq; hijs duobꝫ mādatis tercium adiecisset illa obstinatum intelligens animū. argumentosum excogitauit consilium quo pontificem a proposito abstraheret et suam castitatem conseruaret Etenim ornatum abiciens vestiū totondit cesariē capitis. et cilicio induto sese contemplandam ei pbuit. Cumq; in eam intenderet exhorruit vehementer facinus se deliberasse omnino illicitum atq; abstractū se a disposito opere saga ci consilio prudētis femine mirat⁹ est. Que abiciēt scandalum pulchritudinis sue a se ne per oculos caperetur corporis preparat⁹ minister deo et sanctificatū templum spiritu sancto. clix.

¶ Legitur in vita sancti ethbini q ipse quadam die cum abbate suo inuenit leprosum iacentem in messe totum vulneribus plenū flebili voce ab eis auxilium postulantem. Qui requisitus de infirmitate suspirans ait Graues dolores quaciuntur in corpore meo. sed insuper vnus inest dolor tā nociu⁹ q si hunc diem sine eius auxilio transiero mortem proximam esse puto. Nares enim mee plene stercoris concremantur ab ardore infirmitatis. Tunc ethbinus eū per latera accipiens a terra sursum erexit et vinguà locus ad nares e⁹ manum porrexit. Sed ꝛ pauper flebili voce clamare cepit Noli seniores nares manibus capere. quia dolor non permittit. Sed si dolorem meum leuiare volueris. necesse est vt ī ore tuo nares meas mittas ꝛ ita trahas Tūc ille meritis

exaltatus humiliauit se· et quãdo putauit dolorem leuiare pauper in ore suo carnem accepit filij dei· Mox ergo vt ad se traxit gẽma mirabilis in os eius cecidit· Sctũs autem ethbinus per latera dominũ tenens sursum aspexit· celum ap tũ vidit ·et in capite dnĩ quẽ tene bat sacta crux apparuit· angelosq̇ in obuiam domini venire vidit Tunc sacerdoti ait · Pater sancte ipsum quem teneo manibus et tu ore dominǔ nostrum qui pro nobis seipsum dedit esse crede· Cumq̇ dominum vellet tenere maib̌ eleuabit se ĩ nubibus dicens Non me erubuistis serui mei in ãgusti is meis · nec ego vos erubescam ĩ regno patris mei· hẽditas vestra mecum est· et hijs qui vestri mẽo res fuerint in orationibus suis sal⁾ in regno meo· Hijs dictis euanu it ex oculis eorum et cum magna voce receptus est in celum Vocem quidem audiebant sed neminem videbant· Cumq̇ stupefacti lau dassent dominum vingualocus ethbino dixit · Hoc tuis meritis nobis accidit frater q̇ tante humi litatis es et obedientie vt quicq̃d humana lingua precipere potest tu in corde deuotissimo impleas· At contra ethbinus ait Nõ ita pa ter· Sed tu q̃ cotidie carnem et sã guinem immolas dnĩ· ipsum me ruisse videre in corpore suo· quẽ as sidue tenes in animo tuo

·clx·

Legitur in vita sãcti deicoli q̇ ipse post longam monasterij obedientiam cum ad desertum ṗ geret et quasi erraticus viator cõ ueniẽtia manendi loca disquirẽt· quippe cui pater suus sub obediẽ tie titulo denunciauit ne luxouien se monasterium vlterius intraret· insperato cõtigit vt suillum gregẽ offenderet Subulcus ab eo inter rogatus an in vicina esset aliq̃s lo cus habitabilis respondit esse nõ longe locum palustrě et fontib̌ satis irriguum in predio cuiusdã prepotẽtis vasali nomine werfarij Cui vir sanct⁾ · potes ne frater in quit michi ducatum prebere quo possim locum ipsum videre ? At il le Possǔ inquit aliquomodo sed gregem meum absq̇ prouisõe di mittere non presumo· Cui beatus deicolus · Noli inquit fili mihi tã tillum spacij tenaciter negare Ve raciter scias quia si mecum perge re disponis nec minimǔ porculũ interim perdes · Et si aliquid di scredis ego tibi fustem meum cõ stituo custodem vicarium · vt in redeundo cognoscas quãtǔ fides mea valeat cǔ caritate tua Hoc dicto fustem quẽ manu gerebat solo radicitus fixit· et p̃cedẽte du ctore ad locum tetendit nomina tum· Cũq̇ post longum hõe spa cium porcarius eadem repedasset via gregem videre sollicitus inue nit secundum viri pollicitationě gregem suum circa fustem giratũ saturũmq̇ accubasse necvnum q̃ dem ex illo deesse Vir venerabilis deicolus ad locum desiderãtǔ per ueniens diuino semper operi inde

fessus existẽs vtpote qui crucifixe us erat mundo totumq; semetipm optulit deo. inuenit ecclesiam in cliuo cuiusdam montis sitam. in honore sancti martini consecrataz Vir autem domini secretum hore spacium expectans quando sol⁹ soli deo se substernere possz. mirũ dictu quo ecclesie eiusdez ianua⁹ sol⁹ adijt. absq; mora nullo resẽ rante largum illi prebuere ĩgressũ Qua de re viri stolidissi vltra mo dum debachati legationem que stuosaz domino suo qui tunc tem poris in allodio suo manebat. in loco qui dicitur villa callonis trãs miserunt dicentes. Placet tibi do mine vt monachus quidam capel lulam tuam sibi vendicet in orato rium. nec vllus eum eicere possit. Hijs igitur auditis versarius fu rore precipiti arreptus crudelez in mis sentẽtiam in virum dei sanxit dicens Jte cum festinatione. et si quis illum fidelium meorum cape re possit sine mora castretur. Vix ille mãdatum dedit. vna eadẽq; hora laqueum quem seruo dei iniu ste preparauit iusto dei iudicio miserabiliter incidit. Nam idẽ mẽ brũ qđ famulo prescidi iussit mox illi in tumorem versum est ita vt omnia viscera eius in eundem lo cum violenter inciderent et mortẽ vicinam pararent. Cumq; vehe menti dolore vexari videretur. vx or eius bertildis nomine memor sẽ tẽtie quã viro dei temere imposuit cum luctu graui illum admonuit dicens. Certe credo q; propter pe regrinum quem sine causa castrari iussisti dolor ipse in te retorsus est Mittam ergo velocius et accersaz illum si forte per orationes eius do lor tantus a te effugeari possit. Sed quia nichil fit i terra sine cau sa anteq̃z nũcij ad virum dei per uenirent idem versari⁹ morti sub actus viuendi finem fecit.

.clxi.

Legitur i vita sancti goaris q; ipse habitauit in suburbio tre uerico vbi ecclesiolam fecit. mul torumq; ibidem reliquias sancto rum collocauit. Ibi die noctuq; deo seruiebat in ieiunijs et vigili is predicatione et oratione multosq; paganos verbo cõuertit et egro tos multos oratione sanauit. Qđ videns omnis mali artifex diabo lus. vtpote qui generi humano i uidens neminez saluari cupit inui die stimulos mentibus eoruz q̃s ab amore sancti viri auertere cu piebat ingessit Nact⁹ q; occasio nem legatos epĩ treneroruz odio sancti goaris odio capitali iflam mauit Jtaq; contigit vt legati epi scopi treuericã nomine rusticĩ. sci licet albinus et aluerianus ad cel lã viri dei q̃si speculatores aduei rent vt ibi aliquam rem nouam vel inanem inuenire possent. Vi derunt ergo quia more solito ma ne post psalmodiam et missam cum peregrinis et pauperibus in caritate cibuz sumeret Qđ ipsi nõ caritate sed gulositate fiẽi estimã tes accusauerunt eũ apud archi epm dicẽtes se eũ vidisse sine tpa

mēto mane comedere vel potum sumere·Quod audiens archiepiscopus statim iussit ipōs legato illuc redire ꝛ sanctum dei goarē sibi presentari dicēs ꝙ inqsitionem de ipso facere vellet vt possit scire quo ingenio vel arte talia ꝑsumpsisset plebi sibi cōmisse exēpla mōstrare Qui venientes ad btm̄ goarem locuti sunt ei dolose putātes ꝙ accusationem illam per quā euz infamarant possent blandicijs verborum obtegere Archiepiscopus inquiunt noster rustic⁹ salutē tibi mandat iubetqꝫ vt ad collo quūz ipsius treueris festinanter accedas·Hec audiens homo dei sāctus goar cum gaudio dixit Faciat michi deus vt possim ei obedire·qꝛ obediētia est sine mora faciēda·Nocte illa fecit illis cenam secundum sua vires·et ipē in dei laudibus vt solebat fuit perseuerans·Mane autem facto postq̄z cursum suum finiuit missaruz solēnia celebrauit·Cunqꝫ cōplesset diuinum officiuz die illo dixit ministro suo Fili fac hoc nobis letum diez de abundantia mā·vt isti legati archiepī simul nobiscuz faciant caritatem·qꝛ in itinere sūt·et forsitan deus aliquem peregrinū vel pauperem adducet vt pariter epulemur Quod audiētes illi nō potuerunt malignitatem cordis abscondere·nec ei voluerunt cōsētire·At sanctus introducto quodam peregrino per caritatē comedit cum illo Quod vidētes legati cum leticia strauerūt equos dicētes Nunc manifeste vidim⁹ quod archiepō dn̄o nostro nunciemus Acceptoqꝫ a viro dei cibo ꝛ potu in vasculis ad viaticum itineris·ambulātes cum eo ceperunt fame et siti vehementer vrgeri·Misezt qꝫ manus ad cistercia ꝛ ad vtrē et nichil inuenerūt Cum vtiqꝫ de domo sancti goaris sufficientez in hijs deportassent alimoniam Et ait albinus ad aluerianum Talē ego famem ꝛ sitim nuuq̄z habui·Et hec dicēs cecidit de equo suo quasi mortuus Aluerianus vero cōuersus ait ad famulum dei goarem Succurre nobis pie sacerdos cristi quia fame et siti morimur·Sanctus goar cum hoc audissz cum gaudio dixit Hodie filij qn̄ me indignum vidistis caritatem facere no debuissetis recusare Ista vero que nūc patimini ad corripiendum vos deus meus permittit fieri·Duz hec illis diceret quos vehementer cruciabat fames·venerunt tres cerue miē magnitudini quasi sanctaz trinitatem prefigurantes.steterūtqꝫ alonge ipōs qui loquebantur aspiciētes Quas cū vidisset vir dn̄i et inuocasset scāz trinitatem iussit eas stare Que cū stetissent apprehendit vasculum suum et mulsit eas Quod cum factum fuisset precepit eas abire et ex ipso lacte liniuit membra ꝑdictorum virorum·ꝛ statim nullū dolorem lassitudinis qui in eis de inedia acciderat senserunt·Hoc remedio confortati·mox vt misērūt manus ad sacculos victualiū

iuenerũt que apta erant ad mã ducandum et bibendum vsq3 ad abundãtiã et ceperunt epulari Cũ admirarẽtur de hijs que viderant et stupentes timerẽt ceperũt inũta tis equis velociter itinerare donec venerũt treueris ciuitatẽ Seruus autẽ dei goar per oratoria et eccle sias sanctorũ3 sicut solitus erat fa cere pergebat. et sepedicti legati festinanter venientes ad epm̃ me tro politanũ3 inuenerũt eum i sy odo sedentẽ in solio suo vna cum clero. Narrauerunt ei oĩa que ac ciderant eis vel que facta viderant ab ipso sancto goare. Quod cum audisset cum iracundia cepit dice re. In qñtũ intelligentia cordis considerare valeo. cõsuetudo isti9 ptinacis viri qui sic mãe comedit et bestias mulget sine dubio poci us deputanda est gulositati quã caritati. Inquirendus est tamen q̃3obrẽ vel quo humane laudis de siderio id faciat et vtrum ex parte dei sit an ex deceptione aduersarij Vix verba cõpleuerat. et ecce vir dei goar intrauit domũ3 in q̃ ipse archiepiscopus residebat Ingres sus itaq3 cepit quaq̃ vsũ aspicere si forte esset locus vbi staẽ posset discipulus eius. et cappã suam pẽ dere vel abscondẽ. Diu ergo cir cumspiciens vidit in ãgulo dom9 quasi similitudinem fustis. q̃ cer te non erat fustis sed radius solis qui per fenestrellam penetrabat i teriora mansionis. Cumq3 appin quasset ad radiũ3 solis demõstratũ speciem grossioris ptice pretendẽ tis appendit cappã suã super ipsũ3 radiũ ibiq3 stare precepit minist2 suum Quod cum vidisset rustic9 archiepiscopus vna cũ clero suo dixit. Videtis nunc quid fecit? Vere si hec causa ex deo fuisset tã mane non comedisset vel bibisset. quia ãteriores sancti p elemosinas et ieiunia intrauerũt in rgnum dei Hoc autem mirãbile factũ3 quod video quid sit omnimodis nescio Sed ide non mediocriter stupeo mãe comedit et bibit bestias mul get cappam etiam suã3 in radio so lis suspendit. Quid plura? Acce dat ppius et reddat rationem cir cumsedentibus Tunc venit quidã portans in brachio suo infantem tres noctes habentem qui fuerat proiectus in concham marmoreã vbi paupercule mulieres solent i fantes suos iactare Quem videns archiepiscopus inquit ad sanctũ goarem. Nunc oportet vt osten das nobis ministerium tuum sive rum sit an falsum Si verum est p veram obedientiam precipio tibi vt facias istum infantem nobis in notescere genitorem suũ3 et geni tricem suã Si hoc facere potes cre demus tibi et virtutibus tuis Sin autem nichil tibi credere debemus Tunc vir dei suspirauit grauiter et lacrimas fudit. vehemẽter admi rans q̃3obrem pontifex suorũ3 vi tuperator operum talem sibi ianẽ atq3 ineptam obedientiã3 facẽ p cepisset. Et fundens orationẽ3 ait Trinitas sancta te inuoco atq3 te i fans i nõie trinitatis ei9 de cõiuro

vt genitorē tuū per nomen denoī nes et genitricē tuam similiter Nū dens infans dixit · Iste rusticus epūs est pater meus et mater mea affligia nuncupatur Quo audito epūs cecidit velociter ad pedes sancti goaris dicens Nunc scio vere et credo te dī esse seruum sanctū· cui scelera mea que sic abscōsa putabam vt nullus ali⁹ preter me et illam mulierē ⁊ vnum puerū meū nunq̄ʒ nosse possʒ · ita sunt tibi patefacta p isti⁹ nati mei verba Hec audiens beatus goar stupore miraculi repletus atq̄ʒ quasi in excessu mentis factus dixit ad eum · Heu heu dn̄e quare p me miseruʒ peccata tua hactenus latētia facta sūt manifesta Melius q̄dē fuisset spōtanea ⁊ secreta corā deo cōfessio · q̄ʒ ista cōtra votum tuū ignominiosa publicacio Deinde sollicite ac benigne monuit eū ad penitentiā dicens · Quātum saluator noster pius est ad dimittendum tātū oʒ nos paratos esse ad penitēdum Ego autem in quātum pietas dīna me exaudire et vitā dignabit̄ condonare septē ānis pn̄am pro te cōpellente fraterna caritate iaʒ deliberaui facere· ·clxij·

Cum igit̄ sācti goaris famaʒ et noua gesta audiret sigibertus rex francorū statim trāsmissis legatis suis iussit sāctuʒ goarē ad se venire Mirante aūt rege atq̄ʒ dicente oīa que facta fuerāt a sancto miracula · vniuersus popul⁹ vnanimit̄ clamabat ad regē · q̄tinus ipsū dei virū cōstitueret treuerice ciuitati epʒ Qd̄ rex gratāter audiēs petijt beatum goarem vna cū cōsēnsu sacerdotū ⁊ clericorū vt episcopus fieret treuerorū · Statim aūt vt vir dei hec audiuit dixit · Melius est michi magis mori q̄ʒ super epʒ adhuc viuentē ministeriū illius accipe et peccare in cōspcū dn̄i · Considera nunc o rex si te deus regeʒ seculi cōstituit · scito tamen regē sēpiternum te habere in celis · Jō dimitte rusticū penitere facinora sua sicut vis vt dn̄s dim ttat tibi peccata tua Hoc audiens rex suspirauit grauiter et ait · Per salutē principū voluntarie obediā cōsilijs tuis Attamen alid̄ non fiet nisi quod diffiniui cuʒ voluntate toci⁹ populi · scʒ vt episcopus treueroruʒ efficiaris q̄ʒuis contra votum tuum · Cumq̄ʒ hec audisset vir dei ingemuit et dixit · Gloriose princeps sine me prius ad cellam meaʒ pergere · vt ad responsum tue celsitudini dādum me preparem Ait ad eum rex · Vade cum pace et transactis viginti diebus induciarum iterum veni metis ciuitatem ad colloquium predestinatum · Cumq̄ʒ puenisset ad cellā suā cepit tristari · ⁊ valida febre fatigari ⁊ nimiū corporali afflictione conteri Quid multa? Die ac nocte dominum p̄cabatur vt ei donaret defensionis sue auxilium · et eriperet euʒ de tā graui iugo quod rex ei imponere cupiebat · Sicq̄ʒ septem annos transigens ad regeʒ redire non potuit · sed tandeʒ in senectute bona obijt in pace pridie nonas iulij ·

Ex vita cuiusdã sancti militis clxiij·

Quidam miles diues delicat⁹ ꝛ litteratus incepit cogitare de vanitate mundi ꝛ ꝙ vix aut nunq̃ȝ possit in illo statu saluari ꝛ ꝙ beati essent paupes lugentes ꝛ tribulationem pacientes · Qui latenter recedens a patria sua venit constãtinopolim· In eius introitu inuenit paupem carbonariũ cui cõmutauit vestes suas bonas pro suis prauis Intrans ꝙ fecit se fatuum de die a pueris fustigabat̃ irridebatur ꝛ flagellabat̃ multipliat̃ declusus · De nocte sup fimariũ iacens inuigilabat fletui ꝛ orationi· de die ãt redibat ad agonem et ludibriũ puerorũ· Cũ autẽ duo filij impatoris ibi litigarent minor ocãdit maiorem Qui ad vltimũ cõpunctus iuit romã· eumqȝ papa misit ad patriarchaȝ suum Qui misit eum ad quendã heremitã egipciũ· Jlle misit eum ad extremã ptem solitudinis egipciace ad quendã tãti meriti ꝙ crebras habebat diuinas consolationes ꝛ reuelationes ꝛ singulis dieb⁹ panis celestis mittebatur ei· Cui cũ reuelatũ esset de aduentu eius precucurrit ad eũ et tunc panis eis duplicatus mittitur P⁹ refectionẽ post mutua colloquia ꝛ post orationes deo reuelante mittit eum ad militẽ supradictuȝ qui fatuum se fingebat ꝛ docuit eũ q̃d faceret et ꝙ dictuȝ militẽ in tali fimario inueniret· Qui venit cõstatinopolim latenter ꝛ iuxta pmũ sompnũ venit ad dictum fimariũ ꝛ eũ quẽ querebat vidit surgentẽ ꝛ euntem ad ecclesiã sãcte sophie· et vidit duos choros psallentiũ euȝ precedentes apientes ecclesiã ꝛ sedem ei ad orandum prępãtes · Cum autem diu pseuerasset in oratione et ppe matutinas esset surrexit cũ dictis choris egrediens qui firmãtes ostium ad celos ascendunt · Jlle autẽ ad fimariũ suũ regredit̃ quẽ dictus iuuenis subsequit̃ ad pedes suos pcidens · quẽ credẽs p̃mo eẽ pueros clamabat nondũ eẽ diem· Audiens autẽ quis eẽt et causam vie et a quibus missus eẽt ꝛ que viderat ꝯsuluit ei quid ageret· iniungens ei ꝛ per iuramẽtũ constringẽs eũ ne cuiq̃ȝ in vita sui a factũ suuȝ reuelaret manifestauit hospiti suo quis esset Postea cũ multi patre suo mortuo litigarent p regno eo ꝙ non inueniret̃ filius eius · de consilio ipsius impẽrium repetiuit ꝛ obtinuit · Fact⁹ autẽ impator videns hoiẽm dei cõ spui ꝛ flagellari ꝛc· Nec audens pter suũ iuramentuȝ signa recognitionis exhibere· verũ etiã inter epulas flebat· vel etiã quãdo sibi illatas iniurias fieri audiebat · Quadã autem die cũ audisset illũ bonum fatuũ defunctum pfilijs ꝛ ad funus cucurrit flẽs ꝛ patrẽ suum pclamãs reuelãdo factũ suuȝ Jnuenta est autem quedã carta i manu eius in qua scriptum erat quis ꝛ vnde eẽt ꝛ q̃re sic se abiecisset· Jmperator autem ex vna pte funẽ portãs eũ honorifice sepeliri

fecit. et ipsum dominus multorum miraculorum gloria decorauit.

¶ Finit distinctio octaua.

¶ Incipit distinctio nona huius speculi scilicet exemplorum ex diuersorum auctorum scriptis collecta

¶ Exemplum Primum.

Legitur in libro de ortu carthusiensi quia venerunt non diu post fundationem ordinis magni domini inuisere carthusiam episcopi scilicet et seculares alij et hoc ante quinquagesimam. Visitantes igitur fratres ipsos et inuenientes aliquos senes et debiles carentie carnium hoc ex pietate sua imponentes instabant obnixe apud priorem vt ob reuerentiam ipsorum de carnibus quibus totus mundus illo tempore vteretur debiles aliquod haberent refocillamen. allegantes pro conscientia priori facienda multos doctos viros timuisse de nimia in hoc ordinis duricia. Quod dum prior tanquam magnum nephas in ista vel abhorrens omnino renuit. Ipsi quasi cedentes sibi in hoc pro se ipsis saltem afferri carnes instabant fortius propter carniprivium instans eis carere nolentibus Et hoc tanquam prudentes viri ex industria sperantes priorem presentibus carnibus emollire. Postea assentit prior licet inuitus importunitate eorum victus. Igitur conuersi vadunt ad gracianopolim multas et diuersas pro tantis dominis et familia adducentes carnes. Mirabantur. Reuerse aperiuntur sarcine inueniuntur ille carnes in veros et optimos commutate pisces. odore. colore. sapore. Quo viso exhilaratus spiritu sancto prior in talia vel similia prorupit verba. Videtis clare venerandi domini quod dominus non vult nos carnibus vti. Stupent et domini et occasione nacta sic gauisi toti de licentia prius ministrant conuentui. Et quotquot illis vescebantur infirmi sanati sunt et confortati. Domini tamen illi venerandi adhuc modice fidei de re tam mirabili facta volentes certificari. mittunt cum conuersis illis fide dignos de suis. Qui reuersi testificati sunt coram deo. quomodo carnifices iurauerunt carnes se veras vendidisse et nullatenus pisces. Sicque domini illi valedictis fratribus recesserunt benedicentes deo et miraculo. quod et vndique predicauerunt pro fratribus carthusiensibus facte et deo deuote ac pla

anter viuentibus .ij.

¶ Legitur in scala celi q draco pessimus deuorabat homines et iumenta. nec per virtutem armorũ nec per virtutem hominum expelli poterat. Quod attendens quidaz sanctus episcopus dixit Carissimi virtus draconis non est fortior q̃z virtus demonis. sed virt9 demonis expellitur per orationem et ieiunium. et ideo affligamus carnem nostram per ieiunium et orationem vt deus misereatur nostri. Quod cum per decem dies fecissent conuocato vniuerso populo dixit. Vt cognoscatis quanta sit virt9 ieiunij volo vt omnes expuatis in peluim. Tunc ipse accipiẽs sputa fecit circulum circa draconem. qui non valens egredi ex tunc mortuus est ibi. Tunc ille sanctus incepit clamare et dicere. Sicut virtus ieiunij corporalis interfecit istum draconem. sic virt9 ieiunij spiritualis expellit omnez virtutem et temptationem demonis. Non ieiunetis vt demones q̃ nunq̃z comedunt. sed voluntatẽ malam seruant. Non ieiunetis sicut iudei qui de die abstinẽt. sed de nocte crapulis et immundicie vacant. non sicut medici qui ad salutem corporum querunt. nec sicut auari qui conantur bursam replere. .iij

¶ Legitur in scala celi q quidã prelatus fuit qui delitijs affluens erat lãguidus et miser nec medicinis poterat curari Cũz ergo semel legisset q abstinentia erat medicina corporis et anime. et ipse tot9 erat corruptus in corpore et in mẽte. vt ex vna medicina vtramq sanitatem haberet dimisit delitias et pompas mundi ac ordinem cisterciensem intrauit. Quod audiens quidam archiepiscopus ad visitandum eum accessit et reperiens ipsum totaliter curatuz dixit sibi Miror multum quomodo delitie et medicine nocebant. et fabe et olera vos curauerunt. Cibaria abhorrebatis delicata et nunc comeditis sicut lupus Tunc ille respõdit. Domine verum dicitis. sed ego feci sicut facit lupus. sicut facit serpens et aquila et ceruus Quidum grauantur corruptis humoribus et volunt vetustatem deponere abstinent et ieiunãt. sic ego feci. Aliter sicut illa a veneno et a vetustate peccati fuissem consũptus.

¶ Adulteriũ iiij.

¶ Narratur de quodam milite habente vxorem bonam et deuotã cum qua in omni amore et pace et affectu maritali multo tempore vixit. Tandem suggestione diabolica adamauit miles ille viduam iuxta se manentem. vnde ipsa sibi cõsentiente clam in proprio orto sub quadam arbore pulcherrima adulterium commisit. et ex tunc de propria vxore sua quasi non curauit Cito autem post factum illud accidit vt nocte quadam miles iste cum propria sua vxore dormiret Et ecce circa mediam noctem cepit vxor eius terrefacta fortiter clamare. Cum ille ipsam

excitasset causam tanti clamoris quesiuit. Cui illa Territa inquit fui in somnis. Rursum obdormiuit domino suo vigilante adhuc. Et ecce cito post cepit altius clamare. Et ille iterū illā excitans dixit. Quid est tibi. Volo omnino vt dicas mihi somnium tuum. Et illa Videbatur inquit mihi quod tu eras in orto sub tali arbore. et vnus tirannus veniens per medium cordis tui cum gladio acutissimo te perforauit. Quod cū vidissem de vita tua quam summe dilexerā summe contristabar tā letale vulnus in dn̄o meo aspiciēs Quo audito aduertit ille illud esse vulnus peccati anime ipsius. Et ait illi. Secure iam dormias vsque mane. quia in bono statu sum Mane autem facto dixit vxori sue Nō habuisti requiem bonam ista nocte. et ideo consulo vt missam audias et postea aliquid comedas. et tūc dormitū vadas. ego hospites expectabo. Quod et factū est Spatim quod misit dn̄s pro cōfessore suo frē scz minore qui nō multū distabat ab eo. Qui cū venisset duxit eum miles sub arbore predicta. vbi cum lacrimis excessiuis vna cū aliis dictum peccatū est confessus Et cum paratus est grauissimam agere penitentiam videns cōfessor eius signa in eo nimie contritiōis pro omnibus peccatis suis iniūxit sibi dicere quinquies Aue maria. nec voluit ei plura iniungere. cū tamen ipse cum lacrimis multo grauiora petiuisset. Postea cum dictus miles et eius cōfessor eodem die in prandio sedissent dn̄a a somno excitata cum magno impetu aulam ingressa est dominum suū frequenter osculans et amplexans Cui ille. Quid inquit tibi est. nū quam in te tantam impudentiam considerauí. Cui illa respondit. Nō in quid possum me continere pre gaudio. quia oblita sum dolorem pristinum quem habui in visione nocte precedente Cum enī modo dormiui vidi apertissime quia ibi sub tali arbore venit quidam medicus et posuit quinque flores in vulnere vnde continuo sanatus es hec est causa leticie mee. .v.

Legitur in libro de septē donis quod quidam valde bonus homo sancte vite et bone consciētie cū pro vxore sua mortua multum sollicitus esset elemosinis et orationibus salutaribus de statu suo Illa ei apparens dixit Sequere me. et dū ille sequeretur eam. videbatur ei mulier subito mutari in serpentē horribilem Cū autē ipse timēs fugeret ait mulier Noli timere. iā videbis quid factum sit circa me. Ipsa autē eo cernente transiuit per quoddam foramen artum valde Et deposita pelle rediit ad priorē effigiē. et sic duxit eum in domū teterrimam in qua vidit perhorrescendos demones apportantes sartaginem igneā in qua proiecerūt animam cuiusdam consimis sui bene sibi noti. et animam vxoris cuiusdam alterius etiā sibi noti. et ibi versabantur et combuebantur

sine interuallo et fine i bullienti metallo · Et ait mulier · Cum istis quos vides et bene nouisti dum viuerent ego torquerer modo nisi a peccato meo me dei misericordia per penitentiam reuocasset · Ipsi enim thoro legittimo relicto amore adulterino sibi inuicem adheserunt · Sed illis in peccato suo morientibus xpus penitentiam meam suscepit · et hec dicens euanuit

Apostata · C · vi ·

C Legitur in libro de ortu cartusiensi · nouicius cuiusdam soror nubilis venit ad portam claustri flens et eiulans pro eo quod ipsam desolatam reliquerit seculo · Consulit prior quod ipsam non videat ne forte ab ea flexus recedat · Ille econtra stulte presumens de fortitudine sua eam adiit · et statim miser cum ea recessit · Pergentibus ipsis insimul et non longe a claustro nemusculum quoddam ingredientibus vident rusticii arantes et pastores bestiam de siluis venire rapidam prius non visam · Que mora in nemusculo facta modica ad locum rediit vnde venit Mirantes illi quid faciant bestia currunt ad nemusculum Et ecce inuenerunt membra eorum dilaniata et hinc inde dispersa Quod cum nunciassent fratribus in claustrum · plangebant miserabilem ipsorum exitum · mirantes dei horrendum iudicium ·

vii ·

C In domo prope treuerim ordinis cartusiensis quidam nouicius meynardus nomine fuit a diabolo temptatus · sed non sic superatus · Nam sic temptatus fuit quod si aliquantulum pecunie habuisset statim exiuisset · vnde ex abundantia cordis etiam ore ad seipsum dixit · Si haberem decem florenos ego non manerem hic diutius sed exirem · Et cum in cella sua nescio quid quereret in quodam loco inuenit decem florenos quasi recenter monetatos et bonos auro · Quos cum inuenisset et fraudem diaboli cognouisset confortatus fuit in domino · et professionem faciens et quampluribus hoc ad edificationem narrans perseuerauerat in ordine · xliii · annis vsque ad mortem ·

C Auaricia · · viii ·

C Refert magister iohannes nider in formicario · Fide dignorum relatione didici nostro tempore fuisse virum quendam pecuniis antiquis refertum et infectum receptum pro deo in hospitale ciuitatis coustantiensis Qui cum dudum sibi occultasset ex auaricia magnam multitudinem denariorum puri argenti et veteris deuenit ad extrema et de farina hauene sibi pulmentum impatientissime clamabat preparandum · quod cum factum esset sedit egrotus solus more solito in lecto Et loco micarum panis minutatim spargere cepit denarios quos occultauerat in pulmentum hauene et cum cocleari auidissime ori imponere · sicque miser suffocatus est illico ix ·

C Refert magister robertus de licio in suo quadragesimali Vidi quendam in extremis laborantem qui ditissimus erat et diuitias non sine peccato congregauerat · Cumque monerem eum vt ipse iam anime salutem quereret

non libenter audiebat huiusmodi verba Quinimo in lectulo in quo iacebat se voluens suspirabat · gemebat : imo rugiebat dicens · O quantum laboraui vt thesaurizarem et alij gaudebunt de thesauris meis · O diuitie mee · o pecunie mee · o iocalia mea · quis vos possidebit · et quibus vos relinquam · Et in hijs et similibus retinens cor et animum miserrimus expirauit ·

¶ Beneficium · ·x·

¶ Duo clerici vno corde intrabant monasterium · et tam exemplariter viuebant vt omnes eos diligerent · Post duodecim annos vnus moritur · Cui minor ait · Tecum pro deo parentes et patriam reliqui · solare ergo meum exilium tuo reditu · vt sciam quid meruimus omnia relinquentes · Faciam inquit o dimidium cordis mei deo propicio · Tu autem dilige mortuum · quia viuus te efficaciter sicut matrem dilexi · Moritur ergo quasi dulciter dormiens Et ecce die septimo redit mortuus iocunda et splendente facie dicens · Mi frater henrice sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate domini virtutum Mundum iam centuplum recepi et eccevitam eternam possideo · Preferebat autem in dextera eius eciam auream miri artificij et decoris · sinistra vero cordis locum tegebat Ille vero viuus supra quam dici potest exhilaratus ait · Cur mi dulcis frater gerere in manu tua ita reuerenter geras eciam · quare etiam cor tuum celes solita dilectione edicito Intrepidus ait audi quia consolari te reuersus sum · Nosti quia eciam a meis mihi sumptuose procuratam cum eius honore et commodo amore perfectionis euangelice et timore periculi quod est in cura animarum reliqui Quare super omnes reges terre et cunctas seculi diuitias cum beatis eternaliter exulto · Tui autem amore cor meum celo quia ipsum pro composito lapide tanti splendoris decoratur vt visus tuus mox ex illo secaretur quod consecutus sum a domino meo ihesu christo · quia eius passionis incarnationis beneficium quotidie deuotus ruminari solebam · Si me diligis inquit tolle cito manum liberter pro hoc videndo vnum oculum expendam · quod dixit et fecit · Cum autem nimis ardenter pro tanto gaudio etiam altero priuari desiderabat ait illi beatus · Mea interuentione tricesima die mihi iungeris et gaudium nostrum nemo tollet a nobis · Interim dic fratribus quia magna eos premia manent · nemo te pescat · Frater vero sic disponebat domui sue id est conscientie vt nichil liberet nisi actibus anime · Flentibus autem pre amore fratribus eius · xxx die iocunde eisdem valedixit atque migrauit ·

xi ·

¶ Legitur enim in libro qui dicitur vita ihesu quod carnales amici in beneficiorum collatione alijs dignioribus et melioribus preferuntur quorum promotoribus ve damnationis comminatur · Ve inquiens qui edificat syon in sanguinibus · Nota versus · Cum factor rerum priuauit semine clerum · Ad sathane votum successit turba nepotum · Vnde nota visionem de quodam pontifice ad carnales amicos affecto que stati post mortem eius ostensa est cuidam legato eciam in via

iā posito · Quodā eīm mane cū ibē legat? excitatus a somno vellet orarē vt ɔsueuerat submissus est qui dā lect? in supficie aure? tapecij? circūseptus in camera vbi quiesce bat · in quo residē videbat ipse de fūct? ad modū pōtificis ornat? · ꝛ in giro ei? multi de genē suo p eū promoti ꝛ ditati choreaꝫ duce bāt · ꝛ cātilenas lugubres cātātes in hūc moduꝫ proclamabāt · Maledicta promotio ꝛ exaltatio tua Tu eīm es nr̄e pditionis causa Ille vero circūq̄ꝗ respiciēs maledictionē eis filꝭ iprecabatꝰ dicēs · Maledicti vos a deo · qꝛ propter vos tradit? sum igni ppetuo · Et hoc dicē? coopertoriū aureū eleuauit · ꝛ flāma de lecto cū fumo fetidissimo ascēdit · ꝛ sic visio disparuit Hec aūt visio predcō legato auūculo illi? oñsa est vt ipse a simili b? abstinēt quia defūcti successor erat futurus · xij ·

Legitꝰ in historijs anglorū ꝙ fuit quidā cleric? canonicus in diuersis ecclesijs ꝛ decanus in vna · Cūqꝫ infirmaretꝰ grauiꝰ visitatur a quodā scō viro familiari suo Cūqꝫ incepisset eū monē de via salutis · mox obscurata ē camera ꝛ vox mirabilis terroris audita ē · Surge · surge sacrilege expoliator xp̄i et interfector paupm vei ꝛ accipe in dumetū · Cūqꝫ ille subito expirasset ꝛ corp? ei? nigrū tāq̄ꝫ carbo fuisset dimissū · scūs vir cū horrore ꝛ tiōre ad suū moāsteriū prexit · ꝛ rogabat deū vt ei dignaretꝰ oñdē iudiciū illi? clerici · Et vna die eo orāte apparuit sub tali forma Duo equi ignei cū sellis? stabāt iuxta eū · vn? ante ꝛ alter retro · ꝛ firmabāt pedes āteriores sup hūeros e? ꝛ cū dētibꝫ frāgebāt ossa ꝛ oīa mēbra ei? ꝛ in qualibet sella equi stabat vna maleta Cūqꝫ scūs corrueret p̄ horrore visiois ille decan? cepit dicē Quare vocasti me miserū cū nō vis mihi loq̄ꝰ Cūqꝫ rsūmptis viribꝫ iterrogassꝫ q̄s eēt · rn̄dit Ego sum talꝭ decan? maledictus ꝛ damnat? quōdā familiaris tu? Tūc scūs · Que ē ista horribilꝭ pena tibi data a deoꝰ Tūc decanus Hij sunt duo equi ignei qui inspirāt ignē p oīa mēbra mea ꝛ ɔterūt ꝛ comedūt omia ossa mea sicut equus comedit substātias paupm Vnus portat pccā mea ꝛ alter peccata populoꝝ · a quibꝫ oblatioē? decimas āniuersaria ꝛ pbendas recepi · Tūc scūs · Miror cū fueris mund? hō discretus ꝛ ecciasticu? q̄re sic es dānat? · Tunc decanus Nō mireris de hoc · sed mirare quō cleric? hn̄s ecciam pt saluari · Cūqꝫ ille adiurasset eū vt diceret causā dixit Attēde ad stabulū clericorū ꝛ ad ecclesiā · Illud ɔseruatꝰ a pluuia ꝛ a contrarijs ꝛ eccia ruit · Attēde ad pticas ꝛ ad vestes clericorū ꝛ sacerdotalē? Numer? primarū pre multitudie ignoratur · scde autē nulle sunt aut sic fracte aut fetide ꝙ vix pn̄t portari · Attēde ad mēsā eorū ꝛ ad altare xp̄i · In mēsa eorū vasa aurea ꝛ argētea · i altari dei vix calix stāneus reperitur · Scutiferos? ꝛ mētrices iduūt

a paupes spoliāt ac hospitalita
tē fugant · predicationē abhorrēt ·
ꝫ lasciuiā a mūdū āplexant' · ob
liuiscunt' diuinū officiū a r memo
rāt cātilenas Et hec ē porta dāna
tionis a precipicij clericorū · tūc
flāma fetidissima decanū cū equo
eleuās cū mirabili dolore a pn̄tia sā
cti viri euanuit · xiij ·
Videbat' cuidā clerico quadā
nocte q; de⁹ sederet i iudicio a āte
eū tot⁹ mundu⁹ vocabat' quilibet
recepturus scd̄m merita sua Vidit
q; vnusquisq; adducebat aliquē
scōrū cui plus seruierat vt esset a
pud xp̄m aduocat⁹ suus · Ille co
gitabat q; rogaret etiā sanctū il
lum cui⁹ canonic⁹ fuerat · cui a ser
uierat cātando · legēdo vt secū iret
ad iudiciū āte xp̄m vt intercederet
p eo · monēs eum de seruitio suo ·
Tunc ille scūs rn̄dit Libent' ibo te
cū Et assumpsit secū aliū q̄ si p te
ste · a deuenerūt simul ad iudiciū ·
Cumq; venissent dixit sanctus ·
Dn̄e dn̄e cōqueror de isto vilissio
leccatore q̄ vigīti ānis a āplius co
medit a bibit prebendā in ecclesia
mea · a oē tēpus suū expēdit luxu
riose a turpit' viuēdo · nec vna die
seruiuit sicut debuit · vnde peto iu
diciū fieri de isto leccatore · huius
rei iste est testis · Xp̄s rn̄dit · Ac
cipite eū a ligatis maib; a pedib;
piciāte eū in infernū · Ille ergo cle
ricus euigilās quasi de graui sōno
putabat iā se esse in inferno · Et
dixit illi scō Dn̄e habete prebēdā
vrām quia nunq̄ plus comedā de
ea · a cōuersus ex hoc religionē itra
uit a saluauit animam suam ·

Castitas · xiiij ·

Refert ambrosius in libro p
mo de virgitate · quia puella que
dā nobilis sclo · nūc nobilior deo
cū vrgeret' ad nuptias a pn̄tib; a
ppinquis ad sacroscm̄ altare cōfu
git · Quo em̄ melius virgo q̄ vbi
sacrificiū virgitatis offertur curre
ret · ne is quidē finis audacie Sta
bat ad arā dei pudoris hostia · vic
tima castitatis · nūc capiti dexterā
sacerdotis iponēs · precē poscens ·
nūc iuste ipatiēs more ad summū
altaris subuecta vertice de palla
altaris cōtexit melius me inquiēs
q̄ altare velabit Quid agitis vos
ppinqui? Quid exquirēdis adhuc
nuptijs sollicitatis aim? Jā dudū
puisas habeo · Sponsū offertis ·
meliorē repperi · Quaslibet exag
gerate diuitias · iactate nobilita
tē · predicate potētiā · habeo ei cui
nemo se cōparet · Diuitē mundo ·
potētē ipio · nobilē celo · Si talem
habetis nō refuto opinionē · si non
reperitis nō puidetis mihi · ꝫ iuide
tis Silētib; ceteris vn⁹ abruptius
Quid si inq̄t pr̄ tu⁹ viuēt inuptā
te pateretur? Tunc illa maiore re
ligiōe · moderatiore pietate · a ide
o fortasse defecit ne qd̄ mihi impe
dimentū posset afferre · Qd̄ ille re
spōsum de prē de se oraculū matu
ro sui pbauit exicio · decidit ei et
mortuus est · Ita ceteri eadē sibi
quisq; metuētes fauere cepert qui
ipedire querebāt · nec dispendiū
debitorū attulit vgitas facultatū
ꝫ etiā alimētū itegritatis accepit

Habetis puelle deuotionis premium. parentes cauete offensionis exemplum. Exemplũ. xv.

¶ Gregori⁹ nazãsenus scribit in prologo apologetici q̄ signaculũ castitatis integrũ custodiẽs cum puerie studijs adhuc iunior apud athenas floret. vidit per soporẽ studenti sibi et legenti duas satis decoras dextra leuaq̄ feias consedisse. Quas ille castitatis instinctu oculo toruiore respiciẽs q̄nã eẽnt et quid sibi vellent percũctabatur. At ille familiarius eũ cõplectentes aiunt. Ne moleste capias iuuenis note tibi satis et familiares sum⁹. Altera eñ ex nobis sapiẽtia. altera castitas dicitur. misse sum⁹ tecũ habitare quia iocũdũ satis et mundũ in corde tuo habitaculũ pparasti. xvi.

¶ Refert btũs augustin⁹ in epistola ad victorianum. Ante paucos annos seueri epi neptis scimonialis a barbaris rapta atq̄ in captiuitatẽ ducta ẽ. sed per mirabilẽ dñi misericordiã cũ honore magno suis parentib⁹ restituta ẽ. Dom⁹ eñ illa barbarorũ vbi captiua ingressa est subita cepit dñorũ infirmitate iactari. ita vt oẽs illi barbari nisi fallar tres fr̃es vel ãpli⁹ periculosã egritudie laborarẽt. Quorũ mater aduertit puellã deo dicatã et credidit q̄ ei⁹ orõib⁹ filij sui possent ab immẽtis iã mortis periculo liberari. Petiuit ergo vt oraẽt pro eis pollicẽs q̄ si salui facti eẽnt eã suis parẽtib⁹ redderẽt. Jeiunauit illa et orauit et cõtinuo exaudita ẽ. ad hoc eñi factũ erat q̄ntũ exit⁹ docuit. Itaq̄ illi tã repentino dei bñficio salute percepta. mirãtes et honorãtes qđ illorũ mater promiserat impleuerũt. Nec ideo fñ cõstat vt discamus quoniã nec captiua scã vgitas etiã inter barbaros nõ deserit a dño.

¶ Iheronim⁹ in epla xvij. ad alethã. Pretaxata nobilissiã quõdã feia iubẽte viro suo hemecio qui pr̃ custochij vgis fuit habitũ eustochij cultũq̄ mutauit. et neglectũ crinẽ mũdano more texuit. vincẽ cupiens et virgis ppositũ et mr̃is desideriũ. Et ecce eadẽ nocte vidit ãgelũ veisse terribili facie minitãtẽ penas et hec vba frãgẽtẽ Tu ausa es viri iperiũ preferre xp̃o. tu caput vgis dei tuis sacrilegis attrectare maib⁹ ? Que nũc iã arescent vt sẽtias excruciata qđ feceris. et finito mẽse q̄nto ad iferna ducaris. Sin autẽ pseueraueris i scelẽ et marito orbaberis et filijs. oia per ordinẽ expleta sũt et serã misere peñtẽtiã velox signauit interit⁹. Sic vlciscit xp̃s in violatorib⁹ tẽpli sui. xviij.

¶ Ihero⁹ in prologo quodam Sub decio et valeriano psecutoribus quo tpe corneli⁹ rome cipriaus cartagine feliciter cruore dãnati sunt. multas apđ egiptũ et thebaydã eccias seua tẽpestas depopulata ẽ. Votũ tũc erat xp̃ianis pro noie xp̃i gladio percuti. Verum hostis callid⁹ tarda ad mortem supplicia cõquirẽs aias iugulare cupiebat nõ corpa. et vt ipse q̄ ab eo passus ẽ ciprianus ait. volẽtibus mori nõ dabatur occidi. Cui⁹ crude

litas sequenti exemplo notior fiet· Decius iuuenē quēdā iuuenili etate florentē in amenissimos ortulos adduci pcepit· ibiq; int̄ cādētia lilia & rubētes rosas cum leni iuxta murmure serperet riuus · & molli sibilo arborū folia vent⁹ stringerz sup stratū plumis lectulū supinari· & ne inde se excutere possz blādis sartorū nexib⁹ irretitū relinq· Quo cū recedētib⁹ cūctis mētrix speciosa venissz · cepit delicatis stringere colla cōplexib⁹ · & qd dictu nephas est manib⁹ attrectare virilia· Quid ageret miles xp̄i quo se cōuerteret nesciebat Et quē tormēta nō vicerāt supabat volupta⁹ Tandē celit⁹ inspirat⁹ prescisam morditus linguā in osculātis se faciē expuit· Ac sic libidi⁹ sensū succedēs doloris magnitudo supauit

¶ Legit̄ in paradiso era .xix. clidis q̄ scūs helyas monachus amore v̄tutis succēsus · & feminei sexus miseratiōe cōmotus deuotarū dō v̄ginū curā habebat· & in quodā grādi monasterio vsq; ad trecētas feiarū numerū colligebat earūq; cōuersatiōnē ordinabat · Sz cū p bienniū iā fecisset & adhuc iuuenis triginta vel q̄dragīnta āno rū essz · subito graue carnis tēptatiōnē passus est· relictoq; mōasterio dū p solitudiēs iugi biduo ieiunus erraret· ait· Dn̄e de⁹ aut occide me · aut a me tēptationē istaz exclude · Vespere igit̄ ei somn⁹ irrepsit & tres āgelos ad se venisse cōspexit dicētes · Cur es egressus de monasterio feiarū? Qui cum timuisse se diceret ne aut sibi aut illis noceret · illi dixerūt · Si hui⁹ moī metu p nos liberatus fueris rursus illarū curā suscipis? Cūq; libent̄ acquieuisset · & hoc ipsū exigētib⁹ illis iuramēto firmasset · vn⁹ eorū man⁹ illius tenuit · & alter pedes · tercius vero nouacula testiculos eius abscidit Nō q̄ vere hoc facerz sed q̄ facere videret̄ · Angelis aūt interrogātibus an aliqd sibi pfuisse sensisset factū suū · vehemēter inq̄t intelligo quoddā onus mihi esse sublatū · & satis credo me omi quā formidabā molestia liberatū Igit̄ post quinq; dies egressus & monasteriū lugētiū feiārū ingressus · i cella q̄dā illic habitauit · & alios quadraginta ānos vixit pa tribus assueuerās q̄ nūq̄z vlteri⁹ in cor ei⁹ cogitatio tal̄ ascenderet·

¶ Refert btūs grego .xx. ri⁹ turonēsis q̄ quidā nobilissim⁹ iuuenis rome de nobiliorib⁹ senatorū cū virgie eque nobili cōtraxerit tpibus archadij & honorij & beati martini · nō tn̄ sponte sua s; parētū & vi & auctoritate premebat̄ vt in mrīomiū cōsentiret · Cū itaq; solemnes nuptie celebrarent̄ letantib⁹ cūctis & cātātibus organis hec in corde suo soli dnō decātabat dicēs Fiat cor meū & corp⁹ meū dnē immaculatū vt nō cōfūdar · Solēnit itaq; cūctis nuptialib⁹ celebratis · cū sero pit̄ in cubiculuz ducerent̄ · ipsa cōuersa ad piete v̄gīnitatis sue piculū amarissiā cepit lamētatione deflē · Mirat̄ iuuenis vt pote cōpositi virginalis ignarus · atq;

tāti causā merori⁹ sollicita cepit in terrogatiōe pquirere. Tūc illa p fūdis gemitibꝰ cordꝰ dolores aperi ens Hec inqt ē causa tāti meroris qm̄ thezauro vgitatis pciosissimo quē voto fideli soli deo dedicauerā nūc inuita priuabor. Respondit iuueis qꝛ a placeret dō ↄiugiū q̄p pe qꝺ ipse a principio istituisset ho minibꝰ obseruādū. ex q̄ ꝓples acq̄ rit̄ q̄ est pntū gaudiū heres qꝫ bo norū Instabat illa ↄtrarie asserēs vgīnalē statū dn̄o acceptissimū. cuiu⁹ quidē principiū in celestibꝰ spiritibꝰ dedicasset. atqꝫ post hec in terras veniēs virgo mansurus de sola virgīe nasci voluissꝫ Hijs ita qꝫ a pluribꝰ alijs virgine ꝓseque te fit ↄsensus ābozuꝫ. vt videlicꝫ ca stitatē sub solo noie ↄiugij ambo s̄narēt. Cū āt iā diu sub solo nōie ↄiugij sic fideles vgīes atqꝫ vt ita dixerī in igne fideles martires cri sti manerēt iusti placuit tandēꝫ dn̄o vt de feclibꝰ vite pn̄tis puellā educeret. Postq̄ꝫ āt circa corpu⁹ eꝰ ecclasticū ↄplesset officiū stās iuuenis supra vxoris vt putabat̄ sepulcrū manibꝰ extēsis in celum Grās inqt ago tibi dn̄e deꝰ. atqꝫ hūc thesaurū ā te mihi ↄmissuꝫ im maculatū a integrū tibi restituo. Tū illa de tumulo q̄si subridens. Cur inq̄t āte tēpꝰ ea loq̄ris q̄ nō interrogaris. Audiebāt hec cun cti a mirabāt̄. Nō multo vero pꝰ tpe etiā iuueis ipse euocatꝰ migra uit ad dn̄m. Sepultꝰ est etiā ipē s̄ p multū spaciuꝫ a tumulo vxo ris putatiue. Cūqꝫ nō post lōgū tēpꝰ exigētibu⁹ causis circa locū fo diētes iuuenis corpu⁹ nō iuenirēt in sepulcro virgis q̄situ ē atqꝫ rꝑ tū. vt viꝫ quorū ↄiūctas aias nō sepat celū. etiā sepultorū corpa n̄ sepat monumētū Incole āt tāti⁹ mirabilibus visis cum post horum duorum memoria venisset i medi um duos amātes eos nūcupabāt

Refert vincēti⁹ i spe. xxi morali. Sigismūdu⁹ rex lothorin gie xpianissi⁹ iuuenili flores etate ne etas illa ad mala semp ꝓcliui or p luxurie inquinamēta deflue ret scꝺm apl̄i ↄsiliū nubē magis elegit q̄m vri. Audiēs ergo de vir gine q̄dā quā p oēs terras vtutuꝫ fama vulgauerat qꝫ viꝫ nobili⁹ eēt origie. fōꝛ pcerioꝛ atqꝫ super hec oia castitate atqꝫ oi vtute prestā tioꝛ accēsus ē aio vt hāc habē pos set vxorē a regni sui reginā effice ret. Mittit solemnes nūcios cū mu neribꝰ regij⁹ in almaniā vbi prefa ta virgo morabat̄ pꝛo pntū a vir gis requirēdo cōsensu Parētes igi tur audientes regis affectū facile ↄsētiūt. vtpote qui oēm suā poste ritatē talibus nuptijs nobilitādā a sublimādā esse sperarēt. Cūqꝫ regales nūcij de virgis cōsēsu solli citarēt̄ pꝛomiserūt pntes qm̄ ipsi eā ad nuptiaꝝ cōsēsum inducerēt Timebāt eīn qm̄ sciebāt filiā vir gitatis bre ꝓpositū. ne si negaret assensum. tāta gl̄a de eiꝰ pntela periret. Educit̄ itaqꝫ virgo de do mo a patria ois fraudis ignara vt pote q̄ nesciebat q̄ duceret̄ Sꝫ cū puētū eēt ad locū atqꝫ itellexisset

se regali mrīonio copulandā flere cepit ⁊ gemē dicē se virginitatē suam regine ⁊ duō celi deuouisse · atqꝫ ideo nūq̄z mortali hoī se nuptură · Que eñ cū agno vgīnū glori a gaudē cupiebat in cel · exaltationē etiā regalē cū detrimento castitatis nō reqrebat in terris · Sꝫ pntes atqꝫ cognati oī cauebāt sollertia · ne hec ad regis noticiā puemret Verū cū virgi oīs euasionis demeretur occasio · tādē die statuto ad ecc̄az sci stephani adducitur in spōsalibꝫ ornamētis · vt scilicet ibi solemnit scd̄m morē ecclesiasticū regi regalit iungeret Sꝫ vbi ad ecclesiā ventū ē vidēs vgo xpi nimis inīnē piculū · atqꝫ maiori iā libertate potita infusa lacrimis gemēs ad beate virgis altare cōfugit Quo p cornu apprehenso eadē gemēs repetebat que prius · atqꝫ nunq̄z se fatebat ab altari auellēdā nisi sibi pmitteret vgitas pmāsura · Erubescūt pntes imo vt vere dicā insaniūt se scꝫ esse deplusos · Mirāt assistētes hij q̄ppe causā virgis nesciebāt · Ad regis aures tādē fama puenit · Qui vbi sacrū spōse ppositū intellexit · deuotionē castitatis atqꝫ ꝯstātie ppositū mirat ⁊ laudat · pmittēs eidem q̄ten9si ab altari se pateret abduci nō violator ꝫ ptector ⁊ custos ei9 castitatis existēt · Oia tñ inq̄t solemnit p̄pararet i vestibꝫ epulis atqꝫ ceteris nuptialibꝫ tāq̄z mihi desp̄osāda sit · neqꝫ eñ dignū est cū minori solēnitate eā celorū regi despōsari q̄z mihi · Fcāt itaqꝫ eā induui regalibꝫ vestimētis atqꝫ regalē coronā capiti ei9 desup ipoui Letātibꝫ igit oībꝫ · vgie quidē de obtētu pposito castitatis · rege vero cū ceteris de deuo cōe tāta i etate tā tenera ꝯuiuiū celebratuꝫ est · Quo expleto · oībꝫ regalibꝫ redimitā cū igēti gaudio fecit i ecclesiā sci petri monialē collocari So li vero pntes ei9 cū grādi ꝯfusione in sua reuersi sūt · dolētes viꝫ q̄ tā sperato honore defraudati essent · Virgo āt deo deuota vitā supstitem in dni exegit seruitio · atqꝫ nuptijs hui9 mūdi spretis puenit ad nuptias eternas · xxij

Nobilis quedā vgo noīe eufemia vouerat castitatē i ānis puerilibꝫ dn̄o · ⁊ votū suum vt vouerat strēnue adiplebat se corā deo ⁊ hominibꝫ ꝯseruās irrep̄hēsibilē · Pr hui9 secularis videns eā formosā liꝫ iuitā ⁊ oīb9 virib9 r̄nitētē cuidā comiti desp̄osauit · At vgo plena spū scō capellā intrabat · ⁊ proiciens se in terrā orabat r̄ginā misericordie vt eā in voto castitatis conseruaret · Et aduertēs q̄ ratione sue pulcritudis iacturā castitatis patiebat · accepto cultello āpli9 inq̄t vana pulcritudo occasio peccati nō eris Et hoc dicto nasū sibi p̄scidit ⁊ labia · Pater tirānus audiēs hoc vocato quodā crudeli suo rustico filiā illi tradidit in ācillā · mādās vt sub obtētu grē sue illā seruitijs rusticanis māciparet · At rustic9 ꝯpati nesciēs sanguini nobili vltra modū eā laborib9 ⁊ plagis affligebat · Et hec īda oia li

bent deuincebat. deo regratias q̄ i illū statū eā deduxisset i quo aliqd pro deo sustinēt ¶ Cū vero i dei seruitio septē ānis pmansisset. in vigilia natalis xpi in nocte vt mos ē xpianis comedē filia ad mēsā sedēte ipsa cucurrit i stabulū vt laudes redderet suo creatori. Sed rusticus nō visa vgie arrepto baculo eā q̄siuit. Et directis oculis in stabulū fulgor ibidē chorusc⁹ apparuit Et putās ignē ꝓpius accessit. ⁊ ecce vgo maria cū mltitudine vginū ⁊ āgelorū eā cōfortabat dicēs Cōstās esto filia q2 pro hoc seruitio dabit tibi corona regni celestis Qd rustic⁹ vidēs totā familiam clamore cōuocauit. ⁊ viderunt eufemiā nasū ⁊ labia pulcerrima hn̄tē ⁊ facie rutilātē. ⁊ omnes qui eā viderāt de imēso dono pulcritudinis deū laudāt. Cūq3 pater ei⁹ hoc audisset. veniam petēs in loco stabuli claustrū vginū cōstruxit In quo scā eufemia deo seruiens in breui q̄euit in dn̄o. .xxiij.

¶ Refert iacobus de vitriaco. Sā monialē quādā pulchrā facie pnceps diues ⁊ potēs i cui⁹ ptāte fūdatū erat mōasteriū cōcupiuit. ⁊ cū non p̄cib⁹ nec munerib⁹ sibi eam vsurpare posset mādauit per nūcios abbatisse vt vnū e duob⁹ eligēt. aut sc3 moialē illā sibi corrūpēdā trāsmitteret. aut ipse totū monasteriū ignib⁹ conflagraret. Terret vehemēt abbatissa vt pote q̄ sciret qm̄ nisi q̄ desiderabat obtinēt faceret peiora q̄3 dixerat. Vocauit a igit moniali illi scē regis edictū crudele denūciat Que tremēs ⁊ dolens cepit inquirere cur eā pre ceteris monialib⁹ sic amaret Audiuit a nūcijs propt pulchritudine inquiūt oculorū tuorū i te tā ardēti amore succēsus ē. Exhilarata illa atq3 segregata paruz a ceteris āb̄os sibi oculos pia crudelitate euulsit. atq3 cōponēs in disco presētauit mistris pricipis dicēs. Ite ⁊ principi vrō hec p̄sētate ex me ei dicētes. Ecce sagitte q̄ cor tuū tā importuno ardore cōfoderant. Habes qd desiderasti nūc eis vtē pro libitu. atq3 oculos cordis mei ita ctos atq3 illesos relinq̄. xxiiij

¶ Legit in itinerario ditmari q2 int ihrl'3 ⁊ bethleem est cenobiu3 vbi erāt scīoniales qn̄ terra scā pdita fuit pulcre valde. De quarū pulcritudine dū itellexit soldan⁹ voluit eis cōmisceri. ⁊ precepit ei⁹ vt sese pulcris vestib⁹ indueret et ornarēt nequidē incestū passure. Abbatissa aūt ea ꝑne sic ludibrio esset carni ⁊ diabolo. et ne castitatis sue liliū mergēt in luxurie cloacā sui laboris ānullās meritū. se sua⁹ q3 maluit mutilare q̄m corpe integro facie syderia inmūdissimū scortū existere Igitur tanq̄m diuinit⁹ edocta cum iam pre forib⁹ esset tirannus. premissa exhortatione hac cōfortatione vsa est Sorores venerabiles tempus tribulationis ac persecutionis nostre est Soldan⁹ nre vgitatis ⁊ pudoris inimic⁹ i prōptu ē man⁹ ei⁹ euadere n̄ potestis. vtami ego meo cōsilio ⁊ qd ego fecero vos q3 faciatis

¶ Et dum ratum singule accepissent · ipsa abbatissa primitus se naso mutilauit · et singule postmodum volun tate spontanea se mutilauerunt · ¶ Quo audito · soldanus vehementer amirans constantiam illarum et prudentiam obstupuit · et multum hoc factum et sue fidei tenacem constantiam approbauit ·

¶ Refert magister iohannes nider in formicario xxv In quodam rure propinquo satis ciuitati nurembergensi est virgo quedam ex pauperculis progenita parentibus · Hec cum esset iunior modo enim est grandeua · venusta fuit corpore et recta animo ac simplicissima · Nam circa primos sue pubertatis annos xpo suam virginitatem dedicare studuit · leuitates iuueniles fugiens et estus omnes sui cordis in xpm dei filium velut in sponsum suum cepit dirigere · Temptauit tunc ex aduerso et multis annis postmodum demonis nequicia contra hanc pugilem se erigens · et nocturno tempore nunc strepitibus horribilibus · nunc vero inopinatis parietum concussionibus · et tandem domus quam inhabitabat ruina fantastica a sciis quas faciebat orationibus sanctam virginem terrere conatus est · et a cepto proposito deicere Sed mentita est iniquitas sibi Nam virgo verbis sacre scripture et confessorum prudentium consilijs · proprijs quoque confortata orationibus mediante diuina gratia non modo hostis conatus paruipendit · sed diuina ex prouidentia in ea cepit hijs ventorum temptationibus ignis diuini amoris circa suum sponsum inflammari amplius Affectus enim eo tempore amoris cuiusdam ad xpi desponsacionem maximus cor angebat virginis · nullo quidem fedo aut terreno permixtus amore · sed gestiebat quatenus aliquo specificaretur certitudine se a xpo velut sponsam diligi · de quo in predicationibus ad virgines audierat deuotas exclamationes sepius fieri · Oratioque eius ad hoc tendebat desiderium · non absolute sed condicionaliter · viz si id dei voluntati foret beneplacitum · Cum autem in tali desiderio multis perseuerasset mensibus · quadam die in orto de cuius opere victitabat desiderium pauperis exaudiuit dominus · Nam cum a iuuentute rebus careret affluentia ortum sibi pro victu proprium coluit · et vaccam tenuit vnicam · cuius lac et orti herbas varias frequenter ciuitati intulit · et hijs venditis victum acquisiuit tenuem · Vix vllum sermonem fecim ad populum in eadem ciuitate solebat negligere · nec differre infra quindenam aut circiter vt reciperet diuinissimum eucaristie sacramentum · premissa prius sacramentali confessione · Igitur dum in orto post diuturna petite arre vota laboraret more solito in hanc verborum prorupit sententiam · O vtinam fili dei signum aliquod tue desponsationis ego paupercula et indigna mererer accipere in tali huius orti locello quo nunc oculis corporeis visum dirigo · Et ecce in eodem momento et locello vidit tres aut duos circiter violarum amenos flosculos Erat autem pro tunc tempus autumnale et circa festum beati martini quando in nostris partibus non dum omnium florum emarcescere solum amenitas verum etiam tunc glacierum et niuium gelicidia omnium fructuum et foliorum vires ab arboribus consueuerunt decerpere

et enecare de: bas in qui buslibet or
tulis. Causa est itaq; xpi virgo
et ex ammiratione territa. et tam inso
lito spectaculo violas manu colle
git ppria. et conseruauit sollicite vt
exinde amor et spes artius ad suum
sponsum grate succresceret. Verum
quia postmodum ex simplicitate mi
nima temptatio quedam et ambiguitas
in eam incidit. an ne hoc signum suf
ficiens esset arre illius quam tam sedule
a xpo poposcerat. ideo preces no
uas et suspiria acriora prioribus su
o sposo cepit porrigere vt certificare
tur amplius. Cum in sequenti anno
iterum in orto suo laboraret quodam
die. et ibidem in locum certum intuitum
dirigeret optando ex imo cordis de
siderio quatenus ibi reperiret in sig
num cristifere desponsationis anulum
aliquem si diuine voluntatis id esset.
Et en altera vice non spreuit deus
preces huius virginis sed repperit materi
alem quendam anulum quem vidi post
modum Erat autem coloris albi de mine
ra que nescio argento mundo videbatur
similior. Et in clausura vbi iungeba
tur in circulum due manus artificiose
insculpte extiterunt cancellati sibi mu
tuo fide porrigentes et sese arte con
stringentes. Fuitque locus inuentio
nis huius muneris tam inopinatus hu
mane coniecturationi. vt omnino de
sertus ab aliis videretur hominibus Hunc
anulum virgo gratissime seruauit in po
sterum. et altissimo suo sponso dein
ceps vt antea in labore manuum sua
rum viuere studuit quam antea letius Ad
didit etiam is quem diligebat vice
tercia in quadam visione nocturna se
virgini pure in loco quodam vt videba
tur mundo in ea forma ostendere et ad
amplexandum porrigere in qua solet pro
fidelium libris simplicium depingi puer
Iesus virginis et matris tractatus manibus tem
pore puericie. Vides igitur simplicem
virginem a xpo consolatam in presenti seclo
¶ Quidam turpissime xxvi.
vite dominam nostram non desinebat fre
quentissime collaudare. et quadam vice cum
ipse multum famesceret ambulans per
terre vastam solitudinem apparuit ei
domina nostra cum speciosis puellis cibum
afferens quamplurimum delicatum in scu
tellis turpibus et immundis et ait ei.
Comede Tunc respondit et dixit Cibus
bonus est et pulcher. sed non possum ipsum
comedere propter immundiciam scutellarum.
Tunc ait ei domina nostra. Laudes quas mi
chi dicis bone sunt et pulchre. sed
cor tuum immundum est. et ideo tuis lau
dibus non delector. Postmodum ve
ro per penitenciam se mundauit. xxvii
¶ Legitur in scala celi quod fuit qui
dam magister parisius qui omni anno sco
laribus suis qui eum continue audiebant
dabat florem lilii. Cumque quereretur ab
eo quare hoc faciebat. Respondit. Qua
tuor in lilio reperio Est ei ibi triplex
color qui denotat triplicem honestatem
cordis. corporis. et intentionis Est ibi
odor qui quamdiu non tangitur redolet. sed
si tangatur fetet. Sunt ibi septem foli
a et septem grana. Vt ergo cleri
ci et discipuli mei habeant plenari
am honestatem fugiant consortia
mulierum. ornent se septem virtuti
bus. et odiant septem peccata mor
talia. ideo do eis hunc florem scili
cet lilium. xxviii.

Refert magister iacobus de q̄dā religiosa q̄ cū diu seruasset virgitatē suā p̄sumptuose dixit iactādo q̄ nollet similis esse magdalene · Que ex hac presumptiōe infra breue tēpus a quodā gartione deflorata incidit i mala pessima et inaudita · ·xxix·

Tres erāt moniales i vno claustro socie spāles · ꝛ ex illis erāt due vgies · Hee āt singule studebāt se deuotas bte virgi exhibē · Mortua vero vna virgie · ꝛ iā vidua i extremis agēte · tercia soror superstes rogabat viduā vt p⁹ mortē rediret · ꝛ de p̄mio socie ꝛ suo certificaret eandē · Quod p̄mittēs si tn̄ foret de beneplacito dī expirauit · Die āt tricesima ista āte altare in orōnibus pcūbente appuit socia vidua inestiabili splēdore fulgēs minis ꝛ dicēs · Veni qz ad reditum obligasti me Et ecce modicā pte p̄mij mei · ꝫ bn̄dicta dies in q̄ nata sum · Illa vero ꝯfortata ꝛ resūpto spū quesiuit de statu prioris defuncte · Cui illa dixit · Si tot⁹ mund⁹ essꝫ pgamenū ꝛ mare icaustū · ꝛ oīa folia ꝛ gmia scriptoēs cū oībus hoībus qui fuerūt ꝛ sunt et erūt futuri · p̄mo oēs deficeret q̄z i mēsitatē premij celestis exprimeret Sꝫ parū p ait ad p̄sēs dicam tibi · Soror nrā in infinitis claritatibus me pcellit · ꝛ merito · qz ipsa heri chorea cū agno duxit cādidā cū multitudie cādidarū puellarū cātās cāticū singulaē solis virginibus appropriatū · ꝛ gerēs sertum de diuinis floribus ꝯfectū · Rogauit āt eā vt saltē ad horā mihi sertū ꝯcederet · que ait · Non expedit tibi · Tn̄ ab ipsis floribus dedit mihi q̄s attuli tibi socie mee carissīe · vt aliq̄lr̄ vtutē eorū q̄ntū sensus capere poterit hūanus ppendas Facto ergo ab ea circulari tactu in pauimento cū floribus tā miri odoris pcessit fragrantia q̄ illa soror pre suauitate rapta fuit i extasim Et sic vidua expleto pmisso ad celū redijt · Oēs qui monasterium intrauerūt p multū tēpus senserūt celestē odorē · Cōfessio · xxx

Refert doctor iacobus carthusiēsis i libro suo de pcc̄is mētalibus mōrlib⁹ · Romanus quidā pontifex fini vite appropinquās cappellano suo auctoritatē apl'icā cōtulit se absoluēdi sub plenaria remissione vt fieri solet i anno iubileo · Finita ꝯfessione bn̄ficiū absolutiōis obtinuit · obijt Nō multo p⁹ appuit eidē cappellano vultu mestissimo ꝛ veste lugubri · Requisitus an ipse esset papa defunctus Rn̄dit q̄ sic · Reqrit cappellan⁹ q̄re tā tristis appuit · Rn̄dit · qm̄ eterne morti adiudicat⁹ sum Qua re inqt cappellan⁹ cū tn̄ bn̄ficiūm absolutiois plenarie tibi ꝯfessione facta ipensum sit? Rn̄dit defūct⁹ Qm̄ supmus iudex absolutionem illā ratā nō habuit · Quib⁹ dictis disparuit Vtiqz de⁹ credit hoc voluisse reuelari ppt nos · vt si in viridi ligno hoc factū ꝯstat id ē in capite ecc'ie · i arido id ē i miori auctoritate q̄d fiet pēsarem⁹ xxxi

Legit i scā · ce · Duo p̄dicatoēs

ibāt p viā quorū vnus erat pēnitē tiarius dñi pape ⁊ scūs bō. ⁊ alter multū innocēs ⁊ pi⁹ Cū ergo iret p viā ⁊ ad quoddā castrū in quo erat mulier q̄ adulteriuʒ ɔmiserat cū q̄dā de pntela sua. ⁊ ꝑpt enormitatē peccati ⁊ erubescentiam humanā vndeā ānis absq; cōfessiōe tenuisset dū vidisset istos frēs extraneos in ecc̄a celebrātes dixit intra se Isti nō cognoscēt te nec vnq̄ʒ redibunt ad ptes istas ⁊ ideo istis dicet pcc̄m. Celebrata missa ad penitētiariū accessit. ⁊ stāte suo socio ex opposito cū pcc̄a sua cōfiteret. ad quālibet expressionem vni⁹ pcc̄i vn⁹ bufo exibat de ore eius. ⁊ saltādo exibāt ecc̄aʒ Tā de ɔfessi⁹ oibꝫ pcc̄is cū venisset ad illd pre verecūdia noluit cōfiteri. ⁊ dū absoluēt a penitētiario ⁊ ipsa vellet recedere. soci⁹ penitētiarij vidit q; oēs illi bufones cū vno alio maiori ⁊ enormiori forme turmatim igressi sūt os mulieris ⁊ vētrē. Recessit mulier nō cōfesso peccato recedūt ⁊ frēs. Et cū per vnā leucā iuissent soci⁹ penitētiarij ei reuelauit visionē quā viderat de muliē cōfitēte. Qui territus ⁊ tristi⁹ dixit. Celauit aliq̄d in cōfessiōe Et cū redissent vt eā ɔuerterēt. eā suffocatā ⁊ mortuaʒ inuenerūt Qui ɔtristati mō mirabili cū ieiunio ⁊ orōibꝫ cepert iplorarē diuinā clemētiā vt dignaret ostēdē quid significabat p visionē ostēsā. Tercia die apparuit eis mulier equitās sup draconē. ⁊ duo serpentes crudeles acāngētes collū ei⁹ sugētes ei⁹ vbera. duo bufones terribiles erāt sup oculos eius.. ac de ore ei⁹ ignis sulphure⁹ expirabat. duo canes deuorabāt crudelit manus eius Et due sagitte ignite immittebant p aures eius. in capite ei⁹ lacerte stabant. Quam cū vidissent frēs territi corruerūt. Tūc illa Nolite timē aīa dei. nā ego sū illa maledicta mulier q̄ fui vobꝫ alia die ɔfessa. Et qꝛ celaui in confessione tale peccatū sū adiudicata ppetuo huic pene. Tūc penitētiari⁹. Adiuro te p deū viuū ⁊ verū xp̄m vt informe⁹ me de duobꝫ dubijs. primū ē q̄d significat hec diuersitas penarū Tunc illa. Lacerte capitis sūt in punitionē ornamētorū capitis Bufones oculorū in punitionē corruptoꝝ aspectuū Sagitte ignite in punitionē diffamationū. c̄atationū. ⁊ imūdorum verborū Serpentes sugētes vbera in punitionē qꝛ sustinui immūdos tactus. Sʒ crudelitas canū in punitionē tactuū imundorū. ⁊ quia bona dedi de quibꝫ sustētari paupes poterāt xp̄i meis amatoribꝫ. equito sup draconeʒ qui inexpressibili dolore cruciat ⁊ ɔburit omē⁹ tibias ⁊ oīa viscera mea in punitionē imūdarū opationū. Tūc peniētiarius. Rogo vt soluas secundū dubiū meū. sciʒ q̄ sūt pcc̄a ex q̄bꝫ gētes hodie magis dānant. Tunc mulier. Hodie per omnē viam peccati ad infernum descendūt. sed mulieres per quatuor genera peccatorum. per peccatum luxurie. per peccatum vani ornat⁹

⁊ pictionis p pcc̄m sortilegij ⁊ p
erubescētiā ↄfessionis Cū ergo in
terrogaret̄ si poss; iuuari draco cū
mirabili cruciatu subito eleuās eā
ad infernum portauit. xxxij

Legit̄ in scala celi q̄ fuit qui
dā vir iust⁹ ⁊ honestus valde ha
bens vxorē sterilē. Rogauerūt er
go ābo dn̄m vt misertus eorū eis
plē ↄcederet. ⁊ ipsi eā diuino ser
uitio mācipar̄et Cūq; adiuti a de
o filiū habuissent. ⁊ transacta pu
ericia monachū statuissēt sanctis
sime suo creatori deseruiuit Et q̄r
pat̄ aliū filiū nō habebat vna cū
vxoē sua facultates suas sic distri
buebāt paupib⁹ vt iā pr̄es paupe
rū vocarent̄. Cū āt quidā iuueis
seruitor dn̄i vxorē adamasset. in
clinata ad pcc̄m ab eo ↄcepit fili
um. ⁊ ↄceptū occultauit cōtinuā
do ⁊ augmentando largitionem e
lemosinarū. Tandē pepit filiū; ⁊
extinxit ꝓprijs maib⁹ ⁊ sub lecto
ꝓprio sepeliuit. Tandē morit̄ ma
ritus ei⁹. Quo mortuo pl⁹ ⁊ sine
freno libidini cepit vacare. Et idē
o secūdo ↄcepit filiū. pepit. ⁊ ex
tinxit suis maib⁹ sicut pmū. Nec
ↄfitebat̄ hec pcc̄a alicui. ſ; in mul
titudie elemosinarū ↄfisā sine con
fessione sperabat saluari. Tādem
mulier infirmat̄ monet̄ ad cōfessi
onē. ſ; illa ↄtemnit Tandē mortu
a est ⁊ in infernū portata. Cui⁹
obitu; audiens monachus instā
ter ꝓ ipsa icepit orare. ieiunare. ce
lebrare. disciplīās accipe. Et dū
quadā die deuotissīe celebraret. vi
dit mr̄em suā corā se ⁊ duos draco
nes terribiles mamillas ⁊ totū cor
pus cruciātes Cū aute filius inter
rogasset q̄lit̄ ei esset. rn̄dit q̄ dā
nata esset ꝓpter verecundiā cōfitē
di. quia nullū bonū ꝓficit vbi vir
tus cōfessionis deficit. Tūc filius
quid significāt isti dracoēs. Tūc
mater ffet⁹ quos lactare debui p
prijs mamib⁹ extinxi. ⁊ ideo sunt
mihi dati i penā eternā. xxxiij

Legit̄ etiā q̄ in quodā mona
sterio monialiū abbatissa habuit
⁊ nutriuit neptē suā que in amoē
cuiusdā iuuenis exarsit ⁊ ↄsensit i
actū carnalē. ſ; q̄r ↄgruitatē tpis
⁊ loci nō habuit ipsū peccatū ope
re nō ꝑpetrauit. ipsa vero postmo
dū infirmata cū ab omnib⁹ casta
⁊ scā reputaret̄ hoc peccatū male
voluntatis nō confitens obijt. Et
cū abbatissa credēs eā fore sācta;
corā deo. post matutiās eā peteret
vt pro ipsa itercedēt p duos teter
rimos adducta dixit se ꝑpetuo
dānatā ꝓpt malā volūtatē quā cō
fessa nō fuerat. xxxiiij.

Juuenis quidā luxuriosus in
tētione mala intrauit rubetū vbi e
rāt infames mulieres Cui occurrit
diabolus dicēs. Vade āte te q̄r bn̄
tibi soluā suo tpe. Qui dū intrass;
vlteri⁹ occurrit sibi xp̄s in habitu
cui⁹dā monachi ⁊ quo deberet re
quisiuit appellās eū filiū Et dixit
Vos n̄ estis pr̄ me⁹ Ait ille Ego
sū pr̄ tu⁹. Et apta cappa ostēdit ei
man⁹ ⁊ lat⁹ q̄ ābo erāt crueta sic
apd crucifixū sol; depingi dicēs.
Credis ego nōdū q̄ ego sū pr̄ tu
us Tūc ille Dn̄s de⁹ me⁹. Dixit

ei xp̄s · Vade confiteri quia ille q̄
tibi occurrebat ante rubetū est di
abol⁹ ⁊ expectat te vt tibi frāgat
collū · Qui cū exisset de silua cum
ꝓposito cōfitendi diabolus eū non
agnouit · Et ille interrogauit dia
bolū dicens · Quē tu expectas ?
Cui diabolus · Certe tu non es ·
iste erat totu⁹ noster ⁊ mihi data
fuit ptās sup eum vt ipsū₃ ocāde
rem · tu vero alter es · Qui intelli
gens dei misericordiā circa seipsū
intrans claustru₃ confessus est · ⁊
sic in bono vitā finiuit · xxxv

¶ Legit̄ in scala celi ꝙ duo hoi
frēs oberrabāt in mōtibꝫ hibernie
Qui viā inuenire nō valētes dum
aspicerēt ante se viderūt quenda₃
hominē parue stature · Quē cū vo
cassent fugē eos cepit · Qui cu₃ se
cuti fuissent eū requisita via nolu
it r̄ndere · Sꝫ cū instarent ⁊ inqui
rerēt quis esset dixit Triginta an
nis demonibꝫ seruiui · homagium
eis feci · ⁊ sigillū eorū in manibus
meis porto · visitāt me in diuersi⁹
figuris · ⁊ quicq̄d p̄cipiūt facio sē
per · Cūq₃ vnus illorū sermonē ei
faceret allegando acerbitatē pena
rū iferni · vilitatē pcā · ⁊ infinita
tē diuine misericordie · ille cōpun
ctus querit ꝯsiliū quō poss₃ salua
ri · Tunc frater · Confitere omnia
pcā tua · quia virt⁹ ꝯfessionis tā
ta est vt frāgat oēm ptātē diabo
li · mitigat omnē irā dei · ⁊ induet
te oī virtute · Cū ergo ille cū pfe
cta ꝯtritioē ꝯfessus fuiss₃ · statim
sigillū deōnis est abrasū Tūc frē⁹
Vt cognoscas magis v̄tutē cōfes
sioīs sta hic in nemore ꝯsidens · ⁊
si diabolus cui tu fecisti homagiū
dū venerit te nō ꝯgnouerit · deu⁹
tibi idulsit pcā tua Qui ꝯsisus de
mia diuia deōnē expectauit · Et
postq̄₃ cū magnis equitaturis p⁹
recessū frm venisse₃ demō interroga
uit hoie₃ si frū eorū vidiss₃ · r̄ndit
Ego fui ille q̄ · xxx · ānī⁹ seruiui ti
bi · Tūc demō · Mētiris neq̄₃ · non
vidi te · ꝟ q̄ro illū q̄ sigillū meum
hꝫ in maibꝫ suis · Ille ergo audi
en⁹ accedit ad frēs ⁊ pseuerāt deo
seruiuit ·

¶ Cōtritio · xxxvi ·

¶ Refert gregori⁹ i omelia de
dece dragmis · Rii⁹ tpibꝫ victori
ni⁹ quidā extitit nō inopis substā
tie iuxta mediocritatē vite · Sed
q₂ regnat plerumq₃ in rerū opnlē
tia carnis culpa in quodā facinore
lapsu⁹ estq̄d debuisset valde perti
mescē · ac de sue morti⁹ immanita
te cogitaē · Reat⁹ igit̄ sui cōsidera
tione ꝯpūct⁹ erexit se ꝯtra se · mū
di hui⁹ oīa reliquit · monasteriu₃
petijt · In quo tāte humilitati⁹ tā
teq₃ districtioni⁹ extitit · vt cūcti
frēs qui illic ad amore₃ diuitatis
excreuerant · suā cogerent vitā de
spicere dum illius penitentiā vide
rent · Studuit namq₃ toto mētis
annisu cruciare carnem · volūtate⁹
ꝓprias frāgē · furtiuas orōnes q̄re
re · q̄tidiaīs se lacrīs libaē · despec
tū sui appetē · oblatā a frībꝫ vene
racōnē timē · Hic igit̄ nocturnas
frm vigilias p̄ueire ꝯsueuerat Et
q₂ mōs in q̄ mōasteriū situ ē ex v
no latere i secretiori pte ꝓminebat

illic consuetudinē fecerat ante vigilias egredi vt se quotidie in fletu penitentie quanto secretius tanto liberius mactaret. Contemplabatur nanq3 districtionē futuri iudicis sui. et iam eidem iudici concordans puniebat in lacrimis reatum facinoris sui. Quadam vero nocte abbas monasterij vigilās hūc latenter egredientē intuitus. lēto foras pede secutus est. Quē cū in secreto montis latere cerneret in oratione pstratū expectare voluit qn surgeret. vt ipsā quoq3 longanimitatē orōnis eius exploraret. Tū subito celitus lux emissa super eū fusa ē. qui in oratione prostratus iacebat. tātaq3 se in loco illo claritas respersit. vt tota pars regionis illius ex eadē luce candesceret. Quā abbas vt vidit intremuit et fugit. Cumq3 post longū hore spaciū idem frater ad monasterium redisset. abbas ei9 vt disceret an super eum tanti effusionē luminis agnouisset inquirere cū studuit dicēs. Vbi fuisti? At ille latere posse se credēs in monasterio se fuisse rn̄dit. Quo negante abbas cō pulsus est dicere quid vidisset At ille vidēs se esse deprehensum hoc qq3 quod abbatem latebat aperuit adiungens. Qn̄ sup me vidisti lucē de celo descēdere vox etiā pariter venit dicens Dimissum est peccm̄ tuū. Et quidē ops deus peccatum ei9 potuit tacendo laxare. sz loquēdo p vocē radiando p lumē exemplo sue misericordie nr̄ā ad penitētiā voluit corda cōuertere.

Nota

Quidā taberna xxxvij
rius ꝑmiās vinum oēs tam bonos qz malos in suam domū recepit et permisit ludere. chorisare. blasphemare. iebriari. lenones et meretrices simul peccare. Semel vna die dnica cū vinū de cellario portaret ante ianuā detulit hospitib9 extra domū sedentib9. quia domus plēa erat hospitib9. ecce vent9 turbinis eū violenter rapuit. et sursum in aera leuauit in cōspectu totius ppl'i Et cum sic a demonibus leuaret clamauit cōpuncto corde. O de9 quid fiet de aia mea. Tunc demones pmiserunt eū cadere in vno cāpo dicētes. Quia oblitus es omnia transitoria et corpus ꝓpriū. deum solū p anima tua cōpuncto corde rogasti. ideo nō possumus te vltra concludere. quia omnipotens non vult permittere nrām in te exercē voluntatē. eo q compūcto corde inuocasti eum. et si hoc nō fecisses cum corpe et anima te ad infernum duxissem9. et hoc dicto disparuerunt. et inuētus in campo reportatus est ad domum. et postq3 cōualuit se emēdauit et tabernam amouit. et amplius nō permisit aliquē in domo sua ludē. vel blasphemare. vel chorisare. siue alia mala in eius domo exercere.

Nota

.xxxviij.
Quidam demoniacus duct9 erat ad quendā sanctum virum q precepit demoni vt exiēt et nomē suū diceret. Nos ait ille sum9 tres qui habitamus in isto homine. et ego vocor claudens cor et officium

meum est cor peccatoris claudere
q non possz habere cõtritionẽ Si
vero contritionẽ habuerit tũc fra
ter meus q̃ hic moratur vocat claudens
os · q̃ laborat ad hoc q homo
non potest cõfiteri · Sed si cõfitet
et conuertitur tũc terá? frater me
us q̃ hic moratur vocat claudens
bursã · ne pecuia deficiat et icidat
paupertatem q̃ laborat ad hoc vt
non satisfaciat restituẽdo ablata
et iniuste acq̃sita · Et ille plures
nobis oibus acq̃rit · qz licet cõterũ
tur quãdoq3 et confitẽtur tamẽ ra
ro vel nunq̃z plene oia restituũt ·
et sic seipsos dãnant · qz peccatũ
non dimittitur nisi res ablata r̃sti
tuatur · ·xxxix·

¶ Fuit quidã hõ in quadaz fa
mosa ciuitate qui predicationi ver
bi dei nullo tpe voluit interesse · q̃
dam aũt die cõtigit q quidam fa
mosus predicator in illa ciuitate pre
dicaret · et cũ magna populi mul
titudo cõflueret ille ab aliis tract?
quasi inuitus ad sermonẽ venit ·
quem venientem intuens predica
tor vidit diabolũ retrahentez eum
cum cathena c? circuli ex pecatis
singulis texebãt · ⁊ituẽs circulos
cũ in singulis pcã singula cogno
uisset · de peccatis egregie predica
uit · ⁊ quõ pter pccm̃ habet dya
bolus in hoie dnium in tantuz · q
nõ pmittit eũ facere bonuz nec au
dire dei verbuz · Salomon inqnit
Iniq̃tates sue capiunt ipium ⁊ fu
nibus pccõrũ suorũ ɔstringit pec
cator Tunc ille vniuersa peccata
de q̃bus ille predicauerat veraciter
in se recognoscens cum postea au
disset ab eo oi vere penitenti q̃ztũ
cumq3 pccõri veniaz a dño repro
mitti · contritus valde cepit flere a
marissie · Tunc predicator vidit
vnã lacrimã ab oculis eius cadẽ
super cathenã que lacrima cathe
nam dirupit · ·xl

¶ Quid delectationi carnis va
cauit in tãtũ q nulli peccato car
nali quãtuncũq3 turpi vnq̃z se ne
gauit · Filiam non dimittebat p
ter mrẽz · nec ecõuerso neq3 sorori
siue masculis pcebat Cuz aũt ap
propinquauit morti fuit vocat? sã
ctus quidã heremita vt eius cõfes
sionem audiret Tunc iste ait Va
de qz maior ẽ iniq̃tas mea quã dei
mia · Tunc sãctus heremita Fili
ait kmie noli sic dicere · qz tanta
est virtus cõfessiois ⁊ pniẽ vt si do
leas de pcc̃s oibus tibi remittũt a
deo · Tunc ille peccator Magnũ
est quod dicis · Tunc heremita ·
Fac hoc quod dicam tibi · Ego
spoliabo me oibus bonis et meri
tis meis · ⁊ tu spoliabis te õnibus
peccatis tuis et sic non oportet te
dubitare nec desperare Quod cũ
peccator consensisset · et ambo cã
biuz fecissent · dixit heremita pec
catori · nunc narra michi que ma
la fecisti vt sciam de quibus habe
am facere penitentiam · Qui cum
infinita peccata expressisset ⁊ nul
lum peccatum secum retinuisset ·
ait heremita · Tu doles de istis et
vis q sacramentalis sit confessio
tua? Respondit peccator · Sic
volo · Tunc heremita · Et ego te

absoluo in nomine patris ⁊c̄ Cū ergo mortuus fuisset post mensē heremite apparuit· et dixit ei· ꝙ in via saluationis erat· Cum autē heremita r̄quirēt quid esset de meritis suis· de quib⁊ spoliauerat se Ait mortuus Deus tibi ea seruat duplicata· eo ꝙ abstulisti despe rationem meā et signuꝫ maxīe caritatis michi demonstrasti xli

Refert robert⁊ de licio in suo quadragesimali ꝙ quidam nobilis⁹ sed criminosus⁹ quodam tempore ab inimicis suis captus est· ⁊ qꝛ valde ei erant inuidiosi ⁊ exosi· visum est eis expedire vt ī instāti occideretur· Cernēs vir nobilis mortem sibi iminere et nullū esse remedium vite· supplici voce dixit ad illos Rogo vos intuitu dei· vt ad modicū mortem meaꝫ differre dignemini vt alicui sacerdoti peccata mea possim cōfiteri· Responderunt illi dilationeꝫ illā minus ratā cum posset interī ab aīās eripi de maibus eorū· et sic fieret error nouissimus peior priore· Cui cū precepissent vt ad decollandū se prosterneret· dixit hoc verbum De⁊ tu scis voluntatē meam Et subiūxit Animam meam virginis filio cōmendo sicqꝫ decollatus est Erat aūt q̄dam obsessus in ciuitate cui cum diceret̄ ꝙ de tāti morte tiranni gaudiū magnuꝫ cōplices haberēt· cum facinorosus⁹ fuerit miles· respondit demon Nequāqꝫ Vnū enī verbum dum mori debuit protulit propter quod saluatus est·

Conuersio· xlij

Refert magister geruasius in libro de mirabilib⁊ terrarum et imꝑialibus solacijs Wisuardus⁹ dominus castri calsini quod est in prouincia ꝓpe folca queriuꝫ ad loca sacra dnīce passionis visitanda maxima deuotione feruebat Disposita itaqꝫ domo et singul̄mare trāsijt et tandem post multos laboēs multaqꝫ pericula ad locuꝫ diu desideratum ꝑuenit Circuit loca singula predicationis passionis· ceteraqꝫ vniuersa in quibus dominum aut singulare aliquid gesisse aut docuisse cōstabat· tantoqꝫ feruoris igne succēsus est vt profūdis gemitibus· pectoris tunsionibus et lacrīs vberrimis vniuersa repleret· Veniens tādē ad locum natiuitatis i bethleem vbi dn̄s ipse cū diues eēt in oībus pro nobis pauper eff cūs de mr̄e nasci dignatus⁹ est· et in alieno presepio recliat⁊ est· iaꝫ igneus atqꝫ totus in lacrimas resolutus· cum aliud preter se quod rependeret nō haberet cogitauit fixumqꝫ firmauit in aīmo illius amore nunquā sē redituruꝫ in patriam· sed tanq̄ꝫ mendicum et exulem ibidem cū paūpere xp̄ō vsqꝫ in finē pauperem permansurum Progressus igit̄ peruenit ad mōtē carmeli· ne forte si maneret intra fines qui a peregrinis visitari cōsueuerāt ipē non oīno manēt incognitus· sed per frequentes eorū visitationes ab illa eum quiete qua soli deo vacare ꝓposuit ipedirent· Descendit itaqꝫ de monte carmeli in vicīnam solitudinem

miles cristi panes secū ferens · q̄ pauco tempori sufficerent Jllic er go ab omnib⁹ terrenis impedimē tis absolutus totum se in dei amo rem incendit · atq₃ preter deū₃ pe nitus nil curauit Sumebat q₃ p⁹ longa ieiunia de sicās illis paib⁹ paruū · vt in dn̄i seruitio poss₃ diu cius perdurare Quibus iā expēsis cum de quo in reliquū viueret non haberet essetq₃ in tam vasta solitu dine constitutus · totā spem suā in dominum erigebat Cumq₃ iā₃ viribus deficeret pre cibi inedia · ti meret q₃ de herbarū radicibus ede re ne pro cibo venenum sumeret ꝓ stratus in terrā oculos ad dn̄m ele uabat dicens Tu dn̄e qui per pro phetam dixisti Jacta cogitatū₃ tuum i dn̄o ⁊ ipse te enutriet · ⁊ ꝑ temetipsum · Jdeo dico vobis ne solliciti sitis · scit em̄ pater vester qm̄ hijs omnibus idigetis Et pri mum querite regnum dei ⁊c̄ · sub ueni in hac necessitate militi tuo ⁊ militie licet indigne stipendia pre bere dignare · fugit em̄ a me spes ois auxilij · ideoq₃ ad te cōuersus toto corde michi postulo misereri Nec defuit fideli seruo dn̄i fidele subsidium · Nam ecce vidit coruū quendam non longe a se in terra consedisse qui vnguib⁹ apprehēsa radice quadā extractā offert · p̄ mo q̄dem diligenter cōsiderādam deinde edendam militi iā pene pre mortuo · tq̄₃ docens quatinus tali ū₃ foliorū radicibus debeat i poste rum sustentari · Gustat ille obla tā radicem · et inuenit sapore quid dulcissimam · atq₃ nutrimenti vir tute vigorosam · Tunc confor ta tus et dn̄m de oblato solatio bene dicens totam vitam suam deuotis sime dn̄o dedicauit tanto quidem fidencius quanto copiosius ab eo se sensisset adiutum Contigit aūt post tp̄a multa vt quidā peregri ni serui militis de quo nob' sermo est venirent ad terram sc̄ā₃ Cū q₃ deuotiois affectu loca singula visitassent · inq̄rebant ab incolis si forte dn̄m suū₃ alicubi possent i uenire · nec desiderio suo fraudati sunt · Cumq₃ ad ipsius domiciliū peruenissent inuitantur vt de āno na sua secum pariter epularentur Appositis itaq₃ radicibus cū aqua frigida in leticia spiritali pariter gustauerunt · Tandem ab eo di missi cum redissent in patriam fa tebantur nunquā se tantam sapo ris suauitatem in aliquo etiam q̄₃ tumcunq₃ delicioso ferculo inuenis se · Jpse autem post longā ⁊ fide lem perseuerantiam tādē₃ feliciter in dn̄o cōquieuit ⁊c̄ xliij ·

Retulit frater hūbertus magi ster ordis predicatorūq₃ duo sco lares de eadē₃ natione socij ⁊ iuue nes religionem intrauerūt ⁊ in ea dem religione bene ⁊ deuote apd' deum ⁊ homines se habuerūt · Cū autem alter eorum laboraret in ex tremis · ⁊ alt̄ pro eo fleret dicens · se desolatum remanere in aliena terra · respōdit eger q₃ si hoc deo placeret et posset consolaretur eū post mortem certificans eum de statu suo · Cū autem eo mortuo

alius esset in oratione. apparuit socius eius valde tristis et afflictus. Et cum iste quereret causam rndit quod pro nulla alia causa pateretur penam purgatorij nisi pro hac quod cum darentur noui socci retinebat et occultabat veteres contra regule statutum. et adhuc erant abscoditi ad pedes lecti sui. et rogauit eum vt eos sibi acciperet et abbati redderet et rogaret abbatem vt eum de hoc in capitulo absolueret et orari faceret. quod et ille fecit. Postea apparuit ei letissimus et splendidissimus rogans vt cum eo foras egrederetur Quo facto vidit ante eum transeuntem maximam multitudinem candidatorum hominum et fulgentium et habentium retro super humeros cruces pulcherrimas in celo ascendentium Et statim secutus est secundus ordo longe pulchrior fulgentium hominum et ascendentium in celum. quorum singuli habebant splendentes cruces in manibus Post hos sequebatur tercius ordo pulcherrimus hominum candidatorum et quilibet eorum habebat vnum angelum sibi preambulum qui crucem fulgentem et speciosissimam ante eos ferebat. et transibant ascendentes in celum. Cumque ille quereret a socio suo quid sibi vellet hoc. rndit Priores erant qui intrauerunt ordinem in senectute. secundi qui in virili etate tercij qui in adolescentia sua. et cum istis deputaberis si perseueraueris in incepto et beatus eris. et ego cum eis per dei gratiam ascendo. Et hoc dicto alios secutus est. angelo precedente et crucem eius baiulante

Cum abbas serapion transiret per quedam vicum egipti et videret vnam meretricem ante ostium domus sue ad capiendas aias preparatam. dixit ei senex Expecta me sero volo ad te de nocte venire Quem cum expectasset credens quod aliquid secum senex deportaret et necessaria ad esum. veniens clausit ostium cum illa Cui dixit senex Sustine parum vsquequo legerim quod habeo. Incipiens autem senior psalterium. finitis psalmis singulis rogabat deum vt illam conuerteret ad penitentiam Quod cum videret mulier deum pro ea senem orantem incepit tremere et orare iuxta senem Finito psalterio senex incepit legere apostolum orando similiter Meretrix autem intelligens quod non propter peccatum ad eam venerat sed propter eius conuersionem compuncta est. et rogans prostrata vt duceret eam ad locum vbi faciendo condignam penitentiam saluaret aiam suam Tunc senior duxit eam ad monasterium virginum tradens eam matri virginum dicens. quod non imponeret ei vt alijs. sed quod ipsa peteret indulgeret. et ei permitteret ire quo vellet. Cum quibus cum fuisset per paucos dies videns conuersionem et vitam asperam aliarum ait dicte matri Ego peccatrix sum. Volo vespere comedere Post magis agnoscens se ait quod volebat per quatuor dies ieiunare. Post modicum dixit dicte matri. quod eam in modicam cellam includeret vbi per modicam fenestram administraret opus sibi condignum quod age

ret ꝓpter maxima peccā sua qđ illa fecit · Dicta aūt mulier reliquū tps in magna sāctitate vixit

¶ Legitur in scala celi xlv · q fuit qđam scolaris parisi⁹ qui de terra longinqua veniens ingres sus est scolas theologie cu⁹dā magistri q̄ legebat matheū Cūq; p̄ma die qua ei⁹ scolas itrauit legeretur · Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo ꝛc̄ Ille subito surrexit ꝛ dum icipet recedere cūctis admirātibus et interrogaret a magistro q̄d esset sibi dcm̄ vel factū quare dmitteret scolas suas ille rn̄dit nichil Sed anq̄ȝ plus audiā istud volo ope ꝯplere Et egress⁹ religionē intrauit ·xlvi·

¶ Legit̄ in scala celi q in quadā regione q̄daȝ pn̄ceps latronū habitabat q̄ tāte malicie ꝛ tāte ferocitatis fuit · vt oēs transeuntes iugularet · Hoc audiēs quidā scūs abbas cū bono equo et cū bonis idumentis ad locū in quo morabatur perrexit Et captus statim ductus ē ad pn̄cipē latronū · et cum interrogasset eum quid vellet · rn̄dit latro Equū ꝛ vestes vr̄as Tūc abbas Iustū est hoc q̄d petis qꝛ ista dei sūt ꝛ oīa Et iō cū multis ānis fuerī vsus iustū ē vt ꝛ tu vtaris Sed volo vt dicatis mihi quid facietis de eis · Rn̄dit latro vendemu⁹ et ememus nob victui necessaria · Tunc abbas Fili quare cū tāto labore ꝛ periculo acquiritis victū ꝛ vestitū vestruȝ Venite mecum et necessaria vobis mini strabo Cūq; ille rennueret ex eo q nō posset comedē fabas Dixit abbas Dabo tibi carnes et pisces vinum electū ꝛ paneȝ ꝛ lectū optimum ꝛ iō sequere me Qui acquiescens dū esset i monasterio statuit ei seruitorē q̄ cottidie mistraret ōnia premissa Et post dū latro comederet monachus in pn̄tia illius de mādato abbatis in terra sedēs comedebat panē ꝛ aquā Et requisiuit latro cām tāte pn̄e · Si inq̄t homicidium fecisti aut in fornicatione vixisti vt tā grauiter penite as ? Tunc stupens ꝛ tremens monachus Absit inquit a me vt hoīnem occiderim · aut vnq̄ȝ carnem meam luxuria fedauerim · quoniam in hoc monasterio ab ieunte mea etate cōuersatus sū Sed ideo hanc pn̄am facio · vt habeā deuȝ ꝓpicium in morte Tunc latro compunctus cū cōtritione dixit Ego miser infelix qui tot furta et hoīcidia · tot adulteria · tot sacrilegia feci nunq̄ȝ ieiunaui · Quō ergo deuȝ ꝓpiciū habebo Et prouolut⁹ cū lacrimis ad pedes abbatis · sic se afflixit in penitētijs vt oēs i abstinentia superaret ·xlvij·

¶ Milites tres sibi mutuo fidelitatem pronn̄serūt · vt in quacunq; necessitate se nō dsererēt Erāt i bellis ꝛ torneamentis strēnui · ꝛ ad omnia mūndi facta probi Contigit tādem q̄dā die trāsisse siluaȝ oēs in silētio · Cum aūt essent ext̄ siluā vnus eorū dixit · Miror q̄re sic obmutuimus in trāsitu silue h⁹ Et dixit vnus cām sui silencij eē hanc quia videns amenitatē silue

memor fuit amenitatis celestis quã causa etiam ceteri cõfessi sunt Qui bus senior dixit · Credo non sine causa hoc factum esse sed nutu dei vt sicut hactenus mundo ita nunc deo seruiamus · Quapropter cõsulo vt claustrũ ingrediamur et eandẽ fidelitatem in dño habeamus Quod factũ est · et laudabiliter et strenu e per aliquod tempus illi vixerũt Tandem duo iuniores ceperunt tepe scere · et hoc inuicẽ confessi sũt · et consolationẽ abinuicẽ quesierunt Venerunt ergo ad terciũ de statu querentes suo et inuenerũt eũ deo seruientem hilarẽ et deuotum · Vi dens autem ille vultus eorũ tristes dixit Ex multo ocio et tedio estis tristes et segnes · michi aũt totũ tẽpus breue videtur · quia semper oc cupor · Illis autẽ miratibus quibꝫ studijs et occupationibus tẽpus i penderet cũ sic ipse illiratus esset · dixit · Tres lrãs tãtũ iueni quas docuit michi magister meus in in gressu meo · quas legẽs quotidie nullo vnqꝫ tedio afficior · sed pre desiderio legendi deficit michi tem pus Vna scripta ẽ nigro colore · q̃ significat peccata mea · que denig̃ uerũt aĩam meam · et falsitatem et instabilitatem mundi et penas in ferni Hanc lego a mãe vsqꝫ ad mis sã Secũda scripta ẽ coloẽ rubeo · que significat passionẽ saluatoris nr̃i · q̃ multa pro nobis sustinuit · hanc lego a missa vsqꝫ ad nonam quãdo emisit sp̃m Tercia scripta est aureis litteris · hec ẽ amenitas et multiplicitas gaudij celestis · hanc lego vsqꝫ ad completoriũ · et sic expendo tempus meũ sine tedio · Quo audito ceteri multum accensi profecerunt de cetero et ipi

¶ Legitur in scala celi quod fuit clericus immundissime vite · Cui in visione senex appa ruit in manu librũ vite tenens in quo erãt scripta noĩa saluãdorũ Et quia iste cõtritus religionem intrauerat · dum i libro legeret no men suũ ita frequenter rasũ inue nit quod vix poterat sustiere pgame num · Et petens ab angelo causã ait Proposuisti pluries correctio nem et tunc erat scriptum et resili endo deletum · et nisi modo religio nem intrasses dampnatus fuisses ·xlviij·

¶ Legitur in scala celi quod scola ris quidam parisius fuit deliberãs intrare religionem · Cumqꝫ indu ceret socium suum ad simile opus · ille respondit · Manebo per triẽni um parisius vt sim magister in ar tibus · postea per quatuor annos in mõte pessulano vt sim magister in medicina · postea per quinquẽni um in bononia vt sim magister in legibus postea intrabo religionẽ Tunc intrãte eo lectum cũ istis v bis dũ in crastinum pro lectione vocaretur inuentus est mortuus · ·xlix·

¶ Corisare · ·l·

¶ Legitur in scala celi quod q̃daꝫ virgo militaris et decora valde cho reas miro diligebat affectu · Fra tri autem predicatori ad domũ e ius venienti et percunctanti · mos puelle exponitur · et ab ea nota

veritas non negatur · Frater autē auidus salutis eius · benigne sati⁹ requisiuit vt sibi rn̄deret dicens · Si daret᷑ opcio pro carentia gaudij vnius diei itegro āno secūduȝ libitū tuum frui delitijs · vel pro āni chorea vitanda quādiu vixeris et tibi cōplacuerit desiderabilē choreā mox habē presentē velle⁹ ne eligere ? Qua respōdente Vellem Cōclusit · vis ergo amorē h⁹ trāsitorij circuitus despicē · vt cū cristo et beata virgine ⁊c̄ cū oibu⁹ sāctis eū possis perhēniter possidē Illa diu tacuit Tandem ab alto trahens spiritū rn̄dit Pro nulla oīno re transitoria choree delitias abiurarē · sed solūmō ea cōditiōe facerē vt ipsa eternaliter vti possem Probate ergo et on̄dite michi q̄ in celo chorea ducat᷑ · ⁊ faciam qd̄ suadetis Cui frater · scriptū est in hieremia Adhuc ornaberis timpanis tuis et egredieris ī choro ludētiū · Itē in psal · Ibi beniamin adolescentul⁹ ⁊c̄ Itē in hy̅no Quocū q̄ pergis virgines sequūtur atq̄ laudib⁹ post te canētes cursitāt · hy̅nos q̄ dulces personāt Hijs et sil'ibus scripture verbis adiecit p̄babilē rationē dicēs Scias ne quia beatitudo sāctoꝝ est in oīm desiderabiliū copia et fruitione Si igit᷑ delectaret sāctos in celis choreas ducere et ibi non essent · non plāe essent beati · si careret aliquo optabili hoc eēt cōtra fidei rationem · Hijs illa auditis et intellcis porrecta manu ad honorē dei ⁊ sāctissime virginis marie deuouit · Parētes aūt eius feliciꝫ p̄posito delectati ad peticionē eius religiois sibi habitum acq̄rebant In domo igitur paterna per tres ānos deo obedienter hominibus socialiter sibi hūilit᷑ studuit famulari In quarto vero āno dicta soror febre ḡuissia corripitur et eius vita ab ōmibus desperatur · Cūq̄ eā amici ad suscipiendā extremā vnctioneȝ sepi⁹ hortarētur · rn̄dit · Integ̃ fide ⁊ sūma deuotione supplico me iūgi cum meus pater sp̄ualis scȝ cōfessor aduenerit · quia certa sū q̄ nō moriar eo absente Rogaui em̄ eū et īpetraui a sponso aie mee ihesu cristo tādiu iducias vite mee Ecce die tercio frater nichil sciens de egrota a remotis p̄tibus aduenit dei instinctu · benigne suscipit᷑ hūanius tractat᷑ Cui illa pater ait sācte · mō debeo vitā istā cōmutare et de licētia vitā facite me iungi · Data igit᷑ sācta cōione et vnctione a celo oculos non deflexit Tādem hilari vultu fratrē alloq̄t᷑ Pater sācte in cōuersione mea promisistis michi choreā in celis · cui⁹ promissi iā vos liberū eē dico · nā ihesum ⁊ scissimā matrē eius vidi cū virginibus · et choreā mihi perpetuā preparataȝ · Laudate dn̄m q̄ vnq̄ȝ nata fui · itolerabilē quid̄ penā sustinui in hijs locis in q̄bu⁹ virgines se huic seculo adaptare solēt · H̄ illa iā dicit᷑ breui tp̄is spacio terminari · ⁊ tūc sine purgatorio euolabo Cunctis igit᷑ cernētibus aiās et pre gaudio flentibus expirauit · ·li·

xx · nij ·

Puella q̄dā in die festiuo dū fieret sermo ad populuz. tota die in ludis ꝛ choreis se exercuit. de sero ad domū reuersa fessa resēdit in limie q̄escēs. Sed cū ad dormiendū vix oculos clausisset. a duob⁹ demoīb⁹ ad īfernum delata ē. et sic cōbusta vt nec capill⁹ in corpe ipsi⁹ manēt. Et totū corpus ei⁹ magnis vesicis occupatū fetorē intolerabilem exalauit. Vnus vero demon ticionē ardentem in os ei⁹ trudēs dixit Hoc habe ꝑ cantilenis q̄s ipudice sepius cantasti. Vestes ei⁹ nullum habuerūt adustiōis signū. que clamore ꝛ eiulatu euigilās matri ꝛ multis aliis narrauit Post hec fert̄ ad hospitale. vocat̄ sacerdos q̄ nullū peccatū mortale in ea īueīt. nisi ꝙ libenter īterfuit choreis et ludis lij

Legit̄ in libro de septē donis Juueīs q̄dā nobilis deo dicat⁹ in religione multū ꝓfecīt. Hic duz frequētib⁹ orōib⁹ icūberet. q̄d vice an̄ crucē orāti veīt i mētē q̄d eēt q̄d magis ad pccm̄ allicēt. et honori dn̄o āpli⁹ derogaret. ꝓstratus itaqꝫ an̄ crucē dū hoc sibi r̄uelari deprecaret̄ iuuenē quēdā spēcie intrare vidit i ecclāz ꝛ cū eo corisantiū multitudinē copiosā. Circueuntes ergo cū in primo circuitu iuueis ille venisset ad crucē ictū magnū dedit super clauos crucifixi Jn secundo circuitu ꝑcuciebāt vulnera manuū crucifixi Jn tercio arreptā crucifixi coronaz pedib⁹ cōculcabāt Jn q̄rto plāctū ei⁹ deridebāt Jn q̄nto faciē e⁹ ꝯspuebāt Jn sexto lat⁹ e⁹ ꝑforabāt Jn septimo ip̄suz blasphemabāt Cumqꝫ iuuenis in orōe cōstitut⁹ ꝛ ista cōsiderās surgeret vt tot xp̄i vitupia vindicaret ille q̄ ducebat choreaz apprehendit eū dicēs Tu rogasti deū vt ondēret tibi q̄d plus iuuentutē ad pccm̄ allicēt et ip̄sū dn̄m vituperaret ꝛ exaudiuit te de⁹ Jdcirco ergo ego prīceps tenebraruz choreas procurās huc veni vt oīa mala chorisatiōis tibi exponerem Nā ī chorea primo ē mot⁹ pedū ꝛ ōnsio calciamētorū. et hoc fit ī vituperiū clauatiōis pedū xp̄i. Secundo ē ibi extēsio brachiorū ꝛ cōiūctio digitorū. ꝛ hoc fit in vituperiū brachiorū xp̄i. Tercio ī modū corone circueūt vel coronā florū siue herbarū portāt in capite ꝛ tūc calcat̄ corona xp̄i Quarto fiūt ibi cātus in vituperiū planct⁹ cristi Quinto ē ibi ornat⁹. ꝛ isti spuunt in xp̄m Sexto ē ibi leticia vana ī corde eorū et isti aperiūt lat⁹ xp̄i Septio ē ibi tact⁹ ipudic⁹ ꝛ oscula ꝛ hij blasphemant cristuz Propter hec itaqꝫ de⁹ sūme ī chorea vitupat̄ et contēpnit̄ Ego āt ī ea vtor oīb⁹ armis meis scꝫ visu tactu. locutiōe cogitatione. ꝛ ꝑ has vias hoīes in vniuersa mala corruere facio. .liij.

Refert magister iohēs in d̄i ꝙ coloīa puella .xvi. ānorū in domo cognate sue fregit casu ollam terreaz Ob quod cognata ei⁹ grauiter indignabatur. Puella autē ob nimiam iram cognate nolēs comedē tātē cōpulsa a coḡta dixit

Si me oz ede in noie diaboli fiat
Sic mesã accedit bñdãone. me
se quã bñ sciebat dicẽ neglexit.
et in primo morsello vt putabat
muscã ori illatã sẽsit. quã cũ nul
la arte eicẽ valeret deglutiuit et i
mediate obsessa fuit Sp tñ vsuz
ratiõis bonuz hũit. licet sepe satis
vexaret a demone Cũ aũt in domũ
pntũ cũ magna mestiãa reducẽ
tur. ⁊ diutissie null9 repiret. q li
berare poss3. tãdẽ q̃dã fr̃ nr̃i ordi9
nunc magister gotfrid9 slussel sa
cre theologie pfessor. calamitati
pntũ ⁊ puelle ɔpaães. se de eius
exorcisatione itromisit. pacto ta
li precio vt si liberaret nihil terreni
exorciste daret. s puella in casti
tate solita si vellet libe ⁊ nõ in ma
trĩonio de cetero deo militaret. Le
git igit pat prefat9 missã ⁊ obtu
lit pro obsessa oblationez consue
tam. eadem interfuit officio. ⁊ in
nullo vexari videbat. Finitoqz
officio post satis diutinum exor
cismi actum membris omnibus
virginei corporis pene precontu
sis exijt demon. ⁊ ita virgo dein
ceps domino in castitate seruiuit.

.liiij.

Quãta sit vtus scẽ crucis ptz
in illo fideli notario. quẽ q̃dã ma
gus decepit et ad quendam locũ
in quez demones aduocauerat du
xit promittens qp eum multis diui
tijs faceret abũdare Et ecce vidit
quendã magnuz ethiopẽ super al
tum thronũ sedentẽ. et in circuitũ
eius alios ethiopes cũ lãceis et fu
stibus stantes. Tunc ille magn9
ethiops magũ predictuz vocauit
dicens. Quis ẽ iste puer? Et ille
respondit Dñe seruus vester est
Et tunc cõuersus demon ad nota
rium ait. Si vis me adorare et ser
uus me9 esse. et cristũ tuuz nega
re. faciã te sedere in dextera mea.
et multis copijs ditabo te Ille aũt
mox signuz crucis edidit ⁊ se xpi
seruum libere pclamauit statim
qz oĩs illa multitudo euanuit. Po9
hoc cum tẽplum sancte sophie p
dictus notari9 cũ dño suo intrass3
et ãte saluatoris imaginẽ ãbo sta
rent. vidit dñs eius qp predicta i
mago super notariũ ipsũ oculos
fixos haberet. et ipsũ attẽte respi
ceret. Qd videns domin9 ⁊ admi
rãs iuuenẽ ex pte dextera stare fe
cit. viditqz qp imago in illã iteruz
partẽ oculos reflexisset. ⁊ sup no
tariũ fixos haberet. Rursus fecit
eũ stare ad partẽ sinistrã Et ecce
iterũ imago oculos voluit. et no
tariũ vt prius dignant aspexit.
Tunc adiuratus a domio vt sibi
diceret q̃d apud dominũ deuz me
ruisses. propter qd sic eum ymo
go respiceret. Dixit se nullius ba
ni conscium esse. nisi qp eum coraz
diabolo negare noluisset.

Detractio. .lv.

Fuerũt duo socij clerici quo
rum vnus detractor erat pessim9.
sic qp de nullo poteãt bonum dice
re. Qui infirmitate detẽt9 cum ad
penitentiaz a socio moneretur par
uipendens mortem in nullo omni
no se emendauit. Et cum ad ex
trema appinquaret. adiurat9 a so

c

cio suo. promisit sibi q infra trigi
ta dies appareret ei si posset et si
de9 pmitteret et sic mortuus est.
et p9 paucos dies deo pmittete nō
p salute sua. sed vt ceteri erudirē
tur exēplo suo apparuit socio e9
ignitus foris icēdio infernali Ad
cuius cōspcm ille cū tremoꝛe cepit
deficē. et dixit ei. Ego sum ille i
felix quōd̄ socius tuus. pro quo
oras iamiter. qꝫ perpetue sū dānā
tus Et interrogauit quō successit
sibi in agōe. Rn̄dit cū essem i ex
tremis. ductus fui coraꝫ iudice et
cum obmutescerē pre timoꝛe. vidi
aīas mltas sole lucidioꝛes ad iudi
cem contra me man9 extendē. et
clamātes Vidica dn̄e sāguinē no
strū de illo mendace detractore.
q̄ nos apud hoie9 mēdaciter ifama
uit. Ad hāc vocē cū me iudex ispi
ceret torua facie et irato vultu. et e
go in ei9 cōspectu territus ꝛ cōfu
sus et de prolatis contra me malis
michi cōsci9 memetipsū ꝛ magnā
miam dei sū oblit9. ꝛ sic desperās
perpetue sū dānatu9 lvi.

Legit̄ de quodā epō i purga
torio existente q̄ vehemēter affli
gebat̄ i fetore clerici sui in iferno
existentis et ascendētis ad ipsū q̄
detractiones suas libent̄ audiebat
et eū nō satis corripuerat quāq̄ꝫ es
set in se satis bon9 epūs lvij.

In āglia q̄dā religiosus veste
non vita habitu nō actu detracti
onib9 assuet9 in extremis existē9
monitus est et rogatus q cōfitere
tur ꝛ de salute aīe sue sollicite cogi
taret. Qui rn̄dit q non faceret. in
terrogat9 quare dixit q nō pote
rat. Cū aūt multis verbi9 et psua
sioībus moneret̄ q in hac extrēa
necessitate tota mētis attētione et
cū fiducia spei curreret ad dīnam
clementiā explorādā. extrahēs li
guā. digito percussit eāꝫ et dixit
Ista lingua pessiā me dāpnauit
Quo dicto lingua sic itumuit q
vlterins eā reponē nō potuit in os
suum. et sic horribiliter expirans
oībus detractoribus exēplū dam
natiōis ondit. lviij

Legit̄ in libro q̄ d̄r fasciculus
moꝛū q scelēratus q̄daꝫ oēs detra
ctiombus suis lacerare cōsuetus.
moꝛte preuent9 ē nō cōfess9 Neqꝫ
em̄ merebat̄ vt ea lingua pcā ve
nenū euomeret. qua tam frequen
ter aliorū etiā innocētiaꝫ laceresset
Apparuit autē nō lōge post moꝛ
tē cuidā vite sue premia cōdigna
ondens Dēbat āt linguā q̄si igne
am ab ore vsqꝫ ad terrā depēdēteꝫ
quaꝫ crebris moꝛsibus idē ipē mo
moꝛdit. corrosit et expuit Cūqꝫ
particulati eā vsqꝫ ad fundamen
ta abscisā eiecissꝫ. rursus ad prio
rē quātitatē reformabatur denuo
corrodēda. Quesiuit viu9 a moꝛ
tuo Quidnā hoc designaēt. Qui
rn̄dit Qm̄ dū vixi p hoc mēbruꝫ
maledcīn oēs psequebar. idcirco
ab hoc tormēto ippetuū nō libera
bor. Per q̄ ei peccauit q̄s per hec
et punief. lix.

Legitur q quidam heremita
hospitatus apud quendam lato
num inuenit q vnam partem lu
cri sui expendebat in necessitates

suas · aliam in elemosinas · terciã in hospitalitatẽ · Cum autẽ egressus est ad cellam et rogaret vt deus ei bona sua multiplicaret · quia ea ita bene expendebat · responsũ est ei q forte ei non expediret Illo autez non acqescente · sed pro eo fide iubente · cõcessum est quod petebat · nam in mane latbomus cum causa operãdi murum ãtiquũ frangeret inuenit magnũ auri thesaurum · quo accepto factus est familiaris iperatoris et baliu9 et magnus pauperum oppressor · Quo facto heremita raptus ad iudiciũ vidit angelos de latbomo cõquerentes Quibus respondetur q fideiussor respondebit · Stupefactus heremita supplicabat beate virgini vt eũ iuuaret · Que impetrauit vt heremita ad eũ corrigẽdum mittatur Quod cũ facere vellet nec ei loqui posset sed ingerens se verberatus fuisset · reuersus ad cellam iterum rapitur ad iudicium · et sicut prius accusatus regina eũ iuuãte liberatus ẽ Mortuo tãdẽ imperatorẽ Alius succedens baliuũ capere voluit · sed ille fugiens et oia sua per dẽs ad pristina officia et pietatis opa rediit · ·lx

Quidã diues et valde pecuniosus hẽbat domũ suã maximã · coniũctã tugurio paupis c9dã laboratoris Cum aũt diues in loco suo et camera pre saturitate et sollicitudine torqueretur · nec posset dormire · audiebat paupem iuxta igculũ suũ cũ pueris suis letãtẽ · et p residuuz noctis in pace dormientẽ vsqueq mane dum vxor sua vix excitaret eũ a sompno ad laborez Quod audiens diues · inuidens e9 leticie cogitauit q eũ faceret participẽ sollicitudinũ et miseriarũ suaruz · et surgẽs de nocte apuit ostiũ domus paupis qd non erat multum seratũ · et bursã pecunie pepẽdit ad ostij cauillã quã mane iueniens paup et videns q erat pecunia noluit ire ad laborem solituz · timẽs ne sibi furaretur pecunia · Sz gemens et sollicitus qd inde facerz vt vicini sui vel vxor sua nesciret eum iuenisse illã et vnde venisset · Posuit eã in stramie lã sui fingẽs se infirmũ · iacẽs supra pecuniã vsquequo deliberassz qd inde facẽt · Et dũ per plures dies sic affligẽtur nec cãtaret · de nocte intrauit domum eius diues querẽs eũ · Et cum vxor sua assẽret eũ infirmuz in rnibus Ego inqt scio · vnde curẽ eũ · Et accedẽs ad eũ ait ei in secreto · Redde michi pecuniã meã que in tali loco accepisti · alioqn faciã te suspẽdi · q timẽs reddidit pecuniã et recuparauit solitam leticiam · Excoicatio ·lxi·

Legit̃ in scala celi q in diocesi balleuallẽsi qdã est arida silua et sterile qddã stagnuz iuxta siluã · c9 ãm asserũt icole loci talem Miles qdã abstulit eãdẽ siluã cuz stagno p violentiã a qbusdã religiosis Cũ ãt abbas ei9dẽ loci nec precio nec placitis recupare possz ablatã sibi possessionẽ venit ad locũ dicẽs silue et stagno Sic verã et debitã iurisdãonẽ iwb hẽmus

ita sub iterminatione anathematis
et excōicatiōis vobis inhibeo · ne de
cetero fructus vel res aliq̄s produ
catis vn̄ gaudeāt q̄ vos nobis iniu
ste abstulerūt · ⁊ ex tūc silua aru
it ⁊ stagnū sterile p̄māsit   lxij
¶ Narrat᷑ q̄ cū papa gregori⁹ no
nus āte papatū legat⁹ sedis apl'i
ce ī lombardia iuenit in quadā ci
uitate maiores cōpugnātes q̄ pro
cessum ei⁹ īpediebāt ¶ Cū altera ps
staret ad arbitriū eius de pace re
formāda ⁊ altera cōtumax nollet
cōsentire · atq; excōicasset capitane
um illi⁹ dissēsiōis q̄ solus pacē īpe
diebat · et ille excōicationē cōtēp
neret · cicōnie multe q̄ nidificauerūt
super turres ⁊ caminos dom⁹ ei⁹ re
cesserūt ⁊ nidos suos trāstulerūt ad
domū alterius capitanei dcē guer
re · q̄ paratus erat stare sub mādato
predcī legati · Qd' videns ille cōtu
max hūiliauit cor suū ad absolu
tionē procurādā et ad voluntatē
dn̄i legati faciendā · Quo absoluto
dcē cicōie nidos suos sup domū su
ā reportauerūt   Gloria celi lxiij
¶ Cōtigit aliqn̄ frēm iordanū
generalē predicatorū loq̄ cuid' ob
sesso · Quesiuit a spū imūdo vbi fo
ret libentius · R̄n̄dit In celo · Et cū
scrutaret᷑ cām q̄re magis desideraret
eē ī celo · rn̄dit vt faciē creatoris vi
deret · Quesiuit magister quā liben
ter videret · rn̄dit spūs paulo āpli
us vidi quā ad ictū oculi · Et ꝓpter
tā diu denuo videre faciē creatoris i
nouissio die vsq; ad diē nouissim
solus oīm dāpnatorū spirituū pe
nas velle sustinere · Quod audiēs
magister expauit vehementer · ita
vt non videret᷑ ī eo spūs · Postea
ad se reuersus dixit spūi Optie di
xisti mihi · Sz oro te vt alicui⁹ pul
chritudinis cōpatione dicas michi
ad pulchritudinē dei · Et rn̄dit
spūs neq; Stulte q̄siuisti q̄z non
potest enarrari Sed ꝓpter instāti
am peticiōis tue vnū tibi narrabo
qd' tamen friuolū ē et penitus nihil
respcū veritatis Considera inquit
q̄ si ōnes pulchritudines oīz pul
chritudinū terrarū siue celorū atq;
gēmarū vitri auri argenti florum
atq; ōmium metallorū · et eorū oi
um que pulchritudine sua visum
delectant redacte eēnt in vnū · et
oēs stelle ad solis silitudinē luce
rēt · ⁊ sol pre oib⁹ stellis lucē habe
ret iā predcās · et oēs ille pulchre
stelle ⁊ sol radios suos iactarēt in
pulchritudinē vnā · Scias hoc ꝓ
certo q̄ ōnis illa pulchritudo hūa
nā estiatione excellēt ⁊ tamē icō
pabilis esset illa pulchritudo ad
pulchritudinem creatoris · sicut
nox cū tenebrosior ē ad diē cum
lucidior ē · Ve ergo illis q̄ sepabū
tur ab illa iestimabili gloria
¶ Erāt duo milites   · lxiiij ·
socij valde familiares quoꝝ vnus
dixit ad sociū suū Amice tali die cu
riā tenebo · ⁊ volo q̄ tu promittas
mihi q̄ in ea seruias Et ille respō
dit Et ego tali die curiā tenebo ·
et volo q̄ tu siliter seruias · ⁊ ꝓmi
serūt sibi mutuo Anteq̄z vō p̄m⁹ te
nēt curiā suā soci⁹ su⁹ defūct⁹ ē ·
Cōstituto aūt die vnus tenebat
curiā suā · ⁊ ecce in isto prandio

miles ille qui mortuus erat adue
nit et ministrauit Finito autē prā
dio dixit socio suo Socie ecce cō
pleui quod tibi promisi . q2 i curi
a tua ministraui . volo ergo q2 tu fa
cias quod tu michi promisisti Il
le respondit Socie nonne mortu
us es et quō possum ire ad curiam
tuam. Ille vero ait Dnīca die qn̄
redibis de missa . inuenies āte ianu
am tuā stātem albū equū insella
tum . et duos leporarios albos . et
ipsi te ducent ad curiā meam et re
ducent huc . Prius tamē dic dili
genter oīa peccata tua . Dnīca au
tem die post missā inuenit miles e
quum et leporarios et cōfessi ascē
dit equum . Interrogauerūt autē
quo iret Ego inqt vadā quo de9
velet et reuertar Tunc cepit sequi
leporarios per campos et siluas et
deserta . et equus ibat tā velociter
q2 nec ventus posset eū sequi . In
quoddā aūt nemus venientes in
uenerūt domum cuiusdā heremite v
bi substiterunt leporarij Tunc mi
les recogitans aliqua peccata . de
q̄bus non fuerat cōfessus descēdit
et illi hereite cōfessus fuit . et iterū
super equū ascendit . Postea ve
nerunt āte magnū palaciū . et ibi
substiterunt Miles autē descendit
et ecce socius suus scz ille mortu9
egressus est ei obuiā dicēs . Ecce
multum tardasti adhuc rstat ta
men vnum ferculum . de q̄ ministra
bis . intrās autē palaciū iuenit icer
tam multitudinē comedentē incō
parabilis pulchritudinis Et ille mi
les q2 finitū erat cōuiuiū quasi so
lummō de vno ferculo ministrauit .
Et accessit ad eū socius suus ille
mortuus . et ait illi . Iam ṁe oz te re
uerti in domum tuā Et ille rn̄dit
Dimitte me pro deo hic aliquātu
lum morari in ista societate Cui re
spondit socius oz q2 tu stati rece
das q2 multo pl9 moratus es quā
credas Tūc reduxit ad equū . et
ille cōtinuo ascendit et leporarij
precedebāt eū . et venit ad locum
vbi manserat ille heremita cui ip
se cōfessus fuerat . et nō inueit nec
domū nec aliqd nisi monticulum
in quo fuerat dom9 hēmite . et po
stea veit miles iuxta villā suā et
vidit siluas extirpatas . et villas i
mutatas . et cepit supra modū ā
mirari Tādē puenit ad domū suā .
et iuenit vbi domus sua fuerat ab
baciā quādā edificatā et veit ad
portā et vocauit portariū Porta
rius vero q̄siuit ab eo q̄s ipse essz
et q̄d vellet Ille vō rn̄dit se eē do
minū illi9 loci et toci9 ville Porta
rius vō nūciauit abbati et vba mi
litis Tūc abbas veit ad portā . et
iuenit ibi militē . et cōuenit cōuēt9
et tota villa Cūq3 miles iterroga
ret vn̄ tā cito veisset abbacia i mā
siōe eius . rn̄dit abbas q2 pl9 quā
p ducētos ānos ibi fueāt Miles āt
affirmabat q2 eadē die de villa il
la discesserat et abbacia nō erat . s3
domus sua Accessit aūt qdā senex
q̄ dixit se audisse ab auo pris sui
q2 q̄dā dn̄s isti9 ville quondā di
scesserat cū equo albo et duobus
leporarijs qui dixit se reuersurum
Et cōputato tempore iuenerunt

q miles ille moraz fecerat plus q̄z ducentos ānos · q tñ nō credebat se moratū fuisse per vnū diem Tā tum em̄ gaudiuz et tātā delecta tionem habuerat in illo cōuiuio · q videbat sibi q ipse morā nō fe cisset nisi vna hora cū tamē per du centos annos ibi fuisset · sic patet quō societas dei ē delectabilis

Legitur i libro ·lxv· exemplorū q fuit qdā monach? qui legens in matutinis cū alijs frī bus Mille ānī āte oculos tuos tā q̄z dies hesterna q preterijt mira tus ē nimis · quō illud essz possibi le Erat em̄ sanctus et deuot? val de · Post matutinas ergo mansit in choro in sua deuotione vt con sueuerat · et petiuit sibi illū versuz reuelari a deo · et incepit diescere · et cum staret auis pulcherrima ā te oculos ei? volauit et auolauit · Sequebat eam qz tactus fuit itē tus ad visionem ei? Tādē volauit extra ecclesiā tamen sēper ꝓpe ip sum vt posset videri · ꝛ ita ꝓpe vt posset apprehēdi Tādem deduxit eum extra claustrū · ꝛ vlterius de duxit eum per vnum nem? quod fuit āte claustrū magnū ꝛ spacio sū valde · Et ibi monachū illū de tinebat per dulcē melodiā per tre centos ānos nunc auolando · nunc appinquando quousq̄ oēs mona chi dicti monasterij essent defun cti Et pre dulcedine tātus dicte auis nō esuriuit nec sitiuit nec co medit nec bibit Postea auis auo lans monachum dimisit Statim monach? ad se reuersus monaste rium suuz pecijt quia ꝓpe erat · pu tans se eadem nocte post matuti nas recessisse · Iam erat hora tercia vt sibi videbatur ꝛ se petiuit intro mitti Dixit portarius quis esset? Qui dixit · Suz sacrista isti? mo nasterij · qui post matutias egres sus sum · Portarius putans eum delirum non cognouit eum oino · tamē requisiuit ab eo noia fratrū scz abbatis prioris ꝛ cellerarij Re citauit ergo nomina eorū q erant temporibus suis ꝛ portario oino incogniti erāt · Et admirās mona chus q non intromitteret euz ꝛ si mularet se nescire noia fratruz · pe tiuit vt duceret eū ad abbatem · Ductus autem ad abbatem nec ipse cognouit abbatem · nec ab bas econuerso eum Et inquisiuit abbatem de predecessore suo · ꝛ sic inuentum fuit q abbas ille cuz a lijs quos nominauit ante trecētos annos esset defunctus · Tunc osē dit abbati et omnibus fratribus quid deus secum operatus est per tot annos in heremo per auem et illum versiculum Mille anni ꝛc· et de gaudio paradisi · et tunc ip sū in fratrē receperunt q statiz sūp tis sacramentis ecclesiasticis dulci ē obdormiuit i dn̄o ꝛ ad gaudia vi te eterne peruenit Gula ·lxvi·

Aug? in libro cōfessionū ait q erat quedā decrepita mulier q ꝓpter senectā ꝛ optios mores ho norabat · hec curā gēbat filiaruz mr̄is augusti q nō pmittebat eas pt horas qbz ad mēsā pntū mode ratissie alebāt etiā si excādescerēt

siti nec aquam bibere. precauens cõsuetudinem malã. et addens verbum sanũ et memoria dignũ. Dicens puellis. Modo aquã bibitis quia in ptãte vinum non habetis Cum autem ad maritos veneritis et facte estis dñe apothecarum et cellariorũ. aqua vobis tunc vilescet et sordebit. Sed mos potãdi permanebit. et sic frenabat auiditatẽ tenerioris etatis et ipsam puellarũ sitim ad honestũ modũ deducebat vt iã nõ biberet qđ nõ deceret lxvij

¶ Similiter narrat augustin⁹ q mater sua aliqñ puella ad mensã pentum bibebat vinum modicũ et ita ad illud modicum modica quotidiana addendo in eaʒ cõsuetudinem prolapsa ẽ vt plenos mero calices faciliter et biãter hauriret. Vnde cum ãcilla quedam cũ ea quadã die litigaret. obiecit ei hoc crimen vocãs eã meribibulã Quo verbo tãta verecundia est pcussa q feditatẽ sue cõsuetudinis respexit et de cetero se in hoc correxit. lxviij.

¶ Vidi enĩ quẽdã deuotũ religiosũ qui cum fuisset in infirmitorio aliquãto tpe et appinquaret ei dies i quo oportebat eũ redire ad cõuentũ. aduertẽs qđ agebatur in aia sua dixit in quodã solacio et hilaritate q ita videbat̃ ei difficile redire ad conuentum sicut a principio relicto seculo intrare ordinem. Valde ergo cauendũ est viris sanctis ab hmõi illaqatione

¶ Legitur in scala celi .lxxi

q fuit diues quidã qui de suo corpe quãtũ poterat curabat. delitias in cibis et potibus. i vnguẽtis et balneis. in lectis i indumentis et ornamentis auidissĩe reqrebat. Quia vero erat sapiẽs quo ad mũdum. factus ẽ senascallus regis francie. et tunc incepit in tãtũ delitijs affluere q pinguedo ei⁹ per cutem vix poterat restringi Coc⁹ autẽ suus q ei cum magno studio seruiebat semel dixit sibi. O quã magna iflãmatio erit dñe mi. qñ ista pinguedo vrã erit coniuncta igni inferni Quod ille cõsiderans incepit dicẽ itra se Vere iste dicit verũ. sed non sic erit. et assũpta penitentia deũ per carnẽ placauit qui per eam vituperatus et offensus erat. .lxx.

¶ Quidã archiepiscop⁹ vir magne honestatis cuʒ se posuisset in mensa et apportate fuissent ei fic⁹ qs multũ diligebat accepit vnaʒ volens eaʒ comedere ante bñdictionẽ quaʒ tradiderat obliuioi. Cũ ãt hoc aduertissʒ deposuit eã et dixit gule sue. Dña gula nimiũ festiabatis et iõ facietis hanc pñiaʒ qꝛ hodie nõ comedetis fic⁹ et stãtibus ficub⁹ corã se nõ cõedit ex eis p totã mẽsã ¶ Humilitas lxxi 117

¶ Rex qdã norwegie dacie et ãglie noĩe knoth cũ floreret maximo vigore ipĩ sui sedile susũʒ i litore maris ascẽdẽtis stati poi iussit. et alloquẽs mareᷓ ait Impono tibi ne ascẽdas terrã meã. nec vestes nec mẽbra dñatoris tui madefacẽ psumas Nihilomi⁹ mareᷓ ascẽdit et

terrā ac pedes eius madefeciat Quo facto ille resiliens ait Sciāt omnes habitatores orbis vanā et friuolam esse regis potētiam · nec regis quempiā noīe dignum preter euz cuius nutui celum et terra et mare obediunt · Et nunq̄ʒ postea capiti suo coronaʒ aureā imposuit sed super imaginem saluatoris ī cruce eam posuit in laudeʒ regis eterni ·

Ihesus · ·lxxij·

Refert vincentius quia mos ē cluniacēsis monasterij pre ceteris solemnitatibus natiuitateʒ domini quodā singulari affectu agere · et cantuum melodijs · cereorū ac censioibus · quodqʒ longe prestācius est spirituali deuotiōe multa cum lacrimarū perfusione · cū angelis solemnisare · Hac igitur instāte festiuitate frēs more solito se et sua oia preparauerūt Venerabilis ille pater hugo qui adhūc senex superat capitulum vbi frēs cōuenerant ingressus hec ad omnes verba protulit Noueritis fratres benignum ihesū disposuisse nr̄is interesse solemnijs At cōtra hostem nequam inuidia laborare vt aliquas tenebrarū suarum nebulas tanto splendori possit immiscere · Frater enim ait quidaʒ · se vtiqʒ dans intelligi · hac nocte vidit matreʒ misericordie ipsūqʒ filium quem prīti genuit nocte dulcissio gremio continere · eiqʒ sanctorū angelorū multitudineʒ cū īmenso lumine astare · Et cum in natiuitate domini monachi cantando recognosceret beneficium incarnationis dn̄i · hugo abbas cluniacensis vidit ordines angelorū psallenciū · et ōne genus musicorum dicentium Gloria in excelsis deo Ideʒ deus puer exultabat · et cordis leticiā gestu corporis et plausu manuuʒ demōstrabat · et conuersus ad matreʒ aiebat · Cernis mater noctem natiuitatis mee q̄ imminet gaudijs illustrandā : ī qua et prophetarum oracula et angelorum precōnia reuelabuntur · et de meo ex te ortu oīa simul celestia et terrestria letabuntur · Vbi est nunc hostis mei dampnati perfidia? Vbi est potestas qua āte hoc singulare gaudium dn̄abatur? Quo ille ipudens audito de latibulo suo egressus a longe se presentabat et ignominiose deturbatus cuʒ multo plāctu et vlulatu vt admitteretur orabat Et si ait in nulla parte ecclesie admittor in aliquo saltem reliquarū officinarū loco suscipiar · At filius virgīs Vade inquit lucifer et ne te mea sententia preiudicatum lamēteris tempta quod poteris · At ille solum aditum capituli pecijt et intrare non potuit In tātum enim se tumidum et capituli introitum angustum iuenit · vt nullatenus introire valeret · Vere enī inflatus superbie veteris apostemate per huilem aditum non potuit transire · Inde ad dormitorium fratrū gressum cōuertit · et fantasijs solitis se eos inquietarē posse cōfidens introire temptauit Sed eadeʒ crassitudie sua ab ostio repulsus est Postremo ad refectoriū nocendi spē

cõtulit. ibi ꝓpter aliquantulã cor
poris curã maiorẽ suspiciõs mentiũ
icurrã. ibi etiã tot obices ex diuio
rũ verbo ꝯlectõne tot trabes ex de
uotione auditorum. tot repagula
repperit ex caritate sibi inuicẽ suiẽ
tiũ. vt nullomõ vltra valẽs ꝓcede
re cogeret retrocedẽ. Sic ab omi
bus officiis deiectus a cõspectu
pijssimi redemptoris et gloriose ma
rie matris eius cũ ea qua dignus
est confusione pestifer ille recessit
Cauti ergo o fres estote et imẽsas
grãs oipotenti et misericordissimo
saluatori agite. quia et neqssimum
hostem a nobis expulit. et ipse no
biscũ festũ celebraturus intrauit.

Refert bonauen . lxxiij.
tura in vita sancti frãcisci quia cõ
tigit anno tercio ante obitũ sancti
francisci. vt memoriã natiuitatis
pueri ihesu ad deuotionẽ excitan
dã apud castrũ grecij frãciscus di
sponeret agere cũ quanto maiori
solemnitate valeret. Ne vero hoc
nouitati posset ascribi a sũmo põ
tifice petita et obtẽta licẽtia fecit ꝑ
parari presepiũ. apportari fenũ.
bouẽ et asinũ ad locũ adduci. Ad
uocant fres. aduenniunt populi.
personãt silua voces. et venerabil
illa nox luminibus copiosis et claris
laudibus qz sonoris et consonis re
splendens efficitur atqz solemnis
Stabat vir dei corã presepio pie
tate repletus respersus lacrimis et
gaudijs superfusus. celebrant mis
sarũ solemnia sup presepe. leuita
xpi francisco euangeliũ cantãte.
predicat deinde populo circumstã
ti de natiuitate paupis regis. quẽ
cũ nominare vellet puerũ de beth
leem pre amoris teneritudine nũ
cupabat. Miles autẽ quidã virtu
osus et verax ꝓpt xpi amorẽ secu
lari relicta milicia viro dei magna
fuit familiaritate ꝯiunctus dñs io
hãnes de grecio. hic se vidisse asse
ruit puerulũ quendã valde formo
sũ in illo presepio dormientẽ. quẽ
beatus frãciscus ãbobus ãplexãs
brachijs excitare videbat a somno
Hanc quidẽ deuotã militis visio
nẽ nõ solũ videntis scitas credibi
lẽ facit. sed et designata veritas com
probat. et miracula subsecuta cõ
firmant Nam exemplũ xpi confi
deratũ a mũdo excitatiuum est cor
diũ in fide xpi torpentiũ. et fenum
ꝑsepij reseruatũ a populo mirabi
liter sanatiuũ brutorũ langentium
et aliarũ repulsiuũ pestiũ diuersa
rũ. glorificãte deo per omnia suũ
suũ. sancteqz orationis efficaciã e
uidentibus miraculorum ꝓdigijs de
monstrante. lxxiiij

Erat quedã virgo nobilis q
tuordecĩ annorum que beate virgi
valde erat deuota. Hec gloriosam
virginẽ rogabat continue septem
annis vt sibi dignaretur ostẽdere
filiũ suũ. Que cũ in vigilia natiui
tatis dñi orationis causa sola capel
lam intrasset. apparuit ei virgo pul
cerrima tenẽs filiũ in manibus et al
locuta est ṽginẽ dicens. Accipe
filium meũ et lude cũ eo. Que gau
dens fecit. Cui puer. Diligis ne
me? Et illa Omnino Et ille Quã
tum? Tunc illa. Plus q̃ corpus

meuz · Cui puer · Si diligis me · Et illa · Plus q̄z cor meū · Et ille sus ait · Quantū plus corde tuo diligis me · Et illa · Nescio dicere ꝙ ipsū cor loquat · Quo dicto · statim cor eius pre amore scissum est Tūc beata virgo accepta aīa eius in concentu angelorū deduxit i celum · Ad cantū vero āgelorū familia cucurrit · et virginē mortuā inuenientes · odore inenarrabili sunt repleti · Et frēs predicatores q̄ aderāt cor eius aperiētes scissum inuenerūt · et in eo scriptū aureis lris · Diligo te plus q̄z me · quia tu creasti · redemisti · dotasti me · lxxv

Quidā mōachus quadā vice stetit in choro cū cātaret Incarnatus est de spū ꝛc̄ · Et cuz alij frēs inclinarent ipse stetit cum erecto collo et se nō inclinauit · Affuit diabolus dans ei alapham dicens · O monache ingrate quō sic stas erecto collo · Cur nō inclinas te cū frībus · Nōne audis ꝙ cantat ꝙ deus ꝓpter te factus est homo · Si ꝓpter me miserū tantū fecissz · ego sibi i ꝑpetuū inclinarē · lxxvi

Quidā subprior cistercienses ordis amās tenerrīe infantiā saluatoris recolebat frequentius qualit ipse saluator ꝓ nobis a btā virgīe conceptus et enixus et lactatus fuerat et nutritus · qui ꝑ hoc in grā simplicitatis et innocentie ꝑfecit mirabilit · et amicus effectus btē vginis hausit deuocōnis grām abūdāter Die ergo quodā cum in refectorio cū ↄuentu comederet · raptus in extasi vidit btām virginez formā pulcherrimā et int brachia puerum pulcherrimum portantem ꝑ refectoriuz intrantē · et ex sua simplicitate nondum intelligens visionē · mirabat quomodo mulier cōtra institutionē et consuetudinem illius ordinis refectoriuz ingredi presumpsisset · et credebat ꝙ oēs videret qđ ipse videbat · Et cū ipsa coram singulis portaret pueruz venit ante ipsum et ita ꝓpe ꝙ puer suis pedibus fere tangebat cibuz eius nichil dicens sed in eū respiciens · Tunc subprior porrigens ei panez dixit · Papa mi puer Cui rn̄dit puer · Non papabo modo · ꝗ tu post triduū papabis mecum panem vite eterne in regno meo · Quo facto disparuit visio · et statim infirmitas arripuit subpriorē Qui post dies tres iuxta cōdictū pueri ad dn̄m migrauit · papaturus cum ipso panem viuificantem in eternum dn̄m nostrū ihm xp̄m qui comeditur ab angelis et sanctis · non gustu corporei dentis · sed intuitu mūdi cordis · lxxvij ·

Quedā monialis custos ecclē de immundicia preparamentoruz sollicita diligentē curam pallis et maxime corporalibus adhibebat · quibus primo ꝑ presbiteri manus ablutis ipa studiosius abluebat · et ad solē mundissime desiccabat · tegens ea panno mundo ne puluere aut volatu volucrū contingeret maculari · Quadam hora ipsa stāte iuxta pānos et aue maria deuote ruminante affuit domina nrā in specie pulcherrime dn̄e pueruz in

vinis gestans supra modū amica bilem ꝛ sedit ꝓpe ipsam Hec vero monialis silentium tenebat. sed a dña ꝛ puero faciē nō auertebat. et ādmirando stupebat. Tunc dña filiū super pallas ponebat. ꝛ illa innuebat manu ꝙ deponeret. Sz dña nrā dulciter illi arridens super nudū corporale puerū collocauit Illa āt clamāte quō hoc facere auderet. rñdit humiliter. Ne mireris quia filiū meū super sua pono lintheamina. nam frequenter residet super ea in altari. ꝛ sic vna cum filio euanuit. relinquens tantā suauitatē ꝛ dulcorez sue deuote ꝙ enarrari ab hoie non valeret. Hoc exemplo apparet ꝙ gratū sit deo rē domus dñi diligere. ꝛ mundiciam domui dñi adhibē. lxxviij

In abbatia quadā fuit quidā puus monachus. qui imaginem pueri quē tenebat imago btē virgis marie in quadā capella in manibus diligens tenerrime. ex puerili simplicitate ꝛ innocētia panez ꝛ alia cibaria que habere poterat ei sepius ministrabat. ꝛ rediens postea nihil in scutella iueniebat Cumqꝫ flens rogaret pueruz vt sibi loqueretur ꝛ coram se comedēt ꝛ ille nihil sibi respondere t. ꝛ abbas qui latens in capella frequent orationi insistebat hec cum sepius percepisset. vocatū ad se puerū cū blandicijs cepit allicē ꝛ ab eo exegit vt quicquid sibi puer diceret ei reuelaret. Quod puer se facturuz ꝓmisit. Quadā vero die cum predictus monachus coraz imagine esset. vox ad eum facta est dicēs Mandat tibi puer quem tantū diligis vt venire ad eius nuptias nō moreris. Cui puer respōdit se nō posse ire sine abbatis licentia Qua ꝓpter hoc abbati quantotius indicauit. qui cogitans tempus mercedis recipiēdē ꝓ laboribus esse ydoneum. conuersus ad dñm in oratione manus expandit. pādens domino cordis sui desideriū quod habebat eundi ad suum consortium Interdixit etiā puero monacho ne aliq modo cōsentiēt ire ad nuptias dilecti pueri sine ipso. Cūqꝫ puer iterum vocatus diceret se sine abbate non audere venire. responsum est ei. ꝙ in die penthecostes cuz inciperetur hora tercia Veni creator spūs. ipse ꝛ abbas simul ad nuptias eius peruenirent. Cū igitur dicta dies aduenisset abbas nichil dubitans de diuino oraculo tenuit puerum iuxta se in choro. q̄zcito monachi hymnum incepe runt ambo spiritum emiserunt. et quia voluit pueruz virginis pane corporis sustētare modo pascitur ab ipso pane eterno cuz abbate.

Legit' i libro exemplorum ꝙ fuit quidam miles qui lxxix in partibus vltra marinis omīa loca in quib9 saluator noster fuerat sollicitē cum lacrimis visitauit. et dum oīa loca sancta deuota perq̄sisset. vltimo venit in montem oliueti vnde dñs ascendit. Vbi p9 longā orationē cū lacrimis dixit. Ecce dñe vbiqꝫ quesiui te diligenter. nunc cū venerim ad locū vbi

celos ascendisti nescio vbi ampli us te requiram. Jube ergo spiritū meum suscipi vt ad dexteram pa tris tui videam te residentez in glo ria. Et hijs dictis spiritum sāctū sine dolore reddidit. et socij ei9 vi dentes eum mortuum adduxerūt medicuz vt scirent quomodo hoc contigisset. et ait medicus. Cui9 complexionis erat. responderunt Jocundus valde et in amore dei fu it. Et ait medicus Propter nimi um gaudium scissum est cor ei9. Et aperientes illud inuenerunt in eo scriptum. Amor meus ihesus xp̄s. Dic et nos dn̄m per singula sua opa et virtutū exercitia quera mus. vt tandē ad eū ascēdere va leamus et sedere cum eo ad dextrā dei in die iudicij. ¶ Infernus.

¶ Legit̄ in li. de ortu lxxx. carthusiensi. q̄ innocentius papa ille canonista precipu9 cū adhuc cardinalis esset sāctū quedā visi tare solebat heremitā. Quadā vi ce venientibus se et suis illuc et forti ter pulsantibus nō audiebat̄ vox neq̄ sensus. Tandem irruentib9 clientib9 in cellam vi et ipsum sti mulādo et quasi mortuū excitanti bus clamauit magna voce dicens O mi. o mi. Vidi mirabilia. vidi horribilia. Sciscitante autē cardi nale diligenter quid viderat respō dit. Ductus ad infernū vidi inci dere animas sicut niues densissiās aerē obnubilātes. Ad purgatori um vero sicut niuē rarissimā. Sed ad paradisū tantū tres introire vi di aīas illius scz epi. et illius prio ris carthusiensis. ac illius vidue romane. singulas nominās perso nas. Cardinalis igit̄ vir prudēs veritatē scire volens visionis. mis sis hincinde nūcijs comperit aīa9 illas eadem hora corpe solutas. sicq̄z cardinalis qui prius timuit a liqualiter de nimio rigore carthusi ensium. maxime ꝓpter carentiā car nium ꝓpter euolationē illius prio ris factu9 est amicus eorū. nouaz pro eis procurās fieri domum.

¶ Secularis quidā lxxxi. de carnis sue virtute fame titulum sibi erexit in āglia. Hic cum secu larē agens vitā deum in mltis sibi redderet offensum. compunctus statuit ihrl'z proficisci. vt de suo robore xp̄i sterneret inimicos De tijt itaq̄z ɔsilij causa cisterciēse qd daz monasteriū. patefecit totū. accepit consiliū. si ihrl'm placeret inuisere illā subeat. cuius quicun q̄z non erit ciuis p̄ntis visio nichil cōfert ad salutē. Circūuentus ita q̄z salubriter huiusmodi sermoib9 ab abbate ɔuersus ad dn̄m rema nere i monasterio acquieuit. Ar dens ergo bone primordijs cōuer sionis melioris cursum conuersati onis. inuidū spiritū in discipline palestra ex bono opere nesciens9 ꝓuocauit ad pugnam Impatiēs lucte cadit a voto incurrit pericu lum. secundo p̄repomit ꝓpositum. ōnino se non remanere asserit ihe rosolimā precturus Quā vero ab bas deerat differtur interuētu pri ori9. Nocte quadam cū a necessa rijs veniens9 ad ꝓpriam diuerteret

cellulam eminus in simie specie su per trabem celle vidit antiquuz ho stem. Sciens in monasterio non haberi huiusmodi portēta cogno uit eē demonē sibi sub talis forma bestie apparentē. Considerans se esse deprehensum virtutis inimic⁹ ꝯsilit de insidiarū specula irruit ꝑ cutit sanguis per os ⁊ nares eliciat ⁊ sic prostrato xpi milite auctor sceleris disparuit Fratres tam de facti fragoē q̄z de lesi frīs clamoē excitati ⁊ vehemēter perterriti sur rexerunt. ⁊ sup re gesta valde do lentes. ꝫ quō fuerat factū vel q̄s fecerat nescientes fratrem correp tum ad lectū detulerūt Percuss⁹ itaqꝫ frater sensib⁹ amissis ꝑ tridu um iacuit vt plus mortuus q̄m vi uus putaretur. Cui sic iacenti ap paruit scūs benedictus dicens ad euz. Bn̄dicite. Et nouitius respō dēs sancto benedicto subiunxit. Quis es dn̄e? Cui sanctus. Ego sum inquit frater benedictus. Et hijs dictis sanctus benedictus su stulit eū in spū ⁊ dixit ei. Seq̄re me. Cūqꝫ ambo simul arera carpe rent ad quosdam gradus venerūt artos ⁊ arduos. in singulis vero gradibus demones bini ⁊ bini resi debant. qui oēs ad superiora ꝯscē dere nitentes terribilit̄ infestabāt. Quos vt vidit nouicius valde ex pauit. attamen a beati benedicti vestigijs non recessit. Ascendenti bus itaqꝫ scō ⁊ nouitio neq̄m spi ritus sancto nocere non apposue runt. sed subsequentes discipulū per gradus singulos grauiter affli xerunt. Alius enī suffocabat. ali us vehementer impellebat. alius pugno euz in dorso percutiebat. alius illum colaphizabat. ⁊ ali⁹ illum calumnijs ⁊ exprobratioīb⁹ deterrebat. Fatigatus itaqꝫ noui tius ⁊ tam de ascensionis difficul tate q̄m de hostiuz impugnatione non mediocriter afflict⁹ cepit mi nirū deficere ⁊ lentius post beatū benedictū incedere. Aīaduertens autē sanctus discipuli sequētis de fectum conuertens se benigne ad eū releuationis gratia super afflic ti caput ꝓpriam posuit manū. Ad cuius tactū mox vires lassus rece pit. ⁊ alacriter post sāctum ascē dere festinabat. Hijs itaqꝫ gradi bus ascensis ⁊ illis serenissimā pu ri etheris regionē ingredientibus apparuit eis e regione locus mire viriditatis ⁊ amenitatis. in quo quedam capella in aere dependēs minie paruitatis videbatur vt no uitius multū miraret̄. Ad quā cū peruenissent beatus benedict⁹ pri mus intrauit. ⁊ introductū noui tium post ostium stare precepit. Erat autē in illa cella chorus qua si virorum candidatoruz in circui tu considentium. Cui beato ꝯuē tui gloriosa dei geītrix presidebat et tanq̄z regina in vestitu deaura to inter illos velut sol iter sidera re splendebat. Veniens autē beatus benedictus ante eā reuerenter icli nans dixit ei. Benedicite. Illa re spōdente dn̄s. Ait scūs. Dn̄a ec ce nouiciuz adduxi quem adduci iussistis. Et illa. Exhibete inq̄t

eum michi. Cui exhibito regina intulit dicens. Dicito mihi vis in domo mea ad seruiendū mihi sicut cepisti semper pseuerare? Respōdit. Volo. et nunq̄ʒ a tuo recedā obsequio. Et beata virgo. Jura inquit mihi super altare presens. Et accedēs iurauit et statuit custodire mandata dei sui. Cum auteʒ esset iuratū dixit dn̄a ad sanctū. Reducite eum. Quem reductum statuit sicut ante post ostiū Tūc beatus raphael assumens nouiciuʒ duxit eū in paradisū. Quo cū appropinquassent eleuās nouitius oculos vidit quasi ciuitatis deauratos muros valde rutilantes et splēdidos. et portā quandā inenarrabili pulcritudine decorā et artificio mirabili compositā. et per totū lapidibus preciosis et gemmis ornatam. Et introducens illum ostendit ei amenitateʒ paradisi. herbarum varietatem. arborum diuersitatē. auium concētus et variorum florū colorem. fructuū abundantiam. speciērū redolentiā. et liquorū omniū viuifice suauitatis affluentiam. Erat autē ibi subter vnaʒ arborum limpidissimus atq̄ʒ ad intuendū fons ortorū gratissimus puteus aquarum viuentiū. cuius fluminis impetus totā illam tā delectabilē letificat ciuitatē. Et exeuntes inde ceperūt ad dissimilem et longe aliā descendere regionē ad terram tenebrosā et opertā mortis caligine. terraʒ tenebrarū et miserie per viā precipitem et iter lubricum Deinde ostēdit ei hoiem in ignea cathedra residētem. ante quem formose mulieres astabāt que ardētes cereos in eius ora instāter itorquebant. quos introductos p viscera per virilia extrahebant. Et hanc penā infelici iterare non cessabant. Homo iste inquit angelus quē sic vides cruciari potēs in seculo fuit sue carnis amicus. sed anie inimicus. homo luxuriosus. gule illecebris et libidinū colluuionibus deditus. Quod eū videtur residere i cathedra vsq̄ʒ ad vite terminum significatur eius in flagicijs perseuerantia. Et quia mulierū amator fuit per mulierum species a malignis spiritibus quasi cereorū facibus inflāmatur. et sic semper iteratis incendijs sine fine cruciatur. Et q̄d datur sibi in penis nisi quod sollicite quesiuit in terris. Jgnem quesiuit. ignē inuenit. Et vertētes se ad interiora caliginis viderūt hominē quem tetri spiritus viuū excoriabant. excoriatum sale fricabant atq̄ʒ sallitū super crateʒ ferreaʒ igne supposito cōcremabant Hic inquit angelus quem sic vides dampnatum potens fuit in mūdo habēs sub se homines. et qm̄ se illius impium reddidit et crudelem. ideo et dānationis sentētiā sortitus est consimilem. vt qui imisericorditer dn̄atus est hominibꝯ equa lance a durissimis crudeliter spiritibꝯ torqueretur. Viderunt et aliū hominē sup equū flāmeum sedentē. scutumq̄ʒ igneum ad collū gestantem. qui et super equi collum capram vnā portabat. et habitū monachi ad

caudam caballi post se religatum trahebat. De isto dixit angelus quia miles fuit satis pauper in mūdo. et vitam suam sustentabat ex rapto. vnde et capram quam ad testimoniū rapacitatis gestabat in penis vni pauperi femine violenter abstulit. Quia multa alia mala positus gessit in corpore. que duz potuit nō studuit digne corrigere. Cum autē venit ad exitum se fieri petiit monachū. non vere gratia penitentie compunctus sed inanis glorie amore et humane laudis fauore deceptus. Non enim habitū monachi accepit vt vitam monachi si conualuisset duceret. sed vt finem suum et si non vita religionis saltem habitus laudabilem demonstraret. Et quia lōge a veste sacra viuendi votum habuit. ideo lōge a se scilicet ad caudam equi sacrum habitum religatum se hrē ostendit. Vnde nec immerito capram et scutum equum et habituz omia gerit ignea. vt tale sentiat damnationis tormentum. qui ex precedētis vite sue merito non optinuit finem bonum Ex mala enī vita vix raro quis bonū finem sortitur. sed ex bona semper vita bonum sine dubio finem omnis bene viuens meretur. Qui procedētes inde in alium locum viderunt quasi religiosas personas promiscui generis monachos et sanctimoniales. sed religionis et sanctimonie indicia non habentes. Quidā nā qz risui multo et cachinnis atqz verbis ociosis dediti erant. quidā turpiloquiis et fabulis. detractioibus prauis eloquiis et murmuratioibus insistebant. alii gule et ventri subditi lautioribus cibis et peregrinis poculis igurgitare se satagebāt. alii immundiciis et fornicationum flagiciis more brutorum animalium subiacebāt. nō qz post mortē huiusmodi species voluptatū habeant veritatem. sed ad cumuluz confusionis talibus datur in penis vite preterite gerere similitudinē. Vnde ex merito praue actiois videbātur irruere in eos quasi homines teterrimi diuinē iniurie vltores. qui eorum capita nodosis fustibus cedentes donec excusso cerebro fractis qz ceruicibus eliderentur. et p immanitate vexationis a propriis sedibus oculi eorum eruerentur. vt qui i terris sub discipline iugo noluerunt deum habere rectorez. dictante iusticia neqz spiritū cui famulabantur dirum in penis sentiant exactorem. Introducto autem post hec eo in inferno iferiori ait angelus. Eleua sursum lumina. Porro suspicientes eminus terribilem viderunt rotam totam igneā et innexum hominem super eam. Que cum rotatu agitaretur horribili dictuz est stupenti et expauescenti nouicio Terribile est valde quod intueris. sed ecce iam terribiliora videbis. Et ecce dum hec diceretur cepit rota a summo quo eminebat vsqz i inferno inferiori intempestiuis impetibus. ruinosis anfractibus. infestis qz crepitibus proruere. factus qz est tantus fra

gor in tartaris ac si totus mund⁹ cum suis edificijs fundit⁹ occum beret · ⁊ celum desuper cum firma mento corrueret · Cumq; rota hec in puteum baratri se terribiliter im mergeret omẽs anime que tenebãtur in morte captiue cuz maligni⁹ spiritibus furibundis vocibus cõ clamabãt · ⁊ miserum hominez q̃ in rota nectebatur insultãtes cũ cti pariter percutiebant · detestãtes ⁊ anathematizante⁹ ⁊ maledictiones maledictionib⁹ subiũgẽtes · Hic est inquit angelu⁹ infelicissimus omnium hominũ homo iuda⁹ xpi ihesu traditor · qui cum esset de numero apostolorum auaricie inebriatus veneno magistrum suũ ac dominum agnum dei benignissimum · vniuersitatis auctorez ⁊ gubernatorem · humanĩ generis redemptorem ⁊ saluatorem deuz ⁊ hominem ihesum xp̄m dei filiuz amicum dulcem · consiliariuz fidelẽ adiutorem fortem triginta argenteis vendidit · atq; venditum sub pacis signo quasi dilectiois osculo inimicorum manibus in mortez tradidit · ⁊ ob tantuz reatum lapsus in baratrum desperacõnis laq̃o se peremit · Vnde miser talem quẽ cernis damnationis sententiam sibi in eternis ardoribus acquisiuit Quoniam q̃mdiu christus erit in gloria · taz diu iudas sempiterna punietur vindicta Qui si ad misericordiam quam iniqui⁹ vendiderat cucurrisset ⁊ misericordiam a patre misericordiarum accepissz · ⁊ nequaq̃z in eternum perijsset ·

Post hec reduxit gabriel nouiciũ et dixit ei · Visionem istam nulli nisi soli abbati tuo reuelare presumas · Statim autem reuixit q̃ tribus diebu⁹ quasi omnino mortu⁹ iacuerat · ⁊ oblitus mandati pre ammiratione clamauit dicens Vidi infernum · vidi paradisum Et ecce affuit beatus benedictus cuz baculo pastorali percutiens eum Ipse vero ictui manum obijciẽs i manu graue vuln⁹ accepit · Cui dixit sanctus Iesus quidem es ⁊ sati⁹ grauiter in corpore · sed ꝓpter inobedientiam vulnus multo grauius concepisti in conscientia · Et quia loquendo peccasti nouem diebus penitendo loquela carebis · Statim autem obmutuit ⁊ pre dolore verberum rursus quasi agonisare cepit · Post nouem autem dies iterato conualuit · ⁊ soli abbati que viderat patefecit · Abbas aũt qui tacendi preceptum nõ acceperat · ad edificationem plurimoruz postea visionẽ nouicij reuelauit ·

Refert doctor lxxxij · iacobus carthusiensis · qꝫ illa hora qua beatus bernardus de hoc seculo feliciter migrauit triginta milia hominũ discesserũt · inter quos fuit quidam decan⁹ ecclesie lyncoinensis laudabilis vite dum vixit · Hic mundanos honores fugien⁹ vitam solitariaz elegit in quodã heremo in quo per vigintiquinq; annos conuersatus est · Obijt etiã eodem die quo beatus bernardus hic decanus · Post mortem autez apparuit lincoiensi episcopo cum

magna gloria pro ipsius episco
pi ⁊ omnium hoc audientium am
monitione dicens ei. Age peniten
tiam. emenda vitam. corrige con
scientiam. dimitte superbiam. sic
⁊ auariciam. aliter nunquam habe
bis celestem gloriam. Non enim
tam facile est saluari homine sicut
credunt. Quoniam dum ego pre
sentarer tremendo dei iuditio affu
erunt ibi triginta milia animarum
de quorum numero vix beatus ber
nardus ⁊ ego sumus saluati. tres
descenderunt in purgatorium. alii
omnes ceciderunt in infernum. Hiis
dictis disparuit. lxxxiii

Quidam deuotus vir in raptu
vidit quendam militem in purga
torio qui fuit castus. bonus. hospi
talis. ⁊ bone vite. sed ludo auium
nimium deditus. Qui propter huius
modi ludum habebat quasi auem
in manu eum in facie ⁊ in humeris
⁊ brachiis corrodentem frustratim
⁊ mirabiliter affligentem. Et requ
situs ab illo deuoto cur hec patere
tur cum tamen bone vite fuisset.
Respondit. Precepta dei seruaui
nec vnquam vnum denarium contra de
um recepi. sed quia nimium deditus
fui ludo auium ⁊ cum canibus venan
do. ideo hanc grauissimam penam
hic in purgatorio sustinebo donec
purgatus ero. sed tantum ora de
um pro me. ⁊ annuncia filiis meis
⁊ cognatis meis vt michi cum suf
fragiis subueniant. quia valde cru
cior in hac pena. qui postmodum
in breui per suffragia ⁊ orationes
bonorum liberatus est a purgato
rio ⁊ ad celestia regna perductus.

Quidam religio lxxxiiii
sus deductus vsque ad extremum
vite sue horribiliter clamauit. ma
ledicta hora in qua religiosus fac
tus fui ⁊ siluit. ⁊ post pauca facie
serena dixit. Non. immo benedic
ta hora qua intraui ordinem. ⁊ be
nedicta mater xpi quam semper
dilexi. ⁊ iterum tacuit. Fratres au
tem qui in circuitu eius erant audi
entes hec cum lacrimis orabant pro
eo Post duas horas dixit fratri a
stanti. Voca fratres nostros quo
niam dominus exaudiuit orationes
eorum. Ingressis autem fratribus
dixit. Vos ex primo verbo meo
quod audistis turbati fuistis. Sed
hec est causa clamoris mei. appa
ruerunt mihi duo demones terribi
les parati ad recipiendum animam
meam. ⁊ pre timore extra me rap
tus maledixi diei mee Et dico vo
bis si hic factus fuisset ignis ex
ere mixto cum sulphure qui dura
ret ab hac hora vsque ad finem mun
di. ⁊ daretur mihi optio vtrum per
illum ignem vellem transire aut ite
rum demones in simili forma vide
re. eligerem potius per ignem trans
ire. Postmodum autem venit illa
regia celi mater misericordie et fu
gauit demones. ⁊ ea visa concepi
spem ⁊ pre gaudio risi ⁊ benedixi
eam eo quod liberauerat me de tam
horribili visione demonum. Hiis
igitur dictis feliciter quieuit in do
mino. lxxxv.

Refert petrus cluniacensis.
quia monachus quidam cum in

extremis vite sue esset anima sua ducta sit ante infernalem portã. Que cuz ibi tot diuersitates pena rũ conspiceret vltra q̃m dici potest tremere ⁊ horrescere cepit. Quod ne faceret ãgelus prohibuit. Ibi vero aliq̃mdiu morãte eo vidit demones quosdam precurrentes et nimium cachinnantes de perditione anime cuiusdam diuitis quam socij sui secũ in baratrum damnationis attraxerunt. Venientes autem ad principez demoniorũ dixerũt se animã amici sui cum gaudio magno attrahere. Quib⁹ ꝯgaudens si gaudiũ infelicitas dici pt. ait. Accipite ⁊ pompose sicut solitus erat in cathedra sua sedere facite induẽtes eum sicut solitus erat veste honorifica. Et sedere eum fecerunt super sedem ita inextinguibiliter ardentem. ꝙ si totum mare superfunderetur nullatenus extingueretur. palliũ vero quo euz circumdederunt non minoris flagrãtie erat. Illo in sede miserabiliter collocato ⁊ infelicius vestito princeps ad suos seruientes ait. Ite ⁊ sicut decens est tali amico nostro poculum nostre delectacõis propinate. Tunc tanq̃z ereum liquorem candentem omni genere fetoris mixtuz ori eius apposuerunt. ⁊ appositus per omnia membra eius in flãmas diffusus effundebatur. quo potato ioculatoẽs demones qui ei iocularẽt admisit. Qui accipientes duo cornua ignibus plena auribus eius apposuerunt. ⁊ corniculari incipiẽtes scintillas per oculos eius ⁊ per nares ⁊ per omnia foramina eius emittebant. Deinde in cameram misit vbi contra delectationes carnales quas solebat cum puellis dum adhuc viueret exercere infernales pateret amaritudines. que omniuz serpẽtium generibus erat repleta. ⁊ ita nimio calore incensa. ꝙ candentis ferri satis euinceret ardorem. a quibus except⁹ q̃z horribiliter amplexatus. q̃mq̃ decorose osculat⁹. q̃mq̃ miserabiliter sit contrectat⁹. ⁊ per omnia membra discerptus. a nobis pius pat̃ remoueat ꝙ nũq̃z experiamur. Et contra queq̃ oblectamenta carnalia que pri⁹ habuerat viuens singula tormenta infernalia inferebant. Hoc viso aĩa monachi ad corpus redijt. ⁊ quid viderat ob vtilitatẽ audiẽtiũ plurimis enarrauit. lxxxvi

Legitur in scala celi ꝙ duz q̃dam predicator contra delicias ꝓdicasset. quidam ioculator cuiusdã principis in sermone in platea in presentia militum ⁊ baronũ ꝓposuit talẽ pabolã. Ego sicut vitetis deditus sũ vanitatib⁹ mũdi ⁊ delicijs nihilominus in nocte iacẽs in lecto delicato cogitaui i corde meo hãc cogitationẽ. Si aliq̃ veniret ⁊ ligarẽt te in isto lecto ⁊ in eo ligatus manẽs ꝑ viginti annos nõne oẽm vanitatẽ ⁊ delicias dimitteres vt posses liberari? Certe sic. Quid ergo facies de supplicio eterno inferni si te cõtingat illuc demergi. vbi est fletus maximus ⁊ stridoꝛ dentium. commanducatio

linguarū planctus cum desiderio mortis blasphemia creatoris et tāta vehementia doloris q impetus cogitationū alibi ferri non poterit

Legitur libro lxxxvij de septez donis q cum ordo cister ciensis primo incepisset in mlta rigoris asperitate quidā eundez ordinem intrauit. Et cū diu et acrit temptatus fuisset non valens diutius sustinē ꝓponebat exire. Cui apparuerunt pater su9 et mater q̄ fuerunt mortui. salubriter sibi exitum dissuadentes. Cum iam tercia vice omnino cōcepisset exire apparuit ei mater multum tristis q̄rēs quare hoc facere vellet. Qui dū querularetur se nequaq̄m posse asperitatem ordinis sustinere. quesiuit mater si posset asperitatē inferni sustinere. etiam ad minimū ei9 tormentum. Cum autem ille diceret quis infernus aut ordo tāte austeritatis et duricie esset. cuius vigilie quasi perpetue. silentiū acerbissimū. stratum ferreum. rigor asperrimus. cibus insipid9. respōdit mater. Vis experiri vnum modicū tormentum inferni? Cuz autem diceret. Volo. audiuit tā horrendum grunitū porcorū q nullū poterat ei tonitruum cōparari. Videbatur autez sibi q celum scinderetur et caderet super caput eius Et cū pre timore clamaret et deficeret confortauit eum mater et cessauit ille sonitus Item mater ait ad eū Vis audire vnum minimū paradisi gaudium? Ait ille Valde libent Et audiuit voces tante dulcedis et suauitatis q excedebant omnē dulcedinem musice armonie Tūc mater ait ad eum. Si vis euadere inferni tormenta et adipisci gaudia paradisi perseuera in incepto. Ille autem matri fidelē perseuerātiam firmiter promisit et feliciter adimpleuit. lxxxviij.

Princeps quidā duxit malā vitā Quem cum hortaretur vxor eius ad confessionem dicebat Nō possum cōfiteri. quia timeo q grauis penitentia dabitur mihi. Cui vxor. Et quomodo sustinere poteris penas inferni que grauiores sunt q̄z alique pene huius mūdi? Cui ipse. Putas q infernus sit. aut pena aliqua. aut diabolus. aut vita alia post vitam hanc. Sacerdotes enī ista inuenerūt vt timeantur. Que videns q nihil ꝓficeret circa eum dimisit eum in pace. Quadam nocte cuz iaceret in stratu suo demones venientes et accipientes ipsum de loco suo ad infernum portauerūt. Vxor autem ei9 videns hoc quia sācta mulier erat orauit deuz vt sibi reuelaret statū viri sui Et ecce mane surgens corpus viri inuenit quasi titionem denigratum. et in manu litteraz in q̄ scriptum erat. Iam certificat9 sū quia ifern9 ē. et timore quem habui ad agenduz penitentiam me illuc deportauit. lxxxix.

Legitur in libro de septem donis. q quidam monachus clareuallensis homo grandeuus et multum deuote conscientie cū quadā vice plus solito essz intētus orōni

et valde delectabili deuotioni · audiuit vocē quādā mirabiliter ⁊ horribiliter eiulantē · ⁊ cum ipse flendo rogaret dn̄m vt itimaret ei qd hoc esset · respondit ei vox · Ego sum anima talis peccatoris nominans se · ⁊ deploro ac deplāgo dānationem meam · sed inter omnia tormēta que patior vnum est qd me ⁊ alios damnatos maxie mouet ad planctum · quādo scilicet recordamur gratie saluatoris nob exhibite ⁊ contempte · Et maxie q tempus indultum nobis ad penitendum amisimus · in cuius taꝫ breui horula tantam misericordiā potuissemus consecuti fuisse ·

¶ Infirmitas · ·xc·

¶ Fuit quidā miles quem vidi in westfalia ⁊ dicebatur dn̄s hermannus de ludinchusen · Hic erat alto sanguine natus ⁊ corporalit formosus · fortis ⁊ optime dispositꝰ · Sꝫ occulto dei iudicio lepra incurabili percussus fuit · Et cum incurabilem se sentiret datus fuit in reprobum sensum · ⁊ desperās de salute anime dixit quasi indignanti animo de deo · Deus abstulit michi formosum corpus · ego sibi auferam formosam animam · Et gloriabatur miser quasi vltionem faceret de infirmitate corpis · q animam suam per peccata sua diabolo tradēt · Et sic postmodū tiōre dei postposito publice se peccatiꝰ inuoluit quātuꝫ potuit · in tātum vt etiam publicus fieret vsurarius · Sꝫ tandē accrescentibus doloribus ⁊ eū exire compellētibꝰ impenitēꝰ obijt ⁊ extra cimiterium sepultus fuit · ·xci·

¶ Refert magister iohānes nider in formicario · q nup viuebat in ecclesia magūtina in summo canonicorū prepositus clericus solo noīe ⁊ nobilis · sed in armiꝰ mileꝰ in vestitu stipendarius · moribꝰ per omnia dissolutuꝰ · qui licet de altaris latissimis viuēt beneficijꝰ · horas tamen canonicas velut toxicum fugit · Corpe autē adō decorus extitit vt imperatrix que hodie viuit referatur dixisse se pulchriorem non vidisse virum · In prefata igitur vita aliq̄mdiu viuenꝰ in multorum scandalū nullius hominis hortamenta nec correctōeꝰ curauit Nūc igiꝰ di manus inopinate lepra tetigit que dietim nolēti hominū conuersacōnē abscidit · ⁊ i domū quādā sibi ꝓpriaꝫ magūtie trusit · vbi manens multo tēpe impatientia plenus · ⁊ dei timore vacuus factuꝰ est Tandē tam deformis corpoē vt scd͂m in leprosorio parem non haberet · Deīde digitum dei adesse sentiens · corde cōtritus ⁊ ore primo sue vite facinora confitebatur cum tātis lacrimis vt omnium mentes stuperent qui virum preagnouerunt · patiētia deniq; tanta vsq; ad mortem dotatus est · vt quandocunq; confessor suus frater henricus de confluētia sacre theologie professor nostri ordinis eum visitaret · non ab eo peteret mortis acceleratioēꝫ vel dolorum quos multipliciter patiebatur imminutioneꝫ · sed orate

inquit deum ꝓ me mi pater quate
nu⁹ diuina misericordia mea mihi
pcc̄a idulgeat. ⁊ in hoc seculo se
cet ⁊ vrat q̄zdiu sibi placeat Et in
hac patientia tandem in pace req̄
euit. Quesiui autē de circumstan
tijs viri vnde tantum donum infa
mi isti clerico ꝓuenerit. Et respō
sum accepi ꝙ matrē nobilem mul
tum deo deuotam habuit Que vi
sa ⁊ audita filij dissolutissima vita
vota. preces. ⁊ elemosinas velut
ꝓ mortuo fere sine fine deo offer
re consueuit. ⁊ pro eo tanq̄z pro
filio perdito ab alijs ista fieri ꝓcu
rauit. quousq3 velut alter paraliti
cus in lecto iacens carnalium vo
luptatum insensibilis alienis fide
et meritis sanatus fuit. xcij.

Dn̄a quedam pulchra facie ꝫ
pulcrior fide. deuota d'o. pia pau
peribus ⁊ elemosinis assueta cum
a pijssimo patre deo tanq̄z filia ca
rissima percussa fuisset subito pla
ga lepre ⁊ tota facie defōrta plan
gentibus omnibus qui videbant
eā. ipsa sola gaudebat grās agēs
deo. Visitās āt eā quidā eṗs ⁊ vi
des eam sic horribiliter deturpatā
que tam speciosa fuerat ⁊ tam san
cta dicebatur ab omibus flere ce
pit ⁊ dei iudicium admirari. Illa
vero ridens interrogauit eu3 qua
re fleret? respōdit ꝙ ex compassi
one nō poterat a lacrimis abstine
re. Inquirenti vero episcopo qua
re ipsa risisset. respondit. Dn̄e si
quis detineretur in carcere tali pac
to ꝙ nunq̄m exiret donec muri fu
dit⁹ corruissent Si videret muros
paulatim corruere pro sua liberati
one gauderet. Unde cum anima
teneatur in corporis carcere gaude
re debet quando videt corpus suu3
deficere ⁊ ad finem suum tēdere. ꝓ
culdubio sciens exitus sui temp⁹
propinquare. vt ad sui redempto
ris aspectum libera reuertatur.

Inuidia. .xciij.

Legitur in scala celi ꝙ cum q̄
dam vetula iret per viam iuuenē
tristis cum bursa plena denarijs
sedebat iuxta arborem. Qui inter
rogatus a vetula quid haberet. re
spondit. Demon q̄dam sum ⁊ af
fecto summe discordiam ponere
inter talem virum ⁊ vxorem suā.
Et quia locutio humana mihi de
ficit que est instrumentu3 omnis
mali. ideo non possum assequi qd'
opto. Sed quia locutio tua mira
bilis est hoc pacto tibi do hāc pe
cuniam vt deducas rem ad effec
tum. Que accedens ad domū mu
lieris affirmabat secrete ꝙ cum q̄
dā adulterabatur vir suus. et au
disset ꝙ tunc ad hoc veniret iuuē
cula vt raperet tunicā pro nepha
rio facto. Tunc accedens ad virū
secrete indicauit ꝙ vxor sua amo
rem illicitum habebat cu3 quodā
clerico ecclesie cathedralis. Et dū
loqueretur retro vnam columna3
me existente ibi in oratione audi
ui eos conuenientes ꝙ in crastinū
redirent et ordinarent de facto.
En vetule pessiē fraudulētia. qd'
ei magister oīs iniquitatis diabo
lus in pluribus āniis ꝑficere nō po
tuit illa i breui duxit ad effectū.

Tunc misit iuuenculam ad suscipiendum pannum quem vetula emerat quando viro retulerat illa verba. Quod aspiciens vxor suspicata est omne malum. Et dum in cena vellet comedere vir concepit quod de clerico vellet cogitare. Et tandem ad procurationem vetule clericus loquitur cum domina quo loco cum viro fuit suspicio mali Reuertitur vetula ad dominam consilium dat vt de pilis barbe cum rasorio sumat. et postquam eos vir in cibo comederit. omnem aliam mulierem odibit. Iterum recedit ad virum vetula et dixit quod de consilio clerici per vxorem illa nocte erat interficiendus et ideo caueret ne somnus opprimeret eum. Cumque vxor cum rasorio vellet accipere de pilis barbe eius. vir accipiens manum eius clamauit. lumen accenditur amici congregantur. discordia maxima stabilitur. Quod aspiciens demon dixit vetule. Triginta annis dedi operam vt hanc discordiam excitarem. et tu in diebus tribus perfecisti eam. Optimum enim habes linguagium inferni. et digna es melius eo quam ego. Rapuit ergo eam et portauit secum. Deus autem per discretionem vnius sacerdotis declarauit maliciam. et vir et vxor ad pristinum amorem sunt reducti. xciiij.

Legitur in scala celi quod quidam burgensis tantum fuit rancore infectus vt iniurias sibi factas nullo modo indulgere voluerit. Qui cum esset mortuus et portatus ad ecclesiam et psalmi et orationes diceretur pro eo. crucifixus retraxit manus clauatas de ligno. et apposuit auribus suis. et vox audita est Nec pepercit neque parcam. xcv.

Narratur de duobus vicinis in proximo manentibus et in continua lite perseuerantibus qui nulla ratione poterant concordari. immo suo confessori eos pacificare volenti responderunt se potius in inferno permansuros sine fine. quam alter alteri condonaret. Cum ergo cito post inuicem mortui fuissent. et ille deuotus confessor deum rogasset de illorum statu scire cupiens. deductus est in spiritu per angelum ad quendam locum vbi vidit quandam fornacem sulphure et pice bullientem. a qua duo homines terribiles surrexerunt cum gladijs ignitis inuicem in frustra concidentes. que quidem frusta diabolus colligens in fornacem proiecit. quo facto post bullitionem cito surrexerunt iterum. et sicut dictum est. secundo et tercio fecerunt. Tunc dixit sibi angelus. Isti sunt duo illi vicini. qui nunquam pacem habuerunt in terris. sed istum locum potius elegerunt

Mulier quedam tam xcvi. iracunda erat quod vix aliquis cum ea concordare potuit et tamen reputabat se esse sanctam et deuotam. quia corpus suum ieiunijs macerabat. et in orationibus multum vigilabat et in alijs bonis operibus se exercebat Sed hoc vicium principaliter in se habuit. vt quecunque eam semel offendit illam amplius nunquam dilexit. et nemo illam iracundiam et vindictam ab ea remouere potuit. Tandem graviter infirmata petijt confessorem.

a confessa est alia peccata. sed vi
cium illud non confitebatur. Et
cum sacerdos pixidem aperiret et
corpus domi sibi porrigere vellet
tunc os suum clausit a ad pariete
se vertit dicens. Sicut vertebam
me sepius ab alijs qui me offede
runt a nunqm eis ex corde indulsi
nec eos amando dilexi. a cotinue
in iracundia steti. a alios cu iracu
dia mea perturbaui. sic deus auer
tit se a me. a me nunqz misericor
diter respiciet. nec ego euz lete vi
debo. sed cum omnib iracundis
demonibus damnabor. a sic mise
ra a iracunda mulier expirauit.

Judicium. xcvij.

Legitur in libro de ortu cartu
siensi. q quidā doctor precipuus
a vita vt videbatur a fama doctri
na atqz sciencia inter oēs doctoēs
parisienses excellenter honoratus
a mirabiliter graciosus graui a vlti
ma infirmitate preuentus nō diu
decumbens diem clausit extremū
Cumqz tota die illa qua dfunctus
est more parisiensi in aula funere
in feretro decumbente fuissent can
tata officia defunctorū. i crastio
mane congregata ibidez vniuersi
tate parisiensi tam scolarium qm
doctoruz. vt tam honorabili viro
solemnis a venerabilis preberetur
funerabilis officij sepaltura. Cuz
igitr reuerendi viri feretruz in quo
funus iacebat eleuare vellet ad ec
clesiā deferenduz. subito cunctis
stupentib qui mortuus videbatr
et erat eleuato capite rsedit in fere
tro. ac omnib audientibus alta
a terribili voce clamauit Justo di
iudicio accusatus sum. Et hoc di
cto caput dposuit a decubuit mor
tuus sicut prius Qua voce cuncti
attoniti a territi deliberauerunt ip
sum illo die nullomodo foē sepeli
endum. sed vsqz ad crastinum re
seruadū. Mane ergo sequenti cū
multitudo magna couenisset. dic
tumqz funus sicut prius vellent
ad ecclesiam deportare. defunctus
sicut prius eleuato capite doloroso
a terribili voce intonuit Justo di
iudicio iudicatus sum. Quam vo
cē multitudo audiens a intelliges
stupuit plus qm prius Et alteru
trum interrogantes quid vellent si
bi innuere tam insoliti a inexperti
defuncti clamoēs. adhuc determi
nauerūt ipsū vsqz ad aliud crasti
num nullatenus tumulandū Ter
cio vero die cuz propter ista pdi
gia fere tota ciuitas conuenissz. a
funus cunctis preparatis vellent
ad tumulum deportare. defunctus
sicut prius iam tercio altissimo et
mestissimo voce personuit. Justo
dei iudicio condemnatus sū. Qua
horribibili sentencia audita. qua
si omnes inmenso fuerunt timore
a tremore perculsi certi facti de co
demnatione tanti viri. qui inter a
lios a super alios videbatur hone
state vite. claritate fame. dignita
tis excellencia a multiplici sciētia
et sapientia prefulgere Ea tempe
state erat ibi magister bruno doc
tor famosus. natione teutonicus
de ciuitate colonia non obscuris
parentibus natus. ecclesie etiam

remensis canonicus et ibidem scolarum magister. qui supradictis vocibus salubriter territus atque compunctus allocutus est quosdam socios suos ibi presentes infrascriptis vel similibus verbis dicens. Eya karissimi quid faciemus? Omnes similiter peribimus Non saluabitur nisi qui fugerit. Si in viridi hoc fit in arido quid fiet? Si homo tante dignitatis. tante litterature. tante scientie. qui videbatur tam honeste vite. qui erat tam celebris fame sic indubitanter est damnatus quid nos miseri homunculi faciemus? Si lugubri voce vnius homuntionis tam horribili ac stupendo timore ac tremore concussi ac stupefacti sumus quid faciemus cum rugitus leonis cum extremi iudicij tuba in aures nostras percrebuerit. cum omnes audiemus Surgite mortui venite ad iudicium. Quomodo in tam horribili iudicio vbi columne celi contremiscent et angeli terrebuntur et territi purgabuntur apparere poterimus. Vbi tunc latebimus? Impossibile erit latere intolerare apparere. Fugiamus igitur a facie gladij preoccupemus faciem domini in confessione. Venite adoremus et procidamus ante deum. ploremus coram domino qui fecit nos Post quam igitur vocem eius audiuimus non obduremus corda nostra. sed exeamus de medio babilonis. egrediamur penthapolim igne et sulphure iam succensam. et exemplo beati pauli heremite et beati anthonij arsenij et enagrij et aliorum sanctorum cum beato iohanne baptista antra deserti queramus. in montibus nos saluos faciamus. vt eterni iudicis iram et sententiam damnationis eterne euadamus. et peruenire possimus ad portum et tranquillitatem salutis eterne. Hijs et similibus verbis et sententijs se ipsum et quosdam socios suos alloquens et exhortans. Deliberauerunt ipse et sex alij probi viri secum abrenunciare mundo et omnibus pompis eius. et ad perfectam penitentiam peragendam heremi deserta competentia querere. et ibidem relictis omnibus diuitijs delicijs et honoribus huius mundi accipere singuli cruces suas et nudum christum nudi per artam viam sequi que ducit ad vitam. et latam ac spaciosam deserere que amatores et sectatores mundi perducit ad supplicia damnatorum. Et quia audierant famam sanctitatis sancti hugonis episcopi gratianopolitani qui prius aliquo tempore eiusdem magistri brunonis in scolis socius creditur extitisse. spiritu sancto inspirante ad memoratum sanctum episcopum simul accedere decreuerunt. et eiusdem auxilium et consilium requirere. vt in eius diocesi quam audiuerant multis desertis montibus abundare locum congruum obtinerent. in quo suum sanctum ac salubre propositum possent effectui mancipare. Septem igitur sancti viri infrascripti prefata de causa ad predictum sanctum episcopum duce sancto spiritu peruenerunt. Et vt vtar omnino verbis scriptis in legenda vite sancti hugonis episcopi memorati. per summum pontificem innocentium qui eum canonizauit approbata et confirmata. adest magister bruno vir religiosus

sciētiaq; famosissimus honestatis et grauitatis ac toci⁹ maturitatis quasi quoddā simulachrū. Habebat autem socios magistrum landuinū qui post eum extitit prior carthusie. et duos stephanos. hij sancti rufi canonici fuerunt sed desiderio vite solitarie eis sese coniūxerunt. hugonem quoq; quē cognoiabant capellanū. eo q͂ sol⁹ ex ipis sacerdotis officio fungeretur. duos quoq; laycos quos appellamus cōuersos. andreā et garinum. Querebāt autem locū heremitice vite congruum. nec dumq; reppererant Hac igit̄ spe simul et fraui sancte conuersationis odore trahente venerunt Quos epūs nō solum gratāter sed et reuerenter suscepit et tractauit et voti cōpotes fecit. Ipso namq; cōsulēte iuuante et coitante carthusie solitudinē intrauerunt atq; extruxerūt āno dn̄i millesimo octuagesimo quarto. episcopatus vero dicti sancti hugonis quarto. Viderat autem prefatus sanctus epūs circa idē tēpus per somnum in eadē solitudie deum sue dignationi habitaculū construentem. stellas etiam septē itineris sibi ducatum prestantes. erant vero hij septem. Qua ꝓpter non istorum tātum sed et qui successerunt eis consilia libenter āplexus est. et vsq; ad mortē carthusie habitatores consilij⁹ semper et beneficijs fouit Licet vero et primitus diuini amoris totus arderet in eadē tēdijs. non aliter tamen ad discipline celestis exercitia eorū exemplis ac familiaritate inferbuit. q͂ si flammanti quis faci plures alias circumponat ardentes Erat autē et cūm eis non vt dominus aut episcopus. sed vt seruus et frater humilimus. et ad cunctorū quātum in ipso erat obsequia paratissim⁹. adeo vt vir venerabilis wilhelm⁹ tunc prior sancti laurencij postea sancti theofridi abbas magistro brunoni etiam ipse religiosa deuotione non mediocriter alligatu⁹. beati hugonis contubernali⁹. hi mi quippe tunc per singulas habitabāt cellas. apd' magistrū brunonē non leuiter conquerētur q͂ pene omnia ad humilitatem spectātia itra cellā sibi preriperet officia et episcopus non saltē secū vt socius. sed pocius conuersaretur vt famulus. In tantum autem heremū deuotus incolebat et sedulus vt eū magister bruno non nūq̄ʒ exire compelleret ita dicēs Ite ad oues vestras eis q; quod debetis exsoluite .xcviij

¶ Refert doctor iacobus carthusiensis in libro de peccatis mentalibus criminalibus Duo fratres religiosi honeste conuersatiois se mutuo cordialiter dilexerūt. inter q͂⁹ vnus mortuus alteri apparuit in oratione procumbenti Quē viu⁹ videns in vili habitu et vultu mesto inq̄siuit. cur sic appareret Rn̄dit defunctus trib⁹ vicibus dicēs Nemo credit. Nemo credit. Nēo credit. Quesiuit viuus quid esset quod nemo credit. Rn̄dit defunctus quam districte iudicat de⁹

et q3 seuere punit. Hijs dictis di sparuit et viuente fratrem magno timore concussum dereliqt Iuramentum .xxix.

¶ Refert beatus aug9 in sermone quodam quoniam qdaz bonus homo citauerat quendam ad iudicium pter quandam summaz pecunie et ille instanter negauit et se ad iuramentum exhibuit. Q d' ali9 ab eo recepit. licet sciret eum scienter falsum iurare. Mox consequenti nocte raptus ad iudicium. vidit cristum sedentem in sede maiestatis sue. exigentem ab eo rationem de aia illius que iurauit ei. et de aia sua ppria. qui cognouit ambas esse dampnandas. Tunc quesiuit cur iuramentum ab eo recepisset. Et ait. qr ipse mihi meuz negauit Et iudex Nonne potius debuisti pdere tuam substantiam q3 ipsius et tuam aiam. Nonne anima melior est q3 ois substantia tpalis? Tunc iudex fecit eum flagellari. Qui euigilans oia que sibi acciderant enarrauit Et in signum huius plagas in corpore et in dorso suo ondit. q nullo mo potuit curari donec penituit et deus sibi illud indulsit.

¶ Iusticia iniusticia .c.

¶ Refert aug9 in sermone de vbis apostoli sup illd. qd tibi no vis fieri alteri ne feceris Dicaz qd homo pauperrim9 nobis apd me diolanum constitutis egerit. Inueit sacculum nisi me forte numer9 fallit cum solidis ferme ducentis Memor legis posuit pitacium publice. Reddendu3 ei sciebat. sed cui redderet nesciebat. Proposuit pitacium publice. q solidos pdidit ad locum illum veniat et querat hoiem illum. Ille qui plangens circumquaq3 vagabat. inuento et lecto pitacio venit et ad hoie3 Et ne forte quereret alienum quesiuit signa interrogauit qualitate3 sigillum solidorum numerum. Et cu3 ad omnia ille fideliter rndisset reddidit quod inuenerat Ille autem repletus gaudio et querens vicem redde tanq3 decimas obtulit ei solidos viginti Qui noluit accipere. obtulit vel dece3. noluit accipere. Saltim rogauit vt vel qnq3 acciperet. Noluit. Ille stomacbabundus ho proiecit sacculum. Nichil perdidi ait Si non vis aliqd accipere a me. nec ego aliquid pdidi Quale certamen fratres mei. quale certamen. qualis pugna. qualis conflictus Theatrum mundus. spectator deus Victus tande3 ille quod offerebat accepit Cotinuo totum pauperibus erogauit vnum solidum in domo sua non dimisit.

¶ Erat qdam puer nouem .ci. annorum facetus satis in verbis q cecidit in grauem ifirmitate. et sic obiit. et post mote3 apparuit matri multum lamentabiliter Et mater q siuit quomo se haberet. rndit. In maxis penis su3. Et mater quante sunt pene tue? Et puer rndit horribile verbum dicens Si oes carbones quos ones carbonarij in vniuerso mudo a tpe natiuitatis vsq3 hodie arserunt in vno cumulo iaceret et arderet. et tu dilecta mater i medio

cumuli stares et arbores. non tantas penas sustineres sicut ego iam in purgatorio sustineo. Mater que fuit puero. Vnde meruisti tam acerbam penam cum satis obediens fuisti et libenter orasti nec iurasti. nec maledixisti. Puer respondit. Ego consueui accomodare denarios a familia. et inde emi pira. poma et nuces. et quando hospites honestos habuimus dederunt mihi denarios et hallenses cum quibus solui econuerso. Non autem sic obij quod non omnes exsolui. idcirco penam talem sustineo. Et mater. possumne ego tibi in aliquo suffragari? Respondit puer. Si exsolueris pro me stati liberarer Et sic puer disparuit. Mater autem vocauit familiam ad se dicens Volo per obedientiam vt computetis debita pueri mei. Omnibus computatis puer nouem hallenses in debitis post se reliquit. Et mater stati persoluit. et eodem die puer secundario matri apparuit dicens O mater dilecta gratias tibi ago. ex quo debita mea persoluisti. me a purgatorio liberasti. Ideo celos introibo et deum feliciter pro te et patre meo orabo. et pro fratribus et sororibus et animas meis supplicabo. Labor manuum. .cij.

Legitur quod vnus deuotus frater laicus qui erat coquinarius fratrum stabat ante conuentum fratrum multorum et in continuo labore fuit Et quoniam frequenter hospites superueniebant extra horam cois prandij vel cene. vix tantum temporis habere potuit. vt orationes debitas persolueret. Contigit quod vna die vt multis superuenientibus fratribus tota die occuparetur in labore coquine. Tandem post completorium satis tarde accessit ad orationes persoluendas Et quasdam peculiares oratiunculas beate virgi offerebat Et quia fatigatus fuit multum ex labore somnus ipsum arripuit. qui excutere a se sompnum conatus magnam luctam habuit sompno lassum corpusculum deprimente. et feruore deuotionis remitente Cum quod sic luctaretur apparuit ei domina pulcherrima dicens Fili bone mihi satisfecisti. Vade ad dormiendum de cetero aspectu gracioso multa consolatione repletus est. ciij.

Ante aliquos annos comperi rem non incertis testimonijs approbatam que regulariter operantibus afferat non parum solacij. et opus alleuiet intuitu mercedis et premij In vna domo ordinis cisterciensis res gesta est celebris apud franciam et ab omnibus credita. quia vir magni testimonij testis eius est a quo et visa est. Messis erat monachi messuerunt et sub pondere diei et estus fortiter sudauerunt. Venit vesperus itum est domum. cenatum dormitum et dormitorium clausum. Cellerarius vir sanctus sapiens et maturus talis demque cui soli hoc licet inter cennariis responsurus expeditis hijs venit et ipse ad dormitorium. Sed clausa est ianua Quid faceret pulsaret? sed turbare noluit requiem monachorum. desisteret? sed requiem

nō haberet· Malens tamē īqetare se q̄z illos · capitulum itrāt · i scāpno se ponit · et de iunco capitale istruit sibi Necdū obdormierat · et ecce virgo ōni specie pulchrior obsequentibus et luia preferentibus alijs duabus ingredit Aggreditur monachuz an dormiat sciscitatur · Vigilare se dicit Qui et ipse q̄d ibi facere velint · cur contra morē et maxime nocte intrauerūt securus inquirit At illa Ego sum inquit maria · cuius es tu et domus ista · et omnes et ōnia que sunt in domo ista et in ordine isto · Portabat aūt vas vitriuz ad nares suas tanq̄z odorē captans ex eo Dixitq3 · Visitaui hodie mōachos meos in agro · sudoreq3 coruz collegi mihi i vase isto · Et hic odor optimus coram me et filio meo · digne vtiq3 remunerādus premio oportuno Tuz ille O pia dn̄a Quid tibi tāti est labor noster qui fit nō tam deuotione humilitatis q̄z necessitate inopie · At illa inquit Tu ait non audisti quia voluptas habet penam · et necessitas pariat coronaz · Et si coronaz parit necessitas · sed iam partem accipit volūtas Siue ergo necessitate · siue voluntate · q8 agitis meum est Oia vestra mihi vēdico · ego suscipio ego remunero · Hijs dictis disparuerūt ille · et ille obdormiuit suauiter vtiq3 sic aīat9 i spe · sic cōfortatus in fide · volūtarius in labore · Mane fcō refert letus et cōpūctus abbati · abbas ɔuentui Letati sūt oēs crediderūt ōnes · et pro grauitate persone nemo dubitat Accen duntur aī oim · singuli feruēt ad opus · laborātes et sudantes in tm̄ vt si maria demum adesset posset iplere vas suum · Sic ludere solet dulcis maria cum pueris suis · sic in visu ostendens se illis · donū pacis et gratie afferens illis · Audiant hec mansueti et letentur · pusillanimes et confortentur · pigri et excitentur · alacres currant nō lassentur · oēs cristo et marie dēt gloriam et ab ipsis vicissim hauriant gratiam

Locutio ·ciiij·

Legitur in scala celi q̄ fuit q̄dam sacerdos deuotus qui celebrata missa retro altare vidit diabolū scribētez in pergameno longissio Cumq3 pergamenum ei deficeret cepit cum dentibus ampliare mō sutorū · vt maiorem posset recipere scripturaz Ad quē accedens sacerdos in virtute ihesu cristi diabolo precepit · vt in presentia populi diceret · q̄d ibi scripsisset · Rn̄dit demon Hic scripsi oia peccata mendacia · detractiones · aspectus impudicos · cogitationes immūdas vanitates · et oia peccata populi tui que hodie in ista ecc̄a cōmiserunt · quia hec facta in ecclesijs multum deū offendūt · et letificāt nos inimicos dei Tunc sacerdos assumpto pergameno et peccatis lectis populo nunciauit Cumq3 ad monitionez sacerdotis perfecte fuissent confessi · illa tota scriptura fuit de pergameno deleta · Et sic demō confusus recessit ·cv·

Rex q̄dā āglie hn̄s tres filios

iuniori regnū tribuit · eo q̄ iterro gatus quid data opcōne pre om nibus a deo postularet · responde rit collum gruis vt nō nisi bene di scussa verba depromeret · Alij au tem maiores natu sed minoēs pru dencia pecierunt primus fortitudi nem · secundus vero pulcbritudi tiem · alter vt omnes sibi potentia subiugaret · alter vt in sui amorez omnes alliceret · neuter tamē iuni orem prudenti peticione superauit

¶ Luxuria cvi·

¶ Refert ambrosius super lucā quia sepe faciente mala consuetu dine etiam ea concupiscimus que sunt corpori atq̄ sanitati etiam ip si vite omnino nocitura · Quidam inquiens cum graui oculorum in commodo laboraret et amaret vx orē interdicta sibi a medico facul tate coeundi · cupiditatis impati ens atq̄ impetu libidinis raptus moderari nequiuerat Sciens enim prudens q̄ oculos esset amissurus priusq̄ȝ conueniret vxori · in ipso estu feruentis cupiditatis et con suetudinis apparatu Vale inquit amicum lumen · statimq̄ȝ exple ta libidine interdicta sibi lumini bus suis orbatus est · ·cvij·

¶ Refert doctor iacobus car thusiensis q̄ quedam matrona be ate virgini deuota extitit propri as proles informando ad similia vt ipsam in suis necessitatibus in uocarent deuote dicendo · Aue ma ria · que filiam dissolutam et va gabundam ⁊ saltatricem habuit quaȝ ipsa mater pluries correxit · sed parum i ea profecit · Quia pa ter dilexit eam pre ceteris pueris eo q̄ pulcbra et mundana esset · et emit ei pulchras et pomposas vestes · Que in vna die dnīca fati gata iuit ad quoddam pomeriū sedens sub vna arbore volens refo cillari · Cui dyabolus immediate affuit dicens · Surge veni mecū Cui illa · Quis uam es tu? Et ille Ego sum diabolus cuius propo situm conaris implere arma ⁊ rete nrm̄ ad animas capiendas · vnde Nō recipies penā non solū pro tu is pcc̄is · sed etiā pro pcc̄is omniū quos per ornamentum corpis tui ad malas concupiscentias iduxi sti Et diabolus stati violēter nite batur eaȝ rapere · et illa clamauit dicens Virgo maria adiuua me sicut mater eaȝ in pueritia docuit Et statiȝ dixit clara voce Aue ma ria gratia ⁊c · Rn̄dit diabolus Ma ledcā sit que banc oratiōem te do cuit · quaȝ si non dixisses iusto iu dicio dei ad iferni incendiū te trax issem · vbi tu cū tuis eq̄libus pēaȝ condignā pro oibus quos ad pec cādū traxisti iuenisses · Que post modū nunq̄ȝ āplius corisauit · et vestes pōposas deposuit · et vitā et mores bumiliter emendauit · ⁊ btē virgi amplius vsq̄ȝ ad morteȝ seruiuit ·cviij·

¶ In libro exēplorū beate vgi nis legit q̄ scimoial' q̄dā erat cui amor et assidua meōria beate ma rie dei genitricis cuȝ ipsa etate ac creuit · sed felicibus eius actibus diabolus inuidens · potentis cuidam

prediuitis oculis pulchritudiem eius iidens totum eius animum in amorē virgis puertit Qui duzcre brius blandiciarū et promissionū illecebris aim eius attemptaret si vxorez eā habere mereretur diui tias gloriā ⁊ preter deum oīa pro mittens · illa cōsentiens renuncia uit vite et morti fidē dedit · Condi xerūt diem qua raptā virginē de mōasterio nouus ille adulter suo sociaret cōiugio Postea cū in do mo parentum illa qesceret vidit i nocte illa i somnis raptā se super os putei · qui enormi āplitudie et profunditate oris sui aperiēs ba ratrum tam inmanes exalabat fe tores vt vniuersum mundi hui⁹ a erem videretur inficere · tā densas fumi nebulas vt seculi huius cla ritatē de celo videretur effugasse · Cumqȝ totum serpentibus ⁊ ver mibus scaturire et a clamore eorū q̄ intus torquebantur horribili q̄ dam sonitu miraret̄ imugire · vidit repēte ethiopes quosdam ignitos de medio exilientes et aīas dāna tas tormentis absqȝ differētia cru deliter immergentes A q̄bus ⁊ ip sa correpta cum intro traheret̄ · in ter ipsas iā desperatioīs āgustias respiciens ⁊ circumspiciēs si esset auxiliator · vidit antiq̄ȝ patronā et dn̄am suam mrēm dn̄i sanctam mariā · sed nimis alonge ⁊ sic a se auersam vt ex ei⁹ visione vix ali quā spem posset colligere · tamen toto conatu cōuersa ad illā nomē qȝ suū ei inclamans Dn̄a inq̄t do mina subueni ancille tue · in tam a mara necessitate cōstitute P⁹ mul ta verba accessit pietatis mater · sancta mater ad reā manumqȝ ei⁹ tenuit · Procul illico inimici facti sunt Tunc dixit beata v̄go · Hij sunt fructus libidis hoc premium voluptatis · Postea beata virgo abijt · Vix euigilauerat et aderāt nuncij diuitis illi⁹ querētes quid fieri iuberet de necessarij⁹ nuptiaꝝ At illa procul inq̄t procul ministri mortis et intentores eterni iudicij abite · Illis qȝ a facie sua cuz sum ma indignatione perturbatis pa rentibus et oībus totā rē aperuit · et monasterio reddita totis se vi ribus pn̄e luctibus ⁊ ātiquo pro posito reddens · instabat quantū poterat recuperare grāz dn̄e sue di genitricis marie · cix

Miles q̄dā quādam virginē deflorauit Eo mortuo cū illa pro eo oraret ⁊ flēt · mortuus miles vi sibiliter apparuit voce raucissia eā alloquens Que cum quereret cau sam raucitatis ei⁹ ait Quia i vocis dulcedine gloriabar · cātilenas lu xuriosas ⁊ seculares decantando · Cui⁹ cū crura nigerrima et scobi osa ⁊ vlceribus plena appareret q̄ renti cām rn̄dit Quia multū glori abar in crurib⁹ meis de pulchri tudine more militari illa extēdēs et ornās superbe · nunc inter spiaꝝ gradior · crucior volnerorqȝ in illꝫ Ista iterū dixit · Qui⁹ est reliqu⁹ status tui corpis ? Ait ille Aperi oculos tuos et vide · Et proiecit palliū a pectore quo amictus vi debat̄ · et vidit maximū bufonez

et teterrimum pectori eius inherē tem · ita vt brachijs eius collū̄ suum stringeret · et os suū ori eius iū geret · cuius etiā venter per ventrē eius dependebat · pedib⁹ eius geitalia quasi quibusdā loris strīgē et ligare videbatur Requisitus q̄re hoc pateretur · respondit · Pro osculis lubricis quibus te et alias mulieres osculat⁹ sum hec pacior et pro opere libidinis in genitalibus crucior · Cum mulier quererz vtrum ne ab illis penis esset liberādus · respondit Non ores pro me quia nichil michi prodest quia eternaliter sum dampnatus · et hoc ideo quia medicinā pñīe neglexi · hoc dicto disparuit Feia autem reclusorium intrās peituit · cx

Karol⁹ magnus religiosus augustus cum quadaz solemni die missā solita deuotione audiret · diaconus eiusdez misse lecturus euāgeliuz precedenti nocte muliercule impudicis amplexbus se fedare non timuit · Hoc itaq̧ grauissimo piaculo cauteriatā habens cōscientiā sāctum euangelium legē presumpsit · postmodū etiā sacris misterijs secundum officij sui exigentiam eadez impudecia ministeriū manibus īpuris exhibiturus · si non vlcio diuina obstitisset · Ecce nāq̧ dum verba sacra labijs pollutis depromeret aranea de super a laquearibus oratorij se per filū suum semel secundo ac tercio sup caput contaminati leōris demittēs tercia nichilominus vice ipso imperatore aspiciente caput obscenum pupugit ac sine mora miserū extixit · cxi

Legitur q̧ soror sācti damiani apparuit post obituz sibi · et dixit se esse in maximis penis · Et ipse sāct⁹ damianus quesiuit ob quā causam esset in tantis penis cū ta men sācte vite fuisset · rñdit hanc esse causā q̧ semel stetisset in camera sua et audiuit in platea cantus chorisāciū cum aliquali dulcedine Et q̧r de hoc in presenti vita nō egisset pñiām per · xv · dies deret puniri in purgatorio · cxij ·

Refert robertus de licio in suo quadragesimali · quia in ciuitate spoletana puella quedā formosa fuit · que vanitatibus sēper intenta nil de futura vita cogitabat · Hec infirmitate percussa monicio nes et hortamenta salutis abhorrebat · sicut michi retulerūt q̄ audierunt illaz · Tandem inualescente morbo cum cernēt infelix iuuēcula de proximo sibi iminere mortem · rogauit instāter matrē vt eā vestiret preciosis idumentis q̄ ferre cō sueuerat ornaret poliretq̧ illaz tā q̄z si ad nuptias esset accessura Annuit ei mat · feciq̧ qd filia volebat · O terribile iudicium · o stupē dum et admirabile dcū Sic ornata sic induta suspirādo clamare cepit iuuencula Heu q̧ moriar ego sic pulchra? Moriar ego sic decora? Moriar ego in etate tā tenera? Dicebant illi circunstātes Cōmit te te deo filia · q̧r benignus et clemens ē · At illa magis lamentabiliter respondebat · Et quid mihi

cum deo. Veni o diabole suscipe tu animam meam Inter q̄ verba expirauit dāpnata ⁊ desperata.

Maria .cxiij.

Legitur in cronica priorū do mus maioris carthusie Circa ānū dn̄i millesimum octuagesimum secundū tp̄e guigonis quinti prio ris dicte domus creditur euenisse quod non incongrue videtur ad memoriam reuocandum Conuer sus quidam ibidem fuit receptus hu milis genere. ac iuuenis etate. mo ribus generosus. uiteq; sanctita te prouectus Hic toto studio ob edientie. humilitati mortificatioi omnem quam poterat operam ad hibens. mundum sibi. seq; mūdo non solum crucifixerat sed etiam sepelierat. amori diuino ⁊ specia liter memorie mr̄is dn̄i ita se totū deuouerat. vt a bonis viris ipsum vitāq; eius cognoscentibus nihil scire iudicaretur. nisi ihesū cristū et hunc crucifixum. sacramq; ip sius matrem ac ppetuā virginem humane salutis singularē post deū amatricem mariā His studijs cō uersionis sue principijs iceptis ma gis ac magis insistens antiqui ho stis inuidiam velut nouā ac speci alem contra se excitauit nec iā oc culte sed palam. Iacebat siquidē quadam nocte in cella sibi vt tali um mos est ad laboris solamen ⁊ orationis secretum affligta Tū ec ce in multo iā processu noctis ipsi adhuc vigilāti ⁊ celestia meditāti demonū turba i spē porcorū agre stium apparuit. ⁊ p totā cellā di scursu insano rictu horrendo denti bus longissimis ac velut in necē e ius exacutis pauefactum ac trem ē hoiem circunstabant. sudabat ille pre timore ⁊ quasi iā iamq; a bestijs descerpendus nil nisi mortē vltimam prestolabatur Hec aūt eo paciente adauctus ē metus. nam quēdaz enormis magnitudi nis hominem vt ex corporis sui iudi cio sibi videbatur demonum pricī pem cellam conspicit intrantem. Qui primo igressu suo conuersus ad porcos ait Quid segnes estis Cur hunc iaz non rapuistis. cur n̄ discerpsistis Quid dicitis? In quiunt porci. Magno conatu face re nisi sumus. sed cuncta temptā tes nil facere potuimus. Ego inq̄t ille iam faciam quod vos desides fa cere minime potuistis Quo dicto vncū ferreum longis ac recuruis vngulis terribilez minaci manu p tendens atq; ad virum dei rapien duz immo ad discerpendū adap tans eum nimio terrore pene men te excedere coegit Sed deus cui vir ille bonus sepe dicebat. ne nos idu cas in temptationē sed libera a ma lo. temptationez tā durā non est passus vltra procedere. sed sua infi nita mia qua suis sēper prouidet eduxit eum a temptatione et libe rauit a malo. Mox eniz vt neq̄z il le manum vt dictum est ad rapi endum. et vncū vt videbatur fer reū ad eum discerpendum exten dit statim ōnipotentis filij dei ma ter vere mater mie in qua ille sicut dcm̄ est totam spez suā post deū

posuerat visibiliter affuit. et virga leui manu pretensa. quomodo inquit huc detestandi venire ausi fuistis. Non est hic vester nec iã in aliquo contra eum poteritis preualere. Dixit hoc et dicto velocius totum illud nephandum collegium vt fumus euanuit Perstitit illa post demonum fugam cuz homine adhuc tremente. eunq; hijs consolata est verbis Placet inqt quod facis tuiq; animi deuotionẽ deo michiq; gratam noueris Fac ergo quod facis et de hijs ad meliora perseueranter proficere stude. Et vt tibi aliquid singulare i mãdatis tradaz stude vilibus escis. operi manuum deuotus insiste. ãplectere abiectas vestes Hijs virgo beata animatum hominem relinquens celos repetijt. Ille autez vt a beata virgĩe iussus fuerat mãdata eius adĩplerẽ totis virib9 nitebat vilib9 cibis magis q̃z splendidis epulis. vilibus pannis magis q̃z preciosis vsq; ad mortẽ content9. .cxiij

Legitur in cronica priorum domus maioris carthusie quia fuit quidam magne religionis monachus dominus petrus fauerij vocat9 Hic prior domus sancte crucis effectus pro strennuitate moruz ac subtilitate ingenij procurator generalis toci9 ordinis ad causas pertractandas est effectus. Cum autez pro iniuncta sibi obedientia in quadam ãtate manẽt cõtigit euz graui infirmitate vexari. Ordinationeq; vt creditur diuina contigit dñm hubertũ priorẽ bonipassus ad ipsuz infirmum deuenire. Quez mox vt infirmus vidit gauisus ẽ gaudio magno valde dixitq; ei. Frater mi tu me trades sepulture. Sciens q; finẽ suũ adesse confessione eidem facta vnctionez cũ viatico petijt et accepit. Dicto vero domino huberto alia occasione ab infirmo ad horã recedente. ecce sathã humani genẽis inimicus ante lectum eius statim affuit magnum volumen portãs in quo õnia peccata que dictus infirmus cõmiserat in tota vita erant descripta. Qui ante faciez dicti infirmi cuz magna proteruia se ponens omnia peccata sua improperabat. procaciter cachinnãdo. Cum vero infirmus pre timoẽ et tremore horribilis visionis q̃d rñderet nesciret nisi hoc tantum modo. q: in confessione facta confiteret peccatorum. magis ac magis sathan nitebatur eũ ad desperationem inclinare. Cepit autem infirmus tremere. pallescere ac fere in baratrum desperationis iazcadebat nisi superna eum gratia clementi oculo respexisset. Subito namq; mestorum consolatio. laborantium fortitudo. desperatorũ releuatio affuit beatissima virgo maria. vltra humanam rationem lucidissima. in brachijs suis puerũ deferens inenarrabiliter speciosuz Dictoq; infirmo iam fere desperato comminus astans Frater mi inquit Cur times cur diffidis? Per istum enim puerũ speciosum õnia

peccata tua sunt dimissa. Ad hec verba sathã qui aduenerat nimiũ confusus de loco illo turpiter est egressus Statimq; ab oculis infirmi cũ puero etiã euanuit virgo g̃ciosa Tunc infirm⁹ cũ tãta leticia et exultatione cordis remãsit q̃zta sicut referebat ab ipso exprimi vel ab auditore capi non valebat Cum vero dictus dñs hubertus ad infirmum redisset eidem oẽz visionem enarrauit Demũ post matutinas noctis sequentis solus septẽ psalmos cum leticia prout poterat incepit decantare. Cum autem dicendo nimium grauaretur dictũ dñm hubertuz vt se iuuaret rogauit. Dum vero letaniã coiter decãtarent venissentq; ad locum illuz ĩ quo dicitur. Oẽs sancti orate pro nobis. subito post predictam postulationem eleuans infirmus digitum dextre manus cũ cordis leticia maxima subiũxit dicẽs Oẽs sancti qui modo hic estis orate ꝓ nobis Quam postulationem crebri⁹ cũ magno feruore ingeĩnãs spiritum exalauit. cxv.

Legitur in libro exemplorũz beate virginis q; scolaris q̃daz iuuenis beate virgini multũ deuot⁹ hanc sibi cõsuetudinem fecerat vt de odoriferis floribus aliis q; redolentib⁹ speciebus prout meli⁹ habere poterat imagini beate marie q̃ in ecclesia habebat̃ sertum quoddã dieb⁹ singulis mira cordis simplicitate ac deuotione faciebat q̃ caput imaginis ornare ɔsueuerat Parentes igitur clericuli agnitis deuotione pariter et desiderio pueri. in monasteriũ quoddã eum in monachum consecrãdum tradiderunt Qui mox claustrali artatus disciplina pre dolore cordis cepit plurimum flẽ. Cumq; prior quenam eẽt causa tanti fletus interrogasset. ꝓpter ordinis eũ rigorem flere eũ suspicabatur. respondit ei puer. Solitus sum dietim de cõgregatis hincinde speciebus ac floribus beate marie sertum cõponẽ ad qd iam exire me videt̃ loci h⁹ obseruantia prepedire Ad qd prior fili inq̃t km̃ie diebus singulis legas quinquaginta Aue maria. sic vt semper post decẽ legas vnũ pater noster. ad honorẽ et reuerẽtiã dilecte dñe tue. sic nempe sertum ei facies gracius multo priore Puer vero iussa implens per cremta tpm auxit et incrementa virtutuz Adeptus annos debite etatis ꝓpter vite eius probitatem elcũs ẽ in priorem Contigit ergo euz ex parte officij cũ aliquo frẽ aliquo pergere. Quod vt q̃busdã latronibus innotuit eos a tergo sũt secuti. Recordatus interĩ prior sertum consuetum beate virgini illo die nondum lectum ad genua cecidit. et maleficoruz inscius sertum virginis deuotus implebit Stantes autez latrones viderunt dñam quãdam mira graciositate formosam ãte eum stantem. et per singulas salutationes rutilantes rosas ⁊ flores ab ore eius excipientẽ. ⁊ sertum quoddaz ex eis perpulchrũ ɔponentẽ. Finita oratiõe ɔpletũ ẽ

et sertum. Quod ipsa dña pprio capiti impoñebat. sicq ab eorũ ob tutibus est subtracta Clamabãt igitur latrones ad priem. Nisi no bis que hec fuerat dña que vobis astabat intiaueritis nequaq̃z mor te euadetis. Quibus prior. Pueri inq̃t nullius nobis est dñe cogni ta vel visa pñtia. Ad quod latro nes Non soluz q̃ vobis astitit. sed et quid legebatis cũ vobis astaret aperire nobis oportebit Coactus itaq prior rei geste illis ordinez retulit. quõ viz dietim beataz vir ginem venerari cõsueuit Tunc illi audito miraculo pedibus eius pro uoluti veniaz postulabãt. et vt si bi confiterẽtur ab eo precibus ipe trabãt. Sicq emẽdata deinceps i melius vita felici fine beata quiete in dño quieuerũt Prior vero v̓gi ni gloriose grãs referẽs solituz sue deuotionis obsequiũ tali fretus p̄ sidio deuocius eide curauit offerre.

¶ Virgo quedã reli .cxvi. giosa secundũ numerũ psalmorũ centum quinquagita salutatioẽs angelicas cum totide venijs regie celi singulis diebus offerebat Sz qm̃ pter ipsam multiplicitate mi nus digna deuotione q̃z oportẽt id faciebat. admonita est ab ead dña nostra. quatinus recisis duab partibus quinq̃gita sibi quotidie salutationes cum cõpetentibus ve nijs itente 7 morose psolueret. pa tenter insinnãs deo 7 sibi accepti fore q̃zlibet paruz seruicij cum de uotione quã multum negligenter et sine deuotione exhibitum.

¶ Legit in scala celi cxvij q fuit quedaz mulier nobilis sed pauper habens duas filias. q̃s in formauit ad amorẽ virginis bene dicte. Paupertate ergo g̃uata ti mens corruptionem mundi añ al tare beate v̓ginis eas adduxit sic dicens O dña has filias meas vir gines mundas tibi offero. Et q̃a non habeo vñ possim eas nutrire. quicquid iuris in eis habeo totuz tibi do Et acceptis manibus puel larũ in signum vere donationis cõ iuxit manibus virginis. Et dum recessissent iuuenem splendidum i uenerũt in foribus domus sue qui obtulit eis centum libras in q̃bus secrete erat obligatus pri earum. De hijs mater induit filias et de necessarijs puidit optime Quod attẽdentes gentes murmurare cepe rũt. credentes q de meretricio hec haberẽt Quod mater audiens fili abus aduocatis sic ait Ite ad ma trem virginem mariam et instate cum fletibus 7 deuotione vt tãq̃z mater subueniat huic ifamie vestre Que ex corde virginem rogãtes duz in quodã festo solemni ipsius virginis ad sermonẽ in platea se derent in presentia tocius populi angelus descendit de celo portãs duas capsellas de rosis pulcherri mis albis. 7 clamãdo in presentia tocius populi sic ait illis duabus virginibus Istas capsellas mittit vobis virgo beata maria mat ve stra in signuz virginitatis vestre Et illis dimissis disparuit. Tunc princeps terre qui ibi aderat viso mi

saculo duo monasteria construx it ad honorem beate virginis · in quibus istas duas constituit pri orissas · ·cxviij·

Legitur in libro exemplorum beate virginis quia erat cuidam pastori commoranti in villa quadam filia quedam virgo pudica que pri in pascendis gregibus famulabatur Fuerat autem in loco pascuali ecclesia quedam deserta Quam frequenter ingrediens virgo predicta orationes suas coram imagine gloriose virginis marie effundebat · Fuit namque predicta ecclesia in honore gloriose virginis dedicata in qua imago quedam formosa beate virginis habebatur que puerulum in gremio continebat · quia quoniam ab hominibus ecclesia derelicta non frequentabatur in honore quo decuerat in vestitu et alijs exhibendo minus curabatur · sic quoque inculto habitu iornata stabat · vt moris est in huiusmodi ecclesijs desertis Ex quo autem virgo predicta orationes suas solitas coram eadem imagine sepius beate virgini offerre consueuerat mota semel paupertate vestitus gloriose virginis · inter verba compassionis sic est exorsa O regia celi mater domini dei mei ihesu cristi benedicta valde male apparetis vestita · ego quoque heu nihil habeo quo vestre paupertati in vestitu et ornatu possim subuenire · sed quod michi in vestitu defuerit exteriori supplebo quo deuocius potero orationum mearum ac salutationum vestitu interiori · conaborque vos vestitu tali orationibus meis fulcire quo reginam nobilem decet decorari · Cum que in hac deuotione ad beatam virginem multis annis ferbuisset · a beate virgini de sibi exhibito seruicio eam remunerare placuisset · tacta languore lecto decubuit · Eodem quoque tempore cum duo fratres nemus ville in qua beata virgo predicta iacuit proximum perambularent · illis sic ibi ambulantibus vnus illorum somno nimium preter consuetudinem grauabatur · dixitque consocio suo oportere se omnino dis paululum dormitare Cui cum alter diceret · frater si moram hic fecerimus quoniam nemus istud a latronibus plurimis vt scitis inhabitatur · mortem a latronibus circumuenti incurremus Respondit ille · Nisi a somno recreatus fuero vel ad modicum etiam procedere non valebo · Quo dicto membra sopori dabat · Alter vero ipsi assidens librum aperuit atque orationi incumbebat Cumque sic sederet in oratione deuotus · ecce a longe turbam quandam copiosam pulcherrimarum virginum in vestitu stragulato sibi vidit appropinquare · quibus qua decuit reuerentia assurgebat · Ille autem ipsi inclinantes tacite pertransibant · Post has ecce turbam quandam aliam formositate predicta magis claram sibi vidit in vestitu albo appropinquare · que vt predicte ipsi inclinantes cum silencio preteribant Post hanc ecce tercia que premissis pulchritudine preminebat appropinquit vestitu rubeo decorata · quam virgo quedam gloriosa

aspectu vltra q̄3 credi potest de
lectabilis. ceteris habitu precla
rior sequebatur. que rosis albis
et rubeis ex omni parte fuerat con
stipata. hēbatq3 sertum roseū i
capite velut iā recenter de paradisi
ameītate sublatum Cui assurgēs
frater predictus atq3 inclinās hu
militer ab ea pecijt sibi indicari q̄
nam posset esse ipsā regina ta3 ge
nerosa Cumq3 illa feruorē deside
rij ei⁹ cōsiderasset. humiliter incli
nan⁹ illi respondit in hec verba.
Ego sū maria mater dei q̄ neminē
peccatorē respuo me humiliter inuo
cantē Tunc humiliter optāti etiā
scire quenam posset eē v̄gines tā
formose que ipsā p̄teribāt. rn̄dit
maria et dixit. Ille oēs sunt vir
gines que virginitatē suā vsq3 ad
mortē illibatā seruauerūt Prima
turba quā vidisti vestib⁹ stragu
latis ornatā virgines sūt que sic
in mundo stabāt. vt quasi in me
dio virginitatis et mr̄imonij aio
nutarent. Secunda turba quam
vidisti vestibus albis rutilantē. v̄
gines sunt que in mundo virgini
tatē suā filio meo michiq3 deuoue
runt. et vsq3 ad mortē nostro ad
iutorio imaculatā seruauerūt. q̄
ꝑpter earū gloria i multo precellit
glorie primarū Tercia turba quā
vidisti vestitu rubeo choruscātē3
michiq3 proxie assistētē virgies
sunt que nō solū meū exemplum
sequentes virginitatē vouerūt. ve
rum etia3 eandem in martirio san
guis ob amorē sponsi sui effusiōe
ornauerūt. q̄ iste oibus alijs i glo

ria preminē meruerīt Cūq3 dulcis
sima dn̄a virgo maria frē3 predi
ctum sic gratiose rn̄so suo infor
masset. instabat adhuc frater ille
humiliter postulās ab ea sibi itia
ri. quonā cum turbis virginū ta3
formosis tenderet regina tā glori
osa. Rn̄dit maria. Pergimus in
villā proximam virginē quāda3
iam in extremis agentē visitare. e
amq3 ob michi impēsum ab ea de
uotionis seruitium nostro consor
tio aggregare. quoniā ipsā me vt
vides ta3 glorioso vestitu suis hu
milibus precibus decorauit. Nos
igitur illuc venire disponimus eā
dem virginem visitare. sicq3 dn̄a
nrā ab eo discessit. Cumq3 ille so
cium suū a sompno excitasset. sur
gens soci⁹ i magno sui cord̄ gau
dio dixit. Salubri sompno sopo
ratus sum. Vidi nempe id idē dor
miendo quod tu te gaudes vidis
se vigilando. Eamus proinde vi
dere quo fine sit hec v̄go ab hoc
seculo mig̃tura Euntes igitur i vil
lam solliciāte req̄rebāt. vbinā ibi
virgo aliqua infirmitate laboraēt
Cūq3 oēs se de nulli⁹ virginis in
firmitate sciē respondisset. trista
ti sunt fratres illic quasi decepti ire
velle cogitātes. Et ecce homo q̄
dā illis obuiabat q̄ virginē tale3
pastoris c⁹dam filiam in fine vil
le infirmitate graui labore affirma
bat. quo audito letificati fratres il
luc ibāt. v̄ginemq3 i stramīb⁹
decūbentē iueiebāt. cui cū neminē
adesse vidisset eā d̄uote salutabāt
Quib3 v̄go discoopite inq̄t frēs

capita vestra et orate dominū vt vo
bis concedat videre pulchrā hanc
comitiuam hic iuxta me gratiose
cōgregatā Ad quā admonitionē
fratres ad genua prouoluti discoo
ptis capitibus se oracioni dederūt.
ac oēs vgies ibi adeē ɔspexerūt.
que in nemore illos pterierūt. cū
multitudine etiam angelorū vide
runt et dominam nostraʒ ceteris oī
bus pulchriorem. que sertum mirē
pulchritudinis virgini preparatū
gestabat i maibus. sicqꝫ pariter cō
centu mire dulcedis modulationē
in excelsum cātauerūt Cunqꝫ tali
dulcedine cantus anima virginis
e corpore fuissꝫ euocata. virgo ma
ria beata dei genitrix. sertuꝫ rose
ū quod manu tenebat capiti eius
imponebat. sicqꝫ mira dulcedinis
recreatione ac leticia inenarrabili
in celum sese recipientes. animam
virginis secum in perpetuum reg
turam cōduxerūt .cxix.

Legitur in libro exemploruꝫ
beate virginis qꝫ i quadā ecclesia
in honore btē ac gloriose semper
virginis marie dedicata in mona
sterio quodam quod dicebatꝫ do
lo erat monachus qdā iacobertus
noie. qui dominam nostram virgi
nem mariam singulari deuotione
ac reuerentia venerabatꝫ sic qꝫ ob
amorem magnū nominis marie p
qualibet littera predicti nominis
maria psalmū q̄ ab vna litteraruꝫ
reuerendi nois marie incheabatꝫ
legere dietiꝫ cōsueuerat. primo so
lebat legere psalmuꝫ Magnificat
etc. et pro a prima Ad dnm cuꝫ
tribularer. Pro r. Retribue seruo
tuo Et pro i. In cōuertēdo. Pro
a secunda Ad te leuaui. Ad quē
libet psalmū versiculum Post ptū
virgo. et collāꝫ. Concede nos fa.
tu. Anno autē dnī. M. c. lxxxvi
in nocte sācti andree cum frēs sibi
ad cantādas matutinas ɔuenissēt
atqꝫ icboassent Subprior accep
ta laterna in manibus ibat de cho
ro ad chorum considerans vtrū ne
aliqs somno deceptꝰ illic non adesset.
set. Cunqꝫ oēs adesse cognosceret
excepto frē suo carnali iacoberto.
assumpta laterna iuit in dormitori
uꝫ vbi eū precedenti vespere vidit
ire dormitum. Cunqꝫ venisset i dor
mitorium āte fris sui lectisterniū
inuenit eum in lecto sed mortuū.
viditqꝫ ex oē eꝰ rosā mire pulchri
tudinis excreuisse. similem quoqꝫ
rosam vidit ex quolibet oculorū
suorum atqꝫ aurium exortam.
super rosam autem in ore radicatā
habebatur inscripta prima littera
nois maria atꝫ primus versus hꝰ
psalmi. Magnificat Super rosam
autem in dextero oculo radicataꝫ
lrā a. primꝰ quoqꝫ vsus psalmi Ad
dnm cū tribularer habebatꝫ inscp
tus. super rosam sinistri oculi r.
et primus versus psalmi Retribue
Super rosā dextre auris lrā i. atꝫ
primus versus psalmi In cōuerten
do. Super rosā sinistre auris lrā a
atqꝫ primus versus psalmi. Ad te
leuaui. Cum autem hys mirabili
hꝰ visis stuperet subprior cuꝫ ma
gno timore in chorum cucurrit vi
sa qꝫ fratribus nunciauit. Cunqꝫ

fratres ad spectaculū cōueissēt. viso miraculo miro tiore conterriti mōachū ātedictū attigēvēbāt. sed mox miserūt nuncium et intia bāt archiepiscopo sub c?stabāt dño. Qui referens grās do ac beate marie matri eius multū ex audito miraculo est gauisus. eo q sic deo ac gloriose mri eiu? deuote seruientes solēt remunerari. Epūs quoq indutus episcopalibus solempnē processionē cū sacdbu?. cum crucibo atq thuribilis ordinauit. sicq cum cōuentu atq clericorū solemni collegio venit ad lectū iaverti monachi iazmortui. Eductaz aūt rosā de ore iā dicti monachi. que trahētis manū facile subsequebatur. atq in suo vigore et decore icorrupta manebat fecit in cristallo quodaz formoso artificiose ac reuerēter inclusā sup altare reponi. vbi ad miraculi euidentiā ab oibus posset videri. Cetere vero rose mox educte aruerūt atq pristinā pulchritudinē amiserunt. Epūs vero sumptum corpus añ summum altare quod in honore beate marie fuerat cōsecratuz honoē debito sepeliuit. vbi ad declarādā clementiā virginis et deuoti mistri ei? meritū ondendum plura postmodum miracula contigerunt .cxx.

Legitur in libro quodā exemplorū beate virginis q̄ vocat̄ mariale q̄mā fuerāt alicubi duo monasteria ordis sancti bernardi nō lōge a se inuicem distātia. vnū mulierū aliud virorū In q̄bus singuli ac singule iuxta institutionis sue regulā dño deuote seruiebant. Erant q in eisdem monasterijs due persone quarū vtraq quelibet in suo cōuentu custodis officio seruiebat. Propter morū autem ac sanctitatis vite parilitatē se mutua i dño caritate ard? diligebāt. ita vt vbi alter alterius egeret obsequio. prout officij oportuitas sepius exigebat sibi alternato ministerio seruiebant Talē autē sue caritati custodiā adhibebant. vt nequaquā sibi corporali p̄ñcia appiquarent nec sibi loquerentur. nec suis aspectib3 se offerrent Feruebant autem ambo i seruitio dei ac gloriose marie mr̄is eius Custos vero conuētus virorum ob singularē ad dñam nostram deuotionē et reuerentiam imaginem quādā pulchriorem quo potuit eiusdem virgis marie sibi fieri impetrauit. sub c?ꝑ pedibus imaginem demoi? econtra quo horribili? ac turpius excogitare potuit ordinari fecit. Postquā vero longo tpe in iam dicta deuotione beate virgi deuote seruiuissent. stimulatus profectu predicti custodis. deuotiōi? ois inimicus puritatē intētionis eiusdem amplius sufferre non potuit. venitq in figura qua eū custos formari fecerat obuiā i quadam nocte cum ad pulsādum ad matutina? surrexisset. eūq proteruo ac irato vultu intuēs. in hec v̄ba prorupit Cur hāc mihi obprobriosā ↄfusionē exhibuisti vt me tam turpi forma faceres depingi

sub pedibus pulchre illius imagi
nis marie dñe tue · vbi contrarijs
iuxta se positis mei figuā alia ma
gis elucescēte horribilior appar3
Nisi me citius deposueris tale3 tibi
prouidebo confusionis talionem ·
vt te me sic offendisse peniteat ·
Quo audito cum visionis eius cō
ceptus horor paululu3 abscessiss3
custos in hec sibi v̄ba r̄ndit dic̄s
Recede a me sathana tuas minas
non curo · cui ego fuio poterit me
bene de tuis manibus eripere Quo
dicto inimicus velut in fuga3 ver
sus disparuit · Post hec multo tē
pore cū custos minarum dyaboli
minime memoraret · ac doli eius in
scius sibi minime prouideret · dia
bolus humane salutis semper īimi
cus redijt et custodi confusione3
quam sibi promiserat deo pmittē
te iferre curauit Nocte igitur qua
dam in primo sompno āte temp9
matutinarū mcustodis feie indn
tus forma ad cellā custodis velut
introitum postulans pulsauit Cu
stos vero tali tempore rumoris in
suetus surrexit · et aperiens celle ia
nuam · q̄s nam ibi esset aut quid
sibi vellet inq̄siuit · Cui diabolus
Ego sum inquit amica tua kmia
talis monasterij custos · tibi fide
lis · que quoniam in tui amore ve
hementer exarsi · ex amoris vehe
mētia tibi āplius abesse nō potui ·
Magno itaq3 tract9 amore ex mo
nasterio meo ad te huc perueni ·
assumens michi preciosiora cūcta
nostri monasterij clenodia · que
nobis lōgo tēpore suo valore vite
necessaria poterunt ministrare Nūc
igitur surge velociꝰ omi mora post
posita · michiq3 sociare · q̄cq̄d q3
tu preciosiorum clenodiorum ac
ornamentorū habere poteris tecū
assumens in ignotam regiōe3 vbi
cupita possimus frui pn̄tia simul
pergamus Sathanas q3 sicut cu
stodi loquebatur extrinsecus sic
temptationibus suis ai3 eius āpli
us excitando mouebat intrīsec9 ·
ita vt q̄d illi responderet non iuei
ret · sed verborum ac temptationū
eius victus iportunitate fide3 illi
adhibuit cella3 egressus est · et q̄c
quid de sue custodie cōmissis cleo
dijs monasterij et ornamentis ha
bere poterat in saccum vnum colli
gens cum diabolo velut cū custo
de dilecta a monasterio fugā pe
tēs abscessit Cu3 autem per aliq̄3
tulum spacium a monasterio rces
sissent · lacriabili voce diabolus cō
questus est se quoddam preciosis
simum mōasterij sui cleodium su
isse oblitum · quod ōnia habita p
celleret in valore · Dixitq3 ad cu
stodem · Tu hic sede amice kmie ·
et tu reditum meum prestolare · e
go citius quo potero quesito et il
lato illo festinus ad te redibo Cre
dit custos · et abscedente diabolo
solus cum furto remansit i campo
Diabol9 vero postq̄3 recessit a cu
stode venit in mōasterium · et in
gressus dormitorium · magnū stre
pitum cōmouit clamās alta voce ·
Surgite surgite et citius custodē
qui cūcta furatus est insequētes
comprehendite Surrexit abbas

et totus conuentus cum eo. applustrātes singulas clausuras aptas et preciosiora qq3 clenodia ac ornamenta monasterij sui sublata iuenerūt Vnanimiter perinde monasterium egressi et custodem isecuti non lōge a monasterio solu3 inuenerūt. et furtum cū eo Que3 cōprehēdentes cum q̄d diceret furto pñte confusus non inueniret se cumq3 vehementer tactus miraretur quō in hoc ifortunium peruenisset eū in monasterium reducētes incarceratū ambobus pedib9 cippo artatis et affixis vsq3 in diem crastinum qñ de facto melius deliberarent dimiserūt. Alteri q3 monacho vt ad matutias tēpore cōgruo loco custodis pulsaret cōmittentes. ipsi se quieti reddiderūt. Quiescentibus singulis cu3 custos facti turpitudine confusū9 sol9 sederet in carcere atq3 cippo. secum miserabilem casū tacita mente corde q3 ɔtrito reuolueret. et pre cordis anxietate erumpentibus lacrīs bene contritus amarissime fleret. solaciūq3 sibi sub sole nullum supesse conspiceret. deuoto corde se transtulit ad omnium desolatorū consolatricē pijssimam virginē mariā casū suum ei cōquerēs in hec v̄ba O mi maria oim peccatorum misēricordissīa patrona q̄niā vt nosti corde deuoto tuis me seruitijs mācipaui. per tuam infinitā clementiam te deprecor. vt mihi casu hoc lacrimabili innocenter circumuento tuam miam gaudeam affuisse Cumq3 sic iaceret in oratione. cū toćius spei anchoram in matrem misericordie inuexisset. Ecce subito in forma qua eu3 depingi fecerat sathanam adesse cōspexit sibi suum infortunium imppetrantem atq3 dicentem Ecce inq̄ens quomō quod tibi ante promiserā. vt sci3 de michi facta iniuria tibi redderē talionem ia3 persolui Custos cordis dolore confusus. quid suis responderet improperijs non iuenit Tunc ait ei diabolus Ecce quod tibi āte predixera3 iam me cognoscas implesse. sed tamē maria domina tua mota quā ad te gerit cōpassione me impiali potentia q̄d inuite facere3 facē compulit Dñs dictis demon accessit. et excusso cippo custode3 liberauit. cū vt illic receberet imperauit Custos aute3 celle sue secreta secrete petijt. ac diabolus in forma custodis transformatus in cippo carceris pro eo inuitus et compulsus resedit. Custos q3 totus gratulabundus misericordie gloriosē virginis cuius iperio fuerat liberat9 gratias quas potuit retulit. tempus q3 matutinum totus letabundus expectauit. Cumq3 prope esset vt in pulsu horologij tempus matutinarū signaretur quod etiam in loco officij sui frater ordinatus expectauit. ecclesiam introiuit. atq3 vt solet decantandis matutinis mōachis in pulsu signu3 dedit. Quod vt frater vice eius ad pulsandum ordinatus audiuit. mirabatur q9nam ibi esse potuit qui ipsum pulsando etiam ante tēpus preuenisse3.

eo q dux custos incarceraretur af fuisset. Ad ecclesiam igitur festi nus accurrit. et custodem pulsan tem inueniens cu3 vehementer mi raretur abbate3 ac fratres ceteros adijt. atq custos fracto carcere vi olenter effugisset intimauit. Sur gentes illi carcerem adeūt atq vt sibi videbantur custodem incarce ratum vt eum ante reliquerāt inue nerunt. In choro quoq ecclesie veniunt. atq custodem vt ibi sō let pulsantem aspiciūt. Dixitq abbas fratribus suis. Tota hac nocte fratres mei diabolica sum⁹ deceptione vexati. Et accepta a qua benedicta cum pulsante3 cu stode3 aspersisset. ille aspersionē humiliter vt vere humilis erat re ue renter accepit. A choro igit̄ ad carcerem cu3 conuentu redijt. vbi vt sibi videbatur custodem incar ceratum sedente3 inuenit. Cumq eum vt verum custodem ante fece rat etia3 aqua benedicta aspersis set. ille emisso magno fetore vt fu mus euanuit. sicq discordie sēia tor malefic⁹ fratres singulos cū cu stode pacificauit inuitu⁹ Custo⁹ q3 sue liberationis non ingrat⁹ nec immemor. studuit adiutorio glo riose virginis in virtutibus profi ciēdo pro sibi impenso beneficio ḡ tus existere. et i seruitio eius aspi rante gratia vsq in finem vite sue amplius feruere Fratres vero mis si⁹ nuncij⁹ in prenominatum mōa sterium virginū vtrum de hoc ne gocio nocte illa aliquid percepisset explorare studuerunt. Sed quo niam rei veritas nulli hominū dep to custode patuit nullibi aliquid inde auditum fuit. Custos vero rei euentu3 vsq ad vite sue termi num secretu3 tenuit nulliq publi cauit. Sed cum certis viciue mor tis signis prodentibus se ab hoc seculo migraturum esse cognosce ret. omnem rei geste ordinem vo cato priori intimauit. cxxi.

¶ Legitur in libro exemploru3 bte virginis q q̄dam epūs deuo tus beate virgini infirmabat̄ gra uiter. Cū aūt instaret festu3 pu rificationis marie rogauit eā vt si bi sanitatem impetraret q̄tinus ei⁹ officiu3 deuotus impleret. sed nō fuit exauditus. Iterū imminente hora vespertina in vigilia huius festi petiuit pro sanitate corpis. sed minime exaudiebat̄. quod a terció fecit ipso die hora prima. & nil impetrauit. Domus aute3 epi scopi adherebat ecclesie itaq am bitus de ecclesia protendebat̄ ad domu3 in qua episcopus infirm⁹ iacebat. Cum autē ipso die solēp nis processio fieret a clero. et illa antiphona Aderna thalamum tuum sion secundū consuetudinē ecclesie in circuitu cantaretur. vi dit episcopus solempnem proces sionem virginum pulcherrima rū de ecclesia per ābitū ad se veni entem. q̄ vestite albissimis erant. Inter quas vna erat pulchrior oi bus que post oēs ibat. a pulcher rimum puerum gestabat i vlnis Et cum sic appinquarent due ex illis virginibu⁹ iuxta caput epi se

ponentes angelicas vocibus incepe runt predictā antiphonam scz adorna thalamum tuū decātare · Quas episcopus vt vidit prout poterat erexit se et in lecto resedit Venerabiles autē virgines lectū eius circumsteterunt et dulciter cā tabant · quod tamen nullus nisi episcopus audiebat · Et cum sic cantassent vsqz ad locum illuz · su scipe regem cristum · amplectere mariam que est celestis porta · ac cessit illa pulchra virgo cū puero et sibi illum puerū q est rex reguz ad dexterum brachiuz dedit · et ip sa sub sinistrū episcopi resedit · et ait · modo dilecte mi suscipe regē cristum et āplectē mariam Et a it · Surge modo sanus et vade ad ecclesiam · et fac officium michi et filio meo · et dic populo qd tibi ac cidit Et post illa hec venerabilis visio disparuit Surrexit igitur e piscopus sanus et fortis et cūctis āmirantibus officium deuote iple uit · et facto sermone narrauit co ram populo pn̄s miraculū · et post paucos dies migrauit ad dominū vbi amplectitur mariam et ei⁹ di lectum filium dominum nostrum ihesū cristum cxxij ·

¶ Sanctus thomas cantbua riensis epūs in adolescentia sua ca stissimus erat · vtpote q beatissime virgini marie suā vouerat castita tez · Cum autem esset inter socios sicut lilium inter spinas · audiuit eos seculares secularia cōferre · et iactantes se de suis specialibus do minabus · et de clenodijs sibi da tis ab ipsis Tandem in ioco dixit Nichil valet quod dicitis et iacta tis Ego habeo amicam que omni um vestrū precellit amicas que mi chi clenodium dedit cui nunqz si mile vidistis Hoc aūt totum spi ritualiter intēdebat · Sed ipsi se cundū mentem suam recipere hec volebant supplicantes instantissi me vt eis clenodium demonstra ret · Et vim iam inferre volentib⁹ aufugit in ecclesiam · et se ad ora tionem contulit · rogans vt sibi tā presumptuosū verbū dn̄a dulcissi ma indulgeret Ecce āt in visione ei electissima virgo maria apparu it · cōsolans eū flebilem et dicens · Ne timeas quia optie et vere excel lentiam tue aīe inter socios immo inter oēs homines obtinebis · De dit qz ei pixidem valde paruulaz nimis pulchram · Reuersus ad se et ab oratione consurgens letus abire volebat · sed socij prefati vi dentes eum · iterum pro exhibitio ne sui clenodij insistebāt Tandē socij e manu eius predictam pi xidē rapuerūt · et aperientes vide runt in ipsā parū de purpura · Ex traxerūt et prodijt de illa pulcher rima casula mirabiliter bene facta Verbū illud mirabile peruenit ad episcopuz cātuariensez · cui accer situs thomas rei indicauit verita tem · Vnde prouidit ei episcop⁹ in studio et expensis preordinās eum in animo suo sibi futuruz suc cessorem · quod et postmodum fa ctum est · cxxiij

¶ Miles quidam i torneamētis

et exercitijs secularibus se pluri mum exercebat Huic euenit infor tunium qd talibus solet sepe eue nire Nam monoculus factus fuit Sed dominus qui dixerat melius esse cum vno oculo ad vitam igre di q̄ȝ cum duobus tendere ad ge henna̅· qui nouit malum de bono illicere felici necessitate eum cōpu lit ad meliora cōmutari· Et quia circa diuinuȝ officium et precipue in missa gloriose marie v̄gis deuo tissime se agebat quad die eques processit ad ecclesiam i qua salue sancta parens solempniter canta batur· Qui morem gerens solituȝ substitit et missam negligere recu sauit Tum ecce iudeus quidam in teriȝ casu pertransiuit inueniensq̄ȝ milite ad nomē regine celi frequē ter genua flectere respexit impie qȝ subsannauit· impro operans iter cetera q̄ȝ ancillam gentis sue tam venerabiliter adoraret· Miles dn̄e sue iniuriam ferre non valens· ac census zelo fidei iudeuȝ p̄cussit ad aures Qui mox querulās ⁊ eiulās cōmouit totā plebem Accurrēs qȝ populus sciscitabat̄ causā clamo ris Qua percepta pro diuite fauo ris gratia sentētia lata fuit· Miles autē interim vidēs paratas sibi insi dias secessit in ecclesiā· auxiliatri ci fidelissime negociuȝ suum cōmit tens Astitit aūt āgustiato illūia trix cordiūm· ⁊ amissū sibi oculū restituit· et visum lucidissie repa rauit· Captus tandem in ecclesia et abstractus ex ea productꝰ et traditus est iudeo· qui eum mime recognouit dicens Nunc iudicarē me lesisse si duos oculos nō babe ret· Nam huic nichil imputare va leo Viso igit̄ miraculo gaudebāt fideles· recognoscentes et laudā tes matrem domini fidelium adiu tricem Statuerūt ergo fideles vt in eodem die annis singulis iudei iudeū aliquē publice representent Qui sine contradictione alaphā tam grauem sustineat quam cri stianus decreuerit sibi dandam·

Misericordia in pauperes et i firmos· cxxxiiij·

Augustinus in epistola ad e nodium Frater noster genadiꝰ notissimus fere omnibus nobis qȝ carissimus medicꝰ· q̄ nunc apud cartaginem degit ⁊ rome sue artiꝰ exercitatione prepolluit· vt homi nem religiosū nosti atȝ erga pau perū curā inpigra misericordia sa cillimoqȝ aio benignissimū Dubi tabat tamē aliqn̄ vt nobis modo retulit cum adhuc esset adolescēs et in hijs elēosinis feruentissimus vtrum esset vlla vita post mortēȝ Huius igitur mentē et opera mie quoniā deꝰ nullomō desereret· ap paruit illi in somnis cōspicuus iu uenis ⁊ dignus intendi· eiqȝ dixit Sequere me· Quem dum seque retur venit ad quandā ciuitatēȝ v bi audire cepit a dextera p̄te sonos suauissime cātilene vltra solitaȝ no tamqȝ suauitatē· Tunc ille inten to qnā esset ait hȳnos esse sā ctorū atqȝ beatorū Sinistra autē parte q̄d se audisse meminit· non sa tis memini Euigilauit ⁊ sompnum

fugit . tamen de illo quantum de som no cogitauit . illa vero nocte ecce idem iuuenis eidem rursus apparu it . atque ab illo vtrum cognosceret interrogauit . Respondit iste quod euz bene planeque cognosceret Tu ille quesiuit vbi se nosset . Nec me morie defuit quod iste idem respon deret . totumque visum illud hymnos que sanctorum ad quos audiendos eo duce venerat quia recentissimos recor dabatur facile narrauit . Hinc ille percunctatus est vtrumnam id quod narrauerat in somnis vidisset an vi gilans Respondit in somnis . At ille . Bene inquit recolis . Verum est in sompnis illa vidisti . sed etiam nunc in somnis te videre scias Hoc autem cum audisset iste ita esse cre didit atque id responsione firmauit Tunc hominem docebat adiciat . et ait . Vbi est corpus tuum ? Re spondit in cubiculo meo Scias ne inquit ille in eodem corpusculo nunc esse alligatos et clausos et ociosos oculos tuos . nichilque te illis ocu lis videre . Respondit ille Scio . Tunc ille . Qui sunt ergo isti ocu li inquit quibus me vides ? Ad hoc iste non inueniens quod responde ret obticuit . Cui hesitanti ille quod hijs interrogationibus docere mo liebatur aperuit Et continuo sicut inquit illi oculi carnis tue vtique i dor miente atque in lectulo iacente nunc vacant nec aliquid operantur . et tamen sunt isti quibus me intueris . et ista vteris visione . ita cum defunctus fue ris nichil agentibus oculis carnis tue vita tibi inerit qua viuas . sen sus quoque quo sencias Caue iam deinceps ne vitam post mortem ma nere dubites . Ita sibi homo fide lis ablatam dixit huius rei dubi tationem . docente prouidencia ac mia dei . .cxxv.

Legitur in vita sancti germa ni quod cum pauperes sibi occurrissent elemosinam postulantes quesiuit a diacono quantum haberet i sump tibus . Qui tantum tres denarios se habere respondit Quos sanctus german⁹ pauperib⁹ erogari man dauit . Diacon⁹ vero quasi proui dus de futuris duos tantum solidos erogauit . et vnum seruauit Cum vero ambularent equites in via e is occurrerunt rogantes germanum vt dominum suum cum familia sua tota egrotantem dignaretur mise ricorditer visitare . offerentes sibi ducentos solidos quos ipse mitte bat . petentes vt eos acceptare di gnaretur . Tunc sanctus germa nus ait Diacone accipe que tradun tur et intellige te fraude fecisse pau peribus . Si enim tres denarios pauperibus erogasses iam nunc tre centos solidos recepisses Perrexit ad domum militis et omnes infirmos in ea sanauit . cxxvi

Lodowicus rex francie dixit optimum verbum cum paupes essent congregati in curia sua expectan tes elemosinam et crederent quod ipse dor miret in camera sua . alijs dormien tib⁹ . ipse exiuit de camera sua sol⁹ cum vno famulo portante maximam quantitatem denariorum quam in ha bitu scutiferi distrubuebat manu

sua egenis et largius eis quos cre debat magis egere. Quo comple to cuꝫ ipse retruderet se in camerā suam occurrit ei frater quidam q̄ hoc de fenestra inspexerat dicēs ei Domine rex ego bene vidi factū vestrum. Cui rex satis verecunde ait Isti sunt stipendiarij qui pro nobis pugnant contra aduersari os nostros et seruāt nobis regnū francie in pace. quibus nos solui mus stipendia vt meruerunt.

.cxxvij.

¶ Legitur etiam in cronicas ipe ratorū ꝙ tyberius scd's cristiaissi mus imperator qui imperauit an no quingētesimo octogesimo lar gissime dedit elemosinas in tantū vt etiam imperatrix ipsum repre hendit ꝛ arguit. Cui ipse dulcit respondit. ꝙ non deberet turbari quia dominus abundanter deberꝫ prouidere quod et fecit Naꝫ qua dam vice ambulans i palacio suo cuius pauimentum fuit ex lapidi bꝰ diuersimode artificialiter sculp tis vidit inter alios vnum cui sig num crucis fuit insculptū. ꝛ stās dixit hec vel similia verba. Ecce signum crucis quod pingimus in frontibus nostris positum vt pedi bus conculcetur. Et precepit sta tim illum lapidem erui sub quo in uenit alium lapideꝫ et sub illo ter cium cum simili signo. Et cuꝫ om nes tres lapides essent eruti ꝛ amo ti inuenit plusq̄ꝫ mille centenaria auri et postea in loco illo inuenit etiam thesaurum maximum. Sic centuplum recepit in hac vita et vitam expectans in futuro.

.cxxviij.

¶ Legitur in scala celi ꝙ quidā aduocatus tempore caristie ne au diret vocem pauperum. ad quan dam hereditatem iuxta ecclesiaꝫ accessit. Vbi nec defuit populus clamans fame oppressus Quorū voces cum audiret. respondit Nō durabo cum istis canibus. Et fe cit poni mensam in alia camera. ꝛ statim ad portam armatus qui dam pulsauit et dixit. Nuncius dei sum. et volo loqui cum domino vestro. Et cum seruiens de man dato domini sui eum assereret ibi non esse. Mentiris ait. In illa ca mera se transtulit ne audirꝫ voces pauperum. Et nunc cito eum vt compareat coram deo redditurum rationem de commissis. Statim aduocatus infirmatur hortaturꝙ ab amicis vt confiteatur sed renu it. et finaliter ad dampnationem peruenit.

.cxxix.

¶ Cum quedam mulier nobi lis consueta essꝫ recipere pauperes in domum suam et eis seruire pro prijs manibus et abluere pedes e orum inuito viro et ibi bibente ꝛ iue nisset ante domum suam pauperē mirabiliter afflictum vt videbat et vlcerosum compassa duxit euꝫ in domum suaꝫ viro suo absente. et cum peteret balneuꝫ parauit ei. post cum diceret ꝙ non posset qui escere nisi in molli lecto posuit eū in camera sua. Cum autem subito vir eius veniens dictam cameram intrasset in lecto vxoris inuenit

dictum infirmū · quē cum creberz adulterum et vellet eum occidere super lectum eius apparuit ei dominus nudus in ea forma in qua pependit in cruce dicens Quid me persequeris qui pro te hec passus sum · Cum autem ad terram prostratus oculos erigeret michil inuenit · et conuersus est ad dominum

·cxxx·

Legitur in cronicis ꝙ cū ethbicus romanorū senator esset i burgundia agēs rem publicam romanorum tempore theodosij imperatoris cuz fames maxima burgundiā oppressisset congregauit apd singos quatuor milia pauperū vel amplius qui non poterant habere vnde sibi fami tempoē prouideret et pauit eos ibi q̄z diu malum tempus durauit · Quo cessante fecit eos ad loca sua cū vehiculis deportari ⁊ audiuit vocem de celo dicentem sibi · Ethbici tibi et semini tuo panis non deficiet ineternuz · quia me in famis tpe in pauperibus mēbris meis refecisti

cxxxi

Senator quidam magnuz castrum atq̧ gloriosum i via publica edificauit solo vanitatis intuitu In cuius porta hos versus scribi fecit · Decretū detur ne dormiat ā cpuletur · Hic gens villana sed achilles plato diana · Volens vt nullus deberet ibidem dormire nisi foret miles strennus · qui notatur in achille · philosophꝰ vel clericꝰ qui notatur in platone · virgo nobilis que notatur in diana · Quadam die tractus est in visione ad iudicium · cui dominus dixit · Me et meos a tuo castro miseris excludere et ideo non immerito debeo te meo castro hoc est celo priuare · Cum autem tremebundus contra se sententiam ferendam expectaret · nec aliquid iam superesset effugij · miser ille in matrem misericordie oculos reflexit misericordiam ab ea ⁊ subsidium postulans quaz non merebatur · Commota igiť solita misericordia beata maria pro eo intercessit · et quod petebat obtinuit · dixitq̧ ei vt prioribus versibus deletis hospitalitati se daret ⁊ sequentes versus ei commendauit · Muta decretum sanctorum suscipe cetum · Nudum martinum lasarum iacobum peregrinuz Ex quibus versibus innuitur ꝙ deuoti recipiendi sunt in hospicio et mundi ⁊ pauperes quod notatur in martino · infirmi debiles quod notatur in lasaro · peregrini ⁊ exules quod notatur in iacobo Et sic per maris stellam hic senator qui in mari huius seculi errauerat directus est ita ꝙ in hierusalem peruenit ciuitatem celestem ·

·cxxxij

Refert petrus cantor parisiensis ꝙ quidam confessor qui audiebat confessiones leprosorum fecerat pre horrore infirmitatis eorum in quodaz muro fenestrā per quā eos audiebat · et per eandem fenestram eis etiam sacramentum porrigebat · De quo dominus talem accepit vindictam ꝙ sacerdos ille ex media pte corpis fuit leprosus

effectus est scz ex illa parte quã auertebat a leprosis · ex illa autẽ eius parte quam tenebat aduersus leprosos sanus remansit·
Refert idem petr⁹ de quodam seruo qui in tantuz abhominabatur leprosos ꝙ olera que dominus sui⁹ eis mittebat nolebat eis deferre q̃ postea diuino iudicio leprosus effectus est Missa cxxxiij

Nõ Miles quidaz a rege valde dilectus iam morti appinquans · vocauit filium suum dicẽs · Fili ego vado ex hac luce sperãs misericordiam dei te relinquens vnicum filiũ · Impetraui ergo vt vicem meam habeas apud regem Nunc autem omnem substantiam tibi soli relinquo · doctrina autẽ mea quã sollicite te volo seruare omni auro melior tibi erit · Primo quando quouis modo preuales cotidie missam integram audire ne negliga⁹ Secundo vt sacramentale coniugiuz seruans beate marie virgini tota vita tua deuotus perseueres Si autem preter beatam virginẽ mariam sponsam nullam habuẽris multo ei gracius seruiciuz facis quia virginitas fructum habet cẽtesimum · coniugium tricesimum · viduitas sexagesimum Qui vero fornicatus excepta ppria vxore fuerit non solũ nõ habet fructuz aliquez · sed non tot capilli in capite eius quot ei in inferno preparata sunt propter hoc supplicia · Verũ o ꝙ semper gaudeas cum domino et domina gaudentibus flens cuz eisdem flentibus Hec obserua fili mi memor anime mee quomodo poteris · et sic expirauit Adeptus ergo filius patris dignitatem memor testamenti accepti a patre · õnia deuotu⁹ studuit obseruaẽ · ppter ergo amabilem eius ⁊ castam conuersationem eius amatur ab omnibus · Tantus deniqz pudicitie amator vt impetentes regie pedissequas ad concubitum acriter reprehenderet · Sed quia inuidia ex bonis alterius torqueri solz · accusatur a quodam seruo apud regez de suspecto amore cum regia Rege talibus non credente · ait ille inuidus accusator · Hoc tibi signum sit meoꝝ dicere · si tua pietas imposito quouis crimĩe quod reginam contristet quem diligis tam singulariter mox cum illa vsqz ad lacrimas contristabit̃ Hoc enim sepe nouit quia dolentibus secundum doctrinaz sui patris cõdolere solet Agit rex secundum cõsilium accusantis · et inuenitur etiam innocens condolere · Accessit igitur iterum ille impi⁹ ad regem dicens · Probasti me verum dicẽ et cauto scrutinio illud probasti · Vt ergo sine tumultu populi pereat · quia diligitur ab omnibus q̃si bonus · consilium meuz est vt fero venientibus dicas eis q̃ coquũt lateres aut calcem · vt primuz quẽ crastina die ad eos miseri⁹ precipitẽt i fornacem igni⁹ Placet regi cõsilium · iubet vt audiuit ab impio faciendum · Mane ergo facto dixit rex inocẽti illi militi Perge ad fornacem calcis aut lateris ⁊ dices

magistris Cito iplebitis mādatū heri acceptuȝ a rege Qui stati abiens audiuit pulsum campanule in ecclesia parua in medio vie. declinauit ad eam volens audire missā vel orare secundum cōsilium pris sui. Fusa igitur ad beatam virginem oratione commendans ei animaȝ cū corpore. mox dei nutu ibi dormitaē cepit quasi ad horā dulciter satis. Accusator autem eius tunc ait regi Vis ne vt vadā videre quod factum est. vt letū tibi referā nūcium mortem scȝ adulteri? Annuēte itaqȝ rege anhelo cursu eques peruenit ad fornacē dicens Perfecistis ne adhuc mandatū. Qui astantes iuxta euȝ dixerūt. Non. Minime tamē morā faciem9 Arreptoqȝ illo precipitauerūt in ignem. illo reclamante eiulāte atȝ dicente qꝫ ipse nō esset q̄ cōburi deberet. sed alius missus a rege Mox subsequitur innocens ille hnnulit dicens eis Perfecistis ne absqȝ negligētia qd̕ heri de secreto cōsilio regis audistis? Qui dixerūt. Fecimus. Ille vero rediȷt ad domū nesciens de consilio Magistris vero sero redeuntib9 ait rex ad illos Quare venientē ad vos hunc militem non tradidistis igni? Respōderūt quia alius eo prior venit quē deuorauit ignis. Correptus vero inocēs a rege pro tarditate rn̄dit Paululuȝ ad ecc̄iam declinaui vt missā audirē cōmendās beate virgini meipsū rogās vt me ꝓtegeret q̄tinus ꝓpositū virgītatis qd̕ integrū adhuc in me est vsqȝ in finem inuiolabiliter cōseruarē P9 hoc ignorās tam dulciter obdormiui vt me ad paradisi d̕licias raptū fuisse putarem. experrectus auteȝ mox tuum o rex compleui mādatuȝ Cui rex ait. Quid loqueris de proposito virginitatis cum non ignorē te iaȝ ex longo insidiatū esse castitati regine Licet eīm de ope illicito nichil michi certi constiterit signa tamē dilectionis experiētia secreta didici. signans ei qd̕ regina tristāte non gauderet cuȝ ceteris ex familia sed ei collacrimari soleret Tunc iuuenis cū āmiratione ait. Audi me o rex Moriente prē meo quem deuotum deo ⁊ fidelē tibi nouisti militem hec tria ab eo accepi pro testamēto. narrans ei predcā documēta q̄ pro meo modulo cōplere laboraui. Tunc rex valde exhilaratus exposuit ei ꝑ oia ordineȝ de inuidia et consilio mortis. Dilexitqȝ euȝ ex hoc super omnē familiā suam Innocēs aūt deū laudās in seruitute dei ⁊ btē marie deuotus tādē migrauit ad dominum

Mors .cxxxiiij.

Legit᷑ in libro de septeȝ donis qꝫ narrauerit quidā frater gwalter9 magister in theologia qꝫ cū ecc̄ia q̄dā cōsecrari deberet. ⁊ q̄dā nobilis comes excōicat9 ibidē sepult9 eiciend9 eēt ꝓpter cōsecrationē. patefcō sepulcbro apparuit maissius bufo sup faciē ei9 eā opiens ⁊ corrodēs ⁊ aliȷ vermes ⁊ serpentes. ad q̄rum aspcm̄ et horrorem oēs qui aderant fugerunt Filius autē dicti comitis iuuenis hec audiens

accessit. et visa facie carnis paterne et vermium diuersitate et horrore dixit Isti sunt amici nostri quos nutriunt delicie nostre. hos quiescere facimus in mollibus lectis et pictis thalamis. et augmentamus diuersitate ferculorum. Melius est ergo vt extinguantur in vita per penitentiam. molestentur per ieiunium vt interfecti a nobis non occurrant in morte. Et relicto principatu et omni gloria mundi fugit. cogitans se beatum si fieret pauper pro xpo. Venit autem romam vbi in timore dei corpus suum mirabiliter afflixit carbonarij etiam ibi sortitus officio. excepto solo confessore suo omnibus hominibus vsque in finem vite sue permansit incognitus Tandem veniens quadam die romam vt carbones venderet ibidem infirmitate graui percussus et vulneratus pacientissime et mitissime sustinuit. deinde vocatus a cristo feliciter euolauit Quo migrante omnes vrbis campane vltro et per se diuina virtute sonuerunt. Quod cum tam papa iohannes quam vniuersus populus vehementissime mirarentur. confessor ipsius sacerdos quidam homo sancte vite totum vite sue ordinem et quis esset omnibus enarrauit Quod audientes sui nobiles et milites qui eum ibidem quesierunt licet viuum non inuenissent corpus tamen defuncti ad terram suam cum gaudio deduxerunt.

Refert vincencius cxxxv in spe. morali quomodo miles quidam multo tempore marchioni fidelissime seruiuit adeo vt propter fidelitatem suam domino carissimus haberetur Hic tandem in grauem incidit infirmitatem de qua et mortuus est Quod cum domino suo marchioni nunciatum esset aduenit conatique conduxit medicos atque de eius valitudine percunctatur. Multis igitur egrum consolationibus refouens. promittit quoniam si in aliquo ipsius eguerit adiutorio se nec laboribus nec precio parsurum. Cumque instaret vt eger si quid vellet exponeret. fatigatus tandem miles si inquit pro tantis meis laboribus et seruicio tam fide li aliquid gratum michi rependere decreuisti. fac vt aut mortem imminentem euadam. aut saltim vna hora ab hijs meis doloribus refrigerer. atque si hic contingat exire vna nocte de felici hospicio facias mihi prouideri Cumque marchio hec diceret in solius dei non sua potestate consistere. se si quid in temporalibus desideraret libenter collaturum. Respondit eger Perdidi ergo laborem meum et seruicium omne vane consumsi. Deinde conuersus ad astantes lacrimis infusus locutus est. Carissimi mei videtis nunc in quanta vanitate preciosum meum tempus expenderim huic domino in tantis periculis anime mee obtemperando. qui neque ad vnam horam liberare me potest a presentibus angustijs et imminentibus peius. de quo ex corde peniteo. Suadeo itaque vobis vt fatuitatis mee tam extremum periculum vos faciat cauciores. atque tali domino in presenti seruiatis. qui vos in hac extrema necessitate non solum potest et ab angustijs presentibus et futuris penis eruere. sed et vita coronare

perhenni. Et ego carissimi si orationibus vestris ad pristine valitudinis statum merear reuocari. spondeo quoniam non tam debilium dominorum me rursus implicabo seruiciis. sed ei seruire conabor qui potens est me et omnes sua virtute protegere. In tali itaque penitudine defunctus est magnum ceteris sue compunctionis exemplum derelinquens. De alio pene simili legitur in eodem articulo deprehenso. qui tamen conualuit atque religionem ingressus in magno feruore indultum sibi tempus exegit

·cxxxvi

Erat quidam sanctus heremita qui inter ceteras virtutes magnam habebat gratiam infirmis ministrare. Hic ammonitus per visionem iuit ad proximam ciuitatem et dum venisset ad portam vidit quendam horribilem infirmum et fetidum. quem etiam leprosi inter se sustinere non valebant Huic cum sanctus heremita seruire cepisset eum in domino confortans respondit infirmus. Sit deus altissimus benedictus qui michi hanc donauit infirmitatem. Sed timeo ne deus minuat michi premium in celis propter tuum seruicium humile. Et ille. Non ita est. sed pro mea mercede iussus sum huc venire Sic facta lis quotidie inter eos oriebatur. et quanto plus heremita seruiebat. tanto plus seruire affectabat. et infirmus eum seruire non sinebat. vt plus sustinendo plus premiaretur Tunc post annos quindecim expletos infirmus deosculari cepit manus heremite gratias eidem referens de pietate sibi impertita. Heremita autem rogabat dominum vt ostendere dignaretur. qualiter hec anima sancta de corpore egrederetur et ostensum est. Cum enim ad horam nouissimam deuenisset. audiuit vocem dicentem. Veni dilecte mi. Tunc illa felicissima anima ad omnes sensus corporis dicebat. Vobis regracior quia michi obedistis. oculi vanitatem non concupiuistis. aures vanitatem non audistis. manus in delitiis delectate non fuistis. pedes ad vana non cucurristis. olfactus delicias contempsisti gustus aliquid delicate non edisti. Tu igitur o corpus meum in pace quiesce vt tempore oportuno recipias pro labore eternam remuneracionem. Et hoc dicto cum concentu angelorum sancta anima euolauit ad celum.

cxxxviij.

Cum quidam dominus de nanguori haberet filium nouum militem euntem ad tirocinium et transeuntem per claramuallem videns sanctam illam societatem et audiens ab eis predicari de vanitate huius mundi. et de breuitate huius vite. et mercede relinquencium omnia mundana. et sequencium xpistum. cogitans quod quis finis esset omnibus communis hiis et illis intrauit ibi ordinem Quod cum patri suo fuisset nunciatum supra modum animo contristabatur quia quem sperabat heredem habere audiuit vniuerse hereditati renunciasse Quod audiens iuit ad monasterium dicens quod abbaciam destrueret nisi sibi filius redderetur

Sed cum discretus puer furorem audiuit ait · Ne irascaris pater mi nam si facias quod tibi dicam reuertar ad vitam mundanam · et hereditatem tuam acceptabo Tunc pater hilariter dixit · Omnia pro te facere sum paratus dic quicquid volueris et animo volenti fiet Tunc iuuenis ait patri Quedam consuetudo est in terra tua que tenet totum spacium terre tue · que nisi adesset ibi libentissime habitarem · Et pater ait · Quecumque illa fuerit eam penitus amouebo si volueris ad seculum redire Tunc filius ayt · Consuetudo est in terra tua quod ita cito moriuntur iuuenes sicut senes · que nisi prius remota fuerit ad terram tuam vlterius non redibo · hoc audiens pater impossibilitatem confessus · cum spiritum dei loqui audisset per filium ipsum in pace deo nostro seruire permisit ·

· cxxxviij

Quidam dominus pergens venari inuenit bestiam quam solus persequebatur multum auide seruis eius occupatis circa alias feras Peruenit tandem ad quoddam nemus paruum · et audiuit vocem humanam satis dulcem et iocundam Mirabatur igitur vnde vox illa sonuit · cogitauit enim quod non potuit esse vox seruorum Intrauit igitur nemus · et inuenit leprosum satis horribilem aspectu · cuius carnes defluebant · quem vt vidit erat multum perplexus Assumpsit tamen vires et iuit ad eum · et salutauit eum dulciter et quesiuit vnde peruenisset vox illa tam dulcis Cui leprosus Ego illam emisi · Tunc ammirans dominus dixit · Quomodo potestis letari in tantis doloribus constitutus ? Respondit leprosus · Inter dominum deum et me non mediat nisi paries de luto hoc est corpus meum · Quo confracto atque interstitio dissipato ad ipsum perueniam · Videns igitur cotidie dissolui ac debilitari corpus meum gaudeo et canto pre leticia cordis expectans dissolutionem corporis ipsius vt sine impedimento ad deum fontem viuum valeam peruenire · Munera · cxxxix

Refert beatus bernardus in libro de consideratione ad eugenium sic dicens Dignum est ad medium veni re factum dulcis memorie martini nostri · Hic enim cardinalis presbiter functus aliquando legatione in dacia tam pauper remeauit vt pene expensis et equis deficientibus vix perueniret florenciam Ibi episcopus loci donauit ei equum quo pisas vsque vbi nos eramus tunc prouectus est · Postridie credo secutus est episcopus · erat enim ei ibi causa cum aduersario · et agendi aderat dies Cepit itaque requirere suffragia amicorum Cumque per singulos solicitaret · ventum est ad martinum et fiducia maior erat in illo · quippe qui non posset immemor esse recentis beneficij Tum martinus decepisti me inquit · Nesciebam tibi imminere negocium Tolle equum tuum ecce in stabulo est · Et hora eadem

resignauit Quid dices mi eugei?
Nonne alterius seculi res est. re
disse legatum de terra auri sine au
ro transisse? Per terram argenti
et argentum nescisse Donum insu
per quod poterat esse suspectū illi
co reiecisse ¶ Refert ibidem beat⁹
bernardus Rem loquor quā vidi
Eram cum episcopo carnotēsi i p
tibus aquitanie. vbi idē presul le
gationē ꝓpriis sumptibus strenue
administrauit. Et ecce a quodaz
presbitē o presentatus ē illi piscis
quem vulgo vocant sturgionem.
Percunctatus legat⁹ q̄zti valerit
Nō accipio inq̄t nisi receperis pre
cium. Et resignauit solidos quinq₃
inuito ⁊ verecundo ¶ Itē cū esse
mus in quodam opido dn̄a illius
opidi obtulit ei pro deuotione cū
manutergio tres vel duas parap
sides pulchras. ligneas tn̄ Quas
aliquādiu intuens homo scrupulo
conscie laudauit eas. sed non ac
quieuit accipere Quādo argēteas
accepisset. q̄ ligneas refutauit? O
si talium daretur copia virorum.

¶ Nigromācia cxl

¶ Legitur in scala celi q fuit a
pud tholetum q̄dam maxim⁹ ni
gromāticus ad quē accedens q̄dā
scutifer pauper ꝓpter diuicias se e
ius seruitio mācipauit Cū aūt die
quadā vna cū magistro dn̄o suo
ad nemus cū aue venatica iuisset
visū fuit illi scutifero q ad ripaz
cuiusdam fluis venissent vltra qd
erat castrum mirabilis structure.
Cumq₃ req̄siuisset magistrū cui⁹
esset illud castrū rn̄dit. Dn̄i mei ē
et cum eo pernoctabim⁹. para te
ad faciendum homagiū sibi. Cun
q₃ incepissent ambo trāsire flumen
speculator clamauit qui essent q̄
flumen transirent Respondit ma
gister. Ego aicus sum dn̄i regis
Tunc aperitur pons tornatilis. i
clinatur ei. et. xl. iuuenes cū tor
ticiis occurrūt et etiam milites in
finiti. Cumq₃ introducti fuissent
palacium. et rex descēdisset de au
reo solio iuxta se posuit magistrū
et quesiuit causā sui aduentus. ⁊
magister Ideo veni vt dites sociū
meum pn̄tem et ab eo recipias ho
magium. Cumq₃ pro homagio
fuisset requisit⁹ vt abnegaret pa
trem et filium et spiritum sanctuz
iuuenis stupens ⁊ dexteraz manū
eleuās signauit se. et ait Ego red
do me patri ⁊ filio et spiritui sācto
Tunc subito illa tota curia cum
rege et magistro in abissum descē
dit. solo iuuene ⁊ perterrito rema
nente.

¶ Oratio cxli.

¶ Legitur in vita scē elisabeth
q₂ venit aliquādo ad btām elisa
beth matrona quedā nobil' visitā
di gratia ⁊ cum ea adolescēs qui
dam bartoldus noīe seculariter in
dutus Quem seculi contēptrix e
lisabeth ad se vocans dixit illi. Vi
deris nimis indiscrete te hēre et ni
mis dissolute viuere Respondit iu
uenis. O dn̄a mea supplico vobis
vt oretis pro me vt dominus det
michi gratiam suam seruiendi ei.
At illa velles ne ait vt ego orarez
pro te? Et ille Vellem vtiq₃. Et
illa Oz inq̄t vt te abilites ad grāz

dei similiter orando. et ego pro te libenter orabo. Moxque prouolutis genibus in loco competenti monasterij inuerde cepit orare pro iuuene ipseque iuuenis a longe oroni instabat. Et cum vtrique aliquamdiu orassent. cepit iuuenis alta voce clamare dicens O domina cessate ab oratione. At illa feruentius instabat. Postmodum altius vociferare cepit dicens O domina cessate quia iam deficio. Nimio namque calore iuuenis sudabat totoque corpore fumabat et brachia totumque corpus huc illucque tanquam demens iactabat. Tunc domina ipsius iuuenis et due beate elizabeth ancille accurrentes tenuerunt eum. et inuenerunt eum totum incaluisse. vestes que eius nimio sudore perfusas Sepius autem iterans clamorem tandem dixit In nomine domini oro vt cessetis ab oratione quia iam igne consumor Et que tenebant ipsum vix calorem manibus poterant tolerare. Mox autem vt cessauit oratio refrigeratus est Et iuuenis ille ad ordinem fratrum minorum se transtulit sic attractus Contigit hoc frequentius et alijs pro quibus ipsa dominum exorabat. ·cxlij·

Fuit quidam monachus cisterciensis ordinis bene religiosus secundum datam sibi gratiam in beate marie seruicio valde deuotus. huic vt in calore religiosi propositi eo vtilius quo humilius desudaret suscitauit cristus emulum vnum de conclaustralibus suis. qui in omnibus que ageret calumniam ei statuens. verbis et factis eum insectaretur. nec in hoc solum manus domini super eum extenta. sed adhuc in flagellis duobus vno corporali altero spirituali. quociens enim tonabat auditum tonitrui ferre non valens fere vsque ad exitum anime turbabatur. Sed et gutta quam roseam vocant certis temporibus ita faciem eius exulcerabat. vt propter aspectus feditatem infirmitorium sepius et diucius tenere cogeretur Cumque hac infirmitate grauatus quadam nocte post matutinas isset cubitum increpabat animam suam per dolorem compunctionis in lectulo corporee quietis Paucis autem diebus ante euolutis breui temporis interuallo monasterij patrem cum monachis fere quindecim e corpore cristus vocauerat. Dum ergo ille in orationibus vigilaret. in exstasi factus vidit per medium infirmitorium transire exercitum monachorum. inter quos abbatem suum et monachos illos qui paulo ante obierunt recognouit. Quorum vnus ad eum diuertens et ante lectum eius subsistens ait Frater karissime nos qui hic transimus in hoc monasterio dum in hoc corpore viueremus conuersati sumus. omnes quidem gloriamur in spe sed differimur adhuc a regni introitu propter quorundam fratrum negligentiam. quorum alij tarde. alij tepide vel omnes ingrate soluunt psalmos et orationes quas debent pro animabus nostris Nec solummodo rei sunt apud nos. sed ipse xpus multa hiis aduersus eos. Ipsum enim prouocant et excitant

ad vomitum dum tepide votuz vi
te purioris emulantur. et scē pre
cepta r̄gule sine scrupulo consciē
transgrediuntur. Ipsis siqͣdem̄ cō
uenientibus in vnum tp̄e ⁊ loco o
rationis ⁊ psalmodie iam non est
spiritualem escā mādurcare. dum
vnusqͥsq₃ presumit corde vanitatē
ad delectanduz. et aīa eorū nau
seat super māna celesti quasi leui
cibo et contemptibili. hoc autem
irā dei maxime prouocat. qꝛ in illa
hora in qua fratres ob reuerentiaz
trinitatis inclināt aliqͥ cachinnāt
et de ociosis occulte significant Ali
ij corpore et corde rigidi vix post.
q̄₃ gloria patri dictum est incli
nant. sed necdum perdicto spūi
sancto erecti curiosi per parietes
vagantur. Alij in modum statu
arum ad orandum stātes sic som
no sepulti sunt. vt nesciant quid
agant circa se. et nichilominus ta
men incuruant se et erigunt sicut
et ceteri misera q̄dam consuetudi
ne. Vade ergo ⁊ dic abbati ex p
te nostra vt corrigē satagat has
negligentias fratrū q̄bus ad hoc
speculator a domino datus est vt
ānunciet eis peccata ipsorū. Sic
disparente defuncto monachꝰ la
tenter surgens prexit ad ecclesiā
et āte quoddā altare priuatuz to
to affectu cordis orare cepit Sta
timq₃ fuit in spiritu Et respiciēs
per fenestrā que super altare ēat
vidit icandescere radium solis. ⁊
ecce mirē pulcbritudinis mulier p
ipsaz fenestrā introiuit. que stās
iuxta eum dixit ei. Nosti que sū
ego? Quo respondente. nescio.
Ego sum inqͭt maria mater ihesu
que veni vt consoler gemitus tuos
et lenire dolores tuos. Vidi enī la
crimas tuas ⁊ orationes tuas Et
factum est cum hec diceret fratri
bus in choro ad gloria patri mo
re suo se incuruantibus. ipsā can
cellatis manibus reuerēnter ⁊ pro
funde vsq₃ dum diceretur sicut e
rat in principio incuruauit se. Et
rursum erecta dixit ei Monachꝰ
ille mortuꝰ qui persequebatur te
multiplicater secūdū multitudinē
malignitatis quā te persecutus ē
penas recepit. ⁊ vt verū me dicē
credas esto sanus ab hac duplici
ci quā sustiēs īfirmitatis peste Et
tergens manica vestimenti sui faci
em euanuit ab oculis ipsius. In
crastino vero abbati rem secrete re
ferens indicio faciei mutate fidem
ipsi ⁊ ceteris fratribus fecit ad ho
norē regine angelorum et dn̄e ce
lorum. .cxlij

Quidā episcopus deuotꝰ vi
dit in somnis puerum piscantē de
puteo cum hamo aureo et linea
argentea. et inde pertrahebat vnā
pulchram mulierē. Et episcopꝰ
euigilās vidit eundē puerum in ci
miterio super vnā tumbā orantem
Et q̄siuit ab eo q̄d faceret rn̄dit.
Pro aīa matris dico pat noster
et miserere. Et intellexit vir san
ctus qꝛ aīa illius mulieris liberata
esset a purgatorio precibꝰ illius
pueri. et pater noster esset hamꝰ
aureus. et miserere esset linea ar
gentea. cxliij.

Legitur in libro de septem do nis quod fuit quedam deuota matrona que in ecclesia quadam cathedrali solebat orare. et in angulo secrete prostrata cum maxima deuotione dicebat. pater noster et aue maria et credo in deum lacrimis tota liquescens et pauimentum perfundens. Episcopus autem illius loci homo sancte vite vidit columbam de celo venientem et lacrimas illas colligentem et deferentem in celum Et cum hoc vicibus multis vidisset vocata femina illa quesiuit ab ea que esset oratio eius. Que cum respondisset sibi Dixit episcopus Quam felix esses si psalterium scires. Quod cum didicisset et oraret. Episcopus deinceps non vidit lacrimas nec columbam. Vnde abstulit ei psalterium precipiens vt ad orationes consuetas rediret Quod cum fecisset vidit episcopus quod deuotio pristina et lacrime et columba protinus redierunt. .cxlv

Anno domini .c.xxv. Caliphus rex tartarorum conatus est extirpare cristianos de regno suo. quia cristiani mixtim habitabant inter paganos Vnus autem de consiliarijs suis consuluit regi. vt eos vinceret ex euangelio. nam cristus deus cristianorum locutus est. si quis cristianus non hesitauerit et dixerit monti huic tollere et mittere in mare fiat ei. Qui conuocauit omnes cristianos quesiuit. si verbum cristi et euangelium verum sit Respondentibus omnibus quod sic. statim comminatus est eis quod nisi infra decem dies hoc factum ostenderent omnes perirent. Tunc episcopi et sacerdotes conuocauerunt cristianos. et indicto ieiunio per triduum et orationibus intendentes rogauerunt dominum ihesum cristum vt suis fidelibus succurreret Et reuelatum est cuidam episcopo deuoto quod sutor monoculus dignus esset proferre illa verba. et populum cristi de periculo eruere. Qui ex humilitate rennuit et se peccatorem esse asseruit Tamen ex obedientia precepto se submisit et xpiani ex vna parte steterunt et crucem cristi secum habuerunt. et caliphus ex alia parte cum suo populo qui fuerunt parati ad occidendum cristianos Orauit autem sutor flexis genibus ne cristus tot cristianos necari permitteret et precepit monti vt se tolleret quod et statim factum est Quo viso rex baptisatus est et plures cum eo et sic fides roborata est et augmentata. cxlvi.

Legitur de quodam paupere operario. qui panem pro se et suis pueris lucrabatur manibus suis. Accidit autem quadam die vt iret ad locum vbi conducebantur operarij nimis mane Tunc cogitauit quod iret ad ecclesiam audire missam et audiuit missam deuote rogans deum. vt daret ei lucrari honesto labore suo. ita quod posset se vxorem et pueros nutrire in hac vita sine peccato. Et cum deuotione detentus ibi diu remansisset. rediit ad locum vbi conducebantur operarij nimis tarde. ita quod omnes erant iam conducti. Tunc fuit desolatus sicut ille in cuius domo non erat fortassis panis nec

argentum Et dum tristis de loco conductōnis recederet cogitās qd posset facere obuiauit cuidaz diuiti burgensi qui quesiuit ab eo cur non erat cōductus. qui dixit ei. quō sibi cōtigerat ⁊ quō audierat missam ⁊ oblitus erat seipsum ibi Tunc cogitauit ille diues ꝙ orationes ei⁹ essēt bone. ⁊ dicit ei. Vade iterū ad ecclām tota die ⁊ dabo tibi tantū quantuz dabo ceteris operarijs meis ⁊ ora bono corde pro me. Ille autē gaudens ꝙ inuenerat vbi posset lucrari fuit ibi tota die manibus complosis ⁊ genibꝰ flexis pro diuite rogās deum. Et diues misit sibi comedere sicut ceteris operarijs. Sero redijt ⁊ habuit duodecim denarios sicut ⁊ alij. ⁊ adhuc vnū panez vltra. Et cū rediret ad domum suam ⁊ ad pueros suos obuiauit ei xp̄s in similitudine hominis senis honesti ⁊ bene induti. Et dixit ei. quantuz dedit tibi diues illa die pro seruitio tuo. R̄ndit. Duodecī denarios ⁊ vnum panem. Tunc dixit ei Vade ad eū ⁊ dic ei ꝙ male soluit. et nisi melius soluat ⁊ pl⁹ det tibi male erit sibi. Tunc ille redijt ad diuitem ⁊ dixit ei. Vnus senex cui obuiaui remittit me ad vos dicēs ꝙ vos nō dedistis michi sufficiētē mercedē ⁊ dixit mihi ꝙ dicerē vob ꝙ nisi meli⁹ soluatis male erit vob Tūc diues dedit sibi quinqꝫ parisienses. Et ille recessit et iteruz obuiauit seni ⁊ dixit ꝙ adhuc non soluerat sufficient. ⁊ ꝙ rediret et diceret sibi ꝙ adhuc dacēt sibi pl⁹ Et tunc ille redijt ⁊ diues dedit sibi centū solidos ⁊ vnā vestem Et eadez nocte apparuit ei dn̄s in visione dicens ei ꝙ nisi pauper opa rius rogasset pro eo mortuus fuisset illa nocte ⁊ damnatus. Tūc ille diues compunctus meliorauit statū ⁊ vitam ⁊ cepit dare elemosinas largas ⁊ ecclesias frequentare ⁊ bona opera facere. ita ꝙ post modū in bono statu mortu⁹ fuit.

Erant duo scola cxlvij. res renunciantes seculo ⁊ claustrū ingrediebantur. Diabolus autez temptauit multum vnū eorum vt ad seculū rediret. Qui temptatio ni resistere non valens dixit socio suo. Redirē me oportet ad seculū Quē ille retinere non valens ait. Veni prius ad altare beate marie virginis ⁊ salutemus eam prius. Cumqꝫ orationē facerēt ille qui tēptabatur attediabatur orare. qa cor eius vt citius exiret cruciabat Socius autē eius vberrime cuz lacrimis beatam mariā virginē iuocauit Tēptat⁹ āt vidit mariā pallio suo lacrimas eius recipientem ⁊ filio suo ostendentē ⁊ dicentem O dulcissime fili mi qui semper exaudis supplicāt te inuocātes suscipe has lacrimas serui tui ⁊ effectum petitionis cōcede. Cui filius. Non est fas o mater vt tibi aliqd denegē. fac cū eo sicut vis. Tūc ille qsi de graui somno euigilās socium adhuc flentē eleuat. ⁊ ad pedes eius procidens ait. Hodie meritis beate virginis ⁊ lacrimis tuis ab omni temptatione suz liberat⁹

⁊ ad claustrum redeamus ⁊ beate
virgini seruiamus. cxlviij.

¶ Quidã filius habuit patrem
qui obijt. ⁊ filius .xxxij. ãnis ꝓ
anima pr̄is quotidie specialē ora
tionē fecit. Cui pater post hoc tē
pus apparuit dicēs se in magnis
penis esse. Cui filius. Profuit ne
tibi oratio mea qua .xxx. ãnis et
vltra ꝑ te oraui? R̄ndit pater Nō
Cui filius. Ergo damnationi vt
audio subiaces si nichil oratio tibi
profuit. R̄ndit Fili non damna
tus sum ſ; purgatorio datus vbi
vehementer crucior donec omnia
peccata vsq; ad nouissimū q̄drātē
exsoluant̄. Et ait filius. Cur er
go non ꝓsunt tibi oratiões mee.
R̄ndit pater. Quia semper illud
tēpus in pcc̄o mortali fuisti. Cui
filius. Quō hoc pater esse potuit
cū ãnis singulis ꝯfessus sū sacram̄
tū eucaristie suscipiēs. R̄ndit pa
ter. Quãuis ãnis singulis cõfess⁹
ꝯmunicasti. idigne tñ semꝑ sacra
mentū accepisti. quia ꝯtritio tua
⁊ confessio vera non fuit. quia nō
ex caritate. ſ; ex cõsuetudine qua
dã ꝓcessit. in signū cuius confessi
onem distulisti vsq; ad vltimā
septimanā quadragesime qñ pre
cõfusione cõfessionē tuā differre
timuisti. ⁊ in nullo post ad emen
dationē te dedisti. In quo relucet
in tam longo tp̄e firmum ꝓpositū
emendandi te non habuisse. Nul
lū ergo peccatū tuū deus tibi in eo
tp̄e indulsit Qui cõpunctus post
modū vere fuit cõtritus ⁊ ꝯfessus
abiciens oēs mundi vanitates in
vestibus ⁊ moribꝰ ac gestibus.
deoq; de reliquo seruiendo. Qui
tūc deuotius ꝓ prē orauit. ⁊ i bre
ui de purgatorio liberauit.

¶ Ornatus vanus cxlix

¶ Legit̄ in scala celi q̄ duā que
dã dña rogaret frequēt̄ dñm deū
vt sibi ondēret quid plus in mulie
odiret vt de illis posset se custodi
re. Rapta semel vidit quandam
comitissam stare in tormentis ma
ximis ⁊ cruciari absq; misericordi
a a crudelissimis demonibꝰ inferni
Cū autē traheret̄ de pena ad penā
⁊ trãsiret corã ista eo q̄ fuisset sibi
familiaris dum viueret clamauit.
Heu heu misera Casta fui. absti
nens fui. ⁊ elemosinaria. ⁊ ꝓ nul
la alia re crucior nisi pro ornatu ꝑ
quē fui peior q̄ȝ ignis infernalis.
qui nō cõburit nisi pcc̄ores ⁊ sibi
cõiunctos. sed ornat⁹ meus sc̄os
⁊ iustos ⁊ cõiunctos cõsumpsit.
Tunc illa q̄ hec videbat dixit ei.
Ergo ornat⁹ ē illd̄ qd̄ pl⁹ displi
cet in mulie. Cui damnata. Va
nus ornat⁹ est fax inflãmans oēs
ignē pcc̄i. ⁊ ꝓditor vendens ⁊ tra
dens castra dei demonibꝰ. ⁊ ē ima
go damnationis eterne. Tūc ve
nerūt duo teterrimi demones cum
lãceis igneis ⁊ ꝑforãtes eā posue
rūt in ollã maximã plūbo liquefa
cto plenã. Tūc ista ad se reuersa
cognouit qd̄ erat illd̄ qd̄ in mulie
ribꝰ odiebat deus. .cl.

¶ Legit̄ i sca. ce. q̄ fuit quidā
sc̄us q̄ dū semel oraret in extasi po
sit⁹ vidit celū aptū. ⁊ dum staret
cū mirabili gaudio eo q̄ mlti per

illā apturā intrarent. vidit venire duos dracones crudelissimos. et illi extēdentes rete maximū et ponētes ārte illā aperturā phibebāt oēs volētes intrare ne possent. Cunqꝫ iste flēt et orāēt ad dñm vt demōstraret sibi qui erāt dracones et qđ erat illud rete. affuit ei angelus dicēs. Draco vnus est imūdicia. draco secundꝰ est vana gloria. ꝫ rete est lasciuus et vanus ornatus mulierū. et iste eleuant̄ p inanem gloriā et imūdiciā. et tātā iacturā in mūdo faciūt vt apturam quam xp̄s suo sanguine fecit i celo claudant ne beneficia celestia possint ascendere et ne aīe possint itrare gloriā beatorū. et dico tibi q̄ plures damnant̄ p illicitas mulierū allectiōes et p varios ornatꝰ q̄ꝫ sit numerus ipse demonū infernalium.

Legit̄ in scala celi q̄ fuit qdā religiosus et sacerdos qui pro mr̄e sua mortua cōtinue celebrabat. et se penis magnis affligebat. Cū autē quadā die cum lacrimis pro ea deum exoraret vidit eam coraꝫ se stantem et equitantem sup draconē crudelissimū ignē sulphureū spirantē. Et ab vtraqꝫ parte ipsiꝰ stabat demō vnꝰ cū cathenis igneis hn̄tibus aculeos intrātes infra eam et tenebant ligatam. De capite eiꝰ exibāt lacerte mlt̄e et maxie q̄ sugebāt cerebrū eꝰ In oculis eꝰ stabāt scorpiones. et in auribus eiꝰ duo crudelissimi mures Simia stabat āte eā et cū crudelissimo lapide corrodebat et frāgebat labia os et dentes. Serpens maximus cingebat collum et sugebat vbera In manibus erant anuli ignei et pedes cingebantur subtus ventreꝫ draconis Cūqꝫ iste hec videns territus rueret et non posset dicere verbū. illa clamauit. Noli timere fili mi. quia nec ego nec illi q̄ mecuꝫ sunt possunt tibi nocere. Ego igt sum illa maledicta et infelix mater tua que damnata eternaliter subici debeo istis penis Tunc filiꝰ resumptis viribus ait matri. Cur estis damnata cuꝫ fueritis ꝯfessa suscepistis qꝫ bene ecclīastica sacramenta. Respōdit illa. Ornamentū vanū nichil aliud est q̄ꝫ saccꝰ vel archa plena ira dei Et quia totā iuuentutē meam in lasciuijs et picturis in ornamētis vanis expēdi damnata sum Et licet de istis cōfiterer. nō tn̄ cum ꝓposito dimittēdi. qn̄ vero dimisi. non voluntarie. ꝫ ꝓpter honorē meum. non fui cōtrita de precedentibus. nec confessa de indigna susceptione sacramentorū. nec de inordinata cōfessione ex palliatione confessionis mee. Tunc filius Quid significāt iste pene. Rn̄dit mater. Draco iste quem equito est mihi datus p cōsensibus corruptionū quos ego habui et affectaui. vt alij de me delectationem haberēt. et dedi occasiones multas peccādi. Isti duo demōes qui in vtroqꝫ latere me affligunt. vnus est pro retributione honorū que ego feci patri tuo vt ꝓuidēt mihi in vanis ornamētis. alter est p prouocatione quā ego faciebā ad alias mulieres. vt

similibꝰ ornamentisꝰ ꝛ picturis se cōponeret. cathene sunt mihi date ꝓpter vanitatē cingulorū ꝛ zonarū argenteaꝝ. que libenter eundo in tunica oñdebā. Et quot clauos argēteos habebā. tot claui ferrei de ista cathena intrant infra me. q̄ cruciāt me mirabili modo. Vinculū manuū est ꝓpter corruptosꝰ tactus factosꝰ. Anuli ignei ꝓpt̄ ostēsionem manuū. Coluber colli est ꝓpter ostensionē pectoris. Et qꝛ sustinui ibi corruptos tactꝰ sugit mea vbera cū dolore horribili. Lapis frāgēs os ꝛ labia ꝛ dētes ꝛ linguā est ꝓpter corrupta oscula. ꝓpter imūda verba. propt̄ lasciuos cātus. Mures auriū sunt propter corruptum ꝛ dissolutum auditū. Sꝫ scorpiones oculorū sūt propter corruptos aspectus. Lacerte capitis sunt propt̄ alienos crines et ornatus varios ꝛ lotiones indebitas facieī ꝛ capitis mei. Vinculatio pedū subtus ventrē draconis est propt̄ corizatioēs ꝛ inordinatos discursus quos ego feci ad ostensionē pulcritudinis mee. Et ideo maledicta sum i eternū. nec p̄ces tue nec cuiuscūq; alteriꝰ p̄nt inminuere penā meam. Et subito cū furore se erigens draco qui eā portabat tanq̄m fulgur cū horribili vlulatu recessit. clij.

¶ Narrat dn̄s wilhelmꝰ pisienꝰ in suo tractatu d̄ vniuerso. q̄liter q̄dā mulier talibꝰ superuacuis ornatibꝰ intēdēs dū viuēt post mortē apparuit cuidam pectens crinesꝰ suos lamētabilit̄ pectine grādi et ferreo flāmeo dicēs se hec pati debere i ꝑpetuū ꝑ meretricio ornatu capillorū. cui intēdebat imoderate dū viuēt. ¶ Pacīa ꝯiugū. cliij

¶ Refert augꝰ i li. xi. ꝯfes. qꝛ mater eiꝰ scā monica vbi nubilis est facta tradita viro seruiuit veluti domino ꝛ sategit eū lucrari. loquēs illi moribꝰ de v̄tuosisꝰ Ita āt tolerauit cubilis iniurias vt nullā de hac re cū marito haberet simultatē. Erat eñi ille sicut beniuolentia precipuus ita ira feruidus. Sꝫ nouerat hec nō resistere irato viro nō tm̄ facto ꝫ ne verbo quidē. Iā vero refracto ꝛ quieto cū oportunū videret rationem facti sui reddebat. si forte incōsideratius ꝯmotus fuerat. Denīq; cū matrone multe quaꝝ viri mānsuetiores erāt plagarū vestigia etiā dehonestata facie gererēt. inter amica colloquia ille arguebāt maritorū vitā. Nec autē earū linguā veluti per iocū grauiter āmonebat dicēs ꝙ ex quo illas tabulas q̄ m̄rimoniales vocāt̄ recitari audissent tāq̄ instrumenta quibꝰ āāille facte eēnt deputare debuissent. Proīde memores cōditionisꝰ supbire aduersus dn̄os n̄ oportē. Cūq; miraret̄ ille sciētes q̄ ferocē cōiugē sustinēt nūq̄ fuisse auditū. aut aliquo indicio clarTuisse ꝙ ille cecīderit vxorem. aut ꝙ a se inuicē vel vnū diē domestica lite dissenserit ꝛ causā familiariter quereret docebat illa institutū suū qd̄ supra mēoraui. Que obseruabāt expte ḡtulabāt̄. q̄ nō obseruabāt subiecte vexabant̄.

Parentes honorare. cliiij.

Cũ quidã iobes colaxa no mine ditissim⁹ eẽt. nec hrẽt nisi du as filias nuptui tradidit illas du obꝫ nobilibꝫ ciuitatis. Quas cũ tradidissꝫ in tãtũ generos dilexit vt aurũ ⁊ argentũ ⁊ bona sua tpa lia succedente tpe eis oĩa ptiret. Cũqꝫ durãtibus denarijs ei grati videret. ꝫ deficiẽtibꝫ eis redderet ingrati volens caute sue indigentie subuenire tale adiuenit cõsilium. Adijt quendã mercatorẽ sibi fami liarẽ ⁊ decẽ milia librarũ ab eo sibi accõmodari ad triũ dierũ spaciũ postulauit. Cũqꝫ pecuniã mutuo acceptã ad domũ ꝓpriã deportassꝫ in quodã mgño festo generis at qꝫ filiabꝫ parat nobile ꝯuiuium. Postq̃ꝫ vero comederũt itrauit cu biculũ ⁊ cistã quã nouã fieri fece rat cũ tribꝫ firmis clausuris aperu it camera clausa. ⁊ illã pecuniam quã mutuo acceperat extraxit de scrinio ⁊ posuit sup ꝑciosa tapeci a. ⁊ eã diligẽt ꝯmouit cũ magno sonitu ita ꝙ filie possẽt audire so nũ. Et ille filie audiẽtes sonitum pecuniarũ venerunt occulte ad ia nuã ⁊ viderunt ꝑ rimas magnã su mã pecuniarũ. ⁊ viderũt ꝙ pater reaccepit pecuniã ⁊ diligẽt posuit ad cistaꝫ ⁊ clausit eam. ipse vero redijt ad filias ⁊ letabant ⁊ nihil ꝓtũc audebãt interrogare. Pat vero post regressũ eorũ accepit pe cuniã ⁊ reportauit mercatori. Al tera vero die filie ⁊ generi redeunt ⁊ prẽm interrogãt q̃nta essꝫ pecu nia in scrinio sic firmato posita.

Cunqꝫ ille fingeret vigitiquinqꝫ milia librarũ esse q̃s in deposito po suerat vt sibi testamẽtũ faceret. et relinqueret generis ⁊ filiabꝫ. si ta mẽ modũ quẽ ipse ordiauit cum eas nuptui traderet obꝰuarẽt. Et q̃ sibi magis q̃ꝫ diu esset in hac vi ta beniuola eẽt magis acciꝑet p⁹ mortẽ. Quo audito nimiũ gauisi sũt. ⁊ cũ magna diligẽtia ipsi ho nores vsqꝫ ad mortẽ exhibuerũt. ⁊ nullã penuriã sustinẽ ꝑmiserũt neqꝫ in vestibꝫ neqꝫ in alijs neces sarijs corꝑis. Vbi ãte solebant ei vnũ cussinuꝫ locare iã duos posue rũt. ⁊ hoc spe remunerationis Ap propinquãte aũt fine vite sue vo catis generis ⁊ filiabꝫ sic eas allo quit. Anteq̃ꝫ moriar nõ intẽden⁹ aliud facere testamẽtũ q̃ꝫ in scrini o firmato reliqui. vidi ei caritateꝫ vrãm quã mihi oñdistis satis ma gnã de quibꝫ do gratias ⁊ vobis. ido in tãtũ diligo vos ꝙ nulli me li⁹ faueo totũ q̃d habeo q̃ꝫ vobis. ⁊ ideo volo ꝙ testamẽtũ meũ solua tis in vita mea anteq̃ꝫ moriar. vt post mortẽ null⁹ aliq̃d inde acqui rat q̃m vos. Statim ergo corã me dũ adhuc viuo fribꝫ ꝑdicatoribꝫ ⁊ miorib⁹ ⁊ hẽmitis vnicuiqꝫ q̃n q̃ginta libras assignare curetis. a q̃bus cũ mortu⁹ fuero claues scri nei mei ⁊ depositi q̃s in suo hñt de posito repetati⁹. in qualibet claue meũ apposui sigillũ i testimoniuꝫ ꝑmissorũ. vnicuiqꝫ aũt eccle ⁊ re clusorio certã pecunie quantitatẽ dũ lecto decumberet donari faciãt. Q̃d ⁊ libẽter fecerũt spe testamẽti.

qd' in pxio expectabat. Cumq; di em clausisset extremuz et celebrate essent exequie. apud predictos religiosos depositas claues recepe rut. quib9 acceptis scrimiu in quo depositã pecuniã putabat apien tes nihil in eo aliud inuenerũt nisi clanã enormit grossã et magnã. in cui9 manubrio scriptũ erat. Ego iohes couaxa tale condo testamẽ tũ vt quilibz mactet hac claua q seipso neglecto alteri9 curã gerit Quo viso et lecto multũ oturbati sunt et prẽm maledicebãt. clv

¶ Legit in li. de septẽ donis. q cũ quidã mauritius fact9 eẽt pisiẽ sis eps mat sua paupcula vetula hec audiẽs pisius veit et i domo cu iusdã diuitis hospitata ẽ. cui ipsa reuelauit q eẽt mater epi. Qui eã pciosis vestib9 adornãs nobiliter eã ad epm duxit. itimãs ei q eẽt mater sua. Cui ille. Istaz mrẽm meaz recognosco qz diues appet et nobilis. Ego ãt sũ fili9 cui9 dã paupcule rusticane feie et iculte. q nũqz habuit ornamẽtorũ cultu rã. Hãc si talẽ viderẽ eã vtiqz reco gnoscerẽ. Illa ãt ofusa ornatu il lo deposito et rsumpta veste ppria veniens ad filiũ honorifice ẽ ab eo recognita et suscepta. et vsqz i finẽ suũ ouenient tractata. Vñ mani festato hoc facto tãtã glãm i eo ab oib9 acquisiuit. quãtã nũqz a qntacunqz generis nobilitate ha buisset. clvi.

¶ Anno dñi. M. cc. l. accidit i diocesi eduẽsi apd' vgiacũ castrũ ducis burgũdie. q quidã ppt bo na materna q̃ male expẽdebat in tabernis et aliis vt cõsueuerat quo dã mane offendit matrẽ suã. ita q ipsa ira cõmota iprecata ẽ ei sic Rogo deũ q ãteqz reuertaris de porteris mrĩ tue frigidũ exiciũ in fẽtro mortu9 et malo gladio lace rat9. Et quidã ali9 iuuenis de vil la circũiacente impi9 otra pntes su os sepe ppter suam insolẽtiam eos molestabat. vnd' ipsa die cũ ipsũ corrigerẽt pntes sui manu dexte ra percussit patrem suũ. et pat ira tus iprecat9 est dicẽs Manus qua me pcussisti rogo deum vt hodie malo gladio amputet. et tu infra triduũ in tali patibulo suspenda ris. Accidit ergo vt illi duo iuue nes post dictas iprecatioẽs pntũ obuiarent sibi mutuo. et vnus iui tauit aliũ ad tabernã. Quã cũ in gressi fuissent et biberent ceperũt li tigare et se ad inuicẽ percutere Ille cõtra quẽ iprecatu9 est pater pcus sit alium gladio. et cũ eẽnt soli ti men9 nc clamor excitaret cõtra eũ si alius viuus remanẽt. multi9 vul neribo eũ lacerãs occidit. Cũ aũt clamore mot9 cõtra eũ ad siluã fu gẽt. et illi de castro illo eũ insequerẽ tur. cũ se gladio suo defenderet v n9 de insequẽtib9 manũ q̃ tenebat gladiũ et q̃ prẽm pcusserat ãputa uit. Capt9 est et ifra triduũ suspẽ sus ẽ i patibulo illo i quo pater su erat iprecat9. Ali9 ãt deportat9 fu it ad domũ mris in feretro multis vulnerib9 cõfoss9 vt ipsa fuerat im pcata. Hoc ãt cũ factũ esset recẽs et quidã frater ordis predicatoruz

in dicto castro pdicaet. mater dicta retulit illi cū lacrimis petēs penitētiā p dicta ipcatione. clvij

Legit in sca. ce. q quidā miles q̄ hñs vxorē filios et filias multū dilectos fuit infirm9 ad mortē Cū ergo vxor et filij stātes iuxta eū plāgerēt. et quilibet in suo plā ctu ptēderet suā ncītatē. miles resumēs vires dixit vxori. Ego dimitto vob frēs cōsanguineos et parētes. possessiones. diuitias et redditus magnos. Et oia ista et plura alia dimitto filijs meis. et attendi ad plāctū vrm et filiorū meorū et null9 vestrū plorat nec plāgit me quia vado ad terrā in qua nullū scio me hrē amicū nec cōsanguineū. in qua nullas possessiones habeo seu diuicias. s; nud9 recedo et sol9. nescio de quib9 iterrogabor nec cū quib9 potero hrē cōsilium. nec in quo hospicio declinabo Et ideo cū plāgitis me ppter dānū vestrū et nō ppt meū. et lugeatis ppt vos et nō ppt me. plāgā ego meipsum. Et vocato notario destruxit testamētū factū et medietatē oim bonoꝝ suorū stati dedit paupib9

Passio dni. clviij

Scribit eñi i li. q̄ appellat specu lū huāne saluationis. q quidā deuot9 et religiosus vir ɔtinuis precibus rogabat deū vt sibi reuelaret q̄le seruitiū eēt sibi magis acceptū Quadā igit vice vidit dñm ihesū ad se veniētē magnāq; crucē i dorso ferētē ac sibi dicētē. Nō poteris mihi gratius et acceptius obsequium pstare q̄3 q gerē crucē meā iuues me portare. Et cū ille quereret quō crucē suā secum baiularet. respōdit dñs In corde portabis crucē meā p crebrā recordationē et cō passionē. In ore p deuotā grāruz actōnē In aurib9 p penaruz mearū auidā auditionē. In dorso per carnis tue assiduā macerationem. Qd ille audiēs adiplē satagebat

Iuuenis quidā religi clix
onē intrās i seculo delicate fuit nutrit9. et ideo austerā vitā sue regule vix tenē poterat Pais erat niger et durus. et vinuz acre. et oia grauia videbāt. et ideo a suo prelato petiuit licētiā recedēdi dicēs se nō posse portare ordinē. Cui abbas Carissime fili nō potestis recedē quia estis pfess9 monach9 i ordie isto. s; magis roga deū vt perseuerare possis cū alijs. qr fortassis tēptatio diaboli est. Ille āt tpe breui acq̄euit. et iterū tēptat9 est. et mutato habitu iuit ad seculū Cui eūti appuit xps in specie cuiusdā iuuenis et seq̄bat eū. Ille vero festinabat q̄si desperat9 nesciēs quo iret Xps āt clamabat ad euz dicēs. Expecta me. Ille vero ampli9 currebat. Tūc dñs vocauit eū noie p prio dicēs. Frater expecta me et ibo tecū. Tūc iratus ille q eū frēz noiauit. admirās q̄s ei dixiss; nomē suū fortius cepit currere et xps altius cepit clamare. Tādez tedio victus expectauit eū. et xps ad eū. Quo vadis? Cui ille. Quid ad te? Ego transeo viā meā sicut tu tuā. Tādē āt ad pces iuuenis dixit ei q dimisisset religionem et

iret ad seculũ Tũc xp̄s eleuãs ve
stẽ ⁊ brachiũ latus discooperuit. ⁊
vidit efflueꝛ sãguinẽ ex vulneribꝰ
xpi ⁊ dixit ei. Reuertere ad mõa
steriũ tuũ ⁊ panẽ durũ ⁊ alia one
rosa ori dis intinge in latus istud.
⁊ erit tibi totũ suaue. Qd' ille au
diẽs redijt ⁊ scẽ vixit. clx.

¶ Fuit quidã mgr̄ noĩe alexan
der qui fuit magnus ⁊ egregiꝰ cle
ricꝰ. Hic intrauit ordinẽ fratruꝫ
minorũ. ẞ statiꝫ ꝓpria fragilitate
remurmurãte disposuit finito ãno
ꝓbationis exire. Sup quo frẽs n̄
modicũ dolẽtes vnanimes ꝓ eo p̄
ces fuderũt ad dñm vt eũ in ordie
cõfortaret. Accĩdit ergo quadaꝫ
nocte vt iste magister iaceret in
stratu suo et videret i sompnis vnã
scalã erectã a terra vsqꝫ ad celum
Et ecce aduenit quidã ⁊ sãguino
lẽtus cũ magna cruce volẽs scalã
ascẽdere. ẞ pre nimio pondere cru
cis nõ potuit. ⁊ sic multis vicibꝰ i
cepit ẞ nihil ꝓfeciẽt. Tãdẽ iste ma
gister accurrẽs apprehendit vnum
cornu crucis volẽs ipsũ iuuaꝛ. sed
senex cũ indignatione nimia ꝓhi
buit dicẽs Quõ posses hãc mgnã
crucẽ portare mecũ. qui nõ potes
hãc leuẽ cappã ꝓ noĩe meo porta
re Et statiꝫ disparuit. Magister
expgefactus ⁊ p hãc visionẽ cru
cis ꝯfortatꝰ ꝓpositũ mutauit. ⁊ in
ordie vitã laudabilẽ duxit. ⁊ lau
dabiliter finiuit. clxi.

¶ Legit' in li. exẽplorũ. ꝙ qui
dã anglicus nobilis ad terrã scãꝫ
ꝓficiscẽs habuit sociũ sarracenũ a
quo quesiuit mirabilia. Trãsierũt
p quoddã nemus pulcerrimũ hñs ar
bores pulcras ⁊ ꝑcerꝰ. Et respici
ens vidit sup ramos aues pulcerri
mas. nullã tñ audiuit cantãtẽ. et
quedã iacuerũt velut mortue. q̄
dã habuerũt alas extẽsas ad mo
dũ crucis Cũqꝫ anglicus require
ret causã istius a sarraceno. rñdit
sarracenus. Per totũ ãnuꝫ in isto
nemore abundãtia auiũ est mag
na ⁊ earũ cantus suauissimꝰ Sed
in ebdomada passionis q̄ xp̄s ma
gnus deꝰ vester passus est oẽs mo
riũtur Et addidit sarracenꝰ dñica
in passione hec patiũt'. ⁊ in dñica
resurrectõnis reuiuiscũt. q̄si cõdo
lẽtes morti xpi. ⁊ ꝓ sua resurrecti
one gaudẽtes. Si hoc faciũt auesꝰ
aĩalia irracõnabilia. multo magisꝰ
hõ cũ sit rationalis debet ꝯpati suo
saluatori. Peccatũ. clxij

¶ Tulius in achademicis q̄stio
nibꝰ q̄stione q̄rta ꝯmẽdauit var
ronẽ eo ꝙ ipse tradidit iura deoꝝ
vbi in expositione iuenit' ꝙ varro
depinxit pccm̄ mortale ad simili
tudinẽ dee sic. Stabat vna regia
ꝯtinue tremẽs. Jn circuitu istiꝰ re
gine depingebãt' tres imagies pri
ma fuit imago dei. secũda diabo
li. tercia hominis. Vñ imago pccã
mortalis tenebat tres cartasꝰ quasꝰ
porrigebat istis imagibꝰ. vnicui
qꝫ illarũ vnã. Jn prima carta ad
deũ ꝯtinebat' sic. Saluatorẽ meũ
misera ꝑdidi ⁊ oẽs ãgelos eiꝰ Ve
ve michi ad quid nata sũ. Carta
directa diabolo sic erat. Diabolo
⁊ ãgelis eiꝰ homagiũ feci qñ p cõ
sensũ in peccatũ cecidi. Vel sic ad

profundū iferni detracta sū quia misericordia dei me abiceat. Carta tercia directa hoi talis erat. Verecūdia ꝛ ꝯfusio est finis pcā. delectās i pcō finalit ꝯfundet. Vel sic. Oia mala. ois horror. ois tribulatio finis meus ꝛ ois pena. vt si q̄s dilexit me hec sibi inotescāt Hoc patz in diuite epulone. Moralit siue spūalit. ista imago stabat p̄mo tremēdo. nā pcōr vidit supra se. rtro. a dextris ꝛ sinistris ꝛ ifra se. ꝛ nihil iueit nisi aduersitatē ꝛ dolorē. Supra se celestē curiā quā offendit. Sub se ifernuz patū aiam deuorare. ꝛ terrā ꝛ vermes ad corp⁹ mortuū deuorādū. Ante se districtuz examē iusti iudicis. vbi oia pcā sua coraz toto mūdo nudabūt ad maxiam eius ꝯfusionē. Retro se totū tēp⁹ pditū vite sue ꝛ inutilit expēnsū. de q̄ redditur⁹ ē rationē. A dextris diuitias hui⁹ vite ꝛ grās. q̄ eū ꝯprobabūt ingratū ꝯtra dn̄m suum pōscētes vltionē A sinistris vero aduersas res ꝛ picula hui⁹ vite. que sunt istrumēta pata ad peitēdū. Infra se horridas imagies pcōrū ꝛ vermē ꝯscie ptē maxiam pene eterne. vbi nullū refrigeriū vel refugiū iueniat. Quid ergo restat nisi eterne pene pcōri. Ibi em̄ nulla ꝯsolatio erit. Scdō nulla eis erit pene alleuiatio. Tercio nūq̄m erit ibi liberatio. Dixi qđ in p̄ia lrā ad deū ꝯtinebat. Saluatorez meū misera pdidi ꝛc̄. videam⁹ q̄ntū de⁹ detestet pccm̄. Alij em̄ reges ꝛ principes in p̄iudiciū inimicorū de po pulabant terras eorū. deus autem ad detestationē peccati dissipauit terrā ꝓpriam in diluuio quia supra terram increuerat. Omnis q̄ppe caro corruperat viā suaz ꝛ sequit. Non pmanebit spirit⁹ me⁹ in hoie quia caro est. Sz hij principes vasa aurea ꝛ argētea diripiūt. deus autē ꝓpter imunditiā peccati vasa aurea id est naturam angelicā cū toto peccato i infernū proiecit. vasa argētea id est naturā humanā de padiso abiecit Alij principes inocētes ꝓpter malos nō perimūt Vñ abrahā. Absit a te domine vt perdas iustū cū impijs. Sz deus in detestatione peccatorū aliorū hoim etiā vnigeitū patibulo tradidit. Psa. lxxij. Propter scelus populi mei percussi eū. Et quis est qui propter inimicuz vellet occidere filiū proprium. ꝛ sic patet prima carta Saluatorē meum ꝛc̄. Scda scriptura ad diabolum. Ad profund um inferni ꝛc̄. Istđ spiritualiter est multū timēdum primo propt locipfundita tem. secundo propter pene acerbitatē. tercio propter demonū societatē. De hijs tribus Psalmista. Introibūt in inferiora terre. id ē i ifernū q̄ ad p̄mum. tradet̄ i man⁹ gladij quo ad secūdū. ꝛ ptes vulpiū erunt. id ē demonū q̄ ad terciū. Patz ergo scda carta Tercia scriptura ad hoiez Oia mala ꝛc̄ Istđ ē timēdū etiā scdm̄ tria q̄ complebūt illā miseriā. Primū ē ꝙ i hac miseria nulla erit ꝯsolatio. treñ. i. Nō est q̄ consoletur eaz ex oibus

caris ei9. Oēs amici ei9 spreuerūt eā et facti sūt ei inimici. Scdm est quod nulla erit eis pene alleuiatio. Vn apoc. xiiij di. Nō habebūt requiē die ac nocte q̄ adorauerūt bestiā. id est diabolū et imaginem. qd factis mō faciūt pccōres. Terciū quod nunq̄m ex illa pena liberacō erit ei9. Vn fit miseris mors sine fine

Nota ¶ Legit quod āgelus in clxiij. corpe assūpto et hēmita gradiebātur sil. et appropīquerūt cadaueri qd iā p plures dies iacebat et fetebat. Heremite āt obturāti nares suas dixit āgelus. Quare nares tuas cōstringis? Ait ille. Nō valeo fetorē illius cadaueris sustinere. Paulopost iuuenis quidā pulcer ornatus sertis floreis cū phaleris et sella aurea equitādo trāsibat. Et cū adhuc lōge eēt āgel9 cepit obturare nares corpis assumpti. Cui heremita valde āmirās ait. Quare nares ita strīgis. Ille rn̄dit. Ille iuuenis lasciuus et supbus plus fetet in infinitū corā do et angelis q̄z qdcūq̄z cadauer corā hōib9.

Nota ¶ Legit in gestis sū clxiiij. morū pontificū quod quidā in die pasce sumpta coione dederūt se lasciuis corizatiōib9 et ebrietatibus. vnde ira dei cecidit sup eos. Nam de ore eorū exibat sāguis fetidus et reflex9 ad interiora subito suffocabat eos. Aq̄ siue pluuia sic iundauit vt discurrēs p oēm terrā eorū oia virētia penitus euertit. dracones pestiferos ī via dimisit. sic quod nullus poterat igredi vel egredi sine piculo. Cū ergo quidā scūs oraret vt deus placaret huic ppl'o vel saltē demōstraret causā tāti flagelli. apparuit ei āgelus et pposuit talē questionē. Si aliquis acciperet filiū impatoris et poneret in fetidissimo carcere et obscurissimo. et hoc pditorie. quid debet tali facere ipator. Cui ille. Talis debēt iterfici et mutilari mēbratim. Iterū dixit āgelus Propono tibi aliud dubiū. Vnus accepit pixidē in q̄ reseruat corpus xpi et in fetidissiō luto in pn̄tia multorū eā pieciāt et abscōdit. q̄d ergo debet fieri tali. Rn̄det scūs. Deberet cremari tq̄z heretic9. Tūc āgelus Tales sunt ciues istius terre. Nā filiū dei posuerūt in fetidissiō et obscurissiō carcere. et vlteri9 pixidē id est corda ipsorū in quib9 cōsuetū est corp9 dn̄icū repoī piecerūt in lutū et in fimo fetidissimo vanitatū corizationū et imūdiciarū. Et ideo nō est mirū si istis vel maiorib9 puniāt. Qd cū audissent a scō pōtifice penitētiā agētes liberati sūt. clxv

¶ Quidā pccōr infirmatus et de salute sua q̄si desperās visitatus fuit a suo curato. Qui curatus trepidanti infirmo dixit quod si vellz sibi dare equum suū ipse reciperet peccata sua supra se. Quod dixit nō propter salutē infirmi sz vt equum haberet. Quod infirmus acceptauit. et pacto facto defunctus est Cumq̄z sacerdos sacris indutus vestibus officium funerale pro ipso faceret. visibiliter coram populo eductus fuit sursū per testudinē ecclesie. facto in eadem magno

foramine in testudie. et postea ibē sacerdos nusq̄m comparuit.

Penitētia. clxvi

¶ Refert crisostom⁹ ad amāti cū qm̄ quidā fr̄ p⁹ mltos laboēs quos in solitudie posit⁹ desudauerat. hn̄s secū vnū vite habitacōis q₃ ↄsorte āgelicā vitā ab adolescētia vsq₃ ad ipsā iā pduxerat senectutē Et nescio quo diabolico instinctu q̄si dormiuerit paululū et ingressuz in corde suo diabolo prebuit atq₃ in desideriū mulieris exarsit. qui nec viderat fortassis vn q̄₃ mulierē ex quo ad monachorū se ↄtulerat vitā. Pr̄io ergo rogare illū q̄ secū viuebat aggredit̄. vt vinū sibi et carnes ad vescēduz deferret. Quo cūctate ↄminari cepit descensurū se ad ciuitatē. non quo vesci carnibꝫ delectaret̄. sed vt occasionē aliquā desiderij sui inueniret explēdi. Sup hijs collega ille mirat⁹ et verēs si forte hec negaret maioribꝫ se traderet mal. que poscebat exhibuit et desiderio ei⁹ satisfecit. Sꝫ ille vbi vidit occasionē sibi fraudis exclusā apte iā et ipudent̄ reuelat desideriū suū et ad ciuitatē se oīmodis descēsurū fatetur. Ille vero vbi multa obiciēs retinē n̄ potuit ad vltimū dimisit. emin⁹ tn̄ subsequēs obs̄uauit q̄d agē aut quo ire velit Vbi āt pcul posit⁹ cernit eū lupanar ingressuz et desideriū ↄtagione mētricis explesse. ↄsiderās vim naturalis in hoīe legis q̄ in hui⁹ moī delictis sūscitat̄ egressū stati resupinis maī b⁹ āplectit̄. et ↄtinuo deosculans nec oīno increpan̄ p lapsu rogauit vt expleto iā desiderio suo redeat ad heremi solitudiēz. At ille tātā in eo benignitatē et clemētiā vides erubuit. et quasi telo verboruz gestorūq₃ pcuss⁹ ē. ac semetipsū p hijs q̄ ↄmiserat notās misericordē et optimū collegā sequit̄ ad mōtē. Cūq₃ illuc puenissent exorat. vt sibi in secretiori cellula ↄ̄cluso adituq₃ obstructo panē tātū int̄iectis diebꝫ aquāq₃ p̄bēt Si q̄s āt de eo requisisset defunctū se eē affirmaret Quibꝫ ipetratis semet ipsuz ↄclusit ibiq₃ pmāsit. ieiuniis et orationibꝫ ac lacrimis peccati sui diluit sordes. Tpe āt trāsacto nō mlto cū pre penuria imbriū viciās regiōes sicātas vreret et omnes q̄ hitabāt i terra illa lugerēt. q̄dā eps̄ āmonet̄ in somnis adire virū qui erat intra cellulā ↄ̄clusus vt ipse oraret p eis. nec alit̄ dandas eē pluuias nisi illi⁹ p̄cibꝫ ipetratas. Cūq₃ assūptis secū nōnullis abisset et collegā ei⁹ solū vidissꝫ pcūctabat̄ de illo quē visio mandauerit pquirēdū. vbi vero defūctū eē audiuit. falsū se opinabat̄ in somnis vidisse. Rursus ad precādū deū reuertebāt̄ oēs. et iteruz eodē quo pri⁹ appareti sibi eadem monet̄ Tūc exorabāt deū vt sibi oñderet virū ↄfirmātes se ad viuētē nō ad mortuū tāte visiōis auctoritate trāsmissos. At ille vbi pactū resolutū dimitti vidit duxit eos ad hoiēz dei. Ad quem cum ingressi fuerunt procidūt ad pedes ei⁹. atq₃ oēm geste rei seriē pādē

tes obsecrãt vt necẽtati eorũ orõe
subueniret. Qui p̃mo quidẽ excu
sabat ꝓcul se esse ab huiꝰmoi me
ritis asserẽs Jta enĩ lugebat pecca
tũ tãq̃ʒ nup admissũ ⁊ ãte ocłos
positũ. Tãdẽ tñ fatigatꝰ astãtiuʒ
p̃cibꝰ intelligẽs dei esse volũtatem
ad suppliãdũ se deũ fixis genibꝰ
ↄuertit. ⁊ statim ingẽs copia sub
secuta est pluuiarũ. quibꝰ ⁊ terra
⁊ hoĩes recreati sunt. clxvij.

Legit᷑ in sca. ce. ꝙ fuit quidaʒ
scũs pater ad quẽ plurimi cõflue
bãt ꝓpter grãm quã habebat i hor
tationibꝰ ⁊ cõfessionibꝰ. Cõtigit
ãt ꝙ de quodã castro ꝑgebãt ad
eũ viri ⁊ feie. ⁊ quesiuit ab eiꝰ mi
les ⁊ dñs castri quo irẽt ⁊ ad q̃d.
Cui cũ fuisset dictũ ꝙ ad talẽ sã
ctũ ꝑgebãt vt illi pcc̃a sua ↄfiterẽ
tur. cepit intra se cogitare. Ego
meliꝰ deberẽ q̃ sẽp raptor extiti. ⁊
vniuersorũ trãsgressor dñi mãda
torũ. Sʒ ab alia pte dicebat sibi
cogitatio sua mala Nihil tibi pro
desset qꝛ penitẽtiã nõ posses facere
Cogitacões tñ supans iuit ad sã
ctũ ↄfiteri sua pcc̃a. Cõfessioẽ fac
ta q̃siuit pat᷑ ille ab eo si septẽneʒ
penitẽtiã posset facẽ. Quo rñdẽte
nõ possũ. q̃siuit de tribꝰ ãnis. pꝰ
de vno. post de septẽ mensibꝰ Et
dixit Nõ. Postmodũ ãt q̃siuit si
i q̃dã ecc̃a deserta q̃ ãte castrũ su
um erat posset p totã vnã nocteʒ
in remissioñe oim peccõrũ suorũ vi
gilaẽ Quo ãnuẽte. Ait. Nõ egre
diaris ergo de tota nocte q̃cq̃d ti
bi cõtingat Redijt igit᷑ assumpta
penitẽtia ad castrũ suũ. Et cũ ve
nissʒ ad ecc̃am illã desertã cogita
uit secũ. Meliꝰ est ꝙ mõ agas pe
nitẽtiã q̃m si deficereꝰ agẽ. Nõ enĩ
posseꝰ de facili redire. Descẽdit ãt
de eq̃ suo ⁊ posuit equũ in porta.
ipse vero stetit corã altari ⁊ orauit
Et dũ excubaret ⁊ nox veisset de
mones ↄgregauerũt se de tota illa
regione. Quibꝰ ↄgregatis dixit
vnus q̃ ceteris maioꝛ erat audiẽte
quodã scõ viro. Hodie amisimꝰ
quẽdã amicũ nr̃m q̃ semꝑ noster
fuit. si tñ ꝑseuẽt in penitẽtia q̃ sibi
fuit iniuncta. Nisi ergo faciamuꝰ
ꝙ resiliat ⁊ peñtẽtiã abiciat nobis
penitus est amissꝰ Est ne aliq̃s in
ter nos q̃ callide sciat eũ ab ecc̃a
expellẽ. Rñdit vnus. Ego si mi
chi p̃cipis eũ eiciã. Dixit. Vade
Tũc trãsfigurauit se demõ ille in
specie cuiꝰdã sororis militis de cu
ius ↄsilio mileꝰ oia faciebat. quia
multũ discreta erat. Venit ergo
ad militẽ ⁊ dixit illi. Quõ remãsi
stis hic i loco deserto ⁊ sine defensi
one. An nescitis ꝙ tales inimicãt᷑
vobis. Qui si vos hic iuenirẽt in fru
sta diuiderẽt. Quõ tãtã insipien
tiã egistis. Exeatis cito ⁊ eamus
ad castrũ. Cui ille dixit Jniũctũ
est mihi i penitẽtia ne tota nocte
egrediar ⁊ ido hinc nullatenꝰ exi
bo. Rñdit aũt ei soroꝛ nisi exiueri
tis de cetero nõ dabo vobis ↄsiliũ. ⁊
ꝑdetis amorẽ meũ ⁊ ero vobis con
traria in omibus factis vestris Di
xit mileꝰ. Quicquid inde debeam
perdere ex quo pro peccõrũ remissi
one vigilo nullatenus hinc exibo
Redijt ille confusus et recessit ad

demonē qui ipsum miserat dicēs. Sic et sic egi nō potui p̄ualē Du rior est lapide. Requit a penitētia separi Quesiuit scd̄o demō maior vtrū esset aliq̄s qui eū decipe possꝫ et ab ecc̄a expellē. et dixit vnus Ego si mihi precipis. R̄ndit ma ior Vade. Qui iuit et trāsfigurauit se in specie vxoris militis deferēs in duobus brachijs duos filios p uulos quos miles ille habebat. et venit sine tunica et clamide et capil lis oib⁹ laceratis et dixit. Hostes vestri inuaserunt castrū et ceperūt omnia bona vestra. et ducūt homi nes vrōs captiuos et me de domo ꝓpria turpiter eiecerūt. Sꝫ si cito eos p̄sequami cū hoib⁹ qui reman serūt poteritis eos cape et oīa libe rare et vxoris iniuriā vindicaē Re spōdit illi sicut et prime. Tūc illa Nisi veniatis ecce filios vrōs ꝓiciō et nūq̄ꝫ illorū de cetero curā habe bo. et ꝓiciāt illos cū magno ictu i ecc̄e pauimētū Nec ꝓpt̄ hoc miles de loco orationis in quo fuerat est remotus. Redijt ergo ille confu sus ad maiorē diabolū dicēs. Du rior ē adimāte Sic et sic feci Et di xit demō maior. Sum⁹ ne victi? Iterū quesiuit tercio an esset ali⁹ qui possꝫ cōtra militē p̄ualē. r̄ndit quidā. Prim⁹ et secūdus nihil sci unt deceptionis. si vero iubes ego decipiā. Iuss⁹ fuit ille et sic̄ fecit ꝙ ignis eēt accēsus i oib⁹ q̄ erāt circa ecc̄iam terra pit̄ et arbusta in tātū ꝙ flāma videbat̄ intraē p hoēs ec clesie et p fenestras. Cepit ergo diabol⁹ clamare. Venite venite iu uate ad extinguendū. Qd̄ miles audiēs manebat imot⁹ Tūc venit diabol⁹ ad fores eccie dicēs Cui⁹ modi hō es? Nōne oīs hō bon⁹ iu uat ad extinguēdū ignē? Putas te exaudiri a deo q̄ tot bona ꝑmit tis incēdi? Cui miles Pro nullo in quit exibo qd̄ possit ꝯtingē. quia hoc mihi in penitētia ē iniūctū. Re cessit igit̄ terci⁹ cōfusus et q̄lit̄ fece rat enarrauit Tūc maior demō ait Poterim⁹ aliū iuenire q̄ ne ꝯfunda mur eū sciat expellē Iniūctū est cuidā q̄ iuit et i sacerdotis specie se trāsfigurat. Venit ad cāpanas ec clesie et pulsauit. et p⁹ accēdit cāde las et cepit pare altare. Prospici ens āte altare vidit militē et ait illi Nōne tu es talis miles R̄ndit Sū Et ille Tu es excoicat⁹ q̄ ignem posuisti i tali loco et p tali fcō et ta li. Egrediaris cito ecciam q̄ non dicā matutiās nisi pri⁹ exeas. Re spōdit sibi miles sicut alijs. Con fusus igitur diabolus recessit. Mi les vero mane facto iuit ad castrū suum et inuenit vxorem et filios et sororem et totū castrum suū sicut prius reliquerat. nihil eni mali ac ciderat. Et reuelatum fuit sāctis patrib⁹ ꝙ p̄fat⁹ miles quatuor co ronas lucratus fuisset in celis para tas. temptationes quatuor supe rando. Hoc est contra illos qui ni chil resistunt diabolo. sed ad mo dicam ac paruaꝫ temptationē frā gunt penitentias sibi iniunctas.

Legit̄ in libro de clxviij. septem donis ꝙ quidā latro cum fugaret̄ ab hostibus suis et videret

se manus eorū euadere nō posse. p
strauit se in modū crucis sup terrā
dicēs q̄ bñ mortē meruit· qȥ deū ȥ
multipliciť offendit · ⁊ flēs cōfite
baťse pccōrē·rogāꝰ eoꝰ instātissi
me vt deū de ipso vindicarēt singu
la mēbra sua martirio exponendo
Quidā āt solitariꝰ in vicīo ibi mo
rabať qui multis ānis in abstinen
tia magna vixit ⁊ penitētia· cui re
uelatū ē q̄ āgeli cū laudibꝫ aiaȥ
illiꝰ latronis in celum deportarēt·
Qui nō egit d̄o grās ꝫ indignatꝰ
est dicēs apd̄ se· Postq̄ȥ etiā me
oibꝫ mūdi delicijs exposuero ⁊ vo
luptatibꝫ in fine sibi ľ peiteboꝫ ⁊ sic
mihi fiet vt latroni· Cū āt rediēt
miser ad scl̄m suire diabolo conti
git eū p aquā trāsire· Et cadēs de
ponte submergiť ⁊ a demoibꝫ pi
ciť i infernū· Periuriū· clxix·
Refert orosius q̄ romani lega
tos ad plurimas gētes miserūt vt
firmarēt pacē cū eis Cū āt cū iura
mēto pacē firmassent cū gēte qua
dā illi hoies pditorie ⁊ clam irru
entes in eos occiderūt · ⁊ omēs ro
manos quotquot inuenerūt inter
fecerūt· Sȝ dei maledictō in dete
statione piurij ⁊ fractōnis fidei su
p eos fuit· Nā panisꝰ q̄ frāgebať
ab eis sanguinē emittebat· aialia
domestica ⁊ blāda cū balatu ⁊ bi
atu miserabili fugiebāt ad siluas
⁊ ad mōtes deserēdo eorū ꝯsortia
Canes etiā cū lacrimosꝭ latratibꝫ
oberrātes ad modū luporū vindic
tā postulabāt de pditione facta·
Cuȝ āt auditis rumoribꝫ p ipato
rē romanū oēs fuissent victi in cā

po exceptis q̄tuor milibꝫ qui ascē
derūt ad mōtes illi statim cōgela
ti ad modū lapidis facti sūt imo
biles ad dei vindictam ·
Predicator· clxx·
Refert hūbertus sup regulaȝ
augusti· q̄ quidā ȥelatorū aiarū
discurrebat in asino quē sclus reti
nuerat pdicās assidue· Et cum se
mel intrasset ecclīam quādā causā
orādi relicto asino ad portā ante
q̄ȝ orādo finiuisset orōnē scȝ pater
nr̄ semel cogitauit de asino multo
ciēs vtrū forte furareť eū aliquisꝰ ⁊
similia· Qd̄ attēdēs exiens distra
xit eū nolēs ab illa hora habē qd̄
cor suū a deo retrahēt· clxxi
Refert magister hūbertnꝰ su
p r̄gulā beati augꝰ· q̄ pisius qui
dā magister theologie secularis
pdicabat in vniuersitate indutuꝰ
optima cappa noua i prīcipio hie
mis· Cū āt tenuiťiprimēt v̄ba su
a i cordibꝫ auditorū· quidā fatu
uꝰ qui erat in medio scolariū surre
xit ⁊ dixit· Tace· Illa vestis pci
osa quā habes nō pmittit te auda
cter dicere veritatē· ⁊ fecit ei mira
bilē confusionem· clxxij
Hūbtꝰ sup re· aug· Accidit q̄
cuȝ q̄dā pdicator laudabiliť pdi
cassȝ i q̄dā procbia · ⁊ fcō prādio
recedēs extra villā icepit se leuita
tibꝫ dare cū socio suo sicut fit in a
liquibus cū mō pcutiūt sociū mō
faciūt euȝ cadere· mō extrahunt ei
capuciū ⁊ similia· Sequebaťaute
eos quedā vetula que erat in smo
ne ⁊ hoc non aduertebant· que in
cepit dicere multociens · Dn̄e vos

nō estis ille qui hodie predicauit Cum autem audirent vocē ꝛ respicientes viderēt vetulam quesierūt quid dixisset. At illa dixit ei qui ꝑdicauerat. Dñe ego dixi ꝙ vos non estis ille qui hodie ꝑdicauit. At ille. Quarē hoc dixisti cū ego sim vere ille qui hodie predicauit. At illa dña. Nos habemus quendam sacerdotē iuuenē qui valde bene cantat missaʒ. ſʒ interdū ea die qua celebrauit discurrit ꝑ domos interdū cū inuenit iuuenculas ponit manū in sinum earū ꝛ palpat eas. ꝛ cū dicit̄ ei. dñe q̄d est qꝺ factis hodie celebrastis. rn̄det ꝛ dicit. Ego nō sū ille qui celebrauit. Sacerdos enī celebrauit. ſʒ ego sū quidā iuuenis ꝛ ludo mō Ideo dñe dixi ꝙ vos nō estis ille qui ꝑdicauit. exemplo sacerdotis nr̄i Valde enī vos alit̄ mō habetis in ludo q̄m in sermone hodierno. Quāta ꝯfusio fuerit illi religioso sup̄ hoc. et quantū scandalū vetule qui legit intelligat ꝛ caueat a similibꝫ saltē exēplo mulieris illi⁹ que dixit hodie. iiij. Nūq̄ʒ cū ludentibꝫ me miscui. neqꝫ cū hijs q̄ in leuitate ambulāt. Prelatus. Pastor Episcopus. Exemplū. clxxiij

Ieronim⁹ dicit in r̄gula sua ad virgīes. qꝛ raro ꝑ ḡdus dignitatū ascēdit hō quin multo grauius nō descēdat. nolo ergo hoc ꝑtrāsire exemplū qꝺ scō quodā mihi referēte sene in heremo ex veritate sciui. Cū iuuenis quidā scō ꝓposito ꝛ vita electꝰ esset ad episcopale fastigiū quo ḡuiꝰ aliq̄d aut piculosius nequit cogitari patruū suū quendā virū vtiqꝫ sactū ꝛ ꝓphetie spū plenū heremi incolā vt eū ad hoc ↄ̄sulēt adijt nō icautus. Audita itaqꝫ narratione nepotis vir scūs nō v̄bis ſʒ signis potiꝰ ꝑcūctāti rn̄dit. ne ↄtra apl'm qui desiderātē episcopatū i bono opere laudat dissuaderet Iussit itaqꝫ senex q̄dratū discū a terra vehemenē pedibꝫ eleuatū ascēdere iuuenē. ꝛ q̄ter ꝑ q̄tuor disci latera supinū reuoluē semetipsum vsqꝫ ad horā casus. sicqꝫ casū iminēte si alia succederet reuolutio mādauit vt extra sūmitateʒ disci adhuc se reuolueret iterato Cui cū nepos se nō posse ex timoē casus rn̄deret. illico fecit eū descēdere. ꝛ ꝑ quādā latā planiciē diutius volutare Cū qꝫ ex mlt'itudie volutationū vtrīsqꝫ eueniret fastidiū. Surge inq̄t ꝛ vade quo vis factoqꝫ qꝺ tibi securius cernit̄ Dedignat⁹ itaqꝫ iuuenis abcessit. ꝛ alteri scō seni patrui delitamentū putās factū retulit. A quo de piculo ꝑeminētie doct⁹ electiōi renūciat. vt teneat qꝺ tutū ē Qui post modicū feliciō obitu ex sc'lo exiēs hilaris ꝛ iocūd⁹ appuit patruo. ꝛ grās iq̄t tibi pater refero de dissuasione episcopat⁹. nā scito ꝙ nūc essē de numero dānatoruʒ si fuissē de numero episcoporum. clxxiiij.

Refert petr⁹ cluniacēs qꝛ apꝺ castrū lizimacum quod i pictauiēsi pago est situatū nuper quidā ꝑsbiter erat qui sacerdotalis ordis sup celestē dignitatē miserrie vite

conuersatione deturpans non ad aīarum quib⁹ preerat curā sed ad carnis voluptatem explendam sacro ministerio vtebatur. Territ⁹ tamen conscientie malo sicut aliqn̄ et mali ad horā compunguntur familiaritatē quorūdā bonorū virorū expetijt. et abbati boneuallis et frībus eiusdē monasterij se in amicicia spēcietenus copulauit. Qui lōgo tpe eū de vite emendatione cōmouentes. et vt seculo renunciaret assidue exhortātes. nihil ab eo impetrare preter inanē spem potuerūt. Nam libent que dicebant audire se fingens. et semp eos de cōuersione suspendens. de societate scōrū illorū gloriabat. nec am monitiōe vel exemplis eorū a malis retrahebat. In hijs itaqȝ perdite vite sue actib⁹ perdurās. et obstinatione impia iraȝ sibi in die ire thesaurizans in morbum incidit. Quo post aliquot dies ingrauescēte ad extrema puenit. Adierat eū prior visitationis grā iā dicti monasterij atqȝ cum eo per aliquantū diei spaciū ipso qȝ rogāte permanserat. Et nocte superueniēte cū cunctis discedentib⁹ solus lecto eius assideret. clamare terribiliter eger ille ad priorē cepit. Succurre succurre ait succurre. Ecce duo sup omnē feritatē leones expauendi in me impetū faciunt. et bianti orē ac rictu feroci p frusta me decerpunt. totumqȝ cōsumere volunt. Deprecare cito dn̄m vt ab hijs eripiar anteqȝ eoruȝ morsib⁹ cōsumar. dicebat hec et tremebat et velut deuoraturos fugiens timore defecto corpori vires addere retrocedebat. Prior vero ac gest⁹ illius turbatus terrore nō sine multo et ipse timore erat. ad preces tamen ipse necessitate impellente cōuersus p misero illo vt poterat deum exorabat. Quo orante mutata voce eger. Bene inquit bene recesserunt crudeles bestie. et per orationes tuas iam nusqȝ apparent. Et quia vsqȝ ad vltimum spiritū semper compos sui extitit. nec vt quidam morientiū solent vel i modico sensu imminutus fuit cōuers⁹ ad priorem loqui cum ipso de quibusdam vt familiarissimus cepit. Cumqȝ tam de hijs qȝ de alijs multa inter se verba cōferrent. hore fere vnius spacio elapso rursus inclamare longe terribilius qȝ prius exorsus est. En inquit en ignis de celo vt torrens inundans descendit. et sup hunc lectū veniens iam iam qȝ me in fauillam vsqȝ comburit. Festina. adiuua. ora. si forte et ab hac morte eripi valeam. Et hec dicens manibus et brachijs optoria subleuabat. et ea velut aliqd iuuare possent inuisibilibus ignib⁹ turbat⁹ opponebat. Sed nequaqȝ. Non eni corpalia tegmina ab spiritalibus incendijs tegere poterant quē celesti vindicte impia opera exponebant. Prior adaucto timore denuo ad orationem cōuertitur et quantuȝ in tali casu possibile erat dn̄i misericordiam p eo deprecabatur. Illo vt supra orationi instante post paululum patiens

gratulationis verbis preces eius interrupit dicens. Iam ab igne tutus sum · nam dum super me vt dixi cum impetu descenderet interpositus est lintheum vsque ad quem ignis peruenit sed eum transire non potuit · iam iam ab isto periculo ereptus oro ne a me discedas quousque quis illorum finis futurus sit agnoscas · Tunc prior qui tam tiore quam hospitandi necessitate recedere nolebat substitit · et ab oratione surgens rursum ei assedit · Cumque eum tantis terroribus anxium consolaretur · et vterque ad inuicem vt prius colloqueretur · subito egrotus ad inuisibilia ereptus obmutuit · eum prior raptum ab humanis intelligens rei exitum prestolabatur · Tum ecce post multum noctis spacium homo ad se rediit et miserabiliter ingemiscens ait · ha · ha · ad iudicium eternum raptus sum · et heu miser eterna morte dampnatus sum Traditus sum horrendis tortoribus · igne inextinguibili cum dyabolo et angelis eius perpetuo cruciandus Ecce ecce ignita sartago plena bullienti adipe quam coram me tormentorum ministri detulerunt · eamque ad me frigendum vndique succenderunt · Et cum sepe nominatus prior orationi sicut iam bis fecerat tercio quoque incubuisset ille ait Cessa cessa oro pro me orare · ne pro illo vltra fatigeris pro quo nullatenus exaudieris Priore autem dicente frater redi ad cor et miam dum adhuc viuis a deo require · ille adiecit · Putas ait me vt insanum loqui Non ait insanio sed sana mente ea que dixi confirmo · Et cucullam prioris manu tenens eum interrogauit · nonne hoc quod manu teneo cuculla tua est quo respondente est adiunxit Sicut hec vestis cuculla est et sicut hoc quod substratum est mihi palea est sic et hoc quod coram cerno ignita sartago est · Et dum hec loqueretur gutta inuisibilis ignis de illa quam videbat sartagine exiliens in manu eius priore vidente cecidit · et mirabile dictu cutem et carnem vsque ad intima ossis consumpsit Tunc ille acri cum gemitu En inquit indubia rei probacio Nam sicut ista quam vides de sartagine prolapsa gutta carnis partem consumpsit sic confestim me ignea vorago consumet · priore ad ista stupente iterum dixit · Ecce sartaginem ipsam ministri infernales propius afferunt · et vt me in illam miciant iam iamque manus adaptant Et post modicum Ecce lintheum in quo iaceo vndique concurrentes accipiunt · et in igneam sartaginem eternamque frixuram proiciunt · Hoc velut vltimum vale mox vt pori atque hiis qui ad hoc spectaculum horrendum conuenerant dixit · subtracta voce et reflexa ceruice pudendum spiritum condempnatis spiritibus tradidit Tantus vero terror omnes inuasit vt omnes aufugerent · nec aliquis in domo vbi mortui cadauer remanserat remanere auderet Sed cum mane miserum cadauer sepulture traditum est · Post aliquot autem dies cum ad vniuersos circa positos hec tam terribilis fama peruenisset rei

veritatem probare volentes tumu lum aperuerunt et fossam illã quã in manu adhuc viuentis presbiteri gutta prenũcia dãpnationis fecerat in mortui cadauere iuenerũt Que omnia sicut beatus gregorius dicit nullomõ ꝓpter se infelix ꝑsbiter vidit cui nichil ipsa visio cõtulit· sed quãta cautela sacerdotale officium ãministrãdum q̃ʒ reuerenter diuinã misteria sint tractãda· superna super eum dispositio demonstrauit· clxxv·

Nō de Vdone ¶ Anno dñi nōgẽtesio· l· ottone s̃cdo īpante apud ptheopoli· i· meideborch in saxonia cõtigit prodigium terribile nimis et a seculis inauditum· quod queadmoduʒ factum sit stilo veraci referã vt omnibus innotescat q̃ʒ malũ et q̃ʒ dãpnabile sit in statu prelatioīs viuẽ turpiter· et pr̃imonium cristi res viʒ ecclesie iniuste distrahẽ et scãdaloruʒ fetoribus subditos corrũpere· et moniales deo dicatas ausu temerario violare In predicta igitur vrbe scolaris q̃dam nomine vdo liberalibus lr̄is insudabat· Qui cum esset inertis ingenij nichil õnino proficẽ poterat quãtuncũqʒ a magistris verberibus torqueret̃ Quadã autẽ vice post enormes plagas de scholis exiens ecc̃am maiorẽ ad honorẽ sãcti mauricij sociorũqʒ ei⁹ magnifice fabricatã intrauit· ibiqʒ cum igenti deuotione se prosternens regie celi clemẽtiam et sancti mauricij patrociniũ pro illuminatione sui ingenij implorauit· At ipse in prece positus aliquantulum obdormiuit cui protinus mater mie apparens dixit Audiui orationem tuam et vidi afflictionem tuam· et ecce nõ solum scientie munus tibi tribuo· immo etiã post mortem episcopi q̃ nũc preest ecc̃aʒ principis mei mauricij tue fidelitati recommẽdo· quã si bene rexeris premium grãde cõsequeris· si autẽ male in anima et corpore morieris· Et hijs dictis beata virgo maria disparuit et iuuenis euigilans scholas more solito repetiuit Cumqʒ ad loquendum aperuisset os cepit oībus disputãdo concludere· et in õni scia paratissimus apparere· Stupebant aũt omnes q̃ eum audiebant dicẽtes vnde huic tãta et tam insperata scientia? Nonne est iste vdo q̃ heri mactabatur vt pecus· et ecce hodie probatur esse philosophus? Post biennium auteʒ archiepũs moritur meideburgensis· et vdo a cunctis elcũs metropolitanus efficitur Confirmatus igit̃ et pallio infulaqʒ decoratus aliquãtulũ diu bene vixit· Et quia honores mutãt mores cepit processu tp̄is consilium mr̄is dei negligere· et ꝓprie salutis immemor eẽ et voluptatibus seruire et dilapidare ecc̃e facultãtes· et non solum seculares feminas· sed etiam velatas violare· insuper quod deterius ẽ absqʒ vllo tiore ad oia flagicioruʒ gñia habenas laxare· sicqʒ facta est e⁹ vita oibus odiosa· omnibus detestãda prochdolor· Cumqʒ ꝑ mlta ãnorũ curricula meorat⁹ epũs

aereum mundumque totum suis fce
leribus corrupisset. et quadam nocte
quandam nigrarum monialium abba
tissam de regali cenobio quod nunc
vallis liliorum dicitur cisterciensis
ordinis secum haberet. audiuit vo
cem in hec verba terribiliter itonan
tem. Cessa de ludo quia lusisti satis
vdo. His auditis multum cachin
nans fictitium suspicabatur. Et ma
ne facto rursus delicijs se inuoluit
factusque durus quasi lapis ad pro
digiose vocis comminationem mini
me compungebatur. Sequenti etiam
nocte vocem similem audiuit. sed pro
nipendens stultus ille in duricia sua
perdurauit. Nocte igitur tercia a
pud abbatissam predictam cubans
cum nefandum opus commixtionis
libidinose exercuisset. vox sepedi
cta cum ingenti fragore intonuit
dicens. Cessa de ludo quia lusisti sa
tis vdo. Hac igitur voce audita ve
hementer stupefactus aliquantu
lum ingemuit sed non resipuit. ve
runtamen dampnationi iam proximus
miser ille coruinum cras sepe cecinit
sed nequaquam ad penitentie lauachrum pro
perauit. Mira dicturus sum vera ta
men que si saxones apud quos ge
sta sunt tacerent lapides clamarent
sicut sequentia manifestant. Post
menses igitur tres canonicus quidam
ecclesie meideburgensis fredricus no
mine in choro sancti mauricij exi
stens et orationi frequencius insistens
deum pro sancta vniuersali ecclesia
precabatur maxime intencius pro sua
metropolitana. vt conditor omnium
iustus iudex aut citius morbidum
caput scilicet vdonem episcopum per interi
tum de medio tolleret aut certe in
melius commutaret. Verba pondus
habuerunt. Et ecce secuta est visio
nimis horribilis et cunctis morta
libus metuenda. maxime tamen
ecclesiarum rectoribus qui gregem domini
cum sibi commissum precedentes et
malis exemplis inficientes precipi
tant sepius in infernum. Vidit er
go et ecce ventus omnes lampades ec
clesie pariter extinxit. Qua propter
nimio terrore correptus loco adhe
sit steterunt come vox est in faucibus
interclusa. Tunc venerunt duo iuue
nes duos cereos gestantes et ad al
tare procedentes hinc inde iuxta
cornua astiterunt. post quos ingres
si sunt alij duo quorum vnus tapecia
ante altare decenter sternebat alter
vero duas aureas cathedras desuper
collocauit. Post illos alter quidam
solus intrauit qui velut pugil stre
nuus incedebat euaginatum tenens
gladium et stans in medio ecclesi
e valenter clamabat. Omnes sancti quo
rum hic habentur reliquie surgite
et venite ad iudicium dei. His di
ctis apparuit maxima et perfulgida
multitudo vtriusque sexus. alij mi
litari habitu adornati. alij etiam pon
tificalibus infulis insigniti. Et hij
omnes chorum intrauerunt et secundum
ordinem et secundum merita sua hic
inde se inuicem locauerunt. Tunc etiam
duodecim viri introierunt in quorum
medio gradiebatur quidam sole
splendidior regio dyademate et
sceptro adornatus. apostoli enim
erant et dominus ihesus cristus ce

li et terre rex quez mox omnes vt viderunt deuotissime adorauerūt et supra cathedram sedere fecerūt Af fuit preterea regina celorum et lūa et stellis clarior quaz clarissia tur ba virginum sequebat· sancti ve ro omnes dei matrem honorantes geicculariter suscepertūt · cui dn̄s noster cristus mox occurrens et manum eius apprehendēs iuxta se venerabiliter collocauit· Et ecce postremo apparuit sāctus mauri cius dux gloriosus cū sua legione sex milib9 sexcentis sexagita sex qui vnanimiter se prosternentes adorauerunt dicentes · Equissime iudex et cōditor seculoꝝ da iudici um Hijs dictis surgentes steterūt reuerenter prestolautes · Quibus dn̄s respōdit Beati mei q̄d queri tis et adiciāt Portate vdonez epi scopuz Continuo q̄dam ex astā tibus abierunt et miseruz vdonē de latere abbatisse trahentes miserabi liter adduxerunt Quē sāct9 mau ricius seuerius intuens dixit Dn̄e mi iudica · Ecce iste vdo non epū sed lupus non pastor sed raptor maculator et deuorator gregis tui Iste ē cui dn̄a mea mater tua sci entiaz donauit · cui hanc ecclesiā ad hōrē nōis mei sociorūqꝫ factaz cōmendauit predicens ei si bene e am regeret vitam eternā · si autem male mortem i corpe et anima me reretur · Iste miser est qui admoi tus semel et iterum et tercio se corri gere noluit · Et non solum hāc ec clesiam · sed eciaz se et omnia sibi commissa profanando ad nichilū redegit · immo spōnsās tuas semp et vbiqꝫ turpit et temere violauit Ergo iudica de eo iudex eq̄ssime Hijs auditis dominus presidens in iudicio sanctosqꝫ respiciens dixit Quid vobis videt de isto? Pugil autē ille supradictus voce magna clamauit dicens Reus est mortis Iudex vero et omnes sancti q̄ ade rant in vnum cōuenerunt et quale genus mortis ille impius suscipē deberet inter se tractauerunt Tūc iudex Caput amittere meruit q̄ si ne capite tempus consumendo i sor dibus computruit Quo dicto pu gil confestim precepit vdoni vt cer uicem tenderet Quod cum vdo fe cisset et pugil gladium ad ictum leuasset quidam clamauit dicens Contine manum tuam donec reli quie ab eo auferantur · Tunc qui dam cum calice corā vdone stabat donec pugil miserrimi hominis col lum cuz pugno multis vicibus va lide percussisset Et ecce post quē li bet pulsum hostia polluta per os episcopi exiens i calicē corruit q̄s omnes regia celi reuerenter accipi ens diligentissime lauit · et super al tare in calice ponens cum sua tur ba decenter inclinauit abijt et reces sit · post hec miserabilem vdonem pugil sepedictus aggrediens de collauit · sicqꝫ tota illa congrega tio sanctorum disparuit · Canoni cus autem fredericus supradict9 homo iustus qui hec vidit mani feste non in sompnis sed apertis o culis stupens et tremens et lumen in cripta repperiens omnes ecclesie

lampades reaccendit Cumq; de fa cto adhuc dubius et anxius secū miraretur tandem resumpta auda cia ad locum iudicij paululum processit viditq; calicem cū hosti is in altari et caput vdonis a trun co corporis longius proiectū nec non pauimentum sanguine made factum · Post hec omnes ecclesie ianuas obserauit · et nullum omni no ingredi permittens donec sole iam orto omnes clericos et laicos simul cōuocauit · Tunc ianuas re serans seuerissimam dei vlcionem v denem sc; episcopum in suo sāgui ne tabefactum omnibus ostendit et cuncta que viderat et audierat per ordinem enarrauit Eodē die qdam ex capellanis eius nomine bruno cum legationem commissā pegisset parthenopolim quod est meideburch continuo famulis lon ge ante se precedentibus studuit remeare · Interim graui oppress9 somno arborem quandā vmbro sā vidit · de equo descendit et fre num fortiter ad brachiū alligās ibidem paululum requeuit Et ecce ingens globus spirituum immun dorum cum tubis timpanis cū gla dijs et fustibus cum lanceis et se curibus ad eundem locum gradu concito properabat · Cumq; omnes conuenissent vnum ex eis qui pri ceps videbatur quia erat statura procerior et vultu terribilior soliū construentes desuper sedere fecerūt Nec mora · alter cunc9 grādis cla mans cachinnans et tripudians e minus apparuit de quo quidā ve

lociores aquilis precesserūt et forti ter clamauerunt · Date locum da te locum ecce priceps vdo noster carissimus appropinquat Hijs di ctis satellites sathāe miserā vdois animam in effigie corporali cathe na ignea ad collum eius constri cta ad suum principem perduxe runt Qui sathan protinus assurre xit salutans eum verbis pacificis in dolo · bene inquit venisti o prin ceps fautor et dilatator regni no stri · Ecce paratissimus sum tibi et omnibus amicis nostris fidelibus reddere talionem Cumq; vdo ob mutesceret sathan assistentibus a it · Fatigatus est iste dilectus no ster huc veniendo · et ideo placet nobis vt consoletur Date ergo ei manducare · Illo autem tremente renuente et caput reuertēte crude les ministri ori eius bufones et ser pentes violenter impresserunt et li quorem sulphureum postmodum infuderunt Adhuc illo non loquē te sathan precepit dicens Ad bal neum principum deducatur Et ec ce non procul erat puteus cooper culum habens · quo ablato flam ma vorax vsq; ad celum erumpe bat · que nō solum arbores mōtes sed lapides immo etiam aquā iux ta manantem velut stipulam con sumebat in quem illam infelicem vdonis animam precipitauerunt Et postmodum extrahentes in modum ferri candentem et totam igneam suo principi detulerunt · Qui subridens dixit nonne balne um suaue habuisti o princeps ?

Tunc vdo dampnatum omnino se videns cepit blasphemare et dicere. Maledictus sathan tu et omnis familia tua omnis que suggestio tua et omne imperium tuum. Maledictus deus qui me creauit. maledicta terra que me portauit maledicti parentes qui me genuerunt et maledicta omnis creatura in celo et in terra. Tunc demones vna cum principe suo ceperunt manibus plaudere et dicere. Vere dignus est iste manere nobiscum quia optime scit officium nostrum. Mittatur ergo nunc ad principalem scolam dampnatorum. vt videat audiat et sentiat et addiscat amplius in secula seculorum. Vix verba finierant et ecce vnanimiter in odiosam illam creaturam irruerunt eamque tam impetuose in tartareum illud baratrum iactando immiserunt ac si celum et terra et omnes montes huius mundi inuicem quaterentur. Capellanus autem ille supradictus hec omnia in sompnis videns et audiens tremuit vehementer Tunc princeps tenebrarum digito eum ostendens dixit. Videte ne effugiat clericus ille qui nos aspicit quia semper extitit maliciarum suarum cooperator conscius et defensor. Ergo sicut fuit fautor culpe sic sit particeps et vindicte ideoque in illum puteum ad suum dominum demergatur. Quo dicto cum demones eum capere vellent et ipse surgere conaretur repente a sompno exiliens euigilauit sicque equus territus tamdiu hinc et inde saltabat miserum trahens dominem donec a sua iunctura eius brachium penitus soluebatur. Difficulter tandem equum ascendens parthenopolim venit. et mox vt dominum suum mortuum esse cognouit visionem visioni. terrorem terrori. iudicium iudicio. prodigium prodigio cumulauit. et omnia que sibi acciderunt que viderat et audierat patefecit. ostendens etiam a sua compage brachium auulsum et repentinam caniciem in argumentum veritatis. Ciues autem videntes et audientes hoc horribile et insolitum domini dei nostri iudicium vehementer timuerunt et cadauer ignobile procul ab vrbe in palude iactauerunt. Quod bestie ferales cum plausibus et lusibus protinus exceperunt et huc illucque trahendo morsibus discerpserunt et ruricolas iuxta habitantes varijs iniurijs multociens affecerunt. Tandem inito consilio glebam illam maledictam de palude trahentes combusserunt et puluerem in albam fluuium proiecerunt. Mirares omnes pisces suum gurgitem relinquentes oceanum adierunt donec letanijs psalmodijs orationibus et penitencijs placatus iam dominus post decennium vix tandem redierunt. Huius horrendi prodigij memoriam ingerit oculis cruor vdonis ex ipsius decollatione effusus super pauimentum marmoreum candidum positus qui tam visibiliter adheret pauimento vt de essentia marmoris esse quo

dummodo videatur Super locuz autem illum vbi decollacio est fa cta semper prosternũtur tapecia Et quando super electos. Te de um laudamus. iuxta morem cantatur tolluntur et ibi ad orationem prosternuntur vt videntes sibi caueant ne forte pereant sicut ille A domino vere factum est istud ad terrorem vtiqz episcoporum illius ecclesie et omnium inutilium prelatoruz vt audientes contremiscãt diuine maiestatis terribile iudiciũ et seuerissimam vlcionem

¶ Legitur in scala celi qz fuit quidam episcopus qui plus diuicijs delicijs et vanis honoribus vacans quam vtilitati et bono exemplo subditorum suorum dum semel egrotaret intrauit cursor cum lancea dicens. Citat te sũmus papa. vt venias coram eo ad reddendam rationem de ouibus tibi commissis. et de hereditate quã acquisiuit sanguine suo Et facta citatione visum fuit episcopo qz traheretur ad iudicium. et cum esset coram cristo videbatur sibi qz demones infinitas ratiões adducebant sue dampnatiois et precipue quinqz. Prima fuit qz spoliabat pauperes et induebat diuites et meretrices Secũda fuit qz vestes sacerdotales et omnia ornamenta domus et vtensilia erant aurea et argentea. Tercia erat qz de fimo rei temporalis optime curauit. sed de animarum informatione nichil immo infinitas animas suo malo exemplo corrupit. Et ostenderunt sibi plus qz duo milia animarum que damnate fuerant sub regimine suo. Quarta fuit qz studium vanitatum sũmum erat studiuz litterarum nullum. Quinta erat qz nolebat nec permittebat qz alij saluarentur. Tunc summus papa dixit sibi. O maledicte que ego acquisiui proprio sanguine tu consumpsisti vt fulgeres in apparatu regio Ego acquisiui manibus crucifixis et tu expendisti cum manibus ludo et aleis dedisti. Ego acquisiui coronam spineam portando. sed tu expendisti molle puluinar capiti tuo supponẽdo. Ego acquisiui cũ opprobrijs et flagellis tu consumis in vasis argẽteis et scutellis Ego acquisiui nudatus proprijs indumentis. et tu expendisti in sericis vestibus variatis. et in vestibus omnis vanitatis Ego acquisiui fel et acetum potando. sed tu expendisti in delicatissimis cibarijs vinũ et nectar potando. Ego flendo clamaui vt oues ad ouile reducerẽ sed tu clamasti ad eas vt tanqz lupus mactares. Et ideo assigno talem diem ad audiendam sentẽtiam diffinitiuam Cum autem de hijs sollicitus et ãxius euigilasset narrauit familie quidnam vidissz Qui volentes ei placere et plus curantes de rebus quam de anima. reprehenderũt eum eo qz curaret de somnijs. Et tandem tempus labitur sine penitentia vsqz ad diem statutam Et illo die in illa hora sibi assignata venerunt demones horribiles ad cameram suã dicentes Sur

ge maledicte vt audias sētentiaȝ diffinitiuam a summo pontifice de vita tua Tunc ipse clamabat ad scutiferos et ad familiaȝ Expellite illos expellite illos. Cum autē neminem viderent licet voceȝ audiuisset episcopus hoc vidēs volēs in demones irruere ⁊ eos de camera expellere cū tāto impetu venit ad columnam que erat i medio camē q̄ fracto capite expirauit.

Homo q̄dā fuit .clxxvij thuronis qui cōsueuerat venīe ad matutinas maioris ecclesie. Quadam vero die cum venisset āte horam inuenit portam apertā. ⁊ ponens se retro columpnā quandaȝ vidit lucē magnaȝ per ecclesiā. iudicem sedentem in throno et āgelos eius astantes. Venit auteȝ beatus martinus cū multitudine scōrum ⁊ cepit accusare grauiť archiepiscopum q̄ tunc locuȝ suū tenebat Citatus autem archiepūs venit ⁊ sedit i cathedra pontificalib⁹ indutus. Iterū autem accusatus a beato martio cum nesciret q̄d responderet ille q̄ cathedras supboruȝ euertit indignatus pede pcussit cathedram eius. et eū cuȝ pede euertit ⁊ sic visio disparuit Tunc ille bonus homo accedēs ad domū archiepiscopi excitauit familiaȝ et fecit videri quomodo esset ei. ⁊ intrantes ad eum inuenerunt eum subitanee defunctuȝ clxxviij

Archidiaconus q̄dam ābiēs epatum insidiabatur epō suo bono viro quomodo eū occideret Et q̄ cōsueuisset episcopus mane venire ad matutinas ⁊ preuenire alios ad salutādum beatam virginē et intrare per quandam paruam portam archidiaconus collocauit ibi sup portā lapidem Et veniens episcopus vt cōsueuerat et aperiens portā per lapidem cadenteȝ excerebratur ⁊ moritur Archidiaconus autem cuȝ multo labore episcopatum obtinuit. Cumq̄ cōfirmat⁹ esset ⁊ gaudiū et cōuiuium faceret quidam princeps seruiens ad mēsam coraȝ se flexis genibus subito rapitur āte tribunal sūmi iudicis et vidit ibi beatam virginem cuȝ immensa sanctorū multitudine angelorū adducentē dictum episcopum portantē cerebrū suum in manibus suis Et dixit beata virgo. Fili mi karissime Ecce ostendo tibi recentem sanguinem ⁊ cerebrum hui⁹ dilecti militis mei quem crudelis proditor volens tenere dignitatē pontificalem effudit Respōdit dominus Quem mittā et quis ibit? Tunc beata virgo ait Ecce hic seruitor suus Cui dn̄s Precipio tibi sub pena mortis vt cites dominum tuū pemptorie vt sciȝ cito veniat corā deo ad tam nefāduȝ crimē responsurus Qui statim rediēs turbatus infremuit et cultellū quem tenebat ad seruiendū de mānu piecit et amarissime fleuit. Rogat⁹ ab omnibus et etiā ab epō causaȝ pādit Quo audito stati epūs subitanea morte pcussus est. ⁊ corā oibus miserabiliť defunct⁹ ē clxxix

In policrato li. vij. ca. xvij. legiť de quodā mōacho ābiciosо

q cum ad abbaciã quã pecuia p emerat vocaret. ille modestiã sil a uit vt auidius peteret. quasi on9 refugiens ꝗ honorem recusãs. Et se palã corã oibus tãte cure ꝓfitebatur indignũ. Qd audiens princeps vere inqt indign9 es. qꝛ data michi tãta pecunia hãc emisti a me dignitatem. et sũmã expressit Sed p me nõ stat ꝙ per te q̃ te indignuꝫ ꝓfitebaris quo min9 pactum impleat. Justũ est ergo te liberũ abire. ⁊ te domũ a ꝓposito vacuũ redire. et alius q̃ dignus ẽ destitute preficiat ecctie que ⁊ oia sic facta sunt .clxxx.

Ex croica pontificũ leodien.

Nouerint cristifideles vnũ stupẽdũ miraculum cunctis gẽtibus p̃dicãdũ ad cõfirmationẽ et augmẽtuꝫ fidei xp̃piane q hijs dieb9 sciꝫ ãno dñi. m. ccc. octuagesimo decima die Junij in ciuitate aqlana q̃ die celebrabat ibidem festum sci maxi epi et cõfessoris dñ infidelis epũs aqlanus cũ clero et populo voluit facere magnũ festum ⁊ solẽnẽ processionẽ ad honorem ⁊ fideꝫ robti ãtipape cui adhẽbãt cũ cantorib9 et saltatorib9 sonis ⁊ tubis fecerũt fieri magnũ vexillũ ⁊ hõrabile ad hõrem dc̃i ãtipape In quo põtificalit depigi fecerũt ad mõ veri pape dcĩ robtũ gibbenĩsẽ ãtipapã quẽ clemẽtẽ septimuꝫ nominãt Et dñm vrbanũ papã septimũ verũ cristi vicariũ ad ei9 ignominiã fecerĩt de ligno Et posuerũt eũ ligatũ cuꝫ fune in collo sup vnum asellũ et sic volebãt eũ ducere in processiõe. Verũ cũ hec essẽt oia parata ãte ecclesiam epalem sãcti maximi et vellẽt incedẽ per ciuitatem processionaliter vt dictũ est. dominus ihesus abhominatus et abhorrẽs tãtam iniuriã et obprobriũ q̃ fiebant suo famulo ⁊ eius vero vicario sciꝫ dño vrbãno pape licet esset clara serenitas tpis vbiqꝫ per aerẽ imisit vnã nubeꝫ obscurã plenã demoĩbus sup locũ ꝓcessiõis et hoim. Que nubes fecit tũc in instãti tãtã tẽpestatem aq̃rũ grãdinũ toitruorũ ⁊ ventorũ q multas domos ꝓstrauit hões multos submersit ⁊ interfeãt ⁊ aĩalia. magnũ fontẽ aqlanũ absorbuit ⁊ cooꝑuit ita q nõ reꝑitur vlteri9 ⁊ maxiam ꝑtẽ dcẽ ciuitatis duxit ad ruinã Et vltra hoc demones visibiliter abstulerũt vexillũ ãtipape et asportauerũt p aerẽ secũ. imago aũt lignea dñi vrbaĩ posita sup asellũ mãsit ibid illesa miraculose ñ infusa nec in aliq̃ deturpat Propter qd stupẽdũ euidẽs ⁊ clarũ miraculũ oẽs aqlani ceperũt clamarẽ O btẽ vrbãe papa septime adiuua nos pam9 i hoc tremẽdo dei iudicio et miraculo Et ad istos clãores recessit nubes ⁊ cessauit tẽpestas Homines tñ multi ꝑierũt et aĩalia ⁊ domus. Et ille fons absort9 ẽ ibidẽ ⁊ hoc ẽ verũ ad lraꝫ nã notũ est aq̃lea toti prouincie .clxxxi

Legit i croica põtificũ leodien q anno dñi. m. ccc. lxxx. fuit in villario monasterio brabancie cisterciensis ordinis quidaꝫ abbas dictus dominus martinus q̃ fuẽat

missus parisius et tãtuz profecerat q erat bacillarius i sacra theologi a · Cum ergo cõuentus elegisset e um in abbatez adherebat duci et ducisse brabancie alijs qzdñis nec curabat de paupere conuentu im mo auferebat fratribus suis ncẽia et que antecessores sui dederãt sub trahebat · Unde cõuentus pluries fuerat conquestus patrib9 abbati bus in visitationibus suis · sed ni hil ipsis proderat quia excusabat se · et vnus dominus supportat a lium ita q parum valent visitati ões immo generãt aliquãdo odia et rancores · Quadam vice erat v nus infirm9 mandauit exñ butirz quia forte non poterat comedẽ al lecia qd videns abbas fecit portari in domum suã de quo frater ille tri stis cõquestus est cõuẽtui Frati ẽ go fratre9 venerũt ad abbatẽ ipro perantes ei diuitias et defectus qs eis faciebat Et tandem iuuenes v berauerũt eum truserunt qz in carce rem violenter et tenuerũt eum ibi donec petijt veniam ab eis et pro misit eis se omnia redditurũ Cuz autem abbas fuisset extra carcerez venit leodium ad episcopuz et tã tum fecit q ipse episcopus et ab bas cistercienfis iuerũt ad villari uz · factaqz ibi visitatione octo iu uenes qui eum incarcerauerũt posu erũt in carcerem · Cumqz esset ma gna discordia inter ipsum abba tẽ et cõuentum Tãdem magn9 ba liuus brabancie venit villariũ cuz magno consilio ad concordãdum eos et cuz ibi pariter oẽs essent cõ gregati abbas predict9 dixit pa lam coram omnibus Ego inquit precor dominam nostram de villa rio et sanctum Nicholaum vt de monstrẽt aliquod signum in eo q̃ habet iniuriã Vix verba finierat et ecce manus dñi super eum · imedi ate enim os eius versum est retror sum et cepit rugire sicut brutũ ani mal versus qz fuit in furiã et sic obi it pessima morte · ¶ Proprietari9 clxxxij

¶ Augustinus ad frẽs de hẽmo Non solum de malignis spiritib9 sepe mala patimur sed etiaz a do mesticis dilaniamur et frequẽter peiora sunt intestina bella a q̃bus homo non cauet q̃z forinseca que preuidentur Ecce enim abel iustu9 a dõestico fratre occidit · esau fra trem iacob fugientem psequitur · ioseph a fratribus vendit et a di scipulo saluator traditur Hec oĩa mala facta sunt quia obedire neg lexerunt Similiter hoc accidit ia nuario nostro q̃ colũna pauperta tis et obedientie inter nos esse vide batur · Eius perdicionem frequẽ ter flere et vlulare debemus Nã ad nos cũ lacrimis venit et pauperta tem q̃z diu viueret seruare promi sit · et tamen vineã et agrũ nobis ignorantibus possidebat in seculo O pfessio mortifera · o pditoris promissio Ore dicebat et corde odi ebat · sanctum credebam9 q̃ oĩbꝫ peior erat et sic ãnis vndecĩ ianua rius noster et ampli9 vt audistis et vidistis male vixit et male mo ritur · Quomodo male vixit ni

si quod suum non erat secrete tenu it. Quomodo etiam male moritur nisi quia in fine se non recognouit et obstinatus in suo nobis ignorantibus testamentum fecit et filium quem in seculo habebat ditauit? O vtinam vel saltem in fine nobis dixisset vt ab omnibus nobis veniam impetrasset. sed nec confessus fuit nec eum fecisse penituit propterea de nostris non est nec dum viueret erat. Ligate igitur manus cadaueris eius ponentes in panno ligatos centum et vndecim aclos quos in pariete cellule retinebat flentes et dicentes. pecunia tua tecum in perditione. non enim licet nobis seruis dei eos collocare vel ponere in victu vel vestitu vel in opere monasterij quia precium maledictionis est.

Purgatorium .clxxxiij.

Quidam monachus decedens petijt instanter abbatem vt solitam decedencium sibi impartiret absolutionem. cum autem abbas absens in loco vicino non posset haberi in prompto ante aduentum eius migrauit. Cum autem venisset et dictum ei fuisset quam instanter monachus ille petiuisset eum pro absolutione habenda funere nondum sepulto ipse ante quoddam altare decumbens et cogitans de predictis vidit subito ante se defunctum vt sibi videbatur dicentem. Benedicite et petentem debitum absolutionis. Cum autem abbas stupens resumpsit spiritum dixit Misereatur etc. Quo facto petijt monachus penitentiam. Abbas autem nesciens cuiusmodi penitentia iniungenda esset defuncto dixit quod pro penitentia staret in purgatorio quousque corpus eius sit sepultum. Quo audito defunctus exclamauit ita horribiliter quod vox eius audita est per totam abbaciam dicens. O sine misericordia precepisti me tantum morari in purgatorio.

.clxxxiiij.

Item vobis refero fratres quam fideli ac probabili relatione audiui modernis accidisse temporibus que nos elemosinarum virtutem doceat et ad eas vigilanter exercendas accendat que scilicet elemosine non solum positis in carne profiunt ad indulgentiam peccatorum sed et defunctis quibus locus penitentie non est ad salutem et redemptionem animarum. Duo duces varia pugna inter se confligebant. quorum alter sardiensis alter sicaliensis erat dux sardinie eusebius dux sicalie ostergius vocabatur. Erat autem eusebio summum studium circa defunctos in celebracionibus missarum in largicionibus elemosinarum in decimis omnium rerum suarum soluendis Preterea vnam ciuitatum suarum quam abundantiorem habebat deo et liberandis fidelium animabus constituit neque inde aliquid ad suum vsum accipiebat imo vero decimas totius regni atque possessionum eo conducta faciebat Ibi pauperum maximam turbam congregatam iugiter reficiebat atque vestiebat missarum vero celebritas passim per ecclesias fiebat Alter vero

ostorgi⁹ i regno ⁊ exercitu dicior et potentior illo erat. sed in hac parte virtutis longe iferior eusebio. neqꝫ ei in omni thesauro mūdi cōpandus qui sibi de redemptis captiuis q̄zuis nesci⁹ maiorē copiam parabat sicut in ɔsequentibus re⁹ manifestabat Igitur ostorgiu⁹ in vrbem hanc quā dixi deo ac curis animarum dispositā aīm intendit eanqꝫ insidiis aggressus cepit Quod vbi eusebius tunc absens per nunciuz audiuit grauiter egreqꝫ ferebat ita vt dicēt se malle dimidium regnum amisisse q̄z hanc ciuitatem vt fatebatur dei. Cohortatus ergo se ⁊ suos Quid facim⁹ inquit o boni milites Inultā ne dimittemus iniuriam dei et nrāz Cōgrediamur cum illis viriliter i nomine dn̄i. vincat quē ipse iust⁹ ⁊ oīpotens celi rex vicere disposuit. nam etsi hosti victoria cesserit nobis pro dīna protectione occumbē erit pulcherrimum Ad ea v̄ba conspirāte ac fauente suorū frequēcia dux exercitu vndiqꝫ aduocato hostēm isequitur eūqꝫ loco munitissio donec ille sese onderet opitur. Interea deputati custodes castrorū in eminenciori loco siti longe lateqꝫ prospectū terre petebāt ac curiosis circumquaqꝫ ocul⁹ plustrabāt. Cuz ecce albatorū facies militum a longe apparuit Custodes hac visione de hoste suspecti sollicita prestolatione stabant intenti. Cunqꝫ quos viderūt paululum appinquarent tandez pluriaz niuei exercitus aciem i niueis eqꝫs

eūm niueis vexillorū signis et candida armatura aduentātē aduertunt. statimqꝫ a taz inopinata re attoniti principi anxiō nunciare contendunt. At ille inter spē metūqꝫ posit⁹ qꝛ albas audierat spe nil sinistri eo⁹ protendere presumebat et idcirco aīm erigebat. quia vero audierat adē bello instructā ne quid hostile sibi minaretur metuebat Itaqꝫ consultis primatib⁹ suis quatuor ydoneos viros eo p̄mittit qui percunctentur eos. vnde et qui sint quo tendāt. pacifici ne an hostes aduenient. Appropinquātibus eis similiter de agmine illo cādido quatuor equites obuiam mittuntur qui ad eorum inquisitionem ydoneam referant rn̄sionez. Occurrentes igitur sibi nūcii ducis salutant resalutant ⁊ illi officiosē. Legatis itaqꝫ ducis eusebii causam aduentus sui tali⁹ tātiqꝫ apparatus sciscitantibus nūcii illi partis alteri⁹ audiētes pr̄io eos noua visione pterritos hac aīa confirmant responsione Cōstāter agite nichil tieatis nihil cūctemi erga vos pacifici in hostes vestros venimus armati Nos enī de familia sūmi regis sumus ⁊ nūc domino vrō ad debellādum hostez venimus adiutores fidissī Nunciate itaqꝫ prīcipi vrō ne ad nrm̄ colloquium venire cunctetur ac de cetero nihil vereatur. Regressi cum multo gaudio nuncii referunt prīcipi ordinē rei Continuo quasi de sepulchro timoris atqꝫ doloris in spē reuiuiscens exultat trium

pbat iamq3 quasi victoria parata illi occurrere non trepidat. Qui vt appropinquauit quatuor et ipse exercitus illius equites obuiam habuit. eosq3 interrogans ide qd priores legati retulerunt audiuit. A quibus interrogatus an pro iniuria ciuitatis ab ostergio ablate doleret respondit nimium se dolere ideo maxime q2 deo et saluti aiaru3 hanc contulisset. Iam inquiunt illi vltra non doleas q2 qd deo omniu bonoru3 largitori dederis vel dare disposueris qcuq3 casus subripuerit tibi no peribit sed cetuplicatu in celo sempermanebit Sed ne sollicitum te longius trahamus ia nos omne ius tuu3 ab hoste dupliciter exigemus Insuper aut subicietur tibi aut vinctus trahet tue potestati tantu3 nos audi et ordinato exercitu festina nos subsequi. Tunc princeps dans se eoru voluntati et fidei reuersus ex hijs militib3 quos habere poterat vna3 tantum legionem instruxit. et contra sexaginta milia securus de dmo auxilio ad bellu procedit. Que exercitus albatoru precedes quadraginta vt videbitur milia tetendit adue3 contra ostorgium Ostorgius vo vbi tali apparatu sibi imminetes agnouit tate rei nouitate pculsus q sint qd ve petat et ipse per legatos iqrit. Rndent hijs qd et prioribus se de familia dei esse et vt ipsu duce illoru ostorgium capiat in vlcione dme iniurie se veire nisi sibi occurrat et deo et consorti suo eusebio sup inuasa ciuitate satisfaciat. Postq3 eanunciu vti agnouerant dno suo retulerut ille pauefactus nimis osultu3 suo2 petit at3 vt eos audiuit quo iussus erat cum omnib9 suis copijs accessit. pcunctatus q3 viros de niueo exercitu sibi occurretes qd alij atq3 alij de familia dei audierut et ipse audiuit. Addiderut et graues in illum minas dicentes diuina iram inmine illi qui ciuitatem sibi donata ausus sit fraudulenter et insidiose subripere At ille hoc terrore copulsus rogat pace promittens temeritatis sue quatuncu q3 vellent satisfactionem. ventum est igit ad exercitum et ecce inter colloquendu eusebius cu3 sua copia superuenit statimq3 ostorgi9 qcqd vspiam tulerat dupliciter restituit at3 insuper sese cum suis omnib9 eusebio subdidit. Hijs itaq3 pacificatis ille candidus exercitus satis familiariter allocut9 eusebiu interrogat vtrum ne voluntati e9 sit satisfactu3 At ille vbi multa cu grarum actione suffice sibi respodit ipse q3 q essent subtilius sciscitari accessit. Nec mora illi rndent Nos inqunt sum9 defunctoru anie qs tuis bnficijs et eleosinis larga dni donauit indulgecia. qbo ia liberatis a pcto et diaboli captiuitate lucidas masiones tribuit in eterna reqe Vn hec no pigeat pro nobis fecisse q2 gram dei et oim sanctoru et oim fideliu defuncto2 p tanto habes beneficio. et nunc scito quia nos omnes quos vides eripueris et adhuc multos per benigna dni prouidencia3 eripies si ab hac tua

intentione non desistas. Age ergo et quod prius bene faciebas ex bona voluntate iam nrã admonitus oratione simul et fidelitate melius iã de reliquo satage. vt captiuos quos apud iustum iudicē liberas apud eum intercessores eos habeas. qui enī per te liberantur longam tibi vitā et salutem ꝓpter ea orant vt et alij multi per te redimendi adhuc in pace requiescāt qui tibi vna cum liberatis indulgētiam et gratiā ipsius iudicis eterni exposcant. Hijs dictis postulata ducis remissiōe itinere quo venerūt visi sunt redire. Tunc vero ille prius tanti inexpertus lucri deinceps quātus circa defunctos elemosinator accreuerit cōiectari pocius poterit q̃ exponi. Hec ex relatiōe domini abbatis maioris sācte et summe auctoritatis viri agnita habemus q̃ in contentione horū duorū principum captiuus fuit abductꝰ dum circa abbacias quas in illis finibus disponebat essē occupatꝰ.

Petrusꝰ cluniacēsisꝰ clxxxv

abbas dicit ꝙ quidam sacerdos consueuerat singulisꝰ dieb' omni missam pro defunctis celebrare scilꝫ requiem eternam. Qui cū de hoc accusatus esset apud suū epm suspēdit eū ab officio. Cū aūt epūs in quadā festiuitate magna iret ad matutinas transiens ꝑ cimiterium visuꝫ ē ei ꝙ oēs mortui q̄ erant in cimiterio surgerēt cōtra illuꝫ sub illo scemate cuius officij q̄sq; fuerat in mundo. dicētes. Iste epūs nullas missas nobis dat. insuper sacerdotē nostrū nobis abstulit. sed certe nisi emendauerit morietꝰ. Qui nō solū sacerdotē absoluit immo pro mortuis libēter celebrauit

Sacramentū. clxxxvi.

Refert magister iohānes nider in formicario ꝙ fuit quidā vir plebeiusꝰ laborator simplex mundo sed deo reuera prudencior in ciuitate nurēbergensi bambergensꝭ diocesis meo tpe ciuis. modo nō nomē ꝓprium sed vite fama bona occurrit. Filius cōfessionis hic extitit ꝑdecessoris mei in prioratu nurēbergensi fr̄is euerardi. Hic igitur simplicianus tpali quidē substantia non mendicus fuit sed rebus viuebat secundum seculū mediocritꝰ. Ad diuina fuit deuotusꝰ plurimū. nā opibus miē de labore et rebus ꝓprijs pauperibus ērogabat largiter. peregrinatioibus longis aliq̄ciens corpus macerabat acriter. et in meditatione dnice passionis se exercere solebat multipliciter. Et qꝛ ex hijs pijs operationib' ad deum dicti eius aīmus cepit inardescē. Idcirco desiderium aliquociesꝰ in āno sumēdi diuinissimū eucharistie sacramentū in eo nō destitit crescē. Verꝫ in prefata ciuitate masculinus sexus rarius quā femineus ad eucharistie sacramentū solꝫ accedere. formidabat ꝓpterea dei famulus sacramētuꝫ qd' cordis estu affectabat cōtra morē crebriꝰ petē ne singularis videtꝰ. iuxta illd' mēorādū beati bernardi Qui facit qd' nēo mirātꝰ oēs. Excogitabat tñ diuino nutu modū aliquē quo

mediante acqreret p eqpollentiā quod sumere neqbat per sacramē ti pñtiam. Sciebat enī q semper dei mīa voluntatem bonam pro fa cto acceptat quando ppria negli gentia opus extrīsecum nō vetat Fecit igitur quantū in se fuit qc quid potuit se ad sacramētū eucha ristie preparādo die presertim a ho ra qua eucharistiam habere verisi militer a sacerdote pprio non valu it. nā primum si oportunitas arri serat sacramentaliter precōfess? ē Cibū pcedēti die sūpsit modera cius vice ieiunij. deīn deuotione ve ra per meditationes sāctas in ara cordis corā dei viuentis oculis ma ctare se a aptare solebat sollicit? quo potuit Et tandem infra misse officium a potissie cōmunionis ho ra omni desiderio quo poterat a di uina petijt clementia vt se tanti sa cramenti participem efficeret a bo nam voluntatem pro facto accep taret In cuius euidenciā vt corp? subiceret spiritui a vt diuina boni tas bone voluntatis munus accep taret pro facto. idcirco cum sacer dos ore pprio sacramētum sub spe cie panis solebat accipere iste dei famulus tunso pectore tūc etiā la bia sua aperuit. Et ecce mira res. Nā diuino vt pie credi pt miracu lo accidit vt quando ita se dispo suit illico lingue eius hostie cōse cte qdā pticula adherē cepit duo te dulciter a sēsibiliter adeo vt ne cessariū videret ei aut istā quā sē sit particulā de ore qd verebatur ponere aut qd faciebat pceptā de glutire. De quo cum miraretur sē pius a tandem dubitaret an illud adueniret diuinitus quadā die cū dīna audisset a pcepisset vt preta ctū est finito misse officio certifica ri volens digitum ori imposuit lin guam tāgere voluit sed digito al ba quedā particula vt visus ōn dit inhesit sensibiliter quā ori reim positam sūpsit vt antea. Et deincep? per decursū sue vite nunqz simile meruit percipere licet a bonis opi bus nō minus qz prius desisteret.

¶ Legitur i scala clxxxvij celi q frater quidā familiaris cui dam nobili viro domū ei? freque tabat a filium eius vnicum pluri mum diligebat. a quia ei iocalia puerilia afferebat puer seqbatur eum vbiqz Et cum ad ecclam fu isset eū secutus vbi frater cōtinue celebrabat stans puer iuxta frēm vidit manifeste in eleuatione cor pis puerū in manibus dicti frīs. vidit postea fractionem a sūptio nem. a ideo fugit a abscondit se in terra. Quesitus autem et inuen tus nullaten? venire volebat Cūqz frater iste iuisset et eum adduceret puer clamauit. Saluate me salua te me qz iste vult me comedē sicut hodie comedit vnum pulcherrīm puerum Inquirentes vero cām dā iuenerūt q de sacramento altaris hoc vidisset clxxxviij

¶ Legitur quia in monasterio sauinensi sub venerabili patre eius de monasterij serione cōtigit qd relatu dignum credim? nā die qdā cū frater qdā dīno fungeret officio

ueniens ad illa verba. Supplices te rogamus oipotens de⁹ iube hec preferri per manus sancti angeli tui in sublime altare tuuz. iclinās se iuxta morē ꝛ supplicās vidit āgelicos ciues i ccuitu altaris astātes hilares et iocundos ꝛ stolis mire pulchritudinis indutos. Inter quos vnus supeminēs appaebat forma sublimior ꝛ vultu vēustior qui et pre ceteris solus de altari sacrā hostiam accipiebat solus sursum deferebat ꝛ solus diuinis conspectibus presentabat Ceteri vero qui astabant in tantum illi angelo cōgratulabātur ac si quisqꝫ hostiam acciperet si deferret si presentaret Reflexis oculis sacerdos ad altare reposita repperit. missa sumpsit sanctificancia se ꝛ sanctificata ꝛ sic plenus gaudio agenda impleuit. .clxxxix.

Ite ¶ Legitur in legenda sancti hugonis linconiensis episcopi ordis carthusiensis ꝙ in francia qdaz sacerdos secularis in quadam villa celebrauit qui male et turpiter vixit. Cum autem venisset ad hoc vt sacramentum dn̄icum eleuatū super calicez diuidere deberet dubitare cepit an hoc esset veruz corp⁹ cristi ꝛ hoc specialiter ꝓpter reprobam vitam suam hesitans sciz vtrū talis peccator qualez se cognouit consecrare posset. Et ecce statim ipsum sacramentum in manu sua ꝑ medietate vertebatur i crudam carnem reliqua parte eius tenente formā panis pristinaz. ꝛ tn̄ mansit quasi continuum quoddā et indiuisum. Quo viso sacerdos perterritus totum dimisit in calicē et subito sacramentū sanguis fuit mutatū in cruorez ac si de aliquo corpore profluxisset ꝛ tunc sacerdos ille cōfirmatus in fide per totā vitam pn̄iam egit. .cxc.

¶ Sacerdos quidam secularis dum quadam die missā celebrarz alius ei assistēs vidit in patena tempore sumptionis non speciem panis sed ifantis. Quē cū sacerdos leuaret vt sumeret cepit infantulus ille faciem auertere ꝛ ne sumi possꝫ manibus et pedibus reluctari et non semel iste homo deuotus hoc vidit sed sepius. Cui idem sacerdos quadam vice dixit inter cetera. Quociens sumo corpus cristi cuz tanta difficultate sumo ꝙ mirari non sufficio Cui ille. Cōsulo vt corrigas te naz hoc ꝛ hoc vidi de te. Quod audiens sacerdos vitam mutauit. emendamqꝫ ꝓposuit. Et cuz postea celebraret visus est ille infans ab illo deuoto homine iunctis manibus ꝛ pedibus cū summa velocitate illabi in os sacerdotis. .cxci.

Nota ¶ Cuz beatus franciscus quadā vice intrasset ecclesiaz ad orandū cuius parrochialis sacerdos infamis erat q: concubinam tenebat. quidam hereticus qui famam sancti francisci audiebat accessit ad eum. et volens per eum sibi populum allicere fidem subuertere ꝛ officium sacerdotale contēptibile reddere dixit ei. Ecce nunquid credendum est verbis huius. vel factis

eius aliqua reuerentia est exhibē
da · qui cōcubinam tenet et man⁹
habet pollutas · carnem tractādo
meretriciā ꝯ Attendens igitur vir
sanctus hereticā maliciam coram p̄
rochianis venit ad sacerdotē illū
et flectens genua ante eum ait ·
Si tales sunt man⁹ illius quales
iste dicit nescio · et si etiā tales es
sent scio ꝙ non possent inquinarē
virtutem ꝛ efficaciam diuinorum
sacramentorū · Sed quia p̄ istas
mlta beneficia dei ꝛ carismata po
pulo difluunt istas osculor ad re
uerentiam eorū que ministrant ·
ꝛ cuius auctoritate ministrant ea
Et hec dicēs ꝛ genua flectens co
rā sacerdote illo manus eius oscu
labatur · confundens hereticos ꝛ
eis credentes q̊tquot aderant · Sa
cerdotem vero illum humilitate su
a ad emendacioēm vitam prouo
cauit

Sācorū festa · cxcij

Legitur in historia romano
rum quia rex quidam danorū ad
tres reges qui stella duce ab oriē
te iherosolimam venerunt · ꝛ chri
sto nato munera obtulerunt deuo
tionem magnam habebat eos q;
in sui adiutorium inuocabat Pro
fectus ergo predictus rex coloni
am cum comitatu solemni vbi sa
crosācta corpora eorum honore de
bito conseruātur · tres coronas au
reas mirabiliter ꝛ regaliter fabrefa
ctas eis obtulit · Insuper plus q̄z
sex marcarum milia cum ingenti
deuotione ecclesiis ꝛ pauperibus
distribuit magnū sue fidei exem
plum ibidem fideli populo derelin
quens · Quadam autē nocte cū
ad ꝓpria remearet ꝛ membra sopo
ri dedissꝫ Ecce vidit in somnis tres
reges coronas quas portauerat in
capitibus preferentes cum ingen
ti lumine ad se propius accedere ·
et audiuit singulos singularit̄ di
cere talia · Primus igitur quia se
mior esse videbatur sic ait · Frater
mi fideliter venisti sed felicius ad
propria remeabis · Alter dixit ·
Frater mi mlta tribuisti sed tecū
plura reportabis · Tercius similit̄
ait · Frater mi fidem ostendisti · ꝫ
expletis vigintitribus annis iugi
ter in celestibus nobiscum regna
bis · Primus igitur offerens ei pi
xidem plenam auro dixit Accipe
inquiens thesaurum sapientie per
quam subiectum populum iuste
iudicabis · quia honor regis iudiciū
um diligit · Secundus pixidē cū
mirra obtulit ei dicēs · Accipe mir
rā penitentie per quam carnis mo
tus illicitos refrenabis · quia opti
me regnat qui seipsum bene regit
Non enī alios bene regere aut co
hercere potest q̄ seipsū nō cohercet
Tercius prebuit ei pixidem plenā
thure dicens · Accipe thus deuoti
onis ꝛ deuote clementie per quam
miseros releuabis · quia sicut ros
herbam irrigat vt crescat sic dul
cis clemētia regis vsq; ad sidera p̄
uehit ꝛ exaltat · Cūq; rex de ma
gnitudie visionis miraretur · subi
to excitatus est · et pixides quas
ei illi tres reges obtulerant iuxta
se collocatas repperit · Qui donū
dilect⁹ accepit · ꝛ ad ꝓpria rediēs

omia que in somnis audierat quo ad vixit deuotissime adimpleuit. et expleto termio supradicto reg na celestia meruit possidere.

Nō ¶ Legitur i vita sācti cxciij hugonis linconiensis quomodo pistor quidam semper die dominica farinā consperserit atq; fermētauerit. de qua nocte sequēti panes decoqueret quos die sequenti venderet recentes. Quos dū semel mane secūde ferie extraheret de clibano. vnus panis calidus frangitur vnde mox riuus sanguinis qui panem circūquaq; infecerat effluxit Expauit ille. et panē istū cruentatū frustratim cominuit. et per singulas fracturas cruorē stillare vidit. Alios etiā omnes panes similiter cruentatos inuenit. quos panes per octo dies apd se occultauit. sed mercennarij hoc ad publicam noticiaz perduxerunt episcopi. et ad eius presentiam vnus panis fuit allatus qui sic esse conspexit. Erant etiam alij panes in clibano positi qui post crepusculuz diei dominice erant fermētati et impositi. qui cuz extraherentur et frāgerent nil prodigiosum habentes in sua natali qualitate ad vsuz hominum vendebantur. Primi autē per monasteria et ecclesias in monumentum facinoris de transgressione sabbati ad terrorem hominuz diligenter conseruabantur.

Nō ¶ Cum quidā deuo cxciiij. tus pastor in ptibus westfalie nonnullos carnifices videret spe vendēdarū carnium tpalibus mercātijs sub summa missa occupatos. nō nullos etiam ociositatis causa. vt fabulationibus et leuitatibus ante carnificum domus tempus expendentes et diem sabbati violantes. zelo dn̄i tactus in feruore spiritus vt verus pastor aberrātes oues ad viam veritatis reducere predicacōnibus et ammonitionibus laborauit. minitans vindictaz dei ipsis affuturam nisi a tam enormi mandatorum ipsius transgressione resipisceret Et qm̄ populum dure ceruicis subito a tam praua consuetudine omnino reuocare non potuit laborauit ad hoc quatenus et si omni sabbato deberent merito. maxime tamen in quatuor principalioribus festis anni circa visitatiōes ecclesiarū occupati. ab hac pessima consuetudine animum reuocarent. Aderat ergo non lōga post tempora festum penthecostes et q̄dam sacerdotis sui preceptis atq; increpatione conterriti timore vindicte ipsius mandatis. immo non ipsius sed domini obediebant. Vnus vero filius belial animo pertinaci macellum ipsum carnes suas venditurus ingreditur quosdam de sua sorte contra sacerdotis imperium animando. Et ecce virga domini super eum. Nam secūda aut tercia die penthecostes tantaz aeris inclementiam dominus excitauit choruscacōnes atq; tonitrua. vt porta ciuitatis ipsius ictu fulminco scinderet. descendēs q; fulmen et vaccas duas inter q̄mplures alias vaccas sub eadem porta

quiescentes inueniens extinxit cõtinuo. vt sciz palã daretur intelligi qm̃ hoc vindicta esset inobedientie cõtemptoris illius. Domus quoqz ipsius carnificis eodem fulgure ita quassata est. vt scutellis ollis et cacabis tinnitũ dantibus. ipsa casum subitũ minaret. Factus est post hoc vir ille infamis in tota illa ciuitate. oibus clamãtibus cõtra eum qm̃ digna eũ plaga ppter sabbati irreuerentiã dñs tetigissz.

¶ Scriptura excv.

¶ Refert hugo de scõ victore in didascalicõ de quodam pbabilis vite qui multum flagrabat amore scripturarum et desiderio sapientie feruebat imprudẽter. Spretis nã qz simplicioribus scripturis cepit profunda rimari et obscura. et enigmatibus scripturarũ enodãdis et misticis sacramentorũ intellectibus insistere. Sz mens humana nõ sustinens tantum pondus nõ solum ab vtilibus. s; a necessarijs actibus cepit cessare. verso qz vento in contrarium ex scripturis occasionem erroris accepit. quibus noluit vti cum moderamine discrecõnis. Sed miseratione diuina tandem per reuelacõnẽ est admonitus ne amplius earuz scripturarũ studio incũberet. s; sanctorum patrũ vitam et martirum triumphos frequentaret. sicqz in breui ad statũ pristinum est reductus.

¶ Societas mala. excvi.

¶ Crisostomus in epl'a ad amanticum. Adolescens inquit quidaz vrbani filius fenicis puincie a parentibus pusillus quibz derelictus est. sed diuicijs familia argento et auro ac possessionibus locupletissimus. Hic quidem contempta omni pompa elationis et iactãtie quam adolescẽtia presumere solet et abundantia ministrare. ipsis etiam lr̃is liberalibus derelictis ad humilem vitam et indumenta vilia conuersus ad montes et deserta secessit. atqz ibi per continẽtie philosophiam exercitatus. etiam super etatem suã vite magnorum et ãmirabilium virorũ virtutibus se conformabat. Post hec etiam sacri baptismi misterium consecutus multomagis ascendebat ad incrementa virtutuz. Letabantur omnes et laudabant deũ qz in tantis diuitijs natus. tantiqz generis et prime etatis adolescens subito oi vite temporalis vanitate calcata ascendere desiderauit eterne vite fastigia. Cuz ergo in hijs exercicijs versaretur. et in ãmiratione essz omnibus. quidam corrupte mentis hoies iuẽ consanguinitatis pximi accedere ad eũ primo visendi gratia cepẽ. Post hec assiduitate colloquij mali rursus eum ad ea que spreuerat reuocarunt. et abiecta omni sanctitate quam assumpserat de monte ascendit ad forum. Tunc per mediũ ciuitatis equo vectus et cursoribus stipatus cepit incedere. et tamqz vrbem quasi volitans et exultans ambire. Abiecta sunt pariter frena castitatis ab eo. cui cum delicijs et luxuria nullum poterat esse consortium. Inde

iam obscenis amoribꝰ cepit irreti
ri ⁊ i omnem turpitudinē captiua
ri · ita vt nullus hominū fuit q̄ nō
salutem eius penitꝰ desperaret · ¶ Cir
cūuallabant namq; eū examina
parasitorū · circūdabant adulato
rū greges pusillū adolescentem di
uitem · Illi autem qui ad reprehē
dendū omnia prompti sunt illud
etiā culpabant cur omnino vel p̄
sumpsisset quidem quod obtinere
non poterat · ¶ Cum ergo hec apd
quosq; dicerent · essetq; facti hu
ius ingens pudor deuotis · sancti
quidam viri huius venationis pe
riti scientes nichil esse desperandū
armati spe ceperunt eum obserua
re sollicitius · ⁊ si quādo in plateis
occurrisset accedere cū mansuetu
dine et salutare ¶ Et ille primo qui
dem equo sedens de alto vix resalu
tare aut respondere eis ex latere in
cedentibus dignabatur · tantū im
pbitatis ⁊ elationis assumpserat
Sz viri illi sancti nihil horū iniurie
arbitrantes · illud solū intentū p
spiciebant quatenus agnū posset
e dentibus luporū euellere · ¶ Cum
igitur frequenter hoc facerent · ali
quādo velut ex amentia quadam
in se regressus adolescens benigni
tatis eorū erubuit perseuerantiā ·
et cepit primo cum eos eminus oc
currere sibi vidisset equo desilire ·
⁊ inclinato capite que ab eis dice
rentur audire · ac processu tempo
ris maiori erga eos vti reuerētia ·
Et ita per dei gratiā et eorū āmo
nitiones a cunctis mortis nexibꝰ
quibꝰ constrictus fuerat euolutꝰ
rursus ad solitudinem rursus ad
montes ⁊ exercitia prioris phi lo
sophie repedauit · Et in tātū nūc
effulsit vt posterioribus exerciti
is longe illa priora supgressus sit
Vidit autē nūc que fuerat lapsꝰ
sui occasio · illa videlicet quia non
scđm preceptū euangelicū que
habuit vendidit ⁊ pauperibꝰ ero
gauit · vt thesaurū suum ad celos
transferret · sed q2 habuit regres
sus est Nunc vero omnia respuit
que habuit atq; paupibus eroga
uit · ⁊ ideo nunc omni sollicitudie
precisa celestem vitam ducens ad
omnē virtutū perfectionem cauti
or ex casu ⁊ emendatione peruenit

¶ Refert petrus cxcvij ·
alfonsus q̄ duo clerici euntes per
quandā ciuitatem i quadam tabḣ
na audierunt dulcissimos cantus
⁊ accedentes inuitati per residētes
ita dixit vnus alteri · Dicit sapiēs
q̄ non est transeundū per sedes
gentis inique sed fugiende sunt ·
et ideo nullo modo intrabo · Alter
vero letus ex dulcedie cantus ⁊ a
uiditate potus intrauit ad eos alte
ro recedente Dum ergo ibi fruere
tur leticia subito venit rector ciui
tatis ⁊ cepit eos omnes eo q̄ ali
bi fecissent homicidium · Et cum
omnes fuissent adiudicati suspen
dio · ⁊ clericus vna cum eis dum
esset in morte cepit dicere intra se
Nunc cognosco ⁊ experimento p
cipio qđ malum est cum malis se
associare · vestem suam quādo po
test non lauare · pannum precio
sissimum in manibus mali sutoris

ponere. vas balsami plenum in la trinam proicere. Sed quia tarde volui iustum est vt sim dãnatus.

¶ Superbia. cxcviij.

¶ Quidam cancellarius parisius existens omnibus acceptissimus fuit. qui ita facundus fuit et litteratus qñado predicauit q predicatores et fratres minores omnibus negocijs postpositis sermonibus ipsius assidue interesse cupiebant Quem postmodũ cum laboraret i extremis episcopus ciuitatis diligenter visitauit dicens. Precipio tibi in virtute obedientie si auctoritas mea vim debeat habere licet acceptior me in seculo fuisti. quatenus mihi infra tricesimum diem appareas de statu tuo me certificãs Obijt ille. Tricesimo autem die cũ episcopus ille solus in camera sederet. ipse magna cappa indutus et fetens magis q̃z cadauer putridũ sibi apparuit dicens. Hic sum sicut mihi tua precepit auctoritas Tunc episcopus perterritus quõ sibi esset q̃siuit. Rñdit Miser sum ego et perpetualiter damnatus. quia honorẽ quẽ per scientiam in hoc seculo habui non deo et beate virgini attribui. sed potius de me ipso et in voluptatibus carnis habere volui. propter quod sum perpetualiter damnatus. ita q nulle elemosine vel orationes michi psunt Et ab episcopo quesiuit qualis hora in mũdo esset. Respondit eps et dixit Hodie est tricesima dies q ab hoc seculo transiisti. Tunc dixit cancellarius Ve ve. Nos credebamus in inferno q dies iudicij esset consummata. quia sicut nix cadit de celo. ita intrant anime ad infernum. Valefecit ergo episcopo et recessit cũ magno eiulatu.

¶ Refert frater wilhelmus lugdunensis episcopus qm fuit quidã frater in monasterio quodã multum verbosus. et semel accidit q loquebatur de non sibi cõmissis. tunc abbas dixit sibi seriose. vade et tace Qui recedens ab abbate et cordi suo imprimẽs ista verba abbatis amplius i monasterio isto semper silentium tenuit. Et cum sic tacuit. tunc ab intra i spiritu in tantũ profecit q deus sibi multa secreta reuelauit. ita q alij fratres mirabãtur de taciturnitate sua. Accidit autẽ q quidam heremita in silua non longe a monasterio ĩfirmabatur qui misit ad abbatẽ vt ad eũ veniret et sibi ecclesiastica sacramenta porrigeret Tũc abbas duxit illuz taciturnũ secũ et iuit cũ sacramentis ad communicandum illũ heremitã. Tũc in via quidam latro audiens campanã paruã secutus est eos vsq ad cellam heremite et mansit foris reputans se indignum q deberet intrare cellam tam sancti viri. Sed postq̃z heremita confessus est et cõmunicauit. tũc latro stans prope ianuam cũ humilitate cordis sui dixit. O si essem talis qualis tu es. Et heremita in elatione mentis et complacẽtia sui ipsius dixit. Hoc libenter deberes velle q esses talis qualis ego sum. Tunc frater iste

taciturn⁹ cepit flere amare. ⁊ postq̄m abbas ⁊ frater ille recesserunt tunc latro iste cucurrit a remotis post eos. ⁊ inuocauit deuz vt daret sibi contritionē verā ⁊ vite emendationē. quia iam ꝓposuit illi abbati confiteri. ⁊ amplius nunq̄m peccare velle. sed penitentiam ꝓ peccatis assumere. Et sic in veloci cursu ille cecidit ⁊ mortuus est immediate. Quod videns frater iste cepit letanter ridere. Sed postq̄z abbas cum isto fratre ad conuentuz rediȷt quesiuit ab isto fratre q̄re sic taceret. ⁊ respondit. Pater semel dixistis ad me. vade ⁊ tace q̄ ab illo die semper tacui nisi interrogatus fuissem. Tunc abbas dixit. Quare tu fleuisti cū illum sanctum heremitam cōmunicaui. et tu risisti cū iste malus latro p⁹ nos cucurrit volens nos spoliare vel occidere. ⁊ sic peccando in peccatis suis obȷt. Tunc frater respōdit. Pater causa fletus mei fuit ista. quia cum cōmunicasti illuz heremitam infirmum tunc latro stetit foris ianuā dicens ex humilitate cordis. O si essem talis qualis es tu. Et heremita respondit in elatione mentis. hoc posses libenter velle. ⁊ sic mortuus est ⁊ damnatus. ideo fleui. Sed latro q̄ post nos cucurrit habuit firmum ꝓpositum ɔfitendi ⁊ n̄ spoliādi nec occidendi. ⁊ sic currens cecidit ⁊ obiit ⁊ angeli eius animam rapuerūt ⁊ ad celum cum gaudio deduxerunt. quia sua contricō fuit tanta q̄ deleuit penā ⁊ culpā. ideo risi.

¶ Refert doctor iacob⁹ cartusiēsis q̄ quedam virgo deuota ita vitam suam duxit ieiunādo vigilando orando castigādo se q̄ ab omnibus sancta reputabatur. Contigit autem eam infirmari vsq̄z ad mortem cuius cōfessionem quidam deuotus sacerdos audiuit ⁊ suam spiritualem superbiam ignorauit. Cui post obituz ipsa apparuit nigra ⁊ valde horribilis. sacerdos autem expauescens quesiuit quid esset. Et fatebatur se esse illam virginem que quasi sancta reputabatur. ⁊ subiunxit dicens Ego infelix tradita sum infernalibus incendiȷs cum inferioribus demoībus ⁊ cū infinitis damnatis eternaliter crucianda ꝓpter meam ꝓpriam cōplacentiam ⁊ spūalē superbiā quam habui q̄ nullum equalē michi reputaui. sed super omnes me extuli ⁊ alios hoies iudicaui ⁊ spreui. ꝓpterea ad ꝓfundum inferni descendi de quo nunq̄z liberabor. Nam si siccate essent aque maris ⁊ fund⁹ replet⁹ arena ⁊ vna auicula centesimo āno vnū granum educeret ⁊ tūc possem saluari omnes penas inferni eligerē vsq̄z ad illud tempus sustinere. s̄ nō sic quia in inferno nulla est redemptio. vnd̄ pater sancte nec tu nec aliquis sanctus alius pro me oret quia nunq̄z liberabor.

Temptatio. cci.

¶ Erat quidam monachus cisterciensis qui quadam nocte grauiter temptatus carnaliter fere ad consensum peccati restitit viriliter

et viuat salubriter. In eadem ebdo mada venit quidam conuersus de grangia ad priorem domus dicens ei secrete. Dn̄e in hac ebdomada visum est michi i somnis q̄ fortis columna staret coram me. cui ferrum quoddam fuit infixum i quo pendebat pulcerrima corona qua si corona imperatoris Et affuit q̄dam pulcerrimus dn̄s qui ambabus manibus tulit coronam de columna. deditq̄ illa3 in manibus meis dicens. Accipe corona3 istā et defer eā illi monacho designās eū ex nomine quia hac nocte meruit illam. Quesitum est autem ꝛ sic inuentum q̄ illa nocte sic temptatus fuerat ꝛ resistendo vicerat et ob hoc coronam meruerat. Coronam scilicet non illam in visioē ostensam. sed in regno celorum p̄cipiendam. ccij.

Legitur i libro prioris de grunendael fratris iohannis de scoenhouia. q̄ fuit quodam tempore q̄dam matrona deuota. Que cum missam audiret post eleuationem misse vidit quenda3 pulcherrimū puerulum super altare currentem vt sibi apparebat. ꝛ iuxta idem altare sedebant tres virgines missam audientes Et cucurrit puerulus de altari ꝛ accepit vnam illarū virginum nimis amicabiliter i brachijs suis ꝛ osculabatur ꝛ amplexabatur eam nimis amorose. Altera3 accepit et pallium ipsius discooperuit ab eius oculis ꝛ inspexit in eius faciem valde amicabilit̄ Sed terciam accepit per manum et percussit eam cum pugno in faciem ꝛ trusit cum pedibus ꝛ ostēdit ei magnam indignationem ꝛ cucurrit puerulus ad altare ꝛ ibi perdidit eu3 matrona hec Vides autem ista ammirabatur multum quid istud pretenderet. ꝛ desiderauit multum scire quid nam istud esset. sed et dominus noster noluit sibi hoc frustra ostendisse ꝛ alloquebatur ea3 ꝛ dixit. Prima matrona cui me tam amicabilem exhibui multum est nutabunda et i becillis ad me. ꝛ de facili decidēt ꝛ verteret se ad seculum nisi ei essē amicabilis ꝛ benignus. Altera melius est contenta dummodo aliq̄d saporis habere poterit ꝛ dulcedis. Sed tercia virgo est dilecta spōsa mea ꝛ qualemcunq̄ amaritudinem illi dedero ipsa permanet michi semper constans ꝛ fidelis Et igitur nota q̄ maior salus ꝛ sanctitas non consistunt in maiori dulcedine. sed quando equanimit̄ scimus tribulationes sustinere ꝛ deū inde laudare ꝛ in illis gaudere ꝛ diligere facientes nobis mala. iste ē in dilectione supremus gradus.

Legitur in vitis patrum q̄ quidam heremita duct⁹ ē ab angelo ad quendam locum vbi erat congregatio monachorum Et vidit maximam multitudinē demonum volantium ad modum muscarum in omnibus officijs eorum. Veniens autem ad quendā locum ciuitatis vidit in ciuitate vnum solum demonem satis ociosū supra portam ciuitatis. Querenti

autem vnde hoc esset ait angelus qui eum ducebat quod omnes diaboli in ciuitate voluntatem facerent. et ideo vnus diabolus ad eorum custodiam sufficiebat. In abbatia autem omnes diabolo resistebant. et ideo ipsos monachos tam multi demones impugnabant. Facit enim lucifer id quod prudens imperator facere solet. Qui si habet multos hostes sibi aduersantes quos vincere cupit et debellare mittit ad eos multitudinem militum qui eos superare possint. Vbi vero victi sunt hostes et superati et deditionem iam fecerunt. promiseruntque se imperata libenter facturos. vnum eis preficiat qui eos in obedientia et subiectione conseruet. Considerate queso omnes christiani cui imperatori peccatores subiecti sunt et a quo defecerunt. Defecerunt a deo glorioso quo nihil sublimius. nihil prestantius. nihil generosius. nihil denique melius est. et subiecerunt se vilissimo et immundissimo spiritui quo nihil abiectius. nihil fedius. nihil denique deterius est. Erubescite tandem diabolo parere. et ad deum a quo defecistis redite. cui parere summa felicitas summaque libertas est.

cciiij.

Refert eusebius in cronica sua. Antidius bisoncionensis episcopus aliquando tercia feria post palmas transiens pontem duuij fluminis vidit agmen demonum gesta sua principi suo referentium et inter eos ethiopem in manibus sandalium preferentem ad iudicium quod romanum presulem cuius hoc erat per septem annos impugnatum tandem ad lapsum traxerit. Qui vocans ad se ethiopem in virtute dei et sancte obedientie super eum ascendens eo vectante romam venit feria quinta hora celebrandi officij. Et demone pro foribus expectante paperem retulit. negantem per sandalium ad penitentiam mouit. et missa vice eius celebrata et parte crismatis a se consecrati assumpta reuectante ethiope ad ecclesiam suam rediit sabbato sancto hora celebrandi officij.

Tirannus. ccv.

Legitur in scala celi quod quidam prelatus semel erat qui non comedebat carnes. tamen faciebat multas iniustas exactiones. Cum igitur semel exheredasset vnam viduam illa cum filijs suis in brachijs accessit ad eum dicens. Domine tu non comedis carnes mortuas sed comedis viuas. quia cum depredationibus tuis interficis et deuoras omnes subditos tuos. Deuora ergo etiam istos duos filios meos et comede eos. Quod ille audiens et compunctus restituit ei omnia. Patet ex hoc abstinentiam a carnibus nihil homini profuturam esse neque vllam ad castigationes corporis. si homo non abstineat a peccatis et presertim ab oppressione pauperum. quia non prodest bonum facere nisi abstineatur a malo. Sunt enim due partes iusticie. scilicet declinare a malo et facere bonum.

Legitur in libro qui ccvi

dicitur fasciculus morū de quodā
principe magno qui non tantum
in proximis pauperibus dum ad
huc viueret vltra moduʒ seuiebat
verum etiam super omnia in eccle
sia dei ꝛ seruitoribus eius. Unde
ipso mortuo quidam clericus ī cu
ria sua nutritus ꝛ per eum promo
tus vehementer sollicitabatur de
eo qui sic crudeliter vixerat vtruʒ
damnatus aut saluatus esset. Ac
cidit autem quadam vice dum ip
se cum alijs per nemus quoddaʒ
transiuit in quo dictus princeps cō
sueuerat venari. dū sic sollicite co
gitabat de illo. ecce nubes dēsa su
per eos venit in qua densitate ipse
a socijs diuisus est. Cuʒ ergo va
gabundus deuiaret habuit obui
am quēdaʒ sessorē in equo mḡno
nigro qui dixit ei. Si vis scire q̄
desideras cito de equo tuo descēde
ꝛ mecum ascende. qui ad ostiuʒ
aule secure satis portabit te. vbi
cum veneris descende ꝛ talē came
rā intra ꝛ ibi videbis quod optas
Sʒ si vis cū vita euadere. statim
cum audieris istius equi hinnitū
ꝛ corde eius sonitum equum ascē
de et fuge periculū. ꝛ ille fecit om
nia que preceperat. Cum ergo di
ctam cameram intrasset. vidit ibi
cathedram ignitam positam ī quā
duo demōes imposuerunt hominē
omnibus doloribus aggrauatum
In cuius capite posuerunt coronā
ignitam Quo facto intrauit mag
nus ceruus cum cornibus acutissi
mis ꝛ a cathedra ipsum impetuose
proiciens cum cornibus totuʒ cor
pus eius dilacerabat et recessit Sʒ
ille per ipsos in cathedra restitutꝰ
est. ꝛ ecce leporarij duo terribiles
ꝛ nigri venerunt et iterum a cathe
dra illum retraxerunt ꝛ miserabili
ter lacerauerunt. Quibus egressis
iterum in cathedra restituitur. In
trauit igitur quidam iuuenis cum
gladio euaginato et illum per co
ronam capitis de cathedra prostra
uit ad terram. ꝛ gladium in coro
nam vsqʒ ad cerebrum infixit. et
postmodum radendo ipsam totali
ter amputauit. Et cum ad pedes
suos illam proiecisset statim festi
nus exiuit. Cum igitur iterum in
cathedra esset miser restitutus illū
clericum respiciens. Ego sum in
quit ille quem queris. Sciscitan
te ergo clerico qui essent quos vi
dit sic ipsum cruciantes. Corona
inquit ignita quam sic ī capite ge
ro plus ponderat de pena q̄m tota
terra mundana. Et quia semper
ecclesiam dei et cleruʒ in odio ha
bui ꝛ ipsum toto conamine seruū
feci et destruxi. ꝛ coronam cuius
dam cleri quasi radēdo contempti
biliter āputaui. igitur coronatus
sic in capite tantaʒ sustineo penā
Similiter quia aliquando in illo
nemoē in venatione fui ꝛ duos ho
mines suspendi feci quia vltra vo
luntatem meam duos detinuerūt
leporarios. ideo ab illis bis in die
torqueor. Quia etiaʒ per delecta
tionem venationis missam et offi
cium diuinum contempsi ꝛ omisi.
ideo ceruus ille in toto corpoē me
lacerat et affligit ineffabili pena.

Jn quibus ergo delectationē ha
bui maiorem merito in hijs afflic
tus sic crucior Et hijs dictis audi
uit ipse equū hinnire ꝛ corde sonī
tum ꝛ statim equum ascendit · ꝛ
vix euasit · Filia autem dicti prī
cipis ista narrauit cuidam religio
so homini · ·ccvij·

Quidam nobilis erat oppres
sor pauperum ꝛ amator mundi ·
Hic cum quiesceret in lecto suo ·
camerarius eius iacens āte camerā
rapitur in visione ante thronū dī
et vidit ꝙ dñs suus accusabatur
de omibus que gesserat pro quibꝰ
accepit sententiā eterne damnacō
nis ꝛ cum magno triumpho duc
tus est ad luciferum · Cui lucifer
Adducite euz ad me vt dem oscu
lum fideli seruitori meo · Et cum
adductus fuisset dixit · Non sit ti
bi pax in secula seculorum · Et a
it lucifer · Jpse consueuit balnea
re ducite eum ad balneum · Cūqꝫ
ductus fuisset ad balneum lania
tur ab vnguibus demonum · Ali
qui etiā ignem super eū fundebāt
Eductus igitur de balneo ad pre
ceptum principis inferni positus
est in lecto infernali · de quo ysai
as dicit · Subtꝰ te sternetur tine
a ꝛ operimentum tuum erunt ver
mes · Et dixit lucifer ministris ·
Date ei potum de calice ire dei · Et
propiatus est ei ignis ꝛ sulphur
que est pars calicis eorum · Qui
dū clamaret · sufficit dixit lucifer
Audire solet dulces simphonias ·
surgant simphoniaci Et ecce duo
demones cum tubis igneis ignem
sic in eius aures sufflauerūt · vt de
oculis ꝛ de naribus et ore flāma
ignis exiret · Post hec ait lucifer
Adducite euz ad me · ꝛ adducto
eo ait · Canta mihi vnam cantati
onem · Cui ille · Quid cantabo ni
si maledicta sit dies in qua natꝰ
sum · Et dixit lucifer · Canta me
liorem · At ille Maledictus sit pa
ter qui genuit me · maledicta sit
mater que peperit me · Dixit ei lu
cifer · Canta adhuc meliorem mi
chi cantationem · Tunc miser ille
ait · Quid cantabo nisi maledictꝰ
deus qui me nasci permisit · Hoc
est ait lucifer quod volui · Tunc
dicit ministris · Ducite eum ad se
dem quam meruit · Qui protinus
proiectus est ad vnum puteum ·
et factus est talis strepitus ac si
totus mundus ꝛ omnia simul que
in eo continentur cum celo caderēt
Ad quem strepitum camerarius e
uigilans cucurrit ad cameram et
dominum suum mortuum inuenit
Jpse vero camerarius relicto mun
do ordinez intrauit · ꝛ deo vsqꝫ ad
finem vite sue seruiuit · ne ad illā
penam in qua dñm suum viderat
perueniēt · ccviij·

Legitur ꝙ in castro qđ dicit
mōs desiderij erat quidā prepositꝰ
valde facinorosus · qui cuz mortu
us esset ꝛ vellent eum sepelire vide
rūt fossaz scaturire bufonibꝰ Tūc
fodiētes aliud sepulcrū īuenerūt
illđ similit̄ plenū bufonibꝰ · sic et
tercium ꝛ decimum Tunc dixit q̄
dam sapiens · Quare vultis cassare
iudiciū dei · Proicite cadauer vbi

vult deus proici illud. Cumque proiecissent corpus in fossam vbi erant bufones deuorauerunt corpus illud totum vsque ad eius ossa. Tunc omnes qui aderant cognoscebant esse iudicium dei. Timor. ccix

Legitur de quodam rege qui raro vel nunquam risit. et principes illius regis accesserunt ad fratrem regis instigantes eum vt regem interrogaret de causa sue tristicie quare nunquam vel raro rideret. sed semper tristis esset. Et rex respondit fratri suo quod sibi super hoc alia die respondere vellet. Tunc rex fecit fieri foueam profundam quam pro dimidietate repleuit cum ignitis carbonibus. et super illam foueam locauit sedem antiquam et corruptam vetustate. et super illam sedem pependit gladium extractum cum filo. et locauit mensam prope foueam plenam cibariis preciosis cum vino preciosissimo et locauit fratrem suum super sedem illam. et fecit quatuor viros cum gladiis extractis fratrem suum circumstare. quorum vnus gladium extractum posuit sibi a retro. alius ab ante. tercius a dextris. quartus a sinistris. Et rex fecit accedere viros qui cantauerunt ante eum in timpanis et choris et organis et aliis musicalibus instrumentis. et rex ait fratri suo. Gaude et letare comede et bibe et sis letus. Et frater ait ad regem. Quomodo possem letari et ridere cum mihi sint angustie vndique. Si video infra me video carbones ignitos. et si me volo vltra mensuram mouere sedes vetusta frangitur et sic ad ignem cadam. Si video supra me video gladium euaginatum pendentem in tenero filo. Si respicio ante me vel retro me. vel a dextris. vel a sinistris vndique sum circumdatus gladiis euaginatis. sed cum me sic sentio in angustiis positum nec delector comedere nec bibere. Tunc rex ait fratri suo. Sicut tibi iam est sic michi semper est. quia si videro supra me recognosco iudicem meum qui iudicaturus est me et cui oportet me reddere rationem de omnibus cogitationibus verbis et operibus. Si videro infra me considero infernalem ignem et penam damnatorum cum quibus eternaliter damnabor si in vno peccato mortali moriar. Si video retro me cognosco peccata mea que contra deum commisi. et sic tempus meum inutiliter expendi. Si respicio ante me cognosco mortem meam ad quam singulis diebus vnam dietam facio. et nescio tempus nec locum mortis mee. Si video a sinistris considero demones qui die noctuque querunt animam meam et impedire salutem meam. Si respicio a dextris. tunc cognosco angelos dei qui michi semper bona inspirauerunt et a malis retraxerunt. quibus heu non satisfeci nec eorum bonas inspirationes secutus sum. Et cum ista semper in me et circa me perpendo et considero quomodo gaudere possum in hoc seculo.

Verbum dei. Exemplum. ccx.

¶ Legitur in scala celi q̄ dum quedaȝ virgo iuuencula magnā haberet deuotionē ad verbum dei ⁊ discurreret de loco ad locuȝ vt audiret sermones. quidam nobilis attendens eius pulchritudineȝ sollicitabat eam ad actū immundū. Que nullomodo acquiescēs dum semel per viaȝ iret ad sermonem iste nobilis cum equo cucurrit post eam vt eam raperet. Q̄d illa attēdēs cum lacrimis rogauit deum vt per virtutem sui verbi cō seruaret virginitatem suam. Statim deus misit sibi subsidiū suum. ⁊ vertigo adhesit capiti equi militis. ⁊ precipitando eum in aquaȝ submersit. Dum aūt ista audito sermone deum rogasset vt per virtutem sui verbi resuscitaret eum. post paruulā horam ille surrexit ⁊ mirabilia de inferno ⁊ de vtilitate audiendi verbuȝ dei narrauit. vnde conuersū9 licet esset ignoran9 cō tinue predicabat ⁊ loquebatur de deo. .ccxi.

¶ Narrat iacobu9 de vitriaco q̄ erat quidam rusticus qui nunq̄m volebat audire verbum dei. Qui cum esset mortuus et ad ecclesiaȝ delatus. ⁊ sacerdo9 ⁊ alij clerici officium funerale legendo ⁊ cantādo facerent. imago crucifixi cepit obturare aures suas manibus a cruce retractis. Quod cū omnes circū stantes aspicerent ⁊ mirarentur ait sacerdo9 ad pp̄lm. Vos scitis q̄ iste nunq̄ȝ voluit audire verbū dī ⁊ ideo est nunc in manu diaboli. ꝓpter quod deus obturauit aures suas9 ne audiat preces quas ꝓ eo fundimus. Sicq̧ intermittentes orationes pro eo tanq̄ȝ damnato corp9 eius in agro cū bestijs sepeliebant. Vsura ccxij

¶ Legitur in libro de septē doi9 q̄ frater wilhelmus pictauiensis minister ordinis fratrū minorū ꝑdicauit in quadam ciuitate q̄ quidā frater ordinis sui homo valdē religiosus vidit ī quadā visione hominem vnū in medio flāmaruȝ ꝓstratum. de cuius vtero ꝓcedebat arbor alta. in cui9 ramis homines diuersi masculini ⁊ feminini sex9 sursū pedibus ⁊ capite deorsum suspensi erant. qui omēs flāma ab imo procedēte diuersimode ⁊ acerrime torquebantur. Sed ille qui in fundo iacebat super omēs alio9 maxime cruciabat᷑. Et cū ille frater qui hec videbat quereret a ductore suo quid hoc esset ille respondit ei. Ille qui iacet in imo pater fuit ⁊ principiū generationis istorū omniū. Et fuit pauper ⁊ per vsuras9 ascendit. Alij hoīe9 sunt filij sui ⁊ nepotes qui ꝓcesserunt ab eo in quib9 ipse delectabatur. ⁊ torquentur quia fuerunt imitatores sceleris paterni. ⁊ quia ꝑ vsuras acquisita possederūt nec restituerunt. Pater autē super omnes torquetur videndo eos qui per euȝ in hoc tormentū venerūt. Et ꝑ oībꝫ hij9 pena ei cumulat᷑. ccxiij.

¶ Legitur in vitaspatrū quomodam quidā vsurariu9 habuit duo9 filios quorū vnus cōpunct9 in sermone verrbi dei dixit patri suo.

Pater si moreremur in hac vita. tunc moreremur in corpore et aia Ergo reuertere et redde vnicuiqz quod suum est. Cui pater et ali? frater indignanter responderunt. Debes tu esse noster confessor va de si sic mori volueris et nos permanebimus in bonis nostris. Qui tacuit et iuit ad heremum et pauperē vitam ducens seruiuit dño ihesu. Tandē moriuntur pater et frater i vsura et in iniustis bonis. Cumqz heremita vir religiosus audissz patrem suum defunctū et fratrem. misericordia motus rogabat statuz eorum notificari ei. De? igitur misericors non frustrabatur eū a desiderio cordis sui. Vna igitur dierū cum esset in oratione sua venit angelus dñi ad eum dicens. Fiat tibi quod petisti. Et manu euz ducens peruenit ad locum quem nesciebat. Cumqz sic ductus fuissz per angelum vidit magnum mōtem. et dixit angelus ad eū. Vis modo videre et audire patrem tuū et fratrem? Qui cum responderet. volo. vidit vallez montis fumigātem et audiuit mirabilem vocem. Et primo vidit patrem suuz bullientem in igne sicut vnum pisum in vna mgna olla Qui dixit. Ve ve ve ve maledicta hora in qua cōceptus sum et venter qui me portauit. Quem cum audisset heremita tremuit et dixit. O pater mi es tu hic. Qui respondit Sum dilecte fili benedictus sis. quia timuisti deum et cauisti speluncam et penā istam horribilem. Sed caue tibi et seruias deo. Et cum sic loquerētur ecce venit frater suus sicut pat in igne natādo infra et supra sicut pisum in olla. et cepit filius maledicere patri in penis dicens. Maledictus es tu pater in eternum. qz iniusta bona tua super me hereditasti. et sic me damnasti. Et ecōuerso pater ad filium dixit Maledict? sis tu fili quia propter te talia iniusta bona acquisiui et retinui et propterea in hanc penaz descēdi. Quibus ait filius heremita. Possunt ne vobis aliqua suffragia iuuare vel prodesse? Qui responderunt. Non. quia in inferno nulla est redemptio. et sic cum magno eiulatu recesserunt ad penaz infernalem. Heremita vero rediēs ad se. penitentiam maiorem egit i conspectu domini q̄m prius. et sic saluatus est a pena. .ccxiiij.

Fuit quidam sanctus vir qui desiderauit videre penas damnatorum et gloriam beatorum. Hic ductus ad infernum ab angelo int alias multas penas vidit patrem cum filio. et dicebat pater filio. Fili maledicta sit hora i qua te genui. quicquid pro te feci sit maledictum. quia propter te fact? sū vsurarius. vt tu in seculo in abūdantia remaneres. et multa alia dicebat filio maledicendo. Filius vero econuerso dixit patri. Maledicta sit hora i qua genuisti me. quia me non docuisti dei precepta nec facere penitentiam. nec audiē vbū dei. nec alia bona. sz docebas me supbire i vestibus i moribus et

falsas venditiones et opationes et sic de alijs. et non me corripuisti de multis malis meis. ideo dam natus sum in inferno. Tunc ait ille scus angelo qui eu duxit. Malu est videre ista et audire. Tunc accepit eu angelus et adduxit eu in paradisu vbi vidit patrem et filium cogaudentes. et dicebat filius patri Pater bndicaris a deo quia tu me fecisti lras addisce. tu me ad predicatione et ecclesia sepe iuitasti. et me corripuisti cum excessi in aliquo. et insuper multa bona et salubria me docuisti. sciz precepta dei. deu timere. et ipsuz super omnia diligere. et differentia inter virtutem et vicia et premiu virtutum et premiu viciorum pter que saluaui animam mea Et hijs similia dicebat pater econuerso filio. et multis benedictionibus benedixit filiu.

Magister iohanes ccxv
de villa abbatis sabinensis eps cardinalis dicit. qp fuit quidam fenerator que cu moneret sacerdos suus ad penitetia semper dicebat bene adhuc facia. quia satis est adhuc de tempore. Similiter in infirmitate bene adhuc facia dicebat Et cu improbe instaret sacerdos videns periculu ille subito rapitur quasi mortuus. et cum rediret statim et adhuc instaret sacerdos clamauit eger. O penitetia vbi es? De cetero penitere non valeo. hoc iudicante iusto iudice. quia du facere penitentia potui non volui. Et hoc dicens mortuus est. ccxvi.

Jacobus de vitriaco refert qp cu quidam fenerator no posset induci a sacerdote suo qp restitueret totum. vocauit vxorem et filios et amicos suos et ait eis. Sacerdos dicit qp no possim saluari nisi restituam totu secundu voluntate eoruz a quibus accepi. Sz quicqd dicat. ego cu deo facia pacem. Fecit ergo tale testamentu. Diuisit pecunias in tres partes. vna dimisit vxori. alia pueris suis. tercia reposuit in sacco. faciens suos iurare qp secu eos in sepulchro suo reponeret. vt cuz cerneret iudiciu si impeteret eu de aliquo haberet vnde posset ei placari offerendo ei Eo aut mortuo et facto vt preceperat pedissequa domus facti conscia dixit cuidam quem amabat qp si eam in coniugio duceret doceret eum quo diues fieret. Et cu illo pacto firmato secretum ei reuelauit. Cu aute ille venisset de nocte ac aperuisset sepulcru. inuenit bufones dicte pecunie denarios ardentes per os eius accipientes. et de ventre iteru extrahentes et iterum reponentes. Qui eo viso timuit. et clauso sepulcro fugit factum denuncians In quo perpenditur qualiter demones eius animam in inferno torquebant cu pecunia sua. si sic torquebant corpus suum in sepulchro. Alibi legitur qp demones pecuniam in sartaginibus visi sunt liquefacere et in os defuncti illius refundere dicentes cum horribili clamore. Auruz sitisti aurum bibe. Istud bene attendant auari vsurarij qui spem suam ponunt in pecunia suam.

Rsolum. ccxvij.

¶ Sacerdos erat apd alexādriam saturni tirannus noie. Hic q̄si ex responso numinis adorātibus i templo nobilibus quibsq; et primarijs viris quoruz sibi matrone ad libidinē placuissent dicebat saturnuz sibi precepisse vt vxor sua pnoctaret i templo. Tū is qui audierat gaudēs q vxor sua digtione numinis vocaretur. exornatam comptam insuper et donarijs onustā ne vacua sciz repudiaret̄ cōiugem mittebat ad templū. In conspectu omniū cōclusa intrinsecus matrona. tirānus clausis ianuis et traditis clauibus discedebat. Deinde facto silēcō p occultos et subterraneos aditus intra ipsum saturni simulachrum patulis crepabat cauernis. Erat autem simulachrū illud atergo excesum et parieti diligenter adnexum. ardentibus q; intra edem luminibus intente supplicantiq; mulieri vocem subito p simulachrum eris concaui proferebat. ita vt pauore et gaudio mulier trepidaret q dignā se tanti numinis putaret alloquio. Postea vero q̄m libatuz fuerat. vel ad cōsternationē maiorem. vel ad libidinis incitamentum deseruissz numen impurū. arte quadam linioli obductis repēte lumina extinguebantur vniuersa. Tunc descēdēs obstupefacte et consternate muliercule adulterij fucuz profanis cōmentationibus inferebat. Hec cum per omnes miseroruz matronas multo iam tempoē gererent. accidit quandam pudice mentis feminam horruisse facinus et attentius designantem cognouisse vocē tiranni. ac domum regressam viro de fraude sceleris indicasse Ille de iniuria coniugis immo potius sua ardentius inflammatus inscriptū tirannum ad tormenta deducat. Quo conuicto atq; confesso ceāis q; fraudibus reuelatis. pudor omnes et dedecus paganorum puasetat domos. adulteris matribus incertis patribus liberis spurijs depbensis. Quibus diuulgatis et proditis raptim cum simulachris et edibus excidebantur et crimina.

¶ Rsolum. ccxviij.

¶ Iā vero canopi quis enumeret superstitiosa flagicia. vbi pretextu sacerdotalium litterarū. ita etenim appellāt antiquas egiptiorū lrās magice artis erat pene publica scola. Quem locum velut fontem quendam atq; originem dmonū in tantum venerabantur pagani. vt multo maior celebritas ibi q̄m apud alexandriam haberet̄. Sz de huius quoq; monstri erroē cuiusmodi originem tradant absurdum non erit paucis exponē. Ferunt aliquando chaldeos ignē deumsuum circumferentes cū omnium prouinciarū dijs habuisse conflictum. quo scilicet qui vicisset hic esse deus ab omibus crederet̄. reliquarum prouinciarū dij eris. auri. argentive. aut ligni. aut lapidis. aut ex quacunq; materia constabant. que per ignē procul dubio corrumperentur ex quo ig

nis locis omnibus optineret. Dec cum audisset canopi sacerdos calli duz quiddā excogitauit. Ydrie fieri solent in egipti partibus fictiles vndiqz crebris et minutis admodum foraminibus patule. quibus turbida aqua desudans defecatior ac purior redditur. Haruz ille vnam cera foraminibus obturatis. desuper etiam varijs coloribus pictam aqua repletaz statuit vt deum. et excisum veteris simulacri qd menelay gubernatoris ferebat caput desuper positū diligēter aptauit. Assunt post hec chaldei. initur in conflictum circa ydriam ignis accenditur. cera qua foramina obturata fuerant resoluitur. sudāte ydria ignis extinguit. sacerdotis fraude canopus chaldeorum victor ostenditur. vnde ipsuz canopi simulachruz pedibus perexiguis attracto collo et quasi sugillato ventre tumido in moduz ydrie cū dorso tereti formatur. et ex hac psuasione velut deus victor omniū colebatur.

Finit distinctio nona.
Incipit distinctio decīa.

Incipit decima et vltia disticcio Speculi exemplorum in qua habetur exempla que aut verissima relatione didici. aut i libris teutonicis scripta inueni vel ipse facta cognoui. Verum vt pulchro atq3 ierarchico ordine a summis ad inferiora descēdamus. primo loco ea exēpla ponenda sunt que speciali quodam intuitu ipsam diuinam naturam conspiciunt. secundo que beatam virginem mariam concernūt. tercio ea narrabimus q angelicam naturaz consequunt̄. quarto que ad probos virtuosos q3 homines pertinent differemus. quinto vero et infimo loco non abre ea locabimus que inprobi atq3 peruersi homines aut passi sunt. aut fecerūt. qui ordo facile patere poterit curiosius singula intuēti.

¶ Quod spiritus sanctus desperatum iuuenem ad spem venie sua benignitate erexit

Exemplum primuz

Erant duo fratres vterini honestis satis ortiparētibus qui causa discendaruz litteraz missi ad studiū parisiense. etsi parili voto ciuitatem intrauerant dispari tamē et nimis contraria via incedebant. Nam iunior vtpote timens deum negocium ob quod ad studium venit diligentius p sequens litteris operam dabat. instabat lectioni. deuotioni animū inclinabat. et ne sese aliena malicia ab ingenita probitate subuerteret prauorum solidacia vt perniciosissimam salutis sue pestem studuit euitare. Ornabat moribus pueriles annos etatem virtute vicebat. Senior vero per alios tramites non tam incedens q3 deuians velut erratica ouis per viciorum anfractus ferebatur. et dimisso studio oblitaq3 causa ob quam venerat insolentibus quibusdaz socijs iunctus nobile tempus lusibus deducebat. vacabat potibus. taxillis paternam substantiam distrahebat. et qd hijs omnibus infelicius erat vsq3 adeo femora sua meretricibus inclinabat vt velut ingētem quandam iacturam passus igemeret si quauis occasione vel vnum diem absq3 fornicationis crimine transegisset. Cumq3 sic continuata malitia mlt plurimos dies peragerent. cresceretq3 vehemēcius semel inchota peruersitas. cepit inproba iuuenis fama aerem ipsū inficere puriorem. et ad omnium nares tam horrenduz quendā scelerum fetorē ingērē. vt nō studentes modo sed etiam plebeia mltitudo reprobam eius vitam icipere abhorrere. Quod cuz iunior frater didicisset. semel. bis. ter. iterū atq3 iterum fratrē postulabat vt intuitu tremendi iudicij a tantis sceleribus aim reuocaret. Sed cū ille ferreo quodā seu eneo pectore saluberrima monita indies refutaret nolletq3 finez dare tante miserie. iuuenis zelo fraterne salutis accensus lacrimatus est dicens. Spernis germāe dulcissime spiri

dei te nunc per me ammonentez et quasi ludum paruulorum quicquid minatur irrides Veniet veniet dies illa et cito veniet. qua te spiritui sancto taz obstinata mente restitisse penitebit. Et hijs dictis tristis abscessit. Interim tamen anxie satis petens dominum vt ipse durissimum fratris animuz ad penitentiam emolliret Dominus autem qui non spernit vota piorum nolens pijssimum iuuenis animuz tam acerbis tristiciarum procellis diucius agitari repentina et grauissima infirmitate fratrem percussū ad lectum prostrauit In quo cū iaceret et pauida mente que fecisset recoleret incepit miser multitudine scelerum pressus ad baratrū desperationis proruere. Quadaz igitur nocte vidit virum quēdā veneranda tectum canicie. vultu decorum et fulgida stola vestitū sibi assistere seq3 seuerius intueri Vnde quia semper presumit seua perturbata conscientia. animo et mente consternatus cepit toto corpore tremere. et territis luminibus in seniorem versis quisnam esset q̄ intempeste noctis caligine ad se terrendum venisset inquirere. Et senior. ego sum inquit pater celestis qui te cum non esses creaui. q̄ tabidis tuis membris vitam infudi. qui animaz potentijs et corpus sensibus illustraui. q̄ solem lunaz et sidera ad tuum obsequiuz celis infixi. qui te nimia caritate diligēs vt deserta malicia virtutibus animum dares vt ageres penitentiaz vt corrigeres vitam frequenter ammonui. Sed nunc eo q obstinata mente monita salutis hactenus semper abieceris veni ad te vt dicerem tibi q sis filius mortis perpetue. Hac igitur responsione confusum et graui sudore madentem reliquit. Cumq miser per totum reliquum noctis et posteram diē timens ac tremens illam horrēdā horam expectaret. qua secundū celestis patris oraculuz ad eterna fuerat supplicia meaturus. proxima nocte venit ad eum iuuenis quidam vir priori vultu haud multuz dissimilis nudus corpore coronatus sentibus. crucis grauissimam trabem ferēs in humeris. qui per lacerum vulneribus pectus abūde satis sanguinem videbatur effundere. Hic cum propius accessissz et iuuenem vtrum ne se agnoscēt interrogasset. respondit ille Non agnosco. sed meo iudicio illi qui me hesterno vesperi mala denunciatione deterruit videris esse simillimus Et ille. non mireris inquit me similem illi cum quo michi est vna diuinitas equalis gloria coeterna maiestas Sum enim ihesus cristus filius dei q̄ hūani generis miseratus erroēs de celi sedibus in intemeratum virginis vterum descendi. vnde tanq̄3 sponsus egressus de thalamo vt te redimerem misero apparui mūdo. vbi post famem. sitim algorem tandem captus sum. iudicatus sum morte turpissima condempnatus sum. Verum quia tu infelix tantis benefi

tijs te pbuisti immemore. nūc vei ad te vt te filiū mortis eterne pronunciarem. Et hijs dictis proflu entez e latere cruorem manu com prehensum in iuuenis vultuz pro iecit. Sume inquit in confusione preciosum sanguinem qui ceteris in redemptionem effusus est. et hec agens disparuit. Tunc iuue nis omni vigore corporis commis so. perdita spe obriguit. tremuit expalluit. et quo se de cetero ver teret ignorauit. Misit tamen nun cium ad fratrem suum. qui cum venisset vidissetq3 flebilem satis fratris effigiem concussis vehem ter visceribus cum eiulatu plora uit. quomodo inquiens tam velo citer expalluit quondam illa faci es decora. et solitum robur fortissi mi amisere lacerti? Quid tibi fa ctuz est frater mi q me iam nunc illa miserabili frōte deterres. quā paulo ante desiderauerunt oculi inuisere puellarum? Quo abijt purpureus ille rubor genaruz tu arum. quem me reclamante velut acerbum laqueum feminij pudo ris ante oculos ferebas continenti um in choro feminarum? Vbi sunt nunc illi insolentissimi soda les tui. magistri tui qui te totiēs a meo latere rapuerunt. ⁊ nunc in baratro tam vaste desperationis reliquerunt? Oportuerat certe fra ter mi saluberrima illa monita me a quibus te paulo ante a nephan dis operibus nitebar cohibere non refelli. ne in hanc miseram iactu ram florentis iuuente deuenires.

Vide nunc an me falsum vatez ac ceperis cum te spiritui sancto resti tisse doliturum non tam dixi quā prophetaui. Dic tamen michi quid accidit q consternata facie et tremulis membris tanto sudore madescis. Si aduersa valitudo in causa est forti animo esto. plu res de grauioribus etiaz infirmita tibus conualuerunt. Si te pecca ta terrēt. propone emendam. ve niam pete. dole non despera. Quip pe est clementissimus dominus de us qui in puncto temporis penitē ti latroni non modo veniam tribu it. quin etiam paradisum spospō dit. Ad que verba paululum eri gens moribunduz caput et omnē rei geste narrans historiaz. dam nauit inquit me scelestum filiū ce lestis pater. ihesus cristus filius dei cruore in meum vultum proie cto sanguinem pro me effusum perditum designauit. Quocirca dulcis germane non valeo sub tā tis testibus dampnationis mee. e tiam si sanguinem fleuero de salu te presumere. Stat namq3 firma super me eterni iudicis censura. re media penitentie vacillabunt. Tunc frater cum ingenti fiducia. etsi te inquit pater cui ascribitur veritas impenitentez adhuc dam nare visus sit. et filius dei cui assi gnatur iudicij equitas te i peruer sa voluntate iacentem sanguinis sui participatiōe indignum ratus sit. nec vel sic desperandum est il li. cui tempus datum est peniten di. Acquiesce igitur vel sero mo

nitis meis et proponens emendã scelerum maculas pio lacrimarũ imbre deterge · lugubri ore · pro fundis suspirijs presbitero ventu ro vulnera detege · quis scit si spi ritus sanctus qui teste bernardo est benignitas dei · et idem ipse de us ita penitentem absoluat His verbis fratris paululum consola tus iussit adesse presbiterum · Qui dum venisset totus in lacrimas re solutus cum tanto dolore animi sui peccata quibus deum offende rat confessus est · vt interrumpen tibus sermonem gemitibus vix mentis conceptum valeret expri mere · vix lacerata et semirupta v̈ ba proferre · Qua confessione ri te celebrata · et sacra vnctione · et participatione dominici corporis munitus · tempus quo ex hac vi ta esset migraturus expectabat · Sequenti igitur nocte venit ad eum alius quidam vir prioribus non disparem habens vultum ful genti alba vestitus · habens in de xtera scapula niueam quandam columbam · Is cum propius ac cessisset dulci quadam beniuolen tia vultum serenans clementes o culos in infirmum cõtorsit Quod cum iuuenis aduertisset tum ob veram penitentiam · tum etiam ob beniuolentissimos vultus persone apparẽtis animequior factus est · Quis tu es domine inquiens · qui ad me venire dignatus es · quiq; me tam pijs conspectibus conso lari videris prioribus visionibus perterritum? Et ille Ego sum in quit spiritus sanctus qui a patre filioq; procedens vnius sum cum ipsis potentie · Et idcirco nunc ve ni ad te vt nunciarem tibi dimissa esse peccata tua · et peruium iter patere ad regna celestia transitu ro · Ad que verba quasi ex bara tro desperationis resurgens ait · O pater pauperuz · O consolator merentium animorum O omniuz miserorum dulce refugium quid est quod audio? Num patebunt celestes value michi quem pater et filius reum mortis esse contesta ti sunt · cui perhennes flammas minati sunt · a quo tam crebre q̃z impudēter offensi sunt? Nuz hac mea exili penitentia hoc terribile decretum incommutabilis verita tis poterit immutari? Ad que spi ritus sanctus respondit · Forti a nimo esto · nec de salute vacilles Validos habet penitentia vera la certos · ipsi terrifice maiestati vio lentiam infert · vincit inuincibilẽ mutat incommutabilem · placat irascentem · Sed ne te diucius p̲ traham · perseuerans in penitentia quam cepisti dispone domui tue et virtutibus quibus potes interiz thalamum orna · post triduum veniemus ad te vt animam tuam supra astra ferentes gaudijs cele stibus inuehamus · Et cum hijs spiritus sanctus disparuit · iuue nis post triduum obijt · et ad reg̃ celestia ob veram quam habuit penitentiam felix migrauit ·

¶ Quomodo iudei corpus

cristi in partes sciderūt et miracu losum sanguinem de eodem corpo re effuderunt. .ij.

Quamq̄z iam non loquatur propheta. et pene cessasse viden tur miracula dei. mūdusq; ipse ca rismatibus diuine clementie vide atur orbatus. ne tamen piarum atq; simplicium mentium fides cir ca terrificum sacramentum corpo ris ihesu christi vacillet pariatq; errores. etiam vsq; in nostram e tatem memoriam fecit deus mira bilium suorum circa escam quam dedit timētibus se. Et vsq; nunc tam stupenda mirandaq; circa sa crosanctam eucharistiam prodi gia fulgent. vt etiam perfidas a nimas iudaice plebis sui fulgoris claritate verberet. innatamq; he breis caliginem magis magisq; di scuciat. Sed quia adhuc iacent ī tenebris prodigia lucis. me scri bente. etsi non vniuersa plura ta men proiecto longius modio su pra candelabrum omnibus lucem fusura locanda sunt. Et in primis de hijs que circa venerabilem ho stiam facta sunt in vratisslauia q̄ teuthonice breslou nūcupata est et in regione bohemie sita loqua mur. In hac siquidem ciuitate ne scio qua necessitate ciues compul si in illis quatuor temporibus que post crucis venire solent solemnē satis processiōem fieri statuerūt. in qua vt facilius offensos oculos diuine maiestatis ad clementiam prouocarent corpus christi ihesu filij sui cui pre reuerentia nihil ne gandum arbitrati sunt cum debi ta veneratione portauerūt. Quod cum facerent et deuote plebes pas sim per loca in terraz prorruerent a exilem hostiam seu dominum de um vt erat adorarent. perfidi iudei qui forte in suis sinagogis latescē tes hoc viderant ceperunt inuicem arridere. eousq; scilicet processisse cristianam simplicitatem vt eam ipsam hostiam quam hij ipsi cri stiani manu confecerāt. ignis flā ma decoxerat. ferrum egit in for mam creatorem celi et terre maris q; confiderent. Vnde inuicem com municato consilio statuerūt se nō parcituros pecunie dummodo hu ius rei veritatem possent experiri Pertransitis igitur non multis di ebus cum quodam vesperi fere v niuersi iudei prenominate ciuita tis in vnam domuz congesti essēt celebrassentq; leta conuiuia. pre buit vinum perituris audaciam. et vocantes ad se custodem in in tempesta noctis caligine. erat enī hora noctis quasi vndecima. ecce inquiunt in hoc vno stat huius quem cernis sacri conuentus sum ma consilij vt experiri velimus v trum illa hostia quam christiani adorant deus sit. vtrum quoq; pa nis ille materia re forma ac natura reclamantibus in carnem transiuit et sanguinem. Quid igitur dabi mus tibi vt tu cui huius hostie est commissa custodia nobis eam tra das? Stabat attonitus hac no ua peticione infelix custos et va rijs cogitationum procellis estua

bat. Hinc eum a nephando com merdo retraxit timor. illic attra xit auida nummi execranda cupi ditas. atq sic estuans expectan tibus iudeis protelabat responsu Dicit ergo ei. Quid ageris fru stra cogitationum fluctibus a no bis ingratas moras intexis? Si vis nobis tradere hostiam quam optamus. non te id gratis actu rum rere. quia triginta aureos da bimus tibi. At custos audiens se pro exili hostiola tanta capturu breuissima consultatione cum vx ore prehabita. nam et ipsam ad duxerat data manu isaustis emp toribus commercium scelestu fir mauit. ea tame lege promissa vt rem secretam reseruarent Placet vniuersis prouida viri conditio Vnde misso cu custode vno ex e is qui hostiam ferret triginta au reos tribuerunt. Pergunt igitur ad ecclesiam simul. et reserans ta bernaculum alter iudas. dominu deum et creatorem suum perfidis iudei manibus deferendum assig uit Hijs ita patratis abijt custos in domum suam. sed iudeus cum ad eos qui se misissent intrasset e leuato in sublime corpore ihesu cri sti. hic est inquit panis ille que cristiani in carnem transisse dicut et sanguinem. Videamus igitur nunc in eo quid lateat Posita est itaq mesa impositaq hostia qua blasphemauerunt. conspuerunt et incidentes cultris atq lanceolis perforauerunt. et sic rursum filiu dei crucifixerunt Cumq hec con tinuato furore peragerent. fierent q furendo seuiores cepit exigue molis hostiola tam copiose cruo rem sparsim per incisiones effun dere vt per madentem sanguine mensam hostie porciones bacil lacq diffluerent. Qua re persi da multitudo in clamore concita ta quidnam hoc esset obstupuit Ad quorum clamore diuino nu tu vigiles qui custodiebant ciui tate excitati iactato per fenestra rum rimas visu rem vt facta erat didicerant. Qua propter in lacri mas resoluti insolitis clamoru stre pitib dormietes ciues excitabat. qui cum quid factum esset cogno uisset vlulatu fletu gemitibus to tam ciuitatem perturbabant. Ad sunt subito vexilla cristi cum cru cibus. a accensis in breui no pau cis luminibus vt graui iniuria of fensum celi terreq creatorem de mulceret concines clerus procedit Sed dum propius accessissent at q ipsi vidissent regem glorie in proprio sanguine fluitare proie ctis vexillis et crucibus sese per prona in terram proiciunt. vbi ca tibus eorum in gemitus commutatis o glorie vaste sacrariu inquiunt quis te tam grauiter vulnerauit? quis sanguinem tuum tam imma niter fudit? quis te tam atrociter in partes dissecuit? Ve illis ince stis manibus qui te generosu sa guinem mortalium oculis viden dum prebuerunt Sacius enim fu isse te sub tegumento sacramenta lium specierum lumine fidei qua

corporalibus oculis intueri. Cum
qz hec hijs qz similia saucij doloe
dixisset. surgentes a terra mensam
ipsam cum corpore in sanguine p
fluente missis cantu fletibus ad ec
clesiam detulerunt. Ubi cum de
bita veneratione collectis corpo
ris partibus et congesto in vascu
lum sanguine mensam ipsaz in pu
blico loco omnibus visendam su
spendunt. Verum ne frustra cla
ruisset tam insigne prodigium iu
deorum qui hec viderant quidam
quidem ad fidem conuersi sunt et
sacri baptismatis vnda renati.
Quidam vero in sua perfidia per
manentes vsqz ad centum quinq
ginta. si tamen me numerus non
fallat. flammis iniecti sunt et tra
gedie p se facte digna supplicia
susceperunt. At uero custos vt in
nullo a magistri sui iude successi
bus deuiaret. exterrens populum
horrendis quibusdam ac despera
tione plenis clamoribus vna cuz
vxore sceleris conscia laqueo su
spensus interijt.

¶ Quomodo diaboli qui ita fa
cti sunt vt nullum vererentur di
uina virtute compulsi sacramento
corporis domini nostri ihesu chri
sti reuerentiam exhibuerunt.

.iij.

¶ Eo tempore quo triumphis
clarus dux burgundie philippus
sicut et ceteras sue ditioni subie
ctas prouincias comitatum hol
landie non ambigua prouidenti
a amministrabat. circa alcmariaz
eiusdem comitatus famosum opi

dum in monasterio regularium
cilo vulgari vocabulo nominatū
firmissima relatione didici contigis
se. Quod scilicet quodam tempo
re dum custos prefati monasterii
in hora surgentis aurore fratres ad
primas concinendas campane cō
pulsu conuocaret. audiuit post ter
gum numerose cuiusdam multi
tudinis strepitum insonare. Et
cum scire cuperet quinaz hij eent
qui citra aliorum hominum cōsue
tudinem moremqz ea hora ad su
am ecclesiam commeassent. pau
lulum in obliquum reflexa ceru
ce. ne forte indisciplinato ituitu
intrantem in ecclesiam plebez scā
dalisaret. vidit venire quendam
procerum statura vrum nigra pen
dulaqz tunica indutum. et scapu
pulis more picardico tumentib9
pilleum sublime in capite deferen
tem. habentem quoqz in pedibus
longissimis rostris calceos premi
nentes et familiam se subsequen
tem multam nimis. Quem cuz p̄
dictus custos aliquem principez
ob ducis negocia exequenda ab
haga comitis missum suspicatus
est et officium inchoatum imple
uit. Sed dum compulsum com
pane diucius protelaret. pertesi
demones. nam illi erant quos vi
derat odiosam vocez subito per val
uas chori cum fragore irrump ūt
raptas sedes scamnaqz confuso or
dine in prostratum terrore mona
chum iaciunt. Quo facto compre
hensam monstrantiam in qua cri
sti corpus ihesu christi summa ve

neratione dignum resedit. mani bus violenter contra inuicem pres sis seu fluidam glebam infra fu pracq; vsq; ad corpus ihesu chri sti indignius compresserunt. Cor pus tamen ipsum in cuius hono rem omne genu flectenduz est. quod etiam baratra tremunt inta ctum immolatumq; reliquerunt. et sic aquilonari chori vitro ita vt nec reliquie quidem remanerent secum sumpto cum ingenti tumul tu tota illa demonum multitudo versus feruidum tempestatibus mare ferebatur. At vt vesani fu roris sui vbiq; insignia remanerent totum illud vsq; ad mare ab ec clesia iter tragedijs replet. Siqui dem hic euulsam radicitus arbo rem strauit. illic pendulis frondi um lacinijs et vi fractis ramis sa licez reliquit. hic prodiga lactis vacca repentina clade percussa ē. illic pascens equus interclusis dē tibus gramine terre relisus occisus est. vbiq; praue maiestatis insi gnia relinquebant. Custos vero diuino presidio sensibus redditus vsq; hodie. nisi me fallat opinio mirandum orbi prodigium volen tibus audire denunciat. Patet ex hoc crudeli facto quāto odio ma ligni spiritus flagrent aduersus genus humanum quorum totus conatus est genus humanum se cum perdere. vt cū ipsi miseri sint miserie socios q̄z plurimos habere possint cum iuxta vulgatum pro uerbium. Solacium sit miseris socios habere in penis. Quippe q̄ mali sunt et tanta malitia plei vt a malis inferendis abstinere non possint. Quomodo enim ignis q̄ calidus est non potest non calefa cere id cui admotus fuerit. Et quomodo sol qui lucidus est imo fons luminis non potest non illu minare aerem tui presto est. I ta etiam maligni spiritus a malo faciendo cessare non possunt nisi di uina bonitas eos seuire prohibe at.

Quomodo quidaz a demone percussus virtute venerabilis sacra menti miraculose sanatus est. .iiij.

Sunt iam ni fallor elapsi no uem anni q; quidam vir in villa non longe a traiecto iferiori sita vesperi dum sol vergeret ad occa sum quippiam facturus solus egre deretur in proximaz domui siluā. vbi cum esset nescio quo iudicio dei vidit quidam gigantee magni tudinis vir terribilem habens vul tum Is pugno percussum sub ge mibus virum eiulantem alacius et auxilium inclamātem prostrauit abijt nusq̄z comparuit. Quo fa cto familia domus ad flebilem vi ri clamorem perterrita surgit. ac ingrediens siluam virum querit et inuenit. Cumq; pallidum vultu perdita voce et versis horrendius luminibus videret iacentem. quo niam mortalia se deseruere presi dia. ad sanctorum auxilia recur rerunt. Percussum igitur iacentē q; virum ad sanctum geronem qui in egmundia vsq; in presens.

miraculis claret cum sufficienti oblatione deferendum deuouerunt. Quo voto non ambiguis spe si de caritate fuso virum etsi omnibus membrorum viribus destitutum. loquentem tamen et sua infortunia enarrantem ad domuz baiularunt. donec ordinatis hijs que ad viam necessaria erant paucis diebus itercurrentibus ad prenominatum sanctum inualidum virum deueherent. Cumqz pertransita positaqz arrepti itineris non modica porcione amsterdammis hollandie parcium non incognitam ciuitatez venissent. vsqz adeo languor inualuit. vt ceu celerius moriturum hominem. quoniam aliud congruentius in tali necessitate hospicium non apparuit ad hospitale cogeretur deferre. vbi cum fere per sex septez ve ebdomadas mortis imperia anxius expectarz quadam nocte pulcherrimam vultu et fulgenti stola vestitam virginem aureum diadema in capite preferentem sibi assistere vidit. et ex clementi pijssime virginis aspectu sumens audaciam. quenam es tu inquit pulcherrima mulier que non verita pauperrimi hominis miseram sortem huc intrare dignata es. presertim cum vultu incessu habitu omnium mortalium decorem felix deuiceris? Ad que virgo. ego sum inquit illa humillima feminarum. miserorum forte refugium. cuius dominus humilitatem respiciens inuiolato pudore matrem dei constituit. et huc nunc veni ad te vt dicerem tibi quod si sanitatez recipere placet te ad sanctum locum ferri precipias. vbi circumductus per venerabile sacramenti insigne tabernaculum celerius amissum robur et fractas vires recipies. Et hijs dictis se in celum virgo recepit. At vir mane facto aduocatam ad se mulierem cui infirmorum custodia incumbebat petit vt se indutum vestibz ad sanctum locum celerius deportaret. Miratur illa ad petitionem insolitam et anhelantem virum morti proximum vel paululum molestare pauescit. Ammonuit igitur eum vt a nocitura sibi postulatione desistens. domino vt animam citius abituram in celum deueherz supplicaret. Sed cum ille quid vidisset audissetqz femine intimassz et ipsa rem adeo agi perciperet aliorum freta auxilio virum vt petijt ad sanctum locuz. sic enim nominabatur ecclesia illa vbi venerabile sacramentum pre ceteris locis sue diuinitatis potentiaz demonstrauit deferebat. Vbi cum eum vt dedicerat circa tabernaculum semel bis ter duxissent in girum quolibet circuitu adauctus viribus tandem integre sanitatis beneficiuz reportauit. et hijs qui se illuc detulissent agilior. exultans et laudans deum peregrinationez ad sanctum geroncm vt vouerat adimpleuit.

Quod virtute venerabilis sacramenti ouis a lupo rapta miraculose liberatur.

Quintuz

Erat in monasterio quodaz deuotus quidam laicus pastor ouium simplex et timens dominum deum. Is cum quadam vice post perceptionem corporis ihesu christi circa custodiam ouiuz suaruz sollicitus custos assisteret. vidit subito venientem e silua lupum q̄ raptam e grege morditus ouez deuehens viam qua venit recurrit. Quod cum laicus frater grauiter ferret cum summa compassione oculos in celum iaciens. o criste inquit pastor bone. o tollens pēccata mundi agne dei quem hodie in cibum sumpsi. hanc captiuaz ouiculam tibi commendo tu serua cōmissam. Nam ego eam raptaz videre possum iuuare non possum. Mira res hac oratione fusa edacissimum animal nec auiditate cibi nec ingluuie sui ad hoc induci potuit vt ouem tali tutori commissā aut lederet aut voraret. Illesam igitur inuiolatamq; reiecit. Quā pastor ingenti gratiarum actiōe deo refusa gregi restituit. et recēs gestum miraculum patribus enarrauit.

Quod beata virgo maria temptatum spiritu fornicationis fratrem a temptatione liberauit. vi.

Erat quidam presbiter deo multum deuotus et naturali quodam castitatis dono refulgens ordinis cruciferorum. cuius etsi michi nomen non incognitum est. nec incerta habitatio. subticere tn̄ vtrumq; volui. ne aut ipsi pudorem. nam verecundus est. aut michi adulationis notam infigerem Is cum a primordijs florentis iuuente fere vsq; ad tricesimum annum vel nullos omnino ob ingeitam castitatem. aut admodum paucos carnalium temptationuz estus persensisset. nescio qua demonis inuidia actum sit vt in ꝓuectiori etate taz grauibus temptationum carnalium fluctibus incīperet agitari. vt de periculo castitatis hesitans grauiter trepidaret. Cumq; demon immundas cogitationes diu noctuq; ingereret et predictus frater profundis suspirijs prodigis lacrimis et sāctissimis precibus ambigua satis victoria recertaret. tandem ad reginam virginum mariam spei sue anchoraz fixit. ipsamq; adiutricem sub taz acerba certaminis mole sibi fieri postulauit. Veruz dū illa non acceleraret presidium. ꝫ texeret moras auxie repugnanti vidit quadam vice in altari coraz quo se in orationem prostrauit v̄ginis marie et beate ghertrudis imagines vel sculptas nescio vel pictas. Sed cum reginam celi aureo diademate renitentem et beatam ghertrudem humiliori velo tectaz conspiceret. vt videlicet inparile meritum dispar habitus denotaret. columbina simplicitate plenus in hunc modum cepit perorare Non debueras virgo maria benedicta me crebrius te inuocantem hactenus protraxisse. et

hucusqꝫ in tuis castris militanti diu sepeqꝫ optata negasse presidia. cum te et vulgatum nomen miserorum adiutricem. et regiuꝫ diadema virginum principem signent. Verum nunc quia grauius seuiente hoste i me video periclitari castra pudoris. et bellum impar viribus meis impositū cerno. atqꝫ ex hoc coniicio hosti in proximo cessura trophea. eo vsqꝫ nouerisrem ꝓcessisse vt hodie felix virgo regium diadema aut retineas aut amittas. Si iuueris fessū manebit tibi. si vero vel adhuc ꝑcantem spreueris. detracta sublimi de vertice corona gertrudis virginis caput ornabo. Et ipsa cum se viderit per me hoc honore preuentam. tantis beneficijs non ingrata a turpibus cogitationum procellis me liberum atqꝫ securū efficiet. O deus quid non facit innocentis hominis sancta simplicitas. Mox enim vt hijs verbis genitricem dei et reginam celi conuenisset. ipsa quasi tanti honoris fastigio nolens priuari. nutantem sibi fratrem ab huiusmodi temptatione tam potenter eripuit. vt post illam horam vsqꝫ in presens tempus dicatur carnaliuꝫ temptationum fluctibus non quassari. sed de tūc accepta puritate nunc quoqꝫ letatur.

¶ Quod beata virgo maria negligenti solita suffragia āplexuꝫ denegauit .vij.

¶ In monasterio regularium ꝓpe swollis vulgari nomie mōs sancte agnetis nominato erat quidam monachus dictus thomas kempis. quem nedum sanctissima atqꝫ innocentissima vita religiosum. verumetiam deuotissima scripta reddidere famosum. Is cū iuuenis esset et dauentrie scholas frequentaret deuoti viri magistri florencij qui congregationi que illic est nomen imposuit regimini se subiecit. atqꝫ eaꝫ deuotionem quam in prouectiori etate copiose abundeqꝫ scribens effudit puer inbibit. Habuit enim deuotꝰ puer inter cetera pie deuotionis sue exercitia etiam illam consuetudineꝫ vt dietiꝫ capta hora certas orationes atqꝫ suffragia de beata virgine maria quasi diurnam pēsionem exsolueret. naꝫ diligebat eam. et vehementi amore sibi iungebat. Veruꝫ quia instabilis et nutabunda est puerilis deuotio cepit et in eo laxioribus velis pia hec consuetudo nauigare. Pedetemptim igitur solitas orationes atqꝫ suffragia primo ad vnaꝫ diem. dehic ad duas aut tres. deīn ad quatuor tandem ad integram septimanam neglexit. et quod magis dolendum est postremo vniuersa postposuit. Quod dum ageret visuꝫ est sibi in visione nocturna quasi staret in atrio predicti magistri florencij vbi duꝫ vna cum alijs scholaribus qui illuc confluebant ad audienduꝫ diuinum verbum auidas aures ad ea que dicebantur inclinarꝫ. conspexit in nubibꝰ celi desuper

venientem dominam mundi. que dum facie decora et fulgenti habitu ad predictum atrium descendisset circuiuit fratres qui illic verbuz dei audientibus loquebant᷑. et nunc hunc nunc illum amorosissime amplexata. gratias videbatur eis refundere ꝙ taz pijs ammonitioibus satagere viderentur ne precium sanguinis dulcissimi filij sui in illis iuuenibus deperiret. At adolescens hec intuens et videns virginem in mulieribus benedictam ruere in amplexus fratrum dicentium. ardeus ⁊ estuās liquescens ⁊ speraus stabat. ⁊ in ipsam amorosum lumen firmius detorquens intra semetipsum dicebat. Paululum expectabo et cū felix virgo caritatis insignia ceteris sufficienter ostenderit. tunc etiam et mihi. qui eam etsi non digno saltem possibili amore prosecutus sum. habebit amplexuz caritatis offerre. Sed heu quia sepe in contrarium vadunt spes firme mortalium iuuenis iste osculum sperabat dulce pignus amoris. sed verbum aspere increpationis accepit. Siquidem virgo beata postea quam singulos qui pijs ammonitionibus florentem confluentium scholarium etatem ad meliora prouehebant dulcibus amplexibus demulsisset venit tandē ad predictum adolescentem. et seuerioribus luminibus eum aspiciens frustra inquit amplexum petis sancti amoris hostis acerbe qui exosa amicitie negligētia malo consule fretus. debitam atq; solitam mihi pensionem flammā cium precum non soluis. Siquidez vbi nunc sunt consuete preces tue? Quo solite orationes auolarunt? Vbi mixta suspirijs pia suffragia. Nonne refriguit in te caritas. torpuit amor. deuotio quondam habita vacillauit? Et nunc tu quasi nichil peccatum sit stas et audaci fronte amplexum manes. qui argui magis meruisti. Et indignabunda vultum auertens. abi inquit abi a me. quia amplexibus meis indignus censeberis qui tam facilem precem amate soluere neglexisti. atq; sic iustis increpationibus laceratum relinquens. celis refusa disparuit. Ceterum iuuenis post visionem euigilans discutit conscientiaz. inuenit culpam. proponit emendā Et ne de cetero v̄ginis beate frustraretur amplexib⁹ neglecta dimissaq; suffragia ita legenda rearripuit. vt vsq; in finem vite sue nullo ea die auserit postergare O felix reprehensio que correxit errorem. que amoris federa paululum dirupta resarsijt. que negligentie neuum excussit.

Quod isdem frater thomas per benedicta nomina ihesus cristus et angelicam salutationez se terrentem demonem profugauit viij.

Cum quadam vice predictum fratrem thomam demon vellet deterrere. nocte in teterrima horrendaq; forma eidem appuit

quem cum frater thomas lecto appropinquare vidisset. intremuit primum ad larualem intuitum et quid contra tam horrendi hostis insidias auxilij sumeret ignorauit Tandem diuino spiritu instigatus angelicam cepit salutationem tremula voce. naz vehementer extimuit q̃z melius potuit personare Sed diabolus quasi nihil ad hanc salutationem motus magis magisq; trepido cepit proximare. quousq; monachus in salutatione predicta eousq; peruenisset. vt dominus noster ihesus cristus amen acclamaret. Quod terrificum nomen vbi demon audiuit quasi horrendo quodam tonitruo pauefactus vultum vertit et q̃z citissime potuit clamantis vocem aufugit. Videns igitur frater thomas ad tanti nominis virtutem demonem stare non posse. audacius caput pauidum erexit. et repetitis vicibus benedictum nomẽ ihesus cristus post fugientem hostem inclamauit. et quo ipse clamabat fortius eo vehementius teter spiritus fugiebat. Quod vbi cognouit religiosus vir gratias agens domino deo dixit apud se. Si hoc sanctissimo nomine tam facile possum aduerse potestatis vires infringere. de cetero nolo vt hactenus feci. vel demonum machiamenta timere. vel sub eoruz q̃zuis horrendis minis fide vacillãte trepidare

¶ Quod angelus domini iuuenem quendaz eo q praui socijs se iunxisset data alapa correxit.

Nonuz.

¶ Zwollis opidum insigne traiectensis diocesis est. vbi quod dicturus sum firma didici relatione contigisse. Erat ibi sicut a in ceteris scolis non arguenda consuetudo vt scholarib9 ibidem frequentantibus vno vel duobus dieb9 in septimana concederetur decentibus ludis tensum studendi rigorem paululum relaxare. ne si nimium iuueniles animos idefessa studiositate lacesserent. aut schole fastidium. aut sensuum perturbata ratione incurrerent detrimentũ Nam sicut duratas trabes si nimium flexeris frãges. sic tenera adolescentum ingenia si immoderato rigore grauaueris premes. Pressa enim in sublime ferri non possunt. Modus tamen secundũ quintilianum in huiusmodi remissionibus ille seruandus ẽ. ne aut odium studiorũ faciant negate. aut ocij consuetudinem nimie. Quidam igitur eiusdez opidi scolares hac sua congestione vti volentes eo pacto lusuri campos intrauerunt. vt hij qui ludentes amitterent bibendã illo vespere ceruisiam soli soluerent suosq; victores ab expositione tutarent Cumq; huiuscemodi lusibus diem duxissent in vesperum ac sufficiente simbalo facto remeandum viderent. vnus ex illis qui eoruz signifer atq; dux ad insolentiam videbatur. quoniam inquit sufficiens simbalum lusuum idiãco fcm̃ est

abundatq; pecunia hoc vesperi in potibus consumenda · nunc q2 vrgentibus tenebris est opidum repetendũ · vel semel adhuc ea lege ludamus · vt quisq3 nostrũ victor extiterit quodcumq; libuerit eo pacto alijs imperet vt qui imperantis iussa implere contempserit · vnus et solus future cene soluat impendia · atq; sic lucrata hactenus pecunia in aliud tempus reseruetur · Placet omnibus concepta propositaq; inuentio · et reparato ludo quisq; vt sibi precipere ceteris liceat arte atq; industria qua potest elaborat · Verum q2 frequenter feliciora fata prauis arrident · soleatq; improbos comitari fortuna secundior · is qui omnibus nequior erat iuuante victoria preceptor effectus est · Vnde solemni celebriq; cena completa cunctis imperat se sequantur · Quo imperato surgit nequam a cena · exit ede3 precedit ceteri ignari et nescij quo ituru3 sceleris ducere subsequuntur · Heu res nephanda · Ingreditur lupanar infaust9 lupus · et postq3 completa libidine exiss3 vt · similiter vicissi3 omnes facerent sub penalis pacti euasione turpis helluo imperauit Parent omnes nephando precepto et libenti animo · nam libidine estuabant · quod agere iussi sunt adimplerunt · Vnus tamen ex eis quem nedum forma corporea · que in eo elegantissima erat · decorum effecit · verum etiam probitas et honestas necnon et virgineus quidam rubor pulchris reddiderat pulchriorem · ad exiciale preceptum exhorrens pallentib9 genis intremuit · petijt sodales vt liber sibi preberetur egressus · maxie quia hactenus seruasset inuiolata castra puderis · firmassetq; animo se vita pocius quam virgitatem perditurum · Hijs adolescẽtis verbis non compũcti sed prouocati sodales · vi abstractum e collo palliolu3 tenent · nec se illũ reddituros affirmant · nisi expectantis se femine amplexibus iũgeretur · Num tu inquiunt seruata castimonia vnus et sol9 nostrã omnium luxuriam irridebis ? Tũ iuuenis vt obstinatam sodalium malitiam vidit · non ignarus con silij letos atq; festiuos reinduit vultus · et lacerum doloribus animum serena fronte dissimulans · si omnino inquit libet me vestris ãplexibus habere consortem · valeat nunc felix virginitas et cum id tempus exegerit memorem se faciat q hactenus cum summa veneratione in meis sit laribus hospitata · Et cum hec dixisset rapido cursu se ad cubile meretricis quasi concubiturus ingessit · in cuius limine cum introiturus consistẽt versa in tergum fronte vt minus notaretur sodalibus inclamauit Nu3 solis virgibus celi patebũt · et nõ etiam post adulteria dauid et plures alij regna meruere mansura ? Ad hec sodales in casu3 concitati plausum fecerunt · Ipse tamen anxie satis in intimis cordis

sui penetralibus dominum nostrũ ihesum christum precabatur ne caueam scorti · naufragum vide licet pelagus virginei pudoris ingressus · castitatis dispendia pateretur · Atq; sic introiens fir matis sollicitius forium seris · ne quid cum femina loqueretur ex pectãtes pre ianuis sodales resci rent · et gestientem in suos ample xũs feminam paululum declinãs huiuscemodi verbis affatur Quo niam non ignoro infelix soror q te in hanc miseram infamemq; vi tam non tam pudicitie odium · q̃z capiende pecunie amor trãsmi serit · ausus sum introire ad te · et nunc amotis arbitris colloqui ti bi cum tamen longe sit ab anima mea vt tecuz i pudicitie vastũ pe riculum velim quicquã peruersi a gere vel virginitatem meam quã gratia dei vsq; ad mortem immo latã tuebor tuis aliaruz ve femina rum amplexibus constuprare · Quia igitur me ad te non tam la sciuia inuexit quam compulit te merata malis praua societas · re dimere malo quam violare pudo rem Interim apertis marsubijs nõ contempnendi valoris argenteũ nũmũ ꝑtulit · quem femine tribu ens ait · Sume hunc nummum et secretum habe · nulliq; pandas q saluis virginitatis sigillis abs te hac hora secesserim · alioquin si sodalibus res hec innotesceret se in mea damna armarent · Ac cepit nummum prostituta femi na · et videns pudicam iuuenis ve recundamq; effigiem ammirata est vehemẽter · adolescẽtem tene rum annis tanta moruz honesta te et verborum grauitate stare con spicuum · vt nec in eam nec in q̃z libet polluti cubilis partem pudi cum lumen difiecerit · Unde ad hortata eum ne a propositi sui pu ritate decideret se rem secretam re tenturam spospondit · et in pace abire precepit · At iuuenis cum ad socios expectantes redijsset · et post insolentes discursus et va rios platearum circuitus tempus profunde noctis quiescendum p̄ ciperet ab eis diuisus ad propria commeauit · Verum quia indecẽs fuerat tante probitati taz impro bis sodalibus sui prebere consorti um · non est passus pijssimus de9 qui semper quos diligit arguit et castigat hanc offensam impune pretergredi · sed tanquam beni gnissimus pastor palantis ouicu le sue hoc modo emendauit errorẽ Gradiebatur solus per viam vt i ret domum haud parum in semet ipso ammirans · q potuisset illam metuende leene caueam illesus in tactu9q; euadere · Cumq; talia memorans girato in obliquuz gra du in alium vicuz diuertisset qui recto itinere ad suum hospicium dirigebat · subito vidit ante se p horrende noctis caliginem perso nam quandaz cui9 virilis facies · nam vir videbat̃ micancium astrorũ lumen reuincẽns inuisa plateam luce perfudit · Qui appropinquans exerta manu tanto ictus impetu

in maxillã iuuenis palmam fixit vt vi verberis in terram relisus pal pitaret dicens Vel hoc verbere do ctus praue sodalitatis virulenta contagia vereare. At iuuenis cuz post breuissimam horam casus sui resurgeret visurus quisnam ipsuz tam violenta alapa consternasset nulluz preter se circa se vidit. qua ex re angelum suum fuisse qui di uino imperio ipsum de errore com misso corrigeret nõ ambigua esti matione arbitratus. ad hospiciũ alacer repedauit non minus de p digiosa et profutura sibi correcti one gauisus. quã de verberis acer bitate sollicitus. Ceterum ne fan tasticuz aliquid circa se contigis se iuuenis crederet. et somno se ma gis deceptum esse quã regesta in structum esse putaret. diuina di spensatione factum est q per plu res dies cesa maxilla in tantuz di stensa pelle tumuerit. vt ad aliqt dies in publicuz procedere tanta genarum disparilitate vereretur. O felix iusti rigoris ac celsissimi celis missa censura. que dum vni errorem digno verbere cecidisti. euidens dedisti documentũ poste ris. quãtum deo angelisq displi ceat insontem adolescentum etatẽ insolentibus sodalibus cõmisceri Sed nunc in fine exempli quibz te verbis digne lacerẽ nescio sce leste preceptor. qui duz preuia cõ uentione et penali pacto noueras omnes sodales preceptis tuis pari turos et non ausuros tua violare imperia. quare non iubendo docu isti florentis iuuentutis dignissiaz indolem virtutibus animum dare inuiolata seruarẽ castra pudoris. et diuinis magis quaz tuis iussis corda inflectẽ. nisi qa magistro diabolo idcirco iuberis tam iau ditum ludũ effingere. vt te soda lesq tuos seuus parricida stupra ta virginitate perimeres Sed ex pecta paulisper et videbis tu tui q sequaces q̃z metuendũs iudex egre pertulerit animas rosea san guinis sui effusione redemptas tu is iussis exemplis et consilijs peri isse.

Quomodo quidaz magister parisiensis sciẽtie sue titulos negli gens ad humillima se officia icli nauit. .x.

Postea q̃z magistri gerardi nomine et re magni indu stria atz consilio monasterium regulariũ canonicorum in diocesi traiectensi nomine windesim in toto orbe fa mosum fundationis sue rudimen ta iacta asset. atq in eo viri diuio spiritu feruẽtes sub optima disci plia latescerẽt. baiula fama eos glorificante. nonnulli partaruz re rum diuitijs abundantes in secu lo eductis immo violẽtis precibz raptis ex prefato monasterio pri oribus. in diuersis locis eiusdẽ or dinis claustra ea lege fũdauerũt. vt tam sancta atq iaz recens plã tata vinea diffusis qnaqua versũ palmitibus arentem senio orbez fe lici ebritate infunderent. Inter q̃ et illud monasterium non bassã regularis obseruãtie sedẽ accepit

quod non longe ab opido noert
bernensi felicia sua septa locauit
et nunc diues virtutib9 religione
et sãctitate conspicuum felix ger-
men fecunde deuotionis lõge late-
q3 dispergit. In quo id qd' decũ
rus sum firmissima didici relatiõe
contigisse. Siqdem idez monaste-
rium quidaz non infime fame ma
gister nomine henricus de louaio
qui quondam regimen scolarium
louanij non segniter administra
bat. naz vniuersale studium tũc
ibi non viguit xpõ militaturu9 in
gressus. instãtia qua debuit locũ
postulauit. At frẽs q columne vi
debantur et quorum in acceptan
dis spiritualis militie tironib9 fue
rant vota reqrenda postea q3 per
sone dignitatem. genus. officiũ
patriã et robur inualidum resciuis
sent. cõicato inuicez consilio talia
similiaq3 postulanti rñsa tribueẽt
Taz etsi tuum feruidum pectus
et sanctissimam volũtatẽ non suf
ficiamus debita ãmiratione prose
qui venerande magister. qb9 non
expauisti post tantam vite liber
tatem et preclarum officium ext
fines natiue patrie hos inualido9
lacertos et imbecillez corporis mo
lem huic nr̃e pauptati cõmittere.
et laboribus tuis virib9 incõpetẽ
tibus cõmendare. tibi tamẽ nobis
cõsulim9 vt i tua patria vbi mo
nasteriorum copiosa multitudo ẽ
et ordinũ non cõtẽpnenda diuer
sitas tuuz velis ꝓpositum consum
mare. q2 vt ipse videre potes inhe
ãlitas tua chori nr̃i grauissimam
stationẽ. q̃ etiam robustos q̃sq3
viros lacessit nõ valebit sufferre.
nec dignitas tua ad alia q̃q3 ab
iecta officia que laicos magis q̃3
litteratos decent patit' inclinare.
Hijs similibus q2 vbis ꝓposuerũt
viro rigorẽ ordinis. spiritual' vi
te arduum iter. a ꝓprij corporis in
ualidas viẽs. graduz magisterij.
obedientie iugum assuetis liberta
ti durissimum. Sed venerandus
magister igne spiritus sancti isflã
matus ad hec michil territus corã
omnibus in terram proruens ait.
Ego ad seruiendum dño veni.
veni ad promerendum r̃gna cele
stia. idcirco nec labor michi acer
bu9 erit. nec indigna gradui meo
causabor officia. neq3 tediosa iperi
a suspicabor. per que id quod desi
deãt aia mea quãdoq3 promerear
regnum accipere Hac cõstanti rñ
sione edificati fratres iusserũt virũ
hospicio recipi donec maturius de
liberati quid de eo fiendũ3 esset de
cernerent Interim vir dei auxie sã
tis dñm ac benedcãz matrem eiu9
precabatur vt saluti sue profutu
rum consilium patrib9 inspirarent
et sibi in sancto suo ꝓposito stabi
lem voluntatem cõcederent. Verũ
q2 diues in mia deus non patitur
suam munificentissimaz largitatẽ
auaris licet desiderijs scõrũ supera
ri. grãdi oraculo ac manifesta vi
sione nouelli militis sui preces hoc
mõ effectui mãcipare curauit E
rat eo tpe quo ista agebantur q̃
dam inter fratras cuius i acceptã
dis nouicijs nõ ꝯtemnẽda hẽbat'

auctoritas Js postq̄ʒ culātre sue fatigata vigilijs ac laboribus mē bra collisisset · circumfusam circa se ingenti lumine virginem vidit audiuitq̄ʒ dicentē Dic confratri bus tuis ne viruʒ huuc qui apud vos degit ⁊ cohabitandi vobis lo cum flagitat ausint repellere · qꝛ dominus cum illo est et spirit⁹ sā ctus requiescit in eo Ad quam il le · Que es tu o pulcherrima muli erū que tāta maiestate hec impe ras? At illa · Virgo maria suʒ sin gularissima huius monasterij pa trona · Quapropter celerius que di xi fratribus pande ⁊ sūmope caue ne vel vnum iota horum que im peraui decideris · Cumq̄ʒ post hec verba se regina celi in celos recepis set ⁊ frater significasset audita vi siaq̄ʒ cōuentui · tante virginis istā cias admirati virum cum summa caritate amplexi sūt et ad probā more eis solito receperūnt · At ipē non immemor q̄ꝛ idcirco munduʒ patriam res se suosq̄ʒ reliquerit · vt in omni humilitate ⁊ labore do mino in suis castris militaret · sta tim vt se intellexisset fratribus an numeratum scientie sue sublime⁊ titulos execratus · subulci officiū cuʒ summa istātia sibi cōmitti po stulauit · vt qui eotenus iuuenum magister iformator ac ductor fu erat felici vt sibi videbat̄ cōmuta tione scrophaꝝ atq̄ʒ porcoruʒ du ctor rectorq̄ʒ crearet̄ · Frēs itaq̄ʒ licet eum rē suo statui et tante sci entie indebitā petere non ambige rent · victi tamē iportunitate viri

non facili ammiratione ad tantaʒ humilitatem attomti petitū officiū cōmiserunt · fauebant tamen si bi vt pre ceteris laicis intra quorū numerum sorte accepit in refecto rio monachorū cibum caperet atq̄ʒ solatio latinarum lcionuʒ que sub refectionis tempore legebātur fru eretur · ea tamen lege premissa vt primū q̄ʒ refectorium cōesurus in traret · indutus decentiori veste se fetidi olidiq̄ʒ teristri quo in porco rū caueis vti solebat induuijs spo liaret · ne sciʒ turpi odorū fragran tia teneriores mōachos ad nause aʒ prouocaret Quis calam⁹ scribꝫ? Que lingua dicet? Quis vel vbo rum vastissimu⁊ ordo discuciet cū qūta alacritate gaudio idustria excellentissim⁹ magister iste exo suʒ etiā rusticis · q̄ non nisi despe ctissimos subulcos statuūt · officiū āministrauerit atq̄ʒ per plurēs ānos ↄpleuerit? Verū ne pristine digni tatis obliuio iā nacti officij ↄtēp tum tolerabiliorē faceret · ac pinī p̄ mij pōdus minueret̄ · tale vir idu strius remediū adinuenit Distin cta loca queādmodū in scolis ha bere solutus erat inter adolescentū greges etiā in porcorū caueis fecit Jn quorū vnum dū pendulis au rib⁹ informes minaret sues in alte rū porcellos coget marcidos · stri ctoq̄ʒ in tercium locuʒ flagello a geret aruina formoso⁊ · quid age bat fortissimus miles nisi vt pristi ni et sequentis statuum cōpatiōe pre oculi⁊ habita iugi ↄtrouersia feruentē in bellum aim concitarꝫ ·

vt q̄ sic aucta victorijs pugna victricia anime illustriora prouide ret trophea Ceterū sicut nec tene brosa nox micantium astrorū lu men·nec auri fulgoēm tetrior ter ra fedare potest·sic nec indignio ris officij hec obstruse cauerne hu ius venerandi magistri dignitatē valuerūt cōtegere Siquidem non fratres modo quibus indies virtu tum eius insignia clarius clariusq̄ claruerunt eum venerati sūt·verū etiam seculares viri celebri eius fa ma succensi in dubijs conscientia rum suarum causis eius cōsilia po stulabant·pecierūt informatiōes preces flagitabant Inter quos cū q̄dam honestus vir de certis dubi is interrogaturus eū· ignoraret q̄ nam modo ad tam venerabilis su bulci colloq̄um decētius perueniret· q̄ppe quem pro reuerentia irreue rentius accedere nullus auderet·cō silium a nonnullis accepit vt scō prandio extra septa monasterij cū ad pastum porcos minaret se illi adiungeret·quereretq̄ ex eo luci dissima responsa capturus·Fecit vir vt erat edoctus·et cum omni reuerentia subsequētem porcellos litteratum virū expectabat Veit ille·sed cum iste pre verecūdia lō gius staret timeretq̄ accedē·vo cauit eū ad se vir sanctus prius q̄ sibi q̄cq̄ loqueretur et ait Hec a hec sūt in corde tuo·de hijs abijs me interrogare dispōnis atq̄ sic omnia que in abditissimis pecto ris sui latebris obstrusa secretaq̄ ferebat ita sibi seriatim disseruit quasi in fronte viri cordis archa na depicta vidisset·vnde optime informatum atq̄ vehementer cō solatum in pace abire permisit Et quid de hominibus loquor cū nū q̄ sic contra virtutem coniurabitur vt mortalium hoim genus viros virtute fecundos etiam in abiectis simis statibus desinant admirari? Demones ad huius viri virtutem stupuerūt·Porro dum quadam vice pendula sordidaq̄ veste in dutus porcorum gregem humilli me ante se duceret obuium habuit energuminum hominem qui demo nis obsidione vallatus statim vt altissimum scia verticem ad tantā abiectionem inclinatum vidisset pallens faciem intremuit·et more seuientis apri spumam ructans p turbatis vocibus cepit roboare et dicere·O sciencie vaste sacrarium quid agis? Hac lacera stola pro grederis? Non ita fateor eo tempo re incessisti· quādo in parisiēsi ca thedra doctior doctis henrice legi sti Cessa igitur cessa· fetidum fe dis desere gregem·alios non te tā spernenda decuere officia Ad hec similiaq̄ verba nichil respondēs dimisso pre verecundia in terram capite humilis magister ptrāsijt· sed omnes q̄ audierūt non minus de venerandi magistri humilitate q̄ demonis voce mirati sūnt·et de um in suis miraculis laudauerunt Magister igitur henricus p· xx ni fallor annos vsq̄ ad decrepitā sez etatē subulci officiū sollicitissie administrās feliciter quieuit i dño

eo sublimior in celo sessurus quo humiliorem in terris locū accepit de quo sit deus benedictus in secula · Amen ·

¶ Qḋ deus iuuenē a parentib⁹ desertū in celeste regnū benignissie recepit xi

¶ Non diu post aurea illa et felicissima tempora quib⁹ magister gerardus magn⁹ q̄ tocius germanice deuotionis fundator atq₃ promotor extiterāt feruentissimo spiritus sancti igne inflāmatus semina diui verbi p diocesim traiectēsē dispersetat atq₃ dn̄o cooperante et sermonem cōfirmante plurimorū pectorā ad spiritualis vite amorē inflammarat · contigit quendā iuuenez flandriensiū partiū nō bassa stirpe progenitum dauentriensem scolam causa discendaruz litterarum inuisere Qui dū non multis diebus in seculari fuisset hospicio demoratus intutum arbitran⁹ cohabitare serpentibus · quorundam spūalium virorū regimini se subiciens et hūilem atq₃ despectū habitum induens deserto priori hospicio cum eis dem spiritualibus viris cepit habitare · vt ibi nedūz scientijs scolasticalibus apprime vt illic scolaribus moris erat ibui posset · verumetiam virtutibus et bonis moribus ditaretur Qḋ duz garrula fama que nichil diu sinit esse secretum deferente pater et mater resciuissēt dolent · atz indigne ferunt tam generosam videlicz plem suam humiliori indutum habitu despectorum virorum imperijs agitari Unde destinato festinancius nuncio iuueni mandauerunt vt relictis fratribus quorum regimini sese subiecerat pristinuz hospicium suum reintraret Quod si pertinaci animo eorū iussa refelleret minantur futurum esse vt et ipsi claudant adiutrices manus rebelli filio siti fame et frigore perituro · Uerum iuuenis illatis minis constantior et sciens deo magis q̄₃ homib⁹ esse parendū · nec vllius imperio salutem anime negligendam cū fratribus manē delegit · malens si parentes pietatez in tirannidē verterent publice mēdicitatis obprobrio subiacere q̄₃ in seculari hospicio inter feminarū greges cum periculo viuere castitatis Quod vbi parētes didicerunt irascuntur filio cui debuerāt aggaudere · et man⁹ claudunt adiutrices · Juuenis vero consumptis interim nūmis quos secuz detulerat · cepit rebus necessarijs indigere · et is q̄ in delitijs atq₃ sūma omniū rerū copia fuerat enutrit⁹ sub lacera toga frigora sustinet · patitur sitim fame torq̄tur · Sed o robustissimū noui militis pect⁹ in omnibus hijs nec paupertate terretur · nec pusillanimitate deicit̄ · nec a sanctissio ꝓposito suo reuocatur · quin poci⁹ replet̄ sūma leticia q ob amorē celestis patris sui a parētib⁹ carnis sue ceu scorto genitus derelinqui merui et indigētia rerū fatigari Uerū clementissim⁹ deus q̄ non patit̄ suos tēptari sup id quod possunt sed facit cuz tēp

tatione pventū non sustinuit dul cem filium suū incōpetenti sibi io pia diuic? pregrauari sed facili fe bre correptuz ad celestes diuitias inuitauit. Decubuit igitur lecto deuotus adolescens et mortis iura letus expectans ad agoniam tā dem deuenit In qua cum paululū laborasset et iam tempus esset feli cem illam animaz auolare. resūp tis viribus se per se erigens in le cto resedit et oculis atq̧ manibꝰ in celum suspensis deuz qui illic re sederat patrem omnium iuocabat Quo facto forti spiritu ac integra voce ad astantes sibi caligantem visum intorquens ait. Pater me? et mater mea dereliquerunt me do minus autem assumpsit me. Et hijs verbis liberum a terrenis con tagijs spiritum in sinum celestis patris non taz emisit q̄z posuit. d quo sit deus benedictus insecula Amen.

Qd porci irrationabiles sciz bestie innocentis et simplicis fris i perio paruerūt. xij

Erat in diocesi monasterien si sed a nunc est insigne quoddā monasterium ordinis cruciferoꝝ cuius nomen ob certas causas sub ticeo habens in circūiacentib? sibi locis siluas āplissias. ad quas nō suos modo verumetiā alioruz por cellos sumpto cōdigno precio id circo minaē soliti sūt vt autūpnali tpe rapidis flatib? deiectas glan des infra trāseūtes porci colligerēt et sic dulci pabulo incrassati esib? hominum fierent aptiores Cū igi tur quodā tpe diues quercub? sil ua delapsis glandib? vltra solitū copiose r̄spersa iaceret. a mōaste rium pdciū non facilez nummū de alienis saginandis porcellis in pā um caperet. qz solet inuidis suppli cium esse aliena felicitas. villam circūcōmorantes. q̄ et ipsi in pro ximis siluis sibi spe porcos alebāt mōachis d suo lucro diffidētes. coicato inuicem consilio statuerūt diligentius se obseruare velle. ne forte porci monachorū exorbita tis metis in suas siluas iprouidos pedes defigerent. q̄tenus vel sic i monachoruz damna sumpta oc casione seuirent. Percepit ista sē creacius prior et rusticam plebez fra terna inuidia laborantem ingemu it. Ne tamen infausti desiderij sui male speratos consequerentur ef fectus. aduocatū ad se laicuz fra trem in siluam ire precepit atz sol licite agere. ne porcelli illic demo rati aut ꝑprias trāscederent metas aut alienaz glandem in sua dāna manducarent Abijt frater leta frō te a libentissimo animo qz obediēs erat iussa facturus in siluā proces sit. Sed cum multi transijssent di es. a tempus post tēpus fugaces vices pageret. pdcūs frater q̄ppe q̄ deuotus esset grauiter ferre ce pit se diuinis exemptū misterijs nec missarū celebrationibꝰ nec ex cessuuz capitulis cū reliquis frībꝫ posse interesse. Vnde pio quodaz zelo accensus omnes porcellos in v num congestos hijs similibus q̧ vbis affat? Ecce iqt fratres porci

quoniam hijs diebus q̄bus vobis sollicitus custos interfui satis habunde doceri · instruxi informaui vbi et vbi non liceat vobis pascentia oīa porrigere · peto ne has amplissimas metas excedentes vel cōuentui lites vel vicinis damna lasciuis discursibus excitetis · p̄sertī quia nec spaciamenta licita cōcessaq; vobis arta sunt · nec glādium copie quibus pascendi estis parciori iacēt hic manu disperse. Ego enim iam ad cōuentum pgo vbi torpentem iam et languentē aiam paululum refocillabo atq; sic vos reuisurus reuertor. Hijs igitur verbis porcellos diuine custodie cōmendauit et abijt. Verum cuz iniqui vicini resciuissent porcos custodem non habere et liberis quo vellent discursibus agi · quippe cum nullus adesset qui probiberet · ceu iam nunc ad sua vota prestarirerent gauisi sunt · clam in insidijs positi sunt curiosissimo oculo cōtuiti sunt · vtrumne p̄scriptas sibi metas improuiduz pecus trāsuaderet · Sed cū diu desiderassēt et spei sue frustrarētur effectu · porcis ipositas leges deuoti custodis stricte seruātibus · vi eos ad preuaricationez impellere statuerunt · Vnde arreptis fustibus flagris tridentibus versus prohibitas siluas inuitas bestias minauerunt Sed o res nimium ammirandā Cuz porcelli vi vt dictum est acti vsq; ad punctum prefixi termini deuenissent · putauissētq; actores iaz iamq; se infausti voti sui finem visuros · memores facti precepti quod frat impofuit reiectis cum impetu vultibus · terrentibus se armis contēptis · pede q; in trāsuersuz girato trans diuaricata impellentium crura rapidis cursibz agebantur · Stabant attoīti hoc videntes hostes fraterne felicitatis et ad rem nimis insolitam inuidi obstupuere subitū · Demum tamen non minus suā inuidiaz q̄z bruti animalis obedientiam admirantes proiectis armis positaq; inuidia concito ad priorē monasterij gressu abierunt · cui recēs orta prodigia enarrantes reparata caritate veniam de inuidia petierūt · de quo sit de⁹ b̄ndcūs in se · amen

Quod caritatiuum hospitalarium cōcinentes angeli ad celestes sedes deduxerūt · xiij

Erat in eodem monasterio d̄ quo iam diximus laicus q̄daz frater ad r̄cipiendos hospites deputatus et is ne temere sibi iudiciuz domini vsurparet et alienū seruuz cōtra preceptuz apostoli q̄ suo dn̄o aut stat aut cadit videt̄ iudicare sine omni p̄sonarū acceptione bonos et malos p̄bos et improbos disciplinatos et isolentes cū tāta hūilitate tātaq; caritate recepit · pauit ministrauit q̄si ōmiuz vnica mater esset · et sibi soli eorū videt̄ cura incumbere · Cū igit̄ in extremis laboraret et tēpus essz premia laborū recipere cōtigit quendā laicum fratrem iturum ad infirmariam in qua infirmus decubuit quādam dulcissimaz melodiā q̄si cōti

nentiuz in choro puerorū ceu alō ge resonantem audire· Quapropter stupens et vix seipsum cōprehendens infirmatorium ingreditur et moriturum vtrumne et ipse canoras iuuenum voces percepisset sciscitatur· At egrot? paululum iq̄t āte ingressū tuū ad me introierūt huc q̄dam formosi satis sed michi incogniti iuuenes· q̄ cuz dulcib? cantilenis aliquādiu inualidi atz infirmi corporis mei mitigassēt dolores· suspicatus ego si forte pauperes essent et cantibus elemosinā postularent aio ad eos· Dulces filioli mei q̄zdiu potui cum omni caritate omnibus pauperib? q̄ztū permisit paupertas nostra libent ministraui Nūc quia vt videre potestis ad hec facienda vires non suppetunt ad cocū pergite· et is quia pius est larga vobis manu elemosinā ministrabit Et in hec v̄ba dimisi eos sed quonam abierīt vel qui fuerint omnino non scio· Quod audiens frater cum huius mōi iuuenes īfra claustra mōasterij penitus visi nō essent vel angelos fuisse vel alios scōs suspicat? dignam laudem deo de exhibita pietate refudit Hospitalari? v̄o p? hec citissime sed et deuotissime moriens vt pie creditur vna cum cōcinentibus angelis ad celestēz patriā cōmeauit dignam mercede pro exhibita caritate captur?· de quo sit deus benedictus in secula Amen·

¶ Quod femina de adulterio ğuissime temptata abstinētie remedio liberatur· ·xiiij·

¶ Legi aliquando in teuthonicali libro q̄ erat in ciuitate ianuensi virgo quedam pulcherrima facie nobilis genere· diues reb?· honestis orta parentibus nomine marina· Hāc cū q̄daz ditissimus atz honestissimus vir nomine aronus in matrimonium accepisset et aliquādiu cū ea ī summa dilcōne vixisset· secretius eam in thalamuz ducens· scis inquit dulcis marina quomō negociationis auxilio rs famā honores et vniuersa q̄ hēm? accepimus· et p eā in hunc felicissimum statum accessimus Vnde q? in alexandria res et cause quas cum ceteris huius officij viris habui inordinate relicte sūt nisi tibi acerba esset mea absentia vellem illuc pgere et singula rite ordīare Et sic reuerti ad te nunq̄z a te nisi per mortē sepand? Ad hec marina ingemiscens· Etsi grauis est michi inq̄t tua absentia· et cuz te non videro erit omne tēpus lōgissimū· quia tamen tibi vtile visuz est placz quod cōcepisti Age qd̄ libet tantum ne rebus dispositis ad me desertam sponsam tuam reuenire cūcteris· At aronus vnuz inquit est o marina quod tui causa expaueo· Scīūt enim iuuenes et adolescentes ciuitatis huius te feminaz decoram esse et pulchris fore pulchriorem· vnde timeo si me absentem audierint et te legitimi mariti carere tutore· parabūt laqueos pudori tuo et te in sui amorem fraudib? conabuntur allicere

Quo si agerent vt tu pudoris ob
lita in adulteriū labereris certe a te
honore et me vita priuaret. Ad
que verba marina in lacrimas re
soluta. ne timeas inquit o arone.
Ego enim mallem vita defungi
q̄3 rem tam scelestam admittere
Perge igitur securus non est q̄
in hac parte formides. quia deo
ferente presidium preter te nullaz
amatorem admittam Tali respō
so accepto aronus reb9 dispositis
in alexandriam nauigauit. Vbi
cum esse cum proceres ciuitatis ia
nuensis cognouissent. ordinati9 ā
te domum marine choreis. institu
tis ludis. resonantibus cantilenis
cor marine nitebantur euertere.
Sed marina vt sponsionem mari
to factam illibatam seruaret clau
sit fores. fenestras omnes obstru
sit. oculos simul et aures quātum
preualebat auertit. Cum igitur
post multas insidias castum mari
ne pectus vulnerare non possent.
fieretq̄ femina de accepto trophe
o liberior custodiam solitam miti
gauit. Quod dum faceret quēdā
virum pulcherrimum. procerum
forma nomine dagmannum ante
domum suam frequencius pertrāsi
re videbat. vnde interrogat ab ā
cillis quisnam qualisue esset vir il
le. qui tam insigne decus et corpo
ris et morum preferret Verum cū
audisset eum in vtroq̄ iure docto
rem dotatumq̄ ingenti sciencia ā
plius eum cepit amare felicē se iu
dicans et nimium beatam. si talis
viri amplexibus quādoq̄ vti contin
geret. Vt igitur texeret laqueuz
innocenti ornatam fulgida veste
se ante fores domus sue quotidie a
dagmanno visendam deposuit.
vt suo decore tanq̄3 veneno per o
culos dagmanni pretereuntis mis
so. cor saucium amore vulneraret
At uero dagmannus vir prudēs
cum esset et sapiens nunq̄3 ad eā
vel modice intuendam oculum v̄
tit. sed sibi suisq̄ rebus intentus
maturo vultu semper preterijt Vi
dens ego marina occultis dolis se
non posse proficere. vi acta amo
ris et pudore vacillante ad aperta
certamina fugiebat. Porro misit
nuncium dagmanno petens ne ad
se venire cunctaretur Dagmann9
vero nichil sinistre suspicatus ve
nit ad eam ratus quia secum de
aliqua causa iuris haberet cōferre
Quem cum marina ad thalamuz
metricio cultu ornatum induxiss3
post multas verborum ambages
se eius amore captam indicauit.
petijtq̄ instantius vt mutuis am
plexibus fruerentur. Quod vbi
audiuit dagmannus vir vtiq̄ pu
dicissimus ingemuit miserabile du
cens tantum decus tam indebitis
amoris procell9 agitari. doluitq̄
vehementer tam vasti pudoris ar
marium adulterinis cōnubijs con
sensisse. Verum volens ei9 vulnēi
adhibere remedium amorē reciq̄
cum simulauit. O me felicem inq̄
ens O me fauentibus fatis beatuz
q̄ in eam horā michi veire cōcessū
est vt tanto decore frui liceret Et
conuersus ad marinam Sis felix

pulcherrima femina q̄ te primaȝ ad huiuſmõi amorē obtuliſti Noueris tamē huius ꝯiunctiōis quā vtriq; optamus leue eē repagulū atq; celerius remouēdū. qđ q2 mihi amica eſſe cepiſti liberi9 intiabo. vt ſi dies in q̄ tibi iungar ſeſe protraxerit cām dilationis agnoſcas Cū bonoñie in ſtudijs vitā agerem contigit quadaȝ vice ſtudentes ſeditionem ſuſcitare In q̄ ſeditione q̄dam quidem vulnerati ſunt. q̄dam vero etiaȝ morte proſtrati Quibus ita fientib9 armati preſides in tumultum militib9 vallati cucurrerūt. ⁊ nonnullos e ſtudentibus captiuantes in carcereȝ ꝓiecerunt. Inter quos et ego ducebar tāq̄ȝ vnus ex eis q̄ tam cruentam ſeditionem i vrbe ꝯcitaſſēt. videns ergo me carceris caligine retineri et reſeruari ad penā. votuȝ voui dño q̄ conſcientiaꝝ latebras nouit. ꝙ ſi me huius ſceleris expte liberum et incolumeȝ ad patriū ſolum reduceret redderetq; viuum parentibus per integri āni ſpaciū caſte illibateq; viuereȝ. ac per idē tempus in pane et aqua ieiunarē Fauit voto conditor rerū ⁊ me miraculoſe ſatis vinculis q̄bus iniuſte ligabar abſoluit. reddiditq; liberū parētibus quod paulo ante vehementius flagitabam Quapropter ne tanto liberatori ingratus exiſterem et ſponſionis mee īfauſt9 infractoꝛ. ſtatim vt carcerem liber exiſſem ieiuniū ꝓmiſſuȝ inchoaui et eouſq; hodie ꝑductum eſt. vt ſexaginta tātum ieiunij dies exiſtimem ſupereſſe. q̄bus trāſactis vt cito faciēt i tuos āplexus dulciſſima marina pueniā Tu interī fortiter age ⁊ amoris nrī faces foueto Ad hec verba alta ferēs ſuſpiria maria ait. O tēpus nimis lōgū et dies tedioſos aīo diligēti. cepitq; anxiari vehementer Quod videns dagmannus dixit femine Si igitur tibi nimis lōgi videtur hij ſexaginta dies tu mecuȝ hoc tēpus diuide. Sume tibi triginta dies ieiunij. et ego triginta dies mihi ipſi reſeruabo. quo fiet vt infra triginta dierū ſpacium cupitis amplexib9 perfruamur. Nā ita voti mei qualitatē moderaui vt per interpoſitam perſonam vrgentib9 cauſis ſatiſfacere valeam ſponſiōi Dicebat iſta vir caſtus et ſapiēs nō eo ꝙ aliquid mali oꝑe adimplere cogitarit. ſ; vt tēptatā femīnam abſtinētie remedio liberarȝ Ad hui9mõi igitur ꝯſiliū vultu ⁊ aīo exhilarata prōptiſſia volunta te pro dagmanno ieiuniū femina inchoauit Et dagmānus tunc q̄dem diſceſſit ab ea. ſed poſt tres dies ad eā reuerſus ē viſur9 q̄d agēt. et vtruȝ aſſūptum ieiunium prout promiſerat inuiolatum ſeruaret. Que ſtatim vt vidit veniētē aſſurgit intranti ſede locat carita tis intime ſigna demonſtrat Dagmannus vero monuit eam vt conſtāter agat ⁊ inchoata ieiunia cōpleat atȝ ſic recedēs poſt ſeptē dies reuertitur Rediens aūt vidit i ea paulo ante rubencia oꝛa ex inedia palluiſſe. Vnde impenſius eā

ↄsolans suadet. ne ieiunia sibi du
ra existimẽ per que celerius coniũ
gantur. Et rursum post monitio
nem abscessit Rediens autem ter
tio decima quinta die ieiunij inue
nit eam vsq; adeo imbecillẽ factã
vt vix assurgere preualeret veni
enti. et vsq; adeo in ea sanguinem
friguisse vt plurimis licet vestib⁹
circũamicta esset nullatenus tñ ca
lesceret Quã vt prius confortatã
derelinquens dagmãnus. vicesima
nona die reuertitur. et inuenit eã
in lecto recumbentẽ et oibus viri
bus vsq; adeo destitutam. vt vix
anhelitum ad loquendum suffici
entẽ retentasset. Quod vbi vidit
quomodo inqt nunc tecum agit
marina dulcissima? Num inter fri
gentia membra adhuc ad me fer
uidum amore pectus obseruas?
Tunc marina ad se reuersa intelli
gens q; prudẽtem viruz hui⁹ mõi
cõsilium ad sibi medendum inueis
se Grates si inqt tibi sapientissime
virorũ nulle refundã. nec vel sic
possum tue caritatis insignijs satis
esse. qbus non honori modo sed e
tiã amplissime pudori prouidisti
Nunc igitur vale et me tibi debitri
cem teneto. qr tuis muneribus in
dustria consilio nõ solũ ad te irre
uerens amor refriguit. sed et ois il
liciti amoris ieiunio saluberrio me
dente vsq; adeo ardor auolauit vt
marito reuertenti castra pudoris i
uiolata seruare cõtẽdã. ad qd me
iuuabit dñs q̃ sit de⁹ bñdcũs i se.

Quod iuuenis quidã insolen
tissime atq; scelestissime vite in vl
timo exspirationis sue momento
vere ↄtritus ad celestia regna me
auerit. xv.

In ciuitate q̃dam brabancie
prout in teutonicali quodã libro
scriptum inueni adolescens q̃dam
erat de honestis natus parentib⁹
sed is vt plerũq; contingit parẽte
lã suã luxuria furtis ebrietatib⁹
litibus alijs q; vicijs defedabat.
taliter q; se i omnibus agebat. vt
etiam homines sãguinis sui. immo
et ipsi parẽtes sui vel rotãdũ eũ vel
cõfusibilis patibuli trabe i toci⁹ ge
neris sui dedecus suspẽdẽdum time
rent. Quapropter satius arbitrãtes
vt nullo sciente vel admodũ pau
cis iprobitatis sue pẽas exsoluẽt.
q̃ totã progeniẽ maculaẽt Cap
tum igit occulte iudici tradiderũt
Sume iqunt o iudex hũc filium p
ditiois iprobitatis auctorẽ. forni
cariũ. ignauũ. furẽ. taxillis assue
tũ. et temulẽtie deditũ. et clã aqs
iniectũ merge Meli⁹ ẽ eni vt clã
destine aicis tm̃ scientib⁹ pereat q̃
vt mundo pñte sciẽte atq; intuẽte
aut rotet aut pẽdeat. Judex ipro
bitatis eius fame non ignar⁹ cũ li
gatum manibus et pedibus i sac
cũ submergẽdũ mitteret p strat⁹ i
terrã ait Dimitte mihi p dño q; te
iusticia agẽte. nã sceleribo mortẽ
meruisti submergã Cõpacior ei
tibi et dño teste ad acerbos tuos
euẽt⁹ ↄtristor. Adolescens vero
etsi cerneret se mortis imperia eua
dere non posse. parentibus suis co
gnatis et pprio sanguine contra se
vehemẽt. appellãtib⁹ obstiato aio

ingemuit. a lacrimis infusus iudici dixit. Etiā si ob id perhenniter dānari debeam. nec tibi tamē nec me accusantibus atq; trahentib9 veniam dono. Quib9 dās sacco immittitur obstiatus ad veniā aq̄s moriturus mictitur. mortuu9 rursū aq̄s extractu9 secretius sepelitur Eade nocte cuz iudex obstinatū animum iuuenis miraretur. et cuz damnatum esse pro tot scelerib9 pro rato haberet. subito respiciēs ad lectuli sui latus. eum quē occi derat ante se positū vehementer ex pauit. et q̄z primuz aīo resumpto loq̄ potuit. Dānatus inq̄t ne es o adolescens iusticia dī. aut mīa do mini reseruatus ad grām? Rn̄dit ille Quāq̄z actu acerbissis penaꝝ ager procellis. a supra q̄z lingua effari potest iustis scelerib9 meis tormentis fatiger. i grā tamē mor tuus sū. et eterne q̄etis sedes expe cto. Et iudex Miror si vera fateris presertim cum totus mūdus te di gnum gehenna decernat. a maxi me ego aīaq; tui q̄ te in tanta ob stinatione ira a odio spm̄ efflare cōspeximu9 Cū inq̄t adolescens submersus i aquā palpitarē a mor tis me inciperēt āgustie cōmouere dīne grē lumie irradiat9. pl9 cepit dolere me ꝙ obstinatione ira lux uria ceterisq; vicijs dīnam clemē tiam offendissē. q̄z ꝙ submersus vite dispendia sustinerē Vn̄ alto clamore cordis mei inter acerbas mortis angustias hanc orationē dn̄o fudi O pietatis fons idefic̄e9 et sceleribus mortalium bonitas inuincibilis pone crucē et mortem tuam inter peccata mea a iusticiā tuam Indulge michi queso offē sam quia ego nūc pro amore tuo oībus qui me offenderunt libens offensas dimitto Expande nunc brachia tua amor eterne et pecca tricem aīam meam in sinuz tue va stissime pietatis recollige. que si i posterū vita daretur non te amo do tantis vt hactenus fecit scele ribus lacerarent Et inter hec verba spiritum emittens pietatis diuine ianuas aliquando michi aperien das agnoui. Audiens hec iudex attonitus stabat. a ad tā ineffabi lem pietatem stupefactus aiebat Tibi ne de9 veniā dedit? Tibi ne eternuz regnū spopondit? Tibi inq̄z lubrico. tibi iprobo. tibi non gratia ꝫ supplicio digno. At iuue nis ita fecit inq̄t Tunc iudex tot9 ifusus lacrīs nunc ait ifelix despe ratio vale. Siq̄de si de9 tā pius ē ad eius miam penitens pergo. et peccatorum licet me grauissime fa sces premant. qui huic quondaz scelestissimo iuuēi veniam dedit michi q̄ꝫ penitenti veniam non ne gabit Disparuit interī adolescēs submersus et iudex p9 hec tribu nalib9 valedicēs mūdanos ōnes fastus deposuit. seculum cū suis delitijs dereliquit. et carthusiēsiuz ordinem peniturus intrauit. Vbi cum quadam vice cum alio mo nacho sermonem misceret. et cū multis lacrimis causaretur. ꝙ secu laris iudex existens nonnullos in sontes homines fauore. prece. vel

precio victus vita priuauerit i fletus vehementissimos commotus aiebat. O me miserum hominem quo me vertam in illa die tremẽda cũ ante iudicem iustum iudex ipẽ iniustus astabo. qui insontium cruore scelestior ipẽ dãnaui. At monachus vt euz altius suspirãtẽ atz amarius lacrimãtẽ audiuit Quid tu inquit frater turbaris? Cessẽt nunc tue querele me sic videre lacrimas sine Porro tu vt secularis iudex corpora aliquãdo mortuã per emisti. sed heu ego indignus pastor animarũ in seculo existens malo meo exemplo atqz iproba vita animas per eua victuras seuus parricida iugulaui. Quo sermone animequior factus se diuine mie cõmẽdauit. et dño i magna cõpunctione vsqz ad mortem seruiuit.

Quod femina habẽs liuidos oculos incantationibus nimium credula merito sue perfidie vt facilius deciperetur sanata sit ·xvi·

In colonia iclita ciuitate germanie femina quedam liuidos et grossis humoribus concretos oculos habens. dũ pedetentim se ad cecitatem crescente caligine ventu ram formidaret. nimiũ confisa medicorum consilio. fere totam substantiam suam in non pfutura colliria prodiga quadam et incõsulta prodigalitate distraxit Verũ cum post diuersorũ magistroruz varias curas. nihil nisi vacuo ere marsubia infelix femina retentasset. tarde experta ẽ medicos facilius spõdere posse q̃z exhibere medelam. Siquidem id parruum lumen inualide lampadis quod accessura medicos secum tulit in perditum et cum graui iactura vix reportauit Omni igitur spe recuperandi luminis pdita. audiuit quẽdam studentiũ esse qui insignitas membranas quibusdaz diuinis verbis ad colla infirmorum suspenderet. taliqz remedio viros feminasqz ab oculorum quibusuis icõmodis liberaret. Credidit femina verbis narrantium et non tam verbis exhibendis q̃z erratica fide sanãda studentem illum cõsultura accedit At ne frustra reliquum substanciole sue in magistrum expenderet inquirit ipsa a studente si non aliquando ars sua fefellerit At ipse quia eloquens erat innumera nomina a se curatorum facili pronũciatione retexuit. nullumqz friuola sensisse sue artis remedia libera fronte fatebatur Addidit quoqz se promptissima manu capta stipendia redditurũ. si in ea quod i nullo cõtigisset sue artis remedia vacillarent. Tali igitur sponsiõe animata mulier dato homini precio inscriptam mẽbranam cum omni reuerentia. fide. spe. deuotiõe. sericis quibusdam restiolis iplicatam tanq̃z diuina oracula cõtinẽtem ad colla suspendit. Erat aũt inscriptio talis. Demon euellat oculos tuos et stercoribus impleat loca vacancia. Mira res. Vix paucissimi dies trãsierũt. et vniusi

praui humores ab oculis femine fugiētes · ceu tenebrose nubecule a faciēventi · īpeditā eoten⁹ innate lāpadis flāmam clarissimam reliquerunt · O quis calamus scribet aut que vel facundissīa lingua effari posset · cum quāto dehinc mēbranā illam mulier honorē detulerit q̄3 q3 sublimē verba illa sedem in corde femine huius acceperint per que inopinatū luminis sui fulgorē3 recepit? Ceterū ne vel hāc vel quoscumq3 alios tā infausto prodigio ad exhibendā fidem in icātatiōib⁹ demones cōcitarēt · ac p hoc plures aīas in baratrū dāpnatiōis deicerēt · placuit altissimo deo hoc modo neqcie hui⁹ pudenda detegere · Erat in dieb⁹ illis q̄ hec circa mulierē hāc agebātur p̄dicator q̄dā non minus vita quā doctrīa famosus · Is cū p̄ñte hac femia asp ere satis vt merito debuit contra incātatiōnes iuectus ess3 dixissetq3 eas nil posse valē · vēit ad eu3 mulier postq̄3 de ambone descendit dicens ei · Ammiror vehementer qua fronte nil incātationes posse predicare audeas · cum nō multis elapsis dieb⁹ carū potētiā ī mei lumi⁹ repatiōe expta si · recepe rimq3 per eas oculorū meorum celerrimā sanitatē quam nulle michi potuerunt medicaminu3 vires repare? Et cū hijs quō per appensā collo mēbranā sanata sit indicauit · Ad qua3 p̄dicator · Si habes iq̄t circa te mēbranā illa3 p quā te sanatā reri⁹ · peto ea3 mihi p̄be visendā · vt 7 ego videā v̄ba illa quorū te virtute adiutā gloriaris · Tunc feia detractā e medi is vberib⁹ cartam legendā prebuit postulanti · At cū predicator legiss3 nequissimā illā inscriptiōe3 in risum cōcitatus ad mulierē ait O mulier magna est fides tua · q̄ tā p̄phanis atq3 nequissimis v̄bi⁹ virtutē infudit et tibi reddidit sanitatē · Addiditq3 Credisne mulier n̄ huiusmōi v̄ba · 7 materna ligua verba nephariē iscriptionis pronūciat · eēnt scripta ī sedula hac per ea tibi p̄diti luminis aciē posse reformari? At feia pre indignatione in rugas fronte sulcata Neq̄q̄3 ait Quā eni3 virtute3 hr̄e posset verba nequissima? Tūc ille Per sacerdotiu3 meū inq̄t nihil aliud preter q̄3 dixi in hac carta descriptum reperio Tu ergo videris qua te maliuolus ille homo virtute sanauerit · Suadeo ergo tibi vt ɔfessa errorē ad p̄nie remedia festines · et illos oculos lacrīs riges · q̄s nō tā fides q̄3 p̄fidia illustrauit · Ad q̄ v̄ba feia in stuporē versa pre nimia indignatione · et inscriptionē rupit et maledicta ī auctorē cōgeiens de cetero sit ib⁹ rebus fidē nō exhibituā pemituit · de quo sit bn̄dcūs 7c ·

Quō q̄dam iuuenis per p̄phanissimā quādā carte inscriptione3 obseratas clausuras aperuit ·

Erat quidam ·xvij·

sacerdo⁹ in eadē ciuitate coloniensi vir honeste vite fame celebris · 7 in hijs que cristiaī dogmatis erāt non mediocriter institutus · Is

adolescentem quendam nepotem habuit laicum et sine litteris quē tenerrime diligebat Verū qz semper prona est ad perfidiā stolida et litterarū ignara rusticitas. pdictus iuuēis incantationibz nimis credulus. a quodā sodali suo nō facili prece scedulā quandā extorsit. que vi inscriptionis nepharie dissilientib⁹ obicib⁹ atqz repagulis dissolutis siue clauium iuuamēto seras quascumqz aperire posse atqz dissoluere credebat Cui⁹ rei ne iuuenis friuolaz haberet fiduciam stati cū scedulā recepisset. seris eam cum firma fide applicuit. atqz durius obseratas clausuras quociens libuit reserauit De qua re cū vehemēter secum ipē stuperet. et efficacem diuināqz vborū illoruz potentiā miraretur. dn̄o suo sacerdoti rem vt erat innotuit. et eo pn̄te quascunqz voluit applicata carta seras dissoluit Adhuc ne inquiens icantatiōes nil posse fateberis et impotentē arbitraberis horū verborū. sedulam sacerdoti ostentat maiestatē. q̄bus nec ferrata repagula. nec malleis firmata metalla hactenus valuere resistere Qd vt sacerdos vidit nullaz viz vel firmissimam serā scedule illius vtutē posse infrīgere. nō tā vi vborū q̄z famuli sui perfidia rē geri cognouit Quapropter petita scedula atqz displicata legit et ita i ea patrijs verbis scriptuz inuenit Johānes hoc eniz erat nomen eius ..is een quaet scalck. Nichil plus nichil minus nichil aliter. Vnde licet vehementer se in risuz seuserit cōcitari horrore tamen perfidie virilem maturitatē in vultu retinuit. et ad iuuenem ait. Ista ne sunt scissia verba illa de quorū gloriaris potētia? Sunt inquit iuuenis Et ille Quid si i hac carta hec vba scripta essent. Johannes is een quaet scalck. Nuz ea arbitrareris serarū validaz clausurā posse diuellere. et ad sui obedientiā ferrū artare? Ad que verba facie in rugas cōtracta indignabūdus ait Nequaq̄z Tum ille in veritate inqt mihi crede michil aliud q̄z dixi in hac infelici membrana scriptū reperio Tu ergo videris quibus viribus quave potētia serarū egeris obices dissilire. Pone igitur fili perfidiā. et execrandā artē hijs doctus abhorre. ne erroris tui in breuissimo tpe supplicia pendas Ad hec iuuenis de verborū viribz incepit vacillare Desitabund⁹ tamē et ābigua spe iterū membranā seris applicuit experiri volens vtrum ne vel adhuc sicut hacten⁹ fecerāt repagulorū nodos vellent disligare. Sz qz si dei immo pfidie temeraria vi vba caruerāt obicum iūcturis i sua statione manētibus nil sere ad temerariam verborū virtutē mouebātur Quod vbi iuuenis vidit maledictā scedulaz cū indignatiōe dilacerans. ignibus cremandas ptes iniecit.

Quod iuuenis q̄dam ob irreuerentiā parētibus exhibitā et illicituz amorē feminarū in reprobā mortē puenit. xviij.

¶ In imperiali atq3 miracibus plena ciuitate lubicensi queda3 venerabilis matrona atq3 ɔsulis vxor erat. quo vno partu tres filios fudit. quorũ vnꝰ elephãtino morbo percussꝰ est. alter submersus ẽ tercius vero de q̃ nobis est sermo ꝑpa manu peremptus est. Sz quo ordine quoue mõ. quo itẽ merito hoc factum sit ego q̃ ipsũ similit et germanos suos ⁊ omnem pnte lam optime noui breuius atq3 succinctius quo potero intimabo. vt huius exemplo iuuenes florentis iuuente etate conspicui. et facile ĩ quãcumq3 partez flexiles discãt et parentibus debitam veneratio nem ipendere. ⁊ sue lasciuie indomitã cõcupiscentia3 refrenare Discant item et iterũ discant feiarũ deuitare consortia. cũ nec rubeus in sanguine bellicus ensis tot milites strauerit. quot pudibũdoꝰ iuuenes puellarũ cõsortia prostituere. Hec sanctissim dauid polluit. hec sapientie vastũ sacrariu3 salomonez infatuauit. hec robustissimos sampsoniꝰ lacertoꝰ vicit. vt euidens daretur argumentum posteris nullã sãctitatẽ. nullã sapiẽtiam. nullũ robur siue potẽtia3 inter feminarũ consortia indemnes remanere. O vtinã nunc michi cõcederetur in tam sublimiꝰ altitudinis monte3 cõscendẽ. vbi oẽ3 adolescentum virgineã multitudine3 me audire cõtingeret. q̃3 altis vocibus proclamarẽ O vos oẽs adolescentes q̃ transitis per viã attendite ⁊ timete ne hec feinei decoris profundissima vorago vos sorbeat Quis scit si vel vnum ex illis hoc valido clamore cautũ efficere3. ne in tam vasta3 q̃3 iste de quo dcũ rus sum perditionis caribdim laberetur. Sed ne ante historiam diffluamus nunc res est inchoanda Erat iste tercíꝰ iuuenis de quo supra narrationem ĩcepimꝰ elegãs forma. decorus faciem. ingenio acer. veste preciosus. diues rebꝰ. sed amore feminarum nimis effusus. Vnde post stupra virginu3 post multos abusus scortancium meretricũ. tãdẽ impegit in vnam earũ. que forma vincẽ dicebat̃ õnem pulchritudinẽ lubicensiũ puellaru3 Et hec tam forti amoris vinculo ligatu3 miserũ in sua duxit castra captiuũ vt nec perditio familiarũ rerum. nec refracte libidine vires membrorũ. nec timor dei. nec gehenne terror. nec honestas publica. nec amicorũ correptio priuata eu3 ab infausto meretricis concubitu valuerint separe Qua ex re factum est vt oĩbus cõsumptis at3 cum meretrice ista distractis. rebus necessariiꝰ incipet indigere. Quod vbi vidit mater nam pater defunctꝰ erat qñ ista agebantur. filium vi3 suu3 ĩdignã natalibus incurrisse pauperiẽ. cõmotis super eo visceribus caritatis q2 pia erat. semel bis ter iteru3 at3 iterum non modicã pecuniarũ sũmã ĩdigenti donauit. monuitq3 cum lacrimis. vt memor dei sui. generis item et honoris. verumetiam salutiꝰ sue meretricem deserer3

atq de cetero lasciuie sue impetus uirili animo cohiberet · Sed heu fulsere ceco lumina surdo cecinit phi lomena · Non enim potuit calibe as illas amoris habenas disrumpe re · quibus tenebatur femine alli gatus · et dura dominatione capti uus · Tandem cum videret mater quic quid filio tribueret in vsus cedere meretricis · et nihilominus dulcis pignoris sui animum nec ere nec prece posse reuocari · cor obdurauit clausit manus · nichil tribuit pau pertate grauato Sacius enim du xit filium vnum et soluz egere · quam ipsa simul cum filio indigeret · Vi dens igitur adolescens cuz facie si mul et aim matris circa se esse mu tatum · nec agi res cum eo vt heri et nudiustercius · egestate et mere trice malis consulibus vsus non se mel aut bis · sed pluries et multis vicibus nudato ense in matrem ir ruit · horreo dicere sub pedibus stra uit/Minabatur item se colla sciffu rum nisi ocius data pecunia duris sime sue necessitati succurreret/Ma ter vero sub filij velut sub acerbi ho stis gladio intremuit astrictaqz tam insperato periculo inuita licz quicquid tamen exigebatur dauit Nulli tamen parricide sobolis sue audaciam atqz crudelitatem aude bat indicare · verita ne forte si pri mores ciuitatis quorum in iudican dis criminosis rigida equitas or bi nostro patet rem vt facta erat perciperent · etiam in suum filiuz grauissime improbitatis reum se ueram vellent sententiam fulmi nare · Tacuit ergo et silentio quaz artissime potuit que circa eam per filiuz agebantur celauit · sed repen te nescio quo proditore tanti facino ris fama per omniuz nares ferreba tur · Quocirca conuenerunt amici et coicato inuicem consilio iuueni sub inter minacione vite sue · ne matrem suaz de cetero ense terreret preceperunt At ipse coercitus atqz confusus rigo roso mandato · stati exijt domum matris · et in confusionem totius generis sui cum ipsa meretrice in publico lupana ri deinceps habitare delegit · Vbi post consumptas sericas vestes · post famem post sitim · post indigentias multas · mestus et desolatus gra uissimas primum febres · de hinc desperationem acerbam incurrit Qui bus per dierum vices crescentibus cum molem miserie sue diutius ferre non posset · morte exosis rebus terminum imponendum estimauit · Verum ne quis huiusmodi tragedie exicialem effectum impediret · excogitata causa fe minam se amplius viuum non visu ram quopiam destiauit Qua egressa cum solus et absqz arbitris miser domi remansisset · e coquina cultro sump to processit in ortum · et in omnem latus va gum lumen circumferens · cum nullum vi det se prohibere potentem · dissutis vestibus pallido morbo pectus nu dauit · et tento ad ligneam orti ma ceriam sine manubrij · ne scilicet vi rumine cederet · tanto impetu se in cultelli exasperatam atqz obuiam a ciem egit · vt firmissimo pectoris osse transfosso · ferrum vniuersis penetratis e tiam dorsi spinaz que e regione erat

violaret. Tali igit᷑ vulnere sauci⁹ corruit in terram ⁊ profluentē sanguinē cernēs vehemētiori cepit furia agitari. quia in tāto cruoris profluuio atq͛ inter tā acerbas angustias exosum sibi spiritū nō valeret exturbare. Pauenda res. Videre⁹ eū fixū adhuc in pectoē cultrū quantū ex certis signis in funere patuit violent᷑ in girū agitare. lacerare viscera. ⁊ scelestū animū in manus demonuȝ nō tā emittere q̄ȝ fugare. Redijt hijs patrati⁹ domū īfelix femina. ⁊ cū in orto videret dulcē amasiū suū in mortem proprijs manibꝫ corruisse intremuit palluit ⁊ in terrā decidit. Tādē resumpto spū cū ad se esset reuersa importunis clamoribꝫ totā viciniam cōuocauit. ⁊ oībꝫ p ostia irruentibꝫ infusa lacrimis rem vt erat gesta enarrauit Et sic p totam ciuitatē de morte iuuenis flebilis fama ferebatur. O q̄ȝ vehemens angustia cor illud maternū cōprehendit. fodit. lacerauit in ea hora qua sibi a narrantibꝫ dicebat᷑ Ve tibi mulier vide filiū tuū. Jacet eni in orto ꝓstibuli ⁊ spūs ei⁹ nō est in eo Jpse se ferro fodit. ipse suū sanguinē fudit. ipsē nūc in te exhibite crudelitatis supplicia pendit. Cerneres proculdubio ad tante tragedie nūciū mrēm quasi leenaȝ raptis catulis irrugire. pallescere ora. totū corpus intremē. ad locū facinoris non tam modeste ire q̄m insolenter currere. Quo cū venisset ⁊ vidisset inter choruscos rosārum flores ⁊ albescentia lilia cruore rubicundum sed morte pallidū dulce pignus tante miserie onus non ferens repente in terram corruit. et q̄si vna cum filio moritura expalluit Flebant omnes qui istis inerant. sed ipsa pro nimia mentis angustia flere non potuit. Tandē tamen paululuȝ resumpto spiritu lacrimari vberrime cepit. ⁊ madidis oculis in meretricem reflexis. O mulier inquit q̄d fecisti. Maledicā sit pulcritudo tua. que si generose prolis mee antea animum non fodisset hodie horribile ferrū illud eius pectus non intrauisset. Ve igit᷑ tibi que hui⁹ miserie causam tribuisti Hijs igitur similib⁹ q͛ verbis astanteȝ populum in fletu⁹ concitauit. Postera igitur die conuenerunt amici ⁊ multa summa obtento a iudicibus vt miseruȝ funus sepeliri potuisset. nam secundum leges flammis dari debuerat in prophanum cimiteriuȝ quod a parte aquilonari cathedrali⁹ ecclesie situm est. sub tilia que venientibus per forum equorum videtur infelicem glebam illaȝ terre tribuerunt. Vbi cum per vnam ⁊ solaȝ noctem sepultus iacuisset tantuȝ in crastinum tumuli terra videbatur concidisse. vt ex hoc nonnulli coniicerent demone⁹ qui animaȝ tulerant etiam corpu⁹ abstulisse Sȝ quia hoc prebatum non habeo temerarie non affirmo. licet ipse viderim sepulcri congestam arenā. que tempore humatioi⁹ reliqua terre eminētior relinquebatur in crastinuȝ vsq͛ adeo decidisse. vt vix

si quis ibi sepultus esset posset ag
nosci. Juuenis igitur iste talē ac
cepit excessū vt euidens daretur ex
emplum posteris q̄m seuero iudi
cio sese subiciant qui ꝛ parentes in
honorant. et feminarum amoribꝰ
inconsulti frena relaxant.

¶ Qd drossatus quidā nolens cō
fiteri a demoibꝰ ad inferna rapta
tur. Exemplum. xix.

¶ Erat quidam drossatus paupē
rum oppressor nec deum nec homi
nem expauescens. Js vltima ifir
mitate percussus medicū nihi nō
incognitum aduocauit vt remedi
a salutis corporee impenderet infir
manti. At medicus quia vir pru
dens erat et canonum statuta nō
ignoraret suasit egrotanti vt pri
usq̄ʒ medicinam corpori exhibēt
medicum anime confessorem sciʒ
requireret. vt si peccata morbo cau
saʒ accersissent ipsis preuia confes
sione depositis aduersa valitudo a
uolaret. Ad que monita drossatꝰ
fronteʒ in rugas complicuit. ꝛ in
dignabundus ad medicum dixit
Medicum te non confessorem vel
predicatorem aduenire optaui.
Prebe igitur auxilium corpori. a
nime auxiliū suo tempore ipse rē
periam. Fecit medicus vt petebatur
remediuʒ corpori quod potuit ad
hibebat ꝛ abijt. Terrenda res Jn
tercurrentibus paucissimis diebus
drossatus predictus ad mortē dis
ponitur. inualuit lāguor. ad ago
niam peruenitur. Assistunt amici
serui atq; tota familia lectuʒ mo
rituri stupidi circumstabāt. Qui

bus ita agentibꝰ tremulū castrū q̄
quauersum concutitur. arma cete
raq; vasa in parietibus circumcir
ca pendentia quasi casura quatiun
tur. Jnter hec pastores cū per to
tam diem circa gregem suum soli
tas excubias compleuissent. ꝛ ve
speri ea hora qua drossatus i ago
nia non tam certauit q̄ʒ victus oc
cubuit. castro more solito refectu
ri proximassent strepituʒ quēdā
ꝛ terribilem armorum audiere fra
gorem. ita vt totum ipsum castrū
hostium cateruis plenuʒ estimaret
Territi igitur ꝛ animo vehement
consternati longius stabant. nec
domū tam terribili fragore plenā
introire presumebant. Cumq; in
loco per aliquam moraʒ trepidi p
stitissent venerunt qui dicerent.
Quid hic statis attoniti nec cōsue
ta hora castrum ascendistis. pre
sertim cum dominus noster ī hac
hora spiritum pariter ꝛ vitam ami
serit. Audientes pastores drossa
tum defunctum fore ꝛ infelicē spi
ritum efflauisse. statim intellexe
runt fragorem illum quem paulo
ante audierant non tam hominuʒ
fuisse q̄ʒ demonum. Vnde vsq; in
hodiernum diem dicunt maledic
tam illam animam a demonibus
ad inferna translataʒ. Sanius igi
tur fuissʒ penituisse ac confessiōis
remedia sanum quesiuisse q̄m a tā
horrēdis comitibus ad eterna sup
pliciorum loca fuisse deductum.

¶ Quomodo ciuitas quedā famo
sissima eo ꝙ in ea refriguerit offi
cia caritatis celesti igne conflagra

ta sit. Exemplum vicesimum.
¶ In territorio pamerasensi insig ne quoddam opidū erat vbi licet luxuria. ebrietas. vsura. falsitas. ac nonnulla alia viciorum genera virulentis imperijs ciuiū pectora subdidissent. crudelitas tamen et inmisericordia in pauperes atq; peregrinos vsq; adeo omnium ai mos possidebat. vt eis ꝑ famis an gustia aut egrotandum ibi esset aut celerius menibus decedendum Nulli vel admodum paucissimis dabatur elemosina. raro clemēti a aut misericordia cuiq; impende batur. peregrinis hospitia clausa erant. que tamen nonnunq̄ leno nibus patuerūt. Quid moror ver bis. In tantum execrati sunt lace ram mendicantium togam vt terri bilem dente lupā mallent q̄m hāc videre pre foribus. In malum ꝓ diga. ad bonum parca. non min⁹ ad pietatē q̄m ad diuinum timo rem nescio lapidea veri⁹ an calibea dicam. Verum quia hoc experta habet omnis etas deū nullis min⁹ q̄m inmitibus misereri docendū iustissime reor nec in istis hanc se ueri iudicis censuram fefellisse Vt quarumcunq; ciuitatum ciues cō sules atq; proconsules. viri simul et femine hec legere audire ve con tigerit. discant lasciuie minus et misericordie magis operam dare. cum hec sola sit per quam et robore regna et ciuitatū menia rerum af fluentia coalescant. Cum igitur predicti opidi infelix populus cō gestis crudelitatis augmentis fie ret indies ad pietatem rigidior. ad peccata procliuior. et ad diui num timorem audaci peruersitate insensibilior compulsus est fortissi mus atq; clementissimus deus im pietatis male firmam arcem graui censura subuertere. Nec hoc fecit ad clementiam prona diuinitas nisi prouidēti exemplo probauis set habitantium ciuitatē inclemē tiam vsq; in ipsum perditiōis mo mentum obstinata malicia dura uisse Venit igitur angelus dn̄i ve speri exicíale excidiū precedente in specie pauperis peregrini qui al ba ni fallor. sed vili toga circūda tus tam excesam pallidā atq; mi serandā prebuit perituris effigi giem. vt etiam si ferrata pectora habuissent merito ea ꝯspecta ad clementiam impendendam molle scerent. Sed heu durior ferro eo rum crudelitas non potuit emolli ri. Vnde ab omnium ostijs cū sū ma execratione atq; indignatiōe repulsus ad proconsulis tandem o stium venit A quo cum sicut a ce teris hospitiū et modicam cenā ꝓ xpi nomine sibi tribui postulasset benigne atq; caritatiue amplex⁹ est. et in domum cum debita vene ratione receptus. Nam is vir tot⁹ clemens erat. et in recipiendis pe regrinis promptissimus Cum igi tur post paruam temporis moram angelus et proconsul amica inuicē collocutione pariter resedissent. et hospes ex verbis peregrini ardorē intime caritatis cepisset magis ma gis q; flammescere ductum i pte

virum angelus domini docet pecca ta lacrimis tergere· seruaꝫ precep ta· miseris opez pietatis impende re· deuz timere· atqꝫ sic instructo ciuitatem celerius igne perituram insinuat· Ad quam insinuationez cum vir cõcussis valido timore mē bris cepisset etiam de sue domus sa lute ambigere· Ne paueas domini nuncius inquit· Tua domus inter flammeos globos libera stabit· ho spicio caritatis non nocebit incen diuz Nam sceleri debetur non cari tati supplicium Et hijs dictis an gelus domini ex oculis se videntis viri disparuit. Postera igitur die it rumor iste per populos procõsu lez videlicet de ciuitatis conflagra tione oraculum recepisse· Et cum merito ciues cum minimis debu issent ob terribilem denunciationē ad penitētie remedia firmissima re fugisse· audacia· peruersitate· et obstinata malicia prauis consuli bus freti venerabilem virum irride re maluerunt· qꝫ girouago nimiū credulus extitisset· q̃z lacrimis ira ti iudicis animum mitigare· Vnd necesse erat et e celo demissum vatē verum existere et prodigo perditi onis effectu reuerendum virum calumnia liberum remanere· Tre mat mundus ad tantum prodigi um Vidēs subito mugire tonitru aquati terram ventorum impulsi bus et repagula orbis inuisis tem pestatibus perturbari· Tandem tanta vis fulguruz in hanc ciuita tem e celo diffusa est· vt nedum instar luminosi lampadis ignium globi terribile prebuerint lumē vi dentibus· sed insuper etiam edax incendium tāto impetu in quascū qꝫ cremabiles res violentie sue ar ma vibrauerit· vt ecclesiis· turri bus· domibus omnibus qꝫ vasta tis· etiam nescias flammis cedere petras violaret· Vnde nec in ipsis sub terra petris qꝫ sitis penoribus res tute erant· sed omnia perditio ni patebant· sola proconsulis do mus cum quodaz monasterio ini bi ɔstituto inter furentis incendij flammas integra atꝫ inuiolata ꝑ mansit· Homines autem qui in ci uitate erant· quidam vero cum su is rebus exusti sunt· quidam aūt omnibus relictis nudi de incendi o egressi sunt· nihil preter animas saluare cupientes· O q̃m felicius sua cuz pauperibus diuisissent q̃z tanto prodigio res dom9 et omnia perdidissent·

¶ Qd dispensator res moāsterij iniuste possidens a demonibus hor rendo quodam modo ad inferna in equo deuehitur· Exemplum vicesimumprimum·

¶ Vir quidam in ciuitate gripe swoldensi· que ni fallor in partib9 saxonie sita est diues erat rebus ꝫ vt res probabūt fide pauperrim9 Is cum in eadez ciuitate monaste rij cuiusdam virorū nescio an mo nialium constitutus esset in rebus temporalibus dispensator· mona sterij res quantum sine nota po tuit i suos vsus distraxit· et ad su e auaricie pascendas faces insaci abiles disrupta fidelitate congessit

Quod cum diutius peregisset le
cto moriturus decubuit · Verum
quia nonnunquam calibea pecto
ra imminente morte timore frangū
tur · et conscientiaru3 tenebrosissi
me latebre diu celatas feditates
eructuant · vir iste iniustarum re
rum mole perterritus · filium suu3
quem ni fallor vnicum habuit se
crecius aduocatum ad se sic affa
tur Ecce fili moriturus sum · et iu
dici domino deo quem nullum la
tet secretum presentandus · Vt
igitur non mee modo sed etiam
tue saluti prouideam · indico tibi
me monasterij quod nosti nōnul
las res iniuste hactenus possedisse
quas nisi reddideris te pariter et me
perdita salute damnabis Redde
igitur quod tuum non est ne id
quod tuum esse potest si iustus
fueris regnum amittas Nam ego
id libenter efficerem · sed nunc in
grauescēte morbo facē prohibeor
Moritur post hec pater et in cimi
terio prefati monasterij sepulture
locum accepit Sed quia durum
est semel iniuste parta relinquere
retinere potente3 · filius patris am
monitione contempta que pater in
iuste congessit iniustius ipse reti
nuit · O res nimis horrenda et meri
to pauenda vniuersis patribus ·
qui vt suis filijs rerum terrenaru3
copiam relinquant · vsura · furto
rapina · atq3 multis similibus equi
tatis iura disrumpunt · vendunt
animas vilissimo precio · et se suas
q3 proles quibus vitam eternam
prouidere debuerant i perhennes
flammas seui parricide detorquēt
Ceterum vt incepta prosequam
Erat non longe a cimiterio illo in
quo predictus vir sepultus iace
bat molendinum quoddā · p cu
ius fenestras cum is q̄ molendino
preerat vagos oculos circumferr3
vidit equitem quendam terribilē
vultu habitu nigru3 · nigro equo
subuectum · ducentem quoq3 ad
latus suum alium quendā equum
non minus suo terribilem Porro
vterq3 per vices igneas quasdam
flāmas per nares oraq3 diffuderat
vt fornacem pocius q̄3 bestias esti
mares Terretur primū inuiso pro
digio hec intuēs homo · sed demū
cum equitem illum rapido cursu v
sus cimiterium agi conspiceret · et
loco cui inerat proximasset · quis
nam esset et quo pergeret inquisi
uit · Tacuit eques ad primam q̄
stionem · sed cum ille secundo ter
cio iterum atq3 iterū quonā perge
ret cōtinuatis vocibus clamitaret ·
in virum terribile lumen eqs intor
quens Quid me fatuus inquit que
stionibus lacessis ? Tace ne te
interrogasse quādoq3 peniteat Et
post hec vidente viro ad cimiteriū
prefatum processit · vbi cū ante in
troitū vnum sci3 vacuum sessore
equum reliq̄sset cum reliquo cui i
sidebat ad sepulchrū predicti di
uitis precipiti gressu ferebat Quo
cum venisset tanto vocis fragore
sepulto vt foras prodeat impauit
vt velut vehementissimo q̄dam to
nitruo celum terraq3 pendula sta
tione contremeret Stupenda res

Statim hac voce completa remo uetur sepulto superpositus lapis humus iniecta fosse reicitur · par uium iter patuit prodituro At cu egressus qui sepultus fuerat vidis set equitem illu ceu ouis trepida viso leone itremuit · et circumple xus palum qui illic constiterat ne abduceretur miseris precibus po stulauit · Tum immitis eques con tempta spretaq prece vi auulsu palo eiulantem atq renitentem secum ire coegit · Verum vt omni bus manifestu fieret q grauib? iniuste acquisitarum rerum sarci cinis miser ille onustus incederet · q ponderosa damnandorum ho minum futura sint corpora · factu est vt vbicumq per cimiterium iens pedem posuerit · fere vsq ad genua per duras arenas demitterz infelix gleba vestigia · Cum igi tur ta tedioso itinere ad expecta tem pre cimiterio equum peruenis sent · proiecisset q eques hanc mi seram predam dispensatorem lo quor indignater in equum · tato impetu versus tartareas domos be stias egit · vt tribus remotissimis saltibus primu in terra datis · na si me non fallit memoria quindeci cubitis a sese distabant · reliquu iter librate per aera terribiles besti e aquilarum more volantium con summarunt · At ne res ista friuo lam de se audientibus fidem exhi beret diuina dispensatione factu est · vt palus ambustus viri com plexib? · proiecta tumulo emin? petra · viri bestiarumq pressa ve stigia · necnon et vacua cadaue re hians fossa narrate rei vsq in p sentem diez irrefragabiles testes existant Ceterum vir ille qui hec viderat ta horrendi prodigij mo lem non ferens · post nouem die rum acerbam satis infirmitatem de functus est · et nescio quo diuio iudicio huic vite subtractus · Vi deant ergo quicumq dispensato res ne res sue fidelitati commissas iniuste aut congregent · aut iniu ste congregatas possideant ·

Quomodo demon demonem visus est irridere · eo q perditio nem vnius anime fleuerit cu ma gis debuisset de quatuor aiaru per dicione gaudere xxij

Cum quodam tempore in am bone qdam solemnis predicator cap ta occasione vehementer satis du req cotra vsurariorum malitiam inueheretur · nescio qua miseratio ne diuina factum sit · vt quidam illius officij colluuione fedat? ca su · nam nunq sermones visitare cosueuerat · ecclesiam pertransiret Is cu inter eundum audisset sal uari non posse res vsura partas re tinere volentem · nil diuti? morat? ibi abijt et in huiusmodi re male sibi conscius vehementer ingemu it · et post paucos dies grauissiam infirmitatem incurrit · Cum igit lecto decumberet et mortis ipcia vitalia fatigarent · misso nuncio p situm predicatore aduocauit Cui postq cu multis lacrimis vulne ra anime sue cofitens detexisset · in

dicasset q post multa fere omnia bona sua que exuberantissima erant vsure presidio acquisita esse. atz ob id se timere nisi sibi citissime daret salubre consiliu. eterne vite gaudia perditurum. predicator scie in rbus arduis nil precipitanter agendum. cepit animo plura ruersare atq confitenti viro responsu differre. Quod vbi infirmus vidit. Quid trepidas inquit? Tuu est precipere meum obtemperare. Quapropter libere quicquid pro salute mea faciendum reris iube. Parebo etiam quantumcunq graue videatur quod iusseris. Tum predicator Non video inquit tibi fili viam salutis. nisi quatuor fidelissimis viris quoru tibi probitas cognita e. ad hoc electis illis qs vsuris et fenore spoliasti res suas restituas. teq infirmum atq inualidum a omnibus rebus spoliatum. velut paupere et mendicum in publicum hospitale ferri precipias et ibi vsq ad mortem. quia aliud iter acquirendorum sup tuu tibi infirmo non patet de elemosinis viuas. Fauet egrotus salubri consilio et protinus aduocatis quatuor quos fidissimos putabat ex amicis suis. substantiam suam totam eis distribuenda a quibus vsurarie recepit commendauit. a se ad publicu hospitale recipi cu debita instantia postulauit. firmiter statues in animo suo q si sanitas concederetur victuro nunq se contra equitatem talia tantaq ausurum. Postera nam q nocte vidit predictu predicator confessor suus demonem quendam in iuuenili forma amarius flentem et altis vocibus eiulante Alterum quoq demonem vidit in forma senili multis canis respersum habentem caput. et hunc insolentibus cachinnis prioris demonis angustias irridente De quo cum vehementer secum ipse stuperet. audit seniorem demonem iuniori dicentem. Cur fatue ploras? Respondit iunior. Quomodo inquit non merito plorem cum hunc scelestum hominem quem ta multis annis sub mea tenui dominatione captiuum. nunc cu in tormenta raperem me videa amisisse. Quid dicam cum ad eum rediero qui me ad hui hominis dānationem procurendam emisit? Nunc video inquit senior demon q maior in senibus q iuuenibus sit sita scientia. Falleris miser. Non enim plorandum. sed letandum est tibi Quippe qui non dāna sed lucra recipies. Quapropter cesset gemitus. isulas cohibe stulte querelas. et executoribus illis qui substantiam viri despensandam receperunt recia texe. et felici commutatione pro hoc vno homine hos quatuor in tuam videbis potestate concessisse Tuc videli cum illam pecuniam quam reddendam suis possessoribus susceperut. vel i parte vel in toto vt frequenter huiusmodi officij homines facere soliti sunt iniustius sibi seruauerint. Et tunc cum gratia

ad tuum principem qui te destinauit remeabis· cū pro vna aīa q̄tuor aias in abissū sue dānatiōis refuderis Demonibus inter se ista loquentibus predicator q̄ hec i visione perceperat ad seipsum reuersus est· nedum illis quatuor viris q̄ hominis penitentis substantiam dispergendam receperant visa auditaq; narrauit· sed etiaz in publicis pariter et priuatis sermonibus ad terrorem cautelamq; eorum qui testamenta decedentiū dispensanda susceperūt repetitis vicibus predicauit. Egrotus autem propter veram pniam celeste regnū accepit· sed q̄z iuste vel iniuste executores negocia sibi cōmissa peregerint· quo ve ex hac vita decedētes deuenerint deus nouit· ego nō noui Hoc vnum tamen scio· deū demones compulisse vt talia inuicem loquerentur q̄tenus predicator deuotius pariter et facundius haberet· vnde testamentoruz executores instrueret Videant igit qui cunq; morientiū executores· ne per alienam substantiā propriam velint animā condemnare· et pro vilissimo precio vitam vendere sempiternam·

¶ Quod filius amore et persuasione patris apostatans vna cuz patre repentina morte percussus est ·xxiiij·

¶ Erat quidam adolescens q̄ parentibus cognatis· patria· domo rebus relictis cōgregationē quandam deuotorū fratrum de cōmuni vita ingressus cepit domino in humilitatis spiritu deuotius deseruire Verū cum pater cuius illi salus vnicus erat resciuisset· amabile videlicz pignus suū in aliena patria detineri· perturbatus doluit vehementer· et grauiter tulit exosaz absentiaz amate plis· vnde nec amore vite perhennis· nec terrore pauendi iudicij· nec eterni supplicij timore potuit phiberi· ne filiū suuz ab incepto salutis itinere reuocaret· Frendens igitur et ira flagrās secum deferēs pectus· quasi vrsa raptis catulis per viam seuiebat· Peruenitur tandem ad filium exitum suadet non auditur· Multa promittit spernitur Minatur deridetur· Effundit interim lacrīas delirus amor Et heu p viriles patris barbas effemiatis guttis stillantibus militis cristi cepere vires mollescere· infringi robur· propositum vacillare Quod vbi viderūt deuoti illi fratres cōmilitones sciz iuuenis· ammonito primū patre vt indecoras sibi lacrimas cohiberet· detracto paululum a patris latē iuueni persuaserūt Age nunc fortiter o ingenue tiro· et noli quesumus terga prebere telis hostilibus Ecce fremit contra te malignus hostis et p pietatis arces menia tue salutis oppugnat· Qua propter sta vince vide ne cesseris Viribus nunc age bella lacertis Nam texitur in celestibus pulchrum dyadema victori· At contra si ad patris nephariam suasionem christi ihesū crucem proieceris· atq; vsa ceruice flagrātez sodomā elegēis

reuidere · vide ne desertum p te cri stum contra te prouoces Vide ne patri redditus te patremq; tuum xpo surripias · vide ne apostatis debitam seueri iudicii censuram in curras · Solet eñ deus duriori a postatas virga ferire · et p9 semel violatam amiciciam molestior ho stis existere Sed o instabilē exi tum rerum mortalium · Jactarūt in ventū fratres verba salubria iu uenis patrem ad seculum sequit moriturus · Vbi cum longos sua ues qз dies sese habituros insimul putauissent seuiēs deus in vltioēз perfidie primo et proximo mense nondum pertrāsito repentina mor te vtrosq; percussos ad iudiciū ve nire citauit · Jn quo q̄m seuerū in inuicem parricide recepere censorē · q̄з strennuum iudicem · q̄з acerbū hostem qui criminis molem intelli git non poterit ignorare · Peto er go quoscunq; patres ne filios su os a milicia xpi velint retrahē · ne ipsos cum filijs ad similem ruinaз contingat deuenire ·

Qd feia pro peccatis lacrimās nec tamen volens confiteri a demo ne irridetur · Exemplum · xxiiij ·

Erat quedaз femina que post q̄з omnia peccata sua in confessio ne detexissз · vnum solum peccatū in corde retinuit quod pre mala ve recundia non audebat reuelare · Conscientia tamen ꝑpria lacerata vsq; adeo grauabatur · vt iens ad ecclesiam ante quoddaз altare se totam lacrimis infusaз prosterne ret dominuз postulans vt sibi illd peccatum quod nulli dominuз au deret aperire absq; confessionis re medio remittere dignaretur Qua in suspirijs perdurante et fletibus vidit sacerdos qui tunc in ecclesia aderat demonem quendam supra hanc feminam huc atq; illuc voli tare · et pre immoderata leticia nō potuisse cohibere cachinnos Vnde demonem per nomē ihesu christi coniurans · Cur inquit maligne in tantum exultas · et cum tanta insolentia laxas frena leticie? Dic quod vides quod te tantum exhi larat · Respondit demō · Quomō non merito riderem videns q hec mulier plorans ac eiulās currit ad inferos · Existimat fatua fletibꝫ peccatorum sordes non confessas diluere · Ad impossibilia sudat · ir risione non remissione dignissima Sacerdos igitur hec audiens ad feminam transit visa pandit · ad confessionem integram pauidam cohortatur · et valuit · Nam femi na statim pudoris sui victrix effe cta peccatum quod eotenus male celauit humiliter et cum lacrimis ē confessa · Quod cernens demō cū clamore valido et tetro in ecclesia fetore dimisso amplius non visen dus disparuit ·

Quā nociue sint iuuenibus da te pecunie et mala libertas vt pa tet in exemplo in proximo sequē ti de patre quodam habente qua tuor filios volentes religiosi effici et intrare ordinem · Exemplum vicesimumquintum ·

¶ Noui virum quendam consularem non bassa sede progenitum· neqꝫ icognite fame· quem si nominare vellem non vrbes modo· sed et gentes ꝛ patrie mecum nosset Sed ne alicui aut ruboris pudorē aue diffamiaꝫ generem reticitis nominibus ꝛ viri ꝛ opidi id quod ꝺ eo verissima relatione didici breuius quo potero intimabo· vt vel ex eo liquide pateat omnibus audituris· quantum pueris iuuenibꝫ qꝫ noceat ad libitum habere pecunias· ꝛ intempestiuam eis concedē libertatem· Habuit igitur presignatus vir exceptis formosis filiabꝰ quatuor filios iuuenes certe facie decoros· elegātes forma· probitate insignes· quoruꝫ dum maior natu diuino timore pariter ꝛ amore perfusus ordinem regulariū canonicorum qui tunc prout ꝛ nc̄ est floētissimus erat intrasset fatuo dolore saucius genitor cū reliqs filios seniorem secuturos timeret. quēdam sibi familiarissimum virū adit· cui āgores animi sui profūdens· Quid agam inquit? Auelluntur a laterib? meiꝰ viscera mea ꝛ filij mei per quos posteritas me a nobilissie fuerat ꝓpaganda claustra petunt Vnus iam abijt· ꝛ vt verissimus futuri vates cuētus morum probitas signat· reliqui duo ad idem faciendum disponuntur. ꝛ eovsqꝫ peruentum est vt illos non valeam prohibere· Sed q̄d de quarto futurum sit ob imbecille etatis dubiam estimationeꝫ ignoro· Ad quem ille· Cohibe inquit tuos fatuos tuos gemitus ꝛ ad alia que te inuito eueniunt has serua querelas· Nā qꝫ filij tui ad cristi miliciam pergūt cur iuste causabere nō satis intueor cū tu ad id videris eos educaē· Nēpe dū resci dis ab eis efficacē ad lasciuiā magistrā libertatē· dū ꝓhibitricia fatui discursus cordis imperia· duꝫ pecuniā eis ꝑ quā ad seculare isolentiā patentissimū iter est habere nō sinis· me iudice in tuis edibuꝰ cogis religiose vite rudimentis assuesci· Et cur indignaberis si id agāt in prouectiori etate ad quod agendū a te patre duce magistro sub teneris ānis instituta ceperūt Verū si illoꝝ quibꝫ nūc times ab religionis ingressu velis vestigia cohibere audi consiliū· Da marsubijs pecuniā· da gressibus libertatē· da adolescentū feiarūqꝫ lasciua cōsortia· ꝛ nisi me experta frequent opinio fallat facile petita recipies· Fecit vir ꝑ vt erat edoctꝰ. ꝛ iunioribuꝰ filijꝰ diuino presidio in sua innocētia ꝑdurātibꝫ senior de tribus qui paulo ante religiosissimus erat mutat aīmū· mores· ꝓpositū· ꝛ breuissimi tp̄is interuallo itercurrēte paternā edē ipregnata fāula domꝰ illegittima prole fedauit Rogo ergo quoscūqꝫ p̄res ne filij s suis itēpestiue libertatē tribuant· ꝛ ne eoruꝫ marsubia nociua sibi velit pecunia adimplere·

¶ Qꝫ ꝑtinax iuuenis ꝛ ad maiorū ↄsilia iflexibilis mala morte deperijt· Exemplum· xxvi·

Noui iuuenē honestissimi scabini

filium astutum igenio. sed ꝓprie
prudētie plus q̄m suā etatem dece
bat animo pertinacius inherētem.
Is cum in quarto loco dauentriē
sis scole resideret. nescio quo spiri
tu inflammatus predicatorum or
dinem qui tunc sicut ⁊ nunc noua
reformatione habunde refloruit.
⁊ reformationis sue palmites lon
ge lateq; dispersit intrare disposu
it. Audiuerunt hoc quidam q̄ iu
uenis naturam melius q̄m ipse fe
cit perspexerant. qui quia hanc rē
inconsultam sibi viderent suaserūt
vt studium suū continuaret. ⁊ in
terim se de hac re maturius delibe
raret. Spernit iuuenis consulta ma
iorum ⁊ ꝓprio sensui nimis credēs
eorum beneuisa contemnit Reliq̄t
studium parentibus valefecit. in
gressus est ordinem. mores parit
⁊ habitum immutauit. ⁊ tam ꝓ
speris velis atq; secundis ventis
primos annos transnauigat vt co
etaneos suos nedū promptissima
voluntate sed etiam scientiarum
profectu p̄celleret. Videntes hec
fratres sui iuuenis aggaudebant et
eos qui sibi contraria consulere au
si sunt quasi nimis errauissent irri
dent Quid plura? Ad studiū vni
uersale rostockense aliquando in
doctorem creandus destinatur.
Quo cum venisset vtputa subtilis
⁊ acer ingenio pre omnibus soda
libus suis in omni arte profecit.
Sʒ prochdolor quia difficile est
diu esse bonum. ⁊ non potuit eius
pertinacia impunita euadere sicut
in eo scientia creuit sic insolentia
ꝑiter ⁊ malicia accreuerunt. Per
ceperunt fratres conuētus sui iuue
nem videlicet illuʒ ruptis discipli
ne ac probitatis federibus per ab
rupta ferri viciorum. Scribunt
litteras nuncios mittunt. ⁊ vt deb
to studio ad conuentum reuerta
tur expostulant. Sed ille sicut ꝑ
tinax ⁊ nullius sciens parere impe
rijs. contēnit scripta. remittit va
cuos nuncios. in conuentum reue
nire recusat. ⁊ paulopost ad aliū
conuentum dissolutissime vite. et
vbi omnis regularis obseruantie
disciplina deperijt cōmeauit. V
bi cum ad breue tempus ⁊ ad pau
cissimos dies cum insolentibus fra
tribus insolens ipse insolēter satis
vitam trāsegisset. reprobā ⁊ subi
taneā mortem atq; horrendum oi
bus terminū tanq̄m pertinacie sue
debita p̄mia cepit. Siquidem cū
quodam vespere post ebrietates
⁊ indecentia fratribus dissoluta cō
uiuia lectum introisset subitus cū
horror iuasit ⁊ premere cepit gra
uis ⁊ inopinata infirmitas. Qua
ꝓpter nescio quo iturus surgit ex
lecto. ⁊ cum supergradus descen
surus peruenisset corruit atq; sine
confessiōe ⁊ alijs eterne vite reme
dijs pertinacem spiritum exsuffla
uit Postera die cum eum inter so
litos suos conuentus nō fratres vi
derent quonam abisset aut quo de
clinasset vehementius ceperūt ad
mirari. Quesiuerunt ergo eum cū
summa diligentia. ⁊ tandeʒ post
multos circuitus super gradus mor
tuū atq; defunctū horrēda q̄daʒ

et terribili effigie iacere conspexerunt. Porro oculi in capite inuiso quodam modo subuersi sūt. ⁊ lingua fuligine nigrior ⁊ quasi gehēnali flamma excusta esset per mentum mortifera tabe fedatū ad pallidū pect9 dependerat. vt vel mortuum funus ostenderet qua pena apud inferos misera anima torqretur. Fratres ergo vehemēter ad tam pauendā tragediam pterriti corpus exanime terre commendabant. Rogo ergo quoscunq3 iuuenes vt acquiescentes salomōis prouerbijs omia faciant secundū consilium. ne post factu3 ipso9 peniteat.

¶ Qđ maledicta in suos autoe9 soleant frequenter recidere. Exemplum. xxvij.

11r ¶ Erat in diocesi magūtina sacerdos quidam pastor ecclesie. qui dum in quodam festo die capta occasione acerbe satis contra rostratos calcios inuectus sermonē protelaret. vir quidam de parrochianis suis arte sutor presēs astiterat ⁊ is felle commoto in maledicta prorumpens patria voce ad plebē sibi assistentem aiebat God geue dussen papen dat vallendouel in syn plat. kan he anders nyet predeken dan van snabbeden scheen Et ignabundus rapido gressu ecclesiam exijt ⁊ abcessit Verum qr plerumq3 in suos redeunt maledicta magistros vix infelix mediu3 iter ad ꝓpria meaturus explicarat Et ecce obuiū habuit viru3 quendam statura procerū3 visu terribile. vestitu nigerrimū. demon hic erat qui cū furenti adhuc ⁊ turbato aio procedenti proximasset. arreptū per capillos maledicū homine tanto impetu violentiaq3 in terram iecit. vt vi actus glomerato eminus viro demon auulsa3 cū sua pelle e capite comam manu retinuerit. ⁊ sanguineam coronam misero durus barbitonsor totonderit. Cunq3 ad horam perditis sensib9 in terra iacuisset noua corona proban9 sacerdos. veniūt ad eū qui eum pauloante in ecclesia maledicentē audierant. ⁊ de repentina viri plaga nimi9 attoniti seminecem toto vertice cruētatū ad propria retulerunt. Vbi dum post longā insaniam tandem perdite rationis vsum recepisset. omnibus ordinē circa se geste rei annuncians de cetero duriori verbere doctā linguā a maledictōne sacerdotū cohibuit

¶ Qđ sacerdotē in diuino officio distractū demon irrisit Exemplū vicesimūoctauum.

11v ¶ Fuit quidā sacerdo9 maiorē carni q3 spiritui curā ipendēs Js du3 vice quada3 honostos viros feminasq3 ad suum conuiuiū inuitasset3 mancipio cui hoc ex officio incūbebat nō vili precio coemptos pisces igni bulliēdos iussit apponē. atq3 huiusmodi cura distractus ad celebranda diuina misteria ipsis etiam angelicis humeris formidanda mente vagus. corde arid9 cura dispersus rapido cepit cursu properare. Cunq3 in media actōne consisteret ⁊ flammea merito

debuisset affectione fidasse. so licita mente cogitare cepit. et im portunis curis turbari. neforte p dicti pisces aut plus digno. aut minus debito. salibus iniectis cō direntur.. Verum cum predcūs sacerdos se ab huiusmodi et tali hora indecentibus fantasmatibus non cohiberet. Tum ecce dyabo lus ceu tetra quadam fuligine te ctus adest. et raptum cacabum e medijs flammis vna cum piscibꝫ secum detulit ad altare O come in quit non presbiter. Cur fatuis cu ris in diuersa distraheris? Ecce pisces hic sunt ecce sal. vas enim salibus plenum simul exhibuit. Inice quantum libuerit et vel de cetero sacris altaribus animequi or factus assiste. atqꝫ sic irrisa pre sbiteri supflua cura onera que por tauit suo loco restituit O ergo ni mis instabile cor humanum. cur in tam tremenda hora in diuersa raptaris? Ecce celum patet preci bꝫ. tuis preceptis tota trinitas p sonarum obedit. et vniuersa cele stis curia te ante aras eterni regis stantem expauescit. et tu misera quadam leuitate iactatus de pi scibus salliendis curam versas. stans qꝫ ante altare domini dei no stri in fumosas latebras coquine circumuadis. vt cogitatione cor dis tui coquinalia tractas que ne qꝫ te neqꝫ principem secularez tra ctare decet.

¶ Quomodo quidam rusticus quendam episcopuz insolentius equitantem decenti facecia redar guit.

¶ Erat quidam potentissimus e piscopus partium germanie. qui nedum spiritualis sed etiam secu laris iurisdictionis negocia ammi nistrabat. Is cum quadam vice vestitus ferro. et militū strepenti exercitu circumuallatus per cam pos equitaret. vidit rusticum ho minem aratri sui stiua relicta. in suo aggere stare. et aperto ore at qꝫ stupentibus oculis sese cum summa ammiratione respicere. De quo ammiratus episcopus deser to paululum cepto itinere. equū quo vehebatur versus rusticum egit. et insolita quadam beniuo lentia vultum serenans ad euz di xit. Haberem aliquid interroga re a te vir bone si velles simplicia et vera interroganti responsa tri buere. Ad quod rusticus nescio a quo doctus vrbane satis respon dens dixit. Quis sum ego et qui sunt omnes parentes mei. vt illu strissimo principi meo et gracioso domino dedigner respondere? Et e piscopus ait ad euz Dic ergo mi chi quid cogitabas cum hiante ore et dissutis malis stabas. et me stupens inspexeras. Cogitabat inquit rusticus. vtrumne sanctꝫ martinus qui et ipse episcopus e rat cum tanto strepitu armorum militumqꝫ exercitu solitus sit per viam incedere. Ad quod episco pus paululum rubore suffusus E go inquit non tantum episcopꝫ sum et spiritualis dominus. sed sū etiam temporalis dux. princeps

et dominus. Unde nunc me ducē exhibeo. sed si episcopū libet videre ea die q dič statuit ad ecclesia veni et episcopū exhibebo. Ad quam responsionem modice in risum concitatus homo ruralis epō ait. Si non velles egre suscipere nec dedignari responsum prebere seruo tuo. haberem et ego quod iterrogarem a te. Quere ex me ait episcopus quodcunq; libuerit. nō offendes. Dicit ergo rusticus. Si inquit quod de⁹ prohibeat exigētibus meritis dux ad inferna migret. epūs noster queso quo pergeret? Qua interrogatiōe confusus epūs cū rubore abscessit. a nil ad hec respondens ruralem hominem deseruit. haud parum instructus rustici hominis decenti facecia. vt magnopere cauēt. ne si ducis magis q̄ epi negocia sollicitare vellz ducis magis q̄ epi mercedes reciperet. O quot episcopi perierunt et iam nunc apud inferos tremūt quia vtramq; iurisdictionez secularem. s. et spiritualem āministrarint. qui si tantum spiritualium causarum negocia tractauissent. iaz felicibus feliciores in celesti regno regnarent zc.

¶ Quod quidam iuuenis vsq; adeo in peccatum sodomie prolapsus sit. vt nec terrore eterni supplicij potuerit reuocari xxx

¶ In ciuitate duesborchensi partium gelrensium erat quidam iuuenis qui vsq; adeo ad sodomitici peccati profundissimum pelag⁹ imersus est. vt nec terrore eterni supplicij potuerit reuocari. Is cū pluries confessus semper relaberetur ad pristia. huiusmodi similibusq; verbis est a confessore circūuentus. Semel bis ter. iterum atq; iterum te fili ista confessum et emendam promittentez absolui. Verū quia animos tuos video a crimine nolle disrumpere. fateor imbecillitatez meā. de cetero te nō possum absoluē. nisi forte vel adhuc velis pedem ab hac misera infamia reuocare. Quod si spoponderis adhuc tui misertus veniam dabo iuuentuti. Ad que verba iuuenis totus in lacrimas resolutus Quid inquit volo te diucius pater vt decipere et fallacib⁹ promissionibus fallere? Si ifernum ipsum ex vno latere meo flammantem cernerem. viderem q; iuxta eum īfinita demonia. atq; ab alio latere intuerer adolescentem aliquem cum quo crimen possim committere. tam rapidis interdum temptationum agor procellis. q̄ non a scelere abstinerem etiam si cert⁹ essem ambos nos statim crimine perpetrato ab ipis demonibus ad inferna trahendos. a perhennib⁹ temporibus condemnādos Nolo igitur promittere quod viēs excedit. Despero. nam ad istud malum euitandum nullum mihi patens iter intueor. Unde si pro hoc scelere flamme debentur ābus futurus sum inquit flāme perpetue et aliud esse non possum Atq; sic desperatus et sine absolutionis beneficio obstiatus abscessit Qui si

se toto corde ad dnm couertisset. et se cotra se forti animo erexisset nedum de perpetratis sceleribus veniam. sed etiaz cotra perpetranda pecca accepisset cautelam. Presertiz cuz humane voluntatis tam libere vires sit et tam fortes lacerti vt preter increatam illam diuinamque potentiam nulle eos contrarie potestates valeant violare Solus enim deus hoc sibi priuilegium retinuit. vt quandocunque vbicumque et quocunque liberet humane voluntati posset illabi. et liberrimas eius habenas ad sua vota dirigere Quod tamen nec angelo posse concessit. nec vlli tribuit creature. Veruz quia idem deus optatum atque felicem terminum operi huic iposuit. sit pro eo laudabilis benedictus et gloriosus in secula Amen

Hec exempla prout ea cognoui. non tam verbis verba quam sensuz sensui reddens conscripsi. Et plura hiis similia vel etiam pociora scriptis comendassez. nisi me et imprimentis acceleratio et proprii corporis aduersa valitudo vetuissent Ceterum quia nichil accurrentibus bene distincteque videtur. rogo in fine libri quoscunque hoc speculum exemplorum inspecturos. vt si forte aliqua in eo sic indubie faciet inordinata incomposita que reppererint benigne remittant. quia tanta festinantia atque acceleratione collectum est. vt accuratissimi licet scriptores fuerint quam collecta dictataque conscriberent. properantem tamen et nimium festinantem collectorem vix valuerint imitari.

Ad laudem et gloriam sempiterne indiuiduecque trinitatis. beatissime marie virginis omnium sanctorum et angelorum finitum et completum est hoc Speculum exemplorum per me Richarduz paefroed ciuem dauentriensem in crastino beatissimorum apostolorum Philippi et iacobi Anno dni. M cccclxxxi. De quo sit deus benedictus in secula. Amen.

les marges res ff
f et g. race

Nov 1942

DEVENTER

RICHARD PAFRAET

AURIFABER, AEGIDIUS. Speculum Exemplorum. May 2, 1481.

Hain 14,915; Polain 3573; Stillwell S580.

Printed with gothic types, in folio form, in two columns, 40 lines to a column. It has 504 leaves, including the blanks 1 and 378; these are lacking in this copy. The size of a leaf is 274 × 196 mm., and the text in a column measures 205 × 60 mm. Bound in eighteenth-century calf.

AEGIDIUS FABER (or Aurifaber) was born in 1440 at Brussels. He studied at Liège, where he received his doctorate and taught theology for years. Later he became prior of the Carmelite Convent at Brussels. His preaching won wide attention, and he also wrote many commentaries and ascetic works. He died in 1506. (This Carmelite should not be confused with the other Aegidius Aurifaber, vicar of the Carthusian Mount Sion atZiricksee in Holland, who died in 1466.)

"Here begins the prologue to the *Mirror of Edifying Tales,* laboriously collected from many volumes into one," the first sentence reads. "I have often marvelled," the author goes on, "how it happens that, when books on almost every subject are already scattered far and wide throughout the world by the new art of printing, no person of distinction has ever published by this art a book which should contain stories gathered from the works of different authors . . . Furthermore, I have not, I think, idly called this book the *Speculum Exemplorum;* for whoever strives to read in it will perceive as in the clearest of mirrors either his own beauty or his own deformity." However, he did not copy slavishly. "Not all the stories in this book," he remarks, "are told exactly as each writer wrote them. If I had tried to do this, the book would have become too large; and I should also have been forced to publish a great many things that were superfluous." As he states in his brief epilogue, he did not render the stories word for word but sense for sense.

The work is divided into ten parts. They are drawn from such sources as the *Dialogues* of Gregory the Great; the *Epistles* of St. Peter Damian, the eleventh-century Italian cardinal and diplomat; St. Jerome's *Lives of the Fathers;* the *Ecclesiastical History* of the Venerable Bede; illustrious men among the Cistercians, Dominicans, and Augustinians; the *Speculum Historiale* of Vincent de Beauvais; the *Dialogue on Miracles* of Caesarius, prior of the Cistercian convent at Heisterbach in the early thirteenth century; the life and deeds of St. Francis; and the lives of the saints. This last part is especially comprehensive. Beginning with the lives of St. Jerome and St. Pachomius, it includes stories of St. Dunstan, St. Bernard, St. Roger, St. Ludger, and many lesser saints. Part X contains tales which the author learned, as he says, "from most trustworthy testimony, or from German books, or from personal knowledge."

Richard Pafraet (or Paffroed) was the first printer of Deventer, where he started his work in 1477. A native of Cologne, he learned printing in the shop of Ulrich Zel. After a few years' pause, he started printing again in 1488, and produced before the end of the century about three hundred books. His only competitor was Jacobus de Breda.

Bought in November 1937.